Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

Augsburg. ex bibl. D. Carth. Aug. ad Sebast.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA, QVAE quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa, quorum Elenchos post aliquot Paginas reperies.

VNÀ CVM
GILBERTI COGNATI NOZRENI, & IOANNIS SAMBVCI
Annotationibus utilissimis:

Item,

Rerum ac sententiarum cuiusq; Tomi Indicibus copiosissimis.

Cum Cæsareæ Maiestatis gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENricum Petri. 1563.

Georgius Wagner Augusta 4 Augusti 1587.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

MARCVS HOPPERVS BASILIENSIS Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam gravem Criticorum censurã iam aliquoties sustinuit: ut cũ, evasit, nostra nihil amplius cõmendatione opus habet. Sed novæ istius editionis rationẽ quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaq; duo maximè, quę nobis cõmendatã eam reddere debẽt: nẽpe nova hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm hũc accedũt, Commentaria. Partiendo quidẽ illud secuti sumus cõsilium. quum enim talis sit autor Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorũ καὶ ποιητικῶν μύθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueverit, atq; adeò circumferendus adolescentibus

bus fit: in unum uerò congestus uolumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiã intolerabilem excresceret: placuit in Tomos aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasere: & sic quidem, ut quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos cõplecterentur, Deorũ uidelicet, Marinorũ, Mortuorum, & aliorũ: ita uerò, ut Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores κατὰ σὺν νόθους continerent. Quam tamen rationem si nõ ad amussim ubiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius autoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & uerecundia rem propriam iactare & uerbis adornare uetãt: ne, quod in pro-

uerbio

uerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ φάσυλλάμεις: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, ut de uiri illius, GILBERTI inquam nostri laudibus, quas cumulatissimas meretur, nihil dissimulem: unde colligere facile quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti esse posse tanti uiri lucubrationes, qui profectò natus est ad honesta literarum studia iuuanda: domi, foris, & ubiq; hæc cura, hoc studiũ eius est, ut boni cuiuscunque generis autores delitescentes eruantur, uindicentur, illustrentur, inq; publicum edantur: id quod & nunc cum Luciano quoque fieri procurauit. Interea tamen & suas subinde, claustris retectis, in apertum Musas producit: quemadmodũ uidere est in laudatissimis illis operib. eius, quæ superiori anno in tres Tomos digesta prodiêre, in quib. penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactam reliquit. Quid dicam de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incomparabili eruditione, & a-

lijs quib. prędítus eſt uirtutibus? Ægris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: molę cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas conſcientias piè conſolatur, Scripturę arcana explicat: ut trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentię, & Sacroſanctę Theologiæ peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnibus ſit omnia: idq; (quod maximum eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine non admiretur, ueneretur atque collaudet, quis non dicat inuidia eum torqueri? Hæc ideo etiã refero, candide Lector, ut cuius uiri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus ueniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: ut eo minus uidelicet legere eum uereare. Vale.

Baſileę, Anno Virginei partus
1563. Calend. Martij.

GILBERTVS CO=
GNATVS NOZERENVS EXI-
mio atq; iuris utriusq; prudentissimo
uiro, Domino Ioanni de Plana, illu-
strissimi Principis ANNAE à Lo-
thoringia Consiliario,
S. P. D.

IN tibi, præstantiss. atque iuris prudentiss. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiã optima, quum hîc mecum esses, adscripsissimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquum est (neq; enim quidquam præter studiosorũ utilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd uerò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est,

tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atq; imaginibus quibusdam contentus, unde typus erat, ac uelut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere uideo, ut intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operàm, quantum in me erit, ut quàm primùm fieri poterit, ad te ueniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit usa. Tempus enim aut studium aliquid ad-

quid adijciet. Tu interim quid de ijs ſen-
tias, indicabis. Quod ut facias, te etiam
atq; etiam rogo. Vale: Cognati, tui ob-
ſeruandiſſimi, memor. Omnes mei,
unà cum Frontino, ſaluere te plurimum
iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie
Cal. Ianuarij, Anno Chriſtiano
M. D. LXIII.

ELOGIA LVCIANI ELOGIVM, PER Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (uti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio pleraq; scripsit. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (ut ex Hercule coniecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ urbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, et iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmãt, sed omnia in utranque partem, ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit unquam qui Horatianũ præceptum impleuerit, miscueritq; utile dulci, hoc est uoluptatẽ cum utilitate coniunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autẽ Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deum immortalem quæ uis fricie, quo lepôre, perstringit omnia, quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil uel obiter attingens, quod non aliquo feriat scommate: præcipuè

Philoso-

Philosophis infestus, atque inter hos Pythagoreis potißimum ac Platonicis, ob præstigias: Stoicis item propter intolerandum supercilium. hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferendum, quàm improbitas uirtutis professione personata? Hinc illi blasphemi, hoc est maledici uocabulum addidère: sed bi nimirum, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoq; deos passim & ridet & lacerat, unde cognomen inditũ φίλιος, speciosum profectò, uel hoc nomine, quòd ab impijs ac superstitiosis ei attributũ. Inter Sophistas annumeratur: sed quàm benè, ipsi uiderint. tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inuentendo felicitatis, tantum in iocando leporis, in mordendo acceti, sic titillat allusionibus, sic seria nugis, nugas serijs miscet: sic ridens uera dicit, uera dicendo ridet: sic hominum mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planè spectanda oculis exponit, ut nulla Comœdia, nulla Satyra cũ huius Dialogis conferri debeat, seu uoluptatem spectes, seu utilitatem. Eius uerba sunt terſa, & phrasis dilucida. Asianus est, uerborum apparatu instructus ac tumens: sermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philosophari cœpit. In Macedonia innotescere uolẽs, in conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. Senior iam, in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulit, & pro-

oratoria

imperatoris Principis in Aegypto cõditionem accepit, Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Graecè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostram aetatem tantum CLXXI. peruenerunt. Luciani porrò nomine Epigrammata triginta duo leguntur, passim in magno Graecorum Epigrammatũ uolumine. Guilhelmus Philander Castilionius, *in suo in Vitruuium commentario, Apollonij Tyanei octo libris conscriptam uitam Luciano nostro ascribit. Eius autẽ Dialogus qui inscribitur Cynicus, usq; adcò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij uirum, et doctorum fermè omniũ Christianissimum, & Christianorum, ut ego certè puto, doctissimum) delectauit, ut bonam eius partem in Homilian quandam, quam in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit, neq; immeritò.* Erasmus noster, *adamantinum omniũ superstitionum insectatorem eum uocauit. Caeterum de illius morte nihil certi memoriae proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decessit.*

NOSTRVM ELOGIVM, LUciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria deа scribens,

ſcribens, ſe eſſe Aſſyrium ait. In bis accuſato, ſe Syrum rhetorem uocat. In ſomnio ſuo, generis, educationis, ac ſtudiorum ſuorum rationes, tum quomodo ſtatuariæ initiatus fuerit, exponit. In conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. In Herodoto, ſeu Etio, ex Hercule Gallico, coniecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam profeſſum fuiſſe. Sub finè Apologiæ pro mercede conductis, inter quæſtuoſos rhetores locum ſibi fuiſſe ait. In Piſcatore dicitur rhetor & cauſidicus: ſed cauſas ciar agere deſierit, et animum ad ſcribendum appulerit, ibidem docet. Contra cum qui dixerat, Prometheus es in uerbis, dictionem & dicendi genus ſuum indicat. In Hermotimo, non eſt ſermonis Latini imperitus: & quadragenarius philoſophari cœpit. De ſaltatione, diſciplinis liberalibus inuutritus dicitur, necnon in Philoſophiæ ſtudijs uerſatus. In Piſcatore, ſe philoſophum profitetur, atq; philoſophiæ floſculis ſua ſcripta illuſtraſſe ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti ſeruiunt, iam ſenior, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus eſt. In Macrobijs, Quintillus: in Pſeudomante, Celſus.

ERV-

ELOGIA
ERVDITI CVIVSDAM DE Luciani Dialogis censura.

VT de his Luciani Græci scriptoris operibus, quæ nunc sunt in manibus, aliquid dicamus. Est in hoc autore summa linguæ Græcæ proprietas, et Atticismi exquisita obseruatio: uarietas autem tanta, ut nulla ferè res sit, quæ quidem in sermonem incidat, cuius hîc non fiat mentio, uel etiam iusta disputatio. Omnes certè philosophiæ partes hîc summa eloquentia sunt pertractatæ. Atq; ut primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationem pertinent, hîc reperire poteris, non sine maximo fructu, & sine ulla pietatis iactura. Δίκην φωνήεντων iucunda quædam, non illa quidem arida et ieiuna, dabit præcepta. Deinde in eo libello, qui ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ προσαγορεύσει πταισμάτων inscribitur, quàm copiosè et grauiter de duobus maximè uerbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν disputat? qua disputatione quid est γραμματικώτερον? In Λεξιφάνει diserte obsoleta ab usitatis distinguit, & discernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehendens. Ψευδολογιστὴς uocabulorum proprietatem & translationem non obscurè docet, & multis ueterum testimonijs confirmat. Quid aliud agit in Ψευδοσοφιστῇ, quàm linguam docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copiosas de literis & uerbis Græcorum studiosi assumere possint disputationes, super-

uacaneum

uacaneum foret longa oratione explicare. Quòd ſi eſt Grammatici hiſtorias enarrare, & ſcribendæ hiſtoriæ leges præſcribere: hæc omnia, ſi requiris, habes in eo libro qui πῶς δεῖ ἱστορίαν γράφειν inſcribitur. Hiſtoricæ ſcriptionis ficta exempla ſumma feſtiuitate deſcripta, duo libri, qui ἀληθῶς ἱστορίας λόγοι inſcribuntur, continent: ut ſi quando ſeueritatem relaxare uoles, nuſquam quod cupis, facilius quàm hic reperire poſſis. Vera autem, minimeq; ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημήτριος βίος, an quicquam non hiſtoria dignum complectitur? μανιῶν multarum ſunt inſtar hiſtoriarum. Peregrini mores non uulgaris, hiſtoriam non uulgarem continet. In Συρίᾳ θεῷ ἱερολογίᾳ non infeliciter. Nam Symposium ueram ne an fictam contineat narrationem, nihil certè conſtitui poteſt. Vtcunq; ſe res habet, ita iucundus eſt in narrando, ut in eo omnes narrandi uirtutes ineſſe, intelligi facillimè poſſit. Qua in parte quantum inſit utilitatis, paucis uerbis exprimi non poteſt: ex ijs petere licebit, qui diligenter hiſtoriæ laudes perſecuti ſunt. Illud unum modò dicam, ſic artem ſcribendæ hiſtoriæ hîc tradi, ut uel inuitus aſſentiri & probare quæ docet, victus ratione, cogaris. Vitioſas ſcriptiones ita emendat euidenter, ut qui ſic ſcripſerint, facillimè ad huius limã ſua ſcripta emendare poſſint. Iam uerò ſummum hũc eſſe diſputatorem, tot Dialogorũ confectio planum facit: cùm præſertim Dialogus &

Dide-

Dialectice ab eodem manent fonte. In Parasitica quidem sic definitionem tractat, ut facilè appareat hominem fuisse ἀναλυτικώτατον. Et Dialectice sparsa sunt aliquot ἐξιώματα per totũ scriptionis corpus, ut inueniendi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hic expressam & explicatam uideri posse manifestum sit. Sed quid immoror, cùm sine Dialectices perfectissima cognitione, dialogos confici nõ posse constet? Ad Rhetoricen ueniamus, de qua multa dicere intempestiuum fuerit, cùm tam multa hic ipse scriptor Rhetorices monimenta uiuentia reliquerit, quæ de ipsius eloquentia testari & apertè dicere uidẽtur. Nam ut Dialogorum admirabilem facundiam & festiuitatem præterea, quanta quæso sunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in ῥητόρων διδασκάλῳ disertissimè & festiuissimè traduntur? Laudationes tã multæ Demosthenis, domus, balnei, patriæ, musæ denique, quam partem eloquentiæ prætermittunt? Quid commemorem uituperationes, quæ ex eadẽ arte proficiscuntur? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipsis inscriptionibus indicantur, ut nihil sit eas nominari necesse? Eloquentiæ studiosi hinc præclara habent exempla, quæ sibi proponere possint ad imitandum, εἰ παθαρῶς ἑλληνίζειν studere uolent. Quid de Physice, quæ indagatrix et uenatrix naturæ est, dicã? cuius quàm fuerit hic studiosus, ex eo qui est περὶ ἀνίπλου cognoscere licebit. Dipsadum naturam quis melius

melius describere queat? Quis nostrûm Pelleos dracones nosset, sine huius naturæ uenatoris descriptione? Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas. Ἐν τῷ περὶ οἴνου, præclara est de duobus cernendi & audiendi sensibus disputatio, dignaq; quam Physici studiosè legãt. Alcyonis natura quàm admirabilis describitur? Infinita sunt, quæ si diligẽter obserues, te in tota Physices ratione multo instructiorem efficere possint. Tertiam philosophiæ partem, quæ in uitam & mores distributa est, sic persequitur, ut modò fictis, modò ueris narrationibus utens, uarios hominum mores ante oculos ponat: ut qui legunt, ea sub oculos subiecta cernere uideantur: in quibus tempestiuissimè adhibet acerrimas uitiorũ uituperationes, ne quis uitia pro uirtutibus imitetur. Cumq; omnia uitia uehementer sæpe reprehendat & uituperet, auarorum tamẽ miserias et sordes non uno loco, sed semper acerbissima oratione insectatur: & meritò. nam & nostræ literæ disertè dicunt, φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet spem in rebus manissimis fixam. Et Christiani iustissimè deridẽt, quæ ceteri mortales stultè mirantur: cuius disputationis plenæ sunt Prophetarum & Apostolorum scripturæ. Atenim multa hic sunt, quæ sine ulla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoq; boni maximas utilitates capere possunt. Nam uera religione imbuti, si præstabunt constãtiam, nullius argu-

mentis à recto abducentur. Quis hosti aperto fidem habet? Illud libenter ostenderem, hic multa esse quæ ad sacrarum literarum intelligentiam faciunt: ut de coronis, de athletis, de ignoto deo Athenienſium, quorum omnium hic reperiũtur explicationes copioſiſſimæ. Sed hæc ſibi quiſq; ad ſuam utilitatem legendis his obſeruare facilè poſſit. De Mathematicis nihil eſt neceſſe ut moleſta oratione uos onerem. Aſtrologiã tenuiſſe, libellus περὶ ἀστρολογίας clarè teſtatur. Muſicam continet ὁ περὶ ἐγχόσεως λόγος. Geometrã fuiſſe perinſignẽ, ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cùm eſſet, totam luſtrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobiliſſimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur, quæ eſt περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, hunc ipſum ſub imperatore Romano, magiſtratu functum publico. Arithmeticæ certè ignarus non fuit, quem tot nobiliſſimas artes perdidiciſſe conſtat.

ALIVS DE EODEM.

IMpius Lucianus eſt: at contrà, ſumma in eo eloquentia, ſumma dicendi feſtiuitas eſt, magna rerũ uarietas, magna ſcientia: multa, eaq; perfecta & ſolida item doctrina. Et ſeu ridendo aliorum uitia corrigit, ſiue monendo aliquid præcipit ac docet, cum ſumma prudentia ſummum quoq; iudicium coniunctum. Et ſi dicere licet, in uno eo omniũ aliorum ſcriptorũ exem-

exemplar. Quas ſanè uirtutes ac dotes adeò uarias ac multas ob unum aliquod uicium repudiare, quàm ſit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipſum quidem hoc, pium ſatis uidetur. Nemo puto erit, qui alioqui ſanæ mentis ſit, qui, etiamſi uideat Lucianum, pro inſita atq; innata illa dicacitate, non ſolùm humanas res, uerumetiam diuinas & ſacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodã habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Iam illud quoq; in mentẽ alicui uenire haud immeritò poſſet, num ob hoc quidam illi tantopere ſuccenſeant, quòd in eius Dialogis & deſcriptionibus iſtis, ſimilitudinem atq; imaginem ſui quandam elucere, & perinde ut in tabula depictã cerni, pertineſcant. Odimus enim ferè, quæ malè facimus: & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper ſanata, necdum ſatis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus, &c.

ELOGIA
Leuinus Linius ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepores?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudioſe puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesq́;, ſalesq́;, iocosq́;:
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atq; illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multo eſt fœcundior author,
Sed uetat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite uena
Vatibus Auſonijs unus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege uagatur,
Pulchrum melliſluo Marcus ut ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coercet,
Naſonem præſtat, Vergiliumq́; refert.
Quælibet (inuideas) uel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepore loqui.

Huc

LVCIANI.

Huc ades ergo puer Latij ſtudioſe leporis:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optime Tiruncule,
Vultu iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſueſcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

Adrianus Barlandus, in perſona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Eraſmus.
Tranſtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecaſyllabon.

Caſtæ rumpe moras puer Mineruæ.
Quem linguæ Auſoniæ tenet libido:
Adſis, huc propera, hunc capeſſe librum
Dextra præcipiti, & reuolue ſæpe:
Qui non barbarie ſcatet nociua,
Nec de Vandalico ſolo eſt profectus,
Verùm eſt eloquij nitens lepore
Romani, ſalibus meris refertus.
Eſt & ſcommatibus iociſq; abundans,
Prauas mordicus inuehens in artes,
Et mores hominum, ſimul Deorum
Irridens miſerum chorum Ethnicorum.

ELOGIA

Vir doctißimus undecunque Erasmus,
Princeps eloquij utriuſq; linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILBERtũ Cognatũ, in Lucianũ Iambus.

Quos edidit ſales diſertus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS *Attico,*
Noti fuêre ſeculis quàm plurimis:
Tunc, Chriſtiano cùm rigaret ſanguine
Hortum DEI *profana turba gentium,*
Cultu ſiniſtrè faſcinata dæmonum.
Longè ſed hoc ſunt notiora ſeculo
Salſi iocoſa LVCIANI *dogmata:*
Quando redibat liberalibus nitor,
Quem promerentur, quoq; præſtant, artibus,
Labore ERASMI *ſedulo ter Maximi.*
Is namq; Venerit eruditus Attice,
Suaues lepores dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Inſigne natus Lucianus eſt decus
Ipſius ætì & erudita induſtriæ.
(*Non diffitemur, & alios conatibus*
Et eruditione præſtantes uiros,
Tuliſſe Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notißimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis uenit,

Mul-

Multo, prius quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, leporibus,
Dubium est uenustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE *Musarum decus grauissimum,*
COGNATE *doctis & uiris gratissime,*
Quantæ tibi debentur uni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore definis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet uelint præstare, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in usus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, eo ordine quo hac editione collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 1

Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. 25

Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37

Iudicium vocalium. 47

Timon, siue Misanthropus. 85

Alcyon, siue de transformatione. 140

Prometheus, siue Caucasus. 152

DEORVM *dialogi.*

Promethei & Iouis. 177

Cupidinis & Iouis. 181

Apollinis & Vulcani. 183

Vulcani & Iouis. 187

Iouis, Aesculapij & Herculis. 190

Iononis & Iouis. 193

Veneris & Cupidinis. 196

Martis & Mercurij. 207

Iouis & Solis. 210

MARINI *dialogi.*

Cyclopis & Neptuni. 214.

Alphei & Neptuni. 218

Menelai & Protei. 220

220
Neptuni & delphinum. 223
NORTVORVM *dialogi.*
Diogenis & Pollucis. 227
Pluto, seu cõtra Menippum. 233
Plutonis & Mercurij. 236
Terpsionis & Plutonis. 238
Zenophontę & Callidemidæ. 242
Cnemonis & Damippi. 246
Charontis & Mercurij. 249
Cratetis & Diogenis. 260
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 266
Diogenis & Alexandri. 275
ORATIONES, *quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturn. epistolas relatæ fuere, nonnullæ quoq; Dramaticæ.*
De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs uiuunt. 284
Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 351
Tyrannicida. 372
Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 399
Abdicatus. 465
Alexãder seu Pseudomantis. 506
Toxaris siue amicitia. 572
Icaromenippus siue Hypernephelus. 654

654
Anacharsis, siue de Gymnasijs. 702
De luctu. 761
Præfatio, seu Hercules Gallicus. 784
De electro seu cygnis. 792
Muscæ encomium. 799
De non temerè credendo calumniæ. 811
Patriæ encomium. 744
Demosthenis encomium. 856

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM
dialogi.

Iouis & Mercurij. 3
Neptuni & Mercurij. 4
Mercurij & Solis. 6
Mercurij & Apollinis. 9
Iunonis & Latonæ. 11
Dearum iudicium. 14
Mercurij & Maiæ. 30

MARINI
dialogi.

Neptuni & Nereidum. 42
Iridis & Neptuni. 44
Xanthi & maris. 46
Tritonis & Nereidum. 48

MORTVORVM
dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 55
Mercurij & Charontis. 57
Menippi & Cerberi. 60
Charontis & Menippi. 61
Autilochi & Achillis

lis. 64
Menippi & Mercurij. 67
Menippi & Chironis. 69
Menippus seu Necyomantia. 71
Charon, siue contẽplantes. 99

SEQVVNTVR *Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretriciũ, quædã inter Saturnales epistolas prius relatæ fuêre, nonnullæ quoq;*

Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Heresibus, id est Sectis 151
Zeuxis, uel Antiochus. 288
Harmonides. 304
Scytha, seu Hospes. 315
Quomodo historia scribenda sit. 334
Historiæ ueræ liber primus. 406
Historiæ ueræ liber secundus 451
Lexiphanes. 498
Demonactis uita. 529
Somnium, siue Gallus. 558
Bis accusatus, seu Fora. 617
Rhetorum præceptor. 671
Hippias, seu Balneum. 704
Aduersus indoctũ, librorum lõga supellectile tumentem, Sermo. 715
De domo. 749
Macrobij, id est longæui. 778
De dipsadibus. 820
Nauigium, seu uota. 813
Deorum cõcilium. 860

Decre-

Decretum bona fortuna. 875
Saturnalia. 879
Chronosolō, id est, Saturnalium legumlator. 894

EPISTOLAE *Saturnales.*

Ego Saturno salutem. 903
Saturnus mihi charissimo S. 911
Saturnus diuitibus, S. 917
Diuites Saturno S. 913

TOMO III. *continentur hæc-*

DEORVM *dialogi.*

Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 21

MARINORVM *dialogi.*

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 25
Noti & Zephyri. 28
Doridis & Thetidis. 30
Neptuni & Enipei. 34

MORTVORVM *dialogi.*

Alexandri & Philippi. 36
Diogenis & Herculis. 42
Menippi & Tantali. 47
Diogenis & Mausoli. 51
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 55
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 59

Aia-

Aiaris & Agamemnonis. 67
Minois & Soſtrati. 70
De ſacrificijs. 74
Vitarum auctio. 92
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 127
Pro eo quòd inter ſalutandum uerbo lapſus fuerat. 181
Herodotus uel Aetio. 200
Phalaris primus. 210
Phalaris ſecundus. 230
De aſtrologia. 240
Imagines. 358
Pro imaginibus. 290
Lucius, ſiue Aſinus. 323
Iupiter Tragœdus. 391
De Paraſito, ſiue q̃ ars ſit paraſitica. 459
Philopſeudes, ſiue incredulus. 532
Allocutio, ſeu Bacchus. 586
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt die atro. 590
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 634
Tragopodagra. 643
Ocypus. 670
De Syria dea. 684
Cynicus. 738
Pſeudoſophiſta, ſeu Soloeciſta. 760

TOMO IIII. *continentur hæc.*

DEORVM *dialogi.*

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij.

rij. 17

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19

Zephyri & Noti. 24.

Panopes & Galenes. 28

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polystrati. 31

Æaci, Protesilai, Menelai ac Paridis. 37

Menippi, Æaci, Pythagoræ & Socratis. 39

Protesilai, Plutonis & Proserpinæ. 45

Menippi & Tiresiæ. 48

Cataplus, siue Tyrannus. 52

ORATIONES, quæ quedam adhuc inter Mortuorū dialogos, quedam inter Saturnales epistolas prius relatæ fuere: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De saltatione. 88

Eunuchus, seu Pamphilus. 157

Amores. 169

Iupiter confutatus. 243

De morte Peregrini. 265

Fugitiui. 307

Symposium, seu Lapithæ. 335

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 380

Myrtium, Pamphilus & Doris. 382

Mater & Philinna. 387

Melissa & Bacchis. 391

Clonarium & Leæna. 396

Cro-

Crobile & Corinna. 402
Mater & Musarium. 497
Ampelis & Chrysis. 423
Doryas, Panychis, Philostratus & Polemon. 416
Chelidoniũ & Drosc. 422
Tryphæna & Charmides. 428
Ioessa, Pythias & Lysias. 432
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 439
Dorio & Myrtale. 446
Cochlis & Parthenis. 450

NOTHI *dialogi.*

Philopatris, seu qui docetur. 454
Charidemus, siue de pulchritudine. 485
Nero, siue de fossione Isthmi. 519
Palinurus. 529
Virtus dea. 562

FINIS.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ, Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥ. DE SOMNIO, SEU

πνίε, ἢ βίος Λευκιανοῦ. *vita Luciani, Iacobo Micyllo interprete.*

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & vtramq; illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab opto Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

Ἀπὶ μὲν ἐπὶ πολὺ χρόνου ἐδόκει τὰ λόγων παιδείας φαίνεσθαι, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τιμιώτατα εἶναι. ὁ δὲ πατὴρ ἐκοινοῦτο μετὰ τῶν φίλων ἥντινα τέχνην ἐκλεξάμενός με. πότερα γραμμάτων εὖ ἐπιστήσοιτο μᾶλλον, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς. ἢ ἐμέτρει,

Desieram nuper in ludi re, factus iã ætate adolescens, cum pater unà cum amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimùm discendam mihi proponeret. Plerisque igitur videbatur humanitas seu literarũ studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res

μικρὰ τι εἶναι, καὶ ταχέως τι
παρὰ τὴν ἐπιστήμην ἐπιτελεῖν.
εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύ-
σων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν
πρῶτον εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς ἔχειν
τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης,
καὶ μηκέτι ἐπίδοτον εἶναι,
τελικῶτερον δ' ἂν. ἐν δὲ μακρᾷ
δὴ καὶ τὴν πατρῴαν ἀφεμέ-
νῳ, ἀπορώτερον ἴσως τι γενή-
σεσθαι. μᾶλλον οὖν ἐπίσκεψαι ἐφ'
ᾧ πρᾶξαι, τίς ἀρίστη τῶν τέχ
νῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ
ἀφ' ἑαυτοῦ πρίασθαι, καὶ
πρόχειρον ἔχοντα τὴν χρη-
σίαν, καὶ διαρκῆ τὴν πρῶ-
τον. ἔπειτα τούτων ἄλλο ἐκλογί-
σασθαι, ὡς ἔμοιγε φαίνεται ἀ ἐμὲ
πρέπει ἄγειν, ὁ πατὴρ δὲ τὴν
δόξαν ἐκείνην (πρᾶον γὰρ ὁ
πρὸς μητρὸς θεὸς, ἀρίστως ἐχ
μεγάλου δ' ἄνευ λόγου, καὶ κα
θαρῶς ἐν τοῖς μάλιστα δοκι-
μάσεσι) ὁ δ' ἔμοιγε, ἔφην, ἄλλο
τέχνην ἐπιτηδεύειν, σοῦ παρόν
σοι· ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δεῖξον ἐμοί,

cùm parum esse et modicæ,
tum uerò celere quoddam au
xiliũ postulare. Quòd si igi-
tur artẽ aliquam mechanicã
didicissem, fore ut principiò
statim ab ipsa [2] arte necessa
ria uitæ comparare possem,
neq; necesse habere adeò ætа
te iam proiectus, domi, deq;
paterna mẽsa uiuere: sed nõ
multo pòst etiã ipsum patrẽ
exhilaraturum esse me, rese-
rendo domũ semper aliquid
ab arte quæsitum. Alterius
itaque consultationis caput
propositũ inde est, quæ nam
ars & optima, & ad discen
dum facillima, & homine li
bero maximè digna foret: de
inde & minori sumptu ac
que instrumento egeret, mul
tum autem & sufficientem
quæstum suppeditaret. Pro-
inde alio aliã laudante, pro
ut quisq; animo affectus, aut
usu expertus erat, pater ad
auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, Statuarius tum
habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos lau
datus) Minimè fas, inquit, est aliã artem hic uincere, te præ-
sente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum,
& doce

καὶ λίθων πραγλαβὼν λίθον ἐξ ὑπαίθρου ἀγαθὸν εἶναι, καὶ σωφρονιστὴν καὶ ἐμμελῆ. δόξαι γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε, εἰς ἀγαθὸν ἔχειν. ἔστιν δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων. ἐπεὶ γὰρ ἀφῃρέθην ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, ἐπειδὴ οὐ τὸν ἄρτον, ἐξιὼν ἀπὸ τοῦ δείπνου, ἐδίδουν, ἐπαίσας, ἢ καὶ οὐδὲ ἀπὸ τραπέζης, ἀπόντος, ἐν ἀδείπνῳ τῷ κοιτῶνι, ἐφ' οἷς παρὰ μέρος ὁ διδασκάλου παῖς ἐπλάττετο, τοῦτο ἐγὼ παιδάριον ὢν ἐποίουν· ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπλαττόμην, καὶ ἐμοὶ μὲν ἐδόκει τοῦτο ἐπιτηδεύειν καὶ ἐμὲ ἐν βραχεῖ μαθήσεσθαι τὸν τέχνον, ἐπ' ἐκείνῳ μὲν ἐπιπλήττοντος καὶ ἐμοὶ τὰς πληγὰς ἄχρι τοῦ ἐπιμελῶς ἐπιτηδεύειν ἐμοῦ τὸν τέχνον ἀναφερούσας, ἐμοὶ δὲ ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις ἀφειμένου τοῦ διδασκάλου, μᾶλλον δὲ ἐπαινοῦντος καὶ ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις ἀφειμένου καὶ ἐπαινοῦντος, ἀλλά μοι καὶ παιδικόν τι πάθος οὐκ ἀπῆν ἐλπίδα ἔχειν, καὶ πρὸς ἐλπίδας καθιέναι, εἰ ἐμ-

& doce lapidum artificem probum, & corundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim et hoc, natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me cōiecturā pater ex ludicris à me aliquādo bene cera cōfictis. Quādo enim à præceptore à domū dimittebar, abradens cerā, nunc boues, nūc equos, interdum per Iouē & homines fingebam; non omnino irrepte, ut tū uidebar patri, ob quæ tū à præceptoribus quidē plagas accipere solebā; hæc aūt ad prouocandam ingenij dexteritatē, hæc quoq; in parte laudis ducebantur. Atq; adeò bonam ex eo esse me omnes concipiebant, ut qui breui adeò artem hanc, secundū ingenij illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & iucunda ludis uidebatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, inique ad grauiora ferens. Sed mihi etiam lusum quandam non ingratam ipsa res uidebatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἀ φανείμλω δὲ τι γλύφειν, ἢ ἀγαλμάτιά τινα μικρὰ ἐμαυτῷ τε, καὶ οἷς βουλοίμην, κοσμῆσαι ἐμοὶ γὰρ τὸν μὲν πρῶτον ἐκεῖνο ἢ οὐδὲν ἦν τοῖς ἀρχομένοις ἐγγίνεται. ἐγκονία γάρ τινά μοι ἄλις ὁ θεῖος, ἐκ παιδὸς μοι ἀρίμα λαβυρίδαι, πλακοῦς ἐν μέσῳ κειμένης, ἐπ' αὐτὴν τὸν ἐλαύνειν, ἄρχεσθαι τοῦ ἔργου παύειν. σκληρότερον δ' ἐλαυνόντος ἀπειρίᾳ, ἐκθλίβεται μὲν ἡ πλάξ. ὁ δ' ἄγκων κακοῦται, σκυτάλην τινὰ ἐμοὶ μέλλων πλοκὴν πλέκειν, ἢ πρός τι ἐκ προσπταίσματος μοι ἐκπέσῃ ξεστὸν λάμνιά μοι τὰ πρόσιμα δὴ τίκτει. ἀπελθὼν οὖν ἐκεῖθεν ὑπὸ τῆς οἰκίας ἐφυσῶμαι, συνεχῶς ἀπολυρίζων, ἢ δὲ πρώην τὰς ὀφθαλμὰς ἐνέπλεως, ἢ δυσῶμαι τὸν σκυτάλην, ἢ τὰς μηλώπας ἐλαύνουν. ἢ δικτυγέρην πολλὰ τινα ὠμόντα, προδὰς ὅτι ἐπὶ φθόνῳ ταῦτα ἴδρασεν, μὲ αὐτὴν ὑπὲρ βάλλεται κατὰ τῆς τίχνης.

ἀγανακτῶ

si & deos sculpere, et paruã quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus uellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, et incipientibus solutũ, fiebat. celtã enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, contingere, atq; arte aut spicari iubet, tritũ illud admonẽs: c Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, ut fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticam quandã propè iacentẽ corripiens, nequa quã mansuetè, aut illi docentem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, d ita ut mox in lachrymas procemium artis mihi uerteretur. Aufugiens igitur inde, domũ redeo: continueq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, cõmemorabã scuticam, demõstrabam uibices, nimiamq; illius crudelitatẽ accusabã: hoc quoq; addens, quòd inuidia quadã ista fecisset auũculus, udelicet metuẽs ne se in arte superarẽ.

Irascente

ἀπαπεπαυμένοι ἢ δ' μητρὶς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπέλθοι, καθεύδομεν ἔτι δακρυοντι, καὶ πλέω νύκτ' ὅλην ἐννυχεύοντες, μόνοι ἢ δὴ πάντων, γελάσιμα καὶ μειρακιώδη τὰ ἐμαυτοῦ. τὰ μὲν δὴ ταῦτα ἢ ἐκεῖνα οὐκ ἀξιόλογα, ἃ καὶ ἀμοὶ δοκεῖ, ἀκούσεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλοπόνων ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα γὰρ ἐμοὶ δοκῶ ἔπος, θεᾶς μοι νεάνιον ἄλοχον ἐνῆσαι ὀνείρους ἅμα δ' οἱ εἶδον διὰ νύκτα, ἐναργὲς ἅπαντες, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας. ἔτι γὰρ καὶ νῦν τοσοῦτον χρόνον, τά τε σχήματα τῶν φαντασμάτων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λεχθέντων ἐναύλους. ἔτω σαφῆ πάντα ἐστὶ. δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν, ἑλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ λυπηρῶς. μικρῶν γὰρ με διεσπάσατε χρὴ ἀλλήλας φιλοτιμούμεναι. καὶ γὰρ οὖν τι ἦν αὐτῇ ἡ ἑτέρα ἑπιτηδές, καὶ παραμυθίων ὅλον ἐμὲ ἀπέτεμνε

Iraſcẽte itaq; matre, & multa fratri conuicia faciente, poſtcaquam nox ſuperuenit, dormiuu, plen' adhuc lachrymarũ, totamq; noctem cogitabundus iacens. Atq; hæc etiam nus quidem quæ diximus, ridicula puerilia q; ſunt: quæ uerò deinceps audietis, neq uaquã contemnenda ſunt, ô uiri, ſed quæ admodũ auſcultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam ut uixtæ Homerũ dicam: Venere mihi diuino ſomnia nutu, Almã per noctem, ita clara & manifeſta, ut nihil ab ipſa ueritate diſtarent. Adhuc igitur etiã poſt tantũ temporis meteruallum, & habitus corũ quæ mihi tum apparuere, in oculis hærẽt, & ipſa uox auribus quaſi inſonat. adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manib. corripiẽtes trahebant me in diuerſum, utraq; ad ſe uidelicet, uolẽtẽ admodum & ualidè. Parum itaq; abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſe adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἡ δὲ αὐθις ἀνὰ ἡ ἑτέρα ἐπὶ ἐμὲ ἰοῦσα, ἰδίων ἢ περὶ ἀλλήλας ἐκατέρα· ἡ μὲν, ὅτι αὐτῇ ἐνίκα μὴ ἐκποδὼν βούλεται· ἡ δὲ, ὡς μάτην τὸ ἀλλότριον ἀντιποιεῖται. ἡ μὲν οὖν ἑτέρα ἐργατικὴ, καὶ αὐχμὴ καὶ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν ὄψιν, τὰς χεῖρας τύλων ἀνάπλεως, λίθου σκόνεως τὴν ἰδέαν, τετάνυσται ἐσκευασμένη, οἵαπερ καὶ ὁ ἀνίψιος ἐπί τι ξέειν τὰς λίθους. ἡ ἑτέρα δὲ, μάλα εὐπρεπὴς, καὶ τὴν ὄψιν ἐπιεικὴς, καὶ λίθου καὶ τὴν ἀναβολὴν· τίλος δ' ἦν ἱματίου μετ' ἀκριβείας, ἀποστίλβουσα κόσμου ἁπαλοῦ. ὕστατον ἢ ὀκνηρὰ ἐπέτρεπε, καὶ ἀνδρὸς ἄκρως ἐλευθέρου τὸν, φίλτατε παῖ, ἁρμόττοντα τίχην ἐμοὶ, ὦ χθὲς ἔρχου μυσθώσων, εἰπέ τί σοι κὴ συγχωρεῖ εἶναι. ἐγὼ μὲν οὖν (εἰπεῖν γὰρ τὸ ἀληθὲς καὶ φρενήρης) λιθικὸς εἰμὶ, καὶ τὸ δόκιμον ἀμφοτέρων, κὴ μάλα ὀλίγων ἐπ' ἐμοῦ. σὺ δὲ ἤδη λοιπὸν μοὶ κὴ φλυαρήσῃς

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autem ambæ, accusabãtq; mutuò se se: hæc, quòd me suũ uidelicet illa possidere uellet: illa uerò, quòd hæc frustra aliena sibi usurparet. Erat autẽ altera quidem operaria, & uirili aspectu, squalida coma, manus callo passim obducta habens succincta uestes, et marmorco puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cum lapides poliebat. Altera uerò facie admodũ honesta, habuũ decentem præ se ferens, & uestes ornatus ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, ut utri cariũ conuersandũ mihi puer, sententiã ipse ferã. Ac prior quidem dura atq; uirilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu breui discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomẽ aui materni) marmorarius fuit, et auunculus pariter et patruus tuus eandẽ artẽ exercuere, et per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur uoles delirijs ac nugis

circa

ἐ περὶ ταύτην ἀπίχεσθαι (δι
ξχερα τὴν ἐτέραν) ἴσθι δὲ
καὶ συνοικῶν ἐμοὶ, πρῶτα μὲν
ἀρίστην γενναιῶς, καὶ τὸν ὦμον
ἔξεις λαμπρὸν, φθόνου δὲ πάν
των ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ ἔπαι
νον ἐπὶ τῷ ἀλλοδαπῷ, τῷ
πατρίδι καὶ τοῖς ἐπιχω
ρίοις καταλιπὼν, δι' ἣν δὴ λόγοις ἐπαι
νεσθήσεται σε πάντες, μὴ μό
νον δὲ τοῦ σώματος τὸ εὖ
τιλὲς, μηδὲ τὸ ἰδιωτικὸν τὸ πα
νυρὸν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ἐμ
μανὴς καὶ φαύλης ἐκεῖνος,
ἐδείξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλει
τος τὴν Ἥραν ἠργάσατο, καὶ
Μύρων ἐπαινέται, καὶ Πραξιτέ
λους ἐξαναίδην. προσκυνοῦνται
γοῦν ἅτε μετὰ τῶν θεῶν. εἰ δὲ
τούτων εἷς γένοιο, πῶς μέν σε
ἕλκυσεν αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἂν
ἄνθρωπος γένοιο; ἕλκυσον δὲ καὶ
τὸν πατέρα ἀποδείξεις, πρὸ
ἕλκυσον δὲ ἀποφανεῖς καὶ τὴν
πατρίδα. τοῦτα καὶ ἔτι τούτων
πλείονα διαπλαίνων, καὶ βαρ
βαρίζουσα, πάμπολλα δὴ ἐ
τίχθη,

circa quas ista uersatur (indè
cans alterã) abstinere, ac me
cum degere, principiò gene
rosè educaberis, humerosq;
babitis uallidos, & ab omnè
inuidia alienus eris, neq; un-
quam in terris alumnas atq;
externas hinc abibis relicta
patria, atq; domesticis tuis:
neq; etiam ob uerba & ora-
tionem modò laudabũt te o-
mnes. Neq; uerò auerseris
corporis banc fragilitatẽ aut
uestium sordiũ. Nam ab his
inuys profectus etiam Phi-
dias ille, Iouem spectandũ ex
hibuit, & Polycletus Iunonẽ
fabricauit: praterea Myron
laudibus uectus est, & Pra-
xiteles in magna admiratio-
ne fuit. Adorantur itaq; nũc
illi cũ ipsis illis Dijs quos scul
pserc. Quòd si igitur horum
unus tu quoque fores, quo-
modo non celebris & ip-
se apud omnes homines fie-
res? Patrem certè beatum
efficeres, & patriam tuam
omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura
his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τέχνη, μάλα δὲ σπουδῇ σωὲ
γενέσθαι, καὶ πάσαν με παρεμέ
νειν, ἀλλ' ἤδη μέμνημαι· τὰ
πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τῶν μνέ
μῶν λέληθεν, ἐπεὶ δ' οὖν ἐπὶ τέ
λει, ὦ τέκνον, παλαιὰ καὶ
ξένα σοι φανήσεται, καὶ γνώριμα,
καὶ καθάπερ ἐξ ἀρχῆς μου
πεπράξεται. ἐλπὶς μέν σοι τὰ
ἀγαθὰ πολλὰ λελεῖφθαι γνώμε
νον, αὐτὸ τοιοῦτον· οὐδὲν
γὰρ ἔτι μὴ ὀργάνου δεῖν, τῷ σώ
ματι πονοῦν, μόνον τοῦτο τῶν
ἄπασιν ἀγαθῶν τοῦ βίου τε-
θαυμένον, ἀφανεῖς μὲν αὐτὸς
ὤν, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβά
νων, ταπεινὸς τῶν γνώμων, οὐ
φιλῶν δὲ τῶν πολλῶν, οὔτε φί
λος ὑπολαμβανόμενος, οὔτε ἐχ-
θρὸς φοβερός, οὔτε τοῖς πολί-
ταις ζηλωτός. ἀλλ' αὐτὸ μόνον
ὀργάνου, καὶ τῶν ἐν τοῦ πολ
λοῦ ὄχλου εἷς, ἀεὶ τὴν πρωΐ-
αν ὑποπτέουσαν, καὶ τὴν λί-
γην ἀνακύψουσαν ἡμέραν,

λαγὼ

Statuaria ualde sanè studio-
se omnia connectens, & me
in suam sententiã adducere
cupiens: sed non ultrà memi-
ni. plurima enim memoriam
iam effugerũt. Cæterùm ubi
tandem finem fecit, tum alte
ra illa in hunc fermè modũ
orditur: Ego uerò, ò fili, Hu-
manitus sum, iam nunc con-
sueta ac nota tibi: tametsi ad
finem aut plenum nondum
periculum mei feceris. Quan
ta igitur bona Statuaria ista
tibi præstatura sit, si eam ar-
tem didiceris, ipsa modò enu
merauit. Nihil enim aliud ni
si operarius eris, corpore la-
borans, & in eo totam spem
uitæ positam habens, obscu-
rus ipse degens, modicũ &
minimè generosum quæstum
faciens, deiectus animo, te-
nuis ac pauper reditib. & De
nique neq; amicis expetibilis,
neq; inimicis formidabilis,
neq; etiã inter ciues beat' ha
bitus: sed hoc solùm, opifex uidelicet quispiam, & ex mul
ta atq; promiscua plebe unus, præstantiorem te semper fore
midans, & dicendo ualentè præ oculis habens ac palpans:

& ut

λογὸν ἓν ὅλῳ ἓν, καὶ τὸ ὅμοιον τοῦ ἰσημεινοῦ ἄν. εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γένοιο, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἔργασαι, τῶν μὲν τέχνων ἅπαντες τὸν ἐπαινέσονται, σὺ δὲ ἐξ ἁπάντων ἑαυτοῦ ἄν σε δεῖ καὶ χαίρειν ἔχοι. εἰ γὰρ οὐκ ἦς, βάσκανος ἂν, καὶ χαίρωνας, καὶ ἀπέχεσθαι ἂν τῆς ἀμαθίας. ἐὰν δὲ μὴ τοιοῦτος, οἷόν σε μὲν ὄντα πολλοὶ ἐπαινέσαι ἂν ἑαυτῶν ἀνδρῶν ἕνεκα, καὶ πράξεως θαυμαστῆς, καὶ λόγου τινὸς ἐπαγγείλασθαι, καὶ πάντων (ὡς εἰπεῖν) ἐμπειρον ἀπεφήνασθαι. καὶ τῶν ψυχῶν, εἰς ἣν σε δεῖ ἀνεμιῶτον ἔχειν, ἐπιτηδευμάτων πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπαμφίασαι, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πρᾳότητα, ἐπιείκειαν, φιλίαν, ἐμπειρίαν, τῶν τῶν ἐσθλῶν ἕξιν, τῇ πρὸς τὸ σεμνότατον ἐρωτι. πάντα γὰρ ἔσται ὁ σὸς ψυχῆς κόσμος καὶ ὡς ἀληθῶς λόγος.

& in ſumma, leporis quandam uitam agens, potentiariſq; lucrum exiſtens. Quòd ſi etiam Phidias uel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præſtiteris, artem quidè laudabunt omnes: atqui ex aſpicientib. tibi ſimilis eſſe optarit, nemo erit, qui modò mentem habebit. Qualis qualis enim ſueris, nihil niſi rudis quiſpiam opifex, manibus laborans, & ipſdem uictum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi obſequeris, principiò ubi oſtendã multa ueterum uirorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciãdo, & omnium (ut ſic dicã) experiũ te reddendo, animũ (quod præcipuum in te eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſticia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honeſti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum deſiderio. Hæc enim animi ornamẽta ſunt, uerè ſyncera atq; perpetua.

λάθῃ δέ σε οὔτε παλαιὸν ἀδὲν, οὔτε νεῶν γεγράδαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα πρόσθεν μετ' ἐμοῦ. καὶ ἅμα, ἀπαντικρὺ σοῦ τί τὰ δῶρα, τί τὰ εὐδοκίμοντα, ἐκ δὲ μικροῦ σε διδάξομαι. καὶ ἐνῶ μέντοι ἐν τῷ δόντος, ἐξελαυνόμενός τι πρὸς ἐγγὺς τῆς οὔτω τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι γνώσῃ, καὶ ἐπιφανὴς ἔσῃ, τιμώμενός, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν κρίσεως δὲ δεομένων, καὶ ὑπὸ τῶν γένει καὶ πλούτῳ πρεσβύτερον ἀναβλεπόμενος, ἰδόντα μὲ τοιούτῳ ἀμφιεσμένον (δίξασθαι τῶν ἐνόντων, πολὺ δὲ λαμπρὸν ἐφορᾷ) ἀρχὰς δὲ καὶ πρωτόρους ἀξιοῦμενον, λόγῳ μὲν ἀποδεικνύς, ἔργῳ δὲ ἀλλοκοτοῦσ ἀγανὸς οὐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιοῦτός σοι περιβόητα τὰ γυμνάσματα, ὅστε τῶν ἀρίστων ἴσος, τὸν πολιτικὸν διδάξει σε τῷ δικαίῳ κρίνειν, κἀξεῖ σε τῷ δικαίῳ

Neq; autè latebit te neq; ueterũ quicquã, neq; eorũ quæ in præsens geri debẽt: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tẽpore docebo te: & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò liberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimiũ felix, nimiũq; beatus omnib. uideberis, dũ & honorib. afficieris, & laudib. efferẽris, et pulcherrimarũ quarũcunq; rerũ gloria celebraberis, illorũ etiã qui diuitijs ac genere cæteris antestãt, in te animis atq; oculis cõuersis: ac uestitũ quidẽ talẽ geres (demonstrãs suum: gerebat aũt admodũ splendidũ) h Magistratib. uerò, & primo in cõsessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quãdo aliquò peregre abiens proficiscẽris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. i Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atq; conspicuũ reddam, ut eorũ quoq; qui te aspicient, quisq; proximè astantẽ leuiter impellens & cõmouens, digito te

πήνη, οὗτος ἐκεῖνος λέγων. κἂν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοῖς φίλοις, ἢ καὶ τῇ πόλει ἐπιτελῶ κατορθώσαι, ἐς σὲ πάντες ἀποβλέψονται, ὄψιν τινὰ λέγων τύχωμι, διχωνήσουσι οἱ πολλοὶ ἀκούοντες, θαυμάσονται, καὶ συλλαμενίσονται τὸν λέγοντα δὲ ἀνάγκαιον, καὶ τὴν πατρίδα δὲ εὐπατρίας. ἐπὶ δὲ λέγεσθαι ἂν ἐκ ἀρχὴ ἀδύνατον γίγνεσθαί τινα δὴ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι ὑπισχνοῦμαι. καὶ γὰρ ὧν αὐτὸς ἐπ' ἐμοὶ ἐπέλθῃς, ἅπαντα πάντων σαυτὸν τοῖς παιδευομένοις, προσομιλῶν τοῖς ἀρίστοις. ἐρᾷς τοῦ Δημοσθένους ἐκεῖνον, τίνος γὰρ ἦν υἱὸς, ἐγὼ ἐλίπον ἐπιμελούμενος: ἐρᾷς τοῦ Αἰσχίνου, ὃς συμπαιδαγωγίας ἦλθε μοι, ἀλλ' ἐκ παντὸς αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθρέψατο: ἐ δὲ Σωκράτους, μὴ κἀκεῖνός σοι διὰ τῆς ἐμαυτοῦ φανῇ τραφείς, ἐκεῖ δὲ τύχωμι σοῦ τῶν ἑταίρων, μὴ δραπετεύσας ἐκ παρ' αὐτοῦ, κινδυνεύοντος ὑπ' ἐμοῦ, ἀπόντος ὑπὸ πάντων

gito te demonstret, atq; ,Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atq; ora conuertent. Atq; si tum aliquid fortè dixeris, plerisq; bianteș auscultabũt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & orationis potestatem, tum etiam patrẽ tuũ ob felicitatem prolis. Et quod dici uulgò solet, quòd ex hominibus quidẽ immortales redduntur, id quoq; tibi dabo. Nam postquã ipse ex hac uita decesseris, nunquã desines cõuersari doctis, & consuetudinẽ habere cũ optimis. k Demosthenẽ illũ certè uides cuius filium fuerit, & quantũ ego eundẽ reddiderim. Vides & Aeschinem, qui tympanistriæ cuiusdã filius erat, et tamẽ propter me etiã Philippus rex illum palpauit. l Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirũ: audis ut nũc ab omnib.

decan-

ἥδιτα; ἀφεὶς δὲ τοὺτους τοσού-
τους καὶ τοιούτους ἄνδρας, τὴ
τοσάδε λαμπρὰς, καὶ λόγους
τοιούτους, καὶ σχῆμα ἀνδρικὸν,
καὶ τιμὴν, τὴ δόξαν, καὶ ἐπαι-
νον, καὶ προεδρίας, καὶ ἀνάπαυ-
σιν, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ πᾶ-
σιν ἀνθρώποις ἀοίδιμον, καὶ τὸ ἔπὶ σὺ
τούτοις ἀνδραμυνίσθαι, χιτώ-
νιόν τι μικρὸν ἐνδύσῃ, καὶ
σχῆμα ἀνδρικὸν ἀφελόμενος,
καὶ μαχλὰς, καὶ γλυφὰς, καὶ
δικτύας, καὶ καλαθίσκας ἐν
ταῖν χερσὶν ἔχειν, κύπτον ὑφορ-
μοῦντα τὶς τὸ ὄργον, κεκυφότα-
τὰς, καὶ κεκυφυίας, τὴ πάντα
ῥᾴστην ταπεινὰς, ἀνανδρότατον
δ' ἀλίγιστα, ἀδὲ ἀνθρώπου, ἀλλ'
ἀνδρείων ἀδὲ ζώντων, ἀλλὰ
καὶ μὴν ὄργανα ἄψυχα ἀνθρώπων τὴ
ἀδυνάμενα ἑαυτοῖς πρέπειν, ἐ-
πεὶ δ' ἂν τὰ τοιαῦτα ἐνδύσῃ τὴ μὴ
μόνον ἴσῃ, ἀλλὰ καὶ περιπλεκὴς,
ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυ-
τὸν λίθων. ταῦτα ἔτι λεγόντος αὐτοῦ,
ὁ περιμένας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν
λόγων, ἀνασχὰς ἀπεφηνάμην.

decantetur? Igitur relinquês tantos ac tales hosce uiros, res adeò splendidas, orationes tã graues ac illustres, uestium ornamenta, bonorem, famam, laudẽ, primos assessus, potentiã, imperia, deniq; & illam quã ex dicendo consequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatem: tuniculã aliquã indues sordidã, habitumq; assumes seruilem: uectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpendi accendiq; instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, deniq; modis omnibus abiectus & contẽptus, nunquã aũt neq; expergiscès, neque uirile aut libero homine dignũ quicquã cogitãs, sed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionib. suis cõsona et bene formata tibi reddantur: de te ipso aũt, ut & conceptum & ornatus incedas, minimè curã gerens, sed te ipsis ijstis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine surgens sententiam tuli:

& relie

καὶ τὴν ἄμοιρον ἐκείνην, καὶ ὀργανικὴν ἀπολιποῦσαν, μετέβαινον πρὸς τὴν παιδείαν μάλα γεγηθώς. καὶ μάλιστα, ἐπεὶ μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθε ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πολλὰς δύβας ἐκ ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνέβαλε ψυχή. ἡ δὲ ἀπολειφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὸν χαλκοσωλῆνα, καὶ τὰς ἐλέγχους ἐνίκα. τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπιπύξη, καὶ εἰς λίθον μετεβλήθη. ἃ δὴ παραβάλλεσθαι, μὴ ἀπιστήσῃς. θαυμαστὸν γάρ ἐστι ἐνύπνιον. ἡ ἐπίσης δὲ μοι καὶ ἀπιδοῦσα. πτηνὰ γὰρ ἀμείψεσθαί σε, ἔφη, φῂ δὲ ἡ Δικαιοσύνη, ἐπειδὴ καλὸν τὸν ἡνίοχον (ἀλλὰ καί τι ἔχημα ὑπῆρχε τῶν ἵππων τοιοῦτον, τῷ πτηνάσθαι ἐοικέναι) ἐπεὶ ἴδῃς εἴσω ἰέναι μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ δηνεύσεσθαι μᾶλλον. ἐγὼ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν ἅρμασι, καὶ ὑφηνιόχει. εἶτα

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mentem uenit scutica, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidẽ indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentib. infremebat: postremò autem, quemadmodũ Niobem audiui, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse uidetur, ne mireris. Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solẽt. Altera ailt ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iniustitiã rependam, quoniã causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igitur, & ascende uehiculũ hoc, (commonstrato quodam uehiculo, quod alatis equis quibusdam Pegaso similibus uehebatur) ut uideas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit

Ego

ἀρθὰς ἤδη δὴ κἀγὼ, ἐπιστρέφων
μου ἀπὸ τῆς ἑῴας ἐξάμην καὶ ἄλ-
γεα πρὸς ἑσπέρην ἔλαυνε, πόλεις, καὶ
ἄνδρας, καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος ἀποσπείρων τι ἐπὶ τῆς
γῆς. ἐκείνου μὲν οὖν οὐκ ἐμέμνημαι ἔτι,
εἰ τὸ σπαρέν ποτε ἐκεῖνο ἦν.
πολλὰ τοῦτο μέντοι, ὅτι μάτην
ἐφρόντισά ποτε ἀνθρώπους, ἐπῄ-
νουν, καὶ μετ' ὀφρύων καθ'
ἓν γροιμίον τῇ πόλει, περι-
ἵστασαν. ἀλλ' ἐμοὶ τὰ τε
πρῶτα, μέχρι τοῦ ἐπαινεῖσθαι τὰ
παρόντα, ἐπανύγαγον αὖθις, ἐκεί
νου τοῦ ἀνδρὸς ἐνδεῖν τι ἐκόντος ἐν
ἀλλοκότῳ, ὃν ἔχω ἀφεστάμε
νος, ἀλλ' ἐμοὶ δόκουν ἀνεκτόν
τοις τισὶ ἐπαινούμενον, ὑπαλλαβεῖν
σε τῶν καὶ τὸν πατρῷον ἐρῶ-
ντα, καὶ περιμείναντα, ἀδύνητον
αὖτον τῷ ἐκόντι τοῦ ἀδύτου, μᾶλ-
λον δὲ, εἰ ἔτι μοι. καί τι καὶ τοῦ
μνήμης, εἶπε μικροῦ δεῖν πρὸ
ἡμῶν ἐβουλεύσατο. ταῦτα μὲ-
μνημαι ἰδὼν, ἀντίκαιρος ἔτι ὤν,

Ego uerò ubi iam in ſublimè
ſublatus ſũ, obſeruabam &
contemplabar, ab oriente in
cipiens uſq; ad occidentẽ, ur
bes uidelicet & populos, nõ
aliter quàm Triptolemus o-
lim, ſpargens quiddam in ter
ram: quanquam nõ amplius
memini quid nam illud fue-
rit quod tum ſpargebam, ut
ſi hoc ſolũ, quòd ſurſum eſſi-
cientes homines laudabant
me: & ad quoſcunq; uolano
do peruenerã, cũ multa præ-
dicatione et gratulatione me
proſequebantur, & quaſi
deducebant. Porrò ubi illa
hæc tanta mihi, & meipſum
collaudantibus illis demon-
ſtraſſet, reduxit rurſum, non
amplius eadem ueſte illa in-
dutum, quam habueram ab
initio uolãs, ſed uidebar mi
hi tum admodũ delicatus &
ſplendidus redire. Deprehen
dens igitur & patrem aſtantem, atq; expectantem me, com
monſtrauit ei ueſtem illã, & me ipſum qualis redirem: ſub
monuitq; cum, quàm parum abſuerit quin minimè digna de
me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem me-
mini uidere me, cum primùm è pueritia egreſſus eſſem,

plagarium

ἐμοὶ δοκῶ ἐκπεφοβῆσθαι πρὸς τὴν τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος, Ἡράκλεες, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ ὅλη νυκτερινόν. εἶτ' ἄλλος ὑποκορισάμενος ἐπιχειρημάτιόν τι ὑπνῶδες, ἔτι μέν καὶ αὐτὸν αἱ νύκτες, ἔφη, τάχα που καὶ μακρότεραι εἰσὶν ἢ Ἡρακλεῖ καὶ αὐτῷ δόξαι. τί δ' οὖν ἐπῆλθεν αὐτῷ λεχθῆναι τοῦτο πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι τῶν παιδικῶν νυκτῶν, καὶ ἐνυπνίων τῶν παλαιῶν, καὶ ὅλως γιγνομένης; ἴσως δὲ καὶ ψυχρολογία, καὶ ἐς οὐδὲν τῶν ἡμᾶς νῦν λεγομένων τείνουσα ὑπόνοια; ἐμοὶ γὰρ ἐδόκει ἀηδὴς εἶναι καὶ ἄκαιρος ἡ διηγησις αὕτη τοῦ ἐνυπνίου, ἐν οἷς ἐγὼ ἐν παρασκευῇ εἰμι, καὶ τὰ ἄλλα, ἐν οἷς ἐγὼ ἐπιχειρῶ σὺν τῷ θεῷ ὑμῖν, εἰ δοίη ἐμοὶ ἐγγενέσθαι· αὐτὰ λέγειν. καὶ τοῦτο ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπηγωνισμένοις πράγμασιν, ὅτε ἐσταύρωτο πολιορκίαν, ἀλλά τι οἰκεῖον ἐχρῆν ἐκείνους ἔχειν ἢ διηγήσεις.

plagarum metu, cum mihi uideor, tum exturbatus. Sed interea dū hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longum hoc somniū, & o in diciale est! Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somniū est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiā p trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentē uenit illi, nugari talia nobiscum, mentionem facere puerilis illius noctis, somniorumq; ueterū, & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An forte somniorū quorundā quasi quosdā interpretes esse nos credidit? Neque iquā, ô bone: quoniā neq; ἡ Xenophon quōdā exponēs somniū illud, quo pacto ipsi iussum fuerat in domo paterna, & de inceps. Nostis enim ut nō conijectationem audendā proponens, uisionē suam, aut quòd ita nugari uisum esset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constituus, circunstantib. undiq; hostibus, sed quòd utilitatem quandam secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἐγὼ τοῦτον ὑμῖν διεξιὼν ἐποίουν ἕνεκα, ἵνα οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τραπήσεσθαι, καὶ μαλίστα εἰ τις αὐτῶν τύχοι πενίαν ἀπειλημμένος, καὶ πρὸς τὰ ἴσα ἀνακλίνειν, ὥσπερ οὖν ἀγωνιῶ διαφθείρων. ὑπολήψεσθαί τοι τάχ' ἴσως τις καὶ πάνυ ἀκόσμως τῷ μύθῳ, ἐμαυτὸν παράδειγμα ἐμαυτῷ προτιθέμενος, ἐπειδὴ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἐκ πολλοῦ ἀπαλλάξομαι πρὸς τὴν πρώτην τύχην· εἰ καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐπανιὼν ἐνθυμοῦμαι, μηδὲν ἀποδεήσειν πρὸς τὸν λόγον ἀδοξότερος.

Proinde & ego somnium hoc uobis exposui, ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur: et maximè si quis eorum præ inopia & paupertate pejus de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat, ingenium nonilliberale illiberaliter perdêdo. Cõfirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi cõualescet, ubi sermonẽ hũc audierit, idoneũ atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: ubi uidelicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima proiectus fierim, humanitatẽq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad uos ascenderim, qui certè ut nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

LVcianus, quanto præstet animo uigere quàm corpore, hic sub duarum mulierculārum typo ostendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, sub id tempus fermè quando Pythagoreum ingressurus erat biuium, atq; deliberabat cui potissimum generi uitæ sese accommodaret, in somno sibi Statuariam & Pædiam apparuisse fingit, quarum pro se utraque ipsum ad sui studium trahere conata sit. Deniq; suomet docet exemplo, eruditionem potissimum (utpote qua animus, nobilior sāmè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā. adolescentia enim consilijs admodum imbecilla est: & quanquam indoles interdum in iuuenibus non mala existat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandum occasiones supersunt. Hinc etiam blanditur ocium, horsum inuitant uoluptatum illecebræ, alió prauorum sodalium uocant commercia. Vt ergo hosce uitiorum scopulos salua naui euitet adolescens incolumis: hunc Luciani librum frugi esse docentem, illi diligentissimè legendum & crebra recordatione repetendum suadeo, ne quando per ignauiā & animi socordiam uitiorum uiam ingrediens, per omnia flagitiorum genera uolutatus, tandem in præceps ruat.

a Artes necessaria uitæ comp.) Qui enim sapiunt, etiam si suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quo, si contingat ut fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi uictum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nam hæc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarum abeas, te comitatur, nihil adferens sarcinæ.

b E' cera confictis.) Est autem hoc ceræ peculiare, ut manibus contrectata mollescat. Et hinc uariæ rerum formæ solent effingi.

c Dimidium.) Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximā difficultatis partem in aggrediundo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis ad hunc modum expressit: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

d Ita ut mox in lachrymas.) Artes à uerberibus malè auspi-

cari iuuenibus, Isocrates apud Aphthonium in Chria etiam testatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auspicatur, sed laboribus desinentibus in utilitatem.

e Duæ mulieres.) Hoc Luciani somnium, ut iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, ut utram uellet sibi comitem uitæ assumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac nativo decore pulchra: illa ornatissimis uestibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepositisse. Huius Prodici συγγραμμα περὶ τοῦ ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat. Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offi. 1. & ad L. Lucciũ epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Vergilij carmen, uidendus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius uerborum partem aliquã, quæ huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ uitæ cursum Y literæ esse similem, quod unusquisq; hominum, cum primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum uenerit, ubi se uia findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potius inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem: hoc est, si aut philosophiam didicerit, aut eloquentiam, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonam frugem, quod fieri sine labore maximo non potest, honestam ac copiosam uitam disputant peracturum. Si uerò ad doctorem frugalitatis non uenerit, ad sinistram uiam, quæ melioris speciem mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidem uidentur ad tempus uera bona ignoranti, post autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; uicturum, &c. Hesiodiũ biuiũ exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentũ ab Hercule in Scipionem transtulit, atq; sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatẽ apparuisse fingit, ubi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos urrecure conetur, atq; seducere, & uarijs

tijs argumentis ad se amplectendã suadet. tum Romã in exẽplũ assumit, quę ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, ut toti us orbis regina facta sit, ubi florẽtissimę urbes luxu sint euersę.

Has lauri residens iuuenis uiridante sub umbra,
Aedibus extremis uoluebat pectore curas.
Cum subit ò assistunt dextra lauaq; per auras
Allapsa, haud paulum mortali maior imago,
Hinc Virtus, illinc Virtuti inimica Voluptas.
Altera Achemenium spirabat uertice odorem,
Ambrosias diffusa comas, & uestę refulgens
Ostrum qua fulua Tyrium suffuderat auro.
Fronte decor quæsitus acu, lasciuaq; crebras
Ancipitis motu iaciebant lumine flammas.
Alterius dispar habitus: frons hirta, nec unquam
Compesita nutata coma, stans uultus, & ore
Incessuq; uiro propior, latiq; pudoris,
Celsa humeros niueæ fulgebat stamine pallæ.
Occupat inde prior promissis sisa Voluptas:
Quis furor hic non digne puer, consumere bello
Florem aui? Cannæ ne tibi, grauiorq; palude
Maeonius Stygia lacus excessere, paluq;?
Quem tandem ad finem bellando fata lacessis?
Tune etiam tentare paras Atlantia regna?
Sidoniaq; domos? moneo, certare periclo
Desine, & armisonæ caput obiectare procellæ.
Ni fugis hos ritus, Virtus te sæua iubebit
Per medias uolitare acies, mediosq; per ignes.
Hæc patrem patruumq; tuos, hæc prodiga Paulum,
Hæc Decios Stygias herebi detrusit ad undas,
Dum cineri titulum, memorandaq; nomina bustis
Prætendit, nec sensura quid gesserit umbra.
At si me comitere puer, non limite duro
Iam tibi decurret concessi temporis ætas.
Haud unquam trepidos abrumpet buccina somnos:
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem caneri, nec mensas sæpe cruento

Gramine compositas, aberunt sitis aspera, & haustus
Sub galea pulvis, partiq; timere labores.
Sed current albuq; dies, horaq; serena,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus latos generavit in usus
Res hominum, plenaq; dedit bona gaudia dextra?
Atq; idem exemplar lenis mortalibus eius
Imperturbata placidus tenet otia mente.
Illa ego sum, Anchisa Venerem Simoentis ad undas
Quae junxi, generis vobis unde editus author.
Illa ego sum, verti superûm quae sape parentem
Nunc anus in formam, nunc torva in cornua tauri:
Huc advertite aures, currit mortalibus annus,
Nec nasci bis posse datur, fugit hora, rapitq;
Tartareus torrens, ac secum ferre sub umbras
Si qua animo placuere negat. quin luce suprema
Dimisisse meas serò non ingemit horas?
Postquam constitit, finisq; est addita dictis,
Tunc virtus: Quae nam juvenem florentibus, inquit,
Pellicis in fraudes annis, utiq; tenebras?
Cui ratio, & magnae caelestia semina mentis
Munere sunt concessa Deûm, mortalibus altis
Quantum caelicolae, tantundem animalibus istis
Praecellunt cunctis. tribuit namq; ipsa minores
Hos terris natura Deos: sed fudere certo,
Degeneres tenebris animas damnavit averno.
At queis atherei servatur seminis ortus,
Caeli porta patet. referam quid cuncta domantem
Amphitryoniaden? quid cui post Seras & Indos
Captivo Liber cum signa referret ab Erro,
Caucasea currum duxere per oppida tigres?
Quid suspiratos magno in discrimine nautis
Ledeos referam fratres? uterumq; Quirinum?
Nonne vides, hominum ut celsos ad sidera vultus
Sustulerit Deus, ac sublimia finxerit ora?
Cum pecudes, volucrumq; genus, formasq; ferarum

Segnem

Segnem atq; obſcœnam paſſim ſtrauiſſet in aluum.
Ad laudes genitum, capiat ſi munera Diuum,
Felix ad laudes hominum genus, huc age paulum
Aſpice, nec longè repetam modo Roma minantè
Impar Fidenæ, contentaq; creſcere aſylo,
Quo ſeſe extulerit dextris: idem aſpice latè
Florentes quondam luxus quas nerterit urbes.
Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hoſtes,
Quantum ſola nocet animis illapſa uoluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, & atra,
Circa te ſemper uolitans infamia penna.
Hecum honor, & laudes, & lato gloria cultu,
Et decus, & niueis victoria concolor alis.
Hæc te cinctus lauro perducit ad aſtra triumphus.
Caſta mihi domus, & celſa ſtant colle penates,
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,
Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor admittendum intrare uolenti,
Nec bona conſcendunt, quæſtor niſi dona dediſſet,
Atq; eadem rapuiſſe ualet: mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus, omnia contra
Excipienda manent, quam ſpondent blanda uoluptas.
Stramine proiectus duro patiere ſub aſtris
Inſomnes noctes, frigusq; famemq; domabis.
Idem iuſticiæ cultor, quæcunq; capeſſes,
Teſtes factorum ſtare arbitrabere diuos.
Tunc quoties patriæ rerumq; pericula poſcent
Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hoſtica, nec ferro mentem uincire, nec auro.
Hinc tibi non Tyrio uiciatas murice ueſtes
Nec donum deforme uiro flagrantia amomi:
Sed dabo, qui ueſtrum ſæuo nunc marte fatigat
Imperium, ſuperare manu, Laurumq; ſuperbam
In gremio Iouis exciſis deponere Pinus.
Quæ poſtquam cecinit ſacrato pectore Virtus,
Exemplis latum uultuq; audita probantem
Conuertit iuuenem. ſed enim indignata Voluptas,
Non tenuis uecti; Nil nos iam demoror ultra,

Exclamat, nouient uenient mea tempora quandam,
Cum docilis nostris magna certamine Roma
Seruiet imperijs, & honor mihi & habebitur omni.
Sic quassans caput, in nubes se sustulit atras.
At iuuenis plenus monitis, ingentia corde,
Molitur, misaq; calet Virtutis amore.

f Humanitas.) Humanitatem ab homine, quemadmodum & uirtutem ex uiro appellatã, doctissimorũ scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienũ putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, nõ illa quam Græci φιλανθρωπίαν uocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare uidetur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctrinisq; uersati, ad omnẽ humanitatẽ, comitatẽ, & morum suauitatem compositi, informatiq; esse uideantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Nam ingenuę seu liberales ideirco appellatæ sunt, quòd libero ac ingenuo sint homine dignæ: ita, quod liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Ad humanitatem quoq; (ut dixi) παιδείαν seu eruditionem ueteres appellarunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: uel quòd ea quib. adiungit sese, uerè homines faciat, hoc est omni cultu humanitatis informet. Quibus de causis omnibus uideri necessaria debet, qui liberi, non seruu esse uoluat (omnes autem uelle debẽt) quiq; cæteris hominibus tanto præstare studeat, quanto homines mutis animantibus antecellunt. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorum in bellua uerteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hęc donum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primum ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiã, magnitudinemq; animi erudiuit, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, ut omnia supera, infera, prima, ultima, media uideremus. His rationib. cõstare puto, citra humanitatis artes, homines nihil min⁹ quàm homines esse, ac proinde nõ tã aquã & ignẽ homini necessaria uideri quàm eruditionẽ.

Reditũ-

g Reditib.) Ἐν τοῖς πρόσθεν, legit Micyllus: ἐν τοῖς πρόσθεν.

h Magistratibus uerò.) Iustinianus in proœmio Institutionũ suarum, iuadet alacri indefessoq; studio Iurisprudẽtię incũbendum, ac uberrimos fructus pollicetur. Summa itaq; ope & alacri studio, inquit, has leges nostras accipite, & uosmetipsos sic eruditos ostẽdite, ut spes uos pulcherrima foueat, toto legitimo opere perfecto, posse etiam nostram Rempublicam in partibus eius uobis credendis gubernari.

i Talibus scilicet ornamentis.) Nõ dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudẽter administrãda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te uiuentẽ intuebũtur, ut quondã ex annaliũ memoria, aut etiam è cœlo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum putent.

k Demosthenẽ.) Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis uitã, qui ut oratorũ omniũ laborioſissimꝰ, ita clarissimꝰ euasit.

l Socrates.) Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, qui etiam seruijsse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias uestitas, quæ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illum in Sillis, Laertio referente, sculptorem lapidum dixerit.

m Nioben.) Fabulã Niobes uide apud Ouid. in 6. Metamorp. Alcmena apud Theocritum Eidyllio 26. dicit, se crebrius plorare quàm pulchram Nioben.

n Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.) Eorum quæ in somno uidemus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somniũ & uisio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut uisum. Somniũ, ut paucis agam, est, quando per figuras & ambages alia qua res in somno ostenditur. Insomnium est, quando id quod uigilantem fatigauit, dormienti se ingerit. Visio est, cũ id quis uidet, quod eodem modo quo apparuerat, euenit. Oraculũ est, cum in somno parẽs, uel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, uel etiã Deus apertè euenturũ quid aut non euenturũ, faciendum, uitandumq; denunciat. Visum est, cum arbitramur in nos dormientes irruere armatos, uel passim uagari formas. In quo genere est incubus, qui putatur inuadere dormiẽtes, & põdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sentẽtia, somnia constitutionis seu cõplexionis hominũ argumenta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canones, complexionis æqualis & temperatę certũ haberi argumentũ somnia incũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inæqualis uerò ac non temperatę cõplexionis indiciũ est, cum quis ita per quietẽ

adſcitur ut moueri poſſe non uideatur, aut onus maius quàm quod ferre queat ſuſtineat,uel etiã loqui nõ poſsit. Cuius generis ſomnia Galenus addiuinãtia appellat. Auerrois quarto Colliget ca.15.Si imagines,inquit,cõcipiãtur igniũ,bilis rubra prævalet.Eandẽ uerò atram pellere prænũciant ſomnia terrifica,&c. Iamblicus in ſuo lib.de myſterijs,& Strab.lib.8. ſcribũt,in tẽplo Aeſculapij quod in Epidauro eſt,ęgrotos cõſueuiſſe ſomnia captare,è quib.proſperam ualetudinẽ cõijcere poſſent.Et Herophilus ſomnia quędã appellat διόπτρα,hoc eſt à deo inſpirata,quæ neceſſariò cõtingant.Quædã phyſica,quædã Syncramatica,cũ ſcilicet illa nobis occurrũt in ſomno,quib.delectamur.Deum aũt olim per ſomnia multa & patrib.ſanctis, & alijs ſignificaſſe,teſtãtur literæ ſacræ.Sic per ſomniũ Deus cohibet Abimelech,ne attingat uxorẽ Abrahami.Ge.20.Per ſomniũ hortatur Deus Solomonẽ, ut petat ab eo quicquid uoluerit.3.Reg.1. Per ſomniũ loquebatur prophetis Deus,Num.12. Et reſpondebat interrogantib.ſe.1.Reg.28. Sõnia duo quæ uidit,narrat Ioſeph fratrib.ſuis,quib.præmõſtrabat Deus ipſum futurũ principẽ fratrũ.Gen.39.Somnia pincernæ & piſtoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioſeph.Gen.40.Somnia Pharaonis quib.fertilitas 7 annorũ, item 7 annorũ fames oſtẽdebatur ei à Deo,Ioſeph quoq; interpretabatur.Gen.42.Somniũ interpretatur quidã cõmilitoni ſuo in caſtris Madianitarũ,tradẽdos eſſe à Deo in manu Gedeonis.Iudic.6.Somniorũ interpretationẽ Dei eſſe, teſtatur cap.Geneſ.40. Vide Ariſtot.in libruũ De diuinat.per ſomnum,ubi ſub nomine inſomnij uidetur omnia quæ nobis in ſomno obſeruari poſſunt, comprehendere.

o Iudiciale.) δικανικὴν forenſe dixit, uel quòd duæ perſonæ inter ſe decertẽt,uel quòd forẽſes cauſę multis clepſydris perorentur Notat autem prolixam & ineptam orationem, quam etiam hybernum ſomnium uocauit,quòd hyeme noctes ſint lõgiores,& proinde longiora ſomnia.

p Trinoctiale.) Facetè,ut ſolet,τρίνυκτον uocat Herculem ab trinoctio illo quod traditur in eo concipiendo inſumptũ. Nota eſt fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ, uel ex Plauto,uel ex ipſo Luciano in Dialogo Mercurij & Solis.

q Xenophõ.)Videtur ſomnium hoc intelligere,quod eſt lib. 3.Anabaſeos,quo uidit Xenophon per quietem domum ſuam paternam fulmine totam collucere,&c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ ΣΕ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΤΟΙΣ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in uerbis: Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplũ comparatum esset, indicare uoluisse: nempe quòd ad materiã & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Ὀρθῶς προμηθέα με ἔφης· εἰ μὲν γὰρ τὰ τοῦτο, ὦ ἑταῖρε, ὡς μάλιστα ἐγωμαὶ τῶν ὀργάνων ἐν τῷ τεχνικωτάτῳ τῶν ἀνδρῶν, καὶ σμικρὰ ἔργα ἐστὶ καὶ ἀνόητα· εἰ δὲ καὶ σμικρότερος μοι ὁ πηλὸς, καὶ ἐν τοιούτῳ, βυρσίας τις καὶ παχυμερής. εἰ δ' ὑπὸ προπετείας τὰς λόγους ὡς ἀληθῶς ἀποφαίνεσθαι ἔοικας, ἢ σοφόν τινα τῶν πεπαιδευμένων ἐπιφημί εἶναι καλῶς, ἔστιν μή τις εἰρωνείαν φῇ,

PRometheũ a igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, qua si & mea b opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similem illi esse, neq; recuso luti figulus etiã ipse dicii tametsi lutum mihi uilius sit, quale scilicet ex triũjs colligitur, cœnum propemodũ, ac fœtulentũ quoddã. Quòd si uerò adeò extollens orationem meam, perinde ut artificiosam & fabrefactam, doctißimi illius Titanum nomine, eam coboneſtas & laudas: uide ne quis ironiam

φῇ, καὶ μυηΐῳμα, εἶναι τὴν ἀττικὴν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἐκ κέδρου γὰρ ἀνῃρέθαι τοῦτο μόν: τίς δ' ἡ περιττὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν: ὡς ἐμοιγε ἀρκεῖν, ἐὰ μὴ πάνυ σαπρά γέ ἐστι δόξει, μηδὲ ἀξίαν τοῦ παινάσου. ἀλλά τοι πῶς ἀνεκτέον ὑμᾶς ἂν ἀκούσασθαι τῷ Προμηθεῖ, ἐκείνου ἐν Αἴνοις ἀναπειμένου, ξυὺ ἀλαθόνι τινὶ σύμβηναι τοὺς ἀγῶνας: ἴσως οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἐμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα, καὶ νὴ Δία, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ὑφ' ἡμῶν ἔγνω. καὶ τοῦτο ἐν τῷ Προμηθεῖ ἂν εἴη, πλὴν εἰ μὴ ἀναλώσετε, ἔτι μᾶλλον ἐν πηλῷ πλάττητε, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ὑμᾶς δέ, εἰ ὀλίγα τὰ πηλοῦ παρείντο, καὶ τὰς τεχνίτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλεσθε, ἀδύνατα ἄττα ἐπιδεικνύμενα. καὶ τὸ μὴ

dixerit, & quasi quandam c Atticam subsannationem subesse huic laudi, aut, unde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quae uerò ista nimia & Prometbea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut dignae adeò Caucaso. At uerò quanto id Phi uos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicio eius & causis agendis celebres estis, cum ueritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata uobis opera sunt, & per louem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Prometbei rebus sumptum uideri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis uos, sed quòd d aurea uobis pleriſque figmenta sua sint: nos autem qui ad uulgus prodimus, atq; ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quaedam rerum spectanda exhibemus. Et in summa,

τὸ μ, ἔλεγεν ἐν πηλῷ, καθάπερ ὀλίγῳ μέμπρ ἐμπροσθεν, ὁ πλα στὴν καὶ τὰ ταὐτὰ τοῖς περὶ τὰ δοῖς· τὰ δ' ἄλλα ἔτι λίαν οὐκ ἐμοὶ πρόσεστιν, οὔτε ψυχῆς ἀσῶμά τι, ἀλλὰ τερψις ἄλε λυτ, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. εἴ τί μοι ἐνθυμεῖσθαι ἔοικεν, μὴ ἄρα οὕτω μοι προμηθέα λέ γειν εἶναι, ὡς ἐμμελῆ τὸν Κλίωνά φησιν, εἶδες περὶ αὐτοῦ,

Κλίων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα. καὶ αὖ τοι δὲ ἀδωδαὶ τὰς χυτρίας καὶ ἐπιτρεπεῖς, καὶ πάντας, ὅστις πηλεργεῖ, προμηθέας ἀπὸ πάλαι, ἀδικωτάτους δ' ἔτ' πηλέως, καὶ τὸν ἐν πυρὶ εἰ- μὲν ἐν ὀστράκων ἴσασιν. καὶ δῆτα τοῦτο βούλεται εἶναι ὁ προμηθεύς, πάνυ οὐσίχαι ἀσ- πουτέρξασθαι, καὶ ὅτ' τῶν ἀστε πλῶ δημιουργῶν θαυμάζουσι· ἐπεὶ καὶ σύμπαλαι ἡμῖν αἱ ἔριδες, ὥσπερ ἐμφύσεις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρὸν

ſumma, circa lutum qui- dem, quemadmodum pau- lò antè dixi, ipſa hæc fi- gulina uerſatur, perinde ut & d aliorũ figulorum: præterea autem neque mo- tus ſimilis ineſt, neque ani- mæ ſeu uitæ aliqua ſignifi- catio, ſed delectatio quæ- dam inanis, & quaſi quie- dam luſus totum illud ne- gocium eſt. Vt interim eti- am cogitare incipiam, num ita me Prometheum dice- re uolueris, ut Comicus ille Cleonem: noſti ſiquie- dem. Cleon, inquit, Pro- metheus ille f poſt negoti- cia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes & figulos ollo- rum & furnorum conſtruc- tores, & quicunque cir- ca lutum uerſantur, Prome- thcos uocabant olim: allu- dentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in ig- gne, uaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi uult Prometheus iſte tuus, admo- dum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde ut illorum ollulæ: & modicum

μικρὸν τιν λίθον ἐμβαλὼν, συντρίψειν ἅπαντα. καί τις φαίη τις παραμυθούμενος, οὐ ταῦτα ἀπάσαι τῷ Προμηθεῖ, ἀλλὰ τὸ καινουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀφορῶν μιμησάμενον. ὥσπερ ἐκεῖνος οὐκ ὄντων ἀνθρώπων, τίνες ἐγένοντο αὐτοὺς αἰτίαι σε, τοιαῦτα ξῶα πεφύκασι, καὶ διεκεκριμένας, ὡς ἀνύσειέ τις, καὶ ὁφθῶσι χαρίεντα. καὶ τὸ μὲν ὅλον, ἀρχιτέκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τις καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸν πηλὸν, καὶ ἐμψυχα ποιοῦσα εἶναι τὰ πλάσματα. ἐμοὶ μὲν ταῦτα οὐ δόκει, πρός τι τὸ ἀφυκτότατον ἴσως γνώμης τὸ ἀρκεῖν. καὶ ἴσως ἔστιν ἐμοὶ τῷ λιλιγμένῳ. ἄλλοι δὲ τὸ πάνυ ἐκεῖνον, ἂν λακωνικῶν ἀκούσῃ, μᾶλλον ἴσχει τις λέγειν ἀρχαϊκόν τι τοῦ πλάσματος, οὐ σοῦτο ἀπίγανόν ἐστιν, ἀλλὰ δὲ

modicum quispiam lapillum injiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationẽ cõparata sunt, laudare uoluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille alius quis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit. Sed mihi non ita satis est, si uidear noua fingere: quoniã neq; uetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmento, ad suum imitationẽ ac formã hoc deductũ et quasi progenitũ est.

Sed

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque uenustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor qui à sedecim ulturibus attondear: ut qui nõ intelligã q, multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum q, sunt, cũ peregrinitate quadã cõiunctũ habẽt. Ptolemæus igitur Lagi filius, cũ aliquando duas res nouas in Ægyptũ adduxisset, camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atq; diuisa: congregatis in theatrũ Ægyptijs, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tũ inter postrema, hæc quoq; camelum uidelicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὸν κάμηλον ἐφρίξαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκεκόσμητο, καὶ πορφυρίδι ἐστέγητο, καὶ ὁ χαλινὸς καὶ λιθοκόλλητος, ἀλλόκοτόν τινα, ἢ λαμβδᾶν, ἢ κύρβιν αὐτῶν καταφάγιον. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ἐδόκει, καὶ ὑβρίζον, ἐκνευόν τε ἐκάλουν. ὅθεν ὁ Πτολεμαῖος συνεὶς ὅτι ἐκ τοῦ ἀδόκητόν σφισιν ἐκεῖνο καὶ ἀήθη τοῖς, οὐ θαυμάζοντες ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἐκινοῦντο, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ τὸ σύμφυτον καὶ τὸ συνήθεσιν κρίνουσι, μετέσησε αὐτὸν, καὶ τὸν ἄνθρωπον σὺν τιμῇ ἦγε, ὡς πρὸ τοῦ. ἀλλ' ὁ μὲν καμηλος, καίπερ ἀμελούμενος, ἔτ' ἀνθρώπων ἦν ἄγειν Θεσπιάδι τῷ κώμητι ἐπαρέσκετο, καὶ σὺν αὐλήσαντι πρὸς ἔτερον ἐπότου. δὲ δεινὸν ἦν, μὴ καὶ τιμὴν κάμηλος ἐν ἀγυιαῖς ἔτι· εἰ ἦν ἀνθρώπων, ἔτι καὶ χαλινὸν ἔτι αὐτῶν θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἁλουργίδα.

At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugissent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat: frenū autem etiam gemmis compactū habebat, ex Darij alicuius, aut Cābysis, aut etiā ipsius Cyri thesauris deprōptū. Ad hominis aūt intuitū plerique ridebant: alij aūt etiā ut monstrū aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligēs se illis nō adeò laudē cōciliasse sibi, neq; nouitatē apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnū atq; compositum, iustaq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem aūt illum duplicē Thespidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò uereor, ne & mea, h camelus in Ægypto, sint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

κατὰ δὲ ἑνὸς τὸ ἐκ δυοῖν τῶν καλλίστων συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, ἑνὸς ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ ἱκανὸν εἰς ἁρμονίαν καὶ εὐμορφίαν, εἰ μὴ καὶ ἡ μίξις ἁρμόττοι καὶ διὰ τὸ σύμμετρον γίγνεσθαι. ὅτι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀλλοῖόν τι τῷ ξωθήλῳ ἔσται, εἶεν ἐκεῖνο τὸ ἐπιχειρήσατον, ὁ ἐκατόντανρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐπίφατόν τι ζῷον τοῦτο γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστικώτατον, εἰ χρὴ ποιητοῖς ἐπιδεικνυμένοις τὰς ἐπιτομὰς καὶ σφαγὰς αὐτῶν, τί ἂν ἐκεῖ καὶ ἐμπαλιν γένοιτ' ἂν ἀνθρώπου τι ἐκ δυοῖν τῶν ἀρίστων ξωγρηθὲν, ὥσπερ ἦν εἶναι καὶ μᾶλλον, τὸ ξωαμφίτορον ἥδιστον φημὶ ἔγωγε; ἐμοὶ μὲν γοῦν ἔκ γε δικαίου δοκεῖ, ὡς τοιούτων ὄντων· ἀλλὰ δὴ διακρινέτω τὴν ἰσομοιρίαν καλὸς, ἡ μίξις σωφρονείτω. οὐ γὰρ οὖν σωθήσεται καὶ φίλα ἔσται ἐμοὶ λόγῳ, ἡ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neq; illud ex duobus optimis cõpositum, Dialogo uidelicet, et Comœdia, per se ipsum satis ualet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulcbris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud uulgatissimum est: Hippocentauri. Non enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimũ: si modò cõuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiã & cædes illorũ. Quid ergo? an nõ rursum quoq; bene formatũ ac pulcbrũ aliquid ex duob. optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex uino & melle cõmistũ & temperatũ, suauissimũ equidẽ aio esse. Quãquã de meis cõpositionib. hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne utriusq; pulchritudinẽ ipsa têperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

κωμῳδία. ἄγει δ μὲν εἶναι, καὶ καθ' ἑαυτὸν τὰ Διάλογα ἐν τοῖς ἀνθρώποις μετ' ὀλίγων τῶν ἀεὶ παρόντων ἐποιεῖτο, ὁ δὲ παραδοὺς ἑαυτὸν τῷ Διονυσίῳ ἐν τῷ θεάτρῳ ὡμίλει, καὶ ξωΐπαιζε, καὶ ἐγελοιοποιεῖτο, καὶ ἐπιθελυπῆ, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλὸν, χρόνῳ καὶ τὸ ὅλον εἶναι παίγνιος μίτρῳ ἐπιχρυμένῳ τὰ πολλὰ, τότε τοῦ Διαλόγου ἑταίρους ἐγλωΐζετο, φροντιστὰς, καὶ μετεωροσοφοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα πρωτοκυδοῦνα. καὶ μέσον τούτων πρόεισιν ἐπαγόμενος ἐπιτηδείως ἐπὶ πᾶσιν, καὶ τῶν Διονυσιακῶν ἐγλωδυσίαν καταχῶν αὐτῶν, ἅτε μὲν ἀφροβατοῦντας λαμπύρους, καὶ πιθήκους ξωΐπτας: ἅτε δὲ ψυλλῶν πηδήματα διαμετροῦντας, ὡς δὴ θεῷ τὰ αἴρια πεφιλογημένους. ὁ διάλογος δὲ, σκιαγραφῶν τὰ πολλὰ τὰς σωκρατείας φύσεις τε πρὸς, καὶ αἱρετὰ φιλοσόφων,

Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq; ludebat, & k ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamẽ & palmam ueniebat. Interdũ etiã anapæsticis uersibus prorosum in sublime erecta, dialogi sectatores ac socios ut plurimũ irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, aeruanos sublimiũ rerum discceptatores, et id genus alia uocitando. Quin & unã hanc adeundi uiam habebat, fugillando illos, & Dionysiacam istam libertatẽ in ipsos effundendo, nunc in aere ambulãtes, & cum nubib. congredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus metientes fingens, ut qui scilicet de aereis & sublimib. istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac uenerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de uirtute philosophorum: ita ut

ὥφι τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο δὶς διὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ἡμᾶς ἐπολεμήσαμεν ἐοικέναι τὰ οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, εἰ πάνυ πρόσφορα, εἰ δὲ ἀνάρμοστα ἀνιχνεύσαντα τὴν διαφωνίαν. διὰ τοίνυν μὴ αὖ δὶς ὅμοιόν τι τῷ προμηθεῖ τῷ σῷ πεπονθὼς φαίνωμαι, τὸ δῆλον τῷ ἔργῳ ξυναπαμίξαι, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπέσχον. μᾶλλον δὲ μὴ ἄλλό τι τοιοῦτον τῷ φαινοίμην δεδρακὼν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ δηλαδὴ παρδόκα αὐτοῖς ὑπεκλυμμένον τῇ ψυχῇ, γλῶτταν ἀνθρωπίνην ὑποθεμένου φιλοσόφου· τὸ γὰρ δὴ διπλοῦν. καὶ γὰρ διπλοῦς ἐδόκει, ἅπαγε· τοῦτο μόνον ὄν αὖ δόκοις ἐνεῖναι τοῖς ἡμετέροις, ἢ παρὰ τοῦ γὰρ ἂν κλέψαιμι, εἰ μὴ ἄρα τις ἐμὲ δίκην λαβεῖν τοιούτου πονηρεύματος, καὶ φαγιλάφου με αὐτὸν σωτῆρα; πάλιν ἄλλο τί αὖ πρὸ

ita ut Muſicorum illud Δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt, bis per omnes chordas ſiue diſtantias tonorum, nempe à ſumo atq; acutiſſimo ad imum atq; grauiſſimum uſq;, inter eos diſconueniret. Et tamen auſi fuimus nos, hæc ita ſeſe habentia, inter ſeſe coniungere, & quaſi cõciliare, eaſq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obſequuntur, neq; facilè cõmunionẽ & ſocietatẽ aliquã ſuſtinẽt. Vereor itaq; ne denuò ſimile aliquid Prometheo iſti tuo feciſſe uidear, ut qui femininũ cum maſculino cõmiſcuerim, et ob idipſum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale uideat, decepiſſe fortaſſe auditores, atque[m] oſſa appoſuiſſe ipſis pinguedine obducta ac tecta, ri ſum ſcilicet Comicũ ſub philoſophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Abſit hoc unum modò, ut ne in noſtris ineſſe dici poſſit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? niſi uerò quiſpiam nos latet, qui eiuſmodi[n] pinuum incuruatores & bircoceruos & ipſe compoſuerit. Veruntamen quid fa-

δεῖμι· ἐμμένειν γὰρ δεῖ ἐπὶ τοῖς ἐξ ἀρχῆς πραχθεῖσιν· ἐπεὶ τί γε μετανοηθείημεν, ἐπίμηθεως ἡμῖν ὁ λόγος, οὐ προμηθεως ἐστί.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in ijs quæ ſemel cœperis, quandoquidem [c]mutare conſilium, Epimethei opus, non Promethei eſt.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

OPeris ſui formulam quandam ac ſtilum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe cõſcriptos, eo quòd à ſtrepitu foreaſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant, Promethea ſubinde Lucianũ per contumeliam appellantes, hoc eſt, πηλοπλάστην, aut plaſtem, ſiue figulũ. Fuit aũt Prometheus, quẽadmodũ de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cum Ioui duos tauros immolaſſet, carnes amborum ſub uno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter tradita ſibi optione, oſſa elegit. Itaq; compertа fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ſcrula ſurripuit, quo etiam de terræ luto effictũ à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſsit, ut Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius paſcerentur. προμηθὴς autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium. ἐπιμηθὴς, cui re peracta, tum demum conſiliũ in mentem uenit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & in Dialogo Iouis & Promethei.

b Et mea opera lutea.) Id eſt contempta, nulliusq; precij. Quicquid autem uile, πηλοῦν ſiue πηλάμινον dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipſum lutum.

c Atticam ſubſannationem.) ſiue naſum Atticum. Plinius lib. 11. cap. 32. docet, à ſuæ ætatis hominibus naſum ſubdolè irriſioni fuiſſe dicatum. Vnde naſuti uocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀποσυκτηρίζειν, id eſt, irri-

dere

dere,uicissim irridere,ἀντὶ τοῦ μυκτηρίσαι,id est naso.Cass.ad Ciceronem lib. Epist.fam.15. Quosq; ubi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, uelint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι,id est uicissim naso suspendere.

d Aurea figmenta.)Quod eximium uideri uolumus,aureum dicimus.Cic.Academic.quæst.lib.2.de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu.Est enim,inquit,non magnus, uerùm aureolus,&c.id est,egregius.

e Et aliorum figulorum.) quemadmodum qui uocantur παιγνιάδαι,qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imaguncülas quorumcunq; animaliũ ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant,&c.

f Post negocia.) Rebus peractis, quiq; serò,nec nisi confecto negocio sapit.

g Figulos ollarũ.)κυτρίνας καὶ ἰατρονοσοδεῖς καὶ πλανυτροχούς.

h Camelus in Aegypto.)Id est,meticulosa uel planè ridicula. Adagij uice refert,quod natum est ex hac historia Aegyptia.

i Hippocentauri.)Ex homine & equo sunt conflati, & propterea ἱππανθρώπους ab Isocrate appellantur. Compositiò diuersa & uaria,hippocentaurus uocatur.

k Ridicula.) Comœdiæ enim finis non serè alius erat Græcis,quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò uerum est,ut in libris obseruatum sit:& testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo,risus gratiâ plerumq; scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse,adeò ut comicum risum prouerbij uice Lucianus hic usurparit.

l Διὸς ἀπὸ μακρῶν.) Prouerbium à Musicis mutuò sumptum; quo maximũ discrimẽ,& longissimũ interuallũ significatur.Vide Erasmi Chiliadas.Hoc usus est Lucianus in libro de conscribenda historia,& in sermone qui est De mercede seruientibus.

m Ossa apposuisse.)Vice prouerbij usurpat, ossa apponere obducta ἀρτίῃ ἤμῳ,ut Hesiodus inquit, id est pinguedine candida.

n Pinuum incuruatores.)πιτυοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruantem pinus, & ex ijs allegatos homines, & in sublime emissos dilaniantẽ, &c.

o Mutare consilium.)post rem consulere.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγρίνῳ εὖ πράττειν. ὁ μὲν πολὺς γελοῖόν φησι, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας ἄγειν· εἰ γελοῖον ἦν, εἴ τις ἐκεῖ κομίζοι γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ μὲν αὐτόθι αἱ νύκτες εἰσίν· ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἀνάγκην λόγων ἔσχε δηλῶσαι βουλόμενος, ἐπιστολὴν Νιγρίνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἐχέμυθον ἂν τῷ γελοίῳ, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας ἐμπορούμενος· νῦν δὲ μόνην σοι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην βούλομαι, ἵνα τι καὶ ἔχω, μὴ ὅτι μὲ παρέργως διλεγμένα περὶ τῶν σῶν λόγων, ἀπεφεύγειν' ἂν εἰκότως καὶ τὸ τοῦ Θουκυδίδου λέγειν, ὅτι ἡ ἀμαθία μὲν θρασεῖς αὐτούς, ἐπιστήμας δὲ τὸ λογισμὸν ἀποφαίνεται. δῆλον γάρ, ὅτι οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τολμηρούς τέλμους, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ λόγους ὄρους, ἀπτῶ, ἔρωτος.

EPISTOLA AD Nigrinum.

LVcianus Nigrino salutem. [a] Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego uerò si quidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atq; ita Nigrino scribens, librū mitterem, obnoxius equidē huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiā meam declarare tibi uolo, quomodo uidelicet nūc animatus sum, & quō obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè merito etiā Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atq; considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, uerùm etiā amor ac studiū orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

NIGRINVS,

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙΝ ΟΡΜΩΝΤΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorum.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo uitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se uerò philosophos & simulatos: & quòd ijs quĩ serio philosophari cupiunt, urbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantiũ, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam ueræ philosophiæ sectatores hic laudando. pro more suo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu ueterũ istorum quasi successores quidam sunt.

Ὡς σπανίως ἡμῖν ἐφάνης ἐν τοῖς μείζοσιν ἐπιδημῶν; ἢ τοῦ χάριν προσβλέπειν ἡμᾶς ἔτι ἀπέξιος, οὐδ' ὁμιλίαις μεταλαβεῖν, οὐτε διαγινώσκεις τῶν ἡμετέρων λόγων, ἀλλ' ἄρτι μεταβέβλησαι οὕτω, καὶ ἐκ τοῦ ὑπερηφανοῦ τινὸς ἐγένου. ἐθέλοις δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθέσθαι, ὅτῳ τρόπῳ ἐπὶ τοσοῦτον ἀπέκυσας καὶ τί τοῦτων αἴτιον. τί γὰρ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ ἀλγεῖν χρή;

VT te uerò grauis nobis admodũ & sublimis reddidit? Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationem aliquã nobiscũ habere, neque etiam similibus atque ijsdem uerbis nobiscũ uti: sed repente immutatus es, & omnino eiusmodi quispiam uĩ deris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit.

PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χίαν; πῶς λέγεις; ὅλως παρόν σοι γενέσθαι, εὐδαίμονά τε καὶ μακάριον καὶ τηλικοῦτον· καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἀπὸ σκηνῆς εἰρημένον, τρισόλβιόν τε καὶ ἐρέσθαι, ὃ τοῦτο ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί δὲ τὸ μετὰ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ λυπῇ, ἵνα μὴ ἐν λιφαιρῷ λαῷ μόνῳ διαφανούμεθα, ἴσμεν μέν τι καὶ ἀκριβῶς ἑκάτερον, τὸ πᾶν δὲ οὐκ ἐπεύσμεθα; οὐ δοκεῖ σοι ἄξιον εἶναι λόγου πρὸς Διός, αὐτὶ μὲν λαλεῖν μετὰ παῤῥησίας, αὐτὶ δὲ σιγᾶν, ἀντὶ δὲ ἀκούειν πολλοῦ τε καὶ πεπαιδευμένου, τί ἄλλο μετριώτερον; μίγιστον μὲν οὖν. ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σαφῶς ἔγωγε, τί καὶ λέγεις, ἐπεὶ πλὴν μὲν οὐδὲ σὺ πόλιος, βαναυσικῆς ἰατρὸν ὀφθαλμῶν διά σκιαδίου τινα. τὸ γάρ μοι πάθος καὶ τί ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπιτέτακται, εἶδε τούτων ἕκατον, καὶ ἐνξάμην αὐτὶ τινὶ σκιαδίου ἀδικτυχεῖν. δέξαιο γάρ μοι διὰ ταχέων παρεσκευῆν Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλόσοφον,

L. Quid ais? PH. Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ, uenio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, Eter beat⁹. L VC. Papæ, adeò breuiẽ PH. Atq; admodũ. L. Quid autem ultrà hic est, propter quod etiam superbis, ut non summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PH. An nõ admiratione dignũ tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò uerè, pro stulto aũt & insano redire modestũt L. Maximè igitur. Sed nondũ tamen planè intelligo quid nam illud sit quod dicis. PH. h Profectus in urbẽ rectà fui, ut ibi oculorũ aliquẽ medicũ circũspicerẽ. Nam malũ illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tum mihi. L. Scio equidẽ singula, ideoq; etiam optaui ut in bonum atque peritum aliquem incideres. PH. Cum igitur ipsum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

σοφιστὴν, ὃν ἐκ πολλοῦ χρόνου, ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον, καὶ λίαν τῶν ἐνδον, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος ἐπαΰδην. καὶ πρωΐ ἔτι ὄντος, ἐπαναστὰς ἐγὼ, ἐπιλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δὲ ἄνωθεν παλαιῶν σοφῶν ἐν ὑπογείῳ εἰκόνας. κεῖτο δὲ μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἐπὶ γεωμετρίας σχημάτων ἐπτυγμμένων, καὶ σφαῖρα ἐπικάμπυλος, πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. σφόδρα δή με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἐρωτᾷ, τί καὶ πράττοιμι. λέγω δὲ πάντα διηγησάμενος αὐτῷ, καὶ ἐπιτάττει μίαν καὶ αὐτὸν ἐξ ἁπάντων ἀκούειν ὅ,τι τε πράττοι, καὶ εἰ καὶ δὶς αὐτῷ ἐντυχοιμένου ἐν σιλλυβίοις ἐπὶ τὰ ἴδια ἔλθοι. ἐπειδὴ δὲ ἐξήμεινεν, ἤρετο, περὶ τούτων λίγειν, καὶ πῶς ἐαυτὸν γνώμλν ἔχω γῆθεν, τοιαύτλν τινά μοι λόγον ἐπιβρίσας ἐπιστομίσας, ὥστε καὶ τὰς σπλῆνας ἰσχνᾶναι,

sophum, ut quem longo temporis interuallo non uiderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cum puer intrò de meo nũciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidè manibus librum tenentem, circum autem undiq; multas ueterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem uniuersi, ut uidebatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus i omnibus illi expositis, & ego quoq; per uices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi uerò ille, ô anice, postquam cœpisset de hisce rebus mecũ colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam uerborum ambrosiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur Sirenes illas,

ἅττιβλε ἀξιαγάνωτε, καὶ τὰς
ἀνδίνας, καὶ τὴν ἐμέρου λω-
τὴν ἀρχαῖων ἀκκολάξαι, ἅτω δὲ
σπέρια ἐφθέγξατο. περιέχθη γὰρ
αὐτῷ τι φιλοσοφίαν ἐπαινέ-
σαι, καὶ τῶν ἀπὸ ταύτης γιγνο-
μένων, καὶ τῶν ἀληθείαν τοῦ
ξυμβόλων ἐγκαθῶν καταγελάσ-
αι, πλοῦτον, καὶ δόξης, καὶ βα-
σιλείας καὶ τιμᾶς, ἔτι τε χρυ-
σοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ ἅπλω
τῶν περιβλήτων τοῖς πολλοῖς,
τότε δὲ ἐμοὶ δοκούντων, ἃ
νῦν ἐγωγε ἀτρεῖ τῇ διανοίᾳ
μόνῃ τῇ ψυχῇ διεξέρχομαι, καὶ
τότε μὲν οὐδὲ ἔχειν ἐπόμην ἐ-
πὶ τοῖς, ἀλλὰ πᾶσιν
ἐγγενόμενος. καὶ ἄρτι μὲν ἐλεεῖ
μὲν ἐλεεινομένου μου τὸ φιλ-
τάτου, πλοῦτε τε, καὶ ἀργυρίε,
καὶ δόξης, καὶ μύνον οὐκ ἐλάα
νων ἐπ' αὐτοῖς ἁρπαγμάτω-
νος· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει
μοι ταπεινὰ, καὶ διαγέλαστα·
ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ ζοφερᾶ
τινος ἀέρος τὸν βίον τὸν πρόσθεν,

ſiquæ unquam fuerunt, & Ædonas, [k] *& Loton illâ Homeri antiquam referre. adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euaſit, ut & philoſophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiſcitur, libertatem: & contrà, iſta quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã, et cætera quæ admodũ ſpectabilia pleriſq;, antea uerò etiã mihi uidebãtur. Quæ quidê animo ipſe intento atq; aperto accipiens, continuò eo quidem ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum acciderat, comparare poſſem, non haberem: ſed omnino uarijs reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidẽ dolebam, quòd cõfutari atq; refelli uidebam ea quæ mihi cbariſſima fuerant; diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadem ipſi mihi uidebantur uilia atque ridicula eſſe: gaudebamq; rurſum, tanquam ex tenebroſo quodam aere prioris uitæ ad ſerenita-*

ἀλ' αὐθρίαν τινὰ καὶ μίαν φῶς ἀπο-
βλέπων. ὥστε δὴ τὸ ἀκριβέστα-
τον τῶν ὀφθαλμῶν ἦν, καὶ τὸ πρὸ
αὐτῶν ἀσθενὲς ἐπιλανθάνο-
μαι, τῶν δὲ ψυχῶν ἐξυβρικὸν
φῶς καταμικρὸν ἐγεγένημαι.
ἐπιλήθομαι γάρ τινος αὐτίκα τυ-
φλότητος πρόσφατον. πρὶν μὲν
δὴ, ἐς τόδε περιέχειν, ἐπόρ ἀρ
τινος ἡμῖν ἐπικέλευς. γαῦρός τε
γὰρ ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ μετάρσιός
εἰμι, καὶ ἄλως μικρὸν οὐκέτι
ἀλλ' ἔμπνεων. δοκῶ γάρ μοι ἐ-
μοῦ τι παπεινότερα πρὸς φι-
λοσοφίαν, εἶόν περ καὶ οἱ Ἰνδοὶ
πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πα-
θεῖν, ὅτι πρῶτον ἐπιον αὐτοῦ·
θερμότερα γὰρ ἐντὸς φύσει,
πίνοντι ἰσχυρὸν οὕτω ποτὸν,
αὐτίκα μάλα βεβακχεύθη-
σαν, καὶ διαλλοίως ὑπὸ τοῦ
ἀκράτου ἐβακχεύσαν, οὕτω σφι
καὶ αὐτοῖς ἐνῆν καὶ μείζων ὑπ
ἐκ τῶν λόγων, περιέχομαι. καὶ
μὴν τό γε, ἐ μεθύειν, ἀλλὰ
νήφειν τε καὶ σωφρονεῖν ὄκνῳ.

serenitatem & magnam ali
quam lucem respiciens. Quæ
re sanè & oculorum, (quod
tum absurdissimum erat) &
eorum infirmitatis obliuisce
bar, animo autem acutus &
perspicax paulatim magis
magisq; fiebam. Nam ad id
tempus minimè animaduer-
tens, cæcutientem atq; obtu-
sam illam circumtulerã: pro
gressus autem inde, ad id tan
dem adductus sum, cuius no-
mine tu paulo antè me crimi
nabaris. Nam & elatus ora
tione illius, & tanquam in
sublime erectus sum, & omo
nino paruum atq; humile mi-
hil quicquam cogito.[m] *Vide*
tur enim simile quiddam mi
hi accidisse circa philoso-
phiam, quale Indis circa ui-
num accidisse fertur. Nam
cum primùm illi uinum bi-
bissent, nempe natura calidio
res, accedente potu adeò fer-
ti, cõtinuò admodũ in furorẽ uersi sint, ac duplo quàm cæte-
ri magis ex mero insanire cœperũt. Eodẽ pacto & ipse ubi
quasi quodã furore captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quan
quã hoc quidẽ non est ebrũ, sed sobriũ atq; temperantẽ esse.

ἐγὼ ἢ βουλοίμην ἄν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τ λόγων. οὐδὲ γὰρ οἶμαι καταφρονῶν αὐτῶν εἶναι δοκεῖ μοι, ἄλλως τε καὶ φίλος γε ὢν καὶ περὶ τὰ ἐμὰ ἱκανῶς ἐσπουδακὼς ἐν βραχεῖ καὶ ἀκόπως διαθρέψαι, εἴ γε δεῖ. ἔστι γάρ τις τῶν Ὁμήρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν πως παρακαλεῖν. καὶ ἄλλως μὲν ἴσως, οὐ τοῦτό γε ἀναγκαίως ἂν ἐμοῦ δεῖσθαι γοητεύειν. μάρτυρα γάρ σε παραστήσασθαι πρὸς τοῦτο βούλομαι, ἵνα τὸν ἀδόκητον μάνιαμαι, ἄλλως τε, καὶ ἐπεὶ μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν βούλεσθε, καὶ παύσασθαι μελέτην ἐκείνην ἐπὶ μικρὸν ἐκκρούσασθαι. καὶ ὥσπερ οἱ ἀρρωστοῦντες, τῶν παιδιῶν ἐπιθυμοῦσιν, ὧδέ πως καὶ αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τοῦτο ἐκθεραπεύσασθαι ἀξιοῦσιν ὀλίγον τῶν νόσων, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἐρωμένων, ἵνα γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλῶσιν ἔοικεν, καὶ

L. Ego uerò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipsum, opinor, fas est: præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa familia studium atque operam aliquando posuit.

PH. n Confide, ô bone. nam iuxta Homericū illud, ° festinantè per seipsum hortaris. Ac nisi præuortisses, iam ultrò rogassem, me narrantem audires. Tesnè enim te relinquere apud pleroſq; uolo, & non præter rem insanio: præcipuè cum et ipsum illius crebrò meminisse, uolupe mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationē apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis uel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentib. illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in ijsq; immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam uerò etiam colloqui secum illos putant. atq; ijs

καὶ ὅτε πρῶτα λεγομένων πρὸς αὐτὸν, ὧν τότε ὑπομνᾶν ἔδοκεν, καὶ προσανέχοντα τῷ ψυχῇ τῇ μνήμῃ τῶν παραλελυθότων, σχεδὸν οὐδὲ ἔγνωσιν ἐν τοῖς ἐμοῖς. ἀφικόμενος οὖν καὶ αὐτὸς τοῖς φιλοσοφίας οὐ παροῦσι, τὰ λεχθέντα δὲ τότε ὑπομνᾶν, οἷα γέμοντα, καὶ πρὸς ἑαυτὸν αἰσχυνόμενος, ἐμοῦ παρόντος ἐχω παρακολουθῶν, καὶ ἅμα, καθάπερ ἐν νυκτερινῷ καὶ ὑγρᾷ μελέτῃ φῶς μικρόν, ἐν σκότει τινὶ τῶν ἐμῶν ἀκροαμάτων ἐπιλάμπει, πᾶσι μὲν παροῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις ἐν ἀνθρώποις ἐναργῶς· ἐκεῖνος δὲ ἀνεπιφθόνως αὐτὸ τὸ αὐτοῦ πρὸς μὲν λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνθουσιῶν τῷ ψυχῇ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μου φαίνεται, καὶ ἡ φωνὴ ἐμπίπτει ἐν τοῖς ἀκοαῖς παρεμένουσα. καὶ γάρ πως κατὰ τὴν ἀκρόασιν οὐκ ἀκούεται, ὑπολείπεταί τι ἔνδοθεν τοῖς ἀκούουσι. παῦσαι, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀναπνεύσας, καὶ λέγε ἀρχὴν ἀναλαβὼν ἔνθεν τὰ ἐμπύλια, ὅτε ἡ

atq; ijs quæ tũ sibi audire nũ dũtur, quasi paulo antè reuera dictis, gaudẽt animumq; memoriæ præteritorũ applicantes, neq; quiescere possũt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo. Eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia nõ præsente, uerba quæ tũ audiui recolligẽs, et mecũ ipse crebrò repetẽs, non parũ capio solatiũ. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctẽ alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facẽ aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, utrũ illũ coràm adesse existimẽs, semper aũt uelut audiens ipsum eadè illa sua ad me dicentem. Interdũ uerò, & maximè quando animũ erigo, & in illũ quasi infigo, etiã uultũ illius uidere mihi uideor, & uocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim inuecta Comicũ, reuera Pacuuium quendã in auditorib. reliqt.

L. Desine, ô admirãde, parũper præludere, ac dic ab initio, repetẽs iam tandè dicta illa,

quoniam

ὡς ἐ μυρίους με ἀπεκτάκατε τῇ ἐμέρᾳ. ἢ λίγεις, καὶ ἔτω χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἰκεῖνο, ὦ ἑταῖρε, ἔφε ἀκοῦσαι, ἦ καὶ τὸ Διὸς ἐκ μυκὸν φαύλως ἐκρᾶναι τὰς πρώτας, τῶν συγκειμένων λόγων τέτων, καὶ διαφθαρέντων τὰ ποιήματα, ἢ τὸ τελευταῖον ἐκβαλλομένων. ἐκεί τις ἢ ἀρχαίων ποιήτων ἐκέλευσε τὸν ἐχέτων τι, καὶ τραγικόν: ποιήτου δέ ἐσθ' ὅτε τοιέτε. ἀλλὰ τί τέτο; δῆλα μέ σοι μετακὺ λέξω γε λοιπὸν αὐτὰ μεμῶδα, τὰ μὲν ἀτάκτως συγκέμενα, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ἐπ' ἀδρᾶσι τὸν ποιῆ διαφθείμενα. ἐκεῖνα πρωκχθὲ ἐρώμην καὶ αὐτῷ ἐκπαγῆναι ἢ ἀρᾶσθαι. καὶ τὸ μὲν ἐκὺν, ἃ πάνυ ἤχθεμαι. ὁ δ' ἐκέλευσε, δὸ μυρίους με λυπέσαν ἐκεῖνα συγκατέπλεσα, καὶ τὸν ἐκὺν μέ ἢ ἀσχημονῆσαι. ἔτ' ἂν πάρ ἔλαν μίμησαί μοι τὸν λόγον, ὡς ἐ μοὶ ποιητὴς ἐμῖν, τῶν τοιέ-

quoniam nō mediocriter me expectatione iſta excrucias, dum uerbis ita ſuſpendis & circumducis. PH. Rectè dicis, atque ita facto opus eſt. Sed illud quæſo, uidiſti ne aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiam, per Ioue, Comicos histriones, malos istos dico, qui ſibilo excipiunt, quique poemata agēdo corrumpunt, ac poſtremò theatris ejicīuntur tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeāt, ac palmam etiā reportent! L. Multos noui tales. Sed quorſum hoc? PH. Vereor ne interim & ipſe illos imitari incipiam, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpēs: atq; ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe uidetur, ſi mecum unà reiiciatur, membraq; partes deboneſtet. Proinde hoc per totā memineris mihi orationem, quòd poeta quidem ipſe

talium

τοιούτων ἁμαρτημάτων αἰτίου ὄντος, καὶ ἀπολωλῶς πίστιν τοῦ λαβόντος, ἐλέγχῳ μὲν τῷ ἐμαυτοῦ κίνδυνον τῶν ἐν δράματι πραττομένων, μᾶλλον δὲ ἐμαυτὸν σοι παρέχω δοκίμιον ἐμοὶ τῶν μνημείων ἐπιτηδειότητος, εἰδὼς ἀγγέλου τὰ κάλλιστα τραγικοῦ διαφέροντα. ὥστε μέντοι καὶ βραχύτερόν τι δοκῶ λέγειν, ἀπόχρη μέν ἐστι πρός γε, ὅτι ἅπαντα ἴσως. καὶ ἄλλως ὁ τοιοῦτος ἔπαινος ἀρέσκει. ἐμὲ δὲ μᾶλλον ἐπιτηδεῖον, εἴ ποθέν τι λυπήσοιμι, ὡς τοῦτο, τὸ τὴν Ερμῆν, καὶ μικρὰ τὴν τ ῥητόρων νόμων παραβεβηκέναι σε. εἰπεῖν γοῦν μᾶλλον προσῆκεν, ὡς δὲ ἄλλο τι ὑμῖν ὁ σωσινεικίδης ἐστὶν ἐγκώμιον, καὶ ὡς οὐδ' ἀνιᾷ ἔστι τοῦτο ἢ λόγου παρανόμου ἀμοιβῇ, καὶ ὡς ἄμεινον ἂν ἦν εἰπεῖν τοιαῦτα λέγειν ἢ ἀπολογίαν. σὺ γὰρ ἴσως, καὶ ἐκεῖνα τίθησι δῆ, συγχαίρουσι τῇ μνήμῃ συγκινοῦσι μᾶλλον δὲ τοῦτ' ὀρῶν ἐμοὶ λέγ:

talium peccatorũ nobis innocens sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego uerò mei ipsius periculum tibi faciã, qualis scilicet histrio sim, quantumq; memoria ualeãt quod ad cætera attinet, nihil à nũcio tragico distãs. Quare fiqd etiã minꝰ aut parcius iusto uidebor dicere, uulgare illud tibi, & quod ubique in prõptu est, occurrat: q. scilicet melius hoc fuerat, et q. ipse poeta aliter fortassis idem dixerat. Me uerò si exibilaueris etiam, non admodum quicquam molestè feram.

L. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atq; adeò iuxta rhetorum leges exordiũ hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter nos mutuò conuersati estis, & quòd meque ipse uenis ad dicendum paratus, & quòd satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &c, quantum possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus

erat

ΦΙΛ. Οὐδὲν οὖν ἄρα σοὶ πλέον ἐστὶν ἐκείνων ἐν τῷ ἐμοὶ δοκεῖν; ἀτὰρ ἆρα τοῦτο ἕνεκα ὑπώπτευες, ὅτι ἐγὼ καὶ βοᾶν σε κελεύσω καὶ ἐπαινεῖν ἐμέ. ἐὰν δὲ σιωπᾷς, μνησικακήσω γε ὑπὲρ τῶν ἀγώνων, καὶ ἐξέσται σοι ἐρίζειν, καὶ τἀῦτα μέλλοντι, ἐὰν σὺ διῇς λίθος, ἰδιώτην σὲ ἀγωνιεῖσθαι μοι. ὅμως δὲ, ἔστι γε καὶ ἐξῆν, οὐδὲν ἂν ἐναντίον ἔλεγε μοι τινὰ τῶν ἐμῶν ἐπαίνων ἐπαινέσαι τε πάντων ὀρθῶς· πολὺ γὰρ τῶν ἐμῶν ἀλυσιτελέστερον. ἀλλ' οὖν ἐκεῖνο προσθεὶς τοὺς λόγους, μὴ καὶ ἐμοὶ δοκεῖ· ἄλλο τι γίγνωμαι τοῖς ὑπὸ σοῦ ἐπαινεῖσθαι ἐμοὶ, εἰ μὴ πάνυ ἐγαμέμνων, ἢ Κρέων, ἢ μὴ Ἡρακλῆς αὐτὸς πρὸς σοῦ καταβοηθείη, καὶ δίκην ἀπαιτοίη, καὶ μέγα διαχρυσόστολος, μεγάλην φθεγγόμενος, καὶ ἰσχνὴν, καὶ γυναικῶδες, καὶ ἡ Ἑκάβη ἢ Πολυξένη ὑπὸ λεπτότητος. εἰ οὖν μὲ καὶ αὐτὸς ἐλέγχομαι,

ERAS. Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autē huius rei gratia, quod ad procemiū atq; præfationē attinet, omnia te uerbis complexū atq; cōsecutū esse: quoniā ego iam & uociferari & applaudere paratus sum. Quòd si uerò longius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, ac tum acutissimè sibilabo. PH. Equidè et hæc quæ tu modò cōmemorasti, dicta mihi uelim: et illa quoque, quòd neq; ordine, neque ut ille, iusta quadā & contexta oratiōe de omnib. dictus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonē, ne alio ac nouo etiā modo histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumerò aut Agamēnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac uestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; mulebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multo demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar;

maiorem

πάσαν μᾶζαν ἐπὶ ἐμαυτῷ λαμπρὰν πορφυρίδα περικείμενος, καὶ τὸν σκελετὸν καταχρυσώσας, ἀπὸ γυμνᾶς σοι βούλομαι τὴν ἐμαυτοῦ πρόσωπα προσελθεῖν, ἵνα μὴ συγκατασκάπτω τι τοῦτον τὸν ἔρωτα τὸν παρόντα. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ὑποπτεύσαντι τύμβον πρέπειν μοι δοκῶ τῇ σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος. νῦν μὲν παύσομαί γε, πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἤδη τρέψομαι. ἐν μὲν οὖν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἔστιν ὃν ἐγκώμιόν, καὶ τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ πενίᾳ συνέζευκται· καὶ ἔστι τῶν ἀστῶν, οὔτε τῶν ξένων ἀλίτα τοιοῦτον ἐφοιτᾶν, ἐς οὓς ἀνυβρίστως εἰσάγειν ἐστὶν οὐδὲν βιαίσεται, ἀλλ' εἰ ἄρα τις ἀφικνοῖτο παρ' αὐτοὺς ἔτι ἀμαθέστερος, ἧττόν τι μὴ ὠφελοῖντο, καὶ παραπαίοντας ὁρῴη, καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἂν διαίτης μεθαρμόσειν, ἡμέρου τε γενοῦ τις καὶ τ πολυχρύσου,

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induissẽ, ipsumq; ornatũ dehonestare, ex nuda tibi uolo meáque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illũ heroem quem ago, mecum unà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me crebra illa scena atq; tragœdia uti. PH. s At uerò cesso quidẽ: ad illa autem de quibus cœperã, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, cõmendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominũ qui t Athenis u cõmorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate unà educarẽtur, & neq; ciuium neq; peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui uoluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem uiolaret. Sed si quis etiam ueniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & ueteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemque uitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus: qui

δε ἰδίᾳ ἀθλίωτε μάλα ἐπίσε μᾶλλον, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλος, καὶ πομπὴ ἰδιωτικὴ καὶ χρυσῆ, αὐτὸς δὲ ὢν τοιοῦτος ἐφαίνετο ἅπασι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὡς οὐδενὸς ἀπολείπεσθαι. τοῖς δ' ὀρθῶς λογιζομένοις ἰδιώτης τὸ ἀνδράποδον, καὶ πολλοῦ γε καὶ δεῖν ἐπὶ χρόνου τινὸς, ἀλλ' ἐξαίφνης, ἐκ πάνυ ταπεινοῦ τοῦ τυχόντος ἐπὶ τοσοῦτον ὕψος ἐπαρθὲν ἐν τοῖς Ἀθηναίοις τῇ πόλει καθ' ἕν τινα τρόπον βούλεται βιοῦν, ἀλλ' ἐπὶ ἐξὸν τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ὢν, θλίβων τοὺς οἰκέτας, καὶ στρεφόμενος τοὺς ἀκροωμένους, ἔστιν ὅτε καὶ ὑπὸκωφῶς ἐκφέρεται, προσποιούμενος λανθάνειν, ὥσπερ εἰ πρὸς αὐτὸν ἰκανὸν ἀκουόμενον, ἀλλοκότου μὲν προσποιήσεως μεταξὺ λανθανούσης. καὶ μὴν ἀρχόν γε μακρὰ διατείχισμα βαλανεῖον ἀλλ' ἦν δὲ τραγικὸς ὁ δέος, ἀκούων δὲ ἀλλ' μεταξὺ ἐπαιδεύετο. τῶν δ' ἰδιωτῶν τῶν πομπίλων, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπιδόντων αὐτὸν, ἀγαθὸς πάνυ τὸ αὐδᾶν

qui cũ uenisset Athenas admodum insignis & conspicuus, magna comitantiũ turba stipatus, auro uariaq; uestę exornatus, ipse quidem Atheniensibus omnibus existimabatur ualde beatus esse, & perinde ac deus quispiam suspiciendus: istis autem miser atq; infelix quispiam uidebatur homuncio ille: statimq; erudire illum aggrediebantur: non acerbè, neq; etiam aperte interdicẽtes, ne in libera ciuitate quocunque ipse pacto uiuere uellet. sed postquam & in gymnasijs & in balneis quoq; molestus erat, obterens seruos suos, et in angustum cogens obuios, ex occulto quidam submissa uoce, quasi latèret, neque tamen illum perstringere uellet, subiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat isto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rursum autem ubi uestem illam uariam atque purpuream exuebat sese, urbanè admodum floriditatem

φὴν ἐπανιόντων τ χρωμάτων, ἵνα ἤδη λίγοιντο, καὶ πόθεν ἡ τοιὰς αὕτη, καὶ τάχα δὲ μητρὸς ἔστιν αὐτῇ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰλλα ἅπερ οὗτοι ἀπίστατον, ἃ τῶν ἀκμὴν λίαν τὸ πολὺθρυλλούμενον τὸ πρίσφυγον, ἃ δὲ ἰδίωται τὸ ἀπόλαστον. ὅτι ἐπιτεμπόμενον ἐπαφρονίσθη, καὶ παρηκολουθημένον βιλτίων ἀπῆλθε, διμμενίας πεπαιδευμένος. ἔτι δὲ οὐκ αἰσχύνοντα πρίσιν ἐπιλεγομένου τοῦ, ἐμέμνητο πρέσμις φωνῆς τινος, ὧν ἀκῆσαι παντάπασιν, ἔφη, δεινὴν πρεμένην ἐν τῷ ἀγῶνι τ πολυθρυλλούμενον. λοφίοντα μὲν γάρ τινα τ πολιτ κινδυνεύειν παρὰ τ ἀκηκοέναι, ἐπὶ βακτηρίᾳ ἔχοντα, ἱμάτιον ἐνδεδυκότα τοιοῦτόν τι, καὶ παραπαίειν. καὶ δ λέγειν ἐπιτήδειον, τοιαύτην ἐσθῆτα διώκειν, ἀκηκοέναι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐπιτετμημένους συγγνώμην

tem atque nitorem ipſum colorum irridentes, Iam uer adeſt, dicebant: &, Vnde nobis pauo hic? et, Fortaſsis matris ipſius haec eſt: & id genus ſimilia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū riſu carpebant, nunc annulorū multitudinē, nunc comæ ſuperuacaneam curam, nunc uiſtus intemperantiā atq; luxuriā notātes. Quare paulatim ad ſobrietatem atq; modeſtiam reuocatus eſt, & longè melior publicè ita emēdatus ac doctus inde abijt. Quòd autem non puderet eos etiā pertatem cōfiteri, referebat mihi uocem quandam, quam aiebat publicè ab omnib. emiſſam, audiſſe ſe in ludis Panathenaicis. Deprehenſum enim quendam ex ciuibus fuiſſe, & ad præſidem ludorū adductum, eo quòd in ueſte tincta ad ſpectaculum uenerat: cæteros aūt qui hominē uidebāt, miſertos illius, ac uenīā precatos eſſe. Atq; ubi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmiſiſſet, quia tali cū ueſte ludos ſpectaret: omnes una uoce, quaſi antea ſuper hoc deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, ut uē

γνώμην ἀπενίμην αὐτῷ, τοιαῦ
τά γε ἀμηχανῶ μὲ γὸ ἔχειν
αὐτὸν ἔτερα τοιαῦτα τοῦτον ἐμέ
σα τοίνυν προῆτο τὴν ἐλευθερίαν
τὴν ἐκεῖ, καὶ δὴ διαίτης τὲ αὖ
πρόσιον, ἡσυχίαν τινὰ καὶ ἀπρα
γμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ'
αὐτοῖς ἦν, ἐπιφαίνετό τι φιλο
σοφίᾳ σύμφωνον τὴν πρὸς τοῖς
ἀνθρώποις διαφορὰν, καὶ ἐλευθε
ρίαν ἔθ' ἁρπάσαι δυνηθέν,
σπουδαίῳ τινὶ ἀνδρὶ, καὶ πλού
τε ὑπερφρονῆσαι πιθανόν
που, καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει ἀνα
γκαῖα μετρουμένῳ, τὴν ἐκεῖ
βίον ὡς μάλιστα ἁρμόσαντα.
ὅστις γὰρ ἂν πλοῦτον ὀρᾷ, καὶ χρυ
σῷ ἐκκέλευται, καὶ πορφύρᾳ,
καὶ ἐλευθερίᾳ μιᾷ τὰ πάντα
μικρὰ, ἄχθος δὲ καὶ ἐλευθερίαν,
ἐπαρατος δὲ καὶ πολύφοινιξ, ἀσ
βεστος δὲ καὶ ἀκλεὴς ἀνὴρ ἐσ
ται. ὁ δὲ τοῖς ἐλάττοσι πᾶσιν τὴν
ψυχὴν ἐπιτρίψας, ταύτῃ μόνῃ
τῇ κατορθώσει λίαν καὶ φι-
λοσόφως ἐμπεσών, φιλο-

nia daretur talibus indutos
neq; enim aliam uestē habe-
re illum. Hæc igitur prædica
bat ille mihi, & præterea li
bertatē quoq; eam quæ illic
esset, ac uictus frugalitatem,
necnon & ocium, & q̄ ho-
mines minimè curiosi atque
auidi rerum essent: cuius ge-
neris uirtutes infinitæ apud
illos sunt. Ac pro certo indi-
cabat mihi, conuersationem
eorum hominū, philosophiæ
ipsi consonam esse, mores q̄
puros ac sobrios conseruare
posse: studioso uidelicet homi
ni, & qui diuitias continere
didicisset: & qui secundū ea
quæ uitura honesta sunt, uis
uere secum ipse statuisset: ei
z illorum hominū uitā quàm
maximè aptam atq; accōmo
dam esse. At qui diuitias ama
ret, auroq; delectaretur, præ
terea purpura atq; potentia
felicitatem metiretur, qui et
libertatem nunquā gustasset,
cum seruitute enutrium esset,
aut qui uoluptati toto animo incūbens, huic uni inseruire atq;
obsequi statuisset, amās epularū ac mensæ opiparè instructæ,
indulgens

φίλῳ δὲ πότου, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γενέσθαι, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ἔστιν ἀκούειν τερπνὸν κρουμάτων τε, καὶ τερπνισμάτων, καὶ διαφθαρτῶν ἀκουσμάτων, τοῖς δὲ τοιούτοις πρέπειν τὸν τοιοῦτον διατριβήν. μετὰ γὰρ τοῖς τοιούτοις φιλτάτοις πᾶσα μὲν ἀγυιὰ, πᾶσαι δ' ἀγυιαί, παρῆσι δ' πάσαις πωλεῖσθαι τὸν ὑδρωπικὸν λαὸν δίχεσθαι, τοῦτο μὲν δι' ὀφθαλμῶν, ἔτερον δὲ δι' ὤτων τε καὶ ῥινῶν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ δι' ἀφροδισίων, ὑφ' ὧν δ' ῥυὲν ἀφυὲν τι καὶ διαλιβῶ ῥεύματι, πᾶσαν μὲν ἀνελυμένην ἰδεῖν. συμπεσόντα γὰρ μιχθέντα, καὶ αἰδῶ, καὶ ἀνδρείαν, καὶ φιλαρετίαν, καὶ ἰδιωτείαν, καὶ τὸ πεσὸν φῶλον τ' ἠδὲ νᾶπυ παραπίπτειν δ' τ' ψυχῶν ἀκίνητον ξυμβαίνειν πάντοθεν, αἰδοῦς, καὶ ἀνδρείας, καὶ δικαιοσύνης. τ' δ' ὅλον μὲν ἐκεῖνον χορέμενον, λιψὸν ἀεὶ πιμπλάμενόν θ', ἀνδῶν τε λαῶν τε καὶ ἀγρίων ἐπιθυμίαν.

indulgens uino ac rebus uenereis, plenus præstigiarũ, deceptionis atq; mendacij: aut rursum qui delectaretur audiendo citbararum sonitus, aliorumq; instrumentorũ lasciuos crepitus, gauderet'que cantilenis perditis & enerua tis: talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius consuetudinẽ. Ibi enim rerũ charissimarum ipsis, omnes plateæ, omniáque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim aũt per aures & nasum, partim etiã per gulã & per uenerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodã flumine, omnes, inquit, uiæ cõplanantur. Siquidem in unum conueniunt & adulteriũ & auaritia, et periuriũ, & id genus reliquũ uoluptatũ. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto undique, omnis uerecundia, & uirtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & uacuus redditus, siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatib⁹.

τοιούτῳ

τοιαύτην ἐπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων ἀγαθῶν. ἐγὼ οὖν, ἔφην, ἐπεὶ τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γενόμενος, ἀθρεῖ μοι ἐφαίνετο, λόγον ἀνέχεσθαι καὶ λαβὴν ἀφίξεως, ἐνῆγε δὲ τὰ Ὁμήρου λέγειν· τίπτ' αὖ, φὴ δὲ τοι, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τὴν ἐλαύνειν, καὶ τὴν συντυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἀλαζονείαν, ἅπαντα δὲ ἔφην ἰδὼν τὴν ἐντεῦθεν δεῦρο, συνεφάντας, καὶ πρᾶγμα γεγόνασι κατάδηλοι, καὶ δῶρα καὶ κληρονομίας, καὶ μισθοὺς τεχνῶν, καὶ διαθηκῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τί καὶ πράξαι διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς παρεστῶσι δυνάμενον; οὕτω δὲ βουλευόμενον, καὶ ὅπως ἄρα ἢ ἄλλως ἢ ἔπος ἐπιφαγεῖν ἁμαρτεῖν τὸ βιβλίων φασὶν, ἐκ τ' ἀνδρείας εἶναι, ἐκ δ' εὐμαρὲς, ἐκ τε λυπεῖν, τέλος τὸν σικρῶν ἀλγέων, καὶ βίον τινὰ ἄτερ γυναικείας, καὶ ἄτολ μον

Ac talem quidē describebat mihi urbem, taliumq; magistratum bonorū. Ego itaq;, inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propius aspiciebā, reuocans meipsum, & quasi uerbis cōpellans, rationē poscebam aductus huc mei, Homerica illa uidelicet mecum ipse dictās: [a] Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græciæ nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti ut uideas loci huius tumultus, syco phantas uidelicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorū expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tandē facere decreuisti, cū neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce uti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodum Iupiter Hectorē illū, ita meipsum è telis, ut dicitur, subducens, eq̄; hominum cæde atque tumultibus, e'que cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam uitam, & timi

dam

μὲν τοῖς πολλοῖς δοκιμῶντα πρε
πιδέμενον, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ τῷ
πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ πρόσλα
λῶ. τῷ δοκίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ
ἐν διάδῳ μυριάνδρῳ, σφόδρα
τε μετέωρος ἐπισκοπῶ τὰ γι
γνόμενα, τὰ μὲν πολλὰ ψυ
χαγωγίας τῷ γίλωτα παρίχειν
δυνάμενα, τὰ δ' πεῖρας αὖ
δρὸς ἂν ἀληθῶς βεβαίας λαβεῖν.
εἰ γὰρ χρὴ καὶ κακῶν ἔπαινον
εἰπεῖν, μὴ ἀπολέβης μέσον τι
γυμνάσιον ἀρετῆ, ἢ δὴ ψυχῆς
δοκιμασίαν ἀληθεστάτην φέ
ρει πόλεως, καὶ δὴ ἐνταῦθα διε
φθαρῆς. τῷ γὰρ μικρὸν ἀντισχεῖν
τοιαύταις μὴ ἐπῳδυμίαις, τὸ
σύνεσίς τι καὶ ἀνέσ
φηνεν πάντῃδεν ἔλκουσι, τῷ ἀν
τιπαρβαινομένοις. ἀλλ' ἀτιχ-
νῶς δεῖ τὴν ἐθνασίαν μιμεῖσθαι
μένην, παραπλεῖν αὐτὰ, μὴ δὲ
δεδεμένῳ τῷ χάρι· δεινὸν γὰρ·
μᾶλλον τὰ ὦτα ἐμοὶ φράξασθαι
κηρῷ, ἢ τὸν νοῦν, ἢ τὰ ὄμματα, καὶ λιλυμέ
νον, καὶ ἀληθῶς ἀπόφασιν.

dam pleriſq; uiſam, propo-
nens mihi, cum ipſa philoſo-
phia, Platone et ueritate col
loquiũ habeo. b Ac meipſum
quaſi in quodã amplo ac po-
puloſo theatro collocans, ex
ſublimi admodũ inſpicio at-
que cõtemplor ea quæ gerun
tur: quæ partim eiuſmodi
ſunt, ut multũ delectatiõis ac
riſum exhibere poſſint: par-
tim etiã, ut uirũ uere conſtan
tem ac firmũ tentare ac labe
factare aliquo modo queãt.
Nam ſi malorum quoq; enco-
mium aliquod dicere conue-
nit, ne credas maiorẽ ullam
uirtutis palæſtrã eſſe, aut ue-
riora uſquam animorũ expe
rimenta fieri, quàm in hac cĩ
uitate, & in ea quæ hic uiue-
tur conſuetudine. Neq; enim
parui eſt reſiſtere toi quidem
cupiditatibus, tantis aũt ſpe-
ctaculis atq; auriũ illecebris
undiq; attrahentibus ac detĩ
nentibus: ſed oportet omnino Vlyſſis exemplo præternaui-
gare illa, non quidẽ ligatis manibus, ut ille (nam hoc formi-
doloſum foret) neq; etiam auribus cera obturatis, ſed audien
tem atq; liberũ, & uerè animũ ſupra hæc elatũ habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραβαλοῦντα τῇδε τὸ σφέτερον αὖθις, καὶ τὴν τύχην ἀγαθῶν διανεμούσῃν, ἰδοῦντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ ποικίλῳ σώματι, τὸν μὲν δοῦλον τοῦ δεσπότου προϊόντα, τὸν δὲ αὖτε πολλοὺς κτήσαντα, τὸν δὲ φίλον τοῦδε, τὸν δὲ ἐχθρόν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ δοκιμώτατόν ἐστιν, ἔστι δέ τοι μαρτυρικὸν ἡ τύχη πολέμου τὰ τῆδε πράγματα, καὶ ἀμφίλογοι μυρίῳ αὖτε ἄλλῳ βίῳ, ἴσμεν ταῦτ' ἀνημέρου βλέποντα, ἐρέσσει καὶ πλάτει, καὶ δυνατόν. καὶ μετὰ πομπῆς πάντα, ἢ γε γνωμίνῳ ἰλαρίδιον. ἢ δὲ δὴ, ὁρῶν, ἔστι καὶ γελᾶν ἐν τοῖς γε γνωμένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὲν πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφύρας προφαίνοντες, καὶ τὰς δακτύλων

c Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominũ amentiam atq; stulticiam: bonaq; ista fortunæ contenere, ubi aspexeris: uelut in quadam scena, ac multiplici, propersonarum uarietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, aliũ autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapem, aut regem: rursus aliũ amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulẽ esse. Nam hoc certè uel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarũ certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarũ euentus nunquã sequatur. Quod autem uidelicet dixi, quòd ei uidere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non d ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum

ἀκαλήφας προτείνοντες, καὶ πολλὰ μᾶλλον διατυγοροῦντες ἀπαίρουσιν. τὸ δὲ θαυμαστότατον, τὰς ἐντυγχάνοντας ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾷν δοκοῦσιν, ἐπὶ μόνοις αὐτοῖς πρεσβείας. εἰ δὲ σιωπῴη, καὶ προσκυνεῖσθαι προσμένοντες, οὐ πείθονται, ἀλλ' ὡς πόρρωθεν νεύσας, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ γόνυ κλίναντα, καὶ πείθονται τῷ ψυχῇ ταπεινώσαντα, καὶ τὸ κάρα κύσαι ἐμφανίσαντα τῷ σχήματι ὑμιέντι, τὸ γόνυ θιγόντα, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλῆσαι ξυλλόγου καὶ προλιπεῖν τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὁ δὲ ἐπὶ τούτοις περίχορος ἑαυτὸν ὡς πλείω χρόνον ἀπατωμένων. ἑαυτῶν γὰρ τοὺς αὐτοὺς τοῦτο ἀπατᾶν ἐστιν, ὅτι μηδὲ τοῖς σώμασιν ἡμᾶς προσίεσθε. πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοῖς ἧττον ῥαπτόμενοι γελοιότεροι, νυνὶ μὲν ἀθυμοτάτῳ μίσει, ἀγχοῦ ἐστὶν ἢ ἐν λύκοις τὸν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν εἰσιόντων ἀποκλειόμενοι, κύνες,

digitorum annulos offectant, & omnino multus præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena uoce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse uolunt, si solum ipsos aspexerint. Quidã uerò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque ut Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illimq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterã deosculari. quod sanè beatum atque spectabile uidetur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille uerò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo einbumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruãtes, qui de media nocte surgentes circũcursant totã ciuitatẽ, & à seruis exclusi foribus,

δυώδη, καὶ λιβανωτὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνύειν ὑπομένοντες. γέρων ἢ δὲ πικρὰς ταύτας ἀν ταῖς περιόδοις, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν κακῶν συμφορώτατον ἔν, ὅσοι μὲν ἐμφαγόντες, ὅσοι δ' ἐπὶ γνώμῃ ἐμπεσόντες, ὅσοι δ' ὧν ἐν ἔχθραῖς ἀπολαλήσαντες, ἢ μισοῦσι τὸ τιλαυτῶν, ἢ δυσφορῶντες ἀπίασιν, ἢ διαβάλλοντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλέονες δὲ αὐτῶν ἐμεμόντων εἰσὶν οἱ, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις καὶ μαχαιρίδων, καὶ μηδ' ἐμέσαντες αὐτῶν ἐκπλῆσαι δυνάμενοι, ἰατροῖς παρέχουσι ἀφορμὰς πλείστας. ἔνιοι μὲν γὰρ τὰ λαυδάτατον, ἐδὲ νεῶν σχεδὸν ἔμεσιν. ἐγὼ μέν τοι τι πολὺ τῶν ἐκλαπυσμένων ἥκιστα φοντίζω τὸν λίμακας κλίμακα, ἢ σχεδὸν αὐτοῖς ἐφίστασθαι ἢ ἀποφαίνει αὐτὸν· ἔτω γὰρ αὐτῶν τὸν πλησίον δαπανῶσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινοῦσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire ſuſtinent. Prima uerò huius tam acerbæ circuitionis, ipſis oneroſa illa, atq; multorum malorum cauſa, cœna eſt: in qua quidē illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aūt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nō decet, reprehendentes poſtremò, aut ægrè ferentes diſcedūt: & uel ipſam criminantur cœnā, uel contumeliam aut ſorditiem accuſant. Pleni autē & angiporotus ſunt uomentibus ipſis, & circa uiliſſima quæq; proſtibula depugnantibus. Et complures ipſorū in multū diem decumbentes, circūeundi cauſam medicis præbent. Quidā enim (id quod abſurdiſſimū eſt) neque ægrotando quieſcunt, aut otiū ducunt. Ego uerò multo adulatores ipſos magis perditos eſſe, quàm quib. adulantur, exiſtimo, et propemodū autores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus iſtius. Nam cum illorū opulentiā & rerū omniū abundantiā admirantur, aurum laudibus extollunt,

σθαι, καὶ τὰς πυλῶνας ἑωθεν ἐμπλήσωσι, καὶ προσιόντας δεσπότας ἀποκαλέσωσι, τί καὶ φρονήσειν ἡμᾶς εἰκὸς ἔστι; ἢ δι' ἀνάγκην δόγματι μὲν πρὸς ὀλίγον ἀπισχοῦσι δι' ἡδονὴν, ἵν' αὖ εἶεν τοῦτον αὐτοῖς ὀλβίων ὑπὸ τὰς θύρας τῶν πλουσίων ἀναμένειν τοὺς πολλοὺς, μὴ ἀδίαστον αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον τὴν ἀνάλειαν ἐᾶσαι καταλιπεῖν, μηδ' αὐτὴν τὴν τε καὶ ἄχετον τῶν φρενῶν τὸ ἰώμενον, καὶ τὸν εἶπον τὸ μίγιστον; εἰ γὰρ ἅπαν τὸ πλουτεῖν ἐθέσιν, οὐ τὸ διὰ τὸ πλουτεῖν δοκεῖν ἀναπεπλῆσθαι, καὶ οὕτω ἂν ἔχοι μηδὲν ἔρημον ἀνὰ πᾶσαν πολιτικὰς εἶναι τῷ εἶναι τε, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μή τις αὐτὰ θαυμάζει. ἐχρῆν οὖν τοῦτο τῇ τοιαύτῃ καταφρονήσει αὐτῶν, καὶ ἀποσυνήθειαν τῆς δυναστείας, ἔστι τοιαύτα τῷ πλούτῳ τὸν ἀπορρίψαντα. νῦν δ' ἀνάπαλιν,

lunt, ueſtibula mane cõplent, & accedẽtes ipſos quaſi dominos appellant: quid quaſo etiam cogitare illos conſentaneũ eſt? Quòd ſi uerò communi decreto uel paululũmodò abſtinerent ab hac uoluntaria ſeruitute, an nõ putas eſſe diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atq; mendicorum uenturos eſſe, ultrò rogantes ne ignobilem atq; obſcuram, & quaſi abſq; teſte latentem ipſorum fiducatem relinquerent: neue paterentur ut inutilem, & ab omni uſu remotam & menſarum pulchritudinem, et domorũ magnitudinem periret? Neq; enim ſic ipſas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atq; felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, ut nulla ſit utilitas poßidẽti, neq; pulchrarũ ædium, neq; auri, neque eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua uia diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiã, obijciendo, et quaſi propugnaculũ aliquod opponẽdo diuitijs, deſpicientiã iſtam atq; contemptum: nunc uerò colendo contrà & obſeruando,

ὁε ἀπάντων ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν
αὖ ἄρας ἰδιώτας, καὶ κώφως
ἂν τῶν ἀναισθησίαν ὁμολο-
γοῦντας τοιαῦτα ποιεῖν, μα
λακώτερον ἂν ἔνιοις νομιζοῖτο.
τὸ δὲ καὶ τοὺς φιλοσοφεῖν προ-
σποιουμένους, πολλῷ ἔτι τούτων
γελοιότερα ἐρᾶν, ἔτ' ἄλλο τὸ
ἀνιέντων ὄντι. πῶς γὰρ οἴσω
τὴν ψυχὴν διατιθέμενός μοι,
ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα
τοὺς πρεσβυτέρους ἀναμιμνῃ-
σκομένην ἔχων, καὶ τοὺς ἐπ'
ἀξίαις τισὶ δημοφιλοῦντας, καὶ
τοῖς ὠσὶ τὰ λῷστα παραγγέλ
λοντι διαιτωμένους, ἰδιωτικώ
τερον ἢ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς σχέ-
σεως φαίνεσθαι, ἢ φορτικώτερον;
καὶ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι
μὴ καὶ τῶν σκηνῶν μεταλαμ-
βάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως τοῖς
παντομίμοις καὶ δράμασιν. ἐν ᾧ γὰ
ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται,
εἶτι καὶ ἐν τοῖς ἀνάκτοις; ἐν
ἱματίοις ἢ ἀκροποδίτοις,
μετάσταν-

ad stultitiam atq; amentiam illos adducunt: atq; homines quidem indoctos, et ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi facti tare, tolerabilius meritò existimetur. at [b] uerò eos qui philosophari quoq; se simulant, multo etiã ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties uideo istorũ aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immisceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitũ modo deducere atq; sectari: deinde & cum iis qui ad cænam uocare solent, colloquia serere? insigniorem autem, magisq; conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? [i] Quod uel maximè indignari solco, quòd non itidem personam ac habitum mutant, cum utiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia? An non

μεθύσκονται δὲ φανερώτερον, ἀναίσθητοι δὲ πάντων ὑπάρχει, πολὺν δὲ ἀποφορὰν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν, εἰ δὲ ἀγεληδὸν πολλάκις αὐτῶν καὶ ᾄσαι προέχθησαν. καὶ ταῦτα μὲν ἐν γελοίοις ἄγετο. μάλιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν ἰδίων μαθητῶν φιλοσοφούντων, καὶ τὸν ἀργυρίου ὤνιον ὥσπερ δὴ ἀγοραῖον προτιθέντων. ἐργαστήριον γὰρ ἐκάλει τὴν τούτων διατριβήν. ἦν γὰρ τῶν λαμπρυνόμενον διδάξοντα, πρῶτον ἑαυτὸν παρέχειν ὑψηλότερον λημμάτων. ἐκάλει δὲ πρᾶττον ταῦτα διατίλλει, ὁ μὲν πρῶτα μὲν τῶν ἄλλων αὐτὸν διαφέρων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμελέστερον ἐπιφερομένων, μὴ πάσης πλεονεξίας κατα φρονῶν· τοιοῦτον δεῖν ἐγγίνεσθαι καὶ ἑαυτῷ προσηκόντως, ὅτι μηδὲ τοῦ ἐκτὸς φθαρτικοῦ πολλοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν. εἶτα καὶ τὴν ἀργὸν ὁ πόρρω μάλιστα διεστὼς ἀπὸ τοῦ ἀργοῦ, ἰδίωτα καὶ πολλῶν ἐπιδεεῖς,

k An non inebriantur magis q̃ alij manifestè? à conuiuio aũt surgunt omnium ultimi: deinde et plura alijs auferre secũ uolunt: si qui uerò ipsorum urbaniores paulo sunt, sæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidè pro ridiculis ille censebat. Præcipuè uerò etiam eorũ mentionè faciebat, l qui pacta mercede philosophantur, uirutemq; ipsam uenalẽ tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas uocabat. Censebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere uellet, principiò seipsum lucris & questu superiorẽ gerere debere: m quoniam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis cõuersando ac differendo cũ uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantũ aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarũ quidè rerũ, quæ illi interim corrũpebantur, curã aliquã gereret, ut qui et agrũ quẽ nõ procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀλλ' ἀπ' τῶν ἀρχῶν αὐτ' εἶναι
δικαιολογητέον· τοῦτ' οἶμαι διαλυ
σόμενον, ὅτι τότων μὲν φύσει ἀλ
λὰ νόμῳ κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ
διαδοχῇ τῶν χρόνων αὐτ' οὐ
δείσαν παραλαμβάνοντες, ἐκ
λογοχρόνιοι δυσπόσται γιγνόμε
θα· διόπερ ἀ πρόθυμοί τα πα
ρέλθῃ, πλησιάζοντα παραλαβὼν
ἄλλος, ἀπολαύει τ' ὀνόματος.
ἀ μικρὰ ἦ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς
βουλομένοις ἰδίλοις παραδείγμα
τα, τὸ φρονεῖν τὸ ἀπιέναι, καὶ
τ' γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ
τ' προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ
τὸ ἰδιῶται τὸ μίτριον, ἐφ' ἅπα
σι ἦ τίνεις τὸ δικαίως τὸ ἐγ-
κρατὲς, καὶ τὸ ἤμερον τοῦ ἤθ
ους. παρῆν δὲ τοῖς συνοῦσι
μὴ ἀνυβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν,
ἀνὴρ τὰς πόλεις πείθων, προ-
θυμίαν ἐμποιῶν ἑορταῖς, καὶ
παννυχίσιν, ὡς ἀπ' ἐκείνου καὶ
βουλεύσει τ' μὴ ψεύσεσθαι, καὶ
νεῦ τὰ δίκαια πείθοντι. ἐξὸν
γὰρ

Quin et principiò neq; suum
esse illum constituebat: illud,
opinor, distinguens ac dispu
tans, quòd natura quidem i-
starum rerum nullius domi
ni sumus: lege autem & per
successionem usum earum in
tempus incertum acquiren
tes, temporanei seu momen
tanei possessores habemur:
ac postquam terminus ille
constitutus praterierit, tunc
rursum alius easdem à nobis
accipiet, nomine illo fruitur.
Non parua autem etiam illa
præbent imitari uolentibus
exempla, uictus scilicet fru
galitas, exercitiorum iustus
modus, personæ ipsius vene
rabilitas, & uestitus medio
critas, & super omnia hæc
aptum ad omnia mentis at
temperamentum, morumq;
facilitas. "Monebat autem
eos qui cum eo uersabantur,
ne cunctarentur, aut in cer
tos dies extraberent bene aliquid facere, id quod multi so
lerent: præfinientes sibi uelut diem aliquam constitutam, aut
festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis
auspicaturi mẽdacia uitare, & cõuenientia facere. Volebat
enim

γαρ ἀμέλλητον εἶναι τῶν περὶ τὰ λυπηρὰ ἐρεθισμῶν. ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ τὴν τοιαύτην διατριβὴν φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν κρίνοντες ἀπολαμβάνειν, διὰ πολλῶν ἀνάγκας καὶ πόνους τοὺς νέους ἀντέχειν διδασκόντων. ἔνιοι μὲν οὖν οἱ πολλοὶ διωθοῦντες, ἄλλοι δὲ μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ἀπὸ φαυλότητος αὐτῶν διατριβὰς ἐξαίροντες. ἐνόμιζε γὰρ χαλῶσαν πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ψυχαῖς τὸ στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς διατεινόμενον, καὶ τὴν ἄρτιον παιδείαν ἀνθρώποις περιποιοῦν, ἔνιοι δὲ ψυχῆς, ἔνιοι δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἑκάτερα τι καὶ δι' ἀμφοῖν ἀγωνίζεσθαι ἐσκόπει, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάσεσιν ἐκλύσεται πολλοῖς γοῦν καὶ τῶν λοιπῶν ἑώρακεν οὕτως ἐκλιπόντας διὰ ταῦτα, ἵνα δὲ καὶ τὸν ἄλλον, ὃς καὶ γαυσάμενον τοῦ πρὸ ἡμέρας παύεσθαι, ἐφεδρὸν τὸ

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autẽ apparebat, quòd & tales philosophos damnabat, qui uirtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laborib. adolescentes resistere, exercitatione ac usu assuefecissent. Atq; ob id multi ligare atq; uincire se nubebant, alij cutem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores paulo erant, etiã ferro superficiẽ corporis radebãt. Putabat enim ille multo prius in animis duritiem istam & firmitatem cõtra dolores ac perturbatiões parandã esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atq; obseruationem quandam habere debere: ut ne ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem uta supra uires intenderentur. Vnum autem etiã ipse uidi, qui cum iam ea apud illos mala degustasset, quam primùm

neros

χεν λόγων ἀλλοῖων ἐπήκοος, ἀφιπτάμενος ἐπὶ φόνον, ὡς αὖτὸς ἔφασκε, καὶ δρόμῳ ἐπὶ ῥᾳστα διαπεπαλημένος. ἔνθα ἢ τέτων ἀπαλλαγεὶς, ἕτερα πάλιν ἀνθρώπων ἐμίμνησκε, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει παραχὰς διήει, καὶ τὴν ἀθροισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰς διατρῖβας, καὶ τὰς ἐπαίδρομον, καὶ τὰς τῶν διώκοντας ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἔν τισιν ἐνέδρευτα, καὶ τὰς ἐν ταῖς πανηγύρεσι περὶ τέτων διαλέξεις. πολλὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐστὶ παράνοια, καὶ πολλῶν ἔνεστιν ἀξίων ἔτι καὶ δακρύων ἐπάλληλα. μετὰ ἢ τέτων, ἑτέρᾳ δρόμῳ ἔπεισιν ἐπὶ τὸν περὶ τὰ νεκρὰ καὶ διαθήκας λαλεῖν μέλοντα, πρεσβεύει ἔτι μίαν φωνὴν ἐκμανθάνειν παῖδα ἀλεγεῖν πάντων ἐν βίῳ πρέπον, τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις λόγον, ἵνα μὴ ἀπολεσθέντες τῆς σφετέρας ἀληθείας. ἃ ἢ καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν πρόχειρόν μοι, ἔτι

ueros ſermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili curſu aufugiens inde, ad ipſum peruenit, uidebaturque multo quàm antea quietiore animo eſſe. Iam uerò digrediens ab iſtis, aliorum rurſum hominum mentionem faciebat, perſequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equeſtres ſtatuas, & equorum ipſorum nomina, deque ijs ipſis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum paſſim ibi inſania eſt. Iam & multos eorum qui pro ſtudioſis ac grauibus habentur, reprehendebat. Poſt hæc autem quaſi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & teſtamenta agitantur: hoc addens, quòd unam hanc uocem Romanorum pueri per omnem ætatem ueram emittant, eam intelligens quæ in teſtamentis uſurpatur, qua petunt ne à ſua ueritate depellantur. Illa uerò etiã uniuerſa cum ab eo dicerentur, riſu proſequi coactus ſum, quòd

ἵνα μὴ συγκατορύττεσθαι ἑαυτοῖς ἀξιῶσι τὰς ἀμαθίας, καὶ τὴν ἀναλγησίαν ἐγγράφειν ἐπιλέγοντες, οἱ μὲν ἱδῶτας ἑαυτοῖς ἱλαδόντες συγκαλαφλίγιδα τ' παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμυθίαν τινὰς εἰπόντας τοῖς τάφοις, ἵνα μὴ καὶ τίφρην τὰς τύμβας ἀνῶδιν, ἀνθίας ἵνα καὶ παρὰ τὸν τιλευτὴν διατρίβεσθαι. ἀνάγκη δὴ ὑφίσιν τι πίπρασθαι τοῦτοις παρὰ τὸν βίον, ἐ τοιαῦτα περὶ τ' μετὰ τὸν βίον ἐπιτηδεύεσθαι, τοῦτο γὰρ εἶναι τὰς τὰ τελευτὴν ἤδη ὡς σωτῆρα, καὶ τὸν εἶναι ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ λιτάνου τι καὶ ἀμύρων ἐκχέεσθαι, τὰς μὲν χρῶν & ἐμπιπλαμένους ἰδόντας, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν λαμῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ἀτιμίαν καταφρονοῦντας. τοῦτον εἶναι τὰς καὶ τὰς μύρα πίνοντας, ἐ καὶ μέλιτα διάνυξιν αὐτῶν, ἵνα μὴ χρῆσθαι ἐπιθυμίαν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ

quòd & secum sepeliri ignorantiã suam uelle eos aiebat, & stultitiã suam apertè scripto etiã testari, dum alij uestes, quibus in uita precioſioribus usi sunt, cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autẽ & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiũt, stolidi uidelicet etiã in ipsa morte manentes. Coniecturã igẽtur inde fieri uolebãt, inquit, quid in uita ab illis actum sit, quando tabã de ijs quæ post mortẽ secutura sint, testamẽtis mandant. Hos enim illos esse, qui precioſa ac chara obsonia emere solent, uinumq; in conuiuijs cum planſu & odoribus effundũt: qui media etiam hyeme oppleantur rosis, raritatemq; illarũ & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturã fit, proculi et abiecto fastidiũt. Hos illos esse, qui & unguenta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed

ἀλλὰ λίαν καὶ τοῦτο παρανομεῖ σι, καὶ τὰς ἡδονὰς συγχέουσι, πάσῃ τῇ ῥυμῇ παραδόντες αὐ τῶν τὰς ψυχὰς πατεῖν, καὶ τοῦ το δὲ τὸ ἐν τοῖς τραγῳδίαις τι καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ πρὸ τῶν ἀσθενεῖν ἐφθέγξατο. σολοικισμὸν ἂν ἐκάλει τὸ τοιοῦ το τὸ ἡδονῶν· ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης λέξιν ἔλεγε, ἀτιχ- νῶς τὸν μῶμον τὸν λόγον μιμούμε νος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφε το τὸν ταῦρον τὸν δημιουργὸν θεὸν, ὃ προθέντα τοῖς ὀφθαλμοῖν τὰ κέ ρατα, οὕτω δὴ κἀκεῖνος ἐτιτ- θὸν τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἐπὶ τοῦ στόματος τοὺς στεφάνους ἐποίουν· ἡδύ γάρ τοι, ἔφη, τῇ ῥινὶ τῶν ἐκεῖ τι κρέ- ἀσθαι χάριεσαν, ὑπὸ τῇ ῥινὶ μά λιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, πρὸ αὐτῶν ὡς οἷόν τε τῶν ἀνθῶν πλησίον, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνίσκωσι θόδινον. καὶ μὴν καὶ τοὺς ἀμαύρους ἀετοὺς, τοὺς δασυμάσχα λους τινὰς τῶν σκελῶν πρὸ τοῦ λαβεῖν μειρᾶκας, χυμῶν τε ποικιλίαις καὶ σιτισμάτων παρασκευαῖς,

sed & in hiſce peccarent, ſi neſq; earũ conſunderent, un dique permittentes uoluptatibus animũ proterendũ & conculcandũ: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, Iam et præter caſam incitati. Solœciſmum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Ceterũ ex eadẽ ſententia etiã illa dicebat, prorſus q Momi illius uerba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deũ, qui non præpoſuiſſet oculis cornua: ita ſcilicet & ipſe accuſabat eos qui coronas geſtabant, quòd locũ ubi eas adhibere deberent, neſcirent. Nã ſi afflatu atq; odore, inquit, uiolarũ roſarumq; delectantur, ſub naſum eos potiſſimũ coronari oportebat, iuxta ipſam quàm proximè fieri poteſt reſpirationem, ut quam plurimũ inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis carnis adhibent, dum liquamentorũ uarietatẽ & bellariorum curioſam atq; immodicã compoſitionem ſectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τέτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίᾳ τινὶ καὶ βραχείᾳ ὁδῷ τῆς ἡδονῆς ὄρεγεσθαι, πολλὰς πράγματείας ὑπομένοντας. ἐπίφαινε γὰρ τοὺς πάντα ποιεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσῳ ἡ μέγιστος ἀνθρώπου λαιμὸς ἔχει. ἔστι γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαῦσαί τι τῆς ἡδονῆς, ἔστι βρωθῆναι, οὐδὲ γεύσασθαι τῶν ἀπὸ τῆς πολυτελεστέρας παρασκευῆς, λοιπὸν ἐῶν ἅπαντα τὸν ἐν τῇ παρόδῳ γιγνόμενον ἔκπωμα τοσούτων ἀνέσθαι χρημάτων. εἰκότα ἂν πάσχειν ἐλεεῖν αὐτούς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τῆς ἀληθεστέρας ἡδονῆς ἀγνοοῦντας, ἣν ἅπασαν φιλοσοφία χορηγεῖ ἅτε τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρυλουμένων, πολλὰ μὲν λυπεῖν τὸ πλῆθος τῶν ὑπηρετῶν, τοὺς ὕδρας, τοὺς ἀναπαύειν τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ μικρῶν δεῖν ἐκφερομένους. ἐπὶ δέ τι καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tẽpore duraturæ uoluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat aũt, quatuor illos digitorum causa totũ hunc suscipere laborẽ solere. Tot enim digitorũ mensurã æquat uel lõgissimũ hominis guttur. Nã neq; antea q̃ eorum quæ tam charo emũtur, quicq̃ ederũt, ullam uoluptatẽ eos capere: nec rursum postcaq̃ illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illam quæ fit ex tam preciosis et charis istis, repletionẽ reddi. Refta re igitur, ut illã quæ uelut in transcursu percipitur, uoluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea aũt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istam, q̃ ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subministrat ijs qui laborare uolunt. Ceterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de cõtumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

νι ἢ μάλιστα χειμάζοιτο, πολὺ
δ' ἐν τῇ πόλει ἦτο, καὶ τοῖς βα
λανείοις ἐπιχωριάζον. προϊόντες
γάρ τινας ἔφασαν δεῖν βοᾶν
καὶ προαγγέλλειν τοῖς ποσὶν
τοῖν πίπτειν, ὡς ὀψὲ μή τι δεῖ
λον μέλλοιεν ἐκβαίνειν, καὶ
παραμυθοῦντο αὐτὸς τὸ κρεῖτ
τον, εἰ βλέποιεν. δεινὸν γὰρ
ἐνομίζετο, εἰ τέμαχος μὴ ἀλλοτρίοις
δεήσοιτο μὴ δ' ἕτεροι, μηδ' χει
ρῶν, μηδὲ ἑτέρων ἀκούοντος,
ὀφθαλμῶν δ' ὑγιαινόντων ἀλλο
τρίων δεοίτη προσφερόντων, μὴ
ἀνίσχοντος, φωνὰς ἀκούοιεν δυ
σχερεῖς ἀνέρχεσθαι πρὸς ἀνδρῶν
μὴ πανημερεύσεις, τάχ' ἂν γὰρ
καὶ πάσχειν ἐν τοῖς ἀγορᾶς
ἀνθρώποις μέσοις μὴ οἷ τὰς πόλεις
ἐπιτρέπομεν. ταῦτά τε καὶ
πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν,
διατίθησι τὸν λόγον. ἐγὼ δ' τέως
μὲν ἥσυχον αὐτὸν ἐθαύμαζον, μὲ
σιωπῇ προσδοκῶν. ἐπειδὴ δ'
ἐπαύσατο, ἦν δὲ τὸ τῶν Φαιάκων

maximè ac præter cætera ma
dísse uerbũ uísus est, frequẽs
aũt in ciuitate hoc est, & in
balneis propemodũ familia
re ac patrium. Prætereuntes
enim quosdã ex seruis clama
re oportet et admonere ut pe
dibus prospiciant, si quid ex
tãtùs paulo, aut cauũ subitũ
risint, atq; ita cõmonefacere
eos (id quod absurdissimum
est) quo scilicet meminerint
ire sese. Graue igitur atq; in
tolerandũ putabat esse, si, cũ
ederent, alieno ore nõ indige
rent, aut manibus: neq; cũ au
dirent, aliorũ auribus uteren
tur oculis aũt aliorũ, ualẽtes
ac sani, ad prósspiciendũ op
haberent, ac sustinerẽt uoces
audire, quæ miseris hominib.
et excæcatis cõuenirent. Hæc
enim ipsa accidere illis in fo
ro, et medio die: et hoc, ciuita
tẽ atq; rempub. ipsis uelut
humeris suis sustinentibus.

Hæc atq; huiusmodi multa alia uerbis persecutus, dicendi fi
nem fecit. Ego uerò hucusq; cum admiratione ac ueluti stu
pefactus auscultabam illum, metuens ne conticeſceret. Vbi
uerò hic loqui desyit, illud numirum quod Phæacibus olim ac
cidit,

ωδὼ ἐπιπίπτειν. πολλὰ γὰρ
δὴ χρόνον εἰς αὐτὴν ἀποβλέπειν μοι
καλῶς, ἔπειτα πειθῇ συγχέ-
σει τῇ ἐλλιγγι λαμπαλιζόμενον,
ἔπειτα μὴ ἱδρῶτα ἐκπίπτειν βραχύν, ἔπειτα
μὴ φθέγξασθαι βουλόμενον οὕτως
πλέον τι καὶ ἀνιησόμενον, καὶ ἅμα τι
φωνὴ ὑπέλειπε, καὶ ἡ γλῶττα ἧττον ἐμ-
μένουσα τοῖς ἔργοις· καὶ τέλος, ἐλέμενον
ἀπορεῖσθαι. ἐγὼ βιαιοπαθῶ,
ἐπ' ἐμοὶ ἐτύχθη, ἐμοῦ ἐπέσης μοι
θέσπιτο. βαθεῖα γὰρ καὶ λαίφος ἐπ'
αὐτῷ ἐγένετο· τῇ μάλα ἀστό-
χως ἐνισχύει ἡ λέγουσα, ἀστεῖα, εἰ
εἶδέ τι ἀπαθὲς, διέκειτο τῷ ψυ-
χῷ. εἰ γάρ τι δεῖ λέγειν ἐμὲ φι-
λοσόφων προσήκειν λόγων,
ἐμοὶ μὲν ἀκούειν δοκεῖ τὰ
ξύνοιδα· ἀλλ' εἰ μοὶ αὐτῷ σοφι-
σταῖς τοῖς νέοις ἐπιτεύκτειν,

cidit, ego quoque passus sum. Lõgo enim tẽpore ad ipsum aspiciens, quasi dolentem atq; permulsus, deinde multa confusione atq; uertigine correptus, parum sudore manabã: parum loqui uolẽs, destituebar uiribus, ac retrò labebar: ipsaq; uox deficiebat me, neque lingua iã amplius officio seruiebat suo: postremò prædubio atq; inopia agẽdi lacrymabar. Neq; enim summam duntaxat cutẽ perstrinxerat, aut fortuito aliquo lenitq; oratio illa tetigerat me, sed altius, & omnino ad animã usq; plaga hæc penetrarat: ac certè admodũ seuerè librato ictu emissa oratio, ipsum si ita dicendũ est, animũ interfecit. Siquidem decet nonnihil etiã philosophicos attingere sermõnes, ita equidẽ de hac re existimo. Videtur mihi animo hominis solertis et ingenioſi admodũ similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac uita multi, q̃ plenas quidẽ pharetras uarijs atq; omnis generis orationib. habẽt: cæterũ non omnes certò iaculantur, ac destinata ferũt. sed alij ipsorũ neruo nimiũ intẽto;

ἀντεπάγομεν δ' ἀλλοτ' ἀφιᾶσι. καὶ ἄπληστος μὲν καὶ ἔτι τὸ βέλος, τὰ δὲ βέλη αὐτῶν ἐν μέσῳ ἐν τῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φορᾶς τοῦτο ἀναλίσκονται, καὶ παρελθοῦσα μόνον τῷ ῥεύματι τῶν ψυχῶν ἀπέλιπεν. ἄλλοι δέ, πάλιν τούτοις ἀπροσδεέστατοι. ὑπὸ γὰρ ἀδρότητος τοῦ καὶ ἀτονίας ἀεὶ ἀφιέντος τὰ βέλη οὐκ αὐτοῖς ἔχει πρὸς τὸ σκοπόν, ἀλλ' ἐκλυθέντα ἐκπίπτει πολλάκις ἐν μέσῳ τῷ δρόμῳ. ὧν δὲ σκοπὸς καὶ ἀφίεντος, ἄκρον μὲν ἐπιψαύει ἀπίησι, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐμπήγνυσι πληγήν· ἐν γὰρ ἐπιφανείᾳ ἐμβολὴν ἀποιεῖται. ἐστι δὲ ἀγαθὸς τοξότης, ὃς τὸν σκοπὸν, ἢ μὴ σφόδρα μαλακός, οὐ μὴ τιτρώσκων τὸ βέλος· γίνονται γὰρ δὴ καὶ οὕτως ἐνίοις, ἐπειδὰν ἢ πάντα ἰδῇ, τὸ νικᾶν τε χρίσας τὸ βέλος, ὅτε ἰῶ,

uehementiori impetu quidem satis est, ictū emittunt: & apprehendunt quidē aliam iſti aliam, ſagittæ aūt ipſorum in ſcopo nō manent, ſed præuehementia ictum penetrantes ac tranſuolantes, pertuſam modò atq; hiantem uulnere animum relinquere ſolent. Rurſum alijs diuerſo huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate uirtū, & quòd laxiore neruo iaculātur, ſagittæ ipſis ad ſcopum uſq; non perueniūt: ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deſiſtūt ac decidūt. Quòd ſi uerò interdum etiam ſcopum contingunt, ſummum illum quidem & in ſuperficie tantum perſtringunt, altiorem autē plagam nequaquā infligunt. neque enim ualido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt, atque huic noſtro ſimilis, principiò quidem diligenter circumſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, ne ue nimis ſolidus, & tranſmittēdo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam, qui omnino ne uulnerari quidem poſſint. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non

nencno,

ἰῷ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, χρίε-
ται, ὅτι ἰὸς, καθάπερ τὰ Κυ-
ρήνης, ἀλλ' ἑρίμα δακνηρῷ τι
καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ ἔοικε χρί-
ειν, ἀντιχεῖν ἐτέθυκε. τὸ δὲ
ἐνεχθὲν αὖ μάλα σύντονος, καὶ
διανίψαν ἔχει τὰ διπλᾶ, μέ-
νει γε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίε-
σιν, ἢ δοκεῖ σκιδνάμενον, ἤδη τῷ
λύπῃ τῶν ψυχῶν περιόντος.
τοῦτό τοι καὶ ἡδονῆς, καὶ λαμπρύνει
μετεξὺ ἀκούοντας, ἐπεὶ καὶ αὐ-
τὸς ἐπαινῶν, ἐσυχῇ ἄρα τοῦ φαρ-
μάκου τῶν ψυχῶν περιδίεντος.
ἐμοὶ δ' αὖ μοι πρός αὐτὸν τὸ
ἔπος ἐκεῖνο λέγειν, βάλλ' ἕτως,
εἴπέρ τι φέρε αὔρησι γίνεται.
ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ φρυγίου αὐλοῦ ἀκ-
ούοντες, ἀ πάντες μαίνονται,
ἀλλ' ἑκάστοτε αὖ τῇ βίᾳ λαμβά-
νονται, ὅταν ὁ πρὸς τὸ μέλος τὸ
μιμούμενος ἔνθεος, ἅτε δὴ
καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, ἀ πά-
ντες ἐκπλῆσσονται καὶ θροῦ μαλακῆς ἀνέ-
μου,

ucneno, quemadmodum Scy-
tharum ſagittæ tingũtur: neq; resina, perinde ut Cureotum: ſed ſenſim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, uerè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, bene adeò & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum, eoq; penetrans, ut iam tranſiturũ eſſe uideatur, citrà tamẽ deſinat, & manet pariter, & multum medicamẽti illius de ſe emittit: quod uidelicet diſperſum, totum circumquaq; animum ambit & cõplectitur. atq; hoc illud eſt, quo & oblectantur, & cur lachrymis inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mẽbi Homericũ illud ad ipſum dicere: Sic iace, ſi qua uiris per te moua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed quotquot ipſorum ἄπ' Rhea corripiuntur, atque id audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiſcuntur: ita & qui philoſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucij abeunt: ſed

σιν, ἀλλ' εἰς τοῦτο τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενές, ὡς οὐ μανὰ, οὐ δυσμαθὲς, οὐ δὰκτικὸν, οὐδὲ ἁπτόμενον, ἀλλὰ δεξιὸν καὶ ἐπιτήδειον ἐκ τῆς φύσεως ἐνεγκάμενον. ΛΥ. Πολλοῦ γε καὶ θαυμαστοῦ καὶ ἀγασθέντος ἄξια ταῦτα λέγεις, ὡς ἄλυπόν τε ἅμα καὶ ἄβρωτον καὶ ἄποτον τὸν ἔρωτα ἀποφαίνεις, καὶ ἄνευ μανίας καὶ ἀφροσύνης ἐραστὰς ἀποδεικνύεις. ἐγὼ δὲ ἄρτι μὲν ἐκ τῶν σῶν λόγων ἀπαλλαττόμενος ἡδέως ἀκούω, ἐπειδὰν δὲ ἀπέλθω, οὐκ οἶδ' ὅ τι πάσχω· ἀλλ' ἐπιλανθάνομαι ἃ ἤκουσα, καὶ ἐμαυτοῦ οὐ κρείττων γίγνομαι, καὶ ἐπιθυμῶ πάλιν ἐλθεῖν καὶ ἀκοῦσαι· καὶ ἐὰν μὲν ἐν τῇ ὁδῷ ἐπὶ σοὶ ἴω, ἀναπείθομαι, καὶ ἀναστρέφω πάλιν· ἐὰν δὲ ἐν τῇ μεσῃ τὰ σὰ τείνω διανοῦμαι, καὶ ἀν' ἐμαυτὸν γίγνομαι· ὥστε ἀπορῶ ὅ τι χρὴ ποιεῖν. ΦΙΛ. Ἆρα καὶ ἐμὲ ἤδη φιλεῖς; ΛΥ. Ἔγωγε καὶ σφόδρα· ἀλλὰ καὶ σὺ τὸ λοιπὸν ἐπίκουρος γενοῦ τοῖς ἐμοῖς πάθεσι.

illi ſolum, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatæ, iam antea natura inſitus atq; innatus fuit. LV. Quàm grata et admiratione digna, atq; adeò diuina, ô amice verbis comem oratis! Nectare ambroſia & lacte ſaturatus, me non adhuc ſuſti. Quare & interim dum iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit: et nunc deſinente atq; tacente te, maxore afficior. ac ni tuo uidebar coſpecto dicam quoq; faciens ſum. Neq; uerò mirere, ſi cum quòd & illi qui à canibus rabioſis mordentur, non ipſi ſolùm rabie corripiuntur, ſed et ſi quos alios ipſi in ea inſania cõdilo modo afficiũt ac lædũt, eũdem illos mẽte deyci, atq; in furorẽ uerti ſolere. Nam ſimul cum morſu etiam affectionis iſtius quiddam in aliũ tranſfertur, ac morbus ille facunditate quadam ſubinde alios atq; alios de ſe procreat, fit q; inſaniæ iſtius omnino multiplex ſucceſſio. PHIL. Itaq; etiam ipſe nobis iam amare confiteris? LVC. Prorſus igitur: teq; iam etiam oro, ut communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Er-

τί τῦ οὖν Τηλίφε ἀνάγκη ἀπιέναι ἐφη, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἐρωτᾷς ἐκεῖνα ἐρρήθη, ἵνα ἐκεῖθεν ἀφικόμενοι, ἵνα ἐτρώθημεν, ἐκεῖθεν παραλάβωμεν.

PHI. Ergo Telephi illud ne ceſſe erat facere. LV. Quodnam illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo uulnerati ſumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

NIgrinum Platonicum philoſophũ uelut ſpecimen & exemplar proponit ijs, qui à uulgari ſtrepitu, diuinarum & humanarum rerum contemplationi omnes ſuos conatus deſtinarunt. Tangat deinde ſuorum temporum mores: Romanorum faſtum, inſolentiam & luxum ſubinde, non minus graphicè quàm eleganter deſcribens.

a Noctuas Athenas.) Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc parœmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundet ululis, & Atticæ regioni quaſi peculiares ſint. Proinde ut abſurdum uidebatur, noctuũ Athenas deportare, cum illic paſſim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum ſit, homini conſultiſſimo conſilium dare. b Imperitia.) ignoratione ac inſcitia. c Audaces.) præcipites. d Res autem cognita.) Ratio atq; doctrina. e Timidos.) cunctatores & morioſores. Mitio in Adelphis caſtigat Demeæ fratris immodicam ſeueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam nullus, qui niſi quod inſeſſum, nihil rectum putat.

f Vt uerò grauis.) Occaſio dialogi, ab inceſſu & moribus philoſophi. g Ter beatus.) διασάβησις. h Profectus in urbem.) Narratio, continens occaſionem encomij. i Quibus omnibus.) Exordiũ à cõmendatione ipſius Nigrini. & à ſuauitate & ut orationis illius. k Aedonas.) hoc eſt, philomelas. l Philoſophiam laudaret.) Improbitas nihil habet commune cum philoſophia, multo minus unprobi. Sic Plato in epiſtola ad Ariſtodorum: τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πίστεως ἄξιον τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας. Id eſt: Nam quod firmum eſt, ac fide dignum, adhæc minimè corruptum, hoc ego aio uerè eſſe

philoſophiam. m Videtur enim.) Amplificatio à ſimili. n Confide.) Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam ſiue ſubiectum attinet. o Feſtinantem hortaris.) Metaphora eſt, ducta ab his qui curſu certant, quibus acclamatio ſolet addere uelocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. ϛ.

Ἀτρεΐδη τίπτε νύ μοι σὺ μάλιστα ὧδε κέλευαι,
ὀρθὸς ἐών. Id eſt: Quid me ſponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? Eódem alluſit Odyſſ. ω.

ὡς νέκυν ὦρσεν ἐπὶ μνηστῆρας ἀθίλιον. Id eſt: Iamdudũ promptam, ac cupientem, his Pallada dictis Excitat. Itaque currentem incitamus, cum ad id uocamus aliquẽ, ad quod ſuapte cupiditate fertur, ac propendet. p Aculeum quendã.) De Pericle hic uerſus ex Eupoli citatur:

κἀμοῦ τ' ἐπιτρόπου τ' ἐλευθερίᾳ κατάλιπε
ἓν ἀκρόμυον. q Vereor ne interim.) Exordium ab extenuatione ſuæ, referentis ſcilicet, perſonæ. r Hiſtrionibus.) Hiſtriones artifices, ſeu ludiones, qui perſonati in ſcenis fabulas agunt, ſic dicti à nomine Hiſter, quod Thuſco uerbo ludionem ſignificat, authoribus Liuio & Valerio. s At uerò ceſſo.) Propoſitio. t Qui Athenis commorantur.) Athenarum encomium, & eorum qui ibi philoſophantur. u Qui Athenis commorantur.) Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quondam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem libro 8 & 9. Herod. libro 1, 2 & 8. Plinium lib. 4. cap. 7. & libro 35. cap. 14. Volaterranum libro 38. cap. 8. Paralip. Lucianum noſtrum in encomio Demoſthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq́ue ſeruitio preſſit. L. Sylla circumſeſſam magno labore expugnauit, & in antiquã libertatem reſtituit. Poſtremò tamen, quum Galli rebus excíderent Conſtantinopolitanis, Athenas diu obtinuerunt cum Peloponneſo: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum ſub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie uerò Barbari corrupto uocabulo Setinæ uocant. x Sed ſi quis etiam ueniret ad illos.) A temperantia & honeſtate uitæ, & à doctrinæ effectu. y Ex purpuratis.) Doctrinæ confirmatio ab exemplo. z Et illorum hominum.) Collatio, & intemperan-

temperantiæ reprehensio, maximè urbis Romæ, ut philosophos minimè conueniat. a Cur autem infelix.) Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyssea. b Ac meipsum.) Amplificatio exceptæ descriptionis, per distributionem. c Licet autem philosophiam mirari.) Consolatio, & effectus philosophiæ. d Ridiculi sint.) Quæ ridicula ac stulta. e Inhumanitatem.) adulatorum, & sectantium cœnas. f Ego uero.) Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia. g Quòd si uerò ex.) Commemoratio ex contrario. h At uerò eos.) Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione. i Quòd uel maximè.) Descriptio simulatorum philosophorum. k An non inebriantur.) Ab intemperantia. l Qui pacta mercede philosophantur.) Ab auaritia. m Quoniam & ipse reuera.) Redit ad Nigrinum, quem ut ueri philosophi exemplum proponit. Et ut antè illius orationem, ita hic doctrinam & uitam eius commendat.

n Monebat autem eos qui cum.) Doctrina de bene agendo. o Comburere eodem rogo secum.) De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte contemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, ut quicquam unà cum cadauere sepeliretur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset uiuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: damnosa simul ac ridicula superstitione, qua si mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & ossea soleis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. p Quid in uita ab illis actum sit.) Exitus respondere principijs.

q Momi illius.) Aristoteles de Partibus animalium libro tertio, meminit Momi, qui naturam incusarit, quòd bobus cornua in capite, ac non in armis potius addiderit: undelicet, quo uehementius possint ferire. Ad quod alludisse uidetur idem Lucianus, quum in secundo Verarum narrationum libro scribit, se uidisse boues quoidam, quibus cornua inessent non in fronte, quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idque ita uisum esse Momo. r Ego uerò hucusque.) Conclusio, qua, ut à principio, rursum commendat orationem à re & effectu. s Ac certò admodum, senecque.) Amplificatio effectus à simili & efficiente. t Rhea corripiuntur.) Matris deûm Sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine, statim in furorem

sororem aguntur: id quod aliis itidem hominibus usu non venit. Seneca epistola 109. Quidam ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres vultu & animos nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deûm sacerdotes, intelligit.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. IVDICIVM VOCALE.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus valde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim de vi & iniuria suâ, quòd ab eo pluribus dictionibus ipulsetur, & quasi de sua possessione deijciatur. Exordio benevolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatē suam. Deinde per translationem ad Deos venit, nullam literarū suo loco & ordine movendam esse. Hinc iudicibus admonitis, ut pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atq; dignitatem cuiusque conferuent: narratiunculam subiungit, qua confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantiæ tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus invisum ac detestabile sit, docet.

IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Αγιαρχε φαληρέως, πυανεψιῶνος ἕκτῃ ἱσταμένου, γρα φὴ ἐψηφίσατο τὸ τεῖγμα πρὸς τὸ τεῖχος, ἐπὶ τοῖς ἑπτὰ φωνήεσιν, βίας ἁπάσης, καὶ αἰκείας, καὶ ἁρπαγῆς, καὶ ξημιοῦσθαι πάντων τῶν ἐν ἁπλῷ τοῦ ἡμιολίου.

IMPERANTE ARIstarcho Phalereo, septima Octobris, actionem instituit σιγμα adiectus τῷ, consimilis iudicibus septē vocalibus, de ui et rapina, spoliari se dicens omnib. illis uocibus quae duplici τῷ proferri solent.

ΜΕχρι μὲν, ὦ φωνήεντα δικασταί, ἐλάττω ἐδικαιούμην πρὸς τοῦτο τοῦ τεῖ, διαλαχμάνειν εἰς ἐμὲ, καὶ διαπράττεσθαι ἐνίοτε μὲν δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὴν ζημίαν, οὐδ' ἀγανακτοῦντα ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἐθεώμην τοὺς λέγοντας, διὰ τὴν ἡμετέραν σωφροσύνην, καὶ αἰδῶ, ἣν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιδεικνύμεθα πρός τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπειδὴ δὲ τοσαύτην ἤνεγκε παραφροσύνην, καὶ ἀναισθησίαν, ὥστε ἐφ' οἷς ἠδίκηται παρ' ἡμῶν, ἐκ ἀγανακτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν προσθήσεσθαι, ἀναγκάζει αὐτὸ ἀθρόον καὶ παρὰ τοῖς ἀμφοῖν δικάζειν ὑμῖν. διὸ δὲ οὐ μικρὸν μοι δεῖ τῆς ἀπειλίας ἐπέσχηται τῆς ἐμαυτοῦ.

HActenus quidem, ô iudices Vocales, non admodū grauiu mu ria affectus ab hoc τῷ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè cōueniebat, quod quidē damnū non graniter tuli: nōnulla etiā quae dicebantur, audiui se me dissimulabam, propter modestiā, quam uos ipsi nosmet ipsis me seruare erga uos, tū erga alias syllabas. Postq uerò ad tantā auaritiā & amentiā peruenit, ut nō modò nō sit contentū ijs quae ego sae pe dissimulaui, uerū tam maiorē uim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accusem ipsum apud uos, q utrīq; nostrum no iustū. Nō aūt exiguꝰ metus propter istā miseriā me inuasit.

Nam

τοῖς γὰρ πρότερον ἀεί τι μεῖζον προστιθὼν, ἀφέλω με τῆς οἰκείας ἀποβλίψας χώρας, ὥστε ὀλίγον δεῖν ἀσυχίαν ἄγειν, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀκριβῶς, ἐν ἴσῳ δὲ ὑμᾶς τοῦτο φέρειν. δίκαιον οὖν ἐστὶν ὑμᾶς, εἰ δικάζειν νῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα δι' ὅλης ἔχειν τινὰ φυλακήν. ἐγὼ δίκαιον τοῖς βουλομένοις ἀπὸ δὲ ἑαυτῶν τάξιν ἐς ἄλλο μέρος ἐκβαίνειν, καὶ τοῦτο ἐπιτρέπειν ὑμῖν, ἂν χωρὶς ἐκείνων ἑαυτοῖς τι γράφητον, ἐκ ἐρῶ τίνα δοκεῖν αὐ σφῶν τάξαι τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐνέχεσθαι τὰ λοιπὰ χρὴ χάρτα, ἔξεσιν. ἀλλ' ὅτι ὑμᾶς οἶμαι πατρίδος τοσοῦτον ἀμελήσειν τινὰ καὶ πραγμάτων ἔξειν, ὥστε ἐπιτρέψαι τινὰ μὲ ἀδικεῖν. ὅτι δὲ ἐκδυσφορήσετε τὸν ἀγῶνα ὑμῖν, ἐμοὶ παραλογίαν δόξαν ἀδικεμένῳ, ὡς ἤδη καὶ τ' ἄλλων κατηγορήσοντι αὐτῶν, οὐδὲν ἀξιόλογον παρασκευάσω, καὶ εἰ μὴ ἐνοχλήσει σοὶ τῷ λαμβάνειν τῷ ῥᾳ, διαφορ-

Nam cum prioribus iniurijs maiores ſemper addat, prorſus me è domeſtica ſede expellet, ita ut parũ iam abſit, dum ego iſta diſſimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in ſimili quodã uerſer metu. ᶜEſt itaq; æquum, non modò uos iudices, ſed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam ſi ut libet, unicuiq; licebit è ſuo ordine in alium uiolẽter irrumpere: idq; uos, ſine quibus nihil omnino ſcribitur, permiſeritis: non uideo quomodo ſua quique ordines iura, iuxta quæ à principio cõſtituti ſunt, tuebuntur. Sed non exiſtimo uos unquam ad tantam incuriã uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cũ æquo & iure pugnant. Et ut uos certamen omiſeritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus ſum, negligendũ non erit. ᵈAtq; utinã aliarũ quoq; literarum audacia ab initio ſtatim cum cœperunt contra leges delinquere, eſſet repreſſa. neq; enim litigaret ad hunc uſq; diem λάμβδα cum ῥῶ, diſceptans

διαμφισβητῶν περὶ τῆ διαιρέσεως καὶ διφαλαλγίας. ὅτι τὸ γάμμα τῷ λάμβδα διεγωνίσατο, καὶ ἐς χεῖρας μικρῶ δεῖν ἦλθε χωρὶς πολλάκις ἐν τῷ ἀναφέρειν καὶ γραφάλην, ἐπέσχετο δὲ οὐ διὰ τὸ λάμβδα μαχόμενον, τὸ μέγιστ' ἀφαιρούμενον κίνδυνον, καὶ μάλιστα παρακλίνειν, καὶ τὰ λοιπὰ δ' οὐ ῥᾴδιον συγχύσεως ἐμπεσεῖν παρατάξαι. καλὸν γὰρ ἕκαστον μένειν ἐφ' οἷς τέτυχε τάξεως. τὸ δὲ παραβαίνειν ἐφ' ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὸ δίκαιον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑμῖν τοὺς νόμους τούτους διετυπώσατο, ἔστι Κάδμος ὁ νασιώτης, ἔστι Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, καὶ Σιμωνίδη δὲ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν πρόνοιαν ταύτην, οὐ τὴν τάξιν μόνον, ἀλλ' ὧν αἱ πρῶται βάσανοι, διώρισαν τί πρῶτον ἔστι, καὶ δεύτερον, ἄλλα καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἔχει, καὶ δυνάμεις συνῳδον, καὶ ὑμῖν μέν, ὦ δικασταὶ, τὴν μετὰ δικαιοσύνης τιμὴν,

disceptans de uoce διαιρέσεως et διφαλαλγίας. Neq; etiam τῷ γάμμα esset cũ λάμβδα certamen: neq; tam sæpe ad manꝰ propè ueniſſet in ſullonia, de dictionib. γραφέως & λυόντος disceptantes. Quin ceſſaſſet etiã hoc γάμμα cum λάμβδα cõtendere, dictionẽ μέγιστ illi ſurripiẽs, imò ſuffurãs. Adeó que reliquæ item literæ quæ uiſſent ſeditiões mouere contra leges. Eſt enim pulchrũ, unamquamq; literã in eo ordine quem primũ ſortita eſt, manere: tranſcẽdere uerò eõ quò non oportet, eius eſt qui ius & æquũ ſoluit. Et qui primus uobis bonus leges finxit et formauit, ſiue Cadmus fuerit ille inſularis, ſiue Palamedes Nauplij filiꝰ (quanquã nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem ſua quibuſq; literis præſidentia dignitas firmiter permanet, definierunt uidelicet quæ debeat eſſe prima, quæ ſecunda: ſed qualitates etiam & uirtutes quas habent ſingulæ noſtrum, conſtituerunt. Et nos quidem, ò iudices, honore affecerunt præcipuo,

propterea

ὅτι μαθ' αὑτὰ δικάσαι φθάσαι
σθαι. ἐμοιγάρ τι ἦν τῶν ἀγγέλων,
ὅτι προσθήκης εἰς τὸ ἀναβλῶσαι
δύναιτο. πάσων ἦν ἰσχάτων ἐτίμα
σεν ἴσην μοῖραν ἑνὶ τῶν πάν
των, εἰς δὲ φωνὴ πρόσεστι. μαθ'
αὑτὰ μὲν οὖν τὰ φωνέοντα φυ-
λάττειν ἔοικε τὸν νόμον τοῦτον.
τὸ δὲ τοῦτο (οὐ γὰρ ἔχω αὐτὸ χρὴ
γενικῶν ὀνομάτων ῥήματι, ἢ ᾧ μάλι
στα, ἢ μὰ τὸν Δία, εἰ μὴ δεῖ
ὑμῶν λέγειν σιωπᾶσθαι ἀγαθόν, ἢ
διαβάντα τὸν ἀχελῶον, τί, τι ἄλ
φα, ἢ βῆτα, ἀλλ' οὐδὲ πῶ ὀνόμαζε μόνον)
τοῦτο οὖν ἐπέλαυσε κἀμοῦ μι
κρὸν τοῦ πάντες βιαιοτέρου,
ὀνομάτων μὲν ἢ ῥημάτων ἀπο
λοῦσα παρ' ἡμῶν, ἀναδῆσαι δ' ἐμοῦ
σωφρονοῦντος ἅμα καὶ περιστεῖλαι,
ὡς μηκέτι φθέγγοιτο τῶν ἐκτὸς
πλημμελῶς. εἶτα δὲ καὶ τινων
προσέμαθον, ὧν λέγω, ἐπιδη
μοῦντι πρὸς Κυβέλῳ (τὸ δὲ ἐστι πο
λίχνιον οὐκ ἀγεννές, ἄποικον, ὡς
ἐνίοις λόγος, Ἀθηναίων) ἤγον
γάμου δὴ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἐμοῦ,

propterea q̃ uestro marte pò
testis sonũ efficere. Semiuoca
les uerò secundo loco dignati
sunt, eo q̃ sine uestro accessu
exaudiri nequeunt. Ex omni
bus etiã literis, quibusdã omo
nium postremũ locũ decreue
runt, mutis scilicet et uoce ca
rentibus. Has itaq; leges per
nos uocales cõseruari decet.
¶ Hoc uerò ꝛxõ (neque enim
possum ipsum tempori nomi
ne appellare, q̃ quo nominari
solet, per deos) nisi duæ quæ
dã bonæ ex uobis et aspectu
decenti, ἄλφα scilicet & βῆτα
λὸν se illi cõiunxissent, ne au
diretur quidem solũ. Hoc, in
quã, mihi maiorẽ ilim quàm
ullæ unquã literæ, inferre au
sum est. Nã nonnihil & uer
bis patrijs me extrudere, præ
terea ex ipsis etiam coniun-
ctionibus & præpositioni-
bus expellere tentat, adeò ut
istam immodicam asperitatem
porrò ferre nequeam. ¶ Verùm iam tempus est dicere, unde
& à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando
in Cybelo (id oppidulũ est non iniucundũ, colonia, ferũ
tur, Atheniensium) adducebam uerò mecum fortissimum gã,

ex uicto

γειτόνων τὸ βέλτιστον. διετρίβον δὲ παρὰ κωμῳδιῶν τινι γυναικί, Λυσιμαχῷ ὀνομα, καὶ ἰκανῶς, δοκοῦντι δέ μοι, οὐκ ἰφαίνετο, τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης, ἀπὸ μίσους ἦν ἀκροᾶσθαι τὰ λεγόμενα ὑπ' ἐκείνου. ἀπεχόμην δὲ τῷ ξένῳ τῶν ἐκ τῆς πολιτείας ἁπάντων. μία χειμὼν δὲ λίγιστος ἐπιγέγραπται τὰ παρόντα λέγειν, ἀποσβεσθῆναί με τὸν συγγιγνομένων μοι, οὐ νοθεύειν ὑμῶν σωτηρίαν τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων· ἔτι δὲ τιμίων μοι τὰ ἐμοὶ ἐπιτηδευόμενα, ἰδίᾳ παντὶ λέγειν, μὴ εἶναι ὧν μοι τὸ ἄπονον, καὶ τὸ παύειν τι ἐπαναπαύεσθαι ἐν αὐτοῖς. ἀνέτη δ' ἂν τὰ τοῦτον ἐξέμενον ἐπὶ μᾶλλον ἀνατίτρεφον εἰπεῖν, μὴ διότι ἀνύμως, καὶ πίτταν, ἅτε ἀπὸ γυθηάδου, καὶ βασίλιτταν ἐν ὑμῖν, οὐ μικρὰς ὠδὶ τὰς ἀγανακτῶ. καὶ πίμπραμαι, δείσας μὴ τῷ χρόνῳ καὶ τὰ σῦκα τινά τις ἐνέγκῃ. λιτὰ μοι πρὸς ὑμῶν ἀβυμεῖτε, καὶ μὴ

ex uicinis meis optimum. Diuertebam uerò ad Comicum quendam portã, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Boeotius: sed tamen de se dici uolebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego horum τῶν otiorum prehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, docilis τῶν παρόντων, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse cõsuetudinem literarũ, quæ unà mecũ essent educata. Praterea cũ τίμφην & similes quasdam uoces mihi detraxissem, dicereq; eas esse suas, audiebam patienter, nec uehementer admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium sumpsisset, atq; posteà ausim esse etiam dicere λαν τίτφην & λάττυμα, & πίτταν: deinceps abiecto omni pudore βασίλιτταν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σῦκα σῦκα appellet. Oro autem uos per Iouem, ut mihi indignanti, & iusta

καὶ μεμνημένῳ τῶν βεβουνίνων, σύγγνωτε δὲ δικαίας ὀργῆς. ἐγὼ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ὀδὴν ἐλινδοῦμαι, ἀφαιρεμένῳ τε σωμάτων καὶ σωτοχελλαίτων μοι γραμμάτων· λίσσαν μὲ λαίλαψ ἔρπουσα, ἐκ μέσων ὡς ἐπὸς εἰπεῖν, τὴν λίτταν ἁρπάσασα, λίτταν ἀνόμασεν, ἀφέλετο δέ μου φάσανον, ἅμα νέσσαν τε, καὶ λιαυήν, ἐπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. ἥρπασε δὲ οὐ καλαύρην ἐκ μελισσῶν ἐλάφη, καὶ ἐκ μέσου αὐτὸς αὐάρπασεν αὐτὰς ὑμῶν τὴν, ἐμοῦ τε ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων συλλαβῶν. ἀλλὰ τί λέγω ταῦτα; Θετταλίαν μοι βίβλῳ ἐλαύνοντι, Θετταλίαν ἀξιοῦν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἐπεκπλεομένην τὴν θάλασσαν, ὑπὸ τῶν ἐν λίμνῃ φερομένων σύτλων, ὡς τὸ λεγόμενον, μεθ' ἁπάσης τῆς μου λιμναλιπῶς. ἔτι δ' αὐτὴ ξηρὰν ἅμα γράμμα, μηδὲ συρὰν τί μοι καὶ αὐτὸς, μηδὲ ὅσον ἐγκαλίσαντι τῷ ῥύτα, ἐφ' ᾗ μὴ μελήσειεν ὑμῖν. ἴστε γὰρ οὐδὲ ἓν πώποτε ἐγκαλοῦσαν τῷ ῥύτα, ἐφ' ᾗ μὴ μελήσειεν ὑμῖν.

& iusta ira cõmoto, præterea omni ope et auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue est periculum in quo uersor, cum præterquã quòd ossuarijs et familiaribus literis me spoliauit, etiã litteram, id est pedã, auem meã loquacissimã, ex medio sinu, ut dici solet, abreptam, litταν appellauit. Quin & φάσανον, id est palum: bũ, und cum νέσσαν, id est anatibus, & λιαυήν, id est merulis, abstulerat, interdicente Aristarcho. Eripuit etiã nõ pauca apes. In Atticam uero ueniens, ex media illa regione ὑμετέρων præter im rapuit id quæ uobis ipsis & alijs quibusdã syllabis uidentibus. Verùm quid ego ista commemoro, cũ me tota Thessalia expulerit, uelitis; eam Thessaliã dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neq; à bethortensibus sibi temperat, ut iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi relictus sit. Quòd uerò litera sim quæ nulli nocere studeam, uos ipsi mihi testes estis. Neque enim unquam accusaui literam ῥῦτα, quæ

σμάραγδον ἀπισπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἐφιλονείκῳ τὴν σμύρναν, μήτι τῷ ξῦ, πᾶσαν παραβαίνοντι συνθήκην, καὶ τ' συγγραφὴν τ' τοιούτων ἔχοντι Θουκυδίδην σύμμαχον, τῷ μὲν γὰρ γείτονί μου ῥᾳθυμοῦντι συγγνώμην, καὶ παρ' αὐτῷ φυτεύσαντί μου τὰς μυρρίνας, καὶ πάσαν νόσον μετὰ μελαγχολίας ἐκ μυρρίνης, μᾶλλον δὲ τύπτοντα. τὸ δ' τοῦ τ' τοιοῦτόν μου, ὡς φύσει βίαιον καὶ πρὸς τὰ λοιπά. ἔτι δ' ἐκ τῶν ἄλλων ἀπέχειν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ λίλα τα, καὶ τὸ δῆτα, καὶ τὸ ξῆτα, μετρῶ δὲ πάντα ἐλάττονι τὰ στοιχεῖα, αὐτά μου λύπη τὰ ἀδύνατα γράμματα. ἀκούετε φωνήεντα δικαστά, τὸ μὲν λάμβδα, ἐφίλονεί μου τὴν ἐνδιάλειψιν, ἐντιλείχειαν ἀξιοῦν λέγεσθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους τῶν δῆτα λέγοντα, καὶ ἀλιφαλῆτα τὰς ῥίζας τίλλον τα καὶ ἐκ τοῦ τ' ὠλεκρανώδους ἰσχιοῦδα τῶν ξῆτα τὸ συρίσαν, καὶ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. h Nec ipso etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiã Thucydide opem illi ferẽte. Etenim uicino meo ῥᾳθυμοῦντι ueniam danda, quòd morbo affectũ sit, & meas apud se μυρρίνας id est myrtus, plantarit: & quòd melancholiæ malo laborans, me in faciem percusserit. Et talis quidem littera sum ego. Hoc uerò ταῦ quàm sit natura uiolentum aduersus reliquas omnes literas, et quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus. Sed & δίλτα & δῆτα & ξῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accersé mihi læsas literas. Auditis, i uocales iudices, k ipsum δίλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδιάλειψιν, pro qua uult ut dicatur ἐντιλείχεια: quod sanè contrariũ est omnibus legibus. Auditis uociferari δῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ξῆτα suis uocibus συρίσαν

καὶ σαλπίσαι, ὡς μηκέτ' εἶναι τῷ ἀξίνᾳ μηδὲ γρύξαι. τίς οὖν τούτων ἀνέξεται; ἢ τίς ἀξία ποινὴ δίκη πρὸς τὸ τοσοῦτον τοῦ τοιοῦδε; τὸ δὲ ἀρα οὐ τὸ ἐμφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γένος, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὰ ἀνθρώπεια μεταβαίνει, καὶ τοιοῦτόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἐπιτρέπει γε αὐτοῖς κατ' οὐδὲν φέρεσθαι ταῖς γλώτταις, μᾶλλον δέ, ὦ δικασταί· μεταξὺ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνέμνησεν περὶ τῆς γλώττης, ὅτι καὶ τοῦτό με τὸ μέρος ἀπήλασεν, ἡ γλῶττα ποικίλη τίς γλῶσσα, ἣ γλώσσης ἄλγος ἐστὶ νόσημα τοῦ. ἀλλὰ μεταβέσθαι πάλιν ἐκεῖσε, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, τίνι ἂν δίκῃ αὐτοὺς πλημμελεῖ. δίκαιος γάρ τισι συμβαλεῖν καὶ σφᾶς ἑαυτῶν τὸν φαυλίζοντα χαρᾶς· καὶ ὁ μέν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν εἶναι βούλεται τὸ παρεστὸς, καλὸν εἶναι αὐτὸ ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι πρόθυμα ἂν ἴσχειν ἀξιῶν. πάλιν ἕτερος περὶ κάλλους διαλέγεται,

& σαλπίσαι spoliatum esse adeò ut ne γρύξαι quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quaeso, ferat? aut quae poena satis magna erit tam sceleſto? Verùm hoc non tantũ cognatũ sibi elementorum genus laedit, sed iam ad homines etiã ipsdem moribus se contulit. Neq; enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uerò, iudices. interim enim res humanae rursus me admonuerunt γλώσσης, id est linguae. nã expulsum me hac quoque parte, γλῶσσα facit γλώττης. Ὁ reuera linguae pernicioſus morbus τοῦ Verùm rursum me cõferam ad illud quod caperã, atq; homines defendã in ipſ in quibus aduersus eos delinquit. Nã conatur illorũ uoces quibusdã uinculis cõstringere et discerpere, ita ut si quis pulcbrum quidpiã uidens, id καλὸν appellare uelit, hoc ſatim irruens, καλὸν ipsum dicere cogit, adeò cupit in omnib. praesidentiã obtinere. Rursum alius quispiam dicit περὶ καλοῦ, id est

τὸ δὲ (πλῆμμυ γάρ ἐστιν ἀλη-
θῶς) πλῆμμα ποιεῖσθαι τὸ ἀλῶ-
μα, καὶ οὐ μόνον γε τὰς τυχόν-
τας ἀθλίας, ἀλλ' ἤδη καὶ τῷ
μεγάλῳ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γῆ καὶ
θάλασσαν ἅξαι φασὶ, καὶ δι'
αὐτῆς φύσιν ἐκτεῖναι, τὸ δ' ὑπὲρ
τούτῳ ἀδιβουλεῦσαι, καὶ λύρην
αὐτὴν ἔτλα, τύραν τινα ἐπίφη-
μον. ἕτερα μυρία ἂν ἔχοι τις φυτεῦ-
σαι ἀδικίας, ἐξ ὧν ἅπας;
πλάσειεν ἄνθρωπος, καὶ τὴν αὖ
τῶν τύχην ἀλύοντας, καὶ διὰ
μὴ διαπράττεσθαι πολλάκις, ὅτι
τὸ ταῦ ἐς τὸ τῶν τειχέων γέ-
νος παράγαγε. τῷ γὰρ τοῦτον
σήματι φασὶ τοὺς τυράννους
ἀκολουθοῦντας, καὶ μιμουμέ-
νους αὐτοῦ τὸ πλάσμα, ἐπὶ
τοῦ σχήματι τοιούτῳ ξύλα τι-
θέντας ἀνθρώπους ἀνάσχε-
σθαι ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ δὲ τού-
του, καὶ τῷ τεχνήματι τῷ πο-
νηρῷ τῶν πονηρῶν ἐπωνυμίαν
συμβῆναι. τούτων δὴ ἁπάντων
ἕνεκα, μόνον δίκαιον τὸ ταῦ
ἄξαι φασὶ τιμωρίᾳ; ἐγὼ μὲν γὰ
εἰμὶ δικαίως ἂν τὸ μόνον ἐκ τῶν
ταῦ τιμωρίαν ἀπολείπεσθαι,

id est de palmite: hoc uerò, (est enim reuera πλῆμμυ, id est miserũ) πλῆμμα facit, quod erat ἀλῶμα. Et quidem non plebeios tantũ homines miseria afficit, sed iam etiam magno illi regi cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cũ lũpus sit, τύραν quendam effi cit. Atq; in hunc modũ uocẽ hominũ lædit. Quomodo uerò re ipsa & opere eos dẽ lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ uices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, quòd ταῦ in literarũ genus induxerit. Aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atq; figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quib. homines suspendant: atq; ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem exi-

stimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui,

ὲὶ τῷ σχήματι τῷ κύκλῳ πλεῖον ἀπολεῖπον, ἢ δὲ τραγὶς ἔσται, ἀπὸ τούτου μᾶλλον ἐπωνυμηθῆναι, ἢ ὑπὸ ἀνθρώπων ἐπιτεθῆναι.

ut poenam in ſua illa figura ſuſtineat, propterea quòd crux ab ipſo fabricata eſt, et ab eo nomen illi homines impoſuerint.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Hactenus quidem.) Exordium à ſimulatione modeſtiæ, & excuſatione neceſsitatis.

b Non autè exiguus metus.) Amplificatio à futuro periculo.

c Fit itaq; æquum.) A' translatione.

d Atq; utinam aliarum.) Exemplum damni antea illati alijs quoque.

e Hoc uerò τοῦ.) Propoſitio.

f Verùm iam tempus eſt dicere.) Narratio, continens cauſæ confirmationem.

g Iuſta ira commoto,) Amplificatio confirmationis, à magnitudine iniuriæ, quam præcedentium enumeratione amplificat.

h Nec ipſo.) Collatio ſuæ modeſtiæ, & aduerſarij proteruitatis.

i Vocales iudices.) A' teſtimonijs aliarum.

k Auditis, uocales iudices, ipſum Ἀττικὰ dicere.) Corinthus de Attica dialecto agēs, proprium fuiſſe Atticorum ait ἰωνιλίχεσιν ἀττιλίχεσιν uocare, his uerbis: τὰς μυρίνας μυρσίνας λέγουσι (de Atticis loquitur) καὶ τὸ σωρεύειν σωρεῖσαι, καὶ τὰ ἰωνιλίχεσιν ἀττιλίχεσιν.

l In quibus aduerſus eos delinquit.) Cauſam ſuam probabilem facit ex ijs, quæ idem τοῦ etiam in alios peccarit.

m Non plebeios tantum homines.) Amplificatio à perſonæ qualitate.

TIMON,

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ. TIMON, SIVE Misanthropos:

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet uerus diuitiarũ usus sit, & quomodo retineãtur, quibus potissimũ obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Atheniẽses, quòd inhumanus planè esset, hominũq; congressus ac societatẽ uitaret, imò etiã publicis malis gauderet, Misanthropon appellarunt: cuius mortui quoq; sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoq; perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partẽ ubi sepultus erat, à reliqua abstractam secluisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Felix saxeo, uita miseraq; inopiq; solutus:
Nomen ne quæras, sed male tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus: utpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autẽ ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatẽ, & quòd abiq; iudicio in quoscuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quã rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitẽ denuò facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperẽ factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atq; æquè odisse eos ut sordidos atq; auaros illos, qui nunquã omnino fruantur. Mediocritate enim utendi se gaudere. Atq; hic locus usum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat

quorsum eat, neq; norit ad quos eat. quotie autem à Dite mit tatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut uerò in hac uita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus respondet, insciitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutũ reijcere atq; auersari fingit: utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines uitare atq; contemnere. Addit ad hæc etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs: qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atq; fortunam comitantur.

Ω Ζεῦ φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ὁμόγνιε, καὶ ἐφέστιε, καὶ ἀγοραῖε, καὶ ὁμόσπονδε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐρίγδουπε, καὶ ἄλλο εἴ τι μεγαλόφωνον ἐπικέκλησαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀπορῶσι πρὸς τὰ μέγιστα· τάχα γὰρ αὐτοῖς πολυάνθρωπος γενόμενος, ὑπερφιάλως τὸ πίπτειν τὸ μέγα, καὶ ἀναπλήσεις τὸ ἔμπυρον ἡμῶν τοῦ σοῦ νεὼ ὁ ἀστεροπήτης ἀγρυπνέ, νὴ ὁ βροντήσιος ἄναξ τῶν, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ κεραυνοφόρος, καὶ ὁμοφυλίου δόρατος· πάντα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη ἀποφαίνεις, καὶ ἄκαπνα

IVpiter a Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusurandice, nubigage, grandisstrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poetæ tribuit: maximè cum hærent in uersu. nam tum illis tu multiminis facis, carminis ruinam fulcis, metriq; explesbiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candẽs, ac terrificũ fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugis esse, fumumq;

πλειστε

ποιητικὸς ἀτιχῶς, ἵξω τ πα-
τάγω τῶν ἐνυμάτων. τί ἦ ἀεὶ
λιμόν σου, ἢ ἰκμάδιλον ἐπλιν,
καὶ πρόχειρον, ὃν εἶλ' ἑπως ἦ
λιος ἀνάσῃ, καὶ ψυχρόν ἔσι,
μικλὶ ὀλίγου σπινθῆρα ἐργῶν
ἐκτὸς τῶν ἀδικούντων διαφυ-
λάττου. θᾶττον γοῦν τῶν ἔπεγ
κλήμ τις ἐπιχειρούντων ἴωλον
θρυαλλίδα φοβηθείη ἄν, ἢ τὸν
τῶ παντελεμάτερ@ ἐμφανῆ
φλόγα. οὕτω δειλόν τινα ἐπε-
κτείνασθαι δεικῆς ἀντίς, ὡς
τῶν μὴ ἢ ἔκπνοὴν ἀπ' αὐτοῦ
μὴ ἀναδύνα μένων δὲ τ τὸ εἰ-
δωλον ἐπωλαύειν τῶ φρύματι,
ἵνα ἀναπληδήσειαν αἱ ἀδύ-
νατοι· ὅπως ἢ δὲ διὰ ταῦτά σοι μὴ
ἡ βλαμμένως αὐτιβρυχᾶσθαι ἐπὶ λ
μα, οὐ πάνυ τοι ἀπιθανῶ ὧν
πρὸς σῶτα ψυχρὸν τὸν ἡφαῖ
στον, δημιουργὸν αὐτῆς, καὶ μι
γαλαυχούμεν@. πῶς γάρ, ἐ-
πειγε λιθάκῃ νοῦ μανθά
νῃς λιθάζειν, ὡς εὖτε τῶν
ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, εὖτε
τοὺς ἀδικοῦντας ἐπανισᾶς·

λιμᾶς

pocticum, nec omnino quic-
quam præter nominum ſtre-
pitum. Sed decũtata illa tua
arma eminus ferientia, ex-
promptaq; , neſcio quomodo
penitus exuncta ſunt, frigi-
que adeò, ut ne minimã qui-
dem ſcintillulam iracundiæ
aduerſus nocẽtes reliquã ob-
tineant. Itaq; citius quuis ex
his qui peieraturi ſunt, extin
ctum elychnium metuerit,
quàm flammã fulminis cun-
cta necantis: uſqueadeò tio
nem quempiam in ſeſe ui-
brare te putant, ut incendiũ
aut fumum ab illo profici-
ſcens, nihil quicquam formi-
dent: uerùm hoc ſolum uulne
ris inferri poſſe iudicent, ut
fulgine compleantur. Qui-
bus rebus factum eſt, ut iam
[c]admonens tibi ſit auſus etiã
obtonare: neq; id admodum
ab re, quippe aduerſus tot
uſqueadeò ita frigidũ, uir ad
facinora feruidus, audaciaq;
tumidꝰ. Quidni enim faciat,
ubi tu perinde ac ſub [d]mandragora ſtertis, qui neq; peierãtes
cxcandidũ, neq; eorũ qui [e]flagitia cõmittunt, reſpectum agis?

λυμῶς δὲ, καὶ ἀμβλυώττοντος πρὸς τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα ἐκκεκώφωται, καθάπερ οἱ τῶν μεθυόντων. ἐπεὶ νέῳ γε ὄντι, καὶ ἐξύδυμῳ ὦν, καὶ ἀκμαίως τῶν ὀργῶν, πολλὰ διετέλεις τῶν ἀλλοκότων καὶ βιαίων ἐργαζόμενος, καὶ ὀργίλῳ ἔοικότι ἔγωγε τότε πρὸς αὐτὰς ἐπιχείρειν, ἀλλ' ἀεὶ ἐνδιὰς πού τις ὁ λοξαυγὴς ἦν, καὶ ἡ αἰγὶς ἐπισείετο, καὶ ἡ βροντὴ ἐπετάττετο, καὶ ἡ ἀστραπὴ σωρηχεῖτο, ὥστε εἰς ἀκροβολισμὸν, πρὶν πεντίζειν, εἰ σπομαὶ ἦ λευκὸν λίθον, καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ὁ χάλαζα πυρηλὸν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλίγωμαι, ὑπὸ τοῦ τὰ ὀφθαλμὼ καὶ βίαιοι, πρὸς ταῦτὰ ἐκάστοτε φαίνῃ. ὥστε τὰς λιπαρὸν ἐν ἀκμῇ χρόνου νῦν γὰρ ἤδη τὸ ἀβακαλίνου ἐγένετο, ὡς ὑποδρυχίων ἁπάντων καταφανῆ γενέσθαι, μόγις ἄν τι δυθύμιον περιφθῶσι πρὸς πάλαν τῷ λυκωρεῖ, ξυσπερῶν τε καὶ χαλεπαίνων σκῆμα τοῦ λοιποῦ εἰς ὑδηγοῦ λαμβάνει

Cæcutis autè lippitudine, & ballucinaris ad ea quæ fiunt, auresq; iam tibi obsurduerūt instar horum qui ætate defecti sunt: quandoquidè cum iuuenis adhuc esses, acrisq; animo, uebemèsq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos facieb as: neque tum unquam tibi cum illis erant inducię: sed perpetuò fulmẽ erat in negocio, perpetuò obnubrabatur ægis, obstridebat tonitru: fulgur cõtinenter iaculorum in morẽ densissimè ex edito loco deuolantiũ torquebatur: terræ quassationes cribri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq; non grando saxorum in morem: atq; ut tecum grandius loquar, imobresq; rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum est, ut omnibus sub aqua demersis, uix unica scaphula seruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdã seruans, unde sceleratum etiam genus in posterum propagaretur.

μάθοις. τυγχάνει τι ἀπόλαυσις ῥᾳθυμίας τὰπίχειρα λαμβάνουσα παρ' αὐτῶν, ἔτι δύνασθε εἴ τινος, ἔτι σιφοῦσθε, ἢ μή τις ἀρὰ παράργου ἐλυμπίου, ἢ αὖ σὺ πάνυ ἀναγκαῖα πάντα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' ἀεί τι ἔοικε καὶ τῶν ἀρχαίων σωτῆρι. καὶ διατ' ὀλίγον χρόνον σε, ὃν δεῖν γεγαμέναι, ἀποφαίνουσι, πα ρασκάμψαι δὲ τιμῆς. ἐᾷ λέγειν ἐπανάπαυε ἤδη σε τῶν σῶν λόγων, εἰ δὲ καὶ αὐτῷ σοι τὰς χεῖρας ἐλυμπιάσιν ἐπίβο λόν ποτε. καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὄντως ἢ ἀσκησόμενος τὰς βύ βας, ἢ τὰς γάστρας ἐπικλί σασθαι, ὡς βαδιεῖσθαι σὺ τοῖς ἐγκλήμασι, ἵνα συνοπαδὸς μένῃς τῷ φυγῷ. ἀλλ' ὁ γοργεῖος, καὶ γιγαντολίτης, καὶ τιτανοκράτωρ ἐκεῖνος, τὰς πλοκάμους περιεξυρημένος ἀπ' αὐτῆς, λυπάσεται λαβεῖν ἐν χερσὶν ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα τοί νυν, ὦ Διὸς μέγιστε, πολλοῦ ποιῇ σεαυτὸν ἅπαντα ἀμελῶς παρεῖσθαι; ἢ πότε μελήσεις τῷ πατρὶ

retur. Nimirum igitur g dignum ſocordiæ præmium ab illis reportas, cum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uideatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorũ generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templũ tuum ſacrilegio compulerint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque interea tu altifremus ille pœgitabaris uel excitare cæſes, uel uicinos aduocare, ut auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq; exterminator, & Titanum uictor, h ſedebas, quum tibi cæſaries ab illis circumtonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-

τὴν ἀδικίαν; πόσους φοίβους τοὺς, ἢ Δευκαλίωνας, ἱκανοὺς πρὸς οὕτως ἀπέραντον ὕβριν τοῦ βίου; ἵνα γὰρ τὰ λοιπὰ ἐάσας, τὰ μὲν ἄλλα, τοσούτους ἀνδραπόδων εἰς ὕψος ἀρὰς, καὶ πλουσίους ἐκ πρωτίστων ἀπεφήνας, καὶ πᾶσι τοῖς ἀπορωτάτοις ἐπιφανῆ· μᾶλλον δὲ ἀθρόον εἰς εὐθηνίαν τῶν φίλων ἅπασι τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πάντα διὰ τοῦτο ἐγχέομαι, οὐκ ἔστι σὺ δὲ γνησίοις πρὸς αὐτῶν, οὔτε προσδέχονται εἰ τίνα ὑποπτήσσουσι καὶ προσκυνοῦσι, λιχνείου ἕνεκα γάστρος καὶ ἀκολασίας. ἀλλ' ἐμοῦ καὶ ἀδόξου τινὸς ἀνθρώπου ἐντυχόντος τινὶ τῶν, ὅστις τινὰ φίλων πάλαι ποτὲ ἀνδρῶν ἐπῆρε, καὶ τοῦ χρόνου ὑποπεσόντος, πάντα φεύγουσι, μικρὸν ἀνέχοντες· εἰ δὲ καὶ πέρδικα ἰδόντες, ἐπέσχον ἐκβοήσαντες, δύναται καὶ ἀποβάσεως διὰ μακρὸν ἔφοδον ὑπολαμβάνοντες, τὸν δὲ πρὸ πολλοῦ σωτῆρα, καὶ ἀνδρα-

nis sumes? Quot Phaetontes aut Deucalliones satis idonei sint, ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim ut de communibus sileam, de his quæ mihi acciderunt dicam. Cum tam multos Atheniensis in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctis quotquot opus haberent suppeditarim, imò semel uniuersus opes in amicos iuuãdos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deuenit, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu pendebant. Quòd si quando per uiã ingrediens, forte fortuna in eorum quempiã incidero, perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis lõgitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul cõspecto me, aliò sese detorquent: existimantes sese inauspicatum abominandúmque uisuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem

& adiu-

ἀφῃτῆλω αὐτῶν γιγνομένων. ἔστι γὰρ τῶν κακῶν ὠδὶ ταύτῃ πῃ ἐσχατιὰ βαπέμενος, ἐναψάμενος ἀροῦρας, ὀργάζομαι τὴν γῆν, πέμπτου ἐβόλων τωθαζόμενος, τῇ ὀδυμίᾳ καὶ τῇ λιμόλῃ συμφιλοσοφῶν ἐν τῷδε. ἔστι γοῦν μοι λεπτὸν κέρδος ἀνιᾶν, μικρὸν ἔφοδον πελλὸν πρὸ τῶν ἄξιον ὧν πράττομαι· ἀνυσιμώτερον γὰρ τοῦτό γε. ἔδη ποτὲ νέων, ὃν Κρόνου καὶ Ῥέας ὑὸς, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσωσάμενος, καὶ νόμιμον (τοῦτο γὰρ ἐπιμηνίδιον γὰρ ἐκαλοῦμεν) καὶ ἀναζήνασας τὴν ἀφαυνίν, ἐν ᾧ ἐκείνους ἐπεσωσάμενος, μυρίαν ποιούμενος τὴν φλόγα, ἐπαλλάξας τινὰ χαλκὸν ἀνδρώδης ἐς νεοτητοῦ Διός. ἐμὲ ἀλυδῆ ἐᾶς τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ, καὶ ἃ νῦν ταφῆς μυθολογούμενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ἑρμῆ, ὁ λιμηραγὼς καὶ ἀτλητῶν, πρὸς τὴν Ὑμηττὸν ἐν τῇ πόᾳ ἐκ; πανυρὸς ὢν, καὶ αὐχμῶν, καὶ ἀπολιφλὸς· σκέπη δέ, αἶμα, ἐπικυφὰς, & adiutorem ſuum eſſe prædicabant. Itaque prementibus malis, k ad extrema redactus conſilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum ſolitudine cum'que ligone philoſophor. Hoc interim lucri mihi uideor factus, quòd poſthac nõ intuebor plerosque præter meritum ſecundis fortunæ ſucceſſibus utẽtes. nam illud uel maximè urit. Iam igitur tandẽ aliquando Saturni Rheæque proles, excuſſo profundo iſto grauiq; ſomno (nam Epimenidẽ quoq; dormiendo uicißi) denuò iactato fidemine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flãma irã aliquã ſtrenui illi⁹ ac iuuenilis Iouis oſtẽde, niſi uera ſint quæ à Cretẽſibus de te tuaq; ſepultura feruntur. IV. m Quis hic eſt Mercuri, quem audio ſic uociferantẽ ex Attica, ad radicẽ mõtis Hymetti, horridus totus ac ſqualidus, pelle q; hircina amictus? fodit aũt, ut arbitror. nam pronus incũbit, homo

λάλος αὔλημος, καὶ θρασύς. ὥστε φιλόσοφός ἐστιν· εἰ γὰρ ἀθεώτατος ἄλλως τὰς λόγους διέξεισιν ἡμῶν. ΕΡ. τί φὴς, ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττιέα; οὗτός ἐστιν, ὁ πολλάκις ἡμᾶς ἐπ' ἱερῶν τυλήμων ἐστιάσας, ὁ γόητος, ὁ τὰς ἑκατόμβας, παρ' ᾧ λαμπρῶς ἀνέδημεν ἑορτάζων τὰ Διάσια. Ζ. φεῦ τῆς ἀλλαγῆς. ὁ δαλὸς ἰκανός, ὁ πλούσιος, περὶ ὧν εἰ τοιοῦτοι φίλοι; τί πάθῃ τῶν τοιούτων ἐστίν; αὐχμηρὸς εἶς, ἄθλιος, καὶ σκαπανικός, καὶ μισθωτός, ἀπὸ ξυλοφόρου τῶν Δικαίου. ΕΡ. οὐκοῦν ἐπεὶ ἀκριβῶς, ζητήσεις ἐπὶ δρυφῆς αὐτὸν, καὶ φιλανδρικία, καὶ ὁ περὶ τὰς Δαμοκόης ἀκολουθίας οἰκτός. ὡς ἔγωγε λέγω, κἀγὼ οἶδα, καὶ σύνοιδα, καὶ ἀκριβῶς περὶ τὰς φίλους, ἐκ ὁποίων λίθων καὶ λύπης χαριζόμενος. ἀλλ' ἀπὸ γυναῖκα τοιαύτην ὁ δυσδαίμων διαφύγοι τὸ ὄνειδος, φίλους

homo loquax & confidens. mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? án nõ nosti Timonẽ Echecratidis filium, Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè dines factus, ille qui totas hecatombas, apud quem splendidè Ioualia festa cõsueuimus agitare. IVP. Hem, quæ nã ista rerũ cõmutatio? hiccine honestus ille? ille dines, quẽ tam frequentes cingebãt amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squalidus, arumnosus, fossor cõductitius, uti conijcio, quum tam grauem ligonem gerat. MER. Ad hunc modũ illũ quodammodo probitas euertit atq; humanitas, et in omnes quicũq; egerẽt, misericordia: at reuera uecordia potius, facilitásque, nullúsque in suspiciendis amicis delectus: quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis, quum à uulturibus tam multis misero iecur erodereturꝰ ob id

φίλους ἄνευ αὐτὸς καὶ ἑταίρους ἔιναι, ἀπ' εὐνοίας δὴ τοὺς αὐτὸν χαίρειν τῇ βορᾷ. εἰ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαιτο ἀκριβῶς, καὶ τὸ εὐφραγὲς, καὶ εἴ τις μυελὸς ἐνῆν ἐκμυζήσαιτο, καὶ τοῦτο τὸ μάλακόν μυελῶδες, ἔχοιτο αὖθις αὐτοῦ, καὶ τὰς ῥῖγας ἐκτετιλμένους ἀπολιπόντο, ἀλλὰ γυμνοὶ γενοῖντο ἔτι, ἀλλὰ προλίποιντο (τάδε γὰρ) ἂν ἐπικερῶντος, ἢ ἐπιλιλοίντο ἐν τῷ μέσῳ. διὰ ταῦτα δυσκόλαίνει, καὶ διαφθείρει, ἀπολιπὼν ὑπ' αἰσχύνης τὸ ἄντρον, μισθῷ γεωργῶν, μιλογχελῶν τοῖς ἰχθύσι, ὅτι οἱ πλεῖστοι παρ' αὐτοῦ, μάλα ἐπιφθονοῦντες παρέχονται, ἀλλὰ τέτμημα ὁ Τίμων λαλεῖν οὐδέτι. Σ. καὶ μὲν ὁ παχυπλοῦς αὐτὸς, ἀλλ' ἀμελετήτως. οὐδέτι γὰρ ἐγνωκὼς δυστυχῶν, ἐκεῖ καὶ ἔμοιγε πεπόνθασι τοῖς ἡλιθίοις ἰδιῶται ἐκεῖνοι, ἐπιλιλυσμένοι ἀνδρὶ, τοσαῦτα τὰ τοιαῦτα τί καὶ λέγων πιθ' ὁ τάλας

ob id amicos eos neceſſarios que iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerētur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo poſteaquam oſſa penitus nudaſſent, circumroſiſſentq; deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoq; admodum diligēter exuxiſſent, aut fugerunt, exuccum & radicitus defectum deſtituentes, adeò ut poſtea ne agnoſcant quidem, aut aſpiciant: tantū abeſt ut ſint qui ſuppeditent, impartiántque. His ob res foſſor, et ſago, ut uides, operitus pelliceo, urbem præpudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidem ſua benignitate ditati, admodū faſtuoſe nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouerint.

IVP. Atqui profectò uir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum uirū neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſimis

πατα λανθανετω ἡμῖν ὑπὸ τ̄ βαρβάρων. ἔτι γοῦν ἐν ταῖς ῥινὶ τῶν λιμένων αὐτῶν ἔχω. πολὺ δὲ καὶ ἀσχολίας τι, καὶ δημόσιον πολλῶν τῶν ἐπειγόντων, καὶ διαφερόντων, καὶ ἀρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβοι τ̄ παρὰ τῶν ἐν βουλευτηρίῳ (πολλὰ γὰρ ἔστι) καὶ δυσφύλακτοι, καὶ ὀλίγου λανθάνουσι ἡμῖν ἰφιάσι) πολλὰ ἄλλα χρήσιμα ἀπ' ἀπῆ ἔλιψε ἀπ τῶν ἀττικῶν, καὶ μάλιστα δ' οὐ φιλοσοφίᾳ καὶ λόγων ἐμβρὶς ἐπιπλάσαν αὐτοῖς. μαχεμένων γὰρ περὶ ἀλλήλοις, καὶ διαφερόντων, ὀλίγου παύσῃ ἔδει τ̄ δίχων. ὥστε ἐ ἐδύνατο ἡμῖν χρὴ τὰ ὦτα ἀναπῆσαι, ἐ ὑπὸ βοῶντων περὶ αὐτῶν, ἀρτίως τινὰ, καὶ ἀνήματα, καὶ λόγους μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυναιρόντων. διὰ ταῦτά τοι καὶ τοῦτον ἡμεῖς ἀνθρώπων ἐνοίβε περὶ ὑμᾶς, οὐ φαῦλον ὄντα. ἴσμεν δὲ τ̄ πολλῶν, ὃ ἐμοὶ, παραλαβὼν, ἄνω πᾶν περὶ αὐτὸν κατὰ τάχος.

ἀγίτω

simus quasq; nobis in aris adoleuerit, quarũ nidor etiãnum mihi in naribus resideret tametsi propter negocia, maximamq; turbã peterantiũ, tum ui nõ iure agentium, neque non aliena rapientium: præterea ob formidinẽ, quã mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò ut ne minimũ quidem nos connuere sinant: iampridẽ profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de uerbis digladiatiõcs apud ipsos increbuerunt, ita ut pugnantibus inter se istis uociferantibúsque, ne exaudire quidem mortaliũ uota liceat: unde mihi necessum est aut auribus obturatis sedere, aut dirumpi ab eis, conficiq;, qui uirtutem quandã, & incorporea quædam, meraq; nugas ingenti uociferatiõe connectunt. P *Hæc in causa fuerunt, ut hunc quoq; neglexerim, cum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquũ est Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad istum abeas.*

Porrò

ἄγοιτο· ὁ πλοῦτος καὶ τὸν Θη
σαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μόνοιτο
σαν ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι,
μηδὲ ἀπαλλαττόμεναι οὕτω
ῥᾳδίως, ἂν ἔτι μάλιστα νὺξ
χρησάτω καὶ αὖθις ἐπιδείκνυ αὐ
τὰς ἀλιτίμους. περὶ δὲ τῶν λιθά
δων ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας,
ὧν ἐπιδέδωκε πρὸς αὐτόν, νῦ
μὲν οὐδὲν ἔτι σκέψομαι, καὶ δίκην
δώσουσιν, ἐπειδὰν τὸν κεραυ
νὸν ἐπανενέγκω. καταγμέλια
γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀπεστομωμένα
ἐστὶ δύο ἀκρίνης ἀκμίζοντα, ἐπ'
οὐτι φαλακροτάτῳ ἐπίτηδες
μέλλω ἐπὶ τὸν σοφιστὴν ἀφεῖναι,
ἐς ἐπαὶ τινὰς ἑμίλους
τῶν μηδὲν ἄλλο ἀνδρεῖόν τινα ἐσ
μὲν τοῦς δίκαιος. ἀλλ' ἐκεῖνον
μὲν ἀνάμενον. οὐ φέρει γὰρ
αὐτοῦ τὴν χεῖρα ὁ Περικλῆς. ἐπὶ δὲ
ἐφεστῶτι εἰς τὸ αἰσθέσθαι πα
ρασκῆψαι, ἐκεῖνό τι ἐκτίφλιε
ξε, καὶ αὐτὸς ἐλίγου δεῖν ὅλως
ἔβλε παρὰ τὸν νέῳν. πολὺ
ἐκεῖνό ἐν Ἰσθμῷ καὶ αὐτὰ τε-
μενία ἔσται αὐτοῖς, ἢ ὑποφλε
γόντα τὸν Τίμωνα ἰδεῖν.

Porrò Plutus unà secum duo
cat & Thesaurum: & utri-
que apud Timonem perseue
rent, neq; usquam adeò facile demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ Cæterùm de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt usi, in posterum consultabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmen instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radijs maximi, quum nuper ad uidium in sophistam [r] Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse ullos nos qui dij uocaremur. Ac illũ quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obiecta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parũ abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quanq̃ interim uel id supplicij satis magnum in

Εχ. εἶεν

istos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletẽ factũ.

MBR.

ΕΡ. εἶεν· ἐγὼ τὸ μέγα λιπαρεῖν καὶ ἐγκρούειν αὐτὸν, καὶ ἐνοχλεῖν ἅπασι, καὶ θρασὺν εἶναι, οὐ τοῖς διπλοῦσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνεπιτηδείοις ἔτι χρήσιμον· ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐκ πτωχοῦ γενόμενος ὁ Τίμων, βοήσας, καὶ παρρησιασάμενος ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἀθυμήσας τὸν Δία, ἃ ἢ σιωπῇ ἐκαστὸς ἐπεκύρησε, ἅπερ ἂν ἐκαστος ἀμελήσας, ΠΛ. ἀλλ' ἐγὼ εἰς ἃ ἂν ἐπιλθόντα με, ὦ Ζεῦ, παρ' αὐτὸν, Ζ. διεῖλε, ὃν ἄρισθ' Πλοῦτον, καὶ ταῦτα ἐμοῦ διαλυσάσαντος; ΠΛ. ἔτι γὰρ δίκαιόν ἐστιν ἐμὲ, καὶ ἀφέρειν, ἢ εἰ πολλὰ κατημάρτηκε· καὶ τῶν γε, παρ' ὧν αὐτῷ φίλον ἦν ἐμὲ, καὶ μόνον οὐχὶ διαπράττεσθαι με βιάσασθαι εἰκὸς, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀποῤῥίπτοντες· οὐδὲ οὖν ἀπέλθω παρρησιασάμενος καὶ λοιδορήσας, καὶ ἐκκόψας παραδυσώπητον· ἐκ' ἐκείνους, ὦ Ζεῦ, πέμπε με, τοὺς αἰσθησομένους, εἰς τίμιον ἐγὼ, καὶ τε ἐπιθυμητὸν

MER. *Quantum habet momenti, altum uociferari, & obstreperũ audacemq; esse & idq; non ys modò qui causam agunt, uerùm etiam qui uota faciunt, conducibile. En ut mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, louemq; reddiderit attentum. Quòd si silentio fodisset incuriosus, etiam nunc foderet neglectus.* PL. *At ego, Iupiter, s haudquaquam ad istũ redituru sum.* IVP. *Quid ita non redituru optime Plute, præsertim à me iussus?* PL. *Quoniam per Iouem iniuria me affecit ejiciens, & in multa fragmẽta dissecans: idq;, quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignem abijciunt.* u *Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus.*

ειπόβητ@, οὗτοι ἢ εἰ λιφοι, τῇ πρώτῃ ξωίστασαι, ὧν προτιμῶσιν ἡμῶν, μὴ διφθόρου παρ' αὐτῆ λαβόντες, ηδὲ λίνιλλαν, ἀγαπήσασαι ἄθλιοι, τίτλφας ὀβολὸς ἀπορρόντες, οἱ δύνασι ταλάντους δωρεὰς ἀμελοῦντι προίεμενοι. Z. εὐδὲν ἔτι τοιοῦτον ὁ Τίμων δρᾶσαι μοι δοκεῖ. πάνυ γὰρ κἀτὸν ἡ λίνιλλα μι παιδαγώγησε, εἰ μὴ πανταπασιν κἀκλογοτέ ἔστι τὸν ἐρῶντα, ὡς χρὴ σε ἀντὶ δὲ μιᾶς πίνητ πρωταρᾶσθαι. οὐ μέντοι πάνυ ἀμφίμαιρ@ ἔναί μοι δοκῶ, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾶ, διότι σοι τὰς θύρας ἀνεπτάσας, ἐφίει πλουσίων ἀνδρῶν, ὄντι ἀπεκλείστῳ, ὄντι βλιτυπῶν. ἄλλοτι δὲ τοὐναντίον ἀγανακτήσεις ἐπὶ τῇ πλουσίῳ, καταπιμπλᾶσθαι λίγκυ πρὸς αὐτῶν ὑπὸ μοχλοῦ, καὶ λιπαρῶ, καὶ σημείων ἐπιβολῶν, ὡς μηδὲ παρακύψαι σοι ἔξω τὸ φῶς δυνατὸν εἶναι. τοῦτο γὰρ ἀπωδύρῃ πρός μι, ἀπεπνίγεσθαι λέγων ἐν πολλῷ τῷ σκότῳ. καὶ δι' ὃ τι ἀχρεῖς ἡμῖν ἡφάνισται

exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, ut ab ea accepto ſago pellicco, ligoneq;, ſat habeant quum quatuor lucrãtur obolos, decem talenta contemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timõ, quippe quẽ ligo abundè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiã eſſe præoptandam. x At tu mihi gerrulus admodum uideris eſſe, qui nunc Timonẽ incuſes, quòd tibi pateſactis foribus liberè permiſerit uagari, neq; includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, claubus, ac ſignorum obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, ut ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimis tenebris: eoq; pallidus nobis occur-

τα, καὶ φιττίδ& ἀσάπλιστε, συσιτοπαιδὸς τοὺς λακίζοντας περὶ τὰ ἰδ& τ συλλεγομένων, καὶ ἀποδρᾶσθαι ἀπειλῶν, εἰ πρωῒ λάβοιτο παρ' αὐτ. καὶ ὅλως τὸ πρᾶγμα ναυφόλαιον ἰδίκει σοι, ἐν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ, λυθάκορ τὴν Δαναΐδων παρθενεύεσθαι, ὑπ' ἀκριβέσι καὶ πανταχόθεν φύλαξιν, τῷ τόκῳ, καὶ τῷ λογισμῷ. ἄτοπα γοῦν ποιεῖν ἔφασκε καὶ τοὺς, ὁρῶντας μὴ ἐπιβάλλω, ἵππον ἢ ἀπολλύναι ἢ τελευτᾶντας, ἀλλ' ἐπ' ἀλόᾳ χρυσοῦσθαι τῷ ὄρῳ, λυμῖνται γὰρ ἔσεσθαι, ἀλλὰ φυλάττειν ἐγρηγορέναι, εἰς τὸ σημεῖον μὴ ἔτ μοχλὸν ἀσκαφὲς μηνοῖ βλέποντας, ἐκκαλὸ ἀπίλκοντα εἰσιμένους, ἐν τῷ κοιτῶνι ἀποδιδύσκοντα τὸν ἀπολαύοντα, ἀλλὰ τὸ μυδρὸν μεταδιδόντα τοῦ ἀπολαύοντος, λυθάκορ τὸν ἐν τῇ φάτνῃ λιῶντα, μήτε κοπτὸν ἐσ ὀδόντας τῶν λεπτῶν, μήτε τῷ ἵππῳ πεινῶντι ἐπιτρέποντας. καὶ πρεσβύτην γε καὶ διατρίβας αὐτῶν

rebus, & curis confectus, digitis etiamnũ ex assiduo colligendi coaceruandi'que usu contractis, contortis'que. Quòd si quando daretur opportunitas, aufugit:rum quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreo'ue thalamo, Danaes exemplo, uirginem asseruari, atque à scelestissimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere aiebas bos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neq; quum ipsis esset in manu, amore suo securè uterentur, sed uigiles obseruarẽt, ad signum ac seram oculis nunquam conniuentibus, neq; usquã dimotis semper intuẽtes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm Y in præsepi canis, nec ipse uescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quinetiam ridebas istos,

αὐτῶν φαιδρύνων, καὶ φυλατ-
τόντων, καὶ τὸ καινότατον, οὐ
γὰρ ἐλλιπανεῖν ἀγανεύσων
ἢ καταφάγει καὶ πίνειν, ἢ εἰ
κινήσει, ἢ παιδίῳ χάσιον
λαβράνει ἐμπαρεύσας ἢ λύκος
διάφανες καὶ ἀνθρακον λεπτὸ
τὸν, ἢ ἀμαυρόν τι καὶ μι-
κρόμμα λυχνίδιον, καὶ λιψα
λίου ἀγγείδιον, ἐπαγρυπνῶν
ἐάσειε τοῖς πίνειν. κῶς ἄνω ἐκ
ἄδηλον, πάλαι μέν σε τούτου
αἰτιᾶσθαι, νῦν ἢ τῷ Τίμωνι τὰ
ἐναντία ἐγκαλεῖν; πλ. καὶ νῦν
ἄν γε πάλαι ἀγνοῶν, ἄμφω
σε κλαύσας λέξω ποιῶν. τοῦ τι
γὰ Τίμωνος τὸ παύσασθαι ἄνω
μέτρου, ἀμελεῖς, καὶ ἐκ ἀνεικῶν,
ὡς ἐμὲ δικάσας ἂν δικαίως· τοῦτο
γὰ ἂν ἐκκάλεσιν ἐν δίκαις
καὶ σαυτὸν φυλάξοντας, ἐκεῖνο
αὐτοῖς μαχόμενος καὶ γρωίμως,
καὶ πιμελῶς, καὶ νουθετῶν ἐπι
μελόμενος, ὅτι προσαπολούμενος
αὐτοῖς, ἵνα εἰς τὸ φῶς προάγον
τας, ἀλλ' ἐμβάλωσί τινες,
αὐτὸς

ipſos, qui parcerent, aſſeruarentiq;, & (quod eſſet abſurdiſſimum) ipſi quidem ſibi ſubtraherent, uererentúrque cõtingere: non intelligerent autem, fore ut aut ſceleratiſſimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorũ pædagogus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris angusti lucernulam, ac ſiticuloſum ſcirpulum uſuris inuigilare. Quid itaq; an non iniquum, quum hæc quondam incuſaueris, nunc in Timone diuerſa his criminari? PLV. Atqui ſi rem uerè perpenderis, utrumque me iurè facere iudicabis. Nam & Timonis iſta nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolẽtiæ ſtudiumq;, quod ad me pertinet, meritò uideatur. At è diuerſo, qui me oſtijs ac tenebris incluſum ſeruabant, id agentes, quo ſcilicet craſſior ſaginaciorq;, ac uehemẽter corpulentia onuſtus euaderem: quum interim neq; ipſi contingerent, neq; in lucem producerent, ne uel aſpicerer à quopiam,

αὐτὰς ἐνδεεῖς ἄνας, καὶ οὐδὲν
γὰρ, ἀλλ' ἀλλοτριώτατά μοι πρὸς
τοσούτοις δεσμοῖς διαφθαρέν-
τας, οὐκ εἰδέναι, ὡς μεταμε-
λὴς ἀκίνδυνον ἄλλῳ τινὶ τ' ἀν-
δρωμένην με καταλιπόντος.
Ἐτ' οὖν ἐκείνους, ἔτι τὸν μὲν
πρεσβύτην ὡς ἐμὲ τάχα ἐπαι-
νῶ, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ ἀρίστου ὄντα,
μέτρον ἐπιθέσθαι τῷ πρά-
γματι, καὶ μήτε ἀφειμένον
ἐπιφέρειν, μήτε πρόσω μέ-
νοντα τὸ ὅλον ἐκβάλλειν γὰρ, ὦ Ζεῦ,
πρὸς τοῦ Διός, εἴ τις νέῳ γέ-
μας γυναῖκα λάβοι, καὶ μικρὸν,
ἕκαστα μήτε φυλάττοι, μήτε ζη-
λοτυποῖ τι πρᾶττον, ἀφιείς καὶ
βαλίσθαι ἔνθα αὐτὸν ἐθέλοι νύ-
κτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξυνεῖ-
ναι τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον ἢ
αὐτὸς ἀκράτως μαχόμενος
ἐκείνῃ τὰς θύρας, καὶ μὴ
προπίνων, καὶ πάντας ἐπ' αὐ-
τῷ ἁμιλλῶν, ἆρα ἐ τοιοῦτον ἂν
ᾤου λέξαι σοί; ὁ οὐ γὰρ, ὦ Ζεῦ,
ἔτι φήσει αὐτὸν, ὀρθοῦσθαι πολλά
κις. εἰ δέ τις ἐμπλήσειν ἐθέλοι
μοι γυναῖκα εἰς τὸν οἶκον τὸν

hos dementes & contumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere: haud intelligentes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidem qui nimiũ facilé mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimum) mediocritate utantur, uti nec prorſus abſtineant, neq; penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ cõſidera Iupiter: [2] Si qs ubi puellulam & formoſam lege duxiſſet uxorem, poſtea neq; obſeruet, nec ulla omnino zelotypia proſequatur: ui delicet ſinẽs illam noctu atq; interdiu quòcunque libitum ſit ire, & quicunque uoluiſſent, cum ea habitarem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiãs, proſtituturuſq;, & quoslibet ad illam inuitãs, num hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſerit. Rurſum ſi ingenuam lege domũ deducat,

μὴ παρλαβὼν ἐπ' ἐρότῳ παι
δων γνησίων, ἢ δὶ μὴτε αὐτὸς
πρεσάπους ἀκμαίους ἔχει λα
λῦν παῖδας, μήτ' ἄλλῳ πρόσ
βλεπον ἐπιβλέπει, ἄγονον δὶ ἢ
γᾶμον διατελοῦντα παῖδο
ποιόν, ἢ τοῦτα ἐρᾷ φάσκων,
καὶ λιλῶ ὧν ἀπὸ δὶ χρίας,
καὶ δὶ σαρκὸς ἐπίτηκμας, καὶ
τ' ὀφθαλμῶν ὑποδιδυκότων,
ἐδ' ὅπως ὁ τοιοῦτος ὁ παρα-
καίων δέξεται ἄν, ἵνα μὴ παιδο
ποιῶται, καὶ ἀπολαύσῃ τοῦ
γάμου, διαταμαράνων ἀνρέ-
σκοπον οὕτω καὶ ἐπίφθονον λέ-
γω, διαβάπτ ἰσθμὸν τῇ δόξῃ
φθορᾷ φίψων διὰ παντὸς τοῦ
βίου; τοῦτα καὶ κύνες ἀγαθοὶ
πῶν, πρὸς ἑνίων δ' ἀτίμως δια-
πλῶν, καὶ λαγωοὺς μὲν, καὶ
ἐλάφους δὲ, τὸν δὲ
ὥσπερ τιμωρίας ἀξίαν
τοῦ παιδοποιοῦ. Τί δῆτα
ἀγανακτεῖς ἐκεῖνοις; διὰ τί
δίκαιος γὰρ ἄμφω διαλλὰ τὸν δί
καιον. εἰ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος
ἄπασι καὶ ἄγουσι, καὶ ξηρὸν
τὸ στόμα, ἐπιχλωπτὸν μόνον

deducat, uti liberos legitimos
progeneret, cæterùm nec ip-
se contingat florentem ætate
decoramq; uirginem, nec a-
lium sinat aspicere, sed inul-
sam, orbam, sterilemq; in
perpetua uirginitate conti-
neat, idq; præ amore se face-
re prædicet: & hunc quidē
præferat, pallorem, corpore ex
hausto, oculis refugis, nū fie-
ri potis est ut huiusmodi nō
desipere uideatur? quippe q
quum liberis oporteret ope-
ram dare, fruique coniugio,
puellam adeò formosam atq;
amabilem sinat emarcescere
per omnem uitam, tanquam
Cereri sacerdotem alens. Hu
iusmodi et ipse indignè fero,
cum à nonnullis ignominiose
cædor calculis, lanioq; manu
exhauriorà nonnullis contrà
perinde ut flagitiosus fugiti
uus cōpedibus uincior. TV.
Quid est autem quòd aduer
sus illos indigneris, quando-
quidem utrique pœnas egre-
gias luunt? Alteri quidem dum a Tantali in morem neque
bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco dumtaxat inhiant

τῷ χρυσίῳ εἰ ἦ, καθάπερ οἱ φι
νῦς, ἀπὸ τ' φαγγ & τῶν βο
ρῶν τὰς ἁρπυίας ἀφαιρήσεται.
ἀλλ' ἤδη ἔοικε σωφρονεστέρῳ
παρασκευὴ τῷ Τίμωνι ἐντεῦξε
σθαι. πλ. ἀνὴρ γὰρ οἶμαι
πάλαι ἐκ τρήτου κοφίνου τε
θρυμμένου, πρὶν ἅπαν ἐκρυῆ
ναί με καλὰ σπεύδων ἀφαυ
σθῶν, φθάσαι βουλόμενος τὸν ἔμπο
ρῶν, μὴ ὑπερθρυῇ ἀσκεύ
ων, ἀπολύσω αὐτόν; ἢ τὸν τῶν Δαναΐδων πίθον ὑφορᾶσθαί με δοκῶ, καὶ μάτην ἐπιστάζοντα, & ὡς τὸ μὲν τέλ
γιστον, ἀλλὰ πρὶν ἐκρυῆναι, σχεδὸν ἐκχυθησομένου & ἔτι φέρεσθαι. εἶτα ἀνέντος τὸ πρὸς τῶν ἐκχυσιν διαχωὸς τοῦ πίθου, καὶ ἀπολύεσθαι ὁ ξύλος. Ζ. ἐκεῖνο δὲ μὴ ἐμφράξῃ τὸ διαχωὸς & τε, καὶ ἅμα τὸ ἄνεξ ἀνακωλυμένου, ἐκχυθέντος ἐν βραχεῖ σου, ῥᾳδίως ἀφέσε τῶν διαφθόρων εὕδει, καὶ τῶν λί πασιν ἐν τῇ φυγῇ τοῦ πίθου. ἀλλ' ἔστιν ἔλπις, καὶ πλεῖστος αὐτόν. σὺ δὲ μίμνουσα, ἕως ἐγὼ μῦ, ἐπανίω, πρὶν ὑμᾶς ἄγαν τὴς Κύκλωπος ἐν τῇ Αἴτνῃ, ἔπως

auro: alteri uerò, dū his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abeiam, Timone multo posthac usurus cordatiore. PLV. An ille aliquando desinet me ceu [b] foraminoso cophino, priusquā omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quo minus influam? ueritus ne si copiosius infundar, ipsum undis oberuam? Quo fit, ut in Danaidū dolium aquam mihi uidear allaturus, frustraq; infusurus, uase non continente liquorē: imò prius propemodū effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionem, ac liber exitus.

IV. Proinde nisi hiatum istū obturauerit, perpetuamque perstillationē sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & lagonem in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illum diuitē reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediens Cyclopa ex Aetna tecū adducas,

quo

ἵνα τὸν λαμπτῆρα ἀκονήσασα σοὶ ἐπιστομώσωμεν, ἢν ἄλλο τι τιθυμμένου αὖ δεησόμεθα.

ΕΡ. πρόϊωμεν, ὦ πλοῦτε. τί ἔτι τοιοῦτόν ἐστι; λαλεῖς μοι, ὦ γῆρυ νάρθηξ, ὁ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. πλοῦτος ἀεί ἔστι, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλ' ἐπόταν μοί ἀπίω παρά τινα, πιμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διός, ὡς εἰκός, ὅπως βραδύς εἰμι καὶ χωλὸς ἀμφοῖν, ὥστε μόλις τελῶν ἐκεῖ τὸ τίγμα προσερέσθαι τοῦ ἑνίοτε τῶν παρεμπόρων. ἐπόταν δὲ ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πλοῦν ἔμοιγε, πολὺ τὸ ὀρθίον ἀνύτερον. ἅμα γοῦν ἐπιδραμὼν ὁ ὑπηρέτης, ἰδὼν ὡς ἤδη ἀναπαύσεται τοῦ ψυχροῦ, ὑπορραπίσας τὸ βάδισον, οὐδὲ ἰδίοντων ἑνίοτε τῶν διωκόντων. ΕΡ. ἐν ἀληθεῖ τοῦτο φῄς, ὡς ἐγὼ δὲ καὶ πολλοὺς ἤδη ἀπεῖπον ἐχόμενόν σου, χθὲς μὲν οὐδὲ ἑβδόμην ἔστι πρίασθαι βρόχον ἰσχνιόντας, ἄφνω δὲ τὸ μάρον πλουτοῦντας, καὶ πολυτελῶς, ὡς ἔοικε, ζῶντας ἐξαίφνης. εἰς

quo fulmen cuſpide reſtituta reſarciant. Nam eo uobis acuminato opus fuerit..

MER. Eamus Plute. Quid hoc! Num claudicas? Equidem ignorabam, ὁ præclare, te non [c] cæcum modò, uerùm etiam claudum eſſe.

PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerùm ſi quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardꝰ ſum, [d] & utroq; claudus pede, ita ut ægrè ad metam pertingere queam: ſene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum diſcedendum eſt, alatum uidebis, multo auibus celeriorem. Vnde fit, ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadium tranſmenſus, ne uidentibus quidem aliquoties ſpectatoribus. MER. At iſta quidem haud uera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè uiuant: albis quadrigis uehantur,

εἰς ἀλλ' ἀεὶ ἄν@ ἐπαΐξει πάνυ σπουδῇ, καὶ ὅμως παρφυρεῖ, καὶ χρυσοχέρδης προσδόκων, ὅδ' αὐτοῖς πιστεύσειε δῆμα ἔτι μὴ ὄναρ πλουτῆσαι. ΠΛ. ἕτερον ἔστ' ἄρα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἐγὼ τοῖς ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζω τότε, ἀλλ' ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ πλούτων ἀπεστάλκει με παρ' αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης, καὶ μεγαλόδωρος@ καὶ αὐτὸς ὤν· ἀλλοῖ γοῦν καὶ τῷ ὀνόματι. ἐκπεπλεύτηκεν μοῦσι πολλῷ πλείω μοι παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, ἐς ἄλλην ἐμβιβάζοντά με, καὶ διατεταμένως μάλα ἐπιμελῶς, φορητὸν ἀρά μοι μεταπεμίψεσθαι. καὶ ἐ μὲν ἐγὼ ἐν σπουδῇ ποιοῦμαι εἰς πίνακας γράφεσθαι, ὑπὲρ τὰ γένεια τὰ πολλοῦ τῇ ἀθύρτῳ σκιπάσματα ὦσ@, πορευόμενος@ τῶν γυναικῶν. ἐμὲ δὲ εἰ ἐπιλάβοιντο, ἐν τῇ ἀγορᾷ πεμελόμενον δεῦρο κλωστῆρι, ὥσπερ τῶν χοιριδίων περιπεμελόμενοι τυρεύσοιτε εἰ πωλοῖεν. ἐπειδὰν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ τὸ λῖνον ἐντμηθῇ, καὶ ὁ δίλτ@ ἀνοιχθῇ, καὶ

quibus antè ne aſellus quidè ſuppeditarit. Ii tamen purpurati, aurúmque manibus geſtantes obambulant: qui ne ipſi quidem, opinor, credere poſſunt, quin per ſomnium diuites ſint. PLV. *Iſthæc alia res eſt, Mercuri. Neque enim tum meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos tranſmittor: qui, & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donans: id quod ipſo etiam nomine declarat. Itaq; quoties eſt mihi ab alio ad aliũ demigrandum, in tabellas inijciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcinæ in morem ſublatum tranſportant. Interea defuncto ille alicubi in ædium tenebricoſa parte iacet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me ſperauerant obtinere, in foro aperiuntur, hiantes non aliter quàm birundinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde ubi ſignum detractum eſt, & linteum ille funiculum inciſus, apertæ que tabellæ, iam'que*

nouum

ἀναπυχδὴ μὰν ὁ καινὸς δε-
σπότης, ἤτοι συγγενής τις, ἢ
κόλαξ, ἢ καταπύγων εἰσήτης,
ἐπὶ παιδικῷ τίμιος, ὑπ' ἐξυρη-
μένοις ἐπὶ τῶν γνάθων, αἰσχὶ
ποικίλων καὶ παντοδαπῶν ἡ-
δυσμάτων, ἃς ἤδη ἐξωρος ἂν ὑπ'
ἐπιθυμίας αὐτῷ, μέγα τὸ μίσθω-
μα ἐγγυᾶται καὶ ἁπολαβών, ἐπᾶ-
νος μὲν, ὅστις αὖ ἦν ποτε, ἀφ' ἁ-
πάντων μετὰ αὐτῆς λίθου, δίκη
φεύγων, αὐτὶ τίνος πυρρίου, ἢ
Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς,
ἢ Μεγάβυζος, ἢ πρώταρχος με-
τονομασθείς, τοὺς μέντοι λοιπὸ-
νέτας ἐπαινοῦντες εἰς ἀλλήλους ἐ-
πιβλέποντας καταλιπὼν, ἀλλ'
ὡς ἄγουσας τὸ πρᾶγμα, οἷος
ἐστὶν ὁ θύννος ἐπιμυχᾶ καὶ ἐν
γλώσσῃ διέφυγε, τὸν ἐλέγχου τὸ
δίκτυον καταπίνων. ὁ δὲ ἐμὸς
οὗτος ἀδρὸς ἐς ἐμὲ ἀπεροίκα-
λος καὶ, παχὺ ἅρμα αὐθρω
πος, ἔτι τῶν πάλαι πτερνῶν,
καὶ ὁ παρὼν ἄλλος μαστίξ
τις, ἥρδην ἐφυσᾶς τὸ ἔς, καὶ τ
μυλῶνα, ὥσπερ τὸ χαλκίον πρὸ-

nouus dominus pronunciatus
est, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruul' ob-
scœnus, qui pueruli obsequio
fauorem emeruerit, etiã tum
mento subraso, pro uarijs &
opiparis uoluptatib. quas illi
iam exoleto suppeditauerat,
ingens scilicet præmium fe-
rens generosus quisquis ille
tandem fuerit, nonnunquam
me ipsis cum tabellis arreptũ
fugiens apportat, cõmutato
nomine, ut qui modò Pyr-
rbias, aut Dromo, aut Tibi-
iam Megacles, aut Megaby-
zus, aut Protarchus appelle-
tur. Cæterùm illos nequic-
quã biantes, seq; mutuum in-
tuentes relinquit, ac uerũ lu-
ctum agentes, quòd eiusmodi
thynnus ex intimo sagenæ
sinu sit elapsus, qui non parũ
magnam escã deuorarit. At
hic repẽtè totus in me irruẽs,
homo uitæ mundioris atq; e-
legantioris rudis, pinguis il-
lotaq; cute, qui compedes e-
tiam dum horresceret, & si quis præteriens huic increpet, ar-
rectis stet auribus: qui quo pistrinum perinde ut templum

πρόσωπον, ἢ ἵνα φορτικὸς ὄχλος τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ τοὺς τε ἱππολύτους ὑβρίζει, καὶ τοὺς δημοκλεῖς μαστιγοῖ, ἐκπεπαρόμενος ἢ καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἐξεστιν ἄχρις οὗ ἢ ἐς πανδήμιον τι ἐμπεσὼν, ἢ ἱπποδρομίας ἐπὶ δυμόσας, ἢ ὑπὸ ἑταίρας παραληφθεὶς ἐκνεῖ δημύσιον, ἢ μὲν ὀμορφότερον μᾶλλον Νιρέως ἄνακα αὐτόν, ὀλιγοφορώτερον δὲ ἢ Κέκροπα ἢ Κάλλιν, σωφρονέστερον ἢ Ὀδυσσέα εἶναι, πλουσιώτερον ἢ σωάμα Κροίσου ἐπικλίναντα, ἐν ἀκμῇ ἢ χρόνου ἕδλι ἐπὶ τὰ λοιπὰ ὀλίγον ἐν πολλῶν ἰδιωτῶν ἢ ἀγροικοτέρων, ἢ πανουργοτέρων σωφρονέστερον. ΕΡ. αὐτὰ τἀ σχεδὸν φὴς τὰ γιγνόμενα. ἐπόταν δ' οὖν αὐτόσε βαδίσῃς, πῶς ἄν τυφλὸς ὢν δύσεσθε τὸν ἴδιον; ἢ πῶς διαγνώσεσθε, ἐφ' οὓς σε ὁ Ζεὺς ἐπιτάλῃ, ἐρέσθαι ἄνευ τοῦ πλουτεῖν ἄξιος; ΜΑ. εἰκὸς γὰρ δύσεσθαί με, εἴ τινες εἰσί; ΕΡ. μὰ τὸν Δία ἐγὼ μὲν, οὐ γὰρ ἀριστείδου διαλελῆσθαι, ἐπὶ πεινῶντα καὶ Καλλίαν πρεσβεύσας, καὶ

adoret: non eſt deinceps tolerandus ijs quibuſcũ uiuit: ueterum & ingenuos afficit contumelia, & ſeruos flagris cædit, experiens nũ ſibi quoque ſimilia liceant, donec aut ſcortillo cuipiã irretitus, aut equorum elendorũ ſtudio captus, aut adulatorib. ſeſe permittens dierantibus Nireo formoſiorẽ eſſe, Cecrope Codró ue generoſiorẽ, & callidiorem Vlyſſe, unum aũt uel ſedecim partes Craſſis opulentiorem, momẽto temporis ſenectæ profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. MER. Iſta fermè ſic habent ut narras: uerùm ubi tuis ipſum ingrederis pedibus, quî tandem, cæcus quũ ſis, uiam inuenire ſoles? Aut quî dignoſcis ad quósnam Iupiter te miſerit, dignos illi uiſos qui diuitijs abundẽt? PL. Enimuero credis me reperire iſtos, ad quos mittor? MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Ariſtide præterito, ad Hipponicum & Callian acceſſiſſem, tum ad

πολλοῖς ἄλλοις ἀθλιωτάτοις, οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλοῦ ἀλλὰ τί πράττεις καταπεμφθείς; πλ. αὖθις ἐκεῖ κἀκεῖθεν πλανώμενος περιφοιτῶν, ἔχεις ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών, ἕως ἂν ἔρημός μοι τυγχάνῃ, ἀπαγαγὼν ἔχειν, οἱ δ' Ἑρμῆν ὑπὸ τῷ παραλόγῳ τὸ λυσιτελοῦν προσπεσόντα. Ερ. ἀκούων ὑπάττεται ὁ Ζεὺς εἰκότως οὐ ἐκεῖνα τὰ αὐτῷ δοκοῦντα πλουτίζειν, ἀλλ' ἃ ἂν αὐτὸς ἡγῆται πλουτεῖν ἀξίους; πλ. καὶ μάλα δικαίως, ὦ γοῦν δικαίῳ γε τυφλὸν ὄντα εἰκὸς, ἐπειδὴ καὶ ἀναξίους ἔστιν ὅτε χρῆμα, καὶ προσκλαῦσαι ἐπιλείπει τοῦ βίου, ἐπὰν εὖ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξίδοι βαδίως, ἀμαυρὸν ὄντα καὶ μικρὸν ὑπ. τοιγαροῦν ἄπορον ἡ ἀγαθῶν ἀλίσκεσθαι ἔνδον, πονηρῶν δὲ πλούτων ἐν ταῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπικράτος, ῥᾴδιον ἐστὶ τοῖς τοιούτοις ἐμπίπτειν περιιόντι, καὶ σαγηνεύσασθαι πρὸς αὐτ. Ερ. ἀτὰρ πῶς ἐπιλαθόμενος ἀπολείπεις αὐτούς, ἵνα φεύγῃς ἐκ ὁδοῦ καὶ ἰδίᾳ;

ad alios Atheniẽses, homines ne obolo quidẽ æstimandos. Cæterùm quid facis, quando quidem es emissus? P L. *Sursum ac deorsum circũcursans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quisquis ille sit, qui fortè primus me nacti sit, abducit ac possidet, te Mercuri pro lucro præter spẽ obiecto uenerans atq; adorãs.* M E R. *Num ergo fallitur Iupiter, q quidem credat ex ipsius animi sententia ditari abs te hos, quos ille dignos exãtimarit qui ditescerent?* P L. *Et iure quidem optimo fallitur, ó bone: quippe qui cum me cæcũ esse nõ ignoret, emittat negatũ rem usqueadeò repertu difficilẽ, & iam olim è uita sublatã, quã ne Lyncem quidem facilè inuenire: quæ nimirũ adeò obscura sit, ac minuta. Itaq; cũ rari sint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiusmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor.* M E R. *At quî fit, ut quotics eos deseris, celeriter aufugias, quum uiæ sis ignarus?*

P L V.

ΠΛ. ἐξυδρικὸς τότε πᾶς ἡ ἀφ
τίκης εἰ νεμαι πρὸς μόνην τὴν
ἐκείνου δὲ φυγῆς. ΕΡΜ. ἴτε λέ
γεις καὶ τοῦτο ἀπόκρινα, πῶς τυ
φλὸς ὢν (ἀρέσκεται γάρ) ἡ πρε
σβύτης ἀγχοῦς, καὶ βραχὺς ἐν τοῖν
σκέλοιν, τοσούτους ἑραστὰς ἴσχεις,
ὥστε πάντας ἀπεβλέπειν εἰς σέ,
καὶ τυχόντας μὴ ἀνέχεσθαι
ἑτέρας, εἰ δὲ ἀποτύχοιεν, ὡς ἀνὴ
κόους ζῶντας: εἰδέναι γάρ τινας
ἐν ὀλίγοις αὐτοῦ ἄνω σε λυσσῶν
τας ὄντας, ὥστε καὶ ὡς βαθυμή
τιον πέντον φέροντάς ἑαυτοὺς ἐμβά
λειν, καὶ πυθόμενα ὑπ' ἀλλή
λων, κατορυχέσθαι νομίζοντάς
σε, ὅτι πρὸ ἐκείνου ἀφικὼ
μην αὐτός. ΠΛ. ἀλλὰ μὴ σὺ
μοι, φίλε, ἀπόκριναι, ὅτι ὁμολογήσεις,
εἴ τι ξυνοίσει σαυτῷ, διαψεύσα
σθαι αὐτούς, ἐξαπατῶν τοιούτῳ τινὶ
μανέντας. ΜΕ. εἰσὶ γὰρ τοιοῦτοι,
οἵους φῂς, ἐρᾶσθαι αὐτοῖς χωλῶν,
ἢ τυφλῶν, ἢ ἴσως ἄλλο μι πρό
σωπον; ΕΡ. ἀλλὰ τοῦτ' ἔστι, ὦ πλοῦτε,
οἱ μὲ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες
ἐσοί: ΠΛ. οὐ τυφλοί, ὦ ἑταῖρε·
ἀλλ' ἐ ὀξυτέρα, καὶ ἡ ἀπάτη,
αἴπερ

PLV. Tum demum acutum cerno, pedibusq; ualco, ubi ad fugam tempus inuitat.
MER. Iam illud quoq; mihi respõde: quî fit, ut cum sis oculis captus (dicendũ enim est) præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defigãt oculos: & si potiantur, felices uideantur: sin frustrentur, non sustineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui, qui sic perdite te amarint, [h] ut se aereo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, ratisq; stidiri sese abstc, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. PLV. At enim credis me, qualis sum, talem istis uideri: nempe claudum aut cæcũ, aut si quid aliud adest mihi uitij? MB. Quidni ô Plute? nisi forte & ipsi omnes cæci sunt. PL. Haud cæci quidẽ, ô optime: uerũ insciitia erroriq;

(quæ

ἀπ' ἐμοῦ λαμβάνει τὰ πάντα, ὑποπλάττειν αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ ποικίλος εἴην ἄμορφός εἰμι, πρόσωπόν μοι εὔχρων καὶ ὡραιότατον, διάχρυσον, καὶ διαπέπλασται, καὶ πολλὰ ἄνωθεν ἐντυγχάνειν αὐτοῖς. οἱ δ' αὐτοπρόσωπον εἰσιόντι ἐμοὶ ἐξαίφνης τὸ λοιπὸν, ὁρῶσι, καὶ ἀτεχνῶς μὴ ἐντυγχάνουσιν. ὡς εἴ τις αὐτοῖς ἄλλην ἀπογυμνώσας ἐπιδείξειέ μοι, δῆλον ὡς ἀπογνόντες ἂν αὐτῶν, ἅμα ἀνάπλεοι τὰ τελευταῖα, καὶ ὁρῶντες αὐθράσων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. τί οὖν ἡ ἐν αὐτῷ ἔσται τῷ πλούτῳ χρῆσις; ΠΛΟΥ. πρόσωπόν μοι αὐτὸ περιθήσεις, ἐπὶ ἀπάντων· καὶ διὰ τοῦτο ἀγνοεῖν εἰκὸς αὐτούς, ὡς ἐπίχειρόν ἐστι σοφίας ὄψιν, ἐνδεδῶς τὰ πάντα ἐξόντας. ΕΡ. ἀλλὰ ἀλλήλαις, ὦ τρισμακάριε, καὶ πῶς ἔτι μοι συναγωνιεῖ; τί. τὰ ποῖα; ΠΛΟΥ. ἐπειδάν τις ἐντυ-

(quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. Adhæc ipse quoque ne per omnia deformis sim, persona uehementer amabili tectus inaurata gemmisq; picturata, ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiuæ uultus uenustatem aspicere, amore capiũtur, dispereũtq; nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurũ sit, ut se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquã amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? postcaquam eò peruentum erit, ut iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum fallentur? Adeò ut si quis illis detrahere conetur, pene caput potius quàm personã abijciãt? Neq; enim uerisimile est etiã tum illos ignorare, atro brachiatam esse formam, quum intus cuncta inspexerint.

PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLVT. Simulatque quis-

no

χὴν πρώτην, ἀναπτόεως τὸν θύρεων ἐσδέχεται μι, συμπαρεισέρχεται μετ' ἐμοῦ λοιδορία τε τύφος, καὶ ἡ κένοδοξία, καὶ ἡ μυκτηρισμός, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἐπαφή, καὶ ἄλλα ἄττα μυρία. τούτοις δὲ πᾶσιν ἐπιπλαγδεὶς τὸν ψυχὸν, θαυμάζει τι τὰ ἐ θαυμαστὰ, καὶ ἐρίγεται τῶν φευκτῶν. ἐμοὶ τὴν πάντων ἐκείνων πρᾶτον ἐκ τέρας τῶν ἀπολλυδίτων λαβεῖν τύδητι, λιγυφρονίμοχθον ἐκ' ἐκείνων, καὶ πάντα μᾶλλον ἐμοὶ ἐκόμενον εἶν. ἔμ. ὁς δὲ καὶ ἐ ῥᾴδιον ἐ πλάτι, καὶ δυσθηρέτητον, καὶ ἀνοσιώδη, καὶ ἀπατηλὸν, καὶ φευκτὸν, ἐ λιμένων ἐκτὸς ὀλισθάνον ἐκ τῶν χειρῶν βιβάσιν· ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλεις, ἃ οἱ ἁλιῆς, διὰ τ' ἀκριβείαν ἀμηχανοῦσι, ἐὰν εἴδωσιν ἔχοντα. ἐ πρίν δ' ἁλιεῦσι τι, μὴ σύλλαβῶσι, καὶ μυρίας ἐκπερισπάσεις ἐξαπίνης ἐ σώμασι ἔχουσα, πλανιάσασιν ὀλίγου ἐχιδνα, μὴ μὲ ἐχυρᾷ δόσει ἀπολυθῆναι. ἀλλὰ μεταξὺ γέλα φλυαρῶν ἵνα ἐμοῖ πρᾶγμα ἐ μικρὸν δι-

λαβῇ.

me primùm nactus est, aperto fores exceperit, clancu-lum unà k mecum introit ela tio, uecordia, iactantia, mollicies, uiolentia, dolus, atq; alia item innumerabilia: a quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorum quæ introierant malorum patrẽ stupet, illorũ satellitio uallatum: quidui s potius passurus, quàm uti me cõpellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; ullam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentium in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omittimus.

λαι. Ερ. τί ποιῶν; ἔτι τὸν Θη
σαυρὸν ἐκ ἀνηνεγκάμεθα, ἐπερ
ἦλθε μάλιστα; πλ. διὰ ταῦτα
γὰρ ἦσυχα, ἵν' ἐπὶ γῆς αὖθ' ἑκάτερα
που, κἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ὅτα
σκόψας ἔνδον μέλαν ἐπιπλε-
σάμενον τῶν θόρων, κἀκείνου
δὲ μηδενὸς, ἐᾶν μὲ ἐμὲ ἀκούσαν
βούσαντα. Ερ. ἐκῶν ἀδικήσα
μεν ἄνδρα δὴ τοιοῦτον καί μοι δο
που ἐχόμενος δὴ χλαμύδος,
ἄγεσθ' ἄν πρὸς τὴν Ἀττικὴν
ἀφίκωμαι. πλ. ἀλλ' ποιεῖτε, ὦ ἑρ-
μῆ, χαριεντῶς, ἕπου μόνον γε ἀπο
λείπων μή, ὑποβάλῃ τάχα, ἢ
κλέωνι ἐμπεσόμεθα πρωτίστῳ.
ἀλλὰ τίς ἐκεῖνος ἐστὶν ὅστις, ὡσ
περ σκάφος πρὸς λίθον;
Ερ. ὁ Τίμωνά τοι σκάπτῃ πλη
σίον ἐναργῶς, καὶ σκέλεθον γέ-
λων. πάνυ γὰρ ἡ πρόσω πάσ-
χει, καὶ ἡ πενία πάρ-
εστιν, καὶ ὁ πόνος ἰσχυρός, ἡ μακρ
ὰ πενία δέ, καὶ ἡ πενία, καὶ ἡ αὐ
θάδεια, καὶ ἡ ῥωμύνη ὅλη τ
ὰ τρία ταῦτα κεκτημένον ἀπαν
των, πολὺ ἁπάντων τ σῶν δεσπό
τῃν. πλ. τί ἂν ἐν ἀπαλλα
γείμεν, ὦ ἑρμῆ, τῶν ταχίστων;
ἐγὼ

simus. PLV. *Quid?* MER. *Nempe quia Thesaurum nõ adduxerimus, quo uel in primis erat opus.* PLV. *Istbac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra recto illo ad uos ascendere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquã aperire, nisi me uocferantem audierit.* MER. *Iam igitur Atticam adeamus. Tu me consequitor chlamydi adhærens, donec extremã uitam attigerimus.* PLV. *Rectè facis Mercuri, quum me per uiam ducis. Etenim si me deseres, forsan oberrãs in Hyperbolũ aut Cleonem incidere. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti?* MER. *Timõ hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum. Papæ: adest et Paupertas, et Labor ille, tũ Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorũ turba: quorum omniũ agmen Fames cogit, longè præstantius q̃ tui sint satellites.* PL. *Quin igitur q̃ ocyssimè discedimus, Mercuri?*

Neq;

ὰ γὰ ἄν τι ὑμᾶς ἐμέλησε λο-
ξιλογεῖν πρὸς ἄνδρα τὰ τοι-
αῦτα πραττόμενα πεφιορχω-
μένον. ΕΡ. ἄλλως ἰδοξε τῷ Διΐ,
μὴ ἀποδιλῦμθαι αὖν. ΠΟ. ποῖ
δῆτα ἀπάγετε, ὦ ἀργαφέται,
χειραγωγοῦντες; ΕΡ. ἐπὶ τοῦτονὶ τὸν
Τίμωνα ἐπέμφθημεν ὑπὸ τοῦ
Διός. ΠΟ. τοῦτο πάντως ἐπὶ Τί
μωνα, ἵνα αὖτ' ἐκ τῶν λιπαρῶν ἐ-
δεσμα τὰ ἐπὶ ῥυπῶν παραλη-
φθέντα, τοῦτον παρελθόντα, τῇ σο
φίᾳ πρὸ τοῦ πόνου, γοργοῦμεν ἄν
ἄρα πρὸ πολλοῦ ἄξιον ἀνθρώ-
που; ὅτου ἄρα ἀναπαρέντος
ἡμῖν ἡ πενία δοκῶ, πρὸ σφῶν αὖ
τοῦ, ἐπὶ μόνην κλῆσιν ἀ-
χθω, ἀφαιρήσῃ μι ἀκριβῶς
πρὸς ἀρετὴν ἐπεσκευασμένον,
ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλα-
βὼν αὖτ', ὕβρει πρὸς τύφῳ ἐγκα
ρόνατ ἡμῖν τῷ πάλαι μαλθα
κὸν, πρὸ ἀγνωτῆ τὴ κἀδιστον ἀπ
πεφύκατ, ἀπεδῶ πάλιν ἡμῖ
βάσ@ ἅπαν γεγονυῖαν; ΕΡ.
ἔδοξε ταῦτα, ὦ πενία, τῷ Διΐ.
ΠΟ. ἀπόχεμαι. πρὸ ὑμᾶς δέ,
ὦ πόνε, πρὸ σοφία, τὴ σὲ λοιπὸ,

Neq; enim ullum operæpre-
cium fecerimus cum homine
eiusmodi uallato exercitu.
MER. Secus uisum est Ioui:
quare ne metu deterreamur.
PAV. Quò hunc nunc Argi
cida manu abducis? MER.
Ad hunc Timonem, ad quem
à Ioue sumus ire iussi. PAV.
Ità ne rursum Plutus ad Ti-
monem, posteaquã ego hunc
antea delicijs malè corruptũ
suscepi, cõmendansq; Sapien
tiæ & Labori, strenuũ, mul
tiq; precij uirum reddidit? A-
deó ne despicienda, iniuriaq;
idonea uobis Paupertas iudi
cor, ut hunc, quæ mihi unica
erat possessio, erripiatis, iam
exactissima cura ad uirtutẽ
excultũ? ut Plutus hic, ubi
denuò susceperit, per contu-
meliam & arrogantiam illi
manu iniecta, talem reddide
rit, qualis erat dudum, mole
lem & ignauum, ac uecor-
dem: rursum mihi restituat,
ubi iam nihili factus erit, &
reiiculus? MER. Sic, ô Paupertas, Ioui placuit est. PAV.
Equidem abeo: at uos, Labor & Sapientia, reliqui que,

consequimini

ἀπολυθῆτέ μοι, οὕτω δὲ τάχα εἴσεσθε, εἴπερ μὴ τυφλὸν ἀπολείψει, ἀγαθὴν ὁμωροφίην καὶ δικαιοσύνην τε κρίσιν, ἢ σωφροσύνην, ὑγιεινὸς μὲν τὸ σῶμα, ὁρμημένος δ' ἢ τὸν γνώμην διεξιόντος, οὐδενὸς βίου ἧσσον, οὐ μὲν οὐδ' ἀπολείπων· τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ τοῦτα, ὥσπερ ὄντα, ἀλλότρια ὑπολαμβάνων. ΕΡ. ἀπέρχονται, ἡμᾶς δ' οὐ προσίεμένην αὐτῶ. ΤΙ. τίνες τινές εἰσι, ὦ ματέργαστοι; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκετε, οὔδεν ἐργάσιμον οὐ μισθοφόρον ἐπαγόμενοι; ἀλλ' οὐ χαίροντες ἥξετε, μικρὸν πάνυ τοῦτο ἴστε. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις καὶ τοῖς λίθοις κατοστίψω. ΕΡ. μὴ δῆτα, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ἀγαθοὺς γὰρ ἀνδρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἡμῶν εἰμι, ὅτῳ δ' οὐ πολῶ, ἔστιν ὑμῖν Ζεὺς, ἐπακούσας τῶν εὐχῶν. ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ λῆγε τῶν ἔργων, ἀπόσχου τῶν πόνων. ΤΙ. καὶ ὑμᾶς εἰκὸς μισεῖσθαι ἔοικε, καί τοι διὰ ἔνδεκα, ὡς φατέ. πάντως γὰρ ἅμα καὶ

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarū doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, ualentiq; animo perseuerauit, uirilem exigens uitam, & ad sese respiciens: superuacua autem & uulgaria ista, aliena, ita ut sunt, existimans. MER. *Discedunt illi, nos ad eam adeamus.* TIM.[m] *Qui nam estis, ô scelesti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioque negocium exhibituri? Verùm haudquaquam lati abibitis, scelesti ut estis omnes: nam ego uos illicò glebis & saxis peritos communiam.* MER. *Nequaquā, ô Timō, ne feriato: neq; enim feries mortales: uerùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, uotis tuis exauditis. Quare, quod bene uertat, ope accipe, desistens à laboribus.* TI. *Atqui uos iam ploraueritis, etiamsi diffitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes*

δὺς κρὶ ἀνδράσιν μιαιῶ. τενο τενὶ ἢ τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ἦ, κρὶ ἐκτρίψαν μοι δοκῶ τῇ διαπάλῃ. ΠΛΟ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὶν τ' Διόθ' μιλαγχλῶν γαρ ὁ ἀνδρωπος ὁ μιρὶνι μοι δοκῶ, μή τι λυπὴν ἀπέλθω πρὸς λαβών. ΕΡ. μηδὲν σκυδρὸν, ὦ Τίμων. ἀλλὰ τὸ παρὸν τοῦτο ἄφεμεν, κρὶ φαχὺ καταβάλλων, πρανέσθαι τὸν χῶρον, λάμβανε τὸν ἀπὸ δλὼ τύχῃ, κρὶ πλῦτει πάλιν, κρὶ ἴσθι ἀδιαφόρως τὰ πρῶτα, κρὶ ἐν φόρῳ τ' ἀχαρίστων ἐκεῖ σωρ, μόνος κὶνεῖ ἀνδρωπῶν. Τί. ἀλλὰ ὑμῶν ἀίεται, μὴ ἐνοχλῶ μοι, ἀπιόντες ἐμοὶ πλεῖστος ἀλλὰ, τὰ δ' ἄλλα ἀνδρα μιαιρότατε ἐμοὶ, μηδενὸς μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. οὕτως, ὦ Τῶν, ἀπαντήσονται; Τίνα φῶμεν Διὶ μῦθον ἀπολογίας τι, ἐρατεμῆν τι; κρὶ μὴν ἀπὸς ὧν μιαιρὸν ὄρνιθον μὴ ἄνδρα εἶ, τοσοῦτα ὑπ' αὐτῶν ἀεικῆ πεπονθότα φαίνῃ δὲ μιαιρῶς, οὕτως ἀπειλημμένον τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hinc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonam fortunã. Rursum dives esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi uobis est opus: ne obturba te: sat opum mihi ligo. praeterea fortunatissimus sum; si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeo ne quaesomhumaniter? Haec ego sæua Ioui refero, atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines ubi haberi inusos, ut qui tam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

TIM.

Τί. ἀλλὰ σοί μέν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ Διί, πλείστη χάρις ἐπίσταμαι λέγειν· τοῦτον δ' τὸν Πλοῦτον ἐκ οὐ λήψομαι. Ἑρμ. τί δή; Τί. ἔτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος γενόμενος, λοιδορίαν τε καὶ παροξυσμὸν, καὶ ἔχθραν ἐπαγαγών, καὶ μῖσος ἐπιτήδειος, καὶ ἐδυσμένειαν ἐκ παρθένου, καὶ ἐπίφθονον ἀπεφήνατο, τέλος δὲ ἄφνω καταλιπὼν αὐτὸς ἀπίστως καὶ προδοτικῶς. ἐγὼ βελτίστη δὴ τοῦτον ἐνόμιζον μετὰ τοῖς ἀνοϊκειοτάτοις ἐκτεκυμηκέναι, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας πρὸς πάντα ἐκπεπαιδεῦσθαι, καὶ τὴν ἀφέλειαν ἐκ ἐπιτετηδευκέναι, καὶ τοῖς ἐμοῖς τὰς ἐλπίδας ἀκρεμάσασά μου τὴν ζωὴν, καὶ δὴ ἔχοντα ἤδη ὑπὸ τοῦτον ἐμὲ, ὅτι ἐλάχιστα δυνατόν, ὅπως μὴ φανεὶς φεύγῃ, ἐ δῆμος παροξυνθεὶς, ἐκκλησιάσῃ ψηφοφορήσας, ἐ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελόμενος δικασταῖς ἐμοῦ μὲν παραμυθίαν τοῦ πόνου, TIM. At tibi Mercuri, Ioui{q}, quòd me respicitis, plurimam equidem habeo gratiã: cæterùm hunc Plutũ nequaquã recepero. MER. Quid ita? TI. Quoniã pridem innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà Paupertas optima me laborib. uiro dignißimis exercens, mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, et uulgaria ista docuit contemnere: effectiq; ut mihi uitæ spes omnis ex meipso penderet, demonstransque nam essent opes uerè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam ualidus effectus ob laborem,

πατρὶ τ ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπ-
γαζόμενος, ἀλλ᾽ ἐρῶν τῶν ἐν
ἄστει λιπῶν, ἱκανὰ καὶ διαρ-
κῆ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ σοὶ δι-
πλᾶ, ὅστι πολυτάραχος ἄνθ-
ρωπος, ὦ ἑρμῆ, τ πλοῦτον ἀπαγα-
γὼν τῷ Διΐ. ἐμοὶ γ τοῦτο ἱκανὸν
ἂν εἴη πάντας εὐθρόνους ἀνθρώ-
πους ἐπιδεῖν πεποίημαι. ΕΡ. μηδα-
μῶς, ὦ γαθέ. ἐ γὰρ πάντες ἐκ
σοῦ ἐπιτήδειοι πρὸς ἐμπορίαν·
ἀλλ᾽ ἔα τὰ ἀγρύλια ταῦτα, καὶ
μισθαποδόται, καὶ τ πλοῦτον πα
γέλασι. ἄπιθι ἀπόβλητά σοι τὰ
δῶρα τὰ παρὰ τ Διός. ΤΙΜ.
βάλε, ὦ Τίμων, διηγωνίσθαί
μοι πρὸς σέ; ὃ καλλιπέπλους μοὶ
λίγυστι: ΤΙ. λίγα. μὴ μακρὰν
μέν τοι, μηδὲ μετὰ παρρησίας,
ὅπως οἱ ἐπιτεχνήσει ῥήτορες.
αὐτίκα μάν σε ὀλίγα λίγοντα
δεῖ τ ἐμοῦ τυχεῖν. ΠΛ. ἐχρῆν
μέν τι ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν,
ἅτε πολλὰ κἀπὶ σοὶ διατεινομέ-
νῳ. ἔμοιγ᾽ ἦρα, εἴ τι σε, ὡς
φής, ὠφέλησα, ἐᾶν τ μ᾽ ὀλίγων
ἀπαύ-

dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ affricio, abundè magnum & sufficientem uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam uenisti uiam remetiens, recurre, unà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit ut omnes mortales per omnem ætatẽ eiulẽt. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracundæ puerilíq; ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, ut contra te partes defendam me. ist an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum procemijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. ᵠ Attamen uide, num qua in re sit, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum quarum-

ἁπάντων ἄκριτός σοι λαζήσω, σιμῶν, καὶ πρόσφορος, καὶ φιλόνικος, καὶ φιλόκαλος, καὶ φιλόδοξος. καὶ βλιτηδὸν δέ τοι καὶ ἐπιδημεῖν δέ μοι ἔδοξε, καὶ περιοπάδης. εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν λόγων πέπονθας, μὴ φέρε. μᾶλλον γὰρ ἐμοὶ ἀπέχθεται ἢ σοί. μᾶλλον γὰρ αὐτὸς ἐλύμηνα ὑπὸ σοῦ, ἢ σὲ ὑπ' ἐκείνων ἀτίμως ὑπερβληθῆναι ἀνδράσι λυσφόροις, ἐπαινέταις, καὶ λοιδορίαις ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τί γε τηλικοῦτον ἔφυδα, ὡς πρὸς ἐμὲ ἀνὰ σὺν τοιούτῳ ἢ αὐτὸς ἐγκαλέσαι σε πάντα ῥέπον ἀπολιποῦσι σέ, καὶ ὑπὸ λοιδορίας ἐξωσθέντα, τυγχάνω αὖτε μαλακοῦς χλαμύδος, τοῦτο τὸ δερμάτιον ἐπιμηνάσας σοι πρίασθαι πέρυσι. ὅτι μάρτυς ὁ ἑρμῆς ἐστι, πῶς ἐπέτεινον ἢ δίκην μὲν ἔκαμν πρὸς σέ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσφιλονεικεῖν. ἐρ. ἀλλὰ νῦν ἔρρε, ὦ πλοῦτε, εἴθ' ὅλως γέγονας· ὅστις δεξιῶν ξωπλιξ-

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè uiris illis execratis suppeditaris, quæ te mirabantur, ac præstigijs dementabant, mibiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagum istud charissima tibi Paupertas circũposuit. Itaque testis est mibi bic Mercurius, quanto opere

louem orauerim ne ad te uenirè, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetu-

κρεῖττόν σοῦτῳ. καὶ σὺ μὲν σκάπτε, ὡς ἔχεις· σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ. ὑπακούσεται γὰρ ἰμβοήσαντί σοι. ΤΙΜ. πειστέον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πλουτητέον. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ἐπόταν τι θεὸς βοήσηται; πλὴν ὅρα γε, ὡς εἰά με πρήγματα ἰμβαλεῖς τ' ἀμηχάνους, ἢ ἔχει γὰρ ὀλιγωρήσασα μέν γε, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι ἐλὶν ἀδινόν, καὶ τε οὐδὲν φροντίδας ἀναδήσομαι. ΕΡ. πείσῃ ταῦτα, ὦ Τίμων, ἐμοί, καὶ ἀ χαλεπὸν ἦτο, καὶ ἀν εἴησι ἔργον, ἴσως εἰ ἐθέλοιμι διαρραγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ἰγὼ γὰρ τὸν Αἴτνην, ὅν τ' ἀμαυὸν ἀναπτέσομαι. ΤΙΜ. ἐμὲ μὲν ἀπολείπουσι, ὡς δοκῶ τινα μαίνεσθαι γὰρ τῇ ἀρχαίᾳ τ' ὑλίης. σὺ δ' αὐτῶν ἀφίεσο, οἷον πίμψω γάρ σοι θησαυρὸν ἀφθονον πολλόν. μᾶλλον δὲ ταῦτ' ἐά με θησαυρὲ χρυσέ, ὑπάκουσον Τίμωνι τοῦδε, καὶ παράσχες σεαυτὸν αὐτίκα δή, ὦ Τίμων, δεῦρό μοι, καὶ ἀ χαλεπὸν ἦτο, καὶ ἀν εἴησιν ἔργον, ἴσως εἰ ἐθέλοιμι διαρραγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ἰγὼ γὰρ τὸν Αἴτνην, ὅν τ' ἀμαυὸν ἀναπτέσομαι. πλ. ἐμὲ μὲν ἀπολείπουσι, ὡς δοκῶ τινα μαίνεσθαι γὰρ τῇ ἀρχαίᾳ τ' ὑλίης. σὺ δ' αὐτῶν ἀφίεσο, οἷον πίμψω γάρ σοι θησαυρὸν ἀφθονον πολλόν. μᾶλλον δὲ ταῦτ' ἐά με θησαυρὲ χρυσέ, ὑπάκουσον Τίμωνι τοῦδε, καὶ παράσχες σεαυτὸν αὐτίκα δή, ὦ Τίμων, δεῦρό μοι

dinem age. Tu uerò fode ità ut facis. Tu interim thesaurũ sub ligonẽ adducito. Audiet enim, si tu accersueris. TI. Parendum est Mercuri, rursus; descendũ. Quid enim facias, quum dij compellant? tamẽ unde in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc usq; diem felicissimè uixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum suscepturus. MER. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quòd uidelicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlũ reuolauero. PLV. Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio conjecturã. Tu uerò hic operire: siquidem digressus Thesaurũ ad te transmittam. sed seri fortius. Tibi loquor Auri thesaure, Timoni huic audiens esto, ofserque temeritundum. Fode Timon, alium impingens.

Cæterùm

ἐγὼ ὑμῖν ἀπιτέσομαι. ΤΙ. Ἴγε δή, ὦ Διόνυσε, σὺ μοι ἐπίφηνον σαυτὸν, καὶ μὴ διά τινος ἐκ βάθους τὸν θησαυρὸν ἐκ τοὐμφανὲς προκαλούμενον. ὦ Ζεῦ τέρπερ, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ ἱερὸν Ἑρμῆ Λοφιᾶτα, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ μὴ ὄνειρός τις τοῦτό ἐστι; Δίομαι γοῦν, μὴ ἀνθρακίας τὰς ἐμὰς ἐγερόμενος εὕρω. ἀλλὰ μὲν χρυσίον ὄντως ἐστὶν ἐπίσημον, ὑπόξουθον, βαρύ, καὶ τῶν πρόσφατον ἐπιφάνειαν. ὦ χρυσὲ, κάλλιστον μὲν ἁπάντων βροτοῖς, ἀνθρώπων γὰρ οὐδὲν ἄλλο δια πρέπει καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἴθι, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. σοῦ παιδίσκη καὶ Διὸς ἂν ἐρῴη χρυσῷ. τίς γὰρ ἂν εὖ παρθένος ἀνὴρ πλησθεῖσα τοῖς λόγοις ἐπεδέξατο ἂν πάλιν ἐρασθὲν διὰ τὸ εἶναι διατρῖψον; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ὀλίγα ἐστὶ ταῦτα πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ἔτι οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἴσος.

Caterùm ego à uobis digredior. TIM. Age iam, ô ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorũ auctor Iupiter, amici Corybãtes, ac lucrifer Mercuri, undenam auri tantum? Num somniũ hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurũ profectò est insigne, fuluũ, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima auri faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in morè ardes, noctesq; & dies renides. Ades ô mihi charissimum desideratissimumq;. Nũc demũ credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factũ. Etenim quæ tandem uirgo nõ exporrecto sinu usqueadeò formosum amatorẽ excipiat per tegulas illapsum? O` Muda Croesq;, ac munera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timone Persarũ quidem rex par est.

ὦ Διόνυσε, καὶ Ἑρμῆ, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ὀλίγα ἐστὶ ταῦτα πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ἔτι οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἴσος.

O` Dionysi, & Mercuri, ac munera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini; cui ne Persarũ quidem rex par est.

ὦ λίνολε, καὶ φιλτάτε λιφδί
ε.κ, ὑμᾶς μὴ τῷ Διὶ τούτῳ αἰω
δάνα λιαλέν. αὐτὸς ἢ ἥδη πᾶ
σαν περάμενος τὴν ἰσχαλιὰν,
πυργίον οἰκοδομησάμην & ἐν
πὶρ τ δυσαυρῷ, μένῳ ἐμοὶ ἱκα-
νὸν ἐνδιαιτᾶσθαι, τ αὐτὸν καὶ
τάφον ἀποθανόν ἕξειν μοι δυ-
κῶ. Ἀλλάχθω ἢ ταῦτα, μὴ ὑγρο
μοδιτέσθω πρὸς τὸν ἐπίλοιπον
βίον, ἀμιξίαν πρὸς ἅπαντας, μὴ
ἀγνωσίαν, καὶ ἀπροφίαν. φίλ&
ἢ ξέν&, ἢ ἑταῖρ&, ἢ ἰλὺς βο
μὸς ὕδλ& πολὺς· καὶ τὸ οἰκεῖ
ον λυπρύνετε, ἢ ὠδινηρῶσα
λιμαλέν, παραινομίαν, μὴ λιστά
λυσις τ ἰδίων. μενύμεν ἢ ἐ δίο
σεται, λιαδιατρῷ τοῖς λυκοις. μὴ
φίλ& εἶς Τιμων· εἰ δὲ ἄλλο
τι κακὸν ἐχθροί, καὶ ἐπίβολοι,
μὴ τὸ προσομιλῶσαί τινι αὐτ,
μίσος μοι, καὶ τὸ τινα ἰδεῖν μέσον,
ἀπεχθὲς ἢ ἀμφὸν, μὴ ὅλως ἀν-
δριάντων λιθίνων, ἢ χαλκῶν,
μαδὲν ὑμῖν διαφέρωσιν, μὴ μή
τι λόγων διαλέγωνται πρὸς αὐτ,
μήτε σπονδὰς σπένδωσιν. ἢ
ἐρημία ἢ ὅρος ἔστω πρὸς αὐτὸν.

φυλίο

O ligo et segumcbariſſimũ
uos huic Pani ſuſpendi com-
modum eſt. At ego quamma
ximè ſemotũ mecatus agrũ,
turricula ſ; ſeruãli auri gra-
tia conſtructa, uni mihi affa
tim uixero: ſepulchrum item
inibi mihi defuncto parare
eſt ſententiu. Hæ igitur de-
creta ſunto, placrai ſ; in reli-
quũ uitæ: ſeuncto, ignoran
tia, fastidium erga mortales
omneis. Porrò amicus, ho-
ſpes, ſodalis aut ira miſeri-
cordiæ, mere nugæ. Tũ com
miſerari lacrymulam, ſup
pedutare equibus iniquitas,
ac morum ſubuerſio: at uita
ſolitaria, qualis eſt lupis, un⁹
ſibi amicus Timõ. cæteri om
nes hoſtes, & inſidiarũ ma-
chinatores. Cum horũ quo-
piam congredi, piaculum: ac
deò ut ſi quem aſſexero dun
taxat, maſpicatus ſit ille
dies. In ſumma, non alio no-
bis habeantur loci, quàm ſi-
gna ſaxea, æra ſu: neq; fœ-
cialẽ ab illis niſſum recipia-
mus, neq; fœdera ferianus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm

tribules,

φυλέτης ἢ, καὶ φράτερσι, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀναρμοστα ἐνίματα, καὶ αὐτῶν ἀνθρώπων φιλοτιμήματα. πλὴν τούτω ἢ Τίμων μόνῳ, καὶ καταφρονήτω ἁπάντων, καὶ ἀγαπάτω μόνῳ καθ' ἑαυτὸν, διαπαίσθω καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπαλλαγμένῳ, καὶ θυέτω θύτης, καὶ δυνχέτω μόνῳ ἑαυτῷ τῷ γάστρᾳ καὶ ἁμῷ ἐκείνων τ' ἄλλων, καὶ ἅπαξ ἑαυτὸν δεξιὸν κάθαπαξ διαλέχθω, ὡς δεῖ ἅπαντα ἔχειν, ἢ αὐτῷ τίφασιν ἐπιφέρειν κῆρ, καὶ ἅπαξ μὴ ἑαυτὸν ἁμαρτεῖν ἢ μισάνθρωπος ἄμπαυε βλέπειν. τὸ δὲ τινα ἰδιώματα ἐν τοῖς διαφθερίμασιν, καὶ ἐξ γνώμης ἐπιτάσεις, τίτλῳ καὶ ἀλαζονείᾳ ἐπιτάσεως, καὶ ὧ τινα ἔχαμῶν ὁ πατὴρ παραφθεὶς, ἢ ἢ τὰς χεῖρας ἐρίσγων, αὐτιλαβέσθαι δίκαιον, ὡσδεῖν καὶ τοῦτον ἐπὶ ἀφαλῶ βαπτίζοντα, ὡς μηδὲ ἀναπνεῦσαι δυνατὸν· οὕτω γὰρ ἂν τὸν ἰδιώματα ἀπελάσαι

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortaliũ gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, et onerosis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibiipsi uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullum'que nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est hominum osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio cõflagrantem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si què flumen undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par pari

ἀπολλάξῃς. ἀπηγόρευτο τὴν νί
κην Τίμων Ἐχεκρατίδης λοιπὸν
νικᾷ, ἐπιψηφίσει τῇ ἐκκλησίᾳ
Τίμων ὁ αὐτός, ἔφη. ταῦτα δὲ ὁ
μὲν ἀνέῳγμεν, καὶ ἀναλεγώμεθα ἵνα
μάθωμεν αὐτούς. πολλὴ ἀλλὰ
περὶ πολλῶν ἀν ἐπιτρέχω ἄν
πως γνώμας πως ταῦτα ῥᾳ
δία, ἀλλὰ ἀκράντων. ἀγχέ
του γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο ἀν
τοῖς. ἰοὺ τοι τί τοῦτο; φεῦ τρέ
χεις, ποταχόθεν συνάγουσι ἐκ
κεκιμένοι, καὶ πανσυδίᾳ, ὡς οἶδα ἔθεν ἐσφαιμένοι τῷ
χρυσῷ. πότερον οὖν ἀθρόοι τ' ἄγε
γον ἕτερον ἀναβὰς ἀπολάκτιζε ἀν
τοὺς τοῖς λίθοις ἢ ὑποδεξόμε
θα δυσβολισάμενοι; ἢ τίνα τρόπο
ν παρασκευάσωμεν, ὅπως ἀπέλθω
σιν αὐτοὶ ἐμπλήσαντες, ἀπὸ πλέω
ν αὐτῶν παραμείνῃσι; ἕτοιμα
μοι καὶ ἄμεινον. ὅτι διώκομεν
ἢ ἵνα αὐτοὺς ὑποφεύγωσι. φόβο
γε ἴσως τις ὁ πρῶτος αὐτῶν. τί
τις ἐστι; Γναθωνίδης ὁ λαλαξ,
ὁ πρώην δεῖπνον αἰτήσαντί μοι
ἐρίξας τὸν βρόχον, ὥστε ἔλαι
πεῖν μοὶ πολλάκις ἐμεμνημένῳ.
ἀλλ' εὖ γε ἐπίσπερχε ἀφικόμε
νος, εἰμήκιστος γὰρ πρὸ τ' ἄλλων.

relaturus est Haec legem Ti
mō tulit Echecratides Colyt
tensis, & cōcionis subscripsit
suffragijs idem ille Timon:
Age haec decreta sunto: haec
fortiter tueamur. Caeterùm
magno emerim ut id omnib⁹
innotescat, quòd opib⁹ abun
do: nam illa res illos præfo
cauerit. Sed quid illud? Hem,
quae trepidatio! Vndiq; con
currunt pulueruleti atq; an
heli, haud scio unde aurum
odorati. Vtrū igitur hoc con
scenso colle saxis eos abigo, è
sublimi deiaculans: an hac
tantum in re legem uiolabi
mus, ut semel cum illis cōgre
diamur, ut magis angātur fa
stiditi, repulsi que! Ita satius
esse duco. Itaq; restemus, quo
illos excipiamus. Age prospi
ciam. primus eorum iste quis
est? Nempe Gnathonides a
dulator, qui mihi nuper cœ
nam petēti, funem porrexit,
quum apud me sæpenumero
soluda dolia uomuerit. Sed be
ne est quòd ad me uenit: nam
primus omnium uapulabit.

GNA-

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθῆς κεφαλῆς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων ὦ μορφώτατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τι. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βιρώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτειχίτατε. Γνα. ἀεὶ φιλτάτη μοι εἶ γε. ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον; ὡς ἔχω τί σοι ἄσμα τῶν νεωλαίκων διθυράμβων ἄκουν ἐκμείσω. Τι. καὶ μὴν ἐλεγεῖα γε ἄττα μάλα πρέποντα ταῖς ἐκ τούτων ἀκούσῃ. Γνα. τί τοῦτο; πάσχω ὦ Τίμων; μαρτύρομαι, ὦ Ἡράκλεις, ἰὼ, ἰώ. πρεσβεύω μάτην ὡς φαύλως ἐς Ἄρειον πάγον. Τιμ. καὶ μὴν αὖ γε μετρίως ἐπιβραδύνει, φέρε τάχα πρεσβεύσω μι. Γνα. μελλήσεις, ἀλλὰ σύ γε ταχύτατα τὸ φαῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπάσας τῷ χρυσίῳ. λεπτὸς γὰρ ἰσχὰς μόν ὄφλει τὸ φάρμακον. Τί. ἔτι μέλει; Γνα. ἔπεμαι, σὺ δὲ εὐ χαίρουσι ὅτῳ σκεῖς ἐν χρυσῷ γεγελμένῳ. Τί. τίς ἔστι ἔσω ὁ προσιών, ὁ πάνυ καλαντίκης; Φιλιάδη

GNA. An non dixi Timonem uirum bonũ non neglecturos esse deos? Salue Timõ formosissime, iucundissime, cõuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, uulturum omniũ edacissime, atq; hominum perditissime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi cõporamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper dicidithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodũ mi ferabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istbuc rei? ô Timon? Attestor, ô Hercules. Hei, bei: in ius te uoco apud Arcopagitas, qui uulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reũ ages. GNA. Nequaquam: quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium. TIM. Etiam manes? GN. Abeo. At tibi malè sit, q quidẽ ex uiro cõmodo tam suum factus sis. TI. Quis hic est qui accedit recalciastet? Hei Philiade,

φιλιάδης, ἁπάντων ἐπιτυμβιώτατος. οὗτος ἦ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λαβὼν, καὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα δὺο τάλαντα μισθὸν τ' ἐπαίνου, ἐπὶ ἑκατὸν μοι, πάντων σιωπώντων, μόνος ἐπεβόησεν, ἐπομοσάμενος ἐμοὶ μάλιστα ἕνεκα τ' λύκνου, ὅτε δὴ νοσοῦντα πρώην ἐμὲ, καὶ προσῆλθεν ἐπιμελείας μεμψόμενος, πληγὰς ἐγγενεῖς προσῆνεγκεν. φιλ. ὦ τ' ἀναισχυντίας. νῦν Τίμωνα γνωρίζετε; νῦν γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; τηγικαῦτα δὲ ἀκριβῶς οἶδ' ἐγὼ. ἡμᾶς ἦ οἱ πάλαι ξενοδόκους, καὶ ξυνίφυσι τῇ ἀρετῇ, ἥκιστα μιμνήσκεται, ὡς μὴ ὄντας ἀνθρώπους. χρῆν, ὦ δι' ὅτου, καὶ ἡμᾶς τοὺς μικροὺς τούτους φίλακας, τοὺς ἀεὶ σὺν σοὶ μένειν· τὰ δὲ ἄλλα ἦ λυράκιον ἄλλῳ διαφέρειν, ἢ ἐν τῇ πιστότητι τῶν νῦν ἑταίρων. πάντες ἀχάριστοι καὶ πονηροὶ, ἐγὼ ἦ τάλαντόν σοι ἐκόμισον,

Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic cũ à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canente reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierãs me uel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adierã oraturus ut mei curam ageret) plagas etiam egregias ille uir impegit.

PHI. O' impudentiã: nunc demũ Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus et conuiua. Enimuero habet ille digna se, quãdoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire uideamur. Salue bere. Fac ut istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differũt. Neq; posthac huius ætatis mortaliũ ulli fidendũ est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentũ adducerem,

μίσαν, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ λοιπὰ πράγματα χρῆσθαι, καθ' ἑαυτὸν ἄλλην πλουσίαν ἡγησάμενος ὡς πλουσίοις ἁρμοζούσαν τινὰ πλάνην, ἣν σοι γραφῇ ταῦτά σοι νουθετήσων. καί τοι σύ γε οὕτω σοφὸς εἶ ὦν, ἑαυτῷ ἴσως ἀλλοτρίᾳ τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τῷ Νέστορι τὰ δόξαντα παραινέσαις ἄν.

Τίμ. ἔστω ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν ἀλλὰ πρόιθι, ὡς καὶ σὺ φιλοφρονήσωμαι τῇ δεξιᾷ.

Φι. ἄνδρωποι, δεινόν γε ἐμοὶ γίγνεται ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου, διότι τὰ συμφέροντα ἐνεδείκνυον αὐτῷ.

Τι. ἰδοὺ δίκῃ σύ γε ἐρρωμένως ἀνεῖσαι προσῆκες, ψέγοιμα ἔχων ἂν τῇ δίκῃ, μὴ συγγενὴς ἐμοὶ σφόδρα εἶναι λέγων. οὕτω γοῦν ἐπαίδευσα παρ' ἐμοὶ τάλαντα μυρίας ἡμέρας ἐπίσας τῇ πόλει, διατριβόμενος χθές, καὶ ἐδέδε-το, καὶ ἐπεδεδέκτο, ἐγὼ δὲ ἐλεή-σας, ἀνεκόμιζον αὐτὸν, ἐπειδὴ πρόιμι ἔμαχε τῇ Ἐρεχθείδι φυ-λῇ διανέμων τὸ δημόσιον, ἐμὲ γὰρ προσῆλθεν αὐτῷ τὸ γιγνόμε-νον, ἵνα ἔφη γνωρίσαι πολίτην ὄντα μοι. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων,

ducerè, quo posses ad ea quæ uelles uti, in uia accepi te sum mas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeò prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consiliũ dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, capitis mihi cõminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eũ ea quæ in rem illius erãt, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitq; se mihi cognatum esse. Hic una die de meo sedecim talèta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset, ut Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiès, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon,

præcipuum

πὸ μέγιστον ἔργον ἐστὶ γένους, τὸ πρόπυργον τῆς ἀθηναίων, τὸ πρόβλημα τῆς ἑλλάδος. καὶ μὲν δὴ καὶ ὁ δῆμος ξυνεπιγιγνώσκει, καὶ δὴ καὶ βουλὴ ἀμφότερα προεψηφίσατο. πρότερον δὲ ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ἵνα μὴ σε γίγνωται. ἐπαινεῖ μὲν Τίμωνα ὁ Ἐχεκρατίδου κολυττεύς, ἀνὴρ οὐ μόνον καλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς ἐν ὀλίγοις Ἑλλήνων ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρὰ πάντα τὸν χρόνον διατελῶν τὰ ἄριστα πρόσιμος τῇ πόλει· στέφανοι δὲ αὐτὸν, καὶ πάλιν, καὶ ἀγῶνες ἐν ὀλυμπίᾳ δύο μιᾶς ἡμέρας, καὶ τὰ δεύτερα ἆθλα, καὶ συνωρίδι πωλικῇ. Τί, ἀλλ' οὐδὲ ἱππεύσαντα ἐγὼ πώποτε ἐν ὀλυμπίᾳ. ΔΙ. τί οὖν; διαμάχεται ὑπερφυᾶ τινα δεῖ καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἐν ὀλυμπίᾳ δῆλον εἶναι, καὶ ἐγίγνωσκον δὲ αὐτὸν ἤδη πολλάκις πρεσβεύοντα πρὸς ἀχαρνέας, καὶ λακεδαίμονι πολλὰ πεπεισμένον ὑπὲρ μείρακος. ΤΙΜ. οὐκοῦν; διὰ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν ὅπλα, οὐδὲ στρατεύομαι ἐν τῷ διαλείμματι. ΔΙ. μέτρια τὰ περὶ σεαυτοῦ λέγεις, ἡμᾶς δὲ ἀχάρι-

præcipuum generis tui præsidium, fulcimentũ Atheniensium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & utraq; curia operitur. Sed prius decretum audi, quod de te conscripsit. Quandoquidem Timõ Echecratidæ filium, Colyttẽsis, uir nõ modò probus & integer, uerumetiam sapiens, quantũ alius in Græcia nemo, nunquam per omnem uitam desistit optimè de Repub. mereri: tum autem in Olympiis uicit pugil, & lucta cursuq; die eodẽ, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. At ego ne spectator quidem unquam in Olympicis sedi. DBM. Quid tum? spectabis posthac. sed ista cõmunia addi satius est. Tum anno superiore apud Achar nenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? quippe qui nec unquã arma gesserim, neq; unquã militiæ dederim nomen. DBM. Modestè tu quidem de teipso loqueris; nos tamen ingrati

ἔτι καὶ ἡμῖν ἀμεμνήσεσθαι. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, οὐ μικρὰ ὠφέλησε τὴν πόλιν. ὧν ἁπάντων δίκαιος δίδοσθαι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ ἡλικίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ ἰδίᾳ πᾶσι, χρυσοῦν ἀνατεθῆναι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὸν Παλλάδα ἐν τῇ ἀκροπόλει, καθορῶντα ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκοντίζειν ὠδὶ τῇ δεξιᾷ, καὶ στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ὑπὸ τῶν διονυσιακῶν τραγῳδῶν. ἀγῶνα γὰρ δὴ αὐτοῖς ἄγειν τὰ Διονύσια. εἶπε τὸν γνώμονα Δημέας ὁ κήδεστης συγγενὴς αὐτῷ, καὶ μαθητὴς ὢν, καὶ γὰρ ῥήτωρ ἀγαθὸς ὁ Τίμων, καὶ τἄλλα πάντα ἐπιεικὴς ἀνὴρ ἰδίᾳ. τοῦτ' ἐμοὶ σοῦ τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δὲ σοὶ καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν σοὶ καὶ, ἵν' εἶχε τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὀνόμασα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημέα, οὐδὲ γεγάμηκας,

grati futuri ſumus, niſi meminerimus. Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in conſultationibus, & in adminiſtrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit reipub. His de cauſis omnibus uiſum eſt curiæ, plebi, magiſtratibus tributim, plebeijs ſingulatim, communiter uniuerſis, aureũ ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radijs tempora ambientibus: utq; ſeptem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam et orator optim⁹ Timō: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi ſuffragiũ. Sed utinam & filium meum ad te pariter adduxiſſem, quem tuo nomine Timonẽ appellaui. TIM.

Qui potes Demea, cum ne uxorem quidem duxeris unquam, quantum

ἔνα γε νῦν ἡμῖν ἀδίνει: Δη. ἀλλὰ γαμῶ, ὦ Διόδωρε δὺς ἐς ἑκατὸν, νῦν παιδοποιήσομαι. νὴ τὸν γοργωπὸν μέντοι (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα κἀκεῖνον καλῶ. Τίμ. οἶσθα δ' ὅτι καὶ γαμέσεις ἔτι, ὃ οὐ τοῦτο, τελευτῶντα παρ' ἐμοῦ πλὴν γλὼ λαμβάνων. Δημ. ἐμοὶ σὺ τί ἦσθα; τυραννίδι Τίμων ἐπιχειρῶν, καὶ τύπτων τοὺς εὐγενεῖς, ὁ δυσμενῶν εὐγενέστατος, οὐδ' ἀνδρεῖος ὤν: ἀλλὰ δίκας ὑφ' ὑμῶν ἀλῶναι, τάχα μᾶλλον, καὶ ἔτι τῶν ἀμφίτομον ἐπάρασθαι.

Τί. ἀλλ' ὀκνῶ ἐμπίπρημι, ὦ μιαρὲ καὶ ἀκρέμονες. ὅτι ἀλλοτρίᾳ ἐπιορκήσεις. Δη. ἀλλὰ νὴ τοὺς, τὴν ἀνιδέλμων ὀλυμπίδα. Τί. οὐ δεῦρο ἴθι δεῦρο τοῦτο. ὅτι ἀπιδοῦσά σε καὶ τοῦτο. Δη. δυμφυχθέντι μὴ ἔστιν, ἢ οὐ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχειν. Τί. ἐκεῖνο καὶ ἄλλο λέγειν. Δη. εἶμι τὸ μετάφρενον. Τί. μὴ βόησαι, ἐκεῖνον γάρ σου καὶ ῥίπτω. ἐκ- κὰ γλῶτταν πάμπαν πάδιμι, δὸς

quantum nobis scire licuit? DEM. At ducã nouo inuente anno, si Deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit aũt masculus) Timonẽ nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis duc turus, equidẽ haud scio, tanta à me plaga accepta. DE. Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidẽ Timon occœptauit? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus plane, nec ciuis? uerùm propediem pœnas daturus, cùm alijs nominibus, tum quòd arcẽ incenderis. TIM. Atqui nõ conflagrauit arx, scelestè. proin de palàm est, te calumniatorem agere. DEM. Verùm effosso ærario dives effectus es. TIM. Atqui nõ effossum istinc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicũtur. DEM. Verùm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TI. Alterã itaq; plagã accipe. DE. Hei scapulis meis. TI. Ne uociferare: alioqui et tertiã tibi illidã. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum

ἀνὸ μὴ Λακεδαιμονίων μοίρας ἐπικράψας ἀνέπλευσε, ἢν ἄρα μιαρὸν ἀνθρώπιον μὴ ἐκβάλῃς. μόνῳ γὰρ ἂν ἄλλῳ τῇ τύχῃ πυκνὰς ἐλπίδας θείμην, καὶ πάλιν. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφός ἐστιν ὅδε; ἢ μὴ δῆτα ἀλλ' ἐκπεπαύσεται γὰρ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρενθυόμενός τι πρὸς αὑτὸν ἐρεῖ, τετανωμένῳ βλέπων, ἀναστενάζων τε ἐπὶ τῷ μετώπῳ λέγων, Αὐτόβορέας τις, ἢ Τρίτων, εἶτε ὁ Ζεῦξις ἔγραψεν. οὕτω δὲ τὸ σχῆμα σεσαλὼς, καὶ λέσμιος τὸ βάδισμα, καὶ σκυφρονικὸς τὸν αὐχένα, ἔνθεν μυρία ἔοικε περὶ ἀρετῆς διεξιέναι, καὶ τὴν ἡδονὴν χαλεπαίνειν λοιδορῶν, καὶ τὸ ἐλεύθερον ἐπαινῶν, ἐπειδὰν λευκὰ μᾶλλον ἀρίστου ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλῳ τῷ λύχνῳ ἐπέσχεν αὐτῷ (τῷ βορροσκόπῳ ἢ χαίρει μάλιστα) καθάπερ τὸ Λήθης ὕδωρ ἐκπιών, ἀναισθητότατα ἐκείνοις τοῖς ἐνδιαίτοις ἐναντία λόγοις, παραπαίζων ὥσπερ ἐπίνοσος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παρακινοῦμενος, πρὶν

ῥύπας

si quũ inermis dum Lacedæmoniorũ acies fuderim, unũ sceleſtũ hominem nõ protriuero. Tum fruſtra uicerim in Olympijs & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc tan' non philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductiſq; ſupercilijs, & magnũ quiddã ſecũ murmurãs accedit, x Tetanicũ obtuens, cæſariè per ſcapulas fluentè uentilans, alter quidã Boreas, aut Tritõ, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderat°, amictu modeſtus, manè mirũ q̃ multa de uirtute diſſerit, damnãs eos qui uoluptate capiũtur, frugalitatẽ laudãs: at ubi lotus ad cœnã uenit, puerq; ingentem illi caliceˆ porrexit (meraciore aũt maximeˆ gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens, à diluculanjs illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt exhibet, dum mulus inſtar præripit obſonia, & proximum cubito oppoſito arcens, men-

ρύμης τὸ γύπειον ἀνάπλεως, ἐν
ὑπνῷ ἐμφορήμενος, ἅπαικυ-
φὸς, καθάπερ ἐν ταῖς λατόμοις
τὴν ἀρετὴν ἐνρήσειν προσδο-
κῶν, ἀκριβῶς τὰ ῥήθλια τῷ μ
χαιρῷ ἀκονόμενος, ὡς μηδὲ ἐν
λίγον τῶν μυττωτῶν λιπαλίσαι,
μικρίμερ ἀεί, ἀπ τὴν πλε
πωῶτα ὅλον, ἢ τὸ σιὼ μόν τ
ἄλλων λάβοι, ἅτε πρὸ λιχνείας
καὶ ἀπληστίας ἔρων. μίθυ
σ, καὶ παροινῶν, ἐν ἔχοις ὑπο
δεῖν καὶ ἐρχησ/ μόνον, ἀλλὰ
λαλίσιας, καὶ ἐργῆς προσέτι.
καὶ λόγοι πολλοὶ ὠδὶ τῇ λύλιπι,
τότε δὲ καὶ μάλισα περὶ σωφρο
σύνης καὶ ἐγκρατείας. καὶ τῶν
τα φησὶν ἤδη νεανὶ τῷ ἀκράτου
ποτέρως ἔχων, καὶ ὑπερβαλλό
μενον γελοῖ, ἄτα ἐμοὶ ὠδὶ
τέτυπε. καὶ τὸ πλανητῶν, ἡνά
μεσοί τινος ἐκφέρουσιν αὐτὸν
ἐκ τῶ συμποσίου τῆς αὐλητρί
δος ἐμφερόμενος ἐπαλαμῶ-
νον. πολὺ ἀλλὰ καὶ πίφυκεν, ὑ-
δεὶ τῶν πρωτείων παραχω-
ρήσειεν ἄν, ψόφματος ἕνεκα,

ὃ βρα-

to interim cõdimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis uirtutem inuenturũ ſeſe ſperet: dumq; uſqueadeò diligenter catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarũ ſinat adhærere, numquam non querulus, tanquã deteriorẽ partem acceperit, uel ſi totam placentam aut ſuem ſolus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & inſatiabilitatis eſt fructus, temulentum, uinoq; bacchatum, non ad cantum modò, ſaltationemq;, uerùm ad conuiciũ uſque, & iracundiam. Adhæc multum inter pocula ſermo (tum enim uel maximè) de temperantia, ſobrietateq;: atq; iſta quidẽ loquitur, quum iam à mero malè affectum, ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Poſtremò, ſublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, amobabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne ſobrius quidem ulli primariorum ceſſerit, uel mendacio, uel confiden-

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀλλὰ καὶ μελάνων ὄζει τὰ πρῶτα, καὶ ἑπτάφυλλα προκεφάλαια. καὶ ἡ γναθεία πρωτοβάτας, καὶ ἡ ἀναισχυντία πρωτοχορτᾶ, καὶ ὅλως πάσαφ᾽ ἐστὶ τὸ χρῆμα, καὶ παντελῶς ἀκριβές, καὶ πάνυ ἐστὶν ἐπιπλοῦς. ἐμοὶ δ᾽ οὖν τοιγαροῦν ἐκ τῆς παρασῦ χρηστὸς ἄφ. τί ἔστι; πάσχεις, χρύσιον ἡμῖν θρασυκλῆς; θρασ. ἐ μὰ τὰ τοιαῦτα, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφῖγμαι, ὅσοφ εἰ τὸν πλοῦτόν σου τεθαύμακα, ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ ἁπάντων πολυτελῶν ἐπὶ πίστι συνελθόμενος, πολλὰν τὴν ἐπιδεξόμενος πρὸς αὐτῶν, εἴθ᾽ οὕτως ἐπιλείπειν, καὶ τ᾽ ἔλαττον ἐπιγνώσεσθαι. εἰδὼς γὰρ ὡς μικρὸν ἦν ἐμοὶ δεῖπνον ἐπιτηδεῖον, ἢ ὀλίγον ὄψον, ἢ ὑγρὸν ἁπαλὸν ὀφθαλμῶν, ἢ ἄπορα φυσῶντα, ἐλίγον τῶν ἁλῶν, ποτὸν δὲ ἢ ἐνυάμφιον. ἢ δὲ βίβλος οὕτω, δεῖπνον πορφυρίδος ἀξιώτερον. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, οὐδὲν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ.

uel confidentia, uel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandū quoddam spectaculū est, omni ex parte exactū, uariisq; absolutum: proinde nō eruditabit clarius uidelicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ: tandē nobis Thrasycles? Thr. Nō hoc animo ad te uenio Timō, quo plerisq; isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe cōcurrunt, multa'que assentatione deliniunt te: hominem uidelicet simplicē, facileq; impertientem id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnā sat esse, tum opsonium suauissimū, cepe aut nasturcium: aut si quādo lubeat lautius epulari, pusillū salis. Porrò potū fons Athenis nouē saluens uenis, suppeditat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, quàm calculi qui sunt in littoribus.

σῦ δὲ αὐτοῦ χάριν ἐφέλκω, ὡς μὴ διαφθείρῃ σε τὸ κάκιστον ἅπαντος καὶ ἀνθρωπότατον κῆτος ὁ πλοῦτος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αἴτιος κακῶν ἀνηκέστων συμφορῶν γε γενόμενος. εἰ γάρ μοι πείθοιο, μάλιστα μὲν εἰς τὸν βάλατταν ἐμβαλοῦς χύτλον, εἰδὸς ἀναγκαῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ἐξῇς ἀναμενῶ, μὴ μέντοι γε ἐς βάθος, ὦ γαθέ, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθοὺς ἐκνιμβάσει εἰλύειν περὶ τὰ λιμενώδεις γῆς, ἐμοῦ ἐρῶντος μένειν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει, ἀλλὰ ἄλλῳ ῥίπτειν ἀμείνω ἐπὶ τάχος ἐκφέρουσαν χύτλον ἐπὶ Φοινίκης, καὶ μηδὲ ὀβολὸν αὐτῆς ἀπολιπεῖν ταῖς ἀνέμοις, ᾧ μηδὲν πέντε δραχμὰς, ᾧ δὲ μνᾶν, ᾧ ἢ τάλαντον. εἰ δέ τις φιλόσοφος ἔσῃ, ἀρκεῖ μέντοι ἢ τριπλασίονα φορτίσθαι δέκατος. ἐμοὶ ἢ διπλᾶ τοι ἐν ἐμαυτῷ χάριν αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα μεταδῷ τοῖς ἀνάγκην τοῖς ἀνέμοις, ἵνα νῦν εἰ ταύτῃ τὸν πέρας ἐμπλήσας παρέσχεις, εἰδὲ ὅλως δύο μηδένας

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerteret peßima ista atq; insidioßißima res, opulẽtia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliũ malorũ extiterit causa. Etenim si me audies, potißimũ opes uniuersas in mare præcipitabis, utpote quib⁹ nihil sit op⁹ bono uiro, quiq; philosophiæ poßit opes perspicere. Ne tamẽ in altum, ô bone, sed fermè ad pubẽ usq; ingressus, paulo ultrà solum fluctibus operti. me quidem uno spectante. Quòd si hoc non uis, tute igitur eius potiore uia ex ædibus ejecto, ac ne obolũ quidem tibi faciẽs reliquum: uidelicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinq; drachmas, illi minã, alij talentũ. Porrò si qui erit philosoph⁹, hunc æquum est duplã aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi nõ mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, doncm: sat est, si modò peram banc largitione tua expleueris, ne duos quidem

dem

μιλίμνε χωρῖσαι αἰγινητικὸν, ὀλιγαρκῆ ὄντα καὶ μέτριον χρὴ εἶναι τὸν φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ἐπὶ πλέον φρονεῖν. ΤΙ. ἴσως ταῦτά σου, ὦ Θρασύκλεις. πρὸ γοῦν τῆς πέρας, εἰ δοκῶ, φόρτον τὸν ἐμφαλλὸν ἐμπλήσω λοπάδιλων, ἐπιμίξασα τῇ λιτότητι. Θρα. ὦ δυμπρᾶς τὰς καὶ νέμει, παιόμενα ἀπὸ τῶν λατομούντων ὑπὸ τῆς πέλας. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ 'γαθὲ Θρασύκλεις; μῶν πεφυκὸς ἡσυχάζειν; καὶ μὲν ἐπιβαλῶ χεῖρα καὶ τὸ μέτρον τίτλα ἔχει. ἀλλὰ τί ἔτι; πολλοὶ ξυνδραμόντες, Βλῆψίας ἐκεῖνος, καὶ Λάχης, καὶ Γνιφών, καὶ ὅλως τὸ σφῶν τάγμα ἔτι ὑπομένουσιν, ὥστε τί ἂν ἐκεῖ τὸν πέτρον τοιοῦτον ἀφεὶς λιθοβολῶν, πρὶν ἢ λίθινόν μου ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐκπαγῆναι πάλαι πεπονηκώς; καὶτοι ἤδη πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ἐπιχαλάσω πρὸς ὀλίγον αὐτούς; Βλ. μὴ βάλλε, ὦ Τίμων, ἀπιμεν γάρ. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ αἱματοῖ γε ὑμᾶς, οὐδὲ ἕλκη ἔστι τραυμάτων.

dem modios Aegineticos capientem. Nam paucis contentum modestūq; conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si uidetur, priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaq; ligone sum mūsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid Homachaeris, ô bone Thrasycles? nū te defraudaui? Atqui adyciam ultra mensuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gnphō, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaque quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonē quidē iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine peto? BLE. Ne iace Timō: abimus enim. TIM. At uos quidem nec citra sanguinem, nec absque uulneribus.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

TImon Atheniensis, ob naturæ asperitatem cum esset inhumanus & inhospitalis, μισάνθρωπος, id est osor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congressus, præterquàm unius Alcibiadis. In eius verò sepulchro erat epitaphũ, quod ipse sibi dicitur fecisse. cuius sensus est talis:

Hic sum posĩt vitam miseramq; inopemq; sepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te male perdant.

De Timone ferè omnes intelligunt hunc Horatij locũ, 1 Serm.

Vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic solitus, &c. Huiusmodi est apud Plautum Euclio.

a O' Iupiter.] Expostulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiã inultam sinat. Aristoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, unus sit, multa nomina habet, ab affectionibus uarijs. Dictus est enim Græcè Ζεὺς, quòd, ut omnes interpretantur, uitæ dator sit, uel quòd animantibus uitas inspiret. Lactantio tamen magis placet, ut Ζεὺς dictus sit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre subtractus uixerit. Quomodo enim, inquit, uitæ dator sit, qui uitam alumnæ accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quasi iuuans pater. Appellatus est φίλιος, quòd amicitiæ præesset. ξένιος, id est hospitalis, quem inuocabant hospites, si quando hospitiũ uiolaretur. De quo Vergilius:

Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταιρεῖος, id est, sodalitij iuris disceptator. huic Iasonem cum Argonautis sacra fecisse dicitur. ἑφέστιος, domesticus, familiaris, Lararius. nam ἑφέστιοι θεοὶ penates interpretantur. ἀστραπαῖος, ἀστροπαίος, id est fulgurator. ἀστεροπητὴς, κεραύνιος, id est fulminator. ὅρκιος, quòd esset uiolati iurisiurandi uindex. Huius autem Iouis Orcij ferunt eo in loco, ubi Eliorum cogebatur senatus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe utraque manu fulmina tenentẽ: credo ut homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, id est nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodũ, & poetas cæteros. ἐριγδοῦπος, id est grandisrepus: & βροντᾶιος, id est tonans, quòd in ea regione quæ supra nos

pra nos

pra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestates q; & turbines inde deferãtur. b Quibus rebus.) Ab consequentibus, & exemplo. c Salmoneus tibi sit.) Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondam in Elide urbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinducto curru tonitrua imitaretur, ut propterea deus crederetur per lucem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finẽ. item in Philopatre, paulo post initium. & Vergilius Aeneidos libro 6.

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poetæ, nõ esse æmulandũ, quod longè sit pra fortunã nostram habeatur. Sed utinã homo ille, barbarde (fas sit mihi nouo in re noua uti uerbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidã Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, ut iam nihil malorum sine hoc hominũ genere emergere ex inferis certo sciam) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset primumq; in montem quempiam, seu in spacioſum aerem, impellente sulphureo pulvere, igneq; tartareo consumptus fuisset, ut coelum omne compleſſet. Nunquam postea tot urbes deletæ, tot fortia hominũ corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora stertis.) Mandragoræ somnifica uis inest, adeò ut enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 25. Dioscorides indicat, radicẽ uino decoctam sumi aduersus insomniam. Datur & scandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & si di immissa herba glandis uice, somnum facit. Hanc Pythagoras ἀνθρωπόμορφον appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:

Quamuis semihominis mœsano gramine fœta
Mandragoræ parias flores. Vnde qui cessant in negocio siue officio, dormitãtq;, sub mandragora dormire, aut multam mandragoram bibisse dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, sopitos excitari Athenienses, tanquam mandragora sopitos. Sic usus Iulianus in epistola quadã ad Calixenũm: φασὶ πολὺν ποτε μανδραγόραν ἐκπιεῖν ὃς id est, An non uidetur multã hausisse mandragoram

Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta: ἀλλ' ἐμανδραγορᾶκότες γάρ πως ἐοίκαμεν, ὅτι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον εἰσπεπώκαμεν ἀνθρώπους. Id est: Similes uidemur his qui mandragoram biberunt, aut aliud simile pharmacum. e Flagitia committunt.) Iuris uiolatores aduertis. f Cum iuuenis adhuc esses.) Ab anteactis. g Dignum socordia præmiũ.) A' consequentibus, & cuentu. h Sedebas, cum tibi cæsaries ab illis circumtonderetur.) Hic prouerbiali schemate περιεῤῥάμμενον τοὺς πλοκάμους, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: ut annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut eis nõ sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idem in Pseudomante. i Ex pauperrimis diuites reddiderim.) Descendit à generali querela ad speciem. k Ad extrema redactus consilia.) Epilogus, per exhortationem. l Epimenidem quoq;.) Historia de Epimenide Cretẽsi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laertium. Is ambulando fessus, in specum quendam subierat, ibi hic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. m Quis hic est.) Personæ descriptio, & occasio dialogi. n Ad hunc modum.) Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri. o Atqui profectõ uir.) Digressiuncula in Atheniensium mores & philosophos, continens excusationem neglecti Timonis. p Hæc in causa.) Mendacium Iouis. q Cæterùm de palpouibus.) Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes, iocosa. r Anaxagoram.) Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atq; naturæ opificiũ ab æterna mente architectatrice conditũ & ordinatũ esse, docuit hoc uersu: Νοῦς ἐστ' ἀϊδιος ὁ διακοσμῶν τὰ τ' ἄλλα πάντα καὶ τὴν περιχώρησιν. Quod est: Mens æterna est, quę gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, ut Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici uoluerint: nullam aliam ob causam, quàm quòd deorum turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.) Epiphonema, audaces atq; improbos fortunam iuuare. t Haudquaquam ad istum rediturus sum.) Hic inducit Plutum omnia formidantem, nulliq; fidentem. Neq; uerò dissimilem animi habitũ opes adferunt diuitibus, cum contrà paupertas secura in utramque dormiat aurem. Quid ita non rediturus.) Detrectatio Pluti,

à qualitate

à qualitate personæ. u Num rursus ad istum.) Est aũt collatio prodigorum & auarorum, ostendens, uerum usum diuitiarum in mediocritate utendi consistere. x At tu mihi.) Sordidorum descriptio. y In præsepi canis.) Vtitur eodẽ aduersus indoctum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse unquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegis apud Græcos epigramma, in eos qui rebus suis nec utuntur, nec alijs uti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè uersum à Moro nostro:

In præsepi canis fœno nec uescitur ipse,
Nec sinit ut fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec utitur ipse:
Atq; alios uti, qui cupiunt, prohibet.

z Si quis ubi puellam.) Amplificat similitudine. a' Tantali in morem.) Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum uenit, ita ut fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.

Ostendit, allegoriam figmenti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidem bona, uerùm ijs frui denegatum est.

b Ceu foraminoso cophino.) id est, tanquam è situla pertusa & liquorem non continente. Alludit ad pertusum doliũ Danaidum apud inferos, quarum fabula hæc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis & Telegonij filio natus, genuit Danaum & Aegyptum, unde regio nomen accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quæ totidem Aegypti fratris Danai filijs nupserunt. Danaus uerò cum responsum accepisset, se à genero interfectum iri, filiæ monitis patris, factaq; simul coniuratione, omnes sponsos unà interfecerunt, præter Hypermnestrã, quæ Lyno uiro suo pepercit: à quo Danaus, postquam annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has pœnas dare, ut urnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui quidem & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.

Moliriq; ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſiduè repetunt, quas perdunt, Belides undas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides undas.

Huius fabulæ mentionem facit rurſus Lucianus in Hermotimo. Itẽ de Dipſadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epiſtola Galeni ad Cyrtonem ad hanc alluſit, κατὰ τὴν παροιμίαν εἰς Δαναΐδων τοὺς ἀμφορέας ἐκχέομεν πίθους. id eſt: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidũ dolia infundimus. Plautus in Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta doliũ, operam ludimus. Catullus:

Dolia uirgineis Nem ille repleuerit urnis.

c Cæcum modò.) Battus apud Theocritũ in Meſſoribus, non ſolum cæcum eſſe Plutũ, ſed & Cupidinem dicit. d Vtroq; claudus pede.) Quibus diuitiæ potiſsimũ obueniãt: improbis ac ſtultis uidelicet, rarò ac tardè bonis ac modeſtis. Id quod ſignificare uoluit, dum à Ioue claudũ & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: cõtrà autem à Dite alatũ etiam. e Per ſomnium diuites ſint.) De uotis immodicis. Nã quicquid optaris, id ſomniare cõtingit: ſicut Micyllus noſter diuitẽ ſe ac præpotentem ſomniat. Et piſcator apud Theocritũ in Piſcatoribus, ſomniat aureum piſcem. Apud eundem, Egloga 9. paſtor quidã, uim magnam ouium, multasq; capellas. Infimæ ſortis homines, nõnunquam reginarum coniugium ſomniant, inquit Eraſmus. Cicero in Saluſt. Repentè tanquam ſomnio beatus. f Thynnus elapſus.) Prouerbium: piſcis eſt marinus, in portu Luſitano magno numero capitur, ad Lyſibonam, & iuxta mare Herculẽ. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. g Callidiorem Vlyſſe.) Homerus Vlyſſem ubiq; uafrum & callidum facit. h Vt ſe aereo.) Alludit ad Theognidis poetæ carmen illud de paupertate, quod in progymnaſmatis Aphthonij in ſententiæ exhortatoriæ exemplo extat: μὴ πενίῃ φεύγοντα, κελεύω, μαινομένῃσι θαλάσσῃ
ἐμπεσέειν, κεἰ πετρῶν λείπῃ λαὸν ἁλιβάτων. Id eſt:

In mare fluctiuagum, ne te premat aſpera egeſtas,
Deſili, & à celſis cornue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expreſsit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.

At

Ac satius multo est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum uiuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idem Lucianus, in dialogo de Mercede conductis. Ac forſitan tibi hoc uolebas Theogni, cum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarum affectionũ libro 11. alludens huc adducit. i Inſcitia, erroráq;.) Effectus diuitiarum, inſcitia & error. k Mecum introijt.) Væcordia, ſuperbia, proteruitas, &c. l Vt Plutus hic.) Iam eorũ quæ quaſi nerbis hactenus diſputauit, exemplum quoq; & actionem ſubijcit. m Quinam eſtis.) Effectus paupertatis, modeſtia ſcilicet, & diuitiarum contemptus. n Innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor.) Accuſatio diuitiarum, ab effectu & accidentibus. o Paupertas.) Artium inuentrix, laboris & induſtriæ magiſtra, & incitatrix ad uirtutem eſt, ſicut Theocritus ait in Piſcatoribus. Ariſtophanes in Pluto eundem locum cõmunem tractat, cõmemorans quæ commoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerum, & luxus. Et Iuuenalis Satyra 6.

Nullum crimen abeſt, facinúsq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit.

Et paulo pòſt:

Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt ſecula luxu
Diuitiæ molles, &c.

Et Claudianus in Raptu:

Sed quòd diſſuaſor honeſti
Luxus, & humanas obtundat copia mentes
Prouocet ut ſegnes animos, rerumq; remotas
Ingenioſa uias paulatim exploret egeſtas.

Et Vergilius de aureo ſeculo, in 1. Georg.

Labor omnia uincit
Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas.

Heſiodus ait: *Sudorem poſuere dij uirtutis ad arcem, &c.*

p Suppeditauit lab.) Paupertas ſic definitur apud Ariſtophanem: Paupertas eſt, cum quis parcè uiuit intẽtus operi, nec illi ſupereſt quidquam, neq; neceſſaria deſunt. q Attamen uide.) Defenſio, per remotionem criminis, in malè utentem.

Etenim

r Etenim quæ tandem.) Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, & ἀνερὲ μισάνθρωπος. t Quis hic est.) Assentatores & simulati amici. u Sedecim talenta ciui tati dependit.) Sycophantæ, hæredipetæ, & sumiuenditores. x Titanicum obtuens.) id est, uultu Titanico aspiciens: hoc est terribili, toruoq;. Idem in Icaromenippo: At Iupiter admodum terribiliter, acriterque, & Titanico me intuens uultu.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ. ALCYON, SIVE De transformatione.

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum causas intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac ueluti cæcos. Quòd autem Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia uidentur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item, ab incremento & collatione ætatum hominis: cum æquè mirum sit, ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & ui naturæ, quæ quum Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia uideri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

CHAEREPHON.

Τίς ἡ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν, καὶ ἡδεῖαν ἀκοήν; ὡς ἡδέα τῶν ἀκουστῶν; τί ποτ' οὖν ἐστι τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἔφυσα γὰρ δὴ τά γε ἔμψυχ' ὕδατ@ διατρίβειν. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ἔοικε, ἀλκυὼν ἐνημερίαν, περιόδῳ@ καὶ πολύθρηνο@. φασὶ γοῦν αὐτὴν ποτὲ ὄντα ἀνθρώπων λόγ@ ἔτι θνητὸν@ θυγατέρα, ἐρῶσαν ἄνδρα τὸν ἐκ τοῦ γένους τῶν Τρηχινίων, τὸν Εὐφήμου τοῦ Αστρ@, καλὸν πάνυ καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα ἰδεῖν. ἅτε δὴ πενθοῦσαν διά τινα δαιμονίαν βάλλειν. εἰς ὄρνιθ@ δέπαν περιπτῆναι ἅπαν τὸν πελάγους, ζητοῦσαν ἰκέσθαι πανταχοῦ· ἐπεὶ πολὺ μέρος γῆς πεζῇ ἐπῆλθεν, ἐχεῖνό τ' ὧν ἀνέμων. Χαιρ. ἀλκυὼν τοῦτ' ἔστιν, ἢ σύ φῄς; ἢ πάνυ τι πρόσθεν ἐκεί-

QVAE uox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus et promõtorio illo? quàm iucunda auditu? quódnam est, inquam, uocale hoc animal? a Nam muta quidẽ sunt quæ in aquis degunt. SO. Marina quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquàm flebilis: de qua uetus iampridẽ hominibus b fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquãdo mulierẽ, Aeoli Græci filiam, quem à pulchra uirũ acceperat, studij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachiniũ Ceyca Luciferi Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atq; honestum filium. Mox uerò diuino quodam numine pennis circunfusam, uolucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHAER. Nunquid'nam Alcyon est, quod ais? Neque ego inquam antè hanc

μίαν δὲ φωνῆς. ἀλλά μοι ξένον τι τῷ ὄντι προσπεσεῖν. γοώδη γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ὄρνιν ἀφεῖναι τὸν ἦχον. μικρὸν δέ τι καὶ ἄλλο, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. οὐ μέγα, μικρὸν μέν τι καὶ διὰ τὸν φιλανδρίαν εἶναι περὶ θεῶν τιμῶν· ἐδόθη γὰρ τῇ τοῦτον γυναικὶ καὶ τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ἱλαρὸν ἄγειν, μετὰ χειμῶνα μὲν διαφθείρουσας τὰς ἀνθρώπους, ὧν δὴ καὶ ἡ τεθμερία πανὸς μᾶλλον. οὐχ ἑῴας ὡς ἄνθρωπε μὴ τὰ τοιαῦτα, ἀκούσαντα δὲ καὶ γελάσαι πάνυ τὸ μέλιττα, ἔφασαν, ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνα; ΧΑΡ. ὀλίγας ἡμῶν. φαίνεται γὰρ ἀληθινὴ ἡ τεθμερία παρέχειν ἡμέρας, καὶ χεῖμα δὲ τοιοῦτόν τις ὦ. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ πατρὶ χρὴ πιστεύειν τοῖς ὀρνίθοις, ὦ Σώκρατες, ὡς δὴ ἐρεῖδον γυναῖκες περὶ ἰχθύος τινός, ἢ ἐρεῖδε τις γυναικῶν; πολλοὶ γὰρ μᾶλλον ἀδύνατον τιν

hanc uocem audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit. [c] Lugubrem scilicet perquàm uerè uocē profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Chærephon: at magnum, ob coniugalem pietatem, à dijs accepit honorem. Siquidem in nidulatione illarum auium & Alcyonum, quas appellant, dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differentis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Non ne cernis summa ac superiora mare, quàm serenissima? Placatum autem ac tranquillum omne pelagus, [d] simile denique (ut ita dixerim) speculi? CHAER. Rectè dicis. uidetur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, numquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates: ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, uel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam uideatur

τὴν φάντασιν ποῦ τὸ τοιοῦτον.
Σωκ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἡμᾶς μὲν ἡμᾶς τῶν ἀνθρωπίνων τῶν καὶ δαιμονίων ἀμβλυωπέστερον εἶναι δεῖται ποιητέον.
διανοηθῶμεν γὰρ δὴ καθ' ὅσον δυνατὸν ἀνθρωπίνῃ ἔννοιαν ἔχειν, καὶ ἔστιν, καὶ ἐφικτόν. πολλὰ γὰρ φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν ὄντων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα. συχνὰ μὲν καὶ ἀπειρίᾳ, συχνὰ δὲ καὶ ὑπὸ νωθείας φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νέοις ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπί τοι μικρὸν πάνυ καὶ πολλοὶ ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἐστί, ὦ γαθέ, οἱ ἀγνοοῦσιν τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις ἐφ' ὅσον ἔστιν; πότερον ὅτι ἀνεπιστήμονές τινες τούτων; ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; ἐπίστασαι Χαιρεφῶν βίαιον ἡμέρον, ἕως ἂν ἐχεμύθων; καὶ ὅτι

detur fieri posse. SOC. O' e amice Chærephō, uidemur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & eorum quoque quæ effici nequeant, tardi atq; obtusiores quidā esse iudices. Nam iudicamus nos plane pro humanæ facultatis uiribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficile adducitur ut credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaq; compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe uidentur. Atq; id quidem nonnunquam per imperitiā, sæpenumero uerò ob quandam mentium ipsarū infantiam. Omnis nāq; homo infans utiq; uidetur esse, uel ultima senectute proiectus: quandoquidem pusillum admodū, ac nouellum est uitæ tempus ad uniuersum æuū. Quid est igitur, ô bone uir, quod ex eiusmodi rebus, possibiles'ne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ij quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibúsue totius naturæ uis incognita est? Meministi, ô Charephon, quanta nudiustertius tempestas extiterit?

Nam

καὶ ἐνθυμηθέντι γάρ τις ἀστραπὰς χιλίας καὶ τὰς ἀπίστους βροντὰς, καὶ τὰ ἀμέτρητα μεγέθη: ἐπιλαβοῖ ἄν τινα τὸν ἐνθυμούμενον ἄπαντα, ἢ δεῖσαι συμπεσοῦσαν, μὴ καὶ μικρόν τι διαμαρτόν τις καταστάσεως τὸ πᾶν ἐγένετο, καὶ λήμαιτο ἂν τὸ γενέσθαι τοῦ κόσμου. μέτρον δή τινα μέσην τε καὶ ὀργυλίαν ἅπασι, τοιαύτην ἀϊδρίαν ἢ ἐκ τοῦ σὺν μεγάλῃ ταραχῇ μεταβάντος, καὶ ἐς γαλήνην αἰσιωτάτην τὴν ἅπαντα ἰδόντος, ἢ γυναικὸς ἀθρόαν μεταπλασθεῖσαν ἐς ἰχθύος φύσιν; τὸ μὲν γὰρ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάττοντα ἐκτετάμενα πολλὰ, ἢ λυρίον, ἢ ἄλλο λέβητα ἐμπλέον ἐν τῷ αὐτῷ πολλάκις ἤδη, μεταπλασσόμενα πολλὰς ἰδέας φύσεως. τῷ δαιμονίῳ δὲ μεγάλῳ καὶ εὐσυμβούλῳ ὑπάρχοι ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀνέφικτον τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λίαν.

Nam uel cogitantem quidē tū fulgura illa ac tonitrua, tū uentorum incredibiles atque immenſas magnitudines, cogitantem iniquam, pauor inceſſit, uereretur forſitā quiſpiam, uniuerſam iamiam ruī turam mundi fabricam. Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis cōſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perduranit. ¶ Virum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eam ne ſerenitatem ex illo uehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere, transferreq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formā transfiguratā in auis cuiuſpiam ſpeciem conuerteret Etenim et pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum ceram ue cum ceperint, facilimè ex eadē maſſa uarias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autē numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

Tum

ἐπὶ τὸν ὅλον ἀριθμὸν πόσῳ τινὶ σαυτῆ δοκεῖς εἶναι μέζω, φράσαις αὖ; Χαι. τίς δ' ἀνθρώπων, ὦ Σώκρατες, νοῆσαι δύναται ἂν, ἢ ἐπιμάσαι τι τοιούτου; ἀδὶ γὰρ ἄπαν ἀφικτόν. Σω. ἀκοῦ δὴ διαρρήδην ἀνθρώπου πρὸς ἄλλους συμβαλλομένων μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἀσθενείαις ὑπαρχούσας. ἔ γὰρ τῶν ἀνδρῶν φύσις, πρὸς τὰ νέα παιδία βλέψαι, τὰ πολλὰ ἐν γνωτοῖς, ὦ δαιμόνιε, διαφερόντως ἔστιν ἴδειν διαφορὰν δυνάμεώς τινος καὶ ἀσθενείας, ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσι, καὶ ἴσως διὰ τῶν τοιούτων τόπων ἔστιν ἀνευρεῖν ἐνίοις καὶ ψυχῆς ὀργάσεις. τοῦτο γὰρ τοῖς νέοις ὡς οὐδ' εἰς νοῦν ἐλθεῖν πάμπαν δοκεῖ, ἀλλ' εἰς νοῦν ἐλθεῖν δυνατὸν φαίνεται, καὶ σφόδρα ἔστιν ἐνίοις αὐτῶν τοῦτο μέγιστον, ἀμήχανον ἴσως ἔχει τὸν διαφορὰν δυνάμεώς τινος καὶ ἀσθενείας, πρὸς ἀνδρα.

Tum mundū omnem quanto teipso maiorē putas esse? Dicas ne tu? CHAE. *Quis hominū, ô Socrates, huiusmodi quicquā uel cogitatione complecti, uel oratione consequi ualeat? Neq; enim id dicendo quisq; assequatur.* SO. *Itaq; iam cernimus homines, si forte inuicem conferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterū alteri tum uiribus, tum etiam imbecillitatibus. Etenim matura hominū ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decē ue dies natos, quam magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet et infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè uitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo gerūtur? Hæc namq; (id quod paulo antè dixi) teneerioribus pueris ne in mentem quidem uidentur uenire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quam'ue immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυριάδας γὰρ τῶν τοιούτων εἷς ἀνὴρ ταχὺ πολλὰς χειρόσακτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἀπειρία πάντων ἀπ' ἀρχῆς ἄπειρον ἀπέργασται πάντων, καὶ ἀμήχανον βάρος ἐπιτίθησι πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις κατὰ φύσιν. ἐπεὶοὖν τῷ ἀνδρὶ τῷδε, ὡς ἔοικεν, ἀνδρὶ παντὶ τοιούτῳ διαφέρει, τί νομίσωμεν τὸν σύμπαντα οὐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας ἀνθρωπίνας φαντάσεις εἶναι, τοῖς τὰ τοιαῦτα δυνατὰ ἐφικνουμένοις; πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολλοῖς, ἑνὶ ἔχειν τὸ μέγεθος τοῦ ἡμετέρου τὸν ὑπερέχειν πρὸς τὸ Σωκράτους ἢ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτον καὶ τὸν ἀριθμὸν εἶναι τοῦ, καὶ τὸν φρόνησιν, καὶ δικαιότητα, καὶ ἁπλῶς ἀρετὴν διαφορὰν ἢ περὶ ἡμᾶς ἀπολείπειν, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡμῖν τῷ ἄλλοις πολλοῖς, τοιούτοις οὖσι, πολλὰ ἀπ' ἀδυνάτων τῶν ἐπὶ γῆς πάνυ ῥᾴδιον. ἴσως καὶ οὐ λῆρον τοῖς ἀναύλοις, καὶ κίναγχον ἢ γράψαι τοῖς ἀγράμμασι μάτοις γραμματικὴν ῥᾴστην, ἀδυνατώτερόν ἐστί τινος, ἢ τὸ

Myriadas enim talium uir nemo permutans manu comple ctatur, & quidē facilè. Acutas namq; ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium, & quæ nolari nihil possit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini (ut uidetur) tantum intersit: quid censebimus uniuersum uideri cælum præ nostris facultatibus, ijs qui tantia hæc cognitione æquantur? Credibile itaque fortasis plerisque uidebitur, quæ iusmodi habet mūdi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formās eiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique cognitiõe similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi & mihi, sed & alijs quibus perinde ac nos sunt, impossibilia uidentur ex ijs quæ forsitan perfacilia sunt: i quandoquidem & tibia uti ijs qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est,

ut qui

ὧν ὄσιν ἀνιστάμενος, ἢ ποῖ σα γιγάνεται ἢ ἐρινόμενα, ἃ ἐξ ὑδάτων ἐν γιγάνεσιν. ὁ Αἱ φύσεις μὲν ἀμορφίαν πλάσαι λοιπὸν, ζῶον ἄπουν, καὶ ἄπτερον, πέδας ὑπόδησαι, καὶ πτερώσασα, ποικιλίαν τε φαιδρύνασα παντὶ καὶ λαμπρῇ τῇ τῶν τοιούτων χρωμάτων, μίξασα σοφῷ ἀπείροις δόσιν μίξεως ἐργάτιν, ἐπὶ πᾶσι πτηνοῖς καὶ ἀψύχοις, πολλὰ γένη πολύτροπα πλάττει τε καὶ ποιεῖ καὶ αἰνίσσεται ζῶα, ἀτελῆ, τίχνασι τιμῶν ἰφάσεις αἰθρίῳ καὶ μεγάλου πρεσβεύοντα σὺν τοῖς ἀθανάτοις δυνάμεις μεγάλας ἔχοντας, θνητοῖς καὶ σμικροῖς πᾶσι τελεῖν ἔνοδον, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα δυνάμενοι ὑπερορᾶν, εὖτ' ἂν τὰ σμικρὰ, τὰ πλείω δ' ἀπερισκόπτως, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ἀπὸ βεβαίως, εὖτ' ἀκούειν περὶ, εὖτ' ἀκούειν. ἁλίῳ δὲ μὲν θεῷ, εἶναι παρίλιόν πεφάσθαι, τοῦτο

ut qui illa ignorãt, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac k natura quidem l quum informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers pedes subijciens, atque adhibens pennas, sed & uarietate quadam multiplicium uariorumq; colorum exornãs, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricẽ. Quin etiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera constituit animalium tum uolucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatilũ, æthereis magni (ut nonnulli tradunt) sacris utens artibus. m Quamobrem immortalium potestates (quæ profectò q̃ maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere ualeamus: pleraq; etiam addubitemus eorum quæ circa nosipsos uersantur: haud firmum quicquam uel de alcyonibus, uel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriã fabularũ, qualis à patribus prodita est, talem

πιῶτε ἡδὺ πασὶν ἐμοῦ, ὃ ἴσως δρίων μάλιστα παραλύσεν τῶν σῶν ὕμνων πρός. καὶ σὺ τὴν ἀνδρῶ ἡδὺ φίλανδρον ὄρνιν πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξί τ' ἐμαῖς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα, πρὸ δὲ ἡδὺ τιμῶσ', οἵας ἔτυχεν παρὰ θεῶν. ἀρά γε ἡδὺ σὺ ποιήσασα τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες, ἡδὺ τὰ ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα διπλασίονα ἔχειν τὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε ἡδὺ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκ. εὖ νυν ἐπισκεψώμεθα τὸν ἀλκυόνα, πρόσφορον ὄντα πρὸς ἅπερ ἡδὺ ἐρρήθη ἐν τῇ Φαληρικῇ. Χαιρ. καὶ μὴν ὥρα μὲν πρὸς πλοῦν ἔστιν.

talem & pueris meis, ô alas quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuũ uerò pium ac studiosum uiri amorem concinam crebrò uxoribus meis, n Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAER. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem ut habeant persuasionẽ ad mulierum inquam consuetudinem, ac uirorum. Iam igitur Alcyoni salutatiõe facta, regredi ad urbem ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenæus Dipnosoph. π. & Laertius in Platone. Nec Platoni hic dialogus elapsus est, sicut nonnulli putant, quos Socratis persona in errorem pellexit. Occasio dialogi, à cantu Alcedinis.

a Nam muta quidem sunt quæ in aquis degunt.) Causam adfert Aristoteles, quòd his neq; pulmo sit, neq; arteria, neq; guttur. Etiamsi sint nõnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, syra, chromis, phoca,

phoca,quem hinc dictum apparet quòd uocem edat.Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7.pecten. Verùm cum sonum non naturalibus organis uocis edi putat: sed uel attritu branchiarum,uel ab interioribus quæ sunt circa uentrem. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερόν ἐστε τῶν ἰχθύων: id est, Multo magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερός εἶ: id est,Imò uerò magis es mutus,quàm pisces. b Fabula proditur.) Fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè sensum habetur apud Ouidiũ,libro Metamorph.11. Ceyx Luciferi filius, Alcyonem habuit uxorem, à qua cum prohibitus, isset ad consulendum Apollinem de statu regni,naufragio periit. Cuius corpus cum ad uxorem delatum fuisset, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones,ut ait Varro. Hæ,referente Plinio lib.10.cap.32. paulo ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fœtificant bruma,qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia uocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo.Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt.Vnde Mantuanus:

Producit Ceyca aues,ubi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt notissimi,in his tempestatẽ non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura,paulum eminentiore,perquàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, ut ferro incidi nequeant. Franguntur ictu ualido, ut spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: καὶ γὰρ τῆς νοσσιᾶς ἐχούσης τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ὁ κόσμος ἄγει: id est: Nidulante siquidem Halcyone,Halcyonidas quos uocant dies agit mundus. Hinc ductũ est adagium illud Aristophanicũ, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἄγειν ἡμέρας: id est, Atq; Halcyonios duxit assiduè dies: hoc est, tranquillam & otiosam egit uitam.Plautus in Pœnulo: Nisi mihi illam tam tranquillam facis,quàm mare est olim,cum ibi Halcedo pullos educat suos. Idem in Casina, Halcedonia sunt circa forum: id est, tranquillitas & silentium. Vergilius inter prognostica futuræ tempestatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydis halcyones.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados κ. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui ubi conſenuit, à coniuge alis impoſitus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in his auibus, ut quum altera ex eis interijt, quę ſuperſtes eſt, longo tempore amiſſam ſociam lugubri uoce deploret. Alij Cerylum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium libro 8. cap. 3. etiam uidetur diſcernere ab Halcedonibus: attamẽ eundem locum & uictum utriq; tribuit. Gaza Carulum uertit. c Lugubrem.) Mantuanus:

Alcestæ *Halcyones lugubre dabant per littora carmen.*

Theocritus de morte Bionis: Neque Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. d Simile ſpeculi.) Inter multa quæ rerum referunt imagines, uelut aqua ꝛs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, ut utrũ plumbo ſublitum. Nàm uitrum quidem ut rarum ac perlucidum maximè capax eſt imaginum, uerùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem, neque dilabi ſinit. Euaneſcunt enim ſimulachra, non ſecus atque candelæ lumen in ſole, quotie ꝛ excipiuntur in corpore nimium tenui perſpicuoque, uelut in aere, pura aqua, cry ſtallo, utroque non obſcurato corporis alicuius oppoſitu. Rurſum in nimium denſis & obſcuris non hærent, uelut in ſilice, ligno ue. Proinde natura ſolertiſsima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad ſpeculorum imaginem finxiſſe uidetur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo ſublato, protinus tollatur & uidendi facultas. Vnde ſcitè dictũ eſt illud: Vt ſpeculũ oculus eſt artis, ita oculum eſſe naturæ ſpeculum. Illud miraculo dignum, ſpeculum non modò clariſsimè repræſentare ſimulachra rerum omniũ, quæcunque obiecta ſunt: uerumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipſas, penè dixerim euidẽtius quàm ſunt, hoc uno diſcrimine quòd aduerſa refert. Cuius cauſa hæc eſt, quòd ſpecies quæ à corpore ſolido per aerem manat ad ſpeculi ſuperficiem, ſimplex, pura, que eſt. unde fit, ut non alia ſit auerſa, quàm aduerſa. Quibus de rebus acutiſsimè diſſeruit Leo Nolanus

sanus in Quæstionibus suis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem uel inopi est impertita seipsum uidendi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Vergilij ex Bucolico ludicro:

Nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret mare.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui ubi libebit tibi qua sit facie, de scopulo quopiam in aquã, si quando tranquilla steterit, despectans teipsam contemplare. e O amice, &c. one filio. f Meministi.) Argumentum à signo. g Vtrum igitur maius.) Epilogus amplificatur à minori. h Etenim natura hominum ætas.) Ab incremento hominum, & ætatum collatione. i Quandoquidem & tibia.) A quotidianæ uicissitudine, quo alius alio differt. k Ac natura quidem.) Ab effectis naturæ, à minore. l Cum informe.) Apes intelligit, quæ cum interierunt, ex tauri interfecti putrescente corpore reparari solent, ut est in fine 4. Georg. Nascuntur autem neque ex coitu, neque partu, sed ex suauitate herbarum & foliorum singuntur. Postea per incubationem uermiculus subnascitur, sicut Aristoteles in 5. cap. 21. de Animalibus tradidit: sed Plinius de eo nonnihil dubitat. Ore emittere fœtum traditur. Plerisque dictæ sunt apes, quasi sine pedibus, quos in prima sui origine non habent. Græcus autem ab opere mellario μέλιτται dictæ sunt. m Quamobrem immortalium potestates.) Conclusio. n Xanthippæ ac Myrto.) Socrati Hieronymus in Ioannanum uxores fuisse duas scribit, Xanthippen & Myrthonem, Aristidis neptem. alij dicunt filiam, Lacrtij etiam testimonio, & Plutarchi in Aristide.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΚΑΥΚΑΣΟΣ.

PROMETHEVS, siue Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium uanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere uoluisse. Occasionem asit sumpsit ex fabula Promethei, quem poetæ fingunt, eo quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cælo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudem: neque tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plastice, ubi bifariam respondet: & super eo, an homines in uitium sum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostendens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, uerumetiam utilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita ut deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neq; cælesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere ut homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque utantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quòd cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò cum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

Ὦ μιαρὲ Καύκασε, ὦ Ἡφαιστε, σὺ δὲ, ὃν ἔδει λίθου τιτᾶνα τουτονὶ πρὸς τῇ πέτρᾳ ἥλοις ἀδαμαντίνοις προσηλῶσθαι ἀλύσεσι, πρόσεχε τὴν κεφαλὴν ἤδη λεπτοῦ τινὸς ἰσθμοῦ τυλωτοῦ, εἴ πῃ σοι χιόνος γυμνὸς ὄφεως, ὡς βεβαιότερον ἐπαναπαήσεται τὰ λύτρα, καὶ εὖ τοῦ ἅπαντος περιφανὴς ἔσῃ λῃστὴς μόλις. Ηφαι. πρόσεχε τὸν νοῦν, ὦ Ἑρμῆ. ὅτι γὰρ ταπεινὴν καὶ πρόχειρον ἐφαρμῶσθαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμύνωμεν τῷ πλάσματι τὰ πλάσματα αὐτοῦ εἰ ἀνδρωθείη. οὕτω μὲν ἐπὶ τὸ ἔσχατον· ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη τοῖς ἐπάνω. ἀλλ' εἰ δὲ καὶ, ἐπὶ μέσου ἐγκοῦδά που πάρεστι φέρεσθαι ἀνεφαμμένον, ἐγκαθεὶς τῷ χερὶ ἀπὸ τουτονὶ πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ. οὐ λέγεις· ἀπίθανόν τι γὰρ οὐ πίσευμα, καὶ ἀπρόσβατον, πανταχόθεν ὑψίκομον ἐπανεστηκὸς. καὶ τῷ πολλαχοῦ τοιούτῳ ὑλώδει λειμῶνι ἔχει τὸν ἐπίβασιν, ὡς ἂν προσίοντι μόλις ἐφάνῃ, καὶ ὅλως ἀδιαφορώτατος ἐστιν

EN[a] tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic [b]Titan affigẽdus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nuo datus niue, cui firmius infigantur uincula, & unde sus spẽsus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectandũ profectò Mercuri nobis est, ne humili loco, ac propè terrã affixum, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendẽs, ijs qui in mõtis radice uersantur, minimè appareat. Quãobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in mõtis medio supra cõuallem, passis binc atque illinc eregionè manibus, cruci [c]affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic undiq; sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendẽtia parumper in præceps: tanta proinde angustia, ut nullum penitus recipiant uestigium, cum uix summis hic insistas pedibus: deniq; quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.

φὲς ἀν γένηται. μὴ μέλλε ὅρ, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ παράσχε σεαυτὸν ἁπαντικρὺ πρὸς τὸ ὄρος. ΠΡΟ. ἀλλ' ὑμᾶς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, ἀπολιθῶσαί με παρὰ τὸν ἐκεῖσε Δυσυχοῦντα. Ἑρμ. ἴσως, ὦ Προμηθεῦ, τὸ ἀπολιθῶσαι, αὐτὶ τοῦ αἰωνοπαλαιπωρεῖσθαι καὶ αἰγυπιὸν μέλλα παραιρήσεσθαι τῷ ἐπιτάγματος. ἢ ἐχθὲς οὐκοῦν ἀπέδρας ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀγορᾶς; ἀλλ' ἴσως τὸν δεξιὸν, σὺ δὲ, ὦ Ἥφαιστε, ἀπόκλεισον, καὶ πρόσηλον, καὶ τὸν σφυρὸν ἐμπεπόνησο ἀπ' αὐτῶν. λοιπὸν καὶ τὸν ἕτερον, ἀπολέφθω τὸ μέλλον καὶ αἰγυπιός. ὦ ἔχθρα, ἀπαντήσονταί σοι ὕδατα καὶ ἐπιτείχισμα ἀπορίας, ἵνα πάντα ἔχοις ἀντὶ τοῦ ἥπατος καὶ δίψους καὶ λιμοῦ πλανᾶσθαι. ΠΡΟ. ὦ Κρόνε καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πάσχω ἐγὼ δυστυχὴς, οὐδὲ ἀδικήσας τι μέγα; ΕΡΜ. οὐδὲν ἄρα ἀδικεῖν ἔοικας, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα μὲν τοῦ νομοῦ τῶν ἱερῶν ἐγχειρί-

ca fiat. Ne igitur cunctaris, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. At nos saltem, ô Mercuri & Vulcane, misereſcite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatè istam incidi. MER. Misereſcite, ais Promethee! Tanquã parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, ueluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram, Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe lævam, quò & illa ritè implicetur. Bene astum, iam nunc deuolaturæ tibi aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmij pro opere illo tuo tã pulchro, tum ingenioso. PRO. O Saturne, o Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quib⁹ afficior pœnis, qui neq; facinus unquã graue admiserim. MER. d Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus,

mirum

θεὸς, ἅτας ἀδικωτάτους, καὶ κακοτεχνοτάτους, ἐπὶ κακοτεχνίᾳ κακοτεχνίαν ἐπιφορτίσας, ἐκ τοῦ κρυφαίου θησαυροῦ ἐξαγαγὼν, ἀνθρώποις δωρούμενος; μεμνημένος Ἡσιόδου τοῦ Διὸς ἔντας ἀπορίπτεις. ἐπεὶ καὶ τὸν ἀνδρόγυνον αὐτὸν ἐπενόησας, καὶ παμμιγέστατα ζῷα, καὶ μιξοθήλεα γένη τῶν γυναικῶν. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα καὶ δαιμόνιον τὸ πῦρ ἐκλέψας, καὶ ἔτα ἐδώρησας τοῖς ἀνθρώποις, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἁμαρτὼν ἀφυλακτεῖς, φὴς μὲν ἀδικεῖσθαι; πρόδικος, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ κατὰ τὴν παιτικὴν ἀνάκτησιν αὐτιᾶσθαι, ἐς τὸ τοιοῦτον προφέρει, ὡς ἔτι ἔγωγε τῶν ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, ἃ τὰ δίκαια ἐγὼ γνοὺς, ἀτιμοτέρων ἂν ἐμαυτῷ. ἃ γοῦν ἔχοιμι σοι, ἐθέλω σοὶ καὶ διαπεπλεγμένα μᾶλλον ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δεῖ.

mirum quàm uafrè egeris, atque improbè, optimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus cādido adipe uelatis imposuisti. & Hesiodi ipsius iam mihi in mentem uenit, qui mehercle de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud uersutum magis ac callidum, & quidem maximè omniū mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorū omnium praestantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce usum tradens. At uerò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis, te quasi insontem, et nemini prorsus iniurium, uinculis implicari. PRO. *Videris fquoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetam, incu-*

sare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, censuiſſem. Verùm ſi uacat tibi audire ex me defenſionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu dilucre curauero, ſimulatque perſpicuum fuerit oratione mea,

quàm

δε λέξαμι κλίνε ἐγκαλέτω πρὸ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δὲ, τριβώλε γὰρ εἶ, καὶ δικανικὸς εἶ, ἀπολόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς δικαίως τῶν ψόφων ἔδωκε, κἀντεπῳδάς μοι πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ τῷ Καυκάσῳ, ἐλεεινὸν θέαμα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἔοικεν μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὸν ἔφορον ἐγκαλεῖν, καὶ ἐς εὐδίαν λέγειν ἡμᾶς ἀνακαλεῖσθαι· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτω πρὸς ἀναγκαῖον, ἐς ἃ ἐκεῖνος διατεθρύληται ἐπιμνησθέντες σου τῆς ἡπατοσκοπίας, τὸν μὲν τοῦτον σχολὴν ἔοικεν οὐ μικρὰν ἄγειν, ἐς ἀκρόασιν διατεχρέσθαι σοφιστικὴν, εἰσόμενοι εἰ καὶ πανηγυρικὸς ἐν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. πρότερος οὖν ἐμοῦ λέγε τὰ ἐμοὶ λώγια, καὶ ἴσως μὲν οὐ δεινότατα διατεχρήσεται, μικρὰ δαιδυφεῖ τι τῶν δικαίων τοῦ πατρός· σὺ δὲ, ὦ Ἑρμῆ, δικανικὸν πανὺ μοι ἔοικας. ΕΡΜ. μὰ Δί' ἀλλὰ

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronũciauerit. Tu uerò quandoquidem tam eloquio polles, q̃ iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, ut lubet, q. me baud inuria prope portas Caspias Caucaso ixti affigendũ iudicarit, quò miserrimum & Scythis omnib. fiam spectaculũ. MERC. Inanè insumis operam Promethee, si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia: tentare enim istuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hic manendũ est, dum ex ærduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curã gerat: occasionem nimirũ hæc nobis moram ministrabit te auscultandi declamantẽ, qui præter astũ quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas uelim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro

iudice

κατήγορον αὐτὶ ἰδοῦ μοι ἕξεις, ἐς τὸ πῦρ ἐφιλήμενος, ψυχρόν μοι τὸν λάμητον ἀπολέλοιπας. Προ. σὺ μὲν οὖν ἀπιὼν ἀπόλλυσι τὸν παρ ἐμοῦ μισθόν, σὺ μὲν πρὸς Διὸς ἄλλο τι σκόπει, ὁ Ἑρμῆς ἢ μὴ τὸν ἀνθρωποποιΐαν, καὶ τὸν διανομὴν αἰτιάσονται. ἥμφω δὲ τιχεῖτον, καὶ οὐκ ἂν δεινὸν εἴποιμι ἄνω. Ἑρμ. ὁ Ἑρμῆς καὶ ταῦτ ἐμοῦ ἀρεῖ. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγους τοῖς δικανικοῖς ἦκα, ἀλλ' ἀμφὶ τὸν λάμητον ἐπιτηδειότατος ὢν τυγχάνω. πολὺ γὰρ ἐν τούτοις ἐστὶ μοι τὸ τοῦ ἐμπορεύεσθαι. πολὺ ἀλλ' ἐν καὶ τοιούτοις, ὦ Μαίας παῖ, ὑφ' ὅτου, περὶ ὅτου πρᾶγμα τὴν κατηγορίαν. Ερμ. πάνυ γοῦν, ὦ Προμηθεῦ, μακρῶν δεῖ λόγων,

iudice accuſator tibi futurus ſum, eo quòd compilato igni, gelidam mihi officinã reddideris. PRO. Partiri igitur uos cõueniet actionem, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum cõgeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; diſtributioni, impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos reamoretur, quũ ambo ſitis egregij artifices, et ad compoſitè dicendum impendiò inſtructi. VVL. Mercurius meã obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ ſunt, utpote rhetori. Nam ego quũ baudquaquã in iudicialibus diſſertationibus uerſer, ſed magis circa focum, ibiq; nõnihil eſt quod meæ poſſunt uires: quo pacto oratorem agam, nõ uideo. PRO. Nihil eſt quòd Mercurium de furto dicturum ſuſpicer. Quomodo enim furti me ſuggillauerit, cuius ipſe author eſt? Vnde neceſſitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ ſoboles, ſi me culpæ cuiuſpiã arguere uelis, ut modò proponas accuſationem. MER. Si mihi propoſitum ſit

malefacta

λέγων, ἢ ἔκανῆς τινος πάρεσ-
σιν, ὡδὶ τὰ σὰ συμφερόμε-
να. ἐγὼ δὲ ἀκούειν μόνον τὰ δι-
φθέρια ἀπεῖμι τ ἀδικημάτων.
ἢν ἐπιβαπίνει σοι μοιράσαι
τὰ ἱερία, σκοτῶ μὲν τὰ ἄλλα
σε ἐφύλαξα, ἐξηπάτησας δὲ
τὴν βασιλέα, καὶ τὰς αὐδρώ-
πους ἀπέπλασας, τὸ δὲ λοιπὸν
καὶ τὸ πῦρ ἐλεῖψας παρ' ἡμῶν,
ἐπέμψας παρ' αὐτούς. ἐκεῖ μοι
δοκᾶς, ὦ βέλτιστε, μὴ συνίναι
ἐπὶ τοῖς ταλαντάτοις, πολὺν γε-
λωδέστατος τῷ Διὶ συμπαρεμί
νῃς. ἀ μὲν οὖν ἐξήρτῳ εἰ μὲ
ἀγγέλλει ταῦτα, λίαν καὶ δι-
λέγκτῳ, καὶ ἐθέλω τινα μακρὰν
ἀπαντείνειν, καὶ παρῆδαι, ὡς
ἂν μάλιστα, ἐμφανίσαν τὸν δε
λήσαντα. ἀ δὲ ἐγὼ τοιοῦτόν τι
πεῖδαι τὸν σιμὸν τ ἐμῶν,
καὶ τὰ περὶ τὰς αὐδρώπους καὶ
πυρῶσαι, καὶ τὸ πῦρ ἀναλῶσαι
ναι, ἱκανῶς ἀπηγόρευταί μοι,
καὶ μακρότερα ἐκ ἂν ἔπειμι.
πῦρ γὰρ ἤδη τὸ ταυτὶ πρ. ἀ

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodã rei ensere crimina satis est, i quo pacto uidelicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illã pro teseruaris: quodque bonunes, quos esse minime decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, uir optime, lauis benignitate, ac usus es mihi eam parum intellexisse. At uerò si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterùm, si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus k recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus! quando aliter dicere, iam planè sit nugari.

PRO.Sic

ἐρρι. ἐ μὲν ηδὴ ταῦτα λῆρός ἔστιν, ἃ ἔφημας, ἐψόμιδα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δὲ ηδὴ ἐπείπερ ἐμοὶ ἐγκλημάτων ἔοικε εἶναι τὰ ἐγκεκλημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διαλύσασθαι τὰ ἐγκλήματα. ηδὴ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ περὶ τῶν ὀρνίθων, ἃ σοὶ νῦν τὸν οὐρανὸν, ηδὲ τοὺς λίγω ταῦτα, αἰσχύνομαι τὸν Δία, εἰ οὕτω μικρολόγος ηδὲ μικροψύχους ἔστι, ὡς δεῖ τι μικρὸν ἐμοὶ ἐν τῇ μερίδι ὀφεῖν, ἀσμενοληπισθεσόμενον πάμπαν σκληρὸν οὕτω θεόν, μὴ τῆς συμμαχίας μνησικακήσαντα, μήτι καὶ τὸ ἀρχῆς πάλαι ἐκ τοῦ ἀφάνους ὄντος, ἐνενήκοντα, ηδὲ ὡς μικροῦ τὸ τελευτῆσαι, ἡμῖν ἀγανακτῆσαι, ἃ μὲ τὸ μᾶλλον αὐτὸς λέγειν. ἀλλά τοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς οὔσας, οὐ χρὴ οἶμαι ἀπομνημονεύειν, ἀλλ'

PRO. Siquidem isthuc ansit nugari, posthac uiderimus: nunc uerò quoniã absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet ut recenseam quàm ille sit pusillanimus & querulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum inuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignatiõis origo atque materia. Nam quis non uidet, puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, quoniam [m] maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiuabium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa

ἀλλ' ἀ ὑμέτερα μῖσα ξὺν ἀνοχυμένῳ, παιδικὸν ὀφ γοῦδα, καὶ αὐτῷ ἐν τῷ συμπο σίῳ καταλιπᾶν τὴν ὀργήν. ἐπ δ τὶ οὔομαι τοιοῦτόν τὸ μῖ σος, καὶ μνησικακᾶν, καὶ ἴσως δεῖ τινα μόνῳ λοιφολόι- ναν ἄπαγε, ὅτι θεῖς πρέπει, ὅτι ἄλλως βασιλικόν. ὦ γεῦ ἄρίστε τις τῶν συμποσίων τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀπάτιον ἢ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ἀθηγιλᾶν, τὸ καταλιπόμε νον ἔτι μόνον, καὶ λύπος, ἢ σιω πὴ, σκυθρωπὸν ἢ ἀτόφιτον πρά γματα, καὶ ἅπαντα συμποσίου πρέποντα. ὅστις ἐγὼ οὐκ μνησι κακήσω τὴν ὑστεραίαν ἔτι φί- λων τὸν Δία, ἐχθίστως καὶ τοι λοιπὸν ἐν αὐτοῖς ἀγανακτή σων, καὶ παύσεται ὑγιὲς οὐδὲν ποιῶν, εἰ δικαίως τις λέγοι, παιδιάν τινα ἐκεῖνο, παρόμοιος δὲ διαγνώσεσθ τὸ βέλτιον ἢ κρείττονος. τίθει γ, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἀπενεγκεῖν αὐτὸν τῷ

& dimissa ira, sympoſij deli- ctum ueluti luſum æſtimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odium, & meminisse iniuriæ uete- ris, haudquaquam reges de- ceat, ne dicam deos. Sed age dum tollamus è conuiuijs le- pores illos & sales, risum, et ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacita tem & silentiũ fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, de- cẽtius exulare crediderim hu iuſcemodi à conuuio. ⁿ Nam Iouem in poſterum diem re- cordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis car- nium, in qua nil præter io- cum notares ac luſum? Vt ne interim dicam quòd moleſtè nõnihil eſſet laturus, tanquã his rebus leuiculis potuerit of fendi. Nihil enim aliud ex- plorare uolebam in ea diui- ſione, quàm in delectu par- tium meliorem num Iupiter ab alijs dignoſceret. ° Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in parti-

tione

πίναι τῷ Διΐ, τῶν δ' ἄλλων ὑφη-
γεῖσθαι. τί σῶν διὰ τοῦτο ἐ-
γκλῶ τὸ τ' λέγειν τῇ γῇ τὸν οὐρα-
νὸν ἀναμιμίχθαι, καὶ δεῦρο μὲ
καὶ σκυφοὺς καὶ Κιλίκιον ἐ-
λεῖν ἰδιωτῶν, καὶ πάντας διατα-
πάμηφ, κ' τὶ ἔπαρ ἐκπάγλων;
ἆρα γὰ μὴ ποιῶν τοῦτο διατε-
γεῖν τὸ ἀγωνιᾷσιῶντ@ κἀτεῖν
μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν ἀ-
γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν εὐχέ-
ρειαν, τί σῶν ἐπαίνεσφ εὖτ@, ἐ-
λεῖν βοῦν ἀπολέσας, εἰ ὑμῶν
ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ὀργάσ-
ται; διά τοι πόλυ εἰ σῶν ἔχρηπεν
εὐγνωμονέστερον διάκεινται
πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἢ σὺ καὶ γὰ
καὶ τὰ τὸ ὀργὴν ἐξυπόπτως ἄγαν
φέρειν· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκόντων ἀκ
ὄντων ἔστιν τῷ μαγείρῳ σαυρῶ
σῶν τιμωρεῖσθε, ἢ τὰ κρέα ἕψων,
διαδὺς ἢ ἀπόπλυνον ἢ ῥοιμῦ τι
ἐπιλιπαίνοντε, ἢ ἐπιστομεύων ἀκ
πεσπάσαντ ἢ κρεῶν διατιβρέχ-
θοντε, ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέ
μουσιν αὐτοῖς. εἰ ἢ καὶ ποῦ τε ὀρ
γισθᾶεν, ἢ διανύλως ἐπίφριψαν,

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendã atq; moleſtam. Et, ſi lubet, finge meomnino portionem fuſtuliſſe: quid tum? Nũquid ideo decebat ut P cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, uincula excogitarentur, & cruces, totus'que Caucaſus, aquilæ deinc demitterentur, quæ hepar dilaniarẽt? Fallor, ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã cũ hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modeſtius affectos: qui quũ dijs immortalib⁹ natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere parerat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit, eam ob cauſam, quòd carnes elixas, immiſſum iuſculo digitum, uiſus ſit circumlambere, aut ex ueru nonnihil toſtarũ carnium uellens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiunt, niſi uehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ κρὸ λατὰ λίβυς ἱπάτας ἐν-
αὐτοπολεῖσθαι ἢ ἀλλὰ πᾶν αὐ-
τοῖς τῶν τελευτῶν ἴσον. κρὸ
πρὶ μὲν τ λαιῶν τοσαῦτα, νὴ
σχεδὸν μέχρι λαιμοῦ ἀπολογεῖσθαι,
πολὺ δὲ αἰσχίω λατηγορεῖν ἐ-
κάνω. πρὶ ἢ δὲ πλατινῶν, νὴ
ἔτι τὸν αὐθρώπων ἐπίσια, κρὸ
γὰρ ἢ ἄλλο λέγειν. τοῦτο ἢ, ὦ Ερ-
μῆ, δικαίως ἔχειν τὸν λατηγο-
ρίαν, ἐκ οἶδα λαθ' ὁ πρότερον
αὐτοῖσδι μεταστρέφω, ὡς ἐκ ἐ-
λως ἐχρὸν τοῖς αὐθρώποις γίγε
σθαι, ἀλλ' ἄμεινον ὧν ἡμεῖς
αὐτοὶ γὰρ ἄλλως ἔντας αὐθρ-
γατον, ἢ ὡς πλάττεσθαι μέχ ἐ-
χρῶν, ἄλλην δέ τινα, νὴ μὰ τὸν
τὴν διοχμικτίδα ἢ ῥέαν;
ἐγὼ ἢ ἅμως ἐκ οἶδ ἀμφὶν ὅχ ὅ-
κρὸ πρῶτόν γε ὡς ἐλαμέα τοῖς
θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γίγνε-
ται, τῶν ἀνθρώπων ἐς τ βίον
παραχθέντων, πεφάσθαι δέ
κυδέν. ἔπειτα δέ, ὡς κρὸ ἐμὲ
φέρεται νὴ ἀμείνω τεύξε αὐτ
τοῖς παρεκολὺ, ἢ εἰ ὀρθμῶ νὴ
ἀπαίθρω-

aut uerberant gentes? uerùm qui in crucem ullum fustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, nullis fanè defensio: sed unde multo uilior planè ac turpior in te redimdet accusatio. Tempus nunc monet, ut de pl[illegible] & hominibus à me [illegible] differatur. quam [illegible] constat sitam [illegible] nemem: neque fat[illegible] habeo Mercuri, [illegible] culpæ me primo rei [illegible] illius, quòd homines [illegible] quaquam procreari debuerint, qui moverentur: sed commodabilius foret, terrâ ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An uerò, quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrumq; facilè respondeam, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malo ue deorum, homines in uitam sunt adducti, uerùm etiam quòd in rem eorum illuc potissimùm cedat, magis quàm si (ut iam olim

ἀπεδήμησεν συοίδαν τὸν γῆν μένειν, ὧν τοίνυν πάλαι (ἦεν γὰρ οὕτω δῆλον ἐξ γένετο, ἢ τι ἐλλίποιμι ἐγὼ, μίξας παμμόνους καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μένον καὶ τὶ ἀπρεπέστερον γίνοιτ. ἢ γῆ οἷα, ἄγριόν τι χεῦμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἄπασι, καὶ τοῦ τῶν εὐμορφίας λαοῖσ, οὗτι ἂν βωμοὶ θεῶν, ἢ νεὼς, ἢ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, εἶτα μᾶλλον νεῶν ἀπεσβέσθαι χρὴ φάναι τά μι τὰ πάντων ἐν σμικρῷ τετιμῆσθαι; ἐγὼ δὲ (καὶ γὰρ τι προβουλεύω δὴ τὸ ξυνὸν, καὶ σπεύδω ἅπαν εἰς δύναμιν τὰ τῶν θεῶν, ὅσον δίκαιον δὲ καὶ τὰλλα πάντα ἐν λόγῳ, καὶ λέλεγ) ἐσφόδρα ἐκ ὀλίγου ἄρασθαι δὴν ἐλίγην ἐπὶ τοῦ πολεῦ λαβόντα, ἵνα τινὰ συμβοηθῶ, καὶ ἀναπλήσω, τὰς μορφὰς μὴν ὁμοίας ἡμῖν αὐτοῖς προσηκούσας. καὶ γὰρ ἐνῆν τι ἡμῖν τῷ θεῷ, μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, nũ ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaque tellus inculta, rudi ac hirta syluæ horresceret, ac squalleret situ, adeò ut nequispiam gentium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiscemodi, quemadmodum summa diligentia iam undique apparent hæc elaborata, nõ sine eximia deorum uenerationè: ego cum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dys forma non admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum, in quo mihi natura diuina deficere uidebatur;

μὴ ἐντεῦθεν ἔτι ἐπιστὰς αὐτῷ, καὶ πρὸς ἐμοῦ ἐφ' ἑκάστοις ἡ ἐξέτασις γιγνομένη, εὐλαμεστέρους ἀπεφαίνετο αὐτούς. ἔνεστιν μέν τοι καὶ τὸ εἶναι, δυμηχανώτατον δὲ ἄλλως, καὶ σωστικώτατον, καὶ βελτίονος ἐπιδεούμενον. καὶ δὴ λαβὼν τὴν πυρκαϊὰν λέγω, γῆσσα ὕδατι φύρας, καὶ διαμαλάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἀδώνεων παραπλήσιας σωστικὰς ἐμοὶ τοῦ δρόμου. τοιοῦτ' ἔστιν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἐλέλυκα. καὶ τὸ ξυμπᾶν ἐρᾷς πλέον, ἀ ἐν πολλῷ ξόανα πεποίηκα, καὶ τὰ τίμια ἀκίνητον ἐς δίνησιν ἤγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὰ ἀπ' ἐκείνου ἕτερα τῶν θεῶν ἐστὶ θεοί, διότι μὴ ἐκεῖ γῆς θνητὰ ξόανα τινὰ γεγένηται. ἔτι γὰρ καὶ ἀγανακτῶ ὁ Ζεύς, ὅσπερ ἐλαττουμένην τὴν θεῶν ἐκ τῶν ἀνθρώπων γονέων. ἀ μὲν οὖν τότε ἐλέλυτο, μὴ καὶ ἔτει ἐπίφασιν ἐπ' αὐτῷ βλάβους

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: ueluti modò si eam cũ homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúue præstante, sed mortali tamen. Cæterùm [3]iuxta Poetæ dictũ, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: Mineruã interea adhortatus, ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totimq; mali (ut uides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animãtia: et quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam uerò mirum quàm indigneturIupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uerò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus, iam futurum sit ut dijs suis orbetur. Verùm quis unquã tam demens extiterit, ut solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id ueretur, ne defectionem moliantur homines,

ἀδύνατοι, καὶ πόλεμον ἄβρυγ-
νοι πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ
γίγαντες. ἀλλ' ἔτι μοὶ δοκεῖ ἐκ-
δῆν ὑδίκως πρὸς ἐμοῦ, ὦ Ερ-
μῆ, καὶ τῶν ἐμῶν ὀργάνων, δέεσθαι.
ὥ σὺ δεῦρο τι καὶ ἐμοὶ τὸ μικρό-
τατον, ἵνα γε συμπράσωμαι, καὶ
δίκαια ἔσομαι πεπονθὼς πρὸς
ὑμῶν. ἔτι ἢ χρήσιμα ταῦτα γε
γένηται τοῖς θεοῖς, οὕτως ἂν μά
θοις, εἰ ἐπιβλέψειας τῇ γῇ,
ἐκεῖσε αὐχμηρὰν καὶ ἀκαλλῆ
ὄντα, ἀλλὰ πόλεσι καὶ γεωρ-
γίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διε-
κοσμημένην, καὶ τῇ θάλατ-
τῃ πλωτὴν, καὶ τὰς νήσους
ἐκτετιμένας, ἁπανταχοῦ δὲ
βωμῶν καὶ θυσίαις καὶ πανη-
γύρεσι. μετὰ ἢ Διὸς
πᾶσαν μὲν ἀγυιὰς, πᾶσαι ἢ αἱ
θριάσιαι ἀγυιαί. οὐ γὰρ ἂν ἐμὲ
αὐτῷ μόνῳ κλῆμα ἓν ἐπλεκτὸν
μὴν, ἐκαλούμην αὖ τ' χρήσι-

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: ut iam iniquè de me quisquã queratur, uel operibus mea industria absolutis, q. inde dij immortales offensi sint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimũ aliquod profer, & ego cõticuero, ueluti meritò bas daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat utilitas, si contemperis terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, urbibus, agriculturis et mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, undiq; aras et delubra, sacrificia & festiuitates, adeò ut iam passim uiæ & fora, denique quocunq; te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, uos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi estis. Verùm ego in communi deorum utilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem uestram homines potissimùm produxi.

ρῶ δ' ὅτι τὸ λοιπὸν φόβον, τί θαυμα ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δὲ Διὶ μὲν καὶ Ἀπόλλωνι, καὶ σὺ ἦς, ὦ Ἑρμῆ, τινὰς ἰδίους ἅπαν ταχοῦ ἔστι, Προμηθέως δὲ εὐθὺς μὲν ἐρᾷς ἅπαν τὰμαυτῆ μάντ σκοπῶ, τὸ λοιπὸν ἢ καταπροδίδομαι, καὶ ἐλέγξω τινῶν; τίδά δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδ, ἐννόησον εἰ δέ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμιχθῆναι ἀνθρώπῳ ἢ πλοῦτος, ἢ νοῦσος, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο ἔφυτο, μὴ δῆτα ἀπατήσῃς, ἀμείνων γὰρ ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία τῷ ἔχοντι μᾶλλον δέ τι τοῦτ' ἐρῶ, ὅτι μὴ γιγνομένων τῶν ἀνθρώπων, ἀμφοτέρων σωίζεσθαι τὸ θαυμάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ πλείστου τινὸς πλουτίσαντα ἀμίλητον, ὅτι ὑπ' ἄλλου τινὸς δεῦρο μεθυβρίζεται, ὅτι ὑμῖν αὐτοῖς ἀμείνων τιμῶν. ἀλλ' γὰρ ἂν εἰ. χεῖν πρὸς ἕ, τι ἁπάντων πα ραδῶμεν αὐτὸν, ἀλ' ἂν σωίη ται ἡλίκα σὺλαμβανόμεθα, ἐκ ἐμοῦ τοῦ ἀμείνονος τ ἐμαυτοῦ γενέτ. ἀτον γὰ δὲ ἢ τὰ μέγα δέκ δεῦ ἂν μέγε, εἰ τῷ μικρῷ πα

Nam si quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueã, uelim mihi commonstres: templum Promethei, quèadmodum Iouis & Apollinis nusquam non uideas: denique & tibi Mercuri quædã delubra sunt sacra. Cæterum isthuc interea tecum expendas uelim, num tibi bonum aliquid appareat, sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo uideat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fieret homines, iam futurũ erat ut omnis cunctarum rerum deo cor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberẽtur in precio, cum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam seu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur?

[illegible] tur? Verumenimuero quum optimo iure bonorem à uobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem cepio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais, " flagitiosi quidam sunt inter homines, puta macchi, bellatores, fororum mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos non aequè liceat reo perire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in coelum culpam reijcias, ac terram, unde dij fuerunt prograti. Nec uerò est quòd dicas, hominum formationem dijs immortalib. facessere negocium, et augere curam, alioqui ociosis. x Sic enim eandem ob causam pastor q gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud uidebitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, ut iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar inbibant,

καὶ τ' ἀμβροσίας ὑπερφύσιβα, ἄλλ' ὑμῖν ποιοῦσθε. ὃ δὲ μάλιστά μι νύσσει, τί ἔχειν, εἰ μεμφόμενοι τὴν ἀνθρωποπρεπείαν, καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ἵμως ἀρᾶτε αὐτῶν, καὶ ὃ διαλάττεσθε διατίθεσθε, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σάτυροι καὶ λύκοι γρφόμενοι, καὶ ὅλως ἀφ' αὐτῶν ποιᾶ ἄλλα ἀξιοῦτε. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἴσως φήσει, εἰκονιπλάθαι τὰς ἀνθρώπους, ἄλλον δέ τινα ζῆν ποιῶν, ἀλλὰ μὴ ὑμῖν ἰσοτίμους. καὶ τί ἄλλο παράδειγμα τούτου ἄμεινον προτεινόμενος, ἢ ποίους ἄλλους ὑμῖν ἐπιτάξω; ἢ ἀσφάλειαν καὶ διαφθορὰν ἔλαβε, καὶ ἄγριον ἀπεργάζεσθαι τὸ ζῶον; καὶ τοῦτ' ἂν ἢ δυοῖν θάτερον, ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν τιμὰς ἀνέτρεψας, ἐκεῖ τοῖς γρφόμενοι; ἀλλ' ὑμᾶς ἔτυχε μᾶλλον ὑμῖν τὰς ἱκανὰς πρεσβύσαι, ἐν δυσὶν ἡμῶν ὧδε τ' ἀντιαὶν ἰλθῶν δίκι μετ' ἐμέ μενας ἀδικουμένας. τὴν ἢ τῶν τι μῶν ὑμῖν καὶ τ' δυσὶν ἄτιμον

& uentre distendat ambrosia? Caterũ malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potißimũ reprehenderitis, quas tamè impendiò adamatis, et modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas uos demittitis: ut ne interim dicam, quòd in cœlum admissus, diuinitatis cõsortes redditis. At qui ꝑ nõ erat, ais, absurdum, ut fierent homines, si modò ad nostrã hanc formam similitudine quapiam nõ accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar hominem effigiassem: nisi beluinũ magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. 2 Sed si hoc dixeris, non uideo quomodo uos diuino honore afficerent, aut accumularẽt sacrificijs: quæ q̃ grata sint uobis, cõijcere licet ex eo maximè, q̃ nõ grauamini uel ultra Oceanũ summa celeritate proficisci, potiꝰ inculpatos Aethiopas, si quãdo senseritis uobis afferri ab illis hecatõbas: uerùm me, q̃ honorũ huiusce modi ac sacrificiorum author sum atq; origo, nescio quo iure

in crucem

ἀνασκολόπισατε. πρὸ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπους, καὶ ταῦτα ἱκανά. Ἴωμεν δέ, ἐπὶ τὸ πῦρ μίσγωμεν, καὶ τῶν ἀπανθράκων τοῦ τῶν ἀνηκέστων. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινα, μηδὲν ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἐπὶ ἐμοῦ δ' ἐπὶ πυρὸς ἀπόλωλε λίπαμμον, ἢ ἔστι καὶ παρ' ἀνθρώποις ἐκεῖ; ἀπόκρινε. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα φύσεις τοῦτο δ' ἔμαθε τοῦ δόλου τι ἔλαττον γίγνεται, εἰ λάθοι τινὰ δόλῳ αὐτὸ μεταλάβοι. ἐγὼ δὲ ἀπιστοῖμι ἂν οὐκοῦν μόνος τοῦτο, φθόνῳ δὲν αὐτὸ πρὸς τοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμᾶς βλάπτειν, τούτων ἀπολύειν μεταδιδόναι τοῖς ἀνθρώποις. ἀλλὰ τοῦ Διὸς γιγνόμενοι, ἀγαθὸν καὶ ἄφθονον, καὶ ἀστῆρας ἐκεῖνο· καὶ ἔστιν φθόνος πάντως ἐνεόν, ἴσως γὰρ καὶ τὸ πᾶν τοῦτο πῦρ ὑφαλίσκῳ λαμπόμενον ἐστὶν ἀλλοῦ, μηδ' ἔλπις τι αὐτοῦ λαμβάνειν, οὐ μόνον ὑμᾶς ἀδικοῦν, οὐδὲ γὰ ὑμᾶς λάθοι αὐτό,

in crucem ſuſtuleritis. a Hæc ſunt quæ de hominũ plaſmate ſat fuerit commemoraſſe. Ad ignem tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimiorum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctetis: ſed mox mihi reſpõdeas, nũquid ex igne diꝝ quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidem uix unquam dixeris: b quando ſic natura comparatum eſt, ut ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: denique non extinguitur ideo, quia alium in de flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſſimum hinc colligo argumẽtum inuidiæ, quòd quum citra ullam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen uſu arcere in animũ induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere uidẽtur. c Quod cõtrà oportebat, deos omnes eſſe bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia lõgè abeſſe. d Sed quid ſi omnẽ prorſus ignẽ ſuffuratus, detuliſſem in terrã, adeò ut nihil uobis feciſſem reliqui quánã oro iniuriã uos affeciſſem, quibus ignis haudquaq̃ poteſt eſſe uſui:

μήτε ῥιγοῦτον, μήτε ἴψοντον τὸν ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ἐπιτυχεῖν δεόμενον. εἰ δ' οὕτω πως ἔχει τὰ ἄλλα, ἢ ἀναγκαίως χρῶντες τῷ πυρὶ, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὰς θυσίας, ἵνα ἰσχυρὰν λιπαρᾶ ἀγωγὴν, καὶ εὐῶδες ὀσμῆς, καὶ τὰ μηρία λαίφη ἐκθῇ τοῦ βωμοῦ. ἐγὼ δ' ὑμᾶς μάλιστα χαίρειν τῷ λιπνῷ, καὶ τὸν ἀναχθέντα τούτου ἀτμὸν εἰς τὸν ἀέρα ἐκ γένους ἱλασμοῦ πρὸς ἀνθρώπους. ἐπαίρεται τοίνυν ὁ μὲν ὑμέτερος οὐ γένοιτο αὖτη τῇ ὑμετέρᾳ ἀβιοθυμίᾳ. θυμάσῃ δ' ἴσως ἐκεῖ καὶ τὸν ἥλιον διακλύσαντα ἀπὸ τῶν πολέμων αὐτὸν, διά τοι πῦρ ἔτι ἐστὶ πολὺ θειότερόν τι, καὶ συγγενέστερον. ἐξ ἀμφοῖν αἰτιᾶσθαι, ὡς σπαθῶντα ὑμῶν τὸ πῦρ μηδ' ὅρμα. σφὼ δ', ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, εἴ τι μὴ λαλῶ ἱκανῶς δοκῶ, διαβάλλετε, καὶ διελέγχετε, ἐγὼ δὲ πάλιν ἀπολογήσομαι.

quum neq; coquere uobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiã? Adhæc, non egetis artificioso lumine: uerùm hominibus cũ ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo uidelicet in biuio nidorẽ uobis parent, thura incendant, & pecudũ coxas adoleant in aris. Verùm quũ (ut uideo) ingentem uobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tã gratum, quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm ubi nidor simul cum fumo uolutatus ad cœlũ usq; permeat. Itaq; paucum appositè profectò, et ni miũ absurdè uidemini uapore huiuscemodi nunc incusare. ¶ Miror aũt cur Soli potestatem facitis lucendi hominibus, neq; illi uitio uertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit, atque intemperans, quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrum erit, Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: deinc rursus ad respondendũ accingemur.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ἄνδρα γραῦν στόμα πρὸς στόμα διαλέγεσθαι. πολὺ γὰρ ἂν ἄμεινον, εἰ μὴ νῦν ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπύθοιτο. οὐ γὰρ ἴσμεν, ὡς ἐξ ἡμέρας μίας γύπας αὖ ἐπὶ σοὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀναμένοντας· οὕτω δεινῶς σοῦ κατηγόρησε παρ', ἀπολογεῖσθαι δοκῶν, ἐκεῖ σε. Ἀγαθὸν ἐμοὶ, τῶν μέντοι ἀ[illegible], οὐ προσήκοντά σοι λέγειν ὑπὲρ σοῦ ἐπεχείρησα. Προ. ἀτὰρ ἐμοὶ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ταῦτα μέλει, καὶ ἔστι ἀπαλλαγὴ πολλὴ σοὶ [illegible], καὶ ἴσθι τι καὶ Θηβαῖον ἀφίξεσθαί σοι φίλον ἐκ τῆς μακρᾶς, ὃς ἀντιτείνων, ἐν ᾗ ἐστὶ πολλὰ ἀνεμέσητα. Εγ. ὁρῶ γάρ τι, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ἐπιθυμῶ ἀληθῆ σε λέγειν, καὶ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀνεμέσητον· σὺ μέντοι τῆς γλώττης τι. Προ. ἐξέσται, καὶ φωνάξομαί σοι, καὶ ὁ Ζεὺς λύσει με, ἐκ ἀντὶ μεγάλης ἀβλαβείας. Εγ. τίνος ταῦτα; μὰ γὰ ἐκείνους ἀπῶν. Προ.

MERC. Haud facile est, Prometheè, cum tam generoso oratore certare: uerùm uehementer ex re tua fiat, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim uulturibus negocium dedisset, qui posthac uisceribus tuis paſcerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituebas. Mirum autem profectò, è quam nates sis, quomodo præsagire nequiueris, his te modò datarum pœnas. PROM. Præsciui hæc, Mercuri: neq; me præterit, quòd rursus liberabor: & nũc h Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui emittens iaculetur aquilam, quam superne pollicetis deuolaturam. MER. Vtinam hæc eueniant. solutum te à uinculis uidero, nobis continuam additum, at non carnes parientem. PROM. Bono sis animo, epulabor uobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MER. Ne, oro, grauetis dicere, quæ sit illa felicitas.

PROM.

Ερ. οἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τἀν Θέτιν· ἀλλ' ἐ χρὴ λέγειν. φυλάττειν γὰ ἄμεινον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μοι δόξ' εἶν, ἢ λύσαι μιν αὖτις ἐλευθέρως. Ερ. ἀλλὰ φύλασσε, ὦ Τιτανὲ, σὸ τοῦτ' ἄμεινον. ἡμᾶς δὲ ἀπιμεῖν, ὦ Ἥφαιστ' ἦδη γὰρ ἐγγὺς οὐδὲν πλησίον ὁ ἀετὸς, κἀμέλει σὸν λαμπρᾶς. ἔα δέ γ' ἤδη σοι τὸν δυσβάσιν, ὃν φὴς τιθρεῦν ἐπηκολοῦσαι, σὲ παύσειν ἀγαστμοῦ μέρους ὑπὸ τοῦ ἰγνύου.

PROM. Noſtin' Mercuri à Thetin? Sed quid uerbis opus? præſtat enim celare arcanum, quo me maneat præmium poſt ſolutam pœnam. MERC. Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim nõ longè abeſt aquila. At tu Titan præſtolare tantiſper, dũ tibi Thebanꝰ (ut ais) ſagittarius cõtingat, qui te ab altis huiꝰ lania tu quietũ reddat, ac liberum.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

DEfenſionem Promethei Caucaſo affixi proponit, in qua uerius deprehendere liceat ueluti ex inſtituto, acriorẽ in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucaſi ſupplicio deſtinatus, ſuperius diximus. De quo Heſiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Eraſmus in Chiliadibus ſuis, & Cęlius in Antiquitatibus annotarunt.

a En tibi Caucaſum.) Exordium dialogi, ab occaſione loci, & Caucaſi montis altiſſimi in Septentrionali Aſię tracti, Indiæ dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuis q; niuibus tecta. Prometheum uerò affixum fuiſſe ad Caucaſum, tam multi affirmant, ut uix negari poſsit. Hoc in primis teſtatur Cicero lib. 2. Tuſculanarum quęſtionum. Hoc etiam Apollonius in fine ſecundi libri Argonauticorum aſſerit, quod eius interpres affirmat. Illud ipſum Pauſanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan.) Prometheus filius Iapeti, qui fuit unus ex ſex Titanibus.

Titanibus. c Cruci affigatur.)Actio,& affixio Promethei, unde occasio dramatis petitur. d Nullum facinus.) Causa ob quas Prometheus Caucaso defigitur. e Hesiodi.) Ex Theogonia Hesiodi colligitur,quando Prometheus,quę illius astutia & prouidentia erat,Ioui Opt.Max. imposuerat, præcipuè in carnium idolothytarum distributione,quam Græci scriptores soliti sunt appellare δασυνομίαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus marcida:Ioui,cui optio dabatur,ossa alba pinguedine obducta apposuit.Vnde uidetur esse prouerbium,Prometheus portio. Ideo iratus Iupiter, cum quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlitus sustulerat, tum propter hanc impostturam, Caucaso eundem alligari iussit, ubi eius epar ab aquila corroditur,quod nocte renatum, iterumq; exeditur, ut perpetua crucietur pœna. f Videris.) Conqueritur Prometheus,se iniustè à Ioue damnatum, cum nihil mali patrauerit. g Scythis.) De Scythis & eorum regione,multa extant apud antiquos geographos, multa etiam apud historicos. h Inanem insumis.) Præparatio ad defensionẽ, seruiens dialogi decoro,eademq; uice exordij. i Quo pacto.) Repetit capita accusationis. k Recens for.) Græcè καινουργῆσαι, καινοποιῆσαι, designare,& nouas res edere, καὶ τὸ καινοποιεῖν significat. l Pro deo.)A' persona. m Maiorem partem.)A' circumstantijs facti. n Nam Iouem.)A' consilio facti. o Sed age Mercuri.)Amplificatio ἀπὸ παθητικοῦ. p Cœlum terræ.)Hyperbole prouerbialis est,pro,omnia perturbare,nihilque non facere: Erasmo nostro interprete. q Videre iam licet.)) A' collatione humanorum morum. r Sic enim.) A' consilio,& causa finali. s Iuxta poetæ dictum.) Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus.Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm:.Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secũdò: Multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à cõsequentibus & effectis. t Templum Promethei.) Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cum in honorem Iouis,Apollinis,Mercurij,fana ac delubra condita passim uisantur. u Flagitiosi.) Obiectio, quæ exemplo deinde dilui. x Sic enim eandem.) Alia, quam per amuersionem à simili. y Atqui non.) Elegans amplificatio

catio obiectionis,per regestionem. z Sed si hoc dixeris.) Altera pars huius capitis,qua & de modo figmenti respondet. a Hæc sunt.) Transitio. b Quando.) A natura rei. c Quod contra.) Ab officio deorum. d Sed quid.) Ab usu ignis. e Ad alia necessaria ignis habendi.) Ab utili, ex consequentibus. f Miror autē.) Amplificatio ab exemplo. g Cum uates sis.) Exprobrat Prometheo etymologicationis nominis.Nam cum sit Ἡφαιστίων uocatus,debebat prouidere ut euitaret fortunam. h Thebanus.) Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem implacabilis Iunonis odium maximè nobilitauit. i Thetin.) Cum Iupiter Thetidis amore captus,uxorem eam ducere uellet, Prometheus futurorum prætius, à nuptijs eiusmodi magnopere eum deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicūq; ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter cuiusmodi, quod ipse in patrem suum ediderat, uenusq; ne similiter à filio de regni possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abiliuit: animoq; beneficij quod in se Prometheus cōtulerat,Herculem ad Caucasum mittit,qui interfecta aquila,Prometheum uinculis liberauit.Vide plura de hoc apud Seruium in illud Vergilij 6.Egloga:

Caucasumq; refert uolucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo,ubi liberationem Promethei ad Mercurium refert.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

En tibi Caucasum.) Exordium dialogi, ab occasione loci. Rectè dicis præ.)Actio & afflictio Promethei,unde occasio dramatis petitur. Ne igitur cunctēris.) παρακλῆσις. Ad uos saltem.) συγγνώμη. Tanquam parum sit.) ἔμφασις. Sed tu porrige.) παρακλῆσις. Ne quippiam tibi.) παρηγορικὸς. O Saturne,ô Iapete.) χιλιαστικὸν μέρος. Qui primò quidē.)Accusatio Promethei. Verùm si uacat.) διασκευὴ. Tu uerò quandoquidem.)Præparatio ad defensionem,seruiens dialogi decoro,eademq; uice exordij. Verùm quando.) Correctio. Primùm igitur.) ἀξιώσεις καὶ μεταδόσεις τῆς μεθόδου. Cæterùm tu Vulcane.) αὐτοφώνῳ προσκλήσει. Partiri igitur uos.) διαιρέσεις

φὴ τῆς κατηγορίας. Nihil autē uideo.) ἀπὸ τ̃ Λωατ̃ κλοπαία. Mercurius meam obibit prouinciam.) Reijcit partes in Mercurium. Nam ego.) Extenuatio sui. Nihil est quod Mer.) Interfatio. Quomodo enim.) ἀνθυποκρίσεως. Atqui tēpus expetit.) πρόσωπον ἰδικὸν προσῳδίας ἴνεκα. Si mihi propositum.) Repetit capita accusationis. Quo pacto uidelicet.) διαιρέσις τ̃ κατηγορίας. Deniq; quod ignem.) αὔξησις. At uerò.) προκάθαρσις καὶ παρέκβασις τ̃ λόγου. Cæterùm si.) ἀντόδυσις μέσου. Quid enim.) ἀπόδοσις λόγου. Nunc uerò.) παραφανὴς πρὸς τὴν τ̃ ἐγκλημάτων διαλυσιν. Et primò quidem.) Apologia Promethei ad primum caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ λύσιν καταμίωσις. Immemor sanè.) Exprobratio. Nam quis non.) A' persona. Sed agedum.) Concessio. Nam Iouem.) Expolitio superiorum ad cōmorationem. Vt ne interim.) ὁλόκληρος. Nil enim aliud.) παρομολογία. Meliorem.) ἀφαίρεσις. Sed age Mercuri.) σωρὸς ἐρωτημάτων ἀξιόλογος τ̃ λύσεως post μίωσιν τ̃ ἐγκλημάτων. Fallor si hæc.) Conclusio calumniæ. Nam quum hæc.) A' minori contentio. Videre iam licet.) ἄλλη ἐντύπωσις συντρητικὴ αὐξήσεως ἴνεκα. Tempus nunc monet.) μεταβασις καὶ κατασασις. Cuius culpæ me.) διαίρεσις. Quàm ego illos.) παράκλησις. Ego ad utrumq;.) κατασκευὴ ἀμφοῖν. Sic enim nullo.) ἀπ̃ τ̃ ἐναντίου. Cum itaque ceteris.) κατακλείσεως. Adeò ut neque.) ἡ παρέκβασις ἡ ἀφορμή. Ego cum alioqui.) ὁ λογισμός. Quippe uel id erat.) τ̃ αἰτίου τ̃ παραχθέντων. Cæterùm iuxta.) σύνθετ̃ πρόσωπον. Hæc sunt magna.) Clausula narrationis, per extenuationem. Iam uerò mirum.) παράλειψις. Itaq; neminem fugit.) Conclusio primi argumenti. Atqui in promptu est.) Secundum argumentum, multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis. Quòd si ego.) τ̃ κατασκευῆς. Verùm ego.) ἀντίθεσις. Nam si quæ ad rempub.) κατασκευή. Cæterùm ifthuc.) Aliud argumentum, à causa finali. Quod ideo dixerim.) ἐκ τ̃ ἀναγκαίων ἐπιφορά. Addo quòd nemo ex nobis.) ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuero quàm optimo.) Conclusio. In crucem à nobis leuatus.) ἀπ̃ τ̃ ἐναντίου. Sed ais, flagitiosi.) Obiectio, quam exemplo deinde diluit. Liceat reperire hanc.) τ̃ ἀναγκαίου. Nec uerò est quòd dicat.) Alia, quam per inuersionem à simili soluit. Sed adime obsecro dijs.) τ̃ καθ' ὑπόθεσιν.

Cæterùm

Cæterùm malè me.) Aliud caput accuſationis ſecúdæ. Quas tamen.) Elegans amplificatio obiectionis, per regeſtionem. Atqui non erat.) Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti reſpondet. Sed ſi hoc dixeris.) A' conſequenti contrario. Hæc ſunt quæ.) Concluſio. Ad ignem tranſeamus.) Tranſitio. Tertium caput de igne è cœlo ſublato. Fœdam nimirum.) ἐξήλεγξις. Per deos autem.) ἔλυσις. Sed mox mihi.) ἐρώτησις ἀντὶ τοῦ ἀπόκρισις. Quod quidẽ uix.) τὸ ἐπιχείρημα, à natura rei. Itaque euidentiſsimum.) ἀντιλαβή. Quo contra.) Ab officio deorum. Sed quid ſi omnem.) Conceſsio. Quibus ignis.) Ratio. Cum neq; coquere.) Ab uſu ignis. Verùm hominibus.) Ab utili, ex cõſequentibus. Itaque parum appoſitè.) Clauſula. Miror autem.) Amplificatio ab exemplo. Veſtrũ erit.) ἐπίλογος σὺν παραγγελίᾳ. Haud facile eſt.) Interfatio Mercurij. Mirum autem.) θαυμαστὴ ἐρώτησις. Præſciui hæc.) ἀπόκρισις. Et nunc Thebanus.) μάστιγωσις. Vtinam hæc.) εὐχή. Bono ſis animo.) προσφώνησις. Ne oro graueris.) ἀξίωσις. Noſtin Mercuri.) κέλευσις. Quin nos Vulcane.) Concluſio.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN *eoſdem.*

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm inferorum deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſummam continent omniũ ferè fabularũ, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeſchylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoque, ſiue res, ſiue uerba & compoſitionem ſpectes: adeoq; germanam illam Atticæ eloquentiæ feſtiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus nõ hoc tantum agere uoluiſſe, ut deorum gentilium & Homericorum uanitatẽ argueret atq; irrideret (quis enim ueterum, ſaltem mediocriter ſapientum atque doctorum, unquam fuit, qui huiuſcemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen noſtris & humanis affectionib. obnoxium

noxium esse crederet) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam , & tragicam grauitatem,Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatũ esse oportet eum , qui ueram ac solidam eloquentię atq; doctrinæ laudem assequi cupit,quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa,ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse.Nam ut hic Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat,& ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: ut in Cupidine,ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat : studiosos puta,& literarũ amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci.quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit : Nam quos aspiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo,Nulla uenenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

PROMETHEI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

ΛΥσόν μ', ὦ Ζεῦ, λυσόν· ἀεικὲς γὰρ ἔμ' ἔπαθον πάσχοντα.

ΖΕΥΣ. λύσω σε φησί, δεῖ γὰρ ἰσχάδων βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενον, καὶ ἀετοὺς ἑπτακαίδεκα γυπῶν μὲ μόνον κάθηται τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρύττεσθαι, καὶ ταῦτα ὧν τοιαῦτ' ἡμῖν ζῶα ἀποργάνων ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας

SOlue a me Iupiter , grauia enim ita passus sum .

IVP. Soluam te , ais , quê oportebat graviores pedicas habentem, & Caucasum totũ super caput incumbentẽ, à sedecim uulturibus nõ solum corrodi epar, sed et oculis carere effossis : eo q; talia nobis animalia , homines uidelicet,effinxeris:et ignem furtim

κλιψας, καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐκ μισάργυρος; ἃ μέν γέ με ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἐγκατιμὼν λιπαλυμένα μοι παραδοὺς, καὶ τὸν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν: Προ. ἀπεῖπον ἀπαλὸν ἤδη τὸν δίπλων ἐπίτιμα, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένον, τὸν ἡπατίαν ἀετὸν ἀπολλύμενον αὐτὸν βίῳ τῇ ἕξει. Ζεύς. οὐδὲ μεμπτὸν τοῦτο, εἰ μὴ καὶ παθεῖν. Προ. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐμοί δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μικρὸν πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. ἐκπεσοῦσά μοι, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἴξω; οὐ γὰρ ἀγνοεῖς αὖθις, ἵνα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν, ἢν τι τοιοῦτον ἀλίσκωμαι. Ζ. ἀπὸ σκοποῦ, ἴσως τινὰ μηδὲν ἀπεοικότα ἀναγκαῖον ἡμῖν ἔσται. Προ. ἐὰν εἴπω σοι ἐφ' ᾧ, τί βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστός ἐστιν μάθοις καὶ πρὸς ὃν ἀπολείπω μαντεύομαι; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν, συνοικήσων μοι

furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [b]quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partum tibiipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam poenam exolui, tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auem perditam aquilam nutriens hepate. IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quae te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessarium. IV. Blandiendo decipis me Prometheu. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: neq; indigebis uinculis, si quo modo uersutius agens deprehendar. IVP. Dic prius, quam nam mercede persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum uadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis uaticinans? IVP. Quomodo enim nō? PRO. Ad [c]Thetin, coitu-

rus cum

μὴ σὺ τῇ. Ζ. τοῦτ' μὲν ἴσ-
γνως. τί δ' ἂν τὸ ἔπι τούτῳ; δε-
δῶς γάρ τι ἀληθὲς ὄψειν. ΠΡ.
μηδέν, ὦ Ζεῦ, διαφωνήσῃς τῇ
Νηρείδι. δῶ γὰρ αὐτὴ διαφερό-
σης ἐν σοῦ, τὸ τεχθὲν ἴσα ὀργάσε-
ται σε, εἴπερ καὶ σὺ ἔλαθες τὸν
Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῄς, ἐπιθή-
σεσθαί μοι τῆς ἀρχῆς; ΠΡ. μὴ γένοι-
το, ὦ Ζεῦ, πλὴν τοιοῦτό τι γε μέν-
τοι αὐτὴ ἀπειλεῖ. Ζ. χαιρέτω
τοίνυν ἡ Θέτις· σὲ δ' ἤδη ἄφε-
σις ὁ Ἥφαι-
στος λυσάτω.

rus cum ipsa. IV. Hoc quidem nosti. Quid igitur posthac? uideris enim uerũ quiddam dicere. PRO. Nihil, ô Iupiter, rei habeas cum Nereine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurũ me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: uerumtamen tale aliquid coitus ipsius [d] minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te uerò [c] Vulcanus ob hæc soluat.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Solue me, Iupiter.) Prometheus hic orat Iouem, ut tandem liberetur. b Nam quibus meipsum decepisti.) Hyginus in Astronomico poetico: Antiqui, inquit, cum maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erãt totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus nõ contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij mirã, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, ut partem hostiæ in ignem conjicerent, partem in suo consumerent usu. Idque postea consuetudo firmauit. Quod cum facilè à deo, non ut ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm ieefnora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in unum compositam, corio bubulo texit: ossa autẽ quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, ut quam uellet earum sumeret partem.

Iupiter aũt, etsi non pro diuina fecit cogitatione, nec ut deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, utrumq; putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque posteà in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius uerbis facilè intelliges, quod scribit hic Lucianus. c Ad Thetin.) Ouidius libro primo Metamorphos. hoc uaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hic uidetur Aeschyli poetæ & aliorum sequi sententiam. d Minatur.) Constitutum erat in fatis, Thetin parituram filium longè præstantiorẽ patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt. e Vulcanus.) Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucaseis liberat inde iugis.
Significat cursus hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitus ille datur.

Solue me.) Deprecatur supplicium Prometheus. Soluam te.) Recusatio Iouis. Eo quòd talia.) αἰτιολογία λίαν ἀκριβὴς ὢν. Nam quibus.) παραλήψις. Tantum tempus.) Pœnæ exaggeratio & extenuatio. Qui non sine.) ὑποχώρησις ἐπὶ μισθῷ ἀλλ' ἐκτραχηλίσματος. Si dixero.) προκατάληψις καὶ προπύλαιόν μυθου. Nihil, ô Iupiter.) χαυνότης. Vtinam ne fiat.) εὐχή. Te uerò.) Impetratio ueniæ.

CVPI

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

CVPIDINIS & Iouis.

Eodem interprete.

CVPIDO.

Ἀλλ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄρρην. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως, εἰ πρεσβύτερος καὶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἴσχεις, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ παντελῶς ὤν; Ε. τί δέ, εἰ ἐλίπησε σε ἡ γραῦς, ὡς φῂς, ἐγώ, διότι μοι καὶ παιδάρια δοκεῖς; Ζ. σύνισθι, ὦ ἀνυπόστατε, εἰ μικρὰ, εἰ ἐμοὶ μὲν οὕτως ἐρυθρᾷς, ὅτι μειρακίῳ ἔοικας, ἐμὲ δὲ πτηνοῖς μὲν πτερύγιον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν. ἐμοῦ δὲ ἐπλως οὐδὲ μίαν τινὰ ἐφαντάσθης ποιοῦσαν. οὐδὲ σιωπᾷς ἀλλὰ γυναικί μοι σὺ γεγονυῖα, ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' ἐκείνας, καὶ λυπεῖσθαι μόνον, εἰ ἔστι ταῦρον ἢ κύκνον φι-

AT si quid etiã peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autẽ Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neq; barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiã infans putari cupis, senex et uersutus adeò cũ sis? CVP. Qua uerò me iniuria affecit te ego senex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô scelestè, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil est quod me nõ effeceris, satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feceris me. At quæ me uicissim amaret, nullam planè unquã feceris: neq; intellexi me etiam uxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigijs uti ad illam, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnum exosculan-

λέσιν, ἐμὲ δὲ ὧν ἰδίωσι, πτύειν ὑπὸ τ δέους. Ερ. ἀνέτως· ἢ γὰρ φοβεῖσθαι, ὦ Ζεῦ, θνητὰ εἶναι τῶν τρόπων. Ζ. πῶς οὖν τὸν Ἀπόλλω ὁ Βραγχος καὶ ὁ Υάκινθος φιλοῦσιν; Ερω. ἀλλ' ἡ Δάφνη καὶ πάνυ ἐφευγε, καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἐθέλοις ἐπόφα τος εἶναι, μὴ ἐπίσειε τὴν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κόρυθα φόβει, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποιῶν σαυτὸν, ἐκτεθρωδὲ καθειμένος βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τοὺς κροτάφους ἀναλαμβάνων. πορφυρίδα ἔχε, ὑπὸ λευκῷ γυναικεῖα, ὑπ' ἀκρῷ καὶ συμπαίσεις σίγυμνα βαῖνε, καὶ ἅμα ὅτι μάλιστα ἀκολουθοῦντά σοι τὸν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε, ἐπεὶ ὧν δέξαιμι ἐπόφα τος εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. ἀκούω, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ὁρᾶν δίκην ἐθέλειν γε τότε. Ζ. ὅπ. ἀλλ' ὁρᾶν μὲν, ἀπραγμονέστερον δὲ καὶ ἀπ' ἐπιτυγχάνειν. ὧδε τοίνυν ἀκούσει.

tur: me uero si aspiciant, moriuntur præ formidine.

CVP. Meritò. neq; enim ferunt, ô Iupiter, ut quæ mortales sint, aspectũ tuum. IV. Quomodo igitur Apollinem Branchum ille et Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiam fugiebat illũ, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem uoles amabilis esse, neque concutias [b] ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimũ te ipsum perbibe: utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subligaculũ aureum, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede: & uidebis quòd plures te sequentur, quàm Bacchũ Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, ut talè meipsum exhibeam. CVP. Proinde et amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem uolo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

Huius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ὁ Ζεὺς πρὸς τὸν Ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ φησὶν ἀφαιροῦμαι,
Καὶ πῶλος, βρέφος ἦν πάλι λέγων ἔση. Id est:

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Huc alluſiſſe uidetur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæſita eſt Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito oſtendens grane fulmen Amori
Hoc tibi ſæpe puer ſpicula franget, ait.
Cui laſciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid ſi iterum poſito fulmine cygnus eris?

a Puer.) Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facē geſtans & ſagittas: quarum una cuſpide aurata uulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium rationem pulcherrimis uerſibus Marullus & Aeneas Syluius ingenioſiſsimè complexi ſunt. b Aegidem.) hoc eſt thoracem, ſeu loricam: ſic enim Martialis exponit libro ſeptimo Epigrammatum.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ Ἡφαίστου.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἔγνωκας, ὦ Ἀπόλλων, τὸ σὸν Μαίας βρέφος, τὸ μὲν τῇ τεχθὲν, ὡς καλόν τι ἔοικε, καὶ προσγελᾷ πᾶσι, καὶ λαμπρόν τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀπο-

VIdiſti Apollo Maiæ infantulū illum, nuper genitum, ut formoſus eſt, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ ſe fert, quaſi in magnum aliquod bonum euaſu-

ἐκσείμενον; Απ. ἰκανόν γε φῶ βρίφος, ὦ Ηφαιστε, ἢ μέγα ἄγαλμα ἔδη, ἢ τῷ Ἰαπετῷ πρεσβύτερόν ἐστιν, ἴσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ηφ. καὶ τίνα οὖν ἀδικῆσαι δύναιτο ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ὁρᾷς τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν ῥίπιν ἐκλιψας ἢ τὴν Αρεως, καὶ τί τις γὰρ ἀβέλτερος λαθὼν ἢ ἐκκλεψειε τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ἐν ἀφανείᾳ τ' τέχνῃ, καὶ τ' βιλῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν τοῦτο, ἢ μόγις ἐνήντετο ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἔασον, ὦ Ηφαιστε, ἃ οὐ προσήλθε μόνον. Ηφ. καὶ μὴν προσῆλθε ὄλυ. Απ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ὄργανα, καὶ ὅλον ἀπόλωλε αὐτ: Ηφ. πάντα, ὦ Ἀπελλεῦ. Απ. ἔμοιγε ἰσταὶ σκέψαι ἀκριβῶς. Ηφαι. νὴ Δία τῶν πυράγρας οὐχ ἑῶ. Απ. ἀλλ' ἴδε αὐτῶν μὴ ἐν σπαργάνοις τῷ βρίφει. Ηφ. οὕτως ἐξύχεις ὄφι, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐμπελιτόσας τὸν ἀγκιστρόν;

rus sit? APOL. Illū ne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnū aliquod bonū euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucè editus? APOL. Interroga Neptunū, cuius tridentem suffuratus est aut Martem: nam et huius subtraxit clàm è uagina gladiū. ut interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APO. Scies Vulcane, si modò ad te aliquādo uenerit. VVL. Atqui uenit iampridē. APO. Quid igitur? habés ne omne fabrile instrumentum? nec-dum quicquā illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamen inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illū alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem?

APOL.

Απ. ἀ γὰρ ὑπέσχες αὐτῷ κἀγὼ λαλεῖν & ἄλλα τερπνὰ καὶ ἁπαλὰ προφέρειν. ἐδόκει δὲ καὶ διακονεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλειν. χθὲς δὲ προσκαλουμένου τὸν Ἔρωτα, λατινιάζειν & τὸν Ἔρωτα, λαμπρὰ λαμπρῶς ἀνδρὸς, οὐκ ἐλλόγιμος ὑμῶν τὸ πόλει. εἶτα μεταξὺ ἐπαινούμενος, ὁ μὲν Ἀφροδίτης μὴν τὸν ἱμάντα ἐκλιπὼν, προσπηδήσας αὐτὸν ἐδήσατο τῇ νίκῃ. τὸ δὲ Διὸς ἐγελάσατε, τὸ σκῆπτρον. εἰ γὰρ μὴ βαρύτερος ὁ Ἡφαιστος ἦν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ εἶχε, μᾶλλον ἂν ὑφῆλτο. Ηφαι. γέρων γάρ τις τὸν παῖδα ἦν. Απ. ἀ μέντοι, ἀλλ' ἄλλα μὲν μουσικήν. Ηφαι. τῷ τέτε τιμωρήσασθαι ἰσχύει; Απ. χιλιόλιθος ὡς νιφετὸν νιφάδων, ὅτε χειμὼν ἀπ' ἀκοῦ σωτὴρ πήξαιτο. πῶς γὰρ ἐνεγκόντας, καὶ ξυγκόψαντας, εἶτα τὰ καλάμους ἐμπήξαντας, καὶ μηνάδιον τινὰ δόντας, διὰ τὰ ἐντανύσαντες & ἐπὶ τὰ χορδὰς, μελῳδεῖ πάντα γλαφυρὸν, ὦ Ηφαιστε, καὶ ἐνεγκόμενον, ὡς ἐμοὶ

APOL. An non audisti ipsum loquentem quoq; iam arguta ac uolubilia quædam? Atq; hic etiam ministrare nobis uult. Heri autem uocato ad se Cupidine, statim illũ palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, quum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem ridete, sceptrũ illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agilem quendam puerũ mihi narras. APO. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vnde nam huius rei coniecturam facis?

APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum,

ὡς λάμὶ αὐτῷ φθονῶν, τὴν πάλαι λιθαρίζειν ἀσκοῦντα. ἴσως γὰρ ἡ Μαῖα, ὡς ἐδόκει μέλειν τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ ἐμὲ ἐν τῷ ἐρᾶν, ἀλλ' οὐδὲ νυκτοφυλακίαν ἔχειν τῷ ἕωθεν λαγωῷ λιλίψειν τὸ λάφυρον ἀπολαβεῖν. κατάβαθρα δ' ὄντι, καὶ μάλ' ὀλίγου τινὰ πτοίησαι βωμασίου τὴν διάνοιαν, ἢ ψυχαγωγῶ, ἢ λαταγεῖ τοὺς νεκρούς. Ηφαι. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ μάγειραν εἶναι. Απ. συγχωρῶ ἐκείνῳ σοι τὴν μισθὸν τῶν πυράγρων. Ηφαι. τοῦ γε ὑπέμνησας, ὅτι ἔκ δεῦρο ἀπενεγκόμενος αὐτῶν, ἵν' ἦν, ὡς φὴς, ἀγριδίῳ ἐν τοῖς σκηρίνοις.

ut ego quoq; illi iam inuideã, qui iam olim personando cithara me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cælo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac b *uirgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos.* VVL. *Ego illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrũ.* APO. *Proinde et mercedem istam tibi retulit, forcipem uidelicet.* VVL. *Rectè sanè admonuisti. quærebo ut illum recipiam: si cubi, ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit,*

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Aduncas manus.) Mercurium furem, & furum præsidem poetæ fecũt. unde ἐξόχως à Luciano dictus est, & manibus aduncis. b Ac uirgam quandam.) De Mercurij uirga Homerus Odyss.5. cuius uerba expressit Vergil.4. Aencid.

Tum uirgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἐπιλήμιος καὶ Χωμικός.
Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus vbiq; faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali fidere prodit homo.

Maiæ infantulum.) ἄπαιδ à matre, ætate, forma, & actu. Et arridet omnibus.) φιλόμειδ. Tale quiddam.) ἀνάσκιον. Qui ipso Iapeto.) Καθ ὅλον συγκρίμα. Interroga.) ἀπαίτησις ἢ ἀλήγχωρ. Nam & huius.) Descriptio personæ finis à natura & moribus. I. ὅτι ἀλλότριος. Scies Vulcane, si modò.) Enumeratio furtorum. Per Iouem.) ὅρκος. Adeó ne aduncas manus.) ἀφωνησις δακτυλική. An nó audisti ipsum.) II. ὅτι λαλός. Statim illum.) III. ὅτι παλαιστικὸς κατ' ἀφήγησιν. Veneri surripuit.) Redit ad furta. Et nisi grauius.) Παράλειψις. Celerem.) Transitio. Quinimò & musicum.) ὅτι μουσικὸς ἀφήγησις, quomodo citharam cõfecerit; causa efficiens, forma, materia, finis, effectus. Cæterùm ipsa.) Ad furta nocturna transit. Alatus autem.) Alia descriptio, à corpore & actu. Animas euocauit.) ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ νεκρομάντις. Rectè sanè.) Conclusio.

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός. VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μοι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν σφυροῦν ἐξύστατον, εἰ καὶ λίθου δεῖ μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν.

Quid me oportet facere, Iupiter? uenio enim ita ut iussisti, securim habens acutissimã, etiãsi lapides opus sit uno ictu disecare.

τιμᾶν. Ζ. ἰοὺ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλ' ἀπόλει μου τὸν λοφαλῶ ἐς δύο, διατρυγκών. Ηφ. ποῖ σοι μᾶ, ὦ μάμμα; πρόσταττε δ' ὅ τι θέλεις, ἑτοῖμα σοι γενήσεται. Ζεύς. ἀπορρῶξαί μοι τὸ κρᾶνιον, εἰ μὴ ἀπειθήσεις, ὃ νῦν πρῶτον ἐργάζομαί σου παράκοπον. ἀλλὰ χρὴ διαθερμαίνεσθαι τὸ τῷ θυμῷ, καὶ μέλλειν. ἀπὸ γὰρ ὀργῆς τοῖς ἀνδράσιν, ἂν μὴ τὸν ἐγκέφαλον ἀποτρίψωσιν. Ηφ. ἄφες, ὦ Ζεῦ, μὴ διαφθείρῃ τι παιδίσκην. ἰδοὺ γὰρ ἡ κόρη πάνυ ὀξύ, καὶ ἐν πολέμοις, οἶδα καὶ τὸν Ἐγκέλαδον μαχόμενον. Ζ. διατέτρυκα μέντοι, ὦ Ἥφαιστε, δαίμων. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ηφ. ἄπιθι μέν, διατίθου δ' ὅτι χρὴ ποιεῖν, οὐ διαθήσεις; τί δῆτα; λίμνη ἐστὶ πλησίον; μίγνυμι, ὦ Ζεῦ, διακόψαι σε χρὴ ἐν τῇ λοφιᾷ. ἀνύτους γὰρ ὀδύνομαι ἤδη, τηλικαύτην καὶ τὸν μέσον παρθένον φέρων γενναῖον, καὶ ταύτα ἔνοπλον. ὦ πατρίδιον, τὸν λοφαλῶ, ἀλλόβιε

secare. IVP. Rectè sanè, Vulcane. Sed iam impacta il la, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tenuas me num insaniã? Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IV. Diuidi mihi caluariam uolo. si uerò nõ obedieris mihi, me experieris non nunc primùm iracentem. Veruntamen fe rire oportet audacter, et præ senti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta enim securis est, & non absq; san guine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui qd sit conducibile. VVL. Inuitus quidem, sed tamen feriã. Quid enim agat aliquis, te iu bente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnum, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracun dus fuisti, tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuam nutriens, id que armatam, nimirum castra, non caput ha buisti,

ἀλλήδαις ἔχων. ἐ δὲ πελέκῳ, νὴ τὸν Ἡφαιστον, καὶ τὴν ἀσπίδα τινάσσων, καὶ τὸ δόρυ πάλλων, καὶ ἐνθουσιᾷ. καὶ τὸ μέγιστον, καλὴ παῖς καὶ ἀκμαία γεγένηται ἤδη καὶ ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις μέν, ἀλλὰ λιπαρὰ καὶ τέτοι ἐ ἔφυ. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μεταπρά μοι ἀπὸ δή, ἐγγυήσας μοι αὐτήν.

Ζ. ἀλλὰ σκέπτεται αὐτῆς, ὦ Ἥφαιστε. πάρδιν δ' γε καὶ δίκη μέσον. ἐγὼ γοῦν, τί γε ἐπ' ἐμοί, εὐδὲν ἀντιλέγω. Ηφαι. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη σωφρονέσει αὐτήν.

Ζεύς. ἀλλ' οἶσθα ἐ ῥᾴδιον οὕτω, πεῖσαι πολλὰ εἰδότα, ἔτι ἀλλὰ τὴν ὄψιν.

busti, non aduertens. Hæc uerò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam uibrat, & quasi quodam furore concitatur: & (quod maximũ est) formosa admodum, ac matu ris nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmiũ hoc mihi refer: despondemihi illam.

IVP. Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.

VVL. Hoc uolebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiã hinc ipsam.

IVP. Si tibi facile adeò hoc, facias licet: ueruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

FAbulantur poetæ, Vulcanum securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à quare Κορυφαγένη dicta est. Lucanus libro 9.

Hanc & Pallas amat, patrio quæ uertice nata est.

Et alius: *Quæ de patrio uertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IO AN.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἀπηλλαγμένος. De Minerua nata ex cerebro Iouis.

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

Quid me oportet.) ὑποθετικὸς. Venio enim ita.) Ratio ἀποφατικὴ. Rectè sanè.) Collaudatio. Sed iam impacta.) Iussio. Tentas me.) Recusatio, cum iussione. Diuidi mihi.) Repetit mandatum. Si uerò non.) ἀπειλή. Verumtamen.) Hortatio. Pereo.) Querela. Vide Iupiter.) Dehortatio à periculoso. Incute modò.) Hortatio. Intiteus quidem, sed.) Assensus ad iussionem. Quid hoc? puella armata?) Exclamatio admirantis. Virginem tuam.) ἀποφατικὸς Palladis. Quare, ô Iupiter.) ἀξίωσις. Impossibilia petis.) Recusatio. Hoc uolebam.) Conclusio.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΙΟVIS, ABSCVLAPII, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. ET HERCVLIS.

Eodem interprete.

IVPITER.

ΠΑύεσθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεες, ἐριζοντες πρὸς ἀλλήλους ἅσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ ἰδίλεες, ὦ Ζεῦ, σύνεσθ' ἡμῖν φαρμακίδα προσπεσοῦσα κλινδεῖσά μοι; Ασκ. νὴ Δία. καὶ ἀμύνων γάρ ἐμοι. Ηρ. ἐπεὶ τί, ὦ ἀμβρόσιε; ἢ δίκη σε ὁ Ζεὺς ἐκ

DEsinite, ô Aesculapi et tu Hercules, cõtendere inter uos iurgijs, perinde ut homines. Indecora enim hæc, & à cõuiuio deorum aliena. HER. At uis, ô Iupiter, medicamentariũ istũc priore loco accũbere, quàm me? AES. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quo igitur, ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquando

κρεάτων, ἀμὴ θέμις πεπόνθα; νυνὶ δ' ἐκεῖνόν σοῦστε ἀδικεῖσθαι σίεσθ μᾶλλον φασ; Αισκ. ὅμοιόν σοι γὰρ εἶ σὺ, ὦ Ἡράκλεις, ἐν τῇ Οἴτῃ διαφλεγείς, ὅτε μοι ἐπέβαλες τὸ πῦρ; Ηρα. ὅπως ἴσα νῷ ἐμοὶ βιβάντ' ἐμοὶ, εἰ δὲ Διὸς μὲν ἐγώ εἰμι, τοσαῦτα δ' ἐπανύσας ἴσπα θηρῶν τ' ἄπο βίον, θηρία διεξαγωνισάμενος, καὶ ἀνθρώπους ἐθέλων τὰς τιμωρίας. σὺ δ' ἐξοστόμου καὶ, νῷ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἰσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπὶ θύραις φαρμάκων, ἀνδρῶσι δ' ὅλῳ ἐπιδιδοὺς μύθους. Αισκ. ὦ λίγυς, ὅτι σὺ τὰ ἐγκλήματα ἰασάμενος, ὅτι πρώην ἀνῆλθες ἐμοὶ φίλος, ἀπ' ἀμφοῖν διαφθαρεὶς τῷ σώματι, τῇ χιτῶνι, νῷ μετὰ τοῦτο, ἢ πυρός. ἐγὼ δ' οὐ νῷ μᾶλλον ἄλλο, ὅτι ἐδουλεύσαμεν ὥσπερ σύ, ὅτι ἔξαυτῆς ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκὼς, νῷ παιώμενος ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μανεὶς ἀπέκτεινα τοὺς τέκνα, οὐδὲ ἄλλο γυναῖκα.

aliquãdo percussit, eo q. quæ nefas erãt, fecerãs: nunc aũt ex misericordia iterũ immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus uerò etiã tu es Hercules, q. in Oeta cõflagrasti, quandoquidẽ mihi ignem objcis? Herc. Nequaq̃ æqualia atq; similia sunt quæ uterque in uita egim⁹, ut qui ipse quidẽ Iouis filius sum, tantos aũt labores sustinuerim, expurgata uita, deuictis bestijs, et hominib. cõtumelioſis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò radicũ inciſor es, & circulator, ægrotantibus fortaſſis hominib. utilis medicamenta adhibendo: uirile autẽ nihil quicq̃ opere præstitiſti. Aes. Rectè dicis, quoniã & injustiões tuas curaui, quãdo paullo antè ascendisti ad nos, semiustulatus, corpore urinaq; corrupto ac perdito, & à tunica ista, et post illam etiã à flãma. Ego uerò qd? si nihil aliud, tamẽ neq; seruiui quêadmodũ tu, neq; lanificiũ exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale uerberat⁹ sandalio aureo: neq; uerò etiam insaniens occidi liberos & uxorẽ.

HER.

Ηρα. εἰ μὴ παύσῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα ἴσῃ, ὅτι ἐ πολύ σοι ἐνέσται ἀθανασία. ἐπεὶ ἀφαιρήσει σε, ῥίψας ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐκ τοῦ ἄρρενος, ὥστε μηδὲ ἢ πατέρα ἰδεσθαί σε, τὸ ἥμισυ σου συντριβέντα. Ζ. παύσομαι δή φημι, καὶ μὴ ἐκταράττειν ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς ἐκ συμποσίου. ἀλλά τοι δίγνωμον, ἢ ἥρα κἀκεῖ, πρεσβυτηλίσασθαί σε ἢ Ἀσκληπιὸν, ὅτι καὶ πρότερον ἀπέθανεν.

HERC. Nisi desinas conuiciari, statim admodū senties, quòd non multum tibi profutura sit immortalitas: quoniam sublatum hinc è cœlo præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæō curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis cōuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquū est, ô Hercules, priore loco accūbere Æsculapiū, quippe qui & prior mortuus est.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

πρεσβυτηλίσασθαι καὶ ἰητρικὸς: Æsculapius enim & Hercules de sessione contendunt.

Non unus inferior factus Asclepius esse
Herculis, Aetæo qui dedit ossa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quòd præstent medicæ uiribus usq; manus.

Desinite, ô Æsculapi.) ἢ ἀντολὴ ἀπὸ τοῦ παραλείμματος ἀπὸ τοῦς καὶ τ τόπου. At uis, ô Iupiter.) ἢ ἴρις. An quòd.) ἢ ὕβρις καὶ λοιδορία. Oblitus uerò.) ἀντιδιαβολὴ, ἢ ἀντιλοιδορία. Nequaquam.) ἀντιπαραβολή. Vt qui ipse.) Cōmendatio sui. Tu uerò radicum.) ἀντικατάλυσις: uituperatio Æsculapij. Rectè dicis.) Comessatio, & ἀντενδιαθέσεις. Ego uerò.) Compensatione tendit ei alias contumelias. Nisi desinas.) ἢ ἀκκλησίας ἀγανακτῶν ἀορίστως ὠνομασμένως. Desinite.) ἢ ἀντολὴ, Iouis lites dirimens, cū ἀκκλησίας. Quanquā.) ἢ τ ἄλλως ἀκίνησις εἰρωνικὴ.

IVNO-

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

ΙΥΝΩ.

Εἰ τὸ μὴ ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι τοιοῦτος υἱὸς ἦν, θῆλυς οὕτω καὶ διαφθαρμένος καὶ μίτρᾳ μὲν μιτρηφορῶν ἁπαλὴν δὲ τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομένοις γυναιξὶ συνών, κύβοις τε καὶ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως πανταχοῦ μᾶλλον ἰοειδὴς, ὃ σοὶ τῷ πατρὶ Ζ. καὶ μὰ σὲ οὐδὲν ὅμοιος, ἀλλὰ θηλυμίξης, ὁ δὲ τῶν γυναικῶν, οὐ μόνον, ὦ ἥρα, τὴν Λυδίαν ὑπεχειρώσατο, καὶ τοὺς κατοικοῦντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς Θρᾷκας ὑπήκοους ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τοὺς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τὴν χώραν ἐπέτρεψε, καὶ τὸν βασιλέα πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντα τελευτῶντα, αἰχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ πάντα ἅπαντα ἐπραξεν, ὀρχούμενος ἅμα καὶ χορεύων, ἔνθεος καθάπερ βακχεύων, μιτρώσας

Equidem erubescerem, ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens: ut plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, et in summa, cuius magis quàm patri tibi similis.

IVP. At uerò hic mitratus & mulierosus, non solum, ô Iuno, Lydiam subiugauit, et eos qui ad Tmolum habitãt cepit, præterea & Thraces sub se redegit, uerumetiã contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumq; regem qui aliquantulũ resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, saliens patriter, & chorcam ducens, hastis utendo hederaceis, ebrius

ὡς φὴς, καὶ ἐνδέξιον. ἂ δέ τις ἐπιχείρει λοιδορήσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὸν τιτθόν, καὶ ὑπὲρ ἐπιμορφάσεως, ἃ πατὴρ λύσας τοῖς λοιδόροις, ἢ διὰ παιδιᾶς πεισόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς ὥσπερ νεβρίον, ἐρᾷς οὖν αὐτὰ ἀκούειν, μὴ ἐν ἀναξίοις ἢ πρὸς; ἢ ἢ παιδίον μὴ βυρὰ πρὸ αὐτοῦ αὐτοῖς, ἀλλὰ φέρειν, καὶ μάλιστα ἂ λογίσασθέ τις εἰ ἐν νήφοντι αὐτῷ ἴδοι, ἅπερ πάντα μεθύοντι ποιεῖ. Ηρ. οὐ μοι δοκεῖ ἐπαινεῖσθαι μὴ τὸ σύμπαν αὐτοῦ τῶν ἀμπέλων, καὶ ἢ εἶναι, καὶ πάντα, ἐρῶν εἶναι μαινομένοις ἐοικέναι, μὴ πρὸς ὕβριν βλασφημεῖν, μὴ ὅλως μιμεῖσθαι τοὺς ἐκεῖ ἢ πίνειν. τὸν γὰρ ἐκεῖνον, ᾧ πρώτῳ εὑρεῖν τὸ ἄμπελον, εἰ ξυμπίνειν αὐτοῖς ἀνέβαινεν, παίοντάς τοὺς ἀνθρώπους. Ζεύς. οὐδὲν τοῦτο φὴς. οὐ γὰρ εἶναι τοῦτο, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ ἢ ἄμετρον τοῦ πότου, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἄμπελου ἔχειν ἐμφανὲς τοῦ ἀκράτου.

ἐς δ'

interea, ut ais, atq; furore correptus. Quòd si uerò quispiã illum cõuiciari aggressus sit, contumelioſe de ſuis illum loquendo: etiam hunc ulciſci ſolet, uel palmulis ipſum implicando, uel à matre, perinde ut binnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, et me patre minimè indigna? Si uerò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, nõ eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quãdo etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipſius, uitem uidelicet, & uinum: & hoc cũ uideas qualia inebriati iſti facitent, tibitubantes, & ad cõtumeliam prolabentes: & in ſumma, inſanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecere, ligonibꝰ cæſum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinũ hæc, neq; ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, et ultrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero.

Cæterùm

εἰ δ' αὖ ἐμπίπρα πίνῃ, ἱλαρώτερός γε, καὶ ἡδίων γίνεται· καὶ οἷον δὲ ἡ Ἰκαρίου ἔπαθε, ἄλλῳ κἂν ὀργάσαιτο ἄλλα τῶν ξυμποτῶν, ἀλλὰ σὺ ἔτι ζηλοτυπεῖν δοκεῖς, ὦ Ἥρα, καὶ τὴν Σεμέλης μνημονεύειν, εἴ γε Διονύσου τὰ κάλλιστα κατηγορεῖς.

Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem et suauior fieri solet. Qualia uerò Icarium passus est, tale nihil illi compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Iuno cum Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inuenisse illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: sic resq; nocere
Nil per se ducit: solus abusus obest.

Equidem erubescere.) Exprobrationis τοῦ ἐνθυμήματος propositio. Mitra quidem.) ἀπὸ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ἀπὸ τῶν πράξεων. At uerò hic mitratus.) ἀντίθεσις, compensatio: ἀπαρίθμησις, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus. Quòd si uerò.) Respondet ad alias intentatas calumnias. Si uerò lusibus.) Alia pars. Et maximè.) Conclusio. Tu mihi uideris.) Obiectio. Vinum non est à te laudandum, quia reddit homines ebrios. Itaq; & Icarium illum.) Ab exemplo & effectu. Nihil hoc dicis.) λύσις. Non enim.) αἴτιον, ὅτι ὁ οἶνος ἀναίτιος τῶν μέθης κτλ. Cæterùm si quis.) ἀντίθεσις ueræ causæ. Ille quidem.) Vtilitates uini, & commendatio. Qualia uerò Icarius.) Respondet ad exemplum. Sed tu adhuc zelotypia affici.) ἀπὸ τῶν ἀτόπων τοῦ ἐνθυμήματος.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET Cupidinis.

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί δήποτε, ὦ Ἔρως, τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶνα, τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ἥφαιστον, καὶ τὸν μητρῷον, μόνην ἢ Ἀθηνᾶν οὐκ Ἀθλωᾶς, οὐκ ἐπ' ἐκείνην ἄπεις μὲν οὐ θεός, λαμπὰς ἢ εἰκὼν ἡ φαρέτρα, οὐ τόξον οὐδὲ, οὐκ ἄτυχος; Ερ. Διότι, ὦ Μῆτερ, αὐτοῦ φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὸν βλέπει, καὶ δεινὸν οἶδε. ἐπίτηδες οὖν ἐντεταμένον τὸ τόξον ἐπ' αὐτῇ, ἐπιδάλουσα τὸν λόφον, ἐκπλήττει με, καὶ ὑποδρομὸς γίνομαι, καὶ ἀπορρεῖ μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρ. Ἀρεῖ γὰρ ἡ φοβερώτερος ἐοῦ; καὶ ἡμᾶς ἀφοπλίσας αὐτὸν, καὶ γυμνώσας. Ερ. ἀλλ' ἑκὼν ἑκὸν προΐεται μοι, καὶ προσκαλεῖται. ἡ Ἀθλωᾶ δ' ὑφεῶσα αἰεί. καίτοι ἐγὼ

QVid tandem in causa est, a Cupido, ut quũ reliquos b deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonẽ, me deniq; matrẽ, ab una Minerua temperes, utq; aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tũ & ipse arcu careas, neq; iaculari noris? CVP. Equidẽ hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modũ uirili: proinde si quando tenso arcu petã illam, galeæ cristã quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sicut arma mihi è manibus excidant. VEN. Atq Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat. quin aliquando tem erè

ἐγὼ μὲν ἄλλως προσέπλεω, πλησίον ἔχων τὸν λαμπάδα. ὁ δέ, εἰ μοι προσῇσθα, φησὶ, νὴ τὸν πατρῷον, τῷ δορατίῳ σε διαπείρασα, ἢ τῶν πολλῶν λαβομένην, ἢ ἐς τὸν τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴν διασπασαμένη διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, μὴ ἐμοῦ δέ μου, καὶ ὧδε ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἰχὼς λευκάνεμον, ἀφρῷ ἐγὼ μάλιστα δέδια. μορμολύττεσθαί γάρ μοι, καὶ φεύγω, ὅταν ἴδω αὐτό. Αφρ. ἀλλὰ τὸν μὲν Ἀθηνᾶν δι' εἶναι, ὡς φῂς, καὶ τὸν Περσέα, καὶ ταῦτα, μὴ φοβοῦ τὴν Γοργόνα· καὶ γὰρ ἐκείνη Διός ἐστι. σὺ δὲ Μῦσαι, διὰ τί σοι δέδοικας, μὴ ἐξὸν βιλῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ ᾄδειν καλὰ μέλη;

temerè ad illam adiolaui, facem propius admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te trãsfigam, aut pedibus arreptũ in [c] tartara dabo præcipitè, aut ipsa te discerpã. Plurima item id genꝰ comminabatur. Adhæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandã gestat horrendam, superis capillorum uice coniatam. hanc nimirũ magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruã metuis, ut ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cum Iouis ipsius fulmen nõ formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quã ob causam ab te nõ feriuntur, atq; à tuis taculis tutæ agunt? num e: hæ cristas quatiũt, aut Gorgonas prætendũt? CV. Has quidem reuereor mater: sunt enim multu pudico ac reuerẽdo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animũ intentum gerunt. quin ipse etiam nõ rarò illis assisto, & carminis suauitate delinitus.

Αφρ. ἐκ δὴ τοιούτου, ὅτι σιμοπρόσωπος ἢ Ἀρτεμὶς τίνος ἕνεκα οὐ τετρώκασι; Ερ. τὴ μὲν ἴλεω, ἀλλ' ἐκπολεμεῖν αὐτὴν οἷόν τε, φεύγουσαν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, ἔνια καὶ ἰδίᾳ τινὰ θηρεύουσαν ὧδε ὀξέως. Αφρ. τίνος, ὦ τέκνον; Ερ. δάμαλιν, καὶ ἐλάφων καὶ νεβρῶν ἀρτίως τι διώκουσα, ἐξ ἐνὸς τοξεύσας, καὶ ἐκεῖνος πρὸς τῷ τοίχῳ δόξαν, ἐπειδή γε ἀλλαφὴν αὐτὴν, ἐμέ τις τοξότην ὄντα, καὶ ἐνεβάλλων. Αφρ. ἀλλὰ, ὦ τέκνον, μᾶλλον ἐνέτυχον ἐτέθνεως.

VEN. Esto, nec hanc adoris, propterea q̃ sinit reuereri dæ: at Dianam quæ tandē gratia nō uulneras? CV. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterim cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ó gnate? CV. Nempe uenatu ceruorum et binnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerū huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu ualet & ipse, ferit'que eminus. VEN. Teneo gnate, cum sæpenumero sagitta uulnerasti.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

Eleganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere uacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè uiderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atq; ocio nutriri, ut ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus poeta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias otia prima meis.
Hæc ut ames faciunt, hæc quæ fecere tuentur,
Hæc sunt incundi causa cibusq; mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus:
Extinctiq; iacent, & sine luce, faces.

Hus

Huc pertinet quod mox sequitur:

Finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegisthus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

Huius dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tractauit Georgius Anonymus, quem libet hoc loco adscribere, cũ ad huius videatur imitationẽ confictũ, nec minus sit elegans.

Fortè sub aerio, nitreis Helicona sub undis,
Pieridum celebris monte chorea fuit:
Cum Venus alipedum mater complexa puellum,
Non procul audita est talia verba queri.
VEN. *Dic, age, quid fiat, dulcissime gnate Cupido,*
Omnes cum timeant numina arma tua,
Humanumq; genus, manes, Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium, exilia Minerua tuum?
Si meminisse potes, moderator Iuppiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus uictus in undis,
Inuoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos, & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare subes.
An igitur solam quo Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuus ignis habet?
CVP. *Desine diua parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeant tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cur tamen illa faces.
Hanc equidem haud scio quo, cum lumine tantum
Aspicit, aut uultu me truculenta notat.
Assumpta illam uerò quandoq; sagitta,
Aggressus temerè nocte silente fui.
Celauiq; meum perplexis artibus ignem,
Successu uerum posse carere dolos.

Nemo ſed occultum quantumuis celat amorem,
Ipſe ego cum ſemper proditus igne meo.
Inſidias igitur noſtras ubi ſenſit apertè,
Protinus hac tanquam pulſus ab hoſte fui.
Nam galeam quoties, haſtam vibratq; trementem,
Non leuis illa mihi cauſa pauoris adeſt.
VEN. Siſte puer tales, oro, proferre querelas,
Heſq; tuo uanos exiute corde metus.
Marte quid aſperius fuit, aut quid durius olim
Succubuit regnis trux tamen ille tuis?
Qui prius indomitus tibi bella necemq; paraſit,
Sepe dedit uinctas in tua uincla manus.
CVP. At Mars ille, Venus, nobis ſe dedidit ultrò,
Nec quicquam noſtrum ferre gramatur opus.
Improba ſed quaties Pallas me conſpicit illa,
Dij, quas commoto non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui corripit haſtam,
Taliaq; infando dicta dolore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba ſumus.
Si temerè accedes, nec me ſinis eſſe quietam,
Crede mihi, puero fat tibi fortis ero.
Aut ego præcipitem te nunc ad tartara mittam,
Aut tibi perfodiet lancea noſtra latus.
Hoc pater ipſe mihi, cuius ſum uertice nata,
Iuppiter, hoc dunim rex mihi teſtis erit.
Hæc ſimul ut dicit, totus miſer ecce tremiſco,
Ex manibus ſtatim tela facesq; cadunt.
Nec ſcio quid faciam, ledendi nulla facultas,
Aut ui turbato nulla relicta mihi eſt.
Ledere nec cupio: quin hoc miſer opto, precorq;,
Hinc ut ego ſalnus ſalnus abire queam.
Præterea anguicome geſtat caput illa Meduſæ,
Cuius ad aſpectum lumina noſtra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio, ceu cerua leonem,
Aut fugit infeſtum territa dama lupum.

VEN.

VEN. *Et metus dnam tu territus ægide tantum:*
Magnanum curas cum Ious arma nubil?
Hoc quoq; contemnunt dic cur tua ſpicula Muſæ,
Et fugit imperium turba nouena tuum?
Num galeas uibrant etiam, aut hoſtilia torquent,
Aut fera pretendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. *Aonides multæ ſint, ô Cytherea, pudico,*
Vnicè & iſtarum numina ſacra colo.
Et quoniam ſemper ſtudijs retinentur honeſtis,
Iuris in has planè nil meus ignis habet.
Inuigilant cantu, molles ducuntq; choreas,
Luxuria ſed quæ deſidiaq; uacant.
Quin ego nonnunquam uocis dulcedine captus,
His iungo ſocium me comitemq; deis.
VEN. *Eſto, quòd Aonides unitæ ſint nate pudico,*
Vnice & iſtarum numina ſacra colas.
Ipſa tuis autem cur non eſt fixa ſagittis,
Caſtaq; perpetuò uirgo Diana manet?
CVP. *Hanc nunquam fateor mater, deprendere poſſum,*
Conatus omnes effugit illa meos.
Improba perpetuò dea montibus errat in altis,
Oblectat caſtis leq; cupidinibus.
Venatrix etenim ſyluas ſaltusq; fatigat,
Et gelidis figit retia tenſa iugis.
Talia ſunt olim matri quæ dicta Cupido,
Reſpondens tenero reddidit ore ſuo.
At Venus ut ſperni tantum ſua numina ſenſit,
In patriam triſtis cœpit abire Paphum:
Nunc ubi cum nato caſtis neglecta deabus
Maneret, & Aonijs eſt inimica choris.
Ergo ſi quis erit ſtulto deceptus amore,
Qui nacuum uitijs pectus habere nolet,
Optabitq; graues uitare Cupidinis arcus,
Armigeram colat hic Pallada, tutus erit.
Concilietq; ſibi dulces ante omnia Muſas,
Ac fugiet monſtri ocia cuncta mei.

Sic nullis unquam rebus, sic tempore nullo
Iuris in hunc aliquid prorsus habebit Amor.

a Cupido.) Cupido amoris deus, quem Simonides & Cicero ex Marte & Venere natum esse uolunt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flammis, & duobus diuersissimæ naturæ spiculis, altero uidelicet aureo, altero plumbeo, quorum illud uim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandique: ut pulcherrimè scribit Ouidius libro 1. Metamorph. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè uersibus complexi sunt. A' pharetra, id est sagittarum theca, Pharetratus à poetis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorum, gratiarum, pulchritudinis, deliciarũ, uoluptatumque omnium habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferunt enim Iouem, quum Iunonem sterilem uideret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suum perculsisse, indeq; Mineruam prosilijsse. Sapientiæ & disciplinarũ omnium dea, quam Græci Palladem uocant, ἀπὸ τοῦ πάλλειν, id est à uibrando, propterea quòd hastam tenens, eam ueluti uibrare uideatur. Fiebat enim eius simulachrum galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorum colore: unde & Cæsiam nostri cognominant. Ogygis regis temporibus, circa Tritonidem Africæ paludem uirginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, uirginitatemque perpetuò illibatam seruasse: unde & Innuptam appellant poetæ. b Deos omneis.) Cupidinem non solum hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferius. c Tartara.) Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo fontes plectuntur, & soi non lucet. d Faciem.) Medusæ Gorgonidis. e Iouis fulmen.) Ioui fulmen attribuunt poetæ. f Cæteràm Musæ quam ob causam.) Musas non peti à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laertius.

ἄ Κύπρις Μούσαισι, διοτρεφέα τὰν Ἀφροδίταν
τιμᾶτ' ἀ τὰν ἰρὰν ἰροπλόκαμε.

κἀί

χ' αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν ἔρε τὰ σαμὰ τᾶτα,
ἁμὶν δ' οἱ πίτατται τὸ ῥ πωλάριον.

Hoc ita uertit Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite nymphæ,
In nos arma tuus haud. Amor exiliet.
Cui conrà Musæ: Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non uolat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigrãma illustrans, ideo priscos, Musas & Mineruam castas esse uoluisse indicat, quòd corpus spiritus subtiliores exhaurirat, cerebrum debilitet, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidem & Bacchio studiosius adolescẽs abstinuit. Vide Theocritũ Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianã, Vestam, & Mineruã excipit: nõ ita Musas puto, quia Musarum filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temnus, Rhesus, omitto reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichorę uel Euterpes filius. Cicero de Natura deorum tertio. Itaq; Achillem Albiorica insula sanctissimè colit: qui si deus est, & Orpheus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g Carminis suauitate delenitus.) Idem de saltatione dixit, suauem uocum modulationem munus deorum longè esse pulcherrimum, atque omnibus iucundissimum. h Dianam.) Diana eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est, & ob uirginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & ut à se libidinis pruritum ablueret, uenando syluas incoluisse, paucarum uirginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur.

IDEM DIALOGVS A' GEORgio Sabino sic redditus.

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Hebis audita est talia uerba queri:
Dic age, quæ fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cum timeant numinis arma tui,

Huma-

Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipso tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreus Neptunus uictus in undis,
Inuitq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me uiolare iubes.
Degener an solam qua Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuæ ignis habet?

CVP. *Desine dira parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cum tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut uultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cum dea non esset casside tecta fui:
Calauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis celat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Comitata tum quoties galeam dea uibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.

VEN. *Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastam?*
Nate tuo manos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,
Nonne dedit uinctas in tua uincla manus?

CVP. *Mars deus armorum nobis se dedidit ultrò,*
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.

At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui concutit hastam:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma minetur:
Erras, haudquaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me sinis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deûm cuius sum uertice nata,
Iupiter, hac Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore uoces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

ÆN. *Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?*
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas uibrant etiam, aut hastilia torquent,
Dirá ue prætendunt Gorgonis ora tibi?

CYP. *Nonides ultu sum, ô Cytherea, pudico:*
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hæ semper studiisq; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria uerò desidiaq; uacant.
Adde quòd illarum capius dulcedine uocis
Sæpe uoluptates, gaudia sæpe fero.
Denique casta manet quare Dictynna, nec ullum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?
In nullo manet illa loco, cursuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.

Nunc

Nunc iuga montis adit, cursus nunc vallibus errat,
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia cursus,
Subdola nunc alibi retia tendit apru:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Haec super Actaeo coetu, coelitumq; deabus,
Arcitenem matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, genetricem ne Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἐξηγητής.

De puero quaerit mater, cur Pallada solem
Non ledat iaculo, Castalinumq; choros.
Auger excusat factum, commune Minervae
Nil est cum tedis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.) Cupido omnes deos superat, excepti Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio δειγματικὴ, per comparationem. Distributio, ἀνταπόδοσις. Equidem hanc metuo.) ἀφήγησις causae expositio, cur amor Mineruam non uincat. Atqui Mars.) ἀντίφρασις ἐπαλλήλου, & συμπλοκή. Imò ille.) ἀπόφασις. At illa, ff.) παραδιάλυσις ἀπὸ ἀθλιότητος ἀγκλαι. Ceterùm Musae.) Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido non feriat. Reuereor eas, ô mater.) ἀπὸ τροφῆς ἀναστροφή. Graues enim sunt.) Musarum actiones. Esto, nec has adoriris.) μεταβάσις ad tertiam partem: cur Dianam uenatricem sagittis suis nõ petat. Prorsum tota rerum.) Apollo. Teneo gnare.) Conclusiuncula.

MARTIS

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MARTIS ET Mercurij.

Eraſmo Roterodamo interprete.

MARS.

Ἤκουσα, ὦ Ἑρμῆ, τίνα ὑμῖν ἀπείλησεν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπερφυᾶ καὶ δεινὰ πάσχοντες; ὦ ἀθλίω, φησίν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ ἀέρος κρεμῶ καθέων, ὑμᾶς δὲ ὦ ἀπεπηρμαδίντους, διαπονεῖν βιάσομαί με, μέτρια ποιοῦντα· ἐγὼ δὲ καθελκύσας τι, ἢ γῆν ἐγὼ ἕλκομαι αἰτιάσασθαι, ἢ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν συνεπαρτήσας μετεωρεῖν. καὶ ταῦτα, ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας, ἐγὼ ἦν μὴ καθ' ἓν ἕκαστον ἀκούσω, καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, ἢ κατ' ἐμὲ οὐδέν. ὑμεῖς δὲ τοιοῦτον ὄντα φόβου, ὡς μὴ διαπαλαίσειν αὐτὸν, ἢ τὴν γῆν λαβεῖν τὴν θάλασσαν προσλάβωμεν, ἢ κατ' ἐμοῦ ποιοῦνται. Ερ. οὐφέμη, ὦ Ἄρες· ἐ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μή ἐκεί τι ἀκούσῃ ἀ-

AVdiſtin', Mercuri, cuiuſmodi nobis minatus ſit Iupiter? q̄ ſuperba, quamq; dictu abſurda? Ego, inquit, ſi uolucro, catenam [a] ex æthere dimittam: unde ſi uos ſuſpenſi me uti detrahere conemini, [b] luteritis operam: nunquā enim me deorſum trahetis. Cōtrà ego uos ſi uelim in aliū attrahere, non uos modò, uerùm etiā tum terram ipſam, tum mare pariter ſubiectum in ſublime ſuſtulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audiſti. At ego, ſi quidē cum uno quolibet ſingulatim conferatur, ita præſtantiorem eum eſſe, uiribuſq; ſuperiorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiamſi terram ac mare nobis adiunxerimus, id meutiquam crediderim. MER. Bona uerba, Mars. Neq; enim ſatis tutum eſt iſta loqui, ne quid fortè mali nobis

hæc

πολαύσομαι τῆς φλυαρίας.

Αρ. εἰκὸς γάρ με πρὸς πάντας αὐ ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ πρὸς μόνην σὲ, ὃν ἐχρῆν δεδιέναι ἐπιτάττω; ὁ γενοῦ μάλιστα γελοῖον ἐλέγξει με, ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, οὐκ ἂν δυνάμενον σιγᾶν πρὸς σέ. μέμνημαι γὰρ ὁ πρὸ πολλοῦ, ὅτε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπανα στάντες ἐπεβούλευσαν ξυνδῆσαι, αὐτὸν λαβόντες, ὡς ἔοικε τοιοῦτόν τι δράσοντες, καὶ ταῦτα φῶς ὄντες, καὶ ὁ μέγας ὁ Θέτις ἐλεήσασα ἐκέλευσε τὸν σύμμαχον βοηφόων ἑκατόγχειρα ἐντα, ἅμα τῷ κεραυνῷ καὶ βροντῇ, ταῦτα λογίσομαι, ἐπεὶ καὶ γελᾷν ὑπὸ τῆς ἐλαλιμημονούμενος αὐτοῦ. Ερ. σιώπα, δυφήσω. ἐ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτι σοὶ λέγω, ὅτι ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

bæc petulantia concilet. MARS. An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirẽ, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cũ nõ ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditiõe, machinarentur comprehensum illum in uincula conijcere, quantopere formidarit, utque in omnem speciem sese uerterit, idq; quum tres duntaxat essent dij. Quod ni Thetis [c] misericordia commota, [d] Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru unctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;. MERC. Tace, bona uerba. neque enim [e] tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mibi.

GILBERTI

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Catenam.) Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo. b Luseritis operam.) Quod Lucianus dixit μάτην πονήσετε, Erasmus uertit, operam luseritis. antiqui enim latinitatis authores sic loquuti sunt, quum frustra aliquid fieri putabant. Plautus in Casina: Si nunc me suspendam, meam operam luserim. In Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Terentius in Phormione: In illis opera luditur. id est, perditur & frustratur. c Thetis misericordia.) Cum Pallas, Iuno, Neptunus, alijq; ex dijs nonnulli, aduersus Iouem coniurassent, Briareus à Thetide Nerei filia persuasus in cœlum ascendit, ut Ioui suppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis desisterunt, & cum Ioue in gratiam redierunt, teste Homero in 1. Iliad. Hæc etiam habentur in Ioue tragœdo. b Briareum. centum manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per insidias appetito. unde ἑκατονταχείρα Homerus, centimanum Latini, & centumgeminum Vergilius uocant, nominis etymo robustum & prævalidum significante: id enim est βριαρόν. e Tutum est.) Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminem facta deorum uituperare debere.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter ostentans nives, quibus eminet omnes,
Inuictos iactat uincere posse deos.
Mars non credit, certa argumentaq; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audistis.) Propositio ἡ τοῦ ζηνὸς ἀχθηδών. Ego, inquit.) ἐπιφορὰ συμπλοκὴ, ἐγὼ δὲ φημί. Contrà ego.) ἀντακολουθία. Adhæc alia.) Clausula ἀντιπεφορὰ ἢ κατ' ἀντίφρασιν. Haudquaquam.) παρομολογία. Bona uerba.) παύσασθε. Neque enim.) αἰτιολογία ἀπὸ τοῦ διαλυομένου. Putas uerò.) ἀπόκρισις πρὸς πλεονάζουσαν. Etenim.) Conclusio. Quòd ni Thetis.) A' contrario & minori amplificatio. Hæc reputanti.) ἐπιλογή. Bona uerba.) παύσασθε.

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεπόιηκας, ὦ Τιτάνων λώβιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ πάντα, μειρακίῳ ἀνοήτῳ πιτθώσας τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν ἄλλα ἀπόλωλε, παρόργως ἐνεχθείς, τὰ δὲ ὑπὸ ψύχους διαφθαρῶσα ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀπενεγκόντας τὸ πῦρ, καὶ ἄλλως ἀλλοῖόν τι, καὶ ξυνεταράξατο, καὶ ξυνέχυτο. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνιὼν τὸ γιγνόμενον, ἐπιβὰς αὐτὸς τῷ ἅρματι, καὶ λαβὼν αὐδημένων ἐπέμενον αὖ, ταῦτα ἂν ὑμῖν τὰ ἄκλεα ἐποίησεν καὶ διαφθείρων ἐπέμιμψατο. ΗΛ. ἁμάρτημα, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ ἐπείθω ἐγὼ μειρακίῳ ἐπιτρέψαντι. οἶδα γὰρ αὖ καὶ ἄλλοτε πολλοῖς γενόμενον ἐνθυμοῦ γάρ; ΖΕΥΣ. ἐννοῶ, ἦ δ' ὅς, ὅστε ἐλάττω ἀσχολίαν τινὰ τοῦτο ἔχειν τῶν

Qvalia fecisti autē, Titanum pessime? qui, quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adolescentulo fatuo ac stulto cōmisso a curru, qui alia quidem exussit, nimis propè terram cursu delatum: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipsis abstracto igne: & in summa, nihil non conturbauit & commiscuit: ac nisi ego animaduersis ijs quæ gerebātur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquæ quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrū istiū auriga atq; rectorē curum emisisti. SOL. Peccaui, Iupiter: sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nā unde uel sperare potui, hoc tantū futurū esse malum? IV. Annō noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & ut si quis etiam modicum excidat

ὥστ ἰδεῖν, εἰχεται πάντα: ὑγὼ δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμὸν, ὡς δεῖ σωφρονεῖν αὐτὸν τὸν χαλινόν; εἰ γάρ τις ἐνδοίη τοῖς, ἀφωιάσαιτο αὐτοὺς, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν ἡλίου παῖδα, ἅρπασαντα μὲν ἐπὶ τὰ λαιὰ, μικρὸν ὑπείκειν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ἀρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω πῃ ἰέναι, ἔπειτα ἐνθα ἐβούλοντο αὐτοὶ. ἐγὼ δὲ ἐκ ἔχων ὅ,τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ. ταῦτα μὲν πάντα ἐπίσταμαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐ πάνυ ἔσπευδον, μὴ ἐκ ἐπίστασιν αὐτῷ τινὰ ἱκανὴν ἔχοντι ἐπιβῆναι τοῦ λιπαροῦ ἅρματος, καὶ ἐμοῦ κλαυμένου μικρὸν αὐτῷ, ἀναβὰς ἐπέβαλον ἐμαυτὸν τῷ ἅρματι, ὅπως μὴ χαλεπῶς φέροιμι αὐτὸν, ἐφ' ἑκάτερα δὲ τὸ αὖον ἀφέντα προφρονέστερον, ἔπειτα ἐς τὸ ὑπόπτερον ἐκεῖνο ἐπανάγειν, μὴ ἐκ ἐγκρατῆ εἶναι τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐρίσαι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. ἅπερ ἦν καὶ ἡλίου ἐπιτάττοντος,

à uia, pereãt protinꝰ omnia? Ignorabas autem etiã equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum uidelicet & istũ transuerse abripuerunt, nunc quidem ad leuam, paulo autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quẽ caperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quòcunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo utendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem cõmittere uolebam. Postquam autem impensius obsecrabat lachrymãdo quoque, & mater [b] Clymene unà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere uiæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum uergere, & uti habenis regere, neque impetum permittere equis debueret. Dixi autem etiam quantum periculum foret,

ἀ μὴ ἰρθλὼ ἐλαύνοι. ἐ δὲ (παῖς γαρ ἦν) ἐπιβὰς τοσούτου πυρὸς, καὶ ἐπινύξας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἀφιππάζετο, ὡς τὰ εἰκός. οἱ δ' ἵπποι, ὡς ἔδοντο οὐκ ἔντα ἐμὲ τὸν ἐπιβεβηκότα, ἐπαφρυάσαντες ἔτι μᾶλλον, ἀφέρπουσι δι' ἐρήμου, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν. ἐ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, εἶμαι, δείσας μὴ ἐκπέσοι, αὐτὸς μὲν ἐκράτει τῆς ἅρπυγος· ἀλλὰ ἐκεῖνός τι ἤδη ἔχει τῶν ἐμῶν, ἔμοιγε, ὦ Ζεῦ, ἐκεῖνο τὸ πῦρ. Ζ. ἐκεῖνο λέγεις, τεκτόνων τελμόεσσαν; ἐγὼ μὲν ὄν συγγνώμην ἔτι νέμω ἐκείνῳ σοι. ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, εἴ τι ἁμάρτοις παρανομῶν, ἢ τινὰ τοιοῦτον ἑτέρων διάδοχον ἐκπέμψεις, αὐτίκα ἴσθι, ἐκέινου ἅμα σοῦ πυρὶ ἐλάσω πυρπολήσω. ὥστ' ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θάπτουσαι ἐπὶ τῷ Ηριδανῷ, ἵνα περ ἔπεσεν ἐκ τοῦ ἁρματηλατεῖν, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δακρύουσαι, ἢ ἀίγειροι γε γίνωνται ἐπὶ τῷ πάθει. σὺ δ' συμπεξάμενος τὸ ἅρμα (λιπὸν γὰρ

si non recta uia ageret. At ille (puer enim erat) conscenso tanto igne, & uastæ adeò profunditati supernè incumbens, ut consentaneũ est, obstupuit. Equi uerò ut senserũt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, & uia diuerterũt, et hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autè dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. *Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo: decæterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quãto igne tuo fulmẽ nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanũ, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illacrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu uerò compacto curru (fractus enim*

γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτρακτος τῶν τροχῶν συντέτρι πται) ἴσασιν, ὑπαγαγὼν τὸν ἵππους· ἀλλὰ μέμνησο τούτων ἁπάντων.

enim temo ipsius est, & alte ra rotarum comminuta) aue rigare, iunctis denuò equis t ac uide, ut memineris horum omnium.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Commisso curru.) De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. lib. 2. Metamorph. b Clymene.) Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaetontem, & sorores eius.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐξηγητικὸς, κατηγορητικὸς, καὶ ἀπολογητικὸς. De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens punitus sit.

Qualia fecisti.) κατηγορία κατὰ στοιχεῖον. Et in summa.) αὔξησις κατὰ συμβεβηκός. Talem nobis.) ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.) Concessio per deprecationem. Nam unde uel sperare.) Prætexit ignorantiam. An non noras.) Inficiatio ignorantiæ. Si quis etiam.) αὔξησις ἀπὸ τῶν ἀκόντων κακῶν κατὰ συμβεβηκός. Ille autem.) Secunda pars. Equidem hæc omnia sciebam.) ὁμολόγησις. Postquam autem.) ἀντιθέτως πρὸς τὸν αἰτιῶντα κατηγορεῖ. Dixi autem etiam.) Respondet ad secundam partem, quòd non ignouerit, quia præmonitus fuerit. At ille puer.) ἔφεγκτις. Sed & ille.) Occupatio. Et mihi Iupiter.) Inficiatio. Errati ueniam impetrat. At nunc quidem.) ἀπειλὴ, cõminatio. Quare illum.) καὶ πρόσαξις. Ac uide.) Commonitione concludit.

MARINI DIALOGI,

ARGVMENTVM IN *eosdem*.

Neq; horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; uerisimile est, Lucianum offendere uoluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac uoluptatem appetant. Illumq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & uoluptatibus deditos esse singit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabant. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cœlio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Πολυφήμου καὶ Ποσειδῶνος.

CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ ἀνοσιωτάτου ξένου, ὃς με μεθύσας, ἔπειτα πύελόν μου, λειμωκτῆρι ἐπαίρων ἐξέκαυσε. ΠΟΣ. τίς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ τοῦτο τολμήσας, ὦ Πολύφημε; ΚΥΚ. τί μ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι; Οὖτις.

O Peter, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis uerò est qui ista hæc facere ausus fuit, Polypheme? CYCL. Principiò quidem seipsum

πρῶτον, Οὖτιν ἑαυτὸν ἐπικάλει· ἐπεὶ ἦ δίφυγε, καὶ ἔφω ὦ βέλε, Οὐδαμῶς ἐνεμέσησεν ἔφη. ΠΟΣ. εἶλε, δν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον, ἢ Ἴλιόν γ' ἀνέπλει. ἀλλὰ πῶς ταχὺ ἐπράξε, ἐδὲ πάνυ ἀδιάφορος ἦν; ΛΥΚ. Διατελῶν ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀφ' ἑστίας οἴκαδε ἀποστρέψας, πολλούς τινας, ὡδέλους λοχῶντας ἀμελουμένοις τοῖς βουκόλοις. ἐπεὶ ἦ ἔθηκα τῇ θύρᾳ τὸ κῶμα (πέτρα ἦν ἔστι μοι κομιδῇ μεγάλη) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἐνεωσάμενος ἑαυτῷ ἕνδρυον ἀπὸ τ' ὄρους, ἐφαίνοντο ἀκτιβῶς πάντα αὐτὰ παρόμοια. ἐγὼ ἦ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, διατέφαγον λαθραίως ἐν-τος. ἐνταῦθα ἐ παντελῶς καὶ ἐνῆν, ἤτοι Οὖτις, ἤτοι Οὐδεὶς αὐτὸς ἦν, δόντι μοι πάνυ ψυχρόν τινα κυλικηδὸν ἐκπιεῖν, ἐδὲ μὴ κατόμνυμι, ἐπιβουλεύσαντα ἦ καὶ παρακεκινδυνεύκοτα. ἐπαυσε γὰρ οὐδὲν ἐλεεῖν μοι περιφρόνδα πίνοντι, καὶ τὸ σπέλαιον αὐτὸ ἀνέτρεφεν,

ſeipſum Nemunem uocabat: poſtquam autem effugit, atq; extra tela, ut dicitur, fuit, Vlyſſem nominari ſe aiebat. NEPT. *Noui quem dicit, Itbacenſem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui nõ ita audax atq; animoſus ſit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è paſcuis domum reuerſus, multos quoſdam, inſidiantes uidelicet pecuariis. Poſteaquam autem appoſui foribus operculum (ſaxum autẽ quoddam mihi eſt perquàm magnum) atq; ignem reſuſcitaui, accenſa arbore quam de mõte mecum ferebam, uiſi ſunt abſcondere ſeſe parare. Ego uerò comprehenſis ipſorum quibuſdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones eſſent. Hic igitur uerſutiſſimus ille, ſiue Nemo, ſiue Vlyſſes fuit, dat mihi bibere, infuſo quodam ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad inſidias ſtruendas præſentiſſimo, & maximè turbulento. nam ſtatim omnia uidebantur mihi, poſtea quã bibiſſem, circumagitari, & antrum ipſum inuertebatur,*

κὴ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐλπὶς ἐμοὶ σωτηρίας. τίλος δὲ ἐς ὕπνον διατοπάδην, ἐπ' ἀποξύσας τὴν μηχλὴν, καὶ πυρώσας γε, πρόσειτι τὸν φλοιὸν μοι διαδύλεντα, κὴ ἀπ' ἐκείνου τυφλόν με ἐμοί σει, ὦ Πόσειδον. ΠΟ. οὐ βαθὺ ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ἐς ὃν ἐξήμερθε μετα-ξὺ τυφλούμενος. ὁ δ' ἔμ' Οδυσσεὺς πῶς ἀλίφυγε; οὐ γὰρ δή, οὐδ' εἶδ' ὅτι, ἰδωκέν ἐκεῖνος ἐκ τοῦ σπηλαίου πέρην ἐπὶ θύρας. ΚΥ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφῆκα, ὡς μᾶλλον αὐτὸν καθείμι ἔξιόντα, κὴ διαδρᾶσαι πρὸ τῶν θυρῶν, ἐκεῖνο μὲν τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μὴ πως πρὸς τὰ πρόβατα ἐκ τοῦ σπηλαίου, ἐντελάμενος τῷ λαιῷ, ὀπόσα ἐγγὺς πρόσθεν αὐτοῦ κατὰ τὸ ἐμόν. ΠΟΣ. μανθάνω τὰ' ἐκείνους ἔτι γε ἐλάθῃ σὺ ἐξελθόν σι, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους γε Κύκλωπας ἵνα ἐπεβόησαθα ἐπ' αὐτόν. ΚΥ. συνεκάλουν, ὦ πάτερ, καὶ ἔνιοι. ἐπεὶ δ' ἤρετο τὸν ἐπιβουλεύοντα τὸ ὄνομα, ἐγὼ ἔφην, ἔτι Οὖτις ὄν, μεμηχανῆσθαι σωτηρίαν ἐμοὶ, ὑπο-

& prorsum apud me ampliꝰ ipse non eram: postremò autẽ somno correptus iacui. Ille uerò exacuato uecte, codẽq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt alte nimis dormisti, fili, qui nõ interea exilueris, cum excæcareris. Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Nõ enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quo facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato meipso ad fores, extentis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, et arieti negocio dato, quæ nam ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducẽs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYC. Conuocauit illos, pater, atq; etiam uenerunt: sed postquã me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, reli-

τι ἀπέστειλε, ἵνα μὴ κατιοῦσα τί μοι ἐπαράσηται τῷ ἐπίκλην τι. ἐκεῖνος ἐμὲ μάλιστα λυπεῖ μου, ὅτι καὶ ἐν ἄλλοις ἐμοὶ τῶν συμφορῶν, ἀλλ' ὁ πατήρ, φησὶν, ὁ Ποσειδῶν ἀφαιρήσεται σε. πιθήσῃ, ὦ τέκνον· ἀμυνοῦμαί γε αὐτὸν, ἵνα μάθῃ ὅτι οὐ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἴασιν ἀδυνατῶ, τὰ γοῦν τῶν πλεόντων τὸ σῴζειν αὐτὰς, καὶ ἀπολλύναι ἐπ' ἐμοὶ πρόκειται· πλεῖ δ' ἔτι.

Eto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omniũ maximè mihi ægrè fuit, cõtumelioſe obiecta mihi clade hac: Ne pater quidẽ Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili. ulciscar enim ipsum, ut sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare uel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ὀλυσσεὺς, πανοῦργος, καὶ παραμυθικὸς: quomodo Vlysses Polyphemum excęcauerit.

Commemorat Cyclops se oculo ut spoliarit Vlysses,
Is mario porrexit dum cyathum ille nitro.
Non potuit durare diu Polyphemo tyrannis,
Cogeret ut pœnas soluere promeritas.

O' pater.) ἡ πρόθεσις narrationis ἀρχὴν continens. Quis uerò.) ἐρώτησις ἀφ' ἑαυτοῦ γενομένη. Principiò quidem ipsum.) ἀφήγησις αὐτοῦ. Noui, quem dicis.) μεταβασις ad φράσιν, id est modum. Deprehendi in antro.) ἀφήγησις reiperinde ut gestæ, eiusq; modi occasio. Posteaquam.) Facta antecedentia Cyclopis. Ipsorum quibusdam.) sociorum Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3. Nam statim omnia.) Ab effectu uim. Postremò autem.) τὰ μοῦσα. Insuper etiam.) ἐπιβολή. Et ex eo tempore.) τὰ μετὰ ταῦτα γενόμενα. At ceteros certè.) τὰ λοιπὰ μενα. Ita imposuit.) ἐπιφώνημα ἀγανακτήσεως. Obiecta mihi clade hac.) Insultatio Vlyssis. Confide fili.) παραμυθία πρὸς παῖδα.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

ΝΕΡΤΥΝΥS.

Τί ἔτι, ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ἔτι σεαυτὸν μίγνυσι τῇ ἁλμῃ, οὐ ῥεῖθρα μετὰ ἀπείρου, οὔτε ἀνεπαίσθητος σεαυτὸν διαχυθεὶς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξυνεστὼς, καὶ γλυκὺ τὸ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀφικνῇ ἔτι καὶ Συρακούσας ἀπείρων, ὡς οἶδ' ἔγωγε βούλει τοὺς ἐκεῖσε, ἐκδήλους εἶναι καὶ ὁρωμένους, ἢ λήσεται σεαυτόν τι; Αλ. ὁρατόν τι τὸ πρᾶγμά ἐστιν, ὦ Ποσειδῶν, ὅτι μὴ ἔλαγχε. ὁρᾶσθαι ἢ μὴ σοὶ τοῦτ' ἐπιμέλεται. Πο. γυναικὸς, ὦ Ἀλφειέ, ἐ νύμφης ἐρᾷς, ἢ μὴ τῶν Νηρέως ἐστὶ μία; Αλ. οὐκ. ἀλλὰ φεύγει, ὦ Ποσειδῶν. Πο. ἢ ἴσως σὺ γοῦν αὐτὸν εἶ; Αλ. νὴ σώτειρα ἔγωγε σικελικὸν, Ἀρέθουσαν αὐτῇ ὀνόματι. Πο. οἶδα, ὦ ἄμορφον, ὦ Ἀλφειέ, τὴν Ἀρέθου-

QVid hoc, Alphee, q̃ tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum sale fugine miseris, perinde ut solent cætera flumina omnia: neque cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare ueluti concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundũ teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeæ faciũt, submerso. ac uideris rursum emergere quoque alibi, & teipsum iterum spectandũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est Neptune: quamobrem ne mihi uitio uertas. Amasti quẽ & ipse sæpenumero. NEP. Mulierẽne, Alphee, an nymphã amas, an etiã Nereidum ipsarum unã aliquam? AL. Nõ, uerùm fontem Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? AL. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum uocant. NEP. Scio; non deformem sane, Alphee, Arethusam

σαν, ἀλλὰ διωγέτης ἐστὶν, καὶ διὰ βαθέος κεκόλπωται, καὶ τὸ ὕδωρ ἀναβλύσας τῇ φορᾷ τῶν ψηφίων, ἅλων καὶ ἀργύρεα φαινόμενα ὑπερκύπτει. ΑΛ. οὐκοῦν ἐκεῖσε τὸν πλοῦν ποιοῦ, ὦ Ποσειδῶν, παρὰ τοῦτον τὸν ἀκρωτήριον. ΠΟΣ. ἀλλ' ἐπείγῃ μοι, καὶ δύσκολον εἶναι τὸν ἔρωτα, ἐκεῖ με λέγεις εἶναι, ὅπου τὸν Ἀρέθουσαν εἶδες, οὐκοῦν ἢ Ἀρέθουσα ἔνι ἐν Συρακούσαις ἔτι; ΑΛ. ἐπισπεύδοντά με κωλύεις, ὦ Ποσείδων, περιεργαζόμενος. ΠΟΣ. οὐκοῦν λέγε. χώρει παρὰ τὸν ἀκρωτήριον, καὶ ἀναδὺς ἐπὶ τὴν θάλατταν, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ ὠκεανῷ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas: sed et liquidus fons ille est, & perpurū scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiā addunt, supra quos tota ea aqua argentea apparet. AL. Vt uerè nosti fontē hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc. NEP. Sed abi quidē, & feliciter utere amore. Illud aūt mihi dic, ubi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cum sis, fons autē ille in Syracusis manet? AL. Properantē me moraris Neptune, curiosē nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem aluco cum fonte illo misceari, & in unam aquam redigamini.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐρωτηματικὸς καὶ διηγηματικός. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla infestur salsugine Ponti,
Naturam retinet semper ubiq; suam.
Neptuno quo, Lux simul hisce fatetur amores,
Arcas init thalamum sæpe Syracusiæ.

Quid hoc.) Propositio ἔκφρασις κατ' ἀφήγησιν μακροτέραν. Amatoria quædā.) ἔκφρασις. Mulierémne) ἐρωτηματικὸς περὶ τοῦ ἐρωτικοῦ τούτου. Insularis est.) διήγησις, interrogatio de loco. Non deformem.) ἔκφρασις. Vt uerè nosti.) ἔκφρασις. Liquidus fons.) Laus fontis. Ad illū igitur.) Discessus quasi colloquentiū διήγησις. Properantem me.) Reprehensio morantis.

MENE-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΩΣ.

MENELAI ET Protei.

Eodem interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ἅλμης μέν σε γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, ἐκ ἀπίθανον, ἁλιτενῆ γε ὄντα, καὶ λίνδρον ἔτι φορητόν. καὶ τὸ λέοντα ὀφθῆναι ἀλλαγέντος, ἴσως οὐδὲ τοῦτο ἐξω πίστεως. εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. ΠΡΩ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. ΜΕΝ. εἶδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι λεκτὸς (ἐρρήθη γὰρ πρὸς σέ) γενέσθαι τινὰ πρόσοδα τῷ πράγματι, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐξαπατᾶν τῶν ἀκροωμένων, αὐτὸν δὲ μηδὲν τοιοῦτο γιγνόμενον. ΠΡΩ. καὶ τίς ἂν ὁ ἀπάτην ἐνδείξασθαι τοῦτον ἀναργῆ γίνεσθαι; ἐν αὐτομολίαις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐλθὼν, ἵνα ἴσως μετασκευάσωμαι ἐμαυτόν· εἰ δ' ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς εἶναι δοκῇ, φαν-

ταστὰ

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus utiq; cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cum in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor ut credam. PRO. Ne mireris Menelae: fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: ueruntamè uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias. PRO. Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis uidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si uerò non credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nempe apparentia

σκοίμτις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἰσταμένη, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, προσίσχομί μοι, ὦ γενναιότατε, τὴν χεῖρα. εἰσῃ γὰρ εὐθὺς ἑρπετὸν μέγιστον, ἐπὶ τὸ λαιὸν τέτανται πρίσεσιν. Μεν. ἐπικίνδυνος ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς οὐδὲ πολύπουν ἑωρακέναι πώποτε, οὐδ' ὅ πάσχει ἰχθὺς οὗτος, εἰδέναι. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύπουν οὐκ ἂν ἑωρακὼς εἴην, εἰδείην δ' ἂν μάλιστα παρὰ σοῦ. Πρω. ἐπὴν οὖν πίττῃ προσιλθὼν αὐτὸν τὰς λαγόνας, καὶ προσφὺς ἔχηται κατὰ τὰς πλευράς, ἐπέτην ἑαυτὸν ἀπεργάσηται ἴσον τὸν, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενος τὸν πέτρον, ὡς ἂν λάθοι τοὺς ἁλιέας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερὸς ὢν διατείνεται, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. Μεν. φασὶ ταῦτα, τί δὲ σὺ μᾶλλον πιστεύσεις, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. οὐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, τίνι ἂν ἄλλῳ πιστεύσαις, τοῖς σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factꝰ fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, uidear'ne tantum ignis, an & urendi uim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PRO T. At tu Menelae uideris mihi neque polypum uidisse unquã, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. Verùm polypum ipsum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutat'que colorem, imitando saxum: quo ui delicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MEN. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multo magis omnem

Μεν.

opinionem excedit, Proteu. PRO T. Nescio Menelae, cui' nam alteri facilè credas, qui tuis ipsum oculis non credas.

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἔδην. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τερατῶδες, τὴν αὐτὴν ὥρᾳ πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. Videns equidem uidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eandem uidelicet ignem atq; aquam fieri.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

Protheus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quem Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Vergilius ite quarto Georgicorum, & in uarias se formas uertere solitum: ut nūc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud uideretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, uel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in cōmentario De saltationibus, Proteum illum in varias se demutantem rerum facies, nō ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collubuisset, ueluti Empusa, docilem. Heraclitus Poëticus diuersam his colligit allegoriam. A Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως ποικιλώτερος, id est Proteo mutabilior: quod in unafrū & uersipellem cōperit. Plato in Ione: ἀλλ' ἐπιχειρεῖς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνεσθαι. id est, Sed prorsus Proteo in morē, in omnem speciem uerteris, sursum ac deorsum teipsum distorquēs.

Verùm polypum.) De polypi uario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello περὶ πολυφιλίας, ex Theognide:

ἀπλόου δ' ἦτορ ἔχει πολυπλόκου, ὅς κατὰ πᾶσαν
τῇ προσομιλίᾳ, τοῖος ἑαλὼς ἔφυ. Id est:

Mentem habeas unafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admouit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui περὶ ὀρχήσεως inscribitur, ex Pindaro opinor: κοινὰν θηρὸς πόντιον νόον ἔχων. id est, marinæ belux mentem habens.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Μυθικὸς, quòd Protheus cùm in uarias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet usq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua cervice leæna,
Flamma etiam formam suscipere est solitus.

At in aquam conuerti.) ὁμολογία. Quòd si autem.) ἀφαίρεσις. Ne mireris.) Asseueratio. Vidi & ipse.) Obiectio. Et quæ nam.) Refutatio. Apertis oculis.) A' testimonio Menelai. Quòd si uerò non.) Ἄλλη πίστις ἀπὸ παραβολῆς. Nimirum senties.) προέρησις. At tu Menelae.) Ab exemplo simili. Verùm polypum.) ἀξίωσις. Cuicunq; saxo.) ἀφήγησις. Illi seipsum similem efficit.) De polypo pisce, eiusq; in uarias res transformatione. Erunt hæc.) Concessio. Sed tuum hoc.) Correctuo. Nescio Menelae.) Conclusio.

ΔΕΛΦΙΝΟΣ ΝΕΠΤΥΝΙΟΥ
περὶ Δελφίνων. Delphinum.

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Εὖγε, ὦ Δελφῖνες, ὅτι καὶ φιλανθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ τοῦ Ἰνοῦς παιδίον ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐκκομίσαντι, ἀποδιῳξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετὰ τῆς μητρὸς ἐμπεσούμενον, νῦν δὲ τὸν Διθυραμβικὸν τοῦτον, τὸν ἐκ Μεθύμνης ἀναλαβόντα, ἐξενεγκόντα εἰς Ταίναρον αὐτῷ σὺν τῇ κιθάρᾳ, οὐχ ἁρπάσαντας καὶ οὕτω τοῦτον ἀπολλύμενον.

Δελ.

LAudo, a recte facitis Delphines, q̃ semper amantes hominũ estis. Nã et olim Inus filium in Isthmũ portastis, exceptũ à Scironijs scopulis, unde cũ matre præcipitatum fuerat: et nũc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu et cithara recepto, in Tænarũ enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illũ.

DEL.

Διλ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ποσειδον, εἰ τοὺς ἀνθρώπους ὧν ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γεγόμεθα. Πο. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας μετέβαλε, δέον χαρίσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ὑπηκόους. ἀτὰρ σὺ μὲν τὰ κατὰ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Διλφίν; Διλ. ὁ πρίαυλός ἐστιν, οἶμαι, ἐκεῖνος ὃν ὁρᾷς, καὶ πολλάκις μετεπέμψατο αὐτὸν ἐπὶ τὴν τέχνην, ὁ δ' ὅλως πάσας παρὰ τὴν τυραννῖδα, ἐπιεύμενος πλεῖσται εἶναι, δι' ἃς Μήθυμναν, ἐνδιαίσασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπειδὴ πορθμείου τινὸς ἐμπίπλη ἀνδρῶν, ὡς ἔδοξε πολὺν ἄγων χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δ' (ἐπῃώρουν γὰρ ἅπαντα, παρεστῶτι τῷ σκάφει) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀλλὰ τόν γε σκολιὸν κἀγαθὸν ἄνδρα μοι, καὶ ἔσεσθε θρῴπιν τινα

DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nam & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidem ob id reprehendo Bacchum, q, uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solum in deditionem accipere: quemadmodū & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyranno, cōcupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandus ibi diuitias suas exhibere. Ac cōscensa ad trajciendum naui hominum quorundam sceleratorum, postquam cognitum est multum auri secum ferre, ubi ad medium fermè Aegaeū peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperūt. Ille uerò (nam auscultabā omnia, iuxta nauigium natando) Quoniā hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mibi ipsi funebri aliquo

φίλε ἐν ἱματίῳ, ἐκδῦσε ἀσπασάμενος τὸν ἐμαυτόν. ἐπίδειξαι δὲ καὶ ἡμῖν τὸν ἀνδρικὸν, καὶ ἡδὺν μέλος, καὶ ἵνα σοι εἰς τὸν θάλατταν, ὡς αὐτίκα καὶ πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν, καὶ αὐλὸν μὲν αὐτὸν, ὑφειξάμενος ἔχειν εἰς ταίναρον. ΝΕ. ἐπαινῶ σὲ φιλομουσίας: ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν ἀπεδίλωκας αὐτῷ σὲ ἀσπασάμενος.

bri aliquo carmine, uolentẽ ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerũt nautæ. Tum ille aſſumpſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandũ quiddã, atq; ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquã ſtatim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque impoſito illo, enatаui unà cum ipſo in Tænarum. NEP. Laudo ſtudium erga Muſicam tuum, dignam enim mercedẽ retuliſti ipſi pro eo quod auſculiarat.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Rectè facitis Delph.) Delphines ingenti amore homines, præcipuè pueros proſequi ſolent, & dorſo acceptos ultrò citroq; per mare incolumes uectare ac reducere: qui ſi quo caſu poſtea intereunt, uocem edunt humanis gemitibus ſimilem, & ipſi tandẽ mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noſter Lucianus in nauigio ſeu uotis, & Plinius lib. 9. cap. 8. muſicis harmonijs mirificè demulcentur.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἀρίονα: Delphinos amatores eſſe hominum, & ab aliquo iſtorum Arionem eiectum à pradonibus in mare tranſuectum eſſe.

Mira eſt Delphinum uerè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire ſinunt.
Euadit mortem Cithara ſubmerſus Arion:
Muſica nam curas pectora mœſta leuat.

Laudo,rectè facitis.)Collaudatio à φιλανθρωπίᾳ. Nam & olim.)Probatio à signis antecedentibus & connunctis. Et nũc tu.) Ἀναφορὰ ad unum Delphinem, qui exportauit Arionem. Ne mireris Neptune.)ἀπὸ τῶν ἐφεξῆς αἰτιολογικὴ à contigatis. Atq; equidem ob id.)μίμησις ab iniusto. Quemadmodum & cæteros.) Ab exemplo. Sed quo pacto cum Arione.) παράστασις ad fabulam de Arione. Periander iste puto.) Narratio à persona regis Corinthi. Ac consensa.)παράχθεσις. Nam auscultabam.) Gellius lib.16.cap.19. ex lib.1. Herodoti. Laudo studium.)Collaudatio à gratitudine.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN *eosdem*.

Quanquam ex eadem occasione & hi dialogi,quibus inferorum querelæ,iudicia,pœnæ,& id genus alia describũtur, excepto pauculis quibusdam,quorũ argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus videtur, cum superioribus prognati sint: alium tamen atq; diuersum ab illis finem habent, aliaq; moneant ac docent.Suprà enim amores & affectus deorum tractantur:at hic illud indicatur,atq; etiã oculis penè subijcitur, quòd apud Inferos,& eos iudices quorum sententiæ posthac uitam subijciendi omnes sumus,nulla personarum ratio,nulla potentiæ, diuitiarum,honorum,famæ, aut cuiusuis, fortunæ æstimatio futura est:sed quòd omnes,quod ad conditionẽ attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut præmium accepturi simus.Tametsi illud quoque non ignorem,Lucianũ ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo senserit,dixisse uideri posse,utpote Epicureũ, &,ut ab alijs uocatur,ἄθεον,qui neq; de dijs,neq; de immortalitate animarum rectè quicquã senserit.Verumtamen etiam alios, cum de ueris moribus philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonacte,& cæteris quibusdam, cui modi de præsentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possunt. Vtut autem hæc se habent, digni tamen dialogi

usu sunt

isti sunt qui legantur,& ob oculos quàm sæpissimè reuocentur: nel ob hoc solum,ut à cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus,& ad illud respiciamus, quod poeta dixit:Puluis & umbra sumus.quodq; post hãc uitam neq; opes, neque potentia,neque ullæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturum me spero, si huc adscripsero incerti Autoris græcum Epigramma,ab hoc argumento non alienũ: cuius uersionem ex Ausonio subijciemus.

Ἐλθὼν εἰς ἀΐδαν,ὅτι δὴ σοφὸν ἔγνω γέρας
Διογένης ὁ Κύων,ἐφράσατο ἰδίων ἑταίρων.
Καὶ γράψας ὁ γέρων ἐν βιβλίον ἆγχι κελεύθου
τοῦ πολὺν εἰς πόλεμον μυρίον ἀρνύσαντος
Εἶπεν,ἐμοὶ δ' ἤδη πλείων τόπος. ἔσσεται γάρ μοι
πᾶσα φίλη σοὶ δὲ μοῖρ' ἐφράσατο. Σὺ δ' ἐλθέ μοι ἔχθε.

Ausonius.

Effigiem rex Crœse tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Constitit.utq; procul solito maiore cachinno
Concussus,dixit:quid tibi diuitiæ
Nunc prosunt regum rex ô ditissime? cum sis
Sicut ego solus,me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero,cum nihil ipse
Ex tantis,tecum Crœse feras,opibus

Diogenes in hisce dialogis,dicteria maximè in eos iacit, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ. DIOGENIS ET Pollucis.

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολυδεύκεσ,ἐθέλω μάν σοι ἐπιδεῖξαι τὰ χίσια κἀβίλλης (σὺν γὰρ ὄγμῳ, οἶμαι, τὶ ἀναβῆναι ἄμεινον

COmmêdo tibi, Pollux, quãprimùm ad superos ascenderis (tuum enim est,ni fallor, cras reuiuiscere)

αὖθις) ἰὼ πατὴρ Μένιππον τὸν λυσσᾶν (σύρεις δ' αὖ αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ παρὰ τὸ Κράνειον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τῶν ἐφεξῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων διαγελῶντα) εἰπὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι σοι. ὦ Μένιππε, διακελεύεται ὁ Διογένης, εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὸ γῆς διαγεγέλασται, ἔνθεν ἐνθάδε πολλῷ πλείω ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι τὸ γέλως ἦν, καὶ πολὺ τὸ, τίς γὰρ ἅπαξ εἰδὼς μετὰ τὸν βίον ἐνθάδε ἂν ἐλθὼν βεβαίως γελῶν, παρέπορ ἐτὸ πᾶν, μάλιστα ἐπὶ σοὶ ἀεὶ ὀρᾷς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους, ὅτω τὰ πάντα νῦν ἀφῄρηται, ἀμενηνοὺς εἶναι καὶ διαγεγωνιμένους, καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγεννεῖς εἰσι, μεμνημένους τοῦ πλούτου. ταῦτα λέγε αὐτῷ, καὶ πρόσειπε ἐμπλησάμενος μάλιστα τοῦ μάζης ἡμῖν ἥδιστον τι πολλῆς, καὶ εἴ τις αὖ ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον λείψανον, ἢ ὠὸν ἐν καθαρσίοις, ἢ τοιοῦτόν τι. ΠΟ. ἀλλ' ἐπαγγελῶ ταῦτα,

re) ut ſicubi uideris Menippum canem illum, (inuenies autem ipſum Corinthi circa Craneũ aut in Lyceo, deridentem cõtendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcẽdis, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, et frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt uitã futura ſint? Hic autem non deſines cõſtanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nũc facio: & maximè poſtquã uideris diuites iſtos ac ſatrapas et tyrãnos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab aliis dignoſci: tũ quòd & molles et ignaui ſunt, reminiſcẽtes eorũ quæ in uita gerũtur. Hæc illi quæſo ut dicas, & ut præterea etiã pera ueniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitã inueniat Hecates [b] cœnã, aut [c] oũ ex luſtratione relictũ, aut ſimile quippiã. POL. At renũciabo hæc illi.

Dioge-

ὦ Διόγενες, ἵνως ἢ ἀλλᾶ μᾶλλο
τα ἐπιείκη τινὰ ἄρα ἰδεῖν ἐστιν; Δι.
γέρων, φαλακρὸς, τριβώνιον ἱ
μᾶν περιβεβλημένος, ἅπαντι αὐτῷ
ἀνακεκλασμένον, καὶ τὰς ὀθό
νας τῶν ῥακίων ποικίλον.
γελᾷ δὲ, καὶ τακτικὰ τὰ
ἀλαζόνικα τέτυκε φιλοσόφου ὀφ
θαλμώ. Πο. ῥᾴδιον ἀνευρεῖν ἀφ'
ὅτου τούτων. Δι. βάλλε καὶ
πρὸς αὐτὸν ἐπάνω ἐντάλματά
τι τοῦ φιλοσόφου; Πολ. λίαν.
ὦ βαρὺ γὰρ οὐδὲ τοῦτο. Δι. τὸ
μὴ ὅλον, ποιήσασθαι αὐτοῖς πα
ρακέλευσαι, μὴ περὶ τοῦ ὅλου
ἐρίζειν, καὶ λεπτὰ φύσεων ἀλ
λήλοις, καὶ ὑφαιμάλλους ποιεῖν,
καὶ τοιαῦτα ἕτερα ὀρυττεῖν δι-
δάσκειν τὸν νοῦν. Πο. ἀλλ'
ἐμοὶ ἀμαθεῖ καὶ ἀπαίδευτον εἶναι
φήσουσι, διαλεγόμενον τοῖς σοφοῖς
αὐτῶν. Δι. σὺ δὲ εἰμύσεων
αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολυ.
καὶ τοῦτο, ὦ Διόγενες, ἀπαγ-
γελῶ. Δι. τοῖς πλουσίοις δέ,
ὦ φίλτατον πολυδούκιον, ἀπάτ
γειλον τοῦτο παρ' ἐμοῦ. τί, ὦ

Diogenes: sed quò melius illũ agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIO. Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & uetocuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis uariegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illũ, ex his utiq; signis. DIO. Vis ne ut ad ipsos quoq; philosophos illos aliquid tibi mãdem? POL. Mandes licet. non enim graue neq; hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuersum adhortare illos, ut desistant à nugis suis, neq; de toto cõtendant, neq; [d] cornua sibi mutuò affingant, neq; [e] crocodilos faciant, neq; huiuscemodi sterilia atq; ieiuna interrogare, animũ instituãt. POL. At indoctum me & ineruditũ esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendã. DIO. [f] Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô

μάτιον, ἢ χρυσὸν φυλάττητε; νὴ ἢ τιμωρᾶσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τὸν τόκον, καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συναθροίζοντες, ἐπ' ἀργύριον ἄλλο ἔχοντας, ἢκειν μετ' ὀλίγου; ΠΟΛ. ἀρέσκει καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. ΔΙΟ. ἀλλὰ καὶ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τι τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν οὔτε εὐανθὲς κόμη, οὔτε χαροπὰ ἢ μέλανα τὰ ὄμματα, οὐ ἰσχυρὸν ἐστὶ τὸ πρόσωπον οὔτε ἴσχια, οὐ νῶτα εὐρέα, οὐ στέρνα, οὐ παρῳδοί, ἀλλὰ πάντα, μία ἡμῖν πάντα φαιὰ, δρᾶσις γυμνὴ τὸ κάλλος. ΠΟ. ἐ χαλεπὸν δὲ ταῦτα εἰπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυρούς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πένησιν, ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῇ πρὸς μικρὸν, καὶ εἰκαιρεῖσθαι τὴν ἀπορίαν) λέγε μὴ δακρύειν, μηδ' ἀμύξειν, ἀλυκασάμενον δὲ τῶν ἐνταῦθα ἀγαθῶν, ὡς ὅτι ὄψονται τοὺς ἐκεῖ πλουσίους ὀλίγῳ ἀμείνους αὐτῶν. καὶ λακτί-

uani, inquiens, aurum tanto pere custoditis? quid autem excruciatis uos ipsos? fœnerantes usuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm unũ obulum habentes uenire huc paulo pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cærulei nigri ue oculi, neque rubor faciei amplus ullus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed omnia unus puluis, ut aiũt, nobis, calua ria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquã molesta est, & inopiam lugent) ut neq; lachrymentur, neq; plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd uidebunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores q̃ sese hic esse.

Lace-

ἀκουσεται ἢ τοῖς σοῖς, ταῦτα, εἰ δοκῶ, παρ' ἐμοῦ ἀπειπάσεσθαι, λέγων ἐκλελύσθαι αὐτούς. ΠΟ. μηδέν, ὦ Διόγενες, περὶ Λακεδαιμονίων λέγῃς γε μηδέν· οὐ γὰρ ἐμοὶ ταῦτα ἔρρειν δοκεῖ, ἀπαγγελῶ. ΔΙ. ἰόντων μὲν τούτων, ἐπεὶ σοι δοκῶ σὺ ἢ, εἰς πρόσθεν, ἀπίωμεν παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

Lacedæmonijs autẽ tuis hæc, si uidetur, nomine meo obijciás, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim ferã: sed quæ ad cæteros mãdasti, ea illis renunciabo. DIO. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita uidetur: tu uero quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Menippum canem.) Canes enim uocantur Cynicæ sectæ philosophi. b Hecates cœnam.) Mos erat diuitibus, ut singulis mẽsibus Hecatæ sacrificãdo in triuijs panes atq; alia quædã ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnã dicebant. Suidas & Athenæus lib. septimo. Athenienses autem & theatra & concliones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & uilib. quibusdam hostijs, ut Suidas tradit. eò uidetur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossemetarius ἐν τῇ ἰδυλλίῳ.

c Ouum ex catharsio.) Catharsium Græcis uidetur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, cõcliones expurgandi atq; theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id uerò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharsia. Huiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Qua illustrationibus apta monstrat Iuuenalis illud: Nisi se centum lustrauerit ouis. Sed & in arte Ouidius ouabæc lustralia indicat illis uersibus:

Et ueniat quæ lustret ouis, lectumq; locumq;,
Præferat & tremula, sulphur & ova manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam

neceſſarium qui'm ſulphur. Homerus Odyſſ. x. εἶσιν ἐΐδον χῆρ καὶ κέρατα. Plinius lib. 36. habet & in regionibus locum ſulphur ad expiandas ſuſigu domos, hoc libauit. li. 8. Columella. d Neque cornua.) Per λήμματα captioſos ſyllogiſmos ad hunc modũ conflatos intelligit Chryſippus: εἰ δὲ οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις. κέρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες, κέρατα ἄρα ἔχεις. Quod non perdidiſti habes. Cornua non perdidiſti: cornua ergo habes. e Crocodilos faciant.) κροκοδείλη Sophiſma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiuſmodi nomen habet, cuius mentionẽ facit Lucianus in uita rum auctione ſub finem. Quintil. lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in noſtris narrationibus lib. 1. f Tu uerò plorare illos.) Ita autem Græcos loqui ſolitos, ut plorare iuberent, eos quos à ſe contumelioſè dimitterent, notum eſt. Hac etiam uoce uſus eſt in Tragopodagra, pluribuſq; alijs locis Horat. in V. Satyra: Inueniet nil ſibi legatum præter plorare. Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:

— *Tuq; Tigelli*
Diſcipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cic. in Epiſt. quadam ad Q. Fratrem. ἀλλ' οἰμωξόμεθα, nos modò ualeamus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Προσωπικὸς διάλογος.

Mittitur ad inos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibuſq; ſimul.
Ad miſeros etiam, ne demirentur amatos.
Fabula poſt uita cuncta perire monet.

O' pollux) εὑρεθήσῃ. Inuenies autem.) à loco. Dicas illi Menippe.) Expoſitio mandati. Illic enim.) Ratio per comparationem. Hic autem non deſines.) ἀντανάκλασις. Et maximè.) ἔμφασις. Hæc illi quæſo.) Concluſio. Senex eſt.) Πρέσβυς ἦθος ab ætate, habitu & actu. Vis ne ut ad ipſos.) ἐρώτησις. Mandes licet.) ἐπιτρέπεις τοῖς φιλοσόφοις. Neque de toto.) Ideæ Platonicæ. Neque cornua.) κεράτιναι. Neq; Crocodilos.) κροκοδείλης. At indoctum me.) ὑποφορά. Et hæc nunciabo.) ἀπόκρισις ἐρωτική. Diuitibus autem.) ἀπαγγελία ad diuites.

uites. Sed & formosis.) Ad formosos & robustos. Quod apud nos.) Quis status apud inferos. Etiam pauperibus.) Ad pauperes. Lacedæmonijs autem.) Σαρδανάπαλος ad Lacedæmonios. Neq; Lacedæmonijs.) ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.) ὑπόσχεσις. Missos igitur) Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

Οὐ φέρομεν, ὦ Πλούτων, Μένιππον τοῦτον τὸν κύνα παρεῖναι πάντας, ὅστις ἡμῶν ποικίλον τινὰ ἐξεῦρεν, ἢ ἡμᾶς μετοικίσομεν ἐς ἕτερόν τινα. ΠΛΟ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται, ἐπεὶ καὶ ἐνθάδε ἐστέ μοι; ΚΡΟ. ἐπειδὴ ἡμῖν ἐπισκώπτει, καὶ γελᾷ, ἐπειδὰν ἡμεῖς ὀλοφυρώμεθα, καὶ ἐπιλέγει τοῖς ἡμετέροις κακοῖς. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλως, ὑβριστικός ἐστι τοῖς ἡμετέροις πάθεσιν, καὶ ἐπονείδιστα. ΠΛΟ. τί τοιοῦτον φησίν, ὦ Μένιππε;

NOn *poterimus ferre, Pluto, Menippũ hunc canem cohabitantem nobiscũ: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò cõmigrabimus.* PLVT. *Quid aũt uobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuus est ac uos?* CROE. *Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorũ reminiscẽtes quæ apud superos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò thesaurorũ: irridet, et cũ cõuicijs exprobrat ea nobis, mãcipia et piacula nos uocitãdo. Interdum aũt etiã cãtãdo cõturbat ploratus nostros: et in summa ualde nobis molestus est.* PLVT. *Quid hæc audio de te Menippe?*

Μι. ἀλλὰ, ὦ πλοῦτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀργοὺς καὶ ἀλυθρίους ὄντας, οἷς οὐκ ἀπέχρησε βιῶναι μοχθηρῶς, ἀλλὰ καὶ ἀπολωλότας ἔτι μιμνῄσκεσθαι, καὶ προσέχοντας τὸν νοῦν χαίρω τυγχάνειν αὐτῶν αὐτοῖς. Πλ. ἀλλ' οὐ χρὴ λυπεῖσθαι γὰρ μικρῶν σφόδρα. Μι. καὶ σὺ μαίνει, ὦ Πλοῦτων, ἐμφορούμενος τῶν τούτων φροντίδων; Πλ. ἀλλὰ μέν. ἀλλ' οὐκ ἀνεκτὸν ἡμᾶς. Μι. καὶ μάλα, ὦ λῷστε Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἀτὰρ γινώσκετε ὡς ἐγὼ κἀκεῖσε μέλλω· ἴσθι γὰρ αὖ ἔτι, ἀκολουθήσω χαίρων καὶ κατάδων καὶ καταγελῶν. Κροῖ. ταῦτα ἰχθύσει; Μι. ἐκ, ἀλλ' ἐκεῖνα ἴσθι λῷον, ἃ ὑμᾶς ἐκεῖσε, προσαναπαύσαντες, μὴ ἀλυθρίους αὐλητρίων ἐντρυφᾶν, καὶ ἅμα θαλάττῃ τερπομένους. τοῖς γὰρ εἰμὶ ἔτι, πάντων ἐκείνων ἀφροντιστῶν. Κροῖ. πολλῶν

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cum sint, quibus non satis fuit uixisse malè, sed etiã mortui insuper cogitatione atq; animo illis qui apud superos sunt, inhærẽt. Delectorque itaque ægrè ipsis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu delirus Pluto, qui gemitus istorum tuo quoq; calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: uerùm nolim uos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At uerò, ô pessimi Lydorum, Phrygum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, ut qui neq; unquam desituru sim. Nã quocunq; abieritis hinc, eodẽ sequar, ægrè facientes, cantãdo, atq; irridẽdo uos. CROE. An non hæc cõtumelia est? MEN. Non: sed illa cõtumelia erãt, quæ uos facere solebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neq; tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè,

λῶμεν γε, ὦ θεοί, περὶ μεγάλων πραγμάτων. Μι. ἐκ μὲν οὖν ἐγὼ χρυσοῦ; Σαρ. ἐκ δ' ἐγὼ φύσεως; Μι. οὐκοῦν ἄτοπα ποιοῦντες, ἀλύοντες μὲν ὑμᾶς, ἐγὼ δ', τὸ γνῶθι σαυτὸν παλαιὸν σοφὸν ὂν, ἐπᾴσομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰμιγοῦς ἐπᾴδεσθαι.

tis certè, ô Dij, et magnis poſſeſſionibus. MID. Quanto equidè ipſe auro? SARD. Quanta uerò ego uoluptate? MEN. Rectè ſanè, ita facite: lugete uos quidem, ego uerò tritum illud, Noſce te-ipſum, identidem connectendo, uobis occinam. decet enim huiuſmodi ploratus ſi crebrò illis accinatur.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ὁ Λυκῖνος λέγει.

Diuitias Craſſi ridebat ſæpe Menippus,
Ornatus uarios delitiaſq; leues.
Non ferre ſpretorem Craſſus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritæ bonæ.

Nõ poterimus ferre.) Propoſitio minor. Quapropter aut.) λῆμμα διαζευκτικὸν, & concluſio. Quid autem nobis.) ἀναπόδειξις probationis. Poſtquam nos ploranus.) Antecedentis approbatio per enumerationem. Quid hæc audio.) ἀποσιώπησις κατηγορικὴ. Vera Pluto.) Confitetur factum, per ἀντικατηγορίαν. Dolent enim.) Ab indecoro. Haud.) Ratio. At uerò peſſimè.) ἀπιθανὸν. An non hæc.) Querela. Non, ſed illa.) Recriminatio. Proinde deplorare.) ἐπιφώνησις. Quanto equidem.) Amplificatio. Rectè ſanè.) Concluſio γνωμική.

PLVTO.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΠΛΟΥΤΟΝΙΣ ΕΤ ΕΡΜΟΥ.

MERCURIJ.

Iacobo Micyllo interprete.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

Τὸν γέροντα εἶδες, ἢ πάνυ γιγαλύτας λέγω, ἢ πλούσιον ἀδηφάγιον, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἢ δισχίλιοι, περιαλιῶ μέλλει; ΕΡ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί οὖν; ΠΛΟ. ἐμοῦ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, ἕνεκα ἔχαιρον ἂν τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἔτεσιν, ἐπὶ βίβλου κεῖμαι, ἐπιμύρμηκας ἄλλας τοσαύτας, ἀγχοῦ τι ἤδη, καὶ ἐπὶ πλέον, τὰς δίχα πέλεκυς αὐτῷ, χαρίεν τι νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάπαντας ἑφεξῆς ἅπαντας. ΕΡ. ἄτοπον οὖν δόξει τὸ τοιοῦτον. ΠΛΟ. οὐ μᾶλλον, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, οὕτω ἀπροσδοκήτου ἐκείνου, ἢ τῶν χρημάτων ἀποπνιγέντος ἀθρόου πρὸ ὥρας τεθνᾶσι; ἢ δὲ πάντων ἔστι μιαρώτατον, ἐπὶ καὶ τοιούτοις εὐχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἐγώ.

SEnémne nosti, istũ æstate omnino conjectũ dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatũ autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Nouit Sicyoniũ illũ dicis. Sed quid postea? PLVT. Viuere illum quidem Mercuri sine ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atq; etiã plurib. adulatores autẽ ipsius, Charinũ adolescentẽ, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. At qui absurdũ hoc uideri queat. PLVT. Haudquaquã, imò iustissimum. Quã enim ob caussã illi adeò optant illũ mori, nisi quia pecuniã illius ambiũt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omniũ sceleratissimum est, interea cum talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè utiq;

ἔνγε τῷ φωνῇ. καὶ νεανίσκοι τ& ἀποθνήσκοντα, ὥσπερ ἐμοὶ βελόμενοι, ὥστε πρόκλη, δύσερω ἢ ἡμῶν ἀπιέναι ἔχοντα, ὡ βαίων. καὶ ἄλλα, ποικίλα τὰ ἐν πλανάσθαι τ ἀνθρώπων. διὰ ταῦτα ὁ μὴ ἴσως ἀποθνήσκει τ&, εἰ δὲ προσποιήσαιτο, αὖθις μάτην ἐπανήξοντ&. Ερ. γελοῖα πάσχουσι, πανοῦργοι ὄντες. πολλὰ ἢ ληρεῖ& σὺ μὲν ἀπολουσόμενα αὐτοὺς, καὶ ἐκεῖ πίσω. καὶ ἄλλα, ἀνὴρ δικαίως ἀποθνήσκει κακὸς, ἥκιστ& πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ἄλλα τ πλοῦτον ἐν ὀφθαλμοῖς διηγημένοι, βόσκονται, ὑπὸ μακαρίας πρὸς ἑκατὸν τι δίκτυ&. πλά. ἀκούω δ μὲν ἀποδυσόμενο& τὸ γῆρας, ὥσπερ ἱμάτιον ἀνύσασθαι. εἶτ ἀπὸ μείζονων τῶν ἐλπίδων τὴν ἀνηρεμισμένην πλοῦτον ἀπολαβόντες, ἐπίτομον ὁδὸν, καὶ καινὸν ἀποδεδειγμένο&. Ερ. ἀμέλησον, ὦ πλοῦτων· μετὰ πολὺ γὰρ σοι ἥξει αὐτὸς, ἤδη ἔνια ἔχει· ἐπεὶ δὲ, εἰμαί, φησί. πλά.

utique illum. Ac quæ ægroto tante illo apud se consulitet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittũt, si conualescat denuò: & in summa, ridicula quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra hiantes. MERC. Ridicula patiuntur, scelerati cum sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo malidus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, uitam quãdam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quãdmodũ Iolaus ille, in iuuenẽ redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt.

PLVT.

πλάτ. διατάττε, ἐάν τι παραμίμψη ὑμᾶς, αὖθις πρεσβύτας γενομένους.

PLVT. Deducas licet. Ille autē mittat singulos præse, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

προσατικὸς, in hæredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur.

Nauta petit quod debebat Telariger ales,
Vera subducta sed ratione prius.
Mercurius quæritur technas, hominumq; furores
Semper quòd peior sit quoq; posteritas.

Senem me noſti.) γνῶσις κατὰ προσωποποιΐαν. Noui, Sycionium.) Affirmatio. Sed quid poſtea.) ἡ πρόοψις. Viuere illum.) τὸ διατρέφειν μέν. Adulatores autem.) ὑποφορά. Atqui abſurdum.) ἀνθυποφορὰ κατὰ βίαιον. Quam enim ob cauſam.) αἰτιολογία. Quod autem.) λύσις. Quamobrem.) Cõclusio mandati. Sed tamen & ille.) ἀφήγησις πάλιν τοῦ ὑποτεταγμένου. Proinde ipſe.) ἄλλη ἐντολή. Illi autem in.) Altera pars hęredipetis. Alias res.) Concluſio.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.
TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτο, ὦ πλοῦτον, οἴκαδε ἄν, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, τριάκοντα ἔτη γεγενέναι. ἢ ὑμῖν τὰ ἐνενηκοντα ἔτη

IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidē è vita abiisse, triginta cũ sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & ultrà, adhuc

γέροντα Θερψίωνα ζῆν ἔτι; adhuc uiuere? PLVT. Iustissimum quidem ó Terpsio. Nam etsi ipse uiuit, certè ad nullum tamen mortem affectus est: tu uerò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nónne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decaterò suis uti diutiùs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ó Terpsio statuis leges, quum ad uoluptatem diuitijs uti nequeat, ipsum è uita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP. Proinde hanc ob huiuscemodi accusso ordinem. decebat enim has res successione gradu- que fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequetur, mori: haudquaquam autem exerceri aut uiuere, qui senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deseruiant oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

ἔντα, ἐλίγ ἐτι ἐλὶ ἀλέτα, ἡμ
ψυχὴν τινα τάφον ὑπὸ τῶν τί
ων καταγιλώμβην: ἀπεθνή-
σκειν ἢ καλλίστες, καὶ ἥβης
μεράτης νεανίσκες. αὕτω γὰ πο
ταμῶν ἔ τόγε. ἢ τὸ τελευτᾶν
ον ἀδίκως ἐχθρὸν, πότε καὶ τι-
θνήξεσθ ἔ γεραίτερον ἴσως ἢ,
ἵνα μὴ μάτην αὖ ἐνίοις ἐδρά
σαιμεν. νῦν ἢ τὸ ἐλὶν παρῆμίας,
Η ἅμαξα ἔ βῦν πολλάκις ἐπο
φέρει. ΠΛΟ. τοῦτα μέν, ὦ Τερ ψὶ
ων, πολὺ σωφρονέστερα γίνετ, ὅσ
περ οἱ δικαῖ. καὶ ὑμᾶς ἢ τί πα
θόντες, ἀλλοφύλοις ἐπιχαίρετε,
καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γεραί-
των ἐφεδρεύετε, φθέροντες αὐ-
τές; ταῦτα μέν γέλωτα ἐφλε-
γμαίνει, πρὸς ἐκείνων κατηγο
ρήμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς
πολλοῖς ἅδισμα γίνετ. ἐπεὶ
γὰ ὑμᾶς ἐκείνοι ἀπολωλεκᾶν οὐ
χιδι, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ,
πρεσβυτᾶν ὑμᾶς αὖ ἔ. ἐπι
νέω γάρ τινα τοιόνδε τέχνε
ἀνευρεσίσκετε, γραῶν καὶ γε-
ρόντων

habens, nihil deniq; uolupta tis degustans, haud aliud e- xistens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ip- sa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse uide- tur, ac si flumina sursum de- ferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & se- num quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fal lerent. Nunc uerò illud acci dit quod prouerbio dici so- let: Quadriga bouem sapissi mè ducit. PLVT. *Hæc quidem, ô Terpsio, pruden- tius fiunt, quam tibi profe- cto uidentur. Verùm & uos quid passi estis quòd reb. a- lienis gaudetis, & senibus fi lijs orbatis uosmet, tantope- rè in adoptionẽ traditis? quã obrè in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tãto plus omni- bus q̃ gratissimũ est, si ante eos uos mori contingat. Etenim nouã quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; de-*

crepitos

ἕντων ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ἐὰν ἄτεκνοι ἄγῃ. εἰ δ' ἔστιν οἷς, ὑμῖν μέλησει. καί τοι πολλοὶ τῶν ἀποθνῃσκόντων, σωφρόνως τοῦ ὑμῶν τὴν πατρῴαν ἢ μητρῴαν, ὧν καὶ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισοῦσι, ὡς καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε ἔχοντες. οὕτω καὶ τοὺς διαθήκας, ἀπωλιδωκότας μὴ εἰ πάλαι ἀφορμὰς κατοδόντας δὲ πᾶς, καὶ ὁ φύσει, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον. ἐγκατοῦσι πάντων· εἰ δ' ὑστερίσουσι τοὺς ἐθέλοντας, ἀποσμυγήσονται. ΤΡ. ἀλλὰ ταῦτα φής. ἡμῖν γὰρ ὁ καὶ κακῶς ποιῶν κατέφαγεν, ἀεὶ τιθυμένοις δοκῶν, καὶ ἐπεὶ ἰόντι, ὑπεσίνατο, καὶ μόλις ἤν τι, ὡσπερ ὃς οὐ πιστὸν ἀπολεῖ, ὑπερῴκει· ὥστ' ἐγὼ γιόμενον αὐτίκα εἰσιόντι ὠδυρόμην αὐτὸν δὴ ἀφ', ἑπιμελῶς τι πολλά, ὡς μὴ ὑπερβάλλειν τὸ μὴ εἰ αὐτοβραδὺ τῇ μεγαλοψυχίᾳ, καὶ τὰ πολλὰ νὺξ ἡμῖν φροντίδων ἄγρυπνος ἦν.

crepitos cũ amatis: præsertim quidè, si liberis sint orbati. Qui uerò liberos habẽt, illorũ uobis nõ est cura. Atq; ex his q amãtur, plurimi, minimè uestri ignari æstus, etiã si ipsis liberos esse cõtingat, illos odisse dissimulãt, ut et ipsi habeãt amatores. Inde his in testamento exclusis quæ munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti projectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illiberis sticia affecti, suaq; spe delusi, dirè fremũt. TER. Omnia hæc uera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quãtũ enim meorũ ille devorauit, quũ semper cũ mori putarem! Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, et internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quãto citius eum ad sepulchrũ duci existimabã, tanto plus illi donorum mittebam, ut ne q qui in amore cõcurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerunque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam,

μὲν, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ διατάττων. ταῦτα γὰρ μοι καὶ τῶν ἀπεδαπῶν αἴτια γίγνεται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδες. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δόλιχον διανύσας, ἡρωϊκὴν ἀπολαμβάνων παρ' ἐμοῦ ἐπαινῶν. ΠΛΟ. οὐκοῦν, ὦ Θούκριτε, ζῆνε ἀδρυμένεστον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν: μὴ ἂν πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ πρεσβύτερος πάντας τοὺς πέλας ἴδοις. ΤΘ. Ἔτι μέν, ὦ Πλοῦτον, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν εἴη, εἰ καὶ χαριέστερον προσδυσώπητον Θουκρίτου. ΠΛΟ. λέγε, ὦ Τθ φίλον. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μίλων τε, καὶ ἅπαντες ἀκριβῶς προσδιαλέγονται αὐτῷ, ὑπὸ τῶν αὐτῶν φροντίδων. Τθ. ἐκεῖνο τοίνυν ταῦτα. ζῆνε ἐπιμένειν, ὦ Θούκριτε.

singula enumerans, ac unumquicq; disponens. Eaq; etiam causa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulo antè, arridens. PLVT. Euge ὁ Thucrite, diutissimè uiuas, unà & diuitijs abundãs, & huiusce modi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blãditores cũctos præmiseris. TERR. Hoc quidẽ ὁ Pluto perjucũdũ mihi foret, si ante Thucritũ Charias quis illa decederet. PLV. Boni animi sis ὁ Terpsio & Phido etiã, & Melãthus, et omnes penitus ipsum præcedãt, suis ipsorũ curis cõfecti. Et. Hæc ego summoperè laudo, ὁ Thucrite. diutissimè uiuas.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Expostulatio, quòd plerique senes iunioribus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Thucritus ille senex.

Huius

Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

Iustúmne hoc.)Propositio à rei indignitate. Iustissimum quidem.)ἀπόφασις cum assueratione. Nam & si ipse)Ratio ex comparatione. Nónne opus fuerat.)Regerit ab æquo. Cum senex sit.)ἡ λύσις προσωπική. Nouas ô Terpsio. ῥητὰ κατὰ ῥητῶν. Proinde hanc.)πρίσμα κατ' αἰτίαν. Decebat enim.)αἰτιολογία. ἠθοποιία. Haudquaquam.)ἀπόφασις. Qui senectute decrepitus.)κατακεφαλὴ senis decrepiti. Et contrà mori.)ἀνθυπόφορος. Nam hoc perinde.)ἡ κατασκευὴ ὁμοίωσις. At saltem.)Altera pars. Nunc uerò.)Conclusiuncula. Prouerbio dici solet.)παροιμία. Verùm & uos.)ἀνασκευὴ expostulationis siue querelæ. Quod rebus alienis.)ἡ ἀντικατηγορία. Nam quanto uos magis.)ἡ αἰτιολογία. Etenim nouam quandam.)ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs.)ἐπιφώνημα. Omnia hæc uera.)Confessio. Quantùm enim.)Ratio per ἀφύλαξιν. Ac quoties.)Thucritij calliditas. Perinde atq;.)ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.)τὰ πραχθέντα. Plerumq;.)ὁ λογισμὸς, καὶ πάλιν ἀπὸ αἰτίου. Eaq; etiam.)τὸ ἐπιβάν. Ille autem deglutito.)Redis ad Thucritum. Euge ô Thucrite.)ἡ εὐχολή. Hoc quidem ô Pluto.)ἡ εὐχή. Boni animi.)τὸ παραμύθιον. Hæc ego.)Clausula.

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTAE & Callidemidae.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Σὺ δὲ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ, ἅτε πάσης μὲν ὢν Δανὶς, πλέων τῆς ἐκείνου ἐμφαγὼν ἀπεπνίγην, οἶδα· σὺ δὲ πῶς ἀπεθανατίσθης; Καλ. πέπωκα, ὦ Ζηνόφαντες,

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodũ a Diniae b parasitus quũ esse, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti. aderas enim moriẽti. CAL.

φαντόν, τὸ ἦν ἐμοὶ, παράδοξόν τι γέγονε. οἶδα γὰρ καὶ σὺ τὸν Πτωδώρου τὸν γέροντα. ΖΗ. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ᾧ σὺ τὰ πολλὰ ἤδη σώων τα; ΚΑΛ. ἐκεῖνον αὐτὸν ἀεὶ θηράσιμον, ὑπισχνούμενόν τε ἐπ' ἐμοὶ τιθνήξεσθαι. ἐπεὶ ἦν τὸ πρᾶγμα ὀψὲ μέλλειν ἐπιγίνεσθαι, καὶ ὑπὲρ ἢ τιθνάναι ὁ γέρων ἦν, ἐπίτομόν τινα ἐδόκουν αὐτὸν τὸν χρόνον ἕξειν. καὶ γὰρ φάρμακον, αὐτίκα ἐπὶ τὸν εἰσχέαι, ἐπειδὰν τάχιστα ὁ Πτωδώρου αὐτοῦ παῖς (παῖς δ' ἔστω) ζωρότερον ἐμβαλόντα τὸν κύλικα, ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. ἀλλὰ τοῦτο ποιήσας, ἀπολύσειν ἐπηπειλοῦμεν ἀφέσεως αὐτοῦ. ΖΗ. τί οὖν ἐγένετο; πάνυ γάρ τι παράδοξον ἔοικεν ἐρεῖν εἶναι. ΚΑΛ. ἐπὶ τοῖς πάνυ λογάριθμοι ἦμεν, ἀνὸ ψὰν ὁ μειρακύλλιον κύλικας ἕτοίμας ἔχων, τὸν μὲν τῷ Πτωδώρῳ, τὸν ἑαυτῷ ἔχοντα τὸ φάρμακον,

Aderam Zenophantes. Por rò mihi nouum quiddã atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus est Ptœodorus ille senex. ZEN. Orbũ illum dicis, ac diuitem, apud quem te assiduè uersari conspiciebam? CAL. Illũ semper captabam, colebãq;, id mihi pollicens fore, ut meo bono quamprimùm moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, sene ui delicet uel ultra c Tithonios annos uiuente, cõpendiariam quandã excogitaui uiam, qua ad hæreditatẽ peruenirem. Siquidẽ empto ueneno, pocillatori persuaserã ut simul atq; Ptœodorus potum posceret, (bibebat autẽ prolixius) præsentius in calicem iniceret, haberetíq; in promptu, porrecturus illi. Quod si feciſſet, iureiurãdo cõfirmabam me illũ manumissurum. ZEN. Quid igitur accidit nã inopinatũ quiddã narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iã loti ueniſſemus, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui uenenũ erat additum

πον, τὸν δ' ἑτέρου ἐμοί, σφαλείς τις εἰδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, πατασκάψῃ δ' τὸ ἀντιφάρμακον ἐπίδοκος, ἅπαξ ὁ μὲν ἔπιεν, ἐγὼ δ' αὐτίκα μάλα ἐκτείνω ἐμαυτόν, ὑποβολιμαῖος ἀντ' ἐκείνου νεκρός. τί ταῦτα γελᾷς, ὦ Ζηνοφάντες; καὶ μὲν δὴ καὶ ἐνταῦθα αὖθις ἀγαθὸν ἐπιγελᾶν. ΖΗ. ἀγαθὸν γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πίπτουσιν ἐς τοιοῦτον ἀνθρώπους ἐπιτυχόντας. καὶ τί πρὸς ταῦτα; ΚΑΛ. πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ παραλόγου πρός τὸ ἀφύλακτον ἐπτοήθη, εἶτα σωθείς, εἶμαι, τὸ γιγνόμενον, ἔγνω καὶ αὐτός, εἶτά γε ἐπιεικῶς ἐγέλασε. ΖΗ. καλῶς ἀλλ' ἐκεῖ σοι τὸν ἐπίτομον ἐκλιπεῖν ῥᾴδιον. ἦν γὰρ αὖ σοι διὰ τῆς λιμνίης ἀσφαλέστερον. εἰ καὶ βάλιγγι βραδύτερον ἦν.

additum, altero mihi nescio quomodo errans, mihi uenenũ, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititicium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui nõ conuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euênit. Porrò senex ille quid interim? CA. Primum ad casum subitũ atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem ueniisset tibi populari uulgataq; uia tutius certiusq;, etiamsi paulo serius.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Diniæ.) Vide de Dinia in Toxaride. b Parasitus.) Is dicitur qui aliorum mensas sequitur homo cibo uentriq; deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit. c Tithonios amores.) Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filiũ, formosum

formosum in primis adolescentem amasse, eundemq; repulisse, unde natus sit Memnon: denum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeo ut etiam in proverbium eius nomẽ deductum sit: ut hic & in Hermotimo, item apud Erasmum nostrum legimus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ληγητὴς: Hæredipeta veneno, quod alteri parauerat, perijt.

Amens si cupiens quidam dilescere rebus,
Viuere ne posset, dira venena dedit.
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctor vltimus quare aconita nocent.

At tu Callidemides.) ἱστόρησις, quo pacto interierit. Nam ipse quẽadmodũ.) Occupatio de sua morte. Adsũ Zenophantes.) Ληγησις, πρόσοχη. Orbum illum dicis.) Interrogatio de persona, eiusq; ἱστόρησις. Illum semper.) τὸ παραδοξότερον τῶν λεγομένων. Verùm cum cæt.) Causa spem infringens. Consilium quandam.) Nouum consilium. Siquidem venisset veneno) τὸ πραγματικόν. Quod si fecisset.) τὸ ἀπορητικόν. Quid igitur accidit.) Interfatio in media narratione. Vtinam locu venissemus.) τὸ παρεκβατικόν. Mihi venenum) τὸ παραδοξότερον ἀπὸ βελτίονος, τῷ βελτίονα ἀπαιτεῖν. Quid hoc rides.) τὸ ἐπιτιμητικόν. Rideo profectò.) Defendit illud dictum. Venium ad casum.) τὸ ἐκκλητικόν. Rectè sanè.) ἐπιδοκιμασία. Tametsi non.) πρόσοχη. Siquidem venisset.) Lagiam reichthat vuol.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΙΠΠΟΥ. CNEMONIS ET Damippi.

Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

ΤΟῦτο ἐκεῖνό ἐστι παροιμιάζεται, ὃ τὸν λέοντα τὸν λέοντα. Δάμ. τί εἶπε πρὸς ἐμέ, Hoc [a] illud est quod vulgò dici cõsuevit: [b] Hinc nullum leonem. DAM. Quid ad me

ad me

ναυλᾶς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πανοδύνη, ὅ, τι ἀγανακτῶ; ἀλλ' ἐνίους μὲν ἀπῆσι καταλιπὼν ἀκ, καταλογιζόμενός ὁ ἄθλιος, ὡς ἀβουλήτως ἂν μάλιστα ἐχόμενα, ἀφαιρεῖται. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ἐγὼ μὲν γὰρ τὸν πλούσιον, ἔτι ἐν ἐλπίσι ὄντα, ἐθεράπευον ὡδὶ θνήσκοντα, λοχῶν καὶ ἐπιμελῶς τὰ ἐπιτήδεια παρεσκευασμένος. ἐδόκει δέ μοι καὶ σφᾶς τοῦτ' ἔσεσθαι, διότι διαθήσεσθαι δὲ τὰ φανερὰ, ὧν δὴ ἐκεῖνον καταλίποντα, ὡς ἐμοὶ καὶ φίλτατον, καὶ τὰ ἀπόρρητα πράξειν. Δάμ. τί οὖν δὴ ἐκεῖνον; Κνή. ἔ, τί μὴν οὖν αὐτὸν ἐνέγραψε τῶν ἑαυτοῦ διαθήκῃσιν, οὐκ οἶδα. ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπώλεσα, τοῦ πλούτου μοι ἐπιπεσόντος. καὶ νῦν Ἑρμόλαος ἔχει τὰμά, ἀνεῳγότι τὸ λάβρακος, καὶ τὸ ἄγκυρον ἅμα τῷ ἁλιεῖ συγκατασπάσαι. Δάμ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν σὲ τὸν ἁλιέα, ἵνα δὴ ἐκεῖνον; Κνή. ἔ, τί μὴν αὐτὸν ἐνέγραψε τῶν ἑαυτοῦ διαθήκῃσιν, οὐκ οἶδα. ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπώλεσα, τοῦ πλούτου μοι ἐπιπεσόντος. καὶ νῦν Ἑρμόλαος ἔχει τὰμά, ἀνεῳγότι τὸ λάβρακος, καὶ τὸ ἄγκυρον ἅμα τῷ ἁλιεῖ συγκατασπάσαι. Δάμ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν σὲ τὸν ἁλιέα,

ISthuc est quod tecũ Stoma chare Cnemõ? C N E. Quid Stomacher, rogas? Equidem hæredem reliqui quendam præter animi sententiam, ui delicet æstu delusus miseris quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. D A M. Sed isthuc quánam euénit? C N E. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille gratum officium meũ admutebat. At interim illud quoque mihi uisum est scitum, consultumq;, ut testamentũ proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituerã: nimirũ ut ille uicissim idẽ faceret, meo prouocatus exẽplo. D A M. At quid tãdẽ ille? C N E. Quid ille suo in testamẽto scripserit, id quidẽ ignoro: cæterùm ego repẽtè atq; inspe rato è uita decessi, teẽ ruina oppressus: & nũc Hermolaus mea possidet, lupi cu iuspiã in morẽ ipso hamo cũ esca pariter auulso. D A. Imò non escã modò cũ hamo, qn te quoq; piscatorẽ simul abstulit.

ὅτι εἰρίσιμα κατὰ σαυτὸν ἐμη-
χάνασο. Καὶ. ἐμαυτῷ μὲν
ἐγὼ τοιγαροῦν.

Itaq; à technam istam in tu
um ipsius caput struxeras.
CNE. Sic apparet, idq;
adeò deploro.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Hoc illud.)De hæredipeta siue testamenti captatore, qui quum diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentũ proculisset, quo diuitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiarat: atq; iuuenis à sene, captator à captatore captus est.
b Hinnulus leonem.)Subaudiendum, cæpit, uicit, aut prouocat, hoc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo. Vide Erasmum in Chil. c Ipso hamo.)Rursus utitur hoc prouerbio in libello De mercede conductis.
d Technam.)Id est commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti. Adagium est, de quo Erasmus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἀπογραπὴς in hæredipetas.
Externum Chemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermolaus quo se quoq; scribere nollet:
Ereptus Chemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.)τὸ παροιμιῶδες καὶ σύμφωνον. Quid isthuc.)ἱρόντος. Quid stomacher rogas?) ἀποκρίσεως σὺ μὴ προσχῄζει. Sed isthuc.) ἀφηγήσεως. Cn. Hermolai.) τὰ ἡγουμένου. At interim.) τὰ μέσα χρόνου. Cæterùm ego.) τὰ ἐπόμενα, genus & mortis. Et nunc Hermolaus.) τὰ ἐκβαντα. Imò, non escam modò.) ὕβρεως. Malum consilium consultori pessimum est. Sic apparet.) Clausula.

CHARON.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmolaus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

Ἀκούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ἔοικε, τὸ σκαφίδιον, καὶ κάτοπιν δῆλον ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ, καὶ ὡς βαθὺ ἐστὶ δέκορα, διὰ τοῦτο πλεῖστον, ὑμᾶς ἢ τοσοῦτους ἄνδρας ἔνεστι, πολλὰ ἔστι φορήματα ἐναυτῷ. ὡς ἂν μετὰ τούτων ἐμβῆτε, δίδια μὴ ὕστερον μετανοήσητε, καὶ μάλιστα ἐκείνοις τοῖν ἐν ἰσίφασιν. Νεκροί. πῶς γὰρ οὐκ ἐμέλλομεν ἀλγήσειν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ τούτων πάντα ἐπὶ τῆς εἰόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ οὕτω καὶ ὅτι μάλιστα διέφευγε τὸ μὴ τὸ πορθμεῖον. σοὶ δ', ὦ Ἑρμῆ,

Audite, quo loco sint res uestræ. Equidem parua est nobis, quæ admodum uidetis, & caricosa nauicula, & quæ undiq; perfluit: quòd sim alterâ parte me inclinarit, planè submersa peribit: atq; uestrûm tã multi simul cõfluũt, et singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his naue uiculã cõscenderitis, uereor ne postea uos facti pœnite. at: maximè uerò eos qui nauali sunt imperiti. MO. Quid igitur faciẽdum erit, ut sine periculo nauigemus? CHA. Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. nã sic etiã uix capiet uos nauicula. Tibi uerò

μῦ, μιλήσει, τὸ ἀπὸ τούτου μη
δένα παραλιχθῆναι αὐτῶν,
ὃς κὴ μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἱμά-
τια, ἂν παρίῃ, ἀποβαλών.
παρὰ δὲ τὸν ἀποβαθρεῖν ἐκεῖ-
νον, διαγινώσει κἀκεῖνος, καὶ κατα-
λήψεται, γυμνὸν ἐπιβάντα
τοῦ λιμένος. Ερ. ἀλλ' ἴσως,
καὶ οὕτω ποιήσομεν. σὺ δὲ
τίς ὁ πρῶτος ἔσῃ; Μί. Μέ-
νιππος ἐγώ, ἀλλ' ἰλαρὸν, ὦ πῶ-
γώνιε, καὶ θυμοειδῆ με, καὶ γε-
λᾶν ἐθέλοντα, καὶ τὸ βάκτρον
ἔχοντα, ἐς τὸν λιμένα ἀποβρί-
ψαντα, καὶ βίβασιν ἀλλοῖαν ἐ-
πιδειξάμενον, οἷα πολῖται. Ερ. ἔμ-
βαινε, ὦ Μένιππε, καὶ ἄριστα χρῶ
τῷ, καὶ τὸν πρωράρχην ἔχε πα
ρὰ τὸν δυσβρεῖλον ἐφ' ὑψη-
λοῦ, ἵνα ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαι.
ὁ δὲ καλὸς ἀνὴρ τίς ἔσται; Χά.
Χαρμόλαος ὁ Μεγαρικὸς, ἐρα-
στὴς, οὗ τὸ φίλημα ἀστέλλων
τὴν ὧν. Ερ. ἀστάλλε τοίνυ-
νον τὸ ἁλλᾶν, καὶ τὰ χείλη
σὺν τοῖς φιλήμασι, καὶ τὸν πλό-
κον τῶν βοστρύων, καὶ τὸ ὑπὸ
τῶν πτερῶν ἐρύθημα, καὶ
τὸ ἄβρον ὅλον. ἔχει καλῶς,
εὐθὺν δ' ἐστὶν, ἐπίβαινε ἤδη.
ὁ Μέ

Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & sapellectilem abiecerit. Itaq; ad ipsius salutis statum, ipsosque cognoscito, & suscipito, nudosque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atq; sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculũ in paludem abiecerim rectè feci, qui palliũ nõ acceperim. MER. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locũ accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmolaus sum Megarensis ille amator, cui osculum unum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia unà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeoq; totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc.

ἐ ἢ τὴν περφυρίδα οὐ τοσί, καὶ τὸ διάδημα, ἢ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις: Δάμ. Λάμπιχος, γελοίων τύραννος. Ερ. οἴμοι, ὦ Λάμπιχε, τοσοῦτα ἔχων πόρρω; Λάμ. τί οὖν ἐγχρῆσθαι, ὦ Ἑρμῆ, γυμνὸν ἄνευ τοσούτου σαγηνεύειν ἔμελλον; Ερ. τύραννον μὲν οὐκ ἔλαβες, νεκρὸν δὲ μάλα. ἀπόθου ἀπ' ἐμοῦ ταῦτα. Λάμ. ἰδοὺ σοι ἐκδύτω καὶ ἀπέρριψα. Ερ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὸν ὄγκον: βαρύσει γὰρ τὸ πορθμεῖον συνωμοσίαντα. Λάμ. ἰοὺ οὐκοῦν ἀλλὰ τὸ διάδημα ἐᾶν μοι ἔχειν, καὶ τὴν περφυρίδα. Ερ. ἀλλὰ μὰν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄρδην. Λάμ. ἔρρ. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ἐρᾷς. Ερ. καὶ τὴν ὑμίτυκα, καὶ τὴν ἀστραπὴν, καὶ τὴν ὀφρὺν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄρδην. Λάμ. ἰοὺ σοι φίλτατε ἐμοί. Ερ. ἔμβα εἰς ἅλα. σὺ δὲ ὦ μάχιμε, ὁ πολὺ σαρκώδης, τίς ἦ; Δά. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερ. καὶ σὺ πάχυνε, εἶδα γάρ σε, μᾶλλον

nunc. Quis uerò ille eſt purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præſe ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus ſum, Geloorum tyrannus. MERC. Quid igitur cum tot ſarcinis uenisti? LAM. An ne nudũ aduentare conuenebat tyrãnũ? MERC. Nequaquã tyrannũ, ſed mortuũ. ita q; depone iſta. LAM. Ecce abieci dudum. MER. Sed ſuperbiã ô Lampiche & faſtũ etiã abyce, nam iſta ſũ in naiculã coincidũt, uehementer grauabunt eam. LAM. Igitur ſine ut diadema habeam ſaltẽ, & ſtragulũ. MER. Nequaquã, imò et hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea uis? N. omnia, ut uides, abieci. MERC. Crudelitatẽ etiã, et amẽtiã, et uiolentiã, et tracũdiã, atq; bis ſimilia depone. LAMP. Ecce nudus ſum. MERC. Ingredere nunc. Tu uerò pinguis admodũ et carnoſus, quis es? DAM. Damaſias ego ſum athleta. MER. Certè uideris ille eſſe. ſcio enim te

ſæpe

ἐν τῶν παλαίστρων ἰδών.
Δαμ. ναὶ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πανο-
πλίαν μοι γυμνὸν ἔντα.
Ἑρμ. σὺ γυμνὸν, ὦ βέλτι-
στε, τοσαύτας σάρκας πε-
ριβεβλημένον, ὅστε ἀνεύρε-
σιν αὐτὰς, ὑπὸ παχυδέρμου
τοῦ σώματος, τὸν ἕτερον πό-
δα οὐχ ὁρᾶν μόνον. ἀλλὰ καὶ
τοῦτο τοσοῦτον τοῦτον ἀπέρ-
ρίψεν, καὶ τὰ παράσημα.
Δαμ. ἰδοὺ σοι γυμνὸς, ὡς
ὁρᾷς, ἀληθῶς εἰμι, καὶ ἴσος
τοῖς ἄλλοις νεκροῖς.
Ἑρ. οὕτως ἄμεινον ἀβαρῆ σε
εἶναι, ὥστε ἐμβαίνειν. καὶ σὺ δὲ
τὴν πλοῦτον ἀπωθοῦ, καὶ
τὸν κόμπον, καὶ τὸν μαλα-
κισμὸν δὲ τοῦτον, καὶ τὸν
τρυφὴν, καὶ τὰ ἐντάφια
πάντα, καὶ δὲ τὰ τῶν προ-
γόνων ἀξιώματα. λοιπόν
δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ
εἴ ποτε σε ἡ πόλις ἀνωμόρξῳ
ἐψηφίσατο ἀνδριάντα, καὶ τὰς
τῶν ἀναθέντων ἐπιγραφὰς,
μὴ δὲ ἵνα μέγαν τάφον ὑπὲρ σοῦ
ἔχωσιν, λέγε, βαρέα γὰρ καὶ
ταῦτα μνημονεύματα. Κρά-

ἐκ

sape in palæstris à me uide-
sum. DAMA. *Ita est*
ô Mercuri. uerùm accipe
me, nudum existentem.
MERC. *Nequaquam ô*
bone uir nudus es, tanta car-
ne circundatus: itaque exue
eam. Nam si uel alterum tan-
tum pedem in nauem posue-
ris, submerges eam. Sed &
coronas istas & præconia
abijcito. DAMA. *En*
planè nudus sum, ut uides, et
simili cum alijs mortuis sta-
tura. MERC. *Sic præ-*
stat leuem esse. itaq; inscen-
de iam. Et tu ô Crato diui-
tias abjice, præterea mollie-
tiem & delicias, neq; feras
tecum epitaphia, neq; maio-
rum tuorum dignitates. Re-
linque etiam genus, & glori-
am. Item ciuitatum de qui-
bus scilicet bene meritus es,
publica præconia, statuarū
inscriptiones: & dicas ne
tibi magnum sepulchrum
construant. nam & hæc
grauant, si in memoriam
reuocentur. CRAT.

Inuitus

ἐχ ἑκὼν μὲν, ἀποβήσομαι δέ. τί γὰρ αὖ καὶ πάθοιμι; Ερ. βαβαὶ, οὐ γὰρ ἐνόπλιος, τί βάλει; ἢ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι ἐνίκησα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀρίστου, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερ. ἄφελε γῆ τὸ τρόπαιον· ἐν Ἅιδου γὰρ ἐρήνη, καὶ οὐδὲν ὅπλων δεῖται, ἀλλὰ σκιαὶ δὲ ἄνευ σχήματος, καὶ βρενθυόμενος, ἢ τὰς ὀφρῦς ἀνασπῶν, ἢ τῶν φροντίδων, τίς ἔσῃ, ὁ τὸν βαθὺν πώγωνα διαμελέων; Μέ. φιλόσοφός τις, ὦ Ἑρμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τραγείας μιστὲς, ὅστις ἀπόδυσαι καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ λανθάνοντα. Ερ. καταβὰς σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ τοῦτο πάντα. ἐὰν δὲ, ἐάσω μέν σε τὴν ἀλαζονείαν κομίσαι, ἐάσω δὲ ἀμαθίαν καὶ ὀργὴν καὶ λυπηδονίαν, καὶ ὀδυνῶσαι ἀπέρυν, καὶ λόγους ἀκαιρολόγους, καὶ ἐριστικὰς περιπλοκὰς, ἀλλὰ καὶ μεταπορίαν μάλα πολλὴν,

Inuitus certè, sed tamen abijciam. quid enim faciam? MERC. Papæ, quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum tecum circũfers? CRAT. Quia uici Mercuri, et res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæũ in terra. apud inferos enim pax est, neq; ullis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quãdam præ se ferẽs, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidã est ô Mercuri, imò præstigiarũ & nugarũ plenus. Itaq; & hũc exue. uidebis enim multa, eaque ridicula, sub palliolo occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoq; omnia. O Iupiter, quantã ille arrogantiam, quantam insciti am, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarũ, quantũ spinosarũ disputationũ, et cogitationũ perplexarum circumfert? imò quàm multos uanos labores, & delira-

καὶ λῆρον ἅπαντα λέγειν, καὶ ὕβριν εἶναι, καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τοῦτο, καὶ ἡδυπάθειαν ἅμα, καὶ ἀκολασταίνειν, καὶ ὀργίλον, καὶ δύσκολον, καὶ μαλακίαν. οὐ λανθάνει γάρ με, εἰ καὶ μάλα σφριγῶντας αὐτούς. καὶ τὸ ψῦλλος δὲ ἀπόβλ, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἁμέτρως εἶναι τῶν ἄλλων. εἰ δ' ἔτι πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, πόσα πρωτεύοντος ἂν ἔδοξας εἶναι; Φι. ἀποτίθεμαί σοι αὐτά, ἐπείπερ οὕτω διακελεύει. Μί. ἀλλὰ καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀποθοῦ, ὦ Ἑρμῆ, βαρύν τι ὄντα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς: πόσῃ μοῦ δοκεῖς ἂν τελάχιστον. Ερ. οὐ λέγεις, ἀπόθου καὶ τοῦτον. Φι. καὶ τίς ἐπιτομεύσει ἐμοῦ; Ερ. Μίσιππος οὑτοσί, λαβὼν σίδηρον τῶν ναυπηγικῶν, ἀπόκειψε αὐτὸν, ἐπιπίπτῳ τῇ ἀνθρακικῇ βάσει χρησάμενος. Μί. ἀπ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πρίονά μοι φέρε καὶ ἄξονα: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

& deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum cum hoc, & uoluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celus. Verùm abyce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnib. ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILO. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat Mercuri, grauem equidem & birsutam, ut uides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHILO. Sed quis abradet? MER. Mesippus ille securim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: usus tetur autem scalis nauali-

Ερ. bus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequa quã Mercuri, sed da mihi serrã, hoc enim erit magis ridiculũ.

MERC.

Ερ. Ἀ πίλιννς ἰκανός. Μιν. σὺγε, αὐθρωπιώτερόν γε νῦν ἀναπέφηνας, ἀπολιμψάμενος τοῦ τῖω λιναίρεω. βούλει, μικρὸν ἀφέλωμαι καὶ τοῦτο ἀφ' ὑμῶν; Ερ. μάλιστα: ὑπερ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρε ὀφρῦς, ἐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀνατάνυσθαι. τί τοῦτο; καὶ δακρύει γε ὦ δύσμορε, καὶ περὶ δέους τινὸς ἀπολιπεῖν; ἐμβαλεῖ δ' ὅμως. Μί. ἐμὶ ἔτι τὸ βαρύτατον τοῦ κακοῦ μένει ἔχον. Ερ. τί, ὦ Μένιππε; Μί. ῥητορικίαν, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύουσαν αὐτῷ. Φι. ἀπὸ πάντα καὶ σύ, ὦ Μένιππε, ἀπόβαλε τὴν ἀλαζονείαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γεγηθέναι, καὶ τὸ γέλωτα. μόνῳ γὰρ τῷ ῥήτορι γελᾶτε. Ερ. μὴ δῆτα: ἀλλὰ καὶ ἔχε ταῦτα, ἰῶμα γάρ, καὶ πάνυ ἐπωφελῆ ἔσται, καὶ πρὸς τὸν παλαίωλεμ χρήσιμα. καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόβλητε τῶν ῥημάτων τὴν τοσαύτην ἀντίθεσιν, καὶ ἀντικρούσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ παρίσους, καὶ ὁμοιοτέλευτα, καὶ τὰς περιόδους, καὶ τὰς βαρβαρισμούς.

MERCV. *Sufficiet bipennis.* MEN. *Euge, humanior nunc appares, & depositio hircino fœtore. Vis ne ut parum etiam de supercilijs auferam?* MER. *Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras scelestè? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis.* MER. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum uiueret, multum profuit.* PHILO. *Igitur & tu Menippe tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis?* MER. *Nequaquam, sed retine ista. Ista enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandū prosunt. Tu uerò Rhetor abijce istam tantā uerborū contradictionē, et antitheses, et similitudines, item periodos, & barba-*

καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ τἄλλα ἔσω τῶν λόγων. Ρέ. ἄγε, ἰδοὺ ἀπορίδιμμα. Ερ. οὐ ἴσχει, ὅτι λύε τὰ ἀπόγεια, πίω ἀπεβάθρου ἀνελκόμεθα. τὸ ἀγκύρι ον ἀνατετάδω, πίτασον τὸ ἱστίον, δίδωσι, ὦ παῖδες, τὸ πηδάλιον, οὖ πάτομεν. τί εἰμὶ ξυτι, ὦ μάτην, καὶ μέλιστα ὁ φιλόσοφος οὐ, ὁ ἀρτίως τὸ πώγωνα ἀπεμαλάττων; Φι. ὅτι, ἐμοὶ ἐδοκέτατον ἄμεινον πίω ψυχὴν ὑπάρχειν. Μι. ψεύδη τῷ, ἄλλα γὰ ἐστι λυπῆν αὐτόν. Ερ. τὰ ποῖα; Μι. ὅτι μειζό τι λυπήσει πολυτελῆ δεῖπνον, μὴ ἢ νύκτως βίαν, ἅπασι τοῖς λαμπρόν, τῷ ἱματίῳ πίω ἐφαλῶ καταλήσει, περίσ σιν ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιζυπῆ, καὶ ἑωθινῶν ἀπατῶν τὸν νέον ἀδῆ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. Φι. οὐ ἢ, ὦ Μένιππε, ὅτι ἀχθῇ ἀποθανών; Μι. πῶς, ἢ ἐστόν σε ἐᾶ τὸν θάνατον, καλέσαν τ' ἀναγκάζει; ἀλλὰ μετὰ ξὺ λόγων, οὐ κραυγή τις

et barbarismos, atq; alia ser monis pondera. RHET. En abijcio. MER. Bene se habent res. Itaq; solue funẽ. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande uelũ, tuq; nauta clauũ dirige. Simus hilares. Quid ploratis ô uos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulo antè tua barba spoliatus es? PHI. Quia existimabam [b] immortalem esse animam. MEN. Mętitur. nam alia sunt quæ uidentur eum mœrore afficere. MERC. Qualia? ME. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui nemine uocante? Verùm nónne clamor quidam interim dum nos confabulamur,

ἀκούεις, ὦναξ τινων ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερ. ναὶ, ὦ Μένιππε, ἢ μόνος τις χώρα; ἀλλ' εἰ μὴ ἐν τῷ ἱππικῷ ἀθροίσαι σωλὶ δύνασθε, ὅσοι μὴ γελῶσι πάντες ἐπὶ τῷ Λαμπίχῃ θανάτῳ. καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ συνίχτη περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νήπια ἐστι, λιθοῖς βαλλόμενα ὑπὸ τῶν παίδων βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιτάφιον δὲ γε ἀκροώμενα ἐπὶ κράτωνι τῷ τοιῷδε. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασία μήτηρ κωκύουσα ἄρχεται τοῦ θρήνου σὺν γυναιξίν, ἐπὶ τῇ Δαμασίᾳ. σὺ δὲ ἡδέως, ὦ Μένιππε, ἀκούεις μὲν; Με. ἥδομαι μέν, ἀλλ' ἀκούω τῶν κυνῶν μετ' ὀλίγον, ὠρυομένων σύμπαντων ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τῶν κεράτων τυπτομένων τοῖς πόδεσι, ὡς πάντ' ἂν σωλδόντος δεῖπνα εἶναι μοι. Ερ. γενέσθαι δὲ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἤδη παντα-

πλοίαμεν

lamur, exauditus est ueluti quorundã in terra uociferantium? MEN. Certè Menippe uerùm non uno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in unum cœtum conuenientes, cum uoluptate deridentmortuum Lampichũ, & illius uxorẽ mulieres circumstrepunt: atq; illius pueri nuper admodũ geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater ululans, lamentationem incipiat unà cum mulieribus pro Damasia. Te uerò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multo pòst audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando adsepeliendum me conuenient.

MERCV. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfreta-

r uimus,

ἀναπλεύσομεν ὑμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἄνω τινὰ πρὸς τὸ δικαστήριον, οὐδὲν ἐκείνῳ προσήκοντες, ἐγὼ δὲ, καὶ ὁ Ἑρμῆς, ἄλλοσε μεταπλεύσομεν. ΜΕΝ. Εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, πλεύσομεν καὶ ἡμεῖς. τί δ' ἂν ἔτι καὶ μέλλοιτο; δικασθῆναι καὶ τοὺς καταδίκους φασὶν ἔνια βαρέα, τροχὸν, καὶ γύπας, καὶ λίθους. δοκιμάζονται δὲ ἑκάστου βίοι.

uimus, abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudicia le: ego uerò & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercurii, nos quoq; progrediemur. Verùm quid praterea de nobis futurum est? iudicium de nobis ferre oportebit, et quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem uita examinabitur.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Hic uidebis, quàm uana prorsus & fucata sint omnia ea quibus orbis regitur & gubernatur, maximè uero ea quę præcipua esse uidentur, probitas, doctrina & potentia: præterea omnia quæ mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac uita homines digladiantur, esse abijcienda, cum ad Charontis naniculam peruentum fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poetæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiã paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribili squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, uelisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba

a Hircino fœtore.) Alarum aut reliquarum partium excitatur odor ad libidinem incensis. Hunc Horatius, anũ huiusmodi

huiusmodi dicit hircum in alis habere. Lysmachus apud Plautũ in Mercatore: Iã plenus ætatis, animaq; fœtida, senex hircosus.

Immortalem.) Apud Herodotum lib. 2. scribitur, primos Aegyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

πρὸς γραπτὰς καὶ γνωμικὰς.

Nil est post mitam quo præstet amicus amico:
Æqualis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

Audite, quo loco.) Facit sibi audientiam Charon. Equidem parua est.) Exponit periculum. Quòd si cum his.) τὸ συμβαῖνον. Quid igitur.) Petit consilium. Ego uobis dicam.) Promittit, & dat consilium. Nam sic etiam.) Amplificatio à minori. Tibi uerò Mercuri.) Dat mandatum super eo, Mercurio. Itaque ad ipsas.) Præscribit quæ facere debeat. Rectè dicis.) Promittit se obtemperaturum. Quis est ille primus.) Recipit in naviculam singulos numerando. Ego Menippus sum.) I. Menippus. Primúmque apud.) Dat ei locum apud gubernatorem. Charmoleus sum.) II. Charmoleus, amator. Exue igitur.) Mors omnia tollit, vnir mussen alles dahin lassen. Lampichus sum.) III. Lampichus tyrannus Geloorum. Sed superbiam.) Tyrannorum diuitias, superbiam, fastum, diadema, crudelitatem, amentiam, violentiã, iracundiam, & cætera mors aufert. Tu uerò pinguis.) IIII. Damasius, pinguis & carnosus, athleta. Carne circundatus.) Abijcit carnes, coronas, præconia. Et tu ô Crato.) V. Crato, diues. Neq; feras tecum.) Bona fortunæ deferenda. Quid tibi uis.) VI. Armatus miles relinquit trophæum. Quia uici Mercuri.) κατάχρησις militaris. Apud inferos.) Ἀ contrario. Verùm quis ille.) VII. Philosophus, eiusq; descriptio. Videbis multa.) Quæ in philosophis falsis sint uituperanda. O Iupiter.) ἐκφώνησις κατὰ βαυμασιρημένον. Nam si eũ.) ἔνθυμημα à minori. Sed & barbã.) Mercurius depositor. Menippus ille tecum.) Depositio Beani. Sed da mihi.) Reibim das Participiũ. Humanior nũc appares. Beanus emittit unũ fletorem. Etiam ploras.) Nolite uexare eum qui mortem contemnit.

Igitur & tum.) ἀναφορὰ ad Menippum ex comparatione. Nequaquam.) Inficiatio Mercurij. Tu uerò.) Vltr. Rhetor cum ſuis ornamentis. Itaq; ſolue funem.) κέλευμα ναυτικὸν. Quid ploratis.) Αἰτιατικὴ πτῶσις. Mentitur nam.) Arguit philoſophum mendacij, & cauſam ploratus aliò transfert. An tibi moleſtum.) Συμφορὰ. Quomodo poſſet.) λύσις. Verùm nõne.) τὰ ταῖς παρούσαις ἐπιμύθια. Nequaquam.) ἀνταπόδοσις γλαφυρὰ. Sed quia.) Epilogus. Ad forum.) τὸ δικαστήριον. Iudicium.) ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.) αἱ καταλήξεις.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένους.

CRATETIS ET Diogenis.

Eraſmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Μοιέριχον τὸν πλούσιον ἐγίνωσκες, ὦ Διόγενες, τὸν ἐκ Κορίνθου, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα, ἐπὶ δὲ Ἀριστίας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὢν τὰ μάλιστα; τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπιλέγων, Ἢ μ' αὐάνετ', ἢ ἐγὼ σέ. Δι. τί δ' ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἀλλήλους ἐθηρεύετον ἀλλήλοις; Κρά. τῶν διαθηκῶν ἕνεκα ἐκάτερος, ἐλπίζοντες ἑκάτερος, καὶ τὰς διαθήκας ἐπὶ τὸ φανερὸν ἐτιθέτην, ἀριστίων μὲν ὁ Μοιέριχος, ἀποθανόντος δὲ πρεσβύτερος, διαπεπιστευκὼς ἅπαντα τὰ ἑαυτοῦ πάντων· Μοιέριχον

CRATES.

Mοerichũ a diuitẽ noueràsne Diogenes? Illum inquã ſupra modum diuitem, illum ᵇ Corintho profectum, cui tot erant naues onuſtæ mercibus: cuius conſobrinus Ariſtæus, quũ ipſe quoq; diues eſſet, ᶜ Homericum illud in ore ſolebat habere: Aut me confice tu, aut ego tete. Dl. Cuius rei gratia ſeſe captabant inuicem, Crates? CRA. Hæreditatis cauſa, quum eſſent æquales, uterq; alterũ captabãt. Iãq; teſtamẽta publicauerãt ambo, in quib. Mœrichus, ſi prior moreretur, Ariſteã omniũ rerũ ſuarũ dominum relinquebat: Mœrichum

Μαίριχον ἢ Ἀριστέα, εἰ πρότερος ἀπέλθοι αὐτός. τὰ μὲν οὖν γεγραμμένα ἦν· εἰ δὲ ἀποθάνοιεν ἀλλήλους, ὑπερβαλλόμενοι τὴν κολακείαν. καὶ οἱ μάντεις, ἔστι ἀπὸ τῶν ἄστρων συμβαίνοντα τὸ μέλλον, ἔστι δὲ ἀπὸ τῶν ἐνυπνίων, ὥς γε Χαλδαῖοι πάντα λέγουσι, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄλλοτε μὲν Ἀριστέα προφέρων τὸ κρίτος, ἄλλοτε δὲ Μαίριχον. νῦν τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ἀνω τὸ πλάστιγξ, ποτὲ δὲ κάτω, νῦν Ἀ ἐπ' ἐκείνου ἴρριπται. Δι. τί οὖν πέρας ἐγένετο, ὦ Κράτης; ἀκούσαι γὰρ ἄξιον. Κρ. ἄμφω τιθνᾶσιν ἀμφὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ πλεῖστοι εἰς Εὐνίκιον καὶ Θρασυκλέα πρὸς ἄλλων, ἄμφω συγγενεῖς ὄντας, καὶ πάντα προμαντευσάμενοι αὐτοῖς ἐπὶ τοιούτῳ τέλει. διεπλέομεν γὰρ ἐπὶ Σικυῶνος εἰς Κίρραν, κατὰ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ πνεύματι χρησάμενοι τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπημεν. Δι. ὦ ἀποίους. ἡμεῖς δὲ, ἐπεὶ ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, οὐδὲν τοιοῦτον

Maerichum uicißim Ariſteas, ſiquidem ipſe prior è uita decederet. Hæc igitur quum eſſent in tabulis ſcripta, illi inter ſeſe captabant, & alter alterum adulationib. obſequijs ſuperare contendebat. Porrò diuini, haud ſcio utrum ex aſtris id quod futurum ſit coniectantes, an ſomnijs, quemadmodum [d] Chaldæi faciunt: quin & [e] Pythius ipſe, nunc Ariſteã uictorem fore pronunciabat, nunc Maerichũ: [f] ac trutina qdẽ interim ad hũc, interim ad illum propẽdebat. DI. Quid igitur tandem euẽnit? nam audire eſt operæpretium, Crates. CRAT. Eodem die mortui ſunt ambo: cæterùm hæreditates ad Bunomium ac Thraſyclem deuenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum [g] Sicyone [h] Cirrham uerſus nauigarent, medio in curſu obliquo orto [i] Iapyge euerſa naui perierunt, DI. Recte factũ. At nos quũ eſſemus in uita, nihil eiuſmodi

ἐνενοῦμεν περὶ ἀλλήλων ὅτι
πάντα αὐξάμην Ἀντισθένη
ἀπολαβεῖν, ὃς πλησιασάσα
μοι τὸ βακτηρίαν αὐτοῦ: εἶχεν
δὲ πάνυ καρτερὰν, ἵν' αὐτὴν
πεισάμην. ὅτι, οἶμαι, σὺ
ὦ Κράτες ἐπιθύμεις πλουσί-
μην ἀποθανόντα ἐμὲ, τὰ κ'ἐμ
μετα, καὶ τὴν πίθον καὶ τὸν
πήραν, χαίνειν δὲ δίκαιον
ἦν σοι. Κρ. οὐδὲν γὰρ μοι
τούτων ἦν, ἀλλ' ἐκεῖ σοί, ὦ
Διόγενες. ἀγαθὰ ἐχρῶ, σύ τε
Ἀντισθένει ἐκλιπὼν ἐμέλησας, κἀ
ἐγὼ σοῦ, πολλῶν μείζω καὶ σε-
μνότερα τῶν Περσῶν ἀρχῶν. Δι.
τίνα ταῦτα φής; Κρ. σοφίαν,
αὐταρκείαν, ἀλήθειαν, παῤῥησί-
αν, ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μίμ
νημαι τούτων διαλεξάμενος
τῶν πλούτων πρὸ Ἀντισθένους,
καὶ σοὶ ἔτι πλείω διετέλε-
σαν. Κρ. ἀλλ' εἰ ἄλλοι
ἡμίλουν τῶν τοιούτων κτημά-
των, οὐ ἂν ἦς ἐβδελύττου ἡμᾶς,
πλουσιω-

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quò mihi rum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas, ut me mortuo in possessionem mearum successionem uenires, puta dolium, peram, in qua quidē lupini uocari nices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quæ quam istis rebus erat opus, neq; me tibi quidem Diogenes: quibus dem quæ ad rem pertinebant, quasi in Antisthenis succedens accessi, deinde ego succedens tibi, ea mihi rum multo sunt potiora, multoque splendidiora, quàm uel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam nempiam, frugalitatem, ueritatē, dicendi libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iustiusmodi opum hæreditatem Antisthenem successisse, tibiq; eas longè etiā maiores reliquisse. CRA. Verùm reliqui mortales hoc possessionū genus aspernabātur, neq; quisquā nos ob spē potiundæ

λαμπρυνόμενον προσδοκῶν. ΔΙ. καὶ οὐκ ἄδικον· οὐδὲ γὰρ εἶχον ἔνθα λέξαντα τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῶν, διαῤῥυέντος τοῦ ἐπὶ βυθοῦ, ἀναδέξασθαι τὰ σοφὰ τῶν βαλαντίων, ὅστις ἐστὶν ἢ ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἐλευθερίαν, ἢ ἀλήθειαν· ἀλλ' ἐκπίπτον εὐθὺς, καὶ διῤῥέον, τοῦ πυθμένος οὐ διαμένοντος, εἴ τι πάσχουσιν οἱ τοῦ Δαναοῦ παῖδες ἐπιχέοντες, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἀντλοῦντες. ΚΡΑ. ἀλλὰ ἡμεῖς μὲν ἔχομεν ἐνταῦθα τὸν πλοῦτον, εἰ δὲ βούλει ἔξω τοῦ παιζοντος, καὶ τοῦτον ἄνες τῷ πορθμεῖ.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria, neq; enim habebãt quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi tam, utiatique delicijs, non alter quàm uasa carie putria. Quo fit, ut si quando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, efluat illico perstilletq;, fundo, quod unmissum est continere non ualenti: cuiusmodi quiddam & ni Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium perusum hausta aquam important: at idem aurum dentibus & unguibus, omnique ui seruabant. CRAT. Proinde nos hic quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc uenerint, obolum duntaxat secum ferent: at ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Mœrichum.) Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuere. b Corintho.) Hęc Græcarũ omnium urbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (ut alij uolunt) Pelopis filio, qui eam euersam instauraut. Cum autem Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ urbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci uocant Isthmos angustias, quibus à peninsula ad continentem est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum. c Homericum.) Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:

Τεθναίης ὦ πρόσθ' ἢ καὶῆσιν βλῆμενος εἶναι. Id est,
Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.) Assyriorũ magi, ex gentis uocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid unique euenturum, & quo quisq; fato natus esset. e Pythius.) Apollinis cognomen, à Pythone serpente indtum, quem sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse. f Trutina.) æquilibrium. g Sicyone.) Ea est urbs Achaiæ, non procul à Corintho. h Cirrhum.) Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis eregioni Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrhæus à Seneca in Hercole dicitur. i Iapyge.) uento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus. k Lupini.) Eius utilitatem noster Lucianus notat. Is mercede seruientibus cum rogat: Nam usque adeò defuerat lupini & aquæ fontanæ copia, ut in ea re conijceret seruitutem. Legumen is genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo. l Chœnices.) Χοῖνιξ Attica mẽsura pro aridis, maximi cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius, unde Pythagoræ dictum est: Chœnices ne insidias.

m Danaidibus.) Notissima est fabula puellarũ Danaidũ, quæ ob scelus necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, ut fatuis perditantibus aquam hauriant, atque in doliũ item perforatum infundant, graue munus, sed inutili labore.

Cuius

Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq; & contrà fit, atque in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus. meminit etiam Horatius in Odis:

Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus:

Et Danai proles Veneris quæ numina lesit,
In cana lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

ἐξηγητικὸς rursus de hæredipetis.

Est nimium cæcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; studet.
Non durat multum tamen hæc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

Mœrichum.) Propositio κατὰ ἔκτασιν περὶ τῆς προσώπου, de Mœricho. Cuius consobrinus.) Eius consobrinus, ἀνεψιὸς. Cuius rei gratia.) Inuestigatio, & expositio causæ. Hæreditatis causa.) Διήγησις. Iamq; testamenta.) τὰ γεγραμμένα. Aristeam omnium rerum.) Verba testamentorum. Hæc igitur.) Conclusio, τὰ μέσα. Porrò diuini.) Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs. Chaldæi coniectores. Ac trutina.) Ἡ ῥοπή. Quid igitur.) τὰ ὑπόμενα. Eodem die mortui.) τὰ ἐμβαντα κατὰ περιπέτειαν. Nihil prædixerant.) Notat astrologos & coniectores. Euersa naui perierunt.) Genus mortis. Rectè factum.) ἐπανόρθωσις. Neque enim ego.) Digrediuntur in narrationem. Deinde ego.) ἐπιφώνημα. Quænam sunt.) Κατάθεσις. Verum reliqui.) Comparatio. Nec iniuria.) ἐπανόρθωσις. Quippe rimosiam.) αἰτιολογία. Quo fit.) παράσκευη. Quando quis.) A' simili. Fundo quod immissum.) Ab effectu. manet in similitudine. Cuiusmodi quidē.) Ab exemplo. Proinde nos hic.) Epilogus ex collatione.

ARGVMENTVM.

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexandrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes. Iudex introduxit, ut uideatur pares quodammodo eos fuisse uelle facere.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΑ, ΜΙΝΩΟΣ ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

Ἐμὶ δῶ προβλῆσθαί σε, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γάρ εἰμι. ΑΝ. Ἴσως, ἀλλ' ἐμοί. ΑΛ. ἐπὶν ὁ Μίνως διακρινάτω. ΜΙ. τίνος δ' ἕνεκα ἐστί; ΑΛ. ἔστω μὲν Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. ΜΙ. τὸ δίκαιον ἴσως γε ἀμφότερον, ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ προτερείας, φασὶ γὰρ ἔστω ἀμείνονα γεγονέναι σφᾶς τοῦτον ἐμοῦ. ἐγὼ δ' οὐκοῦν ἅπασι τοῖς ἄλλοις, οὐχὶ τούτῳ μόνῳ, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τοὺς

O Libyce, me decet præponi. melior equidem sum. HA. Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem, utriq; glorioſi. Sed qua de re uobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego uerò quèadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fue

re, in

περὶ ἐμὲ φημὶ διαφερόντως τὰ πολέμια. ΜΙ. ἀνὴρ ἐμοὶ μέγας ἑκάτερος ἀκούσῃ, σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. ΑΝ. ἐμοὶ μὲν τοῦτο, ὦ Μίνως, ἀνάμεσον, ὅτι καὶ ταῦτα περὶ τῶν Ἑλλάδα φωνῶν ἔμαθον, ὥστε καὶ ταύτην πολὺ μᾶλλον ἂν ὑπέμεινά με, φημὶ δὲ τούτου μάλιστα ἀπολαύειν ἀξιοῦσθαι, ὅτι τὰ μεγάλα ἀφ' ἀρχῆς ἐπεδείξατο, ἅμα μὲν ἐκ τῆς ἰδίας ἀρετῆς εἰς μεγάλην δόξαν ἐπιδόντα, καὶ ἀξιωθέντα ἄρχειν· ἐγὼ γὰρ μετ' ὀλίγων ἁρμόσας ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὕπαρχος ὢν τῷ ἀδελφῷ, μεγίστων ἐξιώθην, ὑπάτου καὶ στρατηγοῦ, καὶ τὰς τῶν Κελτιβήρων πόλεις, καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα, τὴν Ἑσπερίαν. καὶ τὰ μεγάλα ἐπῆρα, τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν, ἅπαντας πεζῇ διελθών, καὶ ἀναστήσας ἐπὶ σε τοσούτους πόλεμον. καὶ τὸν πολὺν Ἠριδανὸν διέβην, καὶ μάχῃ τῶν πρεσβείων τὰ πρωτεύοντα πόλεων ἔλαβον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterque uicissim pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. Venum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, ut neq; etiam hac in re Alexãder me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potêterisq; per sese ipsi facti, et principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos mõtes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & usque ad suburbia Romæ grassatus sum, totoque uno die Romanos cecidi,

ut eorum

καὶ τοσοῦτος ἀπέκλεινε μῆκος ἐμβῆναι, ὅσοι τὰς δακτυλίους αὐτῶν μελίμνοις ἀναμιγῆναι, καὶ τὰς ποταμὸς γεφυρῶσαι ταῖς ναυσίν. καὶ ταῦτα πεύσεται ἴσως, ὅτι Ἄμμωνος υἱὸς ἀνομάζομαι, ὅτι δὲ ἄρα προφασίζομαι, οὐ νυνὶ γε δι' μυρίας ἀλήθειαν, ἀλλ' αὖθις ἄρα ὁμολογῶν, πρὸς τοὺς τὰ τοῖς σώμασι πονήσαντας, καὶ πρωτεύσαντας τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλακόμενος, ἢ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνισάμενος ἀποφύγοντας, πρὶν δίωκόν τινα, καὶ τῷ τολμήσαντι παρακαλέσαι δῶρα τὸν νικῶν. Ἀλέξανδρος δ', πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβών, αὔξησε, καὶ πολὺ μᾶλλον ἤνεγκε, χρησάμενος τῇ τύχῃ ἐμπειροτέρᾳ· ἦν γοῦν τις, καὶ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν ἑαυτῷ ἡ Ἀρβέλοις ἐπάγεσθαι, ἀποφὰς τῶν παρόντων, προσκυνεῖσθαι ἐθέλειν. καὶ Λίκωνα τὸν Μακεδόνα μὲν τιμήσαντα ἑαυτόν, καὶ ἐμπιόντα ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, ἢ συναλόμενον ἐπὶ ἕκαστον. ἦ δ' ἐξαίσιος τῆς πρὸ

ut eorum annulos modijs mē furari oportuerit, & ex cadaueribus pontes flaminibus fecerim. Atq; hæc omnia per egi nec Ammonis dictus filius, necq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrās: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atq; fortidine præditos: non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander uerò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deiecto misero illo Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquā ex patre consuetudinem omittens, adorari sese uoluit sesēq; ad Medorum delicias imitari libenter tulit: atq; in conuiuijs amicos interemit, interficientibusq; auxilium tulit. Ego autem patriæ do-

φίλος,

φίλος, καὶ ἐπειδὴ μετεπέμ-
ψατο, τῶν πολεμίων μεγάλῃ
στόλῳ ἐπιπλεόντων τὴν Λι-
βύην, ταχέως ἀνήχθην, καὶ ἰ-
διώτου ἀμείνων ἐφάνην.
καὶ κατεκρίθην, δύσκολα
φέροντος τὸ πρᾶγμα. καὶ
τἄλλα ἐπράξα, βάρβαρος ὤν,
καὶ ἀπαίδευτος παιδείας τῆς
Ἑλλαδικῆς. καὶ ὅτι Ὅμηρον,
ὥσπερ οὗτος, ἐξεμάνθανον, ὅτι
μὴ Ἀριστοτέλει τῷ σοφιστῇ πα
ρεδόθην, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἐκε
κράμην χρησάμενος. ταῦτά ἐστιν,
ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρου ἀμείνων φα
νοῦμαι. εἰ δὲ ἐπὶ καλλίονι τού
τοις, διότι διαδήματι τὴν κε-
φαλὴν ἐκόσμησε, Μανδρόβιος
μοι ἴσως καὶ τοῦτο σκοπεῖ. ἐ
μοὶ δοκεῖ τὸν ἀμείνονα δίκαιον
εἶναι γνώμαις καὶ στρατηγικῇ σο
φίᾳ, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢ περ τῇ
τύχῃ κεχρημένον. Μί. ἐμοὶ
μὲν οὐκ ἐγχωρεῖ τὸν λόγον,
εἰ καὶ ὡς Λίβυα εἶναι δοκεῖς ἐῶν, ὑπὲρ
αὐτοῦ. σὺ δέ, ὦ Ἀλέξανδρε, τί
πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ. ἐχρῆν
μέν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς σοῦ
δρᾶν ἕτω θρασυνόμενον. ἐπρεπε γὰρ ἐ

minatus sum: quæ quum me
reuocaret, hostium magna
classe aduersus Lybiam na-
uigante, parui, continuòque
me hominem priuatum de-
di, & damnatus æquo ani-
mo rẽtuli. Atq; hæc cùm bar
barus cum essem, omnisq;
Græcorũ disciplinæ expers
& neq; Homerum, ut hic,
edidici, neq; Aristotele sophi
sta magistro eruditus fui, sed
solùm mea natura optima
sum usus. Hæc sunt quib. me
meliorem Alexandro esse pu
to. Si uerò ea caussa mihi hic
præferendus est, quòd caput
diademate ornauerit, id de-
corum forsan apud Macedo
nes est: nõ tamen ob id præ-
stantior hic uideri debet ge-
neroso duce, & uiro qui mẽ
tis sententia magis quàm for
tuna est usus. MIN. Hic
certè orationem neq; inge-
nerosam, neq; ut Lybycum
decebat, dixit: tu uerò Alexã
der quid ad hæc inquis? A-
LEX. Oportet quidem ô
Minos, homini adeò temerario nubil respõdere. Sola enim te

fama

φύμη διδάξαι σε, οἵῳ μέν τε γὼ βασιλεὺς, οἵῳ δὲ ὁ τῷ λῃστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ἐγὼ καὶ παῦ ὀλίγον αὐτῷ διήνεγκα καὶ ἐς νέῳ ὢν ἔτι, πρωθηβῶν ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀρχὴν τετραγμένην διαδεξάμενος, καὶ τὰς φονέας τοῦ πατρὸς μετελθών, καταφοβήσας τὴν Ἑλλάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ, στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθεὶς, ἐπ' ἐξέπεμψα τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν πρίαπον, ἀγαπῶν ἀρχὴν ἑκόντων ἐπάρξειν ἢ πατὴρ παρέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ὑπηνέσχου τὴν γῆν, καὶ θάλατταν, ἐμὲ μὲν ἀπάντων κρατήσαντα, ὀλίγους ἄγοντα, καὶ βαλόντα ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐπί τε Γρανικῷ ἐκράτησα μεγάλῃ μάχῃ. καὶ τὴν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλην τὴν ἐντὸς ἀπὸ χειμερίου, ἤλθον ἐπὶ ταύτην, ἔνθα Δαρεῖος ἐτήρει, μυριάδας πολλὰς στρατὸν ἄγων. καὶ τί ἂν λέγοιμι, ὦ Μίνως, ὑμᾶς ἐπιστάμενος ἐμὲ μὲν νικήσαντα μιᾷ ἡμέρᾳ πεντήκοντα μυριάδας κατακτείναντα, φασὶ γὰρ ὁ Χάρων, μόνον,

fama satis edocere potest, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parũ ipsum superauerim, qui cum adolescens adhuc essẽ rẽ aggressus, regnũ obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quũ Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem situi: durumq; putãs, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quacunque transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitas exercitus secũ agens. Posthæc ô Minos, uos ipsi scitis quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc se bi sca-

μὲν, μὴ λαμέσθαι αὐτοὺς τέτε τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας διαπυξαμένες, τὰς σκάλας αὐτῶν διαπλεῦσαι, καὶ ταῦτα ἢ ἱππαγῆναι, αὐτὸς προκινδυνεύσαντα, μὴ τεθαρρηκέναι ἀξιῶν, μὴ ἵνα σε μὲν τὰ ἐν Τύρῳ, μὲ ἢ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διεξίοσα μοι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἤλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἶλον, καὶ πῶρον ἠχμαλώτισα. καὶ Σκύθας ἢ, ὃν διαπεφευγότας ἀνδρας, ὑπέβην τὸν Τάναϊν, ἱππικὴν μεγάλην ἱππομαχίαν. καὶ τοὺς φίλους εὐ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐμωσάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἦν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστὸν ἦν τοῖς ἀνθρώποις, παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι πεπονθόσι περὶ ἐμέ. τὸ δ' ὃν τελευτᾶν, ἐγὼ καὶ βασιλεύων ἀπέθανον· ἔστι δὲ ἐν φυγῇ, παρὰ Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πανωλεθρότατον καὶ ὠμότατον ὄντα. οὐ γὰρ δὴ ἐπῆλθεν τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν ὅτι ἐν ἰσχύι, ἀλλὰ

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorũ pleroſq; ſe trãſportaſſe. Atque hæc confecit ipſum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timẽs. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, uſq; ad Indos ueni, atq; Oceanum mei regni terminũ feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uerò homines certè non ſpernendos, Tanaim tranſiens, magna equitum pugna uicit ac amicos meos remunerauit, inimicos autem ultus ſum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, ut crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam

ἀλλὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. νίκημαν ἢ ἡ προφυὴς ἀλίω. ἐπεὶ δέ μοι ἀνάλωτον τὸν ῥυφιὼ, ἐπιλελῆσθαί μοι δοκῶ ἐκείνοιν ἐν Καπύῃ, ἐντάραις σωμάτων, καὶ τῆς τ' πολίμου καὶ ρὸς ὀλυμπίοις καὶ καθυβρίσεως. ἐγὼ ἢ, ἃ μὲν μικρὰ τὰ ἐν ἑσπέρια λέξας, ἐπὶ τὸν ἥλιον μᾶλλον ὥρμησα, τί ἂν μέγα ἐπράξα, Ἰταλίαν ἀναιμωτὶ λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενος: ἀλλ' ἐκ ἐξεύμαρέ μοι ἐκεῖνα, ὑποπλησάμενα ἤδη, καὶ διατόνως ἐμπλεγέντα. ἄρα σὺ ἢ, ὦ Μίνως, δίκαζε· ἱκανὰ γὰρ ἀκοὰ πολλῶν καὶ τάχα. Σκ. μὴ πρότερον, ὦ μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μι. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ἦν ὁρᾶς: Σκ. Ἰταλιώτης Σκιπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. Μι. τί οὖν καὶ σὺ λέγεις;

nam non uirtute, sed malitia atq; perfidia et dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulierib. deditus fuit, & uoluptatibus, uir iste mirabilis, belli gerèdi occasiones prodidit. Ego uerò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, uersus Orientẽ me impulissẽ, quidnam adeò magni perfecissẽ? Qui Italiam absq; sanguine capere, ac Libyã, omnemq; eam oram usq; ad Gades, sub potestatẽ redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non puta ui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominũ me agnoscentibus. Dixi. Tu uerò Minos iudica. nam & hæc è multis protulisse satis est. SCI. Nõ, nisi me quoq; prius audias ó Minos. MIN. Quis tu uir optime es, aut unde, q. hisce claris ducib. te cõferre audes? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginẽ deleui, a et Afros multis magnis prælijs deiici. MI. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλεξάνδρου μὲν ἥττων ἆρα, τὸν δ' Ἀννίβα ἀμείνων, ὃς λείψανα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν κατεπαγκάσαι ἀτίμως. πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος ὁ τοῦτο, εἰ πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ δὲ Σκιπίων ἐγώ, ὁ νενικηκὼς αὐτὸν, παρὰ βάλλιεθαι ἀξιῶ; Μι. νὴ Δία δικαίως φὴς, ὦ Σκιπίων, ὥστε πρῶτος μὲν κληθήσεται Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν ὃν σύ, εἶτα ἐγὼ δεύτερος, τρίτος Ἀννίβας, εἰ δοκεῖ ἀναισχυντῶν τις ὤν.

SCIP. Alexandro quidē minorem esse me, Hannibale autē præstantiorem, ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur nō impudens iste uideatur, qui cū Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui illum deuici, comparare me ausim? MIN. Per Iouē æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem ille dicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tum, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Afros.) Scipio nihil è tantis uictorijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedens, quàm Africani cognomen retulit.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἀγωνιοῦνται, ἢ ἐρίσουσι περὶ τῆς πρωτείας, καὶ οἷονεὶ πρωτολίσουσι.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus uult alium ne sibi.

Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O' Libyce.)Initium contentionis,cuius arbitrum Minoëa constituunt. Imò uerò me.)ἔφασις τοῦ διακριτοῦ. Iudicet ergo Minos.)ἐπαναφορὰ καὶ διαίρεσις τῆς ὑποθέσεως. De præstantia.)Expositio rei. Ego uerò quemadmodum.)κατάστασις ἢ συγκρίσεως. Dicat ergo.)πρόταξις. Vnum hoc me iuuat.)Hannibalis εὐτυχίαι,primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit. Porrò illos maximè.)Maior γνωμική. Ego igitur cum pauci.)πρεσβολογισμὸς τῆς ἐλαττόνος προτάσεως καὶ ἐπιφορὰ τῶν πραξεων ἐν ἑλάττονι τοῦ ἀνίβα. Quæ hæc omnia.)ἔνδειξις rerum à se gestarum,quas propriæ sibi uendicat. Non aduersus.)Comparatio. Alexander.)ἀντιπαράθεσις,id est, altera contentionis pars,cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & uituperatione personæ eius. Ego autem.)Redit ad suam personã. Libyã nauigante.)Minor propositio. Atq; hæc egi.)αἰτία πολιτικὴ cõtinens σύνοψιν rerum. Hæc sunt.)Cõclusio. Si uerò.)Occupatio. Id decorũ.)ἠθοποιία. Hic certè orationem.)Iudex ἐπιφορὰ laudat orationẽ Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri. Oportet quidem.)Exordiatur à criminatione aduersarii. Sola enim.)Ratio. Aduertetamen.)ἔφοδος. At cum Thebas.)διήγησις καὶ ἀναθεώρησις. Neque dignum putau.)Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum. Post hæc ô Minos.)ἐπιχείρησις ἐκ τῆς παραβολικῆς ἀποστροφῆς. Atque hæc coniici.)ἔφοδος Et ut quæ.)παράλειψις continuat narrationem. Siuerò Deus.)Occupatio. Nam rerum.)Ratio à causa. Hæc autem Hannibal.)ἐπιτροπὴ ἀπορίας ἐκθεσις. Non uirtute.)παραγραφὴ. Sed quoniam.)Occupatio per ἀντεξέτασιν. Ego uerò.)Redit ἀνακεφαλαίωσις ad suas res gestas. Tu uerò Minos.)Clausula. Non mihi me quoq;.)Interpellatio Scipionis.

Quis tu uir optime es.)Rogatio de persona & responsio. Alexandro quidem minorem.)Comparatio fit cum illis duobus. Qui ipsum persecutus.)ἐφήνωσις. Quomodo igitur.)A maiori ad minus. Per lotem.)ἐπιχείρησις Minois.Iuum enim fert iudicium de singulis.

DIOGE-

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ καὶ Ἀλεξάνδρου.

DIOGENIS & Alexandri.

Erasmo Roterodamo interprete.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ.

Τί ταῦτα, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς οἱ πολλοί; Ἀλ. ἔοικε, ὦ Διόγενες. οὐ παρέλεξεν ἄν, εἰ μὴ ἐτεθνήκειν. Δι. εἶτα Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτοῦ μὲν εἶναι ἐμέ, σὲ δὲ Φιλίππου εἶναι; Ἀλ. Φιλίππου δοκῶ δέ· οὐ γὰρ ἂν ἐπιθέμην, Ἄμμωνος ὤν. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐλέγοντο, ἀφάσματά τινα ὁμιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλίτιδα ἐν τῇ κύστει, ἅτε οὕτω συνεχθέσθαι· τὸν δὲ Φίλιππον Δρακοντίδην, εἰσιόντα παρ' αὐτήν. Ἀλ. καὶ γὰρ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. τῷ δὲ ἀληθῶς, ἔτι καὶ νῦν ὑγιὲς οὔτε ἐμὲ μήτηρ, οὔτε εἴ τῶν Ἀμμωνίων προφητῶν ἤκουσε.

QVid hoc? rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cum fuerim, defunctus sum. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hãmon mẽtiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? ALE. Hauddubiè Philippo. neq; enim obstissem, si Hãmone parente fuissem progenitus. DIO. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædã ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressũ, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidã peperisse te. porrò Philippum errare, fallique, qui se tuũ patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc uideo, neq; matrem neque ὁ Hammonios illos uates sani quicquã aut ueri dixisse.

Δι. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν ὅμως ἄχρηστόν σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ὑπέπτηξαν, δι' ὃν ἦναί σε νομίζοντες, ἀταρᾶ ἀπὶ μοι, τίνι τἄλλα τοσαύτην ἀρχὴν διατελέσειας; Αλ. ὃν εἶδον, ὦ Διόγνητε· καὶ γὰρ ἐφόβουν τινὰ καὶ ὑπενόουν ἐκεῖνον, ἕως ἀπεθάνομεν, μὴ ἀφέληται τὴν ἀκροτέλειον ἡμῶν πάντα. νῦν δὲ ἄλλα τί γελᾷς, ὦ Διόγνητε; Δι. τί γὰρ ἄλλο, ἢ καταμανθάνω σὲ ἴσως ἃ Ἕλλας, ἅτε σε παραληρήσαντα τὸν ἀρχὸν, διαπεπύσεσθαι, καὶ πρεσβεύσασθαι, καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἵνα σοι καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἀνδριᾶσι θύωσιν; Αλ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην ἡμέραν, ὑπισχνεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ ἑταῖρός μου, ἐπειδὰν ἐγὼ ἀπέλθω τὸν ἐμὸν τάφον

DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebatq;, quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam c ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita submouebar, q̃ ut esset ocium deillo quicquã statuendi, praeter id unum quòd moriẽs d Perdiccae annulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? an non meministi quid Graeci fecerint, quũ nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerẽt, nonnulli uerò in duodecim c deorum numerũ referrent, ac phana constituerent, denicq; sacra facerent tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt f Macedones? ALEX. Etiamdum in g Babylone iaceo, tertium iam diem: porrò Ptolemaeus ille satelles meus, si quando detur ocium ab hi-

ἀπὸ τῶν δεινῶν τῶν ἐν τοῖς, ἐς Αἴγυπτον ἀπαγαγών με, δώσειν ἐκᾶ, ὡς γενέσθαι εἷς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. Δι. μὴ γελάσω, ὦ Ἀλέξανδρε, ἐρῶν ἐν ἅδῃ εἰ σὲ μαινόμενον, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν ἢ Ὄσιριν γενέσθαι; πολλὴ ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὦ θαύματι, μὴ ἐλπίσῃς. ἀ γὰρ δὴ μὲς ἀνιλθών τινα τῶν ἄνω ξυμπλανᾶσθαι τὸν λίμνην, καὶ ἐς τὸν ἄνω τοῦ στομίου πορευθέντα, ἀ γὰρ ἀμελεῖ ὁ Αἰακός, ἀλλ' ὁ Κέρβερος ἐνταῦθα ταφρεύεται, ἐκεῖνα ἢ ἥδιστ' ἂν μαθοίμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ἐπεὶ σὺ ἐννοεῖς, ἐσθ' ὅτῳ μενοῦν ὑπὲρ γῆς ἀπολιπεῖν, ἀφίξει, σωματοφύλακας, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ σατράπας, καὶ χρυσὸν πολύν, καὶ ἵππους πρεσπευομένους, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπιέναι ἅπαντας ἐλαύνοντα, διαδήματι πορφυρῷ πολυτελῶς κοσμούμενον;

ab his rerum tumultib. quæ nunc instant, pollicetur in h *Aegyptū deportaturū me, atq; inibi sepulturum, quò ui delicet unus fiã i ex dijs Ægyptijs.* DIO. *Non possū nõ ridere Alexander, qui quidẽ te uideam etiam apud inferos desipientem, sperãtemq; fore ut aliquando uel* k *Anubis fias, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis ô diuinissime? neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus biatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est* l *Æacus, neq; contemnendus* m *Cerberus. Verum illud abs te discere perouelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanto ui, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone,* n *Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõspicuus, dũ nectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum,*

τὸν λιφαλὸν, πορφυρίδα ἐμπεπυμένον. ἢ λυπᾷ τοῦτό σε καὶ τὸν μυρίων ἕνεκα δακρύεις. ὦ μάκαιρα ἢ ταῦτά σοι ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσεν, μὴ εἰδέναι βέβαια ἅπαντα τὰ παρὰ τῆς τύχης. ΑΛ. σοφὸς, ἁπάντων ἐκεῖνος κολάκων ἀπολωλεκότων ὤν. ἐμὲ μόνον ἐᾶσον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μοι ἤτησε παρ' ἐμοῦ, ἃ δὲ ἐπέστειλεν, ὡς δι' ἐμοῦ τυχεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς φιλοτιμίας, δωτόν μοι παρ' ἐκείνου, χάριν μοι ἔχειν τινὰ καλὸν, ὡς παρὰ τοῦτο μέγαν ὄντα τὸν πατέρα, χάριν δ' ἐν τοῖς πράγμασι. παρὰ τοῦ πλούτου. παρὰ γὰρ αὖ παρὰ τοῦτ' ἀγαθὸν ἐγὼ τότ' ἦν, ὡς μοι κομῶντι παρὰ πᾶσι λαμβάνειν. γέλως, ὦ Διόγενες, ἀνθρώπου, παρὰ τυχόντος, πολλοῦ ἀλλὰ τοῦτό γε καὶ πολλάκις αὐτοῦ τοῦ σοφιστοῦ, τὸ λυπεῖσθαι ὅτι οὐκ ἔμοιγε ἐγαθὸς, ἢ κατηγορεῖ ἐμοῦ

dum purpura circumamictus esses: nunquid haec te discruciant, quoties recurrunt animo? Quid lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, neres eas quae à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille? quum sit assentatorum omnium peritissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quae mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione caeteris praestare, quum mihi palparetur interim, ac praedicaret me nunc ob [p] formam, tanquam & ipsa summi boni pars quaedam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoq; in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quòd eas acciperet. Planè praestigiosus uir ille quidè erat, ac fraudulentus, ô Diogenes: quan-quã illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, q. nũc perinde quasi summis de [q] bonis excrucior, ob ista quae

δμέσω μικρῷ γε ἐμπροσθεν. Δι. ἀλλ' οἶδα ἐ Ἀλέξανδρε. ἐνεῦθεν γάρ σοι τῶν λύπης ὑποθήσομαι, ἐπεὶ ἐντεῦθέ γε ἀλλοῖος οὐ φαίνει. σὺ δὲ κέρατα λαβὼν ὕδατος χανδὸν ἐκπιεῖσαι πειρῶ, καὶ αὖθις πίνε, καὶ πολλάκις· οὕτω γὰρ ἂν πάνυ ἐπὶ τοῖς Ἀριστοτέλους ἀγχόναις ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖνον ἐρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἤδη οἱ ἐμοὶ ἥκοντας, ὡς διεσπάσαντο, καὶ ἀμύσαντί σοι ἐπ' ἐμοὶ ἕλκουσι αὐτούς. ὥστε σε τὸν ἐνθένδε οὐ ταύτῃ βάδιζε, καὶ πίνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

quæ tu paulo antè commemorasti. DIO. An scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [r] ueratrũ non prouenit, fac ut [s] Lethæi fluminis aquã auidis faucib. attrabẽs bibas, iterũq; ac sæpius bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim [t] Clitũ etiã illũ & [u] Callisthenem uideo, cumq; bis alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius, ut dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Alexander.) Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui rebus actis & auctis, Magni inditum est nomen. A' nonnullis tamen traditum est, sed fabuloso quodam commento, Hammone (ita Iouem nũcupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinẽ habuerit, cum genitum fuisse. Iupiter autem in speciem arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabiæ desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est Arenario consecrauit Græci enim ἄμμον arenam uocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. libro 6. cap. 19. libro 5. cap. 5. Lucanus lib. 9.

b Hammonios illos.)Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est,gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret,eò sua sponte,uel (ut Curtius scribit) παντάπασιν ferri. Hos sequuntur matronæ uirgines q;, pęanas & incõditum quoddam carmen cantillantes,quo Iouẽ propitiari credunt,ut certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander,profectus est ad sacrarium Hammonis. inde in deserta Libyę & inaquosa progressus,arenosam & uastam eam solitudinem offendit.In sacrario à uatibus obuijs honorificè exceptus fuit.Vnus porrò sacerdotum, cum adeuntem Alexandrum Græcè cuperet salutare,ac παῖ Διὸς,id est filiole uellet dicere,per barbarũ παῖ Διὸς inquit,id est Iouis fili.Vnde cœlestis originis captata creditur gratia,cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia. c Ingens illud imperium.) Græciæ Imperator dictus est, Thebanos uicit, Darium Persarum regem subegit,Babyloniam & Susam accepit,Persepolim diripuit,Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit,ad Granicum Persas superauit:Sardum,Miletum & Halicarnassum cepit.Terris omnibus usq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit.Deniq; celebrato Hephęstionis funere mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius.

d Perdiccæ annulum.)Perdicas Macedo,inter comites Alexandri Magni,qui etiam in regni partem successit,tanta uir audacia,simul & fortitudine,ut leæna præsente, catulos è cubili per uim auferret.Aelianus de uaria historia.De eo cuĩ, in lib. de nõ temerè credendo calũniæ. e Deorũ numerũ.)Alexander non solùm Iouis filius haberi uoluit,sed & Deus dici atq; adorari:ut fusius proximè sequenti Dialogo audies. f Vbi te tepelierunt.)De Alexandri morte,de q; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12 libri de Alexandri gestis: Cæterùm,inquit, corpus eius à Ptolemæo,cui Aegyptus cesserat,Memphin,& inde paucis pòst annis Alexandriam translatum est,omnis q; memoriæ ac nomini honos habetur.Hic Ptolemæus,Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum.post cuius mortẽ Aegypto & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta,à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g In Babylone.) Babylon urbs nobilissima, Chaldæę totius caput,quam Euphrates fluuius mediam interfluit.

fuit. Hanc Strabo libro 16. à Semiramide conditam tradit, coctili latere. Inter ſeptem orbis ſpectacula numeratur.

h Aegyptum.) Ea eſt regio inter Aſiam & Aphricam ſita, Nilo circundata, quæ quum nunquam pluuijs aut rariſsimè irrigetur, ſolo Nili incremento fœcundatur. In ea ſunt ciuitates præcipuæ, Thebę, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatum obtinet, ab Alexandro Magno ad chlamydis Macedonicæ figuram condita. i Ex diis Aegyptijs.) Verè omnigenûm Deûm monſtra, ut inquit Virg. Aeneid. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, ſelem, canẽ, lupum, expam, crocodilum, Anubim filiam Oſiridis, qui canis ſpecie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterum filiorum Macedonem lupi ſimulachro uenerabantur: Oſirim ſolem, Iſidem terram credebant. Non recipiebãt intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religioſum erat, pecudibus aut ſanguine placare Deos, precibus tantum & thure litabant. Fana extra pomœria poſita erant. k Neque enim fas eſt.) Huc migrantibus reditus ad ſuperos uia in æternum præcluſa eſt, & ab inferis redire ad ſuperos. quod poeta 6. Aeneid. dicit:

Reuocare gradum ſuperaſq; euadere ad auras,
Hoc opus hic labor eſt, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærenda erit uitæ commutatio, atque hinc quòpiam aliam in uitam demigrandum: id quod arbitror fieri non poſſe. l Aeacus.) Eum tantæ iuſticiæ fuiſſe dicunt, ut apud inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoe & Radamantho, & peccantium peccata diſcutere. Ouid.

— *Tuaſq;*
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

id quod Lucianus dixit, non indiligens. m Cerberus.) Cerberum τριϕυλακα κύνα, id eſt tricipitem canem, ex Echidna & Typhaone natum, Heſiodus in Theogonia canit. Cur autem inferorũ peruigil cuſtos poetis dictus ſit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.

Cerberus hæc ingens latratu regna triſauci
Perſonat, aduerſo recubans immanis in antro.

a Bactris.) Bactra regio ultra fines Assyriorum à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe uocatum, regionis caput. o Aristoteles.) Docuit, neres ea in bonis: sic enim uocat Aristot. quę nō pertinēt propriè ad hominē, duram? inter quę extrema sunt opes, & reliqua quæ à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio elenatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorum princeps, patre Nicomacho medico, matre Phaestide nobili summam eruditionem locus præceptor & secretarius Alexandri factus, illa quidē adeò charus, ut Stagiram eius patriam ab ipso diruta restituerit. p Ob formam.) Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eum non semouent quidem è numero felicium: sed ita ut nihilo secius primas teneant diuitiæ, proximas nobilitas, animi postrema cura est. q Summis de bonis.) Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusius in Vitarum auctionē annotauimus. r Veratrum.) Ἐλλέβορος καὶ Ἀνθικυρικὸς μιλὰς, utrique satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atram bilem remedium est efficax. unde prouerbio, qui parum animo constat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: & ellebori um bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

s Lethæi fluminis.) Lethæus amnis inferorum est apud poetas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τοῦ λήθης λήθης, id est, ab oblitione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poetæ, unde apud Firm. De error. prof. cap. 22. t Clium.) De Clio lachrymabili ob historiam apud Quint. Curtium lib. 9. quem Alexander post cenam eleriius, contentione inecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & duo eius fideliss. nouerca Alexandrum pugnātem ab ictu letali sese obijciens defendit.

u Callisthenem.) Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus, quem ille postea in Asiā accersiuit, ut res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inusa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari uellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palam dictitans: Alexandrum non adorandū esse.

esse. Quæres & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumq; truncatis membris, abscisisque auribus ac naso labijsque deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuque tortum tandem necauit. Hæc latius habentur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino cõ cultus honore:
Nunc uita functus se uidet esse minas.

Quid hoc rei.) ἐρώτησις θαυμαστικὴ. Vides nimirum.) Λύσις τ θαυμασμοῦ à cõiugatis. Num ego Iupiter.) Obiectio. Haud dubiè.) ἀντίκρισις. Atque de Olympi.) Ab exemplo simili. Audieram.) ἀνταγωγὴ. Attamen.) Regerit ab utili. Præter id unum.) ἔξαίρεσις. Sed age quid.) ἀντέρώτησις. Quid ni rideam.) Irrisio ἀπαθοποιὸς Alexandri. Sed illud.) Interrogatio de illius sepulchro. Porrò Ptolemæus.) ἀφήγησις. Pollicetur in Aegyptõ.) Spes alterius sepulchri. Nõ possum nõ.) Irrisio. Quin tu.) προτροπὴ. Neque enim fas est.) γνώμη. Verùm illud.) Comparatio cum anteacta uita. Quid lachrymaris.) ἐπιτίμησις. Ne res eas quæ.) σαρκασμὸς. Sine me solum.) Alexandri defuncti de Aristotele suo magistro iudicium. Quanquam illud.) Clausula. Quandoquidem.) Consilium ἀναγκαῖον. Verumenim Cletum.) Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit. Quare fac in alteram.) Conclusio.

SEQVVN-

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epistolas prius relatæ fuere: nonnullæ quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

DE IIS QVI MERCEDE conducti in diuitum familijs uiuunt.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ uitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit: confutatis etiam causis ijs, quibus sese tuentur qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemque faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem uita aliquandiu uixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timocli, eius ad quem scribit, ab officio amicitiæ, indicans se hęc propterea illi scribere, ut quia illum iam olim de hac uita suscipienda consilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præsertim quando sciat hãc uitam non per se difficilem atq; periculosam esse, uerùm etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem statim subiungit earum causarum, quibus sese tueri solent qui hoc uitæ genus ultrò amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quę illi cum primis euitare uel consequi student: ac postremò etiam turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutem sese dare. Atque hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis

per

per diuisionem ijs de quibus dicturus sit. Principiò igitur recé ſet, quanta incommoda, quantęq; moleſtię perferendę ſint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quanta toleranda, atq; adeò deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa prima cõuiuia, circa pactionem mercedis, circa ſeruitutem reliquam, quę mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptũ adducit, & ad adulandum impellit. Prętera & meta periculiſq; inuoluit, ob quę uarię exinde querelę, & uitę mutatę pœnitentia ſequuntur. Atque hęc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, uerumetiam foris, ubi interim multo ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus ęquè ac uiris adulandum eſt. Poſt hęc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quãtaq; aliorum etiam inuidia accipienda ſit: & poſtremò, quàm ignominioſi exitus pleroſq; manent ſenes iam, & exhauſtos, cum clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciũtur. Quę omnia ad finem, uelut in tabella quadam propoſita, breui, ſed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſsim oratione ijs quę maximè urgere aut commendare uoluit.

Καὶ τί σοι πρῶτον, ὦ φίλτατε, ἢ νεώτατον, φασὶ, καταλέξω τά τῶν, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τὸν ἐπὶ μισθῷ συνόντα, καὶ τὰ τῶν ἀνελευθέρων τὸ τὴν φιλίαν βιαζόμενον; ὃ χρὴ φιλίαν τὴν τοιαύτην αὐτ

Cquid tibi primum, amice, aut quod poſtremũ, quemadmodũ uulgò dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tum pati cogunatur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, cõuictum- que tradunt alienum, quiq; in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur? ſi modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam

ἀλλάων ἐπιτυμβίων. εἶδον γὰρ πολλὰ, καὶ σχολὴν τὰ πολλὰ τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἂν αὐτὸς, μὰ Δία, τὸ τοιοῦτον παραδέξῃ. οὐ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοί γε πεῖρα γεγένηται (μὴ δῆτα, ὦ θεοί, γένοιτο) ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἡμῶν πεσόντων, δεηθέντος μου, εἰ μέλλοι ἔτι ἐν τῷ κοινῷ ἐντεθὲν, ἀπολυρώμενοι, ἐπόμνησα ἀλλήλοις ἐγενόμην· εἰ δ' ὥσπερ ἐκ δικαστηρίου τινὸς ἀπελεύσεσθε, οὐκ ἀνάξιον μνήμης νομίσαντες, ὧν ἐπεθυμήσατε· ἀλλὰ γὰρ ἐκφεύξεσθε, ἀνάλογόν γε ἔοικεν ἀπολλάγησεσθαι. ἀξιοπιστότερα δ' ὧν ἔτι, διὰ πάσης, ὡς εἰκὸς, τῆς τιμωρίας, διηλευθέτε, καὶ πάντα ἐς τέλος ἐπιστήσαντε αὐτὰ, οὐ πρόχειρα ἦν, ἀλλ' ἀμελῶς ἐπύθεσθε αὐτὰ, διὰ τὸ πρόχειρα τυχεῖν, καὶ σωτηρίας παρόλογον διαγωγίαν· εἰσὶ δὲν οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς

amicitiam appellare? Nouã enim permulta atq; adeò pleraq; omnia, quæ illis ibi solent accidere, non per iocum quòd ipse ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeãt) sed quòd complures qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint commorare: paratim qui in ipsis etiamdũ malis constituti, quæ & quãta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque uoluptate recordabantur, cõmemorabantq; ea quæ sucrãt perpessi: nonnulli uocare eò oculos, quas ærũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi uisi sunt, quibus fides haberetur: ut qui eius sacri ritus (ut ita dixerim) omnes, omnia q; mysteria perdidicissent, cuncta q; ab initio ad finẽ usq; perspexissent. Hos igitur hactenus diligenter, nec otiosiuscule audire soleo. Nam nauragium quoddã, ac præter spẽ obiectã salutem enarrãtes: iucundi sunt

ἱεροῖς βυτεμένοι τὰς κεφαλὰς, σὺν ἄμα πολλοὶ τὰς τραπεζαρίας: καὶ ῥάλας, καὶ ἀκρωτήρια καὶ ἐμβολὰς, καὶ ἱστῶν πλάσεις, καὶ παράλιον ἀπειλὰς ἀναξιόνεον, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοὺς Διοσκόρους ἐπιφανῆναι (εἰκὸς γὰρ τοῖς τοιούτοις δράμασιν ἁρμόττειν) ἢ τιν' ἄλλον ἐκ μηχανῆς θεὸν, ἐπὶ τῷ κρημνῷ καθεζόμενον, ἢ πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, καὶ πρός τινα οἰόνπερ μαλακὸν ἐκπλέοντα τῶν νεῶν, ἢ προσορμιζόμενα ἑαυτῷ μᾶλλον αὐτὸ μᾶλλον ἐρῆμα καὶ κατὰ σχολὴν διαλυθήσεσθαι, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀποβήσεσθαι, χάριτα τε καὶ δυνάμεως τῷ θεῷ. ἐκεῖνα μὲν οὖν τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων πρὸς τὸν κρεωτίωνα χρὴ αὐτοὺς διατραγῳδεῖν. ὡς πάνυ μὲν πολλῶν λαμβάνοντας, οὐ δυσχερῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ διαφερόντως τινὸς ἄντα δεινοῦ τοῦ. οἱ δὲ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ ῥεύματος, καὶ τὸ

sunt isti, qui in templis de raso capite, cõplures simul obambulãtes, immanes undas, procellas, sublatos in cælum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: in primis [b] autẽ geminos Castorem & Pollucẽ apparentes (nam hi peculiariter ad hanc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri cõuenit) exortum, summisque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad litus aliquod molle dirigeret: ad quod appelens futurum esset ut & ipsa paulatim ac lẽtè solueretur, & ipsi tutò in solũ descenderẽt, idq; ope fauoreq; diuino. Atq; isti igitur permulta id genus ad præsentẽ cõmoditatẽ exaggerãtes cõmemorãt: quò uidelicet à plurib. stipem accipiãt, si nõ calamitosi modò, uerũetiã dijs chari esse uideãtur. Porrò ij dũ eius quas in tectis tulerũt tẽpestates referrẽt, atq; immanes illas undas, quinetiam

καὶ νὴ Δία πρωτοκυμίας τι καὶ δευτερομίας, ἃ οἶδ' ὅτι ἅπαν, διηγήμεθα, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀνήχθησαν, γαλήνῃ ὑποφαινομένῃ τῷ πελάγει, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὴν πολλὴν ἅλμην ὑπέμειναν, ἢ διὰ ψύχους ἢ ναυτίας, ἢ ὑπερπλησθέντες τῆς ἅλμης. καὶ τέλος, ὡς περὶ πέτραν τινὰ ὑφαλον, ἢ σκόπελόν τινα ἀπόκρημνον, προσρήξαντες τὸ ἀκάτιον σὺν σκαφίδιον, ἄθλιοι πανοῦ ἀποφεύξαντο γυμνοὶ, καὶ πάσης ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ὧν δὲ τύχοις, καὶ τῷ τέτοις δικαίως γένοιτ', ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ ἔτι τῶν αἰσχίστων ὑπομιμνήσκεσθαι, καὶ ἐνίοτε ἂν καὶ ἔτος ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ γιὰρ ἦν, καί τιν' ἄλλα ἐν τοῖς λόγοις ξυνεβάλλετ', ἀγνοοῦντα τοῖς τοιούτοις ξυνιέναι· ἃ ἐκ ὀνείρου σοι πάντα, ὦ καλὲ Τιμόκλεις, δοκῶ ξυνδῆσαι. δοκῶ γάρ μοι ἐν πολλοῖς ἤδη διαπεπυσμένῳ, ὅτι τὸ

quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur? denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum & asperum illiso fractóque, miseri egrè enatarint, nudi, cunctarumque rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem uisi sunt permulta præ pudore subticere, uolentéisque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid erumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. c Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Lampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de

ἐν τούτῳ τῷ βίῳ ἐπιβαλοῦσθαι, καὶ πρῶτόν γε, ἐπειδὴ περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνέπεσεν, εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὸν τοιοῦτον μισθοφορὰν, εὐδαιμονίζειν ἔνια λέγων, εἰ μετὰ τοῦ τοὺς φίλους ἔχειν τὴν ἀρίστην ῥωμαίων, καὶ δεσπόζειν δύνασθαι πολυτελῶς καὶ ἀσυμβόλως, καὶ εἰσιέναι ἐν καλῷ, καὶ ἀποδημεῖν μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ὑδὶ λουσαμένους ἰούσης, ἐὰν τύχοι, ἐξυπλιάζεσθαι, πρασίνῳ τε καὶ μιδίῳ τῆς φιλίας, καὶ ὧν οὗ πάσχομεν, τούτων λαμβάνειν σὺν ὀλίγῳ ἔργῳ, ἀπιχνοῦνται γὰρ ἄσπορα καὶ ἀνήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ἐπεὶ οὖν τοῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἤκουσε, λόγῳ ἐπιχειρεῖν πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δίκαιον ἀναπεπταμένην παρεῖχε τὴν γνώμην. ὡς δ' ἂν τὸν ἀμέτρων ἀφορμὴν πρὸς ἀνάπτειν ἢ μιδ' ἔχειν λέγῃ, ὡς ὁρῶντές σε τοῦ

te de capessenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset, mox ex his qui præsentes erant, quispiam mercenarium hoc uitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum uti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate uoluptatéque, alba interim in rhodo (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem caperet id uerò nõ mediocre uideri. Istis enim haud dubiè citra sementem ac cultură (quod aiũt) cũcta prouenire. Hæc igitur atq; id genus alia quũ audires, animaduerti quàadmodum ad ea inbiaueris, quamq; auidè ad escam os apertũ porrexeris. Proinde ne qd mihi certũ in posterũ possis imputare, neq; expostulare quein, q quũ te cõspicerem⁹

tantum

πῶτε μετὰ τῆ λαφίδος ἔτιο
φον καταπίνοντα, ὃν ἐπι
λαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν ἐμπε
σεῖν τῷ λαιμῷ προσπάσαο
μεν, εἰδὲ προελκύσαμεν, ἀλ
λὰ προμένοντες ἕλκο-
μένου καὶ ἐμπεπηγότος, ἕως
συρόμενον, καὶ πρὸς κράγο
πλον ἐγόμενον ἴδωμεν, ἔτ' ἐλπὶς
ἦν ἡμᾶς, ἐφ' ἑαυτῆς ἐπιδεικνύ-
μενος, ἐπεὶ μὲ ταῦτα λέγειν πο
τὲ, καὶ παῦε σύλλογε, ὦ λέγεται,
καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς ἐν ἄδου
κῶμεν, μὲ προμεμνῆσθαι,
ἄπουσον δὴ ἀρχὴς ἁπάντων,
καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, ἢ τῶν
πάντων τὸ ἀδιέξοδον ἐκτοῦθεν
ἔνδοι σκέλης, ἄλλα μὲ ἐνδεδυ-
κὸς ἐκ τῆ μυχῆ προσπεπήκτους.
καὶ τοῦ ἀγκίστρου δὲ τὸ ἄκρο-
λον, καὶ τὸν ὀδὸν τὸ ἐμπαλιν
τοῦ σκόλοπος ἀναστροφὴν, καὶ
τῆς βλάπτης, τὰς ἀκμὰς δὲ
τὰς χάρας λαβὼν, καὶ πρὸς
τὸν γνάθον περφυσμένον ἐκ-
πειρώμενος, ἐὰν μὲν παύσο-
ξον, μὴ ἄφυκτα, μὴ δ' ἀνιαρὰ
ἐν τοῖς πράγμασι φάνητ' ἂν βιά
ως

tantum unà cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neq; priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neq; pramonuerimus, uerùm prostreaquam cessassemus, donec eo iam adacto atq; infixo, trahi tum acui duci conspiceremus, tum quũ nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atq; illacrymari: hæc inquam ne quando possit dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis reselli possent quò minus peccasse uideremur, ut qui primo sta non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quamq; nullum habeat exitum: non intus medys in finibus inuolutus, sed foris tuto atque per ocium antè contemplator, unci aris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuspides manu tentans, malæq; admotas experiens. Quod nisi uehementer acuta, nisi sic illigentia, ut effugiendi nulla sit facultas,

οἱ πάντα τὴ ἁμάχητ, ἀντιλαμβανόμενα, ὑμᾶς μὲν ἐν τοῖς λοιποῖς, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσιν, ἀπάρχει, σαυτὸν ἢ παραλείπεις δεῖρᾶν, ἐπιχέοντι τῇ ἄγρᾳ, εἰ θέλοις, καταλαβὼν λαφύσσειν, ὅλην παρίχεται τὸ δεῖλαρ. ἐνδέοντ δ' ἐ πᾶς λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διέφυγε, πολλὰ δ' ἐν γε περὶ τ φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων, ἀλ' ἐπόσοις ἐπιδεικτέον τῶν προσόντων προσήκοντα ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ τὴ περὶ γραμματιστῶν, καὶ κιθαριστῶν, καὶ μουσικῶν, καὶ ὅλως τ ἐπὶ παιδείᾳ συνόντων, καὶ μισθαρνούντων ἐξεπεμένων, κοινῶν ἢ ἰδίᾳ τοῖς ἐντυγχάνουσι τὴ ἐμοίων τ ξυμβαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς ἐν ἀφανεῖ μὲν, αἰσχίω ἢ τὰ κοινὰ ὄντα γίγνοιτ' τοῖς φιλοσόφοις, ἢ τ ἰδίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖντο, τὴ μηδὲν αὐτὸς σεμνότερον εἰ μαθεῖν ἀπειρον. ὁ, τι δ' οὖν ἐν λέγω καὶ αὐτὸς ἔστιν ἀβέβαιον,

cultus, nisi dira uulnera sanctura uideantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem uter formidolosos, atq; ob id etiã pauperes famelicosq; adscribitos: ipse uerò sumpta fiducia, uenatum istum, si uidetur, aggreditor, Lari in mo rem totam escam biatu deglutiens. Atq; in uniuersum quidè forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur: quam quã nõ solũ de uobis philosophis, aut his quicũq; uitæ instituti sibi delegerũt cũ uirtutis studio cõiũctus, uerũ eã de grãmaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnib. q in doctrinæ professiõe uersari, quæstũq; facere proposuerũt. Cæterùm quum omnia sint inter istos cõmunia, eade dèq; prorsus accidãt omnib. palàm est philosophorũ cõditionẽ nõ esse à reliquis eximiã, imò hoc illis turpius ista contingere, quũ sint cum aliis cõmunia, si ij qui conducunt, non aliis præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros in honore habeãt. Sed quicquid erit, quod narratiõis series aperiet,

τούτου τῶν αἰτίαν μάλιστα μὲν οἱ παιδευτὰς αὐτοὶ, ἔπειτα δὲ οἱ ὑποφαίνοντες αὐτοὶ, δίκαιοι ἴσως. ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἂν, ἢ μὴ ἀληθῶς καὶ παρὰ φύσιν ἐπιτίμιον τι ἔχῃ. τοὺς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, εἰ μή γυμναστάς τινας, ἢ παλαιστὰς ἐκ παίδων ἐπιτηδεύσαντας, καὶ μηχανὰς τὰς γραμμικὰς, καὶ τακτικοὺς αὐτοὺς ὄντως αὐλητὰς, ἀλλ' ὅμως τις αὐτῶν ἀφῇ τοῦτο, ἄτοπον αὐτίκα, καὶ ἀγροῖκοι καὶ φορτικοὶ ἀνθρωποι, ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστ' αὐτοῖς ἄλλο τι πρὸς ὃ τρέποιντο αὐτὸ, ἀπόκλειστοι γάρ, καὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε καὶ εἰ σχοίη αὖ τι ἄλλο, πρὸς ὅ τι καὶ ἀπευθύνοιντο αὐτοὺς, παρέχων αὐτοὺς ἐνδεῶς, ἀλλ' ὅμως τις αὐτῶν ἀφῇ τοῦτο, ἄτοπον αὐτίκα, καὶ ἀγροῖκοι καὶ φορτικοὶ ἀνθρωποι. ἐπὶ μὲν οὖν ἔστ' αὐτοῖς ἄλλο τι παρέχειν αὖ, εἴς' ἐπᾶναι ὑπεκτραπέσθαι, ἐς τὸν ἀμαθίαν, φασὶν, ἐνεχθέντας. ἐπὶ

eius culpã potißimùm in ipſos conferre par eſt, q eiuſmodi faciũt: deinde in eos q talia ſuſtinẽt. Ego uerò culpari nõ debeo, niſi forte ueritus & libertus in cõmemorando reprehẽſionẽ mercatur. ¶ Ac reliquũ quidẽ hominũ uulgus, puta palæſtricos quoſpiã, aut adulatores imperitos, ſordidoq; animo ac ſuopte ingenio humiles et abiectos homines, ne operæ preciũ quidẽ fuerit ab eiuſmodi cõiectu dehortari, qppe neequaquã obtemperaturos: neq; rurſum æquũ ſit illis uitio uertere, quòd nõ relinquãt ſuos cõductores, etiã plurimis ab illis contumelijs affecti. ſunt enim ad eã uitæ rationẽ accõmodati factiq;, neque ea uidelicet indigni. Præterea ne habeãt qdẽ aliud qppiã ad quod ſeſe cõuertãt, et in quo ſeſe exerceãt, adeò ut ſi qs eã uitã illis adimat, ignaui illico, cõſiinq; inopes, deſidioſi atq; inutiles reddãtur. Quãobrẽ nec ipſi rẽ aliq; indignã patiãtur, nec illi cõtumelioſè facere uideãtur, ſi (quod aiũt) in matellã immin

γαρ τοι τῶν ὕβρεων ταύτων ἀρχῆς παρέχονται ὅτ' τὰς αἰτίας, καὶ ὁ τίχης φέρων καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνόμενα. περὶ δὲ ἂν πρόσθεν τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτῆσαι, καὶ παρᾶσθαι, ὅτ' ἐνι μάλιστα, μνησικάκους αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸ λοιδορεῖσθαι ἀφικνεῖσθαι. δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, παρεξετάσαι, δείξαιμι εὖ μάλα βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν μόνως ἡ ἀπολογία προσαπαρτῶτο, καὶ ἡ πρόφασις ἀκίνδυνος τῶν ἐπιλελυμένων. εἰ μὲν δὴ πολλὰ τῶν παίχνι, καὶ τῶν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προδιμένων, ἱκανὴν τοῦτο προκάλυμμα δόντας προβιβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀποχρῶν αὐτοῖς νομίσαιμι, εἰ λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ τῶν πρίν διαφυγόντες.

xerint. Etenim ad eas ipſas contumelias iam inde initiò præparati, cõferunt ſeſe in familiã, atq; hæc ſola illis ars ſuppetit, ferre & perpeti quid acciderit. Cæterùm eruditorũ nomine, de quib. inſtitueram loqui, meritò indignandũ, & intelligendumq; ut q̃ maximè fieri poteſt, ea inde reuocatos, in libertatẽ uindicemus. Videor aũt rectè facturus, ſi quibus de cauſsis ſe quidã ad hoc uitæ genus conferunt, eas cauſas excuſſero, parũq; idoneas atq; efficaces eſſe demõſtrauero. Si quidẽ eo pacto omnis illis præripietur excuſatio, ſummusq; ille titulus, quo ſuam ſpontaneã ſeruitutẽ ſolent obtexere. Ea igitur pleriq; pauptatẽ et rerũ neceſſariarũ inopiã proponunt, atq; eam umbrã ſatis idoneã exiſtimant, qua ſuum factũ prætexant, quòd ultrò ad eã uitã acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quẽ aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in uita moleſtiſsimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere.

ἀτα ἐ σώγνει πρόχαρ, ἢ
πενὸ τὸ, Πᾶς γὰρ ἄνὴρ πενίᾳ
δέδμηται, καὶ ἴσα ἄλλα δέ
ματα ὑπὲρ δὲ πενίας εἰ κγρα
βίσατο τῶν παιδῶν ἀχνυτό
χαιν. ἐγὼ δ', ἐμοῦ γοῦν
αὐτὸς φυγὼν τινα ὑπ' ἀλλῶν
δὲ πρίας ἀνεκπεμπόμενος ἐν
τῶν τοιούτων ξυνουσιῶν, ἐν αἷς
ὑπὲρ δὲ ἄγαν ἐλευθερίας ἐμὲ
περιεχόμενον πρὸς αὐτῆς, ἐπὰ
δὲ (ὡς ἐμαλὸν πεφρόντικε
φα) τοῖς τῶν ποιούντων εἰσὶν
εἰς τοιαῦτα λαμβάνοντα, τὶς ἐ-
στι μηχανὴ, μὴ ἀχὶ καὶ πρὸς τὸ
τὸ καλῶς βιβλιδῶσθαι δοκῶν
αὐτὸς, ἐκ μικρᾶς ἐμείας αὐ
τοῖς δὲ ἀκόλουτα τῆδε; πα.
νία γὰρ ἂν εἰκὸς, καὶ τὸ λαμβά
νειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόδοτον
ἐδὲν, ἐδὲ πρίτιον ἐς φυλα.
κὴν. ἀλλὰ τὸ δοθὲν, ἕως ἂν
δῇ, ἕως ἀδρίνει λαφῇ, πᾶν
ἀναβῇ. καὶ ἡ χρεία ἐνδεῖς κα
ταλείπουσ', κλλῶν ἢ ἀχὶ, μὴ
τεκοῦσαι τινὰ ἀφορμὴν ἔσται
ὃν, ἀλλὰ πᾶν πένιαν τηρῆσαι, πᾶ

Poſtea i in promptu Theo
gnis. atq; illud plurimum in
ore: k Nam quemcunq; ui-
rum paupertas enecat. & ſi
qua alia terricula abiectiſſi-
mi quiq; poetæ de paupertа
te prodiderunt. l Equidem ſi
uiderē ex huiuſmodi conui-
ctu paupertatis effugiū ali-
quod uerē cōtingere, nō ad-
modum anxiē cum eis de ue-
hemēter amplectēda liberta
te diſceptarē. At poſteaquā
euiſmodi quædam accipiūt,
cuiuſmodi ſunt ægrotantiū
alimenta (quemadmodū eo
gregim ille dixit orator) quī
queāt effugere, quò minus in
hoc ipſum parū reſtē ſibi cō
ſuluiſſe uideantur, nimirum
ſemper illis manēte eodē uic-
tæ illius argumento? Semper
enim manet paupertas, ſem-
per accipiendi neceſſitas: ni
hil quod ſeponatur, nihil ſu-
perest quod reſeruetur: ue-
rùm quicquid datum fuc-
rit, ut detur, ut untuerſum etiam capiatur, prorſus oma
ne conſumitur, ita tamē, ut ne id quidē in uſum ſufficiat.[m] Re-
ctum autem futurum fuerat, ſi nequaquam cauſſas eiuſmodi

commi-

γαθὸν ἔσεσθαι μόνῳ κύτῃ, ἀλλ' ἀε
γίνων βλαπτεσθαι, ἢ ὑπὲρ τὸ τ
ταῖτα, ἢ ἐς βαθυκάτην πέτρ
ἐσσε ῥιπτῆρ ἰδῆ, ὦ Θέογνε, καὶ
πείρων, ὡς φὴς, καὶ ὀλκάδων.
εἰ δέ τις ἀὶ κίνει, ἢ ἐνδεὴς ἢ
τῶν μεθέτ' ὤν, εἶτ' ἀγαθὸν κὲ
τῷ τὰ ἐπιτρέψαι, ἵνα εἶε
δὲ πᾶσ' ὁ πλοῦτος ἐν κῦ δίξαφ
ἐκεῖ βλέπειν. ἀλλοτ' ἢ πενί
αν ἢ κὲ τἄλλα ἐν τῷ φοβεῖσθαι,
ἢ καὶ καπλαγῶσι φασιν, εἰ ἐ
δώκασι τὰς ἄλλας ἁμίνας πα
νήσθαι, ἐκπεφίξειν τὰ ἀλφιτα,
νῦν ἢ (πικτοκίνα γὰ αὐτοῖς
τὰ σώματα, ἢ νῦν γέρως, ἢ ὑ
σὶ πόνων) ἢ τὸν δ' ἐξ τὸν ἔ
ε κν, τὸν μισθοφορέν, ἁπλῶς πα
κίνα. φῆς ἢν ἰδιώτῃ ἀ ἀλλοῦ
λίγεσι, ἢ ἀ ἐν τ ῥάστ πρέφ
γνιτ κὲ τὰς δικόμβρα, μὴ
πολλὰ, μὴ ἢ πλέω τ ἄλλω
πονοῦσιν. ἀνχῆ γὰρ κὲ ἐσικότα
ἢ τ τῶν ἐγ, μὴ πονήσειν,

cõmiſcerẽtur, quæ paupta tẽ ſeruãt alũtq;, atq; eatenus duntaxat opitulãtur, nerum quæ illã tãdẽ aliquãdo tollãt. Ac forſitan tibi hoc uolebas Theogni, quũ diceres eam in altum mare, ac prærupis de ſcopulis præcipitẽ dari oportere. Quòd ſi qs ſemp paup, ſemp egẽs, cũ ſemp mercede cõducẽ mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupta tẽ: nõ uideo quî fieri poſſit, quò minus hic ipſe ſeſe falle re uideatur. Rurſum alij negãt ſeſe pauperiatẽ formidaturos, ſi modò reliquorũ bonũ in morẽ poſſint ſuo labore ſuaq; induſtria ſibi uictũ ſuppeditare: at nũc ſibi fractus eſſe corporis uires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eoq; ad eã uitã mercenariã, facilẽ ui delicet atq; cõmodã cõfugere. Age igitur, inſpiciamus nũ uera prædicẽt, et nũ ea quæ dãtur, ex facili illis ſuppetãt, ac nõ multo, neq; adeò maiore labore cõſtent, q̃ uulgo ſuus uictus. Nã id quidẽ etiã uotis expetãdũ, uti citra laborẽ, citra ſudorẽ, nullo negocio paratũ argentũ accipiãs. Verùm q̃ hæc abſint à uero, iſtud profectò ut dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum laborum,

μὲν δὴ παμέτρε, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε ὅτι καὶ φαῦλόν τι κατ' ἀξίαν ἀδιάφορον, τοσαῦτα πονεῖσθαι, ἢ πάμπολλα κινεῖν ἐν τῇ συνουσίᾳ. ὡς εἰ πλείω ἐστὶ ταῦτα μέλιττα ἢ ὑγιάσει δῆλον, μυρίων ἕνεκεν ἐσημέρας τῶν ἀδιαφόρων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἰσχάτην ἀπέργασιν καταπονεύντων. λέξομεν, ἀ αὐτὸς ἐν τῷ προσόντι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διέλθω. τὸ δὲ νῦν ἔνεκα, ἐκείνην δὲ ἐπιδεῖξαι, ὡς οὐδ' εἰ δικὴ ταύτην λέγουσιν αὐτὰς ἀπολελύσθαι τῶν πρόσθεν, ἀλλὰ δούλας εἶ. λοιπὸν δὴ καὶ ἐκ ἀληθέστατον μὲν, ὕστατα δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἀδικοῦσι ἕνεκα, καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀδρῶν πλουσίων, ἐπιπηδῶν αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, κατανοήσαντας μὲν τὸ πολὺ τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐκπλαγέντας δ' ἐπὶ τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ δαψιλείᾳ, ἡλπικότας δ' ἐσομ αὐτίκα χρυσῷ

tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic nequaquam quidē ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta non desint negocia quæ corpus conficiant, adeò extremam usque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia satis erit ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem uera dicere. Superest iam ut eam caussam referamus, quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis & illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentique uim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi uideantur ob conuiuia, & reliquum eius uitæ delicias: sperantes futurum uti mox nemine uetante affatim au-

rum

χαυλὶν ἐλαφὶς ἐπιτεμίσεται τὸν, πίσθαι τοῦ χρυσίου. τοῦτα γὰρ ἄγει αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων τίθησιν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ὧν ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ἡ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ἔκπληξις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἀνοήτους αὐτοὺς, καὶ ναυαλκίμους ὄντας ἔνιοι τινὲς, καὶ ῥίψοκον δοῦντες ἀναλαβόντες ὑπηρετικῶς περιέπουσιν, ἵνα πως ἀπὸ ὁραδιώτητα αὐτῶν ὁ ῥαπτόμενος, ἀπολείπωσι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' ἐπὶ μίσχει φιλήματος ἄκρου μίσος διδῶσιν. ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τῶν ἀπόλαυσιν τοῦ ἐρωμένου. ταύτην ἂν ἀποπλέουσι, καὶ ῥᾳστώνως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἵν' ἱλαρὸν ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχωσι. διλίαν γὰρ, μὴ αὐτὴ ἡ ἀπόνοια σιτ ἀπαγάγῃ τ' ἄγαν ἐπιθυμίας, καὶ χείρασι αὐτῶν τίνηται. φροντίζουσιν οὖν, καὶ ὑπισχνοῦνται,

rum bibant. Hæc nimirum ſunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis ſeruos conſtituunt: non rerum neceſſariarum uſus, quem prætexebant: ſed rerum non neceſſariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. ⁹ Enimuerò quemadmodum miſeros iſtos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amaſij receptant, & faſtidienter ducunt, lactant'que, uidelicet quò iugiter amantes ambiant ipſos, atque inſeruianti cæteriùm ex amoris fructu ne ſummo quidem oſculo impertiunt. Intelligunt enim, copia facta diſſoluendum amorem. id igitur ne fiat, præcauent, diligenterque ſui copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper retinent amantem, metuentes ne deſperatio minuat cupiditatis ardorem, amantem'que ab ſe alienet. Proinde ſemper arridēt, pollicẽturq;,

τα, καὶ ἐκ πολέμου, καὶ χαμαὶ ἕνεκα, καὶ ἐπιβουλεύοντι πολλῶν. ἐπ' ἐλάττον ἄρα γυνὴ ἀνὴρ συνοικήσουσι, καὶ ἕως τ' ἂν ζῶσι, ἀφικόμενοι τ' μετὰ δίκης. πάρεστι δ' ἐν τοῖς ἐλπὶς, ἐν ἅπασι τῷ βίῳ, πρᾶγμα ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπασιν ἀποῦσιν, ἐπιτυγχάνουσι σπανίως, καὶ πολλοῖς ἐπ' ἐλάττον ἀφικνεῖται τῆς ἐλπίδος. ἐμοὶ δ' ἂν ἐξῆν τινα συνεπιλαμβάνεσθαι, καὶ ἐπιτυγχάνοντι. τὸ δὲ δι' ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον πολλοὶ καὶ πολλὰ μεμόχθηκε, πλείων εἰμὶ καὶ αὐτὸς, καὶ τοῦτ' ἐρῶντας ὁρᾶν εἰ μὴ πάνυ σφόδρα καὶ φίλτρα λαβοῦσι, καὶ κακοπαθοῦσι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἀφανὲς, εἰ δὲ καὶ ὄφελος τὸ

semper facturi sunt, semperq; que gratificaturi: semperq; ingentiũ sumptuum ratione habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atq; utriq; iã præterierit ætas, hinc ad amandũ illi ad dãdum: atq; ita omni uita nihil illis peractum est ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ usquequaquè ultio uertendũ: quin magis uenia danda, si quis uoluptate capiatur, & hanc undequaq; consectetur, quò possit ea potiri quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in tum tradat alienũ: propterea q uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quàm ea quã ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Verumenimuerò ob solam uoluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror et stultum, maximè quum uideant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm uoluptas, ne tam

longo

δὲ. ἴσως γίνεταί πω τοιοῦτον χρόνῳ, πρόσεστι δὲ καὶ γρῆσθαι δοκεῖ, εἴ τις ἐκ δὲ καλοῦ καὶ λογίζοιτο. εἰ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἐτύγχανον, γλυκεῖά τινα τὸν λωτὸν ἐδόκουν, ἡμῖν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἡδὺ, τῶν καλῶς ἐχόντων κατεφρόνουν, ἃ καὶ πάνυ ἄλυσιν ἐκ τῶν ἐναντίων καλῶ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο δὴ ψυχῆς διαφθοράν. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, πρὸς οὗτα ἄλλα τῷ λωτῷ ἐμφερομένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἀλλ' ἢ μόνης τῆς ἡδονῆς αὐτοῦ παραλαβεῖν δοκεῖν δίδοντι, τ' ἀκόλουθα καὶ ἑρδῶν ἐχόντων ὑπὸ λιλησμένων, Ἡράκλεις ἂν παραγίνεσθαι, καὶ πολλῶν τινων ἐμπεσόντων ἐς ἀλυδὸν λόμενον. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἐφ' ἃς αὐτοὺς φερομένους ἐνδιατρίψαι τοῖς πλείοσιν χρὴ δοκεῖ πρὸς ὃ, τι δὲ ἐνίοτε, τοιοῦτόν ἐστιν, ὃ ὅτι ἐστὶ τὸ πολύ, πολὺ, εἰ μὴ κἀμέ τις μιμεῖσθαι

longo quidem tempore contigisse, præterea autem nec uerisimile uideri ut cõtingat aliquando, si quis modò rem recta reputet uia. At Vlyßis quidem socij, dulci quadam gustata loto, reliqua neglige bant, ac præsenti uoluptate deliniti, honesta contemnebant, ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo uoluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis fame lucus alij cuipiam loto sese in gurgitanti, nesq; quicquã inde impertienti aßistat, idq; solam ob spem, quòd credat fore ut & ipsi al quãdo degustandam lotum porrigat: aßistat inquam ad hũc modum, recti atq; honesti oblitum, dij boni quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibusdã Homericis dignũ. Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunque libitum fuerit uiendos, hæc sunt, aut bis fermè simillima.

Nisi

μεγαλοδωρίαν ἐξαίνει, τ' ἀεὶ μέ
γα τῇ διηνεκεμείνᾳ τῶν ξυ
νόντων σύμφορον τι καὶ σῶ
τηρος αἰδέσιον. οἱ γὰρ
ἐν ἀρχῇ τῶν πράξεων, καὶ
κάλ' τὸν πολλὸν χρόνον.
οὐ δύναμαι τέρψιν ἐνδιδόναι
σοφοῖς τῷ μεγάλῳ αἰῶνι μόνῳ
θαυμαζόμενα, καὶ σωὸν ἔρωτα,
μηδὲν χρησίν καταλιπόντα τοῖς
ξυνοῦσιν, ἀξιάμιλλον. τοιαῦ
τα δὲ κοινὰ τὰ ἀνθρώπινα
ἔστι, καὶ ἔγωγε ἀεὶ ἡμᾶς ἀνα
τὸν ἰδιωτικώτατον, εἶναι μὲν
πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τυχὸν
κτήματος, εἶναι δ' ἐν κτῆ
σει τοῦ κατὰ μέτρον ἕκα
στον ἡδέως ἔχοντος. ὁ γὰρ
ὑπὲρ τοῦτο πάντα, οὐκ οἶδα ὅπως
καὶ πολὺ δεινὸν ἔοικε, καὶ
ἀεὶ δυσμενῆ τὸν κεκτημένον
ἐργάζεται. ἀλλὰ ποῦ μοι ὁ λόγος
ἐξῆρται, σοφιστὴς γὰρ ἐγκεκλι-
κας, ἰω-

'Nisi si quis & illos commemorandos esse indicat, quos haec omnia res ad id commouet, quòd gloriosam in diuitiis ponant cum illiberibus atq; opulentis uitis habere consuetudinem. Sed enim qui hoc quoq; praeclarum ac magnificum, supra plebeium esse existimet. Nam ego quidem, quod ad me proprie attinet, neque ut cum Persarum rege conuiuere dumtaxat, conuictorq; uideri si nullus ex eo commodi fructus ad me redeat. Quamobrem, cum ita sit, ut suspiciendae sic illis habeat, age tam consideremus apud nosmetipsos primum cuiusmodi sint illis peripetiae priusquam obtendam: deinde, cuiusmodi in ipsa tandem uita constituunt principium postremò, quae tandem catastrophe, quis fabulae exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere possum, haec tametsi molesta sint, tamen assuefieri facilè, neq; ad id multo opus esse labore: sat esse si uelis modò, posthac reliqua omnia facilia fore facilia. Imò necesse est ut primum dein sursum ac deorsum cursi-

ces, ma-

ας, ἐκβὰν τι ἀχνιτάμβην, προμελέειν ἐθέμενον, καὶ ἀπο
ποκλείμενον, καὶ ἀναίδη
σχοντα ἐσιέναι, καὶ ὀχλεῖν
μὴν δοκοῦντα ὑπὸ ἐυτυχίᾳ, πα-
ιδὸς συρίσοντι, καὶ ἀνομαικλέο
ντι λιβυκῷ ταττόμενον, καὶ
μισθὸν τελοῦντα ἐπὶ μνήμῃ τῦ
ὀνόματος, καὶ μόλις καὶ ἀκου-
τος ὑπὸ τῶν παρόχων δύ
νασθαι ἐπιμελλῶνα χρὴ, πρὸς
τὸ τῦ ἐθραπευομένου ἀξίωμα,
καὶ χρήματα αἰρήσθαι, εἰς ἃν
ἐκεῖνος ἥδηται, ὡς μὴ ἀηδόντι,
μὴ δὲ ὑποκρίνει ἐλπομένῳ, καὶ φιλονείκως ἔχοντα, μᾶλ-
λον δὲ ἠρῶντα, ὑπὸ τῶν εἰκῆ
τῶν παρόντων, καὶ ὅπως μὴ
τινα παμπλὼ ἀνακλαῖσα, ἢ
δι' ἐμοῦ προσβλέπει πολλῶν ἐ-
ξῆς ἡμέρῶν. ἰῶ δέ ποτε καὶ τὸ
αὔριον πρόῃ, καὶ ἰδῇ σε, καὶ
προσκαλέσας ἐρεταί τι, ὧν
ἂν τύχῃ, τίνι δὲ τέτι πολὺ
μᾶλλον ἢ ἐμοὶ, ἀδρῷ δὲ ἢ ἐ-
λαγγῷ, καὶ βάμῷ ἄκαμῷ,
καὶ χάλλει τῶν παρόντων ἰδεῖ
τῇ

tes, mane excitatus assiduè pro forib. obuersaris, ut perdures quum protruderis, quũ excluderis, quum improbus interdũ atq; importunus uideris, cum ianitori malè Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subijceris, quũq; nominis tui memoriã mercedere dimere cogeris. Quinetiã ue stitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Y Postremò uti gnauiter assectãre necesse est, uel antecedas potius, à fæmulis protrusus, ac ueluti põpam quandã expleas. at ille interim complures iam dies ne aspicit quidẽ te. Quòd si quando res tibi felicissimè uerterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam uenerit: tum denig, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum fannæ eorum qui adsunt hæsitan-

τῇ ἀπορίᾳ, ἢ πολλάκις ἀπο-
κρίνασθαι δεῖ, τίς ἦν, ὦβασι-
λεῦ τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια
πλοῖα ἦσαν αὐταῖς, λέγαι. τοῦ-
το οἱ μὲν χρηστὶ ἀλλὰ ἰκάλια
σαν, οἱ δὲ τολμηρὶ δειλίαν, οἱ δ'
κακοῦθες ἀπαιδευσίαν, οὐ δ'
ἂν ἐπαφαλιτάτης παραδὰς
δὲ πρώτης φιλοφρονοῦντ, ἀν
πολλὰ καταδικάσας σεαυτῷ
πολλῶν τῶν ἀπόγνωσιν, ἵνα
δὴ δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους
νύκτας ἰσῶσις, ἡμέρας δ' ἀμέ
τέρους διαγάγῃς, ἢ μὲν Διὸς
δὲ Ελένης ἵνεκα, ἢ δὲ τῶν Πρια
μου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐλα
χίστου πέντε ὀβελῶν, τύ-
χοις δ' ἂν ἀρὰ βραχυτοῦ τινος θεῦ
συμπαθοῦς, ἀξίνεως τοῦτο
δρᾶν, ἢ οἶδε τὰ μαθήματα. ἢ
τῷ μὴ πλουσίῳ ὁ διαβολὴ ἐκ ἂν
δὲς, ἀναπεπλεύκῃ ἢ δύναμενος
βοηθῆσαι· καὶ ἦ ὁ ἀνὴρ τ' ψυχῆς
ἀγαθὸς, ἢ ἐκεῖνος ἀναπλεῖς ἢ δὲς τί
τι παραδοῦναι δοκῇ. ἐκεῖθεν ἔχειν
γὰρ ἑκάστοτε τὸ μὲν δ' ἐπ' ἄλλοις ἀν

basitantiam tuam ac perple
xitatem ridentium Quæ
quidem non raro accidit, ut
quum oporteat respondere
quis fuerit rex Achiuorum,
mille naues illum fuisse respõ
deas. Atque id si qui sunt mo
desti, pudorem uocãt: immo
desti timiditatem nominant:
improbi inscitiam. Ita fit, ut
tu primam hanc diuitis comi
tatem, tibi periculosissimam
expertus, ita discedas ut tãtã
animi tui imbecillitatẽ ipse
cõdẽnes. Porrò ubi multas tã
noctes insomnes duxeris, ubi
plurimos dies cruentos egea
ris, haud quidem Helenæ gra
tia per Iouẽ, neq; ob Priameia
Pergama, uerùm spe quinq;
obolorum. contigerit autem
& Deus quispiam tragicus
qui tibi sit auxilio: & tam il
lud restat, ut exploreris, exe
cutiarisq; num literas noris.
Atq; ea quid' disceptatio nõ
iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac fe
lix esse prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipsa, de-
que omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea
quòd tibi uenit in mentẽ, idq; meritò, futurũ ut alius nemo sit
admissu-

πάντα ἀπεχθῶνα πρὸς τ πρότερα ἀποβεβλῆσθαι, καὶ ἀδόξως ἔναι ἀδόκιμον. αὐάγκη δίνεω, ἐς μὲν ἐκεῖνα διαφθόνως τότε, τοῖς μὲν αὐτεξεταζομένοις φθονοῦντα (δεῖ γὰρ καὶ ἄλλους ἔναι τῶν αὐτῶν αὐτεπιμελουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδοῦς ἀφυκτα συμβάντα, φοβούμενον δὲ, μὴ ἴλεως πίσωνται, μὴ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀποβλέποντα, μὴ ἀμφιβόλως τῶν λεγομένων, ἀπελλύμενον, εἰ δὲ μεδὲν ὧν ἀκούει, γεγνόμενα, μηδὲ σύλλογον καθιστάμενον. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἔναι τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους αὐτὶ σοῦ πιθανούς. ὧν ἕνας ἕκαστος, ὥσπερ ἐν λόγου τιμῇ σκιαθεὶς, λίθου δὲ ἐστ' ἐνίοτε κάθηται ἐν βαθεῖ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἠσκημένος, εἴ τι εἰδὼς ἀφέλιμον, καὶ τοῖς μὴ δοκοῦσι εἰδέναι, τοῖς δὲ μὲν, μόνοις ἐν τοιούτῳ χρόνῳ, καὶ πολυπραγμονοῦσί σε ἅπαντες ἀ παρελυδὲν βίῳ. κἄν

admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas distraharis oportet, dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim: & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantem, ac misere de illius uultu pendentem, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, periisti. Sin arridens auscultat, bilarescis, & spe bona fulsus consilijs. Porrò consentaneum est, esse A non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum unusquisque clanculum uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam uerò illud considera, quale sit, uiri promissa barba, cana coma, examinari nũ quid bonæ rei didicerit: et alijs quidem didicisse uideri, alius secus. Superior interim uita, et omnis anteacta ætas tua curiosè disquiritur.

Quòd

ἐὰν μέν τις ἢ φιλίτης ὑπὸ φθόνε, ἢ γέτων ἐκ τινος δύτε λεῦς αἰτίας προκεκριμένος, ἀναπεμπόμενός τ' ἄπῃ μαχὴν, ἢ παιδρασελῶν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ἐ μάρτυς. εἰ δὲ πάντῃ ἅμα ἐξῆς ἐπαινέσωσιν, ὑπισχνῶνται καὶ ἀμφίβολοι καὶ διδυμοσμέναι, χρὴ τοῦτο φιλεῖν δύτυχῆσαι, καὶ μηδὲν ἄλως ἐναντιοῦσθαι: μένοι γὰ εἰ ὅτω πράττεσθαι. ἄγε, καὶ δὴ δύτυχηκάς σε πάντα ἐκ τύχης μοῖραν· αὐτός τε γὰρ ἐπῄνεσε τὰ λόγε, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ εἰς μάλιστα πιστεύει τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἀπίστησε. ἔτι δὲ καὶ ἡ γυνὴ ταὐτὰ φρονεῖ, ἐκ ἀντιλέγει δὲ ἐδὲ ἀπίστως, ἀλλ' ἡ εἰκυῖα· εἰ δέ τι ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ πάντα ἄλλα, καὶ πανταχόθεν αἴσια τὰ ἱερὰ κεκράτηκας ἄν, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεπται τὰ Ὀλύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἅλῳας,

B Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiam de causa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, uel paderastem: is protinus iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redempti uidebuntur. Nam admodum omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioqui nunquam obtinueris. C Age sanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probant ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc uult etiam uxor. Non refragatur domus præfectus, neque item dispensator. Nemo tuam insimulauit uitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur ὁ fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis

ἅλωφας, ἢ τὴν Σάρδιων ἀκρόπολιν καθέζησας. καὶ ἕξεις τὸ θ' ἁμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρείων γάλα. δῶ δέ σοι ἀντὶ τῶν τοιούτων πόνων, μίγιστα ἅλωνα γενέσθαι τέγαθὰ, ἵνα μὴ φύλλων μόνον ἢ στέφανος ἦ, καὶ τὸν τι μισθὸν ἐκ ἀνταλφένειν ἐοικότα, καὶ τοῦτον ἐν ἀκαρεῖ θ' ἡδέως ἀποδιδόμενον, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἐκείνων, καὶ πολλῶν, καὶ δεόντων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀνεκπαύδατον, καὶ τοῦτο δὴ τὸ θ' ἡδύ, ἀπαλλάττεσθαι τῶν ἀρχῶν παθόντα μόνα ἐκεῖνα πράξαντα, ἃ ἔνιοι τῶν ἀρχῶν παραλιφθέντες, καὶ ὧν ἐμισθοῦ ἄ, ἐχρῶ μὴν ἔτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ ἐδόκει ἂν ἐν μέγα κακὸν, ὑπομένων τὰ φόρτια τὸν ζυγὸν, ἐλαφρὸν τε καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μέγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ ἁπάντων δεῖ. μυρία

magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceũ lac emulgebis. Iam sanè par est, ut aliquãdo præmia capias, maxima uidelicet, et quæ laboribus tantis respondeãt, ne corona tua frondea dotata sit, simul ut merces haudquaquam contemnenda præstituatur, eaq; cõmodè ad usum citraq; negocium persoluatur, utiq; reliquus item bonos tibi præter ministrorum uulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à uigilijs, in otiũ te recipias, ut id quod uulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. Ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quódque est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μυρίοις γὰρ ὄντως ἀφίξῃ, τὰ ἴλαθι δόξῃ αἰδεῖ, ἐν αὐταῖς ἔδραῖος συμβαίνει γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξ ὧν ἀκούσῃ, εἴ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι δύναιτο, πρὸ δέκα δὴ ἐπ' ἐλάχιστον ὁμιλικός, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆ πρώτε λέγειν, ὡς ἔοικε, ἵνα εἰκὸς ἀκροάσεσθαι τὰ πρεπόντα δὲ μιλλόντως ξυνουσίας. σὺ δὲ ἐν πρώτοις παραστίλλων τις ἥκων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐν αἰσχρῷ λυτῷ εἰσίτως, ἐν γὰρ πρέπτο μὲν ἴλιον ποιήσασθαι, παραβύσαντα ἐς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀκλίξ· ἔνια δοκῶν, τὸ λάχιστον τὴν πέντε δραχμάς. ὁ δ' ἀκούσῃ ἀκμῆτος, καὶ ἀσχημ, παρὰ σοῦ δὲ ἐγώ; καὶ πρόκλεις, μὴ γένοιτο ἐπιεικὴς, τίλος ἐπάδε, καὶ ἅπασί σοι πλατὺ ἐγχεεῖν. σὺ δ' ἐπὶ τὰ καλῶς προχειρισάμενος, καὶ σκευὴν πεσμιάτατα σχηματίσας, λουσάμενος ἥκεις, δικαίως μὲν πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκεσθαι, ἀπορία

Siquidem in medys ipsis id genus conuictibus fexcentæ res accidunt uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecũ ordine reputato, num quisquã ea perpeti queat, cui quidẽ cum eruditione uel minimũ commercij fuerit. Exordiar autem si iubetur, à primo cõuiuio, unde cõsentaneum est te cõsuetudinem illam auspicaturum. Primum igitur adest tibi quispiã qui te iubeat ad conuiuũ accedere, facinulus non incomis: qui tibi prius placandus, datis in manum, ne uidearis inciuilis, ut minimum quinq; drachmis. At ille Accessans, seq; quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egó ne quicquã abs te? Addit & illa: Absit, dij prohibeãt. Tãdem flectitur atq; obtẽperat ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta ueste, mundissimèque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior alys adueniás: nam id inurbanum: quemadmodum

postre-

ἀπεφάνατο γάρ· ἄπορος καὶ τὸ ὑφαίνειν ἄπειρον, φορτικόν. αὐ τὸ ἂν τερπνὸς τὸ μίσον τοῦ παρὰ, ἀσιλήνδας, καί σε πάν τυ ἐντίμως ἐδέξατο. καὶ παραλαβών τις κατέκλινε μὲν πρὸ ὑπὲρ ἢ πλουσίς, μετὰ δίο που σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων, οὐ δ' ὅπισθ τῆς Διὸς τοῦ οἴκου παρελθὼν, πάντα τὰ θαύματος. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μίσφ ἀνέκρα. νε γάρ εἰ καὶ ἄγνωτα πάντα, καὶ ἔτι σκιτεύοις ὡς οἱ πάνυ βλέπων, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστον ὅ, τι πράξεις ἀθετήσεις. ἐπ' αὐτῷ δὲ ἀμελεῖς τῷ πλουσίῳ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τί τινι τῶν ἑταίρων ἐπισκεπτόμενος, ἔστιν ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, ἃ πολλάκις ἐν ἀνθρώποις ἀπεβλίψας, εἰ μὴ γάρ τῶν οἰκετῶν ἀπό λυδε, ἐρῶντος ἐκπλήττε μένου, ἐς τὴν ἀπορίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτουσι, τιμώμενον πεπύσθαι τοῦ μὲ πρ' ἄλλῳ πρότερόν σε λάκωνι-

postremum uenire, graue. Proinde media inter utrãq; obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arreptam manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra diuitè, inter duos fermè ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, et ad omnia quæ geruntur, suspensus inbias, propterea quòd noua tibi atq; inusa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruãt. Neq; uero cares curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociũ dederit, ut oculis obseruẽt quàm admodum te geras in pueros, aut in uxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ; simul atq; te uident propter imperitiam ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, deridենt clanculum, conicctantes te nunquam antea apud alium quempiam

διδασκάλου, καὶ τὸ παιδίον ἵνα σοι τὸ χειρόμακτρον τιθῇ μου. ὥσπερ ἔν ἐστι, ἰδίαν τι ἀνάγκη σε ἀπεῖναι, καὶ μή τι διψῶντα πιεῖν αἰτῆσαι τοῦμόν, μὴ δέξῃ εἰσέφλυξ τις ἦσθα, μήτε τῶν ὄψων παρατιθέντων εἰκαίως, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, ἀδύνατα ἐφ' ὁ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐκτείνῃς. ἀποβλέπειν ἔν ἐς τὸν πλησίον δεῖσα, καὶ πάνυ ξηλῶν, καὶ μανθάνειν τὴν διαφορὰν τῆς ἀκολουθίας, τὰ δ' ἄλλα πάντα ἦ, καὶ δεινὸν πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκαστα τῶν παρατιθεμένων ἐκπλησσόμενον. καὶ ἄρτι μὲν ἂν θαυμάζοις τὸν πλοῦτον τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' ἂν ἐλεοίης αὐτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ὤν, ἔστι ξένῳ ὑπολαμβάνων. ἐνίοτε δὲ καὶ κἀκεῖνο ἐπέρχεταί σοι, ὡς ξηλωτόν τι ἂν εἴη τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐνδυφέσιν, καὶ μηδὲν ἔχων

cœnasse, nouumq; tibi esse mãtile apponatur. proinde, sicuti ueri simile est, præ bæsitãtia sudes oportet, ac neq; cum situs, audeas potum poscere, ne uinosus uideare: neque uarijs appositis opsonijs, & in ordinem quendam extructis, scire possis cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eũ qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationẽ & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, et admiranda quæ illic geruntur obstupescens. Atq; interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tãtasque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mentẽ uenit, fore ut admiranda et expetendã quandã uiuas uitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctoru inque ex æquo futurus

ξαν αὐτῶν δῆ ἐσεσιμίας. εἰκὸς γὰρ ἀεκὰ Διονύσια ἑορτάσαν. ἰδού τε καὶ μεράκια ὥρῶν διακονέμενα, καὶ ἡρέμα προμειδιῶντα, γλαφυρτέρων ὑπογράφει σοι τὴν μέλλησαν διαβολὴν, ἵνα τι σωιχῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φόγγιον ἄδω, οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς τοιῶδε τινὰ καὶ ὑπομένειν πόνον ἕνεκα τοιᾶσδε εὐδαιμονίας, φιλοτιμίαν τὴν ἐπὶ τούτῳ, καὶ σκώμμα ἐμπεσεῖν τις αὐτόσε, προσπαίσει σοι τῷ διδασκάλῳ, ἢ ἴ, τι λέγοντι προσαυδᾷν. σὺ δὲ λαβὼν ἴσως τι καὶ πρὸς τοῦτον ἀντιπαρακελεύσῃ τοῖς παλαιοῖς φίλοις γενέσθαι, μὴ πρότερον ἐπὶ τῇ καλῇ πλείστῃ ἐπιδημῆσαι ἡμέρᾳ αὐτοῖς, ἐν τοῖς τέμενος ἔνιοι, πρεσβύτας καὶ δεῶν πολυετῆ δηλέων ἐπιστομώ

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebratrum. Quin & adolescentuli formosi præmi nistrantes, ac silentio arridē tes, suauius in posterum hoc uitæ genus pollicenturiut Homericum illud nūquam desinas in ore habere:

Haud uitio uerti debet, si Troïa pubes,
Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum
Pondera tanta ferant: —

ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibēdum: ac postulato perquàm ingenti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellās. At tu recepto scypho quid uicissim G oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamq; rusticanus & inelegans esse uiderīs. Cæterùm ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum urebat, quòd modò cum aduenerīs, ijs anteponāre, qui multorum annorū seruitutē exhauserint.

παρ. ἀδὺς ἦν καὶ τερπνός τις
πρὸς τὰ λόγω ἐν αὐτοῖς, τῶν
ἡμῶν περὶ τοῖς ἄλλοις λαυτῶν
ἐλλείπειν, καὶ τῶν ἀρτι ἐπελευ-
θόντων ἐς τὸν οἶκον λαβρίως.
ἔνθα, καὶ μένεις τοῖς Ἕλλησι τὸν
τοῖς ἀπίστοις ὁ ῥωμαίων πό-
λις. καί τις τί ἔσται ἐφ' ὅτῳ πρὸ
τιμῶνται ἡμῶν; ἢ ῥιμάτια δὲ
φῶτα λέγοντες, εἶτα τί πλέον
μέρος ἀφελῶν; ἄλλος ἦ, ἢ γὰρ
ἀλλὰ ἴσως ἦν ἐπιεῖν, οἷον ἦ τὸν
παραπίνοντα συλλαβὼν κατὰ
φαγε; ἀπεῖπε πάλαι πάντα,
καὶ λευκὸν πάνυ, ἀλλ' ὅμως λαυκὸν
ὄντι ἄρτα ἐμφερῆ, ἔστι γε
Νεμεάδης, ἢ φασιανῆ ἴρεισθαι,
ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν κατε-
λειπε· βίτες ἄλλος, ἢ μέτεσι,
φασί, σίνεσι δὲ ἄλλων ἐμφρῶν
ἥψιδι κἀν ἐνταῦθά πω ἐ-
μῶν τὰ ἴσια κατανέμηται.
νῦν μὲν γὰρ, ὅσπερ τὰ παρὰ τ
κατοδυμάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ
ἐκπλείᾳ ἐστίν, ἐπειδὰν ἦ παλ-
ᾖ παλαιὸς, καὶ ἐκεῖ τ πολῦ ἀπὸ
πλανᾷ,

Protinus itaque talia quæ-
dam de te inter illos dicta
feruntur: Illud ſcilicet ma-
lis noſtris deerat, ut etiam
ijs qui nuper in familiam cõ
migrarunt, poſthabeamur.
et, Solis Græculis patet urbs
Romana. &, Quid habent
quamobrem nobis debeant
anteponi? Num mirificam
quandam utilitatem adferre
uidentur, quũ uerbula quæ-
dã misera dicunt? Rurſus ali
u hæc: An non uidiſti quan
tum biberit? quemadmodum
cibos appoſitos auidè corri-
piens deuorarit? Homo ine-
legans, ac fame enectus, qui
H ne per ſomnium quidẽ una
quã fuerit l albo pane ſatia-
ratus multo minus alite Nu-
midica, aut Phaſiano, é qui-
bus nobis uix oſſa reliqua fe-
cit. Porrò tertius: Fatui, in-
quit, priuſquã quinq; abeãt
dies, uidebitis hũc nihilo plu
ris fieri quàm nos.. Nam
nunc quidẽ nõ ſecus atq; cal-
cei noui ſolent, in precio eſt, & habetur charus: uerùm ubi
crebrò iam fuerit calcatus, luteq; deformatus, tum miſerè
ſub

πλαδὶ, ὑπὸ τῆ κλίνη ἀδλίως ἐμβληθῆ, κόπρου, ὥσπερ ἡμᾶς, ἀναπλήσῃ. ἐκεῖνοι μὲν ἐν τοιούτῳ τινὶ πρὸς σὲ πολλὰ τρέφονται, δικαίως ἤδη καὶ πρὸς διαβολάς τινας καὶ ἐπηρεασμούς. τὸ δ' ἐν συμποσίῳ ὅλον ἐκεῖνο οὐκ ἔστι, μὴ πρὸς σὲ οἱ πλείους λέγωσιν, σὺ δ' ὑπ' ἀνοίας πολλὴν ἐμπίνῃς ἀκρατον καὶ δριμεῖαν, πάλαι δὲ γε πρὸς ἡμέρας ἐστὶ, πονήρως ἔχει, καὶ ἔτι προσδοκᾶν σοί τι κακὸν, δίκαιον μεθύειν ἀσφαλῶς, ἀπὸ πανσελήνου τέταρτον ἢ πέμπτον, μὴ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, μὴ διαμάτων ἐπὶ διάμασι παρὰ δύναμιν (ἅπαντα γὰρ ἐπιδείκνυσθαί σοι τὰ κρείττω βούλεται) πόλεσιν ἐκ μικρᾶς ἀφορμῆς, μύθων ἐξ ὧν τὰ γεγονότα, μύθ' ἑτέρων εἴ τις ἄδοι, ἢ διαφέρει πολὺ τι μέμψει καὶ μισήσει. ἀλλ' ἐπαινεῖ μὲν ὑπ' αὐλοῦντος, οὐ χρὴ δ' ἀπὸ σῶν συμποσίων ἐκεῖνα πάντα, ἢ πυρραίχην τινὰ παρακελεύῃ, ἵνα ποτὲ

ſub lectica abijcietur, cimicibus, quemadmodũ nos, oppletum. Atq; inter illos talia permulta de te iactãtur, ex quibus aliquot iam tum etiã ad calumniandum inſimulãdumq; te incitantur. Omne igitur illud conuiuiũ tui plenum, ac plericq; de te ſermones. Tu uerò propter inſolentiam atq; inſuetudinem plus quàm ſat eſt, hauris uini tenuis & acris, eoq; K iamdudũ aluo tibi cita diſcruciaris uerùm neq; decorũ tibi ante alios è cõuiuio diſcedere, neq; rurſus manere tutũ. At producta interim in longũ potatione, dũ ſermo alius ex alio naſcitur, dũ ſpectacula alia proferuntur in conuiuium (nam uniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitum tibi cupit oſtentare) nõ mediocriter diſcruciaris, cui nõ liceat neq; uidere quæ gerũtur, neq; auſcultare ſi qs uoce citharaue canat egregiè dilectꝰ adoleſcentꝰ. At laudatis tamẽ inuitꝰ ſæpe terrium animo illud optatis, ut aut terræmotus repẽs ortus ea cũcta diſcutiat, aut incẽdiũ aliquod renũcietur, quo ſimul conuiuiũ

καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον τῶν τε μὴ δύσει τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο δεῖπνον, ὃν ἐμοιγε ἐν νῷ, καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἕνεκα, ἐπιθυμῶ βέλτιστε, καὶ πόσον ἐλευθέρως ἰδιωμένῳ. ἵνα γὰρ σοι καὶ ἐξ ὑστεραίας καὶ ὧδε τέτευκται πρᾶγμα, καὶ τὸν ἐν τῇ νυκτὶ ἐμεῖσθαι, ἐῶ σε λέγειν περὶ ἕωθεν ὑμᾶς, ἐπόσου τι καὶ ὁπότε τὸ ἔτος χρὴ λαμβάνειν. παρέσται δή σοι δύο ἢ τρεῖς τῶν φίλων, προσκαλέσαι σε, καὶ κατ' ὀλίγον λαλοῦσαι, ἄρχεται λέγειν, τὰ μὲν ἡμέτερα, ἁπλᾶ ἔστιν, ἰσόρροπα ὄντα, καὶ οὐ τῶν φθονερῶν ἐν αὐτοῖς ἐδαφῶν· ἀφθονώτατα δὲ, καὶ πλεῖστα πάντα, καὶ ἡδυσματικά. χρὴ δὲ σε ὅτως ἔχειν, ὡς ἁπάντων ἡμῖν κεινῶν ἴσως μόνων. γελοῖον γάρ, εἰ τὸ κυνηγετικὸν πάντων, τῶν ψυχῶν σοι τῶν ἀνωτάτω, ἢ καὶ νὴ Δία τῶν πάνυ δίκην, (εἰ παῖδάς γε αὐτῷ πάνυ δαίσεται ἀμείψεσθαι) ἐπιβήσεται, τῶν ἄλλων μὲν ἁπάντων ἀγοράζειν δι

tandem aliquando diringatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium, quod mihi quidē haudquaquam suauis sit cepis, cādidoq; sale, liberè quū uelim ex his, & quantū ecquid edenti. Verùm ut ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pacto transigendum, quantum & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, et considerciusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iā perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut existimes omnia nobis forte cōmunia. Nā ridiculū profectò, si quū charissimā possessionū nostrarum partem, puta meā ipsius uitam, aut per Iouē liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint erudiēdi) tibi credā, nō aliarū item rerū te mecum ex æquo dominum ac possessorem exi-

stimem.

στίτλω. ἐπεὶ ἢ ἡμῖν ἀρέσθαι δί, ἐρῶ μὲν τὸ μέτριον καὶ αὐτάρκες καὶ σῶφρον· καὶ σωίημι, ὡς ἐγὼ μαθὼν ἀπίδι πρωτικὸς λυδας ἡμῶν τῇ οἰκίᾳ, τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, ἃ σύνεισι δ' παρ' ἡμῶν, καὶ τιμῶν, ἃ παρὰ πᾶσιν ἴξεις. ἔμοιγε δ' ἔν καὶ ἀρέσθαί τι. σὺ δ' αὐτὸς ὁ, τι τῇ βέλει, λέγε, μεμνημένος, ὃ φίλτατε τι, κἀμέτερον ἄνδρ' ἐν ἑαυτοῦς ἐπισίνις ἀπὸ ἡμῶν παρίξειν. ἐγὼ ἀμελήσομαι ἐκ τῶν τοιούτων, ἀ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ σωστὶ βέμενα, ἀλλὰ δ, οἶδα, τοῦ ἐπιόντος ἀπολαύσεται ἀφθόνως. καὶ πρὸς ἐκείνοις ἐκεῖνα ἀπολήψεσθε, μεῖζόν τ' ἀνθρώποι ἐπιβάλλειν ἡμῖν τὸν μισθόν. ἄλλως τε καὶ πρέπον ἐστὶν ἔν, τοὺς πένητας ἀνθρώπους ἐρᾶσθαι ἀεὶ καὶ χρημάτων. ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀεὶ πᾶσιν, ἢ ἄλλῳ τῳ δοκεῖ εἶναι ἐλαχίστοις, τοσούτῳ ἑαυτῷ πλείω κτᾶσθαι· σὺ δ' ὅπως ἐθέλεις, τάλαντα ἢ μυριάδας ἀνηριθμημένας, καὶ ἀεὶ γῆς ἄλλης, ἢ οἰκιῶν, σωίει

stimè. Cæterùm quãdo certi quippiã est præfiniẽdũ, equidẽ uideo uitæ tuæ frugalitatẽ, et animũ paucis cõtentũ. Neq; nõ intelligo, haud mercedis adductũ spe te in nostrã ueniſſe familiã, uerùm aliarũ gratia rerũ, puta nostræ in te beneuolẽtiæ causa, tũ bonoris q tibi præter omnes cõtinget. Attamè præfiniendũ est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habita ratiõe, uir amiciſſime, munerũ etiã illorũ quæ quotãnis feſtis dieb. à nobis accepturus uideris. Neq; enim uel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiãſi nũc hæc pactiõe non complectamur. Scis aũt cõplures per annũ eiuſmodi munerũ occaſiones incidere. Horũ igitur habita ratiõe, moderatius nimirum præmium nobis præſcribes. Præterea decet etiã uos hominẽs eruditos pecuniã negligere. Hæc ille dicẽs, totũſq; te uultu ſpe labefactãs, mitè ſibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudũ talẽta, ac multa nummũm millia ſomniãbas, ſolidos agros, & familiã,

σε μὴν ὑρίμα δι μικρολογίας,
σαύτῃ ἢ ἐμοὶ δοκῶ ὑποσχεῖν.
καὶ τὰ πάντα ἐμὸν καὶ σὸν ἔσται,
βέβαιον καὶ ἀναπόδραστον ἴσθι
ξῆτε, καὶ ἐδὸς, ἔτι δὲ ἐκεῖνα, χρή
σιμα μὲν τ' ἰδίᾳ ἔχειν, ἀκριβῶς δ'
ἀκριβῶς ἰδίᾳ, τὰ δὲ σπουδαῖα δ'
αὐτὸς αὐτῷ ἐπιβλέψαι. ὁ δ' οὐκ
ἐᾷ μὴ οὐ φεύγειν ἐξ, τ' φίλων
δ' τινα τ' πλουσίων λαβόντα,
μίσθωσιν ἐπόντα τ' πράγματος ἑ-
κάτερον, ὁ μὲν αὐτῷ γενέσθαι δὲ
βαρύ, καὶ πρὸς ἄλλα ἔστιν ἀεὶ
καιόμενα ἀπασχολῆσαι, μόνῃ τῇ
λυπηρᾷ ἀντιλέγειν. ἀλλ' ἐμοιγέ-
γε δοκεῖς, ἐν παίδων κολακείᾳ
σεσῶσθαι, καὶ μὴ ἐν ἀδαμαν-
τίνοις, ὡ τι τ' τὸ πρῶτον ὑπῆρχεν, ὁ πο-
λὺς ἐκεῖνος μόλις
ἂν γένοιτο πρὸς τ' Τύχης. λίαν
ὀλιγωρεῖν ἐμοὶ δοκῶ, καὶ ἀτίμως
κινωνεῖν, καὶ ἐς ἅπαν πρώτῳ
εἶναι θέλειν τ' ἐν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ
πλουτεῖν θέλων. τ' τε γὰρ πρὸς τὰ
κρείσσω τάλαντα, καὶ τ' Μίδου πλῆ-

sentis quidem tacitus apud te
hominis sordes ac parsimoni
am: nihilominꝰ blãditur tibi
pollicitatio tamẽ: atq; illud,
Cõmunia futura sunt omnia:
ratũ et uerũ fore arbitraris,
ignarus eiusmodi dicta, sum
mis è labijs, nõ imo è corde
projecta. Tãdẽ præ pudore
ipse statuẽdi onus defers. Ve-
rùm ille facturũ sese negat:
cæterùm ex amicis præsenti
bus quẽpiã in eo negocio uelu
ti mediũ intercedere iubet,
q salarij modũ pronũciet, eũ
qui neq; ipsum grauet, ut cui
plurimus tũ alius in res ma-
gis his necessarijs sumptꝰ sit
faciẽdus: neq; rursus ei qui la
turus est, sit omnino indignꝰ.
Atq; is senticulus quispiã diui
tis æqualis, unà cũ illo à pue
ris cadulãdo educatꝰ: Ebo tu,
inq;, nũ insicias ire potes, qui
unus sis q in hac urbe uiuũt
omnium fortunatissimus, cui
primũ cõtigerit, quod pluri-
bus miserè cupiẽtibus, uix à fortuna dari possit, nempe ut in hu
ius hominis consuetudinẽ admittaris: ut communes penates
habeas: ut in familiã inter Romanos primariam recipiaris:
Ianimirũ tum Cræsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si

πεμ ἀ σωφρονῆμ οἶδα. εἶδον ἤ
πολλὰς τ ἀνδρείμων, ἰδιλήσαν
τας αὖ, ἐ μὴ προσδόναι δίει,
μόνος ἀ λέξε ἔννια σωῶναι
τάνω, μὴ ἰρᾶδαι πρὶ αὖτ, ἵνα ἐ
γαι μὴ φίλαι ἄναι δοκῶναι. ἐκ
ἴχω, ἔπως σι ἀ ἀνωτμίαι μα
καρίω, ὃς ηὲ πρασλέψ μι-
δὲν ἐκ τοιούτως ἀδαιμονίας.
αἰρκῶν ἂν σοιῆσι, ἐ μὴ πάνυ
ἄσωτος ἦ, τοσὸν ἀ τι αἰτὴν ἐ-
λάχιστον, μὴ μέλιστα πρὸς τὰς
σὰς ἐκείνας ἐλπίδας· ἐγαπᾷ
ἀ ἔμαι ἀναγκαῖον. ἐ γὰ ἐκ
εὖ φυγῶν ἔτι σοι δοκεῖ, ἐπὶ
αἰρκῶν σφαιρίῳ. λίχε τοίνυν
ἢ χαλινὸν μόσας, μὴ τὰ πρῶτα
ἀνάγωγος ἦ πρὸς αὐτὸν, ἐ πά
νυ πιθανῶνται, ἀλ' ἀξίως νύτ
τοῦτα, μάχεις αὖ λάθε τίλων
αὐτῷ σωοδὸς γιγνόμενος. εἰ μὴ
δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀπόχρωτο, ἢ μᾶλλ' ἔτε ἐ
λθοί σι, ἐρῶντι ἐπὶ τὸ κινδύ
νου διαλγίνεται, μὴ ἀπωλοῦτο ἐσι
όντα, μὴ τ πάνυ τινὰ ἐνδον γυ
νμένον. οὐ γαῦτὸς ἀδίκως ἐρᾷς
ἔτινος ἕνικα ἀνδαίμων αὐτοῖς

modò modeſtᵉ eſſe noris. Eq
dē nō paucos noui magni no
minis uiros, q̃ cupiſſēt, etiā ſi q̃d ultrò dādū fuiſſet, glo
riæ dūtaxat cauſa cū iſto ui
uere, et familiares apud hūc atq; amici uideri. Quapro
pter haud inuenio quib. mo
dis tuā prædicē felicitatē, qui
q̃dē ad hāc tā expetēdā for
tunā etiā præmio addito ad
mitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur, niſi planè es inſo
lēs, ſi tantū accipias. ſimulq;
pronūciat ſanè minimū q̃d
dā, præſertim ad ſpes illas tu
as: utamē boni cōſulas neceſ
ſe eſt. Neq; n. iā poſſis effuge
re, quū intra retia tenearis.
Prenū igitur recipis, muſſitās
ac diſſimulās, ac initiò q̃dem
nō magnoperē illi reluctās:
facileq; ſequeris, ut quod nō
admodū te torq̃at, neq; ſtrin
gat, donec illi tādē paulatim
aſſueueris. Tū uerò ij q̃ foris
ſunt mortales, hoc ipſo nomi
ne tuā fortunā admirātur, q̃ te cōſpiciāt intra cācellos uerſan
tē, ac nullo prohibēte introeūtē, prorſus præclaris illis opib.
deliciisq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe factum.

At ipſe

εἶναι δοκᾷς, πολὺ ἀλλὰ χαίρειν γε, καὶ σεαυτὸν θαυμαστῶς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις. τὸ δ' ἐμπαλιν, ὃ σὺ ἥκιστα, γίγνεσθαι, καὶ ὡς ὁ παροιμιάζεται λόγος, ἐπὶ μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην, ὡς ἀπᾶν, τὴν ἡμέραν ἀποπαραπορεύεσθαι, καὶ εἰς τὸ πίσω ἀναπολίζειν. ἑῴθεν ἤν, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὰ πρῶτον διαλάμπῃς, ἀρχῇ καὶ ἕωθεν, ὡς αἱ μὲν χρυσᾶ ἐκεῖναι καὶ ἐλπίδες, ἀδὴν ἀλλ' ἢ φύσαί τινες ἦσαν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς ὄγκοι καὶ ἀλυθεῖς, καὶ ἐπιπρόσθητοι καὶ σωτηρίας εἰ μόνοι, τίνες ἔσονται, ἴσως ἀρύσῃ με. ἐγὼ γὰρ οὐ, τί τὸ ἐπίπονον ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ἄρα ἐν, οὐδ' ὑπὸ τοῦ ἔστιν ἐφοδιάσασθαι τὰ παρόντα καὶ ἀφόρητον. ἀκοῦσαι ἄκουσιν, ἃ γρυλλᾷς, μὴ οἱ πάμπαν ἐπονείδιστα ἐν τῷ πράγματι μόνον ἀγενέστατα, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀκοσμίαν, καὶ σωφόλως ἀλογιστίαν τις, εἰ καὶ ἐν παρέργῳ τῶν ἀπραξιῶν τιθέμενος. καὶ πρῶτόν

At ipse nondũ uidere potes quam ob rẽ illi te felicẽ existimẽt, nisi quòd gaudes tamẽ, teſq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimãs. Cæterùm contrà atq; speraris euenit, & quemadmodũ adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morẽ negociũ procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies deterius ac retro relabẽs. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demũ despicies intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autẽ esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinã isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim uideo, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neq; intelligo ista quæ cõmemoras grauia atq; intolerãda. Audi igitur ut egregie, non molestiã modò negocij perpendens, uerùm fœditatem, humilitatem, prorsusque seruilitatem uel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

τὸν γε μίμνησο, μηκέτι ἐλεύθερον τὸ ἐπ' ἐμοί, μηδ' οὐ πατρίδα σαυτῷ οἰκεῖαν πεύσῃ τὴν γενεὰν ταύτην, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἐξω τοῦ οἰκείου καταλείψων ἴδοι, ἐπειδὰν ὧδε τοιούτῳ σαυτὸν λατρείαν ἀπημπολήσας ἔσῃς. οὐ γὰρ ἐπιλήσει σε ἡ ἐλευθερία ξυνεισελθεῖν, ἐφ' ὅτῳ ἄρα τῷ πράγματι καὶ ταπεινὰ εἰσιόντι. δοῦλος ἂν, εἰ καὶ πάνυ ἀχθοιο τῷ ὀνόματι, καὶ ὀκ ἐθέλοις, ἀλλὰ μᾶλλον δοῦλος εἶναι πάντως ἔσῃ, καὶ δυσὶν οὐκ ἔστιν ἐπιτάττεσθαι ἀνθρώποις ἴσοις ἐν ἴσοις δρᾶν, ἀφ' ἑνὸς ὧδε μισθῷ. καὶ ἔτι δὲ μὴ ἐν παύροις τῇ δουλείᾳ ξυντρεφὴς φοιτᾷς, ἐψιμαθὴς ἦς, καὶ πόρρω τις ἡλικίας παιδοτρίβου δίκην πρὸς αὐτῇ, εὖ πάνυ σοφὸς ἔσῃ, εὖ μάλα ἀξίως τῷ δεσπότῃ. διαφθείρει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ἀπόλωλεν, καὶ ἀπεσκιρτᾷν ἐπιτίθεται παιδί, καὶ δι' αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ πονηρὸς ἀπαλλάττεται. πολὺ

ris ex eo tempore te iam neque liberum neq; ingenuum posse uideri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatẽ, progenitores ante limen relinquere, quũ in huiusmodi seruitutem temetipsum addicẽs in ædes ingrederis. Siquidẽ libertas tibi comes irrecusarit, ad uitã tam indignã, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquã, uelis nolis, futurus es: neq; unius seruus, uerùm complurũ, operãq; seruilem præstare cogẽris obsti po capite, à diluculo in uesperã usq;, idq; mercede uili atque indigna. Adde, quòd neq; placebis quidẽ admodũ, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, ut qui nõ à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria animo recursans, faciũq; ut interdũ resilire conere, reluctẽriq;, atq; ob idipsum fit ut seruitus tibi molestior accidat.

πωλῶ σὲ μὴ ἀπαγγέλῳ σὺ πρὸς ἀλλοδαπίαν τινί ἵσεις, τὸ μὲν πυρ
ῥίᾳ, μήδ' Ζωπυρίνῳ γὲν εἶ-
ναι, μήδ' ὥσπέρ τις Βιθυνὸς
ὑπὸ μεγαλοφύτῳ τῷ πέρυσι
ἀπημπολῆσθαι· ἀλλ' ἐπόταν,
ὦ βέλτιστε, τὴν τιμωρίαν ἐπιφέ
ρῃς, ἀναμιχθεὶς τῷ πυρρίᾳ, νῦ
τῷ Ζωπυρίνῳ, προτείνῃς τὴν
χεῖρα, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἀνί-
ταις, καὶ λάβῃς ἀνῶνα, ἐφ' ᾧτε λά
βοις ἐκεῖνο τὸ διδόμενον, τοῦτο δ'
ἐστὶν ὠνή. κήρυκος γὰρ ἐδὲν
ἐπ' αὐδρὶ ἑαυτὸν ἀπαναγέγκα
τα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησθε
ὥμενον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην.
εἶτ' ὦ πάθημα, φαίλω ἂν καὶ
μάλιστα πρὸς τὴν φιλοσοφίαν
φέροντα, εἰ μέν σε τις ἐπὶ πλοί
ου λῃστικοῦ συλλαβὼν,
ἢ λῃστὴς ἀνδράποδον, ὑπηρέτην αὑτῷ
σκευῶν, ἢ παρά τιν' ἀξίαν
δυνηθεὶς, ἢ εἴ τις σε συλλα-
βόμενος, ἔξω τοῦ ὅρου εἶναι λέγων,
ἕλκοι ἂν τοὺς νόμους, μὴ δρυὸς ἐκεί
νης, μὴ ὀρεσκάδης, μὴ ἐκ πέτ, μὴ θεοὶ
μεγάλοι

dat. Nisi fortè illud tibi ad li
bertatẽ sufficere putas, quòd
non fueris Pyrrbia aut Zo-
pyriõe patre prognatus: aut
quòd non sic uti Bithynicum
aliquod mancipium uocife-
rante præcone diuendaris.
Atqui tum uir egregie, cum
instãte nouilunio Pyrrhijs et
Zopyrionibus immixtus, ma
num itidẽ ut alij seruuli pro-
tendis, capisq; quodcunq; il-
lud tandem est quod datur:
hæc uidelicet est auctio. Nã
præcone nihil opus erat ho-
mini qui ipsius sui fuerit præ-
co, quiq; ipse ultrò sibi multo
tempore dominũ ambierit.
Age [1] iam ὁ scelestè (cur e-
nim nõ dicam, præsertim in
eum qui se philosophũ esse di
cat) si quis te piratæ inter na
uigandum captũ, aut si quis
prædo in seruitutem tradi-
disset, teipsum deplorares,
tanquam indignam fortunæ
iniuriam patientem: aut si
quis manu iniecta te duceret
in seruitutem asserens, leges inclamares, omnia face-
res, acerbè ferres, ὦ, Ο terra, ὁ dij, magno clamo-

re uos

φωνῇ ἐκκεκράγῃς αὖ· re uociferaueris. nunc uerò
σκοτεῖν ἦ, ἐλίγων ἕνεκα ὀβο- quum ipſe te ob paucos obo-
λῶν, ἐν τούτῳ δὲ ὀλικίας, ὅτι μὴ los id ætatis in qua etiam
εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν, ſi ſeruus natus eſſes, tamen
πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ἐρᾶν, αὐτὰ tempeſtiuum fuiſſet iam ad
τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπαμ libertatem aſpirare, cum
πόλλυσαι, ὁδὶ τοὺς πολλοὺς ἐκεί- ipſa uirtute ac ſapientia ul-
νους λόγους αἰσθάνει, ὅτε ὁ καλὸς trò addu.am uendideris, ni
Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀρι hil illa reueritus, quæ per-
στοτέλης διεξιόντες, τὴν μὲν multa ab egregio Platone,
ἐλευθερίαν ἐπαινοῦντες, τὸ δὲ Chryſippo, Ariſtotele diſſe-
δουλεπιτὶς ἢ διαβάλλοντες. καὶ ἐν runtur, quum libertatem
αἰσχύνῃ, κόλαξιν αὐθρώπους, laudant, ſeruitutem dam-
καὶ ἀγυρτὰς καὶ βωμολόχους nant: an non te pudet, quum
αὐτιξεταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ inter homines aſſentato-
πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξυρί- res & emptitios ac ſcurras
ζων τῷ ῥίβωνι, καὶ πονήρως τὴν uerſans, ex æquo cum illis
ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, æſtimaris: quum in tanta
ἅτε δυσπνοῶν δόκησιν δεδωκὼς Romanorum turba ſolus pe
καὶ πολυκόθεμπα, συκλὰ regrino in pallio uerſaris,
δὲν τινῶν, καὶ τῶν πλέκτων quúmque Romanam lin-
μαχαιρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἑπαινῇς guam perperam ac barba
φορτικῶς, καὶ πίνων πολὺ τῶ re ſonas: præterea quum
μυρίνης ἔχοντα, ἔνθεν τι κἀκεῖ agitas conuiuia tumultuo-
κόλπον βαπτόμενον, ἀπεπνιγμέ ſa, magna hominum tur-
νῳ τοῦ ὕπνου τὸ ἥδιστον, ba conferta, quorum ple-
συμπεφυρὸς riique collectitij, quidam ſunt
& improbi? atque inter
hos laudas odioſè, bibisque præter modum: deinde mane ad
tintinnabulum expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima
ſomni

συμπροδὲς αὖν καὶ κάτω, ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐπὶ τῶν σκελῶν, ὅτας ἀπορία μέν σε ὑδάτων ἔσχεν, ἢ τῶν ἀγρίων λαχάνων, ἐπέλιπεν ἢ καὶ αἱ πηγαῖαι ῥύσεις ἢ ψυχροὶ ὑδατοι, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ἐλθεῖν ἀμηχανίας ἰδεῖν; ἀλλὰ δῆλον, ὡς ἐχρῆν σε, οὐκ ὑδάτων, ἀλλὰ μυρμάκων καὶ ὀψων, καὶ εἴνα ἀθυσμίοις ἑκάστοις ἐκάστοτε, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀψοφάγον ἐλπίσας τούτων λαμεῖν διαπεφεύγει. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνίας τοιούτας τἀπίχαρμα, ἢ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλειῶ δηδόκε τὸν βάλανον, ἄλλοις γὰρ γέλωτα παρέχεις· σαυτῷ δὲ δικαίως φυγᾶν, ὅτι ἴσως σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐνῆν. ἡ δ' εὐδαιμονία, καὶ τὸ σύγχειν, αὐτοῖς φυλέταις καὶ φρατέρσι, φῦλα πάντα, καὶ ὅδε μυῶν τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον τὸ λιχνεῦον προελοῦ τῷ πράγματι, δῆλον αὖτ' εὐδαι-

somni parte, unà sursum ac deorsum circũcursus, hesternо luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeó ne te lupini M aut holerũ agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigidæ manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neq; lupini, sed bellariorum atq; obsoniorũ, uinióq; odorati cupiditate captum eò uenisse: quæ dum lupi pisces immorẽ auidius appetis, tuo merito euenit ut hamus tibi fauces trũsfixerit. Itaq; præsto sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde atq; simia à trũco reuinctus collo, reliquis quidẽ omnibus risui es: at ipse tibi delicijs affluere uideris, cui conti gerit affatim expleri caricis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cũ ipsis gentilib. ac tribulibus, hæc nimirũ euanida cũcta, atq; istarũ rerũ ne memoria qdẽ ulla. quanq̃ hoc quoq; ferendũ, si uita ista cũ hac turpitudine dũtaxat esset cõiuncta, quòd è libero seruũ uideri

φου λιπᾶν, οἱ δὲ πόνοι μὴ παρα-
τὰς τὰς πάνυ, τέττιγ εἰκότας
ἀλλ' ἴσως σὲ μυρμήκιόν τι
προσήκειν τῶν Δρόμωνι
καὶ Τιβίῳ προστεταγμένων.
ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθη-
μάτων ἐπιθυμῶν φήσας, παρ-
ελήλυθε, ὀλίγον αὐτῷ μέλει·
τί γὰρ κιννάμῳ, φασὶ, λύρα, καὶ
ὄνῳ; πάνυ γὰρ, ἐχέτω, ἐπιτη-
δείως τῷ πόδῃ δὲ ὁμῶς ἔσ-
ται, ἢ δὲ Δημοσθένους δυνά-
μεως, ἢ δὲ Πλάτωνος μεγα-
λοφροσύνης, ὧν δή τις ἐν τῆς
ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον καὶ τὸ
ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων
φροντίδας, τὸ καταλειπόμε-
νόν ἐστι τοῦτο, καὶ μαλακία
καὶ ἀδυναμία, καὶ ἀσύλλογα
καὶ ὄβελε καὶ ἀπαιδευσία. ἀλ-
λὰ δύσον ἐπ' ἐνίοις, μὴ ὅδαι
μᾶς, ἐφ' ᾧ πώγωνα ἔχειν βα
θὺν, καὶ σεμνός τις ἀπὸ τῶν πρό
σωπον, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν
ἀνασπᾶν περιβάλεσθαι, καὶ
πάντως ἰσχνόν σε γραμματι-
κὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον,

uideri facit: non labores etiã
accederent, cum illa seruo-
rũ colluuie cõmunes. N Sed
uide, num quæ tibi imperan
tur, leuiora sint his quæ Dro
moni aut Tibio mandantur.
Nam doctrinæ quidem (cu-
ius rei cupiditate simulárat
te in familiam suã accersis-
se sese) perquàm exigua illi
cura est. O Quid enim (ut di
ci solet) commercio asino cũ
lyra? An' non uides iudicem
quàm miserè macerêtur im
modico desiderio uel Homé
ricæ sapientiæ, uel Demo-
sthenicæ grauitatis ac uche-
mentiæ, uel Platonicæ subli-
mitatis? Quorum mehercle
ex animis si quis aurum, ar-
gentum, atq; harum rerum
curas tollat, nihil fuerit reli
quum præter fastum, mollí-
tiẽ, lasciuiã, luxũ, ferocitatẽ,
imperitiã. Atq; ad ista nihil
prorsum op⁹ te. Verùm quo-
niã tibi barba ingens propẽ
det à mẽto, quoniãq; uultu ipso graue qddã et uenerãdũ præ
te fers, tum qa pallio Græcanico decẽter amict⁹ es, norũtq;
iam omnes te grãmaticũ esse, seu rhetorẽ, seu philosophũ

καλὸν αὐτῷ δικᾶι, ἀναμιμὶ-
χθαι τὴ ταυτόν τινα τοῖς πρεῖ-
σι, καὶ πρωτιμᾶσθαι αὐτῶ.
δόξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλεμα
θὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημά-
των, καὶ ἄλως περὶ παιδείαν
φιλόκαλος. ὅτι δὲ ἐυτελῶς ἔχει
ἐ γρυτᾶι, αὐτὶ τῶν δεινοπα-
θῶν λόγων τὸν πώγωνα καὶ τ
ῥίβωνα μιμεῖσθαι. χρὴ ἔν
σι δὲ σοὶ αὐτῷ ἐμμεῖναι, μὴ μ
δὲ ποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ' ἵν
ὅμ ἀεναφαίρετα παρέχειν σε
αυτὸν, ὀρθοσόμβρον ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὸν τό-
πον. ἢν δ' ἐπβάλωμι ἐνίστε σε
τῶν χρῆμα, ὅ, τι ἂν τύχοι, λαβὼ,
καὶ ἐς τὸν ἐντυγχάνοντα ἐπιδακτύ-
λιος, ὡς ἐκ ἐλεῦ βαδίζειν,
ἀμελεῖς ἔχει τῶν Μουσῶν, ἀλλ'
ἐς καλὸν τὸν ἐν τῇ περιπά-
τῳ διατίθησ σχολὴν, σύδ' ἓν
λιθ, τὰ μὲ παραῤῥιμμένα, τὰ
δὲ βάλλω ἅπαντα πολλὰ, καὶ
πάντοτε (τοιαύτη γὰρ, ὡς
οἶδα, ἡ πόλις) περιιόντα
ἵδρω-

pulchrũ ille ſibi putat, ut & eiuſmodi quiſpiã anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe uideatur. futurũ enim hac re, ut Græcanicarũ diſciplinarũ ſtudioſus, reliquiæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis eſſe putetur. Vnde fit ut in periculũ uir egregie uenias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; cõductus eſſe uidearis proinde ut perpetuus apud illũ conſpiciaris oportet, neq; abſis unquã, uerum ut diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas cõſpiciendũ, neq; P locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecũ nugatur, obuijs oſtentans quàm ne per uiam quidẽ ingrediens, incurius ſis literarum. quin ut illud ipſum etiã ociũ quod inter inambulandũ datur, in re quapiã honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim pleriq;, nũc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe urbem) obambulans,

tum

ἅλμυκάς τι, καὶ ψυσητικὸς· κἀκεῖνα ἐνδὺν τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, διαλεγομένῳ, μέσ' ἵνα παθίσεως ἔχων, ὅτου ἐν ἐπιφανείας, ἀναγινώσκεις τὸ βιβλίον προχειρισάμενος. ἐπειδὰν δ' ἑαυτόν τι καὶ ἄπιον τοῦ ἐν νυξ καταλάβῃ, λουσάμενος καιρῷ ἀνὴρ, περὶ χιτῶνα σχολῇ τὸ μανδύλιον ἔνεκα ἰδοῦ τοῦ δεῖπνου, ἐν ᾧ ἐμέλλετε ἔντιμος, δ' προβλητὸς εἶς παρέσειν, ἀλλ' ὧ τις ἄλλος ἐπισπόλης γνωρίζεται, ἐς τὸν ἔσχατον καὶ ἀφανέστατον μυκτῆρα μάλιστα γνώριμον ἔτ τῶν παραφερομένων, τὰ ἐγγὺς, ἀφίησιν μύχιος οὖν, καθάπερ εἰ νυκτερὶς, περιπέτοιτο, ἢ ὀκλαρὸν ὑπὸ μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄλλα σωφλᾶσιν, ἐ ὑπορριφὴν ὑπὸ τῶν περιπλακομένων, ἀσμένως ὑπὸ λιμοῦ παραψήσεται. οὐ μὴν ἀλλ' ἐ ἄλλο ὕβρεως ἄπιον, ἀλλ' ἔτι ὠὸν ἔχεις μόνος. ἐ γὰρ

tum sudas, tum spiritũ anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accessit, confabulante, quum tibi interim locus desit ubi uel assidere queas, librum uidelicet stans in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis. Post ubi ieiunium te sitiẽtemq; nox occupauit, incommodè lotum, intempestiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitum, neque conspiciendum his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reiceris. Itaque in angulum aliquem abiectissimum retrusus accumbis, testis duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat uel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui suprà te accumbunt, præ fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem soli tibi apponitur?

ἀ γὰρ ἀναγκαῖόν ἔστι καὶ σὲ τ
αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώ
στοις ἀντιποιεῖσθαι, ἀγανακτοῦ-
μεν γὰρ σὲ τοῦτό γε, εἰ μὴ ἔχεις
ἐμοὶ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τῷ μὲν
πλουσίῳ παχεῖα καὶ τρυφερὰ,
σοὶ δ' ἰσχνὸς ἐμπεπαρ, ἢ φάτ
ναις τις ὠφόκλαρος, ὕρεις αὖ
τικρυς, καὶ ἀτιμία. πολλάκις
δ', ὦ ἀθλιώτατε ἄλλος τινὸς, ἀπο
φυλίνδα ἐδὶ παχεῖαν ἢ ἀρ
μὸν ἢ διάκιον, τὰ σοὶ παρα
γανώμενα ψοῦν, ἀκίνητα πα
ραπέμψας ὑπεκτρέχουσας, αὐ
γὰρ ἐμὲ τὸν ἄ. τιμιώτατὸς μὲν
γὰρ τῷ μίσῳ ἐστὶς ὑπογα-
στρὶς, ἢ λιπὸν, γρὴ ἐκ παντὸς
ἢ τὴν διανέμουσα ἄλλῳ ἴσχὶν,
ἢ τὸν τραυβίκος μηρίδα φέρε-
σθαι, ἐς ἃ κικαλυμμένα τῇ τι
μιᾷ. τὸ γὰρ τῇ μὲν ἴσον εἶ τὸν
λοπάδα παρατάσαι, ἐφ' ἂν ἐκ
παρεσύσῃ ἐμφερέμβη, σὲ δ'
ἔστω ταχέως παραδραμεῖν, τίνι
φέρῃ ἐλευθέρῳ αὐδρὶ, πᾶρ ἐκὸ
σὸν αἰ ἐλαφρὸν τὸν σκελοῦ ἔχον
τι;

Neq; enim cõuenit, ut tu ſemper eadem requiras, quæ hoſpitibus atque ignotis miniſtrantur: quandoquidè hæc tua ſit inſcitia atque inurbanitas. Neq; auis eiuſmodi tibi apponitur, qualis alijs, uerùm diuiti illi pinguis et ſuculẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; inſipidus: nõ auis uidelicet, ſed manifeſta cõtumelia ludibriiq;. Neq; uerò raro fit ut ſi quãdo deſit alibi, miniſter repentè te inſpectãte ſubmouẽs ea quæ tibi erant appoſita, alijs apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noſter es. Quòd ſi quando interim diſſecetur uel porca fœta, uel ceruꝰ: aut ſtructorem tibi modis omnib. propitium habeas oportet, aut certè Q Prometbei partem feres, nempe oſſa adipe circũtecta. Nam quòd ei qui ſupra te accũbit, patiẽna ſinitur adſtare quoad ſatiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem iſthuc ferat, qui modò ſit ingenuus, cuique tantum inſit bilis, quantum uel ceruis adeſt?

Atq;

τι: καί του ἰδίαν ἐκεῖνο ἐρῶ, ὅτι τῶν ἄλλων ἥδιστόν τι καὶ παλαιότατον οἶνον πίνοντων, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ παχὺν πίνεις, βδραπάνου δὲ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνων, ὡς μὴ ἀνεχέγχυς ἀπὸ τῆς χρώματος, ἵνα μὴ ἀτιμίας ὧν ξυμπάσης. καὶ ἄλλως γε καὶ ἐκεῖνο ἐν κόρῳ λῷον πίειν, καὶ ἢν πολλάκις αἰτήσαντα, ὁ παῖς δὲ ἀεὶ ἀίοντα ἐᾷ, καὶ λάθοι πολλὰ καὶ ἀθρόα, καὶ σχεδὸν τὰ πάντα, καὶ μάλιστα, ἐπεὰν σε παρόντα μὴ καταδέῃ τις, ἢ ἐρχομένου ἐκκόπτας, ἢ [ωνικὰ ξωφρων, ἀλλ' ἄλλα δραματικὰ ἐνδρωπίσεται. τοῖς γὰρ ἐρωτικὰ πάντα δοκεῖ τερπνὰ εἶναι, καὶ γραμματίδια ὑπὸ πόλλου διακεκόμμενα, πάσῃ οὐ γ' ἐστὶν ὅστις κατακόπτει: τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τὰ συμπόσια, καὶ ὑπ' αὐλοῦ κατακλύσας ἡμᾶς ἕνα, ὡς τὸ ἀκόλαστον, καὶ σιωπᾷ τὸν τόχλον,

Atque illud equidem nondũ dixi, quòd reliquis ſuauiſſimum ac uetuſtiſſimum uinũ bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud ſemper cura ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te uſquequaquadeò contemptũ neglectumq; eſſe cõuiuã: quam quam bene tecum agretur, ſi uel illud ipſum ad ſatietatẽ uſq; bibere liceret. At nũc ubi crebrius poposceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias eſſe res quæ te diſcrutientur: imò nihil eſſe fermè, quod nõ ſit acerbum, maximè quũ tibi cinædus aliqs anteferatur quin pluris te ſit is, qui ſaltãdi docet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quiſpiam homunculus. Nam quã tibi ſpores tu ut in accubitu æquéris ijs qui uoluptates & amatoria ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiã conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abſtruſus ſuſpiras, uti coniectandũ eſt, teſq; ipſum deploras, ac fortunam

χλω, ἀλ' ὀλίγα σοι τ χαρίτων
ἐπψικάσαιμι. ὑλίνοις δ' ἂν
μοι δοκῇς καὶ ποιητὴς γρί-
ᾳλλα τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων,
ἢ κἂν ἄλλως ποιήσαιτο, δίο
καλλα ᾄδειν ἀξιοις. ἰρᾷς γαρ,
εἰ τὸ προτιμᾶσθαι καὶ ὀφθοις
μεν ἔστιν, ὑποφαίης δ' ἂν, ἢ
καὶ μάτην ἢ μετ' ἐμοῦ ὑποκρίνα
σθαι δοκοι, τῶν κλέους ποιητα
κεντες, καὶ ᾄχῃς, ἢ ἀθρόοις
σοι ποιήσας ὑποχαμαιζόνου. ἢ
γαρ οὐ καὶ τοῦτο ἰρᾷς οὕτως
χαμαιζόνου ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ
ποθεν ἀξιωμένοις. κἂν ὦ τι
γὰρ τοῦτων ὑλίνοις ἂν γένοιο,
ὡς μὴ ἀπόβλητος καὶ πρόσι-
τος εἶναι, ἀλλ' ἐδὲ πρὸς ταῦτα
ὑπαιδεύμων ποδηοις ἀντιτε-
γχῶν ἀναγκαῖον μοῦσθαι, ἢ σιω
πῇ αὐτίκα σπουδάζοντα ἢ
ἀμελόμενον· διὸ μὴ χθ κατέο
πῃ τῶν τις ψιθυρος ἐπίτηδες, ὡς
μίσος ἐκ ὑποψίας τὸν σὲ δε-
σποίνης παιδιαν ὀρχήσω
νον, ἢ κιθαρίζοντα, πίνδω
ὑ μηδὲν ἐκ τῶν πράγματος.

incusas tuã, quæ tibi ne pau-
xillulum quidem lepóris ac
uenustatis asperserit. Ac
prorsus ita uideris affectus,
ut optes poeta fieri, ut ama-
torias conscribas cantiones:
aut si id non contingit, uel e-
am assequi facultatem, ut pos
sis ab alijs conditus digne ca
nere. Vides enim quibus in
rebus situm est ut quis effera
tur, plurimi que fiat. Quin
& illud ferre queas, ut ma-
gi quoque aut arioli personã
(si necesse sit) induas, ex bo
rum genere, qui amplas hæ-
reditates, qui imperia, q cu-
mulatas opes pollicetur: quã
doquidem hos quoq; uides nõ
mediocriter à diuitibus ama
ri, plurimiq; fieri, euq; uel u-
nũquodlibet horũ fieri per-
cupias, uti ne prorsus rejec-
lus alq; inutilis appareas. At
qne ad ista quidẽ docilis es,
infelix: proinde submittas te
oportet, mussitesq; ac tacitum
feras, clàm apud te plorãs ac neglectui habit°. Etenim si te
famulus aliqs susurro deferat, q sol° omniũ nõ laudaris puerũ
ferae saltãtẽ, aut cithara canẽtẽ, ista scilicet ex re nõ leue di-

scrimen

χρὴ ἐν χέρσῳ βατράχῳ δίκελλα διψῶντα κεκράγέναι, οὕτε ἐστέπτω ἐν τοῖς ἐπαίνοις, χρὴ παρεῖναι, ἰδιωτικόν γε, πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπώντων, αὐτὸν ἐπαινεῖν ἐνίοτε τινὰ ἔκωθεν, πολλοῦ τοῦ καταγέλωτος ἐμφανιοῦντα. τὸ μὲν γὰρ ἀμῷ ξυνόντα, καὶ νὴ Δία γε δίψῶντα, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τοῦ παραλόγου, ὑφίεμαι καὶ γιγνόμενον. ἐνίοτε γὰρ τόπῳ τοιῷδε τινὶ καιρὸς, ἄγειν τε ἐναγίσματα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο καταχίσκειν δύο γε, καὶ τὸν στέφανον ἐπιδεῖν τοῦτον, αὐτοῖς πίνουσι, καὶ δεῖπνον παρατεθὲν ἐκείνοις ἐδεσμάτων πολυτελείᾳ. ἀλλὰ γὰρ καὶ βλοσυρός τις ἦ, καὶ παῖδες αὐτῷ ὦσιν, ἢ γυνὴ καὶ αὐτὸν μὴ πεντελῆς πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων, ἦς, οὐκ ἐν ἡδεῖ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀηδὲς καὶ ἀπαιτηρόν. ὥστε γὰρ καὶ ἀφελεῖν βασιλέως πολλοῦ, ἀ μόνον

scrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uociferereris necesse est, id operam dũs ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sapiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multum sapiat assentationem. Iam uerò magnopere ridiculum est, cum esurias interim, sitiasque, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidêre sepulchrali colũnæ uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi uel pueri formosi, uel uxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijs'que fueris alienus: profectò non satis tutæ res, neque periculum negligendũ, propterea quòd oculi plures sunt, qui quidem non uera solùm

ἢ μόνῳ τἀλλοτρίῳ ἐρῶντος, ἀλλ' ἐκεί τι καὶ προσεπιμερῶντος, ὡς μὴ νυστάξειν δοκοίης. δεῖ δή, ὥσπερ ἐν ταῖς Περσικαῖς δεῖπνοις, πάντα κατανεῦσαι, δεδιέναι μή τις εὐνοῦχος σε ἰδὴ προσβλέψασα μοιχὸν τ' ἀλλαχόθεν, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐ νύσσει, ἐπιτεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὲν δίκαιος ἐρῶντα, διαπέμψας τῷ δοκοῦντι μεταξὺ πίνοντος τοῦ γυάδου. ἐπ' ἀκροις δὲ ἤδη καὶ λέληθε, μικρόν τι καταλήψεσθε, καὶ ἀ' ὧλλω ἐκλυομένων ἀναγρόμενος, ἃ δεῖ λέγειν ἐγὼ φημι, καὶ ἄδηλος, εἰ σε τὰς πάλαι διαβάσας ἐκπεπλήκω, καὶ ἐπαίρεις, καὶ βίου ἐκπράξεως, καὶ ὕπνου μετρίου τῆς ἐπιθυμίας, καὶ περιπάτου ἀπολήψεως, ἢ οἷον ἐκάστοτε φέρων ἐνοχλοῦν ἐνίοτε; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς τοῖς ὄχλοις; ἢ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πολὺ τούτων ἐκπεφευγέναι δοκεῖς, καὶ περιεῖναι τὸ

uident, sed semper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne connuere uideantur. Quam ob res nullo demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis conuiuijs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: nox ſq; alter eunuchꝰ, cui iamdudum arcus in manu tẽsus est, quia uideris quæ uidere nephas, inter bibendũ mala iaculo trãsfigat. Iã peracto conuiuio, ubi paulum dormieris, ad galli cantum expergefactus: O' me miserum, inquit, ô infortunatum. Cuiusnodi quondã conuictus, quos amicos reliqui, tum uitam tranquillam, & ocij plenam, somnum quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum mentẽ præcipitem dedi? &, Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quodnam istud magnificum præmiũ? At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquã aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tũ suppetebãt. Tum autem

τὸ ἰλαρόν ἐστιν, καὶ τὰ πάντα ἐπ' ἀγαθοῖς· νῦν δὲ τὸ τοῦ λόγου, Λέων κρόκην δέδεις, αὖτις καὶ κάτω περισπῶμαι, τὸ παροιμιῶδες εἰπεῖν, ὁ δ' εὐκίνητος ἰκτὶς, ἀεὶ περιφορεῖται ἄνω καὶ κάτω. ἰδιώτης γὰρ ἐγὼ τῶν τοιούτων, καὶ ἄτεχνος, οὐ μάλιστα προσβαλλόμενος ἐπὶ ἅπασι, τίχνῃ τὸ πρᾶγμα κατεργάζεσθαι. ὡς δὲ καὶ ἀχρεῖος τοῖς εἰμι, καὶ ὅλως ἀσύμφορος πρὸς, ἐκ τοσούτου γίγνωσκε πειρώμενος διαλεγόμενος. συνίημι γὰρ οὐδὲ πρὸς τοῦτο πάλαι βασκόμενος, οὐ μάλιστ', ὅταν δέῃ με αὐτὸς αὑτοῦ εἶναι βέλτιον. σκυθρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ, οὐδ' ὅλως ἐν ἔχω ἔτως πρόσωπον πρὸς αὐτόν. διὸ μέν γε δὴ τὸ σεμνὸν φυλάττω ἐμαυτοῦ, ἀναλύσει ἐλέγχει, καὶ μανικῷ φόβῳ ἔοικε, οὐ μεθύοντι, οὐ ῥᾳθύμῳ τὸ πρόσωπον ἐκ τοῦ ἡδέος ἔχειν, κατηφόνως δ' ἔνδον, καὶ

aut ἐ accedebat libertus, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactarum est, Leo chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum ut placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum bis qui hac uelut artem profitétur. Proinde inucundus sum, ac neutiquam aptus communis, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse scipso festinuor esse conatur. nam illi tetricus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accómodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, ullúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille,

καὶ διάπνευσι. καὶ τὸ πρᾶγμα ἐμοιόν μοι δοκῶ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίνοιτο, δραγικὸν πρόσωπον κόρινθον φέρων. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ἐμαυτῷ μάτην ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα τοῦτον ἄλλῳ βλαβερώτερον; ἴστι σοι τοῦτο διαλογιζομένῳ, ὁ λυπῶν ὕπνος, καὶ χρὴ τῶν ἐμοίων ἔχεσθαι, καὶ παρεστῶσι, καὶ ἑστῶσιν ὑποπίπτειν ψυχρότερον τοῖς βαθέσι καὶ τοῖς ἑστῶσι, ἃ δὴ καὶ διαφέρειν πρὸς τὸν ἄλλον. καὶ τὰ δεῖπνα ὅμοιον, καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς ὥραις γινόμενον, καὶ σοὶ τὰ ἀδιάφορα, πρὸς τὸ κάλλιον βίον αὐτίστροφα. καὶ ἡ ἀγωνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ κάματος ἡμῖν ὧδε ὑποκρίνου καὶ φίλει, καὶ παρεπαινοῦντα, καὶ πολλὰ ἄλγημα, καὶ τὸν καλὸν ποδάγρου ἀποπλάττου. καὶ τίχοις ἂν ἡμῶν, καὶ πολλάκις καὶ ἀναῤῥῶσαι δίκην, καὶ ἡδὺ συνεχῶς ἐπαγαγεῖν.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi uidetur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam uitam mihi uiuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri uiuxerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis anteà femoribus populibúſque, ſi modò uelis par eſſe certantini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa uiuendi ratio, ſuperiorique contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel inteſtini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum ualetudo poſcat ui lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eo quòd aſſimulari

μετα. σκῆψις γὰρ, ἡ νόσος, ἢ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἐλέγχου. ὥστε δοκεῖ ἀπάντων ἀεὶ μόνος ἐπιμελὴς ἐκφεύγειν ἔοικας, καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει ταῦτα. ἐὰν δέ τι καὶ ἀποδημῆσαι δέῃ, τὰ μὲν ἄλλα ἐᾷ, ὅστις δ' ἂν παλλάκιόν τι, ὅταν δ' ἐλθὼν (πύστεται γάρ σου ἀποπλέοντος) καὶ τὸ ἐρύγιον ὠφελήσῃς, ἐν ᾧ ἂν ἐν ἔσῃ καταστοῖ, τῷ μαγείρῳ σὺ, ἢ τῷ ἀρτοκόπῳ συμπαραβύσασιν, ἢ τῶν φρυγάνων δαψιλῶς ὑποβαλόντα. ἐν ὀκτὼ δέ σοι καὶ δυσχεραίνειν ἔμοιγε δοκεῖ μόνος ἐστὶν ὁ Στωικὸς διηγήσασθαι ξυμβὰν αὐτῷ παράδοξον λίαν καὶ νὴ Δί' ἐν ἀνέλπιστον, ὡς οὐ καὶ ἄλλῳ τινὶ συμβάιη, σωλῶν μὴ γὰρ πλουσίᾳ τινὶ, καὶ ῥυφώσῃ γυναικὶ τῶν ἑταιρικῶν ἐν τῇ πόλει. δείσας δ' ἐγὼ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκέλευον ἀφεῖναι ἐμοὶ γνώριμόν τινα, συναναστρέφεσθαι παρ' αὐτῷ παρα-

mutari morbus, quò munia officia'que iusta defugias, existimatur. Hinc præter omnes perpetuò pallere, semperq; iamiam moriturò uidêre similis. Et hactenus quidē de his quæ domi fieri da sunt. R Quòd si quando fuerit peregrinādū: ut ne interim referā alia incōmoda, sæpe fit ut pluuio cœlo, ubi postremus uenerīs (nam is locus tibi sorte contigit) uebiculū opperiaris, donec nullo iā reliquo loco ubi diuerseris, proximè coquū, aut beræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; uerò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rē profectò nimisquā ridiculā, quæ tamen eadē possit & alij cuiuis accidere. Cōuiuebat enim cū opulēta quadā ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirum

παραδιδόναι φιλοσόφῳ ὄντι, κιναιδόν τινα τῶν πεπιττωμένων τὰς σκέλας, καὶ ἔτι πώγωνα περιξυρημένον. διὰ τιμῆς ἦγεν αὐτὸν ἑκάστου, ὡς τὸ εἰκός, ἄγει καὶ τιθήνην ἦ τὸ κιναίδου ὄνομα μνημόνευε· Χελιδόνιον γὰρ αὐτὸν λέγειν. τοῦτο τοίνυν πρῶτόν σε εἰκὸς, σκυθρωπῷ, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολλῷ τῷ γένειον (οἶδα γὰρ, ὡς βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχει) τοιαῦτα παιδιζόμενον φύσει ἐντετριμμένον, καὶ τὰ ὑπερμεμιλλημένα τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ διαστραβισμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὴν φάρυγγα ὑπεκκεκλασμένον, ὁ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλά γύπα τινὰ, περιτετιλμένον τε πώγωνος τὰ πλάγια, καὶ ἔγγυ μὲν πολλὰ ἀντιβῶσαι αὐτῷ, καὶ τὸν κηφῆνα φαλάρην ἔχοντα, ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐὰν συγκαλύψασθαι, τὰ δ' ἄλλα, πρὸς ἑκάστου τῶν ἐλέων μυρίας τὰς ἀνάγκας ἀναφέρεσθαι, κἀξέλιττον καὶ περιπλύνειν, εἰ δὲ μὴ ἐπῴχετο αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba: quem illa honoris (ut conjecio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat, aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit uide, iuxta uirũ severum tetricumque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effeminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est hirũdinem, sed uulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse ut flammeum etiam in capite gestãs assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles periuliisse sese, illo cantillante garriente{q}, demum (nisi idem hominem coercuisset) in rhe-

da etiam

ἴσως αὖ καὶ ἐρχομένῃ ἐπὶ τοῖς ἀκλοῦσι. Ἔπειτα δ' ἦν τι καὶ τοιοῦτον αὐτῇ προστεταχέναι· καὶ καλέσασα γὰρ αὐτὴν ἐγώ, Θεσμοπόλι φησίν, ἔτι τοῦτο, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, μηδὲν ἀποκνήσῃς, μήτε σοι ἐμοὶ πολλὰ σπουδάσαι δοκῶ, πρίασθαί τε ἅμα, ἵνα ἐπὶ τοῦ, ἐπὶ τούτῳ σοι καὶ ἐπαινέσομαι, καὶ φιλήσω γε, τοῦτο λιπαρῶ, δι' ἃ εἶδα, τοῦ Μυρρίνην ἐπιμελῶς ἐπὶ τὸ ὄχημα, φύλαττε μοι, καὶ ὑπομιμνῇ, ὅπως μηδενὸς ἐπιδεὴς ἔσται. Δεινῶς γὰρ ἡ ἐλλὶς τοῦ γαστέρα, καὶ σχεδὸν ἐγγύς ἐστιν, ἀλλ' ἐμοῦ γε ἕνεκα πολλῷ ποιοῦ πλείω λόγον ἐν τοῖς ἐδοῖς, μὴ τοίνυν τὸ σμικρὸν εὐθὺς οὐ ποιήσῃ μοι, τὸ περιποιήσασθαί μοι, καὶ ἄδικον κινδύνου διαφυλάξαι. Ἀτύχηται Θεσμόπολις, πολλὰ ἱκετευόσης, καὶ

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddã sibi fuisse mandatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officium abstereo quiram, quod caue recuses: neque expectes ut quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quã doquidem uideo te uirũ probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in uehiculum recipe, eámque mihi serua, curãs ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed nec mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturũ, si charissimam mihi iucundissimãq; caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret,

ac pro-

νὴ μᾶλλον καὶ ἀκμήσας. τὸ δ' ὅλον πρᾶγμα παγγέλοιον ἦν, καὶ ἐθέασω ἐν τῷ ἱματίῳ πρωκτόν τινα, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πώγωνα, καὶ κατηφῶντα πολλάκις, ὡς καὶ μὴ πάνυ ἀ Θεσμόπολις ἀγανακτεῖν. καὶ βαύζειν λεπτῇ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μειρακύλλια τέρα) καὶ τὸ γύναιον ἁπαλὸν φιλοσόφου προσλιχμώμενον, μάλιστα εἴ τι ἁβρὸν αὐτῷ ξωμὸν ἐγκατεμέμικτο. καὶ ὁ κύναδος, ὁ ξυνὼν, ἐν ἀμύσσων ποτὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἄλλας, τὸν πρέσβιν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπολίδου, ἔφη, τοσοῦτον ἔχω, ὅτι αὐτὴ Σκυθικῶν ἤδη κυνιδίων ἡμῖν γεγένηται. τὸ δ' ἐν κυνιδίῳ καὶ τετρυφέναι ἐν τῷ βίῳ τὸν Θεσμόπολιν μετρίως ἀγανακτοῦντα, τοιοῦτα ἐπιτρίβειν, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξωμοῖς, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χειρώσῃς τῇ ὕβρει παρα-

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, canicula è pallio prominens prospectánsque paulo infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi haec quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellae iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhaereret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim usque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, unum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui caniculam etiam pepercisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt, uel (ut uerius dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipsis uiuunt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias redden-

πχηκευάζοντος. εἶτα δ' ἰ-
γὼ μὲν ῥᾴτερα τῶν Καρχάρων,
ὧδε τῷ δείνῳ κιλουδίντα, μι
δὲν πάσχοντα μὰ τὸν Δί' ἐν ἅπασι
δοῦναι, ἀλλὰ πάνυ τερπνῶς, καὶ
ξυνηκριτημένως, ἐπῃνεῖτο
γοῦν μεταξὺ πινόντων, ὁ πρὸς
ὕδωρ μεμιγμένου, ἀλλὰ
πρὸς οἶνον ἀμφορέα λέγων. καὶ
ταῦτο ὑπεφέρετο τὸ τίλμημα ἐ-
πὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἰέναι
τε. ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια.
εἰ δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγ-
γραφικὸς ὁ πλάσιος ἦ, παρὰ
τὸ δεῖπνον τὰ αὑτοῦ ἀναγνῶν,
τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγῆ-
ναι χρὴ, ἐπαινοῦντα καὶ κιλα-
κεύοντα, καὶ τρόπον ἐπαίνου
καινοτέρους ἐπινοοῦντα. οἱ δ'
εἰ μὴ ὧδε πάλλε δαιμόνιόν σε
ἰδέσθαι, καὶ Μὴ Ἀδώνιδας αὐ-
τοὺς, καὶ Ὑακίνθους ἀπόφαν, ὥ
χιτι ἐνίστε τῶν ῥῖνα ἔχοντας.
εἰ δ' ὧν ἰαὺ μὴ ἐπαινῇς, ἐς
τὰς λεθοτεμίας τὰς Διονυσί-
δας ἀφίξῃ, ἂν μὴ φθάνῃς, καὶ
ἐνδίβυ-

reddentes. Praterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè; ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quũs non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiã ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis utcunq; toleranda. T Porrò si diues ipse aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum uerò maximè futurum est ut discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi ũideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in V lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidiere, maleſ-

ἐπιβλοδυμ αὐτῷ. καὶ ἢ κἀ σο
φὸς, καὶ ῥήτωρ ἅπαν αὐτοὺς,
κᾆμ ἄττι ξυλλεκίσασθαι τύχω
σιμ. αὐτὰ τὸ δὴ Ἀττικῶς καὶ ἐν
Ὑμηττῷ μεστὸν δοκῶν τὸν λό
γον εἶναι, καὶ νόμῳ εἶναι τὸ λοιπὸν,
ἅτε λίγα. καίτοι φασὶ τὰ τοιαῦτα ἐοικέ
ναι τὰ τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὲ ἴσως γυναῖ
κες, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλ
λοις φιλοτιμοῦνται, καὶ τῷ φιλεῖν παραπλησίως ἴσως ἐσ
τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλω
πισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, διὰ λέ
γειν, ὡς πεπαιδευμένῃ τινὶ ἕπε
σθαι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ πολλῶν
ἄκουσται, ἢ πολὺ δὲ σοφιστὰς
ἀποδύσασθαι. διὰ δὴ ταῦτα μι
σθωτοὺς καὶ αὐτοὶ περιάγον
ται ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς
καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ'
αὐτῶν πλοίνα (γελοῖον γὰρ τοῦ
τό) ἢ τοι μεταξὺ κεκμώσης
ναὸς, καὶ τὰς κόμας περιπλε
κόμεναι, ἢ περὶ τὸ δεῖπνον.

ἄλλοι

maleque uelis. Adhæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideri uolunt, atq; in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forſitan queant: At uerò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quiq; ſeſe mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamq; pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in conuiuio. Nam

aliàs

ἄλλο τι γὰρ ἂν ἄγοι σχολῆς. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διαλέγοντος ἡ ἄβρα παρελθοῦσα, ὡς ἐξ ἀπὸ τοῦ μοιχοῦ γραμματίου, εἰ ἢ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖνα λέγοι ἅπερ ἐκεῖνος ἐπῄνει, ἵν' αὖ ἐκείνῳ ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ, παρακαλέσῃ πρὸς τὴν ἀπόκρισιν. ἐπειδάν δέ ποτε διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων ἢ Πανάθηναίων ἐπιτελουμένων, πέμπτῃ τί σοι ἐφημερίδιον ἄθλων, ἢ χιτώνιον ἀποσταλῇ, ἢ ταινίδιον μάλιστα πολλοῦ δεῖ καὶ μεγάλων ἐμπόδων πολλῶν, καὶ ὁ μὲν πρῶτος, αὐδὺς ὑπὸ σκιπτομένης κρανίσκης ἢ δορὸς, προσήμενος καὶ πρεσβύτας ἀποδύτης, μισθὸν ἐκ ὀλίγου δὲ ἀγγελίας προσλαβών. τοιοῦτος ἡ φιλοσόφων ἅπας σκοπεῖτε ὑμεῖς, ὡς πολλὰ ἔστι, καὶ οὐκ ἐπαινεῖται, καὶ οὐκ ἔστι φανῆναι, τί μᾶλλον ἐκλέξεται ἀκροώμενος. ἅπαντες δ' οὖν ἀπαλλάτ-

aliàs non suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, ut interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclarii illi de pudicitia sermones intermittuntur, opperiẽtes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quãdo post multum temporis instantibus Saturnalibus, aut Panathenæis, misera quapiam umbella tibi mittatur, aut Y tunicula semiputris ac detrita, tum deniq; plurima missiten tur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit herũ id facere destinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij, quorum quisque commorat quam multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortans commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non

ἀπαλλάττεσθαι λαβέσθαι, ἵνα μὴ ἐγκρυμμήσῃς, ἵνα μὴ πλέον ἴδῃς παρ. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, παρὰ δύο ὀβολοὺς ἢ τρεῖς παρ, καὶ βαρὺς αὐτῶν σὺ καὶ ἐχληρὸς δοκεῖς, ἵνα δ' ἂν λάβῃς. κολακευτέον μὲν οὖν, μὴ ἀποτομώτερος ἢ μὴ ἐπαχθέστερος ᾖς μηδ' εἰσιτόμως, ὅταν μὴ μὴ ἄλλως δῇ παιδίας ᾖς. ἐπιμελητέον δὲ καὶ ὑποθεραπευτέον, καὶ φίλος. καὶ τὸ λαφύρι ὅλον πρὸς φέλλῳ ἱματιοκαπέλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ κουρεῖ τινί. ἄωρα ἂν σοι τὰ δῶρα μὴ ἀφίκηται, πρὸς ἢ φθόνος. καί πως καὶ διὰ βελή τις ὑμῖν ἀπορραγήσεται πρὸς αὖθις ἢ δι' ὃν πρὸ σοῦ λόγος ἐδόθης ἐνδεχόμενον· ἐμοὶ γὰρ ἤδη οἱ μὲν ἀπὸ τῶν συνεχῶν πόνων ἐπιτρυχομένῳ, καὶ πρὸς τῶν βραπέων σκάφοντα, καὶ ἀπυνδυκάτα τῶν πολάγρων δὲ ἀπαιτοῦσαν. ὅλως γάρ, ἐπὶ τῷ ὑπομόχλιον ἂν σοὶ ἀπαιθιάσωμεν, καὶ

sine murmure tamen, quò nō plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atq; importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi bero aduleris supplex'que fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neq; uerò neligendus in quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur uel uestiario, uel medico, uel cerdoni cuipiã. Vnde si ut sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struũtur in te, apud hominẽ qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspici at te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde postcaquam id quod erat in te floren-

florentissimum decerpsit, aeuiq; partem maximè frugiferam; ac præcipuũ corporis uigorem detriuit, iamq; te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiciat, atque alium perferendis laborib. idoneũ, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus uel quòd pusionem illum tentaris, uel quòd homo senex uxoris ancillam uirginẽ uitiaris, uel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagrã z unà cum senecta comitem ducẽs: cum interim quæ quondam scieueris, tãto temporis spacio dedidiceris, tum uẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddã & implacabile malum. Etenim quæ, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cum negãtur, indignatur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est

ἢ δὲ γεγενῆσθαι, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν ἐδὲ τὸ δέρμα ἐμοίγε χρήσιμον, ἄλλως τε, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀπιδόντων διαβολὴ, πρὸς τὸ μᾶλλον ἐπαμύνειν, μᾶλλον δὲ φαρμακίαν τι, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ· ἡ μὲν γὰρ κατήγορος καὶ σιωπῶσα ἀξιόπιστος· σὺ δ' Ἕλλω, καὶ βάδην τὸν βίον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν εὐκόλως. τοιοῦτοι γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἐσμεν οἱόντες, καὶ μάλα εὐκόλως. δοκῶ γάρ μοι καὶ σὲ τοιοῦτον εἶναι παρ' αὐτῶν, ὃν ἔχουσι περὶ ὑμῶν, παίγνιόν τινα τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὥσπερ γὰρ εἰς τὰς ἑορτὰς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν παραπέμπουσιν, ὥσπερ τὸ μικρὸν ἄλλο χρήσιμον ἔδοξαν, μόνον τοῦτο καὶ φαρμακίας ἀπέσχετο, καὶ χαίρειν ἐπὶ τοῖς ὄρνισιν, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα πεπαιδευμένον λέγεσθαι, καὶ τρίβωνα, ἀμπεχόμενον, καὶ πώγωνα ἀπὸ δυσπαραφυλάκτου κακίας.

in familiam, utpote cuius iam praterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animantium est usui. Quin ex hoc ipso quòd electus es, calumnia quàm potest proximè ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippiam tale uidearis. Nam accusatori uel tacenti fides habetur: tu uerò Græculum, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallys amicti, barbisque neutiquam contemnendis onusti.

His

ἀνάγκη οὖν τῶν ἄλλων περὶ πάντων ἀνάγκην ἔχειν, οὓς κρίνας ἔχουσι, τοιούτους ἡγεῖσθαι, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακικῶν, καὶ τῶν περὶ τὸ κέρδος δούλων περίπατον· ἀπωσαμένους δὲ αὐτοὺς μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ὡς ἅπαντα ζητοῦσιν, ἵνα τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν ἀπολέσωσιν, ὡς ἀδικουμένους. λογίζονται γάρ, ὡς ἀκριβοῦσιν αὐτῶν τὰ πολλὰ ἀπὸ φύσεως ἀπόντα, ὡς ἅπαντα ἀδήλους ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς αὐτοὺς ἐπιδεδωκότας. τοῦτο τοίνυν ἀπαγγέλλουσιν αὐτούς. ἅπαντας γὰρ ἀνεξαιρέτως ἴσασιν οἱ τοῖς καλλίστοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῖ μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἐκτὸς ἡ διφθέρα, τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης ἐστί, τῶν τέκνων ἐστιώμενος, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνών, ἢ Τηρεύς, δυοῖν ἀδελφαῖν ἅμα ἀνήρ. τοιοῦτοι γὰρ αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ καὶ περίβλεπτοι,

His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, uideant tales: maximè uerò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuijs reliquoque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde electos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in uulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem umbilici, purpurea foris pellis: cæterùm intùs aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedês, aut [a] Oedipus matris maritus, aut [b] Thereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: porrò intus

πλει, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ περφύρᾳ πολλὰ τὰ φαγεδαινα σκήπτρα. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν βαλὼν σὺ, δράμα τι μικρὸν ἀνεύρεσεις Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω, περφύρα ἐστιν, καὶ χρυσὸς ὁ ὀμφαλός. τοιοῦτον οὖν ξυνιστάμενοι καὶ οὗτοι μεθύσαι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀπειρίᾳ ἁμάρτοι, κατασκευὴν αὐτοῖς ἐπεισαγωγὴν ἔσεσθαι, καὶ πρὸς πολλὰ ἰσχύειν. βούλομαι δ' ἐμοὶ ὑμῖν, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, οὗτινα τρόπον τοιοῦτόν τι βιογραφήσω, ὑμῖν ἐς αὐτὸν ἐπιβλέπουσιν, ἵνα μὴ ἄγνωστος ἐν τῇ παρουσίᾳ ἔτι ἐς αὖθις, ἀλλ' ἐπιγνόντες ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σχήματος ἔνιοι μὲν ἄπαρον νεῶν ἀνδρῶν τινα ὄντα τὸν πάππον, ἢ ἀμφιβολέα τὸν τίχλαν, ἢ λύκον, ὡς εἶναί τι, σὺν ἀθλητῇ τῷ εἰκόνα. καὶ δὴ γραφέως πρεσβύτατα μὲν ὑψηλὰ καὶ ἐπίκυρτα

rò intus ſub purpura uarias occulunt tragœdias. Quarum unumquemque ſi euolueris, explicueriſq;, fabulam nõ mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum ſibi conſcij oderunt illos, atq; inſidias parant ſi quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; ſint euulget. Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam buiuſmodi tibi depingere, ut eam cõtemplatum, ſcire queas num ex uſu tuo ſit eam adire. Eundem magnopere cupiam uel Apellem quempiam, uel Parrhaſium, uel Aëtionem, uel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, ut aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea uirili imaginẽ adumbrabo. Ergo pingatur ueſtibulum ſublime, atque

πίχρυσον, καὶ μὴ κάτω ἐπὶ τῆ ἰλάφῳ, ἀλλ' ἄνω ἀπὸ γῆς, ὡς λέγω διέμβαλε· καὶ ἡ ἄνοδος ἐπίπολὺ καὶ ἀνάντης, καὶ ὀλισθηρὸν ἔχουσα, ὡς μόλις ἄν τις τὸ ἄκρον ἐσταθὲν ὑπερχυλισθῆναι, διὰ μακρὸν δὲ καὶ πολύν. ἐνδὸν δὲ ἡ πλοῦτος κάτεστι καθήμενος, χρυσὸς ὅλος, ὡς λευκὸς, πάνυ ὄμορφος, καὶ ἱκανός. ἡ δὲ Ἔρωτος μάγις ἀνιλεῖν, ἢ πάντα σιλέσας τῇ ὕλῃ, τυπτόμενον ἀφιέναι ἐς τὸ χρυσίον, παραλαβοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, ὑπερόπτην καὶ αὐτὴν, καὶ ποικίλην ἀμπεχομένη ἰσαγάγῃ, ἐφέδρα ἐπεπλεγμένον τῇ ἀνόδῳ. τὸν τοῦδε δὴ ἡ μὲν Ἐλπὶς ἀεὶ πρὸ γόδε. διαδεξαμένη δ' αὐτὸν ἄλλη γυναῖκες, Ἀπάτη καὶ Δουλεία, παραδόσουσι τῷ Πόνῳ· ὁ δὲ πάλαι τὸν ἄθλιον ἐκτετυμμένος, πάλιν αὖ ἐγχειρεῖ αὐτὸν τῷ Γήρᾳ, ὑπὸ ἀσθενείας ἤδη, καὶ τριβομένῳ τὸν χρόνον. ὑπὸ τε δὴ

que inauratum, neq; id humi ſitũ in ſolo, uerùm procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſũ fermé et abruptũ, lubricóq; aditu, ita ut plerunq; qui ſe iã ad ſummum uſque uerticem penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia ſedeat, tota (ſicuti uidetur) aurea, maiorem in modum formoſa, atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem conſcendit, iamq; ad fores acceſſit, obſtupeſcat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ ei ipſa ſpecioſo cultu eſt, ac uerſicoloribus amicta, manu prehenſa introducat, miréq; iam ipſo ingreſſu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes uſque illum antecedat, ducat'que: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miſerum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloreq; commutato.

τη ἢ ὑβρει ὠθληβεμένῳ, συ
γίνου πρὸς τὴν ἀπέγνωσιν. ὁ
δ' Ελπὶς, τὶ ἀπὸ τότε ἐφοιτᾷ
ἀκυπλάδη, καὶ μυκίτι, καθ'
ὃν δὴ ἀνῆλθε τὸν χρυσῦν ἐυρῶ-
πας, ἐκ τινος δ' ἀπορρήτου, καὶ
λιπαρᾶς ὁδοῦ ἐξελθόντα γυμ
νὸν, πρεσβύτην, ἀριστερὸν, γόρτυν
τῇ ἑτέρᾳ μὲν τὴν αἰδῶ σκέ
πονα, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸν ἑαυτὸν
ἄγχοντα, ἀποστάντα δ' ὀλίγον
ὁ Μενάνδρου, δακρύοντα ὀψὲ με-
λέᾳ ἐφ' ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἔπειτα
βιοτεύσοντα. τέτε μὲν ἴσως τὸ
τέλος ἀξιογραφῆτ. σὺ δ' ἂν, ὦ
ἄριστε Τιμόκλεις, αὐτὸς κάλλιον ἐπι-
σκεψάμενος ἑκάστα, ἐυ
τίθεσο, εἴ σοι δοκῶ ἐχειν, πρὸς
ἀναλόγισαι δὲ τῶν εἰκόνα κατὰ
ταῦτας τὰς βάσεις, ἐπὶ ἀνδριαντῶν ἐμ
πάλιν αὐχῆσαι ἔστιν ἐπιτηδεῖον.
ἤ, τι δ' ἂν πράξῃς, μίμνησο
τοῦ σοφοῦ λέγοντος, ὡς θεὸς
ἀναίτιος, αἴτιος ὁ ἑλό-
μενος.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationẽ pertrahat: & hoc quidem tempore Spes euolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex: laeua quidem pudorem occultans, dextra uerò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Poenitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturae finis. Caterùm tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illum longè dissimilis: tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: Deum ∧ in culpa non esse, uerùm qui sua sponte delegerit.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ σωμάτων, id est, de mercede seruientibus, aulicæ uitæ incommoda commemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio qui fiat, ut quemque nihilo secus sortis suæ pœniteat, non animaduertentem, quantum dulcedinis suppeditet uiuere λιθῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἱλαρῷ βίῳ: nec cuiquam gnatonicè & parasiticè χερσὶν ἐκτὸς manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferenda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulatiõis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarum assentationũ, tum etiam ampullarum & uerborum sesquipedalium. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omniũ maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaque ego sic statui, ubiuis tutius, beatius, sanctius & suauius aliquem uiuere posse, quàm in aula: ubi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium uirtutis, nullus honos literarum: ubi pluris fit ἵππος eques quàm uir literatus & uitæ integer: ubi in precio sunt centauri contemptis bonis: ubi primas tenent Turini illi fumorum uenditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti, & reliquæ pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arroditur: uel cũ cularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiam datur præmij quàm uiro graui & omnibus uirtutibus exornato. Sed quid hanc immensam uitiorum lernam, aulam inquam, sum ingressus? quæ centum Augeæ stabulis est fœdior & contaminatior: ita omnium uitiorum stercoribus & merdis est oppleta, ut ne à trecentis quidem Herculib. purgari & mundari queat, nedum à me paucis uerbis describi & pro dignitate depingi. Concludam igitur his suauissimis Senecæ uersiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex eſt, qui metuit nihil,
Hoc regnum ſibi quiſque dat.
Stet, quicunq; uolet, potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro potius loco,
Leni perfruar otio.
Nullis rota Quiritibus
Aerea per tacitum fluat:
Sic, quum tranſierint mei
Nullo cum ſtrepitu dies
Plebeius moriar ſenex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur ſibi.

a Ecquid tibi primum.) Hoc initium ſumptum eſt ex Hom. Odyſſex libro 9. in quo Vlyſſes ad hunc loquitur modum: τί πρῶτον, τί δ' ὔπατον, τί δευτατον αὖτε μυθήσω: hoc eſt, *Quid primum, quid mox, & quæ tandem ultima dicam?* Significat autē rerum copiam tantam eſſe ut hæſitet unde potiſſimùm exordiatur, perplexuſque dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expoſitione parat à perſonarum conditione.

b In primis autem) Amplificatio ex contrario.

c Quæ quidem omnia.) Beneuolentiæ captatio, à perſonæ eius cui ſcribit inſtituto, & ſua erga illū benevolētia. d Cū eſca.) Hoc prouerbio etiam uſus eſt in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi. e Experiens, &c.) Aſſeueratio. f Quanquam non ſolum.) Amplificatio à perſonę officio. g Ac reliquum quidem hominum uulgus.) A' collatione perſonarū, & cæterorum qui in aula ſeruiunt. h Enitendumq;.) Accedit ad cauſam, & primò confutatis cauſis, quibus plerique addicti ſeruiunt, inſtitutumq; ſuum defendūt. i In prōptu Theognis.) Lucianus in hanc Theognidis ſententiam multa diſputat. Vide Plutarchum in libello cui titulus: πῶς ἂν τὶς ὑπὸ πολεμίων ὠφελοῖτο. k Nam quæcunq;) Paupertas prima cauſa. l Equidem ſi uiderem.) Dilutio per inuerſionem. m Rectius autem.) Commonitio à contrario. n Rurſum alij.) I I cauſa.

sa. Conditio uitæ uel ætas, uel ualetudo corporis. o In præsentia.) Dilutio per inuersionem. p Spebus incitatos.) I I I causa. Spes uoluptatis, diuitiarum. q Enimuerò.) Dilutio prima: quod neque hæc neque illos perficiat, argumento à simili amplificato. r Verumenimuerò.) Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. s Vlyssis quidem socij.) Amplificatio per collationem à contrario. t Nisi si quis.) I I I I Causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt. u Deinde cuiusmodi.) Propositio sequentis orationis. x Primum diu.) I Quæ facienda ferendaque, antequam in familiam admittatur. y Postremò.) I Salutatio & assectatio. z Iam illud restat.) I I Exploratio uitæ, & an idoneus satis sit. A Esse non paucos.) Inuidia competitorũ & delationes. B Quòd si quis.) Amplificatio à conditione personæ. C Age sanè.) Transitio cum amplificatione gratulationis. D Copiæ cornu.) Capra Amalthea louem infantem in monte Dicteo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluenti omnium rerum bonarum copia compleuisse dicitur: idque κέρας ἀμαλθίας, hoc est copiæ cornu prouerbiali figura uocatum est. Ἀφὸ ἀμαλθίας κέρας, id est copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua trãslatum est, in Rhetorum præceptorum recensuimus. E Primum igitur.) I I Quæ in ipsa aula receptis iam sustinenda sint.

F Atque interim.) Amplificatio à consequentibus. G Oporteat respondere.) Ab æmulatione & inuidia aliorum.

H Ne per somnũ.) Luciano prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod elegãter alluſit Theocritus ἐν Βουκολιασταῖς, apud quem Funica puella ciuilis, rusticum, basiũ dare conantem ab se repellit, dicens: tantum abesse, ut illi sit daturæ basium, ut hoc ne per somnium quidem oporteat sperare. Vide carmen. I Albo pane.) Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4 describitur conuiuium Atticum, in quo commemorãtur & panes λευκοτέρου χροὸς, id est albioris nitoris. Græci autem panes elegantiores λευκοὺς appellabant, sordidiores φαιοὺς, hoc est fuscos seu nigros. K Iamdudum aluo.) A periculo ualetudinis. L Age iam ô sceleste.) Obiurgatio amplificata à minori, & personæ qualitate. M Lupini.) Notat hic Lupini utilitatem, quam & notauit Iuuenalis:

Tunicam

— *Tunicam mihi malo lupini,*
Quam si me toto laudet uicinia pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis.

N Sed uide.) Amplificatio seruitutis, ab accidentibus, & causæ inuersione. O Quid enim) Adagium est, quod torquetur in eos, qui indecorè tẽtant artificium, cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent. P Neque locum in acie deseras.) λιπεῖν τὴν τάξιν, id est ordinẽ deserere dicit, qui deest officio suo in re quapiã peragẽda: ducta allegoria ab illis qui stant in acie. Aristophanes in Vespis: φυλακὴν κακοδαίμονα νυκτερινὴν λιπεῖν σκοπόν, id est deserere nocturnam doceor custodiam. Simpliciter usus est Isocrates in Oratione de pace, ἀτιμότεροι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις λιπόντων καὶ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλόντων: id est, magis infames fiunt ijs qui ordinẽ deserunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epist. ad Atticũ, de præsidio decedere dixit. in Finibus, bonorum deserere præsidium. In Catone. de statione decedere: nimirum uariè reddens, quòd Græci dicunt, λιπεῖν τὴν τάξιν. Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos uersiculos ex Archilocho:

ἀσυμβόλα λιπὼν γὰρ ἔσις ἐσθίει,
τοῦτον ταχὺς μισεῖ καὶ τάξιν λιπεῖν: Id est,
Cessando cœnæ quisquis immunis deest,
Hic idem in acie facilè deseret locum.

Latinis in sua classe manere dicuntur qui non deserunt uitæ institutum, & classẽ suam deserere qui mutant. Aristoteles lib. Moralium. 5. Inter ea quæ lex uetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φυγεῖν, μηδὲ ῥίψασθαι τὰ ὅπλα: id est, non deserere ordinem, non fugere, non abijcere arma. Pœnã desertoris alias commemorauimus in Nauigio seu Votis, Demosthenẽ ῥιψάσπιδα probro dictum, in Parasito, & Tragœdo. Q Promethei partem.) Ferunt poetæ Prometheum carnium distributioni, quam uocant œconomiam, præposuisse admodum & festiuè Ioui adortum imponere: quippe nil ueritus diuinitatem summi Dei: sibi quidem præpinguia & sapida subduxit, Ioui aũt ossa modò apposuit, obducta ἀργίτῃ λιπῇ, ut Hesiodus inquit, id est pinguedine cãdida. Quo nomine, simul quia homines finxisset, & ignem furtiuum hominibus dedisset, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaso suffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, uice prouerbij usurpat, Pro-

methei portiunculam pingui contecta ossa. R Quòd si quã do.)Transitio ad ea quæ foris perferenda,atque hæc sub exẽplo Thesmopolis Stoici commemorat. S Non ad aquæ.) In Rhetorem quendam iocatur,alludens ad priscum iudiciorum morem,in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Aclotribus autem ac patronis causarum forensium certus aquæ modus per clepsydras infundebatur,ut superna canea uerborum copia quùm iudicibus tædium adferret, tum ipsi etiam causæ officeret:denique alijs agere uolentibus aditum præcluderet. T Porrò si.)Adulatio dominorum,doctos se uideri uolẽtium. V In lapidicinas Dionysiacas.) Cicero in Verrem actione 7.Latumias Syracusanas omnes audistis,plerique nostis. Opus est ingens,magnificum,regũ ac tyrannorũ.totum est è saxo in miranda altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem:Carcer ille est,qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis,quæ Latumiæ uocantur,in istius imperio domicilium Romanorum fuit.Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat,in Latumias statim conijciebatur.Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici.2. libro 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias.Philoxenus ingenio cùm argutorum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquãdo einsdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudẽs ut alij,assurgeret:seu ut idem Lucianus aduersus indoctum, è risu se minus contineret,à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur.Historiam hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Plethon in priori suæ historiæ libro,& Plutarchus libro secundo: De fortuna & uirtute Alexandri. X At uerò mulierum.)Mulierum adulatio. Y Tunicula semiputris.)Hic χιτώνιον pro uirili tunica obtrudit, cum eam uocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane. Z Podagram.)Podagra senectutis comes. α Oedipus.)Congressus propria cum matre Iocaste,liberos genuit quatuor:Polynicẽ, Eteoclem,Antigonem,& Ismenem. Tandem uerò intelligens, se incestum patrasse,seipsum obcæcauit. β Tereus.)Cum sequeretur Prognem uxorem & eius sororem Philomenã,ambæ uersæ sunt in aues,teste Ouidio. γ Imaginẽ huius uitæ.) Sicut totius uitæ suprà descriptæ. Δ Deum in culpa nõ esse.) Cõsiderat enim id quod est in hominium morib.ut cũ ipsissima

incogitantia

incogitantia præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irreti-ti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: ubi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita orditur:

ὢ πόποι οἷον δὴ λίην θνητοὶ βροτοὶ αἰτιόωνται.
ἐξ ἡμέων γάρ φασι κακὰ γίγνεσθαι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,

Proh Dij, ut homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua pranitate præter fatum sustinent malà.

Mercurius in Aeschyli Prometheo non dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

APOLOGIA PRO *ijs qui mercede conducti seruiunt:*

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia est non in genere omnium eorum qui mercede conducti seruũt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptum illud editum, senior iam in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulerat, & cõditionem procuratoris (ut uidetur) principis in Aegypto acceperat, ut infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factum suum, quia cum superiore scripto prorsus pugnare uidetur, defendit: primùm à diuisione seu diuersitate conditionũ, quòd longè alia res sit principi operam suam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum seruiant: se uerò alio pacto mercedẽ accipere quàm illos, nempe cum præter salarium ingens, etiam in magna existimatione uiuat, publicisq; reb. procurãdis præfinitus, tam certam quoque spẽ totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositam habet. Denique quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum uirum conueniat certo alicui operi intentum esse, neque ignauiter feriari, neque ipse adhuc dum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorsus contemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (cuius ad quẽ scribit) accusationem

uſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari, uc qui ſuprà quidem de ſeruitute apud diuites, optimè atq; utiliſsimè ſcripſerit: nunc autem contrà, quaſi mutata ſententia, idem uitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare uoluerit, aliud animo ſenſerit, exaggerata hac uitæ ſcriptorũq; diuerſitate ac repugnãtia, multis uarijsq; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quã & ipſam à circũſtantijs ætatis & cauſſæ amplificat.

Πάλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτόν, ὦ παλὶ Σαβῖνε, ἆρα νέον σοι δόξει ἐντυγχάνοντι βιβλίῳ ἀκοῦσαι, ἢ οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ τὸν νοῦν προσέξεις τῷ ἀναγνώσματι; ἔστι μὲν γὰρ ἃ ἐν ἀγελαίοις δοκεῖ διαφέρειν αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι πρόδηλον· ἃ δὲ μεταξὺ, οὐ δῆλα πᾶσιν, ἴσως δὲ σοὶ ἐλέγετο, ταῦτα γὰρ ἐφαρμόττειν ἔμοιγε δοκῶ τοῖς ἀναγινωσκομένοις. ἃ τοίνυν μὴ πάνυ ἐγὼ μαντεύομαι, δεινῶς μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἆρα τίς ἐστὶν ὧδε γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν οὕτω δεινὴν κατὰ τῶν τοιούτων βίου διεξιὼν, ἔπειτα πάντων ὑπολαμβάνεις, ὦγαθὲ, φαῦλ', ἐπιπλήττοντος, ἵνα μὴν ἑαυτῷ φίλων ἐν δηλώσῃ ἅπαν περιφανῶς μὴ περιβλητέον ἐνῦλιν;

I Amdudũ [a] apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti ueriſimile eſt in mentem ueniſſe, quæq; credibile ſit te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum non tenueris, mihi uel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nũc noſtris à te iã lectis conor accommodare. Quare ſi non fruſtrà diuinandi artem didici, audire mihi uideor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cum hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam uitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, uelut teſtula, [b] quod aiunt tranſmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſeipſe coniecit?

Quot

πόσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μυρίπνοοι αὐτὸν, ἀφῦναι μὴ τῷ ἐν παύδοις φίλῳ καὶ συμβίῳ Ἑλενδρίου, πρὸς αὐτῇ δ' ἤδη τῷ Αἰακῷ γεγόμενον, καὶ μετὰ τοσαῦτα τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῇ πορθμίδι ἔχοντα, πρίχεσθαι ἐκ αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ φίλεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ τῷ τὰ ἀγχόνια λύοντα, εἰκὸς ἦν τῶν δυσκόλων πλοίων τὰ φρύγια, καὶ τὰ κηρύκεια. πολλὰ γὰρ ἡ λιθουργικὴ τῶν βίβλων πρὸς τὸ σύγγραμμα, ἢ τὸ ἄντικρυς τὰ ποταμοῦ χωρεῖν, καὶ ἀναγράφειν τὰ πλοῖα, καὶ πανδήμους, πρὸς τὸ χεῖρον, τὰς ἀνθρώπους ἐκ ὑπὲρ ἐλίττει, μὰ Δί' ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' ἐμοῦ γεγονότων, ἀλλ' ὄργῳ ἀναβαπτιζόντων τῶν λόγων, παλαιὸς προστίθεσθαι δικάζοντας. τάχα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀλλοκότως ἂν ἐπάξας δὲ ἐκ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβου-

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli uel toti hũc hominem à sententia diducere adeò potuerũt, ut dulcissimã illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam nõ procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm non [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamẽ præbeat sese alieno arbitrio huc atq; illuc distrahendũ, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & coralliа dependit? Longè ergo lateq; hoc uitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè uideri posset, quod [d] prouerbio dicunt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerũ ordinẽ inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nõ Helenæ placandæ gratia per Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd uerba quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum eius

λώ τινα τοιοῦτον, ὃν ἄκαιρον, ἀλλὰ φιλικὸν, καὶ οἷον σοὶ χαίρειν καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπον. ὧν μὲν οὖν κατ' ἀξίαν ὑποδύσασθαί σοι πρόσωπον ὑπὲρ ἡμῶν, οὗ ἂν ὑμῖν ἔχῃ, καὶ τῷ λειπομένῳ δύναμαι. εἰ δ' ἄρα μὴ, ἀλλὰ σὺ προθύσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥστε τοίνυν μεταπροσωπήσαντας ἡμᾶς τὸν σκηνικὸν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ αἰσχύνεσθαι τιμώμενον καὶ παινούμενον, εἰ δέοι, ὡδὶ σοφίᾳ, εἰ δ' ἐπιτάττοι τι φαρμάκων, καὶ τὸν σκηνικὸν ἅμα πρίασθαι ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν τὸν φάρμακον, σὺ τἄντα πρός με ὁ Σαβῖνε ἤδη λέγε· πάλαι μὲν, ὦ φίλτατε, ὡς ἐγὼ, σοὶ ἐπιτήδειόν τι τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλῷ λόγῳ ἦν, ὡς οἱ τότε ἀκροασάμενοι διετύθης, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῶν πεπαιδευμένων, ἀπό σοι δεῖλεῖν αὐτῷ, καὶ δὴ καὶ χαρὸν ἔχειν

eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neque importunum, sed amicum, & quale tibi uiro cùm bono tum erudito cõgruat. Itaque si tuam personã, quã induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si uerò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quasi scena trãsformata, & actoribus permutatis, ipse quidẽ uocẽ teneã, meq; ubi salutis gratia secãdum, et, si & hoc necesse fuerit, urẽdum præbeam: tu uerò medicinas adornes, simúlque acum unà cum ustorio habeas in promptu. Nũc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à me accepta, sic mecum agis: Olim quidem, ó amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in precio, & quemadmodũ qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm uulgo ceu magnum quiddam ostẽtabatur, tum præcipuè eruditorũ manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpre-

ἴχῃν ἀξίωσον. ἅτε γὰρ λόγων
κεκραμένος, ὦ μιμᾶ, καὶ οὐ ἰσο
γίου πολλοῦ, καὶ ἐμπειρίας τ πρα
γμάτων, καὶ ὅτι ἅπασα σαφῶς ἱλά
ειτο. καὶ τὸ μύσιγον, ὅτι χρήσιμο
μοι πᾶσιν ἐῶ, καὶ μάλιστα τοῖς
πεπαιδευμένοις, ἵνα μὴ ὑπ' ἀ-
γνοίας αὐτὰς ἐς δουλείαν
ὑπάγειν. ἐπεὶ δὲ σοι μετάδοξε
βέλτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τὸν μὲν Ε-
λευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾶν,
ξυλλῆψαι δὲ τὸ ἀγχυνίσκιον ἐκ
νοι ἐκμαθεῖν, ἕως τὸ κίρδος, πα
ρὰ φύσιν δουλεῖον, ἆρα ὅπως
μηδὲς ἔτι ἐκύσεται σε ἀνεκτὸ
ν ὑόσκυλος αὐτὸ, ἀλλὰ μάλ' ἄλ
λῳ παράσχῃς τ ἐ παρέλθῃ σοι
βιβλίδιον, ἐπιλάβῃ λάτιγμα
μένα. οἴχῃ δ' ἔμοὶ τῷ χθονίῳ
καὶ τ ἐκπεσόντων πρότερον πολ
λῶν λόβλων καταπιόμενος, ἢ δέ
ξῃς τῷ ἑ κορυθίῳ μόνῳ τινὶ
τι πιστεύσας, καλὰ ἐκεῖ ὁ Βελ
λεροφόντης ὑπερφὺς τὸ βιβλι-

ciũ ducũt. Neq; id admodũ
eſt mirũ. quãdoqdẽ præterq;
q; ipſe dictiõis tuæ color cul-
pa caret, & narratio planè
eſt uaria, miraq; eſt rerũ exo
perictia: maximã quoq; ha-
bet gratiã quòd omnia à te
nõ ſcitè ſolũ, ſed et dilucidè
recẽſentur. ℔ ſuper omnia ue
rò eſt, quòd quæ ſcripſiſti, u-
tilia ſunt etiam omnib. tũ ma
ximè eruditis, uidelicet ne p
rerũ inſcitiã in ſeruitutẽ poſt
hac ſeſe conjciant. At cũ iã
ſententia planè in diuerſum
mutata, aulicã hanc uiuẽdi
rationem præſtare ſtatueris,
& libertati lõgũ ualere di-
xeris, tũ iãbicũ illud ſeruile
nimis, & generoſo animo in
dignũ, ſumpſeris imitatiõe ex
primendã (Vbi eſt lucrũ, na
tura adacta ſeruies) uidendũ
tibi erit, ne quiſpiã te id libel
li legentẽ forte auſcultet: imò ſumma ope ciendũ, ne cuiq; ex
ijs q; præſentẽ uitæ tuæ ſtatũ norũt, tua ſcripta legẽda exhibe
as. Ad hæc feceris apæpreciũ, ſi à Mercurio h illo inferorũ le
gato, uotis impetres, quò is omniũ aures q; antè de hoc libello
q;ppiã audiuerũt, obliuiõis fonte aſpgat. Alioq; ſimile q;ddã ti
bi accidet, quod iuxta i fabulã illã Corinthiã Bellerophonti.
Vt enim ille literas in ſuã pniciẽ tulit, ita tu librũ aduerſum te

ἐγ. μὰ γῆ τ' ἐ' ἐχ ὁρῶ τὶν ἀπο
λογίαν ἥτις ἂν σὶ πρόσωπός σε
γένοιτο πρὸς τὰς κατηγορίας
τας, ἢν μάλιστα ὦ σὺ γέλωτι
αὐτὰ ποιῆσαι, ἐπαινῶ τὸν μὲν
τὰ γεγραμμένα, ἢν τὶν ἐν αὐ
τοῖς ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὸν
συγγραφέα δεδουλωμένον ἑαυ
τῷ, καὶ ἑκόντα ὑποτιθέντα τ
αὐχένα τῷ ζυγῷ. ὃν ἀπεικότα
γὰρ ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν ἥ τι
ἄλλο τῶν γενναίων ἀνδρῶν εἶναι
τὸ βιβλίον, καὶ σὶ τὸν κοκκὸν
ἀλλοτρίοις πτεροῖς ἀγάλλε
σθαι· ἢ εἰ καὶ μὴ ὅδε ἐστὶν, ὁμοία
σὶ τῷ Σαλαίθῳ ποιεῖν, ἐς τὸ
πρόσωπον κατὰ μοιχῶν τοῖς
Κροτωνιάταις νόμον θέσθαι, καὶ
δικαζόμενον ἐπ' αὐτῷ, μι-
κρὸν μικρὸν αὐτοῖς ἁλῶναι μοιχόν
ὄντ' ἀδελφῷ τοῦ γυναῖκα. περὶ
πόλλα τοίνυν καὶ σὶ τὸν Σά-
λαθον ἐκεῖνον φαίη τις ἄν. μᾶλ
λον δὲ πολὺ μιαρώτερον ἐκεῖ
νον, ὅτι μὲν ἄλλος, ὡς ἐ-
φασκεν ἀπολογούμενον, ἐ-
κεῖνα δὲ μόνα σύνοιδεν, ἐς τὸ

ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensiõis facie, saltẽ æqua aduersum accusatores uti possis, nõ uideo, præsertim si actionẽ suã nõnihil iocis & ridiculis cõdiant: nisi mirũ ut scripta tua, atq; item libertatem, quam præ se ferunt, laudẽt: te uerò scriptorem seruientem uideant, & sponte tua colli iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum uel alteri, generosiori scilicet asserrent, te uerò interim uelut graculũ alienis exultare plumis: uel si tum esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, et per hoc multis admirationi esset, paulo pòst cum fratris sui uxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiam te Salethũ illũ diceret, nisi quòd illius factũ non paulo est tolerabilius, qui quod fecit (ut & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: et uolũtarius, nihil reluctans,

ἐς τὸ πῦρ ἀλλόμενος, καίτοι ἐλεύθερον αὐτὸν ὄντα Κροτωνιάτην, καὶ ἐνδιδόντων φυγῆν, εἰ βάλοιτο. τὸ δ' οἶμαι ἐκ παρὰ μικρὸν ἀτιμότερον, ἀκριβῶν τε καὶ μὴ ἐν τοῖς λόγοις τὸν τοιοῦτον βίον διατρίβοντα, καὶ κατηγορῶν τε, εἴ τις εἰς πλοῦτον τινὸς ἐμπεσὼν, καὶ παιδείας ἐχόντων, καὶ πολλῆς ἐν ἀφθονίᾳ τοῦ σχολῆς καὶ πόνων, ἐν τέρψει δ' ὑφ' αὑτῷ καὶ σχολῇ ὕλην ὑπὲρ τὸ εὐδαίμον, ὥστε ἀγχόνῃ λαβέσθαι ἐπαναγκάζοντα, καὶ μεστὸν καὶ ἐμπαθῆ καὶ πάνυ τε αὐτῷ δοκοῦντα, φασὶν, ἐπακριβέστερόν τε ἄνευ ἀκοῆς, τοσούτῳ καλλιγλωττότερος ἂν λέξειας ἅπερ ἀντιφωνοῦντες ἐν τοῖς βίοις τῷ βιβλίῳ, καί τοι τί δεῖ καὶ λόγου ἐπὶ σὲ κατηγορίαν ζητεῖν, μετὰ τὸν θεσμοθετικὸν φαντασίαν λέγοντα, Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός: ἐπεὶ ἀπορήσαι γ' ἂν εἰ καλλιεργῆσαι

in ignem animo magno insiliit: tametsi Crotoniatæ hominis miserabantur: & si liberet exulandi facultatem permitebant. At tuum negocium multis partibus est abiectius, quitæ quidē eiusmodi seruilē cōditionē accuratè etiā liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius familiaritium incidat, seque ipse uelut uinculis astringi sustineat, interim nihil non molestiē cūm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atq; ob id tantū nō seriò triūphas. Ergo qui tibi malēuolunt, quanto magis insignis ac conspicuus appares, tāto te aiūt magis omniū risui obnoxiū: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationē aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adorianiur, accusatoribus

καὶ ἄλλων παραδειγμάτων
ὧν ἔστι, ἀλλ' εἰ μὲν τῆς ῥᾳστω-
νίας τῶν ὑποκριτῶν ἀπόνοιαν,
εἰ δὲ καὶ μᾶλλον ἡ σκηνῆς, Ἀγαμέ-
μνων ἢ Κρέων, ἢ καὶ Ἡρακλῆς εἶναι,
ἔξω ἢ πῶλος ἢ Ἀριστόδημος,
ἀποδίδμεθα τὰ πρόσωπα, γί-
γνεται ἐπίμαλον ῥαγδαῖον-
τος, ἐκπίπτοντός τε συρτοῦ-
μένου, ἐνίοτε δὲ μαστιγουμένοι
τινὲς αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ διάφορῳ
δικῇ, ἄλλοι δὲ τὸ τῶν κιθάρας πα-
ραπέτασμα σιφόμενοι, ὃν κλυε-
πάτρας τῇ πάνυ φασὶ γρίφθαι.
ἐκείνων γὰρ διαχθέντα τέως
μόλις ἐρχήθη πάνυ κεκμηκότα
καὶ ἱμαντῶδες, καὶ ἀδιαλύτου ἔχου
μάλιθαι μένοντα ἐν τῷ σχή-
ματι, καὶ τὸ πρέπον φυλάτ-
τοντα, καὶ τοῖς ᾠδοῖς καὶ αὐ-
λοῖς συγκαμψαι ὑμέναιον,
καὶ ἢ ἐκόμησε ἰσχάδι, εἶμαι, ἢ
ἀμύγδαλον περιπεμφθέν, μι-
κρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐ-
λοῖς καὶ ῥυθμοῖς καὶ ὀρχήμασι, συ
ναρπάσαντα κατατρώγειν,
καταῤῥίψαντα, μᾶλλον δὲ σιω

torib. tuis ſuppetũt. Nẽpe alij ſimilẽ te facitẽ Tragicis ac ſtoris. quorũ quiſq; in ſcena quidẽ eſt uel Agamẽnon, uel Creon, uel etiam Hercules ipſe: foris aũt depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agendas fabulas mercede conducti: qui ut uiſum fuerit ſpectatori, iam ejiciuntur, iam exibilãtur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alij idẽ tibi contigiſſe dicent quod ſimile, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim ſaltationũ genera probè edocta, cum aliquãdiu cõpoſitè modulatéque non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet, ac decorũ ſeruaſſet, iamq; Hymenæũ uoce ac cythara canentibus reſpondiſſet: poſtea quàm carycás ne an nucem neſcio, procul iacẽtem cõſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longùm ualere iuſſit, nucem uerò correptam arro-

φίψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ οὐ λίνω, φαῦλον ἄν, ἐχ ὑποκειμένου, ἀλλὰ ποιητὴν τῶν καλλίστων, καὶ νομοθέτην γραφόμενος, ὑπὸ ταυτησὶ δὴ ἰσχνῆς καὶ ὠχρᾶς νεάνης, ὀλίγχους πίθηκος ἂν, καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν, καὶ ἔτερα μὲν οὐδὲν ἧττον φρονῶν, ἄλλα δ' λέγων, ὡς δὲ πίτυς αὖ τινα ἐῶ σὲ εἰπεῖν, ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαινεῖσθαι ἀξιοῖς, χείλια μὲν σου ἐλέγχων, ὑφορῶν δ' αὐχμῶσαν καταλείπειν, τοιγαροῦν παρὰ πόδας σοὶ ἕτοιμος δὴ κἀκεῖνος, πρόσωπον μὲν ἐρυθριῶντα καὶ πρὸς τὰς ἀνθρώπων χρείας, μικτὰ μικροῦ δεῖν ἅπαντα καὶ οὐκ ἀκέρδεια βεβιωκότα τὸν ἐπιόντα βίον. καὶ ἰδοὺ ἡ Ἀδράστεια πάνυ κατόπιν ἐφεστῶσά σοι ἀθλοποιοῦντι ἐφ' οἷς μὲν τηγόρεις τῶν ἄλλων, κατηγορεῖς δ', ὡς αὖθις ἀδύνατα τὸν μίλητον σοι ἐς τὰ ἴσια μεταβε-

dere cœpit. Non aliter & tu nō bistrio quispiā, sed ipse pulcherrimarū rerum autor, & uelut legumlator, ostēso alterius uitæ splendore quasi nuce quadā, te ipse simiā esse prodidisti, ut qui summis tantā labis sis philosophus. quiq; nihil quidem ueritus inferorū portas, alia quidem mente occultes, alia uerò lingua depromas: ut non immerito quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te uēdites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interim aridum reliquisse. Quamobrē statim ante [n] pedes quoq; ultricem pœnam sensisti, qui cum antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multo pòst libertatem uelut sub præconib. abiuraris. Atqui [o] apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cum sit, non ignorarit futurum ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires, [p] tum quod nō prius in tuū ipsius sinum inspueris, quàm

eos

λὼ, καὶ ὅτι σὺν εἰς τὴν πόλ
ιν ταύτας πρότερον, ἐξέ
στις κατηγορῶν τῶν διὰ πο-
νηρίαν τινὰς τύχας τοιού-
των πράξειν ὑπομενόντων.
εἰ γοῦν ἀπόδοιτό τις τῷ λό-
γῳ τὸν Αἰσχίνην, μετὰ τὴν
κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγο
ρίαν, αὐτὸν ἁλῶναι, καὶ φυ
γεῖν διώκειν τὸ ὅμοιον πάσχον
τα, πόσην ἂν εἶναι παρὰ τῶν
ἐμοὶ νῦν γιγνόμενον τὸν γέλω
τα, εἰ Τιμάρχου μὲν ἀνδρὸς
ἐπὶ τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτη-
μένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη,
τοιοῦτον εἰς ἑαυτὸν ἁμάρτη-
μα; τὸ δ' ἴδιον ἐκείνῳ τῷ φαρ
μακοπώλῃ ἴσως, ἐς ἀπορ-
ρύψαν βηχὸς φάρμακον, καὶ
αὐτίκα παύσαν τοὺς πάσχον
τας ὑποσχόμενον, αὐτὸς
μεταξὺ σπώμενον ὑπὸ βη-
χὸς ἁφάντου. τοῦτο μὲν, καὶ
τοιοῦτα πολλὰ ἕτερα ἄν τις
εἶπε, εἰ σὺ κατηγορῶν ἐμ
έτρως ἀμφιλαφεῖ τῇ ὑποθέσει, καὶ
μυρίας ἔχει ἀφορμὰς πρὸς χρή
σιν, ἐγὼ δ' ἄλλα σκοπῶ τινα καὶ
τρόπον

eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis uerbi gratia Æschinem post grauem illam orationē qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchū quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter increpuit, ipse uerò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis uideris illi pharmacopolæ, qui cum remedium contra tussim uenditaret, & qui eo uteretur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi uehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam

φάσκωμαι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἀρά μοι πράττειν ἄμεινον κέκραγε, καὶ τὰ νῦτα ὑπογύψαντα, καὶ ἀδικεῖν ἐπ' ἀγνώμονα τρόπον, ἀλλὰ τῇ κοινῇ ἐκείνῃ ἀπολογίᾳ καταφυγεῖν; λέγω ἔγωγε τὴν τύχην καὶ μοῖραν καὶ ἀμήχανον ἀνάγκην, καὶ τὸ κρατοῦν ἅπαντα συγχωρῶ μοι νῦν ἐπιτιμῶντας, ἀλλὰ μὴ τοῦτό γε πρὸς σοῦ μᾶλλον δ' ἡμῖν τῶν πρὸς ἐμαυτὸν ἀγνοίᾳ, ἐχ ἑκόντος, ἀλλ' ἀνάγκῃ τινὶ πεπτακότων ἐν βίῳ, ἃ οὐ λέγω νῦν, ἵνα πείσωμέν σε ἢ τοῦτο μὴ πεπρᾶχθαι δικαίως, καὶ ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν, καὶ συνέγεσθαί σε ὅμως μοι παραλαμβάνοντα. καὶ τὰ ἐκείνων ἴσως ῥᾳδίως λύοντα, Μοῖραν δέ τινά φαμι πεφυγμένην ἀνθρώπων οὐδένα, γενεαὶ ὃν ἐπέπνευσε λυγρὰ, ἔτι μὴν τίκτει

uiam expurgandi mei apud te inuenire queã. ϙ Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum hoc mea uoluntate coactum confitear, dorsum uerberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illum excusandi rationem confugiã, nimirũ fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atq; interim ab obiurgantibus uemẽ deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, uel contra nostram uoluntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quam tũum aliquid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc ut animis est uulgaris, ut ne tu quidem (quãquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

Itaque

μήτηρ. εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὃς ὁ πάνυ ἀξιόπιστος εἶναί μοι λέγειν, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἀλισκόμενος, ὑπομένω τὸν παρόντα δουλεύειν, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν, ἢ αὐθρίαν ἢ μεγαλόνοιαν τ' ἀνδρὸς ἐκπλαγέντας, ἰδιῶσαι κερδανοῦσαι πράξιν τοιαύτην, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ἰδίᾳ φερομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλαβὼν, κἄτα διπλοῦν ἔλεγχον, φασὶν, ἐκφεύγων ὑπ' ἔλεγχον. καὶ μήν γε τὴν σμικρότερον γε, ἕως κολακείαν τῶν ἄλλων ἁπάντων κακῶν τὴ δουλοπρεπέστατον εἶναι, καὶ τούτῳ χείριστον νενόμισται. τί ἂν ἄλλο, εἰ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν ἔστιν, ἀπόλειπόν ἐστιν, ἢ ἐλευθερίως μᾶλλον ἢ ὑγιὲς εἶναι πᾶν ἔχειν; μία μοι ἔσωθεν ἐκείνη ἀγκυρα ἔτι ἀφεκτέα, ἐλάττω τὸ γῆρας, καὶ τὸν νόσον, καὶ μικρὰ τούτων τῶν πενίαν, πάντα πεῖν

Itaq; si hac ratione tanquam parū proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatū me, præsentem seruitutem ferre, sed ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse uoluisse: hic uereor ne ad priorem criminis inuidiam, adulationis quoq; nota accedat, uideaque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimē minus maiori uelle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium [s] maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc neq; illa uidentur dicenda, nobis restat, nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps uitium nostrum palliemus? Vna [t] forsan anchora ad hoc nobis supereſt, quam in aquam nondum demisimus, uidelicet senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, paritérque paupertatem causari, quæ ut euitari queat, hominem nihil

τὰ πεῖν ἢ πάσχειν ἀναπεί
θεσθαι, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτόν.
ἢ ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκ ἄκαιρον ἐ
στιν ἢ τὴν τῆς Εὐριπίδου Μή-
δειαν παρακαλέσαι, παρηλθέ-
σαν εἰκῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖναι τὰ
ἐκεῖθεν, μηδὲν αὐτὰ παρ' ἐμὲ
σκοπᾶν· Καὶ μανθάνω μὲν εἰκ
ἀρᾷν μέλλων κακὰ, πρὸς δὲ
ἐμπόδιόν τῶν ἐμῶν βουλευμά-
των. τὸ μὲν γὰρ τῆς Θεόγνιδος
πᾶς ἐγὼ μὴ λέγω, τίς ἂν εἴδοι,
ἐκ ἀπαξιοῦντας ἢ ἐς βαθυ-
πόντια κόπτειν σφᾶς αὐτοὺς βί
πλοιν, ἢ κατὰ κρημνῶν γε ἐ-
μβάντων, ἢ μέλλει τὶς ἔτως
ἀπαιδεύτως ἔχειν τῆς πενίας; τοῦ
τα μὲν ἔτω λεκτέα, ἃ τις ἂν ὑπὲ
ἐν τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι,
ἢ πάνυ ἐμπείρως ἔκαστα
αὐτῶν. σὺ δὲ μὴ δείδιθι, ὦ ἑ-
ταῖρε, ὡς ἐμοὶ τούτων ἕνεκα χρὴ
σωλέν. μὴ γὰρ τοσοῦτός ποτε
λιμὸς καταλάβοι τὸ Ἄργος, ὡς
τὴν κοίλην Ἀραβίαν ἐπέρχε-
σθαι χαρᾶν, ὡδ' ἐμᾶς οὕτω πῃ
πεπᾶν σύλλογον ἀπορίας, ὡς
ἀπ'

non tum facere tum pati
persuadet. Quo loco non in-
tempestiuum fuerit, Medeã
illam quae est apud Euripi-
dem, in auxilium aduocare,
quae huc progressa, lambica
illa nõ nihil huc detorta, pro
me tibi occinat: Haud nescio
quàm sint mala haec quae nũc
paro, Sed mentis imperio re-
clamat paupertas. Nam illud
[u] Theognidis quis ignorat,
tametsi nullus citem: Non ui
tio dari, si quis se ipse uel in
profundum mare demergat,
uel è rupe praecipitet, modò
paupertatis [x] onus hoc pacto
excutiat? Haec ferè sunt quae
quis in eiusmodi causa pro se
dicere posset, etiamsi nihil eo
rum admodũ decoram gerat
personam. [y] Tu uerò ô ami-
ce, quantum ad me attinet,
bono animo es, quãdoquidem
in mea defensione id genus au
xilijs nullis sum usurus. Neq;
enim spero, tanta fames un-
quam urgere poterit Argi-
uos, ut de caua Arabia ferẽda
cogitẽt: neq; ipsi nos iusta adeò excusatiõe destituemur unq̃, ut
si quando

ὑπ' ἀπορίας τὰ τοιαῦτα κρυφαῖα πρὸς τῶν κατηγορίαν ζητῶμεν. ἀλλά μοι τοῦτο ἐννόησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, εἰ οἰκίαν τινὸς πλουσίου πριάμενον παραλάβοντα, δοῦλον καὶ αἰχμάλωτον, ὅσα μετὰ τοῦ βιβλίου, ὃ ἀπογράφει πράττοντά τι τῶν κοινῶν, καὶ εἰς δύναμιν πολιτευόμενον, ἐπὶ τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορεῖν. διαλογοῦ δή, καὶ ἰδίᾳ καταδέξαι ἑκάτερα, σκέψει γὰρ τὸ τῶν Μουσικῶν δή τοῦτο, διὰ δυεῖν παρανῆς τὸ γράμμα, καὶ τοσοῦτον ἀπέχειν ἀλλήλων τὼ βίω, ὁπόσον μολιβδῷ καὶ ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδῳ, ἢ ἀνθρώπῳ πίθηκος· μισθὸς μὲν γὰρ δὴ παρὰ πάντων κομίζεται, καὶ τὰ ὑπ' ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ δ' ὑπὲρ γε παμπόλλου ἔχει τῶν διαφωνίαν. ἀπὸ μὲν γὰρ ἐλευθέρου ἐστὶ φῦλ, καὶ ὁ πολὺ τῶν ἀργυρωνήτων καὶ οἰκογενῶν διαφέρουσιν εἰ ὧδε

si quo accusemur, eiusmodi latebras quaerere cogamur. Quin illud mihi cõsidera, quo magno haec inter sese discrimine distent, uidelicet in praediuitis alicuius familiã ad scriptũ, seruire seruiuntẽ, eaq; omnia perferre, quae libellus ille meus recenseat: et publicè rem populi tractantem, ac pro uiribus remp. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare haec, et utrunq; per se ac seorsim perpende: reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbiũ, Δι' ἐλαχίστου, hoc est lõgissimo interuallo inter se sese dissidere: tũ duas has uitae rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argẽto, aeri cum auro, anemonae cũ rosa, homini cum simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur: & accidit utrobique, ut alteri sit parendum. Caeterùm in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs

εἰ ἰδὼν τῷ τοιούτῳ πρυτάνεσι. εἰ δὲ τὰ κοινὰ διὰ χαρὸς ἴχοι τοῦτο, καὶ φέλοι, καὶ ἰδυνατο ἅπασι σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρίχεσθαι, οὐκ ἂν ἀπότως ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ διαβάλλοιτο τι, καὶ εἰς ἐμείστητα καὶ κακονοίαν τῆς πατρίδος καθίλκοιτο, ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἁπάσας ἀναιρῶν τὰς ταλαίπωρας, καὶ οὐδὲ εἷς τοῦ ἄστεος ἂν ἐπιβουλεύοιτο, οὐδ' εἰ τὰς πόλεις ἀφαιροῖντο, οὐδ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ἅπαν ἐγχειρισθέντες, ὀρθῶς ποιοῖντο, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῷ ἔργῳ πρόσοδος. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, καὶ αὐτρέπειαν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοτιμίαν τῶν μὴ διαφερόντων παιδευτέον, τὸ δ' ἅλις, οὐ τοῦτ' ἔστιν ἀχρεώστους ἅπαντας ἐγὼ φαίην βίῳ σωθῆναι ἐρασκεῖν, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ ταῖς οἰκίαις ἐπὶ πρόφασι παιδεύσεως δουλεύοντας ἀφιέναι, τινί δὲ, ἔφην,

emptitijs illis & mancipijs seruis non admodum praestant. At qui rempublicam tractant, & in usum ciuitatis nationum'que totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam uocari poterunt, inq; crimen cũ illis cõmune trahi. B Alioqui fieri non potrit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, ut neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere uideantur, quandò horum omnium laboribus proposita sunt præmia. C Cæterùm unius mercedis nomine non oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitũ famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἐμπόριον πρᾶγμα πανταπασιν ἑτερόειδὲς ἐστιν. εἴγε τὰ μὲν οἰκεῖα ἑστία μοι ἐμοὶ, ἀμφοῖν δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μὲν ἐν ἰδίοις, τὸ δὲ σὺν δημοσίοις. ἐγωγ' οὖν, εἰ σκέψαιο, δίκαιόν ἐστι καὶ σὲ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἡνιοχεῖσθαι, τὰς δίκας ἀκούειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τῶν προσήκοντα ἑκάστοις, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἀπαξαπάντων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν δικαιολογουμένων ξυλλέγειν, καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατόν ἅμα καὶ ἀκριβέστατον, σοὶ πίστει τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀπεσταλμένοις. καὶ ἐμοὶ μὲν ἐν ἰδιωτικοῖς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως, ὁ σμικρὸς ὁμῶς ἔστω, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη ἐλπὶς ἀδόκητος,

sos miserabar. At nostrum negocium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam uitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiúsq; administrandi prouinciam cũ rege partimur. Ipse ego, si diligèter expendas, Aegyptiacæ regni portionem non minimam sub manibus habeo, dũ nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorúmque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul et rectissima quæque summa fide perduco, eadémque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ curam in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta uia res procedat, superest ipes, neq; hæc contem-

ἀλλ, ἢ τὰ ἐπότια γίνοιτο, ἀλλ' ἔνος ἀδιαφλῶτο, ἢ τινας ἄλλας πράξας βασιλικάς. ἰδίαλω γὰρ ἐκ πολλοῦ χρεκάμενος καὶ τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ἐμοὶ χωρήσας τῷ ἀδιαφορουμένῳ ἐγκλήματι, καὶ ὑπερβαλλόντως κατηγόρκασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μυρίους μυρίῳ ἀμιθὶ πωλῶν, ἀλλ' οὐ τὸς τὰ μέγιστα πράττοντας εἶπας, ἵνα μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἀμισθόν ἄρῃ. ἃ φέρε λέγε, ἀλλ ἀσαμὸς, ἐπόμενος παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτασις φοιτῶσιν, ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἐπαινος, καὶ ὁ παρὰ πᾶσιν ὄνησις, καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἀδροτάτων προσκυνεῖσθαι. ἐπίσης δὲ καὶ νικᾶν καὶ ἡττᾶσθαι μέλλει, ἐπίσης παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχοντι, μισθὸν καὶ ταῦτά ἐστιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ πόνων, ὧν ὑπομένουσι, πρὸ σκοποῦντδε ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντδε. ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις ἀνάξιον ὧν ἰδίοις, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν τοῦ σώ

cõtẽnẽda uidelicet, ut prouincie alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regũ aliquod negocium tibi demãdetur. Iam uerò gestit animꝰ in hac loquendi libertate paulo magis progredi: & crimẽ ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosius refellere. Equidem aperte pronuncio, neminem quicquam facere gratis, ne si uel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur; uerùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur, si beneficiorũ nomine numinis uice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proq; solicitudine qua cõmune ciuium bonũ procurãt, cũctaq; in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componã, si initiò iam inde ab ipsius

ab ipsius uelut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit descẽdas, uidebis sanè nos nõ nisi magnitudine et paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniurià iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo ἀme est dictum, & bonum uirum operi alicui intentum esse decet: qui posset operam suam collocare quis rectius, quàm ut ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceſq; de se det periculum, quanta fide, quaue diligentia, qua postremò animi benevolentia negocia commissa queat expedire? ne uidelicet locũ habeat illud Homericum, Telluris inutile põdus. Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cũ me reprehẽdũt, haudquaquã sibi res est cũ sapiẽte quopiã (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarũ exercitatiõe mediocrem

περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐκείνῳ τ παρρησίαν ἀρετῶν ἐ πάνυ γε γυμνασαμένῳ. ἡγοῦμαι δ' ἔδ' ἐμοὶ τούτου ἀντιποιεῖσθαί μοι ἔξειν, ὅτι μηδὲ ἄλλῳ ἐγωγ' ἂν ἐντετύχοιμι, ὃν τ σοφῶν ὑπόσχεσιν ἀποδεξαίμην. σοῦ μέν τοι ἡγοῦμαι δικαιότατα ἂν ἀδικεῖσθαι τῷ νεωτάτῳ βίῳ, ἔτι ἐπιτιμῶντός μοι τῷ νῦν βίῳ, ἔτι ἐπιτιμῶντος ἂν πρὸ πολλοῦ ἤδεις ἐκεῖ ῥητορεύειν δημοσίᾳ μεγίστας μισθοφορὰς ἐκπορίζοντα, ἐπεὶ νῦν γε τ ἐναντίον Ὠκεανοῦ, ἡγοῦ τῶν κελτικῶν ἅμα ἕπεσθαι, ἐνίστε τυχὸν ἡμῖν, τοῖς μεγαλομίσθοις τῶν σοφιστῶν ἐναριθμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, παίζοντι μὲν μετὰ τῆς ἀσχολίας ἂν, ἅμα ἀπολογουμένῳ, ἐκ τοῦ παρόντος ἔσται τῶν λοιπῶν παρὰ σοῦ κἀμοὶ πολὺ μᾶλλον ἐντεῦθεν. ἐπεὶ πρός γε τοὺς ἄλλους, κἂν σωφρονῶ πάντως καταγελῶσιν, ἱκανὸν ἐν ἐμοὶ τὸ ἀφροντὶς Ἱππυκλείδῃ.

mediocrẽ nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illam uirtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodum ſit inſtitutus. Quanquamne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te uerò, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, nõ poſſum nõ mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tẽpore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidẽtalis Oceani ſpectaculũ profectus, forte fortuna in nos incidiſti, cum inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijciẽt tibi, quaquã mille negocijs diſtrictus, utcunq; reſpondi: Enimirũ ut uideas q̃ non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenoq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamẽ ſuffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

GILBERTI COGNATI AN. *notationes.*

a Iamdudum.) Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis. b Quod aiunt.) Ab ostracismi, quo florentes hominum fortunæ subitò uertuntur, ratione, manasse ei dictum adagium: ἐφ' οἷς ἀνέπεσε τὸ ὄστρακον, testulę conuersio, quo etiã usus est Eunapius Sardianꝰ, in Chronographia in hæc uerba scribens: καὶ ἐφ' οἷς ἐπράχθη παρὰ τὰς ἐλπίδας ἐχώρησεν ἐπὶ τὰ βέλτιστα: hoc est, Romanis fœlicius præter spem res cecidit, tanquam in diuersum prolapsa testula. c Pedem in Charontis.) Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; senectæ, non procul abesse ab Acheo, & alterum pedem in Charontis cymba habere, dicuntur hic. In Votis uerò, in nauí: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi sunt ad inferos. d Quod prouerbio.) A' fine. e Eloquentiæ præsidi.) Mercurius eloquentiæ disciplinarumq; parens est. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales species, pro insignitèr eloquentibus, & omnibus doctrinæ numeris absolutis. f Nunc igitur tu.) Accusatio sub persona Sabini. g Super omnia.) A' collatione superioris orationis & præsentis uitæ. h Mercurio illo.) Mercurius superis & inferis ex æquo communis: denique, Deorum interpres & legatus. i Fabulam.) De Bellerophontes historia, quam commemorant Græci fabulam, reperies apud Erasmum nostrum Chiliadis secundæ centuria tertia, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit alicubi eruditum, qui emptione librorum doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia. k Quare non inepte.) Amplificatio à persona Salecti. l Sapientem enim odi.) Vsurpat Cicero in epistola quadam ad Trebatium, ostendens ex Tragœdia Medea tum uersum iambum: Qui sibi ipse sapiens prodesse nequit, nequaquam sapit. Ennius eò respexit his uerbis:

Qui sibi ipsi non sapiunt, alteri monstrant uiam:
Quibus dantur pollicentur, ab his deripiunt ipsi petũt.

Extat apud Gellium [illegible] de Diuin. m Nempe.) A' collatione tragicæ personæ. n Ante pedes.) Ad eam filio & euentui. o Aequi apparet.) Nempe deam [illegible]

A [illegible]

runt ueteres,quæ animaduerteret in eos, qui superbè,insolenter,arroganter,tyrannicè, scelerate, perfidè , aut protesuè in uita uersarentur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11.cap.19. Plinius libro undecimo,cap.45. & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis,siue Rhamnusia Nemesis.Sed optimè Budæus lib.1. De contemptu rerum fortuitarum. p Tum quod non.)Ab exemplo καὶ τὰ ἐναντία. q Num ergo.)Responsio per occupationem. r Sed ipsius principis.)A persona & qualitate principis. s Maximè est seruile.)Ab ætate & inopia rerum. t Vna fortasis ancora.)id est,Illud mihi adhuc supereſt quod possim confugere. Metaphora est, qua utimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus usus est in Drapetis,id est fugitiuis, & in Ioue Tragœdo, Euripides in Helena : ἐμοὶ δ' ἀφ' ἑνὸς τὸ κῦρος ἐξήρτηται μόνου. id est : Mihi ab unica fortuna pendet ancora : hoc est, Vna duntaxat spes mihi supereſt. u Theognidis quis ignorat .) Theognidis poetæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis uersu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia:De mendico malè meretur,qui ei dat quod edat aut bibat , nam & illud quod dat, perdit, & illi producit uitam ad miseriã. x Paupertatis onus.) Terentianus Phor. Nunquam equè,inquit,ac modò paupertas mihi onus uisum & miserũ & graue. y Tu uerò ô amice.)Reiectio,qua ad ueram & propriã defensionẽ facta transiit. z Quin illud mihi.)Argumentũ à diuisione & diuersitate conditionũ. A Ἀρ' οὐ παρ' ἐμοῦ.)Vsus est cõtra eum qui dixerat ,Prometheus es in uerbis.Rursus De Conscrib. hist.Vide Erasmi Chiliad. B Alioqui fieri.) Amplificatio à consequentibus. C Cæterùm uanius.)Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat. D Iam uerò gestit.)Locus cõmunis:Neminem quicquã gratis facere,& tamen bonũ uirũ operi alicui intentũ esse debere. E Nimirũ ut uideas.)Nõ paruo æstimabo,si uno cãdido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorũ morẽ, cuius meminit Ouidius Metamorph.libro 15. Antiquitùs enim missis in urnam calculis,ita ferebãtur à iudicibus sententiæ, ut albis absolueretur,nigris damnarent.Vide Arist.in Problematis. F Hoc curat Hippoclides.)Adagiũ est,quo significat se non magnopere laborare,aliorumq; negligere sententiã. Natũ est ex Hip-

ex Hippoclidis Tisandri filij historia, quam Herodotus in Erato, & Erasmus noster in Adagiorum uolumine perelegan-ter & doctè referunt. Idem eo iterum usus est in Hercule.

TYPANNOKTONOΣ. TYRANNICIDA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentũ declamatiõis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cęterùm genº oratiõis iudiciale est. Status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrãnicidæ, qui filiũ tyranni occidit, an nõ. Incidit tamẽ legalis quoq;, nã & de eo qui tyrãnicida uocãdus sit, & de legis intentia disputatur. Exordiũ attentione & docilitate cõparanda fermè consumitur, dum & summã petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatẽ exponit: nisi quòd interim & beneuolentiã sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atq; sæuitiam tyrannidis primùm persequitur, eiusq; omnẽ caussam in filiũ tyranni transfert, ut uideatur uidelicet certo cõsilio filiũ ante patrẽ aggressus esse: deinde & modũ peractæ cædis & consiliũ suũ exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quã confirmatio, in qua principio petitionẽ suã cõmendat amplificatione euẽtus, & bonorũ quæ ex hoc facto secuta sint, cũ aduersarij obiectione cõparata. Deinde uerbis legis opponit definitionẽ tyrannicidæ, à genere comprobatã, puta quòd non solùm is qui sua manu & gladio tyrãnũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per aliũ, & quocũq; modo illũ tollit. Postea etiã à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimo locũ quem Rhetores à summo ad imũ uocant, siue etiã cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue uoluntas, conatus, actio, casũ per comparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autem locis pathetics constat. nam ipse quidẽ pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni aut persona, hypoth. post quadam seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij ueluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ανῄλθέ τις ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν ἐκ οὐρᾶς, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἦλθε δὲ ὁ τύραννος, καὶ τὸν μὲν υἱὸν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. κἀτὼ ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τῦ τυράννου μὲν ἀνελὼν, γέγας, ὡς τυραννοκτόνος.

Δύο τυράννους ἀποκτεῖναι, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, ἢ μὲν ἤδη παρεσκευάσατο, τὸν δὲ ἀπράξοντα, καὶ πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀδικημάτων ἀντιμέτρους, ἅπαν μίαν ἡμῶν ἐπ' ἀμφοτέροις αἰτήσασιν ἀφεῖναι. μόνος δὲ τῶν πάντων τυραννοκτόνων μισθὸν μικρὸν δέον ἀπολαβεῖν ἀπειπάμενος, καὶ φονέας, τὸν μὲν παῖδα τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν γὰρ τύραννος, αὐτὸ ἂν ἐποίησεν, ἀναλῶν ἡμῖν ἄδικον τιμωρίαν, ὧν μὲν τὸν υἱὸν ἐπαθεν προαπολωλεκόσιν παρὰ τῶν τηλικούτων, τηλικοῦτος δὲ ὢν αὐτὸς, τὸ παραδόξοτατον αὐτὸς αὑτοῦ γενόμενος τυραννοκτόνος.

QVum duos eodem die tyrannos occiderim Iudices, alterum quidē ætate iam affecta, alterū æuo florentem, & ad scelerum successionem capessendam paratum: unicum tamen pro ambobus præmium petitum uenio, qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrānicidæ fuerunt, unico uulnere duos maleficos fuerim aggressus, necisq; dederim, filium uidelicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaq; tyrannus pro his quæ commisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit filium prius morte sublatum, & quod est omnium maximè nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri.

At filius

κεῖνος· ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τεθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπεκτίνας δὲ μοι καὶ ἀποδεινὸν πρὸς ἅπαντα φόνον· ζῶντι μὲν συνωδίνων τῷ πατρὶ, μετὰ δὲ τελευτὴν δὲ παρακολουθούσας, ὡς ἐλπίζετο. τίνι οὖν τυγὼν εἰδὼς ὁ παῖς, ἐμοὶ ἐγὼ, καὶ τὸ ξίφος, ὃ πάντα εἴργασται, ἐμόν· τῶν δὲ τάξιν ἐναλλαξαι τῶν φόνων, καὶ τὸν φόνον ἐπιτετιμηκέναι τῶν πατρῴων τελευτῶν. τὸν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμύνασθαι δυνάμενον ζῶντα ἀπολιπεῖν, τὸν γέροντα δὲ μόνῳ παραχωρήσαντα τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ παρελπίδα τινὰ τοῦτον ὑμῖν γενέσθαι μου παρ' ἐκείνου, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἐπαξίους τοῖς ἀνηρημένοις, οὐκ ἂν ἐν τῶν παρόντων ἀπολαῦσαι ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων πατρῶν ἐλπίδα, καὶ τῶν ἐναντίων βίαν μὲν παρασχεῖν, ἀλγεῖν δὲ παραλελειμένων κλαυσόμενα τῶν ἀδικημάτων.

At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operam mihi suam cõmodauit, dum qui uiuo patri sceleru socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem commutarim, ac morem nodumq; nouarim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequuturum arbitrabar, præmiaq; laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: utpote qui non præsentibus modò malis uos leuarim, uerùm etiam futurorum formidinem quiq; stabilem pepererim libertatè, nullo relicto qui scelerũ capessat

ἀδικημάτων. μεταξὺ δὲ λυσιωδοῦμαι, τοσαῦτα διατεθρυλλήσας, ἀγωνιῶ καὶ φοβοῦμαι μὴ μισθὸν παρ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα τὸν παρὰ τῶν νέων μου ἐμοιβῆς, οὐκ ἀπενέγκωμαι. ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἀντιλέγων οὐ τοσοῦτον, ὅσον μοι δοκῶ, οὐ φησι, τῆς πόλεως τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τετελευτηκότων ἀλγυνόμενος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἀναίτιον τοῦ θανάτου αὐτῶν γεγονότα. ὑμᾶς δὲ ἀπάρχεσθαί μου, ὦ πρόβουλοι διακαῶς, πρὸ ὀλίγου, τὰ ὡς τῷ τυράννῳ, καὶ πρὸ ἐλάττονος ὑμῖν ἀναβῶσι διηγούμενον· καὶ γὰρ τὸ μέγιστον οὐκ ἂν πάθοιτε· ὧν τοῖς ἀνδράσιν ὑμῖν, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἀφροντιῶτε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. οὐ γὰρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλοῦν καὶ ἑνὸς τυραννίδα, καὶ μίαν ἀνάγκην ἀνεμνήσθη, ἀλλ' ἴσως ἐπιλοιπὸν ἐπανήξει τὴν ἀνάγκην τοῦ θανάτου αὐτῶν γεγονότα. ὑμᾶς δὲ ἀπάρχεσθαί μου, ὦ πρόβουλοι διακαῶς, πρὸ ὀλίγου, τὰ ὡς τῷ τυράννῳ, καὶ πρὸ ἐλάττονος ὑμῖν ἀναβῶσι διηγούμενον· καὶ γὰρ τὸ μέγιστον οὐκ ἂν πάθοιτε· ὧν τοῖς ἀνδράσιν ὑμῖν, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἀφροντιῶτε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. οὐ γὰρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλοῦν καὶ ἑνὸς τυραννίδα, καὶ μίαν ἀνάγκην ἀνεμνήσθη, ἀλλ' ἴσως ἐπιλοιπὸν ἐπανήξει τὴν ἀνάγκην τοῦ θανάτου αὐτῶν γεγονότα.

successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ præstituunt. At qui contrà dicit, is mihi uidetur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulò sper attendite, dum tyranni dis malu, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est ut & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capialis uoluptatis, reputantes nimirum quibus satis leuati malis. Neque enim, quemadmodum alijs quibusdam sæpenumerò accidit, itidem & nos simplicem tyrannidem atque unicam seruitutem sustinebamus, nec unius domini uiolentiam tolerabamus: uerùm

σπάτη, ἀλλὰ μόνοι τῶν πάν-
των τὰ ἡμέτερα δυστυχήματα,
δύο ἀντ' ἑνὸς τυράννου ἔχομεν, καὶ πρὸς δισσὰ
οἱ δυστυχεῖς ἀλιτήματα διε-
σπώμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ
γεγηρυκὼς ἦν πάντων, καὶ
πρὸς τὰς ὀργὰς ὑπαίτιος
ἧττον, καὶ πρὸς τὰς κολάσεις
ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς
ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς
ἂν ἥλικα τῆς ἡλικίας τὸ μὲν
σφοδρότερον τῶν ὁρμῶν ἐ-
πισχόντα, τὰς δὲ τῶν ἡδο-
νῶν ὀρέξεις χαλιναγωγήσαντα.
καὶ πρός γε τὴν ἀρχὴν τῶν
ἀλιτημάτων ὑπὸ τοῦ παι-
δὸς ἄκοντος προσῆχθαι δοκεῖ-
τε, εὖ πάνυ τυραννικὸς οὗ-
τος ἦν, ἀλλ' ἄκων ἐκάμπτο·
φιλότεκνος γὰρ ἦν ὑπερβο-
λὴν γενόμενος, ὡς ἔοικε. καὶ
πάντα ὁ παῖς ἦν αὐτῷ, καὶ
ἐκάμπτετο, καὶ ἐδίδου
καὶ ἐφοβεῖτο, καὶ ἐκόλα-
ζεν οὐδὲν ἧττον, καὶ πάν-
τα ὑπηρέτει, καὶ πάν-
των ὑπῆρχεν. καὶ ὅλως, ὁ
τυραννῶν ὑπ' αὐτοῦ,

καὶ

rùm soli omnium quos si-
milis habuit calamitas, duo
os pro uno tyrannos ha-
bebamus, & in geminas
contumelias distrahebamur
infelices. Porrò senex mul
to erat moderatior, quip-
pe ad iras lentior, ad sup-
plicia segnior, & ad cupi-
ditates tardior: utpote
cui iam ætas uehementi-
am impetus cohiberet, uo
luptatumque cupiditates
refrenaret. Quin ad su-
scipienda maleficia filij in-
flexu nolens impelli fere-
batur, ipse alioqui non
admodum tyrannicus, nisi
quòd illi morem gerebat.
Siquidem indulgens in filio
um suprà quàm credi quea
at, erat: id quod re decla-
rauit, ita ut filius illi esset
omnia. Illi parebat: per
uim faciebat quicquid ille
iusserat: supplicio afficie-
bat quoscunque præcepe-
rat, ac prorsus in omni-
bus illi obsequundabat.
In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

καὶ διαφέρ@ τῶν τῦ πατρὸς ἐπιθυμιῶν ἐκ. ὁ πατὴρ δὲ, τὴν μὲν τιμὴν παρεχώρει καθ' ἡλικίαν τῷ υἱεῖ, καὶ μόνον ἐβασίζετο τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα τ@. τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδ@, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸς ἦν ἐκ. καὶ τὸ μὲν πίστιν μὴ ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν ἔπ' αὐτῷ παρέχει τῇ δυνάστῃ, τὸν δ' ἀπόλαυσιν μόν@ ἐκομίζετο τῶν ἀδίκων μέτρων. ἐκεῖν@ ἐκ τῶν ἀφεστώτων ἐφύλαττεν, ὁ τὸν φρουρὸν καὶ κρατοῦντα, ὁ τοὺς τυράννους μὲν ἐκποδὼν, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβ μόν@ ὁ τὸν ἐφόβου καθιστὰς, ὁ ἐνυβρίζων τοῖς ἐρωμένοις αὐτῦ παρθένους ἀπάγοντα, καὶ ἄ τινὸς φεύγει, καὶ ἄ τινὸς φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἁρπαγαὶ, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα τοῦτα τολυήματα ἐκ τοιαῦτα. ὁ γὰρ δὴ ἐκ τοιούτ@ ἀκολάθα, καὶ συνδίκα, καὶ ἐπήνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ

pater filij cupiditatium ſatelles erat. Tametſi huic propter ætatem honorem cedebat adoleſcens, ſolo'que imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipſe. Et quanquam tutamentum præſidium'que principatui ab illo mutuaretur, ſcelerum tamen emolumentis ſolus fruebatur. Ille erat qui ſatellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui inſidias formidabat. Ille qui caſtrabat ephebos, qui conugia uiolabat. illi uirgines producebantur. Tum ſi quæ cædes, ſi qua exilia, ſi quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò ſenex illi obſequebatur, comitem'que ſcelerum ſeſe præbebat, ac comprobabat duntaxat filij ſui flagitia. Itaque

quum

τὰ πράγματα ἡμῖν ἀφόρητα διατίθησι. ὅταν γὰρ αἱ τῶν γυναικῶν ἐπιθυμίαι τοῖς ἐν τῇ ἀρχῇ βουλεύσασι προσλάβωσιν, οὐδένα χρὴ παρεῖναι αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων· μᾶλλον δὲ ἵνα ἕν, τὸ οὐδένα μᾶλλον, ἢ ἐξὸν τῶν ἀνθρώπων ἕκαστον, καὶ ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ πλείω ἢ μίαν, ἁμαρτήματα γιγνόμενα θεωρεῖν ἡμᾶς. ὡς τοῖς γε πολλοῖς οὐ μικρά τις ἐνόμισται, τὸ λανθάνειν, καὶ τοῖς κρίνουσι λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ πάσχειν, ἀλλ' ἐξὸν τοῖς βουλομένοις, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξόν ἐστιν ἅπασιν ἀφεῖναι τῆς ἀρχῆς. διὸ δοκεῖ μοι, τυραννοῦν οὐδ' ἐπιχειρεῖν τινὰ τῶν γνωρίμων, καὶ τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἐπιτηδεύσαντα, ἀλλ' ἀπιέναι

quam ea res nobis erat intoleranda, properare quàm quam animi capitalibus ex imperio potestas accedit, nullam flagitiis modum imponant: tum illud in primis despiciebat, quòd prospiceremus diuturnam, ad aeternam potius firmitatem eam fabricam, & per successionem alij post alium domino tradendam Reipublicam, populisque bonis in perpetuo libertatis usu obsecuturam. Nam id absurdum non exiguam facit, quod apud se reputant, quod inter se dicunt: At mox corruebatur, at mox demolietur, paulo post liberi fumus futuri. Verum de his nihil cuiquam desperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidi haeredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo haberet, auderet: sed despe-

τὸ πεπεπρωμένον ἐ ἀνάγκη, πρὸς ἄμαχον δ' ἐ τυραννὶς ἰσχύς, πρὸς τοσούτους ὅπλα μόνος τῶν ἐπιχειρήσων.

ἀλλ' οὐκ ἐμὲ τοῦτ' ἐφόβησεν οὐδ', οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς πράξεως λογισάμενον ἀπέπτηξα, οὐδὲ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα· μόνος δέ, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους αὐτοῦ τοῦ συμμαχησομένου, καὶ τὸ μὴ δ' ὅπως ἀναπηδήσαντα, πρὶ ὀφθαλμῶν μοι τὸν πονηρὸν ἰκανῶς ἐφεστάναι τῶν ἐμῶν. ἐπεσχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ φυλάξας ὅ μοι ἐδόκει τοῦτ' ἐξεῖναι, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ θατέρου, καὶ τὸ κεφάλαιον πᾶν διαφθεῖραι, οὐδὲ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ πᾶν ἔργον ἡμῖν, ἐπὶ τὸν μόνον ἐκ τυραννίδος ἰσχυὸν, ἐπὶ τὸν

rabatur ab uniuersis libertas, atq; inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quũ esset cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpensa negocij difficultate refugi, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: uerùm solus, solus inquam, aduersus adeò ualidam uariámque tyrannidem: uel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur: at ediuerso perpendenti, quòd publicam libertatem mea cede redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam, neque mediocri negocio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amoliẽs, ad

ipsum negocij caput ferebar, ad unicũ tyrannidis robur, ad

nostrarum

πλὴν ὑποθέσεως τῶν ἡμετέρων συμφορῶν· καὶ ἐπαφὰς τῷ τῆς ἀκροπόλεως φρουρίῳ, καὶ ἐλθὼν γρηγόρως ἀμυνόμενον, καὶ ἀνθιστάμενον πολλοῖς βαλήμασιν, ἔμως ἀπέκτεινα. καὶ ἤδη τυράννοις ἦλθε τὸ τέλος, καὶ ὥρα ἦδη μοι τὸ τόλμημα· καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντες μὲν ἐλεύθεροι. ἐλείπετο δ' ἔγκυρον ἔτι, μόνος ἀβλαβὴς, ἀποβεβληκὼς τοὺς φύλακας, ἀποβαλὼν τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γενναίας ἔτι χειρὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὰ τοιαῦτα ἐλογιζόμην· πάντ' ἴσχε μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατώρθωται. τίνα γὰρ ἂν ὁ πρίασθαι καλὰ δέον φόνον; ἐμοὶ μὲν γὰρ ἀνάξιος ἔδοξε, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἐφ ᾧ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γενναίῳ ἀνῃρημένῳ, καὶ ταυρηδὸν πρὸς ἕνα τὸν ἀγαθὸν.

noſtrarum calamitatũ fonem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem ſeſe, multis'que vulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus, inermis, nudatus cuſtodijs, iámque amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt, cuncta eò quò deſtinaram perducta: at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaque dextera nequaquam eſt dignus, præſertim ſi poſt ſplèdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedeco-

σφαγέν. ἄξιον δέ τινα δὲ ζητῆσαι λέγειν· ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὸν αὐτὸν ἐφελέσθω, ἀλλ' ἄλλος, κλαιέτω, πενθείτω· κρεμάμενον ἐχέτω τὸ ξίφος· τούτῳ τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλευόμενος, οὐκ ἐς μέσην ἐκκλησίαν ἀπελαυνόμενος· ἀλλ', ἐπεὶ ἐγὼ προμηνυσόμενος, ἀπέκτεινα, καὶ ἐτυραννικότατον, καὶ τέλος ἐπέθηκα τῷ ἐμῷ δράματι· παρέρχομαι καὶ τὴν μεμίσημαι ὑμῖν τὴν δημοσιακὴν, καὶ διαρρήδην ὑμῖν προκηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἰσηγορίαν ἀναγκαίαν οὖσαν. ἴδοι οὖν ἀποδεκτὴν τῶν ἔργων τὴν ἐμῶν. καὶ τὰ μὲν, ὡς ἔοικε, πεπραγμένα ἀνδράσιν· ἐστασίασται δὲ οἰκία, ἀλλὰ καὶ τιμᾶται ἔτι, καὶ ἀνοίγεται, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους, καὶ πάντα τοῦτα γίγνεται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ διὰ τὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἀνάνδρου φόνου, μετ' ἐμὲ

dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: uerùm post calamitatem, ne uel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædiuinaueram: tyrannum occidit, summámque meæ impositi fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem uobis apportans, cunctísque bono iam ut animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis frumini satis. Vacua, sicut uidetis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratum creare liberum est, & causs.s agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia uobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cæde, post

ἐμ εἰκ ἐτι ζῶ πατὴρ ἰλύ-
νατο, ἀξιῶ δ' οὖμ ἐμὶ τού-
τοις, τὶω ὀφειλομένω δεδῶ-
ναι μοι παρ' ὑμῶν δωρεάν,
οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρο-
λόγος τις ὢν, οὐδ' ἐμὶ μι-
σθῷ τὶω παρ' ἐμοῦ ἀνόργητον
πρυμνεῖσθαι, ἀλλὰ βεβαιω-
θῆναί μοι βουλόμενος τὰ
πατροδώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ
μὴ διαβληθῆναι, μήδ' ἀπο-
δόξαι χρῆσθαι τὶω ἐπιχεί-
ρησιν τὶω ἐμὲ, ὡς ἀτιμῷ,
καὶ χάριτος ἀναξίαν κινε-
μένω. σύτεσι δὲ ἀντιλέγω,
καὶ φημὶ, οὐκ ἀδίκως πει-
θὼν ἐμαυτὸν τιμᾶσθαι δίκαια, καὶ
δωρεὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ
εἶναι τυραννοκτόνον, οὐδὲ
παρέχθαι μοὶ τὶ κατὰ τὸν
νόμον, ἀλλ' ἰνδάμ τι τῷ ἴσο
χω τῷ ἐμῷ, πρὸς ἅπαντα
σιν τῆς δωρεᾶς πεπεῖσθαι
μαι τοίνυν αὐτῷ, τί λεί-
πει ἀναιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ
ἐβουλήθην; οὐκ ἀπῆλθον;
οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέ-
ρωσα; μή τις ἐπιτάττει;
μή

post quam pater iam ui-
uere non quibat. Aequum
itaque censeo, ut his pro
meritis debitum mihi à uo-
bis præmium donetur: non
quòd lucri auidus, aut sor-
didus quispiam sim, nec is
qui mercedis gratia de pa-
tria bene mereri statue-
rim: uerùm quòd præ-
mio cupiam officia mea
comprobari, neque repu-
diari aut inglorios fieri co-
natus meos, si uelut irriti
præmióque indigni iudi-
centur. At hic contradi-
cit, negáique æquum face-
re me, qui decorari nunce-
re, præmiúmque ferre ca-
piam. Neque enim tyran-
nicidam esse me, neque
quicquã à me pro legis sen-
tentia confectum esse, ue-
rùm facinori meo deesse
quiddam ad hoc ut præmi-
um postulem. Percontor
igitur illum, quid præterea
requiris à me? nónne uolui?
nónne ascendi? nónne oc-
cidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat?
num

μή τις ἐκλάβοι; μή τις ἐκ-
πλαγῇ διωγάτης; μή τις
μοι τῶν πανούργων δίφυ-
γεν; οὐκ ἂν ἔποις, ἀλλὰ
πάντα ἀρίστα μετά. καὶ
πανταχοῦ εἰρήνη, καὶ εὐδαι-
μονία σαφής, καὶ δημοκρατία
βέβαιος, καὶ γάμοι ἀσύγχυ-
τοι, καὶ παῖδες ἀδεῖς, καὶ
παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑ-
ορτάζουσι τὴν πατρίδα εὐτυ-
χοῦσαι αἱ πόλεις. τίς οὖν ὁ τού-
των ἀναίτιος ἅπας; τίς
ὁ ἐκεῖνα μὲν πάντα, τὰ δὲ
παρεσκευακώς; εἰ γάρ τις
ἔστι τῶν περὶ ἐμοῦ τιμᾶ-
σθαι δίκαιος, παραχωρῶ τοῦ
γέρως, ἀξίσομαι τῆς δω-
ρεᾶς. εἰ δὲ μόνος ἐγὼ πάν-
τα διεπραξάμην, τελμῶν,
λυσιωδῶν, αἰτιῶν, αἰσχυ-
νῶν, πειρῶν, δὲ ἀλλήλων
τιμωρούμενος, τί μου διαι-
βάλλεις τὰ κατορθώματα;
τί δὲ ἀχαρίστως πρός με τὸν
δῆμον ποιεῖς ἔναι; εἰ γὰρ
αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραν-
νον, εἰ δὲ νόμος τυραννο-
κτόνον

num quis iubet? num
quis minitatur Dominus? num quis nocentium ma-
nus effugit meas? Haud-
quaquam dixeris, sed o-
mnia plena pacis, omnes
restitutæ leges, libertas
manifesta, democratia
stabilis, inuiolata connu-
bia, pueri tuti, uirgines
absque periculo: publicámq
que felicitatem solenni-
bus ferijs celebrat ciui-
tas. Quis igitur horum
omnium auctor? quis est
qui illa sustulit, hæc pepe-
rit? Etenim si quisquam
præ me dignus honore
sit, cedam præmium, de
sistam à petendo mune-
re. Quòd si solus omnia
peregi, audens, periclie
tans, ascendens, interi-
mens, excrucians, alterum
ulus in altero, quid mea
calumniaris officia? quur
facis ut populus parum er-
ga me gratus existat? At-
enim num occidisti tyran-
num? Porrò lex, tyrannio
cida

πλὴν δίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δέ, εἰπέ μοι, τί, εἴ αὐτὸν αὐτὸς ἀνέλοι, ἢ τοῦ θανάτου τὴν παρασχοῖ τῷ αἰτίῳ; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης ἔδοξε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν κακῶν ἀπαλλαγήν. τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβε, ἐπεὶ εἰκὸς οὐ δεῖσθαι μὲ δι' ἐμοῦ γενέσθαι· εἰ γὰρ ἐφόνευσα, διὸ ἐκεῖνος ἦν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς ἐγκαρμαι τὴν σφαγήν. ἐμὲ δ' ἐφόνευ, ἢ χεὶρ ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἐνταῦθα περὶ τοῦ ξίφους τῆς τελευτῆς, μηδ' ἀξίωσον ἀκριβάσαι, ἀλλ' εἰ μενοῦν ὅτῳ, εἰ δὲ ἐμοὶ τὸ μενοῦν ἄνω ἴσχει. ἐκεῖ πρὸς πᾶσι προσέχετόσαι μοι δεῖ πᾶς, καὶ συνεφαπτέσαι τοῦτ' ἐξέργασται, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ ἀπέκτεινεν. τί δὲ,

cidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil uerùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat uiuere: nimirum ipse eadem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne disceptia de cædis modo: neque illud expende, quemadmodum interierit, uerùm an iam perierit: & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi uideris, atque his aduersus bene de Republica meritos calumnijs usurus: Si quis non gladio, uerùm lapide, lignóue, aut alio quouis pacto peremerit.

Quid

τί δέ, εἰ λιμῷ ἐπολιόρκησα τὸν τύραννον, τίν αὐχένα δὲ τελευτῆς παρέσχον, ἐκφύγοιμι ἂν ἢ τότε γε ἐμοῦ αὐτόχειρα τὸν σφαγέα, ἢ ἐνδεῖν ἄλλό μοι τὸ πρὸς τὸν νόμον, ἢ ταῦτα, χαλεπώτερόν τοῦ κακούργου πιφευσμένου; ὧν μέν ἐξιτάζει, τοῦτο ἐκκάει, τοῦτο πολυπραγμονεῖ. τίς τῶν πανούργων λέληθεν; ἢ τίς ἀλλὰ τοῦ φόβου; ἢ τί ἀπόμοιμα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ ἀμίαντα, ἀνεπιφθονώτατός ἐστι, τῷ τρόπῳ τοῦ πεπραγμένου χρώμενον, ἀκίνδυνον ὑβρίζειν τὸν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις δικαίοις. ἰγὼ δὲ καὶ τοῦτο μέμνημαι διηγεσαμένου ἐν τοῖς νόμοις ἐκεῖνό, ὡς μὲν διὰ τὸν πολλὸν ἀνθρώπων ἐκπλῆσαι μὲν τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, ἀνίκατε θανάτου ἔνοχα ἀστῖκε, εἴ τις κύτὸν ἀπέκτεινεν· ἢ εἴ τις μὲ αὐτὸν μὴ ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔβλαψε τὸ

Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisitum crus à me eadem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id, ut legi factum à me satis uideatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require, hoc exige: Quis nocentium reliquit? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum uestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute confecta sunt debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus (nisi forte propter diuturnam seruitutem ei illius sum eorum quæ ab illis dicuntur) caussam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu fecerit,

ἔργον, λυσιτελοῦν ἦ, καὶ παρὸν σχεῖν ἀφορμὴν τοῦ φόνου, τὰ ἴσα καὶ ἕτερον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀποτυγχάνειν· μᾶλλον δικαίως. ὁ γὰρ ἐβούλετο ἧττον πεπραγμένον εἶναι τὸ φονεύειν, ἐδόκει, καὶ προῃρεῖτο λοιπὸν ὁ βίαιος τοῦ βίου τὴν φόνου ἀφορμήν. ἵνα τὸν μὲν ἅπαξ ἀποκτείναντα κολάζειν ὡς ἀνδροφόνον, δι' ἅπαξ, καὶ ἀδικημάτων ἀφεῖναι βίαιος. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον φόνων οὐ πεπαυκότα τὴν πόλιν, ἢ τῶν ἐμοὶ ἀξίωσιν τοῖς ἀνδρείοις; εὐοὶ γὰρ ἐκεῖνος οὐκ ἔχειν λόγον, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸν ἐπραξα, ἀκολουθεῖν δέ τι τύχῃ ἄλλως χρηστὸν, ἐμοὶ μὲν διδόασιν. τί γὰρ ἔστι ἰδιωτικὸν, τὸν ἰσχυρὸν προαναιρεῖν; τί δὲ κατὰ λόγον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, ἂν μὴ πάντως τὸ ἐοικὸς αὐτῷ προσμαντεύεσθαι; ἴσως δ' ἂν τοῦτο φήσει, ὡς εὐτύχησε καὶ ὁ τεθνεὼς ὢν, ἐὰν ταύτην ἄρχειν τὴν προαγορίαν,

peregit, uerùm cõpulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoq; lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus ualere oportere audaciã, quàm factus: ac postea superuacaneũ est cædis rationem iniq; spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidã pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rem pub. iuui, non censes ea capere oportere, quæ his debentur qui beneficio iuuerunt? Neq; enim illud dicere possis, me quidem imprudentẽ fecisse, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidassem, eo qui ualidior erat, interempto? Cur autem gladium in uulnere reliquissẽ, nisi planè quod erat euẽturũ, idipsum præ diuinassem? Nisi forsan illud dices, hũc qui extinctus est, tyrannũ non esse, neq; hanc appellationem in illũ competere

ἀλλ' Ἀριστὲς ἐν' αὐτῷ πολλὰς, ἀ ἀποθάνοι, ἀλλοις ἂν ὑμᾶς ἐλευθεροῖ, ἀλλ' ἐν ἂν ἔχοις. ἀπὸ τοῦ τυράννου πεφονευμένου, τῷ τὴν αἰτίαν παρασχόντι τῆς σφαγῆς ἐν ἀποδόσεις τὴν δωρεάν; ἢ τῷ πολιτεῖαν μετώντι, μίσθον δὲ οὐ πάνυ ἀπαιτοῦντι, ἐπελαύνεις δὲ πλουσίοις; ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδιδόντα, περιττόν τι περιεπιστᾶς; ἀλλὰ τοι ἔ γε νόμος, ὡς φῂς, τὸ πρᾶγμα ἐν ἀρχῇ τῶν παραγενομένων, τὰ δὲ μέσα οὐ πάντα ἴδε, καὶ ἐν τῷ πολυπραγμονεῖν γάρ: καὶ ἐν ἀρχῇ ἀποκτείνας τὸν τύραννον, ἢ δὴ τιμὴν ἐλευθερίαν τυραννικήν; καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖν, ἀλογώτερον γὰρ κἀκεῖνος ἀντὶ ἀνελεῖν παρέσχετο τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, οὐ φυγὴ, ἀλλ' ἀθανασίας ἐπαίνοις, ἀλλὰ πᾶν τοῖς παλαίφατοις, καὶ πάντα ἀρὰ πᾶσιν ἐν γένει, καὶ ἐπὶ ἔμοῦ τὸ δρᾶν ἄπαν ἀπαιτημένον. καὶ μοι, πρὸς θεῶν, ἴδε

neque uos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis causſam ministrauit, præmium negabit? O' curiositatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris! Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid supernacaneũ præterea requiris? Atqui lex (ut fateris) caput rei gestæ spectat: quæ uerò ad id conducũt, ea omnia missa facit, neque tam ultrà curiosius excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metũ; uerùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionẽ, omneq; malũ radicitus excisum. Et mihi per deos ũ ab ini

tio

ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκῶ, πάντα διεπάσατο, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται, καὶ εἰ ἐνῆν τῷ προσθῆναι ἐφελόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ ἐνῆν μοι προθυμίαν καὶ γνώμην περὶ φιλοπολίτου, καὶ περὶ τῶν κοινῶν κινδύνων ἰδίλεσθαι, καὶ τῷ εἰκότι βουλόμενον τὸν τῶν πολλῶν ἀκτήμονα ὠνεισθαι τέλω. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέον τι, μαλακίᾳ, ἢ προσδιατριβῆς τινος τῶν διὰ μέσου πενήτων ἀπώνασθαι; ἐν ᾧ ἔδει μοι τοῦτο ἔτι μόνου, καὶ νόμῳ τῶν ἐλείπετο μόνων, καὶ τοῦ βουλεύεσθαι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ χρυσὸν ἀπεβάλετο, ἐν τι δὲ γνώμης αὐτοῦ παραπαίσας, γέρας ἀξιοῖ, ὡς ἀνάξιόν τῶν λαμβάνων. ἐμοῦ μὴ ἐνδόντος, ἄλλο δ' ἂν τι ἐμοὶ τυραννοκτόνῳ, λέγων, ἀπαιτεῖ μου, ἢ ἄγνωμον ὦ παρασχών; καὶ μᾶλλον, εἰ λέγων,

tio ad finem usq; (si uidetur) rem totam perpendite, num quid eorũ quæ ad legem pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet suppetere fortem, & amantem Reip. quaq; pro cõmunibus commodis periculum adire non recusct, quaq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquã mihi defuit? Num frangebar animo? Nũ quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam r. fuerit? Profectò non potes d cere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non uel uoluisse tantùm ista, ac statuisse, præclarũ facinus futurũ fuisse uideatur. Ac putato me soli⁹ animi uolũtatisq; argumẽto præmiũ postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset, uerùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Nimirùm. Si dicerem,

ἀδίκου, βουλόμενον, ὠδίνησα, ἐπιχείρησα, ἐπεμάδην ἀγνώμων, μόνος ἄξιος εἰμὶ τιμᾶσθαι, τί ἂν ἐπιτίμησα τότε; νῦν δὲ οὐ ταῦτά φημι, ἀλλὰ πρὶν ἐπελθεῖν, πρὶν ἐπιβουλεύσαντα, πρὶν φυρίαν πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐπιδεῖσαι. μὴ γὰρ ἁπλοῦν ῥᾴδιον, μηδ' ἀνυβρίστως ἐπελθόντι ἄνευ τοῦ πράγματος, φρουρὰς ὑπερβῆναι, καὶ δορυφόρων πρατῶσαι, καὶ δίψαι δυὸ τοσούτους μόνον, ἀλλὰ σχολὴν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννικῇ, καὶ τὸ ἐπιφθονώτατον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος οὗτος, μέγα καὶ ἀνεπίληπτον καὶ ἀνυπεύθυνόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φρουρούντα καὶ συνέχοντα τὴν τυραννίδα· ἤν τις οὖν νικήσῃ, πάντα οὗτος κατώρθωκε, καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἔχειν τῶν τέρματος προσελθεῖν, οὐκ οὖν ἐκοῦφίζει μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων ἓν δορυφόρων ἀπαράγων καταβαλόντι, κἀμὲ ἕ-

cives, uolui, statui, aggressus sum, uoluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tũ responsurus fuerim? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascẽdi, periclitatus sum, atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patrui. Neque enim usqueadeò facilem, factúq; procliuem esse rem existimetis, cu stodias perrumpere, satellites opprimere, unumq; hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput. Nam ipse iam tyrãnus non magna res est, neq; expugnatu neq; cõfectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentiq; tyrranidẽ quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod superest, sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq;

μηκέτι ἄπαυστος προσφέρειν· πάντα ἐστὶ προτίθημι, ἀλλ' ἐμοὶ τούτων οὐδὲν μέλει. φυλακὴν ὑπέστησα, δορυφόρους ἐνίκησα τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν ἀπέδωκα. τιμῆς ἄξιος ἐμοὶ τούτοις οὐκέτι δοκῶ, ἃ ἔτι ἀπόντος παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ' εἰ καὶ φόνου ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἐνδεῖ. οὐδ' ἀνεύρετός εἰμι, ἀλλ' ἄρχοντα μεγάλου καὶ γενναίου σφαγὴν, νεανίσκον ἀκμάζοντα, καὶ πᾶσι φοβερὸν, ὃν ἐγὼ ἀντιβουλόμενος καὶ πάντα καὶ ὧν, ὧ μόνῳ ἐδόρει, ἐτι μᾶλλον ἢ πολλῶν ἔρημα δορυφόρων. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὃν σὺ ζητεῖς, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γίνομαι; τί γὰρ, εἰ δορυφόρου ἦν; τί δ', εἰ ὑπὸ ῥίπτω τινὰ τῶν τυράννου ἀκόλουθων; τί δ' εἰ νικήτωρ ἦμην; ἃ μέγα ἂν ἔλεξε καὶ τοῦτο, ἀνελόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκρο πόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνῳ τινὸς ὀργάσασθαι τῶν τοῦ

neique satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: uerùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis non tibi uideor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requiris? Quin etiam si cædem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, uerùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quem ille ab insidijs erat tutus, cui unì fidebat, qui complurium satellitum instar erat. An' non igitur, quæso te, præmio dignus uideor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiã interemissem? quid si seruum aliquem charum? an' non hoc quoque magnum usum fuisset, conscendisse, mediáq; in arce, medijs in armis, aliquem

τῶν τυράννου φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν πατροκτόνον αὐτὸν ἴδε, οἷος ὢν τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος καὶ χαλεπώτερος, καὶ ἀνηκουστότερος ἀπαραίτητος, καὶ πολλῷ ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, πλησίον τῶν ἐλπίδων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ πεφυκὼς τὰς ὑμετέρας συμφορὰς διαμηκύνειν. βούλει τοίνυν μόνον πεφάχθαι μοι, ἵνα δὲ ἐκ τῶν τύραννον διαπεφευγότα; χρῆναι δὲ ἐμοὶ τούτοις κἀκεῖνο. τί φατε, ὦ ἄνδρες; οὐχὶ πάνυ ὑμῖν φαίνεται; οὐ δικαίως, οὐ δικαίως, εἰπὲ ἀφίημι δῆτα; νῦν δὲ καὶ τὸ κυφὸν αὐτοῦ ἐννοήσατε· ἐγὼ γὰρ οὕτω κατὰ πάντα ἐμαυτῷ τοῦτο, ὡς ἐοικὸς, ἐξετάζω, καὶ τὸν τύραννον ἀκίνητον ἐν ἐμοὶ φόνῳ, ἐχόμενον, οὐκ ἀπολύω. ἀνὴρ δυσκαθαίρετον ἐμοὶ τοῦτο, ἐὰν τελευτήσῃ ἀδικώτατον, ἀλλὰ λύπην προβεβλημένος πολ

è tyranni familiaribus iucundare? Nūc & hunc ipsum qui occisus est, cauſmodi ſit, conſidera. Filium erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia durior, ad contumelias molliior: quodque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quíque in longum noſtras calamitates poſſit prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectũ eſſe, ipſum uerò tyrannũ uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horũ nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Nõ dabitur? An non & illum recipiamus? An non dominum, an non grauem, an non intolerandum erat? Porrò nunc negotium ipſum deinceps ipſum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit pulcherrimè confecit, tyranníque aliena cæde occidit, non ſimplicíter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatiſſimũ illi, nidelicet tantorum facinorum ſibi conſcio: ſed poſtea-quam illum prius multo dolore excarnificaſſem, tum, quo

ἀῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἀναξίως τὰ φίλτατα εἰκῆ πεπτωκότα, ὥσπερ ἐν ἑτέροις, ἀπ καὶ τὸν υἱὸν, ἀλλ' ἐν καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον τῷ πατρὶ, εἴπερ τῷ καὶ λύσιν ἐμπαλαιομένου. τοῦτ' ἔστι πατρῴου τὰ βλάμματα, τοῦτο ξίφη δικαίων τυραννοκτόνων· οὕτω δὲ καὶ ἄξιος ὁμοῦ τυράννου, οὗτος τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἐγκλήμασι. τὸ δ' ἀθρόως ἀπολωλέναι, τὸ δ' αὐτὸν ἀναιρεῖσθαι, τὸ δὲ μηδὲν τοιοῦτο διαμαλλᾶν, οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἄξιον, οὐ γὰρ ἠγνόουν, ἐγὼ φησὶν, εἰδὼς ἐγὼ, οὐδὲ τὸν ἄλλον ἐδόκουν, ὡς ἐμοὶ τοῦτον ἀνδρικῶς καὶ δικαίως πρὸς τὸν θεὸν ἔχειν, καὶ ὡς τὸν αὐτῷ ἐξιόντα ἐπιβιῶναι δ' ὀλίγον αὐτοῦ χρόνον. πάντων μὲν γὰρ πατέρες ἴσως πρὸς τοὺς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ καὶ περιόντος ἄλλου τι τοῦ ἄλλων ἀκμαιότερος, ἐκείνου ἐρῶν

quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso ævi flore, tametsi scelestum quidem illū, attamen & ætate vigentē, & patri similem, sanguine tabōq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentum vulnera, hi gladij ucrorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabā uir egregie, non ignorabam inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ductarus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerùm hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idq; meritò,

ἡρῶν μόνον ἐκεῖνον καδεμόνα, καὶ φύλακα δὲ τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῷ πατρὶ, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε οὐ καὶ μὴ διὰ τὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπέγνωσιν, οὐδὲν ὑπὲρ πατέρα πεπονθέναι ἐκεῖνον, καὶ λογιζόμενον, ὡς ἄδηλον ἐστὶ τὸ ζῆν ἑκάστῳ, δὲ ἐν τῷ παντὶ ἀσφαλέστατα καθημένῳ. φόβητρα τοίνυν αὐτῷ ἀέρια πολλὰ, τὴν φύσιν, τὴν νόσον, τὴν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐκ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐπεκάθηντο τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνου κατέφευγον. ἀπέδωκε γὰρ ὑμῖν ἄτεκνον, λυπούμενόν, ὀδυρόμενον, δακρύοντα, πεπονθότως πάνυ, ἐλεεχρόνιον μέν, ἀλλ' ἱκανὸν παρέχοντα καὶ τὸ ἀνύστατον, οἷος ὑπ' αὐτοῦ, ὅσπερ ἐκείνων ἕκαστος, καὶ πολλῷ μᾶλλον πατρός, ἢ ἐκ τοῦ ἄλλου γένοιτο. πῶς μὲν

quippe qui cõſpiceret illum unicum eſſe qui curaret ſeruaretq; tyrannidem, quiq; ſolus pro patre pericula ſuſciperet, & tutamen imperio adderet. Itaq; ſi non ob charitatem, certè ob rerum deſperationẽ ſciebã illum protinus exiturũ è uita: perpenſurũ enim, iã nihil eſſe quur uelit uiuere, adempto tutamine quod illi filius miniſtrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illum agnina tim circumſiſterent, forma, dolor, deſperatio, formido, quiq; in poſterum immine-bant metus. his aduerſus illũ auxilijs ſum uſus, atque ad id extremum illum cõſilium adegi. Interijt itaque uobis orbus, excruciatus, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ, uerùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtremò, quod eſt omnium acerbiſſimum, ipſe ſibi necem conſciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miſerrimum, multoque atrocius eſt, quàm ſi per alium inferatur. Vbi mihi gladius

πού μοι τὸ ξίφος, μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίζει; μή τινος ἄλλης ἕνεκεν τοῦτο ἔδω; τίς αὐτὸν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγεν, πρὶ τὸν τυράννου τίς ἐχρήσατο, τίς αὐτὸν ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέστειλεν; ὦ ξίφος καινωνὸν ἡμῖν διάδοχον τῶν ἡμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀπολώμεθα, καὶ ἀνάξιοι δικασθῶμεν δωρεᾶς; εἰ γὰρ ὑπὲρ μόνου τοῦ τοῦ τὴν τιμὴν ἤτουν παρ' ὑμῶν. εἰ γὰρ ἔλεγον, ὦ ἄνδρες, ἀπελευθερῶσαι βουλόμενοι τὸν τύραννον, καὶ ἀνόπλῳ ἐπὶ τὸ παρὸν καταλαμβάνοντες, ξίφος τοῦτο ἡμῖν ὑπηρέτησεν, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἡ ἐλευθερία σωτήριος πᾶσι, τοῦτο τιμῆς καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσατε, διαπλέκω οὕτω δωρεᾶς κλῆμα ἐκ ἂν ὑμῖν ἁψαίμην, εἰκ ἂν ἐν τοῖς ἀνδριάσι ἀναγράψατε; ἐκ ἂν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναθήκατε, ἐκ ἂν μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο πρώτιστα τιμήσατε; νῦν μοι ἐννοήσατε, εἶτα

gladium? Num quis alium eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eũ ad illum misit? O' ea sis particeps successorũq; meorum egregiè factorum; post tanta pericula, post tã tas cædes cõtemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à uobis postularem: si sic dicerem Iudices; tyrãnum, quum mori uellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendã libertatem auxilio fuit uniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retudissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundum Deos uenerabimini? Nunc mihi considerate,

οἷα πεπονθότα ὑπὸ τῆς τυ-
ραννίδος, οἷα δὲ εἰρηκότα πρὸ
τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐκ-
ἀμοῦ φονευόμενος, καὶ τιτρω-
σκόμενος πολλαῖς βλάβαις
ἐς τὰ φανερὰ τῆ σώμα-
τος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ
ἕκαστον τὸν γιγνωσκόντα, ὡς
αὖ καὶ πρώτους διὰ παν-
τρόπου, ἐμβαίνοντος τοῦ γέρο
οντος, εἰ βούλοιτο, καὶ σύμ-
μαχον. ἦλθε γὰρ προθύτατα
ἐπὶ τὰ, καὶ ἀδρῆ, ἀλλὰ διε-
πλῶν τῶν ἐκείνου πακῶν. ἐγὼ
γὰρ ἐπιτηδειότατος, πάντες
μὲν ἦσαν ἀνεψιαδοῦς γεγο
νότος, πατρολωὴρ δὲ τοῦδε
παιδιτῆ τοῦ νεανίου, καὶ τῶν
οἰκετῶν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ
λοιπὰ τοῦ δράματος ἐπιτη-
δεῖον, καὶ ἰδὼν ἐγὼ, ὃν
ἔχθιστον, δίκην ἐμπνέοντα,
ἡμιγυμνόν, ἐμπεπλησμένον
τοῦ φόνου, καὶ τὰ ῥοπήματα
σωρηδὸν, καὶ πολλὰ καὶ κα-
κὰ, ἀνδρὶ τοιούτῳ τινὶ,
ἀνημένῳ,

quæ uerisimile est fecisse ty-
rannum, quæ dixisse prius-
quam sibi mortem consci-
sceret. Quum inuenis à me
trucidaretur, ac multis etia-
am uulneribus confoderetur, idque in ijs corporis
partibus, quæ conspicuæ ma
gis, magisque sint oculis ob-
uiæ, uidelicet ut quammaxi-
mè discruciaret eum qui ge-
nuerat, quoque primo sta-
tim conspectu perturbaret,
miserabiliter inclamabat,
parentem implorans non
adiutorem, nec opitulato-
rem: quippe qui senex tam
esset, atque imualidus inuerùm
domesticarum cladium spe-
ctatorem. Nam ego interim
discesseram, auctor qui fue-
ram totius tragœdiæ, relin-
quens actori cadauer, sce-
nam, gladium, reliqua quæ
ad actũ fabulæ pertinebãt.
At ille adstans ubi filiũ con-
spexit, quem habebat unicũ,
semiuiuum, sanguinolentũ,
cæde conspersum, tum uul-
nera perpetua ac plurima letbalia, hunc ad modum excla-
mauit:

κὐηρέμεθα, ωιφονεύμεθα, τιτυρεύονται τεθνήμεθα· ωοῦ ἐ σφαγεὺς, τίνι μι τηρεῖ, τίνι μι φυλάτ]ει, λιὰ σοῦ, τέκνον, ωρασεχόμενόν; ἐ μέ τι ἀει χρόνῳ ἀπόλλυσι· καὶ τῇ βραδύτητι καλέσῃ λίαν, καὶ ωαρατέτμηκέ μι τὸν φόνον, καὶ μακρῷ μι τῷ σφαγίῳ ωοιεῖ; καὶ τοῦτο λέγων, ἐξέπεσε τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἐσ ωαλὸς ἦν, λιὰ τὸ ωάσχειν τὰ τῆ ωαλαιᾷ ἐκφέρων. ἀλλ' ἐνὸς τοῦτο ἐνδέησεν· ωάλαι δ' ἦν ἄωλος ὑπ' ἐμοῦ καὶ τέκνον ωρὸς ὃ ωρὸς ἁρπασθησόμενον, καὶ ωρὸς τὸ μέλλον τέλμενον ἀπεκλεισμένον. ἀπὸ ωάσης λὴ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ ῥώματος ἦλθον τὸ ξίφος, φασὶ· ωρὸ μικροῦ μέν μι ἀπέκτειναι, νῦν δ' ἀνάσπασον ξίφος· ωαρὶ σὸν δεῦρό σι ωκρομάχαιραν ἦλθ', καὶ ωρόβυτικῇ χερὶ λυγχέᾳ σωκτάνισον, ἐκκάθηρον, τυραννοκτόνησον, καὶ τοῦ ωρωδᾶν ἀπάλλαξον.

ἀδι

mauit: O' nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit! qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus nisi forte me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producti que mihi mortem, reddit que mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, pro pterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem decrat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad faciendum futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è uulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio. Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera.

Vtinam

ἀλλ' πρότερος σὺ ἐπέτυχες, ἀλλ' ἐγὼ τάξιν προὔλαβον τῷ φόνῳ. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' οὐ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι τιμίῳ ἄνδρι ἔξων ἐπιθεὶς· νῦν δ' οὐδ' ὡς ἄτιμος, νῦν δ' οὐδ' ὡς ἐπὶ φονεῖ δικαίῳ. καὶ ταῦτ' ἄμα λέγων, ἐπῆγε τῷ στέρνῳ, βρόμῳ, ἐπὶ ἀνδρομήκης, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀδρῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπουργίαν τῷ τελευτῶντι. καὶ σοι πολλάκις ταῦτα; πόσα βροῦ μασι; πόσοι δάνατοι; πόσαι τυραννικίδια; πόσοι δυσ μενεῖς τῷ τότε, ἐπιόντι καὶ τὸν μὲν νεανίαν πρεσβύ γοντα δὲ αὐτῷ προσιόντα, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν κοινω νοῦντα, τὸν ἀνανδρίαν ἐ πόνω, καὶ ἐπανίσιον ὑποπτεύω, καὶ τὰ ἔργα τῷ ξίφει τοῦτο μῶ· αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοῖν ἐπιδεικνύ μενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γε γένηται τοῦ δεσπότου, καὶ μετὰ

Vtinam prior in te incidissem, utinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannum dumtaxat, sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autem tanquam orbum occumbo, nunc tanquam cui desit etiam mactator. Atque hæc ubi dixerat, gladium adegit, tremens, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebant uires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia! Quot ulnera! Quot mortes! Quot tyrannicidia! Quot præmia! Postremò spectantis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium uirum opus. ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam mei quegladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino præstitit, te-

stans

μαρτυρήσειν ἔτι μοι πιστὸν διηκονήσατο. τῶν γὰρ ἐμοῦ σφαλέντων, μικρότερον ἦν, τυραννίδα δὲ λαμπροτέραν ὄντι τῇ καινότητι ἐστί. κἀγὼ μὲν πανταχοῦ τῶν τυραννίδα πάντων, εἰμὶ ἐγὼ μεμίσηται δ' ἐς πολλοὺς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα δ' ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπεκρίνατο.

stasij: quòd mihi fidam nacta esset operam. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrandem sustuli: caterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladium omnibus inseruiit.

GILBERTI COGNATI

Argumentum.

Quidam in arcem ascendit uti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: uerùm filium eius interemit, gladiumq; in uulnere reliquit. Aduenies tyrannus, ubi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi conscit. Is qui ascenderat, tyrannicq; filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLAMATIO D. ERASMI ROterodami, non illa quidem uersa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano uersæ respondeat.

ARGVMENTVM.

Eiusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandũ tanquam

tanquam tyrannicide, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui non ipſum tyrannum, ſed filiũ tyrãni occidiſſet. Exordio beneuolẽtiam captat à perſona iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat quaſi ipſe quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpondet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atque ipſo uicißim in ſuſpicionem ex modo actionis uocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione iudicis, quorſum in hac cauſſa maximè ſpectare debeat: atque inde ad confutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad ſummum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, ut quæ non quid quiſque voluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neque cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique ad genus rebus ſatis eſſe conari aliquid & cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendens diuerſam eſſe rationem præmiorum & pœnarum. In maleficijs interim & uoluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmium dari, niſi ei qui quod lex proponit, reipſa effecerit. Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officium præſtare ciues debere: & illũ ſatis mercedis pro conatu ſuo retuliſſe, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, eandem filij, mortem patris conſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrãnus poſtea ſeipſum confecerit, ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum, & quidnam pater occiſo filio facturus fuerit: & hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò ut incertum & periculoſum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam ut fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere, id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere. Idque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cœptam renouat, de eo quatenus uoluntas

tas in legibus ſpectatur,& in quibus per ſe ſufficiat, nempe in maleficijs,& non in beneficijs,& ob id neque hic præmium illi deberi,ut qui coperit non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uoluntate,conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potiſſimùm amplificat:puta filium fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis, cóque ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput,confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde,ut maximè fuerit, legem iubere ipſum tyrannum, non ut quiſque tyranno ſimilis,aut nocentior etiam eſt,occidere. Et hic multis uerbis de auctoritate legum diſputat, & quòd non temerè uerba legum huc aut illuc deflectenda ſint:alioqui multa pericula & incommoda exoriri ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat:& ut alter uoluiſſe, egiſſe, effeciſſe ſe diceret,ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum,nec; recta ua aggreſſũ eſſe, neq; denique id quod lex iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem cõcludit breui παραφωνήσει & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantiũ cũ petitore, ut inique & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſſa hæc,Iudices,apud concionem populärem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit,eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos,ſapientiſſimósque: nonnihil profectò uererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolos'que multo minus: quippe qui frontem modò, quaſi'que perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propius contemplantibus, uideri

uideri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſſa tam populari, uelut importunius obſtre pere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditùs tollere ſolet, uerùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnaſq; calamitates, ac ueluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætereq; ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quam libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum inſtituere non ſinit. Verùm ueſtra Iudices ſingularis ſapientia perſpicacitásque, non hoc tantùm ſcrupulo me leuat, uerùm & hanc mihi fiduciam ſuppeditat, uti ſperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (ſicut iſte calumniabatur) ſed ſolita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate ſuſcepi, uobis non modò nõ inuidioſum, ſed fauorabile plauſibileq; uideatur. Etenim poſtquam uiderem manifeſta quadam Deorum beneuolentia, poſt diuturnam ac miſerrimam illam ſeruitutem, toties Reipub. uotis expetitam libertatem aliquando contigiſſe nihil prius curandum nobis eſſe iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas eſſet profecta, quò uidelicet munus ſuum huic urbi propriũ perpe-

perpetuumq; facere uellent, & constabilire tueriq; quod largiri non essent grauati, meminissemusque ijsdem in manu esse ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm ut inde temerè dari præmia conueniat immeritibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis uerterunt bene, hoc tantum muneris à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominē conferimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (ut mox docebimus) non uereatur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsis in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: uerùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spectandū, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,

permulta ad id requirũtur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulo pòst euincemus. Proinde quam non toleranda improbitatis mihi uidea-tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, cum à legibus præmium omnium maximum petere: petere: dicat imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debitura. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tũ illud utrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus quòd apud ornatissimum sanctissimorum Iudicum consessum, histrionem quendam uobis è comœdia recubare uidistis iudices, ut è corona plerique risum tenere nequirent, dum: personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese teriß; quaterß; tyrannicida, de sua puerili gladio commilitonis suo, qui per se prudens senem necauerit: digno uidelicet, qui inter sidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus facis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus superciliis, quàm stupidis oculis, suum ipse uobis encomiũ decantabat? Quæso Iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nónne uobis minitari uidetur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, inuolum: diuino illo meo ac fortißimo gladio, qui uel sine me meas uices, ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam

ferat

ferat iactantiam, uel in eo qui uerè tyrannum occidisset? Hæc quoque me cauſſa Iudices (neque enim inficiandũ eſt) commouit, ut huius obſiſterem petitioni: uel magis ut immoderatam arrogantiam, ut odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim uniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, ut hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit uictimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe unicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices auguramini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, ueſtra auctoritas, ueſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi ut tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum minitetur? Vtrum eſt hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi ſuccenſes? Quid minitaris oculis? Quid terres ſupercilio? An mihi non licebit libertate in cõtradicendo (tuo ſcilicet munere) uti, quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiã in proſcenio leges fieri uetãt) crimẽ tã atrox, tã capitale in ciuẽ impingere, tãtùm ga libuit, idq; apud Iudices iratos, in tã frequẽti ciuiũ corona, quod neque as uel leuiſſimo cõfirmare argumẽto. Siquidẽ quàm reliqua glorioſè, tam illud impudenter diceb.s, mihi nullã fuiſſe cauſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem: niſi quod tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, ulciſcerer.

Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres quàm atrocia, quãto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res ulla mihi cum tyranno intercessit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quenquã criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, ut tibi obsisterem? Deniq; (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, ut sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiecerẽ. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, istbuc uerò non grauissimum modò, uerùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem uel uerbo refrager si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolitius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas.

censeat. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si uerè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: uerùm etiam uehementer illustro, quandò non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stulticiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino ut nostro omnium periculo hæc urbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causſam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: ut uel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causſam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel tyrannorum causſis citra fraudem agere licere. Neq; tamen à uobis postulo Iudices, ut uel mihi prosit in causſa hoc meum erga Rempub. studium, uel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio uel atrociſsimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiã, ut tyranno fauisse uidear, nisi certioribus quàm ut à quoquã refelli possint, argumẽtis euinco, nisi demũ et aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, ut quãmaximè ciuiliter qs agat, nullũ ei deberi præmiũ: sin exactus, seueriusq;, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuiſsimè facio, quæso Iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meminiſtis Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere uolut,

nisi quòd grauem seruitutem toleraſſemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neq; enim hoc in quæſtionẽ uenit, quàm miſera ſit tyrannis, quàm optanda libertas: ſed de illo cognoſcitis iudices, quam libertas huic urbi ſit reſtituta, quanta huic laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod euenit cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegã autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus eſt: quod equidem refellendi genus ſimpliciſſimum eſſe puto: ſequarq; partes illas quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agẽs, ut quemadmodum ingenioſi conuiuatores eidem carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt ut multa opſoniorum genera uideantur, itidem iſte nobis ex unico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte facinus ſuum ſibi ipſius eſt uerſicẽ attollere, & in quibus identidem reſtitabat. Quòd ſi me deturbante, uel in uno quolibet conſiſtere poterit: tum ipſe ſeſe uictorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd uolui, deinde quòd conatus ſum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: poſtremò, quòd pater ob mortem huius ſibi necem conſciuit. Principiò quòd uoluit iudices, quis non laudis eſſe iudicat, quàm ut ſit refellendum? niſi quòd iſte tacita uoce inclamabat, toties inculcabat quòd tyrannum uoluiſſet occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamen præmio dignum aſſeuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nuda uoluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant homines, ut neq; poenam irrogent ſi quid uelis, modò perperam: neq; præmiũ oſtendant,

ostendant, si quid officiosè uelis: uerùm id unumquemque uoluisse interpretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est uoluisse, quod quidem arduis in rebus uel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò quippe: quibus solis perspicuum est quid nolis aut uelis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominũ uices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione fama; iactata. Postremò ut non nisi comperta recipiat, nõ audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamanti que tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adserto. Quòd si nulla lex ullo flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coerceat, multòque magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) postquam in criminibus non accipit insimulationem meræ uoluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem uoluntatis admittet? Quis autem est ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non uel leno, saltem emolumenti causa uelit? Denique quis non facilè simulare possit, uoluisse se,

uidelicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quãtum hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nẽ pe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficiũ rependit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene uelit Respublicæ? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. uerùm illud interim præmij feres: uelut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem: ausit à quoquam petere, ut rem pro uoluntate auferat. Nemo iam uecors, qui concedat, ut uoluntatem nescio quam, hoc est minus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantum, inquis: uerùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consulè facis, quòd de gradu illo desiliẽti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodius consiteris. Nam etiamsi paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamẽ est, quam lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum inisset contractum, ita ut ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: nirum ni suo utercq; periculo, atque is nondum præstita conditione numnos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidẽ

effectum

effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidē uerbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti: si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, ut lucrum condition̄e promissum postulet, nō præstita conditione: nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illud unū audiā, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulum iam est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An non intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterū ad illum propriè pertineat: uidelicet persoluendæ mercedis, & præstandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res unde corradendum quod debeam preciū. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quicquam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè proucnisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quic-

quam ad te pertineret? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum uigiliarũ exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior scrupulosiorq; , quàm ut legibus tam occupatis conueniat alienam expendere uolantatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq; nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neq; ui, neq; dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quidvis circumspice: & si potes usquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: credo, num quando uidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine uendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq; id in re penè ludicra, certè ad uoluptatem comparata. Et tu in tam serio omnium; splendidissimo negocio id tibi postulas, quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimum tentare? Age quoties & illud uidisti euenire, ut qui sese fortissimè doctissimeq; gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset, & ignauissimo fuerit euentus? Habeat ille sanè quod causetur: excidisse habenas, consternatũ equũ, fractam rotam, iactet se uel arte uel uirib. tanto præcellentiorẽ, quanto Ther-

sitæ

ſitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullũ habebit: fortunã ſuã incuſare licebit. Cæterùm agonothetæ non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, ut eius uteretur cõditione: id eſt, ita demũ præmiũ ferret, ſi uirtuti fortuna fauẽte uiciſſet. Alioq ſi conatui, nõ tãtùm effectui præmiũ deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen uenſſent. Quanquã in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis uoluptatiſq; gratia proponuntur, fit interdum, ut uictis quoque præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: uerùm ſeriis in rebus, atq; adeò periculoſis, quæ'nam obſecro lex unquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, ut omnes numeros impleret? A' quo tu quantum abſis, mox audies: nã nũc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis unquã ad hunc honorẽ uel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis uulneribus diſceſſerit? Profectò ni ſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis unquam his uerbis muralem petijt: Acriter contendi iudices ut mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quãuis libet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tã impudẽtis eſt ut muralẽ coronã ſibi deberi dicat. Obſidionalẽ nemo flagitat, niſi depulſa obſidiõe. Poſtremò nullus bonos petitur, niſi ab eo q id effecerit, ad quod bonor inuitat. Qui nauim in tẽpeſtate deſertam ad littus perduxerit, huic ex lege uẽdicatio eſt earũ rerum quæ nau uehebãtur. Quorſum attinet hic tuã iactare pitiã, ſudores, pericula, conatũ? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, ſed uictus tempeſtate deſeruiſti: audebis quicquam ex his quæ ſunt in naui, tibi uendicare? Aut ſi auſis, futurum ſperas ut quiſquam te uel pilum ſinat attingere?

Non

Non opinor. Si quis unquam ouationem, supplicationem, triumphum obtinuit, quòd ad uictoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: aut de ey tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine ne tibi noua spe blādiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua uirtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximā partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat uerbis est opus, Tyrannū occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrānicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; uirtute freti, quorum nemo tamen tyrannum intermisit: utrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, uni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic unus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operā: negabis æquum esse, uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cōditio proponitur, eam numerum facit æquissimam, quisquis sponte

sponte

ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm uel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari: ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari uelit, id palàm atq; in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm ut res quamoptimè cadat: quòd ſi poſteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccenſeas. Fortunã, ſi ita lubet, in ius uocato cum lege nihil tibi rei: quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. Neque uerò exiſtimemus Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, ut conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint: uidelicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, uerùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebant, ut ſi conatui præmium ſtatuiſſent, temeritate conantium Reſp. ſubuerteretur potius quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm graue capitaleq; ciuitatis ulcus? huic ſi quis medeatur, ei merces digna propoſita eſt: quam ita demum ferat, ſi remedium præſentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, niſi certum artificem, qui ſua diligentia peritiaq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ, ut dum ipſe ſalutem dare conatur, illa uitam penitus eripiat. Quid? utrũ tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum præmio iudicas inuitandum eſſe: an potius pœna deterren-

terrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit. Nec illud te subleuat, quòd mihi uidebare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici scelleris molitioni, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multo propensiorem uideri ad compensandam uirtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; uide, quàm hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: ut temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem uenire sinit: uerùm in paucis duntaxat, quæ uel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: uel eiusmodi sunt, ut prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, uenificium, proditio. Postremò non uides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item uetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà uix unum atq; alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durum ac seruile uideatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxorem ducere, operã dare liberis. Hic lex nimirũ urbanius ac uerecũdius tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitũ: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præsta-

præstare decebat. Rursus alia tametsi id genꝰ sunt, ut à quo uis non improbo ciue præstari uelle oportent, tamen & fortiora uidentur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm ut multi uelint suscipere. nam inhumanum uidetur, cuiquam uitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igĩtur præmio animat, quasiq; calcar addit uirtuti. Proinde nõ oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si atĩtior, si uigilãtior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratiõe in alienas partes decessĕdit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiã criminib. exĩplũ aut nouũ noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamẽ idẽ fieri consueuit, si quis quid noui faciendo cum laude patrauit, ut præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non uel gratis patria debeat ciuis? cui si uel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidẽ si quid in leges commiseris, non potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmiũ debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset ullis legib. quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ, sed malis è moribus natæ sunt (id quod uerè uulgò dictitant) ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmodum

dum de aureo Saturni ſeculo fabulantur poetæ, ſuo quemq; ſponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmium decernat? Vti lex nõ minatur niſi improbis, ita non pollicetur, optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo, quum uirtus abſoluta abundè ſeipſa cõtenta ſit? Proinde petere quod illa non ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſſimũ eſt: improbè flagitare quod ea candidè ciuiluterq; promiſerit, ciuis eſt probitatis non ſatis ſpectatæ. Tu quid mereris, paulo pòſt excutietur. Interim finge ſanè præcipuam quandam utilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur: utrum protinus clamitabis infrugiferum fuiſſe officium, ciuitatem in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedem ex animi tui ſententia decernant: an potius ipſam uirtutem abundè magnum ſui præmium iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hunc eſſe maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi non contentus iſtis, aliud adhuc neſcio quod præmium deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodum tuliſti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te conjectos circumferre? Iſta inquam uel maxima præmij pars: nam pecunia ſanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, uel caput potius ipſum tuo deeſt factori. At cum interim his rebus frueris, dum nõ occiſo tyranno, tamen uelut tyrannicida celebraris, quæſo te, quantula pars abeſt à tuo præmio, quod laturus eras etiamſi tyrannũ occidiſſes?

occidisses? Postremò istuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium impuare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro spectante Repub. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi uidetur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ uel lucro tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm ut illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi uoluntas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iamdudum alium gradum (ut uideo) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde aliò fugientem persequemur, nec usquam sinemus consistere. Atqui non tantum aggressus sum, inquis, uerùmetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo fecit tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parêtem ais abs te, iugulato filio, cadè occisum operarijs enim referre quæ uia peremeris, modò sustuleris: imò

ſplendidius iſthuc uideri uis, quòd tuo quidē enſe, uerùm ipſius dextera ſit interemptus. Hæc tam honeſta, Iudices, oratio poſſit parum attentum fallere, præſertim hoc rem fucis illis ſuis & phaleris uenditante, dum nobis ob oculos ponit ualidum illum florentemq; iuuenem, ſic patri adamatum, crebris uulneribus confoſſum: parentem ſenem miſerum illi circumfuſum, eodem exanimatum enſe, ſanguinem utriuſq; inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplendida, ſed quid ad tuam cauſſam attinent? Nemo tam cæcus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, ſpectaculum illud multo omnium iucundiſſimum extitiſſe ciuitati, quum ſenem tyrannum iuueni uideret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet ſeſe leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima, quum Reipub. ſint gratiſſima, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrū tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt, an fortunæ, ſuperumq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus eſt, id uerò quàm eſt futile, nihilq;? Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum utendū abs te rogaſſet, tyrannus eſſet necatus, nū tu protinus tyrannicidæ præmium petitum uenires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti, de quo certè controuerſum eſſe poterat, tyranni nomine cenſendus eſſet, néne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquiſti. Si prudens, prudens excidiſti à præmio: ſin metu, multo minus etiam cauſſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebis, uti prudens uolensq; reliquiſſe uidere. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quum tibi ſic in manu eſſet, non toto metu liberare Remp. ſed ultorē tui facinoris, & uerum ceriūq; tyrā

num relinquere? Intelligebas (ut ais) omne negotiũ cõfectũ extincto iuuene, propterea q; modis omnibus futurũ præscires, ut senex illico sibimet eodẽ gladio necẽ cõscisceret. Videte Iudices, in manifestißimo mẽdacio qua rima conatur elabi. nisi diuinãdi scientiam cõmentus fuisset, non poterat hunc explicare sese. siquidem hæc uel augur, uel haruspex, uel uates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicãti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid uanius, quid ueri dißimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus? An cõiecturis es assequut⁹ id cuẽturũ quod euenit? At q̃d aliud effici cõiecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicare? Porrò in re tã ancipiti, quæ dementia erat spem incertã sequi, discrimen certũ negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquit, iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat, quàm ut filio uellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeò nõ esse naturæ rerũ cõsentanea, ut iã omnib. uideãtur esse cõfutata uel priusquàm refellantur? Vtrũ senì mentem ullam fuisse putas, an nõ putas? Si nõ putas, fieri potuit ut illi tutũ uideretur, quod neutiquã erat tutum: atq; ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd usqueadeò diffideret? Quasi uerò tyrãnis uirib. dũtaxat unius hominis, ac nõ multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitiõe, crudelitateq; conti neaturiquæ omnia si magis in senẽ q̃ in adolescẽtẽ cõpetunt, quur tu in diuersum torques augurũ? An nõ illa ætas usu rerũ callẽtior est? an non altius dißimulat? an nõ cauet diligẽti usi? an nõ prospicit oculati⁹? irascitur implacabilius? tenacius

iniuriæ meminit? melius; in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis uires afferũtiat in tyrãnide profectò multo minus. Cur magis illũ terreret adẽptus filius, quàm extinctus satelles quispiã audacior, quũ arx supereßet approbè munita, supereßẽt opes, arma, satellitũ ingẽs agmẽ, tot in ciuitate factiosi potentesq; qui non solùm tyranni partes adiuuabant, uerùm etiam tyrannos agebant! quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimium securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda uiridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, una filij mors consternauit, ut rebus desperatis protinus è uita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam temeritatemq;, adeò ut expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: ulcera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quàm ut defuncto posset supereße. De matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis unquam istuc audiuit, tyrannum usqueadeò pio in liberos fuisse animo, ut non dicam commori uoluerit, sed conuiuere cõmodè quiuerit? Credite mihi, prio-

bi, priuatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui uel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerioq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si ullos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò ut præposterum uel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua cõsilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, uitæ parentem altricemq;, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, ut illam crudelissima opprimat seruitute, borũ phana despoliet, iura contemnat? Verùm ut largiamur tibi nõnihil, finamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, usqueadeò indulgenter illum adamasse filium, usqueadeò in eum omnes uitæ suæ spes, uoluptates, opesq; semel contulisse, ut illo sublato ne minimam quidem uitæ cautam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si uis) Promethei simulacro: quotusquisque fuit pater, quotaquæq; matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersierit? Natu-

rabis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatus parentibus uel indulgentißimis, mulierc ularum intemperantißimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia matercularum omnes: quì tibi compertum esse potuit, utrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? quo diligebat impotentius, hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maximè uellet ese superstes: uel ob id deniq;, quò ueterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatam irritatamq;, Reipub. supplicijs saturaret. Quòd si aliàs uitæ periculum iussset, hæc nimirum una causa poterat illam in uita retinere. Quid autè senili animo uindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur ardu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigniq; contumelia lacessatur? Quæ uerò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, ut tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fecerit unquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis, si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiè solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in tigribus uidemus euenire? Quòd si tibi uni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem uersa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendam'que insiliret?

filiret? Id si non euenit, magna dys gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige nunc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, ut matercularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quòd ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, ut præsciueris, & certum præsciueris, Deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscierit, quum præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euénit: doce quis deorum quando istbuc tibi prænunciarit. Nihil habet quod dicat. Verùm posteaquam rem feliciter euenisse uideres, tum demum post factum uates esse cœpisti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici consueuit, post euentum stultos etiam sapere: & quò fortunæ beneficium uerbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præscisse uideare. Sed dij boni, quàm non bonum poetam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, ultrò uitam fugisse: ob unius capitis necem tutum sibi non putasse in uita commorari, quum omnia superessent quibus tyrannis et paratur & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis præsidium collocarat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abyssse. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia uera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem ullum habent ueri: si mihi ex omni hominum memoria, ul

unum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretq;: qui sic illis sit fisus, ut non in barbaris quibusdam latronibus a-seruis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeò metuerint, ut ne cibū quidē unà capere uellent: adeò diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conducticios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his uitam suam mauult committere, qui sua patria frui nō possint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisque uiribus antecellant, & Gigantes illos impios referant; qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiumq; tyrannidis multo tutissimum: hos si quis ademerit, causam uideatur dedisse cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Ætate? at utilior ætas grandior. Robore? unus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quo deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius uolētus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyrannidis successionem. Nec ullus pietati locus, ubi mentem possidet dira

dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed diſcurris iamdudum neſcio quid: mane, præſenſi. nihil inexpugnatum omittī. urges, Niſi præter modum adamauit filiū, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? iſthuc uerò merito demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam ſpem euenit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint ut ſibi uim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amarit filiū: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra uota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atq; hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erinyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm una cæde contentum fore. qua quidem una re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehementer ſceleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannos, qui magno ſuæ uitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionē Panille, aut ſi quis alius eſt Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificē, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deo-

rum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te derivas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutũ, pone tyrannũ ira pereitũ, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exiliũ agere, possessionib. exuere: quid hic dices? Non fines, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuito præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euénit, id totum in te uelut auctorem uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, uel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filiũ non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum demique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ nõ nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiẽdum, ibi demum iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut otiosus consultare cœpit, utrum senem sua dextra dignũ existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quò cõmentũ tam impudens, iudices, efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, numerum ut iactat poeta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem uenerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciisse se quod esset euentu consequaturum: & quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ tuæ fides constitisset,

tisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senẽ tre destinasses, repẽtè à tergo assuisse Palladẽ illam Homericã, & iam euntẽ capillis reuocasse tei uetuisse, ne tam luculẽtũ facinus senili cæde obscurares: sese citra tuã operã curaturã, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarũ offunderet, sed multũ etiam adderet lucis: debinc abditũ te per rimam contemplatũ, uel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, ut tyrãnicæ necis tuæ & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negociũ omne confectũ uidisses. Hæc si cõfinxisses, paulo minus malũ poetã te præstitisses. Sed ociũ, opinor, nõ suppetebat ad omnes fabulæ partes cõmodè tractãdas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmiũ postulandũ rapiente. Nunc uel ipsa te prodit incõstãtia, figmentiq; coarguit. In arcẽ ascendisti, quò tyrannum occideres: neq; tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subitò nescio quis Deus oculos tibi restituit, ut uideres futurũ id quod accidit. Porrò si ueris fidem facere uoluisses, narrare debuerãs quemadmodũ nocturnum explorator furtim arcẽ conscenderis, in ædes clanculũ irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris si quod iutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunã. itaq; quũ adolescentem solum atque incustoditum offendisses (ut est ea nimirũ ætas securior, periculiq; minus cogitãs: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & [2] somnum illi cum morte, id est germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse? deinde

deinde ubi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudi-
to uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fu-
giſſe, ut non uacarit gladium è uulnere tollere, q̃ nec pa-
ricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. in-
terea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, &
longinquas aliquas ſemotaſq; mundi lucbras animo circũ-
ſpectantem, in quibus abditus poſſes irritati patris ſæuitiam
fallere. Iamq; te ad ſpontaneum exilium accinctũ, repentè
in uulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum
una cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem
ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cata-
ſtrophen immutaſſe te animum: & qui prius de ſalute fue-
ras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem arrectum ſiuiſſe, lu-
criq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio
qua tantam huius inopinati euentus laudem in te traduceres,
proſiliſſe in medium, id quod uidimus, clamitaſſe tuum il-
lum eſſe enſem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uir-
tuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum
naturæ cõſentanea, uſu comprobata, omnium opinione re-
cepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamen parum ex arte,
tuam nobis præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa
comminiſceris, non dicam tota facie à uero diſtantia, ue-
rùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura pe-
nitus pugnantia! primùm tyrannum tam maternè filiũ ada-
maſſe, ut ſine eo uiuere noluerit: ſic ob unius mortem metu
fuiſſe conſternatum, ut in uita manere non ſit auſus: ſic illi
toto pectore fixum, ut ipſe nullas circum ſe cuſtodias habe-
ret: adeò fracti animi fuiſſe, ut tam chari pignoris truculen-
ta cæde non potuerit ad ultionem inflammari: tam inuali-
dum, ut tua dextra fuerit indignum: tam inermem, ut ni tu
illi

illi gladium reliquisses tuum, defuturũ fuisset quo se iugularet. Non uides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tanius metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præsidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tanto pere contemseris, ut indignum haberis qui tua ista magnifica dextra iugularetur? Túne indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem senserimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti: nisi forte contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis sæpenumerò fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recandunt. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem maluerís occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tuum, dum reciperes, metuens uidelicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyran-

no prodi

no prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum usqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an uerè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos Iudices, uiros omnium perspicientissimos, sed uel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poetæ solet, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc uelut deam diuinationem arte quadam induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua uidebas præmium obtineri nõ posse. Sed occasionẽ, inquit, ministraui patrono mortis, qui gladium, quo se feriret, reliquerim: atq; id solùm non modò satis esse putat ad petendum præmium, uerùm etiam meritum esse ut ipse ensis inter arma deorum cõsecretur, dominus pro Deo præsenti colatur. O' hominem suauem, si hanc spes uerè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultrò ad mortis adegerit necessitatẽ. An uerò nihil referre putas, quam præbeas occasionẽ, quomodo, quo animo? Primùm, gladiũ reliqsti, quo nihil minus deest tyranno: nunquã ferrũ abest, nõ in cubili, nõ in triclinio, nõ in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem

quidem in re illud interim demiror, quæ fronte eum gladiũ tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodẽ lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentes filio suo interius mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euénit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id dys in manu est. si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirẽtur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurũ ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur? Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, quàm necesse uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi propositũ est, nullum illius argumentũ non excussum, non exagitatum, non reiectũ prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita ut antehac feciſtis, patiẽter atq; attẽtè cognoscere, dũ hũc ab gradu firmissimo deijcio. Hîc si bi uehemẽter fidebat, hũc acriter urgebat locũ. Negabat uitari posse, qn præmiũ deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, ji non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse utrũ manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquũ esse, ut quum in maleficijs causam datam imputarẽt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarẽt in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese, in legibus esse disputata:

illud

illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legũ memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diuturnam desuetudinem, sed nunquam quid sibi uelint leges, inquisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neq; dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais nouæ iuris interpres? Itane satis esse iudicas uel ad pœnam uel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset: tametsi probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorũ officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter uenandum temerè missō fortè tyrannum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò iniurius potius uocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannũ incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo uini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione

ut te-

ut temulentum uinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat, ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam cõsequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: uulgò hæc euenunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedã propius. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquàm lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentẽ morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater ultrò uitam relinqueret: & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo simillimum, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaq; cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios? nemo tamẽ tibi crederet, nemo tibi præmiũ decerneret: tuum

factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebam legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non uocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod unum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, nõ tantum casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfaciet legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi connuet ad id, & non

putat

putat ad ſuam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus eſt conſequutus, etiamſi de animi uitio doceri non poteſt, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter ſuſpectam dantis uoluntatẽ, partim ut hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: diſcantq; homines uel ſuo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & ſciens, certam atque euidentem noxæ cauſam dederit: eum perinde lex cenſet, quaſi facinus manu peregerit: ueluti ſi quis hoſtem opibus copijſq; iuuerit, perinde eſt ac ſi ipſius arma contrà ferat. Siquidem id ſuppeditauit, ſine quo bellum geri non poterat. Aut ſi quis inimicum ſuum per dolum nauigio ſolutili imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue penſili teſtudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci uenenum ponat, futurum ſperans ut eo bauſto pereat, tametſi non bibit ægrotus: tamen ueneficij poſtulari poteſt qui poſuit, propter uitioſam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic ſi detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei futurum eſt. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, niſi illum inculpata ignorantia abſoluerit. Porrò ſi in loco non ad id deſtinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, niſi ſi quem occideris, aut uulneraris, aut ſi cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd ſi quid horum conſequutum eſt, cum lege tibi res eſt. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non uacet. Siquid dẽ in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quãto diſcrimine diſtita ſint, inter quæ tu nihil

intereſſe dicebas? Primùm non ſtatim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, ſed partim ex ipſa rei natura proficiſcitur, partim à legum officio. Deinde diſcernitur animus: cauſſa data dijudicatur: ſpectatur euentus. Age nunc, ſi libet, tuam cauſſam, qua tuum facinus æſtimari uis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis cauſſam tyranno dediſſe, ſed imprudentem: nulla tibi ſit præmij petitio. Quis enim inſciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne poſthac affirmes te in hoc iugulaſſe filium, ut pater ſibi necem conſciſceret, quod euenturum ne uates quidem quiſquam præſcire poterat, tu nec ſuſpicari: imò poſteaquam rem plenam diſcriminis, fortunæ arbitrio commiſiſti, quia bene ſucceſſit, hoc nomine lex te non poſtulat: at idem ſi malè euenuſſet, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi ſuccurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus ſimulatque occiſo filio ſe peti inſidijs perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi conſtet, cauſſam dediſti non ſolùm non idoneam, uerùmetiam periculoſiſſimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentiſſimo demonſtrari? Finge te quempiam è ciuibus uitio occidiſſe: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: utrum tu duplici cædis crimine teneberis, an ſimplicis? Simplici opinor. At uxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, ſeni cauſſam mortis dederis, atq; his fermè uſus argumentis utetur: indulgentiſſimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo ſe oblectabat. Atq; hæc de priuato ſene cum fide dicet, quæ tu de tyranno

nimis

nimis duré(ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum,ut ille uitam fugeret orbatus filio,in quo uno omnia uitæ oblectamenta collocarat. non tibi defuisse iugulandi senis uoluntatem,sed hoc tantum egisse, ut miserabilius sua dextra perimeretur,ut odium tuũ plenius miseri patris malis exaturares.Ideo iuuenem necasse,in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc,quàm in tuo negocio:& tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi suspicionẽ caussæ qualitate purgabis. Negabis caussam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è uita. Alioqui futurum fuisse,ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quã impotentius amare sit consentaneum,ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet,ne quid imputetur:id multo magis in hac caussa ualet,ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspicione, quòd causis parum idoneis dederis: hic ex caussis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modò quod euẽnit,fuisse suspicatus,uerumetiam certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poteras,propterea quòd tametsi uitio abs te data est caussa,tamen idonea non sit ad id quod euẽnit:imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra caussam idoneam ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiamsi mater quoq;,& filiæ,& sorores,& tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat,nisi feliciter euenisset:

niſſet: quippe ubi ſummum Reip. periculum & uerteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quartum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſſimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curioſè (ut aiebat) ſecum agam: ut quum poſſim in crimen ac pœnam uocare, ſat habeam ab honore non promerito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium uel hoc uno nomine, quòd iuuenem occiderit iã plus quàm tyrannum, tum tyrãnidis paratum hæredem, etiam ſi hunc euentum dij non dediſſent, ut ſenex ipſe uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrannum ſuæ furiæ non eſſent ultiæ? Dij quíduis potius dederint, quàm iſtbuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tamen ſi ad ſolam mentionem inhorreſcit animus. Túne inquam, occiſo filio, relicto ſene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipſe ſupereſſes, qui poſſis petere: nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet? Nam tu aut exquiſitis ſupplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis exul deliteſceres; nos pro tyranno iam immaniſſimum carnificem pateremur: & tuũ caput, ubicunq; terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem conieciſſes. Sed re filius erat tyranni, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquũ. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni uocabulum

lum mereretur. Quando autem antehac unquam fando auditum eſt, duos una in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quam eodem in corpore gemina capita. In iiſdem c aluearibus duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurum tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris nõ conuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem urbe patitur? Nõ uides neceſſariò fieri, ut è duobus aut alter alterũ oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenem obtinebat tyrannidẽ, quid à Rep. præmiũ poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin patri ceſſit: quid tandem illum uocare potes, niſi tyranni uel præfectũ, aut ſatellitem? Quendoquidẽ ſeniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſæ tuæ commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in perſonis ſitũ eſt, nullam habuiſti rationẽ? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulã ſenem iam ætate mitem, & qui omnẽ tyrannidis acerbitatẽ ob ſenectã exuiſſet: non ſecus atq; mala, quæ natura acerba, tempore miteſcunt, & in alium abeũt ſuccũ. porrò iuuenẽ ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, iamq; patri uiuo ſuccedentẽ. Priuatus paterfamilias non fert filiũ ſe uiuo ſucceſſorẽ: et tu uis iſthuc credi in tyrãno? Ille nõ ſinit ullũ è liberis rẽ domeſticã ex animi ſui libidine moderari: et tyrãnus ſe ſe ueluti abdicãs impio negotiũ omne in adoleſcẽtẽ reiecerat? Nõ dubito q̃n et ipſe uideris quàm dura ſint iſta, et quàm à cõmuni ſenſu abhorrẽtia. Verùm quid faceres? niſi tales perſonas induxiſſes, exitũ inuenire tragœdia tua non poterat?

Quæso te, an unquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique reddūtur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, ut uinis nõnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyranici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius. Ecbinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla uitia senecta uel detrahit, uel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorũ mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum omnium incremẽtum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad uoluptates segnior, uerùm erat fastidiosior: unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, uide licet quò senile fastidium optione & uarietate uinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstantiores habent libros, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas unà cum uiribus senescere libidinem? Multo secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adjcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animũ his in reb. non tam uoluptatis usus capit, quàm nostra

delectat

delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè ferueat uigetq́; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrãnorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare, nobis omnib. heu nimium notis) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuẽta nonnunquã naturæ bonitate uincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num eu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi uerò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum. quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibiipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus

indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorũ opera sentiat suum imperũ contineri. Proinde sub unius umbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrãnidẽ quãdã in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; coner argumẽtatiõe probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriã tã pauculi dies obliterauerũt. Neq; enim esset res usquadeò misera tyrãnis, si unius modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominib. similiores! Neq; desunt qui se simulent apud tyrannũ sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirũ hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquem libet tyrannum appellabit, & pro quolibet occiso tyrannicida præmium petet! Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum, filio insolentiores. At hæc uerisimillimum est nullius insolentiam minus approbasse senem, quàm filij, uel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnũ, quatenus obtineri tyrãnis possit:) uel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis q̃ suis uti mauult. Quòd si clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem.

tellitem. Sin approbante patre, quæsiq; per illum exercente tyrannidem, uiri tandem par erat imputari commissa huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque pbana dispoliant, neque hæreditatibus manum inyciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis uicos expugnant, neque incendunt ullus. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In unum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit, in unum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum ut quisq; sua opera tyrãno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulũ imponi potest: certè tyranni uocabulum nemini congruit, nisi uni illi sub cuius uelluti clypeo tota illa perniciosissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror uobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nõ longas modò, uerumetiam plurimas esse manus: plurimos oculos, cosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multòque Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúsque. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atque ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm ut illud quod corpus appellatur, nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide,

mum

unum quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; illis aliud membrum, contineat autem uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, uiolentiamq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animãtur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Nõ uult te in oculum aliquem inuolare: non sinit ut caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat quod de Lernæa hydra fabulantur poetæ, ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedant: pro una rescissa dextera, multæ robustiores subpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato, futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulo antè magnum patris satellitem nominabas: non inficiabere. rursum alio loco dicebas, omnem tyrãnidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur usurpauit tyranni nomen. Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? id te lex uoluit occidere, quodcũq; illud esset animal, quod tyrãnus diceretur.

retur. Magnum (ut ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, [d] Echo nymphan nihil aliud quàm meram quandam fuisse uocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à uerbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, ut perspicuum magis nihil esse possit, & commenticiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicã exemplum perniciosius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem unquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscuréue dictum: aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam exitit, eaq; manifesta? In priore non cuiusuis commentum, sed iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis uocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius quàm uerba spectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices: alterum, ne sub perstitiosa cauillatione literarũ legis, ab eo quod lex spectauit, ab-

uit, abducamur alterũ, ne paßim à præscripto discedendo, legis omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorũ illud quidem multo leuius est, propterea quòd uix unquam accidat ut legislator obscurè, quid uoluerit, explicuerit: aut absurdũ quiddã exoriatur. Hoc multo periculosißimũ, pernicioßimũq;. Etenim quæ tandem lex futura est, quam uersutus calumniator, quò pœnã effugiat, nõ facilè possit aliquo commẽto subuertere? Neq; quisquã nõ elabetur è iudicio uestro nocens, nisi qui sit usqueadeò nullius ingenij, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & paßim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim iudices religio, uestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: uerùm ambiguus diuersarũq; litigatorum coniectur.s spectare, necesse erit? Ergo quum in omni caussa maximopere cauendum sit ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac nõ periculosum modò, uerùm etiam absurdißimum, quum legis uerbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem usque adeò infantem, & uerborum inopem fuisse, ut dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neq; uerò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse uel tyrannis ipsis sceleratiores, atq; ut ita dixerim, tyrannicos magis, & omni no supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorũ scelera

scelera tyranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, sed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi simpliciter parere: neque eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: uerùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: uerùm id etiam atq; etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel uestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum

est, ut

est, ut quod in uno factum semel & probauimus, & gaudemus si sumus: id in multis sæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, ut titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit, siquidem animaduertimus nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiúsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit ut quis e citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus utrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit istbuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultrò semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia, non laude dignus esse uideatur. Postremò in tyrannicidio, ubi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyranni nominis denotauit, fortiter occideris: non si scelestum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Lamq; hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima uideatur hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi

palàm

palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraueris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomẽ hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarũ partium fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: uerùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in unum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannum appellare.

Neque uerò sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm uitam: uidit in extinctum facile uarias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis tutelis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoq; lex permisisse uidetur, ut homini uitam eripiat? quàm cõperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare? quantum spacij largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abesse putes, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est subuersione, in ciuisquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerbum exaggeres, quantum-

uis etiam uerorum, addo notorum dicas, parricidam, sacri legum, incestum. proditorem, peculatorem, ueneficum inter fecit Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui periit: in uno tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditum, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exẽplo perniciosissimũ in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis uiolatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mãdante magistratum occupas? & dum tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parére recusat, & præire conatur? Si demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenẽ occidisses, quòd nõ alia patuisset ad tyrãnũ uia, darẽ ueniã necessitati: nũc occidisti nõ obsistẽtem, nõ auxiliũ ferentẽ patri, sed patris opẽ implorantẽ. Huius unius cæde cõtentus discessisti, tyrãnum nec impetisti, in quẽ unũ tibi ius fecerã. Meũ erat expendere, utrum ex usu R-ip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerã illũ exquisitioribus excruciatũ supplicijs, exemplũ omnibus edere. Neque hæc dico iudices, quasi parũ gaudeã pariter cũ patre sublatũ filiũ: utinã eadẽ opera simul omnes sint oppressi, quibuscunque tyrãnus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quorum

deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit: & tamen nō committere ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicāda nunc agitur, sed de legis uiolatæ maiestate. Non enim par est, ut cuiquā personæ præterim extincti odiū in scelere suffragetur. Neq; tam spectādū in quē cōmissū sit facinus, q̄ quo exēplo cōmissū. Alioqui quur nō eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonā tyrannidis partē uxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquā libertus aliquis, aut uernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum, auctorem non obscurū, uerùm abditū latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannum palàm ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, causam æquitatemque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo

iam usu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neque enim existimandum est maiores illos nostros, uiros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, ut priuatim interficiendi tyranni facultas unico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebãt tyrãnidem fatale quoddam esse Reipublicæ malũ, quod minore noxa toleraretur, quàm male exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, tam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem uindicatis. Quòd si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ g legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legũ auctoritatẽ in pristinũ statum restituat, atq; id unius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione, in fatalibus illis pestibus, quæ totũ reip. quasi corpus corripiũt, legũ prudẽtia cõsueuit uti, ut exẽplo magis q̃ admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionib. publicis non nisi in ipsos auctores cõsueuit animaduerti, reliquis quos tẽpestas illa cõmouerat, dari uenia, aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra

diffundit

diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc uitio ſincera po teſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorũ, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiã ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis ſuis, uel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges nõ extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc bulcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, unius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrãt quod membrum ſecari uelint, quibus abſtineri. Caput indicarint illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſciè exagitato, totũ hominem in extremum uitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago: aget alius fortaſſis, cuicunque lubitum erit: uerùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua neque ea obtinere, ſi modò tecum exactius ac ſeuerius agatur, ut grauem pœnas effugias. I nunc, & curioſum me uoca, qui tam cãdidè, tamq; ciuiliter tecum agam, ut quũ te poſſim in grauc diſcrimen uocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animũ poſſis attendere. Vin' igitur, ut quemadmodũ

tu facieb as, itidem & nos summatim totã caussam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; quàm multa tuo in facto desiderentur ad id, ut legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus, qui multa diceres etiam superesse? Tria quædã requirit lex, & ita requirit, ut si quodlibet horũ desit, aut pœnã te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorũ ego non unũ aliquod, sed unumquodq; deesse docebo. Quod si facio, utrũ æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem age ipe. Nisi tria hæc tibi constituerint, nõ esse quòd tyrannicidæ præmium petas: Animum, uia, & effectum. Animum duo quædam complectitur, uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si tyrannũ per imprudentiam occidisses, si præter propositum, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. non idem potuit occidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris. Tua demum legi persuasum erit, te uoluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atq; id cuiã quum tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, utrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraueris, excutiamus. Quanquam istiusmodi leges non ita ualde curiosè pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omnes constare oportet. Quid enim si tyrannum interfeceris, quò tyrannidem ipse occuparet, utrum præmium speraret, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem ulciscerêris, tyrannũ occidisses, atq; id esset palam, num præmiũ auderes poscere? Quid si latrones tyrãnũ fortè fortuna obuiũ obtrũcassẽt, nũ ad hũc honorẽ aspirares? Quid si quis tyrãno priuatim infensus, magna te pecunia cõduxisset quò ei tyrãno uenenũ daret, dedisses?, nũ quæso tyranni-

tyrãnicidæ præmiũ poſtulares? Ego hic tecũ non ago conte-
ſtoris: nihil dico in mitã tuã, quæ qdè obſcurior eſt, q̃ ut tu, a-
lioqui tã glorioſus, quicquã de ea auſus fueris dicere: illud u-
nũ affirmare nõ dubitẽ, qui tyrãnum quũ tutò licuerit, nõ oc-
cidit, planè noluit occidere. Qui eũ occiderit, cuius mors ex-
tremũ exitiũ Reip. uideretur allatura, potius quàm ullã cõmo-
ditatẽ: is aut priuatũ dolorem ulciſci uoluit, non libertatem
publicã uindicare: aut emolumentũ ſuũ ſecutus eſt Reipub.
piculo, nõ ſuo piculo Reip. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò non po-
teſt niſi gloriæ teſtunio adductus uideri, qui tã inſolenter ſe ia-
ctat. Nõ poteſt nõ uideri lucrũ ſecutus, qui tã improbè præ-
mium flagitat. An' non uides igitur quantopere hac parte à
tota legis mente diſſentiat? quẽ illa tuæ uitæ piculo ſua cauſa
uoluit occidere, eum tu nõ ſolùm uolens præteriſti, uerumet-
iam periculoſè in Rẽp. irritaſti, quẽ ſua cauſa noluit occidi,
eum tu maximo noſtro periculo, tui compendij aut animi
fortaſſe gratia iugulaſti. Sed finge te animum tyrannicti-
da dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde ut uitæ cõtem-
ptorem: magni tamẽ refert, qua ratiõe tyrannidẽ tollere ag-
grediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior
quæ tamẽ nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugula-
ſe patrẽ, in non tyrãno tyrannũ. Largior iſthuc, Delium ali-
quem tibi prædixiſſe, ut certum præſcire potueris, quod i-
pſe etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrẽ
occidere, ſi libuiſſet: uerùm hoc pœnæ genus tibi magis pla-
cuiſſe. Sustuleris ſanè tyrannidem: idq; noua quadam & ino-
uſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamẽ obſiſtã
tibi, nec ſinã ferre præmiũ, propterea quòd ea uia ſuſtuleris
quæ legi non probatur, quæ nõ expediat moribus ciuitatis,
quæ non ſit forti uiro digna. Age quid ſi tyrãni filium inſon-

tem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore ut necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset: utrum te tanquam tyrannicidam suspiceret Respublica, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam saeuieris aetatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, qua leonibus etiam miseranda uideatur? Quin ergo uetus tuo maleficio Respub. caeterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille miserè deamaret, per uim constuprasses, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus et adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, ueneno aegrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Respub. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses, utrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunque sustulisti. Euentu gaudet lex: uerùm exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit, ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo uia que, ut factum tuum approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare uenena: nec id ulla causa quantumuis honesta sinit in

ciuitatem

ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam nō improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrum ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti uenificum oderint, auersabuntur, execrabūtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, sed maleficijs & incantamentis morbum exemisset: utrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artib. datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua uia, quid istuc tua refert? Hoc tantùm spectabas, ut morbo liber esses. ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis opinor: Medico te præmiū esse polliceri, non mago: neque debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atque istam litem uinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam et uincibilior est tecū causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico bo-

more. Ibi falsum est unum, hic legi fraus facta, per quam omnium oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi satis data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hic nefario scelere (quur enim non sic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum fuit) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicum quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen aegrotanti (ita ut non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco uenenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, finimus adhuc possidere te, quod dudum summa largitus ut planè ista uia tyrannum occideris, citra ullum Reipub. discrimen. Lex non approbabit factum tuū, nisi nō tantùm à crimine, uerùmetiā ab omni criminis specie procul abfuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatē, ut maleficiū omne secludat, incolumitatē suā, quam conueniebat aut Deo cuipiā, aut certè Dijs simillimo homini acceptā referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannū ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permittit uia sustuleris: ne per rimam istā periculosum exemplū in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clandestinis ac maleficis artibus, nisi uirtute, nisi manu, nisi uitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, ut ty-

ranum in præsens submoueatur: uerùm illud multo magis respicit, ut omnes mortales intelligant, in ea ciuitate uiros esse fortes, qui non uereantur uitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ uitæ dominum. Nam quod omnino satellitum, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem suæ uitæ bene credat emit? Postremò autem, ut maximè tibi constet animus, ut constet uita: id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes ut tyrannum occideris: ut, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malicia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt, nihil uerius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest ut occideris tyrannum, ut ne suspicari quidem potueris id euenturum, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimisti. Atqui quod futurum est, id nondũ est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse uideatur?

Non

Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quam ne unum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Atheniensium malè cõsulta in bonum exitum uertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numen abi quod huic urbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam sticiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum semel in periculum uocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam patereturs: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negocio laudẽ uniuersam uendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipublicæ, si iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitæ Reipublicæ caussa recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti:

si fortuna

si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te uocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poscere, aude nobis seruatis leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persolucrit: aude Iudices uel iniquos uel corruptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid uolueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeueris: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Istbuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neque enim putes unum me te à præmio deterrere. Imaginare istbac in caussa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere: Si nos uerè restitutas uideris uis, sine nostrâ auctoritatem primùm in hac tua caussa ualere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderit, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique uiuendum esse. Atque altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stulticiæ notam mihi inurere, ut in posterum re cognita, dicar ebrietate quedam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos uix denique tam diutinis uotis, tot sacrifi-

tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem ratos atque infensos reddere. Sine, ut mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet, certè deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid bonori nostro inuides? Cur non sinis nos in hanc ciuitatẽ perpetuò benignos esse? Cur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes cõmoditati nostræ, & quòd Rẽp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam periculosam stultitiã, uel scelus potius, in maximam felicitatem uertimus. Etenim nisi nos dextri propitiq; adfuissemus, quid aliud tu quàm periisti, et per te Respublica? Quod si planè cõtẽdis, ut præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te male nstituta, bene uerterit. A' legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam cõdonarint. A' ciuitate satis amplã laudem feres, si ea patiatur, ut in restitutæ libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestræ partes sunt Iudices, statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc gloriosum ostentatorem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpius exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam

an in Deos, quibus ſine controuerſia tota debetur, referre, eorundem pietate ſeruandam, augendam, benéq; fortunandam: utrum magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circumuentæ dicantur, an ut appareat legum reſtitutarum ſeueritatem, & Iudicum ſapientiam aduerſus unius iniquam poſtulationem ualuiſſe.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Somnum.)Mors enim ſomnus eſt,ſed perpetuus,& mortis imago eſt.Quare apud Homerũ & Heſiodũ fratres iudicãtur. Nã hi duo quæ ſimul ſunt,neceſſe eſt ut ſomnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet cõmunia, eius aliquando opera exerceat:hęc nẽpe,ut ex dolore in ſe homines incidant, ac ſtatim quieſcẽtes moleſtijs releuẽtur, quod utrũq; præſtat mors. b Impotẽtius.)Matres filios impotẽtius amãt. c Aluearib.)Apes alix ἡγεμόνες ſeu βασιλεῖς,qui à Virg.li.4. Geor. ductores,duces & reges uocãtur,quib.grex apũ parere ſolet. ſunt enim tanquã κοσμήτορες λαῶν. Sed apud Græcos propriẽ rex apũ eſt ἄρσην,qui & hominũ fuit apud Callimachũ in Hymno Iouis .Rectè igitur apud Xenophõtẽ Cyrus audit: Tu es natura rex,ſicut apũ rex eſt? d Echo nymphã.)Ea cũ antea eſſet garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur,ut iã muta ſit,neq; illam uocẽ prioredere poſsit: uerùm hoc ipſi relictũ eſt, ut ultimas uoces auditas iterare uel repetere poſsit. e Citra iudiciũ.)Auguſtus poſt Solonẽ & Platonẽ 9.de legib.tulit legẽ Iuliã,gladioq; iuſsit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliã tulit,qua neminẽ licebat indicta cauſa necare. f Primùm adulterũ.)Licuit olim iure ciuili, deprehenſum & deprehenſam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet,ut docuit Iulianus Aurelius, in 2 Sermonum Horatij.

g Monarchia.)Tres formæ ſunt Rerumpublicarum:μοναρχία, ὀλιγαρχία, δημοκρατία. Hic uerò Eraſmus ponit diſcrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur unius principatus,Oligarchia paucorum, Democratia

Democratis populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, ut genus à specie, ut docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. ABDICATVS, *Erasmo Roterodamo interprete.*

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insaniâ laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuò receptus est in familiam. post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale est: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quas & præsens causa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad præscriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut qui pro beneficio restitutæ sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc querelam personarum, suæ & nouercæ uidelicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accusationis etiam occurrens, à consueto & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium Propositio sequitur, cui Narrationem submittit: nò tam exponendæ actionis gratia, quàm ut anteactam uitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuò abdicet, à causa legis, & uoluntate legislatoris: quod argumentum similitudine & fictionibus, seu καθ' ὑποθεσιν amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus uariè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione personæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Postremò, neque causas abdicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere ut arte sua ubiuis utatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed tum cum à familia alienus esset, dicerit: alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam cõsecuturam esse. Denique non posse curari hunc morbum, quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere disputat: ostenditq; etiamsi alias sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars desituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrem periculi superioris: in quod ne iterũ per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Απεκεκρυχθείτω τοῖς ἰατροῖς ὀξύμαλι· μανίστω τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἰασάμην φαρμάκοις ἄδοις, ἀνιλόφῳ αὖθις εἰς τὸ γίγνεσθαι. μετὰ ταῦτα, μιμωμένου τὸν μυρμηκὰ ἰάσασθαι πειρώμενον, ἀπεκρύπτετο.

OY καινὰ μὲν τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράλογα, ἵνα μὲ τὸ παρὸν ἐν τῷ παρόντι γιγνώσκητε, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰς τοιαύτας ὀργίζεται· ἀλλὰ πάλαι τε οὕτως ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ σωφρόνως οἶμαι τοῦτ' ἀφεῖναι τὸ δικαστήριον. ἐμοῦ δὲ καινότερον νῦν ἀτυχοῦς, ὅτι ἔγκλημα μὲν ἴδιον οὐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑπομεῖναι οἵαν δὲ τίχοις, ἐὰν μὴ πάντα δυνατὰ πάθωμεν τὸν τῷ κινδύνῳ· ἔστι γάρ· αὖ ἀτοπώτερον, θέρμανσιν ἐν πρεσβύταις, ἐν οἷς ἡ τίχο-

HAudquaquam noua sunt hæc iudices, neque mirãda, quæ in præsentia facit pater, neq; nũc primùm ad hunc vasciotur modũ: uerùm hæc lex illi facilis est, et assuet° ad hãc caussã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q. cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamẽ in periculũ uocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti pomonia parẽre possit. Quæ qdẽ re qd fieri possit absurdius? uti curẽ ex præscripto, non iam

χνη λώστα, ἀλλ' ὡς πα-
τὴρ βούλεται: Ἐβουλόμην
μὲν οὖν τὸν ἰατρικὸν, καὶ
τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον,
ὃ μὴ μόνον τοὺς μαινομένους,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὀρ-
γιζομένους παύειν ἐλύσα-
το, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νέ-
σημα ἰασάμην. νυνὶ δὲ τὰ
μὲν τῆς μανίας αὐτῇ τέλε-
ον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀρ-
γῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται.
καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν
ἄλλοις ἅπασι σωφρονῇ, κατ'
ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύσοντος
μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν
μηδὲν τῆς θεραπείας ἐπι-
τιθέντα ἀπολαμβάνω, ἅπα-
παυσάμενον ἐπ' αὐτοῦ πά-
λιν· καὶ τὸν γέροντα ἀλλοῖον
σύμβουλον λαβόντα, ὥσπερ
ἀπὸ τοῦδ' ἀπαλλάττομαι
ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον γέ-
νωμαι, πολλάκις ἐπιτιθεὶς
τῇ αἰτίᾳ. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν
οἷς ἀμαχητὶ, οὐδὲν ἂν ἐπι-
σκῆψαι προφερόμενον, πρό-
θυμον γοῦν ἕλκετον ὑπὸ
τοῦ βούλεσθαι. ὅταν δέ τι ἐ

quatenus ars valeat, sed pa-
tris arbitratu. Quare optã-
rim equidem ut medicorum
ars eiusmodi quoq; remedi-
um aliquod haberet, quod
non modò laborantes insa-
nia, uerumetiam praeter
aequum iracentes libera-
re posset, nimirum quò li-
ceat & patris iracundiae
mederi. Nunc autem ip-
sa quidem insania leuatus
est, caterùm iracundia
magis etiam exasperatur.
Quódque est omnium grae-
uissimum, erga caeteros o-
mneis sanus est, in me u-
num insanit: à quo, morbo
fuit liberatus. Videtis i-
gitur cuiusmodi mercedem
curationis feram, cum ruro-
sum ab illo abdicor, iterum
alienor à familia, ceu ob id
ipsum ad breue tempus re-
ceptus, ut maiore infamiae
sepius ejicerer domo. At e-
go quidem in his quae prae-
stare queam, ne expecto
quidem patris iussum, ut qui-
dem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum
ubi

φιλίας ἀπηγωνισμένον, οὐκ ἐπιχειρῶν βούλεσθαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπόντος καὶ ἀτελεστότερόν μοι λογίζομαι γὰρ, εἰ καὶ πάσχειν αὖ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπειθοῦντα χρὴν, ὃς οὐκ ἐξαμαρτὼν τῆς θεραπείας, ἀπεκηρύττεται. ἔχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς, χαλεπῶς ἐχούσης, χρηστὸς γὰρ ὢν· καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὶ δὲ ἐκείνῃ ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμαυτῷ ἀκαθάρτῳ ἀπολοῦμαι, καὶ ἃ πρόσθεν, ὑπουργῶν τῷ ἀνιωμένῳ, καὶ δι' ὃν ἐν πρόβατῳ τῆς νίκης, πρὸ δὲ δίκης τῆς τίχης. πάλιν οὐ δίκαιον εἶναι, ἀποκηρύττεσθαι τοῦτον, ἃ μὲν δύναται πείθειν, μὴ δὲ τῶν ἀρχῶν ὑπεχούμενον. δι' ἃς μὲν οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπειμὶ ξένῳ, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν εἰρημένων. ἐγὼ δὲ οὐ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἔχω μοι τὰ τοῦτο δίκῃ ἀπολογούμενος. καὶ τοῦτό δὲ, ἃ νῦν ἐγκαλᾷ, ὡς

ubi res est eiusmodi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porrò in hac muliere multo etiam minus ausim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ uicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius caussa, qui uidear immorigerus patri, cum non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse ut abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaq; quibus de caussis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negocio cõijcere. Quamquam ad illas, opinor, satis

 respõdi ipsa pòst acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit, pro

ὡς αὖ εἴ τι ἐμοῦ, ἀπολογήσομαι, μιμρὰ ὑμῖν διεγκαλῶν τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσάγωγος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ κατασχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πράττων τοῦ γένους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐμοῦ βιοῦντι, καὶ διατεινομένῳ, ὀλίγα χαλῶντα καὶ παλίγκοτον ὑβρίζοντι. ἀτιμδὸν δὲ τῇ οἰκίᾳ, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἐοικέναι μέγα, καὶ ψῆφον ἀλλοῖ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ πρὸ τοῦ πάλαι τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπανελθόντα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα. προσιὼν δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑποπτεύων, μὴ δὴ, ὡς οὐ σφόδρα καθεστηκότος πατρὸς, ἀθύμως ὀργίσηται, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ καθ' ἡμῶν συντιθῆται. καὶ ἔστι τις νοῦς, εἰ μικρὰν ἀρχὴν ταύτην ἔσται λαμβάνειν, καὶ ἀπροβουλευτὸν, οὐκ ἂν μακρὰν ἐπιπολάσειε τῇ

pro uirilissum responsurum, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidè temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrà dicendum esse duxi. Verùm domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerumq; calculum, ita actam deinde uitã ut appareret me à paternis illis criminibus quàm lõgissimè abesse, sed potiùs honestissimis studijs dedisse operam, cumq; optimis uiris babuisse consuetudinem. Iam uerò & eiusmodi quiddam prospicicbam, ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodũ animo constaret, mihi sine caussa succenseret, falsaq; in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initiũ interpretarẽtur, minasq; ac tela paulo pòst irruituri mali,

nempe

τῦ κακεῦ, μίσ@ ἄλογον, καὶ νόμου ἀπλωῦ, καὶ βλασφημίας τε προχείρε, καὶ διαστάσεων σκυθρωπὰν, καὶ βολὰ καὶ ὀργὰ καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δόξαν ποτὲ προσλάβοιμι. ἐπομνύμενός γε, μὴ τοῖς σώμασι μαινόμενος τ ἀδὲ ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συντρόμενος, μὴ πάνυ πολλῶ καὶ πρόθυμίας λιπαρᾶ χρησάμενος, ἐξέμαθον τὴν τέχνην. ἀπωλόμην δὲ, πατέλαμβάνων τ πατρὸς σαφῶς ἤδη μεμηνότα, καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπογνόσεμένον, ἐπὶ τε βάθ@ ἐρώντων, ἀλλ' ἀκριβῶς φιλοσοφούντων τὰς νόσους. πολλὰ ἐπορρωσάμην ἂν πατρὶ χρησίμην ἰδεῖν, ἀτιμασικάκως ἂν ἀπεκκρύψασθαι, εἴτι μὴ πάσχω@ γε εἰδέναι περὶ μανίας· οὐδὲ γὰρ ἦν τι αἰτιᾶσθαι τῶ ἰδίων ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐπῆν ἐμοὶ ἀλλότρια τὰ ἁμαρτήματα, μὴ ὥσπερ ἰφλω ὄντι, ἢ νόσου. παρῆν δὲν οὖν

nempe odium absq; cauſſa, mores aſperos, conuicia peperata, cenſuram ſeuerã, clamorem, iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis: unde uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nanciſci potui, medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uchementiq; animi ſtudio artem perdidici. Porrò domum reuerſus, offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem, & ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutum, qui non altius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filium, neque ſuperioris abdicationis iniuriam recordabar, neq; ut ac cerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquã quod illi propriè imputare poſſẽ, uerùm peccata illa omnia fuerãt aliena: nẽpe, quẽadmodũ modò dicebã, ipſius morbi. Ergo cũ inuocatus acceſſiſſẽ, nõ ſum

ἀλλὰ τῷ, οὐκ οὖν ἰατρὸς ἐμέλλω ἔσεσθαι· οὐ γὰρ οὕτω πεπαῦμαι ἐμαυτοῦ, οὐδὲ ταῦτα ἐστὶν ἃ τὸν τέχνην παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρώτιστα διαγνώμονα χρὴ γενέσθαι, εἰ ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἢ ἀνήκεστον, καὶ ὁπόταν μὲν ἀφικώμεθα τοὺς ὁρους τῆς τέχνης παραβάντες, καὶ τὸ πάθος οὐκ ὑπὸ τῶν τέχνων ἰαθησόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐπιτεῖνον, καὶ ἀνεμβάτους ἤδη τοὺς ὁρους τῆς τέχνης ποιοῦν, ἐπιχειρεῖν μὲν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν εἰσφέρεσθαι τὸν νοσοῦντα. ἐὰν δὲ λυμαντικὸς ᾖ, καὶ ἐρυσιπέλας τὸ πάθος ἐπιμιξῃ, οὐδὲ τῶν ἀρχῶν ἅψασθαι, οὐδὲ τῶν πρώτων ἀπόμνυμι, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πρεσβυτέρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντα, εἰ φασί μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ὑπὸ νόσων παρανικῶσιν. ἰδὼν οὖν τὸν πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὸ τῶν τέχνων, ἐπιτεῖνον τάχιστα, καὶ ἀκριβῶς ἤδη τεταγμένας ἰατρείας, ἐπιχειρῶν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον ἐπιδιδοὺς ἐτόλμων. καί τοι πολλοὶ τῶν παρόντων ἐπιστῆσαι τῷ δόσει, καὶ τῶν

equidem protinus mediétus. neque enim hic nóbis mos eſt, neque id præcipiũ ars, uerùm illud omnium primũ iubemur obſeruare, ſanabilis ne ſit morbus, an inſanabilis, atque artis terminos prætergreſſus. Ac tum ſi eiuſmodi fuerit malum, ut commodè poſſimus aggredi, aggredimur, totóq; adnitimur ſtudio ut ægrotũ ſeruemus. Quòd ſi uiderimus iam inualuiſſe, ſuperaſſeq;, nec manum admolimur omnino, idq; ueluſtam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, ſecuti: qui negant tentandos eſſe morbos qui iam inualuerunt. Itaque cum patrem adhuc intra ſpem eſſe perſpicerem, neq; malum ſupra artis uires eſſe, diu obſeruatis ac penſitatis ſingulis: ita demum agrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Nulli ſanè eorum qui tum aderant, ſuſpectam habebant adminiſtrationem pharma-

ci

τὸν ἰατρὸν διέβαλλον, καὶ πρὸς πατηγορίαν παρεσκευάζοντο. παρῆν δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, φοβουμένη καὶ ὑποπτεύουσα, οὐ τῷ μισεῖν ἐμὲ, ἀλλὰ τῷ δεδιέναι, καὶ ἀκριβῶς εἰδυῖα πονήρως ἐκείνου διακείμενον· ὑπίσταται γὰρ μόνα τὰ πάντα σαφῶς εἰδυῖα, καὶ ἐμπόδιον τῇ νόσῳ. πολὺ δὲ ἦγεν εὐλόγως ἀπορουμένη (ὑπισχνοῦμαι γὰρ τὸ ψεύσασθαί με τὰ σημεῖα, οὐδὲ προδοῦναι τὴν τέχνην) ἐπῆγον τὸν ἰατρὸν τῷ καιρῷ προσφόρως. καί τινες τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θρασυνόμενον, μὴ καὶ διαβολήν τινα μείζω ἐνέγκῃ μοι τὸ ἀποτυχεῖν, ὡς ἀμείνονα μᾶλλον τὸν πατρῷον φονέα, καὶ μνησικακήσοντι ἐν ἴσῳ πάντων ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲν φόβητρον, οὐδὲν ἦν ἐμοὶ δυοῖν δεῖν, καὶ ἰσχυρὸν πάλιν, καὶ πάντα διαγιγνώσκον. οἱ πυρέτοι δὲ ἐδούμασον· ἐπῆνει δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα,

ci, calumniantes curationem meã: iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, nõ id quidem odio mei, sed quòd metueret, utpote probè sciens illum graui ter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens agrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum ut mihi signa non mentirentur, neq; falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erãt amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res mihi successisset, maiorem aliquam calũniam mihi accersere, quasi patrem ueneno ultus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristi næ redditus sanitati: cognouitq; omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus utriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

πάμοι ἀδοκιμοῦντι, πέπαυμαι σωφρονοῦντι. εὖτ' ἂν οὖν (μαρτυρῆν γὰρ αὐτὸ ἔχω) μήτι μελέσας, μήτι σύμβουλόν τινα περὶ τούτων προσλαβών, ἀπροσδόκητον τοῦτο ἅπασι τοῖς παροῦσιν, ἄλυσι μὲν τὴν ἀποκήρυξιν, ἣν δὲ δὴ ὑπάρχων ἐποιήσατό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀπεκάλουν, ἀκριβῆ πεῖραν ἄλλοτε φίλου ἐμαυτοῦ, καὶ πρὸ τῶν ἐμπροσθεν ἐμαυτὸν ἀπολογούμενος. τοῦτο γοῦν ἐμοὶ φέρον ἦν μὲν πολλοῖς, ὅσοι παρῆσαν χαρτὸν· ἦλπισα δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀποκήρυξις ἐμοῦ φίλοις ἀναλήψεως. ἦδον γοῦν τότε οὐ πάντας ἐμοὶ ὁμοίως ἀλεμένους τῷ πράγματι, ἀλλ' αὐθύτιον καὶ χρόαν φαιομένην, καὶ ἀλίμακτον τὸ φαγμένον, καὶ πρόσωπον ὀργισμένον, οἷον ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς μὲν οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν συμφροσύναις καὶ εὐμενείαις ἦμεν, ἀλλήλους ἀπειληφότες.

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidē (nā illud de eo teſtari poſſū) neq; contatus, neque quopiam bis de rebus in conſiliū adhibito, ſimulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: irritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficū appellans, confitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, deiq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterùm urebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudētes omnes, ſed erat cuius & colorem illicò uertiſenſi, & oculos turbari, & uultum iracūdum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, ut eſt conſentaneum, in complexibus & animi gaudijs uerſabamur, utpote utroque alteri reddito.

ἐμ-

Cæterùm

ὑμᾶς δ' μετὰ μικρὸν οὐδὲν νοσεῖν ἤρξατο, νόσῳ, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπῇ καὶ παραλόγῳ. ἀρχόμενον γὰρ αὐτὸν τὸ λεπτὸν παρεφύλαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἐπιπόλαιον ἦν μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν, νόσημα ἐν τῇ ψυχῇ, πάλαι μὲν ὑπάρχον, καὶ ἐν σκέψει, καὶ ἐν τοιμφανεῖ ἐγενόμενον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἔστι σημεῖα τῶν ἀνιάτων μεμηνότων, ἐν δὲ τοῦτο πᾶσιν κοινὸν ὧδε τοῖς γυναικὶ ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἥμερον ἐστι, καὶ πρᾶον, καὶ πρέπον, ἀμείνων ἄγαν ἢ τὸ εἰκὸς. εἰ δέ τινα ἰατρὸν ἴδοι, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου μάλιστα παροξύνεται, ὑπορρεῖ καὶ αὐτὸ τοῦτο, τοῦ πατέρα καὶ ἀνιᾶσθαι δοκεῖν ἐπὶ τούτῳ δεῖ τιμωρίου. τοῦτ' δὲ ῥᾴον, ἐγὼ μὲν ἐνεθύμουν, καὶ τὸν γυναῖκα ἔνδοθεν, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ πρεπῶδες δυστυχοῦσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὲρ ἰδίας

Cæterùm nouerca paulo pòst ægrotare prorsùm cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam ut nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius uetus quidam morbus, qui iam prídem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insaniæ, tum illud commune in hac obseruaui muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbum: quòd si quem conspexerit medicum, imò si uel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarque mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborãtis infortunio. Pater uerò ob imperi-

τάμι (οὐ γὰρ ἴδεμ οὔτε ἀρχὴν τοῦ κακίσχους καὶ πού, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ πάθους) ἰατρεύειν ἐπεθύμει, καὶ τὸ ἁρμάκου ἐγχεῖν φέρουσαν. ἔφην γὰρ ἐγὼ ἅπασι μανίας εἶδος, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ παράφορμα ταυτόν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν δεχόμενον. ἐπεὶ δὲ, ἐπερ ἀληθέστατον, ἀδύνατον ἔστι φασὶ μὴ σῶσαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἐτοῖμόν με τὸν νόσον ὁμολογῶ, ἀγανακτῶ, καὶ ὀργίζομαι, καὶ φεύγειν ἐπιχειρῶ καταφρονῶν, καὶ προσδιαβάλλειν τὴν ἀδυναμίαν, ἐμοί τὴν ἀδύνατον τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν οὐδὲν ἀνθρώπων ὃ μὴ πάσχουσιν οἱ μετὰ παρρησίας τοῖς πολλοῖς λέγειν· πλὴν ἐγωγε, εἰ καὶ εἴδως τι ψεύδομαι, ἀπολογήσομαι πρὸς αὐτὴν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, ἀφ' οὗ μοι ἔστιν

tiam, (neque enim nouit uel originem mali quo teneatur, uel causſam, uel morbi magnitudinem) iuſſit uti medicarer, ac ſimile pharmacum exhiberem: arbitratus idem eſſe inſaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ ſimilem curandi rationem admitteret. Verùm ubi, id quod erat uerißimum, dico fieri nullo pacto poſſe ut mulier ſeruetur, fatcórque me morbo imparem eſſe: indignatur ac ſuccenſet, aitque me ſtudio detrectare, ac mulierem deſtituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod ſolet ijs qui dolent. Succenſent enim omnes ijs, qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego ſanè pro uiribus illi reſpondebo, tum meo ipſius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege ſumam initium, per quam hic me parat abdi-

ἀποκηρύξαι βούλεται, ἵν' εἰδῇ, μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν, ὃ καὶ πρότερον, τὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας υἱοὺς, οὐδὲ ὁπόταν ἐξῇ ἀποκηρύττειν, ἀπαραιτήτως συγκεχώρηκεν, οὐδ' ὁπόταις βούλοιτο· ἀλλ' ὅσα διὰ τοῖς πατράσι τὸ τελευτῶντα ὀργίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕτω καὶ τῶν παίδων πρὸς γονέας, ἵνα μὲ ἀδίκως αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ νόμος ἐκδοθῆναι ἐφῆκε γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἐκάλεσεν, καὶ δικασταῖς ἐκέλευσε τοὺς μὲ πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολῇ τὸ δίκαιον περιτρέπειν. ἐῴει γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἐκ λόγου τινὸς ὀργῆς παραλόγως, καὶ τὸν μὲν ψευδεῖ τινι διαβολῇ πεισθέντα, τὸν δὲ σπουδὴν ποιησάμενον, ὃ γνώσεσθαι ἐχθρῷ. οὐκ οὖν ἠθέλησεν ἀκρίτως γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ὀργῆς τὸν

abdicare: ut intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quotiescunque libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eaque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, iussa dicta: sed ad iudices uocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Noverat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τὸν παῖδα τὸν ἐκποιη-
θέντα, ἀλλὰ καὶ ὃ λόγῳ ἐγχέαται,
καὶ λόγῳ ἀποδίδοται, καὶ
πάντων ἔσχατον ἐνδὸν καταλεί-
πεται· ἐπεὶ τίνων ἕνεκα, καὶ
τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνον ἐστὶ πα-
τρί νόμῳ, τοῦ κρῖναι δὲ, ἐ
δίκαια ἀπειπάντα, ὑμᾶς εἰ δι-
κάζοντας· κἀγὼ μὲν, ὃ μοι ἔσται
φέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανα-
κῶ, μελήσει σκοπεῖν. πρό-
τερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάσατε, ἐ
ἐπὶ λαβεῖν ἀποκηρύξεως αὐ-
τῷ, ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, χρῆ-
σασθαι τῇ παρὰ τοῦ νόμου
ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποκληρώσαντι
τὸν πατρικὸν κλῆρον λαβεῖν
πάλιν, εἶτ' αὖθις ἀναλαβόν-
τι, καὶ λύσαντι τὸν ἀποκη-
ρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀλυσι-
τελεστάτην εἶναί φημι τὴν τοιαύτην,
ἀποβλέπουσαν ἐφ' ἑκάστοις τῶν
παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ
πολλὰς τὰς διαβολάς,
καὶ τὸν φόβον ἀίδιον, καὶ τὸν
νόμον ἀεὶ μὲν ἀναιρεῖσθαι,
μετὰ μικρὸν δὲ λύεσ-
θαι, καὶ πάλιν ἰσχυ-
ρὸν εἶναι, καὶ ἄλλως, αὖθις καὶ
πάντα τρέφοντα τὰ ἄκυρα,

causa liberos statim capi, nisi
cies: verùm & aquam in-
fundit, & ratio redditur;
et nihil inexcussum relinqui
tur: quandoquidem solum
hoc auctoritatis datur patri,
ut ad iudices uocet: ue-
rùm iudicandi auctoritas,
an meritò accuset, id penes
uos, qui iudicio præsidetis.
Ac nondum spectate crimẽ
quod mihi imponit, cuius ẽ
gratia nunc indignatur: ue-
rùm illud prius expendite,
num posthac illi im sit abdi-
cãdi, qui semel abdicauerit,
iamq; sit usus facultate quã
lex concedit, atque hãc pa
ternam potestatem expleue
rit, deinde rursum in fami-
liam receperit, ac superio-
rem abdicationem irritam
fecerit. Nam ego certè iniq
quissimum istud esse dico, ut
liberorum quoq; sint infinita
te pœnæ, ut multæ condem
nationes, ac metus perpe-
tuum: utq; lex nunc irato in-
seruiat, mox deinde faciat
irritum quod actum est: rur

sum

πρὸς τὸ ἐπὶ καιροῦ δοκῆν τοῖς πατράσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον, ἄξιον ἰφίναι, καὶ ἀγαναλτιοῦντι σωφρονεῖν, ἢ κύριον ἦν τιμωρίας πεῖν τὸν γεγενημότα. ὧν δ' ἕνεκα πᾶς ἀναλώσας τὴν οὐσίαν, καὶ καταχρήσατο τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, ἔπειτα μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρόνον τὸν ἔπειτα μετανοήσει. ὧν τούτων ἀνάγκη μὲν μένειν, καὶ μηκέτι μετανοεῖν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μετανοεῖν τὴν κρίσιν. τοῦ μὲν γὰρ τὸν γεγενημένον, ποῖον ἦν ἢ χρηστὸν ἀποβήσεσθαι, οὐδὲν, οἶμαι, γνώσεσθαι ὧν. καὶ διὰ ταῦτα τοὺς ἀνοήτους τοῦ γένους παραιτεῖσθαι οὐκ ἐπιχειροῦσιν, οἱ ἐπὶ ὑγιείας ἀναστρεφόμενοι. ἔπειτα δὲ μὴ λαν' ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῷ, καὶ δεινά πάσας ἀναλάβῃ, τίς ἐστι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι,

sum ut eodem modo ualeat. In summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, ut cũq; patrib. pro tẽpore uisum fuerit. Verùm initio quidem æquum erat uti concederet, cumq; indignãte pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putet: in his perseueret necessum est, neq; postea rescindendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natum fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atq; hanc ob caussam permissum est ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm ubi non coactus, sed suapte sponte atq; auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratiõe possit

mutare

ἄλλα, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ἀνακλήσεως τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, εἰ μοχθηρὸς εἶναι ἐδόκουν, καὶ τοῦ ἀποκηρυχθῆναι ἄξιος, τί παθὼν ἀπεκάλεσας, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες ἐπὶ τὰ αὐτὰ οἰκίαν; τί δ' ἐλυθεὶς τὸν νόμον; ἀλαζὼν γὰρ ἦσθα, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα λύειν. Οὐ γὰρ δὴ ἐντεῦθεν σοι ἔστιν τῶν νόμων, αὐλὶ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνέχεσθαι τὰ δικαστήρια, αὐλ' ἄρτι μὲν κλᾶσθαι, ἄρτι δὲ ἐμφιεννύναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς ἀληθῆ μαρτυρεῖν μέλλοντας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σῶν βουλήσεων, ἐπὶ μὲν κολάζοντας, ἐπὶ δὲ ἀπολλύντας, ἐπόταν σοὶ δοκῇ. ἅπαξ γεγέννηκας, ἅπαξ ἐπαίδευσας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀποκηρύττειν ἀντὶ τούτων ἴσχυε. νῦ τοίνυν, τάχα μέν, ἐὰν δικαίως σοὶ ποιῶν δοκῶ· τὸ δ' ἄπαυστον τοῦτο, καὶ

mutare factum, aut quid legis usus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusque quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eram, tibique in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utque iudicia, utcunque mutatus ſit animus tuus ea trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc rurſum ualeant, iudices interim teſtes ſedeant, uel ut rectius dicam miniſtri tuæ uoluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi uiſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educaſti: pro bis ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere uidearis: uerùm ut hoc fiat ſine fine, ut perpetuò, ut frequen-

καὶ ἀίδιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴονα, μᾶλλον ἴδιον τῶν πατρικῶν ἐστιν ἀξιώματος. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ, ἐκείνου τὴν ἀναίδειαν πατραλοίᾳ, καὶ λύσαντι τὴν γνώσιν τοῦ πάλαι δικαστηρίου, καὶ ἀνιχνεύσαντι τὴν ἀρχὴν, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τιμορίαν ἀναπαλῶν, καὶ ἐπὶ τὴν ἀξιοῦσαν τὴν πατρῴαν ἀναβαίνειν, οὐ ἔξεστιν οὐδὲ, καὶ ἐὰν ᾖ πρεσβυτέρα, καὶ μόνην τοῦτο ἀσυλίαν, καὶ προδιαλωβωμένη. ἐρᾷ γὰρ πᾶν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, οὐ ἀπὸ μιᾶς τῶν κάτω λαχόντων δικαστῶν, ἐὰν τις ἄλλους εἰσιέναι γνησθῆναι τὴν κρίσιν, ἀλλοῖον ἡ νόμος ἐᾷ ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον· ἐὰν δέ τισι τοῦτο ἐπιτρέψωσι αὐτοὶ σωφρονοῦντες δικασταὶ, καὶ προειλόμενοι ἐπιτρίψασι δικαστῇ, ἐπ ἐκείνοις γὰρ ἦλθε μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμεῖναι, εἰ τούτους τις αἱρεῖται ἕλοιτο, σκόπει ὅτι δίκαιον τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, ut facilè, id uerò supra patris ius est. Quare per Iouem iudices ne permittatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic uni quicquam ualens, quippe antehac consumpta. Etenim illud consideratè, quemadmodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisque arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere quæ statuerint.

Idem

οὗτω δὲ καὶ σὺ, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐξὸν μὴ ἀναλαμβάνειν, εἰ μὲ ἄξιος ἐδόκει τοῦ γένους· τοῦτο μὲν, εἰ χρηστὸν ἡγησάμενος ἔσχες, πάλιν ἀφέλεσθαι, οὐκ ἐν' ἀποκηρύττειν ἔχῃς. ἔτι γὰρ οὖν ἄξιος αὖθις παθεῖν τοῦτο, τὸν' αὐτοῦ σοῦ μεταμεληθέντος, καὶ χρηστὸν ἔθ' ὑὸν αὖθις μεθύστατον. ἀμεταπόητον οὖν τὴν ἀφαίρεσιν, καὶ τὴν διὰ πλειόνων βεβαίων ἔναι προσήκειν μετὰ κρίσιν οὕτω πολλὴν, καὶ δὶς διηκασμένην, ὧν μὴ τὸ πρῶτον, ἐφ' οἷς πεπρεσβύσω· δοῦναι μὲν τὸ σὸν ὅτι μεταβουλεύσω, καὶ ἀφαίρεσιν ἐπιθεῖναι, εἰ πρότερον ἐγνωσμένην λύσαι, βεβαίως τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μᾶλλον τοίνυν ἐμὲ τῶν τελευταίων, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν. πάντως οὖν ἄναι δεῖ, τοῦτο γὰρ ἐκ δοκεῖ σοι· τοῦτ' ἐκύρωσας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν οὐκ ἂ μὴ φύσει πᾶσι δοκῶ, δικαίως δὲ, ἀποκηρύττειν ἔδοξεν, ἄναι δὲ σε ἐώμην.

Itidem sanè tu quoque, quòd antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus uideretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde nō erit abdicandi ius. Siquidem ino dignū esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque nō conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam primùm cum abdicares iterum, cum ipse mutasti consilium, meq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudiciū serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abs te decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura nō esse filius, sed adoptatiū abdicare uelles, ne tum quidē existimarim tibi licere.

ὁ γὰρ

Quod

ἐ γαρ τὸν ἀρχὴν ποιῶν δυ-
νατὸν ἦν, τοῦτ' ἄδικον λύειν
ἅπαξ γενόμενον. τὸν δ' ἐκ
φύσεως, καὶ αὖθις ἀποκήρυκα
ἢ γνώμης ἐπανιόντα μελέτην, πῶς
ἄλογον οὐκ ἀποβάλλειν, καὶ
πολλάκις δὴ μιᾶς εἰκαίου
τ' ἀποστῆναι; ἢ δ' εἰκαίως
ἂν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὴ πρῶ-
τον ποιῆσαι εἰδὼς ἐπαύ-
σας, μεταπεσὼν δι, ὡς σὺ-
δὲν ἠδίκεις, ἀναύδητον ἀφῆ-
κας ἂν· ἀρ' οὖν σοι, πρὸς καὶ
τὸν ὀργισθέντα, αὖθις ἂ ἐκ τὸν
τὸν ἐμὲ ἄκλειστον ἐκπυέ-
γειν; ἥκιστ'· τὰ γὰρ τοιαῦ-
τα, βίαια, καὶ διὰ παντὸς
λύσιμα τὰ ἔχειν εἰ νόμοι ἀξιῶ-
σιν. ὅπου μοι ἐν τῷ μηνί-
σαντι τοῦτο ἀποκηρύξαι,
ἐν ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκεῖνο ἀε
πλαβὼν, ὅτι πολλὰ ἀπ' ἐμοῦ ἐ-
χων, ἐμοὶ πεύσεται. σκέψαι
δὲ δὴ λοιπόν, εἰ ἐγὼ καὶ ἀπο-
κηρύξω μὲ, καὶ ἐλίπω τοῦτό
φημι, ὡς τότ' ἐμὲ ἐλεύθερον, νῦν
δ' ἀφεῖναι ἐλεύθερον χὰ οὐ πρέ-
πον ἐ τίχην συναγωνίσασθαι,

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm natura sit filius, posteà iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpius? Age quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in uincula coniecisses, deinde ubi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, utcunque contigerit irasci, rursùm in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Huiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuò ualere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim nõ esse iuhuic abdicare denuò, quẽ semel abdicatũ, spõte sua receperit: tamẽ finẽ faciã. Nunc spectate, cuiusmodi filiũ parat abdicare. Atq; illud nõdum dicam, me tum imperitũ abdicatum fuisse, nunc abdicari medicũ (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ἀλλ' ἔτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ πρεσβυτικόν, καὶ τὸ πιστὸν, τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τὴν ἡλικίαν ἔχοντα. μικρὸν γάρ ἴσως καὶ τοῦτο, ἀλλὰ τότε μέν, εἰ καὶ μηδὲν ἐγκαλοῖ τις οὐκ ἂν ἴσως φαίην, ἀλλ' οὐδ' ἂν πιστοῖτο, παρῃτεῖτο δ' ἴσως. νῦν δὲ σωτῆρα ἀναγκαῖον, καὶ ἀνδρὶ τῷ γεγηρακότι, εἴ τι γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σκόπει δὲ καὶ, καὶ τηλικούτων διαπεφευγότα, τοῖς τοιούτοις οὐδὲν ἀμοιβαῖον δ' ὑφαιρεῖσθαι ἂν εἰκότως, οὐδ' ἵνα λόγον ἔχῃ, ἀλλ' ἵνα φαδίως ἐπιλαθοῦσθαι, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἀδίκους, ἵν' οἷς ἀδίκως ἠμβλυνε, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικάκησαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παρακελεύσασθαι; ὁ γὰρ μικρόν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπὶ τῇ τυχὸν οὐ πιστευθεὶς σώζειν, ἅμα δ' τοιούτου νῦν ἀξιοῦμαι, ἀλλ' εἰ καὶ ὀλίγα τὰ τότε,

tum iuuenem, nunc atque proiectum, ut ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam leue fortasse is hoc quoque, uerùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, ut ego quidè dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cum nuper salutem dederim, ac beneficus exiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius! ut mea seruatus opera, tanto'que elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratione, sed usqueadeò facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cum præterirus ejceretur, neque solùm non memineo rit iniuriæ, uerumetiam & salutem attulerit, & sanamenti restituerit? Neque enim exiguo Iudices, neque

mulgari in hũc collato beneficio, tamẽ huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quàquã hic ignorat quo in statu tũc fuerit,

ωεύτοδ ὑμᾶς ἴσι, εἶτα ωοιοῦ
τας αὐτὴν, καὶ ωάσχοντα, καὶ
ὅτως διακαμψην ἐγὼ ωαρα
λαβὼν, τὴν μὲν ἄλλων ια-
φῶν ἀπηγνωκότων, τὴν δ' ὑ
πάνυ φευγόντων, καὶ μεδὲ
ωλησίον ἐξιστῆναι τολμώ-
των, τοιαύτην ἀπέφηνα, ὡς καὶ
κατηγορῆν δύνασθαι, καὶ ω
ερὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι·
μᾶλλον δὲ ἐρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ
ωαράδειγμα, τοιοῦτον ἴνα
σε ωρὸ ὀλίγου, οἵα νῦν ἡ γυ-
νή ἐστι, ωρὸς τὴν ἀρχαίαν φρό-
νησιν ἐπανήγαγον. οὐ δίκαιο
ν, τοιαύτῃ μοι χρῆσθαι αὐτ'
ἐκείνην τὴν ἀμοιβὴν, οὐδὲ
κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρο-
νῆν. ὅτι γὰρ μὲ μικρὰ ὠφ' ἐ-
μοῦ σύνεργήσασα, καὶ ἀφ' ὧν
τῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, πλείω ἐ-
στιν. ἐν γὰρ, ὡς ἐν ἰσχάτοις
ὄντα τῶν γυναικῶν, καὶ ωαρὰ
ωανόμως ἔχοντα, ἐκ λώβης
μισεῖς, ωῶς ἂ ωολὺ μᾶλλον, ὅτε
σε τῶν ἐμοίων ἀπάλλαξε, ὑπὲ
ρφυᾶς, οὐ χάριν ὁμολογεῖς,
τῶν

rit, uos tamen omnes nostis quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum susceperim, ac medicis reliqui desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi, ut etiam accusare possit, ut de legibus disserere. Quin magis ĩ exemplum quaeris pater, cũ propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est aequum, ut pro his officijs, huiusmodi mihi gratia reponatur, uiq; in me unum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me crimĩaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd uxorem extremo laborantem periculo, grauissimè que affectam non sanè, quî fit ut eundẽ nõ multo potius charissimũ habeas, quũ simili morbo liberarim? nõ gratius ag-

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπαλλαγμένος: σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονέσας, αὖθις ἐς Δικαστήριον ἄγεις, καὶ συκοφαντεῖς, καὶ ἐκεῖ τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα μῖσος ἀναθρίσας, καὶ τὸν αὐτὸν αἶνον γιγνώσεσθαι νόμων. καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐκ τοῦ ἰατροῦ, ὑγιὴς οὕνεκα μόνον. ὑμᾶς δὲ, ὦ οὗτος ἄριστε Δικαστά, τὸν ἀνδρεῖα τοῦτον καλάσαι ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα βλασφήμους, καὶ τὸν σωτῆρα μισεῖν, καὶ τὸν εὐεργέτην τιμωρεῖσθαι; οὐκ, ἀλλ' ἐγώ γε τὰ δίκαια ποιῶν. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἀμαρτάνων ἐτύγχανον, ἀλλ' ὅμως τοῖς σοῖς μικρὰ φαινομένοις χάρις, εἰ ἀλλ' οὐ παρελήλυθε ταῦτα, καὶ ὅτε μοι μεμνῆσθαι καλῶς ἔχει, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δεῖ δὲ πάντα δι' ἀρχαίαν τὴν εὐεργεσίαν ἐκείνην ἐκτιμᾶν καὶ μάλιστα, εἰ τις πάντα τις ἐ ἀνδρεῖα τυγχά

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te rediſti, protinus in ius trahis, ſalute donatum: pœnis, & ad uetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem perſoluis arti, dignamque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduerſus medicum tantùm ſanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, ut de benemerito pœnas ſumat: ut ſalutis auctorem expellat? ut eum qui ſanitati reſtituerit, oderit? ut per quem reuixit, ulciſcatur? Haud profectò concedetis: ſiquidem quod æquum eſt, facietis. Etenim ſi maximè aliquod flagitium in præſentia commiſiſſem, tamen ſuperioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cui' reſpectu memoriaque cõueniebat hunc præſentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoſcere: maximè ſi tam ingens ſit beneficium, ut omnia

σα, ὡς πολὺ τὸν προσῆκον τὰ μετὰ τοῦτο. ὑπὲρ ἐμοῦ μὲν οὖν πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ὃς τοῦ βίου τοῦ ἐμοῦ χρεώστης ἐστί μοι, καὶ ᾧ τὸ φρονεῖν καὶ σωφρονεῖν παρέσχημαι· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπογινώσκουσι, καὶ ἥττους ἑαυτῶν ὁμολογοῦσι τοῦ νόσου. τοῦτο γὰρ μοῦσον εἶμαι προσθεῖναι τῷ ἐμοὶ δυστυχήματι, ὅτι οὔτε ἦν τότε, οὔτε ἀναγκαίως τοῦ θεραπείας ἔχων ἀπέσχον, ἀλλ' ἀκόντος μου δεῖ τοῦτο, καὶ ἀλλόκοτος, οὐ φυσικῆς αἰτίας ἀφαιρεθέντος, ὃ μοι τοῦ φρονεῖν, ἀλλ' ἰδίᾳ λυπῆς, ἄκλητος, αὐτοπάγγελτος ἦλθον. ἐβοήθησα, προσπεσόντι, ἰασάμην, ἀνέστησα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ διεφύλαξα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ οὐσίᾳ τὸν ἐργῷ ἐπανῆλθον, καὶ τὸν νέον μου ἐλυσα τῇ φιλοτεχνίᾳ, καὶ μεγάλης εὐεργεσίας τὸν ἐλθεῖν τὸ γνήσιον ἐπεκτησάμην, καὶ ἐν οὕτως ἰδιοφυᾶ παρῇ,

nia superet quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cum id temporis filius non essem, cum nihil esset caussæ quæ me cogeret curationem suscipere, uerùm cum liber essẽ atque alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram benevolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atq; in tẽpore adeò peri

πλὼ πρὸς τὸν πατέρα φίλιν· ἐπιδεξάμην, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐσηνεγκα, καὶ γνήσιός μοι ἐν τοῖς δεινοῖς ἐφάνην. πόσα γὰρ οἶμαι παθεῖν με, ὅσα ἐκεῖνον μὲν πυρέττα, ἐπεγρηγόρα, παραφυλάττοντα, οὐδὲ μικρὸν τῆς τοῦ πατρὸς ἀπόντα, καιρὸν δὲ τῷ νοσοῦντι ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ἐνδιδόντα καὶ πάλιν; ἔστι δὲ τῶν ἔντεχνων ἀνθρώπων τοῦτο ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπικινδυνότατον, τοὺς πυρέττοντας ἰδεῖν, καὶ πῶς ἀπέχουσιν ἀδύνατον διαγνῶναι. εἰ γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τῶν λύσσης, ὅταν ξυναυτῶ τοῦ πάθους, καὶ ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἀνάγκη πολλάκις, ἀλλ' ἀντιλήψεσθαι· σωθῶ δὲ, καὶ πάντα ῥᾴστην ἀνήξεσθαι τῇ γνώμῃ, τὸ γιλοδυσῶν ἐκφύγειν τῷ φαρμάκῳ· μὲ γὰρ, τοῦτ' ἀκούσας, οὐδεὶς ὑποδέξεται τις, καὶ ὅτι, ἢ πῶς ἐκάμνετο ἰσχίον φαρμακεύσων.

culoso fidem erga patrem demonstraui, meque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, uerùm aderã modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne uerò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet: Quis aut quantum labor miscere pharmacum?

μενον: πολλὰ γὰρ πρὸ τούτου χρήσιμα δεῖ, καὶ πρὸς ἀδιανοήτως τῷ πόνῳ, καὶ προπαρασκευάσαι βέλτιον ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ τῶν ἀεὶ πάσης ἕξεως φροντίσαι, κινοῦντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ εἴς χρὴ φέροντα, καὶ κινοῦντα ἐπὶ πᾶν χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐπανιῶντα, καὶ ἄγρυπνα μέχρι μηχανήσιον. ἅπερ εἰ μέν ἄλλο τι ποιητέον, ῥᾴδιον πάθοι ἂν· εἰ μὴ μανησόμεθα δὲ, διὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τοῦ νοῦ ἀνοήτους, καὶ δυσκόλους, καὶ τῷ ἰατρῷ ἐπιβούλους, καὶ τῇ τέχνῃ πάμπαν ἀνεπιτηδείους. ἐπεὶ γοῦν πολλάκις πολυπόνως ἄλλο τι χρῆσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἐπισόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπανορθώσεται τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνέτρεψε, καὶ ἀνεπόδιστον τὴν διαπέμψει, καὶ τὸν τέχνον διέφυλε, εἴ γε ταῦτα πρόθυμα μιμήσεται, ἢ ἅπερ χαλεπῶς πονήματα προσπαλαύσαντα, καὶ

macum? Etenim multa prius sunt facienda, præstruêda uia dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem: de'que omni corporis habitu solicitus sit medicum oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi'que medico periculosi, neque qui facilè cura expugnetur. Proinde sæpenumerò cum effecerimus ut iã speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eũ igitur qui hæc omnia sustinuerit, q cũ morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάντων ἀνικήτων παθῶν τὸ ἀνικητότατον νενικηκότα, ἵνα τούτῳ ἀπειπόντα τὴν ἐπιβίωσιν, καὶ τοὺς νόμους, ὡς βούλεται, ἐμμενοῦσαν μετ' ἀοργησίας συγχωρήσητε, καὶ τῇ φύσει πολιτῶν αὐτὸν ἀφῆτε; ἐγὼ τῇ φύσει πειθόμενος, αὐτῷ, καὶ διαφυλάττω, ὃ κἂν ἄλλῳ δικάσαι, τὸν πατέρα ἐμοιγε, καὶ ἀλλοτρίῳ δοκῶ. ἐὰν δὲ τὸν ἀδικοῦντα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φασιν, ἀκολουθῶν διαφθείρω, καὶ τοῦ γένους ἀποστερῶ, μισήσασι εὖτε, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὸν φύσει κοπάσημαι, αὖτε τὰ τῆς φύσεως παραβαίνει, καὶ καθυβρίσει δίκαιον; ὁ πατὴρ μισοῦντε ἀδικῶν· ὁ παῖδα φιλοῦντε ἀδικούμενον. ἐγκαλεῖ γὰρ ἐμοιγε, τῷ πατρὶ ἀντιπάσχοντε, ὅτι μισοῦμενε, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ φιλοῦμαι μᾶλλον ἢ προσῆκεν. καίτοι γε ἡ φύσις τοῖς παρέσεσι τοὺς παῖδας μᾶλλον. ἢ τοῖς

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum uicerit, huic ut iterum abdicet, permittetis, ut'que leges in benemeritum interpretetur ſuo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipſa natura bellum gerere ſinetis? Ego naturæ parens, iudices, patrem mihipſi ſeruo, cuſtodio'que, etiamſi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd ſi filium benemeritum, leges, ut ait, ſecutum, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorũ oſor erit, ego pius in patrẽ. Ego naturam amplector, iſte naturam contemnit, fas'que & ius uiolat. & patrem iniuſtè proſequentem odio, & filium iniuſtum amantem. Nam mihipſi uitio uerto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter cauſſam amo, & magis amo quàm oporteat. Atqui natura liberos amare magis, quàm liberi

comparatum eſt, ut patres

τεῖς παιδὶ τοὺς πατέρας ἐπὶ τάττειν φιλεῖν. ἀλλ' οὕτω ἐκεῖνον καὶ τοὺς νόμους παρεῖχε, εἰ τοὺς εὐλόγως ἀλιτηριάτας πᾶσιν τῷ γένει φυλάττουσι, καὶ τὸν φθόνον, ὃν τοὺς γεγενημένοις ἐκ ἴσης πρὸς πάντων τῶν γεγενημένων πολιτῶν, οὐχ ὅσῳ μείζους ἀρχὰς οὐσίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ ἀδικήματι τῇ οὐσίᾳ ἐσφέρει, καὶ ἀδικλίσιον, ἢ τό γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλον τὸ φίλτρον· ἀλλ' εἰμὶ τῆς συμφορᾶς, πρισεῖτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ ἀγαπησόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ὦ ἰσχύος παρὰ τοῖς νόμοις, παρὰ τῆς φύσεως.

liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tũ naturã, quæ parentes ad ue hemẽs natorum deſiderium incitat. Non ſolùm enim cum plures habeat in me beneuolentiæ cauſſas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam non adiungit atq; addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. ſed ô calamitatem, quin inſuper odit amãtem, charitate proſequentem expellit, benemerentem ladit, complectentem abdicat, leges que liberis fauentes, ceu liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater.

οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὦ πάτερ δίκαια. κακῶς ἐρμηνεύεις, ὦ πάτερ, καλῶς κειμένους τοὺς νόμους. οὐ μαχόμεθα φύσει καὶ νόμῳ ἐν τοῖς οὐσίαις, ἐκείνου δεῦρο ἀλλήλοις ἐντεῦθεν, καὶ

Non ſunt iſta, non ſunt iniuſta, quemadmodũ tu uis. Leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolẽtiã pertinẽt. Hic inter ſeſe conſentiũt, & altera utriq;

auxilio eſt ad delenda iniu-
rias. Contumelia afficit
benemeritum, offendis natu-
ram. Cur legibus quo-
que ſimul cum natura facis
iniuriam? Quæ cū honeſtæ,
iuſtæ, liberorum amantes eſſe
cupiant, non patris eſſe:
quippe quis aduerſus unum
filium tanquam aduerſus
multos ſæpius tenues. Nec
finis in ſupplicijs quietē im-
uenire, quæ uelint in bene-
uolentia liberorum erga pa
rentes conquieſcere: quan-
quam alioqui ne poſſim
quidem aduerſus eos qui nihil peccarint. At ſanè leges
ingratitudinis [b] actionē cō-
cedunt in eos qui benemeri-
tis non retulerint gratiā.
At qui non ſolùm non refert
gratiam, uerumetiam puni
re conatur ob ea ipſa quibus
adiutus eſt beneficio: conſi-
derate num quisquam iu-
re poſſit iniquius? Itaque
non poſſe hunc iam abdi-
care denuò, qui patet-
nam poteſtatem ſemel expleuerit, ac lege ſit uſus:

præterea

μαις, οὐκ ἄλλως δίκαιον, ἢ ἐξιστάναι τὰ τελικαῦτα γεγονότα ἀποκήδεσθαι, καὶ τῆς οἰκίας ἀποστερεῖσθαι, ἱκανῶς (οἶμαι) δέδεικται. νῦν δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐλθωμὲν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ γράμμα ἐξετάσωμεν, ἐπεὶ τοῦ ἕνεκα. αἰτέσεται δέ, οὗτος ἂν εἰπὼν τὸν γράψαντα νομοθέτην. ἴσως γάρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δόμεν, τὸ ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀποκηρύττειν, καὶ κατά γε τοῦτο ἀδίκως ὑπό τῶν ἐξηγητῶν ταύτῃ συγχωρεῖσθαι μὴν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι, ἀλλ' ἐάν τις ἀξίας ἀποκηρύξῃ. οὐκοῦν τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησίν, ἐὰν αὖ τύχῃ ὁ πατὴρ ἀδίκως χαλεπαίνων, ἀποκηρύττειν αὐτόν, καὶ ἐπέχειν δίκαιον μόνον, καὶ μέμψασθαι· τί γὰρ ἂν ἄλλο δικαστήριον; ἀλλ' ἵνα μὴ πολὺν τοῦτον, ὃν αἰτήσεσθαί με κατὰ, σπεύδω, ἐπ' ἐμὲ μιγάδων καὶ δικαίως ὁ πατὴρ ὀργίζεται, ἢ τι καὶ μέμφεται τῶν ἐμῶν ἔργων.

ἀξίωμα

præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiaque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque uelis abdicare, utique præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de caussis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid uelcunque criminatus fuerit pater, abdicato: ut satis sit tantùm uoluisse queri. Nã si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm uos istud expẽdere iubet Iudices, num grauibus ac iustis de caussis irascatur pater, necne. Hoc igitur in præsentia cõsiderate.

Exor-

ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ πάν μανίαν εὑδὺς, τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἡ σωφροσύνη τὸ πατρὶς, λύσις ἦν ἡ ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάν τα ἦν ἐγὼ κἀκὶ νὺ λίγ, εἶμαι, τὸ τὶς ἰγκλημα προσῆνα ἐλέγετο. τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, τί τῶν πάντων ἀντιᾶται; τίνα δραπάνα, τίνα ἐπιβίλετο ἐμῶ πατρὶ; πότε ἐκείνοις ἐγκύμω; τίνας πότους ἀλαίρετ, τίνας κώμους ἠγαλᾶτ; τίς ἑταίρα; τίς παρεβάλετο βλάβη; τίς ἀτιμάσετε; εὐδὲ ἓν. καὶ μὰν ταῦτά ἔστιν, ἐφ' οἷς μάλιτα ὁ νόμ@ ἀποκηρύττειν ἐξίνειν, ἀλλὰ νοσῶν ὄφ-ξετο ἡ μητρυιά. τί ἂν ἐμοὶ τῦτ' ἰγκλᾶτ, καὶ νόσον ἄλλω ἀπαιτᾶς; εὖ, φησίν. ἀλλὰ τί; ἔτι δρᾶπάνην προστετίμεν@, οὐ δίλεις, καὶ διὰ τῦτ' ἂν ἄξι@ δὴς ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρὶ. ἐγὼ δὲ, τὶ μὴν, εἰκ προφάτ[illegible]ετι κὸν τῷ ὑπακούειν οὐ δυνάμεν@,

Exordiar autem ab iis quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ mẽti redditum, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine uideretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubuit? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obiecit? Qui lux? Quis leno pulsatus est, quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdicèris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,

ἀπειθῶν λέγω, πρὸς ὀλίγον ὑπολείπομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐπαινῶ φημι, ὡς οὐ πάντα πρόσταξεν οὗτος τούτῳ διὰ παντὸς ὁ νόμος, οὐδ' ἐμοὶ τὰ πάντα πᾶσι πείθεσθαι ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταττομένων τὰ μὲν οὐδενός ἐστι, τὰ δ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν γοῦν αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελῆται, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπιτρέψῃς, ἐγὼ δὲ οὐκ ἐῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα δίλογον ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμψεις πατρικάς. τὰ δ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς παισὶν, ὄντα τῶν τιμῶν, καὶ τῆς τούτων χρείας, καὶ μάλιστα εἰ μηδὲν αἰσχρὸν ὁ πατὴρ ἀξιοῖ. ἐπεί τοι καὶ τῷ γράφειν πατὴρ προστάξῃ, τοῦτα μὲν τίνων γράφειν, ταυτὶ δὲ μὴ, καὶ τῷ μουσικῷ, τὸνδε μὲν τὸν ἁρμονίαν ἀρεῖν, τόνδε δὲ δὲ μὴ· καὶ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, uideor immorigerus, paulisper differã. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit ut quibuis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si nõ parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, ut nisi obtẽperaris, ira supplicio'que sis dignus: ueluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandũ sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandã mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium usum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniã, illam ne pulsa: tum fabro ærario, Ista cude,

τοιαῦτα

τειχῶτα δὲ μὴ, ἀρα οὖ τις αὐλόχειρα ἀπαιωρήτειτα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκ πάνυ δικαιῶτα ἐπῶσι χρῆται τῇ τέχνῃ; οὐδὲ εἷς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον δεῖ παρέχειν τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομίαν ἔχειν τῶν τέχνῶν λοιπῶν, τῷ ἐξεῖναι τοῖς χρῄζουσι, αὐτοκράτορα δὲ μηδένα, μηδὲ προστάτιδα, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ δι᾽ ὧν παιδευόμεθα, καὶ αὐδῶσιν ἅπασι σεμνόν, μήθ᾽ ὑπὸ δυσκλείας γραῦδα τίμων, μήθ᾽ ὑπὸ φόβου, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μήθ᾽ ὑπὸ ψόφου, καὶ παρὸν ἀπαλλάττειν, καὶ ἐργάτου ἀπειλοῦντος, ὅστις, καὶ ἐπὶ τοῦτό σοι ἐκφῦσα τύχοι, καὶ διαφθείρειν ἐθέλοι ἑκόντα, εὐβουλοῦντα, τὸν δὲ θεραπεύειν ἀναγκάζῃ, ἀλλ᾽ ἑκόντα μόνῳ τῷ τέχνῃ ἰᾶσθαι, καὶ τῷ παρόντι, τοῖς δ᾽ ἄλλοις ἅπασιν ἰᾶσθαι οὐκ ἐθέλοντα, τίς τίμιος οὗτος βίος, ὡς ἐ-

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, utaeque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur: ac iustum est ut ari aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis, neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis irae sit obnoxia. Vnde inde sit tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus usquadeò ferox, ut co-

ναγκάσῃ

ναγκάσαι εἰς τὸ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἐπιτάξαι μὲν δίκαιον ἐστιν, οὐ τιμαῖς καὶ ὑγρᾶς καὶ δημηγορίαις ἐπάγειν, εἰσπρᾶξαι. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, οὐ κελεύεσθαι· βιάζεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἑκόντα τὸν θεραπεύσοντα δεῖ ἔρχεσθαι· ἑκόντα τε διηγήσασθαι ἐκεῖνα. πᾶς γοῦν ἐγὼ ἀνάγκης ἄμοιρος, ἐπιτάττει μὲ τέχνη, ὅπως τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ προνομίας διδόασι. ταῦτα μὴ ἂν ἁπλῶς εἰς ἔχειν ἀπαῖτ ἐπὶ τῆς τέχνης, εἰ καὶ σοῦ διδαξαμένου με, καὶ πολλὰ ὠφελήσαντος, καὶ σώσαντός με, ὡς μάλιστα, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, δωρεῖσθαι οὐκέτι, ἀποτίνειν. νυνὶ δὲ πρὸς ἅπασιν ἐκείνοις, ὡς πανταπάσιν ἀγνώμων ποιεῖς, εἰκὸς ἴσον μὲ χρῆσθαι μετ' ἀλυσθρίας ἐμοῦ πεῖσθαι, ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην ἔχ ἥτις ἐμὲ ἐδίδαξεν, ἀλλ

ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat: neque ad sanandum adigendum est, sed ultrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quādoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses ut discerem, & unā hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rē modis omnibus ingratam & iniquā facias, qui non sinas me à meipso mihi patris libere uti. Hāc ego artē tum cū nō essem filio tuus, perdidici, neque

οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, οὐδὲ ἐμοὶ σύνοιδα μισάθηνά σοι. καὶ πρῶτός σὺ αὐτὸς ἀπολέλαυκας, οὐδὲν παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μανθάνειν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρεσκεύω; οὐδ' ὁτιοῦν. ἀλλὰ πρόικά σοι ἐγὼ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπεγράψατο, καὶ τοὺς διδασκάλους ἱκανούς παρεσχόμην, ἐπαιδαγώγουν. καίτοι τοιαῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς ὢν πρὸς τὸ μανθάνειν ἐφέρετο, λύπη καὶ ἔρημία καὶ ἀπορία, μῖσος εἰκαίως, καὶ ἀπεστραμμένη συγγένεια. ἀντὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τύχῃ ἄξιον, καὶ διατρίβειν ὅπου μοι δοκεῖ, καὶ ἀπαλλάττειν ὅταν δόξῃ τῶν, ἵν' οὖν ἐθελοντὴς ἔτι, μισθοῦ ἐργάτης. ἀγάπησον, εἴ τι σοι καὶ πρότερον ἐκὼν, ἢ προσῆλθον, οὐ ἐκόντα, μηδεμίαν μοι τὴν χεῖρα ἀπαιτοῦντα ἀνεσάμενος. ἐξ ἀπ' ἀρχῆς οὐκοῦν σοῦ τῶν ἐμῶν, καὶ τὸ λοιπόν μοι χρῆσθαι, ἐξὸν τὸ ἀνόητον ἀποθέσθαι, ἀφειμένῳ τοῦ

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem praeceptorem mercede cõduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigẽs, à praeceptoribus mei miseris sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum uiaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis d postulas uti arte mea, uisque earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum, cum mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac ultrò, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, ut meũ beneficiũ mihi in reliquum tẽpus pariat necessitatẽ: ut quod uolès beneficio iuui, uertatur in

ἀνανλᾶ πιλοῦνδα παλαιῶσι, ἀλ' ἵνα ὑπαχθῇ τὸ, ἵν' ἅπαξ τινὰ ἰασάμενον, πάντας ἐς ἀεὶ θεραπεύῃ, ἐκέινος αὖ ὁ θεραπεύων πολλοὺς ἵνα μὴ δεσπότας αὖ ἕτω παρ' ἡμῶν εἰληφὼς θεραπεύσῃ κιχρεσπενικότος, μὴ μισθὸν, τὸ δουλεύειν, αὐτοῖς, μὴ τὰ πάντα πιλοῦνσιν ὑπηρετῆν προδιδωκότες. ἔτι γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ ὅτι σε νῦν σφόδρα χαλεπῶς ἔχοντα ἰάσαμεν, διὰ τοῦτο νομίσας ἀχάριά σε, παλαιχθῶ δέ μοι τῇ τίχῃ: ταῦτα μὲν οὖν ἂν ἔχοιμι λέγειν, εἰ μὴ δυνατά μοι ἦν προσιόντα, ἐγὼ μὲν πάντα ἅπαντα σοι, σὺ δὲ μηδὲν ἀνάγκλητον ποιοῦντα. νῦν δὲ ἔδει σκέψασθαι καὶ εἰά ὅσων αὖ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἰμὶ ἐχθρὸς, φησὶ, μάνητα, μάνητι δὲ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ ἐμοῖα πάσχει (οὕτω γὰρ οἴεται) καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἰμοῖος ἀπέγνωσται, δύνασαι δὲ σὺ πάντα, ὡς ἔοικας· ἰῶ καὶ τοῦτο,

tur in occasionem, ut postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque uoluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. quare quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atque hæc quidem dicere poterã, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus uel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quãdoquidẽ, inqt, me laborãtẽ insania, sanastis insanit aũt et uxor, eodẽq; tenetur morbo (sic enim opinatur) et à cæteris medicis ad eundẽ modũ destituta est tuq; potes omnia, id quod re demõstrasti: sanato hãc quoq;,

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiet modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentis, intelligetis nimirũ, nec omnia esse nostræ facultatis, neq; cõsimiles morborũ naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum intersit nolis quippiam, an nõ possis. Vos interim patienter auscultate me bisce de reb. philosophantem: existimantes nec inelegantẽ fore, nec extra causſam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquã eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus uirorum, quæ

ἀπὸ ἀπαλλάξει ἡδὺ τῶν πόνων. τοῦτο δὲ, οὕτως μὲν ἀπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ δόξαιμ' ἂν δὴ ξένα καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀτέχνῳ λεχθῆναι. ἐὰν δέ μου ἀκούητε τέως τῆς τέχνης διαλεγομένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατὰ ἔστιν, οὔθ' ἁ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴσως ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, οὐδὲ πάντων ἰσχυρὰ. καὶ τὸ ἐφ' ἑαυτῷ δύναμαι, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὲ δύνασθαι διαφέρει. ἀνέχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπροπόλαιον, μήτ' ἀχαιρέτιον, μήτ' ἀλλότριον, ἢ ἔκπαιον ἡγήσασθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ συμέτρων φύσεις, καὶ κράσεις εἰσὶ καὶ αὐταὶ, λέγω ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ἡμείων σωμάτων ὁμολογοῦνται, ἀλλὰ τὰ μὲ ἧττον, τὰ δ' ἧττον μᾶλλον ἢ ἔλαττον μετέχει. καὶ λέγω ταῦτα ὅτι περὶ τ' ἀνδρείων, ὡς

δὲ οὐδὲ τοῦτο πᾶσιν ἴσα ἢ ὅμοια, οὔτε τῇ κράσει οὔτε τῇ συγκράσει, διάφορα δὲ καὶ μεγέθει καὶ εἴδει· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν ὀξέα ἢ τὰ δὲ χρόνια, καὶ τῶν διαπόνων αὐτῶν τὰ μὲν εὐπαραμύθητα, τὰ δὲ τέλεον ἀπαραμύθητα, καὶ ῥᾳδίως ἀλισκόμενα, καὶ κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα, τὰ τέλεον εἶναι, πάντα συχνὰ, ἢ πᾶσαν φθίσιν, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μᾶλλον καὶ τῶν ἄλλων οὕτως, τῷ γένει ὅμοιον ὂν πάντως ἄνευ σώματος, οὐ συμφρενίτην, οὐδὲ λελογισμένον, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα δεινοτάτων ὄντων ἀνδρῶν. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τοῖδε ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τοῖδε ἰσχυρὸν, ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρετὸν, ὧν τὸν αὐτὸν ἐν διαφόροις χώραις ἐμβάλλειν, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ καὶ πεπυκνωμένῃ, καὶ σκιερῷ καὶ ὑδατώδει καὶ ἀπαργασμένῳ ἀναφύσει, αὐλακώδει εἶναι, καὶ σύμφορον,

neque similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadem constitutione. Vnde necessariò cõsequitur, ut morbi quoq; tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: uiq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, ut quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarint. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodũ uidelicet triticũ, si idẽ in diuersos ejectus agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubrib. exposito, exculto, nimirũ ubere, læto, copio-

καὶ πολύχυτε κρηνὶ, ἄλλως δ' ἐν ὄρει, καὶ πετρώδει γαίῃ, ἄλλως δ' ἐν ἀναύλῳ, ἄλλως δ' ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ ἄλως, διαφόρως καθ' ἑκάστας τίκτουσι. ὅσα τε δὴ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τὰς ἐνοικησάσας τίκτουσι, ἢ σώμασι ἢ σώμασι, ἢ ἑκάτερα ἢ ἀμφότερα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. Ἔστι τοίνυν ἐκβῆναι ὁ πατὴρ, καὶ ἄλλην αὐξίστερον καταλιπεῖν, ἀξίαν πᾶσαν μανίαν, τὴν ἐν ἄκρῳ σώματι, ἐμοίαν ἔσαν, καὶ τὴν θρασεῖαν ἐν ἑαυτῷ· πρὸς δὲ τούτοις, τὸ σύντεινε ἔχειν, ἔτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρειν, πρός τινὸς συμφορὰν, πρός τι δρᾶσαι πάσας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν σύμπηγα καὶ σύντονα, νευρώδη καὶ λιτόσαρκα, καὶ ἀκαμφίῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἁπαλὰ καὶ ἀνυμάκτῳ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδεᾶ, καὶ δρόμου ἀπειρίᾳ, καὶ ὑγρᾷ πρὸς τῇ ἐπιῤῥοίᾳ σύγκριτα τύχῃ.

copioso'que fructu: rursus aliter in montosa petricosa'que terra, aliter in opaca, aluer in subiecta montibus in summa, pro cuiusque loci diuersa natura, uariè prouenit. Itidem & morbi, pro ratiõe corporum in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omissis, pater, nec omnino discussa re, uult quãuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similem'que desiderare curationem. Super hæc tam mulieb ria, mulicbria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uirorum corpora bene compacta sunt, nerosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata: contrà fœminarũ, flaccida, malè compacta, in umbra alita: candida, ob sanguinis inopiã, caloris'q; penuriã, & humoris supuacanei abũdantiam.

τόρα. τοίνυν τῶν κὸλρίων καὶ ταῖς αἰσθήσεις ἐκπλήττεται, καὶ τὴν ἀκοὴν παρειμένην ἔχουσι, καὶ τὴν ὄψιν ἀσθενῆ, καὶ μᾶλλον πρὸς μανίαν εὐχέρεστα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ ἄῤῥωστον, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσιν, ὀλίγῳ δὲ τῶν τοῦ σώματος τοῦ κατὰ λόγον, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος ἕτοιμα καταπλαδάνουσιν· ὁ δὲ λόγος τοίνυν, παρὰ τῶν ἰατρῶν τὴν ἀρχὴν ἑκατέρων βοηθείαν ἐκπυστῶν, ἀλλὰ τὰς μὲν πολὺ τὸ τάχος ἔχειν, καὶ πρόῤῥησιν ἔχειν, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδείοις, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς κεχωρισμένην. ἅτε τοίνυν λέγεις, ἔτι μέμνηται, πρέπει, ὅτι καὶ γυνὴ ἔστι μέμνησαι. καὶ μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, τῇ δὲ μανίᾳ ἐπάγων ἑκάτερον ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λοιπὸν τἄλλα χαρίσασθαι, ὥσπερ ἔχει, καὶ ὁμοῦ τῇ φύσει, τὸ δυνατὸν ἐφ' ἑκάστου σκόπει. καὶ γὰρ ἐστὶ μᾶς, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων αὐτῶν μέμνημαι, ἕτερον πρῶτον ἐπισκοπεῖσθαι, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ ἰσχύν,

dantiam. Quare facilius corripiuntur, q̃ uirorũ: utpote morbis expoſita, nec ferẽtia curationem: præcipuè uerò adinſaniã procliuiora. Nam cũ multũ habeant iracundiæ ac leuitatis, facileq̃ cõmoueãtur, porrò corporis exiguæ ſint uires, facilè in hoc malũ prolabuntur. Proinde nõ cõuenit, in utriſque eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cum intelligatis hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudijs atq; exercitijs uniuerſis. Quare cum dicis, Inſania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hic, omnia ſub unam & eandem inſaniæ referẽs appellationem: uerùm diſcretis ijs, quemadmodum & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſſit, conſidera. Nam nos, quẽadmodũ initiò dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam ac tẽperaturam,

καὶ τίνος πλείονος μετέ-
χει, καὶ ἀδρώτερον ἢ ψυ-
χρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ παρ-
ῆκεν, καὶ μέγα ἢ μικρόν,
καὶ πολύ ἢ ὀλιγόστιον,
καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ
ἔλεγε, οὗ τις αὐτὰ προσέχοι-
εν, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη,
ἀπογινώσκοντι τί, ἢ ἀπελπίζον-
τι. ἐπεὶ καὶ τῶν μανιῶν
αἱ αὐταὶ μυρίαι ἄλλαι ὄφεσι, καὶ
παμπόλλους ἔχουσι τὰς αἰτί-
ας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορί-
ας αὐτὰς ἴσμεν. οὐ γὰρ
ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ πα-
ραπλῆξαι, καὶ λυττᾶν, καὶ μα-
νῆναι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα,
τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχειν
τῷ νόσῳ, διαφορὰ ἔστιν, αἰτί-
αν τε τοῖς μὲν κράσιν εἶ-
ναι, τοῖς δὲ γυμνασίων ἕξιν,
καὶ τῶν αὖ λόγων αὐτῶν τοῖς
μὲν ἴσως ἄλλως, τοῖς δὲ γε
γυμνικὸν διάφορον. εἶναι νέ-
οις μὲν πολὺ θερμόν, ὃ τὸ πε-
λιγγένοντι δὲ λιπαρὸν αἷμα-
ρόν, καὶ ὀργὴ ἄλογον, μᾶλλόν
τις κατ' αἰσθησιν ἐμπεσοῦσα, τὸ
μὲν πρῶτον διαταράξει, ἔπει-
τα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν περιά-

& cuius qualitatis magisue
particeps, calidum an frigi-
dius, uigens an ætate defici-
ens, magnum an pusillum,
crassum an maculentum: re-
liquaq; id genus omnia. Quæ
si quis penitus expenderit, is
demum erit idoneus cui fides
habeatur uel desperanti, uel
recipienti: quãdoquidẽ & in-
saniæ innumerabilia sunt ge
nera, & causæ complures:
nec uocabula quidem eadẽ.
Neque enim idem desipere
ac delirare, rabere & insa-
nire: uerùm hæc omnia no-
mina significant magis aut
minus obnoxiũ esse morbo.
Porrò causæ aliæ sunt uiris,
aliæ fœminis. Rursum in-
ter ipsos uiros aliæ iuue-
nibus, aliæ senibus: pu-
ta iuuenibus immodica fero
mẽ repletio: senibus au-
tem importuna calumnia,
ira impotens, quæ sæpe-
numerò incidit aduersus do
mesticos. Hæc initiò per-
turbat animum: deinde pau-
latim uergit in insaniam.

Porrò

φύσις. γυναικῶν δὲ πολλὰ καὶ λυπεῖται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸν νόσον ἐπάγεται, μάλιστα δὲ μῖσος καὶ κατά τινος πολύ, ὃ φίλου τινὸς ἐπ' ἐχθρῷ δυστυχοῦντι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα ὑποστυφόμενα, καὶ μικρῷ χρόνῳ ἐνῤῥεφόμενα, μανίαν ἀπετέλεσε. τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἀνάγκη· οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἤμισυ, πολλὰ ἴσχυσά γε, καὶ εἰκὸς ἐν τοῖς παρόντων ἐπ' ἰατρεῖα θεραπεύεσθαι δύνασθαι. οὐ εἴ γε ἄλλο τὶ ἐπέσχεται, ἢ τις ἀπαλλάξει, μίσει τάχα ἐς ἐλπιδωτὰ ἰσί. καὶ μὴν κἄπειτα, ὦ πάτερ, εἰκὸς ἐστὶν ἐμὲ μὲν τὰς λύπας εὐθὺς ἀπίγεσθαι, ἀλλά τις ἔτι συνῆσις ἐλπὶς ὑποφαίνεται, εἰκὸς οὐδὲ οὕτω τοῦ ῥᾳδίου προσψαύειν, ἀλλ' οὐ πρόχειρος φάρμακον ὑγίειαν ἐπόλμησα, δεδιὼς

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè uerò si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subglíscentia, multóque alite tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori quoque usuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque bis malis ullius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alium se factum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uerebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: uidelicet ueritus

τὴν τύχην, καὶ τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ἀνασκοπόν. ἐρᾷς δὲ δοκεῖν πᾶσιν, ἀναί τι μισῶ πρὸς τὰς προγόνους πάσας μνησικάκως, καὶ ὅτι χρηστὰ, καί τινα κοινὴν μοῖραν ταύτην γυναικῶν αὐτὰς μαίνεσθαι. τάχα οὖν τις ὑποπτεύσειε, ἄλλως χορήσεσθαι τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων εὐ λουσθέντων, κακοήθη καὶ δόλιον τὴν θεραπείαν γεγενῆσθαι. καὶ τὰ μὲν δὴ γυναικὸς, ὦ πάτερ, ἅπαντ' ἔχει καὶ πάλαι σοι τοιαῦτα λέγω, εἴ ποτε ἄλλου ἔξει, κοὐ μυριάκις πίεται φάρμακον, διὰ τοῦτ' ἐπιχειρῶν οὐκ ἄξιον, ἃ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀπεύχεσθαι μοι κατηγόρει, καὶ κακοήθειαν βίλει, ἑκόντα τὸ τῶν ἐμπείρων φεύγειν. ΔΩΡ. ἰοὺ δέ μοι ἀπολαύσεις πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἔρημος γεγόμενος, οὐδὲν κατὰ σοῦ λανθάνω δόξομαι. ἴσως δ' ἂν, ὅπερ μὲ γένοιτο, οὐδεὶς ἐθέλοι ἰατρεύειν (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides ut omnes arbitrantur? priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probae fuerint; eaque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secum euenisset, neq; profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res, pater, ad hunc sese habet modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operaepretium conari: nisi me in hoc solum urges, ut frustrer: idque uis, ut fœdam mihi famam accersam. Patere ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaueris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus?

(solent

(φιλεῖ γὰρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθίζόμενα, πάλιν ἐξοιδεῖν) τί με πρᾶξαι λέγεις; ὁρᾶις οὖν μέν, οὐ ἴδει, καὶ πάνυ· καὶ οὔ ποτε λείψω τὴν τάξιν, ἣν τοῖς παισὶν ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τοῦ γένους τὰ εἰς ἐμαυτὸν ἐπιλήσομαι, ἂν, ἐὰν σωφρονέσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πρὸς πιστεύσαί με δεῖ: ἐρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα πείθῃ, ἐκποδὼν τὴν νόσον, καὶ ἐπιμιγνύμενος ἅπασι τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρώην ἐν τηλικούτων κακῶν ἀνασφήλας, λοιδόρει, καὶ βόα. καὶ τὸ μέγιστον ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μῖσος ῥέπῃ, καὶ τοὺς νόμους ἀνακαλεῖς. αἴμοι πάτερ, τοιοῦτ' ἄρ' ἦν καὶ τὰ πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

(solet istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, ut nosti, tum quoque, neque unquam defuturus sum officio quod liberis natura prescripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me denuò recipias, illud uide. Iam ista quam facis, accersis morbum, pestemq; refricas. Heri ac nudiustertium è tantis elapsus malis, contemnis, nociferaris: quodq; grauissimum est, iraseeris: ad odium propensus es; leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Paternam potestatem.) Lucianus appellat πατρικὴν ἐξουσίαν siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius λογικὸν & ius πατρικὸν, hoc est paternum, siue, ut ait Paulus de uerborum obligationibus, patrium. b Ingratitudinis actionem.) Seneca tertio De beneficijs: Exceptis, inquit, Macedonũ gente, non est in ullam data aduersus ingratum actio. c Atqui medendi ars.) A conditione artis Medicæ, cuius studium

olim erat cumprimis honorificum,ut Galenus in Exhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant. d Postulas uti arte mea.) Vitruuius in præfatione libri sexti sic scribit:Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quod cum omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis:Atheniensium non omnes, sed eos tantum qui liberos artibus erudissent.Ita Plutarchus in Solone: Ἔθηκεν ἀγραφον ἡμῖν τρίφειν τὸν πατέρα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἀπαίδευτος μὴ ἦναι, καὶ οὕτως μὲν πρὸς τὰς τέχνας ἔτρεψε τοὺς πολίτας. id est: Solon etiam legem scripsit:Filium illi patri nequaquam alendi necessaria debere,à quo nullam artem accepisset. hoc pacto ciues ad discendas artes commouens.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ. ALEXANDER, seu Pseudomantis. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, uitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, uerumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi conarguiq; possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumq; suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τῆς, καὶ ῥᾴδιον εἶναι τὸ πρὸς ἅπαντα, προτάξαντα τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Ἀβωνοτειχίτην, τὸν εἴδωλον βίον, καὶ ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ

TV quidē charissime Celse, leuē fortè quādam ac facilè prouinciā tibi mādare uideris, cum iniūgis ut Alexādri Abonoticheæ impostoris uitam, commenta,

πηλμήματα, ἢ μακρηγορίας ἀπὸ βιβλίου ἐγγράψαντα πέμψαι· τὸ δ' εἴ τις ἰδίαν πρὸς τὸ ἄπαν βίβλον ἐκάστων ἐπιφέροιτο, ὁ μὲν ἔργον, ὅλας Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτον ἀπ' ἀνδρὸς ὄλεθρος, ὅσον τε ἀπ' ἀνδρὸς ἀρετὴ ἐπῆρεν· ἐμοὶ δ', εἰ μετὰ σπουδῆς ἀναγνώσεσθαι μέλλοις, καὶ τὰ ἐνδεοῦντα τοῖς ἐμοῖς μέτροις προσλογίζεσθαι, κἀκεῖνό μοι σοὶ τ' ἄξιον, καὶ τῷ Ἀντίῳ βαρυσοίῳ, ἃ μὴ πάρεσμεν, ἀλλ' ἀπὸ διανοίας τὰ τῷ ἰμαυτῷ, οἷον πλήθεσθαι προσόντα, ὀλίγοις τισὶ καὶ περιττοῖς ἐκφορήσαι, ὥστε ἐπ' ἐμοῦ τυπαμίσιον, οἷον πᾶσιν, καὶ ὡς ἀμφορεῖ, τοῖς τοσοῖς, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ σοῦ μὴ, ἀξιόλεως μόνον καὶ γραφῇ παραδοθῆναι κἄδρα διακαλάρατον· ἐμοὶ δ', ἀπὸ δὲ τοιαύτης ἰδίας ἰσχίας, καὶ πράξεων αἰθρῶν τε, ἐμὲ ἀκοαγνώσεσθαι πρὸς τῶν παραδεδομένων δὲ ἄξιον,

mẽta, neq; nõ audaciã præsti gisti; libro cõplex°, uolumẽ ad te trãsmittã. Verùm si qs ea conetur omnia ad plenũ enarrare, id profectò nõ minoris sit negocij, q̃ Alexãdri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tãtum fuit scelere, quãt° ille uirtute. Attamẽ si cãdidè ignoscterq; legere uoles, et quod narratiõi deerit, id ex te imputare atq; addere: conatũ hũc te auctore capessã, & Augiæ bubile, si nõ omne, at certè pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot eo latis cophinis: nimirũ ut ex his cõiecturã facias, quãtus, quãq; immẽsus fuerit fimus uniuersus, quẽ ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborũ interim nomine calũniã uereor, tuo pariter ac meo: tuo, q̃ iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi uirum longè sceleratissimum: meo, qui summam operam in huiusmodi narratione, rebusque gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in

ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μεγίστῳ θυμέλῃ ἐφεδρεύειν, ὑπὸ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων σπαράττεσθαι. ἀλλ' εἴ τις ἡμῖν τοῦτο ἐγκαλέσει τῶν αἰτίων, ἔχομεν καὶ αὐτοὶ ἐς παράδειγμά τι τοιοῦτον αἰσχρουργόν. καὶ Ἀρριανὸς γάρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητής, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ πανδήμου γε ὅλου τὸν βίον συγγεγραμμένος, ἐμοῦ τι φαύλως, ἀπολογήσεται· ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ ἔστω ὑπὲρ αὐτοῦ. Τιλλιβόρων γοῦν τοῦ λῃστοῦ πάνυ καὶ βίον ἀναγράψαι οὐκ ἄτοπον. ἡμᾶς δέ, πολὺ ἀμαυρότερον λῃστοῦ μνήμῃ πεπυσόμενος, ἴσως μὲν ἐν ὄρεσι καὶ ὕλῃ καὶ ἄντροις, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὐ φήσαντες, οὐ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τῶν Ἰδαίων παρεξέδραμον, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότατα λῃστῶν, ἀλλὰ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῇ λῃστείᾳ τῇ αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ὑπογράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ἐμφερέστατον ἀνδρὸς

sed in frequentissimo quoque & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptum: quanquam si quis hoc crimẽ nobis impegerit, poterimus et ipsi nos exẽplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cum simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respondebit. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est gravatus. [b] *Nos verò multum crudeliorem* [c] *latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in sylvis ac montibus, sed ipsis in urbibus fit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut Idam sit pervagatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui universam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè*

τὴν μορφὴν, ὡς αὖ λύπημα, καί τι μὴ πάνυ γραφικός τις ὤν. τὸ μὲν οὖν σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο δήξω, μέγας τι ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ διεγερτικὸς ὡς ἀληθῶς. λευκὸς τὴν χρόαν, τὸ γένειον οὐ πάνυ λάσιον· κόμην τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ προσθήτην ἐπικείμενον, οὐ μάλα ἀκριβῶς κατεσκευασμένην· καὶ τὸν μὲν ἄλλον, ὅτι μὲν ἀληθείᾳ, ἀληθῆ· ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ἐνθουσιῶν δοκοῦντα· φώνημα ἥδιστόν τι ἅμα, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, εὐκαμόβῳ μιμηλὸς ἦν τοῦτό γε. τοιόνδε μὲν τὴν μορφὴν· ὁ ψυχὴ δὲ, καὶ ὁ γνώμη, ἀλεξίκακος Ἡράκλεις, καὶ Ζεὺς ἀποτρόπαιος, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί· σωφρονεῖ μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ δικαιότητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διαφέρει, καὶ τὸ γε πορίσασθαι καὶ ἀνευρεῖν καὶ μνημονικὸν,

proximè uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus, planeq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena; colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectum, partim appositicia: sed hac adeò scienter effecta, ut uulgus ferè non sentiscret imitatam & scitam esse. Oculi uehementer acres ac uersatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, pateraq; clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac si figura quidem hominis erat huiusmodi. Caterùm mens atq; animus, ô malorũ depulsor Hercules, et auersor tristium Iupiter, seruatoresq; Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. tũ curiositas, docilitas, memoria, &

καὶ πρὸς τὰ μαθήματα ὀξυ-
τὸς, πάντα ταῦτα ἐκ τοσούτου
λοιπὰ ὑπῆρχεν αὐτῷ, ὁ-
πόσα ἦν αὐτοῖς ἐς τὸ χείριστον.
καὶ ὅπλα τοσαῦτα γενναῖα ὑ-
ποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μά
λα τῶν ἐπὶ δικαίᾳ διαβοήτων
ἀνδρῶν καὶ ἀντιλιάδε, ὑπὲρ
τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύ
βατον ὁ Φρυνώνδας, ὁ Ἀριστό
δημος ὁ Σώστρατος. αὐτὸς γὰρ
τῷ γαμβρῷ Ρουτιλιανῷ πο-
τὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτα-
τα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, παιδαγω-
γὸν ἡμῖν ἔφη εἶναι. ἀλλὰ δι-
καίως μὲν ὁ Πυθαγόρας ἂν, οἷα
φίλος αὐτῷ, καὶ τῶν γνωρίμων ἄ-
ριστος, εἰ δὲ κατὰ τὸν ἐμὲ
γένοιτο, πᾶσι ἂν, οὐ μόνον,
πρὸς αὐτὸν ἔφην ἐλθεῖν, καὶ
πρὸς Χαρίτων, μή με τοιούτοις
ἐφ' ὕβρει ταῦτα τῷ Πυθαγόρᾳ
λίγαν, ὦ σωφρόνων πολλῷ
μᾶλλον αὐτὸς ἐπαινέτατος
ὢν πράξειν. ἀλλ' ἐάν τις τὰ
χείρω καὶ βλασφημότατα τ
ὑπὲρ διαβολῆς περὶ τ Πυθαγόρᾳ
λεγομένων, εἴτε ἐγὼ ἐν ἂν κε

& ad disciplinas ingenij sui
licitus, horum unumquodq;
suprà quàm dici possit, illi
suppetebat, quibus tamen
pessimam in partem est usus.
Et quum haberet arma tam
egregia sibi suppeditata, illi-
co nimirum omnium qui es-
sent sceleribus nobilitati, fa-
cilè summus euasit, uel supe-
rior, e Cercopibus, Eurybato,
Phrynonda, Aristodemo,
Sostrato. f Nam ipse cum ali
quando Rutiliano scriberet
genero, modestissimè que de
se loqueretur, Pythagoræ se
met assimilabat. Atqui ue-
niam mihi dabit Pythago-
ras, uir ille quidè sapiens, ac
mente diuina: cæterùm si hu
ius ætate uixisset, puer (sat
scio) præ hoc usus fuisset.
Sed bene tu per Gratias, cau
ne putes hæc in Pythagoræ
contumeliam me dicere, qua
si uelim cos similitudine re-
rum gestarum committere.
Verùm si qs deterrima quæ
que & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam
feruntur (quibus equidem haudquaquam fidem perinde ut

ueris

δάκω, ὡς ἀληθίσιν οὖσιν, ἐ-
μοὶ συναγάγοι ἐς τὸ αὐτὸ,
σωλλοφὴν ἂν μόρ@ ἅπαντα
ἐκῦνα γένοιτο τῶ ἀλεξανδρέου
δαιδάλου· ἔλως γὰρ ἔστιν ἰ-
δέσθαι μοι, καὶ τῷ λογισμῷ δια-
τύπωσιν ποικιλωτάτην τινὰ
ψυχῆς πᾶσαν, ἐκ ψεύδους
καὶ δόλων, καὶ ἐπιορκιῶν,
καὶ πανουργιῶν συγκεκρί-
μένην, δριμέαν, τολμηρὰν,
ἐπιβάλλουσαν, φιλόπονον ἄφο-
βον εἰς τὰ πεπραγμένα, καὶ
πειθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ
ὑπολειπόμενον τοῦ βιαίου@,
καὶ τῷ ἐναργεστάτῳ τῆς βε-
βαίως ἐοικυῖαν. οὐδεὶς γοῦν
τὸ πρῶτον ἐντυχὼν, οὐκ ἂ-
πῳδὴ δόξαν λαβὼν ἀπὸ
αὐτοῦ, ὡς οὐδὲν πάντων ἀν-
θρώπων χεῖρόν@ καὶ ἐ-
πιορκότερον, καὶ πρὸς
ἀπαλλοιώτατός τε καὶ ἀφιλό-
τατο@. ὧδε πᾶσι δὲ τού-
τοις, τὸ μεγαλουργὸς πρὸ-
σὼν, καὶ τὸ, μηδὲν ἀεὶ μι-
κρὸν ἐπινοῆσαι, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς
μεγίστοις ἐπέχειν τὴν νοῦν. μεγ
μέγιστον

ueris habuerim) si quis tamẽ conferat in unum, ea nimirũ omnia uix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ uersutiæ. ¶ Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè uariam ingenij temperaturam, indolem'que ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacem, uersatilẽ, et ad efficiẽdum quæ cogitasset nullum refugientem laborẽ, appositam ad persuadendum, cuiq; facilè fides habẽda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; : ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressum est, qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omnium optimũ æquissimúmq;, prætereà simplicissimum, minimèque fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum ubi bil pusillũ cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum.

γάμιον ἦν ἔτι ὤν, πάνυ ὡ-
ραῖον, ὡς ἐνδεᾶ ἀπὸ τ παλάμης
ἡνιοχεῖσθαι, ἢ ἀνίαν τ δια-
γωγέων, ἀσθμαίνειν, ἢ
σωλῆν ἔδη μισθῷ τοῖς δημο-
σίοις. ὧν ἦν ἄλλοις λαμβάνοι
τις αὐτὴ ἑρωτικὰ φάρμ, τ μαγίας
ἢ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ὑπισχνε-
μένων, ἢ χαρίζοιτο ἐπὶ τοῖς ἐρω-
μένοις, πρὸ ἐπιστολὰς τοῖς ἐχ-
θροῖς, ἢ δυσωπῶν αἰτιατικω-
τὰς, ἢ κλήρων διαδοχάς. ὅστις
ἰδὼν δεομένῃ παῖδα, ἢ πρὸς ὑπε-
ρογκίαν τ αὐτ πράξεων ἐπιτη-
δεύτατον, ἐ μὲν ἡδονὴν ἢ παι-
δὸς τ αὐτ, ἢ κόπους τ ὥρας τ ἐ-
κείνης, διδασκόμενόν τι αὐτ, ἢ δι-
τέλει ὑπουργῶν πρὸ ὑπηρέτην πρὸ
διακόνῳ χρώμενον, ἐ δ' αὐτὸς
ἰκανῶς, δημοσίᾳ μ, ἀλλ' ἐν ἰσο-
φοῖς ὢν, ἐπίστατο ἢ παρὰ τῶν
Θώνος τῆ Αἰγυπτίᾳ γυναῖκα,
φάρμακα πολλὰ μὲν ἰδλά,
μιγμάτια, πολλὰ ἢ λυγρά,

mum. h Ita quum esset adole-
scentulus adhuc formosus
admodum, aetate uidelicet
tenera, ac uelut herbescente,
(id quod licebat partim è sti-
pula conjicere, partim audi-
re ex his q ita prædicabant)
passim sese prostituebat,
ac mercede sui copiam fa-
ciebat ijs quibus lubitum fu-
isset. Inter i multos autē in-
cidit in hunc amans quidam
præstigiator, ex eorum qui
magiam & diuinas incanto-
tationes profitentur, tum il-
lectamenta ad conciliandā
in amoribus gratiam, malo-
rum immissiones in hostes,
rationem eruendi reperien-
diq; thesauros, hereditatum
successiones. Hic ubi con-
spiceret bene ingeniatum
puerum, atq; ad submini-
strandum arti negocioq; suo
propensissimum, utpote qui non minus illius adamaret
maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, sem-
perq; deinceps pro adiutore ministroq; est usus. At is publi-
citùs quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat. didi-
cerat autem apud Thoonis Aegyptij coniugem:

k Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum

ὧν ἁπάντων διαδεχόμενος, καὶ διάδοχος αὐτοῖς ἐγένετο· ὁ δὲ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἐραστὴς, τὸ γένος Τυανεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ φαντασίαν εἰδότων. ἐρᾷς δὴ οἵας σοι διατριβὰς αὖ θρωπαμίγω. εἰ δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεπλήσθη, καὶ τοῦ Τυανέως ἐκείνου ἀπεστέρητο, ἐν ἀπορίᾳ καθίστατο, ἀπολωβωμένος ἅμα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς ῥίψασθαι ἐκείνατο, οὐκ ἔτι μικρὰν ἐλπίδα ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀγῶνας πολὺ καταφανεστάτῳ τὴν φύσιν, καὶ πονηρὸς ἐπιτηδεύσας, οἶμαι, τὰ εἰς ἅπαν γαστρίζεσθαι, καὶ τὰς παχείας τῶν ἀνδρώπων (ἔστω γὰρ αὐτοῖς τῇ παρ' ἡμῶν μάγων φωνῇ τοὺς πολλοὺς ὀνομάζουσιν) ἀποκείροντος. ἐν δὲ τούτοις καὶ Μακέτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἐξωρον μέν, ἀθάνατον δ' ἔτι ταῖς Βαλσαμείνῃ ἀγχέ-

Quorum omnium ſucceſſor hic atq; hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cũ egregio Apollonio Tyaneo illo erant uerſati, totamq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è ſchola tibi hominem referoim Verùm ubi iã barba plenus eſſet Alexander, Tyaneo illo uita defuncto, in egeſtatem reductus, defloreſcente ſimul & forma unde victum parare licuiſſet, nihil poſtea parum agitabat animo: ſed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium ſcriptore, uaro, qui in certamina deſcendunt, omnium, ingenij longè ſceleratiſſimi: (Cocconas, opinor, erat cognomẽ) circumibant impoſturis ludificantes, ac pingues homines (ſic enim illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierẽ opulentam nẽ Eti ſunt, natu quidẽ grauiorem: illã, q̃ ut a amoribus eſſet ido

νάδ, ἐνδιτρίψαντι δέ τι τὰ ἐμοῦ τε παρ' αὐτῶν, καὶ ἐπαινέσαντε ἐπ' Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν μᾶλλον ἢ ἐκ' ἐκείνου, πάλαι μὲν ἀνάκτορον χώρα, κατὰ τὰς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ ὑπ' ὀλίγων καὶ ἀδόξων τῶν ἐπιτυχόντων ἔχετ' ὄφ. ἐνταῦθα ἰδίοντι δράκοντες μεγάλοι τὸ μέγεθος, ἡμέρους πάνυ, καὶ τιθασεύτους, ὥστε καὶ ὑπὸ γυναικῶν θρέπεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παιζομένους ὑπ' αὐτῶν ἀνέχεσθαι, καὶ ὀλιγάκις μὲν ἀγανακτεῖν, ἢν γάλα πιεῖν ἀεὶ θέλῃ, καὶ πάνυ σπανίως (πολλοὶ γὰρ τοῖς παισὶ καὶ αὐτοῖς, ὥσπερ καὶ τῶν περὶ τὴν Ὀλυμπιάδα μύθων διαφερόντως πάλαι ἀνὴρ, ἐπεὶ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντι τινὶ φίλτατον, εἶναι, τοιούτῳ συγκαθεύδοντι αὐτῇ) ἐνεῦναι τῶν ἐμπόρων ἐν τῷ πέλαγος, ἐπὶ γῆν ὀβελῶν καὶ κατὰ τὴν Θρᾴκην ὁρίδιον, ἀρχῆς ἐ πάνυ μικρᾶς ἐκείνης ἔτι· ὡς γὰρ αὖ νῦν ἄνθρακες

nea, sed quæ studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uicin⁹ copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regib. nunc à paucis, ijsq; obscuris et humilib. incolitur. Ibi quū cōspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodū ac mānsuetos, adeò ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; commouerētur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerēt (nam sunt id genus apud illos permulti: unde ueri simile est olim illam de Olympiade p fabulam increbuisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi draconem quopiam opinor cum ea concūbente) mercati sunt ex his serpētib. unū, q esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (ut Thucydidis uerbis) hinc q iam bellum oritur. nimirum quū duo facinorosissimi,

ΒΙΤΗ, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς τὸ κακοῦργον προχειρότατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνελθόντε, ῥᾳδίως ἐκατέρων τὼ τῶν ἀνθρώπων βίων, καὶ δυεῖν τῶν τότε μεγίστων τυραννίδων, ἐλπίδα τε φόβῳ, καὶ ἔτι ἑτέρων ἑτέρῳ ἐς δέον χρήσασθαι δυνάμενοι, τάχιστα κατέτηξε τὴν ἀμφοτέρων γνώμην, τῷ τε δεδιότι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ἑκάτερον τῶν πρόχειρον ἀεὶ παραμυθεῖσθαι τι, μὴ πολὺν τὸν μεταξὺ χρόνον, καὶ δηλονότι ἔτω πολλὰ πλουτοῦσι, καὶ χιλίοις γενήσεσθαι, καὶ Δοῦλον καὶ Κλάρου, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων δὴ δι' ὧν τότε τυράννους, τὸν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φατέον εἶναι ἱερά, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένοις, καὶ δι' ἃ χρὴ ἐκάστοις θύοντας, καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀναθεῖναι. τοῦτα πρὸς ἀλλήλους τρίψαντε, καὶ κεκλικότε, μετὰ ταῦτα συνεσκευάζοντο ἐς χρηστέον ἐβουλεύοντο· οἱ γὰρ ἔτι προχωροῦντες αὐτοῖς, καὶ κακὸν τι ἐς ἀθλίμενοι

rosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia prōptissimi, societatē inissēt, facilè perpenderunt, hæc duo r potissimùm in hominū uita tyrānidē obtinere, spem, ac metum: quorum utroque si quis ad commoditatē uteretur, fore ut is illicò dutesceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel huic q spe teneretur, uidebant præsentiam quammaximè necessariam esse, summeq; desiderari: etq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea D.lū, Clarū, et Brāchid.as: nimirū hominib. per hos quos modò dixi tyrānos, nēpe spem ac metē, ad sacra cōfluentib. ac futura prædicere cupientib. atq; hui' rei gratia hecatōbu.m immolātibus, aureosq; dedicātib. lateres. Hæc ubi inter se uersabāt, alteroq; ac altero agitabāt, missum est uati. inde oraculū; cōsulere, etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atq; felices

ἐντεῦθεν ἤρξαντο, ἐπὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἢ κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπιδοῦναι, ἐπιφανεστέρους τε αὐτοὺς, καὶ πρᾶγμα ἀνυφανὲς καὶ ἐλπιδοφόρον. πρῶτον μὲν οὖν τὸν τόπον ἐκλεγῶν τε, πρῶτος μὲν περὶ τῆς χωρίου, δεύτερος δὲ, ἢ τις ἡ ἀρχὴ, καὶ ὁπόθεν ἂν γένοιτο τῇ ἰδίᾳ χειρήσεως· ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὸν Χαλκηδόνα εὐκαιρότατον ἔφη εἶναι, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσεχῆ, ἐκ τε ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καὶ Γαλατίαν καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπαλλὰξ τὰ εἰκότα πρὸ τοῦ λέγων, ἐπιφανῆ τε ἐκ τῶν τοιούτων ἀρχὴν καὶ ὑπόθεσιν, ἀνδρώπων δεῖν πανοήλων καὶ ἀλιθίων, τῶν ἀποδεξομένων, εἴης τὲ Παφλαγόνας ἔφασκεν, ἂν τις φαιήνειε τὸ τῆ Ἀβώνου τεῖχος, δεισιδαίμονας τὲ καὶ πελλοὺς καὶ ἀλιθίους, καὶ μόνον, εἰ φανείη τις αὐλητὴς ἢ τυμπανιστὴς, ἢ κυμβάλοις κροτοῦντα

fore. Quod quidem negocium magnificentius etiã illis ſucceſſit, quàm expectauerant initiò, & uel ſpe melius euênit. Hinc ſ iam ſpectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quónam exordio, quáue ratione negocium oporteret auſpicari. Coccones igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, utpote regionem à negociatoribus frequentatam, tũ Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè diſſitam ab Aſia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At ediuerſò patriam ſuam pretulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorum auſpicationem aggreſſionémque hominib.opus eſſe craſſis & ſtolidis, & qui uiderentur admiſſurii: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe bos qui ſupra Aboni murum incolunt, nempe ſuperſtitioſos plerosq; ac ſtolidos: qui ſi quis tantùm apparuiſſet tibicinẽ aut tympaniſtã, aut q cymbala pulſaret, ſecum adducens,

ἐπαγόμενον, πεπείνῳ τὸ τοῦ λόγου μαντεῖον ἐμοί: ⊙, αὐτίκα μάλα πάντα πιχνέτας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων προσβλέποντας. ὀλίγης δὲ περὶ τούτου φάσεως αὐτοῖς γενομένης, τέλος ἐνίκα σφῶν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ἴσως ἡ πόλις καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ἐλθοῦσιν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, κατορύττουσι δίττας χαλκᾶς, λιγύσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέλλοι εἰς τὸν Πόντον, καὶ παρέξει τὸ τῶν Βόωνι τεῖχος. αὗται δὲ δίττας ἐξευρέσθαι δοκοῦσι, διαφυτῦσαι ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον εἰς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐπεῖσαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, εἰς τὸ τῶ Βόωνι τεῖχος· ἐπῆσαν γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸ βωμίδιον ἤδη ἑστᾶσιν, ἐνταῦθα ἡ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι κατελείφθη, δίττης τινὸς,

cens, cribro (quod aiunt) uaticinãs, illicò uehemẽter omnes in illã inbiẽt, et perinde ut cœlitum quempiã intueantur. Hac de re quum controuersiæ nonnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis tẽplo, quod est apud Chalcedonios uetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Æsculapium unà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murũ inhabitaturum. Hæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor in omnem usque Bithyniam ac Põtum dimanaret, multo autẽ ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Coccon.s', ancipitia quædam atque

καὶ ἀμφίβολος καὶ λοξὸς χρησμὸς συγγράφων, καὶ μετ' ὀλίγον τελευτήσας τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, εἶμαι, λαχὼν τὸν θάνατον. ἐνταῦθα ἀντεισάγεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀντὶ τοῦ ἄλλου, καὶ περιπόρφυρος καὶ διαμιτρωτός, μεμιγμένην ἔχων τὴν πορφύραν ἐπιλευκάνθη, καὶ ἱμάτιον ἐπὶ τῷ χιτῶνι λευκὸν ἀναβεβλημένος, σφενδόνην ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἰσχυρίζετο μητρόθεν. καὶ εἰ ἄλλοθι ἐκεῖνοι παφλαγόνες, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ἐπίστευσαν τῷ χρηστηρίῳ, λίγυστι, Περσίδες γενεήν, φοίβῳ φίλοι ἔσεσθε ἀρῆται,

Διὸς Ἀλέξανδρος, ποδαλειρίου αἵματος ἀνήρ.

οὗτος, οὗτος ὁ ποδαλείριος, μάλιστα γὰρ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς καὶ Τρίκκης ἔρασθαι παφλαγονίας γύναιον τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα, οὕτως ἦν χρηστὸς ἦν, ὡς Σιβύλλης τι χρηστηριάσασθαι.

Εὔξεινου πόντοιο παρ' ἠϊόσ', ἔνθα Σινώπη,

ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus. In huius dei mortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, caesarieq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eā ueste amictus candida, falcē tenens exēplo Persei, à quo se maternum genus ducere praedicabat. At perditissimi illi Paphlagones quem ambos illius nossent parentes obscuros atq; humiles, tamē oraculo crediderunt ita canenti;

Persidis genere gratus Phœbo este uidebor;

Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic n. mirum Podalirius libidinosus erat, ac naturā mulieriosum, adeò ut à Tricca ad Paphlagoniam usq; in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Repertum est aliud oraculū quasi Sibyllae praedinantis;

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tyrsida

Ἔσται τις καλὰ Τύρσιν, ἀπ' Αὐσονίσι προφήτης,
Ἐκ πρώτης δεκάδος μονάδας, φυλῶν δυνάμεων τε,
πέντε ἑτέρας μονάδας, καὶ ἑκατὸν τετράδα φαίνουσα,
ἀνδρὶς ἀλιξητήριον ἐμφανιοῦσα τοκῆσιν.
Εἰσβαλὼν γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ τοιαύτης φαντασίας, διὰ πολλοῦ ἐς τὴν πατρίδα, πρὸς βλασφήμους τε καὶ λαμπρὰς ὢν, μὴ μαινόμενα προσποιούμενός τε, καὶ ἀφρῷ ἐπιπλάττων τὸ στόμα, ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ἐπῆν χυτῷ, τρυφὶς δὲ βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥίζαν διαμασσομένῳ. τοῖς δὲ δόξαν τι, καὶ φοβερὸν ἐφαίνετο ἀφρός. ἐπὶ πλεῖον δὲ χύσεως ὄντος, καὶ ἡ κεφαλὴ ἐφαίνετο δράκοντος, καὶ ὑπόκυανος, καὶ ὑπόγραφος, καὶ ὑπὸ βρίξιν ἵππου καὶ ἀνοίγοντός τι καὶ κλείοντος τὸ στόμα. καὶ γλῶττα, οἵα δρακόντων διττὴ, μίλακος πρόκνας,

Tyrsi de erit quidam Ausonia de gente sacerdos
Qui prima ex monade, tribus ac decade, reserabit
Quinque alias monades, vicenasq; ter repetita
Quadrorbem* numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opẽ mortalibus aegris.
Alexãder nam que multo pòst in patriam truculẽs cum eusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nonnunquam assimulabat, ore spuma completo: id quod ille facilè efficiebat, radicule (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum spuma uidebatur. At multo antea sibi finxerant parauerántque è linteis confectũ draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorans fucis mirè adsimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bifida

προύκυπτεν, ὑπὸ βριχῶν τῆ αὐτῆ ἱλυομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος ὁ δράκων προϋπῆρχε, τῆ εἰωθυίᾳ ἐδίφατο, κατὰ καιρὸν ἐπιφανησόμενος αὐτοῖς, καὶ σὺν δραγῳδίᾳ μᾶλλον δὲ, προτραγωιδήσων ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἀρχόμενον ἄγειν, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν θεμελίους τῆ νεῶ, τοὺς ἀρτιτομηθέντας (σωστὴ δὲ ἦν αὐτοῖς ὕλη, ἢ αὐτόθεν πόθεν συναλισθέντων, ἢ ὅτι ἦν νεῶ πιστὸν) ἐντεῦθεν κατατρίψας τὸν χλοερὸν ὠὸν προσκεχρισμένον, ἔνδον φυλάττον ἐρπετόν τι ἀφειργάσατο, καὶ βοδίσας τῶτο ἐν μυχῷ τῆ πηλοῦ, ὅπισω αὖθις ἀπεκλάσθη. ἔνθεν δὲ γυμνὸς ἐς τὴν ἀγορὰν πρωῒ ἐλθὼν, διάλημμα δὲ περὶ τὰ αἰδοῖα ἔχων, κατάχρυσον καὶ τῶτο, καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐπίνυσιν φορῶν, σάκκον ἅμα τὴν κόμην ἅπαντα, ὥσπερ οἱ τῆ μητρὶ ἐνθουσιάζοντες τι, καὶ ἐκβακχεύοντες, ἐλαμυγόμενος, ὠδὴ βομβῶν τινα ὑψηλὴν

ca atra prominebat, quæ ipsa pilis agebatur. Z Porrò Pellæus ille draco iam pridè erat in prõptu, domiq; alebatur: quã res postularet, tũ ab illis proferendus, unaq; in partem Tragœdiã acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: nocte ueniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem alicunde destillauerat, siue quòd ex æthere decideratꝰ) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. Id quum aliè demersisset in abditum luti cauernam, rursum illinc discessit. At mane quum in forũ prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam gestans, simúlque solutã uentilãs iactánsq; comã, eorũ more q à Cybele deorũ matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi

ὑψηλὸν ἀναβάς, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζεν, αὐτίκα μάλα ἀξιομιμήτου ἐνεργοῦ τὸν βίον. εἰ πρόσοδος ἦ (σωνῆλθε μὲν γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέρουσι καὶ παισίν) ἐπιθύσθαι, καὶ εὔχεσθαι, ἢ χρησμῳδῆσαι. ἦ φωνάς τινας ἀσήμους φθέγγόμενος, εἴτε γίνοιντ' ἂν Ἑβραίων ἢ Φοινίκων, ἐξέπλητε τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀδέτους ἅ τι λέγοι, πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐπικατάδηλα τὰ Ἀπόλλωνος, καὶ τὰ Ἀσκληπιοῦ, εἰς ἴδια ἑκάστῳ ἐπὶ τὰ ἰσάμενον ἰών, καὶ ἐδὲ τὸ ἔργον μηκέτι τῇ χρυσῆρει πηγῇ, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνουν τε ἦδε Ἀσκληπιὸν καὶ Ἀπόλλωνα, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐπάλαι τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν. εἶτα φιάλῃ ἀντίσας, εὐκλύστῳ τινὶ, ἐξ ἴσης ἐπιβαλὼν. ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ, τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

sublimi quapiã ara cõcionabatur, ciuitatẽ eam beatam esse prædicans, quæ mox Deum propalàm esset ostensura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat uniuersa propè ciuitas) unà cum mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam sonans incognitas, nubilúmq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Æsculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedèsq; ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerãt, ingressus aquã, magna uoce cancbat laudes Apollinis & Æsculapij, inuitabatq; Deũ, uti dexter ac felix in ciuitatẽ adueniret. Deinde phialã postulat. eam porrectam à quopiã, facilè immergens, unà cũ aqua lutóq; haurit et ouũ illud, in quo nimirũ ille Deum

αὐτῷ παρακάλεσε, καὶ ἐκ λου
κῆ καὶ ψιμυθίῳ τὸν χρῶ
τα τῷ σώματι ξυγκαλλω
πίζων, καὶ λαβὼν αὐτὸ ἐς τὰς
χεῖρας, ἔχειν ἐφαίνετο ὕδω τῆ
Ασκληπιόν. οἱ δ' ἀτρεῖς ἀπί-
βλεπον ἑαυτοῖς καὶ γίγνεται, ὡς-
λὸ πρότερον θαυμάσαντες τὸ
ὠόν, ἐν τῷ ὕδατι ἀνηρημένον.
ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξαι αὐτὸ ἐς
κοίλον τὸν χεῖρα, ἀνέλιξατο
τὸ τῶν ἑρπετῶν ἐκεῖνον ἔμβρυον,
καὶ οἱ περόντες εἶδον κινού-
μενον, καὶ πρὸ τοῦ ἀκρο-
λεις ἀναπτύμενον, ἀύησαντα
δῦναι, καὶ ἀσπάσεσθαι τὸν θε-
ὸν, καὶ τῶν παίδων ἐφαπτό-
μενον, καὶ χαρᾶς ἐπ' αὐτοῖς
γίμπλασθαι τῶν ὀφθαλμῶν, δακρυ-
ροῦντας καὶ πάντας, καὶ ὑγιεί-
ας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αἰτῶν
παρ' αὐτοῦ. ἐκ δὲ ἀρχαίου καὶ τοῦ
τοις ἐκ τῶν ἐπιχωρίων ἦν, ἔτυχε
ἔμπας καὶ τὸν ἐπιγινόμενον Α-
σκληπιὸν, δὶς τεχθέντα, ἔτι
ἄλλοι ἅπαξ τίκτεσθαι ἀνθρώ-
πους, ἐκ μὲν περιστερᾶς, μὰ Δί',
ἐδ' ἐκ κορώνης, οὐδ' ἐκ χελι-

cõcluserat, cãdida cera ce-
russaq; cõmissuram operculi
ferruminãs. Id quũ manu ce
pisset, affirmabat iã Aescula
piũ tenere sese. Interim illi
stupidi defixiq; intuebãtur
oculis, expectãtes qd nãesset
futurũ postea, tãdudũ admi-
rantes ouũ in aqua repertũ.
Porrò posteaq; fregisset idem
cauea uola cõpressum, ac ser-
pẽtis illius fœtum excussum
excepisset, simul atq; mouen
tem bũc sese cõspicerẽt ij qui
aderãt, ac digitis circumuol
uentẽ, protinus uocem tolle
bant, deúmq; consalutabãt,
ac ciuitatem eam fortunatã
esse dictitabãt: singuliq; af-
fatim uotis implebãtur, the-
sauros, opes, prosperã uale-
tudinẽ, aliáq; id genº ab illo
flagitãtes bona. Hic ille rur
sus cu sim sese domũ abripu
it, unà secũ asportãs modò e-
ditũ in lucem Æsculapiũ, bis
natum scilicet, cum semel dũ
taxat nascãtur homines: at-
que non ex Coronide per Iouem, id est cornicula (nam id
matris nomen fertur) neque ex cornice, uerùm ex anſere
proge-

γυμνεμένου. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἐνεπλήσθη, πάντες ἐνθεοι, καὶ μεμηνότες τὰς ἐλπίδας· ἐμέλλετε μὲν ἂν εἶναι ἐμπλεφ, ἐλπίσαν, ἐπ' ἐμοὶ, τὰ δὲ φάσματα, αὐλίσκα μάλα παμπόλλα τῶν Παφλαγόνων συνδραμόντα. ἐπεὶ δὲ ἐπληρώθη ἀνδράσιν ἡ πόλις, ἁπάντων τε ἐμπιμπλάντων καὶ τὰς παρόδους συνεχόντων, οὐδὲν ἐκείνοις συνεφέροντο ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὲν ἐχὶ πρόβατα ἅττα διαφέροντων, ἐν εἰκόνῃ τινὶ, ἐπὶ ἀλίου τινὸς καθημένῳ, μάλα ὀλιγαύχενι ἐπαλμένῳ, λαμβάνει τὴν πόλιν τὴν Πελλαῖαν ἐν ἐπάτῳ Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τι καὶ κάλλιστον, ὡς ἐμοὶ, ὄντα, καὶ ἔλαιν τῷ αὐτῷ βραχίονι περιλάβοντα, καὶ τὸν ἀριστερὸν ἐπὶ ἐμοὶ ἐρείσαντα, (πολὺς δὲ λῶ, ὡς καὶ ἐν τῷ πρωκτῷ περικεῖσθαι αὐτῷ, καὶ χαμαὶ τὸ μέσον ἐπισύρεσθαι) μόνῳ τῷ πρόσθεν κατὰ μέλαν ἔχειν, καὶ

progenitum. Populus autem uniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, spe orãs fore, id quod & euenit, ut fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. A Ergo posteaquam urbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exẽptum, nec ulla parte similes uiderentur uiris pane ullitantibus (ut loquuntur poetæ) uerùm qui præter solam figuram nihil a pecudibus different: in ædiculis quibusdã in lecto residens, eo uid licet ornatu qui uatẽ mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimusq;. Hunc totum uoluit collo circumdedisset, caudam forãs prominere sinens (erat aũt ingens adeò, ut cũ per pectus illius effunderetur, pars tamẽ humi traberetur) soli aũt caput sub alis abditũ teneret,

ἀκακῆσθαι, αὐχμώντα καὶ
ἰκτίνι, πρόφαυν τὴν ἀδοκίνλω
πιφαλὴν, κατὰ τὰ δεύτερα τοῦ
χιτῶνος, ὡς δῆθεν ἰκείνου τοῦ
φανερῶς πάντως ὄντος. ἀτὰ
μοι ἐφαίνοντο εἰκόνια ἐ πάν
υ φαυλα, ἀλλ' εἰς κόρον τῶ
φωτὸς λαχόμενα, καὶ πλῆθος
ἀνθρώπων συγκλύδων, τὰς
μεμιγμένων καὶ πρωτοπλάγκτων
νων, καὶ τῶν ἐλπίδων ἐκπε
σόντων, εἰς ἀσυλλόγους τρέ
μον, ὡς εἰκὸς, τὸ πρᾶγμα ἐφαί
νετο, ἐν τῷ τίνες μικρῷ ἔμπρο
σθεν ὀλίγων ἡμερῶν, τοσοῦ
τον ἀράκοντα πεφηνέναι αὐ
θρωπόμορφον, καὶ τοῦτο, καὶ
πιθανῶς ἐπάγοντα ἀλλήλοις
πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πρὶν ἀ-
κριβῶς ἰδεῖν, ὀχλοῦντα ὑπὸ
τῶν ἀεὶ εἰσιόντων. ἐντε
θύντο δὲ παρὰ τὸ ἀντίθυρον
ἄλλο ἔξοδον, οἷόν τι τὸν Μα
κεδόνα ἐν Βαβυλῶνι ποιῆ
σαι, ἀπ' Ἀλεξάνδρου νοσοῦ-

teneret, illo nimirũ omnia ferente: linteaceũ illud draconis caput, altera in amictus parte cõtextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Cæterũ mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique aliys ex locis alij concurrissẽt, tumultuantes, ac prius etiã quàm ista uiderent, mente attoniti stupefactiq;, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum fit res ita se habet portentosa, uidelicet ex modò pusillo serpẽte intra paucidos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atq; eum insuper mãsuetum tractabilemque. Protinus autẽ ad exitũ properabant, & priusquam exactum essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregionẽ ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddã et Macedonius in Babylone fecisse ferũt in Alexandri morbo, quum

φιλίᾳ, ἅτε μὴ πάλαι γεγονὼς τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ νεωστὶ ἐπιδημήσας τῇ Ἀσίᾳ. τῶν δὲ ἐπιδείξεων ταύτην, οὐκ ἄπαξ ἐμοῖγε, ἀλλὰ πολλάκις πεποιῆσθαι λέγεται, μὴ μάλιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφικοίατο νεωστί. ἐντεῦθεν δή, ὦ φίλε Κέλσε, ἐὰν δοκῇ σοι, τὴν ἀλήθειαν λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἀνδράσι, καὶ ἀπαλλόντως ἀνθρώποις, εἰ ξυνεπάθοντο ἀπλήκτῳ τῷ ἀράκοντι (καὶ γὰρ τοῦτο τῶν ἐκείνοις βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) χαριζόμενος γε ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τῆς πυρκαϊᾶς, δι' ὃν ἐκεῖνο ἀποίησόν τι, καὶ συγκλείσαν τὸ στόμα. νῦν μὲν οὖν τὸ μηχάνημα ἐλέγετο Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνων πρὸς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ γνώμῳ ἐχόντων, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὁπο-

bo, quũ ille grauiter iã agrotaret: illi obsessa regia desiderarẽt eũ intueri, ac supremũ alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerũm crebrius exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si uera fateri uolumus, æquum est ueniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui uoluissent) quúmque conspicerent in dubia malignáq; luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planè Democritum alium quem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmue, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus C adamantinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quíq; uel quid esset rei, coniecturis

πρὶ ἑῶ, λιπόντα, καὶ ὁ μὲν ἀν-
ρῶν τὴν ῥώμην ἐλιώντο, ἐπεὶ-
τα γοῦν προσιτασμένος, ὅτι λῦ
λιβε τὸν ὁ ῥόμβος ἐπὶ μαγ
γανάτ. τόλ' οὖν ποῦ ψεῦ-
δός ἔχοι, καὶ γοῦδεν ἐλιώχε-
τον, κατ' ὀλίγον οὖν καὶ ὁ Βι
θυνὸς, καὶ ὁ Γαλατὸς, καὶ ὁ
Θρᾴξ συνῆρχε, ἑκάστου τῶν
ἀπαγγελλόντων, ὡς τὶ ἀνὴρ,
λέγοντος, ὡς καὶ γεγονέναι
ἴδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἁ-
φθῆναι, μετ' ὀλίγον παραυτίκα
ἐκ αὐτῆς γεγονέναι, καὶ τὸ
πρόσωπον ἀνδρὸν ἐπιπέτες.
γλαφά τι ἐᾶι τούτῳ, καὶ ἀπὸ
νῶν, καὶ ξίφος, τὰ μὲν ἐκ χαλ
κῆς, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἀπαρεί-
τα. καὶ ἐνομά γε τῷ θεῷ ἐπιτι-
θᾶσι· Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ
τινος ἐμφύτου καὶ θείου προ-
γνώσεως. ἀπεφαίνετο γὰ Αλέ
ξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, φῶς
τὸ λαμπὸ Διὸς, φέος ἀνδρῶ-
πεσσι. καὶ ἐπειδὴ παρὸς
λῦ, εὖαρ ἔπεμπε τὸ παύ-
τα

coniecturis colligeret: uel si
uiam etiam modumq; præ-
uestigare non quiret, illud
tamen antea sibi persuasum
haberet, fugere quidem sese
modum rationemq; præsti-
giaturæ: cæterùm quicquid
esset negocij, prorsus simu-
latum fucatumq; esse, ac ne
fieri quidem ulla ratione po
tuisse. Paucis ergo diebus
confluxit tum Bithynia, tum
Galatia, Thraciaq; : eorum
qui renunciabant, unoquo-
que, ut fit, affirmante sese
primùm nascentem uidisse
Deũ, deinde paulo pòst eun-
dem contrectasse iam gran-
dem admodum factum, nul-
lu etiam homini adsimilem.
Accedebãt ad hæc picturæ,
imagines, signa Deum refe-
rẽtia, partim ex ære, partim
argento efficta. Postremò
nomen etiam inditum: nam
Glycon appellatus est, idq;
iussu diuino carmine prodi-
to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:
Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.
Ast ubiiã D maturũ esset, ut (cuius rei gratia hactenus omnia
fuerant

τὰ ἐμπεμηχάνητο, καὶ χρῆν τοῖς ἀπορήσασι, καὶ διεπαίζετο, πρὸ ἀντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐν δόσιμον λαβὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, τοῦ Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτὸς ὑ, ἐπανῆλθε τῆς οἰκίας, ἐς τὸν Κιλικίαν ἀφικόμενος, ὁ πατὴρ μετέλλαξε, πρόκοπτόν τε καὶ αὐτὸς τοῖς Κιλιξὶ τὰ μάλιστα, καὶ δι' ὀβελοῦ ἑφ' ἑκάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖ δὴ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικνουμένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητόν τινα πρέσβυν. ἐπέλευσε δ' ἑκάστῳ, ὃ δέοι αὐτὸ, καὶ μάλιστα μανθάνειν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τι, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον κατελθὼν (ἦλθε γὰρ ὁ νεὼς ἐγέγραπτο, καὶ ὁ σηκὸς πα. γκοσμίκητο) πολλοστὸν ἑκάστῳ, κατὰ

fuerant excogitata) responsa quoque redderet his qui requisissent, diuinaret-que accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat (nã is quoque post Patris Amphiarei interitũ posteáque quàm ille inter Thebanos extare desisset, patria pulsus, atque in Ciliciã profectus, haud incommodè rẽ gessit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexander omnibus qui aduenerãt, fore ut Deus ipse responsa daret: eiusq; rei diem quendam certum prælocutum est. Iussit autem ut quisque quod uideretur, quodq; maximè discere uellet, id in libello conscriberet, eumq; funiculis obuinctum, cera, argillaue, aut simili re quapiam obsignaret. Se uerò receptis libellis cum subisset adyta (ita enim oraculũ erat extructũ, et apparatæ cortinæ) ordine

κατὰ τάξιν, τὸν διδάσκοντα ἀπὸ κήρυκος καὶ διαλόγου, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούσαντα ἕκαστα, ἵν' μετὰ βιβλίων ἀποδώσειν ὥσπερ μισθόν, ὡς ἔφη, τῶν δι' αὐτὸν ἐπίκλησιν, ὑπογεγραμμένῳ παρὰ ἑκάστου, ἀμοιβομένου τὸν θεὸν, περὶ ὅτου τις ἔροιτο. ὡς δὲ τὸ μηχάνημα ἦν τοιοῦτον, ἀνθρώπῳ μετρίῳ, οἷος σοί, δι' μὲν φορτικὸν ἀνεῖν, καὶ οἷος ἐμοί, προδήλων, καὶ γυμνὰ βλέπειν, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ παρὰ πολὺ τοῦ βέλτιον, τεθράφθαι, καὶ πάσῃ ἀπίστῳ ἔμοιγε. ἐπινόησας γὰρ ποικίλην τὴν σφραγῖδα τοῖς λύχνοις, οἷόν τι τοῖς ὀρυττόμενοι ἰκάστοις, καὶ τὰ δίπλωτα περὶ αὐτὰς ἐπιτιθέντες, ἅτε κατὰ λύχνος αὐτὸς, καὶ σημαινόμενον, ἀπιδίδου μετὰ πολλοῦ θεάματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τὸ πλῆθος ἦν ἐπίστευε, ἃ ἐγὼ παρὰ ἀφανῶς σημηνάμενον, αὐτῷ ἐδίδουν, ὑπὸ σφραγῖσι

ordine per præconē ac theologū euocaturū eos q̄ tradidisset: deinc ubi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerāt obsignatos, subscripto illic responso pro cuiusq; argumēto, Deo nimirū respōdente, quacunq; de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neque difficilis animaduersu, uerùm idiotis, quibusq; nares essent mucco obsitæ, minimeq; emunctæ, prodigiosum planeq; incredibile quiddam esse uidebatur. Etenim quum uarias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atque ita quæ uidereṫur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat, nō sine summa admiratiōe corū qui recipiebāt. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tādē scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè q̄ diligēter obsignata

signis

δυσμιμήτους, εἰ μὴ δύε τις ἀληθῶς ἅπαντα γιγνώσκων θεῶν τύνδρεῶν αὖ ἱκέτευσας, ἵνα σὺ σοὶ μηκέτι τοῦτον, ὃν ἔχεις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα, ἢ πρώτη μὲν ἰσάνε, ὦ φίλτατε Κέλσε, βυλόμενον συγχώσαι, τὸ ὑπὲρ τῶν σφραγίδων μέρος τοῦ λιπροῦ ἀλειφήματος, ἀγόμενον, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τῇ βελόνῃ αὖθις ἐπιχλιάνοντα τὸν κηρὸν, τόν τε κάτοπθεν ὑπὸ τῷ λίνῳ, καὶ τὸ αὖ τῶν τῶν σφραγίδων ἔχοντα, ῥᾳδίως συνιόλλοντα. ἔπειτα δὲ ἥπτετο, ἐπὶ διὰ τὸ λιγομένου κηροῦ λυγίς, σκυταλὸν δὲ τοῦτ' ἔστιν ἐκ πίττης Βερυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τε βιμμένου, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων ἀποπλάσας τὸ πολλάκις, καὶ θερμήνας πυρὶ, εἰώθει τῶν σφραγίδα πρόχρισας, ἐπιτιθεὶς, καὶ ἀπέμασσε τὸν τύπον. ἅπαν οὖν τὸ ἐκ τοῦ ἐπαλειφθέντος κηροῦ ἐπιτήδειον, λύσας ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo uidelicet impostoras eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum ubi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium uocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calefactum, inuncto prius sullo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinus)

ηαὶ αὐχμυνὸς, ἔπειδὰς τὴν
μυρὸν, αὐτοῦπερ ὥσπερ ἐκ
λίθου τῷ αὐτῷ σφραγῖ-
δι, οὗ μέλα τῷ κηρῷ ἐν-
ετύπου. ἔστιν ἄλλα
πρὸς τούτοις ἐπινοεῖν· τε-
ταύτου γὰρ ὄντος μίλακος ἐμ-
βαλὼν, ἢ πολλοῦσι τὰ βι-
βλία, ηαὶ μυρὸν ἐκ τούτου
ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ἔντα ἐπ-
τίθει τῇ σφραγῖδι, ηαὶ ἀ-
φελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γί-
γνεται, ηαὶ πρίασθαι, μᾶλλο
λον δὲ σιδήρου πωγιώτε-
ρον) τούτῳ δὲ ἐχρῶτο πρὸς
τὴν τύπον. ἔστι δὲ ηαὶ ἄλ-
λα πολλὰ πρὸς τοῦτο ὠφε-
λιμοποίησε, ὧν οὐκ ἀναγ-
ηαῖον μνημονεῦσαι ἁπάντων,
ὡς μὴ ἀπαγόηαλοι εἶναι δο-
ηοίμην, ηαὶ μάλιστα σοί,
ᾧ οἶδ' ηατὰ μάγων σοφί-
γραψας, ηαλλίστοις τι ἄ-
μα ηαὶ ὠφελιμωτάτοις συγ-
γράμμασι, ηαὶ ἀναμιξάτω
σοφροσύνῃ τινὶ ἐντυγχά-
νοντας, ἱκανὰ παραδεί-
γμα, ηαὶ πολλῷ τούτων πλέο

commodè resignabat libellos: quibus perfectis, imposito cera denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò uti cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum uti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uiæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum utilissimis, quique modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abundè multa reuoleris, longeque his nostris copiosiora. Red-

νε. ἔγρα οὖν, καὶ ἰδίοις, καὶ κοινῇ τῇ σωτείρᾳ ἐντεῦθεν χρώμενος, καὶ τὸ ἀκριβὲς τῇ εὐκαιρίᾳ προσάπτων, τοῖς μὲν λεχθὲν ἀμφίβολον, πρὸς τὰς ὑποτυπώσεις ἀπεκρίνατο, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀσαφῆ· χρησομένοις γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἐλόκει. τοὺς δὲ ἀπέτρεπε, ἢ πρὸς ἔριν, ἢ ἄμεινον ἑλέσθαι αὐτῷ ἀπάδοντι. τοῖς δὲ θορυβοῦσί τε πρὸς λιμόν, καὶ λοιμόν, ἄλλοις, ἄλλο, ἅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφαμεν, πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ ἐνδοκίμουν πρὸ αὐτοῦ τῷ κυνομυίᾳ, ἀπέπνευ τι ἐοικὸς πυκνομένῃ, ἐν λίνου ἀρκείου σωτηρίαν. πᾶσι μὲν τι ἰλαπίδιον καὶ πρόπομα, καὶ πλήρωμα διαδεχὲς εὐκόδιον ἀπὸ ἀσφάλτου, κρεσιδάτ, ἐπίτηδες ποιούμενον, ἀπέπνευ ἰδιαίου ὑγιὲς, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ πρεσβύτερος μὴν λιπῇ, καὶ ἀξύτατα ἐπὶ ὑμῶν. ἐπίπαν δὲ καὶ μεδὲν ὑγιὲς ἀνέτου χρυσοῦ,

ra. G Reddebat igitur oracula, diuinabátque, nõ mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quaedam & ambigua respõdet ad ea quae proponebãtur, alijs penitus obscura: quandoquidẽ & hoc oracilis ille conuenire iudicabat. Alios itẽ deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, uitaeq; rationes praescribebat, cum sciret (ut initiò diximus) compluria atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cynomides ab illo probabantur: id est nomen confectum emplastri ursino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hereditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta haec tum obtingent, cum ipse uolam, quúmque uates meus Alexander me rogabit, proq; uobis uota faciet. Deniq; merces erat unicuiq; responso praestituta,

ἀμαχμὰ, καὶ Λύ ὀβολώ. μὰ μικρὸν οἰηθῇς, ὦ ἑταῖρε, μέλ' ὀλίγου γιγνῶσθαι τὴν πέρυσι τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ καὶ ὀγδοή μυριάδας ἑκάστου ἔτους ὕβρισε, καὶ ἄνια καὶ πρωτοκόλλα ἄνια χρυσοῦ τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑπὸ ἀπληστίας ἀνηκέστων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς αὖθις ἀποθησαυρίσων ἦν, ἀλλὰ πολλοὺς ἄλλους περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργοὺς καὶ ὑπουργοὺς, καὶ πολλῶνας καὶ χρυσοφύλακας καὶ ὑπογραφέας, καὶ ὑποφητὰς καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἐπιῤῥέπων τὸ κατ' ἀξίαν. ἦν δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀφίκηται, φίλους ἐμποιούμενος τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῆς μαντικῆς, καὶ δῶρα χαριζόμενος, ὡς πρέπει, καὶ ἀνδράσι δραχίτας, καὶ κλίνας καὶ λητὰς ἀπολύξει, καὶ ἀναστρὶς αἰσχύλα παρόν ἔχει, καὶ νεοσσοὺς ἱέρακος, nempe drachma cum obolis duobus. Ne uerò pusillũ aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit usq; adeò auidis & insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quundecim rogationes traderent. Cæterùm H ea quæ capiebat, nõ ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerẽdas opes in thesaurum reponere, uerùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui uersibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberẽt, qui obsignarent, qui interpretarẽtur: quorum unicuique pro dignitate meritoq; lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi, quosdam

ἰσίνε δὲ καὶ ἔδη ἀνατλάντας ἀναστῆναι. ἀρόμενοι τῶν καὶ ὠθισμὸς ἀπανταχόθεν ἐγίγνετο, καὶ θυσία, καὶ ἀνακάλυμματα, καὶ διπλόα, τῷ προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὅτε τοιόνδε χρηστήριον ἐξήνεγκε, Τίμιόν μοι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην,

Οὐ γάρ μοι κλισίην μίλτωσε ἄγκε, ἀλλ' ὑπάφητε. Ἐπεὶ ἦ ἔλε πολλοὶ τὸν τῶν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐν μέθυσι βαθέως ἀναφρόντες, σωίσαντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιθ' ὅσοι Ἐπικούρου ἐτάροι ἔσαν, καὶ ἐν τοῖς πλείοσιν ἐπιφήσετο ἔριμα ἐ πᾶσα μαγγανεία, ἐν συνωμοσὶ τῷ ἀρόμενῳ, ἐπιφρόνι φόβου φόν τι ἐπ' αὐτοῖς, λίγων, ἀθέους ἐμπιπλᾶσθαι καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, εἰ περὶ αὐτῶν τολμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημᾶν, ὃς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνειν, εἰ γε ἐθέλοιεν ἵλεων ἔχειν τὸν

quosdam etiam uita defunctos in uitam reuocare.

Concurrebatur igitur undequaq; , magnoq; tumultu concitati approperabant, ſacrificabatur , dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ diſcipuloque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque miniſtrum

Præcipio: nec opũ mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illũ , præſertim ex his qui ſtudebant Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehenderetur uniuerſa præſtigiatura, fictúſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit , dicens impijs & Chriſtianis implerí Pontum, qui non uererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere . eos iußit lapidibus pellerent , ſi modò uellent propitium habere

τὴν δίκην. περὶ ᾧ Επικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἐκπεφοίτηκε. ἅρμασιν γάρ τινα, τί πράττει ἐν Λίδου ὁ Επίκουρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἐγκεῖται, ἐν βορβόρῳ κάθηται. εἶτα ἐρωτᾷς, εἰ ἐκεῖ μέγα ἄρδην τὸ χασμάτιον, ἐρᾷ τὰς ὁρατόμους τῶν προσιόντων εὐγενὰς, καὶ πικραλλομένους; ἴσως δὲ, ἔφησεν καὶ ἀνέγνω] ἀλλῷ ὁ πόλεμος καὶ ἀνάγκη προσιέναι ἐκείνῳ, μᾶλλον ἀνέστιν. οἷον γὰρ ἄλλῳ δικαστῇ πρωτοπλάσμα γένει κύβευσις, καὶ τερατικὴ φιλία, ἀλλοίῳ δὲ ἰχθύι, ὃ Επικτήτῳ, εὐ ἀγὶ τῶν φύσιν τῶν πραγμάτων καθιστάναι, καὶ μόνῳ τῷ ἐν αὐτοῖς ἀλύτῳ δεδέσθαι· εἰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν παλαιστικὴν καὶ χρυσίππου καὶ πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἀρχὴν βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἀδιάλλακτος Επίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὀνόμαζον) ἐχθίστῳ, δικαίως τὰ πάντα τοῦτο ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitāti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus unctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeo uniuersum, quàm ſint prudētes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellum gerat homo praſtigiator, & monſtris ac portentis amicum, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerū naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nā Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicum, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra

καὶ πολλῆς τιθήμην. διὸ καὶ τὴν Ἀμαστρεως ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ἐπιφθόνως τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, συνδιατρίβοντας τῷ τοῦ Ἀμαστρέως κόλπῳ. ἐπεί τι δὲ καὶ ἐτέλμησεν ἀδελφῷ ἀνθυπάτου χρησμῳδῆσαι, διαγελάστως ἀπήλλαξεν, οὐκ οἶδ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιόν, οὔτε τὸν πρὸς πᾶσι περὶ αὐτῷ λοιμοῦ. μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ τὸ στόμαχου ἀλγοῦντι, προσέταξε βουλόμενος ὕειον πόδα, μετὰ μαλάχης ἑψηθέντα ἰδίαν, οὕτως ἔφη,

Μάλβακα χοιράων ἱερῇ λιπὼν ἑψήσας σὺν σιπύλῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἐδείκνυ τὸν δράκοντα τοῖς δυναμένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μόνην, καὶ τὰ ἄλλα σῶμα πρόβλητον, τὴν κεφαλὴν δὲ καὶ πάντα ἀδύνατον φυλάσσων.

ludicra duceret. Quã ob cau sam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cũ ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nã cum illi de stomachi dolore conquerenti, uellet præscribere uti sullũ pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconẽ ostendebat ijs qui uellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponẽs: caput uerò, ne uideri posset, abditũ in sinu ser-

νον. ἰδιώτας δὲ καὶ μετρίους ἐπαλλάξαι τὸ πλῆθος, ὑπισχνεῖτο καὶ ἀπλοῦν παρέξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, οὕτω δὲ πιφόντα χρησμῳδοῦντα, ἔτα τὸ χαλκοῦν γοργόνιον ἀφ' ὑγιείας σωπάσας, καὶ διὰ τὸ ὄφεως ἐκεῖνος, ἢ μιμηχανημένος πρὸς ἀμαύρωσιν, διὰ σάρκας, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβεβυσμένου, ἀποκρίνεται πρὸς τὰ ἐρωτώμενα, ἢ φωνὴν διὰ τοῦ ὀδοντίνου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ καταπεπεμμένην. ἐπαλλοῦσι δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐπιδίδοντο, οὐδὲ ἀνιδάλιν, ἀλλὰ τοῖς οὐ πανόσοφοις καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ἐγνῶ γοῦν τινὰ τῶν ὑπ' Ἀρμενίαν ἀνόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ τούτοις ὢν, προθύμως γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἀφελῆ, ὅτινα ἦν·

ῥᾴδιος, ἀρηϊφίλου τι θεῷ ὑπὸ Μάρτι δαμέντος,
Νεύσεαι Ῥώμην, καὶ Θύμβριδος ἀργυρέην ὕδωρ,

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citraque interpretē edentem oracula. K Deinde non magno negocio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per bas foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaccum illum Æsculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebātur, id est ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neq; passim dabantur, uerùm splendidis modò atque opulentis, & qui grādia largirentur. Itaque quod Seuerano redditū est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius

regionis, sic ait: Parthis L Armeniisq; citato Marte subactis, Romam urbem repetes, & clarum Tybridis undis,

Vertice

Στέμμα φέρων ἱροπρεπέσι,
μιμιγμένον ἀκτίνεσιν.
Εἶτ' ἐπειδὴ πειθοῖς ὁ ἀλέκτωρ
ἐκεῖνος κλίτος ἐπέβαλε, καὶ
ἐπέλαξε, αὐτῇ στρατιᾷ ὑπὸ
τῆς Ὀθρυάδη κατακοπέις, τοῦτο
μὲν τὸν χρησμὸν ἔξαιρεῖ
ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἕτερον
δὲ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ·
Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίοις ἰέναι
στρατὸν, οὐ γὰρ ἄμεινον·
Μή σοι ἐλευχίτων τις ἀνὴρ
τόξοις ἄπο λυγρὸν
ῥίπτῃ ἐξαπίνης, καί σοι βίον
ἄλλο φάος τι.
Καὶ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο σαφώτερον
ἐπενόησε, τοὺς μιτραχρυσίους
χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ
τῶν κακῶς προτεθνηκότων
καὶ ἀπεγνωσμένων.
πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὶν τοὺς πλησίον ὑγιᾶ
εἶναι ἀγγέλλειν, ἀποθανόντων δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἦν
μὸς δῶ, πολιτικὸν·
Μηκέτι δίσσωσα νούσους λυγρὰς ἰκάνοις,

πέμπος superiori diuersa caneret:

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.
Deinde posteaquam uecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenisseq; ut unà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:
Agmen in Armenios ne duce: neque enim expedit istuc.
Ne tibi fœmineis uir amictus uestibus, arcu
Exitiũ inmittat, uitaq; ac lumine priuet.
Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, ut posterioribus subsitutis; responsis, ea quæ perperam maleque euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore ut reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratũ erat, quod

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Θάνατος γὰρ ἀφανὴς, οὐδ' ἐκφυγεῖν δυνατὸν ἔσται.

Εἰδὼς δ' ταῦτα ὁ Κλάριος καὶ Διδυμεὺς, καὶ Μαλλῶται, καὶ αὐτὸς διδοὺς μαντικῇ τινὶ τέχνῃ φίλους αὐτοὺς ἐποιεῖτο, πολλοὺς τῶν πρώτων τῶν πόλεων ἐπ' αὐτὸν λέγων·

Ἐν Κλάρου ἴσθι νῦν, τὴν ἐμὴν πατρὸς φωνὴν ὅτε ἴσῃ ἐπήκοος.

καὶ πάλιν·

Βραγχίδαν ἀφίκου τοίχους πολλὰ δή, καὶ πολὺ χρυσοῦν.

καὶ αὖθις·

Ἐν Μαλλῷ χρήσῃ, δυοῖν ἐμπλήσας ἀμφιλόχοιν.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ἱερῶν, μέχρι Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὅτε δ' καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκπεσοῦσα καὶ μακρὰν τὸ πλέον, καὶ εἰς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐπέστη ἐφ', ἐλθοῦσα ἔσχε ἐν ἄλλῳ πρὸ ἄλλου ἀνθέξειν, εἰ μὴ αὐτοὶ λόγον ἔδωκαν, εἰ δ' ὑπεστάλησαν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων, καὶ μέγιστον ἐξίσωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες·

Mors etenim manifesta, hanc euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Clero ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his uerbis:

Nunc Claron ito, mei uocẽ patris auditurus.

Et rursum:

Branchidica accedis adyta, atque oracula quæram.

Et iterum:

Mallõ abi, Amphilochi quæ rẽs oracula uatis.

Et M hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uerò & in Italiã oraculi fama permanauit, intq; ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium antecertare studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi uerò mittunt, potissimùm ij qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. possebant:

ὧν πρῶτος καὶ λαμπρὸς ἐγένετο Ρουτιλλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ῥωμαϊκαῖς ἐξητασμένος· τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ τι σαφῶς, καὶ ἀλλήλοις περὶ αὐτῶν διαφόρως, εἰ μέσην ἀλλαμμένην τιν λίθον, ἢ ἐστεφανωμένην διάπυρα, πρὸς σπίλον ἀεὶ, καὶ προσκυνοῦν, καὶ ἰδίᾳ τινὰ παρεστὼς καὶ σιγῶντα, καὶ τάχα δὲ καὶ προσευχόμενον αὐτῷ αἰτῶν. ὑπὸ τούτου ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐδεήθη, ἀφεὶς τὸν ἐγκεχειρισμένον τάξιν, ὡς τὸ τοῦ Ἀβώνου τάχος ἀναπτῆναι, ἐπιμπτε δ' εἰς ἄλλους ἐπ' ἄλλοις. εἰ δὲ πέμποι, ἰδιώτας τινὰς εἰκῆ τε, ῥᾳδίως ἐξαπατηθησομένους, ἐπανήξειν, τὰ μὲν ἰδόντας, τὰ δὲ ἐξ ἰδόντας, καὶ ὡς ἀκηκοότας διηγεῖσθαι, καὶ προσπιμπλάντας ἔτι πλείω τούτων, ἢ ἐπεμέμ-

bant: quibus princeps quasi signifer extitit Rutilianus, uir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ uirtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò ut sicubi lapidem uel inunctum uel coronatum conspexisset, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parũ aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderant, partim tanquam uidissent audissent-

que, permulta insuper accumulantes illis, quo do-

mino

μότερει ἂν παρὰ τῷ ἀνεπόπτῃ. ἐζήκαιν γοῦν τὸν ἄνδρα γέροντα, καὶ ἐς μανίαν ἐμπεπτωκότα ἐνθουσιαστικὴν ὑπέβαλλον. ὁ δὲ, ὡς αὐτοῖς πλείστοις καὶ δυνατωτάτοις φίλος ἦν, τὰ μὲν ἀπεγράφετο, ὡς ἀπεύροι παρὰ τῶν πεμψάντων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προσεδίδου. ἐνέπλησε δ' ἀνδρῶν τὴν πόλιν, καὶ ἀνεκάλεσε πάντας, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους ἀνεδιφάβασεν, οἱ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἐπήγοντο ἀπεύδειά τι τῶν ἐκεῖ αὐτοῖς. ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξένιά τι καὶ τῶν ἄλλων δωρεῶν πολυτελῆ ἐπιδιδοὺς αὐτῷ, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀναγγελοῦσι τοὺς μόνον τοὺς ἀφικτέους, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατείαν τινὰ τοῦ μαντείου καὶ αὐτὰ φανερώτερα. μὴ μηχανᾶταί τι ὁ ξένος τοιοῦτον ἐπ' ἀπορίᾳ, ἐπὶ τοῦ παντυχόντος ἀνδρὸς ἄξιον.

mino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque senem infelicem, & in uehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat cùm plurimos, tum potentissimos, enarrabat partim ea quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eũ modum ille compleuit urbem, concitauitque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperũt ut aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat hoc agens, uti non solùm renunciarent oracula, uerũ etiam Dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitarat autem ter scelestus ille quiddã neutiquã insciũ, et ingeniosius q̃ ut in uulgarẽ cõpetat latronem.

λόγῳ

Etenim

λύων γαρ τὰ πιπεσμένα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι σύρει ἐπισφαλὲς, καὶ πα ραπεπταλωσμένον ἐν ταῖς ὑφηγήσεσι, κατέχε κινδύνῳ, καὶ οὐκ ἀνίει πρὶν ἐκφύγοι, καὶ μονονουχὶ δεδέλους διὰ τὸ δι' ἐχει τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους εἰκὸς ὧν ἔμελλε. συνίει δὲ, εἶναι οἰκεῖ, τοὺς πλουσίους, καὶ μὴ λογιζομένους τὰς πόσας πιοδεκάδας. ἐκ λαμβάνε οὖν παλλὰ παρ' ἐκείνου, εἰδότων ὅτι αὐτοὺς ἐνταῦθ' ἐχει τῶν ἀρχόντων.

Βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἐνίους εἰπεῖν. πιυθομένῳ γαρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ πρώτης γυναικὸς παιδείαν ἤδη ἔχοντος, ἔν τινα προσήνεγκε διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῷ, ἔφη·

Πυθαγόρην, πάλαι τι δεῖ πεῖσαι

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in ijs quae proponebantur, ita scriptum, ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat, neq; remittebat, quo uidelicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia praecellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quae Rutiliano reddidit. Huic scisciranti de filio ex uxore priore suscepto, qui iam per aetatem maturus esset ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in litteris illi praeceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem

κίρου ἰδλὴν ἀπιλίν.
Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀπολωλότος, ὁ μὲν ἀυτὸς ἦν, καὶ οὐδὲν ἔχων λέγειν πρὸς τοὺς ἀντιμαλόντας, τοσοῦτον μόνον ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ἐβεβαίου, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προεπιλωλοίησε τὸν θεὸν, μὴ δὲ αὐτὸ ἕνα μὲν κακὸν μειράκιον ἀπολέσαι ἰδίῳ, πυθαγόραν δὲ καὶ Ομηρον τοσούτους ἀποθανόντας, οἷς εἰκὸς τὸ μαθήσιμον ἦν ἀδὲν συνόντας, τί τοῦτο μεμφιδαι ἄξιον Αλεξάνδρῳ, ἐπὶ τοιούτοις ἀνδραπόδοις ἐνδιατρίβειν ὑφ ἕξιν; αὖθις δὲ πυνθανομένου αὐτὸν, τίνα τίνος ψυχὴν διεξέρχεται, ἔφη·

πρῶτον μὲν Πηλείδης ἐγένετο, μετὰ τοῦτο Μίνανδρος,
Εἶθ' ὁ νῦν φαίνει, μετὰ δ' ἕβδομος ἔσσεαι ἀστήρ.
Ἑπτὰ δ' ἐπιδράμοις αἰῶνας τοὺς ἑκατὸν πολέσας.
Ο δ' ἐβδομηκοντούτης ἀπόλλων μὲν

nentem praelia uatem.
Deinde, *paucis post diebus extincto puero, ipse quidem haerebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo uidelicet ita re praesenti confutato.* At Rutilianus *optimus ultrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi praeceptorem, sed Pythagoram potius atq; Homerum, iã olim defunctos, quibus cum credibile esset cum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandẽ animã esset sortitus, ait:*
Principiò fuerat Pelides, deinde Menander,
Deinde *is qui nunc es: post fax Phœbea futurus:*
Octoginta *annos ac centum produxeris annos.*
At hic septuagenarius inte-

rijt,

τι μιλαγχολίσης, εὐδὶ ωρὸς μάτας τὴν τοῦ θεοῦ ὑπόσχεσιν· καὶ οὗτος ἐχρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ἐμμελῶς δὲ αὐτῷ ποτε καὶ περὶ γάμου, ἢ τῶν ἴσων·

Γῆμον Ἀλέξανδρε τὴν Σελανάου τε θύγατρα.

Διαβεβλῆσθαι δὲ πάλαι λόγου, ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν ἔσχεν, ἡ Σελήνη αὐτῷ γρομένης. τὴν γὰρ Σελήνην ὄρασιν καλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ἐπ' αὐτῷ ἰδεῖν, καὶ μόνων ὀφθῆναι τῶν καλῶν. ὅθ' εὐθὺς μαλακώτατος, ὁ σωστικώτατος καὶ Ρουτιλιανὸς, οὐδὲν ἐπιμορῶν ἐπὶ τοῖς πάρουσι, καὶ τοὺς γάμους σωντόμως ἐξεκαιτεύσατο νυμφίος, καὶ σωνεὶς, τὴν πενθερὰν Σελήνην ἱκετήσιος ἔλαυε ἐπακουσθῆναι· καὶ τῶν ἐπουρανίων τις καὶ αὐτὸς ἐκείνης γεγονέναι, ἀλλ' ὡς ἅπαξ τὸν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ προσεπενόει καὶ Ῥωμαίων ἀρχῆς

rijt, in insaniam uersus, haud expectato Dei promisso: quã quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda perconctanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunaĩ; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentissimus, nihil cũctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi senex in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχὴν ἐπιμελῆ χρησμῳδόρους, τοῖς πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς μὲν πυρκαϊὰς φυλάξασθαι, καὶ σεισμὸς, καὶ ἀσφαλῶς βαδίσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι τούτων αὐτοῖς ἀπροσδόκητον αὐτοῖς. ἵνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον μὲν αὐτὸν, ὡς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν τῷ λοιμῷ, ἀπεκρίψατο. ὧδε δὲ τὸ ἐπος ἦν· φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νηφέλιον ἀπερύκει.

ἐκὰ τοῦτο ὧδε ἰδίᾳ τὸ ἔπος πᾶς τάχ' ἂν ἐπὶ τῶν πυλῶνων γεγραμμένον, ὡς τὸν λοιμὸν ἀλέξει φάρμακον. τόδε δὲ τοιοῦτόν τοῖς πολίταις προσέχειν τὸ γάρ τινα τύχοι αὐτοῦ μάλιστα καὶ ἐπὶ πολὺ ἐπιφθόνως, ἢ τὸ ἐπος ἐπιγεγραπέναι, καὶ μή μοι νεμέσησε τοῦτο λέγων, ὅτι διὰ τὸ ἐπος ἀπόλλωντο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως ἐγένετο. τάχα δ' ἂν εἰ πολλοὶ, καὶ παῖς παρρησιάζοιτο τῷ τίχῳ, ἀμείνων, καὶ ῥᾳθυμότερον ἔζων, ἐπὶ τῷ

næ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiã, incendia, terræmotus: se certa recepta traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, unum quoddam tale oracula, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, unico carmine comprehensum:

Intonsum nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus quibus hic uersus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque uerò me putes illud dicere carmen in causſa fuisse ut interierint, uerùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum

τῷ χρεομένῳ πρὸς τὸν νόσον συν-
τιλοῦντες, ὡς δὲ ἐχοντες πρὸς
μαχομένους αὐτῶν συλλαβὰς,
καὶ τὸν ἀπερυκόμενον φοίβον
ἀποτροπαίοντα τὸν λοιμόν. πολ-
λοὺς μὲν τοι ἐν αὐτῇ Ρώμῃ
κατεσκέναστο, πάνυ πολλοὺς τ'
συνωμοτῶν, εἰ τὰς ἑκάστου γνώ-
μας διήγγελλον αὐτῷ, καὶ τὰς
ὁρμὰς προεμήνυον, καὶ ὧν
μέλλοντα ἐρέσθαι, ὡς ἕτοιμον
αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις,
καὶ πρὶν ἅπαν τὸν πυνθάνε-
σθαι καταλαμβάνοιεν, ἢ πρὸς
μὲν τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τοῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα προεμηχανᾶ-
το. πολιτῶν τε γάρ τινα συνι-
στατο, καὶ διαδοχὰς μὴ ἐσφο-
ρητάς, ἱερῶν ἐξῆς καὶ τελε-
τῶν ἀμυήτων, καὶ ἐν μέσῃ τῇ
πρώτῃ πρόῤῥησις ἦν, ὅσοις Ἀ-
πόλλωνι, τυχὸν εἴ τις ἄθι-
ος, ἢ Χριστιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος ἔσ-
τις κατάσκοπος τῶν ἀρρήτων,
φευγέτω· εἰ δὲ πιστεύοντες
τῷ θεῷ, τελεσθήσεσθε τύχῃ τῇ

uersum poſtè præter oraculũ
adhibẽtes: perinde quaſi ſyl
labas proſeſe pugnantes ha
berent, & intonſum Apollinem telis peſtem propellentem. Exploratores item ex ſua coniuratione quamplurimos Romæ conſtituerat, qui ſibi quaſque mente eſſet, indicarent: ac priuſquam oraculum adyſſet, illi ſignificarent quidnam eſſet percontaturi, quidq; potiſſimùm cupere uiderentur: ut etiam priuſquã adueniſſet is qui mittebantur, ille iam ad reſpondendum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduerſus Italicas urbes præſtruxerat. Nã præterea hæc & initiationes quaſdam inſtituerat, ſacrarum per manus traditarum geſtationes, & ſacrorum cerimonias, quæ quidẽ

trib. ex ordine dieb. cõtinẽter peragerẽtur. Ac primo quidẽ die Atheniẽſiũ ritu denũciatio fiebat huiuſmodi: Si qs impi⁹, aut Chriſtianus, aut Epicureus myſteriorũ explorator acceſſit, diſcedat. Cæterùm q Deo credũt et parent, ſacris feliciter

ἀγωδῆ. ἐπ' αὐτὸν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐπὶ
λαοὶ ἐγίγνετο, καὶ ἐμὲ ἐπαί-
τουν λέγων, ἔξω Χριστιανὸς, τὸ δὲ
πλῆθος ἅπαν ἐπεφώνει· ἔξω
Ἐπικούρους. ἔπειτα Λητοῦς
ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλω-
νος γενέσια, καὶ Κορωνίδος γά-
μος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτο-
το. ἐν δὲ τῇ ἑξῆς, Γλύκω-
νος ἐπιφάνεια, καὶ γίνονται Ἀ-
λεξ. θύτης δὲ ὑμῶν, Ποδαλειρί-
ου τοῦ καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάν-
δρου γάμος. τρίτῃ δὲ ἐπαίρε-
ται, καὶ δᾳδία δὲ ἐπαίρεται. καὶ
τελευταῖον, Σελήνης καὶ Ἀλε-
ξάνδρου ἔρωτες, ἢ τιτθεμένη τὸ
Ρουτιλιανοῦ ὑὸ γυνή. ἐφλέγετο
δὲ, καὶ ἐφωράτο ὁ Σελήνιος
Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύ-
δων δύεσε, κατέκειτο ἐν τῷ μέ-
σῳ κοίτῃ δὲ ἐπ' αὐτῷ, ἐν δὲ
ἑρμαῖς, ὡς δὴ ἐξωθεν, αὐτὶ δὲ
Σελήνης, Ρουτιλλίας τις ὡραιο-
τάτη, τῶν Καίσαρος οἰκετῶν
μία τις γυνὴ, ὡς ἐλέγετο
ὡραία τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ
αὐτόφω

initientur. Sub hæc protinus exigebantur illo præcinente, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat universa: Foràs pellantur Epicurei. Deinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Æsculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deíque exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At ucrò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cum hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uicissim

αὐτοφυμένων· αὐτὸν, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὁλοσχήνου ἐνδοτάτω ἀνδρὸς, φιλούμενόν τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλεκόμενον. εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ λαμπάδες, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν ὑπὸ πολλῶν ἐπράττετο, μετὰ μικροῦ δέ, ἐφάνη πάλιν ὁ Φαφλαγὼν ἐσταλμένος, ἐν πολλῇ τῇ σεμνῇ, καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὁ δὲ Γλύκων ἐπῳδίγγετο δὲ αὐτῷ ἐπαναλαμβάνων, ὀλίγοι δέ τινες ἄλλοι ἄνδρες, καὶ κόρυδος τις τῶν Παφλαγόνων, παρδάτινα ὑποδεδεμένος, πολλὸν τὸν σκορόδου ὀδωδώς, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. πολλὰς δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ ταῖς μυστικαῖς ἐπιτρόπαις γυμνωθεὶς ἐμπίπτει αὐτῷ ἀθύρτωδες, χρυσοῦς διφθέρα, ἄβρυστος, ὡς εἰκάσαι, ἐστὶ χρόνου πρόσθιον, καὶ πρὸς τὸν αὐχένα τὸν λαμπρὸν ἀνεσείλκυστο. ἔστι δὲ γεγονὼς μέλας ποτὶ ξανθόν· λύσας τινὰ τῶν μαργαρίτων τοῦ αὐτοῦ

ciſſim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditiſſimi illius mariti, tum cõplexus agebãtur, tum oſcula, idq; in propatulo. Quòd niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nõnihil & eorum quæ fieri ſolent infra ſinum, patratum fuiſſet. Paulo pòſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara uoce ſonãbat, lo Glycon. Aſſonabant autem bene canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, lo Alexander. Porrò ſubinde inter geſtandus tedas, atque inter myſticas ſaltationes, fertur illum de induſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti conjicio, inaurata circumdata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaq; quũ duob. quibuſdã ex corũ numero qui deſipiunt ſapientes eſſe: ſuper hac reuerteretur altercatio, utrum

ἔτι Πυθαγόρου ψυχὴν ἴχοι, διὰ τὴν χρυσοῦν μυρίην, ἢ τιν ἄλλην ἐμοίην αὐτῇ, καὶ τὸν ξύνεσιν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανιγνόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκωνα χρησμῷ ἐανετλῶ ἀπορέων·

Πυθαγέην ψυχὴ ποτὶ μὲν φθίνει, ἄλλοτε δ' αὖξει,
Ἢ ὑπὸ περφητάν, διὸς φρενὸς ἐκ γὰρ ἀπορρώξ,
Καί μιν ἐπιμψε πατὴρ ἀγαθὸν βοηθὸν ἐπαρκέοντα.

καὶ πάλιν·

Εἰ Διὸς ἔστι, Διὸς βλήθησα λιγυπτῷ.

Πρόλεγον δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδίων συνουσίας, ἐπειδὴ ἄνηρ ἦν, αὐτὸς τοῖν δέ τι ὁ γεννάδας ἐπιχειρήσειε· τῶν γὰρ πόλεων τῶν Ποντικῶν, καὶ τῶν Παφλαγονικῶν ἐπέτελε τοιόνδε τι διακρίνων ἐς ἡλικίαν, ὑπισχνούμενος παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἑαυτὸν συνεσόμενον τοῖς, καὶ προηγορεύοντας τοῖς αὐγρηστέειν, καὶ ὠφελήσειν, καὶ πάλλα διαφέροντας πρὸς φθόων,

Pythagoræ animum poſſideret, uidelicet ob feminam aureum, an alium Pythagorico illi conſimilem, atque eam controuerſiam ad ipſum Alexandrum retulisſent rex Glycon oraculo litem diſſoluit:

Pythagoræ mēs emoritur̄q; oriturq; uiciſſim,
Vatis at eſt animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio miſit in ſtiſq; pȳſq;.

Et rurſum:

Tecta Iouis repetet, Ioniali fulmine tactus.

Porrò cum cunctis alijs denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipſe machinatus eſt. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterēt qui Deo O dicarentur, eiusq; laudes apud ſe canerēt. Verùm mitti oportere ſpectatos ac ſelectos: nempe nobiliſſimos, & ætate florentiſſimos, formaque eximios.

Quibus

φθλῶν, οὓς ἐγκλείσας ὥσπερ ἀφροδισιάζεσθαι ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἔθηκε, μὴ ἐξεῖναι τὸν ὀκτωκαιδεκαέτη μεῖζον τῷ αὐτοῦ στόματι προσιέναι, μηδὲ φιλήματι καταπάζεσθαι. ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις πρεσβύταις τὴν χεῖρα κύσαι, μόνας τὰς ὡραίους καταφιλεῖν, καὶ ἐκαλοῦντο ἄρτι αἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος. τοιοῦτα ἐν ξυφῶν τοῖς ἀνοήτοις ἀνθρώποις, γυναικός τι ἀνοήτου διαφθείρων, καὶ πάσαι σωφρονοῦσαι. καὶ δὴ μέγα, καὶ δυσκίνητον ἐκάστῳ, εἴ τινος γυναικὶ προσλίψαιεν, ἢ δι' καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθρόαν τὴν ἀγχόνην τύχοι ἂν ἑαυτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ εἰκότος αὐτῷ ἔσεσθαι. πολλαὶ δὲ καὶ ἤνεγκαν τετοκυῖαν παρ' αὐτῶν, καὶ εἰ μὴ ἀβρὸν ἐπεμαρτύρατο, ἐπ' ἀλλοδαπῆς λιπεῖν. ἰδίᾳ δέ σοι καὶ διαλέγειν ἐπιχειρήσαιμι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ ξανθίου

Quibus *incluſis perinde ut* emptitijs *ad libidinem abu*tebatur, *modis omnibus in eos debacchari ſolitus. Præ*terea *legem quoq; condide*rat, *ne quis maior annis o*ctodecim *ſeſe admoto* P *ore* complecteretur, *neue cum baſio ſalutaret : ſed reliquis manum duntaxat oſculan*dam porrigens, *ſolis ætate formaq; floridis oſculum da*bat: *atq; his quidem inde cognomen inditum, ut intra oſculum conſtituti dicerentur. Atque in hunc modum* uecordibus ac *ſtupidis mor*talibus illudens, *perpetuò* deinceps *ſuas nequitias exer*cebat, *paſſim conſtuprans* uxores, *paſſim liberis abu*tens. Quin *magnum quiddã*, cũctis ſi *optandũ uidebatur*, ſi cuius uxorẽ uel *aſpexiſſet modò*. Porrò *ſi quã etiã oſcu*lo dignatus *fuiſſet, nemo non* ita putabat, qcqd eſſet bonarũ felicitatũ, id omne ſemel in eã domũ influxurũ eſſe. Brant inſup. atq; ex nõ paucæ, quæ ſeſe etiã pepiſſe ex illo iactarẽ: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio cõfirmabãt. Lubet etiã dialogũ tibi referre Glyconis et

ἀνδρὸς, τοιοῦτου τινὸς οἷον ἐμοὶ δοκεῖν, ἐπιεικῆ τινὰ τὸν σοφίαν, ἀφ' ὧν ἀπὸ τοῦ ἔργου τεκμαίρεσθαι. οἶσθα γὰρ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῃ, ἐν τῇ τοῦ Σωκράτους οἰκίᾳ. ἀπὸ γάρ μοι, ἔφη, ὁ βασιλεὺς Γλύκων, τίς ἐστιν οὗτος, τίς δ' ἐκεῖνος, ἐφ' ὅτῳ, Ἀσκληπιὸς εἶπας, ἄλλος πρὸ ἐκείνου τοῦ πρόσθεν. οὐκ ἄρα ἐκεῖθεν τι λέγεις; οὐ δῆτα ἀκούσαι σε τοῦτό γε, φάναι δ' ἐμοὶ ἔτι πολλοὺς ἐνιαυτοὺς χρησμῳδεῖν; εἶτα πρὸς τοῖς χιλίοις. ἔπειτα, πῶς μεταστήσῃ; ἐς Βάκτρα, πρὸς τοὺς ἐκεῖ γυμνῶν· δεῖ γὰρ ἐπιλιπόντα πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐμοὶ ξυνεῖναι τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρυσᾶ, τὰ ἐν Διδύμοις, πρὸς τὰ ἐν Κλάρῳ, πρὸς τὰ ἐν Δελφοῖς, ἴσχυσι τὸν πρωφήτην τὸν Ἀπόλλω χρυσοῦν ἀντὶ ξυλίνου. ἆρ' οὖν ἔστιν ὅτι καὶ σοὶ ἐκεῖθεν ἐπιτέλλεται ἐκεῖ χρυσοῦν; μὴ δὴ τοῦτ' ἐρώτα σε· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; πόσα ἔτη, ἔφη, ἔτι, εἶτ' ἀνὴρ ἔσομαι,

Sacerdotis, viri cuiusdã Tĩenci, cuius sapientiam ex ĩbũ quae scisciatus est, coniicẽ licebit. Hunc equidem legẽ pridem aureis descriptum literis Tỹ, in ipsis Sacerdotis aedibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam est Sũ ille, inquit, minor Aesculapium. Num alium ab illo priorem reliquid ais? Haud fas est ut isthuc audiam. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu meaq; praesentia frui. At reliquae sortes, puta quae in Didymis, Claro, Delphisque reddimtur, utrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an una sint quae illic eduntur oraculat Ne isthuc quidem scire quaesieris. nefas enim. Caeterùm ego quis tãdẽ post hanc vitã futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens,

σοφὸς, καὶ προφήτης ὁ μάντις Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδοτι διελέχθη. ὁ δὲ τέλος δὴ, χρησμὸν ἐμμέτρου ἐφθέγξατο, ἀδὰς αὐτὸ Λεπίδᾳ ἐπῳδὴν ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς εἶτ' ὄλεθρος.

σαφῶς γὰρ ἐδεδίει τὸ Ἐπίκουρον, ὡς πρόσθεν, ὅτι τινὰ αὐτίτεχνον, καὶ ἀντισοφιστὴν ἢ μεγαλαυχίας αὐτῷ, ἵνα γὰρ τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διελέγχειν αὐτὸν, ὡς πολλῶν παρόντων, ὃν διαδίωνα οὐ μικρὸν καθίκετο. ὁ μὲν γὰρ παμπόλλων, ἐλευθέρᾳ τῇ φωνῇ· οὐ μόνον γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν Δᾶνα Παφλαγόνα πρεσβυτέρων εἶναι σοῦ τῷ ἐγγενεστέρῳ τῆς Γαλατίας, τῷ ἐπὶ δεκάτῃ σοῦ ὄντα, ὥστε ἀποκτεῖναι τὸν ἐμὸν αὐτοῦ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παιδεύμενον. ὁ δὲ νεανίσκος ἦν, καὶ ἐν παιδείᾳ ἦν, μετὰ τῶν τοῦ πατρὸς ἀκούων, ἐφίλει ὑπὸ σοῦ

sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atque haec Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicũ esse Lepidi:

Ne pare Lepido: nãque huic fatũ instat acerbum.

Mirum etenim in modũ metuebat Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atq; infensum. Itaque ex Epicureis quempiam ausum se multis praesentibus coarguere, propemodum in uitæ discrimen adduxerat. R *Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirũ Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti ut seruos suos apud Galatiæ praefectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidissent: atqui uiuit adolescens incolumisque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestijs tradit*

παραλαβόντων. τοιούτων δέ τι
ἀγγέλλεται καὶ παλαιόν ἐπὶ νεανί
σκῳ τῶν ἐξ Αἰγύπτου, ἔχοντι μὲν ἤδη
φίλτατα, πλοῖα κεκτημένῳ, ἐπὶ
δυσὶ καὶ τοῖς ἐξ Ἰνδικὴν πλοῦ-
σαι. κἀκεῖνον μὲν ἰδεῖν ἀδόκητον, εἰ
δυστυχῆσε τινὰ εἰπεῖν αὐτῷ, εἰς
δὲ τὸν ἐν τῷ Νείλῳ πλοῦν τα
λαιπωρήσαντα τὸν νεανίσκον, ἢ πρὸ
τοῦ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ ἦσαν τό-
τε) κτανθῆναι, ἢ ναυαγῆσαι ἀπρο
σδόκητον καὶ τὸν ἀφανισμόν.
ἔπειτα ἐπανῆκε, καὶ ἐν παλαίστρᾳ,
καθ' ὃν ἐπύθετο ἐπανιόντα, διατρί
βοντι καὶ τῶν ἀπαλλαγέντων. ἐπὶ δὲ
τούτοις ἐλεγεν, ἐν ᾧ Ἀλέξανδρος,
ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, καὶ
μὰ Φίλιππον ἔφη τὸν ἀληθῆ
πατέρα, ἐκέλευσε τῶν ἀπόντων
ἕνα, ὁπόσοι παρῆσαν λίθους
βάλλειν αὐτόν, ἢ καὶ αὐτὸς ἐν
τούτοις ἐφάνη, καὶ ἐπιόρκους πολ
λοὺς ἐκάλει. ἦν δέ τις αὐτῶν ἀρχαῖ
ος, ὀνόματι Δημόστρατος τῶν ἰδιωτικῶν
τῷ πόντῳ, πρῶτος προσπεσὼν,
ἔβρόντησε τὸν ἄνθρωπον. ἐκ τοῦτο

perierunt. Porrò huiuſmodi quiddam acciderat. Cum adoleſcentulus amne aduerſo in Aegyptum nauigaſſet, ad inundationem uſque ſubducto nauigio, perſuaſus eſt uti pariter in Indiã nauigaret. Itaq; dũ diutius abeſſet, infelices illi eius miniſtri rati uidelicet uel in Nilo nauigantem interiiſſe puerum, uel à latronibus (nam id tẽporis permulti graſſabantur) eſſe peremptum, reuerſi ſunt domum: renuncientes quemadmodum è medio ſublatus eſſet. Deinde prodiuum oraculum, damnati ſerui. ſub hæc adeſt adoleſcentulus, peregrinationem ſuam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexãder indignatione percitus, quòd conarguereturꝰ neque ferens opprobratum ſibi uanilatem, uſus eſt ut qui adeſſent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipſos impios futuros, atque Epicureos appellando. Dumque illi iam lapidare cœpiſſent, Demoſtratus quidam, qui diuerſabatur in ponte, primus hominem ſui corporis obtegens obiectu, morti ſubdu-

xit

ἄνω, μικρῶν δεῖν διαπλύνοντα, πάνυ δικαίως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παρελπλάσθαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον τοιαῦτα, εἰκῆ τισι προσκαλουμένοις, καὶ τὴν τάξιν τῶν χρησμῶν (ἐπὶ μιᾶς δὲ ταύτης τῆς διατρίβης ἐγίγνετο) καὶ ἐρωτῶντι τοῦ λήρου, εἰ διατρίβοι, τῷ δὲ ἀνέπτῳ ἐνέβλεψε, εἰς κόραξ τις οὖν ἔτι τὴν τοιαύτην οὔτε φύσιν τινὸς ἐδέξατο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ' ἐδόκει μόνῳ ἐπὶ γῆς ἐκείνῳ θεῶν, καὶ ἀθέῳ καὶ ἄθεῳ, καὶ Ἐπικούρῳ, ὑπὲρ ὧν ἡ μεγίστη κατάρατος. ἦν γοῦν καὶ γελοίστατον ἰδεῖν ὁ Ἀλέξανδρος· ἀφεὶς γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς ἔπος, τῶν βιβλίων, καὶ κιφαλαιῶδες, ἁρπάσας τὰ λοιδορεῖσθαι τὰ δόγματα, κομίσας ἐν τῷ ἀγορᾷ μέσῳ, ἐκεῖνος

xit, alioqui lapidibus obruendũ, idq; iure optimo. quid enim oportebat unum inter tam multos insanientes sanũ esse, atq; à Papblagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nã id fiebat pridie q̃ respõsa redderet) præcone rogãte an uaticinari uellet, si cuipiam illorum ex adyto responderet, in malam rem huiusmodi hominem neq; tecto quisquam excipiebat, neq; igni aquáue impertiebat: uerùm erat illi solum aliud alio uertendum, tanquam impio, deorum q; contemptori, atque Epicureo: quod quidè probrum omniũ erat grauissimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (ut fit) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentẽ, mediũ in forum deportauit,

ἐκεῖνον ἐπὶ ξύλων συνίστων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταγλίγων, καὶ τῶν σανίδων ὑπὸ βάλανον ἐμβιβάσων, ἐπὶ τῇ χειρουργίᾳ ἐπαφθυγξάμενος.

Πυρωτίου κέλευμα δέξαι ἀνδρὸς γέροντος.

Οὐκ ἐλάνθανε δ' αὐτὸν πανοῦργον, ὅσην ἀγαθὸν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἰς τὸν γίγνεται, καὶ ὅσα αὐτοῖς ὠφελεῖ, καὶ ἀπραξίαν καὶ ἀκυδέρειαν ἐκφυγάδεται, δεισιδαιμονίαν μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀσυναλλάκτους, καὶ ἀπιθάνων μύθων, καὶ ψευδῶν ἐπιτόμους ὄντας, ἀκίνδυνον δὲ καὶ ἀκύβδηλον ἐκ τῶν γνώμων, ἐκ ὑπὸ δειλῆς καὶ σκιλλης, καὶ τῶν τοιούτων φλυαρίας, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀνδρείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἴσον τι, καὶ μέγιστον κέρδος τὸ μικρὸν ἀνδρὶ ἔπεσθαι· ἔχων γὰρ ὁ μικρὸν ἐκβαίνειν ἐπὶ τὰ βασίλεια καὶ τὸν κύριον, καὶ Ῥουτιλιανὸν ἅπαντα

ac ſ lignis ſiculnis exciſit, & quam auctorem ipſum edoceret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere caeci.

Haud perpendit ſceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo uerſarentur, & quantam ſ illis quietem, tranquillitatem, libertatē ſ: páreret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris ac prodigijs liberaret: tum ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac ueritatem inſereret, planè luſtraret animū, non tæda quidem, aut ſquilla, aut alijs id genus nugamentis: umò recta ratione, uero, ac libertate. Τ Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, unū inter omnia multo impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, in'que aulam Cæſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atq;

μενῶτα πρόσθεν, διαπέμπεται χρησμὸν, τὸ μὲν Γερμανίᾳ πολέμου διαμάχεσθαι, ὅτι διὸς Μάρκῳ ἔδοξε τοῖς Μαρκομάννοις καὶ Κουάδοις συνιστάντι. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέοντας ἐμβαλεῖν ζῶντας εἰς τὸν ἴστρον, μετὰ πολλῶν εὐωδημάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἐκέλευεν δὲ αὐτὸν αὐτῶν τὸν χρησμόν·

Ἐς δίνας ἴστρου, διχθαδίῳ τε ῥεέθροις,
Ἐμβαλέειν κίλλημα δυοὶν Κυβέλης θεράποντας,
Θῦμα ἐμοὶ ἐρατόν, καὶ ἔσται σοὶ φέρτατος ἀνὴρ,
Ἄνδρα, καὶ βαλάνου σύνδικον, αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' εὐκλείῃ ὁράασθαι.

Γερμανῶν δὲ τινὰς, ὡς πρόσω πίταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἴσως ἐκπλεύσαι ἐς τὴν πολεμίαν, εἰ βαρβάροις ξύλοις κατεργάσαντο, ὡς τότε τύχοι νύκτα, ἢ λύκους ἔρημους, αὐτίκα δ' ἐπὶ μέγιστον ὄχθον τῶν

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed praestat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte ferax alitur: tū quantum alit Indicus aer
Florū atque herbarū bene olentum: mox q; futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingēs.

Ea quum essent facta quēadmodū ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

ἐμπέρας ἐγένετο, δυσμυρίων τε ὀχλικῶν ἀνδρῶν ἀπολομένων. ἄτε δὲ ἀπολείψαντα τὰ περὶ Ἀκυλήϊαν γεγενημένα, καὶ ἐς τοσαῦτα μεταξὺ δὴ πόλιν ἐκείνην ἄλλοτε. ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποβεβηκόσι τὸν Δελφικὸν ἐκεῖνον ἀπολογίαν, καὶ τὸν τῆς Κρίσσης χρησμὸν ψυχρῶς πεφῆχε, φάσκων μὲν γὰρ προειπεῖν τὸν θεὸν, μὴ μέντοι σαφηνίσαι, ῥωμαίοις, ἢ τοῖς πολεμίοις· ἔδει δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ δὴ πόλιν αὐτῶν ἐνοικούσης, καὶ τὸ ἐπιτήδειον διαρκῆ μὲν ἔχόσης, οὐδενὶ τῶν παρόντων καὶ ἀρκοῦντος χρησμός. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, λαγχανόμενος, ὅτε ἐρωτήσων αὐτοῖς, καὶ ὅτε ἔνεκα παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπιὼν, ἐπειδὴ μέντοι ἐκφέρετο τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀμφίβολος, καὶ συγκεχυμένος, καὶ μάλιστα, εἴ τινι διάκειτο συνετῶς τὰ βιβλία παραδεδεγμένος.

est consequuta, uigintì ferè millibus simul extinctis. His cõsimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quũ parum abfuerat ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsõ redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deũ quidem prædixisse uictoriam, haud tamen explicuisse utrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent, prætereúrque Abonoticheitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum uĕnitabãt, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad uictum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, ut aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos consspexisset accuratim atque obseruantius obsignatos.

Ad

ἐ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ
ὑποπτεῦν ἅπαν ἀπέγραφε,
χρεωμοῖς πρίπον καὶ τὸ τοιῦ
τον οἰομένῳ. καὶ ἔσαν τινὲς
ἐξηγηταὶ ἐπὶ τούτῳ παιδόμε
νοι, καὶ μισθὸν ἐπράττοντο
ἱκανόν, παρὰ τῶν τὸς τοιού
τους χρησμὸς ὑπολαμβανόν-
των ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ δικα
ίαν αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν
τὸ ἔργον ὑπόμισθον ἦν. ἐτέλει
γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάν-
δρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἑκά
στοτε, ἐνίοτε δὲ, μόνα ἐδομή
κοντα τινὸς, μόνα πεμφθέντος,
ἀλλ' οὐδὲ ἅπαξ ἐντος, ἐχρεω-
κόπει γὰρ ἐπιπλῆξαι τῷ ἀν
θρώπῳ, εἴπερ καὶ ἕτερος.
Διὸ καὶ ὅσοι οἶδ' ἄλλοχον, μάλι
στα παγχυδαιπλεῖς,
Καλλιγένειον ὑπὲρ λιχέων σε
λάγει, κατὰ δῶμα,
Ἕλκει πρωτογενῆ, τῷ δὲ σύ
γε πάντα πιθοιδας.
Ὧνδε γὰρ ἐπάνω, ἔδ' αὖδις
οἶδ' ἀφ' ἑκάστου,
Ἀνθέσιν τριόπιδι ὕβρεως ἰδίο
ας ἀπατίσιν.

Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum quicquid temerè in mentem ueniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. V *Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem nõ exiguam colligebant ab iis qui eiuſmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq́: atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretũ quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliq́s: imò cũ ne eſſet qdẽ huiuſmodi quippiã: tamẽ oraculum edebat, ui ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:*

Hunc age quære, tuam qui,
tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, uxorem ultq́; oculisq́; decoram
Stuprat adulterio, ſeruorũ

ex agmine primus, Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demẽs. Bus enim florem libaſti. hoc dedecus ille

Nunc

Αλλ' ἰσὶ σοι δὲ φάρμακ' ἐπ' αὐτῷ λυγρὰ τέτυκται,
Ὡς μήτ' ἀκούσῃς, μήτ' ἀκούσας τι, ἃ πείθουσιν,
Εὑρόντας λάθρᾳ, ὑπὸ σῷ λέχει, ἀγχίθι τοίχου,
Πρὶν διφαλῆς, καὶ σὸ θέρμακας ἐν σώοισι καλυφθεί.
Τίς ἂν οὖν Δημόκριτος ἀλύτοις μὴ χάρμη, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τίνες ἀκριβῶς; ὅτε μὲν ὀλίγον κατίδοιμι αὐτῷ, σωθεὶς τὸν ἀπιόντα αὐτῶν; ἀλλὰ μὴ βαρέοιτ' πολλάκις ἐχρῆν, ἅτις τῇ πατρίῳ ἔροιτο φωνῇ, ξυνιεὶ ὁ Κλεινίᾳ, ἢ χαλᾶν ἐβούλετο τινὰς ἐπιδημοῦντας ἡμῖν ἀνῆς τοῖς Ἀδυτίοις, διὰ τὸ μὴ πολὺν ἐν μέσῳ χρόνον λύειν, ἢ τι ἀδικεῖν τῶν βιβλίων, μὴ ἢ χρόνῳ λάβοι, ὡς ἐν τοσούτῳ καὶ τὰ σχολαῖα λύσαντά τι εἰ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ὑφιέναι τὸ ἐμφανοῦσθαι ἐκείνοις ἐμέλλησεν ἔτι, εἰ καὶ ἐ τῇ Σκύθῃ δια-

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit berili:
Quin idem tibi iam pridè lethale venenum
(Vt neque quæ faciant, posse sis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectè furtimq; pararunt.
Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub cerucali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.
Quis Democritus principiò non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illicò despuisset, simulatq; cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper X & Barbaris non raro respõdit, si quis patriæ lingua scisciteretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationẽ proposuissent: proinde receptis libellis, multũ intercedere solebat interualli priusquam oraculũ redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nancisci qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cuiusdam

βὰς χρυσὰς δύο.
Μόγις ἐξήντλησε τὸ σκιλὼ χύτρα χυτρόπλαξ φάος. ἄλλως πάλιν, ὅτι παρῆν, ὅτι ἄλλος τις ὄντι ἦρε, αὖθις μίσθου, ἀναγράψαι ἐπέτυχε· τὸ πίμψας σε, τίνα ἔνεκα τοὺς τῆς γῆτονος διαλίπε δήμους, λῃστῶν προσιόντων, Μάγγωνα καὶ Κίλφιν καὶ Βούβαλον, εἰ μὴ ὑπὸ δίκτυ λαφθήσῃ. ὀλίγας ἢ μὴ τῶν ἐμοὶ λοιδόρων ἄκουσον· ὄφελόν γάρ με, φησὶ λαμπρὸς ὢν Ἀλέξανδρος, καὶ καταφυμιανάμενον πρόσωπον καὶ περιφανῆ, ὑπογράψασθαι χρυσοῖς νυκτοφύλαξι, Σαβαρ Δελαχὶ μάλαχ Ἄτλις ἄλλος ὢν, καὶ πάλιν ἐμοὶ ὄφελόν, ἐν δυσὶ βιβλίοις διαφόροις, τὴν αὐτὴν ὑφηγησιν, ταὐτὸν ὢν Ὅμηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψε, βλαπτόμενος ὑπὸ τοῦ ἐμὲ παίσαντος· ἐρωτηθεὶς γάρ, ἐφ' ὅ, τι οἱ ἥκοι, δέρματος, ἔφη, αὐτόθεν περὶ ὀθνείων

iusdem redditum oraculum: Morphi ebargulis in umbram cbnenchicranc, relinquet lucem.
Aliàs rursum quũ nec adesset item quispiam, neque ea le quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti, siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Y Caterùm pauca nunc accipe ex bis quæ mihipsi respondit. Scisciteto an calus esset Alexander: quum libellos palàm atq; accuratè obsignassem, respõsum noctiurnũ subscribitur: Sabar Delachi Malach Atlis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit, ut remedium, inquit, peterẽ aduersus

ἰδιώτου πάσχῃ.

Κυτμίδι σε χρὴ θεῖναι πίλημα,
Λεσβίου τε πιεῖν λατῆτ.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐπύθετο, εἰ ὁρμητέον τῷ πλοίῳ ἐστὶν, εἴτε μὴ πλεῖσθαι ἐπ' Ἰταλίαν, εἴτε πεζεύεσθαι λῷον εἴη, ἀπεκρίνατο ἑαυτῷ μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν Ὅμηρον.

Μὴ σύ γε παλάμῃφι, πεζὸν δὲ μᾶλλον ἔπειμι ἄρουραν.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ, εἶναι καὶ ἐμοὶ μέτρον ὁρώντων ἐπιῤῥαφῆναι, ἐπίτηδες τῷ βιβλίῳ, κατὰ τὸ ἐθος, τῶν λόγων καινοῖς ἐμοὶ δοκοῦσι, φανερώτερόν τι ἐνθυμήμασι, καὶ τὰς ἀκοὰς ἀρεσκόντως, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς τούτοις πίμψαι, ὁ δὲ πιστὸν μὲν τῇ ἀποστολῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ὑφήνασαν (τοιοῦτον δὲ αὐτῇ, ὅτε ἐλεγχόμενος μαγγανευτὴς Ἀλέξανδρος) ὀκτὼ μὲν χρησμοὺς ἐπιπέμψαι, ἅτινα γοῦν φασιν, οὔτε ὑπὸ τοῦ πεπομένου, οὐδὲ

laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Lesbo-
nae rore perungi.

Alteri uerò ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorū de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes esse, nomen aliquod ementitus, missis drachmis itē octo: præterea quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neq; terrā attingerent, uerùm absurda, & in-

τούτους δὲ καὶ λυσιτέλειν ἅπαντας. ἔπειτ ὕστερον ἀποδόμενος, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τὸν γάμον, καὶ τὸ πάνυ προσκεῖσθαι τοῖς τοῦ χρυσοῦ ἐπιθυμοῦσιν, ἐμοίγε, ὡς τὸ εἰκός, καὶ ἐχθίστην ἐγόντα, λαλεῖ πού τι πρὸς ἐμοῦ ἐρομένου τὸν Ρουτιλιανὸν ἵππον, Νυκτὸς πλάνοις ἐχόμενος χαίρει, πόρναις τε λυσάρνοις. καὶ ὅλως, ἐχθίστου καὶ ἀπόπτου μοι ἐγοῦ. λαβόντα δὲ ἀσπάζονται μὲν τῶν πόλιν ἥδιστα, καὶ ἐμαθον, ὡς ἐκεῖνος ὅδε ὁ Λυκιανὸς (ἔπειτα γὰρ ἀκριβῶς ἐπυθόμην) λογοφόρος καὶ συντυφόμενος, παρὰ τοῦ ἡγουμένου δὲ καταπεμπόμενος, φίλου τέτυχε τοῦ καὶ ἀνδρῶν, ὡς μοι παρεμύθησαν μέχρι πρὸ τῶν θαλαττέων) εὐθέως μετασέλλεται δι' ἡμῶν πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἀλλ' ὧν ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς περὶ αὐτὸν, συνεπόμενός τε καὶ τοὺς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν πρῶτά μοι δό-

& intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterũ p̃sensisset, praterea q̃ Rutilianũ à matrimonio conatus esse auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me uidelicet, ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, ure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram auctẽ milites duos, alterũ lãcea, alterũ cõto armatũ, quos q̃dẽ à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperã, quò me ad mare usq; deducerẽt) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq; cum humanitate. Ego Z quum aduenissẽ, cõplures apud illũ reperio: portò bona quadã fortuna & milites unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαι τὸν ἀξιοῦντα, ὥσπερ ἔνδον τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ πλησίον ἐλθὼν φιλήσειν, δάγμασι χρησῷ, πάνυ μικρῷ δεῖν, χηλῶν αὐτῷ ἐπιθεὶς τὸν χάρακα. εἰ μὲν οὖν παρέντα, ἄγχειν με, καὶ πάνυ ἐπιρρώστως, ὡς ἱερέα ὄντα, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτοῦντα, ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἦν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γραπτῶς παροξυνόμενος, κατέπαυέ τι αὐτοῦ, καὶ ὑποσχόμενος τιθασεύσειν μοι ῥᾳδίως ἀπιέναι, καὶ δείξας τὸν Γλύκωνα αὐτῷ, ὅτι καὶ τὸν πάνυ θρασυνόμενον, φίλον ἀπεργάσεται. καὶ μετακαλεσάμενος ἄνωθεν, ἐπιπλήττει μοι, λέγων πάνυ μὲ ἀδίκως καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ῥουτιλιανῷ συμβεβουλευμένα, καὶ τί κακὸν, τοιαῦτά με ἐργάσαι, δυνάμενον ὑπ' ἐμοῦ ἂν μίαν προσκλῆσιν παρὰ αὐτῷ μόνον ἄκλητον ἐλθεῖν καὶ χάριν τὴν φιλοφρονίαν ταύτην, ἐρῶν εἰ κινδύνου πα-

porrigit osculãdam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. ego admotum perinde atq; osculum daturum, acri morsu corripio, ita ut parum abfuerit quo minus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui praesentes erant, praefocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumq; quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè saeuirent ferocirentq; sibi redderet amicos. Mòxq; ablegatis omnib. mecũ expostulauit, negãs se clã esse quæ suasisse Rutilliano: ecqd me laesisset ut ista in sese facerẽ, quũ posse illius ope apud illũ magnas adires promoueri? Equidẽ banc hominis humanitatẽ cõmoditatẽq; libenter accipio, perpendès nimirũ quo forẽ in periculo con-

δεντέρων, καὶ μετ' ὀλίγον πρεῖλλον φίλος γιγνόμενον. καὶ ἦν ἐμοὶ τὰ τοῦτον ἰδόντι θαῦμα τῆς ἐμῆς (λέγω, ἔτυχε γὰρ ἐμοὶ μάλιστα γνώριμος) μεταβολῆς. ἐπεὶ δέ με ἱκανῶς παρεσκευασμένον, ξένια καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μένω δὲ σὺν τῷ ξενοφῶντι ἔτυχον ἐν Ἀμαστρίδι, ἔτι πατρὶ, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐς Ἀμαστριν προπεμφθεῖσι) ὑπισχνεῖται καὶ πλοῖον αὐτοῖς παρέξειν, καὶ κώπας τοὺς ἀνδρας. ἔστι δ' ἐμοὶ ἐμβῆναι ἀπλῶς τι ἦν, καὶ λέγειν, ἐπὶ δὲ τὰ πρῶτα τὴν ἡσυχίαν ἄγοντα, ἵνα ἀγαθὰς ἐλπίδας περὶ τῶν μελλόντων τοῖς ἀνθρώποις. ὡς δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ πλοῖον ἐμβαίνειν ἐκέλευον, ἀμαυρόν τι ἔμπας ἐφάνη τῶν πραγμάτων. ἦν γὰρ ἐπιτεταλμένος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπειδὰν ἐμὲ καὶ τὰ μέτρια τῶν ἐμῶν ἐγχειρίδια ἐμβιβάσῃ τῷ πλοίῳ, ἀπολέσαι ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα. ἐπεὶ δὲ ἐγὼ μὲν ἐν τῷ πλοίῳ ἦν, ἀπολύειν δὲ ἐκέλευον, ἐκεῖνος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐκβὰς, καὶ τὰ ἐμὰ ἐκκομίσας, καὶ τὸν ξενοφῶντα, καὶ τὰ τούτου πάντα, ἀπέπλει μόνος, καὶ ἐμὲ καὶ τὸν ξενοφῶντα ἐξηπατηκὼς, καὶ τὰ ἐμὰ ἔχων, καὶ τὰ τοῦ ξενοφῶντος, καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐμπόρων ἃ ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκόμιζεν, ἐπὶ μεγάλῳ

lo constituum. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ita qui uidebant, uehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & naues sibi præbituram sese, & remiges qui nos uecherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: uerùm ubi iam in medio essemus mari, uideremúsque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optima de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollerent nos in mare præcipites darent. Quòd si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, est cùm

μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσα-
σθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, ἔτη ἑξήκο-
ντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπιλήπτως
βίου καὶ ἄσεμνου προβεβιωκὼς,
εἰκὸς δὲ βουλόμενον ἐν τούτῳ δὴ
γηρᾶναι, καὶ γυναῖκα καὶ τέκ-
να ἔχοντα, μιᾶναι φόνῳ τὰς χεῖ-
ρας, δηλῶν ἐφ' ὅτῳ ἡμᾶς ἀ-
ναλήψει, καὶ τὰ ὑπὲρ Ἀλεξάν-
δρου προστάγματα. κατακεί-
μενοι δὲ ἡμῶν ἐν αἰγιαλοῖς,
ὧν καὶ ὁ ποιητὴς Ὅμηρος μέμνη-
ται, ἐπίπλουν ἐποιούμεθα. ἔνθα
ἡμῶν παραπλεόντων τινὲς βο-
σπορανοὶ τῶν βασιλέως, παρὰ
Εὐπάτορος τοῦ βασιλέως, ἐπὶ
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντες, ἵνα τὰ
μισθὴν ἐπιτάξωσι, καὶ
δηλωσάμενοι αὐτοῖς τὸ περὶ
ταύτα ἡμῖν πάθημα, καὶ ὅτι
ἕνεκα αὐτῶν τυγχάνω, ἀνέλα-
βόν με ἐπὶ πλοίου, διασώσα-
ντα ἐν τῇ Ἀμαστρίδι, παρὰ
τοσοῦτον ἀδίκου ἀπολωλεκώς.
τὰ γοῦν περὶ αὐτὸν ἐπιτή-
δεια παρέσχεν αὐτῷ, καὶ πάν-
τα πλοῦν ἐπίνειον ἀμείνω-

ne quid in nos grauius pa-
trarent. Ac mihi quidem ita
loquutus est: Annos natus,
uti uides, sexaginta, quum
antehac piè atque incupa-
tè uixerim, haudquaquam
uelim in hac tam grandi æ-
tate, præsertim quum uxorē
& liberos habeam, homici-
dio manus impiare: indicās
uidelicet, cuius rei gratia
nos suscepisset, quæq; sibi
mandasset Alexander. Ex-
positis autem nobis in Æ-
gialos, quorum etiam egregi
us meminit Homerus, retrò
legit cursum. ibi fortè nacti
prætereauigantes legatos
quosdã Bosporanos, Eupato
ris regis nomine in Bithyni
am proficiscẽtes, deportan
di uectigalis gratia, quod in
singulos pẽdebatur annos:
cũ expositis illis, quod me
periculum circũuallaret, atq;
illi se mihi cõmodos facilesq;
præberẽt, receptus in naui-
gũ, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat ut
pericrim. Ex hoc mihi tẽpore & ipse aduersus illum ar-
ma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam lapidem,

quo

ἀπεχθείας ἔδει μετ' αὐτὸν, καὶ ἐχθιστάμην, καὶ πρὸς τὸν ἔσχατον ἤλαυνον κίνδυνον, διὰ τὸν τῶν ἀσεβημάτων· καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὥρμητο, πολλοὺς συνεργοὺς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τῆς Ἡρακλείτου φιλοσόφου. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐγκλήσεως καὶ δίκης, καὶ τοῦ πάντα, οὐκ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς, μᾶλλον δὲ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρόπων, καὶ αὐτοβελοῦς πάσασθαι· διὰ γὰρ τὸν πρὸς Ρουτιλιανὸν σύνοικον, μὴ ἂν δικάσασθαι, καὶ ἐκ φανεροῦ λάβοι ἂν δίκην τινὰ, πλάσας αὐτὸν. ἅτε μὴ κατόπιν δὲ ὀργῆς, καὶ αὐτοσχεδιάσας· ἐπ' ἐξουσίας γὰρ ἔθος ἐστὶ, καὶ ἐφ' οὗτος δικαστοῦ διακεκρίσθαι. ἐκεῖνος δὲ οὐδὲν μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ πλημμελοῦς Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῷ

quo hominem ulciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq; præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, meq; repressi, non in tempore rē eggressurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quidā an nō & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare ut Aboni murus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur? utq; noæisma nouum signaret,

τῇ μὲν τὸ Γλύκωνος, κατὰ δὲ τὰ Ἀλεξάνδρου, τιμωμένῃ τι ἐν πάσῃ Ἀσκληπιοῦ, καὶ τῷ ἀρχαίῳ ἐπόνῳ τῇ πατρῴᾳ τοῦ Περσέως ἰσχυούσῃ· προεῖπε δὲ διὰ χρησμῶν περὶ ἑαυτοῦ, ἐτῶν μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα βιώσεσθαι, εἶτα κεραυνῷ βληθέντα ἀπολεῖσθαι, ἀλλὰ ἀβλαβόντα ὑπὸ γυναικὸς ἀπόλλωνος, ὃς ἦν Δαναοῦ ψίς, διαφθαρῆναι τὴν σάρκα ἐν βυθῷ, καὶ σκωλήκων βοράν, καὶ ἡνίκα καὶ ἑκατοστὸν ἔτος ἐπεκρέμετο τοῖς ἰατροῖς ἀπαθῆ μὲν αὐτὸν τῷ παραλόγῳ, διὰ τὸν ἀδύνατον, ἐν ᾧ μόνῳ ἐκινδύνευε, καὶ ἐκ τοῦ φρένας ἀμηχανίας. τοῦτο τῷ τῆς Ἀλεξάνδρου δυστυχίας, καὶ αὐτῷ τῷ πάντας δράματος ἐπιτραγῳδῆσαι, εἰ μὴ ἐκ τοῦ παραλόγου ἐσώθη. ἐξ ἧς ἐκ τοῦ ὑποπτάσαντα αὐτὸ ἄξιον

altera quidem parte Gloconis obtinens imaginem, altera uerò Alexandri, qui insigne aui Aesculapij, ac fabe cẽ illã Persei, fide materna ducebat genus, teneret. Porrò cum esset de se uaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, ut annos centum & quinquaginta, debinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuagesimo natu anno interijt, uidelicet (uti cõueniebat Podalirij filio) pede ad inguen usq; putrefacto, & uermibus. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd calum esset, quum medicis caput hunc cæsandum præbuerat ad mitigãdum cruciatũ: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitũ Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut ei epitaphium uitæ acta dignũ ei constitue-

γοιδεῖται βίᾳ, καὶ ἀγῶνα τινὰ συνίστασθαι πρὸς τῷ χρυσῷ, τῶν στεμμάτων καὶ γεφύρων, ἵνα περιφέρει ἕκαστος. αὐτὰ δὲ τοῦτον ἐπὶ διαιτητὴν Ῥουτίλιον, τίνα χρὴ προκριθῆναι αὐτῶν, καὶ διαλέξασθαι τὸ μαντεῖον, καὶ στεφανοῦσθαι τῷ ἱερέως τιμῇ καὶ περιφανεῖ σύμβολῳ. ὧν ἦν αὐτοῖς καὶ Πάτων, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολίτης ὢν, εἴτις ἄλλος πρέσβυς, ἔτι πολιῷ καὶ τοῦτο πρέπων. ἀλλ' ὁ μὲν γοητεύσας Ῥουτίλιος ἐστεφάνου αὐτὸς ἀπεπεμψεν, αὐτῷ τὴν προφητείαν φυλάττων, μετὰ τῶν ἐντοῦθεν ἀπάλλαγήν. ταῦτα, ὦ φίλτατε, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἐξέσται, καὶ σοὶ μὲν χαρίζομένῳ, καὶ ἅμα ἐμαυτῷ καὶ φίλῳ καὶ ὧν ἐγὼ πάντων μάλιστα δεσμάσασθαι ἔχω, ἐνί τι σοφίᾳ, καὶ τῷ περὶ ἀλήθειαν ζῆλον, καὶ βίου πρᾳότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ,

constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in uaticinium coniurauerant, uidelicet in postorib⁹ insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali prophetica⁹ corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Patus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatẽ seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quò degustatũ hominis præberẽ, scribẽda putaui, cùm uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego unum omnium maximè suspicio, idq; plurimis nominibus, uel propter sapientiam singularem, uel ob amorẽ ueri, uel ob morum mansuetudinẽ ac moderationem,

καὶ γαλῆνην βίε, καὶ ἀξιόπιστον πρὸς τὰς συνουσίας. τὸ πλέον δ', ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, ἐπιτιμᾶν τιμωρῶν, εὐδοκῶ σε ἀλκᾶσθαι ἱερῶς, καὶ θεοσεβῶς τὸν φύσιν, καὶ μᾶλλον μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἰσχυσάτω, ἢ παραλογισμός τις, ἢ πλανοδόξου τ' ἐμπαιγμόν τινων αὐτὴν γραμμένον. εἶμαι δέ, ἔτι καὶ τοῖς ἰσχυρῶς χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὲν ἀνεξελέγκτως, τὰ δ' ἐν τοῖς τῶν οὐ φρονούντων γνώμας βεβαιοῦσα.

uel ob uitæ tranquillitatẽ, postremò comitatè atq; humanitatẽ erga bos qbus cum uiuis: tum uerò (quod quidem tibi fuerit etiã iucundius) ut Epicurum ulciscerer, uirũ uerè sacrum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta, & nouerit et tradident quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, ut ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dũ quædã redarguit, quædã in opinionibus borum qui & recte sentiunt, cõfirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic liber utilissimus est ad deprehendendas coarguẽdasq; quorundã impostoras, qui hisce quoq; tẽporib. uel magicis miraculis, uel ficta religiõe, aliisq; id genus præstigijs, uulgo fucũ facere solẽt. Porrò quicquid est uel nigri satis quẽ Momo tribuõt, uel cãdidi, quẽ Mercurio ascribũt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordiũ à difficultate rei, quã collatiõe quadã amplificat. Atq; statim defendit institutũ suũ, exẽplo superioris scriptoris. a Augiq; bubile repurgare.) Allegoria prouerbialis in homine aut rem maiorẽ in modum inquinatã, qua etiã usus est in Fugitiuis, ubi historiã Augiæ adscripsimus, ad quã alludit. b Nos uerò multũ.) Collatio utriusq; argumẽti. c Latronẽ memoriæ prodemus.) Latrones illi suos

ſunt,qui ſpe prædæ hominũ uitæ inſidiãtur,quales ſunt,graſſatores & uiarũ obſeſſores,unde latrocinij. d Corpore igitur.)Deſcriptio perſonæ,à qua ad narrationẽ paulatim aſcendit. e Cecropib.Eurybato,&c.)Nobiles facinoroſi.Meminit horũ & Aeſchynes aduerſus Cteſiphonẽ:οὔτε Φρυνώδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος ἐν γῆ ἐγένετο. id eſt:Nec Phrynõdas, nec Eurybatus, nec alius quiſquã ueterũ improborũ unquã talis magus & impoſtor fuit.Phrynõdas cũ eſſet hoſpes Athenis, in negocijs Polopõneſiacis uerſabatur,homo uerſutus, maleficus, impoſtor, ſummus malarũ rerũ artifex,ut hominis uocabulũ in rei trãſicrit appellationẽ.Etenim quotics inſigniter malũ, & ſceleratũ accipi uolebãt,Phrynõdã appellabãt.Eurybatus ex Cecropib. unus fuit,inſignitq; improbitatis homo. Cecropũ aũt hiſtoriã Eraſmus noſter retulit in adagio:Ne in lampygũ incidas. f Nã ipſe cũ aliquãdo.)Amplificatio per collationẽ. g Prorſum enim.)ὅλως quædã & generalis uitiorũ deſcriptio. h Ita quũ eſſet.)Quæ adoleſcẽs geſſerit. i Inter multos aũt.)Quando & quæ à quib.didicerit,& quib.cũ uerſatus fuerit. k Pharmaca mixta.)Hoc carmẽ plurib.in locis eſt apud Homerũ,quod uſurpat in medicos imperitos,qui nõ rarõ uenenũ pro remedio miniſtrãt. l Apollonio Tyaneo.)Huius uitã octo libris Philoſtratus Lẽnius ſcripſit.Hũc Hierocles Chriſto æquipara uit:cætera quẽ Euſebius Cæſariẽſis ſcripſit,Sed ego librũ illum Philoſtrati,omnẽq; Apollonianæ uitæ ſcenã fabuloſam arbitror,à fidei Chriſtianæ hoſtib.cõfictã, ut haberẽt quẽ Soteri noſtro opponerẽt.Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij iſtiꝰ uitã à Philoſtrato ſcriptã atteſtet:quia nõ ideo hiſtoriã ipſam approbat.Etenim aliud eſt, autorẽ citare,aliud approbare.Guilhelmus Philãder Caſtilionius,in ſuo in Vitruuiũ Cõmẽtario,hãc Apollonij uitã Luciano noſtro adſcribere uidet. m Veràm ubi iã.)Quæ ſub uirilẽ ætatẽ peregerit. n Amorib.eſſet idonea.)Cauſa & occaſio rei gerẽdæ. o Ibi quùm cõſpicerẽt.)Cõſiliũ ex effectu ſpei ac metus. p Olympiade.) De Olympiade Magni Alexãdri matre,latè ſatis annotauimus in Dialogũ Iouis & Alexãdri. q Hinc iã bellã oritur.) Eraſmus:Hinc belli initiũ,dicit eſſe adagiũ,quod ad uarios uſus poteſt accõmodari, ſiue cũ ad inſpiciendũ negociũ accingi ſignificamus,ſiue cũ alicũde natã ſimultatẽ innuemus, ac tumultũ

rerũ exortũ. r Hæc duo potiſſimùm.)Metus & ſpes,ut dixi ter & uerè ſcribit hîc Lucianus, diuinationẽ & augurias repe-rũt.Qui impẽſè cupiũt,ſuis uotis undecũq; blãdiunt,atq; in omẽ optati euẽtus trahũt. Rurſum qui miſerè metuũt,quo-uis ex re ſolatiũ formidinis aucupantur.Spes aũt & metus ut nos afficiãt uide eundẽ Lucianũ,in Charõte ſiue Cõtẽplantib. s Hinc iã ſpectare)Cõſultatio de loco. t Cribro uaticinãs.) Id eſt,ſtultè de rebus occultis diuinãs.Paræmia ſumpta à diui-nationis genere,quod ſuſpẽſo circũacto; cribro peragebat. u Ex tabellæ.)Principiũ impoſturæ. x Hic rumor in omnẽ.) Rumor eſt ſermo quidã in populo ſine certo autore,de re ali-qua recẽti ſiue bona ſiue mala. y Cocconas.)Cocconæ mon: in cuius locũ Alexãder,& quomodo idẽ ꝓ diuino haberi cœ-ptus. * Quadrorbẽ numerũ.)Idq; ꝓpter A.A.E.Σ.cũ quib. literis ἀνὴρ cõpoſitũ,Alexandrũ cõſtituit. Significat aũt α. A ϗ.E ϛ.Σ 60.qui numeri additi 96 cõſtituũt,numerũ in quatu-or & uiginti quater diuiſibilẽ. z Pellæus ille draco.)Inſtru-mentũ futurę actiõis. A Ergo poſteaquã.)Prooemiũ actiõis, quo ſibi uiã ad cætera ſtrauit. B Iã uerò mihi cognita)Fidẽ facit narrationi, ex circũſtãtijs loci & hominũ. C Adaman tina.)Quicquid inuictũ atq; inexpugnabile, id adamãtinũ uo-camus,Eſt adamãtis indomita uis ferri,ignisq; cõtẽptrix. Theo critus in Pharmaceutria dixit,adamantẽ mouere poſſe, cuius uires ſunt inuictæ. In Polo:Ἐμὲ καὶ ἴσως κατιδὼν ἔχει οὐκ ἀδα-μάντινα ὄντα. Id eſt *Et forte me aſpiciet,quoniã nõ adamãti-nus eſt.* D Aſt ubi.)Principiũ actiõis & cõſilij ab exẽplo ca-ptũ. E Amphiarei)Is enim nouerat,quòd ſi iret Thebas, ſe nunquã reuerſurũ,hac de cauſa ſæpe renuit:ſed tandẽ circũue-tus ab uxore, quæ dono torquẽ aureũ à Polynice acceperat coactus eſt eò proficiſci,ubi occubuit. Sed uxor miſera tales pœnas tandẽ pependit,quales Clytęmneſtra. F Eã cerã partẽ.) Qua arte obſignatas literas reſoluerit. G Reddebat oracu la.)Modus reſpõdendi. H Cæterùm ea.)Quib.ſocijs & auxi liijs uſus. I Iãq; paulatim.)Qua arte aduerſarios & philoſo-phos retuderit. K Deinde nõ magno.) Autophona reſpõſa, quæ & quomodo data. L Parthis Armenijsq;.)Exẽpla reſpõ ſorũ. M Et hactenus quidẽ.)Trãſitio ad ea quę cũ Romanis & exteris externis acta. N Nãſpter.)Sacra & ritus peculia-res ab eodẽ inſtituta, & quę circa eadem flagitioſè commiſſa.

O Qui Deo dicarent.)Cõsecratio puerorũ. P. Admoto ore sese cõplecteret.)Donatus in Eunuchũ tria osculãdi genera discernit:Oscula officiorũ,basia pudicorũ affectuũ, suauia libidinũ. quæ his exẽplis cõfirmari possũt.Cic.ad Atticũ: Atq; utinã ad cõplexũ meę Tullię,& osculũ Atticæ uenire posse.In Somnio Scipiõis:Ille me amplexus & osculatus flere ꝓhibebat. In Oratiõe ꝓ Murena:Scietiã iuris tãquã filiolã osculari.Basia & basiatiões usurpat aliter Catullus,quàm Donatus adnotarit: Quæris quot mihi basiationes tuę Lesbia sint satis? alibi:Basia multa basiarẽ,alibi:Da mihi basia mille.Homerus: Κύσσε δέ μιν παντὰς, ὃ ἄμφω φίλε κῆλε. Catullus:*Iucundũ os oculosq; suauiabor.* Græcis aũt φίλημα tantũ , & κύσαι pro osculare. κύσσε osculat° ẽ. Q Lubet etiã.)Exẽplũ dialogi sacerdotis cuiusdã & Glyconis. R Siquidẽ adiẽs ille.)Aliud periculosum Epicureĩ cuiusdã. S Lignis siculnis.)Ex ligno siculno fumũ existere acerrimũ ac molestissimũ,Plutarch° in Symposiacis phibet.Si qua igit ratio est,Alexãdrũ Pseudomãtẽ impulit,ut Epicurei κυρίας δόξας,siculnis cremaret lignis:ea (ut opinor) fuit,nõ ut eõ nullius precij philosophũiudicaret.Κύριαι porrò δόξαι,ppositiões dicunt, & axiomata rata & firma,cuiusmodi erãt Epicuri. T Accipe iã facinus.)Alia respõsorũ exẽpla,quorũ cuẽtus omnino diuersi fuêre. V Erãt aũt.)Interpres oraculorũ. X Insup.) Exẽpla barbaris redditorũ. Y Cęterùm pauca.)Exẽpla eorũ quę ipsi Luciano respõsa ac facta. Z Ego quũ.)Cõgressus Alexãdri & Luciani. a Aegialos.)Aegialeus Phoronei,seu,ut alij uolũt,Inachi filius fuit,cui Apis,cũ in Aegyptũ traijceret , regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognomina ea fuit,quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.

ΤΟΞΑΡΙΣ ΗΦΙΛΙΑ. TOXARIS, SIVE Amicitia.

Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Videt hoc dialogo Lucianus amicitię dignitatẽ atq; effectã cõmẽdare uoluisse,dũ Toxarim & Mnesippũ introducit,alterũ Scytharũ,alterũ Gręcorũ,in amicitijs colẽdis fidẽ,ꝓdicantẽ. Vtrisq; aũt ꝓ patria sua cõtendẽtẽ,cõnumeratis aliquot suę ętatis hominũ exẽplis,qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema

trema etiã picula interim alij p alijs obiêre Occasio ẽtiã tionis à solẽni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quib. illos Scythæ uenerant, sumpta est, altero uidelicet mirãte, & causã scitãte, ob quã homines externos, & etiã hostes suos, diuinis hõnoribus Scythæ pſequerent: altero aũt fidẽ & amicitiã illorũ exponẽte, ob quã tantos honores cõsecuti essẽt. Neq; enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custoditi, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare sese, quàm ullis alijs operib. ac rebus. Interim tamẽ & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atq; exercitus, obiter addit.

Interlocutores Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φὴς ὦ Τόξαρι, θύσαντας ἡμᾶς τοῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμᾶς οἰεῖσθαι Σκύθας, καὶ θεοὺς ἡγεῖσθαι αὐτούς; Τό. βέβαιός γε ὁ Μνήσιππε, βέβαιός, ἐμοὶ δοκεῖν καὶ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνή. οὐκοῦν ἡμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς θύειν ἄξιον, ὥσπερ θεοῖς; Τό. ἐγὼ μὲν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπειδὰν καὶ πανηγύρεις τιμῶσι μᾶλλον αὐτούς. Μνή. τί δρῶμεν οὖν πρὸς αὐτούς; ἐγὼ δὲ ἐν' ἄνδρε μάλιστα δοκῶ αὐτοῖς, τοιοῦτος γὶ οὐδείς. Τόξ. εὐ χαίρων μὴ

QVid ais Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uerò mos apud uos, etiam bonis uiris posteaquam uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra facere? TOX. Non istuc modò, uerùm eosdem festis dieb. ac celebrib. conuẽtib. bonoramus. MN. Quid captantes aut sperãtes ab illis? Neq; enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOXA. Nihil offi

ciat

ἴσως, εἰ καὶ εἰ νεκροὶ ὑμῖν εὐμενεῖς εἶεν, εὐ μᾶλλον ἄλλως καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἀμεινον διάκεισθαι πράξειεν, μνημονεύοντες τῶν ἀρίστων. καὶ τιμῶμεν ἀποθανόντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ὑμῖν μᾶλλον ἡμέτερον αὐτοῖς εὐμενεῖς γενέσθαι. ΜΝΗΣ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γινώσκετε, ὁρίζω δὲ καὶ Πυλάδῃ, τίνα μάλιστα δεῖ μάντεις, ἱερεῖόν τινα σφάζειν, καὶ ταῦτα, ἰσχνὸν ἄλλως ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μέγα τε, καὶ πολυμήλους; εἴ γε καὶ τὸ σῶμα, ναυαγίᾳ περισωθέντες, εἰ τότε Σκύθαι συλλαβόντες ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἀνδρόμοιοι τοῖς ἄθυτοι φύλαξι, καὶ τοῖς ἱερεῦσι ἐπιτεθέντες, τόν τε βασιλέα ἀνείλομεν, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἀπεσυλήσαντες, ὡχόμεθα ἀποπλέοντες, καταγιάσαντες

ciat fortaſſis, ſi et eos q mortui ſunt, propitios haberemꝰ. quanq̃ non ob id tãtùm hæc facimus: quin magis exiſtimamus nos rem uehementer conducibilem & his qui in uita ſunt, eſſe ſacturos, ſi præſtantium uirorum memoriã celebremus, honoremq; habeamus ijs qui uita defuncti ſunt. Siquidem hac ratione futurũ arbitramur, ut multi apud nos illorum ſimiles euadere cupiant. MNE. Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Oreſtem quonomine potiſſimùm ſuſpexiſtis, ut dijs eos aquanerotis, idq; adeò quum hoſpites uobis eſſent, uel, quod grauius, hoſtes? Quippe poſteaquam naufragio eiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, eſſent comprehenſi abducti q; ut Dianæ immolarẽtur: adorti carcerarios, neque nõ oppreſſis excubijs & regem trucidarunt, & aſſumpta ſacerdote, quin ipſa quoque Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irrita pu-

τὸν τοῦ καινοῦ τῶν Σκυθῶν νόμου. ὅτι δὲ διὰ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἀνδρας, οὐκ ἂν ῥᾳδίως τινὰ ἔμοιγε ἀφηγήσαισθε, εἰ τύχοι τοιόνδε κἀγὼ ὑμῖν τι διαλεχθῶ πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπῶν, ἃ καλῶς ἔχει ὑμᾶς πολλάκις ἐκ τῶν Σκυθῶν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καλεῖν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ νέχυσι καὶ τύποις ἐοικέναι καὶ εἴδωλα καὶ φαντάσματα ἡμῶν τὰ αὐτὰ ἤδη ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκφρικτότερα. ἀτὰρ εἰπέ, εἴπερ τι τῶν θείων ἐπαΐεις, τοῦτ' ἐμοῦ ἡγήσῃ αὐτῶν ἄμεινον ἀνδράσιν ἀνδάνειν, καὶ ἧττον ὑμῖν ὀλίγου δεῖν θεοὺς εἶναι, ὅτε μὲν αὐτοὶ τούτων ἐστέρησθε, τοὺς δὲ ἐκείνων ἐναντίους, καὶ ἐχθροὺς ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκφρικτοτέρους. ἀτὰρ εἰπέ, εἴπερ τι τῶν θείων ἐπαΐεις, τοῦτ' ἐμοῦ ἡγήσῃ αὐτῶν ἄμεινον ἀνδράσιν ἀνδάνειν, καὶ ἧττον ὑμῖν ὀλίγου δεῖν θεοὺς εἶναι, ὅτε μὲν αὐτοὶ τούτων ἐστέρησθε, τοὺς δὲ ἐκείνων ἐναντίους, καὶ ἐχθροὺς ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκφρικτοτέρους. ἀτὰρ εἰπέ, εἴπερ τι τῶν θείων ἐπαΐεις, τοῦτ' ἐμοῦ ἡγήσῃ αὐτῶν ἄμεινον ἀνδράσιν ἀνδάνειν, καὶ ἧττον ὑμῖν ὀλίγου δεῖν θεοὺς εἶναι, ὅτε μὲν αὐτοὶ τούτων ἐστέρησθε, τοὺς δὲ ἐκείνων ἐναντίους, καὶ ἐχθροὺς ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκφρικτοτέρους.

ſa publica Scytharum lege. Quòd ſi ob iſtiuſmodi facta honorem habetis uiris facilè aſſecuti fueritis, ut multos illorum ſimules redo datis. Iamq; ipſi ab hoc die uſq; ad priſca illa reſpicite, num uobis expedierit multos ex Scythicum Oreſtes ac Pylades appellare. Nam mihi quidem iſto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui ſunt, ad eandem modum è regione ueſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium uicem, uiros qui illos electum uenerant, dignitate donabitis: & qui ſacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquam dijs ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquam horum gratia Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam Toxaris, in uos beneficij contulerunt: qua gratia quam olim non è regione ſacra illis faciens, deos eſſe decreuiſtis, & qui tum parum aberant ut ni-

νῦν γραπτέον, ἰδοὺ τὸν τῶν ἀγριπποκυνοκεφάλων γὰρ τὸν τῶν ἀλόγων, καὶ ἀκρασίαν τῶν πάλαι. Τίφε. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γραπτὰ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ κατέλιφας. τὸ γὰρ δόξαν ἐκεῖνο σου, τοῦτο μέγα τέλμα ἐστὶ τελμάτων, καὶ τερατῶδες τῷ ὄντι τῶν ἀνθρωπίνων ἀπόφασις, ἀπωλόμην ἂν τὸν πόντον, ἀνιέμενος ἐπὶ τὸν Ἕλληνας ἰέναι, πλὴν μόνων τῶν ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς ἐν τῷ Κολχίδι τριετῆ-σάντων, καὶ κατανλα-γίναι, μόνοι τοὺς μηδὲν τοῦτ' ἐν αὐτῷ, μόνοι τῶν πρὸ αὐτῶν παραδόξων, ἐπὶ ἄξενον ἀπαλλάττε, εἶπα, εἰ-πόντα, ἀγρίων ἀνδρῶν πλησίον οἰκήσοντας, καὶ ἀπαδὴ ἰόντα σου, τοῦτο αὐδράσι χρέα-δαι τῷ πράγματι, καὶ μὴ ἀγανῶσαι, ἀ διαφαλέξειν σε μέλλει, ἀλλὰ τιμωρησα-μένους τὴν βασιλέως τῆς Ὕ-βρεως, ἢ τῶν Ἀρτεμιδι σφαγὰς ἐπιτελούντων, τοῦ τῶν

ut victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enumerò ridicula uidentur ista, & cum his quæ quondam statueratis, pugnantia.

TOXA. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum illorũ facinora, quæ cõmemorasti nudelicet, duo cũ essent, tam ingentẽ ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare trãsmitterent, Græcis ad id usque temporis intactũ, nisi solis bis, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo ferun tur, neque appellationem ueriti quòd inhospitum uocaretur, uidelicet (opinor) quòd fere undiq; gentes accolerent: deinde quũ iam capti essent, usquadeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana sublata abmouissent. Quid? an non

τα ὑχρμαστὰ, καὶ δέος τις τοῖς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ἐπαίνου αἰτίαν ἐπαυξῆσαι; ἀπαρὰ οὖ ταῦτα ἡμᾶς Ορέστης καὶ Πυλάδης ἐπιδόντες, ἥρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. Μνή. λέγοις ἂν ἤδη ἅ, τι σημεῖον καὶ δεῖγμα ἄλλο πραγμάσεται. ἐπεὶ ἴσως ἐν τῷ πλῷ, καὶ τῇ ἀναλήψει, πολλοὺς ἂν σοι δακτύλους ἐπάνω ἀναλάβοις ἐξαμὶ τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδ' ἐς Μαιώτιδα, καὶ τὸ Βοσπόρου μόνον ἐκπλέοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ δὲ Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης νεμπολέοντες. ἅπασαν γὰρ ἔοικε τὴν ἠπειρίαν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς εἰπεῖν, διερευνᾶσθαι μέχρι ἐσχάτου ἔτους, ὑπὸ τῷ μετοπώρῳ, ἐς τὸν αὐτῶν ἐπανιόντας, ἐς κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἣν νέμεσιν, καὶ Ἰαπετὸν, καὶ πλείστοι καὶ ταριχοπῶλαι, ἀπὸ τύχης, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας.

Τί.

an nõ admiranda hæc, & quæ diuino quodam bonorũ digna iudicent, quicquid est hominũ qui uirtutem suspiciũt? Quãquã nõ ista spectãtes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus.

MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores istic ostendero negociatores, atq; inter hos præcipuos Phœnices, q nõ in Pontum, neq; ad Mœotidẽ usq;, aut Bosporũ tãtùm enauigãt, uerùm quaquauersus Græcorum ac Barbarũmare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac falsamentarios esse reperies.

TOXA.

Τὸ. ἄκουε δὴ ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι ὀνομάζουσιν, ὀρθότερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ λέγομεν, ἐν γὰρ Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις οὐδὲ τάφον ἐνδοξόν ἔστιν ἰδεῖν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ἡμῖν δὲ καὶ ναὸς ἀποδέδεικται κοινὸς αὐτοῖς ἅμα ἀμφοῖν ἱερός, ὥσπερ ἐκεῖνοι λέγουσι γενέσθαι, καὶ θυσίαι προσάγονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα. καλόν γε λέγω, ὅτι ξένοι ὄντες, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθὼ κατέφηνε. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν ἔθ' οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ εἰσιν, ἀλλὰ φίλοι γένωνται, ἃ μὲν φίλοι ὑπ' ἀλλήλων ἀκούσαντες ἐργάσαντο τοιαῦτα ἢ ἃ ἐποίησεν, εἰπεῖν αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ὄρους κωλύει. ἃ δὲ δὴ μάλιστα καὶ παραινοῦντες, τῶν ἀνδρῶν ἐπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξεν φίλοι ἐκ τοῦ δὲ, αὐτοῖς ἅπασιν γίγνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι διὰ παντὸς ὠφελεῖν, ὃς χρὴ τοὺς φίλους ἅπαντα ξυγκοινωνεῖν,

TOX. Audi nunc ô uir admirande, cõsideraq; quanto nos, q Barbari uocamur, rectiº uobis de bonis uiris sentiamus. Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrũ quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uerò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita ut par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id uerò nihil obstat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neque uidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrarũt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos aũcimº. Quod aũt potissimũ stupẽtes in illis uiris efferimus, illud est, q, nobis uisi sunt amici inter sese lõgè optimi extitisse, atq; aliis exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽadmodũ oportet amicos omnẽ inter se cõmunicare fortunã:

καὶ τὸν Σκυθῶν τῶν ἀρίστων
βραβεύεσθαι. καὶ ἄχρι μὲν ἀλ
λήλων, ἢ τοῦδε ἀλλήλων ἐπα-
δον, ἀναγράψαντες τὰ πρόγο-
νοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς,
ἀνέθεσαν ἐς τὸ Ὀρέστειον, καὶ
νόμον ἐπιθέσθαι τε, πρῶτον τὸ
τὰ μαθήματα, καὶ παιδεύματα
τοῖς παισὶ τοῖς ἑαυτῶν ἀνα-
γράψαι τῇ στήλῃ ταύτῃ, καὶ
τὰ ἐν' αὐτῇ γεγραμμένα
ἀπομνημονεύσαι. διὸ τοῦ γὰρ
νεύσαι ἕκαστον αὐτῶν ἐ-
πιλάθεσθαι τοῦ πατρὸς, ἢ τὰ
Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πρά-
ξεις ἀγνοῆσαι. ἀλλὰ καὶ
ἐν τῷ προπύλῳ τοῦ νεὼ τὰ
αὐτὰ, ἐνίοις ἢ στήλαι δηλοῖ,
γεγραφὰς ἐκεῖ τῶν παλαιῶν
ἀπομαλάξαι λέγονται. πλέ-
ουν Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἅς
τε ἐν ταῖς πέτραις, διαῤῥα-
γέντος αὐτῶν τῆς νεὼς, ἀνα
κεκλιμένῳ, καὶ περὶ τὸν
βωμὸν παρεσκευασμένῳ,
καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη κατάρχε-
σθαι αὐτῶν, ἀντικρὺ δὲ
ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοίχου, ἤδη τε-
θνηκὼς τὸ λέοντα γέγρα-
πται, καὶ χορεύων τὸν Θύεστα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυ-
θῶν.

similq; promeruisse ut, à Scythis, qui in amicitiæ iure de primas tenerent, colarẽtur. Itaq; quæcũq; alter ab altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, ut ea columna prima esset institutio disciplinæq; liberis suis, si meminisse sent quæ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuiscerẽtur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata uisuntur: nempe Orestes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorũ naue cõprehẽsum, et ad uictimã adornat°: ũq; Iphigenia initiat eos. Exaduerso uerò in altero pariete idẽ ũ uinculis exul° depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex

ἄλλ. καὶ τίλος, ἀπαπλέον-
τὰς, ἐχοντὰς τὴν Ἰφιγένειαν,
καὶ τὸν ἕῶν. οἱ Σκύθαι δὲ
ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῶν
σκάφων ἤδη πλέοντος, ἐκ-
κρεμαννύμενοι τῶν πηδαλίω-
ν, καὶ ἐπαναβαίνειν πειρώ-
μενοι· ἔπ' αὐτὰ κινδυνεύον-
τὰς, εἰ μὴ αὐτῶν βαυμαστὸν, εἰ
καὶ, δίκα τούτου, ἀπενέγκαντο
πρὸς τὸν γῶν. ἔνθα δὲ καὶ
μάλιστα ἴδοι τις ἂν, ὁπόσον
ἀπὸ ἀλλήλων σύνοιαν ἐπι-
δείκνυνται, ἐν τῇ πρὸς τοὺς
Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῦσι
γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀσ-
πίζοντα μὲν τῶν κατ' ἐκεῖ-
νον πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τὰς
ἐπιφερομένας βολὰς, πρὸ
ἑαυτοῦ ἀπαντῶν, παραβάλλον-
τα τοῖς τοξεύμασι, καὶ πρὸ ἑαυ-
τοῦ ἕκαστον, ἢ ἀφοδεύοντας, σώ-
σας τ' φίλους, καὶ τὸν ἐπ' ἐκεῖ-
νον φερομένῳ πλευρὸν πρόκε-
πτόντας τῷ αὐτῶν σώματι. τὸν
δὲ τοιοῦτον σύνοιαν αὐτῶν,
καὶ τὸν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινω-
νίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φι-
λάνθρωπον, καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ
βέβαιον τοῦ πρὸς ἀλλήλους
ἤθους,

Scythis alios. Postremò solue
tes abducta Iphigenia, ac
dea. Porrò Scythæ frustra
scaphã adoriuntur iam nan
tem, hærentes gubernaculis,
ac conscendere conãtes. De-
inde re frustra tentata, a-
lij quidẽ ex eis saucij, alij ue-
rò ei⁹ rei metu cõpulsi, nata-
tu semet in solũ recipiũt: ubi
uel maximè liceat ꝓspicere,
quantã alter in alterũ bene-
uolentiã præstiterit in con-
flictu cum Scythis. Fecit e-
nim pictor utrunque de ho
stibus in semet ruentibus
securum, propellentem aut
eos qui in alterum feruntur,
ac præ illo iaculis occurre-
re conantem: pro nihilóque
ducentem si intereat ipse,
modò seruet amicum, uel
suo ipsius corpore præue-
niens excipiensque ictus
in illum intentos. Iam ue-
rò tantam illorum benefi-
lentiam, atq; in rebus tristi-
bus communionem, fidem
humanitatẽ, ueritatẽ, denicꝫ
constantiam alterius in alte-

ἥδιστον, ἐκ εὐλογίστου τῶν τοιούτων οὐδὲν μέρος εἶναι, ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἣ κατὰ τοὺς πολλοὺς τρόπους αὐξάνεται. εἰ μέχρι μέν τινος ἐφ' ἡμῖν ἐστι, τοῖς φίλοις ἀπολαύειν, ἐὰν μὴ ἴσως ἐπὶ ἴσης μετέχωσι τῶν ἀγαθῶν. ἐὰν δέ τι καὶ μικρὸν ἀνεμοτύσωσιν αἴσιοι, εἶχον τάχα, μόνους τοὺς ἐν δεινοῖς ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ οὐδὲν καὶ τόδε ἴσως ἀκήκοας, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον εἶναι νομίζειν. οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύνοιτο, ἢ ἐπὶ τῷ συμπεπονηκέναι φίλῳ ἀγαθῷ καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεινῶν. ὥστε οὐδὲν ἔνδοξον μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ χρηστὸν φίλον γεγονέναι δοκεῖν. διὰ ταῦτα τὸν Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμῶμεν, ἀρίστους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διαπρεψάντας, ἢ πρῶτον ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτῶν ἐπιθέτοις, μεγάλοις καλοῦντες,

rum amoris: haec haudquaquam humana putauimus esse, uerùm animi cuiusdam praestantioris, quàm pro more uulgarium istorum mortalium, qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur nisi ex aequo participes fiant rerum laetarũ: quòd si uel paululũ eis uenti reflare cœperint, aufugiũt, solos in periculis deserentes. Etenimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythae, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodũ neque probrum apud nos maius ullum, quàm amicitiae desertorem uideri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramur, quòd praestãtes extiterint in Scytharum uirtutib. atq; in amicitia praecellẽtes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex his illorũ factis imposuimus, ut Coraci uocẽtur,

Ita

σθητε αὖ δὶ ὑμῶν ἐν τῇ ἑμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιαι δαίμονες.

Μνή. ὦ Τόξαρι, οὐ μόνον ἅμα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἐμέλησε, ἀλλὰ καὶ ῥᾴστην ἀνθρώπων, ἀπάντων μιδαιότατοι. ἐμοὶ γοῦν τισὶ καὶ ἄλλοις γεγένηται, ἔδοξε καὶ αὐτῷ δίκαιον πολλῷ μᾶλλον, οὕτως Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνδεδόσθαι, ἐπειδὴ δὲ μοι ἐξηγήσω, καὶ γραφὴν ἀγαθὸς ἦν. πάνυ γοῦν ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων τραύματα. πάλαι δ' ἐγὼ ἐβουλόμην ἄν σοι τοῦτο πρός τινος δηλῶσαι ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ξένους καὶ ἀγρίους εἶναι τούτους, ἐχθρᾷ μὲν ἀεὶ σφᾶσιν, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπιτηδεύειν, τοῦτο

tur, quod quidē noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſi quis dicat dij amicitiæ præſides.

MNE. Hui Toxaris, profectò nō arcu modò ualuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæteris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad orandum perſuadendumque omnium aptiſſimi: unde mihi quum dudum ſecus uideretur, nunc eidem meritò feciſſe uidemini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat uir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtendiſti nobis quæ ſint in Oreſtis templo, picturas pugnamq; uirorum, alteriusq; pro altero ſuſcepta uulnera. Tametſi non puto ram amicitiam uſquequaquè cultam fuiſſe quōdam apud Scythas magis autem, quòd barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabieque perpetuò committi: amicitiā uerò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos:

φιλοκερδίας & τοῖς τε ἄλλοις ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας.

Τοξ. εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμῖν τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιότερα τύχοι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ εὐσεβέστεροι ὦμεν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμοῖτο πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι ἡμῖν βεβαιότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πολὺν παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ἔχοι λαβεῖν. καὶ πρὸς διὸς τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀλλοτρίοις μοι ἀκούσῃς, ἵνα ὅπερ τὴν παντοδαπὴν, πολλὴν ἔλεγχον ὑμῖν συγγενόμενον· ὑμεῖς γάρ μοι δοκεῖτε, τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων ἀνδρῶν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῶν τὸ μέτριον ἴσως ἀξίων τῶν λόγων ἐπιδείξειν, ἀλλ' ἀνάγκη ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτίκα, καὶ δίκαιον, ἐλπὶς ἀγαθὴ ἐστὶν, ἵνα ἧττον χρήσησθε πρὸς τοὺς λόγους, ἀμφισβητοῦντι, ἢ

idq; conjiciens quum excelli-is quæ de illis audimus, ex hoc, quòd progenitores ſuos uita defunctos deuorant.

TOXAR. An nos Græcis quùm aliis in rebus tum in his quæ ad parentum attinêt cultum, ſanctiores magisq; pij ſimus, in præſentiarum haudquaquã contenderim: quòd autem noſtrates amici longè fideliores ſint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ, ne tibi moleſtum ſit audire, ſi quæ perſpexi, dixero, multũ iam temporis apud nos uerſatus. uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba poſſe facere, uim uerò facti eiq; illius adeò non ſolùm pro ſermonum dignitate non exercere, ut ſat uobis ſit prædicare eam, & quantum ſit bonum, oſtẽdere: at ubi uſuenit, deficientes à ſermonibus, neſcio quomodo

οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἀγώνων. καὶ ἐπαίνων ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσαντες δακρύουσιν, ἐπαινοῦσι, καὶ ἐπικουροῦσι, καὶ κινδυνεύουσιν ὑπὲρ ἀλλήλων εἰ πολλοὶ, καὶ ἐπιδακρύουσι, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμῶσι, ἀλλ' ἢν τοῦ φίλου δεήσῃ τύχη, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, διαπτάντα ὑμῖν ἐκ μέσου ἀπολώλασι· πολλαὶ δὲ πολλαὶ ἐκείναι τραγῳδίαι, τοῖς κρανίοις τενόντοις, καὶ κνημῖσι πρεπωδέσι ἐπικείμεναι ὑμᾶς ἀπειλοῦσαι, ὀφθαλμοῖς τε τόμα, καὶ πλαμύγδδι λοχμώδεσι· δὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι. ἡμῶν δὲ ἔμπαλιν, ἴσως γὰρ δὴ λεπτόμυθοι ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τραχύτεροι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς φαινώμεθα. εἰ γ' οὖν δοκῶ, οὕτω καὶ ποιῶμεν· τοὺς μὲν παλαιοὺς φίλους ἀφέντες ἐάσωμεν, εἴ τινας ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλους τῶν πάλαι διατεθρυλημένων ἐχομεν,

quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in ſcenam progreſſi, iſtiuſmodi amicitias uobis repræſentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro ſe mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipſi uerò nihil dignum laude pro amicis præſtare audetis: quinſiquando fortè accidat ut egeat amicus, ibi primum non ſecus atque inſomnia procul auolantes euaneſcunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uoſq; ſimiles relinquunt manibus iſtis ac mutis perſonis, quæ diducto rictu, atque immanè biantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuerſò, quo ſumus in dicendo de amicitia poſteriores, hoc in præſtanda ea præcedimus. Quare, ſi uidetur, ita in præſentiarum agamus, priſcos illos amicos ualere ſinamus, ſi quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere, recenſere ualemus,

ἐπὶ κατά γε τοῦτο πλεῖστα φεῖται αὖ, πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς προχείμεθα, τὸν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὸν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὸν ἄλλων ἑταιρείαν, ὧν καλλίω τις ἴσως καὶ μείζους ἐμψηφιοῦνται. ἐθέλουσι δέ τινας προχειρισάμενοι τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἱστόρησον αὖ καὶ τοῦτο τοῖς ἡμετέροις, καὶ ἡμᾶς παράσχου τοὺς φίλους, αὐτός τε ἡμῖν ἀφηγήσεως ἴσως, καὶ τὸν αὐτῶν ἀνακηρύξεις, κάλλιστον ἀγῶνα καὶ σπουδαστὴν ἀγωνισάμενος. ἐπεὶ ἐγώγε πολὺ ἥδιον ἂν μοι δοκῶ μνημονεύσεσθαι τὸν ἀξιαχὺ, ὥσπερ τῶν Σκυθῶν ἀδιαίρετόν τινα, ἢ χείρονα ἄλλου καλοῦ φιλίαν κριθῆναι, καὶ τοῦτο, Ἕλλωνος ἔκ θεοῦ κύριος ὤν. Μνή. ἴσθι ὦ Τόξαρι, ἐ φαῦλον τὸ ἔργον

quando iſta quidem pene uos nimirum ſuperauerittis compluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poetis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Piritboiq; neque non aliorum neceſſitudinem, pulcherrimis uerſibus carminibusq; contexuerunt. Quin paucos quoſdam in mediũ afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu uero Græcanicas. Et in his uter ſuperarit, melioraq; produxerit amicorum exempla, is & uictor eſto, ac ſuam ipſius uictoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimumq; certamen decertarit: adeò ut ego quidẽ paulo malim mihi in ſingulari uicto certamine dextrã imputari (nã ea eſt apud Scythas uicto pœna) q̃ in amicitia copiã inferior iudicari. præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. Quãquã eſt haud mediocris negocij, cum

ἀνδρὶ, ὥῳ σὺ, πολεμιστῇ μετὰ πολεμιστοῦ, πάνυ διεξόδους καὶ τιθυμμένους παρεσκευασμένῳ τοὺς λόγους, σὺ μὲν ἀγχινοῦς γε οὕτω καταπεφοβημένους ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑπεχωρήσαμέν σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πάνδεινον, ὑπὸ δυοῖν μὴ ἱκανοῖν ἐπιδεῖξαι τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ἡλίκους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι παλαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν οὐ μάλα διεγράφησας, Ἑλλήνων δὲ πάντων, καὶ τοσαύτας πόλεις ὁρῶμεν ὑπὸ σοῦ ἡττωμένας. εἰ γὰρ τοῦτο γίνεται τε, οὐ τῶν δεξιῶν, ὥσπερ ἡμῖν, ἀλλὰ τῶν γλωττῶν ἀποτεμνόντας, καλόν. τὸ τέλος δὲ ἀριθμεῖσθαι χρὴ τὴν ἐκ εὐθυμίου ἡμῖν τῶν φιλικῶν τέκτων πράξεων, ὃ ἐπαίνου οὔ τις πλείονος ἔχει λέγειν, τοσούτῳ τῷ ἀνωφελεστάτῳ δέξασθαι οὐ πρὸς τὴν νίκην. ΤΕΞ. ἐδόκουν, ἀλλ' ἀριθμοῦμεν τῷ πλήθει κρατοῦντες τὸ κράτος, ἀλλ'

cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus: haud tamen usquequaquam adeò ignauiter tam citò uniuersam deserens Græciam, tibi cesserò. Etenim uehementer absurdum fuerit, quum duo illi tantum uicerint Scythārum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestræ picturæ, quas paulo antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat, nō dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrū spectare nos oportet, numerum ne eorum quæ amicè quis gesserit an magis quo plures alteruter ceciderit, hoc uictoria dignior uidebitur? THOX. Nequaquam, imò non multitudine uiborū spectatur,

ἀλλ' ἢ ἀμείνω, ἢ ἀτρεμοῦντα φαίνηται σὺ σὰ τῶν ἐμῶν, ἴσα τὰν ἀριθμὰν εἶναι, παμμήτορα δυλεγέτι ὀργάνοντά μοι τὰ βαύματα, καὶ δάκτλων ἰκανάων πρὸς τὰς πλευράς. ΜΝ. οὐ λέγεις, καὶ ἀπορίδωσιν, ἐπόσα ἐπιτιμᾷ. Τὸ. πίστιν μοι ἀνατίθεμι ἐπατέρω. ΜΝ. καμοὶ δοκᾶ, πρότερος ὁ λέγων, ἀλλὰ ἐπομόσαντος ἢ μὰν ἀληθῆ ὀρεῖν· ἄλλως γὰρ οὐ πλάτζειν τὰ πιστὰ, ἀ πρὸν χαλεπὰν, καὶ ἀπιγχῶν ἀφανές. ἀ δὲ ἐμὸς φαντ, ἐχόσιν ἀπιστᾶν. Τὸ. ἀμάμυκα, ἤ τι καὶ ἴμιν ἄλλο πεμίσεις. ΜΝ. τὶς δὲ τοι τῶν ἐμετέρων δικῶν, ἐρ' ἱκανὸν ἐφίλιος: Τὸ. καὶ μάλα, ἴγω δὲ τὰν ἀδιχόμεν ὀμῶμαί σοι ἐν τῷ ἐμετέρῳ λόγῳ. ΜΝ. ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ὅ μὲν ἐπόσα σὺ λέγω πρὸς σὲ, ὁ δὲ κἀνὸς ἐκάστ, ὁ παρὰ ἀλλων· ἐπόσον εἶδόν τι ἐγὼ, ἢ' ΤΟΧΑ. Καὶ μάλιστα ὀμόσω. ΜΝ. ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ὅ μὲν ἐπόσα σὺ λέγω πρὸς σὲ, ὁ δὲ κἀνὸς ἐκάστ, ὁ παρὰ ἀλλων· ἐπόσον εἶδόν τι ἐγὼ, ἢ'

uerùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uicedeantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisq; lethalia mihi facient uulnera: ac penè memet ad ictus accõmodabo. MN. Probè loqueris. Statuam⁹ igitur quot erunt satis. TOXA. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterq; quinq; narret exẽpla. MNE. Uidè mihi uidetur. ac prior dicito, uerùm adiuratus, nimirum non nisi uera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit nõ habere fidẽ. TO. Iurabimus, si quid etiã iureiurando opus esse cẽseas. MN. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? TOXA. Ego quoque tibi nostratem iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirũ uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

ἀκριβέας ἐκπωδακόμην ὧδε, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιβαλλόντα. καὶ πρώτου γέ τοι τὸν Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἐπιλαμπρύνων τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ πρὸ πολλοῦ γεγονὼς, ἀρίστος μὲν ἄνηρ φίλον, ὡς ἔοικε, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἐμέλησε Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε δόξῃ γένους, οὔτε τοῖς τῶν ἄλλων πράγμασιν, Δινίας δὲ τὸ Λυσίου Ἐφέσιος φίλος ἐν παισὶν ἦν. ὁ δὲ Δινίας ἐπλούτει μὲν ἐκ τῶν πατρῴων, καὶ ὅσον ἐπὶ νεωστὶ πλουτοῦντι, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίνειν, καὶ πρὸς ἡδονὴν συνεῖναι, φιλίας δὲ πλέους ἢ ὅσους ἄπορα διενεγκεῖν. τίνας μὲν οὖν ἐπῆγε καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἑταίρους, καὶ συνῆν, καὶ συνέπινεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuandi temęr. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniaęq; amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem uixit, uir in amicitia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus uulgo Samiorum nihilo præstantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidè idoneos illos & ad compotandum, & ad uoluptariã consuetudinem, ab amicitia uerò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebat'que & compotabat illis, non admodum approbans eam uiuendi rationem,

Dinias

καὶ ὁ Δονίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον εἶχε τῶν κολάκων. πολυτρόπως δὲ καὶ προσέκρουεν, τὰ πολλὰ ἰδιωτικώτερον, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν κακάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ λελοίπει καὶ κατέλιπεν. ὥστε τὰ μὲν τοιαῦτα, οὐδὲ ἐπὶ τοὺς πότους ἐκεῖνον ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐπότιζε, παιδάριον περιφόβως τὸν Ἀγαθοκλέα. καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλιος πεπεισται, ὡς ἐρᾷ αὐτῆς Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γραμμάτιά τι ἀσπάσιται παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ τρίφανοι ἐμπεμφθεῖσαι, καὶ μῦθός τινα ἀπεκδιηγεῖται, καὶ ἄλλα, ἐπίσης αἱ μαχαιρωθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἄκρων μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ὑπεισκυκλεῖν τοὺς ἔρωτας, καὶ ἀναφλέγουσαι τὸ πρῶτον ἐ-

Dinias autem nihilo honestiorem habebat, quam ceteros adulatores. Tandem etiam offendere coepit crebrius obiurgans, molestusque uidebatur, quippe qui admoneret eum maiorum, praeceptaque ut seruaret quae multo labore parta pater illi reliquisset: adeò ut ob haec ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cũ illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd adamaretur à Charicleâ Demonactis uxore, uiri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulae à muliere ad illũ uentitabãt, & sertae semimarcidae, & mala quaedam admorsa, denique quicquid ad haec lenae machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primumque hac incendant opinione,

γῆσθαι νομίζοντας. ἐπαγω-
γότατον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς κατὰ σὲ ἄνδρα εἰσ-
νοις, ἀγχοῦ ἂν λάθοιεν ἐς τὰ
λίνα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρι-
κλεὰ δ', ὦ ἀνδρῶν μὲν γνώσα
ἐμπειρίᾳ δ' ἱκανῶς, καὶ
τῷ προσηκόντι ἀεὶ, καὶ ὃ
πάνυ ἐν ὀλίγῳ ἐθελήσειέ τις.
καὶ ὃ προσίοι τις μόνον, ἂν
δὲ ἐπαινῶν. καὶ δι' ὀλί-
γου, μὴ ὅτι αὐτὴ ἐπεὶ Χαρι-
κλεα. λεανὸ δ' ἂν τἆλλα τυχὸ
ντις, παρ' ὧν τινα βούλοι τῶν
ἑταίρων, ἐπιπάσασθαι ἔρω-
τῶν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ἅλων ἀποκινήσασθαι, καὶ ἐπο-
χλήσειν ἅπαν ἐπιτείνας, καὶ
προσκλινῶντα, αὖτι μὲν ὀρ-
γῇ, αὖτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
κὰ μικρὰ ὑποσοφίᾳ, καὶ τῷ
πρὸς ἕτερον ἀνακλίνειν δο-
κεῖν. καὶ ἅμα συγκινοῦντα
ἀναπαγοῦντι ἐγνωκὼς, καὶ πολ
λὰ μηχανήματα πεφυκυῖα
ἐπὶ κατὰ τῶν ἐρασῶν. τελείαν
δ' ἦν τότε ἡ Δεινία κόλακες πα

opinione, quòd ſeſe credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi uidentur, donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Charicléa urbana quidem & elegans mulierecula, at ſupra modum meretricia, ſemperq; illius, quicunque fortè adiſſet, etiamſi quis admodum leuiter concupiſſet: quin ſi uel aſpexiſſes duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat ne quando recuſaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguum quum adhuc eſſet, totum ſubigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accèdere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox faſtidio, deinde iniecta ſuſpitiõe, quaſi ad alium ſeſe deflexura eſſet: poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta, artibus'que omnigenis in amantes inſtructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accerſuerant

γαλαμβάνειν ἐπὶ τὸ μειρά-
κιον, καὶ τὸ πολλὰ κτᾶσθαι
μάθημα, συμπεισῶσα αὐτὸν
ἐς τὸν ἔρωτα τῆς Χαριπλέ-
ας. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νέας ἐκ-
βακχεύσασα, καὶ μυρίους ἐ-
ρῶντας ἀπηγαγμένη, καὶ οἰκο-
νόμους πολυτελεῖς ἀνατρέ-
ψασα, φαινίδιόν τι, καὶ πολυ-
γύμναστον κακὸν, παραλα-
βοῦσα δὲ τὰς χάρας ἀπολεῖ-
σαν, καὶ ἕκαστον τῶν τοιού-
των μηχανημάτων ἀνοίκειον, οὐκ
ἀφῆκεν ἐκ τῶν ἐνόντων. ἀλλὰ
πρόσχουσα πανταχόθεν, καὶ
διακωλύσασα, ἐπεὶ ἤδη πανε-
τέσθαι μέλλοι, αὐτή τι ἀε-
πώλητο ὑπὸ τῆς ἀγάπης, καὶ
τῷ κακῷ λείμονι Δανίᾳ μυρία
ὅσα κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν
γὰρ πρῶτον αὐτὴν ἐκείνη ὑπ'
αὐτὴν παιδίσκη τὰ γραμμάτια,
καὶ συνιχῶς πεμπομένη τὸν
ἄβρωνα, ὡς ἀπόδημον, καὶ ἐπιτηρή-
σουσαν, καὶ τίνος, ὡς ἀπάξει ἐκ
αὐτοῦ ἡ αἰθρία ὑπὸ τ ἔρωτος,
ἕως δὴ ἡ μειρακίου ἐπιθυμία κα-
τὰ ἄνεμον, καὶ ἅπαντας Ἐφεσίων γυναι-
κῶν περιῆν. καὶ τι συνε-

rãt in adoleſcẽtulũ, multaq; aſſimulabãt quo cum in amorẽ Charicleæ impellerẽt. Illa porrò quæ cõplures iam adoleſcẽtes iugularat, et innumerabiles amores fuerat mentita, domoſq; opulentas euerterat, uariũ quoddam atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus eſt ſimplicẽ & huiuſmodi artium imperitum adoleſcentulum, haud quaquam amittebat ex unoquibuſ ſed undique oppugnans tentansq; , ubi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta peerat, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam, quæ renunciaret ut fieret, ut uigilaret, poſtremò ut miſera præ amore ſuffocatura eſſet ſeſe donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe uideretur, atque Epheſiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgreſſum adductus

οἴχθη πολλὰ ἱκετεύσας, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἤδη ῥᾷον, ὡς τὰ εἰκὸς, ἀλώσεσθαι ἐμέλλεν· ὑπό τε γυναικὸς καλῆς, καὶ χρὸς ἀδόντων τι ὁμιλῆσαί ἐπιτηδείως, καὶ ἐν καιρῷ λιπαρήσαι, καὶ μεταξὺ τῶν λόγων ἱλεωνῶς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀσπαζομένῳ προσφαμᾶν, καὶ καλῶς ὑποπίπτειν, ὡς ἐν μάλιστα αἰδέσεσθαι, καί που καὶ ἄσαι, καὶ κιθαρίσαι, οἷς ἅπασι καλῶς ἐν Δενίᾳ ἐκέχρητο. καὶ ἐπεὶ ἤδετο πονήρως ἐφοίτα καὶ διέτρεχον ἤδη τῷ ἔρωτι, καὶ βαρέως ἐνεγκόμενον, ἄλλο ἐπὶ τούτοις ἐμηνύθη, καὶ ὑπ' ἄλλων ἄλλα λέγειν τι γὰρ ἐξ οὐδενὸς ἐπίστευε, μανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλάπτειν ὁρῶσι πρόσοικον ἐπιτηδεύσειν, καὶ ἐκείνῃ ἐφοίτα πρὸς αὐτὴν, φυλάττεσθαι ὑπό τ' αὐτοῦ δρᾶν λέγουσα, πιπτομένῳ τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκεῖθ' οὕτω τι τῷ φρένας τὸ πρᾶγμα, ἐδὲ ἐπέσχε τοῦ, μὴ ἐρᾶν αὐτῆς, ἀλλὰ ἠλάκατε, καὶ ἐς κόλακας ἐτρέπετο, καὶ τοὔνομα τῆς Χαριπλείας

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat obiectura, fore ut caperetur à mulicre formosa, ad uoluptatem congredi docta, & in loco fiere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, et iam abeunte amplecti, & adeunti obuiã occurrere, & formam colere sic ut maximè placitura esset: interdum uel uoce uel cithara canere: quibus omnibus in Diniã usa est. At ubi sensit excruciari, iamq; amore illaqueatũ, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque postea commeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic uerò rem iam non ultrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat, ac Charicleæ

nomen

ἐπιβάντος· καὶ τὸν ἀνέρα τὸν ἐλαβὼν αὐτὴν (ἐπιτήδειος δὲ λίθος ἔλυπε) ἐκόπτεν. καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν ἐς τοὔδαφος, ἐκυλίετο, καὶ οὕτω τὸν ὠμὸν ἐμεμήνει τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ὡς κατὰ μῦλα, καὶ τιμαὶ τῶν ἀνθῶν οὐκ ἐλάττους αὐτῇ, ἀλλὰ ἀνωφελῆ ἄλλα, οἰκίαι, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἀνδράποδα ἀναθῆναι, καὶ χρυσὸν, ὅσον ἐβούλήσατο. καὶ τί γὰρ, ἐν βραχεῖ ὁ Λυσίωνος οἶκος, ἐπισημότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ γεγονὼς, ἐξηντλήθη ἤδη, καὶ ἐξανέστη. ἔστι τις ἄλλη αὐτῷ ἐν, ἀπολιπὼν αὐτὴν, ἄλλην τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον τῶν ἐπιχωρίων, εὐπρεπῆ, καὶ μετέβαινε πρὸς ἐκεῖνον. καὶ ἔφη ἔδη αὐτῷ, πανήγυρις ἐφέστηκεν, ἀμελεῖσθαι δ' ἔφη ὁ Δεινίας, ἐκ τοῦ δὴ χαμηλάκις μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν (καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Κρῆτα ἤδη τῶν ὁρώμενον μετελαμβάνοντο) ὡς ἔχοιτο παρὰ τὴν Ἀγαθοκλέα, καὶ πάλαι ἀδόντα ὡς ἔχοι πρὸς αὐτῷ τὰ πράγματα αὐτῷ.

nomen inclamabat: imaginēq; illius amplexum (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demū in solū abiciēs sese, iactabatur: planēq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Ionas nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum uenata est, atque ad illum desciuit. Iam uidelicet illum adamabat atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectum non à Charicleā modò, uerùm etiā ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iā desciuerant) abit ad Agathoclem, iampridē nō insciū quàm illi res miserè haberent.

Ac

καὶ αἰδούμενος τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀπορίαν, τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς γυναικὸς, τὸν αὐτοσχεδιασμὸν τῶν Κρητῶν, καὶ τὸ τέλος, ὡς οὐ βούλοιτο μὴ οὐχὶ σωθῆναι τῇ Χαριτλέᾳ. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἔκρινε τὸν τότε τῆς ἀγνωμοσύνης τῷ Δωρίδι δίκην ἐπιθεῖναι μόνον οὐ τὴν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς κόλακας αὐτοῦ πρεσβύτας, τέως μὲν οὖν, παρῆκεν οἰκεῖα αὐτῷ Σάμῳ ἀπομολύνεσθαι, ὁ ἔχει, αὐτῷ τῷ τιμαλφοῦντι ἐμοὶ ἔφη, ἑρμαίῳ τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δωρὶς, εὐθὺς ἀφανὴς αὐτὸς ἦν τῇ Χαριτλέᾳ, καλὸς πάλιν δοκῶν αὖθις γεγενῆσθαι, καὶ αὖθις ἡ ἀβρὰ, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μίμψις, ὅτι μὴ πάλαι χρόνου ἀφίκετο. καὶ ὁ κάλαμος σωιδῶν, ὑδάτων ἀναπιμπλάμενος, ἐρῶντος ἐλάμβανεν ἔτι ἔννομα τὸν Δωρίδα. ὡς δὲ ὑπέσχετο ὄψεσθαι παρ' αὐτῆς, καὶ ἦκε πρὸς τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ εὗδον ἤδη ἀμφότεροι, ἡ μὲν Χαριτλέα κλάουσα, ὅτι καὶ ἄλλως αἰδέμων

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiã mulieris, ritualem Cretẽsem: in summa, nõ uicturum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille uerò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis unum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clàm erat Charicleæ rursus subitò formosus facto: rursus ancilla, & literulæ, et expostulatio, quòd tã diu sese nõ adisset. cõ curserũt item adulatores applaudẽtes, ut uiderũt Diniæ adhuc esse quod daret. Cum aũt pollicitus esset sese uenturum ad illã, uenissetq; primo ferè somno, essetq; intùs Dionax Chariclee maritus, siue quòd alioqui præsenserat,

ὅτι καὶ ἀπὸ σωδέματος τῆς γυναικὸς, ἅμα γὰρ λέγεται, ἐπανιστὰς ὥσπερ ἐκ λόχου, τὴν τε αὐλαίαν ἀπολύσαι ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δαμίαν, μὴ καὶ μάχαιραν ἀπαλοῦν, καὶ ξίφος ὑπὸ τὴν μασχάλην σπασάμενος. ὁ δὲ σωσιλαὸς ἐν πλησίῳ ὢν, μοχλόν τινα πλησίον πάμπαν ἁρπάσας εἰς ὃν ἐτύγχανε καταίξας ἐν τῷ Δημώνακτα καταίξας ἐν τῷ λεβήτῳ, καὶ τὴν Χαριτέλειαν, καὶ τοῦτον μὲν μιᾷ πληγῇ κατέτεινε, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τὸ μὲν ἐξαίφνης τῷ θορύβῳ ἐκπεπληγμένοι, ἅτε παρὰ μέρος συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπήει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὲν ἐφυγον· ὁ δὲ Δαμίας ἐς τὸν ὑπερῷον ἀνεχώρησε, τελευτῶν τὸν ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τοῦ ἑῴου παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβε, ἀναλογιζόμενος τὰ πεπραγμένα, καὶ πρὸς τῶν μελλόντων ἅ, τι

siue de cõposito proditione, q; uxoris (nã utrũq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atriũ iubet occludere, & Damiam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mactbum educens. Ille porro repulsus quibus in malis esset: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu uno, uerumetiam & uecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehẽdere conanti, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Damias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usque apud Agathoclem diuersabatur pariterque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considera-

ἀπεβίωτας, συνεωῶντες. ἐωθὲν δὲ οἱ φρουροὶ παρῆσαν (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβέβλητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δεινίαν, οὐκ αὐτὸν ἐξαγαγόντα μὲν οὐχὶ φονεύσαντα δέ, ἀνάγουσι παρὰ τὸν ἁρμοστὴν, ὃς ἦρχε τῆς Ἀσίας τότε. ὁ δὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατοικίζεται ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγειν εἰς ἐκεῖ τεταγμένον ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν φιλεῖ, καὶ συναγωνίζεται τῆς ἀτιμίας, καὶ συναποδημεῖ τοῖς φίλοις, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπεδήμησε. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐφ' ὁρμῆς ἦν ὁ Δεινίας, τοῦδε τὸν ἀπολείποντα τοῦ ἔτους. διαφθείρας δὲ αὐτὸς ἕκαστον, διέβαλλε τὸν Γύαρον, καὶ συνέφευγε αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ παντάπασιν ἀπέγνω τὴν ἀναχώρησιν, πρὸς ἐπὶ τοῖς παροῦσι, συγκα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iã enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad praefectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cẽ reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter solit in Italiam. & amicorũ solus unà est in iudicium comitatus, neq; usquam defuit officio. Porrò ubi iam in exilium projectus est Dinias, setum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse saepe spõte dũ atus uersabatur in Gyaro, simulq; cũ illo exulãbat. At quã ũ rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans sepsum perpetuo,

σγκατιλάνθανε, καὶ τὸ γινόμενον ἐμοὶ ἐν τούτῳ ἀνεφέρων, ὑφῃρεῖτο τὸν Δαείμονα, καὶ παρέσκωπτε δι' ἐμοῦ μάλιστα ἐδηλάδει. καὶ ἀποθανόντα, οὐκέτι ἐκεῖνα πολλῶν ἐδεῖτο τῶν ἐκεῖ ἀλλιμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμενε, αἰσχυνόμενός καὶ τιθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ὄφελον φίλε Ἕλλωνι, ἢ μικρὸν πρὸ τοῦ γενόμενον· ἴσως γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πέντε διενεγκόντες, ἐφ' ᾧ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανεν. Τό. νὴ Δία γε, ὦ Μνήσιππε, ἀνύμαστος ἂν τοῦτο ἦσθα, ἵνα μὴ ἐκεῖνα τὸν ἀνδρόμαλον αὐτοῦ εἶτα, ἔτι Σκυθικόν τινα φίλον. Τ' Ἀγαθοκλῆ πάλαι ἔφησθα διηγούμενος, πολὺ δὲ διαμεῖναι τινα ἐμοῦ ἄλλον ἐμοὶ ἔδοξας ἀπιστότερον αὐτοῦ. Μνή. ἀκήκοας τινων ἢ ἄλλου, ὦ Τόξαρι, Εὐβύδημον τὸν Χαλκιδέα, διηγεῖτό μοι πρὸ ὀλίγου Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικὸς, ἐπαμυνόμενος ἐκεῖνα τὸ ἔργον. πολὺν μὲν γὰρ ἔφη ἤδη πλοῦν Ἀθήνηθεν, περὶ δυσμὰς πλειάδων

una cum alijs minabat, quodq; hinc partam est referens, Dimiã alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm mihi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obyit. TOX. Atutinam mirabatus iste Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicũ quendam amicum Agathoclem istũ descripsisti. quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Eubydicum Chalcidẽsem. Retulit aũt mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarẽsis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collecti-

ΔΘ, συλλογισμόν τινὰ αὐτῶν ποιήσαι· ἐν δὲ τούτοις εἶναι τὸν Εὐδόξιον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τοῦτον ἑταῖρον αὐτοῦ. ἡλικιώτας τε δὴ εἶναι, τὸν μὲν Εὐδόξιον, ἰσχνόν τε καὶ ἀσθενικόν, τὸν δὲ Δάμωνα, ὑπόχουν καὶ ἀδυνατοῦντα, ὥστε ἐν νόσοις μακραῖς, οἷαι ἐλάμβανον, αἰεὶ ἀσθενεῖν. ἄγειν μὲν οὖν Σικελίας οὐρίῳ χρώμενον πλοῦν αὐτοὺς ἐκ Σικυῶνος φάναι. ἐπεὶ δὲ περὶ μέσον διανύσαντας, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ εἶναι, καὶ μάλα μεγάλην ἐπιπεσεῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τί ἂν τις λέγοι, δεινοῦσθαι γὰρ, καὶ τρέμειν καὶ χαλᾶσαι, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνα ναυτικὸν ποιεῖ· ἐπεὶ δ' ἤδη φάναι καὶ τὸν τῶν κάμνοντα εἶναι, ἐκ τῶν ἀδρανῶν ἀθρόαις πλύσεσι, καὶ τινὰς ὀπωρισμοὺς, ὡς τὸ μέθυ διαλέγεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μίαν ἡμέραν· εἶναι ἐν τοσούτῳ σχεδὸν ἐγγὺς τοῦ Δάμωνα, ἁμῶς ἐγκυμονῆσαι εἰς τὸν θάλασσαν.

collectitios quosdam homines uehemem. in his fuisse Euthydicum, unáq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Aetatu quidem eos æqualeis fuisse: uerùm Euthydicũ ualentem, robustumq;: Damonem contrà subpallidũ atque ualetudinarum, quæq; qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reuocaluisset. Itaque ad Siciliam usq; feliciter aiebat Sunyalus nauigasse ipsos. Caterùm ubi transmisso freto, in ipso iã Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immanis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & ji quæ alia tempestatis malat. Vt uerò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdã trabẽtes, quo nimirũ uim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonẽ, qui in tãta iactatione nausearet, uomuisse in mare

λασσαν. ἅτε, οἶμαι, τῆς γνώμης βιαίτερον, ἢ ἡ κεφαλὴ μᾶλλον, ἐπικλινέσης, καὶ τοῦ ὕδατος συνωθοῦντος, ἐκπεσεῖν, οὐτὲν ἀδικοῦντος τοῦ ἁλιέως, ἐς τὸ πέλαγος, οὐδὲ γυμνὸν τὸν ἄνδρα, ὡς γε καὶ ῥᾷον ἀμύνασθαι δυνάμενον τοῖς βορείοις πνεύμασιν, καὶ μόγις ἐκνεύσαντα τοῦ ὑπολάκκου. τὸν δὲ Εὐδύλιον, ὡς ἤκουσε (τυχὸν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ σκηνῇ ἔτυχε) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὸν θάλαττον, καὶ κατακολυμβῶντα τὸν Δάμωνα, ἤδη ἀποκαμόντα (φαίνοιτο γὰρ ἐπὶ πολὺ τοῦτο, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπαραλαβεῖν καὶ συνεκπλεῖσαι. ὁρᾷς δὲ ἐπιπλεῖον μοι τοῖς βοηθοῖς, καὶ ἐκεῖνα εἰς τὸν συμφορητὸν τῶν ἀνδρῶν, μὴ λιποῦσα δὲ μηχάνην τῷ πονηρῷ ἐκφυγεῖν, πολὺ ἐκεῖνό γε ποιῆσαι, φιλανθρωπότατόν γε πολλοῦ ἄξιον τοῖς, καὶ τῶν κοινῶν τινας, ὡς ἐδόκει πάντων ἀπογνόντας ἔχειν, δι' ἐμοῦ πρὸς-

propendentem. Deinde, ut conijcio, naue uehementius in eam partem in qua ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, uix'que sese ab undis sustolleret. Porrò Eubydicum simulatque audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucente) unà nuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese, miseratum uirorum calamitatem, uerùm nequisse, quòd uento præualido raperentur. Illud tamen fecisse, subeuacõplura ad illos proiecisse, tum ex centis aliquot, ut

ab his

χειρ, καὶ πίλαι, καὶ τῶν ἐκ πυθμένων αὐτῶν, εἴ μή που ἐξ αὐτῶν. ἐννόησον τοίνυν πρὸς ἐμὲ, ὦ τίνα σὺ τὴν ἄλλην ἐπιβουλὴν ἐπιλείξεις δυσχερεστέραν, πρὸς σὲ ὦ φίλε, ἢ τὴν νυκτὶ ἐκπεσόντα τὸν ἐμὸν φίλον καὶ σύνοικον ὑγρὸν μᾶλλον, ἢ πεπυκάσθαι τῷ βυθῷ. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβε τὸν ἐπὶ τοσοῦτον κλύδωνα, τὸν ὄχλον τῶν ὑδάτων ἐπηλυμένων, τὸν ἀφρὸν περιστάντα, τῶν πίλων καὶ τῶν ἀκατίων, ἅτε ἀπεπνιγόμενον μέχρι ἐκείνου, καὶ μάγις ἀναπνέοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ ἐκπηδήσαντα αὐθὶς, καὶ σώσοντα, καὶ δεδιότα μὴ πρότερος πέλαγος κύτει ὁ Δάμων· οὐ τοι γὰρ οὐ μάδοις, ὅτι οὐκ ἀγωνιᾷ σοι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν Εὐβύδικον διαγωνάμενον. Τί, πότερον δὲ ἀπώλετο, ὦ Μέδιππε, εἰ οὕτως, ἢ τις αὖ τις ἐκ πραγμάτων σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἐγωγε τοῦ μείζονα δέδοικα περὶ αὐτῶν.

ab his suspensi natarent: si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius benenolentiæ documentum quispiã edere queat in hominẽ amicũ, q noctu decidisset in mare usq; adeò sæuiẽs, q cõmuni cata morte? Iãq; adeò mihi ante oculos pone imminẽtes procellas, fragorẽ aquæ sese agglomerãtis, spumã undiq; effernescentẽ, noctẽ, ac desperationẽ, ad hæc illã iam præsorari incipientẽ, uixq; undis extantẽ, manusq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter insilientẽ, simulq; nantẽ, prorsusq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim projectò cognosces q haud ingenerosum hunc quoque amicum, uidelicet Eubydicum, retulerint.

TO. Verũ pierũt uiri, Nine sippe, an salus quapiam ex desperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui.

Μνή. ἄμμε ὁ Τέξαρι, ἰοὺδε σύ, καὶ ἔτι καὶ τῶν ἀεὶν Ἀθήνησιν, ἄμφω φιλοσοφεῦντε· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μέντοι οὐχὶ λίγαν, ἃ γοῦν ἐδεῖτο νυκτὸς, τὸν μὲν ἐκπεσόντα, καὶ οὐ χαλκέοντα, ἰέ ὅσον ἐν νυκτὶ πάσσοφον ἰδέσθαι τε, τὰ δ' ἀπὸ τοῦτου, εἰ ἄμφὶ τὸν Εὐθύδικον κὴ τοὶ Δικηοῦντα. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φελλοὶς τινὲς ὑφιπτάμενοι, αὐτίκα ἐπὶ τούτων ἐκρεμῶντο, καὶ ἀπαρέχεσθαι μέντοι, ὅτῳ ἐκ, τίω ἀπιβάθραν ἰέναι Δίκητας, ἴδιος ἐν, ὑφιπτάμενός τι αὐτῇ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐμβαίνοντας, ὁμοκρὸς ὑφιπτάμενος τῇ Ζακύνθῳ. μετὰ δὲ τοῦτους, τὸ φελλοὺς ἔντας, ὡς ἔγωγ' ἂν δοκῶ, ἄκινδυνον μὲν ἦν ἕτερον ἄλλου, σμίκρ τι χέρειον φαίνεσθαι· Εὐθαμίδας δὲ Κορινθίῳ, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρίξενῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐπιχρῶτο, οὐκόντος ἦν, πλούσιος ἐπιχρῶτο, οὐκόντος ἦν. ὑπὸ δὲ ἀκτήμονος, διαβόητος

MNE. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt amobo, philosophiae dantes operam. Nam Simylus ea demū narrare poterat, quae noctu uidere licuit, hunc delapsū, illū desilientē, simulq; nātes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quae post haec acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quaedam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq; ita haerētes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde ubi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nautes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo illis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretaeo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ipse quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum

reliquit,

ἀπίλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοῖος, σοὶ δέ, ὃν οἶδα οἷος τοιοῦτος δέξασθαι, καὶ δικαίως ἂν δοκῶ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἐν αὐτῇ πρωτεῖον ἔχειν ἀμιλλᾶσθε. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν τοῦτο· Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου θρέψαι, τὴν γυναῖκα ἐμαυτοῦ, Χαρίξενον δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ προικὸς, ὅσην ἂν πλείστην ἐκ τοῦ δυνατὸν ἀπὸ τούτου γένοιτο. τῷ δὲ πατρὶ τοῦτον ἐν τοσούτῳ καὶ μήτηρ πρόβατός τις, καὶ θυγάτριον ἤδη γάμου. τῷ δὲ πατρὶ τοῦτον ἐν τοσούτῳ καὶ τὸν ἐκείνου μοῖραν, φησὶν, ἔχειν ὅτι-ῳ. τούτων ἀναγνωσθέντων διεξιόντων, οἱ μὲν τὴν προῖκα μὴ ἀξίστεθ' Εὐδαμίδα, τὸν φιλίαν δέ, ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς αὐτῷ ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἦδεσαν, ἐξ οὗ ἐγελῶν ἀπηλλάττετο, οἷα ἐν Ἀρεταίῳ καὶ Χαρίξενῳ εἰ ἀνδάμενος πλοῦτον διαδέξονται, λέγοντες, ἔπορ ἀ-

reliquit, alijs quidem fortaſſe ridiculum, tibi uerò haud ſcio an tale ſit apparitum, uiro probo, & apud quem amicitia in precio ſit, quiq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo ſcriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in ſenecta fouendam: Charixeno uerò filiam meam elocandã cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim accideret alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamẽto, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerãt, at amicitiam quæ illi cum his uiris intercesſerat, ignorabant, rem pro ludo ioco'que ducebant. Nemo certè adcerat qui non cum riſu diſcederet, quòd ciuſmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus eſſent accepturi, felices uidelicet, atque ita aiebant: Siquidem perſol-

περιόντων Εὐδαμίδᾳ, καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ κληρονομήσοντα τὸν τοῦ πατρός. οἱ δὲ κληρονόμοι δὴ, εἴτε ταῦτα διετέλουν ὄντα, ὡς ἔμαθον, ἦλθον εὐθὺς, διαιροῦντες τὰ ἐκ τῶν διαθηκῶν. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιοὺς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρητεὺς, ἅτε ἄριστος κληρονόμων γενόμενος, τόν τε ἐκείνου, καὶ τὸν ἑαυτοῦ μερίδα παραλαβὼν, ἔφερε τὸν τοῦ Εὐδαμίδα τόν μητρῷον, καὶ τὸν ἑαυτοῦ ξυγατρὸς, καὶ τὸν ἐγγυητρίαν ἣν πρὸ πολλοῦ ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοσούτων οἴκων τινὰ, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ ξυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου θυγατρὶ, καὶ τὸν γάμον γε αὐτοῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐξέπεμψε γενέσθαι. τί σοι δοκῶ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρητεὺς οὗτος; πρὸς φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρεσχῆσθαι, τοιοῦτον καταλιπόντα, καὶ μὴ προέσθαι τὰς διαθήκας τοῦ φίλου; ἢ τίθημι καὶ σοῦτον ἐν τοῖς τοιούτοις ψέφος, μόνον τὸν πίστιν ἄγειν;

uent Eudamidae, superstites etiam ipsi hereditatem tradent mortuo. At haeredes quibus ista erant legata, ut audierunt, uenerunt illico, agnoscentes rataq; facientes ea quae erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretaeus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptoonere, & matrem alit Eudamidae, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinq; talentis quae possidebat, duobus in propria filiae dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias amborum eodem die fieri uoluit. Quid tibi, Toxaris, Aretaeus ille uidetur? númnam leue amicitiae argumentum exhibuisse, adita huiusmodi haereditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis indocisq; calculis ponimus, ut sit unus è quinquet

TOXA.

Τέξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὴν Εὐδαμίδαν πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὅτι οὐκ ἀπιστεῖ τοῖς φίλοις. ἐδήλου γὰρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξε πρὸς αὐτοὺς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκε ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν τεθνεώτων. Μνή. οὐ λίγεις. τέταρτον δή σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιώτην. ἐθεώμην δέ μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει, καὶ γυναῖκα εἶχε βαδίζοντι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ξυμπεφορημένην, καὶ ἑτέραν τὸ δεξιὸν, καὶ τὴν ἐφ' ἁλμὴν ἐκκεκαμμένην, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον, ἐπεὶ ἐθαύμασα, εἰ καλὸς ἐστὶν, καὶ ἁρμόττει οἱ, ἐρέσθαι τὸν ξυνόντα τοιαύτῃ γυναῖκα, ὁ δὲ ἐξαπατᾷ μου τὴν διάνοιαν, λέγων τὸν

TOXA. Et ille quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarant enim q, & ipse eadē fuisset facturus erga illos tameſi non essent ea scripta in testamento, uerum ante alios uenisset non scriptus taliū hæres. MN. Probè dicis. Sed quartū iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundū. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir decorus, procerus, ac dives, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, quùm alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, teterrimū quoddā et refugiendū terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quū esset ac uenustum, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi cum cōmonstrabat, causſam exponit

quare

ἀνάγκῃ τῷ γάμῳ, ἀναβῆναι εἰς δίκην ἔκρινε, Μασσιλιώτης ἦν καὶ αὐτὸς ὁ Μενεκράτης γάρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τοῦ ἀνομίφου τούτου φίλος ἦν ὁ Ζηνόδημος, πλουσίου τινὸς καὶ τιμωμένου ἐμοὶ τὸν. χρόνον ἦ. Μενεκράτους ἀφηρέθη λίαν βοίων ἐν παλαιόντι, εἶτ᾽ οὐ μὴν καὶ ἄτιμος ἐκέκλητο ὑπὸ τῶν ἐξεταστῶν, ὡς ἀπεφηνάμενος γνώμην παρανόμων. ἔτυ δὲ οἱ Μασσαλιῶται πολίζομεν, ἔφη, ἄλλο παρανόμημα γράψαντες. δυνατὸν ἦν ὁ Μενεκράτης καὶ ἐπὶ τῇ παλαιᾷ καὶ ἐπὶ τῇ νεωστὶ πένης, καὶ ἐξ εὐδόξου ἀδόξως ἐν ὀλίγῳ κτίσματος μέλησε ἦ αὐτῷ λύπη δυγάτηρ αὐτῷ, ἐνήκμαζε ἤδη, καὶ διὰ γαμετὸν ἦν, λῷ ἦ μὲν ἐκ πάσης τῆς οὐσίας ἐκπέσοι, λῷ γε μὴ τὴν καταδίκην ἐπὶ πλέον, ἐξίσωσε αὖ τις τῶν γε ἀγροῦν καὶ ἀργύρου ἐξαίφνης παραλαβὼν, οὕτω καταδόξως εὐθὺς τὴν ἴψιν.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperte omnia. nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, uiro diuiti ac bonorato ipse ipsi rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, et ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses multamus, si quis corrupte iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, utpote annos nata decẽ & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationẽ possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δὲ καὶ κατακλίνεσθαι παρὰ τὸν σκλάβον αὐξανομένου. ὡς δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Ζωΐδιμον ἔφασκε λύγειν, δάκρυα, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὕτω γὰρ ἔφασκες τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους ἄνδρα εὕροι γαμβρὸν τινά. καὶ ταῦτα εἰπὼν δεξιὸν, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ ὄντα, ὅσα ἦν αὐτῷ, πολλὰ οὐκ ὀλίγα, ἐκοινώνησε πρὸς ἐκεῖνον, καὶ δεῖπνον παρασκευάσαι κελεύσας εἱστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτη, ὃν δή τινα τῶν ἑταίρων ποιησάμενος παρεκάλεσε τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐπανέπαυντο ἐκείνοις, καὶ ἐσπεισάτο τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεγάλῳ αὐτῷ τῷ φιάλῃ προσέφερε, δίδους πιεῖν, ὦ Μενέκρατες παρὰ τοῦ γαμβροῦ φιλοτησίαν. δέξομαι γὰρ ἐγὼ τέως παρὰ σοῦ τὴν θυγατέρα Κυδιμάχῃ, τὴν προῖκα δὲ πάλαι ἔλαβον, τάλαντα πέντε καὶ πεντήκοντα. τοῦ δὲ, ἄπαγε, λέγοντος,

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; enim ipse ege bis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, uelutiam è necessarijs cuipiam persuasisset ut puellam in matrimonium acciperet. Postcaquam autem conuiuium peregerāt, libassentiq; diis, tum uerò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiā tuā Cydimachā: dotē autē iā olim accepi talēta quinq; & uiginti. Illo uerò respondente,

Absit

μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείης, ὡς τοιόνδε σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, πρὸς αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταβληνύμενον. ἐκ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἐρέμενός τε τὸν νυμφίον, ἐπείσε τὸν ἐκ λαμπῆνα, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθε, διακεφάσας αὐτὸν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σώφρων ἦν. φαγεπωῶν, καὶ πάντη, ὡς ἐφέρε, περιαγόμενός τε αὐτὸν. καὶ οὐκ ἔστιν οὗ αἰσχύνεται τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνύεται ἐπ' αὐτῷ, ἐπιδεικνύμενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὴν Μενεκράτους οἰκίαν ὁπόση τις ἐν χερσὶ πρὸς φιλίαν ὑπὸ τῶν ψόφων τῶν ἐξαπατώντων γίγνεται. πολὺ γὰρ τούτων οὕτως αὐτὸν ἡμάρτανε καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ παγκάλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ τοιούτου ἐγένετο. καὶ πρόσθεν γε, ἐπεὶ ἀπεγάμησε αὐτὸ, ἀνεπίμιπτε ἑ

Absit, ne feceris ô Zenothemis, neue ipse usquaded. nisi niam, ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Haec, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thelamum: ac paulo post prodijt, ea deuirginata: atq; ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens, & quemadmodum uides, circumferens eam. Et nõ solùm non pudet matrimonij, uerumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatẽ, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur eum fœcentũ uirũm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd

ωατὴρ ἐς τὸ βουλευτήριον, ἀλλὰ θριαμβεύων, καὶ μίαν λαιαν ἀμπεχόμενον, ὡς ἂν μᾶλλον ἐνίκησεν φανείη τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρέφος ἀνεῖλκυσε πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ ἐπεκρότει τῇ χάρᾳ, ἡ βουλὴ δὲ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῷ Μητροβίῳ τὸν κατάδικον· καὶ ἦν ἐπιτιμία ὄφι, τηλικούτῳ ἐπαναγέρῳ χρησάμενον πρὸς τὸ ἐπιδεῖξαι. τοιαῦτα καὶ Μασσαλιῶται λέγουσι τὸν Ζηνόθεμιν ἐργάσθαι χάριν τοῦ φίλου, ὡς ἔοικε, οὐ μικρὰ, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, εἴ γε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐπίστασθαι λέγονται. λειπεται ἡμῖν ὁ πέμπτος, καὶ μοι δοκῶ οὐκ ἄλλον ἀρέσθαι, ἢ σοὶ τὸν Σαμέα ἐπιτιμῆσαι. ἐπλευσε γὰρ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Λαομεδοντίδῃ, ἡλίκῳ μὲν παιδὶ ἔτι, καὶ συνηθεῖ σοι· καὶ ἐπαιδεύοντο, αὐτὸς μὲν τὴν Λυκείου

quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus olcaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus misericordiæ auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaq; curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei facinoris restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, ficuti vides, neq; qualia passim Scythæ fectantur, qui concubinans formosissimas summa cura diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Suniensi præterito. Navigarat in Aegyptum Demetrius una cum Antiphilo Alopecensi, qui cum illi tam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo

conuixerat, parterq; fuerat eruditus, ipse quidè Cynicam

disciplinam

ἐπαιδεύθη ἰατρικήν, ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἤσκει μᾶλλον. κατὰ δέ που καὶ ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τὸν Μέμνονα. ἤκουε γὰρ τούτους ὑψηλὰς εἶναι, μὴ παρέχειν σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾷν πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμοῦντι Δημητρίῳ, διὰ μὲν τῶν πυραμίδων, ἀπράκτως δὲ τοῦ Μέμνονος, αἰνιγματώδη μετὰ τὴν Νείλου, ἣν τῶν ὑδάτων μέσων, ἀνήνεγκε πρὸς τὴν ἰδίαν καὶ τὸ βέλτιστε ἀπολιπὼν τὸν Ἀντίφιλον, ὃς ἦν τούτῳ συμφοιτητὴς ἐκ παίδων, μάλα γνησίου τινὸς φίλου δεομένῳ. εἰς μέσην γὰρ κύντ, συμφορὰ καὶ τοῦτο μοι καὶ τῇ πατρίδι, ἱερούς λῃστὰς συναγαγοῦσα, σὺν οἷς τε κύνεσσιν ἐς τὸ ἀνθρώδιον, καὶ ἀποσυλήσαντάς τὴν θεὸν, χρύσας τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq; b. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, umbram non iacere: Memnonem autem uocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, ut delicet ut Pyramidas inuiseret, ac Memnonem audiret: sextũ iam mensem aduerso Nilo nauigabat relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, unà cum illis in Antiphili cœnaculũ irrupit: sublatóque Deo, ad hoc phialis aureis duabus, & caduceo aureo et hoc, neq; nõ cynocephalis argẽteis, atque

καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατὰ δὴ τὰ πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπ' ἀμφοτέροις (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπερισκέπτως) ἅπαντα οὐδὲν ἐλίγου τριβομένου ἐδὴ τοῦ δρόμου. καὶ ἀγόμενοι ἔνδον ἐδὴ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φόρια ἐξέφερον, ὑπό λάρνακί τινι, ἐν σκοτεινῷ κάμαρα. ὁ, τι οὖν Σύρος ἐλάλησε αὐτοῖς, καὶ ὁ δοῦλος αὐτοῦ Ἀντίφιλος. οὗτος μὲν καὶ μετὰ τάχους ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀνεσπασμένος ἐβόα δὲ οὐδέν, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες ἐτύγχανον ἀπεγράφοντο, ὡς τὸ Ἀνουβίδιον συνειλήφει. καὶ ἀσέβημα αὐτῶν ἡγοῦντο εἶναι, εἰ συνήσαν τινί, ἢ συναριστήσειαν αὐτῷ. καὶ εἰ λοιποὶ δὴ τῶν οἰκετῶν, δύο ἐντός, ἅπερ ἔτυχε τὴν οἰκίαν συνοικοδομήσαντες, ἔφυγον φοβηθέντες. ἐλέλυτο οὖν ὁ δοῦλος Ἀντίφιλος πολλῷ ἥδιον χρῆναι, ἢ πάντων, ὅσοι ἦσαν παιδάριοι ἐν τῷ διδασκαλείῳ, μισο-

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depoſuerat. Deinde forte comprehenſi, (capti enim fuerant duuendentes neſcio quid) rem omnẽ protinus confeſsi ſunt, diſtricti in rota: deportatiq; uenerunt in ædes Antiphili: ibi res furto ſublatas depromebãt, ſub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaq; illicò nanctus, unaq; liberus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiã: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auerſabãtur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeq; impiari credebant, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In uinculis igitur erat miſer Antiphilus multũ iã tẽporis: habitus interim omnium, quãtũ in carcere erat,

ρώτατος ἁπάντων. καὶ ὁ
ἐπὶ τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος,
δεισιδαίμων ἀνὴρ καὶ,
τὸ χαρίσασθαι καὶ τιμωρήσειν
τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐπ-
ῆειν. εἰ δ' ἀπολογοῖτό ποτε,
λόγων μὲν οὐδὲν τοιοῦτον ἄρχε-
σθαι, ἀναισχυντεῖν δὲ ἰδίᾳ, καὶ
πολὺ πλείω ὑπὸ τοῦτο ἁμαρτά-
νειν. ταχὺς τοιγαροῦν ἦν, καὶ
νυκτός μέντοι ἔλυε, οὐκ ἀνὰ χρά-
τος καθεύδοντα, καὶ τὸ σκέλος
ἀπωκάμνειν, ἐν τῷ ξύλῳ κατέ-
κλειστο. ἦν μὲν γὰρ ἡμέρας,
ὁ πλείστος χρόνος, καὶ ὁ ἑτέρου
χεὶρ πεπεδημένη, εἰ δὲ
τοῦ ὕπνου, ἀμφοῖν ἐδεῖτο λύσε-
ως. ἐπὶ τούτοις ἡ οἰκία ἀπο-
λοῦσα, καὶ ἀσφυκτιῶσα, καὶ
πολλῶν ἀναπιμπλῶσα, καὶ τὸ
σιδήρου ψόφος, καὶ ὕπνος ὀ-
λίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ
ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷα εἰκὸς ἐ-
πὶ τοσοῦτον χρόνον ἀνθρώ-
πῳ ἐπιτηδεύσαντι τὰ ἐναντία
τούτων ἀπαγορεύειν δὲ οὐκ ἦν,

sontiũ sceleſtiſsimus. Porrò
præfectus carceris Aegyp-
tius, homo ſuperſtitioſus, ne
tus ſeſe gratum facere Deo,
atque illius ulciſci uices, gra
uis Antiphilo imminebat.
Quòd ſi quando defenderet,
affirmans ſe nihil eiuſmodi
patraſſe, impudens babeba-
tur: atq; hoc nomine multo
etiã magis erat inuiſus. Sub-
ægrotabat itaq; iã, maleq; ha
bebat: nec mirũ, quippe q hu
mi cubaret, idq; etiã noctu,
neq; crura ſineretur proté-
dere, ligno incluſa. nã p diẽ
cataſta ſtringebatur, altera
manu uincta ferro: at no-
ctu cogebatur totus in uin-
culis eſſe. Ad hæc inſuper
domicilij pædor ac præfoca
tio, multis ibidem uinctis, lo
cumq; anguſtum prremen-
tibus adeò, ut uix reſpira-
rent, tum ferri ſtridor, ac
ſomnus exiguus, hæc omnia
moleſta erant, atque intole-
rãda: nimirũ homini eiuſ-
modi rerũ inſueto, minimeq;
ad tam diurũ uitæ genus exercitato. Quam uerò iã deficeret,

ac ne

μὴ μὲν οὐτε αἰρεῖσθαι βέλτιον ἦν, ἀφικνεῖται πρὸς τὴν Δημητρίου, οὐδὲν εἰδὼς τῶν γεγενημένων. τὴν δὲ ἀφορμὴν ἐμαθεν, ὡς εἶχεν αὐτοῖς· ἐπεὶ τὸ δεύτερον ἦλθεν ἐπὶ μᾶλλον ἐλθὼν, τότε μὲν οὐκ εἰσεδέχθη· ἐσπέρα γὰρ ἦν, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν ἐκάθευδε, φυγεῖν τοῖς εἱρκτᾶς παραπεπλεκόμενος. ὕστερον δὲ εἰσέρχεται, πολλὰ ἐντυχόντας, καὶ παρελθὼν, ἔτι πρωΐ μὲν οὐκ ἦν ἑώρα τὸν Ἀντίφιλον, ἀδύνατον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον· καὶ πρωΐαν ἀναπεπταμένην ἐπὶ θύραις τῶν δεσμωτῶν, ὡς εἰκὸς ἦν ἐν τοιούτοις, καὶ ἐν γνόφῳ πολλῷ ὄντος· εἶτα ἐν τοῖς πεπραγμένοις, καὶ ἐν γνόφῳ πολλῷ ὄντος, εἶτα ἐν τοῖς πεπραγμένοις ἐνεῖναι τὸν Ἀντίφιλον Δημητρίου, καὶ ἐν αὐτῷ πολὺ ἀγνώστως ἂν ἔχειν ἐκεῖ, πλὴν ἄλλοις ὑπὸ τῶν δεσμωτῶν. ὡς δὲ τὸν φωνὴν ἀκούσας ἀνέβλεψεν, καὶ προσέβλεψεν, διαφθείρας τὸν κόμην, καὶ ἀπάγων τῶν πρόσθεν αὐχμηρὸν

ac ne cibum quidem capere posset, reuersus est tandem & Demetrius, nihil dum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus non est, propterea quòd uespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quum esset ingressus, multis uidelicet precib⁹ admissus, accedēs multo tempore, quærebat Antiphilū: quippe malo rū multitudine sic immutatū, ut cognosci nō quiret. Circumēs igitur, & uinctis unū quēq; cōsiplabatur, eorum more qui familiarē cadauera iam marcida facta requirūt in sepulchris. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Demomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: usquequaquè præ malis erat transfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam respōdisset, atq; adeunte illo comā diduxisset, eā à uultu abigens sordidā

καὶ συμπαπληκτόν, ἐκπλαγέντα ὅστις ἦν· ἄμφω μὲν γὰρ αὐτίκα πίπτουσιν, ὑπογεγράφθαι τοῖς ἀπροσδοκήτοις δοκοῦντες· χρόνῳ δὲ ἀναλαβών αὑτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἑκάστοις, ὡς ἔχων, ἐπισκεψάμενος αὐτὸν, διαῤῥῆξαί τε κελεύει, καὶ διπλοῦν τὸ δικτύδιον, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ ἔχει σαπρὰ καὶ ἐκτετριμμένα φάκελα περιπάσασθαι. καὶ τὰ ἀπὸ τούτου, πάντα ἤδη σαφῶς, ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ, καὶ διηκόνει τῷ πρεσβύτῃ. παρεσκεύαζε γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσον ἡμέρας, σὺν ὀλίγοις ἀπόφορτα ἀχθοφορῶν· εἶτ' ἐπανιὼν ἐκ τοῦ ἔργου, μικρὸν μὲν τὸ μισθὸν τῷ ἀνδρὶ φυλάττων καταβαλών, τὰ λοιπὰ δὲ αὐτῷ, ἐξ ἰδιωτικῆς ἀπομαγάξιτα κεῖται, τὰ λοιπὰ ἦν, ἐπὶ τῷ φίλῳ θεραπεύειν· ἐπεμέλετο αὐτοῦ διηνεκῶς. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας, σὺν τῷ Ἀντιφίλῳ,

atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tã inopinato spectaculo. Verùm aliquãto pòst, postea q̃ et ipse sibi redditus, et Antiphilũ recipiens Demetrius de singulis esset illũ diligẽter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat operius panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiensq;. Locans enim sese ys qui uersabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedes partem carcerario in manũ dabat, quo illi mansuetum hunc ac pacatũ reduceret. De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quo

παρακυδούμενος, ἐπεὶ ἡ νὺξ καταλάβοι, ὀλίγου πρὸ τῆς θύρας τῦ δεσμωτηρίου, σιβαλίῳ τι πεποιημένῳ, καὶ φύλλα ὑποβαλλόμενος, κεῖτο πρώτη. χρόνον μὲν οὖν τινα ἔτω διῆγεν, εἰσιὼν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾴων δὲ φέρων τὰ συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος. ὕστερον δὲ ἀποθανόντος τινος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστῦ τινος καὶ φαρμάκου, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ἐκεῖθεν πρόσω τις ἐς τὸ οἴκημα τῶν κλυομένων. ἦν δὲ ἀπόρρητον, καὶ ἀνύποπτον, ἐν ἔχων ἄλλως πρόσω τῷ ἐπιτρόπῳ, προσαγγέλλει, ἔχοντι, προσελθὼν τῷ φυλακῖτῃ, ὡς δὴ κινδυνεύοντα ἐκ τῶν Ἀνουβίου ἐπιβουλῆς. ὁ δὲ τῦτο ἀκύσας, ἀπέγνωκε δύο δὴς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφιλον. τῦτο γοῦν μάλιστ', ἀλλ' ἐκεῖνον τελέσαι τὸν Δημήτριον, ἐξεργάσατο πρὸς αὐτῦ, πλησίον τῷ Ἀντιφίλῳ, καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι. ἔνθα

quo illum consolaretur: ubi uerò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebat: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, ut putabatur, ueneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus in domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quum alia uia non patèret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atq; confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atq; eadem in trabe uinciretur. Hic

δὲ καὶ μέλιστα ἔδειξε τὸν οἶκτον ὃν εἶχεν, ὡς οὐκ ἄχθος πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τῶν κατ' ἐκεῖνον δυνατῶν· καὶ τοι νοσοῦντι καὶ αὐτὸς ἔτι μόλις ὑγιὴς ὢν· ἀλλὰ πάντα ἐποιεῖτο μέλειν αὐτῷ καὶ παραδιδόναι, μὴ ἥττων αὐτὸς εἶναι. ὥστε ῥᾳδίως ἐφικέσθαι, μετ' ἀλλήλων παραπαίειν, χρόνῳ δὲ μὴ τοῦτο δέ τι προσκρούειν, ἐπιόντων ἤδη πάλιν αὐτοὺς δυστυχημάτων. εἰ γὰρ τῶν δεσμωτῶν, ὅτου εἵλετο, ἢ ἔφυγε, ἢ ἀπώλετο τὸν φύλακα, ἢ τῶν δημοσίων τινὰ ἢ ἰδιωτῶν ἐπιβουλεύσας ἀπέκτεινε, ἢ ἐν τῷ παρόντι, ἐνταῦθα ἐδίδοτο ἕκαστος, διακεκριμένος, ὑπὸ μιᾶς σωτηρίας φθονούμενος· οἱ πολλοὶ δὲ Δημήτριος καὶ Ἀνίφιλος κατὰ χώραν ἔμενον, μὴ τὸν Σύρον λαβόντες ἤδη ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐφάνη, μᾶλλον ἐπὶ τῷ

igitur uel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum suaipsius incommoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset ut ille & quamplurimùm dormiret, & minimùm angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto pòst tale quiddam accidit quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiã haud scio unde nactum limã, adunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hãc insertis, solutiq; omnes. Qui quidẽ facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliêre: atque hi quidem illico quò quisque potuerat, dissipati: postea plerique sunt comprehẽsi. Verùm Demetrius et Anuphilus inibi remãserãt, Syro quoq; retẽto, qui iã aufugere parabat. Vt auuẽ diluxisset: Aegyptii præfecti cognito

Αἰγυπτίῳ ἐπιτραμμένος τὰ συμβόλαια, ἵν' ἐκείνους μὲν ἐπιμέλῃ τῶν δικαστῶν, μὴ λάθωσι φεύγοντες· ὁ δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπίλυσι τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μένοντες οὐκ ἀπέδρασαν. ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδὲν ἐπράττοντο, ὅτου ἀξιώσειεν· ἰδίᾳ δὲ καὶ Δημήτριος, καὶ δεινὸν ἐποιεῖτο ἀδικεῖσθαι σφᾶς ἐν σμικρὰ, εἰ δίκῃ μὲν πανοῦργοι δόξουσι, λίθῳ δ' ἐπαίνῳ τῷ μὲν ἐκπεφευγέναι, ἀφεῖσθαι· καὶ τίνος, δι' ἀγνωσίαν τὴν δικαστῶν, ἐκ καλῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δ', ἐπεὶ ἐκεῖθεν ἐκ ἀδικουμένους ἐπῄνεσεν αὐτούς, τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφῆκεν, πλεονεκτήσαντας ἐπὶ τῇ κολάσει, ὡς διεγνω, ἐκ λίθου λιθίνου, καὶ ἑτέρῳ δωρεσάμενος καὶ παρὰ κύνα, βραχυμαῖ μὲν μυρίας Ἀντιφίλου, δὶς τοσούτους ἧλθε Δημήτριον. ὁ μὲν γὰρ Ἀντίφιλος ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστίν· ὁ δὲ Δημήτριος, καὶ τὰ αὐτοῦ διαμφίας ἐκείνῳ

cognito quod acciderat, emi sit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs qui erant cum Demetrio, solui à uinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam satis erat si hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; nõ mediocrib⁹ in rebus iniuriam fieri prætẽdebat, si pro maleficis habiti, uiderẽtur uel commiseratione, uel ob id laudis quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicẽ ut causam exactius excuteret. At hic ubi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autẽ seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerãt præter ius in uincula conjectã. Quinetiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Amphilum drachmarum decem millibus: bis tãto Demetriũ. Ac Amphilus etiam nunc quidem in Ægypto est; Demetrius autem sua quoq; uigenti millia relinquens

καταλιπὼν, ὤχετο ἐπὶ τὴν ἐς
τὴν Ἰνδικὴν, παρὰ τοὺς Βρα
χμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς
τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνω
στὸν ἑαυτῷ νομίζειν, εἰ δι
απολιπὼν αὐτόν. οὐτε γὰρ αὖ
τὸν ἀδύνατα τῶν χρημάτων,
ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠρκεῖτο ἔσεσθαι, κρε
κάδια ὀλίγοις διωκήσειν, οὔτε ἐκεῖνόν γε ἂν δεῖν φίλου, ἀλλ
μακρῷ αὐτῷ τῶν πραγμά
των γεγραμμένον. τοιοῦτοι,
ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνές φιλοι.
εἰ δὲ μὴ προεβιβάσθημεν ἐκ
μῶν, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μέγα φρο
νοῦντας, καὶ αὐτοὺς ἂν σοι τοὺς
λόγους διεξιέναι πολλοὺς καὶ
ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημή
τριος ἐν τῷ διακριτηρίῳ,
ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπο
λογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφί
λου δὲ, καὶ δακρύων πολλὰ
τε, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν
ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος,
ἔλεγε μαρτυρούμενος ἐκεῖνος,
ἀμφοτέρους ἀφεῖναι αὐτούς.
ἐγὼ μὲν δὴ τούτους ὀλίγους ἀπὸ
πολλῶν, οὓς πρώτους ἡ μνήμη
παρέσχε, διηγησάμην σοι,

amico, concessit in Indiam,
profectus ad Brachmanas,
tantũ hoc loquutus Antiphi
lo, meritò sibi tam ignoscen
dum uideri quòd tum ab eo
discederet: neq; enim sibi o-
pus fore pecunia, quoad is
perseueraret esse, qui erat,
uidelicet qui posset paucis
esse contentus: neque illum
amplius egere amico, quip-
pe cui res tam feliciter ha-
berent. Huiusmodi sunt,
Toxaris, amici Græci.
Quod ni initiò notasses nos
tanquam qui uerbis nos ia-
ctaremus: idem profectò
relaturus eram tibi comple
res orationes, atq; eas egre-
gias, quas Demetrius ha-
buerit in iudicio; quũ inte-
rim pro se ipso nihil respon
deret: pro Antiphilo uerò
lachrymas funderet, atq; e-
tiam supplex esset: totamq;
causam in se reciperet, do-
nec Syrus flagris cæsus, am-
bos eos liberos fecit. Hos i-
gitur paucos è plurimis,
quos mihi primùm memoria suggessit, tibi narrauerim
præcla-

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους.
καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς
ἀπὸ τῆς λέξεως, σοὶ τὴν ῥῆσιν
παραδίδωμι. σὺ δέ, ὅπως μὴ
χείρους ὀφθῇς τῶν Σκύθας, ἀλ-
λὰ πολλῷ τούτων ἀμείνους,
αὐτῷ σοι μελήσει, εἴ τι καὶ σὲ
δεξιᾶς ἀφροντίστησας, ὡς μὲν
ἀπεστραμμένῃ κεντεῖ. ἀλλὰ
χρὴ κόσμον ἀγαθὸν εἶναι, ἀπὸ
καὶ γελοῖόν ἂν πάθοις, ὁρίστῃ
μὲν καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφι
στικῶς ἐπαινούμενος, ὑπὲρ δὲ τῶν
Σκυθῶν φαῦλος ῥήτωρ φανή-
σῃ. Τὸ. ἀλλὰ καλῶς Μνήσιπ
πε, ὅτι καὶ παροξύνεις με
πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ οὐ πά
νυ σοι μέλον, εἰ ἀποστομω-
θήσῃ τῷ γλώττῃ κρατηθείς
ἐν τοῖς λόγοις. ἀλλὰ σὺ μὲν
ἄρξαι γε ἤδη, μηδὲν, ὥσπερ σύ, καὶ
λιλυπαίνεσο, ἐν γὰρ κυβικῷ
ἔστι, καὶ μάλιστα, ἐπειδὰν τάχι
στα ἀναῤῥίπτωσι τοὺς λόγους.
παραλήψεσθαι δὲ μικρὸν τοῦ
τι παρ' ἡμῶν, εἶτα σὺ διεξιέναι
δεῖ, ἐπαινῶν εἴ τις ἄκριτον
ἐκφέρει κἀσχημόνως γυναῖκα, ὃ
εἴ τις

præclaros ac firmos amicos.
Quod reliquum est, iã decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi prædicatur. Verùm oportet strenuum præstare uirũ. Etenim res quædã urbemodum ridicula tibi cõtigerit, si cũ Oreste ac Pilade admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicẽs, orator ignauus appareas. To. Rectè tu quidem Mnesippe: q quidẽ ad dicẽdũ etiã exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis ne tibi lingua execetur, uicto in narrationibus. Sed iã exordiar, nihil quidẽ quãadmodum tu, uerbis pbaberans atq; exornans (d neq; enim is Scythariũ mos) præsertim quũ res ipsæ lõgè magis loquãtur, q̃ uerba. Nihil aũt eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in cõmemorãdo laudib. extiti: puta si q̃s sine dote duxerit deformẽ mu

δ' τις ἀργύριον ἐπίδωκε γα-
μετῇ θυγατρὶ φίλος ἀνήρ,
δύο τάλαντα, ἢ νὴ Δί', εἴ
τις περίοχος ἐκ τῶν δεσμῶν
νον, ἐὰν προλάβῃ τὸ μικρὸν
ὕστερον λυτέον. πάνυ γὰρ
οὐτιδὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ μεγαλεῖον
ἐν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐοικὸς ἐστὶν ἀλλ'
ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους
πολλοὺς, καὶ πείνας, καὶ θανά-
τους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς,
ὡς πολλὰ τὰ ἡμέτερα ἀξιοπρά-
γητα καὶ τὰ Σκυθικὰ ἀντιτιθῆναι.
καί τοι ἐγὼ ἀκούω σου πο-
λέμους, ἀλλὰ σκέπτου τὰ μι-
κρὰ τοῦτα ἐπαινῶν· οὐδὲ γὰρ ἐ-
δίδομεν ὑμῖν ἀφορμὰς τοιού-
τοις, πρὶν ἐπιδεῖξαι φίλοι
ους, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ βίῳ.
ὥσπερ οὐδ' ἐν γαλήνῃ πάσης,
ἐπιτηδὲς ἐκταράττουσι δή-
ποθεν· οὐ γὰρ δήπου ἐν τῷ
πλῷ διέχυσαν, ὡς ὑμῖν δο-
κοῦσι· ἀλλ' ἐπειδὴ πέπυσται, καὶ ἐν
λιμένι μὲν ἄλλοις, ἐν πανηγύ-
ρει δὲ ἐπιτηδείοις, ἐν συμποσίοις,
ταῖς γυμνὸν ἐν πάσαις μαχίμοις

δα.

lierè: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donáue rit, duo talenta: ac per Iouẽ si quis sponte eat in uincula, quum certò sciat se paulo pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neq; quicquam inest in his uel magni negocij, uel uirile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, bella, & mortes, amicorum causſa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neq; tamen isthuc sine causſa facitis sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt nobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus: quẽadmodum nec in tranquillitate quenquam fore, bonus sit gubernato, nemo. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc ut dinoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut ubi fortè concurrimus, pro pascuis prædaque pugnamus.

Hic

δε. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν, ἢ διὰ τῦτο ἡμῖς βεβαιό τατα σωτηρίαν θα τὰς φιλίας, μόνον τῦτο ἄπλον ὅπλον, καὶ δυσπολίμητον ἄνευ νομίζοντες. πρότερον δέ σοι ἐπῆν βέλομαι, ἐν ᾧ τρόπῳ ποιόμεθα τὰς φίλους, ἐκ ἐκ τῶν ποτῶν, ὥσπερ ὑμῖς, ἐδ' εἰ σωίφυξός τις, ἢ γείτων ἦν, ἀλλ' ἐπήδειν τινα ἰδιωμὴν ἀγαθὸν ἀνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τῦτον ἅπαντες ὁρμῶμεν. ἢ ἐπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τῦτο ἐμεῖς ἐπὶ τ φίλων ποιῦμεν ἀξιῶμεν, ὑδὲν ἂν μισηθώμεν, καὶ πάντα ἐμῦ πρακτέον θ', ὡς μὴ διαμαρτάνωμεν τ φιλίας, μηδ' ἀπόβλητοι δόξωμεν εἶναι. κἀκ παιδὸς προκρίθεις τις ἥδη φίλος ἦ, σωτῆρα τὸν ἀπὸ τύχης, καὶ ἴσα θεῷ ἡγοῦ, ἢ μὲν μὴ βίαιόν σε μετ' ἀλλήλων, μὴ ἀπόλωνται θάττον, ἢ σὺ τῶν ἐκείνου τι ἴσχυσον, μὴ δῶ παθεῖν. ἀφ' ὧν γὰρ ἐνεκώνισάν σε ἀναξ

τὸς

Hic potissimùm op' est bonis amicis, eoq; quamfirmissimè constituamus amicitias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autem uolo tibi commemorare quo ritu facianus amicos, non ex poculis, quemadmodum uos, neq; si quis æqualis sit, aut ucinus: uerùm ubi strenuum quempiam uirum conspexerimus, quiq; præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod uos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiã, protinus fœdus inimur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & uicturos eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterũ pro altero. Atq; ita facimus. Etenim e simulatq; incisis digitis

τὸς Δανδάμιδι, ὑφαλάξωμεν τὸ αἷμα ἐς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίνωμεν, ἐπίσιρκον, τι τὸ μεταξὺ τοῦτ' ἡμᾶς διαλύσοντος αὖ. καὶ ἐφῶτο δὲ τὸ μέγιστον ἔχει ῥοπὴν ἐς τὰς συνθήκας ἀνδρὶ φίλῳ εἶναι, ὡς ἔστι αὖ πολύφιλος ἡ, ἐμοὶ ἡμῖν δοκεῖ τὰς καινὰς ταύτας, καὶ μοιχευομένας γυναῖκας ἔχειν. καὶ εἰκάζω ἐνίοτε ἰσχυρὸν τὴν φιλίαν αὐτῶν ἔσεσθαι, ἐπεὶ πολλοὶ δὴ ἐκ τῶν Δανδάμιδος πρώην γεγενημένων. ἀρξάμενος γὰρ Δανδάμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀναχθεὶς οὐχ μᾶλλόν τι Ἀμαζόνας, τὸν φίλον αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ἐμοὶ μὲν οὐ τὴν ἀμείνονα ἔσεσθαι, ἐπειδὴ ἐν ἀρχῇ διαμελοῦμαι. ἢ μὰ γὰ τὸν Ἀκινάκην, καὶ τὸν Ἄρεα τὸν Σκυθικὸν, ἢ μὰ τὸν Νυμφάιον, ἢ Δία τὸν ὕπατον, πρὸ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν, μενοῦν γε ἐγὼ εἰ καί τι καὶ ἐμανίαν ἐν ἰδίᾳ, οὐ

digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisq; intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summū tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atq; aduleræ uxores: arbitramurq; iam non perinde firmam illius amicitiā fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in cōflictu cū Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicum Amazonas. Quin potius antè tibi turabo nostrum iusiurandum, quandoquidem isthuc nunc sum pollicitus. Non enim per Ventum et Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MINES. Equidem tuum iusiurandū haud magnopere desiderabam: proinde

οὐ δίκαιος εἶ ποιῶν, εἰ λίνα θεῶν ἐπομόσω. Τό. τί σὺ λέγεις; ἔστι δαίμονες, ὦ ἄνιμος καὶ ἀκινάκης, θεοὶ ἄρα; ἔστιν ἄρα ὑμᾶς λανθάνει, ὅτι πᾶσι μᾶλλον ἔλεγχός ἐστι ζωῆς τε καὶ θανάτου; ἀπόταν οὖν τὸν ἄνιμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, τίνα ἀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνιμον, ζωῆς αἰτίαν ὄντα, τὸν ἀκινάκην δέ, ὅτι ἀποθανεῖν ποιεῖ. Μυί. καὶ μὰ Δία γε τοῦτο, καὶ ἄλλους, εἴ γε ἔχοιτο μᾶλλον δίκης, εἶεν ὁ ἀκινάκης ἂν, τὸν δίστον καὶ τὸν λόγχην, καὶ κοντὸν καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεός, ὁ δόντι, καὶ ἀνωλέθρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν ἀφίκεται ἀγούσας ὁδούς. Τό. ἔμοιγε, τοῦτο μὲν ὅρα ποιῶμεν καὶ δικαιοτέον, ὅπως πορρώτω μαχεῖ, μὴ διαφθείρῃς μου τὸν λόγον, ἐν ᾧ ἡσυχίαν ἄγων, σὺ λοιδορεῖς. Μυί. ἀλλ' ἐκεῖνός γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσει ταῦτα· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας. ὥστε διαρρῆδην τό γε

proinde rectè facis, q nullis deorũ iures. T. Quid tu narras? An nõ tibi uidentur esse dij, Ventus et Acinaces? Adeó ne te fugit q nihil sit mains mortalib. uita ac morte? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum et Acinacẽ iuramus: uidelicet per Ventũ, tanquã qui uitæ sit causſa: per Acinacem uerò, ut qui mortis sit author. MINES. *At qui si istæ idoneæ causſæ est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceã, uenenum, funem, atq; bis consimilia: quandoquidem uarius est iste deus interitum, atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illum sit aditus.* TO. *Vide quàm cõtentiosè nunc, quãq; litigiosè istuc facis: dũ medio sermone interpellas me, excutiq; ac disturbas orationẽ meam. At ipse loquẽte te, silentium agebam.* MNES. *Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter*

quod

ἐπὶ τούτῳ λέγει, ὡς μηδὲ παρὼν
τοῦ ἐμοῦ τοῖς λόγοις, ἅτε σιωπῇ
σεμνά σοι. Τό. τετάρτη μὲν
δὴ ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμι
δι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' ἧς τὸ ἀλλή
λοις αἷμα συνεπιπώκεσαν. ἦσαν
γὰρ ἤδη ἐπὶ τῷ χώρῳ Σαυ
ρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν,
οἱ πεζοὶ δὲ, τρὶς τοσοῦτοι ἐπιλυ-
δίοις ἐλέγοντο. οὐκ ἄν τι πρὸς
ἀφροσύνης τῶν ἡμετέρων
ἐπιτιθέντες, ἅπαντας μὲν τρέ
ψασθαι, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων
κτεῖναι, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἄπά
γειν, πλὴν εἴ τις ἡμῶν διαν
ἐκφύγοι εἰς τὸ πέραν τοῦ πο-
ταμοῦ, ἐπὶ τὸ ἥμισυ τῶν
τραπεζῶν ἦλθε, καὶ μάχης τ' ἀ
μαχεῖν δύ. ὅτω γὰρ δυνηθέντα-
μεν τότε, ἐπὶ πολὺ, εἰ τι δέον
τοῖς ἀρχηγέταις ἡμῶν, ἐπ'
ἀμφοτέρας τὰς ἠϊόνας τοῦ Τα
ναΐδος. οὐδὲν ἦν ὃ τι λείπ
τοφυλλάνιτο, καὶ τὰ αἰχ-
μάλωτα συνάγειν, καὶ τὰς
σκηνὰς διαιρεῖσθαι, καὶ τὰς
ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo.

TOXA. Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decè milibus; peditum autem ter tantum aduenisse ferebatur. Iniquum quum in nos irruissent imparatos, neq; expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & liberos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorũ, id est ducum nostrorum, ad utramque Tanaidis ripã. Protinus itaq; & prædas abigebant, & captiua abducebant, et tentoria diripiebant, & curribus

ἀμάξας καταλαμβάνοντες, αὐ-
τόθεν τὰς πλείστας ἁλίσκο-
μεν, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ-
μῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακί-
δας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς ὀ
δυνάμεθα τῷ πράγματι, ὁ δὲ
Ἀμιζόκος ἀγόμενος (ἐάλωκε
γάρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνόματι,
καπῶς ἀθυμοῦντα, καὶ ὑπομι-
μνήσκει δὲ καὶ τοῦ αἵματος
καὶ τῶν ἀκόσας ὁ Δάνδαμις,
οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἁπάντων
ὁρώντων, διαινύεται εἰς τοὺς
πολεμίους. καὶ εἰ μὲν ξυγκεκρό-
τητο, διεμέλισάν τε τοὺς ἄνουσας,
ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, οὐ πάσαις
τύπτοντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίειρ.
τοῦτο δ' ἦν τις ἄρα, ἐπεὶ τε-
θνάναι μὲν οὐκ, ἀλλὰ δίκειν-
ται, οὐ ἔστι λύτρου ἄνευ.
καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἀγό-
μενον αὐτὸν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὃν
λύτρα ἦτει· μὲ γὰρ προέσθαι,
ἢ μὴ μεγάλα τοῦτον λαβεῖν. ὁ
Δάνδαμις δὲ, ἃ μὲν ἔχεν, φη-
σὶν, ἅπαντα διῃρῆσθαι ὑφ'
ὑμῶν, εἴ δέ τι ἄλλο γυμνὸν

currebus potiebantur, atq; ijs pleriſq; cum uiris captis & ſub oculis noſtris concubinas uxoresq; noſtras conſtuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miſereq; unctus, ſimulq; calicis & ſanguinis commoneſecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis, nihil etiã cõtatus, ſpectantibus omnibus tranauit ad hoſtes. Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, niſi ſuccluaſſet, Zirim. Hoc uerbi ſi quis ſonuerit, poſtea non interimunt, ſed recipiunt, tanquã dedentem ſeſe precio redimendum. Ille ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis preciũ poſtulabat. Neq; enim prius dimiſſuram ſeſe, niſi maximum pro illo recepiſſet. Tum Dandamis: Quæ poſſidebam, inquit, ea omnia à nobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare

ἀπο-

ἀποτελέσαι, ἅτιμος ὑπὸ σοῦ γενόμενος ὑμῖν· ἢ δὲ πρεσβευτὴς, τί ἂν βούλοιτο βούλεσθαι, ἐμὲ αὐτὸν λαβεῖν, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, ἀλλὰ, ἔφη, Δαμᾶ ἔλκει σε, ἢ δὲ πρᾶγμα, ἵνα ἐκεῖνα. σὺ δέ, ὃν ἔχεις, μὴ δὲ καταβαλὼν, ἄγε τὸν φίλον. ὑπέστη ὁ Δαμᾶς ὅ, τι ἢ δὲ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τὸς ὀφθαλμοὺς ἔτασσε, ὁ δὲ αὐτίκα παρῆν ἐκπώματα· ἢ δὲ ἐπεὶ ἐπλήσθη, ἢ ἤδη τὰ λύτρα ἔχων ὁ Σαυρομάτης, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην ἐκεῖθεν ἐχώρει, ἐκφεύγοντα καὶ αὐτὸς, καὶ ἅμα διαπεφευγότα, ἀπεπέμφθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο χρήσιμον βέλτιστε ἅπασιν Σκύθαις, ἢ δὲ ἀνεπιπλήκτους ἡμῖν, ἰδόντας τὸν ἔτι τὸ μέγιστον ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν ἐν ἀπόγαιον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ἔτι ἐν παρ' ὑμῖν ἡ ἀρετὴ γνώμη, ἢ δὲ πρὸς τοὺς φίλους πίστις, ἢ τὸ αὐτὸ δὲ μισθίους ἐφέβετο,

præstare queam, id sum paratus pollicerit uobis: & imperato quicquid uoles: & fi ita uis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcũq; tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorũ quæ possides, tradita, amicũ abducito. Rogat illicò Dãmis, quidnam uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi esfossi excĩsi, iamq; precium persolutũ esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est inimicis illi: unaq; tranãtes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animũ reddebat Scythis omnibus, neq; iam uictos esse rebantur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorũ maximũ, id nõdum esse abductũ ab hostibus: uerùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

non

σι, λεγόμενοι, πρὸς οἷους ἄνδρας ἐπὶ παρασκευῆς μαχοῦνται, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ἐπῆσαν, ἅμα δὲ νυκτὶ ἀπηγορευμένοις, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιζόκος οὐκέτι διέσχεν βλέπων αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδαμίδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς βοσκόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλος σοι δόκει δίκη τις ἐπὶ τοῖς πάνυ κατηγορημένοις ἀνημένοις, ὦ βούλει, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψεύδεσθαι αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γυμνὸν τὸ λόγον διηγήσομαι, ἃ δέ σύ τινα τοιοῦτον ἐλπίζοις, οὐ οἶδα ἐπίδοιμι δὲ καὶ ψεῦδός τι καταμίξαι τῷ λόγῳ, εἰς ἐπίταυρον ὁ Δανδάμις, καὶ ὡς ἱκετεύσων, καὶ ἃ ἔπα-

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi uiris si se præparassent, essent pugnaturi: tamen si tum quidem ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensis curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico caco Dandamide sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnis honore à populo Scythārum publicitùs aluntur. Quid tale Menesippe uos referre possetis, etiam si quis tibi donet ut possis uel decè alios ad istos quinq; adiungere, etiam citra iusiurandū si ita uis, ut & multa liceat assingere? At ego liberum nudam expos[illegible] rò si quem talem [illegible] non sum nescius, quanta ad dornandæ rei gratia pulcra narratione fueris admixturus, quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, &

κὴ ὡς ἱπποβᾶτα, καὶ ὡς τὸν λέ-
ξαντα αὐτὸν ἱκανῶς τῶν ἐν
Σκύθαις, καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἡ-
μᾶς μαχαιρᾶσθαι ἐώθασι πρὸς
τὴν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν καὶ
ἄλλου ἑτέρου, Βελλίττης, Α-
μιζώνιον τινὸς ἀνδρός. ἐπ-
ἐπὶ καταστικάζοντα ἐκ τοῦ
ἵππου τὸν λέοντα ὁ Βά-
σβιος, τὸν φίλον (ἅμα δὲ ἐ-
τύγχανον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ
λέων περιπλακεὶς αὐτῷ ἐπ-
πεπήγει τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς
ὀδοῦσιν ἐνεκάθητο, κατατεί-
νας καὶ αὐτὸς, ἐφίστη
κατόπιν τοῦ θηρίου, καὶ πρό-
σω, ὡς ἐκτὸς τοῦ περιφόρ-
νου καὶ μετάφρενα, καὶ διὰ
τῶν ὀδόντων μεταξὺ διδό-
μενον τοὺς ἀκροδάκτυλους, καὶ τὸν
κόβλον, ὡς εἶδον τινὲς, ἐπι-
ξηλῶν παρώμοσε καὶ τὸν Ἀγ-
μαντα, ἔχει δὲ ὁ λέων ἀ-
φεὶς ἑκάτερον, ἐμπεπτωκὼς,
ὡσὶ τὸν Βελλίττην ἀπιέναι,
καὶ συμπλέκεσθαι ἀπίοντι μᾶ-
λιστα. ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ
γοῦν τελευταῖον ἰδών, παίσας
τῇ χειρὶ τὸν λέοντα εἰς τὸ
στόμα.

quæ dixerit, & quo pacto
redierit, & quemadmodū
exceperint eum Scythæ, ag
gratulantes, beneq; omina
tes, atq; id genus alia: cuius
modi uos ad demulcēdas a
res soletis artificio quodam
addere. Audi igitur & a
lium huic parem Belittam,
huius Amizocæ consobrinū
Is ut detractum ex equo
leone Basilben amicum con
spexisset (nam forte simul
erant in uenatu) iamq; leo
circumplexus illum, iugul
admotus esset, atq; unguib
lantaret: desiliens & ipse
inuolauit in tergum belua
reflexitq; in se prouocans
auertensq;, atq; inter den
tes digitos inferens, conatu
quoad licuit, Basilben eri
pere leonis eximere, done
leo omisso illo iam semimo
tuo, ad Belittam se con
uertit, atque ipsum quoqu
circumplexus occidit.
At ille moriens (nam tan
to aduersus) acinacem i
leonis pectus defixit. Ita
qu

ἀμφοτέρους. ἅτε ἅμα παίζοντας ἀναπεπλεγμένους, καὶ ἡμᾶς ἰδόντας τεθῆναι αὐτοὺς, δύο τάφους ἀπὸ πλαγίου ἀλλήλοις, ἕνα μὲν τοῦ φίλου, ἕνα δὲ κατὰ τὸν τοῦ λέοντος. φέρε δή σοι διηγήσομαι ὦ Μνήσιππε, τὸν Μανίττου φιλίαν καὶ Λευκάνορος καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας ὢν τοῦ ἀρχόντος Μαζάκης τοῦ Λευκάνορος, τῆς βασιλεύσασης ἐν Βοσπόρῳ, ἀπό τινος ἐφεστῶτος τῷ τῆς Δικαιοσύνης, ἣν οἱ Βοσπορανοὶ ἀεὶ φέρουσιν ἡμῖν, τέλει ἦλθε φέρων μισθὸν τοῦ φόρου ἐγγύθεν· ἐν τῷ δείπνῳ γὰρ ἰδὼν τὸν Μαζάκαν, μεγάλου καὶ καλοῦ παρθένου, καὶ ἐρασθεὶς αὐτῆς ὁ βασιλεύς, καὶ σφόδρα, ἐδεῖτο αὐτὴν ἀποπέμψαι. ἐξ οὗ δὴ ἔχων ἐν Βοσπόρῳ, τὸν μνηστῆρα ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτιᾶται κόρας, καὶ δίκτυα, εἴ τινες ἔνδον εἶεν παίζειν ἐθέλουσαι τὴν γάμον. καὶ δὴ καὶ τὸν ἔνιοι

que pariter examinati sunt omnes: nos autem sepelimus eos, duob. aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorū, altero eregiō leonis. Iā tertio loco tibi referam Mnesippe, Macētæ, Lōchatæ, & Arsacomæ amicitiā. Hic enim Arsacomas deputabat Mazacā Leucanoris filiā, q regnabat in Bosporo tū quū legatiōe fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertiū iam mensem ultra diē legitimū distulerāt. In conuiuio igitur quū Mazacam uidisset procerā atq; decoram uirginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iā itaq; quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondebatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, nec illam dimittere. Est autem mos in Bosporo, ut proceres in conuiuio petant puellas, narrentes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atq; id temporis forte fortuna multi aderant

ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες ἦσαν παρόντες, βασιλεῖς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγρά πάτης ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυη νὸς ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. ἔδει δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προαγγεῖλαι ἑαυτὸν, διότι μνηστεύσοιμι καὶ ἥκοι, ἅπαν παρ' ἐν τοῖς ἄλλοις, κατακεῖσθαι μέχρι ἐφ' ὁσυχίας. ἐπειδὴ δὲ πάντες ἀπεγνωκότες ἦσαν, κἀγὼ ἐκέλευσα τὴν φιάλην, ἐπισπεῖσαι καὶ κατὰ τῆς γαμετῆς, καὶ μνηστεύσασθαι τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινέσαντα ἑαυτὸν, ἥτις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἦν. πολλῶν οὖν κατὰ τοῦτο τὸν νόμον σπεισάντων καὶ πιόντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τέλος καὶ ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, ἔπιεν ἰσχνῶς. οὐ γὰρ ἦθος ἡμῖν ἐκεῖ τὸν οἶνον, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἔχειν δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν. τότε δὴ ἐμοὶ, εἶπε μοι ὁ βασιλεύς, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαξέαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem unumquẽq; procum postea quam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumq; accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala uinum in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassent'que, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos unum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausim libens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam Maxeam

Μαξαίαν, γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ἐστὶ τοῦτων ἑκάστου βελτίω. ἐπίσαται γὰρ ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς πλήθεσι. τοῦ δὲ Λευκάνορ@ θαυμάσαντ@ (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ὁρμένου, πόσα σε δὴ βουκόλια ἦ, πόσας ἀμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, τοιοῦτος γὰρ ὑμῖν πλοῦτος.

ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδ' ἀγέλας, ἀλλ' ἀνδρί μοι δύο φίλω καλῷ καὶ ἀγαθῷ, οἵους οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγέλασε ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῄδει, καὶ μᾶλλον ἐλεξεν. ὕστερον δὲ προσελθὼν τῷ ἄλλων ἀδύμαχ@, ἐμίλλησε ἐπάξειν τὸν νόμαδα ἐς τὸν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπαναλθὼν οἴκαδε, μανίαν τοῖς φίλοις, ὡς ἀπιμαθὼν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθεὶς ἐν τῷ συμποσίῳ, πόσης ἄνω ἀφίκετο. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ἡλίκος ἐστί μοι, ὑμῖν, ὦ Λογχά-

Maxæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore uerò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq; Quantum pecorum, aut quantùm habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus uos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, uerùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuiq; habitus, usus q; temulentus: mane uerò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq; sponsam abducturus erat in Maeotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas donum reuersus amicis indicat quàm admodum reiectus esset à Rege, risuiq; habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe uos, ô Loncha-

τα καὶ Μανίσσα, καὶ τῶν σύνεγγυς τῶν ὁμοτίμων πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τὴν Βοσπορανῶν δυναστείαν, ἀλλ' ἐμοὶ ταῦτα διεξιόντι, ἅμα μὲ ἐλάνθανε, καὶ κατεῤῥεῖν. Ἀδυμάχῳ γὰρ τῷ Μαχλυηνίτῃ ἀρτίως ἐπαίροντι τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς τινὰς φιάλας εἰς τὴν ἐγγύην ἔλαβε, καὶ ἀμφίβολα τινὰ ἐνδύματα, καὶ πρόβατα καὶ βόας πολλάς, ἔτι γε ἄμπελον ἄγαν εὔκαρπον καὶ ἐλαίας πολλὰς, καὶ ὑποζύγια καὶ ἅμαξαν τετράκυκλον, καὶ ἀμφορέα τὸν μέγιστον τῶν ἐν Μασσάκαι, καὶ ὑπὲρ τὸν τῶν τριήρεων ἡμῶν μακρότερον, καὶ ὑμνεῖσθαι ἔτι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἀοιδῶν. τί γὰρ ἔτι μεταξὺ ἐκείνου καὶ ἐμοῦ τῶν ἀτιμιῶν, εἰ γε ἔστιν ἀδικεῖν, ἢ ἀφ' ἑκατέρου ἀδικεῖσθαι, τίς πλείονας ἔσται, καὶ τὰ χωρὰ ἀνιάσειεν, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντι. ὁ μὲν γὰρ, ἐπῄνει ὁ Λοχάτης, ἀλλὰ καὶ ἴσως ἡμῶν ἐλεεῖ ὕβριστα,

ta atque Macenia: uestrãq; beneuolentiam longè præstare multóq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem me subsannauit, contemptimq; & Adyrmacho felici Machlyensi tradidit aspernandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaterris sedilibus octogonatos: ad hæc ouũ bouimque multam copiam, & ne delicet anicetulis forte bubus pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus grauet. Proinde ô amici, duplicter excruciornam & Mazeã amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nõ mediocriter mordet animũ meũ. Arbitror aũt et uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unũquemq; è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat: si modò ita unum⁹, quãadmodum cæpimus quã cõiungerentur: nimirum ut unus homo simus, eisdem dolentes, eisdemq; gaudentes. Imò, piquit Lõchates, unusquisq; è nobis tot⁹ iniuria affligebatur

tuũ

ἀνὴρ οὐ τοιοῦτος ἐπαθλεῖ. πῶς οὖν, ἦ Μακίννης ἐρω, χρὴ σὲ διαπράττεσθαι παρῶσι; διττῶμεν δὴ, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐγὼ μὲν ἀναλήψομαι Ἀρσακόμαν τὴν κεφαλὴν κομιοῦμαι Λεύκατος, σὺ δὲ χρὴ τὸν νέμφιον αὐτῷ ἐπαγαγεῖν αὐτῷ. οὕτω γε νικῶμεν, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ πρᾶγμα τοιοῦτο καὶ πολέμου τὸ μετὰ ὅπλων ἡμᾶς) κἀγὼ πρῶτον μὲν ἐπάγομαι, καὶ παρασκευάζομαι ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων δυνάμεων ὡς πλείστων. ῥᾴδιον δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τι ἀγαθὸς ὤν, καὶ ἡμῖν ὀλίγοις ὄντως σύμμαχος ἦ, εἰκαθίσου ἐπὶ βοὸς τῆς βοός, ἵνα ἔχῃς τὸν κέρατα. καὶ ὁ μὲν ἰχνεύσας, ὡς ἄχθη, οὐδὲν ἔτι ἦν βουκόρος ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίννης δὲ ἦν τοῦ Μάχλυος, ἱππέας ἱκανώτερος. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, εἰκὼς μὲν τοῖς τὰ ἡλικιώτικα διαλύοντο, καὶ ὅπλοις ἀνδρὶ μετὰ τὸν γάμον, τοῖς δὲ ἐπὶ τῆς βοὸς ἐκάθητο.

tum quum in re ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macetes, bis in reb. agemus? Per partes, inq; Lōcbates, nego ciū suscipiamus. Atque ego quidē recipio Arsacomae me caput apportaturum Leucatoris. Tu uerò sponsam ereptā huic adducis oportet. Ita fiet, inq; at tu Arsacoma inter hæc (nā bis peradis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò cō trab. & appares arma, equos, atq; aliarū rerum uim quā potes maximā. Facilli mè aūt plurimos adiūxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sint familiares: maximè ucrò si desederis in tergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quātū potuit, rectà profect' est in Bosporū, puta Lōcbates: alter, id est Macetes, ad Macblyenses, eques uterq;. At Arsacomas domi manēs, et cū æqualib. cōtulit, et ex familiarib. cum hominū armauit. Demū et in tergore bouū desedit.

τὸ ἦθος ὑμῖν, τὸ περὶ τὴν βύρσαν, οὕτως ἔχει· ἐπειδὰν ἀδικοῦντί τις παρὰ ἀλλου, καὶ μιμήσασθαι βουλόμενος, ἰδὴ κατ' ἐκεῖνον ἀνὴρ ἀξιόμαχος ὢν, βοῦν ἱερεύσας, τὰ μὲν κρέα κατακόψας, ἕψησιν, αὐτὸν δ', ἐκτεταμένον ἐπὶ τῇ βύρσῃ, πάλιν τῷ ἐπ' αὐτῇ ἐπὶ τοῦτο παρασκευασθέντι χωρεῖν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἀγκῶσιν διαμελόμενοι. καὶ τοῦτο ὑμῖν ἐστὶ μεγίστη ἐπιτήδευσις. παρασκευάσασθαι δὲ τὸ κρέας ἕκαστος ἐθέλει, καὶ τοῦ ἄλλου ὁ βουλόμενος, μερίδα ἐκάστοτε λαβὼν, ἐπιβαίνει τῇ βύρσῃ τῷ δεξιῷ ποδὶ, ἐκτείνας καλῶς διάστημα, ἐφ' ὅσον πέντε ἐκάστοις παρέξειν, ἐφ' ὅσον τοῖς καὶ ἀκοντίζουσι, ἐφ' ὅσον δίκην, ἐφ' ὅσον πάλην, ἐφ' ὁπλίταις πίπτειν, ἐφ' ὅσον ἀκοντίσαι, ἐφ' ὅσον μάχεσθαι, ἐφ' ὅσον ἱππεύσαντι, ἀφειδήσαντα τῶν ἵππων ἐφ' ὅσον πολὺ πλεῖσθαι ἵππῳ, καὶ τὸ ξυστὸν πάντων βαθύτατον ἐν ἐφόδῳ μένειν, καὶ ἀκροβολίζεσθαι τοῖς

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitíq; ulcisci, neque par esse pugnæ uidetur: tum boue immolato, carnes frustatim concisas igni torret. Deinde ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorũ qui à cubitis uncti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergũ bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinq; suopte cibo, suoq; stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot posset: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque intergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter quàm

ἐχθρεῖς, ἅτι καὶ ἐνορκον ἦν. τὸ γὰρ ἐπιβῆναι τοῦ βύρσης, ὅρκου ἰσχὺν εἶχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ὢν, καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ καὶ πεζοὶ, ὡς μυρίους διεμέμοι. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνώμονος, πρὸς Βόσπορον, πρεσβείᾳ τῷ βασιλεῖ, διακομιδήν τι δὴ ἐρχῆς. καὶ φησὶν, ὅπως μὲν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα κομίζων. τοῦ δὲ εἰπεῖν κελεύσαντος, τί μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ καινὰ τοῦτο, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ἐκβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι τραχώνος νέμειν, τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶται, μὴ καταβαίνειν τοῖς ὑμετέροις χωρίοις, εὖ φασιν ἀπὸ καινῆς γνώμης ἐκπέμπειν, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὠδὶ τῷ κέρδει κλωπεύειν· εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο αὐτῶν, οἱ κύριοι φασὶ κολάζειν. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπαγγέλλονται, ἐγὼ δὲ μανίαν σοι μεγάλην ἐγγυῶμαι ἐπιόντι αὐτοῖς.

quàm si iureiurādo esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurādi est. Arsacomas igitur bis in reb. procurandis satagebat: coierunt q; illi equites quidē circiter quinquies mille: tū armati ac pedites promiscuè uiciens mille. At Lonchates ubi ignotus puenit in Bosporū, Regē adit, tractātē quiddā de regni negocijs, aitq; uenire quidē sese publico Scythārū nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iußisset: De publicis, inqt, negocijs, hæc inpræsentiarum denunciant Scythæ, ne uestri pastores in planiciem usq; transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterùm latrones de quibus expostulatis, quòd regionē uestram incursent, negāt eos publico cōsilio emitti, sed priuatim sui quęq; lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciāt. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurū

ὑμᾶς, ἀπ' Ἀρσακόμα τ Μαρι
άσης, ὃς ἐπριάβη πρόλω πα
ρὰ σὲ νεωὶ δίκα, διότι σὲ ἐσά
τλω θυγατέρα, ἐκ ἐτυχε πρὸ
σῶ, ἀγχωνικῆ, καὶ ἀδὴ σὶ βέβο
ται ἑβδόμῳ ἤμέρᾳ ἤδη κέ
δετ, καὶ σωῦκτ στρατὸς ἐκ
ὀ ἔτυρε αὐτὰ, ἔκαστα, ἐφ' ἑνὸ
κέρᾳ, καὶ χώτις, ἀθρόοι, ἵνα
διάσχωμεν ἀπὸ βέβρως · εἰ δ'
ἐφ' ὑμᾶς στωίστατ, ἢ ἐπὶ ἀρ
σακόμας ὁ ἱλαίνων ἀβίω, ὅτι ὁ
νυ, ἀλλ' ἔστι οἱ, ἐφ' ἑνὸ Λευκά
νορ, ὁ πρεσβευτής, ὃς ἐμοὶ δὶ ἐχο
θρὸς ὁ Ἀρσακόμας ἔστι, ἢ ἐκ
βέβηκα, διότι πρότιμῶμαι αὐτ,
ὑπὸ τ γυναικέρων, καὶ ἐμοὶ
νῦν τὰ πάντα δοκὰ εἶναι. ὁ
δέ μοι ἀντίοχος τλῶ ἐκθρὸ
ς ὁ ἐμὸς βασιλεύς, ὅτι τὰ
ἄλλα ἀνωφελὴ ἡμῖν ἐστὶ
μαχρὰν σὺν ὕξω, τλῶ πρώτω
αὐτ κομίζων. ἀντιοχῶμαι, ἐγὼ
ἐξαπλῶ, μᾶλλ ἢ ξεβλῶ
γρεύσας. ἔγνω γὰ τλῶ αἰτί-
αν ὁ ἄρχων τῶν Ἀρσακίων,
τλῶ ἐπὶ τῶ γάμῳ, καὶ ἄλλως

ab Arſacomâ Marianlæ filio, qui nuper legatum egit apud te, vt idẽ opinor, quum filiam tuam poſtulaſſet, non aſſequutus ſit abs te: ob id ineo indignatur, ſ-deréq; in tergore taurino ſeptimũ iam diem, contractuſq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipſe, cogi ium copiarum in tergũ bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerentur, quodq; Arſacomas huius rei dux eſſet, id ucrò me fugerat. At qui in te, inqt Lõchates, hic apparatus conſtituitur. Mihi autem inimicus eſt Arſacõas, grauiterq; ferri quòd ſibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo uidear eſſe præſtãtior. Quòd ſi mihi ſponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno noſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportaue ro. Spondeo, Rex inquit, uidelicet ſupra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſſam iratus eſſet Arſacomas, nimirũ ob nuptias: tum alias quoq; meluerat

ἐπίπλαττε ἀεὶ τὰς Σκύθας.
ὁ δὲ Λογχάτης, ἴμοσον, ἔφη, ἢ
μὴν φυλάξειν τὰς σπονδάς,
μηδὲ ἀπιστήσασθαι, τοῦτο δὲ
ποιοῦντος γενομένου, καὶ ἐπὶ ἀσ-
πασάμενος εἰς τὸν ὁρκον, ἐθέλειν
ὀμνύειν. μὴ οὖν γε ἐνταῦθα, ἔ-
φη, μή ποὶ τις ἐπίδηται τῶν
ἀρίστων, ἐφ' ἱερῷ ἀκουστῷ
μᾶλλον. ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τὰ Ἄρη-
ος τοῦτο ἀσπασάμενοι, ὠθήσαν-
τες θύρας, ὀμνύωμεν, ἐκτὸς ἀκοῆς
ἀνθρώπου. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας,
φοβοῦμαι μὴ πρόθυτά με τοῦ
πολέμου, χεῖρα ὑπερμεγέθη ἔχων
προβεβλημένος. ἀσφαλῶς, ἔφη, ἐ-
φη ὁ βασιλεύς· ὑμᾶς δὲ ἐκέλευσε
τοῦτο ποιεῖν πρῶτον. μηδένα
δὲ παρίητε εἰς τὸν νεών, ὃν τι-
να μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπεὶ δὲ εἰ
μὲν εἰσῆλθον, εἰ δὲ μακρὰν ἀπῆ-
σαν, σπασάμενος τὸν
ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ
τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσειε, πλῆ-
ξε πρὸς τὸν μαστόν. ἔπεσε μὲν
οὖν τῷ κεφαλῇ, ἐπὶ τῇ
χλαμύδι ἔχων ἀρχήν, μεταξὺ
διαλεγόμενος αὐτῷ,

metuerat ſemper Scythas.
At Lõchates: Iurato, inquit,
te præſtiturum pacta, neque
inficiaturũ. Id quum fieret,
iamq; reſupinatus in cælum
iurare uellet: Abſit, inquit,
ut hic: ne quis ſpectantium
cõſciat qua gratia iuremus:
quin potius hoc templum
Martis ingreſſi, occluſis fo-
ribus iuſiuraudum edamus,
ubi nullus exaudiat. Nam
ſi quid horum inaudierit Ar
ſacomas, uereor ne me ante
bellum immolet, manu iam
nunc non parua cinctus.
Introeamus, inquit Rex.
Vos autem abſiſtite quamo-
longiſſimè: neq; quiſquam
ad templum adeat, quem e-
go non acceriſſiuero. Poſtea
quam igitur ipſi quidem in-
trogreſſi ſunt, ſatellites au-
tem procul abſtiterunt: ui-
brato gladio, ſimúlque alte-
ra manu obturato ore, ne
uociferaretur, ictum in pe-
ctus adegit. Deinde ca-
put defectum, ſub chla-
myde tenens prodibat, quaſi confabulans interim cum illo,

breuíque

καὶ διὰ ταχέων ἔξαν λίγων, ὡς δή τι σπουδῆς ὑπ' ἐκείνου. καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν τέκτονα ἀφικόμενος, ἵνα διαμένων παρελείπετο τὸν ἵππον, ἀναβὰς ἀφικνεῖται ἐπὶ τὴν Σκυθίαν. λήθη δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, οὐδὲ πολὺ ἀγνοοῦντα τὸ γεγονὸς τῶν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτε ἐγνωσαν, ἅτε δὴ βασιλείας στασιάζοντα. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὸν κατάσχοντα κατενεγκάμενος τῷ Ἀρσακίδῃ παραδοὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λυκαίνης. ὁ Μακίννης δὲ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γεγόμενα, ἦκεν ἐς τοὺς Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγγέλλει τοῖς πολίταις τὸν φόνον τῆς βασιλίσσης, ὁ πόλις δὲ, ἔφη, ὦ Ἀδήμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ. ὥστε σὺ μὲν προλάβων, παραλάμβανε τὴν ἀρχὴν, ταραττομένοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφανείς· ἡ κόρη δὲ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἑπέσθω. ῥᾴδιον γὰρ οὕτω προσάξεις

Βοσπο-

breuique sese dicens affuturum, tanquam ad negocij quippiam emitteretur abillo. Atque ita reuersus eò ubi equum uinctū reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tū ubi resciissent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lōchates, præstitit; promissum allato Leucanoris capite. Porrò Macenes in uia factum certior super his quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, generum sis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uerò te sequatur à tergo in curribꝰ. Facilè enim isthoc pacto tibi cōciliaueris multitudinem

Βοσπορανῶν τὰς παλλακὰς, ἰδίας τῶν Λευκάνορος θυγατέρα. ἐγὼ δ' Ἀλανὸς τέ εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡμῶν γὰρ ἔσχεν τὸν Μάστειραν ἀνεψιὸς ὁ Λευκάνωρ. καὶ νῦν σοι ἥκω παρὰ τ Μαστείρας ἀδελφῶν, τ ἐν Ἀλανίᾳ, παραπεμπόμενος ὅτι τάχιστα ἰδεῖν σε τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τ Βόσπορον, καὶ μὴ πιθομένῳ τε Εὐβίοτον πορευθῆναι σοι τὸν ἀρχὸν, ἐς ἀδελφὸς ὢν νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις δὲ ἀεὶ φίλος ἦεν, Ἀλανοῖς δὲ ἀπέχθετο. ταῦτα δὲ ἔλεγε ὁ Μακέτης, ἐμέσκωπτε, καὶ ἐμέμφετο τοῖς Ἀλανοῖς ὅμοιος· καὶ γὰρ τοῦτο Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις, πλὴν ὅτι ὁ μὲν πολὺ πρωΐην τοῖς Ἀλανοῖς, ὥσπερ οἱ Σκύθαι. ἀλλὰ ὁ Μακέτης καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν ἕξιν, καὶ ἀπαλλαγὴν τρόπων, ἴσον εἶχε τοῖς Ἀλανοῖς τὸν πρὸς τ Ἀλανὸν τε καὶ Σκύθας, ὅτι ἐμίσουν διὰ τοῦτο, καὶ ἰδίᾳ Μασείρας καὶ Μαζαὶ ας συγγενὴς ἦναι, καὶ νῦν, ἔφη,

nẽ Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam cõspexerint, Ego porrò non solùm Alanus sum, uerùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Meram Leucanor asciuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masterae fratribus, qui sunt in Alania, denuncio antibus ut quàm potes ocyssimè te recipias in Bosporũ, neque per negligentiam cõmittas, ut imperium ad Eubiotum deueniat, qui tamet si frater nothus est Leucanoris, tamẽ Scythарũ partibus semper fauit, cũ Alanis simultates gerit. Hæc quidẽ dicebat Macẽtes. Erat autẽ eodẽ cultu eadẽq; lingua cũ Alanis. Cõmune enim horũ utrũq; Alanis cũ Scythis, nisi q, nõ magnopere comati sunt Alani, quemadmodũ Scythæ. At Macẽtes in hoc quoq; illis erat aßimilis, uidelicet detõsa coma: quatenꝰ cõurnicbat Alanũ minꝰ esse comatũ, q̃ Scythã. Itaq; hic reb. factũ est ut illi fides baberetur, putaretur̃q; Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nũc, inqt,

ὁ Adyr-

ὦ Ἀδύρμαχε, ἑλκύσαι ἔστιν μετ' ἄμαξαι ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἰ βούλει, μένειν τι, ἢ ἰέναι, καὶ τὸν παῖδα ἄγειν. Τί δέ, ἔφη, καὶ μάλιστα, ὦ Ἀδύρμαχε, βούλεσθαι· σὺ γὰρ σύγγαμος εἶ τῇ Μαζαίᾳ ἀνήρ. ὥστε μὴν καὶ ἅμα ἡμῖν ἴοις ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἐπεὶ ἐνὶ πλείους, ἂν γένοιμεθα. εἰ δὲ μὴ καὶ τὸν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὸς πολλῶν ἂν γένοιο. τοῦτα ἐγένετο, καὶ ἐς ἀπόλαυσιν, παραδοὺς τῷ Μακίνῃ ἄγειν τὸν Μαζαίαν, παρῆν ἐπὶ ἔσω. ἐπεὶ δὲ ἡμέραι μὲν, ἐπὶ τὸ ἅμαξαι ἦσαν αὐτῷ ἐπὶ ἢ νὺξ κατέλαβε, παύεσθαι μὲν ἐπὶ ἦγεν (ἐπὶ βραχὺ γὰρ ἄλλον ἐπεμέλετο ἐπιβάλλειν) ἀναπαύεσθαι δὲ καὶ κόπος, ἐπεὶ καὶ πρὸς τὸν Μακίνην ἤλαυνε, ἀλλ' ἀποφαίνεσθαι ἐς τὸν μαζὸν ἐπὶ τὸν δεξιὸν λαβὼν τὸν Μαζαίαν ἔρπε, διανυκτέρευε μεταξὺ τῶν παίδων, ὅταν ἐπέλοιπε ἐν Μακίνῃ ἐν Σκύθαις. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporũ, si uelis: uel manere, si sit opus, ac sȝ̃ sam adducere. Istuc equidẽ, inquit Adyrmachus, longẽ malim, quandoquidẽ cognatus es, te puellã adducere. Nam si nobiscũ unà proficiscaris in Bosporum, unũ dũtaxat equitẽ numero addideris. Quòd si mihi uxorẽ aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ urgo etiãdũ erat. At ille per diẽ quidem illam curru uehebat: uerùm ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques sese consequeretur) tũ insiliens et ipse, nequaq̃ deinceps ad Macetam iter faciebat, sed deflectens ad mediterranẽ, relictis ad dextrã Mitragorum montib. quũ urgine interim aliquoties interquieisset, postquam refocillasset, intra triduũ à Macetæ fib. in Scythiã usq; permensus est iam: stantq; equus eius

ubi

ἐκπώσατο τοῦ ἀρώμου, μικρὸν ἰδίᾳ ἀποδυόμενον.

ὁ δὲ Μακέντης, ἐγχαρίσαι τὴν Μασσάγην τῷ Ἀρσακόμᾳ, δίκαιόν, ἔφη, καὶ παρ' ἡμῶν τὶ λαβεῖν τὸν ὑπισχνούμενον, καὶ ἅμα τὸ ἀπιθάνατον τοῦ θεάματος καταπλαγέντες, καὶ χάριν ἡμᾶς λεγόντων, παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον μοι ποιῶν σεαυτόν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἐπράξατε τέτοις, τοιοῦτόν ἐστιν, ὡσπερ εἴ τις ἀριστερά μου χάριν ἀπαιτεῖ τῇ δεξιᾷ, ὅτι βοηθοῦσά μοι τὰ αὐτῶν ὑπηρέτησεν, καὶ φιλοφρόνως ἐπιμελῶς κατανύσσει. γελοῖα τοίνυν καὶ ὑμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι συναμβάντες, καὶ εἰς τέλος, ἐπὶ μέγα νομίσαιμεν ἂν ἑαυτούς, εἰ τὰ μὲν ὑμῶν ἐπράξαντο τι χρηστὸν, οὐκ ἄλλου τοῦ σώματος. οὐκ ἐαυτοῦ γὰρ ἕκαστον μόριον ἐν τοῦ ὅλου σώματος, οὕτω μοὶ ὁ Μακέντης ἔφη τὸν Ἀρσακόμαν, χάριν ὁμολογήσασθαι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἔοικεν ἐπαισθόμενος, ἤδη ἦν ἐν Βοσπόρῳ ἐκπεπλωκώς.

ubi deſtitiſſet à curſu, paulliſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macentes Arſacomæ Mazæam in manū dās: Accipe, inquit, à me quoq; id quod ſum pollicitus. At illo ad inſperatum ſpectaculum ſtupefacto, gratiaq; agente: Deſine, inquit Macentes, ac noli me aliū à teipſo putare: nam mihi proſectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde eſt, ac ſi ſiniſtra mea gratias agat dextræ, quòd uulneratæ ſibi ſubminiſtrauit, atq; officioſè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, ſi iā dudū cōmiſti, et quatenꝰ licet, in unū cōflati, magnū adhuc eſſe credamꝰ, ſi qua pars noſtri officioſè qd egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quū pars ſit totius beneficio aduti. Atq; ad hūc qdē modū Arſacomæ gratiam agēti Macētes reſpōdit Cæterùm Adyrmachꝰ ubi ſenſit inſidias, nō prexit ire in Boſporū: iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχε, σπανὶς δὲ ἦν ἐν Σαυρομάταις, παρ' οἷς διέτριβεν. ἐπὶ δὲ τῷ αὐτῷ ἦλθε πολλῶν, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ ὀρῶν ἐμβάλλει ἐς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς ἐπεστράτευσε, ἄγων παντοδαποὺς μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπιλέκτους, ἑκατέρους μυρίους. ἀναμιξάντων δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννακισμύριοι ἀπάντων ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱππόται τοξόται. ἡμεῖς δὲ (καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ τὴν μετέσχομεν τῆς ὁδοῦ, αὐτοὶ ἐπιλέκτοις ἐν τῇ βύρσῃ τέτρασιν ἵπποις αὐτοτελεῖς ἑπόμενοι) ἐς πολλῷ ἐλάττους τῶν βαρβάρων συνῆλθομεν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ἀναμείναντες τὸν ἔφοδον· ἀγόμενος δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ἐπειδὴ προσιόντας ἤδη αὐτοὺς, ἀντανήγομεν, πρῶτα φέροντες τὸ ἱππικόν. γενομένου δὲ ἐπὶ πολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνδιδόασιν ἤδη τὰ ἡμίσεα,

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauramatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in patriã reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irruit in Scythiam, paulò post irruit et Eubiotus, cùm Græcos undecunque poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atq; Adyrmach⁹, nonaginta millia cõfecerũt atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenũ instructos centũ) contractis haud multo minus triginta milibus, unà cũ equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cesserc nostri, inter-

καὶ πεφυγάδευτο ἡ φάλαγξ, καὶ τέλος, εἰς δύο διαιρεθὲν τὸ Σκυθικὸν ἅπαν. καὶ τὸ μὲν ἕτερον μέρος, οὐ πάνυ σαφῶς ἡττημένον, ἀλλ' ἀνεχώρουν τάλλα ἐφυγάδευον· ἐδόκει γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐπὶ πολὺν διώκειν. τὸ δὲ ἥμισυ, ἧττον καὶ ἐλαττοῦτο, περιεχόντων αὐτὸ Ἀλανῶν καὶ Μαρδυήνων, ἐκπέμποντες πανταχόθεν, ἀφίεσαν ἀφ' ἵππων τῶν ὀπισθίων καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ ἐπονεῖτο ὁ λαὸς ὑπὸ τῶν βελῶν κακούμενος, καὶ ἤδη πρόσω πολλοὶ τῶν ἵππων. ἦν τοίνυν Λογχάτης καὶ Μακεδὼν ἔτυχον ἔνδον, καὶ ἐπὶ τρισὶ πρώτοις ἤδη πρὸς Ἀλανοὺς τοῦτον, ὁ μὲν πυρρωτὸς τὴν μορφὴν, ὁ Λογχάτης· ὁ Μακεδὼν δὲ, πολὺ εἰς τὸν λιφαλῶ, καὶ πυκνῷ δὲ τὴν κόμην. ἐπεὶ δὲ ἀπεδόκιμον ὁ Ἀρσάκιος, ὡς ἑαυτῷ τοῖς ἄλλοις ὢν, ἀνὴρ ἡγεμονικὸς, ἐδόκει αὐτοῖς, καταλιπεῖν τοὺς φίλους, πρὸ ἀβελῶν τοὺς μύωπας τῷ ἵππῳ ἐμβύσας ἔλαθον διὰ τῶν πολεμίων, πεζὸς ἀναμιξόμενος,

interrupta phalãge. Postrẽmò in duo dissectum est uniuersum agmen Scythicum. pars subduxit sese, non omnino palàm victa: uerùm ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeò ut Alani ad multũ tẽpus insequi nõ auderẽt. partẽ alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingẽtes Alani ac Marblyẽtes undequaque cædebãt, cõfertim iaculis emissis, atq; sagittis, sic ut uehemẽter laboraretur à nostris, q tenebãtur obsessi. Et iã plerisq; arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamque ambo uulnẽ acceperãt, dũ ante alios sese periculis obiciũt: hic quidẽ adusto femore, puta Lõchates: porrò Macẽtes securi sauciato capite, tũ cõtò in humerũ impacto. Quod simulatq; sensit Arsacomius, quũ in altera agmine esset nobiscũ, timperatus si desertis amicis non adesset, subditis equo calcaribus, cum clamore in hostes tendere cœpit sublato gladio,

ὅτι τὸν Μαχλυᾶν μηδὲ τὸν φλῶτα τὸ ῥόδιον τοῦ δυμοῦ, ἀλλὰ διαμφιδίντοδ ἑλκυσαν αὐτῷ Δινξιλδᾶν. ὁ δὲ ἀσ συγκαλέμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ κατέξεσε τῇ κοιλίᾳ παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διεφθάρη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ' οὐ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ὡσαύτως. ὅτι ἐκρατοῦμεν δὴ τῆς μάχης ἡμεῖς, καὶ ἐπιξέλθοντες ἂν, ἕσπερ ἐποιοῦντο, οἱ μὲν νὺξ τὸν λόγον ἀφείλετο. ὡς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθον, πρέσβεις παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες, ἱκέται φιλίας ἦσαν ἐκεῖνοι. Βοσπορανοὶ μὲν γὰρ πολλαπλασίαν τὴν ἀσφάλειαν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ ὁμήρους δώσειν ἔφασαν· οἱ Ἀλανοὶ δέ, εἴ τι τῶν ἐφόδων ἐκείνης, Σινδικοὺς ὑμῖν χαριοῦσθαι ἔφασαν, ἐκ πολλοῦ διαφθείροντες. ὧδε τούτοις ἐκεῖνοι, δέ-

adeò ut Machlyenſes animi non ſuſtinuerint, ſed uiam illi fecerint, ut trãſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impactoq; in ceruicem gladio, ad zonam uſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulo pòſt & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio nos ſuperiores exiſtimus, diuque ſumus inſequuti trucidantes, donec nox finem impoſuit. poſtero die ab hoſtibus uenerũt legati, q ſupplices pacẽ atq; amicitiam orarẽt. Boſporani duplicatũ tributũ penſuros ſeſe pollicebãtur: Machlyẽſes obſides daturos ſe cõfirmabãt: Alani ita eam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpõdebant, ut Sindianos noſtro nomine uelent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσανίμᾳ καὶ Λοχάτῃ, καὶ γένοιτο ἑρέσθαι, ἐκείνων πρυτανευόντων τὰ παρατετυχότα, ὦ Μνήσιππε, τολμῶντι ποιεῖν Σκύθαις ὑπὲρ τῶν φίλων. ΜΝΗ. πάνυ φαυλικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὁμοια, καὶ ἴλιγγι ἢ ἀνυπάστοις καὶ ἐ αὔριον ἐγὼ, ἐὰν ὅμοσας, ἐάν τις ἀπιστεῖν αὐτοῖς, ἐ πάνυ μοι πολὺ ἂν δόξαιμι αἴσ. ΤΟ. ἀλλ' ἔρα ὦ γεννᾶιε, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἐ ἀπιστία ἦ. πολὺ γὰρ ἐμὶ ἀπορρίψας ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀκοῇ, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. ΜΝΗ. μὰ μακρὰ μὸν, ὦ ἄριστε, μηδ' ὅτι ἀφίστοις χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς σοῦ γε αὖ καὶ πάντα τὸν Σκυθικὸν καὶ τὸν Μαχλυανὸν διελθόντος, κἀς τὸ Βόσπορον ἀπιόντος, ἔπ' ἐσχάτου, πάνυ με κατισχόντα τῇ σιωπῇ. Τό, πανδίκου καὶ ἰωνά σοι παραίνῶ, καὶ διὰ βραχέων λαλῆσαι, μὴ καὶ πέρας ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπεφευγέναι.

in primis autem Arſacomæ et Lòchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſſa facere. MNES. *Tragica prorſus, ô Toxari, fabuliſq; ſimilia. Et propitius ſit Actinaces & Venus, per quos iuraſti: ſi qui iſta nõ credat, non admodum reprehendẽdus eſſe uideatur.* TOXA. *At uide, uir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia neſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis nõ habendo fidem, quo minus & alia his conſimilia referam, quæ nouerim à Scythis eſſe geſta.* MEN. *Tantum ne longum faciens uir optime, neq; uſqueadeò admiſſis uagiſq; uti ſermonibus, ut nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Macblyanamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abuti ſilentio meo.* TOXA. *Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dieẽdũq; pauciſſime fatigeris una nobiſcum audiendo circumcurſitans.*

μᾶλλον δὲ ηχὶ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ εἷς φίλος, Σισίννης πεύσομαι, ἀπεῖπεν. ὅτι γὰρ Ἀθήνας ἀπῴην εἶπεν, ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατῆλθον δὲ Ἀμασεῖαν τὴν Πόντικὴν, ἐν πρώτῃ δὲ ἀπὸ θαλάττης, τοῖς ἀπὸ Σκυθίας πρόσκειται, ὑπὸ δὲ Καράμβιος ἀπέχουσα ὁ πόλις. ἅπαντα δὲ ὁ Σισίννης, ἐταῖρός μοι ἦν παῖδας ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν κατασκόπου τινὰ ὑδὶ τῷ λιμένι ὀπτάσθαι, ἦκεν τοῦ πλοίου τὰ ἐν αὐτῷ μυκησόμενα σάμενοι, ὑγοράσαμεν, ἐλίγα πονηρὰ ὑφορώμενοι. ἐν τοσούτῳ δὲ, κλῶπές τινες ἀναστάσαν τοῦ τὰ κλῆθρα, ἐκφόρησαν ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐκεῖνο τὴν ἡμέραν ἀρκοῦντα καταλιπεῖν. ἐπανελθόντες δὲ οἴκαδε, καὶ τὸ γεγονὸς μαθόντες, ἀνάστατοι μὲν τοῖς γείτοσι, πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐβοηθήσαμεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν καὶ πολλοῖς, λέγοντες ὡς ὑφέλοντο ἡμῶν τινες Δαρεικοὺς

Quin magis ausculta, quæ in meipsum amicus Sisinnes no mine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq; cupiditate Græcanicarũ literarum, appuleram Amastrim Pontica m. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita, in promõtorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eumq; è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali. Interea fures quidam effracta sera substulerunt uniuersa, adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essem reuersi, cognito quod acciderat, non uisum est inuocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem, ueriti ne plerisque sycophãtæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Da-

καὶ τετρακοσίους, καὶ ἱε
ρὰ τὰ πολλὰ, καὶ τάπητάς
τινας, καὶ τἄλλα, ὁπόσα ἦν
χωλῆ. ἐβουλευόμεθα δὴ περὶ
τῶν παρόντων, ὅ, τι πράξο-
μεν, ἄπορα πανταπασιν ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ γιγνόμενοι. καὶ
μοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς ἔχομι, αὐ-
τῷ παραβύσαντα ἐς τὸν πλου
σιον τὸν ἀκανθάλιν, ἀπολέσαι τ
βίον, πρὶν ἀγχόνῃ τι ὑποσῦ-
ναι, λιμῷ ἢ δίψει πονηθέντα.
ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο,
καὶ ἐπέτρεπε μεδὲν τοιοῦτο πει
ᾶν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλε
γεν, ὅθεν ἔξομεν ἐπιτῆδες τὰς
ῥοφάς. καὶ τέως μὲν ἐξῆλθε τοῦ λιμένος παρισόμενος, καὶ
ἔπεμπεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπιτιθέμενος. ὑπόρει δὲ περὶ
ἀγορὰν, ἤδη πομ
πήν τινα, ὡς ἔφη, γυναικῶν
καὶ παλῶν νεανίσκων. μετε-
μαχεῖν δὲ ἔφασκεν ἐπὶ μισθῷ ἀν-
δρὶ λογιδίῳ, ὡς ἔοικεν ἐμπό-
ρῳ πλουσίῳ διαγωνιεῖσθαι ἱμεί-
λου. καὶ δὴ τὴ πρᾶν, ὡς
ἔμελλον,

se Dæricos quadringentos, tum uestium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus quid esset faciundum omnium rerum egenis, idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum tẽporis, statim demerso in ilia acinace uitã fugere, priusq; ignauũ q̃ddã aut indignum esset ferendum uel fame uel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim, excogitasse se unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandã aspexit iuuenũ (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum uiritim lecti, uti mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius

ἄλλο, ἀμφ' αὐτοὺς ποιεῖ· μηδὲν οὖν ἰλιγγιάσῃς ἐμὲ μετὰ τὸν τοῦτον, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγειν· εἰ γὰρ τρίτῃ ἡμέρᾳ γε, πλουσίους σε ἀποφανῶ. ταῦτα εἶπε. καὶ ποιούμενος τὸ μεταξὺ ἀποσιωπητόν, ἵνα τάχιστα ὕλαι τε δίκτυ, ἐθεώμεθα καὶ αὐτοί. παραλαβὼν γάρ με, ἐς τὶ τέρψιν τι, καὶ παραλόγου διαιτα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει ἐπὶ τὸ θέατρον. καὶ καθίσαντες, ἐσκοποῦμεν τὸ μὲν πρῶτον, θηρία κατακοντιζόμενα, καὶ ἐνίοτε καὶ ἀνθρώπους ἀλλήλοις ἀφιέμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους ἀλλόκοτα ἀφιέμενα, καὶ ἐκπίπτοντα τῶν ὁδῶν, εἰς ἀπορίαν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθόν τινες μονομαχήσοντες, καί τινα παράγοντες ἐκ κώμης ἄνδρα μεγάθει παίσιον, ἐκήρυξε κήρυξ· εἴ τις ἄρα ἰδίᾳ τούτῳ μονομαχῆσαι χοῦσα, ἥκοι εἰς τὸ μέσον, δραχμὰς λαψόμενος μυρίας, μισθὸν δὲ μάχης, ἐντεῦθεν ἀναίστατο ὁ Σισίννης, καὶ ἐκατοντάδας ἐπαγγελλόμενος, ἔπειτα μα-

negocij conditiones ali-
disset, accedes ad me: Cæ-
posthac, inquit, Toxari, ne
teipsum paupere dixeris. si-
quidem tertio ab hinc die
diuitem te reddidero. Hæc
ait, atque interea egrè pa-
rato victu, quum iã spectа-
culũ esset institutũ, spectа-
bamus & ipsi. Etenim
assumptũ me duxit in thea-
trũ, tãquã ad iucũdum ali-
quod nouũque spectaculũ
Græcorũ. Ergo ubi cõsedisse
mus spectabamus. Ac primò
quidẽ ferę partim iaculis cõ
fixę, atq; à canib. agitatę,
partim in homines quosdã
uinctos emissę, nocẽtes quo
spiã, ita ut cõiiciebamus. Vt
autem prodierunt qui erant
ad singulare certamen con-
ducti, ac producto iuuene
quodam prægrandi, dixis-
set præco: Si quisquam uelit
cum hoc singulari certa-
mine congredi, prodeat
in medium, præmium pu-

gnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi pro-
tinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq; se dimicatu-

rum

χάδα, καὶ τὰ ὅπλα ἔτα, καὶ τὸν μισθὸν λαβών, τὰς μυριάδας ἐμοὶ φέρων ἐπιχάρει. καὶ ἐὰν μὲν κρατήσωμεν, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἀπιμεν, ἐφοδιασόμενοι τὰ ἐρούντα. ἢν δὲ πέσω, θάψας με, ἐπειχείρει ἐπὶ Σκύθας. ἐγὼ μὲν ταῦτα ἐκέλευον. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιέλκετο, τὸ κράνος δὲ οὐ κατέδυνε, ἀλλ' ἀπὸ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς κατεστὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, κατὰ κοίλου τοῦ ξίφους ἐπεστραμμένος τὸν ἐγκέφαλον, ἔπειτα δὲ τὸν ὦμον, καὶ διέλκεσε, ὥστε αὐτίκα ἐπιπίπτειν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῷ. ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῷ βρώματι, ἐπικάθητο τῷ νεκρῷ, καὶ μικρῷ δεῖν ἀφῆκε καὶ αὐτὸς ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν αὐτίκα, ἀνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ ἀφῆκε ἤδη τῷ δίκῃ. προσιόντα δὲ τὸν ἀντίπαλον, πατάξας τὸ στέρνον, καὶ διέλκεσε, ὥστε αὐτίκα ἐπιπίπτειν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῷ. ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῷ βρώματι, ἐπικάθητο τῷ νεκρῷ, καὶ μικρῷ δεῖν ἀφῆκε καὶ αὐτὸς ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν αὐτίκα, ἀνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ ἀφῆκε ἤδη τῷ δίκῃ. προσιόντα δὲ τὸν ἀντίπαλον, ἀράμενος αὐτὸν,

rũ: simulq; poscit arma. Tũ acceptã mercede, decẽ milia mihi deferẽs, in manũ dat: Si uicero, inqt, Toxaris, unà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his audiis singulriebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munitiat galea nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multũ sanguinis defluoret. Ego interim iam meiu præmortuus erã. At ille cõstãtius inuadẽtẽ aduersariũ obseruans, ferit in pectore, trãsfigitq; ita ut protin' ad pedes illius procũberet. Ille fessus et ipse uulnere, mortuo incũbebat: parũq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; recũdi. Porrò ubi dimissus est ini-Ector declaratus, sublatũ illũ

ἥκμασε δὲ τῶν εἰκόνων ἐπὶ
πολὺ βραχυτέρας, ἰσόμοιρος
μέν, καὶ ἴσα μέχρι τινὸς ἐν
Σκύθαις, γήμας τὴν ἰδίαν ἀ-
δελφὴν, χωλὸς δὲ ἔτι ἐκεῖθεν
ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο
δὲ Μνησίππῳ, οὐκ ἐν Μάχλυ-
σιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ γέγονεν,
ὡς ἀμάρτυρον εἶναι, καὶ ἀπι-
στεῖσθαι Ἀμαστρίανοῖς, ἀλλὰ πολ-
λοὶ παρῆσαν Ἀμαστριανῶν,
μεμνημένοι τῆς μάχης τοῦ Σι
σίννου. πέμπτον ἤδη σοι τὸ Ἀ
βαύχῃ ἔργον διηγουμένῳ,
πρόσθεμα, ἂν ποτε οὕτω δὲ
Ἀβαύχῃ εἰς τὸν Βορυσθένη
τῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ
γυναῖκα, ἣν ἔφη μάλιστα, καὶ
παιδία δύο, τὸ μὲν ἕτερον
σίδηρον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον,
κόρην ἐπέτους ἓξ. συνῆν δὲ αὐ-
τῷ καὶ ἑταῖρος αὐτὸς τῶν
Ἀλανῶν, οὗτος μὲν καὶ νεανί-
σκος ἔτι τὸ βράχιστος, ἑπτέτιδα
τὴν παῖδα τῶν ἐκείνου ἔχων ἄγων,
ἐπιτήδειον ὄφιν. διαμαχό-
μενος γὰρ περὶ αὐτὴν, πληγὴν
ἔλαβε τραύματος, ὅσην οὐδὲ ἐπνεῦσαι

domum deportauit: nullum
q; temporis curatus à medi
cis, superuixit quidem, bo-
dieque agit apud Scythas,
ducta in matrimonium sore
re mea: claudus tamen ado
huc est ex uulnere. Hæc
res Mnesippe nõ apud Ma
chlyenses, neque in Alania
gesta est, ut testibus careat,
& ficta credi queat: uerùm
complures extãt Amastri-
ani, qui de pugna Sisinnæ
memorant. Finem iam
faciam, si tibi quinto loco fa
ctum Abaucbæ retulero.
Appulit aliquãdo Abaucbas
hic in Borysthenensiũ ciui-
tatem, secũ adducens et uxo
rem, quam unicè diligebat,
et liberos duos, alterũ quidẽ
masculum lactentem, alte-
ra uerò erat puella septem
annos nata. Erat autem pe-
regrinationis comes & hu
ius amicus Gyndanes. atque
is quidem è uulnere laborãs,
quod in uia acceperat à la-
tronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pu-
gnaret, ictus est in femore, ita ut ne flare quidem pos-
set

ἐλούσατο καὶ τῆς ὁλιώνος. πάντων δὲ καθευδόντων (ἔτυχε γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ κατακοιμώντων) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιελήφθη, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἅπαντα. ἐκ δὲ τοιούτου ἡ Αβαύχαι, καταλιποῦσα τὰ παιδία κλαυθμηρίζοντα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐμπεφυκυῖαν παραπηδήσασα, καὶ ἐμβᾶσα τὸν ὑπάρχοντα, κατῆλθε, καὶ ἐφθη διαπεφευγέναι, μικρὸν δεῖν μετὰ τῶν παίδων ἁπάντων μετὰ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ δὲ, φθάσασα τὸ βρέφος, ἔπειτα, ἀπαναδῦσα ἑαυτὴν καὶ τὸ κέρδος. ἡ δὲ ἡμίφλεκτος, ἀφεῖσα τὸ παιδίον ἐν τῇ ἀγκάλῃ, μόλις ἀπεφάνατο τὸν φόβον, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, παραμυθησαμένη ἀλδοῦσα κἀκείνη ἀπεδάκνη. καὶ ἐκ δὲ τοιούτου τις ὕστερον τὸν Αβαύχαν, ἀπὸ τῶν τέκνων, καὶ τῶν γυναικῶν, ἡ δὲ Γυνδάνεω ἀπούσης, ἀλλὰ

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma undique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchus, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore quæ inhærebat, iussaq; ut ipsa seſe seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpensque euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, moenens puellulæ ut seſe conseqveretur. Ea uerò semiusta, abiecto ex ulnis infante, uix exiliit è flamma. Deinde puella unà cum illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque uxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos,

πάλαι μὲν, ἔφη, καὶ αὐτὸς πεισθῆναι μοι ἔφαινο, καὶ ἄλλως οἱ ἀγαθοὶ ἔστωσαν οὗτοι· φίλου δὲ ἐν ἀνθρώπῳ οὐδὲν πολλοῦ χρόνου τοῦτο μοι, εἰ καὶ παλαιὸς ἦν, πάνυ μοι πολλῶν ἐδόκει τεκμηρίων ἐξηρτῆσθαι. ἔφην, ὦ Μήνιππε, καὶ ἐγὼ πολλῶν μὲν τοιούτων προχειρισμένος. ἀλλὰ δὴ πρὸς ἐν μικρὸν, ἑνὸς ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτμηθῆναι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μή. οὐδὲ τοῦτο ἄδηλον· ἐγὼ γὰρ ἐκκλησιάσαι τινὰ δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶδα δὲ ἀρέσοντά μοι· ἐνταῦθα γὰρ ἄσκοπον τὸν ἐξάπαντος, ἂν ὅτι ἐλάχιστοι διαφθαρῶσι, κἂν ὅτι ἐν ἑκάτερον ἀφωρισμένον φέρωσι. ἔπειτα ἢν ἔτ' οὖν γένωνται, ἀποτετμήσονται τότε, εἰ καὶ τὴν γλῶτταν, ἢ καὶ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄχρηστον, ἐγὼ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἐλέξατε, ἐγὼ δὲ εἰ ἐλάττω ἄλλο ἡγοῦμαι κτῆμα εἶναι τούτου κτῆμα ἄμεινον ἢ καλλιον,

liberos, inquit, denuò pares haudquaquam difficilè tũ incertũ, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquã inuenĩ talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumẽtis est exploratus. Dixi, Mnesippe. è pluribus hìc quinque propositis tã tẽpus est pronũciari, utri nostrùm aut lingua aut dextrã oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? M N. Nemo. Neque enim constituerimus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quã doquidem in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum præmia apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem,

λειν, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνδέομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλους τε καὶ ἑταίρους ἅπαντας, καὶ ἀσπαζόμενοι ἰσοδαῖα ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντε, τὰ μέγιστα ἆθλα προλαβόντε, αὐτὴ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάστῳ ὑπερτεινούσης, καὶ πρωτίστη γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα; τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι, συναλδόντε δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ἐπεῖτα τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, κεφαλὰς ἔχοντα, καὶ βραχίονας· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν ἄνδρες πρότερον γενέσθαι πάντα, ὥσπερ ὑπὸ δαίμονος φίλους γε ὄντας. Τέρ. οὐ γε λέγεις, καὶ αὕτω ποιῶμεν.

Μνή. ἀλλὰ μήτε αἵματι, ὦ Τέρψι, μήτε ἀκινάκου δεῖσθε, τῶν φιλίων ὑμῖν βεβαιωτάτων. ἐγὼ γὰρ οἶμαι ἐπαρῶν, καὶ τὸ τῶν ἐμεῖσθαι ὀρίγανον, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in unum copulati, illud approbamus, ut ex hoc die in totam usque uitam simus amici, utrique uictores, utrique maximis potiti præmijs: uidelicet prouinca lingua, unáq; dextra binas uterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cum duo treue copulantur amici, qualem i Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis. atq; ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multo

πολὺ βεβαιότερα ἢ λύθρου ἐκπίνειν, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα οὐκ ἀναγκαῖα, ἀλλὰ γνώμης ἀγαθῆς μᾶλλον δεῖται. Τό. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα. καὶ ἦν ἄρα ὑμῖν φίλοις καὶ ξένοις· ἐμοὶ μὲν οὖν ἐνταῦθα ὦσι τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε εἰς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. Μνή. καὶ μὴν οὐκ ἴσθι, εἰ καὶ ἐπεύξαιμι καὶ ἐς τοσοῦτον προβῆναι, εἰ μέλλοι τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἵοις σὺ ὦ Τόξαρι δοκεῖς ἡμῖν ἐκ τῶν λόγων.

id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXA. Placèt ista: iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat uel longius etiã proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus amicitiã prędicat, rem adeò sanctam, ut barbarissimis etiam nationibus olim fuerit uenerandæ: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, q̃ totus, Græcanicũ quiddã sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, q̃ tota, Scythicũ spirat, simplex, incõdita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiam dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit.

a Pyramidum.) Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus, ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molẽ excelsæ: ad nihil quàm ad effundendũ opes inuentæ. b Mẽnonisq;.) Huius cineres in aues Memnonidas transferuntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis

Memnonis conuolare,atq; ibi primùm querulas uoces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid.libro 13. Metam. De Memnone plura in Philop seude annotauimus. c Extincto in carcere latrone.) Cicero scribit,carcerem uindicem esse nephariorum scelerum: Sentient,inquit,in urbe esse consules egregios magistratus,esse fortem senatum,esse arma,esse carcerem,quem uindicem nephariorum ac manifestorum scelerũ maiores nostri esse uoluerunt. Hinc carcerarius,carceris præfectus.Carcerẽ Salustius in Catilina uocat uincula. d Neque enim is Scytharum mos.) Idem in Meretricio dialogo Chalcidonij & Drosæ: τὰ μὲν ἄλλα ἦν ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις. id est, reliqua quidem Scytharum oratio:hoc est,barbara & sæua. Laertius in Anacharside Scytha. Præstitit puerbij occasionẽ,eo quòd esset audax, & constans in dicendo, ut qui eius constantiam imitaretur,Scythicũ dicendi genus imitatus diceretur. e Etenim simulatque incisis digitis.) Scytharum amicitiæ ut concilientur,tradit:quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cum amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum fit,scilicet & uicturos eos pariter,& mortem oppeturos,si opus sit,alterum pro altero,sibi digitos incidunt,& sanguinem in calicem distillant: summisq; intinctis gladijs,ambo pariter admouentes labra: nec quicq̃ deinde est,quod possit eos dirimere. Huic mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum,quo Catilina habita oratione omnes conuiuratos adegit, iugulato scilicet homine,eius sanguinem uino permixtũ pateris infudit: deinde circumtulit,ut omnes id libarẽt,hac execratione,ut ita sit⁹ sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant,fecissent,uti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic.uita.& Dion,huius iusiuradi etiam meminerit. f Nam qui multis sit amicus.) πολυφιλία id est, complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit,quàm apud alias gẽtes unius mulieris cum pluribus uiris consuetudo. g Non enim per Ventum.) Iusiurandum Scytharum ἐπὶ τῷ ἀκινάκῃ, ἢ ἐπὶ τῷ ἄνεμον, id est per uentum & acinacem,id est gladium,tam quã uitę & mortis authores.Tametsi ἀκινάκης uocabulũ sit Persicum,ensem significans, ut tradit in Polymnia Herodotus: ἢ

τὸ

τὸ Σκυθικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλοῦσι. Græci tamen etiam pro gladio Scythico usurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand. Σεβόμενοι δὲ οἱ Σαυρομάται, ὡς φασὶν ἱκέται τῷ περὶ μυκήτων, ἀκινάκην σίδηρον σι. Ammianus lib. 23. id est gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; uerecundius colunt. Lucianus in Tragœdo: Σὺ δὲ μὴν ἀκινάκου βύσσης, καὶ θρᾶκες χαμαίλφιδι. h In tergore bouis desedit.) id est, supplex implorat auxilia. natum adagium à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim diffecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus. i Geryonem.) Geryon Erythex insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimã. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aeris & pabuli ubertas esse.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η ΥΠΕΡΦΡΙΛΗΣ, ΜΙΣΟΠΟΝΗΡΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΔΕΥΤΟΣ.

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERMEPHELVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in uniuersum omnium hominum tum priuatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiã ad cultũ ac religionẽ deorũ pertineant. præcipuè autem philosophos, ut semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, uerùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs absurda atque impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atq; hæc omnia sub Menippi nomine, quẽ aliàs quoq; ut philosophis infestũ atq; inimicũ exhibet. Hũc enim fingit cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cupereq; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoscere, ad philosophos sese contuli-

se. Qui cum multa quidem ac speciosa habitu ac uerbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro ueritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopẽ, de cœlo conscendẽdo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & adhibitis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: ubi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoque geruntur non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis diuitibus & plebeijs. Deinde autem in cœlo ea uidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exerceat, quæq; itẽ alij dij in cõuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunã ndẽ de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, cõquestã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam accusasse: præcipuè autẽ cõtra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incẽsum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd ut Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conscẽdit, unde & alter titulus Ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidẽ reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium uide.

MENIPPVS. AMICVS.

Ὀγδοηκοντα μὲν οὖν σταδίους ἴσως ἀπὸ γῆς ἐπέδη μέχρι πρὸς τὸν ἐν ἀλλήλοις, ἐφ' οὗπερ ἡμῖν ἐστάθμευτο.

Tres mille igitur erãt stadia à terra usq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio.

Porrò

τοῦντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον κἄν, παρασάγγαι τοῦ ὀλίγου τετρακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸν ἀκρόπολιν, τὸν τοῦ Διὸς αὐλὴν, καὶ ταῦτα γένοιτο ἂν ἴσως ἀντῷ μιᾶς ἡμέρας. ΕΤ. εἰ ταῦτα, πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε ἀστρονομεῖς, καὶ φεύγω σου τὴν ἀκριβείαν: ἄλλως γὰρ ἐπαφρῶμαί σου παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας· ἔτι δὲ τὰ φαντικὰ ταῦτα, πάνυ μοι δοκεῖ τινα, καὶ παρασάγγας ἀπεξηγήσῃ. ΜΕΝΙΠ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ διάφορα λαλῶ σοι λίαν. τὸ γὰρ ἀφέλιμον γε δὴ περὶ ἡμῶν τοῖς ἐναγχὼ ἀποδημίας. ΕΤ. ἔστι δ' ἀγαθὸ, παράφρων εἶ φαίνῃ, ἄρτι ἐπημαίρου τὸν ἥλιον; ΜΕ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄστροις ἐπαινῶ τὴν ἀποδημίαν. ΕΤ. Ἡράκλεις, μακρὰν γε τὸν ὕναρον λέγεις, εἰ γε σαυτὸν ἔλαθες, πολλὰς μυριάδας παρασάγγας ἤδη.

Porrò hinc ſurſum ad ſolem parаſangæ fermè quingentæ. Rurſum ab hac uſque ad ipſum deniq; cœlum, arcem Iouis in edito ſitam, tantum ferè ſpacij fuerit, quantum aquila probè, ſuccinctè atque expeditè quæa uno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecũ ſupputas? Etenim iamdudum te aſſectans audio ſoles & lunas: præterea autem & magnifica iſta, manſiones ac parаſangas, peregrinationem quandam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, ſi ſublimia aeriaq; tibi uideor loqui: nam ſummã apud me reputo uiperæſtæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phaëniam exemplo uiã ſtellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AMIC. Papæ longũ profectò ſomniũ mihi narras, ſiquidẽ totam edormiſti parаſangen inſciẽs.

ΜΕΝ.

Μί. ἄπαρον γὰρ ὦ τὰν ἀκοὰν τὰν λόγων, ἢ ἀρτίως ἀφίγμαι παρὰ τοῦ Διός; Ετ. πῶς ἔφης; Μίνιππον ἡμῖν Διὸς ἥκειν ἄφνω ἀφ' ἁρπαγῆς; Μί. ἐγὼ μὲν ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ τοῦδε, τοῦ πάνυ Διός, ἥκω τὸν πρῶτον, θαυμάσια καὶ ἀπίστα καὶ ἀλλόκοτα· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὰ τάδε ὑποφαινόμενα, τὸ πρᾶγμα πίστιν οὐτυχήν.

Ετ. καὶ πῶς ἐγωγε, ὦ θαυμάσιε, καὶ ἀλύμπιε Μίνιππε, γε μὴ πιστεύω, καὶ λίαν ὦν, ἀπιστῶν ὑπερβαλλόντως ὑπερφυῆ μοι πόλιν, εἰ ἔστι καθ' ὁμηρικὸν, ἢ ἡμιθέων ἐνί; ἀλλ' ἐπεί μοι φράσον ἀφ' ὅτου, τίνος φόβου ἥρθης πόθεν, καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τοσαύτας κλίμακας τηλικαύτην τὸ μέγεθος. τὰ μὲν γὰρ ἄκρα τῶν ὑψηλῶν, οὐ πάνυ δοκεῖς ἐκείνῃ τῇ φορυῇ, ὥστε καὶ ὑμᾶς ἀνέχειν, καὶ οὐκ ἀποχάσκουσά σου, κἀγώ πάσσυ γεγενῆσθαι πρὸς τὸ ἀετεῖ.

MEN. Quid ais? somnium tibi referre uideor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus a des è cœlo? MEN. Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue uenio, rebꝰ interim dictu mirꝭ & auditꝭ & conspectis. Quod ᵇ si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cum supra fidem esse uideo meã felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum sim ac terrestris, quã non credere uiro quĩ nubes superarit, quiſq; ut Homericis dicam uerbis, iam ſis cœlitum è numero unus? Verùm illud mihi dicito, ſi molestum non eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut unde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nã quantũ

Μί. ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: ut coniecture poſſimus, te quoque ab aquila raptum fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris.

Μι. σὺ μὲν πάλαι σιώπησον ἄλλο ἄ, καὶ δεσμωτὴν εὐδέν, ἢ σοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου. μηδὲν δεινὸν ὑποφοβοῦ. ἀτὰρ οὐδέν μοι πρὸς τὸν παρόντα. οὔτε τῆς λιμάνος, οὔτε πολλοὶ γρῦσθαι τῶν ἀετῶν· εἰκῆ γὰρ ἂν μοι τὰ πτερά. Ετ. τοῦτο μὲν ὕλη καὶ τοῦτ' αὐτὸν Δαιδάλου ἐστὶ φυῶν, ἔγε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡλιθίους ἡμᾶς ἐδόκει τις, ἢ πολλοὺς ἂν ἀνθρώπου γρύμενος. Μιν. ὀρθῶς, ἐπιτυχεῖ, καὶ ἔτι ἀπὸ σκοποῦ ἐπαφεῖς· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο οὐδὲ φεύγειν τῶν πτερῶν καὶ κατὰ τοὺς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἄτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἀπέθανες, μὴ καὶ σύ γε τῶν Δαιδάλου κατεπιτοῦ. Μενιπ πεῖν τι πίλαγος ἡμῖν, ὥσπερ τὸ Ἰκάριον, ἀπεκάλεσε ἀπὸ τοῦ συμβάντος ἐνθάδε; Μενιππ. οὐδαμῶς. ἐ μὲν γὰρ Ἰκαρος, ἅτε κηρῷ τὰ πτερὰ ἡρμοσμένος, ἐπειδὴ

ΜΕΝΙ. Non me clàm eſt te iamdudum irridere. Neque uerò id omninò mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur aſsimilis. Cæterùm ad conſcensum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neq; uti pueri illius immorem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſent propriæ. ΑΜΙC. Iam uerò iſtud quod narras, uel ipſum Dædali factũ ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus milium quiſpiam aut graculus ex homine factus es.

ΜΕΝΙ. Rectè amice, neque procul à ſcopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus.

ΑΜΙC. At interim omnium audaciſsime, non uerutus es ne tu quoq; alicubi in mare delapſus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium!

ΜΕΝΙΡΡ. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaſq; quam

ὑπεδὴ τάχιστα πρὸς τ ἅλμην ἰκᾶνος ἰσάκη, πλημμύσας, ἀκώτως κατίπιοφρ' ἡμῖν ἢ ἀσπέρατα ὧ τὰ ἀκάπλορα

quamplurimùm ad solem esset liquefacta : defluxit alis non mirum si decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC.

Ετ. πῶς λέγεις; ἅλη γαρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐρίσκει μι πρόσω ἄγεις πρὸς τὸ ἀληθέσαι τῶν διηγήσεως. Μι. ὦλί κως· ἀτ' ἀμικρὸν συλλαβὼν, ἔτι ἢ γύπα τ πατρῴων, ἀπεσκάμην αὐ ταῖς ἀλίναις τὰ πλευρά. μᾶλλον δὲ μὴ πᾶσαν ἀφαχῶ τὸν διήγησιν, εἰ σοι σχολὴ, λέγω.

Istud quî fieri potuit? tam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum· Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alis unà cum ipsis brachijs præsecuissem.

Ετ. καλόν μὲν ἦν, ὡς ἐγώ σοι μὴ δοκῶ ἐμὲ ἀπὸ τ λόγων, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἴδω λίχνον τῶν ἀκροάσεως. μὴ, πρὸς φιλίου, μὴ πρόδῃς, ἀλλὰ κατὰ τ διηγήσεως ἐπιτέλεσον. Μι. ἄκου τοίνυν· ὁ γὰρ ἀτὴν γε τὸ δίκαιον, λιχνόντα φίλων ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φὴς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπεμπολέον. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα ἀφιτάσθην τὰ κατὰ τ βίον, γλαῦκα καὶ ταῶνα,

Quin potius, si uacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat. adeò sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inbio. Ne uerò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aere suspensum ob tuam narrationem.

MEN. Auscultа igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, cumq; quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cũ expendens ea quæ sunt in uita mortaliũ, protinus omnes res humanas

καὶ ἀφίεμαι τὰ ἀδηλούμενα πάντα ἀήθεσιν, πλάνητας λίγα, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τῶν περὶ ταῦτα σπουδῶν, ἀσχολίαν τῶν ἀλλοδαπῶν σπουδασμάτων ἀπολαβὼν, ἀναπνεῦσαί τι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν ἀναβλέψαι ἐπιφημίμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλὴν τινα παρέσχε τῶν ἀπορίαν, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ δὴ καὶ παρὰ τῶν σοφῶν ὑπολαμβανόμενος κόσμος. οὐ γὰρ εἶχον ἀνευρεῖν, οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτι ἀρχὴν, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορίᾳ ἐπεχόμην· τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἰδεῖν ὡς ἔτυχε, τοῦ οὐρανοῦ διαμιμουμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ὢν ἄρα, ἐπυθόμην ἀδύνατα. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄντικά μοι, καὶ παντελῶς παράλογα ἐπαιρόμενα. καὶ τὰ μηνοειδῆ κύτη τοῦ σχήματος· ἀπόῤῥητον τὴν

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus contemptis his, atque bonarum studio, adiectoq; animo ad ea quæ uerè sunt bona: commutus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturã suspicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui uiderem stellas temerè per cœlum discurrere. Tũ solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uerò, quæ lunæ accidebant, mihi uidebantur absurda, ac planè mira: putabámque causſam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὴν

τὸν τινα τῶν αἰτίων ἴχνη λειπόμενον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄτρεπτα διαίξασα, καὶ βροντὴ καταῤῥήγνῦσα, καὶ ὗτοι ἢ χιὼν, ἢ χάλαζα κατηρείχθησαν, ἢ τοῦτα ἀνοίκεια πάντα, καὶ ἀτέκμαρτα λῦ, ἐκείνων ἕκαστον δόξῃ οὕτω διαιρήμενον, ἄριστον ἂν ὑπολάμβανον, παρὰ τῶν φιλοσόφων τούτων τῶν ἕκαστα ἐκμαθεῖν, ὥμην γὰρ ἐκείνους πάντα γε ἴσως ἂν εἰδέναι τῶν ἀφάτων. οὕτω δὲ τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενον αὐτῶν, ὡς ἐνῆν τιμήσασθαι πρεσβύτου τε σωνδρωπότητι, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γενείου βαθύτητι (μέλαν γὰρ ὑπεφαίνετο τινὶ, καὶ ὑγρωτέρῳ μᾶλλον οἱ σώματι αὐτίκα μὴ παρεφάνησαν) τούτοις ἰσχναρίοις ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, τὸ μὲν αὐτίκα ἤδη καταβαλὼν, τὸ δὲ ἐπαγγείλας ἀποτελέσειν, ἐπὴν εὐφυέστερος ἐς σοφίαν διακείμενος, ἵξω

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, uidebantur haec quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissẽ, quãũ mihi cõiectare licebat, è uultus austeritate, éq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirũ enim ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebãt) his ubi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim cuestigiò præsentem numerauí, partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar

φων μιτιωρολόγων τι διαλέγεσθαι, καὶ τῶν τῶν ἄλλων διακόσμων καταφρονῆν. οἱ δὲ τοσοῦτον ἀφεστᾶσί μου τῆς παλαιᾶς ἀμαθίας ἀπαλλάξαι, ὥστε καὶ εἰς μείζονας ἀπορίας ἐμβαλεῖν, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκάστοτε μοι καταχέοντες. ἐδόκει δέ μοι τότε γ' ὡς ἐμοὶ ἀδύνατον χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄλλο ἀφ' ἑαυτῶν λέγοντες ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ μαχόμενοι πάντα, καὶ διαφωνοῦντες, ὅμως πείθειν τί με ἐβούλοντο καὶ πρὸς τὸν αὐτῶν λόγον ἕκαστος ἕλκειν ἐπειρᾶτο. ΕΥ. ἄτοπον λέγεις, ἐπειδὴ οὐδὲ οἱ αὐτοὶ ἦσαν, διαφωνοῦντες πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐλέγετο. ΜΙΣΩΝ. καὶ μὴν οὐκ ἀτοπώτερον, ἐπόμενόν τινι τῶν ἀλλοτρίων αὐτῶν, καὶ τῷ ἐν τοῖς λόγοις ταραττομένῳ γε πρῶτον μὲν ἐπὶ γῆς ἑκάστῳ

erectum ad nugas duceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant ut me pristina liberarent insciti, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint principia nescio quae, ac fines, tum insecabilia, inania, sylua, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, nec rùm pugnantia diuersa inter se omnia loquerentur: tamen postulabant ut sibi fidem haberem: ac ad suã quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si ui ri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neque de ijsdem eadẽ probabãt. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cum bumi ingrederentur,

πότερ, καὶ μᾶλλον τῶν χαμαὶ ἀρχομένων ἡμῶν ἐπορίχνυται τὸ, ἀλλ' ὀλίγῳ ὀξύτερον τοῦ πλησίον διαπερᾷ τόπου, ἔνιοι δὲ καὶ γέγωνε ἐφ' ἑαυτοῖς ἀμβλυωττοῦντες ἤμεν οὐρανοῦ τε πέρατα διορᾶν ἐφασκον, καὶ τὸν ἥλιον περιμένειν, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς σελήνης ἐπιβάτειν. ἢ ὡς ἐπὶ τῶν ἀστέρων καταπεσόντες, μεγέθη τε αὐτῶν καὶ σχήματα διεξήεσαν. καὶ πολλάκις, ἐπὶ τόχαι, μεσοῦντος ἤδη τοῦ ἡλίου Μεγαρόθεν Ἀθήναζε ἰόντων, ἀκριβῶς ἐπισταμένοις, τὸ μεταξὺ ἐφ' ὅσον ἡλίου καὶ τῆς σελήνης χωρίον, ἐπόσους ἂν τις τοὺς πόδας, τὸ μεγέθος, ἐπίλοιπον λέγειν, ἀφ' ὅτου τὸ ὕψος, καὶ διαστάσεις βάθους, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετρῶντες, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντες, καὶ ῥίγωνα ἐπὶ τετραγώνοις διασχηματίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς ποιοῦντες, τὸν ἑαυτῶν ἄθρουν αὐτὸν ἕκαστον μετρεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ τὸ πᾶν ὅτι ἄγνωμον αὐτῶν,

derentur, nihiloq; praestantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quilibet alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solẽ quoque ipsum dimetientes: et ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarũ & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cum fortè ne illud quidem certò scirẽt, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebãt pronunciare: tum aeris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, coelum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an nõ insulsum,

καὶ παντελῶς πεπυρωμένον, τὸ πρὸ τῶν ἑώων ἀλλήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς ἀναξίους ἀπειρῆσθαι, ἀλλ' ὑπερδιατείνεσθαί τι, καὶ φιλονικίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν, μηγανὰς διεμυρμηκέναι, μόλιβδον μὲν ἄνω τὸν ἥλιον, πεπιλῆσθαι δὲ τῷ σιλφίῳ, ὑδατοπωτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τοῦ ἡλίου, οἱονεὶ σύριγγί τινι, τῷ ἰκμάδι ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναπωμένου, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντος: τῷ μὲν γὰρ ἑκατέρωθεν, ἐγγὺς τῶν λίγμων, βάθος κατάμεσον, καὶ σκότος πρὸς Διός, ὡς γεγένηνται καὶ τὰ λέγομενα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διαστήματα· πρῶτα μὲν γάρ, αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοῦ μηδὲν διάφορον, εἰ γοῦν μὴ ἐγίνοντό τι καὶ σύνοιδεν ἄνευ λόγου, εἰ δὲ καὶ τὴν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῆς τεχνοδότιδος τὴν φύσιν εἰπεῖν ἐτόλμησαν. εἶτ' καὶ μέ-

& insignis arrogantiæ, quòd cum de rebus usquea-deò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi conjecturis ducantur; verùm supra modum contendunt, neque ullum uincendi locum alijs relinquunt; tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole ueluti situla quadam per funem demissa uaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nã quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi spectata per locum, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis distita interuallis: quandoquidem primùm de ipso mũdo uaria est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

ἦσαν ἐθαύμαζον, διὰ μέν τινα, τιχαίτλω τῶν ἄλλων ἁπάντων, οὐ προσιδόντας ἐκεῖ, ἢ ὅτι οὐδὲ ἔδει ἡμᾶς, εἴτε ἄλλου τινὸς, ἐκπεπλάγητο. καί τοι περὶ γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδιώατον ἦν καὶ πόθεν καὶ πότε ἔσεσθαι. ΕΤ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαστοποιοὺς ἀνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' ἂν ἀκούσειας, ὦ θαυμάσιε, περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τῆς πεπερασμένου καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ οὗ καὶ οὗτοι μανικῶς ἀλλήλοις ἐμάχοντο, τοῖς μὲν τέλος τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ ἀπείρους τοῦτο ἀναγκαῖον ὑπολαμβάνουσιν. οὗ μὲν ἀλλὰ καὶ παραπόλλους τινὰς ἔφασαν τοὺς κόσμους ἀπεφήναντο, καὶ τῶν μὲ περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλογισμένων κατέγνωσαν. ἔτερος δέ τις, οὐκ οἶδα τίνος ἀνδρὸς, Φλιάσιος, τέλειον πατέρα ἔφασκε τὸν πόλεμον. περὶ μὲ γὰρ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum non possis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. *Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras.* MEN. *Quid aũt si iam audias, uir optime, quæ diserãt & de ideis, & de incorporeis: tũ quæ de finito et infinito nugãtur? Nã et his de reb. acriter inter se digladiantur, dũ alij fine circũscribũt uniuersum: alij contrà finẽ illud nescire existimant. Quin insuper quidã ex istis cõplures esse mundos demõstrabant, damnãtes eos qui de hoc ueluti uno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquam amicus pacis, bellum rerum omnium parentẽ esse censebat. Nam de*

γὰρ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ἐπεὶ τοῖς μὲν ἀριθμὸς τις, ἑπτὰ ἢ ὀκτώ, οἱ δὲ πάντα κυνῶν καὶ χοίρων καὶ πλατάνων ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῷ ἐχαίρομεν, ὥστε ἐρῆμον καὶ ἔρχιδιόν με, τὸν οὐρανὸν ἀγορίας θεῶν ἀναβλέποντα. οἱ δ' ἐπιεικέστεροι ἐπελαφιδόμενοι, πολλοὺς τινὰς αὐτοὺς ἀνέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μὲν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπονομάζουσι, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα λαχοῦσι τῆς θεότητος. ἔστι δὲ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦνται τὸ θεῖον, τὸ θεῖον, οἱ δὲ, ὡς ὑπὸ καὶ σώματος αὐτοῦ διοικοῦντα. ἔστι καὶ περιττὸν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ὑπὸ τῶν εἰδώλων οἱ θεοὶ, ἀλλ' ἔνιοί τινες, οἱ τῆς συμφορᾶς ἐπιλαθέσθαι αὐτοὺς ἀρίστους, ὥσπερ ἡμᾶς εἰώθασιν ἀπολύειν τοὺς λειτουργιῶν τοὺς προθυμότατα· οὐδὲν γὰρ ἔτι μὲ τοῖς κωμικοῖς διηκόνους

dijs quid iam dicam loqui? cum bis Deus esset numerus: illi rursus per canes & aues ac platanos deierarent: deinde alij rebus quis omnibus dijs expulsis, uni soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo desereret cum tantam audirem deorum inopiam. Bdiuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: bis secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse cura res mortalium: uerum erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus aetate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs inducí solent satellitia.

ἕρμειν ξυνόντας αὐτὰς ἀσυμφωνίαν. ἐνίοτε δὲ τῶν τοιούτων καταβοᾶσθαι, καὶ τὸν ἀρχὸν ἄνω θύοντας ἐπισεῖσθαι, ἀλλ' ἀδιστάκτως καὶ αὐτομάτως φέρεσθαι τὸν λόγον ἀνωμάλως. τοιγάρτοι ταῦτα ἀκούων, ἀπιστῶν μὲν ἐπετέλουν ὑψιβρεμέτῃ τινὶ καὶ θεογνώτῃ ἀνδράσιν, ἃ μὲν ἔλεγον ἕκαστοι τῶν λόγων φαινόμην δ', ἀνεπιλημπτόν τι αὐτῶν οὐρίσιμι, καὶ ὑπὸ δεινοῦ μηδενὶ παρισταμένου. ὅτι δὲ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐτύγχανε ἐμοὶ ἐπαΐων· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεύων τινὶ αὐτῶν, ἐπαρθεὶς ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι· πολλάκις δὲ αὖ πάλιν ἐμαυτὸν ἐπέσχον, ἐπὶ γῆς μὲν ἀνιόντα τινὰ πρὸς τούτους ἀναγιγνώσκων. μίαν δὲ ἔτι εὐπορίαν ἀπελλεγὼ ἐμαυτῷ ἐφάμην ἔχειν, ἐάν τινὰ πλησιάσω τῶν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἀνιλλόμενος ἐς τὸ ἁρμάτιον. τὸ τε δὴ μοι παρέσχε τῶν ἐλπίδων μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ

satellitia. Iam alij ſuo perantes haec omnia, ne eſſe quidem ullos omnino deos credebant: ſed mundum nullo domino, nullo duce temerè ferri ſinebant. Atqui cum haec audiebam, uerebar non habere fidem uiris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum ſententiam nanciſcerer irrevocabilem, ac nequaquam ab alio ſubuerſam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi uſu ueniebat.

Nam ſæpenumerò animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem, ſed me mens diuerſa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus hæſitarem, deſperabam futurum ut ſuper his uerum aliquid in terris audirem: cæterùm unica tantùm uia, uniuerſa dubitatione liberari poſſe, ſi ipſe alis aliqua ratione additis, in cœlum aſcenderem. [k] *Eius rei conficiendæ ſpem mihi præbuit primùm ipſa cupiditas deinde*

καὶ ὁ λεγόμενος Αἴσωπος, αἰετοῖς καὶ ἀετοῖς ἰσόν, καὶ καμήλοις βαδίσαι ἀνω φάναι τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν οὐδέποτε οἶμαι, οὐδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι καταφάνηναι, εἰ δὲ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτερύγια πρὸς ἐμαυτὸν ἁρμόσαιμι (ταῦτα γὰρ μόνα δεήσειν εἰς πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα κἄν μοι τῶν ὡρῶν πρόχωρα, καὶ δὴ συλλαβὼν τὸ ἔργον, ἅτε πρῶτον μὲν τῶν δεξιῶν ὤμων γυπὸς, τοῦ γυπὸς δὲ τὸν ἑτέρων ἀετίσιον ἑκάτερον ἁρμόσας, ἅτα διαδήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὦμους πλαγίους περιβαλὼν ἀμφοτέροις ἀμφοῖν καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ἀντιπόδοις λαβάς τινας τῶν χερσὶ παραπετάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον αἰωρῶν, καὶ τὰς χεῖρας ἐπανιστῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χαλκοῦν, ὑπερβαίνων ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ δὲ πλέονα. ἐπεὶ δὲ ἐπῄει μοι τὸ πρᾶγμα

deinde fabularum scriptor Aesopus: qui aquilis ac scarabeis, interdum & cameli caelum adiri potuisse demonstrat. Verùm ut mihi ipsi alae prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur: ceterùm si uulturis aut aquilae alas induissē (nam has solas sufficere ad humanū corporis modum) futurum forsitan ut mihi succederet experientia. Itaque in correptis auibus, alteri dextram alā, porrò uulturi sinistram amputaui: idque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerisque loris ualidis accommodassem, tum summis pennis ausu quasdam manibus inserendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliēs, ac manibus interim subseruiens, & auferum exemplo paulū adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quam res ex animi sententia succederet,

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πάρας ἐπεξίμεν, καὶ ἀπὸ τινὸς ἀνόητον, ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ τὸ πρανὲς φέρων ἐς αὐτὸ τὸ διάφορον. ὡς δὲ ἀκινδύνως πάντα ἐπεξήειν ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐφιπτόμην, ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον αὖθις, ἔπειτα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ἐρυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μεμελετημένου, τέλειός τις καὶ ὑψιπέτης γεγόμην, οὐκέτι τὰ αὐτὰ τῶν ἱρράνων, ἀλλ' ἐπὶ τὸν δι' ἀκμῆς, καὶ ὡς ἐνῶν μάλιστα κύκλῳ ἐπισιτισάμενος, τὸ λοιπὸν ἔτεινον αὐδὴ τοῦ ἀέρος, τὰ μὲν πρῶτα, ἰσχνῶν ἔτι ἀπὸ τοῦ βάθους, μετέωρα γὰρ ἦν, ἐφόρουν καὶ τοῦτο ἀμαχῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῆς πρώτης ἀπεσπάσας ῥᾳδίως πάμπολλα ἐμαυτὸν, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audacius etiam experimẽtum aggrediebar: conscensáque arce demisi meipsum per præceps, atq; inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthũ ad Taygetum usque. Ergo quũ tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitãdis cogitabam: uerùm conscenso Olympo, cibo quam leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem obortæ oculorum uertigine obpro funditatem: & postea ferebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maxiné in

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν, τὴν γυμνὴν. προσελάσας οὖν, καὶ καθίσας ἐπ' αὐτῆς, διαπεραίνομαι, ἐς τὴν γῆν ἀνωθεν ἐμβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱππομόλγων Θρηκῶν καθορῶν, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δὲ, ἂν δόξειεν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλην τινὰ ἡδονὴν ἀπολαμβάνω. ΕΤ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα λέγεις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲν ἡμῖν ἐν ἀπολογουμένοις τῆς ἀπολαύσεως. ἀλλ' ἤ τι καὶ ἐλεῦ πάρεργον ἐγένετο, καὶ τοῦτο δήλωσον. ὡς ἔγωγε τὴν ὀλίγην προσδοκῶ ἀκοὴν ὀνήσεσθαι, εἴγε καὶ γῆς τι, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι αὔρας ἐνθουσιῶντι κατεφαίνετο. ΜΕΝΙΠ. καὶ μὴν ἐγὼ γάρ εἰμι τοῦτο ἀκριβέστερος, ἐπειδὴ, ὡς οἷόν τε, ἀνεμπόδιστος ἐπὶ τὴν σελήνην, τῷ λόγῳ συμπερανούμενός τι, καὶ

ximè in ala ſiniſtra, nempe uacuã turina. Huc igitur diuerti, ac ſuper eam inſidens requiescebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacũ Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciã, Perſidem, Indiamq; ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis Menippe, ne ulla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potiꝰ ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac ut hoc quoq; ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ formâ, deq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi uiſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſin

mulꝰ

καὶ συνιστάμενα τὴν ἄλλην τῶν ἐπὶ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον μέν μοι φαίνεται μικρὰν ἰδέσθαι τινὰ τὴν γλῶ ἐμοῦ, καὶ λίαν σφόδρα βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπλαγείς, διὰ πολὺ ἀπόρουν, πῆ δὴ τὰ τηλικαῦτα ἴδοι, καὶ ἐ τοσαύτην βάλασσαν. καὶ δὴ γε μὴν τὸν Ῥοδίων Κολοσσὸν ἐπισκοπούμην, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, ὃν ἰδών, ὡς τάχιστα ἂν μικρὸν ἐπὶ γῆ δόξαν ἐκπεφυκέναι ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερφυᾶ τινα, καὶ ἐ Ὠκεανὸς ἤδη πρὸς τὸν ἕλιον ὑπολάμπων, διαφαίνοντί μοι κατὰ βραχὺ τῶν ὄψεων ἐς τὸ ἀντικρὺς ἀπυρπολούμενος, ἅπασι τοῖς ἐπὶ γῆς ἀνθρώποις βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, ὁ κατὰ ἕθνη μόνον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γάμια, τὰ ὑγιᾶ, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ἑκάστοτε βίῳ ξύμφορα ἄρτια. ΕΤ. παντελῶς ἀπίθανα φὴς τούτοις, καὶ αὐτοῖς ἐναντία.

mulq; mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitumq;. Atque initiò quidem admodum puſillã quandam terram mihi uidere uidebar, multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem ubinam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum coloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haudquaquam ubinam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: ueruntamen iſta quòd ſint ſublimia, præq; cæteris eminẽtia, præterea oceanꝰ paulatim ad ſolẽ reſplẽdeſcẽs, indicabãt terrã eſſe id quod uidebã. Mox ubi fixim intenderẽ oculos, iam mihi omnis mortalium uita cæpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atq; urbes: ſed planè uidebãnauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, nuptias celebrantes, parturientes, ualentes, morbo laborantes, mori-

AM I. Iſta quæ nunc dicis, haudquaquam ſunt ueriſimilia, ac ſecum pugnantia.

Etenim

ἐπεὶ γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, πλησίον ἐγὼ ἵστημι, ὑπὸ τῆς μεταξὺ διατάσεως καὶ ἐπὶ βραχὺ σοι συναγομένου, καὶ εἰ μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, τάχα ἂν ἄλλό τι φῆσθα ἰδεῖν, οὕτω νῦν, παραπλήσιον Λυγκεῖ τινι ἄφνω γεγόμενος, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ἐπὶ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δέω, τοὺς τῶν ἐμπέδων νυστάζοντας; Μέν. οὐ μὰ τὸν Κύνειόν γε· μάλιστα ἐχρῆν σε εἰπεῖν, ὅτῳ, ἐπὶ οἷσι ἔστως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τὴν γῆν ἐθέλω, τὰ δ' ἄλλα ἐχρῆν τί σε καὶ ἐμὲ ἰδεῖν τοιοῦτον ὄντα; βάθος, ἐπὶ τοσοῦτον ἐφικνούμενον, πάνυ μ' ἔλιπε τὸ χρῆμα, ἡνίκα καὶ τὰ ἐπιφανῆ ἐχρῆν με τῶν ἀπορίαν, καὶ τοσοῦτον ἦν ὅσον μοι, ἡνίκα ὀλίγου δεῖν δακρυσμένῳ ἐφίστατο πατὴρ ἐμὸς Ἐμπεδοκλῆς, αὖθις δραπέτης τις ἰδεῖν, καὶ σποδῷ πολύς, καὶ κατακεκαυμένῳ, κἀγὼ μέν, ὡς εἶδον (εἰρέσθαι γάρ) ὑπανεφαίδλων,

Etenim quū paulo antè Menippe terrā reqreres propter ingēs in medio interuallū in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uidere te credidisses: quī repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo praterij. Siquidem quum ipsam quidem terram cōspectam agnoscerem, cæterùm reliqua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum ad hūc modum essem solicitus, ac propemodū etiā lachryma-

rer: adest à tergo sapiēs ille Empedocles, ea specie ut carbonariū quēpiā esse diceres, cinere oppletus atq; exustus. Hūc ego quū uidissem (dicēdū est enim) nonnihil q perturbabar,

rains

ratus dæmonem aliquem lunarẽ uidere me. At ille: Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullum r ego sum numen: quid me immortalib⁹ æquas? Sum Empedocles ille physicus. etenim ubi me præcipitem in craterẽ iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Iam nunc lunam incolo, aeriumq; plerunq; aërem uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquetq;, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Bene abs te factum est, inquam optime Empedocles, ubi primùm deuolaro rursus in Graciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Noualunijs ter ad lunam inbians uota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia, sed affectio quædã mouit animũ meum, quem te uidere affectum molestia.

ἀτὰρ οἶδας ὅτι ἀμείνων, ἢν ξυλλάβῃς γνώσῃ: μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, ἢν μή σού μου τὸν ἀχλύν τινα ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λεπτῶν οὐ μετρίως δοκῶ. ἠκούσιόν γε, ἦ δ' ὅς, ἐμοῦ ἀπόντος· τὸ γὰρ ὀξυλαβὲς αὐτὸς, ἄλλα γῆθεν ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδα, ἔφην. ἀλλ' οἶδας, ἦ δ' ὅς, ἀετοῦ τὴν δεξιὰν πτέρυγα τὴν λιχανὸν περιπεφυκυῖαν; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί οὖν τοῦτο πρὸς ὀφθαλμῷ κακὸν ἔχον; ὅτι, ἦ δ' ὅς, παρακωλύει τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ἔχων ὀξυτάτην, ὅσῳ μόνος ἀετὸς ἀντιβλέπει τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ἐστι βασιλεὺς, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ἢν ἀσκαρδάκτοις μὴ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, καί μοι ἤδη μετὰ μικρὸν ἔτι δεῦρο αὐτῶν, οὐχὶ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀετοῦ ἐνιδόμενον, τοὺς ἐμοὺς ὀβελοὺς. ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα

uerùm scis quid facies, quò perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut acutè uideas, id ipse tecũ è terra allatum habes pene te. Quid igitur est istud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquã, maximè: sed quid ale cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atq; ita demum est rex, & ingenua aquila, si non connuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omnì ex

πεύτα βασιλικῶς ἐσκευασ-
μένον, ἀλλ' ἴσως τοῖς νόθοις
καὶ ἀποκηρύκτοις.
ἐμοὶ μὲν γὰρ ἀρκεῖ, ἢν ἀνίσ-
χῃς μόνον τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν
ἔχειν βασιλικὸν. ἐὰν γὰρ ἀναπέ-
τῃς, μικρὸν ἀνασχὼν, ἐπισχὼν
τὴν γυπὸς τὴν πτέρυγα, δυνή-
σῃ μόνην πτερύξασθαι, κατὰ λό-
γον τῆς πτέρυγος, τὸν δεξιὸν
ὀφθαλμὸν ὀξυδερκῆ ἴσον τὸν
ἕτερον, ἀλλοίᾳ μηχανῇ μὲν
οὐκ ἀμβλύτερον ἀληθῶς, ἢ
μοίρᾳ δήπου ἢ χείρονι. ἄλ-
λως, ἐμοὶ μὲν ἐγὼ, οὐδὲ ἀριστε-
ρὸς ἂν οὕτω βλέποι. ἀλλὰ
γὰρ οὐ χεῖρον γένοιτο, οὐδὲ κα-
κὸν τὸν τέκτονας πολλάκις ἰσο-
μένου μοι δοκῶ, βατέρῳ τῶν ὀ-
φθαλμῶν ἀμαυρῷ πρὸς τὸν
κανόνα ἀποβλέπουσιν τὰ ξύ-
λα. ταῦτα εἰπὼν, ἅμα ἐποίουν
τὰ ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους πραγ-
θησόμενα. ἠρέμα κατ' ὀλίγον ὑπε-
πίμπλη, εἰς πλάτος ἐρέμα διολύ-
ων, αἰφνιδίως τάχιστα ἐπεφώτικέ
μοι, ὥστε καὶ πάμπαν τὰ
περίλαμπτα, καὶ τὰ τῶν τεκτό-
νων πάντα διεφάνη.

κατα-

ni ex parte satis regaliter ad
dornatus, quin magis adsimi
lis uideor notbis istis et ab-
dicatis. Attamẽ in te est, ut
at, ut protinus alterum ocu
lũ regalè habeas. Etenim si
assurges, uelisque cohibita
uulturis ala, alteram solam
mouere, iuxta proportionẽ
ale dextro oculo cernes a
cutè: quo minus altero cæcu
tias, nulla ratione succurrẽ
potest, propterea quòd ad
partem pertineat deteriorẽ.
Mihi, inquam, satis est si uel
dextra ex parte aquilino
more cernam. Nihilo enim
fiterit deterius, cum mihi nõ
rarò uidisse uidear fabros,
altero oculo melius etiam ad
regulam exæquantes ligna.
Hæc locutus, simul ea facie
bam quæ præceperat Em
pedocles. Ille interim pau
latim subducens sese, sensim
in fumum euanuit. At simul
atq; mouissem alam, ingens
lumen mihi circumfulsit,
adeò ut cũcta fierẽt in cõspi
cuo, quæ hactenus latuerãt.

κατακύψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν οἰκήμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπέσω δόμων ἑωρατο, εἰσόμενος λανθάνειν· Πτολεμαῖον μὲν οὖν νόσῳ τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου δὲ Ἀντίοχον Στρατονίκῃ λεκτρεύοντα λάθρα, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τὴν ἐκείνου τοῦ γυναῖκα, καὶ Ἀτάλῳ τὸν υἱὸν ἐγχείοντα τὸ φάρμακον. ἐπέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα τὸν γυναικωνίτην, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνον δὲ τὸν Μῆδον, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων ἄλλοτε ἐξω τοῦ ποδὸς, σκύφῳ χρυσῷ τῷ ὀφρυῷ πεπληγμένον. εἶδον δὲ τοιαῦτα ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἔξεστιν, μοιχεύοντας, φονεύο-

Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, uerumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clãculum innuentẽ, Thessalum Alexandrum ab uxore tolli è medio, Antigonum filij uxorem adulterio stuprantem, Attalo uenenũ porrigentem filiũ. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculã, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinum Medus è cõuiuio foràs protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè consimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes,

φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑποτρωγοντας, λῃστὰς, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαῦτα θέατρά μοι τὸν διάβολον. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γελοιότερα. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἑώρων, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ διακρινόμενον, καὶ νικῶντα τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπιοῦ φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν Κυνικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ καμαρωτῷ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοὺς τοίχους διορύττοντας, τοὺς λωποδύτας, τοὺς ἁρπαγάς; ἦλθε γὰρ ποτὲ καὶ κωμῳδία τις ἐφ' ἡμᾶς. ΕΤ. καὶ μάλα καὶ τοῦτο, ὦ Μένιππε, πάλαι ἔχει λέγειν· εἰσὶ γὰρ ἃ τῶν τυχόντων θεραπαινίδων οὐ φαύλως ἐπῄδειν. ΜΙ. παύσῃ δῆτα ἐξυβρίζων, ὦ φιλότης, ἀλλ' ἀκούσῃ, ἵνα γε καὶ ἐμοῦ αὐτὰ, cidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ facilitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum ob mille numinum peierātem, Agathoclē Stoicum de mercede discipulum in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurātem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfŏderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerēt? Nam uarium quoddam & undique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui re ĕ facies Menippe, si is a quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non uulgarē cepisse uoluptatem. ME. Ne fieri quidem p[o]test amice, ut cūcta ordine recēseā, quū spectare modò [i]a

ἔργων διαγλυφὰς ἐῶ. τὰ μὲν γοῦν κεφάλαια τῶν πραγμάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φασὶν Ὅμηρον τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. οὗ μὲν γὰρ ἦσαν εἰλαπίναι καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ δικασταὶ καὶ ἐκκλησία. καθ' ἕτερον δέ τις ἦν ἰδεῖν, ἐν γεώργων δὲ πρόβατα ἄλλο τι φαίνοντο. καὶ ὅτε μὲν εἰς τὸν Ῥοδανὸν ἐκβλέψαιμι, στίλβοντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας. ὅτε δὲ μεταβαίην ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐδόκουν τοὺς ἐν τοῖς ἕλεσιν. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐώρων. καὶ ὁ Φοῖνιξ δὲ ἐνεπορεύετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῄστευε. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἐνταῦθα τοίνυν τοσαῦτα ἅμα τὴν αὐτὴν γε μεμιξόμενα χρόνον, ὅρα σὺ ἤδη ἐκείνοις ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν ἦναι ἐφάνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παραχεασάμενος πολλοὺς χορεύειν ἔπειτα πρεσβεύειν τὸν ἀδύνατον

fuerit difficilimũ: uerùm rerum fastigia eiusmodi fermè uidebantur, qualia refert Homerus in clypeo, ubi erãt conuiuia, nuptiæ que, altera ex parte iudicia, & concliones: rursũ alia ex parte fabricabat quispiam, in proximo uerò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, uidebam belligerantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox ubi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabitur, Laco loris cædebatur, Atheniensis causſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm si quis producat multos saltatores, uel potius multas choreas; deinde præcipiat

τὴν ἑαυτῆ, τὸν συμφέροντα ἄρίστα, ἴδιον ἕκαστον μέλος, φιλοτιμουμένου διὰ πάντων, καὶ τὸ ἴδιον πρᾶσσοντας, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλλόμενα τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἆρα ἐνδυμῇ, πρὸς Διὸς, εἰς γέλωτα ἂν ἡμᾶς;

ΕΤ. πανταπασιν, ὦ Μένιππε, καγχάλιον καὶ τὸ ἀσχημονέστατον. ΜΕΝ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοί τινες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, καὶ τοιαύτης ἀνθρώπων βίος συνέστηκεν, ὁ μὲν ἀπφδὰς φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ ταὐτὰ οὐδὲν κινουμένων, καὶ τοῦτον τὸν ἄλλον ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ἡ χορηγὸς ἀπολύσῃ ἐκ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοῦτο δ' ἤδη γίνεται πάντων, ἅπαν σιωπώντων, οὐκ ἔτι τὸν συμφωνοῦντα ἀναυλον, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀδόντων. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, πανικῷ

cipiat ut omisso cœtu propriam quisque cãtionem canat. Deinde si certatim canat unusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, uocisque magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. Modis omnibus, Menippe, ridiculum ac confusaneum. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat dissentientia: quippe qui non modò sonent absona, uerùm & ornatu sint dissimili, diuersáque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutius chorcas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verùm in

πεικίλῳ καὶ παντοδαπῷ τῷ θεάτρῳ, πάντα ἦν γελοῖα ἀφ' ὧν ἐγίνοντο· μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῆλθέ μοι γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐριζομένοις, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὸ βραχύτατον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνας ἔχειν τὰ περὶ τὸν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι πλίθρα τινὰ κεκτῆσθαι χίλια, τῇ γῆ πᾶσῃ Ἕλλάδι ὄντα, ὡς τὸν μὲν πλεῖστον ἐφ' ἡμέραις τρισὶ διαπλῶσαι τὸ μέγιστον τετράγωνον, κατὰ λόγον, εἰ μὴ ἄρα ὁ Ἀργεῖος πολλαπλασίαν ἐκείνου τὴν ἐπίνοιαν τῶν ὅλων εἶχεν μέγα φρονεῖν πεπιστευκώς, ἀφ' ἑνὸς γὰρ τῶν Ἀντιλεόντων αὐτῶν, μιᾶς τῆς Κορινθίας ἀπεμαχόμην ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τῷ Πανελληνίῳ, ἀπὸ τοῦ Κιθαιρῶνος ἐλθὼν, ἐν ἡμέραις δυσὶ περὶ τοῦτο χωρίον, κατ' ὀλίγον μικρὸν Αἰγυπτίῳ πλίθρῳ τινὶ, τοσοῦτον ἑκάτερον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μικρὸν ἐνδεῖν, καὶ μᾶλλον ἐνίοτε ἐδόκουν

uario ipso ac multiformi theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebãtur omnia: præcipuè uerò mihi risum mouebãt ij q de agrorũ finib. cõtendebãt, qꝙ sibi placerẽt hoc nomine, q. Sicyoniũ agrũ colerẽt: aut q. Marathonis eã partẽ haberẽt, quæ est iuxta Oenoẽ, aut q. in Acarnania iugerũm mille possiderẽt: cũ uniuersa Græcia, quẽadmodũ tũ temporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spacium habere uidereтur. Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quãplurimum agri possidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Peloponnesum Hexissem oculos, deinde terrã Cynosuræ subiectã aspexi, uenichat in mẽtẽ, pro ꝙula regiõe, quæ nihilo esset latior Ægyptia, tam ingẽs Argiuorũ ac Lacedæmoniorum mutuando cecidisset uno die. Porrò si quẽ cõspexissem

auro

χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὀκτὼ δακτυλίους τε ἔχοντα ἑκάστῃ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ μοι ἐδόκεις ὑπερφυῶς γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, μικρὸν ἢ τὸ μέγεθος. ΕΤ. ὦ μακάριε Μένιππε, ἢ παραλήρει ὅτι; ἀλλ' ἄγε δή πόλεις, καὶ ἀνθρώπους αὐτοὺς, ὡς ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ ἐθεώμεθα αὖ; ΜΕ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγυιὰς ἐπιπολάζουσας, τοὺς μὲν ἰέναι μέλανας, τοὺς δὲ ἐρυθροὺς, τοὺς δὲ ἐνίους, καὶ βιάζεσθαι, ἔστιν ὅτε δὲ ἰσχυρίζεσθαι αὐθις ἐς ἑτέραν πόλιν, καὶ ἕνα μόνον τὸν πόρον ἐμφέρειν, ἐκ δὲ ἀρτάνας πιθήκων ἢ πυγμαίων λίτρας, ἢ πυρῶν ἡμίεκτον μόνον, δι' ὅλης ἡμέρας, ἐπὶς δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐκ τοῦ ἀγροῦ, καθάπερ ἐκ μυρμηκιᾶς τινὰς, καὶ ἀναπλήσαι τινὰς, καὶ διαπεσεῖν καὶ πρηξάντας, καὶ μαστιγίας καὶ φιλοσόφους. πολλὰ δὲ καὶ πόλεσι αὐτοῖς αὐδρώποις, τοῖς μυρμηκίοις μάλιστα ἐφικέσθαι. ἃ δὲ σοι δοκῶ μικρὰ τὰ ἀκροθίνια, τὰ ἀνθρώπινα ἐκέκτητο τῷ μυρμήκων γένει,

auro superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnoperè ridebam & hunc. Nam Pangæum universum una cum ipsis metallis, vix erat magnitudine micæ. AMI. O' te felicem Menippe, qui tam novum spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iovem, civitates, atque homines ipsi, quanti videbãtur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquis in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in civitatem redeũtes. Atq; hæc quidè fimũ exportat, hæc alicũde raptã fabæ tunicã, aut dimidiatũ frumẽti granũ currès apportat. cõsentaneũ ẽ aũt pro ratione y uitæ formicarũ esse apud illas et ædiũ fabros, et tõcionatores, & magistratus, et musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cũ ipsis viris formicarũ nidis maximè videbãtur assimiles. Quòd si tibi videtur humilis exẽplũ, viros cũ formicarũ republica cõferre,

τὸς παλαιὸν μύθους ἐπίσκιψιν τῶν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπειδὴ δ' οὖν ἅπαντα ἱκανῶς ἐθεασάμην, καὶ κατεγέλασά μου, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπήδησα δείσας ἐς μεγιόχους Διὸς, μηδὲ σταδίους ἄλλους. ἅμα τῇ σελήνῃ ἀνελλιλύθειν, καὶ ἡ σελήνη, γυναικείᾳ φωνῇ χρησαμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ἴσθι, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λίγεις κἄν, ἔφ' ἐγὼ βαρὺ μὲν γὰρ οὐδὲν ἔσται, ἢ μή τι φορτίον ἔσται. μηδαμῶς, ἔφη, τοιοῦτόν σοι χαλεπὸν, καὶ λίγειν ἀστεῖόν τι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ. ἀκούσομαι γοῦν, ὦ Μένιππε, πολλὰ μὲν δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούσας, εἰς ἐθέλω ἔτι ἐπὶ τοῦτο ὄρθιον, ἢ τὰ μὲν πολυπραγμονῶν, τίς εἰμι, καὶ πόθεν, ἢ καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν διχότομος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ εἰ μὲν κατοικεῖσθαί τί μοι φαίνοιο, οἷ δὲ, κατόπτρου δίκην, uetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim [z] Myrmidonas, gentem bellicoſiſſimam, è formicis uiros natos eſſe. Iam poſteaquam ſatis ſpectaſſem omnia, ſatisq; riſiſſem, excuſſi meipſum, ſubuolaui ad reliquos diuos Iouis alti tonantis in ædes. Nondum ſtadium aſcenderam cum Luna, [A] fœminea ſonans uoce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inſer ui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam: neque enim erit moleſtum, niſi ſit quid oneris ſit portandum. Nuncium, inquit, quendam haud graue, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Eneo cor, Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis philoſophis audiens, quibus præterea nihil eſt negocij, niſi ut curioſi res meas exquirãt, quæ ſim, ũta ſim, & quã ob cauſam diſſecer, dimidiatæ iq; fiã, curiq; utrinq; gibboſa uidear. Tũ hi me dicũt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra mare ſuſpen-

κατακρημνίσαι τῇ θαλάττῃ. εἰ δέ τι, ὦ, τι καὶ ὕπαγε & ἔκπεσόν, τοῦτό μοι προσέπτουσι. τὰ πλούτου δὲ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τι καὶ νόθον εἶναι φασί μοι, σύνδυο ἥλιον, πρὸ τοῦ ἡλίου. καὶ ὁ παῖς εἶναι καὶ πρὸς τούτοις με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκρεῦσαι καὶ στασιάσαι προαιρούμενοι· οὐ γὰρ ἱκανὰ ὧν αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ ἐρέσθαι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον, καὶ τὸ πόσα ἐγὼ συνίστημι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τὰς νυκτῶν, αἰσχρὰ καὶ κατάπτυστα, οἱ μὲν ἡμέρας συνδρῶσι, καὶ αὐχμοῦ ἔχουσι τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοί, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ἀποβλεπόμενοι, νυκτὸς δὲ ταῦτα ἔρδουσι, ἔμπας σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, καὶ διαφθείρειν τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ σκέπῃ ἕκαστον βίον. εἰ δέ τινα ἴδοιμι αὐτῶν μοιχεύοντα ἢ ἁλίσκεσθαι, ἢ ἄλλο

re suspensam esse. Alij rursus quod quisq; secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lunam aiunt mihi & furtiuum esse, et adulterinum. quodq; supernè à sole proficiscatur neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neq; satis erat illis quae de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cum interdiu tetrici sint, & aspectu uirili, habituque graues, et imperitorum oculos in se conjectos habentes. Atq; ego cum ista uideam, sileo tamen. Neq; enim decorum arbitror, retegere atq; in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq; in operto uiuat uitam. Quinetiã si quẽ conspicerem adulterantẽ, aut furantẽ, aut

aliud

ἀλλότι τελευτῶντα συνέφρινόν τε, ἀνὺς ἐπισπασάμενός τὸ νέφος, ἐνεκαλυψάμην, ἵνα μὴ δείξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, ἐκθεῖν πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐναρχομένους. εἰ δὲ ἤδη καὶ νεᾶσι, διαπεπραγμένης μοι τοῦ λόγου, καὶ πάντα βόρειον ὄβριν ἔχοντες. ὅτι νὺ τῶν νόσων, πολλάκις ἐνεκαλυψάμην μετανοῶν ἐπὶ τοιούτῳ, ἵν' αὐτῶν τῶν περιεργιῶν ἀφ' ἑαυτοῦ δίκην φύγω. μέμνησο οὖν τοῦτό τι ἀπαγγεῖλαι τῷ Διὶ, καὶ προσθῆναι ὅτι μὴ δυνατὸν ἐστί μοι, πάλαι χωρὶς μίσους, ὧν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐνόσους ἐκφύγῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπισφίγῃ, καὶ τῶν Στοικὸν καταπαύσῃ, καὶ τῶν Ἀκαδημίαν διαφθείρῃ, καὶ τῶν ἐν Περιπάτῳ διατριβάς. ἵνα γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρξω μοι, ἐνεμέρα πρὸς αὐτὴν γενομένη βραδέως. ἵνα τοῦτο, ἐφ' ὃ δ' ἐγώ, καὶ ἄμα πρὸς τὸ κάκιστος ἕκαστος τῶν ἐμῶν νεῦσον τῶν ἐμὴ ταῦτ' ἐνέχοντο,

aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne uulgò ostenderem uiros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis professioni essẽt decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò ut (testis est mihi nox ipsa) sæpius in animo habuerim, quàm possem binc longissimè demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguã effugere. C Hæc igitur memineris ut Ioui renũcies, simulq; illud addas, ne fieri quidem posse ut hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exuratque: quæ in Peripato habentur diatribis finẽ imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, ut mihi parcatur quies, desinant'que me quotidie commetiri. Fieri, inquam, quæ mandas, simulq; rectà ad ipsum cælũ tendebam,

Nulli

ἔνθα μηδὲ ὅτι βοῶν, ἢ ἀν-
θρώπων φαίνοιτο ἔργα. μετ' ὀλί-
γον γὰρ καὶ ἡ σελήνη βραχεῖά
μοι καθαιρᾶτο, καὶ τῶν γλαῶν ἤδη
καὶ ἀποκνυπτή. λαβὼν δὲ τὴν
ἕλξιν ἐν ἀριστερᾷ, διὰ τῶν ἀστέ-
ρων πετόμενος, ῥᾳδίως ἐπλη-
σίασα τῷ ἀετῷ, καὶ τὸ μὲν πρῶ-
τον ἐδόκουν μοι, ὡς εἶχον αὐ-
τὸν ἴσον παρέναι, δεδιέναι γὰρ
ἐμέλλω. ἀναλαβὼν, ὅτι δὴ
ἐμισοῦμέν ὑπ' ἀετοῦ τὸν Δί' ἐν
τῷ ἠπιστάμην ἐν πολλοῖς ἤδη
τύχαις τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐ-
λογιζόμην, ὡς τάχιστα κα-
τατοξεύσουσί μι, γνοὺς τὸν
ἐπίκουρον πτόρθυγα προσιόμε-
νον. εἶδον γὰρ κρίνας τὸ μὲν
πρόσωπον ἀνθρώπου, ἐκπλῆ πρὸς
σελήνην τὸν θύρσον. ἐκπλαγεὶς
δὲ Ἑρμῆς, καὶ νεύσας ἐπανε-
λίμψατο, ἀπὸ τοῦ κατὰ σκοπὸν,
φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλί-
γον εἰσεκλήθην, παῖν ἀκλεὴς
καὶ δείμων· καταλαμβάνω τὲ
πρόσωπα ἅμα συγκαθημένους,
καὶ αὐτὸν ἐκφόβους ὑπὲρ

Nulli ubi comparent homi-
núm ue boúmue labores.
Etenim D paulo pòst ipſa
etiam Luna mihi perpuſilla
uidebatur è ſublimi. Tan-
dem & terram obtexerat.
Porrò relicto ad dextram
ſole, per ipſas uolans ſtellas
tertio die ad cœlum perue-
ni. Ac primùm quidem mihi
uiſum eſt protinus itaut erã,
introire: ratus facilè fieri
poſſe ut fallerem, quippe di
midia mei parte aquila, por
rò aquilam ſciebam iam o-
lim eſſe Ioui familiarem.
Pòſt apud me perpendeo
bam, illos quãprimùm de-
prehenſuros eſſe me, q alte-
rã alam ulturinam indutus
eſſem. Quapropter optimũ
factu ratus, non temerè ue-
nire in periculum, adiens
pulſaui fores. At Mercurius
audito pulſu, ac nomẽ per-
contatus meum, feſtinatò
abijt, Ioui renunciaturus.
Nec multo pòſt introſum accerſitus, magnopere pa-
uitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõ-
ſidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim

animos

ρατη γὰρ ἐνυχῆ τὸ παράδοξον μα θ ἀθηλμίας, ἡ ἐσω ἐλί πω πάντας αὐδρώπους ἀφίξε σθαι παρισλίκως, τὸν αὐτὸν ῥόπον ἐπιφερομένους. ὁ ἢ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, ἐμέ τι καὶ Τιτανῶδες ἐς ἐμὲ ἀπειλῶν, φησί, Τίς, πόθεν ἐς ἀνδρῶν, πό θι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ ἢ, ὡς ἔτ' ἔκπαγλα, μικροῦ μὴ δέδιέναι τὸν ἐκ Διὸς, αὐτόμολον ἢ ἐμὲ ἀγαπᾶς, ἡ τὰ τ' ἄλλα μεγαλοφωνίας ἐμβεβρονταμένος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα κατὰ λογόμην σαφῶς, ἀπὸ τοῦδε αἰῶρος, ὡς ἐπεθυμῶ πάνυ τὰ μετέωρα ἐμμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι πρὸς τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀνδεκία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύοιμι διαπαιωμένης ὑπὸ τ' λόγων, ἀτακτεῖν τὸν ἱππέα, ἡ τὰ πτερὰ, ἡ τἄλλα πάντα, μάχεσθαι πρὸς τὸν ἱππέα. ἐπὶ πᾶσι ἢ πρισάμενος, τὰ ὑπὸ τῶν σκιόδων ἐπιτηλικά. μετὰ ταῦτ' ἄρ' ἐγὼ ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανιὼν τῶν ἐρρέθην, τί ἂν

animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum ut mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili uultu tor uoq; & E Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, et unde uenis? ubinã urbs tibi, quiue parentes? Hoc ubi audiſſem, propemodum metu ſum examinatus. Atta mẽ cõſtiti ſtupidũ, præq; uocis magnitudine F attonitũ. Aliquanto pòſt ad me reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quẽ admodum concupiſſem ſublimia, illa cognoſcere: quemadmodum acceſſiſſem ad philoſophos: quemadmodum pugnantia loquentes audiſſem: quemadmodum deſperaſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tã alis, reliquaq; omnia uſque ad ipſum cœlũ. Poſt omnia addidi quæ Luna mãdarat. Itaq; ridès Iupiter exporrectis aliquãtũ ſupercilijs:

Quid

λέγοις, φησὶν, Ὦ τοῦ πρὸς, περὶ Ὠτου καὶ Ἐφιάλτου; ἦτα περὶ Μένιππου ἐπιλαμβάνῃ εἰς τὸν ἀέρα ἀναβάσεως. ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σε καλοῦμεν, αὔριον δέ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις, χρηματισούμεθα· νῦν δὲ ἀπιέναι σε καιρὸς ἦν. ἅμα δὲ ταῦτα ἔλεγε, βάδιζε εἰς τὸ εὐθύτατον τοῦ ἀέρος· καιρὸς γὰρ ἐκεῖ πάντα τῶν ὄντων πυνθάνεσθαι. μεταξύ τι προϊὼν, ἀνάκαμψόν με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐνθένδε, πόσος νῦν ὁ σῖτός ἐστιν ὤνιος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ εὐφόρουν ὑμῶν ὁ πέρυσι χειμὼν κατέκλυσε, καὶ εἰ τὰ λάχανα δίψῃ πλέονι ἐκπίπτει. μετὰ δὲ ταῦτα, εἴ τις ἐν λοιμῷ τῶν ἀπὸ Φαιδίου, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐλλείπουσιν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσοῦτον ἤδη, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὐτοῖς ἐπιτελέσαι διανοοῦνται, καὶ εἰ συνελήφθησαν οἱ ἐν Δωδώνῃ νεὼν σεσυληκότες τις. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπήγγειλα πάντα, εἶπέ μοι Μένιππε, ἔφη,

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialte, cum ausus sis & Menippum in cælum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simul & cum dicto surgens, ibat ad eam cæli partem, unde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat ut uotis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa. Quanti nunc uænit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter uos tetigit? Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, numquis adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quã ob causam Atheniẽses tot annos Iouialia intermisissẽt. Et nũ in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissẽm: Dic mihi (inquit) Menippe, de ma

περὶ ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι: τίνα, ἔφην, ὦ Ἑρμῆ, ἢ τῶν ἀνεβιβάστων, βασιλέα σὲ εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔγωγε, ἔφη, τὸ δὲ φιλόνεικον αὐτῶν ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ὧν γάρ ποτε χρὴ ἕνεκα, ὅτι μὴ μάντις ἐδόκουν εἶναι τοῖς, μὴ ἰατρὸς, καὶ πάντα ἑνὸς ὄντος ἐγώ, μιᾶς δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. μὴ γὰρ Δωδώνην τὴν Πίσαι, λαμπρὰς μὴ περιβλέπειν ἐᾶσαι πᾶσιν ἦσαν, ναοὶ δὲ πανταχοῦ θυσιῶν, ἀφ' ἑκατόμβης μεγίστης· ὃς δὲ ἦν ἐμοὶ Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατειλήφατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸν ἰατρὸν ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸν Βενδίδειον ἐγίνετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβίδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ τούτοις μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἄγουσι, καὶ ἱκετήριας παρίασιν· ἐμοὶ δὲ, ὥσπερ παρωχημένῳ, οὐδεὶς τιμὴν νομίζουσιν, ἀν-

de me uerò quam habent homines opinionem? Quã inquam, ô Iuppiter, nisi maximè piam? nimirum omniũ Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contentionẽ illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & uates esse uiderer, & medicus. In summa, unus erã omnia. Tum Iouis plenæ erant & uiæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac cõ spiciẽdæ omnib. Porrò præfamo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Æsculapius medicinæ officinã Pergami, simul atque Bendidium natum est in Thracia, Anubis templũ in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem cõcurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi uerò tanquam ætate defecto, abundè magnũ honorem habuisse se putãt, si solido

ὧδε διὰ πάντι ἄλλῳ ἐτῶν βίων θύσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυχρότερόν σε μᾶλλον τὸν βωμὸν ἰδεῖν τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα εἰς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτοὺς παρεσόμενον διακοῦσαι τῶν εὐχῶν. ἦσαν δὲ φρέατος τρόπον ἐσκαμμένα, καθάπερ ἐστὶ τὰ τῶν ἀρυτήρων στόμια, καὶ πρὸς ἑκάστῃ βρύσῃ ἐκέκειτο χρυσοῦς, καθίσας δὲ ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρώτου ὁ Ζεύς, καὶ ἀφελὼν τὸ στόμα, παρεῖχε τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν. ἤκουε δὲ πάνυ ταχέως ἅμα τοῖς διέσμασι καὶ τοῖς κιόσιν. συμπαρακινοῦντα γὰρ καὶ αὐτὰ ἑκάτερα ἅμα τοῖς οὖσι χρῆν, ἴσχυε δὲ τοιάδε· ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι δοίης· ὦ Ζεῦ, τὰ πρέμνα μοι φῶτα, καὶ τὰ σκόροδα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀπόθανε. ἄλλος δέ τις αὖ φάτο, ἐάν μοι πλουσία γυνὴ τύχῃ· ἐάν μοι κάδωμαι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ.

si solido quinquennio sacrificarint in Olympia. Proinde uideas arsus meas frigidiores, quàm sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, ubi consessurus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula. iuxta unamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cum ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni indique terra, diuersa uaria. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebã uota. Erant autem huiusmodi: O' Iupiter, contingat mihi regnum. O' Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O' Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres meæ uxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri.

γένωμαι

γένοιτό μοι νικῆσαι τὸν δίαυλον, στεφανῶσαι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειον ηὔχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ὗσαι νύκτωρ, ὁ δὲ λιπαρῶς ἥλιον. ἐπανιόντων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τῶν σὺν χῷ ἑκάστων ἀκριβῶς ἐξετάσας, οὐ πάντα ἐπεψηφίσατο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἐάσας πλεῖν, ἕτερον δὲ αὐήνας· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, πρὸς εἶναι σὺν διὰ τοιμίου, καὶ ἐπὶ τὰ δίκια πλεῖν φέρων, ἅτε ἂν οὔσας ἀπράκτους εἰς τὸ παράπαν, ἀπιφυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένωνται τῷ οὐρανῷ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀπορουμένου αὐτὸν ἐθαύμαζον. δύο γὰρ ἀνδρῶν ταὐτόπτια εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁπότερῳ μᾶλλον ἐπινεύσειε αὐτῶν. ὥστε δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖ τι ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύρρων, ἐπῃώρητο καὶ διεσκόπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτιστο τῶν

Contingat mihi uincere lio tem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigeo bant, hic optabat ut spira ret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo, Solem. At Iupi ter audiens, & singula uo ta diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: uerùm hoc concessit Satur nius, abnuit illud. Nam iusta uota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dexe trã statuês, rursus iniqua re mittebat irrita, flatu deor sum redigẽs, ne possint ad cœ lũ accedere. Super uno quo dã uoto uidebam illũ etiam ambigentẽ. Etenim cũ essent duo qui diuersa peterent, æ quales uictimas pollicitan tes, nõ inueniebat utri potius annueret. Itaque iam Acca demicam illud illi accide bat, ut nihil statuere pos set: uerùm exemplo Pyr rhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quum iam satis uota

τῶν propo-

φῶς ἀνέχαις, ἐπὶ τὴν ἐξῆς με-
ταβὰς θρόνον, καὶ τὸν ἀφε-
στῶτα δυοῖν ἀκροιν ἐφεδρίαις, τοῖς ὄρνισι ἰσχόλαις, καὶ τοῖς ἐμπύροις. χρηματίσοντι δὲ καὶ τούτοις, καὶ τὸν Ἑρμόδωρον Ἐπικούρειον ἐκπρίσας, μετῆλθε ἐπὶ τὴν ἐξῆς θρόνον, καὶ ἅμα καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς προσέξων, ἐπ' ἐκεῖνον ἐπὶ τὸν τῶν ἐνυπνίων θυρίδα μεταβήσεσθαι, ἐξ ἧς ἐμάντευε αὐτοῖς, ἀκουσόμενος τῷ Διὶ τοῦ δεινοῦ ἐκείνου τυπτομένου. ἀποτάξας δὲ τούτοις, προσέταττε τοῖς ὥραις, ἃ δεῖ ποιεῖν, τὰ μὲν παρὰ Σκύθαις ὄντα. παρὰ Λίβυσιν ἀστράπτοντα. παρ' Ἕλλησι νιφόντα. σὺ δὲ Βόρεα μὴ πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ, σὺ δὲ ὁ Νότος εὐδιάζων ἔστω. ὁ δὲ Ζέφυρος τὸν Ἀδρίαν διακυμαινέτω. καὶ ἡ χαλάζης ἐκεῖ μέδιμνοι χίλιοι διασκεδαννύσθωσαν ὑπὲρ Καππαδοκίας. ἐκαστέρωθι δὲ ὑὰ ψακὰς αὐτῇ διφυμιζέσθω, ἐπὶ μᾶλλον δὲ τὸ σύμπαν, ἀέρων γὰρ ἤδη καιρὸς ἐστὶ. πλὴν ἐν οἷς τόποις Δεῖ.

proponentibus dedisset operam, ad K proximam digressus sellam, & ad secundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi bis quoque responsum esset, ac Hermodorum Epicureũ fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam se se transtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. L Hinc ad sacrificiorum feneſtram transiit, per quam fumus ascendens denunciabat Ioui nomen uniuscuiusque qui rem diuinã faceret. M Rursum omissis his, uentis et horis mãdabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgarato, apud Græcos ningito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note quiesce. Zephyrus Adriani undas cõcitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modij dispergãtur. Tãdem omnib. fermè ordinatis, discedebamus in eũ locũ ubi cõpotant Dij. N Iã enim cœnæ tẽpus erat

καὶ μὲ ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὴν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μυθικοὺς τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ σῖτον μὲ ὁ Δημήτηρ παρέχει, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέας, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανδύας.

ἅμα δὲ καὶ ἡδὺ ἀμβροσίας ὀσφραίνομαι, καὶ τοῦ νέκταρος παραγεύομαι. ὁ γοῦν βέλτιστος Γανυμήδης, ὃν φιλεῖ ὁ πατὴρ ὁ Ζεύς, ἐπειδὰν ἀπιβλέπωμαί πως τὸν Δία, κυάθιόν μοι ἡ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐπιχεῖ μοι φέρων. ἐμὲ δὲ, ὡς ἅπαξ εἶπα, καὶ αὐτὸς, ἅτε οὔτε σῖτον ἐσθίων, οὔτε οἶνον πίνων, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν παραθρύπτω, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκομαι· μάλιστα δὲ ὅταν θύωσι, σπινθῆρα τὴν ἐκ τῶν θυσιῶν κατανύσω, αὐτῇ πίαιν ἀναθυμιάσω, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προχέουσιν.

meis Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos illos et ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiæ & nectar furtim degustabã. nã optimus ille Ganymedes, ut est hominũ amãs, siquando conspexisset Iouẽ auertere oculos, nectaris cyathum unum, nõnunq; etiam duos mihi infundebat. Dẽique rõ, quẽadmodũ alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, ut ego, illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vinæ uerum ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè uerò gaudent uesci sacrificiorum fumo, uenã cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

ἐν δὲ τῷ δείπνῳ ὁ τε Ἀπόλλων ἐκιθάριζεν, καὶ ὁ Σειληνὸς κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, ἥ τε Ἡσιόδου θεογονίαν ἦσαν ἡμῖν, καὶ τῶν πρώτων ὠδῶν ὕμνον τὸν Πινδάρου. κἀπειδὴ κόρων ἐλάβομεν, ἐκοιμώμεθα, ὅτε ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπειδὴ ὑπερβεβλήκει. Ἄλλοι μὲν γὰρ θοἰ τι, καὶ κοιμᾶσθαι ἐπεπόνητο, εὖδον πανευτυχεῖ, ἐμοὶ δ' οὐκ ἔχω πόθεν ὕπνος· ἀναλογιζόμενος γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μᾶλλον δὲ ἐπῆνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ὁ φύσει πώγωνος οὐ πω γίνεται νέος ἐν ἡλικίᾳ, τὸ ἐλὶς παρίεται καὶ, καὶ συνοχλεῖ. ἔστι μὲν οὖν μικρόν τι παιδάριον. ἴσθι γὰρ Διονυσιάς ὁ Ζεύς, προσέταττε κηρύττειν ἐκκλησίαν. κἀκεῖνο παρῆκεν ἅπαντας, ἡνίκα λέγων. Τῶν μὲν αἰτίαν τῆς ξυναγωγῆς ὑμᾶς, ἡ χρεία ἔστι καὶ ξένος παρέσχεται, κἄλλως ἦ βελόμενοι ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιβεri aduenit. Verùm quum alioquin iam olim mihi fuerit animus communicare uobiscum de philosophis, maxi-

Cæterùm inter cænãdũ ego Apollo cithara canebat, ego Silenus Cordacẽ saltabat: et Musæ surgẽtes in mediũ, tũ Hesiodi Theogoniam nobis canebant, tũ primũ ex Pindaricis hymnũ cãtabãt. deinde omniũ laudi sequentes quo quisque excellebamus loco, satis iucunde potu. At reliqui noctẽ diúque bonemeq; per omnẽ Dormibãt, me nequaquã somno prorsus alius habebat: uerùm mecũ animo uersabã cùm alia pusilla, tũ illa præcipuè, quã fieret ut Apollini tãto iã tẽpore nõ proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cælo, quã sol semp adesset, unaq; cõuiuiũ agitaret. Ac tũ quidẽ pusillũ obdormiui: mane uerò surgẽs Iupiter, iussit indici cõcionẽ. mox quũ adessent omnes, sic fari incepit: Vti uos cõuocarem, in causſa fuit hospes hic, qui

φάγι ἀπὸ τῶν συλλόγων, καὶ ὧν ἐκάτερα μιμοῦνται, πρόφασιν μὲν, ἴσως, μηκίστην ἐπὶ πλεῖον ἐν παραστάσει τὴν διάσυρσιν· γίνεται γάρ τι καὶ φιλοτιμίας ὄφελος, οὐ μὴν μέλλοῦσί γε βίον ἐπιτηδεύειν, ἀργὸν, φιλόπαιγνον, προπετῆ, ἐξύβριστον, ἀπόλιχνον, ἀπίμπλειν, τύφου μεμεστόν, ὕβρεως ἀνάπλεων, καὶ ἵνα παθ' Ὅμηρον εἴπω, ἐπὶ γαῖαν ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν οἱ συντάγματα διαιρεθέντες, καὶ διαφέρειν λόγων λαβυρίνθοις ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὶ ὀνομάζονται, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκοὶ, οἱ δὲ Ἐπικούρειοι, οἱ δὲ Περιπατητικοὶ, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ, ἵνηκα σεμνὸν, τῶν ἀρετῶν ὠνομάσθησαν, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπὶ μέτωπον, καὶ πώγωνας ἐθνικοὺς ἐκόμησαν, περιφέροντα ἰδίου πλάττου σχήματι, κατάπτυστα ἅπαντα περιπίλλοντες, ἐκπεπληγμένοις τοῖς θεωμένοις ἐκείνοις ἐπιφερόμενοι, ὧν ἑκὼν ἀφίεμι τὰ πρόσωπα, καὶ τῶν χρυσίππων ἐκείνων φολκὸν,

méque uerò à Luna, bis quæ de quibus illa queritur, commotus, statui laudique quam diutius prorogare cōsultationem. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita flutare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, querulum, studiosum, & flultum, fastuosum, cōtumelioſum: & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Isti igitur in R sectas diuisi, ac uarijs rationum labyrinthis excogitatis, alij seſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item uocabulis bis multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerādū? illud uirtutis nomen induerint, tū adducti in altum supercilijs, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestādos mores secum circumferentes: similimi nimirū istis T Tragœdiarum histriōibus, quibus si personas stolamq; illā auro sparsam detraxeris,

quod

τὸ παλαιστικὸν ἔχει γελοῖον
κόβρασιν, ἐπὶ δραχμῶν ἑπτὰ
ἀγῶνα μισθωτόν. τοιοῦτοι
ὄντες, κόβρασιν μὲν ἅπαν-
των καταφρονοῦσι, περὶ δὲ
ἀλλήλων διεξίασιν· καὶ σκώ-
πτουσι δριμεῖαν παράνοιαν
τῶν τι παιδαρίων ἐρωτῶν-
τα φαυλότερον, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀ-
πορίας ἐπιδείκνυσι, καὶ περὶ μὲν
τοῦ μαθητὰς παρεῖναι οὐδὲ καὶ
σωφρονίσαι ἐπιμελοῦνται, καὶ πολύ
τω καὶ ἀδόνως κατακλίνονται· μό-
νοι δὲ καὶ παρ' ἑαυτοῖς γεγόνα-
σι, τί ἂν λέγοι τις, ἴσασι μὲν ἐσ-
θίοντες, ἴσασι δὲ ἀφροδισιάζο-
σιν, ἔστιν δὲ περιλάχνοι τ' ὀ-
φθαλμῶν τὸν ῥύπον· τὸ δὲ πάν-
των δεινότατον, ἔτι μηδὲν αὐ-
τοὶ μόνοι πονηροὶ μόνοι ἰδιῶ-
ται γίγνεσθε, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ
περιττοὶ καθιστῶντες, ὅτι περὶ
ὧν πολλῶν ἐναρίθμιοι, ἔστ' ἐν
βουλῇ, ἔστι τῶν ἄλλων κα-
κηγορεῖσι, καὶ λόγους τινὰς πε
ρὶ σωμφορέωντες, καὶ λεπτὰ
ρίνια τινὰς ἐπιμιλιτωνώτες,

quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nempe bomunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cũ ſint, V mortales quidẽ uniuerſos aſpernãtur, de dijs uerò abſurda prædicant, contractiſq; cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negocij ſit fallere) nobilẽ illam uirtutẽ oſtẽtãt, & uerborũ ambiguitates docent, atque apud diſcipulos tſperãtiã ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac uoluptatem execrantur. Cæterùm ubi ſoli & apud X ſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitẽt, quàm immodici ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cum ipſi nihil agant neq; publicũ, neque priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, nuſquam numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac uirulenta quædam Y diẽta congerentes, neque non maledicta quædam meditati,

ἐπιτιμῶσι, καὶ λοιδοροῦσι τοῖς πλησίον, καὶ ὅτι ἂν αὐτῶν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκῇ, ἐς τοῦτο μὲν γαλεφωνότατός τις ἦν, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. πολλοῦ τοι τὸν διατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων ἐῶ ὁρᾶν, σὺ δὲ δή τί πρᾶττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν; φαίην ἄν, ἐγὼ τὰ μὲν πολλὰ καὶ ἀληθῆ βίλοι λέγειν, ὅτι πλοῦν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μετιέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ. κἀπράγμων εἰμὶ, καὶ φιλήσυχος, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ αὐνπόδητος ἐν χειμῶνι περιέρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ κακὰ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συνοράσω. καὶ ἐάν τις ἀψήνῃ τῶν πλησίον ὠμοτέρων, ἢ ἀνάρμοστα ᾄσῃ, τοῦτο φιλονεικῶ, καὶ ἀγανακτῶ. ἐὰν δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑταίρων μεθύσκηται νεωτέρων, ἰδιωτικόν τι καὶ δραπετικὸν φθέγξηται, ἀγνοῶ. τοιοῦτος μὲν

obiurgant, proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantem, et cæteros incusantem perconetur ad hunc modum: Tu uerò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad uitam conferre? nimirum respondebit, si modò uerum uelit, fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artē aliquam aggredi, superuacaneum mihi uidetur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac uelut Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calumnior: ac si quis diuitum sumptiosius obsonarit, aut amicam habeat, id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium mor

bo decumbat, curaq; & obsequio egeat, id ignoro. Hoc

g iiij

μεν ἔστιν ἡμῖν, ὦ Ζεῦ, ταῦτα τὰ δήματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι καλούμενοι αὐτῶν λοιδοροῦσι, μάλα δὲ ἀηδῶς ὑβρίζουσιν, ἀηδῶς δὲ ὑμῶν καθάπτονται, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε εἶναι τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπήν. ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, διότι δεῖ ἅπαξ ἤδη περὶ πάντων τούτων βουλεύσασθαι, ἢ μὴ φθόνος ποιήσεται. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλείω δὲ οὐδὲν ἔξεσθε προσλαβόντες; ἢ μὲν γὰρ ἢ σελήνη αἰτιᾶται, πάντα ὑπὸ τοῦ ἥλιου χθὲς ἀπολωλέναι· πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε, ἢ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γένηται· ἂν ἀφελήσητε, καὶ ἡμῖν ἀσφαλίσεται. εἶπεν δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετρύβετο. καὶ οὗτος ἦν ἀπαντῶν, κορώνιος, καταφλιξον, ἰπόρριψον, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἀσυχία δὲ ἦν· ἐκ τοῦ κύκλου παραγγέλλει, ἴσα ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ

genus sunt nobis, ô Iupiter, hæ pecudes. Iam uerò qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumelioſi, neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neq; omnino conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt ut de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel ualeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in uita, nō mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hoc accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat cōcio. mox clamatū eſt ab omnibus: Effulmina, exure, cōmitte in baratbrū, in tartarū, uti Gigātes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum uultis.

πάντα διαβρίψαντι αὐτῷ δια λυσιμεῖ. πλὴν τό γε νῦν ἄναι, ἐδόκει πολυθρύλητόν τινα· ἱερομηνίαν γάρ ἄγειν, ὡς ἴδητε, τοὺς τέτταρας τουτέους. καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐκπεπαλάμωκεν, ὡς οὕτως ὑμῖν ἀρχομένοις ἔρᾳ, καὶ κακῶς ἀπολεῖσθαι τὸν σοφὸν δαλίῳ κεραυνῷ· ἐμοὶ μὲν οὖν ἐν' ὀφρύσι ταῦτα κρεμάσω. περὶ δὲ Μενίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρέσεως αὐτὸν τῶν πτερῶν, ἵνα μὲν μὴ αὖθις ἐλθὼν ταῦτά, φησὶ, ἐμοὶ ἐκ τῶν γεωπεριχθόνων τέμψον. μὴ ἐμὲν οὖν ταῦτα εἰπεῖν, δίλυσον δὲ πολλὰ γε. καὶ δὲ ὁ Κυλλήνιος, ἐκ δεξιᾶς αὐτὸν ἀπομειώσας, περὶ ἑσπέραν μάλιστα κατέθηκε, φέρων ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ. Ἀκήκοας ἅπαντα, ἔφην, ἐγώ, τὰ δὲ ἐμαυτοῦ ἄγαλμα τίνων, καὶ τοῦτο ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα ἀναγγελοῦν-τα.

Omnes cõminuentis eſt ipſa ſua dialectica. Quãquã in præſentia ſanè fas non eſt punire quenquam. Eſt enim Hieromenia, ſicuti no ſtis, quatuor hos menſes: itaq; que inducias promulgaui. Itaq; proximo anno ineunte uere mali malè perdentur, formidãdo fulmine. Sic ait, atque ſupercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit, ut ademptis illi alis, ne quãdo denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demiſit cæ tum. Me uerò Cyllenius dextra aure ſuſpenſum, beri circiter ueſperam depoſuit in Ceramico. Audiſti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadè hæc renunciaturus philoſophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Ter mille igitur erant.)Occasio dialogi. b Quòd si non credis.)Docilitas & attentio. c Neque enim ciuile fuerit.)Narratio,ac primùm quibus de causis ad philosophos se contulerit. d Atque hic mihi.) Ignorantia & insciti a uulgi. e Grauabar erectus.)Causæ,quibus commotus cœlum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe philosophorum diuersa & incerta doctrina. f Atqui rideres amice.)Hic Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur,uana curiositate ac insania:quorum innumeri, propè scelestissimis inuentis atq; flagitijs,pro dijs habiti sunt. g Quid autem.)De infinito. h Bellum rerum omnium parentem.)Sunt qui hoc ad philosophorum quorundam decretum referunt,qui dixerunt, rerũ summam è lite progigni. i Soli rerum.)Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus,Musarum præses, & Medicæ artis repertor à poetis dicitur. k Eius rei conficiendæ.) Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cœperit. l In aquilis ac scarabeis.)Hic Apologus inter alios extat non inelegans. m Correptis auibus.) Hypotyposis uolatum & ascensum meditantis. n Diuerti.) Diuersorum Lunæ,unde prospectu in terram capto,cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur,inspicit. o Rhodiorum colossum.)Tacitè & hæc,ut ambitiosa hominum opera,perstringit.Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole,Colossea magnitudine,in homines prægrandi corporis mole:qua sæpe Lucianus utitur. p Empedocles.) Empedoclem hic notat,ueluti quòd ipse quoque de rebus naturalibus absurdè nugatus sit.Alludit autem ad id, quòd idem (ut quidam tradunt)in crateres Aetnæ præcipitauit se.
q Nonnihil perturbabar,ratus dæmonem.)Dæmon ab antiquis dicebatur Deus,sapiens,genius,præses, fortunæ conciliator bonæ,uel aduersæ.hinc dicti sunt κακοδαίμονες,malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες,bonorum & uir-

tutum

tutum datores. Dæmones uerò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aeris regione patens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, ut Vertumnus, Hippo, Priapus, &c. r Nullum ego sum numen.) Hoc carmen extat apud Homerum Odyssex ω, sub persona Vlysis, loquentis ad Telemachum filium: quod Plutarchus in Commentario, cui titulus: Quo pacto quis intelligat se profeciſſe, monet ut semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduersus uenenum adulationis, aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat. s Si quis producat multos.) Amplificatio à simili. t Verùm in uario.) Vanum atque inutile studium plura possidendi. u Vniuersa Græcia.) Ad collationem partium ad totius. x In orbẽ obambulantes.) Ciuitatũ propria studia. y Vitæ formicarum.) Collatio formicarũ. z Myrmidonas.) De Myrmidonũ origine hæc apud ueteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe uerò magis atque magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, ut iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cateruam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo uerò libro octauo, Aeginetas nõ à formicis natos: sed quòd formicarũ in morem in specubus, effossisque cauernis habitarent, hoc nomen accepisse memorat.

A Luna.) Querela Lunæ, de philosophorum contumelijs. B Et tamen.) Amplificatio ab immerita. C Hæc igitur memineris.) Epilogus. D Etenim paulo pòst.) Ascẽsus in cælum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stulticiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quę de dijs feruntur, eodem modo exagitat. E Titanico uultu.) Titanicum autem torum uocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur ueteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico uultu aspiciens.

F Attonitus.) ἐμβρόντητοι καὶ ἐμβροντημένοι à Græcis κυρίως appellan-

appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili effus pauore obstupescit. Vtrumque uocabulum per metaphoram ad alia transfertur: nunc hîc. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus: καὶ ὁ ἐμβεβροντημένος ἀντὶ τοῦ ἄφρων. ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῶν κεραυνῶν καταφλεγομένων σκηπτῶν. Demosthenes: περὶ τοῦ στέφανου, ἐμβρόντητα λέγειν ἐστὶ τὰ ἀλογα. Hos Latini attonitos dicũt. Celsus: Attonitos quoq; rarò uidemus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo: παραλυσίαν hunc Græci uocant. Ouidius Tristium primo:

Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Vinst, & est mitæ nescius ipse suæ.

Xenophon ἀναβ. α. γ. & ἀλλαχοῦ. Vsus est his dictionibus.

G Nunc uxnit.) Ridicula & inepta cura Iouis. H Conventionem illorum.) Eiusdem expostulatio, quòd contemni incipiat. I Erant autem huiusmodi.) Vota mortalium. K Ad proximam digressus sellam.) Iuramenta. L Hinc ad sacrificiorum.) Sacrificia. M Rursum omissis his.) Quæ cuiq; sublimium imperare soleat. N Cœnæ tempus.) Conuiuia Deorum. O Illa præcipuè.) Ridiculum. P Hominum genus.) Descriptio philosophorum. Q Stultum, fastuosum.) Mores. R In sectas diuisi.) Sectæ. S Virtutis nomen inducrint.) Habitus. T Tragœdiarum histrionibus.) Collatio histrionum. V Mortales quidem.) Doctrina. X Apud sese esse cœperint.) Vitia domestica. Y Iacta congerentes.) Petulantia linguæ. Z Hoc genus sunt nobis.) Epicurei, quos speciatim notat, ut qui Deos esse negent. α Rem diuinam faciat.) A' periculo exhortatio. β Comminuentur.) Reiectio causæ.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, Ἢ ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs:

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasiõ hæc fingitur. Quũ Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonẽ (qui temporibus

illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorũ institu-
ta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenien
ses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese proster-
nentes ac uolutãtes aspiceret, ignarus quid ageret, aut quor
sum ea contentio pertineret, rem & causſam à Solone perqui-
rit: qui cum exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præ-
mia certaminum corollas ac poma quædam commemoraret:
ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter
se contendere, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero
institutũ hoc ut suum cõmendante, altero uerò ceu stulticiam
atq; dementiã quandam ridente, paulatim eò uenitur, ut Solon
totam ciuitatis & informandę iuuentutis rationem exponat.
Ac primùm quidẽ, quibus disciplinis, quibusq; exẽplis animos
ac mentes ciuiũ informent, cõmemorat: deinde & corporũ e-
xercitiũ, & qui finis eorundem, quæq; utilitas sit, recenset. atq;
ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à
dissimilitudine rerũ & instrumentorũ, & quòd hæc puerilia,
ad seria certamina ac bella parũ profutura uideantur, Ana-
charsis iterũ confutat, monetq; ut iusta potius armorũ exerci
tatione ad futuros casus sese parent. Solon solẽniũ quoq; lu do
rum auctoritatem & instituta, deinde publicũ morem, & po-
stremò etiã Lacedæmoniorũ exemplũ allegat: ubi tum ad Lace
dæmoniorũ ludos, & puerorũ uerberationes, ita respõdet A-
nacharsis, ut uideatur Lucianus reprehẽdẽdi magis causſa illo-
rũ mentionẽ facere, q̃ quòd inhumanitatem atq; ſquitiam istã
laudet. Porrò uidetur interim & illud noluisse Lucianus, osten
dere uidelicet rationẽ quãdam qua iuuentus institui atq; infor
mari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraq; ea
sunt quę à Platone De legib. li. 7. et 8. de educatiõe & institutio-
ne iuuẽtutis traduntur. Adcoq; breui isto Solonis sermone om-
nia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis uerbis &
libris uix absoluit.

Ἀνάχαρσις καὶ Σόλωνος.

Ταῦτα ἡμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι πεῖν ὑμῶν οὕτω σπουδῇ παύονται,

Anacharsis. Solon.

HAec uerò a, ô Solon, quamobrem uestri faciũt iuuenes? Par tim enim illorum complexi mutuò

μάμψει, ἀλλήλοις ὑπεκπλίσ-
σιν, εἰ δὲ ἄγχοι καὶ λυγίσιν
σι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφό
ρονται καλινδούμενοι, ὥσπερ
σύες. ἐκεί τις κατ' ἀρχὰς οὐ-
δὲν ἀποδυσάμενος (ἐώρων
γὰρ) λίπα τι ἠλείψατο, καὶ
κατίψυσι μάλα ἀφελῶς ἀλ-
λήλω τὸν ἕτερον ἐν τῷ μίγ-
νυτι δή, ἐπειδή τι παθόν-
τες, οὐδέν τι ἀλλήλοις συνη-
νοχότες, καὶ τὰ μέτωπα συν-
αράξαντες, ὥσπερ οἱ κριοί.
καὶ ὁ μὲν ἑκάτερος ἀφάμενος ἑκατέ-
ρου τὸν ἕτερον ἐκ τῶν σκελῶν,
ἀφῆκεν ἐς τὸ ἔδαφος, εἶτ' ἐ-
πικατακλινὴς, ἀναπίπτειν
ἐπειρᾶτο, συνωθῶν κάτω ἐς τὸν
πηλόν. τέλος δὲ, ἤδη πρεσβύ
τερος αὐτῷ τὸ σκέλος, κατὰ τῶν
γαστρὸς, τὴν κῶχην ὑπερβα
λὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἀθλίως. ὁ
δὲ παραπρυτὶ ἐς τὸν ὦμον, ἱε
κετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον
ἀποπνιγείη. ἢ δ' ἐλαίου ἕνεκα
φείδεσθαι, μὴ μολύνοιτο, ἀλλ'
ἀφανίσασθαι τὸ χρίσμα, καὶ
τῷ βορβόρῳ ἀναπλασθῆναι,

xi mutuò se supplantãt, par-
tim uerò alius alium præfo-
cat ac uerberat, & cæno se
met immiscẽt, uolutantúrq; perinde ut sues. Atqui initiò statim exutis uestimentis (spectator enim astitebã) alter alterũ uicissim & rasit, & unxit oleo, ualde pacatè & amiciter: deinde uerò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuentes, frontesq; arietantes cõcurrunt nõ secus atq; arietes. Et uide ut ille alterum sublatum cruribus humi prostrauerit, deinde in eum illapsus suffociendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum adigẽs. Postremò uerò iam illius crura secundum uentrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miserũ arrumnosè præfocat. Alter autem eius oberat humeros, supplicans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur: uerùm obscurata unctione, & luto completi, largo

ψ ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὅταν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἀποψώμενοι. ἕτεροι δ' ἐν τῷ αὐλείῳ τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν, οὐκ ἐν πηλῷ οὔσι γε, ἀλλὰ βάθει τινὶ ψάμμου βαθείαν ὑποβαλλόμενοι, ἐν τῷ ὀρύγματι τὸ πρόσωπον ἀλλήλοις, καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς πάττουσι τῇ κόνει, ἀλιμβύτους ἀλλήλους, ὡς ἔφην, ἐκφαίνοντες, καὶ βιαιότερόν τι ἐν ξηρῷ πως μηχανώμενοι τὴν ἀντίληψιν. εἰ δὲ ὁρθοστάδην πυκτεύοιεν, καὶ αὐτοὶ πάντως ἀλλήλους προσπαίοντες, καὶ λακτίζουσιν. οὕτω δὴ γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔοικεν ἀποπτύειν ὁ παιδάριον, οὕτως αἵματος αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπέπλεκται τὸ πρόσωπον, ὥστε, οἶμαι, καὶ τὴν παλάμην, ὅτε ἐρᾷς, παρεμβάλλοντος ἐς τὴν γνάθον. ἀλλ' ἐγὼ ὁ κριτὴς ὑποδὺς ἀμφοτέροις ἐν αὐτοῖς, μὴ λύσω τὴν μάχην.

largo sudore perfluentes, ridiculam ridendi materiam mihi exhibent, uduti anguillas è manibus elabentes. Rursus alij in aulæ area hoc ipsum sub toge facere consueuerunt, nec tamen illi ipsi in cœno, sed profundam arenam subijcientes in fossa conturbant se mutuò: ipsique ultrò spargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (ut mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem discludente, aduersarijque comprehensionem firmiorem in arido subministrante. Cæterùm [b] illi stantes erecto corpore pulueribus pleni, et ipsi mutuis semet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & dentes expuĕti similis esse uidetur: adeò illi os totũ et arena & sanguine oppletum est, palma (ut cernis) in maxillam percusso. Sed ne præsens quidem ille inter eos pacem

τιμωρίαν

componit, ac pugnam inducta concordia dissoluit.

Etenim

τυπμαίρομαι γὰρ τῇ τοιφυρίδι, ὡς ἀρχόντων τινὰ ἕτερον ἐνταῦθα ὄντα· ἢ ἐπορύει, καὶ τὸ πεταίξαντα πάντα νέφ. ἄλλοι δ' ἀλλαχόθι πανταχοῦ ἐγκελεύονται, καὶ κινεῖσθαι σπουδῇ, ὥσπερ δίωκοντες, ἐπὶ ταὐτὸ μένοντες, καὶ εἰς τὸ ἄνω σκιρτῶντες, λακτίζουσι τὸν ἀέρα. τοῦτο δὴ τὸ δίκαιον ἐρέσθαι, ἵνα εἰδὼς αὐτὸ ἔχω πείθειν. ὡς ἐμοὶ μὲν μανίᾳ μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκ ἔστιν ὅστις αὐτὸ χρείαν μετιὼν ἐπιτελεῖ μοι, ὡς ἐ παραπλήσιόν ἐστι τοῖς τοιούτοις δρῶντας. Σὺ, καὶ ἐπόμενος, ὦ Ἀνάχαρσι, πείθοιό σοι τὰς τοιαύτας φαίνεσθαι, ξένα γιγνόμενα καὶ πολλοῖς τῶν Σκυθικῶν ἐναντία, καὶ πάμπολυ τῶν Ἑλληνικῶν ἀπέχοντα, καὶ ὑμῖν ἀλλοκότως ἔχειν δόξαντα, εἴ τις ὑμῶν ὥσπερ οὐ νῦν, ἐπιφαίη αὐτοῖς. πολὺ ἂν μᾶλλον δίκαιον εἶναι· φαίη· οὐ γὰρ μανίαν τὴν γιγνομένην ὄψιν,

Etenim purpura coniecturam facio, hunc esse unum ex illis principem. Quin animose quoq; cohortatur, & laudat eũ qui alteri incussa in faciem palma plagam intulit. Porrò alij alibi omnes accelerantes in puluere uelut currẽtes subsiliũt, eodẽ in loco pmanentes: et in altũ prosiliẽtes, calce lacessũt aera. Quocirca istaplibẽter scireuelim, cui⁹ cõpẽdij aut utilitatis gratia facitare soleãt. Eiusdẽ omnino hæc res mihi uidetur esse insania: nec quenq̃ esse arbitror, q̃ me facilè persuasũ ab ista sentẽtia abducturus sit, ut nõ credã hos insigniter desipere quib. studio est ista facere. S O. Ista mehercle ô Anacharsi nõ iniurià ita tibi uidẽtur, cũ & peregrina sint, & multũ à moribus Scythicis abhorreãt iquemadmodũ & uobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uiderentur, si quis quẽadmodũ illis spectãdis arbiter assisteret. Atq bonũ habe animũ, i amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera,

ὔδ' ἐφ' ὕδρᾳ ἴστι παίσομαι ἀλλὰ λιτ, ἢ κυλίσομαι ἐν τῷ πηλῷ, ἢ ἀθλητάζομαι τὸν κόνιν, ἀλλ' ἔχει τινὰ χρῆσιν ἐν ἀτυφῷ τὸ πρᾶγμα. ἢ ἀσμενὼ ὁ μικρὸν ἐν πάσῃ τοῖς σώμασιν. ὧν γὰρ ἐν διαῤῥίψῃς, ὥσπερ εἰμά σι τοι ἐστὶ τῇ Ἑλλάδι, ἐν ἐς μακρὰν εἶ ἢ αὐτὸς ἐν τῶν τοιούτων, ἢ κονιομένων, ἔτι σοι τὸ πρᾶγμα ἐδέ τι ἄμα ἢ λυσιτελὲς ἔσα δόξῃ. ΑΝ. Ἄπαγε ὦ Σόλων, ὑμῖν ταῦτα γίνεται τὰ ὀνόφελιμα ἢ τερπνά· ἐμοὶ δ' εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι λοιδόν, ἔστω τοι ὡς οὐ μάτην λυπήσομαι τὸν ἀνιαρόν. ἀτὰρ αὖθί μοι, τίνομα ἔθηκε τοῖς γεγυμνένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς; ΣΟΛ. ἐμοὶ χάρις ἔστιν αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου. καὶ τὸ ἄγαλμα μὲν αὐτοῦ ἐμπρὸς, τὸν ἔχει τῇ χειρὶ κεκλιμένον, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ τόξον ἔχοντα.

neq; impulsu conuicijs sibi mutuò se obuerberant, inq; cœno uolutantur, aut semet conspergũt puluere: sed inest huic rei necessitas non iucunda, neq; mediocrem uigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te plane facturũ opinor, in Græcia uersatus fueris, non in longum et tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. usque adeò res tibi uidebitur & uoluptuosa, & utilis. AN. Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatem afferant: me sanè quidem quis uestrûm ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Verumtamen dic mihi, quod nomẽ huic rei indidisti, aut quidnam operis hoc facere dicamus? SO. Locus ille, ô Anacharsi, à nobis uocatur gymnasium, estq; templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulacrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens dextra

ἡ λιξὶς δὲ ὑπὸ τῶν πιφαλῶν ἀναπαλαιομένη, ὅπως ἂν μὴ ἐν καμάτου μακροῦ ἀναπαύμενον δάπανος τὸν δρόμον. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πολῷ ἀπάνω, πάλη καλεῖται. οἱ δ' ἐν τῷ κόνει παλαίουσι πρὸς ἀλλήλους. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ὀρθοστάδιον, πυγματιάζειν λέγομεν. καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἔστι γυμνάσια τοιαῦτα, πυγμῆς καὶ δίσκος, καὶ τὸ ἁλιέσθαι, καὶ τὸ ἀκόντων ἀτῶνας προτίθεμεν. καὶ ἱππέας, ἅρματα δὲ καὶ τῷ καθ' αὑτὸν, καὶ ἀναγορεύεται τὰ ἆθλα. Ανα. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ἡμῖν ταῦτά ἐστι; Σό. Ολυμπιάσι μὲν φέρουσιν ἐλαίαν, ἐν Ἰσθμοῖ δὲ ἐν πίτυϊ, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνου πλεκτοῖς, Πυθοῖ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ Διὸς, παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰ ἄλλα ξύλα μερίσαι. τί γάρ; Ἀπόλλων ὁ Ἀνάχαρσι, ὅδε λόγος μικρά σοι πάντα ἆθλα δοκεῖ; Ανα. οὐκ, ἀλλὰ πάνυμεν, ὦ Σόλων,

dextra uerò ſupra caput re fracta tanq; ex multa defatigatiõe Deũ q; eſcentẽ indicat. c Cæterùm exercitiorum aliud q;dẽ quod in cœno fit, Luctatio uocatur. illi uerò in puluere quoq; luctantur. Porrò eos qui erecto ſtant corpore, ac ſemet uerberib. mutuis onerant, pãcratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiuſmodi gymnaſia, & pugillatus, & diſcus, & ſaltus, quorum omnia certamina ſolemnia proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præſtantiſſimus ex omnibus eſſe iudicatur, ac certaminis totius præmia. A N. Cuiuſmodi uerò ſunt iſta præmia? S O. In Olympijs corona oleaginea, in Iſthmijs pinea, in Neme is ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma ſacerdotes Apollinis proponere cõſueuerũt: cæterùm apud nos A. beniſſes oleum ex oliua. Quid aũt ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſi? an q; hæc tibi miſſa ſunt eſſe modica? A N. Nõ, ſed præmia oĩb. modis clara

παντὶ ἔξεστι τὰ ἄθλα, καὶ ἄξια τοῖς τιθεῖσιν αὐτὰ, φιλοτιμίᾳ ἐν τῇ μεγαλοψυχίᾳ, καὶ τοῖς ἀγωνιστὰς αὐτοῖς, ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι περὶ ἀρετῆς ἀγωνίζονται τοσαῦτα πρὸ τοῦ πόνου, ὅσα μέλιτος ἕνεκα καὶ σελίνου τοσαῦτα πρᾶγματα ἔχει, καὶ κατεσθιόμενα ἀγχόμενοι πρὸς ἀλλήλων, καὶ καταπλαττόμενοι, ὡς ἐκείνοις ἀπρεπεστάτοις οὖσι πρᾶγμα μέγιστον, ἐνίοις ἐπιθυμίαν, ἢ σελίνῳ στεφανοῦσθαι ἢ πίτυι, μή τι πολλῷ πηλοχρώμενον τὸ πρόσωπον, μή τι λελιπασμένον ἐκ τῶν τριβῶν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων πίτυος. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἐκ τοῦ φιλοτίμου δίδομεν ἐμεῖς ἀκριβῆ τὰ ἄθλα καὶ ἄξια τῶν ἀγωνισαμένων, καὶ ἐστὶν ἐπαθλεῖν καὶ νικῶντα, καὶ γυμνάσιά τε, εἴ τινες οἱ κρατήσαντες ἢ ἧττον παλαίουσιν ἢ παραπαλαίουσιν τύπτεσθαι δίδομεν, καὶ πάσχειν τὰ ἄξια τοῖς ὑφειμένοις, ὥστε οὐδὲ πρὸς λακτίσασθαι παλαίων ἔχει τοῖς ἀντιμένουσι τῶν σθένων. ἐγὼ δὲ οὐκ ἂν ἐπαινοίην ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ χρὴ

aliq; præstantia percensuisti ô Solon cùm digna ijs qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nactiter consequi studeant. Itaq; pomorum gratia atque apiorum tanta antè laboriosè perferũt, & periclitantur, dũ indignis modis præfocantur mutuò, ac inboneſtis uerberibus cæduntur: ita ut nõ liceat ſine negocio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomerii deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto deformaretur facies, neq; aduerſarij eius uentrem pede calcitraſſent.

S O. Atquiô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltẽ ſigna ſunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna uidetur eſſe uictoribus: pro qua conſequenda etiã in uentrem calcitrari, præclarum eſt uenantibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorẽ atq; laborẽ cõtingit mortalibus, ſed illius ſtu-

gra-

τ ὀρεόμενον αὐτῇ, πολλὰ τὰ δυσχερῆ, ἀνεκχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ λυσιτελὲς ἢ ἡδὺ, τέλος ἐν τ καμάτων κειμένου. ΑΝΑ. Τοῦτο φὴς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ ἢ λυσιτελὲς, ὅτι πάντες αὐτὰς ὄψονται ἐστεφανωμένους, ἢ ὅτι τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται, πολὺ πρότερον εἰκάζουσις ὅτι τοῖς πλείστοις. εἰ γὰρ ἀνδαμενέουσιν, αὐτὶ τ πόνων μικρὰ ἢ σύλινα ἔχοντες. Σό. ἔστιν δ', ὡμαὶ, τ ὑμετέρων ἔτι, μικρὰ μὲν ἢ ἄλλα σοι λέξω περὶ αὐτ, ἐπεδὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἔλθῃς, ἵνα τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ὅτι πλεῖον ἢ χίλιοι τ τελετῶν, ἢ θέατρα μυριάνδρα συμπληρούμενα, ἢ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους τ ἢ νενικέναι αὐτ, ἰσόθεον τὸ μεῖζον. ΑΝ. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, ἢ τὸ εἰκῇ τὴν ὄψιν, ἃ μὲν ἐπ' ὀλίγων τυγχάνει πάσχοντα,

grãtẽ deſiderio, oportet ſub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpeßis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectãdus eſt. ANA. Húncne finẽ ais ô Solon dulcem atque utilem, ut ab omnibus uiridi redimiti corona conſpiciantur, atque ob victoriam laudebantur, quorum paulo antè nemo non ob indigna uerbera miſertus eſt, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atq; apijs? SO. Noſtrarum rerum etiamnum imperitus eſſe uidêre: non multo uerò póſt alia tua erit ſuper biſce rebus ſentẽtia, poſtea quã in frequentiſſimos Græcorum conuentus profectus úideris tanta hominum multitudinem collectam ad illorum confluxiſſe ſpectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas uerò ipſos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis uoce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum Deum exiſtimari.

ANA. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon lõgè miſerrimũ eſt, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur,

ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεατῶν, καὶ μάρτυσι τοῖς ἄριστοις, οἱ δηλαδὴ εὐδαιμονίσουσιν αὐτοὺς, αἵματι φανεροῖσιν ἐρῶντες: ἢ οὐχοὶ μᾶλλον πρὸς τὸ ἀντιπάλους. Ἰσῶσι γὰρ τὰ εὐδαιμονίσαι πρέπουσι τῇ νίκῃ αὐτῶν. καὶ ἐμοὶ μὲν τοῖς Σκύθαις, εἴ τις, ἢ Σόλων, ἢ πᾶ τάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναῤῥίψαι ἢ πρωκισθῆναι, ἢ ζημίαν τινὰ ἐπιθεῖναι, μεγάλως εἰ πρεσβύτης τὰς ῥαμνίας λιπόντος, καὶ ὑπ' ἀλίγων τῶν μαθόντων ἔτυπάθη τις, εἴτε καὶ τὴν τελευτὴν διαῤῥεῖς, εἴτε οὐ δυνηθῇ, τὸ ἱδρωτὶ, καὶ τὸ ἐν ἀνωμαλίᾳ. ἐμοὶ μὲν καλὰ ἴσως ἔνιοι τῶν γερόντων ἐπιλέγειν μοι δόξουσιν, εἰ μὴ πάσχουσι, τοῦτο δικαίως, ἐπεὶ φασὶ ἀκριβολογεῖσθαι τοὺς ἀεὶ ῥίζης πεφυκέναι ἐν ἴσῃ καὶ ταὐτῇ χωρίσεσθαι, καὶ πάνυ δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι καθίσαντας, ἀγελάσασθαι τὴν τοιαύτην. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀθλητικοῖς ἀγῶσι καθεσθεὶς, ἐπὶ τῷ τοσούτῳ πλήθει, ἐμαυτὸν ἐρωτῶ, ἆρα ἐμοὶ μὲν οἱ τοῖς Σκύθαις, ὡς τις, ἢ Σόλων, ἢ πᾶ τάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναῤῥίψαι ἢ πρωκισθῆναι, ἢ ζημίαν τινὰ ἐπιθεῖναι, μεγάλως εἰ πρεσβύτης τὰς ῥαμνίας λιπόντος, καὶ ὑπ' ἀλίγων τῶν μαθόντων ἔτυπάθη τις, εἴτε καὶ τὴν τελευτὴν διαῤῥεῖς, εἴτε οὐ δυνηθῇ, τὸ ἱδρωτὶ, καὶ τὸ ἐν ἀνωμαλίᾳ. ἐμοὶ μὲν καλὰ ἴσως ἔνιοι τῶν γερόντων ἐπιλέγειν μοι δόξουσιν, εἰ μὴ πάσχουσι, τοῦτο δικαίως, ἐπεὶ φασὶ ἀκριβολογεῖσθαι τοὺς ἀεὶ ῥίζης πεφυκέναι ἐν ἴσῃ καὶ ταὐτῇ χωρίσεσθαι, καὶ πάνυ δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι καθίσαντας, ἀγελάσασθαι τὴν τοιαύτην. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀθλητικοῖς ἀγῶσι καθεσθεὶς, ἐπὶ τῷ τοσούτῳ πλήθει, ἐμαυτὸν ἐρωτῶ, ἆρα ἐμοὶ μὲν οἱ

sed in tãta spectãtũ corona atq; celebritate, q̃ acceptæ cõtumeliæ testes sint oculatissimi, illi nimirũ eos felices esse pronũciabũt, quos uidẽt sanguine pfluere, aut à suis aduersarijs cõpresso gutture præfocari. Hæc cũ summa felicitas illorum præstò est victoria. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solõ, uel unũ è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è uia deturbarit, aut uestẽ discinderit, graui mulcta in eum animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum uel paucis præsentib. arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tã numerosis spectaculis, cuiusmodi tu per censes in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mebercle uicẽ ex animo doleo, eorũ nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum uerò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quosque ad ludos uisendos aiis confluere, demiror magnopere, si negocijs necessarijs postpositis, hisce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud possum intelligere, quã dnam oblectamenti, q̃ uoluptatis denique hoc illis afferat,

μένης τι ἢ διαπαλαιζομένης ἀνδρείως, πρὸς τῶν γλῶ πρατ ζομένης, ἢ συμπεσούμενον ἀλλήλων. Σό. ἀ καιρὸς ὦ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πανκρατιαστῶν, αὐτὰ αὖ σε τὰ γιγνόμενα διδάξει, ὅτι ἀ μάτην ἰσπουδάκαμέν σοι τούτοις ἐγὼ ἔτυ λέγων αὖ τις συμβιβάσειε τῇ ἀληθείᾳ τὰ ἐκεῖ δρώμενα, ὅτι ἀ καθ' ἕκαστα μὴν ἐς αὐτὰς ἐν μέσοις τοῖς θεωμένοις, βλέπειν ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, ἢ σὺν ἐξ ἀκριβείας, ἢ ἰσχὺς ἄμαχον, ἢ τόλμα καὶ φιλονικίαν, καὶ γνώμας ἀνυστάτας, καὶ σπουδὴν ἀνάλωτον ὑπὲρ τῶν νικᾶν· οὐ γὰρ οἶδα, ὅτι ἂν αὖ ἰκανὸν ἐπαινέσαι καὶ ἐπαινέσαι, καὶ ὑπερφυῶς. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελᾶν γε πρέπει, καὶ ἐπιχλευάζειν. ἅπαντα γὰρ, ἐφ' οἷσπερ κατεγνώμεθα ἡμεῖς, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἀσκήσεις, καὶ

afferat, si uideãt homines cæ di uerberib. atq; decertãtes tũ humi posterni, inq; uicẽ à se mutuò cõteri. SO. Si iã tẽpus esset Anacharsi aut Olympiorũ, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harũ rerum studiosi simus. Neque enim quispiã ita nudè percẽsendo rerũ quæ ibi gerũtur, uoluptatẽ illã tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedẽs spectatorib. uirorũ uirtutes cerneres, & corporũ excellẽtiũ formositates, et habiles admirãdorũ membrorũ uigores, multaq; præclara experiẽtiæ documẽta, et uim inexpugnabilẽ, et audaciã, et ambitiosam cõtẽtionẽ, & sentẽtias nullo modo uincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequẽdæ uictoriæ studiũ. Sat enim scio te ista spectatẽ nullũ finẽ facturũ laudandi & exclamandi & applaudendi. AN. Et per Iouem, ô Solõ, etiam ridendi & subsannãdi. Siquidẽ hæc quæ enumerasti, nẽpe uirtutes, ac corporũ habitudines

καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ἀρῶ, ἕνεκά μικρᾶς ἕνεκα παρα πολλυμελίας ὑμῖν, ὅτι παρὰ δ' καὶ κινδυνεύσασι, ὅτι χώρας παρεκμελούσης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἁπαγομένων, ὅτι τοιούτου γελοιότερον ἂν ἄρα, φήσει τις, ὦ φίλε, ἕνα τινὰ μᾶλλον ἡγήσαιτο πάσχειν τι, καὶ ταλαιπωρέμενον, καὶ φιλοχρόνους τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ φάμῃ, καὶ τοῖς ὁρῶσι, ὡς μέγα καὶ πονήρου ἐγκρατὴς γίνεσθαι νικήσαντος. ἐγὼ γάρ μοι δοκῶ μεμνῆσθαι τ ἄθλων, ἐκείνων τῶν ἐπῶν. ἀτὰρ ἐρωτῶ μέν, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσί σι ἀγωνισταί; Σό. οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἢ δύο πάντων, ὁ νικήσας αὐτ. Ανά. ἦτ' ὦ Σόλων, ἐκεῖ τῷ ἀθλητῇ, ἢ ἀμφιβόλου τοῦ νικᾶν τοσοῦτοι πονοῦσι, ἢ πᾶσ' ἐλάττης ἔτι ἡ μὴ νικῶν, εἰ ἴσα πάσχουσι, εἰ ἢ ἐπὶ μικρῷ γε πάμπολλοι, μᾶλλον ἄθλιοι πληγὰς, εἰ δὲ καὶ φαύματα

& pulchritudines, et interrita audaciam, nullius magnæ rei gratia, atque adeo nequicquam uobis perire uideo, cũ neque periclitetur patria, neq; regio incẽdijs atq; populatiõib. diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriã rapiãtur. Itaq; hoc magis mihi risu digni uidẽtur uiri illi, ut tu aĩs, optimi, frustra tãta sufferẽtes, talib. q; difficulatib. cõfluctãtes, et eas pulchritudines et heroicas corporũ proceritates sita turpiter arena atq; tumẽtib. uulnerib. fœdãtes, ut parta uictoria pomo aut pinu potiãtur. Sẽper uerò mihi uoluptati erit taliũ certaminũ recordatio. Verũtamẽ dic mihi, omnibúsne athletis talia cedũt præmia? SO. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui cæterorũ uictor extiterit. ANA. Ergo Solõ pro tã obscura atq; anceps uictoria tã multi semet insanis cõficiũt laboribus, præsertim nõ ignorantes unũ prorsus ex omnibus fore qui uictor declarandus sit, reliquos autẽ uincẽdos, atque nequicquam uerbera & uulnera miserẽ

susceptu-

λαμβάνητε; Σό. ἴσως, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέπω ἱκανῶς πάνυ πολιτείας ὀρθῆς πέρι μανθάνειν μοι δοκεῖς· οὐ γὰρ ἂν τὰ κάλλιστα τῶν ἐνθάδε ἐν ψόγῳ ἐτίθεσο. ἀλλ' εἰ μέλοι σοι ποτὲ ἀδίκως, ἵνα σοι τὰ κάλλιστα εἰκαίως πόλις, μὴ ἵνα σοι ἀρίστως γίγνηται αἱ πολιτεῖ αὐτῇ, ἀναγκαῖον τότε μὲ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, μὴ τὸν φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτὰς, μὴ λέγειν, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἐγκατεμμεμιγμένον τοῖς πόνοις, ἐν οἷς νῦν μόνον σπουδάζειν δοκῶσι. Ἀνά. μὴ μέν, ὦ Σόλων, ἀλλ' ἐδὼν ἄλλο ἀντὶ τῆς Εὐβοίας ἦκω παρ' ὑμᾶς, ἵνα σοφώτερος γένωμαι δι' ὀλίγων, μέγαν ἢ τὸν Εὔξεινον μὴ δυσχείμερον πεφανῆναι, ἢ ἵνα σοι νόμους τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκμάθω, μὴ ἵνα παρ' ὑμῖν παῖδα νέωτερος, μὴ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσωμι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων πρὸς ἀλήθειαν

suſcepturos? S O. Videris ô Anacharſi, Reip. bene inſtitutæ ſtatum prorſus nihil intelligere. Neque enim alioqui noſtræ gẽtis ritꝰ atq; mores pulcherrimos in uituperationẽ poneres. Nã ſi quando tibi curæ erit noſſe quomodo omniũ optimè adminiſtranda ſit Reſpub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddẽdi ſint, laudabis haudubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hiſce gymnaſiis dediti ſeruiunt. Scies quoq; permultũ fructus eos capere, qui his ipſis commixtus eſt laboribus, utcunq; nunc tibi inani ſtudio operã dare uidẽtur. A N. Atqui ego, ô Solõ, nullius rei gratia ex Scythia ad uos profectus ſum tãtũ emẽſum itineris, magno Euxino atq; tempeſtuoſo traiecto, quàm ut Græcorum leges perdiſcerẽ, ac mores illorũ præſens perſcrutarer, tũ ut optimã Reip. formã multo ſtudio cognoſcerem. Quapropter te mihi potiſſimùm ex omnibus Atheniẽſibus atq; peregrinis

Ανάχαρ. ἀγανάκτει σὺ ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἐγωγε ἥδη χάριν οὐ μικρὰν οἶδά σοι καὶ ὧδε τοιοῦτος, ὅτι παρὰ δόγμα τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἰδιδάξαι με, θαυμάσιε ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν εἰρῆσθαι τὴν τῶν ψήφων. ὧδε τοίνυν σοῦ ἥδη λέγει, καὶ ὁ Ἀριοπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ εἶναι μοι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκούσεταί σου. Σόλ. εὖ-πιθι διὰ βραχέων πρᾶσσον-σα χρή σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν λέγειν. πάλαι γὰρ ἡμᾶς ἐν τῷ εἰκάζειν ἐγνώκαμεν εἶναι, οἷα ἐν τείχη καὶ ἱερὰ, καὶ νεὼς ποιοῦσιν, ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὡς σῶμά τι λίθων καὶ ἀψύχων, ὑπάρχειν δὲ ὑπὸ ἀρχῆς καὶ ἀσφάλειαν τῶν περιοικούντων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τὰς ἀ-νανλο

ANA. Perbenigne sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiã, quòd hæc orationis tuæ digressiunculæ etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, ueritati suffragantium. Iam igitur de illis differere, ac ego Areopagita (hũc enim me esse uoluisti) pro more iudicum uestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde [1] paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uerò uim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos enim

πεπληρωῦντας καὶ διακοσμοῦντας, καὶ ἑκάστοις ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ δεῖν ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν κατανοέσαντες, ὠλιγωρήκαμεν μὲν, ὡς ἔξεστι, καὶ τῷ σώματι τοῦ πόλεως, κατασκευωῦντες αὐτὸ, ὡς κάλλιστον ἡμῖν ἔδος, ἵνα δοθῇ τι ἐκπεπαιδευμένοις κατοικεῖν, καὶ ταῖς ἐκτὸς ἐχυρωτάταις προβολαῖς, εἰς τὸ ἀσφαλέστατον περιφράττειν. μάλιστα δὲ καὶ ὄχθοις τούτῳ τοῦτο περιτιθέμεν, ἵνα τοῖς ψυχαῖς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνωνται. τοὺς γὰρ τοιούτους οἴεσθαι τὰ αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι, ἢ ἐρήμης συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου εὐσεβῶς τῶν πόλεως, καὶ ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας διαφυλάξειν. τῶν μὲν δὴ πρώτων ἐπιμελῶν αὐτοῖς, μητράσι καὶ τιτθαῖς, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, καὶ παιδείαις ἐλευθερίοις ἅπασαν τε καὶ φύσιν αὐτοῖς.

ἐπειδὰν

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quammaximè niteat, cùm intus uisendis ædificijs adornatum, tũ externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cumprimis uerò omnem curam impendimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam itaque illorum educationẽ matrib. atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdẽ imbuãt atq; educent.

συγκεχωρήκασι, καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου πρόφασις γενέσθαι, ἐφ' ᾧ σὲ ἀσκήσας αὖθις, καὶ οἱ πόνοι ἄχθονται.

Ανά. ἄγε ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἄθλα διέξιθι, μῆλα καὶ σίλινα δάφνης, καὶ ἄθλων ἱλαίας ἀγρίας, καὶ πίτυος. Σό. καὶ μὴν ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά σοι δοκεῖ μικρὰ εἶναι, ἐπίστασο, παραμύθιον· ἀπὸ γάρ τοι τῶν αὐτῶν γνώμης γέγονται, καὶ μόρια πάντα τοῦτό ὄντι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλιξε τῷ πανταχόθεν ἀκρίτῳ. ἐμὲ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκφεύγει τὸν τόπον, τῶν πρώτων ἐπιμνήσθη, τῶν ἐξαιρέτων γενομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πάλιν ἀπὸ τοῦ (σχολὴ γὰρ ἄγαμαι, καὶ σύ, ὡς φῄς, πρόθυμος ἀκοῦσαι) ἐπὶ Ἀρχιλοχίδην φασὶν πρὸς τὸν ἀρχὸν, καὶ τὸν ἐμὸν ἀγῶνα, ἵν' ἐκ

concinnata est, cæq; ex certamine paranda: contingũt, ad quod hæc exercitia atq; labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atq; apia commemoras, ac uirẽtem syluestris oliuæ ramum & pinum? SO. Atqui ô Anacharsi, ne illa quidẽ tibi uidebũtur modica, ubi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio sunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atq; coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio uerò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præposteró, horũ primus commeminit quæ in Isthmo atq; Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ocioſi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es) facilè ad principiũ recurremus, ac cõmune illud certamẽ cuius admi-

nicula

λφημι πάντα ταῦτα ὑπιτ-
δόιδα. Ατά, ἄμεινον
ὧ Σίλων οὕτω· καθ' ἡλὴν γαρ
αὖ ἡμῖν ἡ λήγ@ μᾶλλον προ-
χωρεῖν. ηκὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὶ
τούτων πεισθείην, μήθ' ὑπέρ
τινων ἔτι καταγιλᾷν ἢ τινα
ἄλλον συμπεπλεγμένον κατίνῳ
ἢ σιλίνῳ ὑστεφανωμένον.
ἀλλ' εἰ δοκῶ, τι τὸ σύνολον ὑ-
πᾶσι ἀπωλδόντες, καθάπερ
μὴ ἔστι τῶν δένδρων, ἵν'
μὴ ὑπεχλοΐζῃ ἡμῖν ἐπιπνέον
γένηθ' τοῖς περιπάτοις.
ἄλλως τι (ὑφορῶνται γαρ) οὐ-
δὶ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀ-
νέχομαι, ἐξιὼ ηκὶ φλογόδη,
ὑμπίπλαντα γυμνῇ τῇ κεφα-
λῇ· τὸν γαρ πίλόν μοι ἀφι-
λῶν εἰκοδῳ ἐλέξῃ, ὡς μὲ
μόν@ ἐν ὑμῖν ξενίσοιμι τῷ
σχήματι. ἐ δὶ ὥρα τοῦ ἐ-
τους, ὅτι πᾶν τὸ πυρώδε-
στατὸν ἔξι τοῦ ἀτρ@, ἐν
ὑμῖν κεῖται φανὶ, πάντα κα-
ταφλέγοντ@, ηκὶ τὸν ἀέρα
ξηρὸν ηκὶ διαπυᾶ τιθέντ@,
ὅτι ἥλι@ κατὰ μεσημβρί-
αν, ὄλῳ τῷ κεφαλῷ ἐπι-

niculo omnia hæc paratiõ
firmaui. AN. Præstat equi-
dẽ ita facere. Inter eũdũme
rò in lõgũ nobis profluxito-
ratio. Et fortassebis citius ũ
persuadebor ne quẽ poste-
bac amplius subsannem, quẽ
cunque oleastro aut apio
coronatum grauius atque
iactantius incedentem con-
spexero. Acsi uidetur,
sub illam opacam progressi
cõsideamus, ne illi disceptan-
tes sua uociferatione nos cõ
turbent. Quin aliãs etiam
Solis (qd enim dissimulẽ)
sum impatiens, ita acuti &
ferentis & nudum capu
infestantis. Etenim tiaram
domi consultò mihi abstuli,
ne solum hic inter uos pere-
grino & insueto habitu ob-
ambularem. Et iam quo
anni tempus est quo d
illud ferentissimum exo-
ritur, quod uos Canem dici
tis, omnia exurens, aremq;
ariditate & calore infe-
stum faciens, Sole circa
meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem
intolera-

κάμνῃς, φλογμὸν τοῦτον οὐ φαυτὸν ἐπάγοντος τοῖς σώμασιν. ὥστε καίσου δεῦρο μόλοις, ἵνα γυμνὸς ἅλις ἀνδρωπος, οὕτως ἰδίας πρὸς τὸ δάλπος, ὥσπερ ἐγώ, οὔτε ἅλως ἐπιχλευμένον ἴοιτας, οὐδὲ περιβλέπεσθαι σύσκιόν τι, ἔνθα ἀναδύοιο, ἀλλὰ δίεσχες τὸν ἅλιον ὁμαλῶς.

Σιλ. οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ἀναίδειοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμυντήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς, καὶ οὐκ ἔτι πίλου δεόμεθα, ὃς τὸν ἀπό τινα κεκλάσει παδικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀποκρίνου δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, πρὸ ὧν μέλλω νόμοις, προσέξεις, εἰ καὶ λίγα πρὸς σὲ, ὡς ἅπαντα πειθοῦς αὐτοῖς, ἀλλ' ἐνδέχεται σε μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῆ, ἀντιλέγειν δεῖ, καὶ διορθοῦσθαι τὸν λόγον.

ἀνάχ

intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror quî fiat, ut tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari uidêris: neque usquam locum umbrosum exploras quem subeas, sed æstum facilè & patienter toleras.

SO. Inanes illi & supervacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno uolutationes subacriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, ut feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque amplius egemus pileo, ut Solem à contingendo capite prohibeat. Itaq; sub umbram concedamus. Noli uerò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas: sed ubicunque aliquid parum rectè tibi dixisse uidebor, statim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emendato. Etenim

ἀνάχ

ἀνεὶν γὰρ ἀτρέμα πάν-
των οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ
σὶ βεβαίως πεισθῶσι, ἢ
σφαλεῖσα εἰκῆ ἀντιλήψε-
ται, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆ-
ναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω
περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν τούτῳ
πᾶσα σοὶ ἡ πόλις ἡ Ἀθη-
ναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν
ὁμολογοῦσα. ἴσθι γὰρ ἂν ἐμὲ
παιδεύσῃς, καὶ μεταπέσῃς
πρὸς τὰ βέλτιον, ἑκάστῳ τὰ
μέγιστα ἴσῃ ὠφελήσας. σὺ
δὲ μὴ γὰρ ἂν ἀναμνησθείμην
αὐτῶν, ἀλλ' ἄλλως ἐς τὸ μέ-
σον καταθήσω φόβον. καὶ
κατασὰς ἐν τῇ βουλῇ, ἅπα
πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγρα-
ψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ἐγὼ
μὴν ὠφελιμωτάτους ἑαυτοῖς
τῇ πόλει ἡγούμην εἶναι, ἄλ-
λως τε, ἃ Ἀνάχαρσις, ξυνὼν μοὶ ὅτι, σαφῶς δὲ
ἂν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλ-
λα βελτίω μαθήματα καὶ ὅσα
κελεύματα ἐδιδάξατο.

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi cõstanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non recte de his senserim atque statuerim: quo nomine uniuersa Athenienſium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neq; hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his uerbis uniuersos compellabo: Ego quidem uobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ utilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te ô Anacharsi digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, uir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis uitæq; institutis longè melioribus imbuit.

ἄφι-

Itaque

ὅτι διηγήσεις ὑμῖν ἐκεῖνα ἃ συνεγράψω, καὶ χαλκῆν αὐτῷ ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ. νὴ σὸν ἰόδι, ὡς ἐπ αἰσχυντῇ τοῦ ἐθνικοῦ Ἀθηναίων πόλις, παρὰ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνουσιν. Ἀν. Ἔστι ταῦτα ὦ ἑταῖρε, ἃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἔλεγον τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς δέοι ἂν ἐνίοις ἐν τοῖς λόγοις. ἐγὼ γόητα ὄντα ὑμᾶς, καὶ πλείστου ἄξιον ἡγούμενος, ἐφ' ἁμάξης βιβλίων, ἄλλα τε ἄλλῳ γλῶ ἀμέλει βιβλίον, πόλιν ἢ οἵαν ἐποίησατε πάντα, οἵαν ἄλλοι, ἢ νῦν ἐσχατιὰν, περὶ πολιτείας διεξιόντες, καὶ διδάσκοντες αὐτοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆσδε τῆς πόλεως τοιούτους, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν ἀνομίᾳ καταφυγόντας, καὶ μὰ λέγω σοί, ὦ Σόλων, ὦ Ἕρμη, οὐ φαῦλον, ἢ ἀρχῆς καὶ μάλιστα ἀρίστου, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα ἡ πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τινα τρόπον χρωμένη ἀνδράσιν

Itaq; ob ſua in Rẽp. merita, ciuitate donetur, ac eneã illi ſtatuã apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruã. Perſuaſiſſimũ uerò habe, ciues Athenienſes ſibi nequaq; dedecori fore exiſtimaturos, ab homine peregrino atq; barbaro ea perdiſcere, quæ ſũt ex uſu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de uobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnem ætatẽ meam in plauſtris degẽs contriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquã in ulla ciuitate habitaui, neq; unq; ullã niſi nũc primùm uidi, de adminiſtrãda Rep. uerba facerem, atq; adeò docerè homines indigenas hãc urbẽ clariſſimã optimis legibus fũdatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primũ uerò te ô Solõ. cui hoc, ut plurimũ ſtatim ſub initiũ ſtudio ac curæ fuit, noſſe qb. procuratiõib. Reſp. q̃optimè adminiſtraretur, tũ quarũ legũ præſcripto utẽs q̃floretiſſima atq; felicißima redderetur.

σῆ. πολὺ ἀλλὰ κἀ τοῦτο ὡς νομο
θέτῃ πρέπον σοι, καὶ ἀντιρῶ,
ἢν τι μὴ δικῇ μὲ ὀρθῶς λέγειν
δοκῶ, ὡς βέλτιστον μάθημα·
καὶ ἰδὲ γὰ, ἤδη ἐκφυγόντες τ'
ἥλιον, ἐν τῷ σωτηρίῳ ἐσμὲν,
καὶ καθέδραι μάλα ἥδεῖαι καὶ
εὔκαιροι, ὧδε ψυχρῷ τ' λίθ. λέ
γε ἐν τῇ λήγειν δὴ ἀρχῆς, πα-
ῥόντ' τὰς τῶνδε παραλαβόντες,
ἐν κάδῳ σὺδὲ διακονῶτι, κἀ
ἔπειτ' ὑμῖν ἄρτοι σῦδροι ἀπο
βαίνοιεν ἐκ τ' πυλῶ, καὶ τ' ἀσ
συμάντων τέτταρ, καὶ τί ἡ πό
νος, καὶ τὰ λυθρώμενα σωστι
κῶ πρὸς ἀρετῶν αὐτοῖς· τ' τε γὰ
δὴ μάλιστα δὴ ἀρχῆς σὺδὲ ἐ-
πῶδον ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα
εἰς ὕστερον διδάξῃ μι, κατὰ
καιρὸν ἕκαστον, ἐν τῷ μέρει. ἐ-
κεῖνο μὲν τοι ὦ Σόλων μέμνη
σό μοι, παρὰ τῶν ἐμῶν, ὅτι
πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἐμοῦ·
λέγω δέ, ὡς μὴ ψαυλίσῃς,
μὴ δι' ἀκριβασίαν τὰς λέξεις.

Δίδα

tur. Verùtamẽ & in hoc ti
bi ut legumlatori mos ger
dus eſt. Itaq; tibi contra
dicam ſi qua mihi parum
ſcitè aut rectè proponere vi
deberis, tantùm in hoc, ut
cuncta perdiſcam certius.
Et uide ut iam euitato ſole
ſimus in umbra, neq; deſunt
ſedes percommodæ & a-
mœnæ in hoc frigidolapide.
Dic igitur orationem exor-
ſus ab initio, quam ob rem
ſtatim à pueris iuuenes e-
xerceatis laboribus. ſTum
quemadmodum uobis uiri
optimi ex cœno illo & eiuſ-
modi euadant exercitatio-
nibus. Inſuper quid ad
uirtutẽ conſequẽdã illis præ
ſtet adminiculi puluis, &
iſtæ in cœno uolutationes.
hoc enim uel omnium cupi-
tiſſimè ſtatim ſub initium
audire deſiderabam. Relio
qua uerò in poſterũ me do-
cebis, ſingula ſuo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarum te uerba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo, obſcures, neq; impendiò producas.

δέδια γὰρ, μὴ ἐπιλαμβάνωμαι τῶν πρώτων, ἢ τὰ μεσαίτατα πλανᾶσθαι ἐμποιήσω. Σ. σὺ δὲ ἄνω τοῦ Ἀνάχαρσιν μεταμισθοῦν ἔμοιγε, ὅπου σοι δοκῇ μὴ πάνυ ἀφεστάναι λόγου ἔσται, ἢ πόρρω που ἀποπλανᾶσθαι ἐμοῦ δοκοῦντος. ὁρῶντι γὰρ ἔξεστί σοι, ἐάν τι ἐκλίνῃς, μὴ διαλείψαντι τὸν τοῦ μάκους. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔξεστι καὶ ὅσον οὐσίαν, καὶ ἢ πόρρω τῶν ὑποκειμένων ἢ πολλάκις ἐρωτᾶν, εἰμὶ, ἢ μὴ μακρὰν λίσσεσθαι, ἵνα μὴ τῇ ἔνδειᾳ τῆς Ἀρεοπαγίου, ἣν πρὸς ἅπαντας φανεὶς ἐμοὶ δίκαιος διαφέρει, πάθοιμι ἄτοπον πάθος. ἐπίσταμαι γὰρ εἰσιόντας εἰς τὸ πάγον συνήθως ἔχοντας, φόνου ἢ τραύματος ἐπιβουλῆς, ἢ πυρκαϊᾶς δικάσειν μέλλοντας, ἐπειδὰν τοῦ κατηγόρου τὸν πεπεισμένον, μὴ λίσσεσθαι ἐν τῷ μέρει, ἢ μὴ δύνασθαι, ἢ δεῖν φεύγειν, ἢ μὴ τοιοῦτον, ἢ πατέρας ἀναβιβάσειν ἢ, τοὺς ἱκετεύσαντας ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ δὲ μὴ τι σὺ μὴ περὶ τῶν πραγμάτων λίγωμεν,

Vereor enim ne primum mihi excidant, si nimium mul ta per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hanc Anacharsi, longè melius ea statues, ubicũq; parum perspicua tibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temerè fluendo. licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquã ubi nõ prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicũtur, nihil uetat orationem paulo longius progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus usq; accepto more ita facilitare soleme est. Ingressi enim in Areopagũ[b] considunt, caedis aut uulneris ex destinato inflicti, aut incendij causſam cognituri: deinde utriq; iure cõtẽdẽtiũ dicẽdi copia permittitur. Dicũt uerò alternis uicib. & qui litem intẽdit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorũ sibi cõducũt operã, quibus causſa orãda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinẽt, dixerint,

βλέποντι, σύνιχτω ὁ βυλὴ, καὶ ἀκουέτω ἀκόουσα. ὡς ἂν τις ἐν προοιμίοις ἔτυχε πρὸ τῆς λέξεως, ὡς ἂν ἐννοίας ἀπράσσοντο αὐτοῖς. ἐν δὲ τῷ διηγήσει ἐξεῖναι ἑκάστοις τῷ πράγματι, εἴτε πολλὰ ἐν ὀλίγοις εἴτε παῖδες ὑπὸ τῶν διδασκάλων μαχαιρῶνται, παρελθὼν ὁ κῆρυξ καταστιγμήσατω αὐτούς, ἐκ τοῦ μεταξὺ τοῦ βυλοῦ, μὴ πρὸς τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς συμπὸ τὰ συνηγορήματα οἱ Ἀρειοπαγῖται βλέποιεν. ὅστις μὴ σιγᾷ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρειοπαγίτου ἐν τῷ παρόντι πεῖραμα ἔσται, μὴ κατὰ τὴν βυλὴν μὲν νόμον ἄσκοπον, μὴ σιωπᾶν κελεύει, ὡς ἀδολεσχοῦντα καταφρονούμενος. ἔχει δ' οὕτω καὶ ἐπὶ τῷ πράγματι λέγω τῷδε, ἵνα μὴ ἐκπεπληγώμεν. ἐὰν γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιούμεθα τὸν λόγον, ὡς ἔοικεν, ἐκκλησίαν ἐπιτελοῦμεν ἡ βουλὴ, ἀλλὰ ἔστι σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἐμοὶ σκιαλοῦ δοκοῦμεν.

dixerint, perferūtur à Senatu, auscultate cū silētio. Cæterūm si quis meditato proœmio orationē exorsus fuerit, ut iudicū animos aliqua beneuolētia sibi propēsiores faciat, aut miserationē, aut præcipuā aliquā orationis uim atq; potētiā causſæ adduxerit, qualia permulta rhetorū filij machinātur, ut hisce uerborū præstigijs iudicū præstringāt oculos: progressus actutū præco illi indicit silētiū, nō permittēs rhetori ad senatū nugādi libertatē, ac uerbis causſæ inuoluēdæ potestatē, quō minus Areopagitæ ea quæ facta sunt nitidè queāt perspicere. Itaq; & te ô Anacharsi in præsens quidē Areopagitā cōstituo, ac iuxta senatus legē à me conditā auscultā, meq; silentio indicto compesce ubi extra causſā inutiliter rhetoricantem senseris. Quandiu uerò ea quæ ad causſam attinent, dicentur, licebit orationē extēdere. Neq; enim amplius sole sub ardenti colloquimur, ut magnopere dolendū sit si in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planè densa est, & nos in præsentia ocium agimus.

Ανάχαρ. ὁμολογούμενά σου ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἐγωγε ἥδομαι χάριν οὐ μικρὰν εἰδώς σοι καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρὰ ῥᾳστώνην τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενά μοι διδάξω μι, διαμέλει οὐκ ἀλλοδαπὸς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν εἰπόντα τὴν ψῆφον. ἐπὶ τούτοις οὖν ἥδομαι λίαν, καὶ ὁ Ἀρειοπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ ἐθέλω μι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀποκρίνομαί σοι. Σόλ. ἐπαινῶ διὰ βραχέων προακοῦσαι σε χρή σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δικῶ. πόλιν γὰρ ἡμᾶς οὐ τὰ εἰκαιολογήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷα ἐν τείχη καὶ ἱερὰ, καὶ οἰκίαι εἰσίν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά τι ἀψῦχον καὶ ἀκίνητον, παράχειν δὲ ἐπιτηδείως καὶ ἀσφάλειαν τῶν μεταναστῶν, τὸ δὲ πᾶν κῦρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ἀνακλη-

ANA. Perbenigne sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnificio tibi habeo gratiã, quòd hæc orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, ueritati suffragantium. Iam igitur de illis differe, ac ego Areopagita (hũc enim me esse uoluisti) pro more iudicum uestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde [1] paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, deluubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uerò uim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos enim

πεπληρωῦντας καὶ διατάττοντας, καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑνὶ ἑκάστῳ ἄρχειν ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν κατανοοῦντες, ἀδιμελείμενα μὲν, ὡς ἔξεστι, καὶ τῷ σώματι τῆς πόλεως, κατασκευωῦντες αὐτὸ, ὡς κάλλιστον ἡμῖν ἔσται, ἵνα δοκῶμεν τειχεσθεμένοις κατὰ σπουδασμένοις, καὶ ταῖς ἐκτὸς ἄρχαις ταύταις περιβεβλῆσθαι, ἐς τὸ ἀσφαλέστατον περιφραγμένοις. μάλιστα δὲ καὶ ἐξόν πάντα τοῦτο πρεσβεύειν, ὅπως εἰ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους οἴεσθαι τὰ αὐτῶν καλῶς χρήσεσθαι, ᾧ εἰρήνη συμπολιτεύεται, καὶ ἐν πολέμου φόβῳ τὴν πόλιν, καὶ ἀνδρείως καὶ σωφρόνως διαφυλάξειν. τὸν μὲν δὴ πρώτιστον ἀναγραφὴν αὐτῶν, μητράσι καὶ τιτθαῖς, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, καὶ παιδείαις ἐλευθερίοις ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

ἐπειδὴ

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quammaximè niteat, cùm intus uisendis ædificijs adornatum, tũ externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cumprimis m uero omnem curam impendimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam n itaque illorum educationẽ matrib. atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdẽ imbuãt atq; educent.

ἐπειδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γέ γονεναι τῶν καλῶν ἐχόντων, καὶ αἰδὼς καὶ ἐρυθήματα καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἐπιφυεται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόλογα δηλῆ πρὸς τοὺς πόνους, παχύτερα γεγενήμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον ῥωννύμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαμβάνωμεν αὐτούς, διδάσκοντες μὲν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλα δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν δόξει τὸ μόνον φυῆναι, ὡς ἔρυθρον ἢ τι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς διήκοντα, ἀφ' ὧν τά τε ἀρετῆς διακείμενα, βελτίω πρόπολα γίγνεσθαι τε αὖ, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μεταρρυθμίζεται καὶ τὰ βέλτια σῴζεται. ἦ τὸ παράδειγμα ἡμῖν γε καὶ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νέα ἔτι, σκέπουσι, καὶ πε-

Caeterùm ubi iam bonestatem per aetatem seperceperint, ac unà cum illius recundia & pudor ipse tus, neque non rerum praestantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia uisa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis uiribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter eam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantùm natos esse, ut quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet, sed praeceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi uerò & corporis uitia emẽdãtur. Huius rei explũ ab agricolis sumimus, q̃ q̃diu plãtæ adhuc sunt humiles et tenerae, eas cõte-

gunt

ωφρόντιστον, ὡς μὴ βλάβος γίγνοιτο ὑπὸ τῶν τρεφομένων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη ἰσχύσεται τὸ ἔρυμα, τότε τὰ περιττὰ καὶ περιφυόμενά τι τὰ περιττὰ τέμνομεν, καὶ περιαιροῦντες αὐτὰ τοῖς αὐξομένοις λοιπὸν καὶ διαπλέουσιν, καρποφορώτερα ἤδη γίγνεται. τῷ μὲν τοίνυν ψυχῷ μουσικὴ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικὴ ἀναφερόμεθα, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ τρόπους αὐτοὺς ἐκλέξασθαι διδάσκομεν. πρεσβύτεροι δὲ ἤδη, σεσοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ, καὶ λόγους ἀφελίμους ἐν μέτροις κατακεκοσμημένους, ἵνα μᾶλλον μνημονεύσωμεν, ἀκροώμεθα αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ ἀνανεοῦσθαι δέοιτό τινας, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀναλίσκουσι, ὀρέγονται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπιγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἄδωσι, καὶ δαιμόσιοι τῶν ὑστέρων, εἶναι πολλὰ Ἡσιόδῳ τε ἡμῖν καὶ

gũt atq; fulciunt, ne ulli uio lętia accepto detrimẽto per fringantur · ubi uerò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eaq; uen torum arbitrio mouendas atque agitandas permitten tes, fructuosiores efficiunt. Itaque P mentem iuuenum primùm Musica atque A- ritbmetica excolimus, ac li- terarum formas pingere, easdemq; excellenter pronũ ciare docemus. ¶ Deinde ętatis progressu adultiori- bus sapientum uirorum sen tentias, res olim fortiter ge- stas à maioribus, tum ora- tiones quoque utiles uersib. exornatus, quò tenacius a- q; fidelius memoria tenẽat, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem audi- tis fortium uirorum uirtuti bus, & rebus memorabili- bus, paulatim ista desidera re occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrẽtur, & in cœlum ferantur à natu iuniori- bus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque

Ομηρε λελείφαμεν. ἐπαδὴ δὲ πλησιάσαμεν πρὸς τὸν πόλεμον, ἡμῖν δὴν αὐτὸς ἤδη μέλλοι χρῆσθαι τὰ παρὰ, πάντες ἐξῆς ἀγῶνες ἴσως ταῦτα· ἐγὼ ἅπαντας τὰς ψυχὰς αὐτῷ δοκῶ μᾶλλον, ἢ ἀρχῆς πρόβλημα ἐκεῖνο, ἀλλὰ δεῖται τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτὸν ἐξ ἀμῆς, ὅστις αὐτὸς ἑαυτῷ σύμμαχος παρακέληται, ἢ πειρώμενος ἢ πόρρωθεν, ἢ ἢ Ἀρειοπαγίτου σὲ, ἢ τὸν Αἰσχύλον, εἶμαι, ἐπίσχες λαβόντα ἤδη τοσαῦτα, ἐξῆς ἢ πράγματος. Ανάχ. αὐτί μοι ὦ Σόλων, πρὸς ἢ δὲ ἦσι τὰ ἀναγκαιότατα μὲ λέγοντας ἐν ἀρᾷ πάσῃ, ἀλλὰ ἀκριτομυθεῖν ταῦτα, ἀδὴν τῇ βάδῃ πρίτιμεν ἀθυμήσεις; Σόλ. τί ἔτι ἐρῶ μι; ἀλλὰ σιγῶ γὰ λέγων. Ανά. ἀτὰ τὰ πάλλιστα, ἃ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρεῖς, τὰ περὶ τ' ψυχῆς, τὰ ἐτέλεσι ἀναγκαῖα λέγειν δικαιοῦ, γυμνάσια, καὶ διαπονήσαι τῶν σωμάτων.

Homero luculentissimè pere scripta sunt. Porrò quum ubi ad Reipub. procurationem se iam cōtulerint, illis publica officia obeūda sunt. Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neq; enim quibus rationibus illo rū mētē excolere soleamus, sub initiū dicere decretū erat. sed quam ob rē hisce laborib⁹ eosdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium imungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, ut ego suspicor, ducēs rem tantam extra causſam nuganiem me pertulisti.

ANA. Dic mihi Solō, cuius rei gratia Senatui iuo sum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicētes, sed silentio præterēuntes? SO. Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nēpe quibus exornatur animus exercitia non inde necessaria, et labores corporū percēsere cogitas.

SOL.

Σὺ. μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, τὸν ἀπ' ἀρχῆς προοίμιον, μὴ ἀπιπλανᾶσθαι βούλεσθαι τὸν λόγον, μή σε ἐκταράξῃ τῶν μειρακίων ἐκβάσεις. πολλὰ ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ διὰ βραχέων, ὡς εἴ τι τὸ γε ἀκριβὲς τοῦ περὶ αὐτοῦ διασκέψεως, ἐντεῦθεν ἂν ἄν λέγειν ῥυθμίζεσθαι τοὺς τρόπους αὐτοῦ, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐνδιδάσκοντες, εἰ δημοσίᾳ πᾶσι πρέποντ' ἀναγινώσκειν, μᾶλλον γράμμασιν ἅμα ἀναγιγνώσκοντες, κελεύοντες ἃ, τε χρὴ πεισθῆναι, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθοῖς ἀνδράσιν σπουδάσαι, παρ' ὧν λέγειν τὰ δίκαια μανθάνουσι, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐν τοῖς ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφιέσθαι τοῦ ἀσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον ἢ μᾶλλον ποιεῖν. εἰ δ' ἄνδρες ἔστε, σοφιστὰς καὶ φιλοσόφους πρὸς ὑμῶν ὀνομάσονται. καὶ μέν τι καὶ ἐν τῷ

S O. Memor ſum eorũ, ô generoſe, quæ initiò præfatus ſum, ac orationè temerè ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriã. Veruntamen & hæc quàm potero paucißimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem uidetur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legẽdæ proponũtur, quæ fugiẽda, quæq; facienda ſunt imperantes. Tum quòd integerrimorum uirorum conuictu utendũ ſit, apud quos ea quæ decẽt perdiſcũt: tũ iuſta facere, tũ ex æquo inter ſe uerſari in Rep. neq; ullam rem turpem peruerſè appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapiẽtibus, Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in

τὸ θέατρον συνάγοντες αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν τὰ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ πράξεις διηγούμενοι, ἃς τῶν μὲν ἀπορρίπτειν, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπουδάζειν, τοῖς δὲ τὰ κωμῳδεῖν, καὶ ἀποτρόπαιον ποιεῖν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν τοῖς ποιηταῖς, ἵνα καὶ διορχεῖ, καὶ αὐθάδειαν τῶν πόλεων ἐπανορθούμενοι ἄδωνται, αὐτῶν τι ἐκάστην χαρίεν· ἀμείνους γὰρ οὕτω γίγνεσθαι ὑπολαμβάνομεν, καὶ τῶν πολλῶν ἂν φοβηθῆναι τὴν ὑπὸ τοῖς ἁμαρτάνουσιν αἰσχύνην. ΑΝΑΧ. ἄθρει δὴ, ὦ Σόλων, σύ φησι· τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, ἢ γε ἐκεῖνοί εἰσιν· ὑπολάμπουσι μὲν βαφαὶ καὶ ὑφαὶ ἐπιπολάζουσι, χρυσοῦς δὲ τοὺς ἐμβάτας τοῖς ἐδάφεσι περιπλέκουσι, κρόκην δὲ ἐκάστοτε ποικίλην, κιχλήτα, καμηλοπάρδαλιν δ' ἐνίοτε καὶ ἐλέφαντα μεγάλοις ἐπεισφέρουσιν, καὶ δὴ βαυκῶν, τὸν εἶδ' ἐκεῖνον, ἀφαλλᾶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum uirorum uirtutes atque uitia spectantes, ut ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contẽdãt. Liberã quoq; prauos ciues dicteriis incessẽdi atq; inuadẽdi facultatem poetis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, ut posthac uulgi reprehensionem ob parta facinora effugiant.

ΑΝΑ. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenis per uestem uariegati, laruis uerò induti planè ridiculis, et magnùm hiantibus. Verùm ipsè intus intenso clamore uoces iferabantur, incedebantque nescio quomodo securè tan-

libus

λῶν ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διὸ γόνῳ ἦν, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐορτάζων. εἰ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, καὶ ψιλοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, καὶ ἕτερον ἱμάτιον κρασπεδωτὸν ἢ πολὺ γελοιότερον, ἢ τὸ θέατρον γῦν ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωπότερον πάντων ἦν, οἰκτρόν τι, οἶμαι, καὶ φιλάνθρωπον ἐπενηνεγμένον. Σέ. ἀλλὰ πάντες, ὦ γαθέ, ὡσπερεὶ, ἐλεοῦμεν δὲ ποιητὴς ἴσως ἀρχαῖόν τινα συμφορὰν ἐπενηνεγκὼς τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις εἰκὸς ἦν ἐλεεινὰς ἐν τῷ δράματι, ἐφ' οἷς ἐδάκρυσαν πολλοὶ ἂν εἰκότως. εἰκὸς δέ, οὐκ ἐκείνων ἕνεκα ἐκεῖνα τότε, καὶ ἄλλως συνῳδὰ ἦν, ἐν κύκλῳ συνῳδοῖς, ἐπ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐκφέρειν ἤθεσιν καὶ οἰκτρὰ ἁμάρτανα. ἔστιν δ' ἐν ἅπασι, καὶ τοῖς ἰδιώταις παραδιδόμενοις ἐκ ψυχὰς, ἀμφοῖν ἡμῖν εἶναι δοκεῖ. libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis ridiculas, quos uniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorúmq; ut opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. S O. Nam illorum ô bone miserti sunt, sed poeta fortasse priscam aliquem & miserandam calamitatem in scenam adduxit uisendam spectatoribus, orationesq; miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te uidisse, tum alios canètes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & usum tibiarum inutilem esse censemus, uerùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Cæterùm

τὰ δὲ ἄλλα σώματα, ὑπὲρ μέλλοντα ἰσχάτως ἀσκεῖσθαι, ἅμα τοῖς ἄστροις ἀναγυμνάζομεν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ἔφυμεν, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τῶν ἱματίων ἀφέντες, πρῶτον μὲν ἰδίσῃ ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνηθισθῆναι τοῦτο ἅπαντα ἱκανῶς, εἶτα μήτε ἄλλως ἀνιώμενοι, μήτε πρὸς ἀλλήλους.

Ceterùm corpora, quod omniũ maximè cudire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (ut iniuriè dixi) uestimentis, primùm illa ad aerem assuefacimus, non amplius tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodãtes, ut neque feruentè solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, ut habiliora fiant magisq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque pernicta, ruptioni minùs obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iã sunt emortua: corpus autem adhuc uitæ animatum, nequaquam melius fore usu olei opinaremur. Mox uariis excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum uerò pãcratio

ἔπειτα ἤδη καὶ ἐλαίῳ χρίομεν καὶ μαλακτόμεθα, ὡς εὐπειθέστερα γίγνεσθαι· ἄτοπον γάρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη τοιαῦτα ὄντα μαλακτόμενα, ἀνθρακιᾶς ἅψασθαι, καὶ πολλῷ δεῖ ἀρκτέα γίγνεσθαι, ῥηγνύναι τε ἧττον ἕλκη ἴσχει, τὸ δὲ ἔτι ζῶντος μᾶλλον σῶμα, μὴ ἂν ἅμεινον ἡγούμεθα τὸν τοῦ ἐλαίου διαπωδόσασθαι. τοίνυν οὕτω πάλιν τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ἐπιστήσαντες, τὸ μὲν τινα πυγμήν, τὸν δὲ παγκρατίῳ διδάσκομεν, ὡς τὸν μὲν τοῖν χεροῖν ἰδίσῃ, καὶ

decertare docemus, ut laboribus tolerandis assuefiant, pariterq;

καὶ ἐμέσαι χωρεῖν τοῖς πλυνοῦσι, καὶ ἀποβάπτειν τὰς χεῖρας τῶν ῥευμάτων. τῆτε δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν κύτοῖς, δυοῖν μοναδῶν τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν κινδύνων ἐτοίμην ἔχειν, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδῆ, καὶ πρόχειρα ἐρρῶσθαι καὶ πονεῖν ἀσφαλῶς. ἔστι δὲ αὐτῶν πάντα ὅσα ὑγιαινόντων παλαίουσι, πάντα πίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι δύμασρῶς, καὶ ὀξέως καὶ ὑπερπλοκὰς καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δύνασθαι, καὶ ἐκ ὑψηλοῦ καταβαίνειν τὴν ἀντίπαλον, οὐκ ἀσφαλῶς δὲ ἀπαλλαττομένους, ἀλλὰ ἐν μέσῃ τῇ πρώτῃ καὶ μίγιστον ἀναμφιβόλως κτήμασιν· ἀνασπάσεται γὰρ, καὶ πάντοθεν ῥώσεται τὰ σώματα γίγνεται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν· ἔμπειροι γὰρ ἐν τούτων καθίστανται, ἢ ποτὲ ἀφικνεῖ-

riter'que ictuum declinandorum periti euadant, neq; metu auerſentur uulnera. Caterùm hæc exercitatio duas maximas utilitates apportat inuentibus. nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea ut proſpera utantur ualetudine ſintiq; per omnia robuſti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram ultulus ſtantur, & ſecurè procidere, & promptè exurgere eademdiſcũt opera, ut & te naciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſſint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed unum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Bicnim firmiora ſunt & roboſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum uerò neque ipſum

μόδιον ἐστὶ: ἐκ τούτου γὰρ ἐπακολουθεῖ τὴν ἐμπειρίαν, εἴ ποτε

modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando

do in

ἀφίκοιντό ἐς χεῖρας τῶν μα
θημάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολλῷ
αὖ μᾶλλον τοιοῦτος συμπλα-
κεὶς, καταῤῥίψαι τὸ ἀντί-
παλον σπουδαίως, καὶ κατα-
πεσὸν ἀνιστάναι ῥᾴστα ἐπι-
στήσεται. πάντα γὰρ τοῦ-
τα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν ἀνδρὶ
τὸν ἀγῶνα ποιήσεται, τὸν ἐν
τοῖς ὅπλοις, καὶ ἀγυμνώτα πο-
λὺ ἀμείνους χρήσεσθαι τοῖς
σώμασι ἀσκηθῶσιν, ἢ παιδικὰ
πρόσθεν αὐτῶν γυμνὰ τὰ
σώματα καταμαλάξαντες
καὶ διαπονήσαντες, ἐῤῥωμε-
νέστερα καὶ ἀλυπότερα ἔρ-
γοις ἐποιήσαμεν, καὶ νεῦρα καὶ δέ
ρεις, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς
αὐτοσχεδίοις· ἰσχνοῖς γὰρ, εἶ
μοι, τὸ μηδὲν τοῦτο, οἷον δέ-
μας σοὶ ἔοικεν ἔσεσθαι, τοὺς
δὲ γυμνοὺς καὶ φόβον τοῖς ἀν-
δρείοις ἐμποιήσοντας, οὐ πο
λυσαρκίαν ἀργὸν καὶ πολιὸν
ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος
ἀνδεικνυμένους, οἷα γυναι-
κῶν

do in neceſsitatem adhuc
Eti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexum citius ſupplantatum proſternet, et prolapſum ipſe quam facillimè noſcet excurgere. Haec enim omnia ô Anacharſi ad uerum illud certamen quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéq; in eam opinionem deſcendimus, ut certò pluenium longè melioribus nos uſuros, ita exercitatis, poſteaquam primùm illorum nuda corpora emollita atq; exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minus leuia & habilia, eademque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiã quoq; corporis macritudinẽ pallore deformatã, qualia

σῶμ σώματα, ὑπὸ σκιᾷ μυρα
γαστρώδη, φύματα, ἱδρῶτί
τε ἅμα πολλῷ ῥεύματα, καὶ
ἀθυμιάματα ὑπὸ τῷ κράνει,
καὶ μάλιστα δὲ καὶ ὁ ἥλιος,
ὅταν τύχῃ, τὸ μεσημβρινὸν
ἐπιβλέψῃ. εἴ τί σοῦ τις χρέ-
σασθαι διψῶντι, καὶ τὸν κονιορ
τὸν σὺν αὐτοκονδύλοις, καὶ ὃ δι
μὴ ἴλλιγε, σὺν τοῖς ταραττομέ-
νοις, καὶ περικοπτόμενον,
πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι,
καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πο
λεμίοις: οὕτως ἂν ὑμῖν ὑπὸ
γυμνῆς, ἐς τὸ μὲν ἀσθενὲς ὑ-
πὸ τοῦ ἡλίου κεχυμένον, καὶ
ἀμετρωτὸν, πολὺ τὸ ἐμψυχον
καὶ ἁβρὸν καὶ ἀπόλεμον ἐκ-
πεφαύσεται, τοσοῦτος ὄγκος
ἐκ ἀπολαύσεται, οὔτε ῥώμης,
καὶ πεπιεσμένος, οὔτε πε-
ριπλοῦς ἐς βάθος, ἀλ-
λὰ ἐς τὸ σύμμετρον κορυγ-
γραμμένος, τὸ μὲν ἀχρεῖον
τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν
τοῖς ἱδρῶσι ἀφανισθήσεται· ὁ
δὲ ἰσχὺς καὶ τόνος παρέσχε,

qualia ferè sunt mulierum corpora sub umbra marcescentia, trepidantia, ac illicò multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè uerò si quando (ut nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quisquam uteretur sitientibus & pulueren ferre nequeuntibus, quique saltem uiso sanguine statim exanimantur, ac antè morium tur quàm intra teli iactum atque ad manum cum hostibus uentum fuerit? Sedenim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, uultu planè masculo, multum uigoris atque caloris & uirilitatis præ se ferentes, neque nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neque nimio pondere * prægrandes, ue- * prægrauem

rùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & uigorem,

citra

ἀπογὶς τὸ φεύλλ᾽ ἀφιπλαμ
μένον, ἰφημελῶς φυλάττου-
τις· ὅπερ γὰρ ὁπὲ εἰ λικμώντοδ
τὸν πυρὸν, ἵνα ἡμῖν μὴ τὰ γυμ
νάσια ἐγκάῃτ᾽ ἐν τοῖς σώμα
σι, τὸν μὴ ἄχυρον, μηδὲ τὸν ἀέ
ρα ἀπερυσῶντα, καθαρὸν δὲ
τὸν καρπὸν διαλικμῶντα, μὴ
περιπεράνηται. μηδὲ διὰ ταῦ τὸ νε
γιάναι τι ἀνάγκη, μὴ ὅτι μέ
γαν διαρκῆν ἐν τοῖς καμάτοις, ἀλλ᾽
ὀλίγ᾽ τι αὖ ἱδρῶτος ἀφεῖναι, μηδὲ ὀλιγάκις αὖ
ἀλγεῖν φαίνῃ, ἅπερ ἄν, ὁ
πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι
ἐς πυρὸν κοῦν, μὴ ἐς τὸν καλά
μον κοῦφον, μὴ ἐς τὸν ἄχυρον (κὸ
δὲ γὰρ ἔστι τ᾽ ἀνεμῶντα ἐπεύσο
μι) βάσσον ἂν, εἶμαι, παραπτὰν
ἐ καλάμη κόπρανον, ἢ ὃν πυ
ρὸς πατ᾽ ὀλίγον αὖτι φλογὸς
μεγάλης ἀντιλαμβάνοι, αὖτι δὲ
τοῦ μικροῦ τῆ ἰρμῆ, ἀλλὰ πάλαι
περιφ ὑπολυφόμενον, χρόνῳ δ᾽
τέρον μὴ αὐτὸς ἂν κατακαυ
θέν. ἐ τοίνυν ἢ νόσος ἢ κό-
ματος, ἐς τοιῦτο σῶμα ἐμπι-
πτοντα ῥᾳδίως ὀλίγης ἂν,

citra mali admixtionem cō
ſeruant. Quod enim ij qui
uentilando purgant triticū
faciūt, illud nobis præſtant
gymnaſia in corporibus, pa
leas ac ſpicas inanes flatu
propellentia, puram autem
fructum ſeparantia & accu
mulantia. Quocirca iuue
nes noſtros firma proſperi
tate ualetudinis uti, ac quā
diutiſſimè in laboribus pero
durare neceſſe eſt. Quin
etiam talis ſerò ſudare inci
pit, & rarò admodum mor
bis affectus decūbit: quem
admodum ſi quis ignem alla
tum in triticum, eiuſq; ſtipu
las & paleas injiceret (rur
ſus enim ad uentilantem reo
gredior) dicto citius, ut opi
nor, conflagrarent ſtipulæ,
at uerò triticū modicè, ne-
q; flamma admodum ma-
gna exurgente, neq; uno im
petu, ſed ſenſim atq; modi
cè ſuffumigans, tempore
tandem & ipſum incenſum
abſumeretur. Ita ne-

que morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, fa-

cilè

ἐπιμαχώτερα σώματα. τὰ γὰρ ἔνδοθεν καὶ οὐ παρασκευάσαντα αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς μᾶλλον ἀκριβῶς ἐπιφράττεται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ ῥᾳδίως εἰς τὸ ἔσω, μηδ' ὅλως παρεῖσθαι μήτε ἕλκος αὐτὰ, μήτε πρὸς ἀῤῥωστίαν ἢ σώματος. πρός τε τὸ ἐνδιδόναι ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἔτι ἐν πολλῷ πρεπωδεστέρως, καὶ εἰς ἅπαν ἀνάγκην χρήσιμον ἐπικείμενον, ἀπαλλαγὴ ἀθρόως ἐπάρδουσα τῇ ἀπονίᾳ, καὶ ἀναπαύσεως ἐπιπλέον ἀφίησι. τὰ γὰρ πρασκευῆσαι πολλὰ, καὶ πρασκμῆναι, ἐν ἀνάπαυσιν ἰσχύος, ἀλλ' ἐνίοτε ἐναίσιμα καὶ ἀναῤῥιπισμένα πλείστην ἐργάζεται. καὶ μὲν καὶ ἀῤῥωστίαι ἀσκήσαντα κάλλισται, εἰ μηδὲν ἄλλο διαφερόντως ἐθίσουσι, καὶ εἰς τὸ ἐμβραχὺ ἀπολαῦσαι ἐπικαιρίσουσι. καὶ ἀῤῥωστίαι ἐκ μὲν τοῦ ῥᾴονος καὶ ἀσθενοῦς καὶ ἀνιέντος, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ ἐκτέτακται,

cilè arguerit, neq; ſuperare potuerit. Etenim ab internis probè præparatis, nec malè munitis eſt: externa quoq; ualde firmiter aduerſus illa circunſepta ſunt, quo minus uis morbi aut laßitudinis ad interna penetrare queat, tū neq; æſtum, neq; algorem ſuſcipere aliquo detrimēto corporis. Ad perdurādū au tē in laboribus, multus calor intus influēs, ueluti multo exercitio antè præparatus, atq; in uſū neceſſariū repoſitus, præſtat tolerātiā, illico mēbra uigore irrigās, caq; cūplurimū nulla laßitudine uincibilia exhibet. Multorū enim & uariorū laborū præmiſſa exercitatio, nequaquā uires abſumit, ſed multis incremētis augere ſolet: dumq; ſubinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes noſtros exercemus, & ut longo alicui ſpacio curſu tranſmittendo ſufficiant, aſſuefacimus: utque in breui quàm celerrimi ſint, corporis leuitate uti quampromptißimè docemus. Neque uerò curſus in loco plano aut ſolido cōficitur, ſed in profunda arena, ubi nulla firmitate

ἐνθα ὅτι βεβαίως ἀπερεισάμενον βάσιν, εὖ τε ἐπαναρίψαι ἐξεσται, ἐπισυρομένῳ πρὸς τὸ ὄπισθεν ἕκαστοις. ἀλλὰ καὶ ὑπεραλλεσθαι τάφρον ἐδίδαξε, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμπόδιον, καὶ πρὸς ἅπαντα ἑτοίμους ἡμᾶς εἶναι, καὶ μολυβδίνας χεῖρας πλήθει ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντας. εἶτα περὶ ἀκοντίου βολῆς ἐν μὲν καὶ ἅμιλλᾶσθαι, εἶδες δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφερὲς, σχεδὸν μικρᾷ ἰσομέτρησιν, ἔχοντα ὄγκον, οὐ τάλαντον, καὶ ἐπεραίνετο μὲν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐλίσσεται βαρύ, καὶ δύσληπτον ὑπὸ τῶν ἄγειν ἐπειγόντων ἐκεῖνο τοίνυν αὖ καὶ παρέπεμψεν εἰς τὸ ἄῤῥεν, καὶ ὅτι τὸ πέρας, φιλοτιμούμενον ἐφ' ἑαυτῷ μήκιστον ἄθλον, καὶ τὰς πάλαι ὑπερβάλλειν, καὶ ὁ πόνος ἅμα τῷ ὄγκῳ τι αὐτὸ πρατύνει, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ παλαὶ δὲ καὶ ὁ πύξ, ἀνδρῶν εὐανθέστατα ἀθλήματα ἰδρῶτι, ἀπο-

planta figi potest, aut sustẽtari, neq; suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoq; trãsilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimẽtũ. Qua in re exercẽtur grandia plumbi põdera habẽtes in manibus: deinde hasta quoq; in longum proiiciendã decertant. Vidisti uerò & alium quẽdã globum iacẽtẽ in gymnasio aneũ atq; tercẽ, in parui scuti figuram formatum, neq; lorũ neq; balteũ habẽtẽ. At illũ quoq; periculi faciẽdi gratia manu sustollebas, iacẽtẽ in medio, uidebaturq; tibi grauis, & propter leuitatẽ cõprehẽsu difficilis. Itaq; illũ sursum manu extortũ iactũ lãtum in aerẽ, inq; lõgũ, cõtẽdẽtes quinã ex illis eũdẽ quã lõgissimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas excesserit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quãobrẽ & arena & luzũ illis lusũ tibus substernatur, quæ initiò perq; ridicula tibi uisa sunt,

nunc

ἄκουσον ὦ θαυμάσιε, ὅτιν
ἔγνωκα ἀποβίβλωται. πρῶ-
τον μὲν, ἵν' μὴ ἐπὶ τὸ κρα-
νιαῖον ἡ πτῶσις αὐτοῖς γίγνοι
ται, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακώτερον ἀφι-
κνῶνται πίπτοντες. ἔπειτα καὶ
πολλὴν ἀναγκαίως πλείω γί-
γνεσθαι, ἐλισσομένων ἐν τῷ πε
δίῳ, ἃ σὺ τοῖς ἐγχέλυσιν ἐπι-
βάλλεις, οὐκ ἀχρεῖον οὐδὲ γε-
λοῖον ἔφη, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲ
ἰσχνὸν καὶ τόνου ἐν ὀλίγῳ
ποιητικὸν, ἐπόταν οὕτως ἐχόν-
των ἀλλήλων, ἀναγκάζωνται
ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνε-
σθαι, καὶ σωίζειν διαδι-
δράσκοντες. διαδρᾶναι τι ἐν
πολλῇ ἰλυώδει, μετ' ὀλίγου
ἱκανοῦ, καὶ διαῤῥεῦσαι τῶν
χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μι-
κρὸν ἔναι νόμιζε. καὶ ταῦτα
πάντα, ὥσπερ ἐγὼ ἔμπρο-
σθεν, εἰς τοὺς πολέμους καὶ χρή
σιμα, ἃ δεῖ φίλον ῥωδίνε-
σθαι, φαίνεται ἀρέσκοντα τοῖς
ἔμπροσθεν, ἢ καὶ πολέμιον αὖ-
χμηρόσαντα ἄνευ, μετέω-
ρον καθίστησι. καὶ διὰ τ-
το εἰς ταπεινὸν ἀσκοῦσιν,

nunc audi ô admirãde. Pri
mùm quidẽ, ne in duro ca-
sus illis cõtingat, sed in loco
molliore extra periculũ pro
strati corruant. Deinde mul
ta lubrica effugia accidere
in cœno sudãub. necesse est,
quam rem tu anguillis con-
ferebas, sed quæ nõ sunt inu
tilia babẽda, aut ridicula.
Nam & hæc plurimùm ad
robur & membrorum fir-
mitatẽ cõsolidãdã cõferũt,
quãdo ad hũc modũ luctã-
do alter alterũ fortiter ap-
prehẽdere coguntur, tamet
si crebrò elabãtur è mani-
bus. Tenere enim perũctũ
oleo, et sudore perfluẽtẽ, exa
cidere conãtẽ, & è manib⁹
effluere laborãtè, ne tibi res
uidcatur esse modica, aut nul
lius momẽti. Et hæc omnia,
ut à me antè prædictũ est, in
bello quoq; nõ parũ præstãt
militatis exercentibus, si aut
amicus uulnere saucius sine
negocio sublat⁹ ex acie effe-
rẽd⁹ esset, aut hostis cõprehẽ
sus sublimis rapiẽdus. Eã ob rẽ penè immodicè eos exercen-

τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ ἂν ῥᾷον φέροιεν. τῶν μέν τι κόνις, τοὐναντίον χρυσὸν μοι εἶναι δοκεῖ, ὡς μὴ διὰ λιθαρίων συμπλεκόμενοι. ἐνταῦθα γὰρ ἐν τῷ πολλῷ ἀσκεῖσθαι συνέχειν τὸ διαδιδρασκόμενον ἐπιστάμενοι, ἐδίσταντο καὶ ἐπὶ φυγὴν αὖτις ἀνεβλέπετε ἐκ τῶν χειρῶν· καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἱκμάντα ὄντι. καὶ μὲν καὶ τὴν ἄμμον συνέχειν δεινῶς ἐπόνει, ἀλλὰ ἐν ἰκχώμενον ἀπεπήδημα, καὶ ἐπὶ πολὺ διαφεύγον πολλῷ τῶν ἀνάγκην, καὶ κύλισμα γίγνεται μὴ βλάπτειν ἐπὶ τ ἀνίμων, ἀφανίσαι ἅπαν, καὶ ἀνωμαλῶσαι τοῖς σώμασιν ἐμπιπτόντα τραχύ, ἄλλως τε καὶ τὸν ῥύπον ἀποσμᾷ, καὶ πολὺ κρείττονα ποιεῖ τὴν ἀπόλαμψιν. καὶ ἔγωγε ἄλλως ἂν παραπεσόμην ὦ πλησίον ἐν τῶν τι λευκῶν τινα ἰδεῖν, καὶ ἐπὶ σκιᾷ διαλιπτομένων, καὶ ἐν ἂν ἦν, τῶν ἐν τῷ

difficilioribus propositis, ut hoc facilius minora queãt perpeti. Rursus arenã planè diuersa ratione utilem esse cẽsemus, ne, dum cõplexibus implicãtur, labãtur. Postea quàm enim in cæno multo exercitio didicerunt cõpescere aduersarium quò minus elabatur è manibus propter corporis lubricam cõprehensionem, etiã ipse comprehensi effugiẽdi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cũ tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundenti, arena quoque nubi ut detur cõprimere, dũ aspergitur: utq; uis coporis par sit laboribus, efficere: estq; uentis obstaculo quo minus leuentur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub umbra fuit, & quencunque tu ex his qui semper

in Lyo-

ῶν λυκείῳ γυμναζομένων, ἀ-
πολλώνα τὸν κόνιν καὶ τὸ πο-
λὺ, ἐρόμην αὖ σε, πότερον ἂν
ὅμοιος σὺ ἕξειν γένοιο. οἶδα γὰρ,
ὡς σὺ νικᾶν ἴσως ἂν ἐκ πρώτης
προσόψεως, ἢ μὴ ἂν ὃν τὸν ἕτερον
ἐξαίφνης ἐκπάγλου, σωτηρι-
ακὸς, καὶ συγκεκραμένος ἄνευ
μάλλον, ἢ θρέπτεσθαι καὶ διάφο-
ρον, καὶ λευκὸν εἶναι ἀκμῆς, καὶ
φυγῇ ἐς τὰ ἔσω τοῦ αἵματος. ἴσως
ἔχει, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοὺς νέους
ἡμῖν ἀσκοῦμεν, εἰώμεθα φύλα
κας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γε
γενῆσθαι, καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ βιώ-
σεσθαι δι αὐτοὺς, κρατοῦντες μὲν
τῶν ἀνομήτων ἀεὶ ἐπίοιεν, φο
βεροὶ δὲ τοῖς περιοίκοις ὦσιν ἅπ-
παντες καὶ ἀστειλεῖν
ἡμῖν τὸν πλείστον αὐτ. ἐν ἀ-
γρίῳ τε οὐ πολὺ ἀμείνους εἰσὶ
τοῖς χρώμεθα, περὶ μοῦσαν τῶν
ἀνθρώπων φιλοτιμουμένοις, μὴ
τὰς ἀρετὰς ἐν ὕβρεσι ποιουμέ-
νοις, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα
διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις

in Lyceo exercẽt, eligeres, huc ſiſtere, ac cæno & puluere ablutis, te interrogarem, utri nam potius ſimilis eſſe optares. Satis certò compertum habeo, te primo ſtatim aſpectu electurum, tametſi neutrius uitæ periculũ feceris, alteri potius eſſe ſimilem, quàm delicijs fr̃ãgi atque diffluere, ac album eſſe præ ſanguinis inopia ad præcordia cõfugientis. Hæc ſunt fere, ὁ Aachar ſi, quibus iuuentutem noſtram exercere ſolemus, exiſtimantes eãdẽ hiſce gymnaſijs optimam fore cuſtodẽ Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos ſperam⁹, ſemp de hoſtibus, quicunque nos adoriuntur, victoriam reportãtes: terribiles uerò finitimis exiſtẽtes, adeò ut illorũ plurimi et potentiã noſtram perimeſcãt, ac nobis tributum pẽndere ſoleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turpi ac flagitioſa cõtendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriã ſe cõuertẽtibus, ſed circa iſta uerſantibus, inſ; bus ipſis exercitijs

φύσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἵνα περ ἕνεκα τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἀκραιφνῆ πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἔστι λέγειν, ἐπὶ πάντα τὰ πολέμια καὶ τὰ εἰρηνικὰ τὰ ἄριστα παρασκευασθῆναι φάσκοντα ἐν ὑμῖν, πρὸ τοῦ πάλιν ὑμᾶς ἐπιόντας ἐλαίῳ χρισαμένους, καὶ παγκρατιάσαντας, πρίν καὶ αὐτοὺς πρόβλημα ποιῆσαι, πλησίον ἀλλήλων γενομένους ἐπιχέαι ὑμᾶς, καὶ φοβουμένους, μὴ ἀλίσθῃ μὲν ὀρθοὶ πλησίον πάντα τῶν ψάμμων ἐν τοῖς τόμοις, ὑπὸ περιπαλάστου τοῦ, ὡς κατὰ νῶτον γένωνται, περιπλέξαντες αὐτοῖς τὰ σκέλη ἀπὸ τῶν γαστέρων, καὶ ἀπάγχωσι, κἀπὸ τοῦ ἡμέτερον ὑποβαλόντος τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύοντες ἀπαλοὶ, καὶ ἀκροτιτθίου, ἡμῶν δὲ, ὥσπερ καὶ ἀλεκτόνων, οὐκ ἄν ποτε τὰς βέλη, πλησίον μένοντας περὶ τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamq; ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scitiâ quamoptimè atque diligentissimè iuuetum praeparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis ferenti sedulitate impedes operam. ANA. Proinde, Solone hostibus uobis ingruentibus oleo perunctis, et oppleti pulueres, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi uidelicet pertimescunt uos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut forte post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, cosdemq; praefocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent uos arcubus, & in eiulabuntur spiculis: at uos, quemadmodum statuas; telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo

πολὺ τὸ αἷμα περιεχομένων. οὐ γὰρ κάλλιστε καὶ ἀδρόβιοι ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ὑπολιποῦσι πρὸς τὰς πληγὰς· ἀλλὰ ὀλίγοι τινὲς, καὶ μόλις κατατιμήσασι βαθέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα ὀλίγον προϊέμενοι· τοιοῦτα γὰρ ἔστι, ἃ μὴ πάνυ πρόχειρα ἔσται σοι τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς ποικιλίας ἡμῖν τόξου τι ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κυμβάλων τε καὶ τραγῳδῶν, καὶ ὧν προτιθῇς ὑμῖν ἔχεσθαι, ἡμᾶς τὰ κράνη περιθήσοντες τὰ μιχθέντα, ὡς φοβερώτεροι ἔσεσθε τοῖς ἐναντίοις, μᾶλλον ἐμπλήσαντες αὐτούς. καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα διπλοῦ φαύλως γάρ, ὦ ἄνδρες, πεύσεσθε, καὶ ὧν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ἴσως, μὴ ταῦτα ἢ ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄτεχνος, καὶ διατριβὴ ἀργὸς, καὶ ῥᾳθύμων ἰδιωτῶν ἄσκησις. εἰ δὲ

multo sanguine abundãtes. Neq; enim uos estis aut spicæ aut stipulæ, ut quãprimũ plagis succumbatis, sed admodũ ferò, ac uix profundis confecti uulneribus, modico sanguine cõmõstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplũ à te adductũ planè obaudierim: aut fortasse Comicorũ & Tragœdorum potius armaturam assumetis, et si iussu senatus in aciem uobis excundum fuerit, galcas illas hiantes capiti imponetis, ut hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui si fugiendũ uobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius ne ista uestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & imertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

εἰ δὲ βέλιδι πᾶσιν ὑμῖν ἐνδύεται γε καὶ διὰ παίμονος εἶναι, ἄλλην ὑμῖν γυμνασίαν δώσει, καὶ ἀσπίσιν ἐκ χαλκοῦ, τὸ ἐν ἐπλεῖτ, καὶ ἐ ἄμιλλα ἐ πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀντιμάχους ἔσται, μετὰ πίνου δεινοῦ μετιτῶσι τὸν κίνδυνον. ὅτι ἀφίντας τῶν πόνων καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὲ κῶφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ εἶτα δίκαιοι πρὸς τοὺς ἀνέμους, ἀλλ' ἔσται δόγχη βαρεῖα, μετὰ συρίγγου μὲ ἐπιτρεμένη, καὶ λίθος χερμὰς πολλὰς, καὶ σάγαρις, καὶ γίφος ἐν τῇ ἀσπίδι, καὶ θώραξ καὶ περόνη. ὡς ἦ νῦν ἔχετε, δεῖ σὺν ἴσῃ δυσχερείᾳ σώζεσθαί μοι δοκῶσι, εἰ μηδένα ἀπελάσετε ὑπό τινων ὀλίγων ψιλῶν ὑπομισθίων. ἰδὲ γὰρ τοι, ὡς ὅπλα σάλπιγγος τὸ μικρὸν ἔτι ξιφίδιον, τὸ παρὰ τῶν ἰσχίων, μόνον ἐπαναίρεται τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, κἀγὼ δὲ ἀπὸ ἅλματος τὸ γυμνὸν

Si uerò uobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis uobis opus erit gymnaſtis, & uero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis cõponẽdi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit cerẽto cũ periculo uirtutẽ exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu cõtẽdere, & haſta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ uenti flatu ferũtur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, et gladium, & ſcutum ſiniſtræ inſertũ, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe uidemini, quo minus nondum peryſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus

irruentibus. Ecce enim, ſi ſtricto ſaltẽ gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes neſtros omnes irruerem, actutùm unà cum clamore gymnaſiũ hauddubiè caperem,

illis

γυμνάσιον, φυγόντων ἐκ ἐχθρῶν, καὶ ἀδρὸς αὐτοβλίπτῳ τῷ σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ πρὸ τῶν ἀνδριάντων ἢ κιόνων παίζοντες ἐμοὶ παρεῖχον, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἂν ἐρυθριῶντας αὐτῶν τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γίνονται· ἄν, νὴ τὸν Δία μεταβαφίντες. ὥστε ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διαφθεῖραι, βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀσκησάμενον λόγῳ τοὺς πράους πολεμίους ἰδόντας. ΣΩ. ἀλλ' οὐδὲν ἔοικεν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τισὶ μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ὑμᾶς στρατεύσασι, καὶ ἀφ' ὑμῶν γυναῖκας ὑμῶν, ἀφ' ὑμῶν δὲ τῶν πολιτῶν ἐλάσασι ἐπὶ τὴν πόλιν, ἢ ἄλλοις, ὅστις ὑμῶν ἐν ὅπλοις ἐπεφάνησαν. ὑμᾶς γὰρ, ὦ μακάριε, καὶ ἐπαιδεύσατο γυμνὰ τὰ σώματα ἐπιδεικνύμενον τῷ πόνῳ, διὰ τοῦτο καὶ οὐδὲν ἧττον ἀγόμενοι τοὺς πολεμίους, ἀλλ'

illis passim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aspicere audente: uerùm post statuas aut columnas constantes risum mihi exhibebant, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc uerò uideres illos non amplius rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expallescentes transcoloratos præformidine. Adeò multa pax uos enervatos effœminauit, ut nõ facilè saltem cristam hostilis galeæ conspectã sustineretis. SO. At nequaquam talia de nobis prædicauerũt, ó Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessiuerunt: neq; uestræ mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus urbem expeditionem instituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie uires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô bestie, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduersus pericula producamus:

ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' αὐτὰς ἀρί-
στοις γίνονται, ἀσκοῦσι τὰ μά-
λιστα τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄν
μᾶλλον χρήσαιντο· καὶ αὐτοῖς, εἰ
τι διακέμψει. ΑΝ. καὶ ποῦ τοῦτο
ὑμῖν ἔστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν
τοῖς ὅπλοις; ἐγὼ γοῦν ἐνθάδε
τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδὲν, ἅπασαν
καλῶ ἐν κύκλῳ περιελθών. ΣΩ.
ἀλλὰ εἰδὼς ἂν ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν
πόλει ἡμῖν σωφρονίσαι,
καὶ ὅπλα ἐκάστῳ μάλα πολλά,
εἴτ' χρήματα, ἐπόταν ἀναγκαῖ
ον ᾖ, καὶ λέβητι καὶ φάλαρα καὶ ἵπ
πους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ ἥμισυ
τοῦ τ' πολιτ'. τὸ μὲν τοι ὅπλο
φορεῖν ἀεὶ, καὶ ἀκινάκιον περιεῖ
σθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ εἶναι·
δικαίως καὶ πρέπον γ' ἔχειν,
ὅταν ἐν ἀσφαλείᾳ φοβερὸν εἶναι
δεῖ ἄλλον, ἢ ὅπλα ἀφαιρεῖσθαι τὸ
δεικνύειν. ὑμεῖς δ' οὐγγνω-
στέ, ἐν ὅπλοις καὶ βαδίζε. πάν
γὰρ ἐν ἀφράκτῳ εἶναι, ῥᾳδίως
ἂν τις ἐπιθοῖτο, καὶ οἱ πολέ-
μιοι μάλα πολλοί. καὶ ἐν

sed ubi in hisce ludicris q̃-
optimi atq; exercitatissimi
euaserint, deinceps & cũ
armis exercẽtur, quibus lõ-
gè prõptius utuntur ad hũc
modũ antè instituti. ANA.
Et ubinam locorũ illud no-
bis est gymnasiũ, quod ar-
morũ usu exercẽdo destina
tũ est? Neq; enim ego usqã
in urbe eiusmodi cõspexi, cũ
totũ oppidũ sursum ac deor
sum diligẽter preptaßẽ. SO.
Sed certò uidebis ô Ana-
charsi, multũ nobis tẽporis
cõuersatus, tũ unicuiq; per-
multa esse arma, q̃b. necessi-
tate urgẽte utimur, et cristis,
et phaleris, et equos, et equi-
tes fermè quartã partẽ ci-
uiũ. Siquidẽ semper armatũ
incedere, neque nõ acinace
succinctũ esse, superuacaneũ
in pace esse existima-
mus. Præterea mulcta cau-
tũ est, ne quis in urbe, cũ ni-
hil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publi-
cũ. Vobis uerò non iniuriâ ignoscẽdũ est, perpetuò in armis
uiuentibus. Viuere enim in loco aperto inclusodito, facilè
insidijs obnoxiũ est, & hostiũ ualde numerosa est copia

neque

ἄλλην, ἐωίστις ἐπιστὰς, καὶ μαλθακὸν καταπτήσας ἀπὸ τ ἁμάξης, φευδέσθω. ἔστι γὰρ ἀλλήλοις ἀπιστία, ἀνδραπόδοις, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τ σίδηρον φορεῖν, ὡς πλησίον ἀνὴρ ἀμυνούμενος, ἢ τις βιάζοιτο. ΑΝΑ. εἶτα ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὴ δι' ἀνάγκης ἀναγκαίας ἕνεκα, πρὸς τὸν ὁμοῖον δοκεῖ, μὴ τ ἕτερον φέρεσθαι, ὡς μὴ διὰ χειρὸς ἔντα φοβεῖσθε, ἀλλὰ φυλάττειν ἀσπαζόμενοι, ὡς χρησίμοις τόποις, τ χεῖρας ὑπηρέτας. ἢ ὑμᾶς τ ὑμᾶτα τ ὑμῶν, μὴ δεῖ δοκεῖ ἀναιγνύναι, καταπεπάτηκε πάντες, μὴ ὑπὸ τ λαπίθων κατατιλίσκεσθε, ἢ ταμιευόμενοι πρὸς τὰ ἀναγκαῖα τὰς ἀλλοκότους ὠθεῖτε, ἀλλ' εἰκῇ ἐν τῷ πλῷ καὶ τῇ κώπῃ ἰσχύοντες; ΣΟ. ἴσικας ὦ Ἀνάχαρσι τοιόνδε τι δοκάζειν περὶ ἡμῶν, ὡς εἰς τὸν ὦ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τ ὑγρῶν ὁμοίων αὐτῷ ὄντων, δίδιας ὑμῖν, μὴ

neque illud certũ, quo tẽpore aßistẽs quiſpiã dormiẽtẽ è plauſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquã coerciti unam remp. incolitis, ferrũ uobis ſemper facit neceſſariũ: ut in propinquo ſit ad propulſandam iniuriã, ſi quis uim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò uerò, Solõ, ferrũ geſtare nulla neceſſitate adigẽte ſupernacaneũ eſſe cẽſetis, ut & armis parcatis, ne in manibus frequenter habẽtes corrumpantur, ſed repoſita cõſeruatis, ut neceſſitate uocãte utamini; ſedenim iuuenũ corpora nullo cogẽte periculo uerberantes laboribus cõficitis. Quin etiam ſudore abſumentes, nulli rei magnopere neceſſariæ aut cõducibili uires illorum expromitis, ſed incaſſum in cæno atq; arena effunditis. SO. Videris ô Anacharſi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quaſi uino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpondeat. Itaq; metuis ne quem-

μὰ ὥσπερ ὑπ' ἀγγέως πεφυκὼς πάθῃ διαῤῥυεῖσαν ἐν τοῖς πόνοις, κἀκεῖνος ἐμοὶ κενὸν καὶ ξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιπών, οὐδὲ μυδρὸν ἐνδοθὲν ἀναπλησάμενον. τὸ δ' ἐχθὲς ἴσχει, ἀλλ' ἴσως τις αὖ καὶ πλέον ἢ ξυντάξῃ τοῖς πόνοις, τοσοῦτο μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, καθάπερ ὑγρὰν μοῖραν, ἐς τοσοῦτον ἥκουσαν, ὡς αὖθις πολὺ πλείονα ἐπιῤῥῦσαι δι' ἀεὶ ἄλλων ἀναφυομένων. ὧν ἡ ἀείμνηστος ὑπ' ἐμοῦ ἀρχῆς, καὶ ἄπειρος ἔτι, μιᾷ δισχιλίῳ τάλαντα ἴσχουσα, πολυπλασιάσθη, τέτταρα καὶ τριάκοντα ἐπ' αὐτοῖς ἑξακισχιλίοις, καὶ μέσου μὲν ἐπιόντος ἐν διαχῇ, παραλόγως τῷ πνεύματι, καὶ τὸ τῆς αὐχμοῦ τι φῦσαι ἀπεσβέσαντος, ὃν ἴσχυν ἀντιχρῆσαι τὸ ὅλον πλὴν χρυσοῦ γίνεσθαι, ὡς δισχιλίοις ἴσα πρὸς τὸ ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἂν ἰσχυρᾶς, οἶμαι, τῆς ῥίψεως αὐτὸν ἔτι. Ανάχ. ταυτὶ γὰρ ὦ Σόλων, οὐ

ne quemadmodum ex ruptis Samio, robur cluncibus effluens in laboribus, deinde de nobis corpus inane & aridū discedēdo relinquat, cū à nemine int⁹ repleatur. Atqui ad hūc modū res se nō habet, sed quāto quis impētius exhauserit, tāto copio sius influit, iuxta Hydræ fabulā, si qua unquā tibi inaudita est, cui pro uno capite præciso, semper alia duo renascebātur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defess⁹, detrimento afficitur, atq; marcescit, ueluti in igne ac lychno usuenire uidemus. Etenim eodē flatu & ignem potes incendere, inq; breui maiorem facere, nimirum inflammanti spiritu: ac lychni lumen extingues, nō habēs sufficiētē materiæ suppeditationē, quæ aduerso flatui par esse possit. neq; enim ab altius acta radice productū fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admo-

πάνυ σωίημι· λιπλέστερα γὰ, ἃ κατ' ἐμὲ ἔρηται, ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ἐξὺ διηγήσατ' ἂν μόνον. ἀλλὰ δί μοι πάντως ἀπὶ, τί τοῦτο ἐνίκα ἀνίχ' καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπικοῖς, καὶ ἐν μοὶ καὶ Πυθοῖ, καὶ ἐν ἄλλοις, ἐπότε πολλοὶ, ὡς φὴς, σωίσαν εἰς ὁμόμυξιν τὰς νίκας ἀγωνισούμενοι, οὐδέ ποτε ἐν ἔπλειτ πολίτας τῶν ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰς τὸ μέσον παρεγαγόντες, καταβαλλόμενός τε πολλοὺς ἐπεδείκνυντο, καὶ τύπτοντες μᾶλλον καὶ κόπτοντες ἀπῆγον τι; ἄξιον γὰρ ἀδίκημα τοῦτό γε, ἐ τινος ἕνεκα τοῦτο πολίτας ἀγωνίζεσθαι ἀντοῖς, ἀ τὰς ἀγωνιζομένους ἐν τούτοις ἰδίᾳ τιμωμένους, καὶ ἀναπρυτανευομένους ἐν μέσοις τοῖς Ελλησι, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἐν ἅπασι ἀποδυόμενοι, ἀνδρίας τε ἐπιμελοῦντ', ὡς μὲ

admodum intelligo. arquiùs enim ista tibi dicta sunt, quàm ut ego queam intelligentia assequi, exactâ quãdam curã & mẽtem acutè cernẽtẽ requirẽtia. Illud porrò omnino mihi respõde, quãobrem tãdem nõ etiã in Olympicis certaminibus, et Isthmiacis, & Pythicis, ac lysẽ, quãdo multi, ut ais, cõfluxerint iuuenes, certantes spectaturi, in ipsis armis certamẽ cõficiẽdũ proponitis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrẽtur, & uerberentur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignũ est, cuius rei gratia facta re soleatis. S O. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè se gesserint, in illis honorari cõspexerint, et in medio Græcorũ præconis uoce magnificè proclamari. Quapropter etiã tanq̃ illi exutis uestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curã non negligunt,

ne

ἀσχημόνως τυμπανίζηται, ἢ ἀ-
ξιωτάτου ἕκαστος αὐτὸ καρ-
τερήσῃ. καὶ ἄλλα, ὥσπερ ἐμπρο
σθεν ἔφην, ὀλίγα, ἀλλ' ἱκανὰ ἐ
παινεῖν ἐ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἀθανατί-
ζεσθαι, καὶ δόξαν ἀθάνατον τῷ
δικαίῳ, ἄρίστου ὄντα τοῦ παν-
τὸς δοκοῦντα. τοιαῦτα πολ-
λὰ τῶν θεατῶν, εἰς παν' ἡλικίαν
ἔτι ἐ ἄσκησις, ἀπίασιν, ἀ μι-
σθοὺς ἐκ τοιούτων, ἀλλ' καὶ πό
νων ἡδονὴν τοῖς, ὡς ἕ γέ τις, ὦ
Ἀνάχαρσι, τὸ σῶμα ἰσχὺν ἐν-
δείκνυται ἐν τῷ βίῳ, τί ἂν ἔτι ἀγα-
θὸν ὑμῖν εἶναι δοκοῖ; ἢ τίς ἂν ἔτι λαμ
πρὸν ἡγήσασθαι ἐπιτήδευ-
σιν; νῦν ἢ καὶ ἀπὸ τούτων ῥᾳδίως πα
γκρατιαστὴν καὶ παλαι-
στὴν καὶ πύκτην εἶναι τις ἂν
μὴ ἐθέλοι, εἰ μόνον πρὸς καὶ
μόλυβδον, συμπεπλεγμένον πρὸ-
θυμίαν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφρό-
μενον, καί τι τί ἂν πάθοι,

ne denudati pudore afficiã
tur, ac se quisque victoria
quamdiguissimum præpa-
ret. Quinetiam præmia, quẽ
admodum à me prædictum
est, non mediocria sunt pro
posita, nempe honorificum
et laude plenã à spectatori
bus testimoniũ, & esse cla-
rissimum, ac demonstrari
prætereuntiũ digito, inter
æquales hũc uisum esse etiã
sua opinione præstãtissimũ.
Etenim nõ pauci ex specta
toribus, quibus per ætatẽ e-
tiãnum exercitatio colenda
est, abeũt nõ mediocriter
ex his uirtutis & laboriũ a
more inflãmati. Itaq; ô A-
nacharsi, si quis è communi
hominum uita laudis &
gloriæ amorem sublatũ ej
ceret, quidnã amplius præ-
clarum rei nobis ille faceret
reliquum? aut quisnam facinus aliq, magnũ & memorabile
cõcupisceret? Iam ex his haud difficulter cõiecturã facere po
tes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis &
uxoribus, & pro tẽplis suscepto futuri sint arma habẽtes in
manib. q oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate
ad uictoriam cõsequendã ferãtur. Et quidnã dicturus essem,

si apud

ἀλεκτρυόνων καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγωνας παρ' ἡμῖν, καὶ παιδιὰν ἐπὶ τούτοις ἐκ μικρᾶς: ἢ τοξεύειν ἐκπονεῖτε, καὶ μάλιστα δὲ μάθητε ἂν ὑπὸ τούτων αὐτὰ δρώντων, καὶ προστάττοιτ' ἂν ἐκ παίδων ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι παρεῖναι, καὶ ἑρᾶν τὰ ὄρνια διαπληττόντα μάχῃ τῷ ἰσχάτῳ ἀναγκαζόντων. ἀλλ' εἰ τοῦτο γελοῖον· ἀποδύεσθαι γὰρ τοὺς θρέμμα τῶν ψυχῶν ἕνεκα μᾶλλον τοὺς κινδύνους, ἢ μὴ ἀγωνίζεσθαι καὶ ἀποδειλιᾶν φαίνειν τὸ τ' ἀλεκτρύονος, μηδ' ὑπαγορεύειν τὸ φαυμάτων ἕ πανμάτων, ἕ τι ἄλλο δυσχρές. τὸ δ' ἀνὶν ἔπεισι παραδοκᾶν αὐτ', καὶ ἑρᾶν τιτρωσκομένους ἀπαγι, ἐκμοῦδας χὰ, καὶ δειλοῦς ἐκπλὴν, καὶ κρεσσίτι γε ἀλγεσιτι δεῖ, ἀποφάσεσθαι τὸς ἀγῶνας, καὶ εἴ τις ἄμφω χρήσατο κατὰ τῶν ἀνομένων. ἐπὰ δ' ἔφης ὦ Ἀνάχαρσι καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπιδεύσεσθαι,

si apud nos et coturnices et gallos gallinaceos cõpugnãtes uideres, ac harũ rerum spectãdarũ & adornãdarũ studiũ nõ mediocre? Rideres uidelicet: at tũc maximè si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus ut interesint imperatũ esse, ut spectẽt uolucres rostris inter se depugnantes usque ad extremã defectionẽ uirũ. Atqui ne hoc quidẽ institutũ risu dignũ est. Irrepit enim sensim in animos iuuenũ impetus ad fortiter subeũda & cõtemnẽda pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignauiores esse appareãt, néue defessi uulnera aut labores aut aliam difficultatẽ ferre recusent. Cæterùm ut in armis harũ rerũ periculũ faciãt, utq; mutuis uulneribus semet cõficiẽtes spectemus, apage. ferinũ enim illud esset, et omnib. modis crudele: ad hæc nõ minus damnosũ & inutile, mactare iuuenes præstãtissimos, quorũ opa et uirib. lõgè melius aduersus hostes uti queamus. Quia uerò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoq; Græciam uidẽdi gratia peragraturũ,

uide

μίμνησο, ὦ παῖ καὶ ἐς Λακε-
δαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγε-
λάσῃς μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ σὺ
δὲ μάτην πονῶν αὐτούς, ἐ-
πόταν ἢ σφαίρας πρὸς ἀλ-
λήλους τῷ διάρῳ συμπεσόντας, πλαί-
σιον ἀλλήλοις, ἢ ἐς χωρίον ἐ-
σελθόντας, ὕδατι περιῤῥυτὸν
μέσον, ἐς φάλαγγα διατάξα-
σθαι, τὸ πολεμίων ἀλλήλοις
ἀρχέσοντα, γυμνοὶ καὶ αὐ-
τοί, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τὸ τῶ
ἑτεράμματος τὸ ἕτερον σώ-
ματος, εἰ ἕτερον τοὺς κατὰ
Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ἡρακλέα,
ἢ ἀμφοτέρους σωσθέντας ἐς τὸ
ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρή-
νη λοιπὸν, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔτι
πλήσειε μάλιστα δέ, ὦ ἑταῖ-
ρε μαστιγουμένους αὐτοὺς ὑπὸ τῷ
βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους,
πατέρας δὲ καὶ μητέρας πα-
ρεστώσας, ἐχόντων αὐτομολίαν
ὑπὸ τοῖς τυπτομένοις, ἀλλὰ μὴ
ἀπειλούντας, ὦ μὲ αὐτίχορ
πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἐπι-
πλήττοντας ἔτι μᾶλλον λιχρο-
νίσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγ-
κρίνο-

uide ut memoria teneas, si quando in Lacedæmona ue neris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis uulneribus semet deformauerint: aut in locum circum circa aqua obsepti ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato ieecerit, nempe Lycurgi assecla, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec illius amplius pulsatur. Maxime uero, si uideris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non ut aliquem ex hoc facto dolore capiant, sed minaciter interminantib. nisi uerbera pseuerãter tulerint, ac supplicantib. quoq; ut quãdiutissimè labori tolerando sufficiãt, neue

πληγῶσιν τοῖς ἔρωσι. πολλοὶ τῶν μὴ ἱκανὸν ἔδοξαν τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεύσαι ζῶν ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν εἰκότων, μηδ' ἔξω τοῖς φίλοις, ὧν μὴ τὸν ἀνδρεῖον ὄψιν τιμωμένους δημοσίᾳ, ἀπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἀφανιζόντων. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς πόλιν, μὴ μαίνεσθαι νομίζῃς αὐτὸν, μήτε ἄπρεπες εἶναι ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ ὑπείκειν τισὶν ἀναγκαίοις, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίου διαβάλλοντος. ἴσως γὰρ οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον, ὃς τοὺς νόμους αὐτῶν, πολλὰ τὰ ἀνελεύθερα, μὴ δοκοῦντα πολλάκις ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ, ἐν ἐχθροῖς ὄντι, ἢ τῶν μίσει τι δρῶν, ἐᾶν τῶν νομίμων ἕνεκα πληγὰς ἀνηκέστους, ἀλλὰ δεκτὰ φρονιμωτάτοις, μὴ πονηροῖς δοκεῖν ἀξιῶν εἶναι τοὺς τούτων μάλιστα τῶν πατρίων. καί τι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος εἴπῃ, ἴνα μὴ

neue uerberũ difficultatibus cedẽtes succumbant. Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes, si etiãdũ uiuẽtes in familiariũ cõspectu uerberibus superati deficerẽt, aut corpore flagrorũ ictibus cederẽt: quos etiã statuis in memoriã illorũ erectis publicè à Spartanis honestatos uidebis. Quando ergo ista coràm oculatꝰ arbiter intuebe ris, caue illos insanire temerè suspiceris, neque dicas citra caussam iustã ac necessariã talibus eos difficultatibus conflictari, neque urgẽte alicuiꝰ sæua tyrãnide, neq; hostib. imminẽtibus. Dixerit enim haudubiè Lycurgus Laconicarum legũ auctor, pro illis tuẽdis tibi ratiõi ualdecõsentanea, qbúsnã cauſis impulsus pueros ita uerberibus affligẽdos statuerit, neq; inimicus illis existẽs, neq; inuidẽtia adductus hoc faciẽs, neq; ciuitatis iuuẽtutẽ nequicquã absumẽs: sed uolẽs atq; cõtẽdẽs reddere quãfortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriã ab iniuria essẽt seruaturi atq; defensuri. Quãq; uerò ipse Lycurgus nihil dixerit,

εἶμαι, ἢ οὐκὶ, ὡς ὅτι μὲν ποτὲ λαφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπερίβλητόν τι ἄξιον τῆ Σπάρτῃ, οὐκ ἐσμιλλώμενον τοῖς ἐχθροῖς· ἀλλὰ καταγελώμενον αὐτοῖς, μαστιγοῦτο, μὴ ἀμιλλώμενος πρὸς τὸ παίειν ἄλλους, ὡς πρόσθεν ἀπατεῶνα. Αν. ὁ Λυκοῦργος ἦ μὴ οὐκὶ, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἁλικίαις, ἐν ἐκπρέπουσι μὲν ἤδη τῶν ἄλλων, δοφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεγκεῖν δυνάμενοι; Σό. πρόβλητος ἦδη σοὶ ἐφάνη τοῖς νόμοις αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀφικνούμενος. ἀποδημήσας ἦ παρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἥκιστα ἀνεπιτήδειόν σοι ἦν, Μίνωος τοῦ Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί οὖν ἐν μὴ οὐ καὶ Σόλωνι ἐμεμέλετο Λυκοῦργον, μὴ μαστιγοῖτο τοὺς υἱεῖς; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ἡμῶν ἔστιν. Σό. ὅτι ἡμῖν ἀπαιδὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἷσπερ ἔνεστι. ξυμοῦν ἦ τὰ ξύλινα, ἃ πάνυ ἀξιόμαχα. Ἀνάχ. οὐκ,

facilè tamẽ enimaduertis, ut talis quispiã quõdã in bello cõprebẽsus, nullã uocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundẽ diris tormẽtis torquentib⁹, sed illos falsè subsannans, flagellis cædebatur, cũ uerberãte infracta animi tolerãtia cõtẽdẽs, uter nã citiꝰ uiribus deficeret. A N. Nũ Lycurgꝰ quoque, Solõ, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculũ talia iuueniliter cõmitteꝰ est? S O. Cũ iã prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges cõdidit, profectꝰ è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretẽses peregrè egit, quoniã eosdẽ audiuerat optimis legib. instructos uiuere, quibus Minos Iouis filius legũ scriptor extiterat. A N. Quãobrẽ igitur, Solõ, et tu nõ imitatꝰ es Lycurgũ, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt instituta, et uobis nõ indigna. S O. Quoniã nobis, Anacharsi, sufficere uidẽtur ista gymnasia, quorũ ipsi repertores extitimꝰ, neq; magnopere necessariũ existimamꝰ peregrinorũ æmulatores esse. A N.

Nequo

ἀλλὰ σωίης, εἶπας, εἴ τι ἔχει μαστιγοῦσθαι γυμνὰν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν, μηδενὸς ὄντος καὶ ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἐκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ἀτὰρ ἔγωγε, ὦ ἑταῖρε, ἐπιδημέοντί τοι Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, λίθοις μοι τάχιστα καταλευσθείην ἐπιδήμοισι πρὸς αὐτῶν, ἐπιτιθέντων ἑκάστων, ἐπεὶ τινὰς ἰδὼν τυπτομένους, καθάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον ἔρδοντας, ἔτυχον γὰρ ἰλλιβόμενος δεδιώς μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, ἔτυπτα παραπλησίως ὑφ' ἑαυτῶν πάντων. ΣΩ. μὴ ἐμέμφου, ὦ γενναῖε, μηδ' ἀδρῶν ἀπίστων, μόνος ἀστὸς ὢν, εἰς πρᾶξιν. ἔστω γάρ τις ἐν τῇδε ἐπαίνων τοι τὰ μάλιστα ἀξίων ἐν Σπάρτῃ πόλει· ἀλλ', ἐπείπερ ἐγὼ τὰ σμικρά σοι διεξελήλυθα, οὐ δὴ ἐν πάνυ ἀρθρώμενος ἐν τέτταρσιν ἢ πέντε ἡμέραις, ἐπάδιμα εἰδέναι ἐστὶ παρὰ

Nequaq. sed intelligis, ut opinor, q̃ res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas utrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat utilitas neque priuatim ad eum qui cæditur, neq; itẽ ad Rẽp. communiter. Itaque si quando Spartã peregrè profectus uenero, quo tempore ista factitare solent, uideor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridẽtẽ, si quando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut ueluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè uerò illorum ciuitas mihi uidetur egẽre helleboro, quæ usqueadeò ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. *Ne desertam tuam causam, ô generose, neque uiris absentibus te solũ dicẽtem uincere, inducas in animum. Neque enim deerit quispiam etiã Lacedæmone, qui harũ rerũ causam tibi promptissimè reddituru est. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodũ placuisse non occultè tulisti, uideor mihi non iniqua postulaturus*

παρὰ σῦ, ἂς κἀγὼ κἀντὶς ἐν τῷ μέ
γα διξέλθῃς, πρὸς μι, ὁμῶ φόβου ὑμᾶς οἱ Σκύθαι διακεῖν
τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ
εἰς τίσι γυμνασίοις ἀναστρέφε
τι, καὶ ὅπως ὑμῖν ἀνδρεῖοι ἄγα
θοὶ γίγνονται. ΑΝΑ. δικαιό-
τατα μὲν ὖν, ὦ Σόλων. καὶ ἐ-
γωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν
νόμιμα, ἴσως μὲν οὐκ ἀγα, ἐπὶ παῤ
ὑμᾶς, εἴ γε ἐπὶ καλὰ κεῖται: πα
ραχρῆμα τολμήσαιμι ἂν μέ
ντοι πλησίον, δεινὰ γάρ ἐσμεν·
ἀλλὰ περάσθαί τι, ὅπερ ἂν ἐγ.
ὼ εἴποιμι μέντοι, εἰ δοκῶ, ὡς
παραλάμβανε τῶν σαυτοῦ,
ὡς ἄ, τι αὐτὸς ἐρεῖς, ἐπὶ μᾶλ-
λον ἐποησόμεθα καθ' ἡσυχίαν,
ἄ, τι χρὴ ἄπαν, σωφρο-
νοῦμι τῇ μνήμῃ ἐπιτρόπῳ. τὰ δ'
ἐμὰ ἴσχυ, ἀπίσω μὲν ἐπὶ ζήτησε.
ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

ate, ut & tu uicissim me audiẽte percurras, qua ratione uos Scythæ uestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescẽtis, & quonam pacto eosdẽ uros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neque enim uel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si uidetur, ea de re colloquiũ in crastinum usque differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tũ etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus umbris appetit uespera.

GILBER

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Ex hoc Luciani Dialogo uidere licet, quib. olim exercitijs apud Athenienses iuuẽtus exercitata, tũ quanta diligẽtia instituta, adoleuerit. Præterea quanta ratio rectè educandorum iuuenum sit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Christianos extremè negligũntur: etsi nihil perinde interſit ciuiſquæ Reipublicæ, quàm ut iuuentus quamoptimè ac ſanctiſsimè inſtituatur. Certè Plato philoſophorum ſapientiſsimus, iuuentutis primam curam deberi eſſe contendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reipub. plantæ quædam ac ſeminaria, quorum recta educandi ac inſtituendi ratio ſi neglecta fuerit, ipſiq; inculti in maturam & conſtantem ætatem adoleuerint: qui fructus, atque adeò quæ ſpes, aut quod ſpecimen bonæ indolis, aut uiri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius profectò ingratæ ſegetis prouentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nempe, ſentes & ſpinæ, neque non ramorum inutilium ſuperflua materia, tãtummodò alendo foco accommoda, hoc eſt, in omne uitiorum genus præceps temeritas atque audacia. Sed iſta ab alijs iam perſæpè grauiſsimè ſimul ac luculentiſsimè diſputata ſunt: neque minus intelligit diligens lector, quantum detrimenti adferre ſoleat rebus humanis iuuentus data neglectui. Tantum hoc dico, dignitsimam hãc curam eſſe principibus, ut ſuis in ditionib. iuuentutis optimis ſtudijs inſtituendæ rationem habeãt. Eſt enim puerilis illa turba, ex qua olim emerſuri ſunt Iudices, Conſules, Principes, Reges, Epiſcopi, Parochi, Concionatores: qui ſi non ſtatim à teneris (ut aiunt) unguiculis liberalibus diſciplinis imbuti, quæ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reipublicæ functionem & adminiſtrationem quandam accedentes præſtabunt, quod illorũ exiget officium. Qui enim æquitatẽ aut iuſticiã in foro præſtabit ille pronunciandis ſententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quæ æquitatis aut iuſticiæ ſint partes didicit? Qui bonum aut pacatũ in Republica ciuem fore ſperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Sed finem faciam, cùm de his multo etiam prolixius & rectius Lucianus loquatur.

a O' Solon.)Exordium ab occasione,ipsius rei præsentis a-ctione. b Cęterùm illi ritus.) Tria erãt apud Græcos certamina:Pãcratiũ,palęstra & cursus. De pãcratio inde Aulũ Gell. lib.11.cap.26. c Exercitiorũ.)Certaminũ species & nomina. d Sid⁹ feruẽtissimũ.)Canis sidus,quę & canicula,ardẽtissimo æstatis tẽpore exoritur, sole primã partẽ leonis ingrediẽte,q̃ dies XV ante Aug.Cal. est.Plin. lib.2,cap.47.& lib.18,cap.28. e Ob sua in Remp.merita.)ἀνώνυμοι prisci heroes fuerũt,à q̃b. Attici trib sua cognomina acceperũt.His magni honores ab Athenięsib.collati,statuęq̃ in arce eius urbis collocatę. Horũ nomina si quis desideret,Pausaniã in Atticis, aut Demosthenẽ ἐν παραπρεσβ. cõsulat. f Tũ quẽadmodũ.)Repetit ꝓpositionem seu petitionẽ. g Tu quidẽ.)Redit ad modũ & legẽ disputationis,& ea à similib & more publico cõmẽdat. h Areopagum.) Augustin⁹ De ciuitate Dei lib.18,cap.10:Areopagus putat nomẽ accepisse quòd Mars q Græcis Ἄρης dicit,quum homicidij causãm diceret,iudicãtib.duodecim Dijs in illo pago,tẽtatis fax Deorũ absolutus est,&ex dinatus:nerũ imparib.suffragijs, absolutus dãnatũi ꝓlata est. i Cęterùm si qs meditato.)Apud Areopagitas oratorib.haud licuisse affectũ mouere,ut ꝙb.iudicẽ animi ad ueritatis lucem in falsitatis caliginẽ tępe abducunt,auctor est eadẽ Quintil.lib.2,ca.17:Eloquẽtiã aut Lacędæmoniorũ ciuitate expulsam,Athenis uero ueluti reginam orãdi potestatẽ,ubi orator mouere affectus uetabatur.Et ca.18. eadẽ lib Affectũ, si aliter ad æquitatẽ perduci iudex nõ potuit,necessariò mouebit orator.Igit̃ Athenis interdictum erat prooemiatis in cõcione, ne uel ꝓfatione,uel affectib.uteretur,sẽ modò exponerent ἀπροσωπολήπτως & καθ' ὑπόθ.,absq; præmijs & affectib. Idẽ in prologo li.5.lib.6.cap.1.ubi de epilogis loquitur:Athenis,inqt,affectus mouere,per præconẽ plebebat orator.Philosophos minus miror,apud quos uitij est loco,affici:nec bonj mores uidẽtur,sic à uero iudicẽ auerti,nec cõuenire bono uiro utilis uti,necessarios tamẽ affectus fatebant̃,si aliter obtineri uera & iusta & in cõmune cõsulta nõ possint. Idẽ lib.10.de Demosthenis Ciceronis q̃ cõparatiõe loquẽs:Salib. certè,inquit,& cõmiseratiõe, qui duo plurimũ affectus ualẽt, uincit. Et fortasse epilogos illi nos ciuitatis abstulerit lex, inquit,aut institutũ Athenięsiũ Demosthenis oratiõib.cõmiserationẽ & amplificationẽ abstulit,ꝙd acerrima oratoriæ artis tela Erasmus noster li.Eccles

secundo.

secundo. Porrò Stoicorũ dogma nullos probãtiũ affectus, nõ à Christianis modò, uerùm etiã ab ipsis Stoicis paulo æquioribus, reiectum atque explosum est. Nam quod Athenienses ab actionibus causarum secluserunt affectus, potest aliquo colore defendi. Tum ad clepsydras dicebatur. nolebãt aquam non necessarijs absumi, nec iudicem nimium diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione astricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abstineri à mouendis affectibus, quòd ij sæpe nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, ut non ex iure, sed ex animi commotione ferat sententiam. k Verbis causæ inuoluendæ.) περιπτύσσειν enim uelare, inuoluere, contegere, occulere significat. l Proinde paucis.) Accedit ad rem: ac primò quæ sit uera ciuitas, & quantũ in ciuibus ponant, exponit. m Cum primis.) Diuisio ac ratio totius institutionis. n Primam itaque.) Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. o Huius rei exemplum.) Ab exemplo commendat institutum. p Mentem iuuenum primùm Musica.) Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles uiri summa cũ industria consectati sunt, ut interpres Aristophanis in Equitibus admonet, & Athen. lib. 14 Diponosophistarum indicat. Vnde etiã ille mos institutus est, ut in conuiuijs post cœnam circumferretur fyra: cuius cum se imperitum Themistocles confessus esset, habitus est indoctior, ut Cicero in 1 Tusculanarum Quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset, Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nõdũ attigisti. Quare uehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum uel instituunt ipsi, uel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus usurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, ut mitiores (ut Plato ait) modestioresq; ac concinniores effecti, ineiles sint ad actiones siue priuatas siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum uerò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exẽplũ apud Homerũ, de Musæo ab Agamemnone domi relicto, ut Clytæmæstram illius

coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam horta-retur. Ea uerò non prius adulterium commisit, quàm is è me-dio sublatus esset. Tanta enim est uis Musicæ, ut nihil sit (ut Ci cero libro tertio de Oratore author est) tam cognatum men-tibus nostris, quàm numeri atque uoces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & languescimus, & ad hilarita-tem & tristitiam sæpe deducimur. Itaque Pythagorici & So crates, & Plato omnes adolescentes in Musicis eruiendos es-se uoluerunt. q Deinde ætate progressu.) Quæ discen-da proponantur. r Sed hæc.) Reiectio, qua ueniam ei rei parat, quòd aliena à primo proposito dicere cœperit. s Sophistæ atque philosophi.) Quum tam crebrò fiat sophi-starum philosophorumque mentio, non inutile fuerit discri-men eorum explicare: idque ex Platone potissimùm, qui So-phistam his ferè coloribus depingit, ut sit auarus, ambitiosus, inanis & uirtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philosophus, summum ac propè unicum uirtutis & ueritatis studium habet: cætera omnia uel leuiora ducit, uel contemnit, probitatis & sapien-tiæ magister & exemplum. Ex his descriptionibus apparet, quanta sit multitudo sophistarum, philosophorum paucitas. Vtrique tamen à fine sunt iudicandi, præcipuoque totius uitæ studio. t Mulieres.) Amazones intelligit, quæ bellum du-ce Hippolyta gesserunt contra Atheniensis, temporibus The-sei, propter Antiopem, ubi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. u Gallos galli-naceos.) Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicè edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis tactitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consuesse. Seueri quoque filios, Herodianus scribit, diuidere solitos, puerili primùm certamine edendæ coturnicum pugnæ, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati ducis animos ad tollisse, quum ei demonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam utilitatem agnouit & Chrysippus in libro De iustitia, dum gallorum æmulatio-nes ait ipsi nobis ad fortitudinem stimulos, & subiecti calcaria pro-didis.

didit. Iucundum uerò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus: Gallinaceis mox compugnaturis, allium in cibis obijci solitum, quo acrius decertarent. Ex quo facetissimè in ueteri comœdia ὁ σκορδομύρτος, id est allio pastus, quod Scorodon uocant, pro uehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, ut ad pugnam assiliat, quo magis lædat calcaribus suis, in hunc usum à natura affixis. Cæterùm quanquam natura pugnax est gallus: tamen ubi sese sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ἄξιόν γε παρατηρῆσαι τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων ἅμα τε πρὸς αὐτοὺς τοὺς πενθοῦντας καὶ πρὸς ἐκείνους, οὓς ὀλοφύρονται. εὖ μὲν γὰρ πλεύσαντα καὶ πρᾴως φέροντα, κατ' ἀξίαν ἀδικεῖσθαι μέροις σαφῶς, οὕτ' ἀνυπόφορα πάντα, καὶ λύπης ἄξια, οὔτε ἀνιαρότερα ἡμῖν καὶ βελτίω τοῖς πεπονθόσι, νόμῳ δὲ καὶ συνηθείᾳ τῶν λύπῃ ἐνοχλοῦντες. ἐπειδὰν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ἅπερ ποιοῦσι.

Operæpretiũ a sanè fuerit, obseruare ea quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant: item quæ dicãtur ab ijs qui eos consolantur scilicet: quámque non ferenda putent lugentes ea quæ accidérunt, & sibipsis, et ijs quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malánè sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora meliorâque ijs quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum.

μᾶλλον δὲ πρότερον ἀνάγκη βούλομαι, ἃς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἂν φανερὸν γένοιτο, οὗ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ ταῦτα ἐπινοεῖται. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πιστεύουσι, καὶ νόμον θέμενοι τὰ ποιήματα αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθὺν ᾍδου ὑπολήφασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ σοφρὸν καὶ ἀφώτιστον, ὑπὸ δὲ τοῖς φαντάζεσθαι δοκοῦσι πρὸς τὸ καὶ πατέρα τῶν ἀνθρώπων ἔχειν. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διός, Πλούτωνα ὀνομάζουσιν (ὅτι μοί τῶν τὰ τοιαῦτα λεπτῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς, τῇ πρεσβυγενείᾳ τετιμηκέναι. τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὸν περὶ χθονὸς πολιτεύσαντα, καὶ τὸν κάτω βίον κατεπόησε κακῶς

Quin prius uolo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Siccine palàm fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. b Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti uocant idiotas, c Homero, Hesiodo, reliquisque fabularum auctoribus super his fidè habentes, et illorum poesin pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem d Tartarum uocant. Hum existimant magnum et spaciosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari uidetur, quò singula quæ illic sunt introspiciant. e Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam barbarī rerū mirè peritus: ob id eo uocabulo honestatū, quòd mortuorū copia diues esset. f Porrò Plutonē hūc inferorū rēp. & manīū uitā constituisse

κεῖσθαι τὴν τειοῦτον. κύκλο
ῳ δὲ μὴ γὰρ αὐτὸν ἄρχειν
τῶν ἀποθανόντων, καταλι-
φθέμενον δι' αὐτοὺς, καὶ πα-
ραλαβόντα κατίχειν ἀνομοῖς
ἀφύκτοις, οὐδαχοῦ τὸ παρέ
πεμπον τῆς εἰσόδου ὑφίμενον,
πλὴν ὀλίγων πάνυ τοῦ αἰῶ
νος πάνυ ὀλίγων, οὐδὲ μιγὶ
στοις αἰτίαις· περιῤῥεῖσθαι δὲ
τὸν χῶρον αὐτοῦ ποταμοῖς
μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ
ἐπωνύμοις τῶν ὀνομάτων· Κω
κυτὸς γὰρ, καὶ Πυριφλεγέ-
θοντος, καὶ τὰ τοιαῦτα κα-
λοῦνται. τὸ δὲ μέγιστον, ἡ
Ἀχερουσία λίμνη προβλη-
θεῖσα, πρώτη ἀπαντῶσα τοὺς
ἀποπλέοντας, διὰ ἣν οὐκ ἔστι διαπο-
πλεῦσαι ἢ παραπλεῦσαι ἄνευ
τοῦ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ
πρόσεστι τοῖς ποσὶ, καὶ διαν-
έχεσθαι πολλὴ, καὶ ἄπλοος,
οὐκ ἂν αὐτὸν διαπτᾶσαι οὐδὲ
τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνίθων. πρὸς
δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύ-
λη ἐστὶν ἀδαμαντίνη, ἀλλὰ
φιδεῖς τ' βασιλέως Αἰακοῦ ἔστι,
πλὼ

constituisse in hãc formam. Nam sorte obtigisse huic ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugibilib. coercet, & nulli prorsus permittens ut ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex uniuerso æuo, idque grauissimis de caussis. Interluitur autem regio illius fluuijs et magnis, & horrendis uel solo nomine. Siquidẽ [h] Cocyti, i Phlegethontes, atque huiusmodi uocabulis appellãtur. Quod & est grauissimum, præiacet [k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere neq; transire sine uectore: nam et profundior est quàm ut pedibus transiri possit, et spacioſior quàm ut tranari queat. In summa, huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transuolare. In ipso uero descensu, portaque, [l] Aeacus est regis patruelis,

quæ quidem est adamantina,

cui

τῶν φρουρὸν ἐπιτεταγμένον. καὶ παρ' αὐτῷ κύων δεινὸς φοβερός, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλόν τι καὶ ἱλαρωτέρῳ προσβλέπων, τοὺς δὲ πειρωμένους ἀποδιδράσκειν ὑλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι διατείνων. προσιοῦσι δὲ τῶν λιμνῶν ἐς τὸ ἔσω, λειμὼν ἐπιδέχεται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος, καὶ ποτὸν μυρίων πολίτων, λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὀνόματα. τοῦτον γὰρ ἁπάντων διαχέασιν τῶν πάλαι ἐνθάδε ἀφιγμένων, λαμπρός τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἱ Θετταλοί, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα σιμοί, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐ πίνοντες τοῦ ποταμοῦ· εὖ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη διοικοῦσι, καὶ τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν

cui mandata est custodia: in qua bunc [m] canis triceps, saeuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéq; intuetur: caeterùm si quis conetur aufugere, latrat, territosq; in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit [n] pratum ingens, asphodelo consitum, ac fluuius memoriae hostis: eóque [o] Lethe nomẽ est inditum. Nam haec uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, [p] qui illinc redierant, nempe Alcestis & [q] Protesilaus, Thessalus uterq;, neque non * Theseus Aegeo prognatus, [r] & Homericus Vlysses, testes admodum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi, Reipublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his et in administran-

ἀρχὴν συνδιοικήσοιν, ἔχ-
λῳ πολὺς, ἐρινύες τινὴς πα-
ραὶ, καὶ φῶβοι, καὶ ἔριδες. εὖτ' ἐ-
μοὶ γε οὐκ αἰεὶ συμπαρών.
ὑπάρχοι δὲ, καὶ σατράπαι
καὶ δικασταὶ πάλιν τε δύο,
Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς,
Κρὴς ὅτερος, καὶ ὃς τοῦ
Διός. οὗτοι δὴ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς
τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίως, καὶ
κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐ-
πειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ,
παράπεμψαν εἰς ἀποικίαν τι-
νὰ, πέμπουσιν ὅτε τὸ Ηλύ-
σιον πεδίον, τῷ ἀρίστῳ βίῳ
συνοικοῦντας. οὓς δὲ τινας
τῶν πονηρῶν λάβωσι, τοὺς
ἐρινύσι παραδόντες, ὅτε τὸν
τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι,
κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας ἕκα-
στον κολασομένους. ἐνθα δὴ τί
τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι,
περιελιγμένοί τε καὶ κατόμε-
νοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιό-
μενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμε-
νοι, καὶ λίθους ἀναγκαζόμενοι;
ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ
λίμνῃ αὐτὸς ἵσταται, κινδυνεύ-
ων ὑπὸ τῆ λίμνης ὁ κακοδαί-
μων ἀπολωλέναι. εἰ δὲ τοῦ μίσου

ministrando principatu ad
iuuant, ingens turba, furiæ,
pœnæ, terrores, ac Mercu-
rius: quanquam is sanè non
adest perpetuò. Præfecti
autem & satrapæ & iudi-
ces sedent duo, Minos &
Rhadamanthus, uterque
Cretensis, uterque Iouis fi-
lius. Atque hi quidem bo-
nos ac iustos uiros, qui cum
uirtute uitam peregissent,
ubi iã multi collecti fuerint
uelut in coloniam quandã,
emittunt in campum Elysi-
um, uitam optimam inibi ui-
cturos. Quòd si malos
aliquos ceperint, hos Furijs
traditos, in impiorum locũ
ejiciunt, pro ratione male-
factorum puniendos. Quo
quidem in loco quid tan-
dem mali non patiuntur?
torti, exusti, à uulturibus er-
rosi, rota circumacti, saxa
sursum uoluentes. Nam
Tantalus ipse ad palu-
dem stat, in periculum ad-
ductus ne siti moriatur infe-
lix. Rursum alij mediocrẽ

uitæ

βίου, πολλοὶ ἔνθδε οὗτοι ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, αὖσοι τῶν σωμάτων, σκιαὶ γιγνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἁφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. Θύονται δὲ ἄρα τοῖς παρ' ἡμῖν νεκροῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὥστε ὁ τῷ μὲν ἄλλῳ καταλιλειμμένῳ ὑπ' οὐδενὸς φίλου ἢ συγγενοῦς, ἄσιτος οὗτος νηστὶς, καὶ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. πᾶσα οὖσης ἰσχυρᾶς πρόφασις λῦσαι τοὺς πολλούς, ὥς τι ἐπιδεῖ τις ἀποδόσθαι τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα καταθήσουσιν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γινομένης· εἰ πρέσβυς ἄρα τύχοι, ἀγνοῶν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἀδιαχώρητα πρὸς τοῖς κάτω, καὶ ἀδύνατα πρὸς ἐκείνους, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινητικὸς ὀβολός· οὐδ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἄν, εἰ παραλεξαμένῳ τῷ

uitæ (sunt autem hi complures) uagantur in prato sine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autẽ uidelicet nostris libationibus, inferijsq; , quæ sepulchris inferuntur: adeò ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hæc usqueadeò ualidè uulgi animos peruaserunt, ut simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quæ uectori [s] daturus sit: nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambuletque apud inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse non posse naulum reddere. sic enim fiat ut nõ recipiente portitore, possit

πορθμεῖ, ἀναπλεῖν πάλιν

λιν ἐς τὸν βίον ἀφικνεῖσθε. μετὰ ταῦτα δὲ, λυσάμενοι αὐτοὺς, ὡς οὐχ ἱκανοῖς τοῖς ἐκεῖ τὸν λίμνην λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, καὶ ἀνυσάλιτον ἤδη διαξήραντες, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ἀρίστοις ἄνθεσι, προτίθενται, λαμπρῶς ἀμφιάσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶσιν ἀλυσιτελῶς παρὰ τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέπωσι τὸν Κέρβερον. εἰσηγοῦνται δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ τρῶσις τυπτομένων, καὶ σπαραγμὸς κόμης, καὶ φονιώμενοι παρειαί. καί που καὶ ἰδεῖς τινα καταβόητον, καὶ κέντρῳ ὠθούμενον τῇ πομπῇ πάντων· καὶ οἱ μὲν ὑπτιάζουσι τὸν νεκρόν· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλίουσι δεινῶς πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς κρούουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· οἱ δὲ ἀνορθοῦσι καὶ πάλιν, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένον, ὑψοῦ λίαν προέπεμψαν, καὶ μετὰ μουσικῆς, ὥσπερ ἐς πομπὴν πανδημεί. ἔπειτα ἡ μήτηρ, καὶ

minio redeant in uitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore, iámque uicta grauedine, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè uestitos, ne uidelicet ad geant per uiam, néue nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierū eiulatus, omnium certè lachryma, pectorum plangor, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & uestis discerpitur & puluis capiti inspergitur, adeò ut uiuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi uolutantur sæpenumerò, at capita solo allidunt: hic uerò decorus ac formosus ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque

καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (πρεπέτω γάρ τις υἱῷ, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ ἁρπαῖμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους καὶ μυκτικὰς ἀφίοι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φέροι γὰρ ὁ πατήρ, γεφύρι τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ῥημάτων· τίκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνήρπακάς με, μόνον ἐμέ, τὸν ἄθλιον καταλιπών, ὦ γαμέτης, ὦ παῖ ἀποτομώτατε, ὦ τραπεζοκόμε, ὦ γοργύρεας, οὐκ ἐς γῆμας ἰδών, οὐ κωμάσων πάλιν, οὐδ' ἰατρόν τινων, ὃς ἂν συμπαίσῃ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθείς. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσει, εἰσόμενος μέν γε τὴν ὑὸν δὴ καὶ ἔτι νήπιον, καὶ ἐπιθυμῶν καὶ μισῶν τὰ τῶν τοιούτων, ὁ δυστυχὴς δὲ μετέχειν αὐτῶν. καί τοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰ καὶ ἐπ-

atque adeò pater quoq; ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nã finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quo magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas uoces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. " Aut enim pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, nõ parasti liberos, non militasti, nõ coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non conieceris posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in cõ potatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos

ac

ἔτε, καὶ παλλακίδας, εἰ δὲ καὶ καὶ ἑνὶ χόνι ἐκπατίσαξαν, καὶ ἐδῆτε, καὶ τὴν ἄλλην κίνησιν συγκατέμιξαν, ἃ συγκατέμιξαν, ὡς χρεσμῶδες ἐκεῖ, καὶ ἀπελαύσουσιν αὐτῶν κἀτεῖ; ὁ δὲ οὗ πρόβυτης ὁ πρὸ τῶν αὐτοῦ ταῦτα, ἐπίσης ἄρτι, καὶ ὅτι τούτων πλείονα, οὔτι τοῦ παιδὸς ἕνεκα βαρυφθῆν δοκεῖ (οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἐμβιάσειν τοῦ Σιλένου, οὔτε μὴν αὐτὸ τοῦ φρενῶν γὰρ αὐτῷ, καὶ γιὸς ἐκεῖνος, ἱκανὸν ἐῶ, καὶ αὐτὸν ἐᾶν βοᾶν. οὐδὲν γὰρ δεῖ πρὸς ταῦτα βοᾶν, ἀκοῆς οὖν ὄντος, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα πάντα λυρῶν, οὐδ' ὅτι πλείονα ἄν τῶν αὐτῷ ἐ πᾶσι ἀλλότια, οὐδ' ὅπως ἀνιάσεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ ὑπτιάσαντα, ἀκριβῆ ὄντος· οὐ γὰρ ἂν τῶν ὑπ' αὐτοῦ μετάσασιν, ὡς τῶν ἀκοῆς ἀνάσχοιτο. ἄνευ δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πᾶς. παρατυχόμενος δὲ τὸν

ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui uestem; reliquúmque mundū x pariter in rogum iniectum exusserunt, aut unà cum cadà ucre sepelierūt: perinde quæ si illic sit usurus, et apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, y hæc omnia, atque bis etiam plura quæ dicit, neque filij causſa iactare uidetur, ut quē sciat non auditurum, etiamsi Stẽtorem clamore uincat: neque rursum ſua ipſius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere uel ſine uoce. Nihil enim opus eſt ut quis apud ſeſe clamet. Superest igitur ut adhūc modū deliret ob eos qui adſunt, cū nesciat neq; qd acciderit ipſi filiò, neq; quò cõceſſerit, imò cùm ne ſuam quidem ipſius uitam cuiuſmodi ſit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac

uitâ demigraſſe. Filius igitur huic ita reſponderit, exo-

τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, πρὸς ὀλίγον τοῦ σαρὸν ἐκφανίψαι, καὶ τὸν πατέρα κωῦσαι μανιάζοντα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κίνδυνος; τί δέ μοι παρέχεις πράγματα; κωῦσαι τιλλόμενος τὸν κόμην, καὶ τὸ πρόσωπον ἀμυσσόμενος ἀμύστοις. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολὺ σου βελτίων, καὶ μακαριώτερον γεγονυῖαν; ἢ τί σοι δοκῶν πάσχειν δοκῶ; ἢ ὅτι μὴ τοιουτοσὶ γέρων ἐγκέκυφα, οἷος εἶ σὺ, φαλακρὸς μὲν τὸν κεφαλὴν, τὸν δὲ ὀφρύων ἐρρυτιδωμένος, κυφὸς, καὶ τὰ γόνατα σκάζων, καὶ ὅλος τοῦ τοῦ χρόνου σαθρὸς, πολλὰς δίκας πάλαι καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπολήσας, καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ πάντα παραπαίων, ἐπὶ τοσούτων μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρῆσθαι δοκῶ περὶ τοῦ βίου, ἐν μηδὲν μεθιέμενος; ἢ τοὺς πόνους ὁρᾷς ἀλεγεινοὺς, καὶ τὰ δίκτυα, καὶ ἰδρῶτα, καὶ Ἀφροδίσια: καὶ

rato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper ἐ ſpecu proferre caput, dum patrē inſanientē compeſcat? Homo infelix, quid clamas? Quid mihi moleſtus es? Deſine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miſerum appellas, & infortunatum, qui iam ſim tē multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidiſſe? An quia nō ſim factus ſenex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugoſa, incuruus genibus, ſegnis: in ſumma, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus denique? Ad iſtum modum delirans apud teſtes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo poſthac non ſimus potituri? Nimirum * uſuras dicis, ac cœnas, neſtémque, & concubitus? eóque

* πότους, cōpotationes.

ἀνίας, καὶ τὰ ἀδύνατα, καὶ ἰδέας, καὶ Ἀφροδίσια: καὶ ἀδίκως,

λιμὸν, μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δέ, ὅτι τὸ μὲν διψῆν πολὺ πάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πανεῖν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχεσθαι δύναμαι; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξω σε ὀλίγων ἕνεκα θρηνεῖν. καὶ δὴ κόπτεσθαι βέλτιον ἤδη ἀρξῆς, βέλτιον, τέκνον ἄθλιον, ἐπεὶ διψήσεις, ἐπεὶ πεινήσεις, ἐπεὶ ῥιγώσεις. εἶχε μὴ κακοδαίμων, ἀφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δείσεις, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παραβύψει, οὐδὲ σπουδήσεις ἐπὶ τούτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονήσεις, γέρων γενόμενος, οὐδ' ὀχληρὸς ἔσῃ, τοῖς νέοις ἐλεεινόμενος. οὐ ταῦτα λέγεις ὦ πάτερ, οὐκ εἰκῇ πολὺ ἀνοητότερα καὶ γελοιότερα ἀνάγκην ἔχειν: ἀλλὰ ἄφρα, μὴ τέλη σοι κακίᾳ, μὴ δικαίῃ τὴν παρ' ἡμῖν ἕῳαν, καὶ τὸ

metuis, ne rerum harum inopia peream? B Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm biberet non esurire, quàm edere: nõ algere, quàm uestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus uidêris, docebo te lugere uere: iámque denuò incepto luctu, clama Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Periisti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor diescruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ineptiora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At C uide ne illud te malè habeat. diem noctem quæ apud nos est,

πολὺ σκότος· κἄτα δίδιας, μή σοι ἀπεπνιγῶ, κατακλεισθεὶς ἐν τῷ μνήματι. χρὴ δὲ περὶ ταῦτα λογίζεσθαι, ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν διαπαπτίντων, ἢ καὶ τὸ δίον, παίσεσθαί μοι δοκεῖτε μικρὸν ἕλίγου, ἀγκαῦσαί με δεινὸν κατ', οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ἐφ' ἡμῖν δεησόμενα. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, τί δέ μοι ὁ κωφὸς οὗτος ὑμῶν δρίνεται, ἢ ὁ περὶ τὸν αὐλὸν αὖτε τερπνυσία, καὶ ὁ τῶν γυναικῶν περὶ τὸν θρηνῶν ἀμυρία; τί δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; τί ὑμῖν δοκοῦσι τὸν ἄσπαστον ὠφελεῖν; ἢ τεμάχιόν τι τετράγωνον αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο δόξειεν; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατηγισμῶν καὶ αὐτοῖς ἐρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν καταγισθέντων, ὁ καπνὸς κατέβη, αὖθις εἰς τὸν οὐρανὸν εἴληται, μικρόν τι ὑμᾶς ὑπέσας τοὺς κάτω. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ὁ κόνις, ἀχρεῖον, ἐντὸς

magnamq; cogitas caliginẽ proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verum in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò extinctis (siquidem paulò post excrere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis utcunque ferenda: D uerùm eiulatus iste uester quid mihi confert? aut quid ista pectorum ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamẽtatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur, coronis ornatũ? Aut quid ualet quòd meri infunditis? Nũ putatis illud ad nos destillaturũ, & ad Orcum usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsis quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui inferne agimus. Porrò quod superest, puluis est inutilis

ἐκτὸς ἀμὴ τῶν σπεδίων ἡμᾶς σιτεῖσθαι νομίζουσιν. οὐχ οὕτως ἔχομεν, οὐδὲ ἄπορος ὁ τοῦ πλούτωνος οἶκος, οὐδ' ἐπιλέλησται ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα μὴ τὰ σιτία μεταπέμπωμεθα. ἤδη μὲν οὖν τῶν Τισιφόνην, πάλαι δὲ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, μεμέμφθαι ἐμαυτῷ ἀναπεπείκειν· ἀπαλλάττει δέ μου ἤδη καὶ τὰ ὄρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀνεσφίγξατε.

Ὡς εἰπὼν μὲν ἐτέλα τὸν θανάτου πάλιν.

Πρὸς Διὸς δὲ εἰ μὲν ἐγὼ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐδιεφθεγξάμην, ἀναπλήσας ἂν ἴσως ἐπ' ἀγκῶνος, εἶτα εἰσμίξας δυσωπήσας ἂν αὐτὴν ἀπεῖπον; ἀλλ' ὅμως εἰ μέτεστι καὶ βοῶσι, καὶ μισθωτέλαί μέμοι τινὰ θρήνων συριγλιὼ, πολλὰς συμπλοκὰς πολλὰς ἀναλήψεται συμφορὰς, τούτῳ σωσάτω φωνητῇ καὶ χορηγῷ τῶν αἰδοίων ἐπιτυχόντα, ἅπερ ἂν ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἐποίησε, πρὸς τὸ μέλος ἐπαιάξοντες. καὶ μέντοι καὶ μέλη θρήνων ἐστὶν ἃ

nisi creditis nos cinere uesci. Non est usqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neq; nos destituit E Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat uehementer exclamare super bis quæ & faciebatis, & dicebatis: sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed F dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitēs, annō uidebitur rectissimè dicturus! Attamen uecordes isti uociferantur, & accersito quopiam Lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in unum congerat, certaminis adiutore & amentiæ choragō abutuntur, ubicunque cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verùm quantū ad lamentationes attinet,

πασιν νόμος ἡ ἀβελτηρία. νὴ Δ' ἀπὸ τῶν, διπλόους καὶ τοὺς τάφους τοῖς τεθνηκόσι, ὁ μὲν Ἕλλην ἐκκαίων, ὁ δὲ Πέρσης ὀρύττων, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑέλῳ περιχρίων, ὁ δὲ Σκύθης κατεσθίων. ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος, ὥστε μικρόν τι, λέγω δὲ ἰδὼν, ξηρόν τε νεκρὸν, σώζεσθαι καὶ συμπότην ποιεῖσθαι. πολλάκις δὲ καὶ δι' μικρὸν χρημάτων, αἰδοῖ λίνου ὥστε ἕλκειν τὸν ἀπορίαν, ἐνίοις χυρὸν, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πάππος γυμνὸς ἐν τάφῳ. χώμα τε μὴ γὰ, καὶ πυραμίδες καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, ὥσπερ ἐν ψόφοις τὰ, μὴ παιδιᾶς πραγματεύεται; καί τοι μὴ ἀγῶνας ἔνιοι διδόασι καὶ λόγους ἐπιτάφιους ἐπὶ τοῖς μνήμασιν, ὥσπερ συνηγοροῦντες ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἔστι πᾶσι τοῖς τὸ περίδειπνον, καὶ παρόντων τῶν προσηκόντων, μὴ τοῖς γονεῦσι καὶ μάλιστα τοῖς τεθνηκόσιν, καὶ

omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturæ G rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus H exurit, I Persa defodit, K Indus adipe suillo obliuit, L Scytha deuorat, murra M condit Ægyptius. Atque hic quidem (rem à me usam narro) desiccatũ cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, ut Ægyptium aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. N Nam libationes, pyramides, columnæ, O tituli, ad breue tempus duraturæ, an non supervacaneæ & ludicris simillimæ? Sunt uerò P qui ludos quoque constituant ad sepulchrum, ac funebres Q orationes habeant, perinde quasi patrocinetur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia

supereſt R exequialis cœna. Iámque adsunt S necessarij, ut defuncti parẽtes consolentur, suadentíq; uti cibum capiant

μὴ πάλιν γένηται, ὅτι ἐκ ἀπ δύτ, μὰ Δί', ἀλ' αὐτὸς αὐτῷ πα ξομένοις, ἀλλ' ἢ δι' ἐκεῖ λιμῶ ῥῆξαι ἐξὸν ἡμῶν ἀπαυδήσα ται. μὴ μέχρι μέν τινος, ὦ ἄνερ, ἀδυρώμεθα; ἐκεῖνο ἀναπαύσα σθω τὸν τῆ μακαρίτη δάκρυ σιν. εἰ δ' μὴ τὶ παράπαν πλέο ον ἀπεργάσεται, αὐτή τι τούτ ἐστι καὶ χρὴ μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα μὴ διαρκέσῃ πρὸς τ πένθος τὸ μέγιθος. τίνι δὴ, τίνι πρὸς ἁπάντων μαθοῦσιν ἁρμόττει δύο τῶν Ὁμήρου τίχει,

Καὶ γάρ τ' ἤνυσεν Νιόβη ἐ μνήσατο σίτου. μὴ,

Τοῖσιν δ' ἄπνευστος ἔπι νίκων πυ θοῦ Ἀχαιός.

εἰ δ' ἄπνευστοι μέν, αἰσχυνόμε νοι δ' τὰ πρῶτα, μὴ δεδιότες, ἀ φανῶσιν, μετὰ τῶν τηλικού τῶν φιλτάτων, τοῖς αὐθρωπι νοις πάθεσιν ἐμμελέστατα, τοῦ τα, μᾶλ πολὺ τέτων γελοιότε ρα ἄρα τις ἂν, ἰδιωτικῶν ἐν τοῖς παιδικοῖς γεγυμένα, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνα τον εἶναι.

autẽquamquam illi per Iouẽ non illibentes ad id compellũtur, quippe perpetuũ iam triduũ enecti fame. Et quousque quæso flebimus? Τ Si ne quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatũ est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tãto luctu par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus cõtexũtur duo uersus Homerici:

Nam V cæpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud,

Vita defunctos flere haud finit aluus Achiuos.

At capiũt quidẽ illi, sed initiò pudibũdi, uerenteq; ne post charissimorũ obitũ uidẽtur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque bis longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò existimant mortem summum esse malum.

LVCIANI
GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Vt suprà sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stulticiam, & inutilem curiositatem irridet, ut qui caussa frivola & adhuc parum comprobata, sed solùm poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc uitam uel malè ac variè torqueri, uel in Elysio bene atque beatè agere credant: eoque mortuorum nicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequantur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas; & vanitatem cùm eorum quæ ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituantur: cum nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoque persona amplificat, enumerando ea quæ ex luctu stulti ac malè curiosi homines, passim circa funera ac lamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere consueuerunt. Videtur autem uoluisse hoc scripto illud ostendere, uidelicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse.

Aliud.

Hic funerum superstitionem, & lugentium stulticiam, utirem supervacaneam & inutilem ridet. Itidem facit in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. In narratione autem, secundũ poetarum fabulas, describit inferorum locum & pœnas, tanquam causam existentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios sustulit huiusce modi luctus, & funebres uenias, quas reliquorum hominum uulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ, quasi manium sit ullus sensus: aut si quid sentiunt, iisdem rebus delectentur, quas in uita non iudicio, sed animi uitio dilexerunt. Quin & sepulchrorum uniuersam superstitionem submouit, permittens ut

non

non solùm intra ciuitatem humarentur cadauera, uerumetiam ut monumenta templis uicina haberentur. Sustulit & funebres expiationes, nec concessit ut quicquam unà cum cadauere sepeliretur. Nam alienationes, si quid fuisset unuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid: sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent.

Aliud.

Quæ in hoc libro de inferis, & campis Elysijs Lucianus scribit, ex Homero plena descriptione transtulit: apud quem Odyss. xj. Vlysses Tyresiæ uatis ductu ad inferos proficiscitur. Quę imitatus etiã Verg. in 6. Aeneid. scribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter fecisse illuc: uterque Charontem portitorem umbras traijcientem uiderunt, à quo & ipsi in ulteriorem ripam transportantur. Postea ad diuersa distinctaq; damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, suppliciorum uaria genera admirantur.

a Operæprecium.) Propositio. b Quos sapientes illi uocant idiotas.) Ἰδιώτης, ὁ ἀπολίτευτος, καὶ ὁ ἀμαθὴς, καὶ ἀγράμματος: id est, is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atque intelligentem, uerumetiam quemuis nostrùm, quos iste idiotas appellat, delectare possent. c Homero.) De Homero fabularum patre, uide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit. d Tartarum uocat.) Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aerem sub utroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in sexto Aeneid. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro sexto, capite nono, & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράσσω, id est conturbo:

quòd illic omnia plena sint perturbationis. uel ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν, id est frigoris tremore. e Tum regnare in hoc specu.) Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, à πλουτεῖν ditor, diues euado: Iouis & Neptuni frater fuit, sui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulæ locus datus est, ut creditus sit inferorum Deus. f Porrò Plutonem.) Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est Rhea fuit, cui inferorum regna obuenêre. g Nulli prorsus permittens.) Apud Virgilium sexto Aeneidos, Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter diis genitos propter uirtutem adamarit, reditum contingere. h Siquidem Cocyti.) κωκυτὸς à luctu & ululatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Vergilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontem. i Phlegethontes.) Phlegethon, quòd igne ardeat, appellatus est. Vergilius in Culice:

Nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus undis.

dicitur à φλέγω, quod est uro. k Acherontica palus.) Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virgil. in 6:

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem libro secundo Georgicorum, Acherontem auarum uocat, quòd sit insatiabilis: ut ex sexto Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.) Poetæ fabulantur, hunc apud inferos unà cum Minoe & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & unicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Vergilius sexto Aeneidos, Ouidius in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, uterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m Canis triceps.) Cerberus à poetis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n Asphodelo.) Asphodeli mentionem &

Home-

Homerus fecit, traditúque manes eo uesci: decantatumque illud Hesiodi libro primo Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνησε. id est,

— *& quàm*
Magna sit utilitas maluæ, asphodeliq; mirentur.

o Lethe.) Lethes amnis Ptolemæo & alijs sit mentio. Poetæ scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur. idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est ab obliuione nomen creditur accepisse. p Qui illinc redierant.) Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Pelias filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusauit. Vide Euripidem in Alceste. q Protesilaus.) Filius fuit Iphicli, & unus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, ubi ex morte in uitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt. * Theseus.) Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed occito Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur. r Homericus Vlysses.) Ad inferos unus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia uate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ. s Vectori daturus.) Portitorem Vergilius uocat, quem Charonta faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, ut naulum soluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio. t Accedunt ad hæc.) Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt. u Ait enim pater.) Querela parentum. x Reliquumque mundum.) Inferæ mortuorum. y Hæc omnia.) Amplificatio à causa. z Homo infelix, quid clamas?) Responsio filij, qua stulticiam lugentium, uti rem supernaceaneam & inutilem coarguit. A Denique ad istum modum.) A' consequentibus. B Non cogitas.) A' contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur. C Vide ne illud.) A' falsa opinione. D Fulatus uestes.) Ab inutili.

E Asphodelus.) Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac uilem, atq; hac uescitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit arbitrio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur: Κ ασφοδέλῳ τε, πολυγραμμάτῳ τε σελίνῳ. Vide Dioscoridem libro secundo, capite 64. Galenum libro sexto simpl. medicam. Hastula regia uocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis. F Sed dicito.) Hactenus per prosopopœiam, iam ex sua persona stulticiam lugentium ridet, ex consequentibus & effectu. G Sepulturæ rationem in uarios diuidunt modos.) Sepulchrorum varias species, uarios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de uario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. H Nam Græcus exurit.) Græcorũ sepeliẽdi morẽ, & illos cadauera cõbussisse, manifestum ex poetis colligimus, atq; in primis Homero, q in Patroclĩ funere rẽ clarissimè exequutus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Exterùm qui pro patria occubuissent, hos honestiore exequiarũ honore afficiebãtur: quã rem luculẽtissimè describit Thucydides. I Persa defodit.) Persas cera circũlitos mortuos cõdire solitos, scribit M. Cicero, ut q maximè corpora diuturna permanerẽt. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo rursum: Sola inquit, sepeliũt corpora Persæ cera oblinẽtes: Magi uerò insepultos aut lib. edẽdos dimittũt. D. Hieron. Persas aut non prius cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherẽtur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cum de sepultura ageret Mermeroes Persarũ regis, uiri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique ceteris carnivoris obscœnisque animantibus uorandum: quãdoquidem (inquit) hunc Persæ seruant sepeliendi ritum, ut nudata à canibus & feris ossa, per campos disperssa maneant: neque enim aut urna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis. K Indus adipe fuillo.) Inungebant cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Vergilius.

—*Corpusq; lauant frigentis, & ungunt.*

In uulgatis Luciani codicibus malè, ut puto, ἄλειφ pro ἀνέλῃ legitur.

legitur,hoc est medulla. Alii Indis,qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius:Indorum enim,ait,aliqui uulturibus cadauera lacinanda exponunt.Indorum certè multiplex uariaque sepeliendi consuetudo fuit. L Scytha deuorat.) Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis uaria quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit,alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant.Sunt ex ijs aliqui,quibus ferè perpetuæ sunt niues,qui parentum cadauera inter nues ipsas & glaciem truncis affixa arborum suspendunt:arbitrati,flagitium & scelus esse ea terræ mandare.Alij defunctorum corpora condiunt,eaque plaustris imposita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer suscipientes,epulum ijs qui illud sequuntur exhibẽt: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur:posthęc humatur, si prius tamen cadauer expurgauerint. M Muria condit Aegyptus.) Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum intestina educere, dein corpora salire: Chrysippus & Cicero, condire & domi seruare:Plutarchus in Symposio,cadauera aperire, apricoque aliquo loco soli exponere,intestina in flumen iacere,reliquum purgatum corpus asseruare:Strabo uerò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs uerò nitro circundata domi seruari,ab alijs in uasis fictilibus, alueolisq; quibusdam circum templa defodi & condi.Herodotus,& Herodotum secuti,scribunt in hunc propè modum· Vbi uita functus homo est,ferro incuruo inflexoque,ad hoc parato,cerebrum per nares mortuo educi,locum medicamentis expleri, intestinisque purgari,& lapide,ut diximus,Aethiopico illa discindi,odoramentis compleri,mox consuto ilij uulnere,nitro saliri,septuaginta dies,quod ultrà non liceret,lugeri(quare Moses cum de Iacobo ait,qui in Aegypto decessit,illum, ait, Iosephi filij iussu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque septuaginta fuisse) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc subdit idem Herodotus mediocrium sepulturæ genus,tum & tertium: sed quæ nihil ferè differant, nisi sumptu.Fuit & illa apud Aegyptios consuetudo, ut creditoribus in pignus darent

parentum

parentum corpora: quæ qui non redemisset, perpetua infamiæ nota inurebatur. N Nam libationes.) Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm ut corpus caperet, faciebant: quod à plerisque hoc quoque tempore seruari uidemus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, proceros ue colossos erigerent. Aegyptiorum in primis, in construendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis sumptibus, nullis quantumuis immodicis expensis parcunt, ut illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, ut quæ omni cum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltè temporis gloriâ consequuntur: ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, ut sibi tale comparent monumentum, quod duret æternum. O Tituli.) ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur à Græcis uersibus, à Latinis prosa oratione frequentius conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non uult quatuor uersiculorum numerum excedere: quos &, quod Flego plerunque carmine fierent, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe uocato reperies. P Sunt uerò qui ludos.) Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, uel ex hoc Vergilij carmine cognoscimus:

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui uerò ludis præerant, Designatores uocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Verg. & Statius desumpsere. Ea uerò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt: ut ex Ticinio antiquissimo poeta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atque ideo amplissima putabantur. Dicta uerò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, ut Festus subinuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui ut esset conueniendi spacij indicebantur. Q Ac funebres orationes.)

net.) τῶν λόγους ἐπιταφίους. Mos erat apud Athenienſes, ut qui in prælio cecidiſſent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi uocant epitaphium. in hac magno artificio ampliſicabantur & ciuitas Athenienſis, & populus, poſtremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortem oppetiſſent. R Exequialis cœna.) Afferebantur & interdum epulæ dapesque ad ſepulturam, ubi quoque antiqui epulabantur. Vnde ſunt apud autores ferales cœnæ, ſilicernia, & funerum ſercula: quem morē uixdum Chriſtiana lex compeſcuit. Extāt certè diui Ambroſij, & aliorum poſt eum, contra hanc conſuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem uicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibuſdam adhuc regionibus, in parentationibus perſeuerat, ut domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad ſepulchrum iuſtis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautiſſima agitant, in quibus & demortui laudes & uiuentium ſolatia à ſacerdote, uel pro eo ab alio, poſt epulas, funebri oratione referuntur. S Neceſſarij.) προσήκοντες dicuntur cognati, uel affines, uel amici, & hi quibus uti familiariter ſolemus: quòd neceſſaria inter eos officia conſeranntur. Cic. Planco, libro decimotertio Epiſtol. Nec dubito quin ſcias in ijs neceſſarijs qui tibi à patre relicti ſunt, me tibi eſſe uel coniunctiſſimum. uide l. quamuis. 2. C. de adulterijs. T Sine quieſcant Plutonis manes.) Sunt qui putant, hoc nomine fuiſſe appellatas animas ſeparatas à corpore: unde uidemus uetuſta ſepulchrorum monumenta Dijs manibus eſſe inſcripta. Et qui ſepulchra demoliebantur. Deos manes uiolare putabantur. In corpore. Genij dicuntur: à corpore ſeparatæ, Lemures: quum incurſionibus domos infeſtant, Larvæ appellantur: contrà, ſi boni fuerint, Lares familiares. V Nam cœpit meminiſſe cibi Nrobe.) Homerus Nioben, infelicem illam matrem, poſt tot filiorum necem de cibo cogitaſſe inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in ſaxum diriguiſſe cecinerunt, perpetuis quaſi lachrymarum guttis manans.

ΠΡΟΣΑΛΑΛΙΑ, ἢ ΠΡÆFATIO, SIVE
Ἡρακλῆς. Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ÁRGVMENTVM.

Præfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causſam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione uersetur: studium atque ætatem suam exemplo eo defendens, & ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiusdemque iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibentur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorum rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atque aliorum poetarum locis, utpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie uideri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Τὸν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἰδίᾳ χαρίεν, τὸ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων γὰρ ἐστὶν ἐς τὸ ἔσχατον, ἀκροφαλαντίας, μέλανες ἀναβεβᾶσι, ἐκτετιλμένοι τῶν τριχῶν, ῥυσὶς τὸ δέρμα, καὶ διακεκαυμένῳ ἐοικὸς τὸ μελάντατον, εἶδες ἂν οἱ ναυτιλικοὶ γέροντες. μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰάπετόν τινα τῶν ἀρχαίων

Hercule Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocãt. Porrò deũ ipsum noua quãdam atque inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster: reliqui capillis, si qui reliqui sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex

his

τ᾽ ἀφίημι, ἢ πάντα μᾶλλον, ὦ Ἡρακλεῖς ἄνδρα ἂν ἀπάσαιτε. ἀλλὰ ἢ τοιοῦτος ὤν, ἔχει ὅμως τῶν σκύλων τὸν Ἡρακλέους, ἢ γὰρ τῶν διφθέρων ἐνδῦναι τὸν δέ αὐτος, ἢ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ λαιᾷ, ἢ τ᾽ χειρὶ τ᾽ παφέρεται, ἢ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἀφ᾽ ἁρ πρὸς πρόσθεν νενευκώς, ἢ ὅλως, Ἡρακλῆς ἐστι. ταῦτά γε ἐμοὶ οὐκ ἐφ᾽ ὑβρεῖ τ᾽ Ἑλλήνων θεῶν τε καὶ τὰ παρανομεῖν τὰς Κελτὰς, ἐς τὸν μεγάλων τῶν τ᾽ Ἡρακλέα, ἀπεικασμένους αὐτ᾽ τῇ τοιᾷδε τῇ γραφῇ· ὅτι τῶν χώρων πολὺ αὐτ᾽ ἐκείνοις, λείπω ἐλαύνων, ἐς πόλεις τὰς ἑσπερίους ἀγίλας ἴσε τ᾽, καὶ δῃοῦμι τὰ πολλὰ τ᾽ ἐσπερίων γενῶν, καί τι τὸ παραδεξάτατον ἐλέγω ἐμοὶ ἔδοκουν· ἐγὼ δὲ γέγραμμαι Ἡρακλῆς ἀνδρῶν αὐθρώπων παμπόλλοις πλῆθος ὢν, ἐκ τ᾽ ὄντων ἁπάντων τοὺς δεδημένους. ἀτρεμὰ δὲ εἰσὶν, οἱ σαγὰς λιπαρὰς, χρυσῷ καὶ ἠλέκτρῳ εἰργασμένας,

bis qui apud inferos uersantur, diceres. In summa, quiduis potius quam Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, ut qui tum leonis exuuiũ indutus sit, tum clauam, dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tũ arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorũ deorum contumeliam peraperam facere Gallos, quum eum ejusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis ulciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta uectigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruasisset. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò uincula sunt b catenulæ tenues, auro electróue cõfectæ,

ἡμεῖς λοιπὸν τοῖς καλλίστοις, καὶ ἡμᾶς ἀφ' ἅπαντος ἀθρῶν ἀγόμενος, εἶτα ἀρπαμὸν βουλόμενος, δυνάμενος ἂν ἀμαχεῖ, εἶτα ἐλαύνειν ἀντιτάττοιμεν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀνθρίσθαι, πρὸς τὸ ἐναντίον δὲ ἀγωγῆς ἀγωνιάσαντες, ἀλλὰ φαλακροὶ ἑστῶτες, καὶ γεγυμνόσθαι, καὶ ἢ ἄγοντα ἐπαινεῖσθαι, ἐπαγόμενοι ἅπαντες, καὶ τῷ φλέοντι ἀδήλως τὸν δεσμὸν ἀνθιχαλᾶν ἐπ', ἐπαίοντες ἀχθοφορικῶς, ἀλλὰ δοκοῦντες· ὁ δὲ πάντων ἀσυνετώτατον ἔναί μοι δοκεῖ, ἐπ' ἀκρίου μὴ ἕστε ἐπᾶν· ὁ γὰρ ἔχων ὁ ξυγκρέφων, ἐδὲ βάλλε πᾶσι σοφῶς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχὰς, ἅτε δὲ δεξιᾶς μὲν ἔδε τὸ πέλαγος, δὲ λαιᾶς δὲ τὸ τόξον ἔχοντος, ἅρπασόντα τὸ διὸ τῆς γλώττης ἄκρον, ἵξ ἑνὸς ἐλκυσμοῦ ἀνθρὸς ἐπεῖνον, καὶ ἐπίκρανταί γε ὡς τὰς ἀγομένους μακρῶς. τοῦτ' ἐγὼ μὲν ἐδὲ πολὺ ἀφέμενος ἀρῶν μὴ ἄκρων μᾶλλον, μὴ ἀπορῶν μὴ ἀτοπωτέρων. κἀγὼ δέ τις παρεστὼς, ἐπ' ἀκ-

pulcherrimis illis nostris adsimiles. Atq; qui uincula usqueadeò fragilia, ducentur, tamē neq; de fugiendo cogitāt, qui alioq; cōmodè possint, neque prorsum obnitentur, aut pedib⁹ aduersum ruenti obtendunt, sese respinantes: uerùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, ultrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam antecurrere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor unde catenularum summas ansas necteret, uidelicet dextera iā clauam, læua arcum tenente, summā Dei linguā pertere-brauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirū ad eos qui ducebātur, uultū & oculos conuertebat arridens. Hæc ego quū diutius assistens essem contemplatus, admirans, bæsitans, indignans: Gallus quispiā, qui

παίδευτ@ τὰ ἐμὰ τέχνα, ὡς ἐλευθέρ@, ἀκοσβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιέναι, φιλόσοφ@, οἶμαι, τὰ ἐμὰ γράμματα· ἴσως σοι, ἔφη, αἴνιγμα δοκεῖ τὰ γραφέντα τὸ ἄνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας περὶ αὐτῶν. τὸν λέγειν ἡμᾶς φασι Κλεῶναι, οὐχ, ὅσῳ ὑμᾶς οἱ Ἕλληνες, Ἑρμοῦ εἶναι δοκοῦμεν ἅπαντα, ἀλλ' Ἡρακλέους μᾶλλον ἀνδρὸς ἀκούσαντος μὲν, ἧττον δὲ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυροτέρου τούτου. ὁ δὲ γέρων πιθανώτατα, μὲν ὄντως μάκρα μὲν@ καὶ ὁλ@ ἐν γήρᾳ φιλῶ ἐντυχὼν ἰσχνολέσχῃ ἀνυδρα τῶν ἀκμῶν, εἴ γε ὁ λαθὼν ὑμῶν οἱ πολλοὶ λέγειν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν φρένες ἐμπέφανται, τὰ δὲ γύρατα ἔχει τι λίβας τῶν θείων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορ@ ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῶν χειλῶν τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν Τρώων τῶν

propius adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo. Nã uidere uehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationẽ nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum uos Græci: uerùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio lõgè robustior extiterit. nã quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem una facundus consuescit in senecta demum absolutum uigorem ostendere, si modò uerum uestri dicunt poetæ,

Obduci iuuenũ dẽsa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi inuentâ melius ac præclarius. Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὶν ὑπὲρ τὶν λαμβάνειν ἀφιᾶσιν, ἀλανθῆ τινα λίριαν γὰρ καλῶ, εἴ τι μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὅστις δὲ τῶν ὅπερ ἐνδεδυμένους τὰς αὐθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ἕλκει ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἐλκτικός, μηδὲ τοῦτο ἐκπλάσσοι, ἰδὼν τὴν τοῦτον τὴν γλῶτταν οὐτινιανήν, ἀλλ' ὕβρεως ἂν αὐτῷ, εἰ ταύτην τετρύπητο. μέμνημαι γάρ, ἔφη, καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβεῖον, πρὸς ἡμᾶς μαθόν· Τοῖς γὰρ λαλοῖς ὄντως ἡ γλῶττα τρυπᾶται δίχα. τὸ δ' ἕλκειν, τί αὐτὸ ὑμεῖς ἔχετε πλέον λέγω τὰ πάντα ὑγιαίνειν δρᾶν δοκεῖ, σφῶν τρυέμενον, τὴν πειθὼ τὰ πλεῖστα βιάται δαι. τὴν τέχνην αὐτὴν, εἰ λόγος ἐστὶν, εἶναι, δεξιᾶς τὴν σύνεσιν τὴν ταχεῖαν, τὴν τὰς ψυχὰς τι φώσκουσαν. πεδίσεται γὰρ τὰ ἔπη τὴν ὑμῶν φασὶ εἶναι. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δὲ, δίκαια περὶ τοῦ δόξαι παρέδοξε γενέσθαι ἐπισκόπῳ πρὸς ἑαυτὸν, εἰ

liriotssam edunt, videlicet floridam quandam uocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus uinctos ad linguã trahit senex hic Hercules, qui nõ aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque uerò ad conumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, et Iãbicos quosdã uersiculos è comœdijs apud uos discere:

Siquidem uiris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodẽ hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confecisse putemus: utpote uirum sapientẽ, ac persuadendo pleraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animam sauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominauit. Hactenus Gallus. Ac mihi quidẽ quum huc me conferens mecum inter candẽ perpenderẽ, nũ decorum

μοι κλῶτε ἴχνι, τελικῦδε ἐστί, νῦ πάλαι τ' ἐπιδείξεων πικαν μένην, αὖθις ἐκὼν ἐμαυτ' ψῆφο φορι διδύναι ἐπιτάττοις δικασταῖς μετὰ πολλὴν ἐπῆλθέ μοι αἰσχύνη ἀδόξως ἀπιέναι. τίνος μὴ γὰ ἐλλείπω, καί τινι ὑμῶν δόξω μι κομιδῇ μειρακιώδη ταῦτα πρᾶξαι, νῦ πρὸ ἡλικίας νεανιεύσασθαι, κἀγὼ ἐξ Ὁμηρικὸς τε κυίσκος ὑπεπλάττη μοι ἀκοὴν τὸ Ἐὴ γὰρ ἐβίη ἀλύοντα. νῦ Καλλικόμη γάρμε κατέλιφ' ὁσ, Ἡνιόχοισι δέ νύ τοι θρῴσκουσι, βραδίοι δέ τοι ἵπποι· ἐπὶ τὰς πόδας ἔτι ἀκοντισίπλους, ἀλλ' ἑτέρω σώματι δῶ τ' γίγνεσθαι ἐκάστῳ Ἡρακλέϊ, πάντα πιέζειν πρόσωπα· νῦ ἐκ ἀιδῶμαι, τοιοῦτος τελεῶν, ἀλικιώτης ἐμοὶ τ' ἐκάστοτε. ὅρα μὴ ἐχὶ μὴ πάχος νῦ πάλλει, νῇ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαίρω, νῦ ἐ ἔχω ἐ σὺ, ὦ Τέϊε πειθοῖ, ἀσιδέϊ μοι, ὡς ἐπίλοιπον γίγνεσθαι, χρυσοφαίνων, ἐ βέλεσι, πτερύγων, ἐ ἀετοῖς ταχυτῆτα,

decorũ iã esset, ut tã grandis natu, quiq; iãpridẽ ab his dolorinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorum iudicum calculis exponerem iudicandum, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nã antehac uerebar ne cui uestrũm uiderer hæc admodum puerliter agere, quæsique præter ætatẽ iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens,

Aetas iã perijt tua. tũ illud:

Ac te corripuit carioſa ſene ætas, minister

Inualidusq; tibi, & ſegnes tardiq; caballi:

uidelicet eo ſcommate pedes meos notãs. Verùm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quidnis adducor ut faciã: neq; me pudet hæc audere, quũ sim ipſi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & ſi qua ſunt alia corporis bona, ualeant, eiſq; bis tuus, ô Teie uates, Cupido, ubi meněto ſubcano uiderit, auro rutilãtib. alis, ſi uidebitur, uel aquilas præteruolet,

καὶ ὁ Ἱππολόχης ὁ φρονιᾶ-
τῷ λόγῳ δῇ, νυνὶ μὲν μάλιστα ἄν-
νηξιν καὶ αὐξῆσαι, καὶ ἀκμάσ-
ζειν ποτ' ὤραν ἄν, καὶ ἔτιναγ-
τῶν ἄλλων, ἐπεὶ καὶ πλείστους
ἀγάγοντα, καὶ τοξεύειν πολ-
λάκις, ὡς οὐδὲν γε δεῖ, μὴ
κεφαλὴν λάθοι ἐγγυτέρω αὐ-
τῷ. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι
μὲν τὸν ἥλικόν, καὶ τὸ γῆ-
ρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ διὰ τοῦ-
το ἐπόλμησα, πάλαι νεανι-
κωτέρου τὸ ἀνδρεῖον κατα-
φρόνησας, καὶ ἐν τῷ ἐπέρατι
ἐπιστομώσασθαι, καὶ ἐξαῦτις
ἐς μέσον τὸ πλοῖον. ἢν δ'
ἐγὼ δοκῶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμ-
πνεῦσαι δίξιά, ὡς νῦν γε μά-
λιστα παντὸς τὸ καὶ ἐλθεῖν, καὶ ἐπαίρειν πάντων ἀνέμων δυ-
νάμεσι, ἵνα οἱ ἄξιοι γαυριῶ-
σι, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐ-
κεῖνο ἐπιβοήσεταί τις,

Οἷον ἐπ' ἠῶθεν γέρων
ἔντε' ἐπείρεται φαίνει.

neq; elaborabit Hippocli-
des, imò nũc uel maximè
pestiuũ fuerit facũdia repu-
bescere, florere, uigere, & ꝙ
licet plurimos ab aurib⁹
ducere, ac sæpius arcu ferie-
re: quandoquidem pericu-
lum non est, ne quando quis
præter spem pharetrã ina-
nem reperiat. Vides quibus
modis ætatem meã, meamq;
que senectutẽ ipse consoler,
animemq;, adeò ut non sim
ueritus nauim iam olim in
terram subductam, denuò
reuellere, suisq; instructã
armis mediũ in pelag⁹ de-
mittere. Cõlingãt autẽ à no
bis ò dy, afflatus secundi,
quandò nunc uel maximè
præsente bono atque amico
uento nobis est opus: quo si
digni modò uidebimur, in
nos quoque dicat aliquis Ho
mericum illud:

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Herculem.)Celtæ Herculem,Ogmion ab illis dictum,eloquentiæ ac prudentię Deũ existimabant:itaque effictum colebant,senem penè decrepitum,caluum,paucis capillis,coloratum,fuscum ue & rugosum, quales uidelicet seniores nautæ marini:leonina pelle indutum,cum rhopalo,id est claua dextra,sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente,catenulis uerò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ iux extremitate perforata insertis,maximã hominũ multitudinem non inuitam,sed sponte sequentem,auribus alligatis trahentem.Huiusmodi uerò Herculis statua,miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam,quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atq; eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorundam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basiliensi.Hęc nobis significat,Herculem uirtute & consilio præstantem dissipatos Celtas unum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iusticiã atq; mansuetudinem transtulisse,& inuento diuino,& humano iure mœnibus obsepsisse. b Catenulæ.) Herculem Ogmiũ eundem cum Mercurio existimauit religio Druydarũ,& Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus:Hercules sua catena auribus hominum inserta,eos circũducebat.Vterq; inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunque rapere & traducere potuerunt.
c Neque laborabit Hippoclides.) Hoc adagio quoq; usus est in apologia Pro mercede conductis. d Homericum illud.)Ex Odysseæ σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaq; præcellentem.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ- DE ELECTRO, *seu* ΤΡΟΥ ΚΥΚΝΟΥ. *Cygnis.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hæc superiorib.cõsimilis ꝓfatio est,in qua seipsum ac scripta sua excusat,adhibita similitudine fabulę eiꝰ quę de electro &

Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quam ut fictã ac falsam præsens experientia ostendit, ita se uereri quoq; ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia immutet, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectat, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum illum ac cygnos poeticos uanitate ac fumo longè excedant.

Ἠλέκτρου περὶ τῆς ἐν ταῖς ὄχθαις Ἠριδανοῦ μὲν ὑμᾶς ἀκηκοὰ μῦθος, αἰγείρους ἐπὶ τῷ Ἡλιάδαιν πεσεῖν ταχὺ ἀκηκοέναι φασὶ τὸν Φαέθοντα. περὶ δὲ ἐμοῦ γε πᾶσαι τὰς αἰγείρους ἐπιστάσας τοῦ Φαέθοντος, ἐπειδὰν ἐκκαλύψωσι τὸ μυρόμενον, ἀλλ' ἐλαφρὰ ὄντα τὰ δάκρυα, καὶ ἀποτιθέμενα ἐπὶ κύτους δίκην ἐμοῦ, λάβοιμι τὸ ἤλεκτρον. τοῦτο οὖν ἐγὼ ἀκούσας καὶ αὐτὸς ἐπιθυμήσας τῶν ποιητῶν ἐκείνων τῶν καλῶν, ἤλπισα· ἐπεὶ γοῦν ἐπὶ τῷ Ἡλιάδῃ, ὅτε πολλὰ μὲν τῶν αἰγείρων, ἐκπεπτώκασι τὰ μυρόμενα, πολλὰ δὲ τῶν δακρύων ἐλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχειμι.

QVAM *super electro poetæ cõmenti sunt a fabulam, ea & nobis planè persuasis fidem fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarent, Phaethontem lugentes, eaſdemque Phaethõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequentes, in arbores fuisse commutatas, atque etiamnũ è lachrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cum poetas canentes audissem, in spẽ ueniebã, ut siquando ad Eridani littora delatus essem, unam accedès ex arboribus, ac recluso sinu & cortice, nonnullas me*

καὶ

susceptarum lachrymas, ut ego quoq; electrum possiderem.

Et sanè

ἐγὼ δὲ ὀλίγον πρὸ πολλοῦ κατ' ἄλλο
τι μέν τι χρῆσι, ὅπερ ἦν ἡμῖν δὲ
τὰ χωρία ἐπιτήδεια· ἐγὼ γὰρ αὐτὰ
ἔτυχον καλὰ τὸν Ἠριδανὸν, ὅτε ἀπ-
ῄειμεν ἄδην, πάνυ πρόσωπον,
ἔτι τὸ ἤλεκτρον, ἀλλ' ἐδὲ τὸ
μα τοῦ Φαέθοντος ἤδεσαν οἱ ἐπι-
χώριοι. ἀναζητοῦντος γάρ μου,
καὶ διαπυνθανομένου, πότε ἤδη
τὰς αἰγείρους ἀφίξεσθαι, τὰς
τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας; ἐτύγχα-
νον οἱ ναῦται, καὶ ἅμα σαφέστερόν μοι
λέγειν, ὅ, τι καὶ θέλοιμι, πρὸς τὸν
μῦθον διεξιόντι αὐτοῖς, φαίνον
τό γε ἐρωτᾶν ἥλιον παῖδα, καὶ τε-
τιμῆσθαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἐπεὶ
σφι πρὸς τοῦ πατρὸς, ἐπάσας τὸ
ὄρμα, ὡς πείσεται καὶ αὐτὸς, μὴ
ἂν δυνηθῆναι ἢ δίκην, τοῦ ἢ ἄπο-
δόσθαι ἐκδοῦναι, καὶ τὰς
ἀδελφὰς τοῦ πατρὸς κλαύσας ἐπὶ τῷ
δὲ ἂν, ἐφάνη, παρ' ὑμῖν, ἵνα πρὸ
καὶ πατέσθησε ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ,
ἀγχίστους γενέσθαι, καὶ λιπαρῆ-
σαι ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον.

Et sanè non multo antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habẽs deueni, & erat mihi commodùm trajciendus Eridanus: neq; tamen cum diligenter omnia loca circumcircà oculis obiissem atq; perlustrassem, aut populos uidi, aut electrum conspexi, sed Phaethontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me, atque interrogante, Quando uerò ad populos electrũ de se præbẽtes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestius si quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulã ordine percẽsui: Phaethõta fuisse Solis filiũ, et hũc ubi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigãdi copiã sibi faceret, ut unius diei cursum & ipse cõficeret. Cæterùm patrẽ filij precib. annuisse, ac postulata præstitisse, hũc aũt inter aurigandũ è curru delapsum & dejectum periisse. Porrò illius sorores lugẽtes eo loco alicubi, inq;, apud uos, ubi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse trãsformatas & cum fratrẽ lugentes electrũ lachrymando emittere.

τὶ τοῦτό σοι, ἔφαμεν, διηγήσατο ἀκριβῶς, καὶ φοβοῦ λέγε αὐθημερὸν; ἡμᾶς δὲ οὐδέν τι διώκειν τινα ἀκριβῆ ἐπὶ λεπτῷ, οὐτε τὰς αἰγάρους, ἂς φὴς, ἔχομεν. εἰ δὲ καὶ τι τοιοῦτον, εἰσὶ ἡμῖν ἄνδρες ἱκανοὶ διαβῆναι ἔνθα ἔρηται ἂν, ἢ ἔλαττον τὰ πλοῖα πρὸς ἐναντίον τὸ ὕδωρ, εἰς βραχὺ πλεῦσαι, ἀσπαλίσασθαι τῶν ἐκεῖσε τὰ δάκνα: οὗτοι λιχθὶν ἢ μυρίνοι μὲ πως δύναιντο, ἢ ἰσχύοντα διώκειν δοκεῖ, ἵνα παιδίοις τισὶν ἢ κλαυθμυρίοις ἔργον ἐπιτύχοιμι, πιεσθέντα ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἀνιδρωτὶ ἵνα φοβηθέντα, ὅτι με λίμνοι ἐν γυίοις ἀρίστευσαν εἶναι. μᾶλλον δὲ ταῦτα ἐπιτίθεσο ἐμοὶ μεμφόμενος, διαπόρῳ, πῶς ἐκ τῶν χειρῶν τὸ ἔλλυχνον ἀπολωλεκὼς, ἐς γῆν δὲ οὐκ ἐπεσὸν, ἔστι ἢ εἶχε χρύσεον καὶ τοῦτο. ἐκεῖνο δὲ ἢ ἢ πάνυ ἀνδρῶν ἄμεινον ἀμφοῖν καὶ ἐν τοῖς, πόλεως πολλοὺς, ἄλλο

Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuisse apparet: teq; de his produxit, & mendacijs. Nos uerò neq; aurigam illũ delapsum nouimus, neq; ea penes nos sunt, quas tu tabellas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorũ obolorum gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos: quibus promptũ esset minori negocio & sudore diuescere, populorum lachrymas colligẽtibus? Hæc cum dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddã passus fueram, habita fide poetis adeò monstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis

prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, nõ secus atq; si è manib. electrũ deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimùm uti uelim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in flumi-

φατ ὧδε τῶν ἰχθύων τῇ φωνῇ. καὶ αὖθις ἐρώτων τοὺς ναύτας (ἀναλίσκομεν γὰρ ἔτι) ἀλλ' εἰ γε νῦκτας κλωπικὰ ὑμῖν τὰ λιγυρὰ ἐκεῖνα ᾄσματα, ἵνα φῶτες τῷ ποταμῷ ἐνέχῃ μὴ ἐνθάδε: φασὶ γὰρ Ἀπόλλωνος παρέδρους αὐτοὺς ἔνιοι, ᾠδικῆς δὲ ἐρώτας, ἐντεῦθέν με εἰς τὰ ἔργα μετακαλεῖσθαι, μὴ δὶς τοῦτο ᾄδειν ἔτι, ἐκ ἐπιλαθέσθαι τῆς μουσικῆς. εἰ δὲ σιωπᾷ γίνεται, σὺ, ἔφασαν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ παύσας τέμπεσιν παντάπασιν ἡμᾶς ἐκ χώρας ἡμῶν, μὴ ἐν ποταμῷ; ἡμεῖς δ' ἂν πλέοντες, μὴ σχολὴν ἐκ παύσαν ἐγγράφεσθαι ἐν τῷ ποιμαινῷ, ἁλίτας μὲν νῦν τις ἐκ ἐρωμένῳ ἐν τοῖς ἔλεσι τοσαῦτα μῦ, μὴ πρέπειν ἔτι παῦν ἀεμνὸν μὴ ἀδίνης, ὡς τὸ πάρος ἐκ τὸ πάλαι, Σειρῆσι μὴ ἔνια πρὸς αὐτούς. ἠλίσκοντο δὲ ἀλλ, καὶ οἶον σὺ φῂς, αὐλὸν ἐκεῖ ἀκούσαντες, ὥστε ἐκνεύσεσθαι, πέλας ταῦτα

nis littorib. modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adeò huc enim nauigabamus: Atq; cygni quando tandè propter fluuiũ consistentes, dulcem illũ concentum uobis absoluũt, ex utraq; parte littoris? Siquidè & illos Apollinis assessores fuisse perhibèt, homines canèdi peritia et suauitate excultos et celebres, postid in aues esse cõmutatos, eamq; ob rẽ etiã nũc cãtib. et modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi uerò sublato risu, Tu quidẽ inquiunt, ô homo, nũquã ne bodie finẽ facies patriã nostrã & fluuiũ mẽdacijs infamandi? Nos equidẽ semp remigãdi studio operã dãtes, ac penè omnẽ à pueroætatẽ laborib. in Eridano cõsumẽtes, paucos nõnunq; cygnos cõspeximꝰ in fluminis paludib. qui incõptã et inamœnã uocẽ, et sonum parũ firmum edere solebant, ita ut coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Caterùm dulce quiddã & optabile, ut tu dicis, ne ᵇ in somno qdẽ cẽtes unquam audiuimus. Itaq; demiramur undènam ista de nobis

ἐς ὑμᾶς ἀφικέσθαι περὶ ἐμοῦ, καὶ
λάθωσιν ὑπερβαλλόντως ὑμᾶς,
καταθύμιά τε καὶ πρὸς τὸ μέσον
ἕκαστα ὑπερμελέσεις. ὅτι καγὼ
νῦν δίδια οὐκ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑ-
μεῖς περὶ ἀφιγμένοι, καὶ ἔτι πρῶ
τον ἀκροασάμενοι ἐμοῦ, ἕλιξ
ῥάπτινας, καὶ κύκνους ἐλπίσαν-
τες ἀνήσεσθαι παρ' ἐμοῦ, ἐπεὶ μετ'
ὀλίγον ἀκούσεσθε παρ' ἐμοῦ λόγων
τ' οὐκ εὐμελῶν ὑμῖν, τοιοῦτα
πολλὰ κἀμοῦ λέγοντα ἐπῆται τοῖς λό
γοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ
μὲν τοιούτου, μυριανυχτικοῦ περὶ τ'
ἐμαυτοῦ, οὔτε ὑμᾶς, ὅτι ἄλλοτε που
ἀκήκοατε, ἀλλ' οὐδ' ἀκούσεσθαι πάλι.
ἄλλοις γὰρ ἐν ὀλίγοις ἐντυ-
χεῖν οἶμαι ἐθελήσουσι τοιού-
τοις, οἳ εἰς ἐν
ἕλκυθρον, ἀλλὰ χρυσοῦ καὶ τοῦ
ἀκριβεστάτου τὸν λόγον, πολλοῦ τ' καὶ
σεμνοῦ τ' καὶ ποιητικοῦ λειτουργοῦντα.
τὸ δ' ἐμὸν ἁρπάσαι ἔοικε, ἀκούειν ἀ-
πλήκτου καὶ ἀμυθήτου ἄλλου τινὸς μᾶ-
λον ἢ ἀμούσου. ὅρα μὴ τοιοῦτό

de nobis conficta in hominũ opinionẽ uenerint. In multis etiã alijs facile ac prõptũ est credẽtes decipere, ijs qb. singula quaq; iusto magnificentẽ narrare atq; extollere moris est. c Quare et ego nũc de me ipso in metũ uenio, ne & uos, qui nup ueniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæ piã aut cygnos apud me inuẽturos sperãtes, tãdẽ nõ multò pòſt abeatis, et cos q uobis magnifica de me sunt pollicẽti, subsannetis, multa eiusmodi uerborũ diuitias in orationib. meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talia meipsum de oratiõib. meis supbè & magnificè iactantẽ, neq; à uobis neq; ab alio quo quã unq; auditũ esse, neq; pòſt quenquã ita insolẽter agentẽ auditurũ fore. d Neq; tamen fieri potuisse nego, ut in alios nõ paucos incidas quoſpiã Eridanos, quorũ orationes nõ electrũ solũ, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo uocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea uerò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, uidetis, neq; ullam habet modulationem admixtam. Quocirca uidendum est, ne idem tibi imprudenti con-

σι πάθῃ, πρὶ ὑμῶν ἐλπίσας, εἶόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ἰχθύες· εἰσὶ γὰρ τοσαῦτα ἄνται αὐτὰ, εἶα διηρημένα αὐτοῖς φαίνεσθαι, διαφανέστατα δὲ ὄντα πρὸς τὸν αἰγλῆ, ἐκεῖσε ἀναπτάσεσι, πολλῷ μικρότερα ἀνίσταντες, αὐτῶν τὰ. ἤδη ἔρ σοι πρόλεγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπολιπὼν τὰμὰ, μηδὲν μέγα προσδόκα σε· εἰ μέντοι δὲ, ἑαυτὸν εἰσπάσῃ τῇ ἐλπίδι.

ti contingat, maiore de nobis ſpe animo cõcepta, quod perſæpe ſolet accidere ſub undis aliquid ſpectantibus. ſiquidem exiſtimantes tantæ magnitudinis illa eſſe, quanta illorum apparẽt obtutibus, dilatãte umbra ſplẽdorem: quibus iam ſubtractis, multoq; minoribus inuentis, diſcrucientur animo. Iam ergo tibi prædictũ ſit, ut effuſa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hauſturum, aut te ipſe ob ſpem falſo conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Fabulã.) Narratio quæ eſt ſuper fabula Eridani, & quàm eadem falſa deprehenſa fuerit, ſic habet. Phaeton Solis filius cum à patre petijſſet, ut ſibi eius equos regendi per unius diei ſpacium facultatem concederet: uotiq; compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi neſciſſet, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuiſſet deiectus, non prius à ſororib. quæri deſijt, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra ſtillarint. De illis Ouidius ſecundo Metamorphoſeon libro:

Inde fluunt lachrymæ, ſtillataq; ſole rigeſcunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit geſtanda Latinis.

Nihil his magis eſſe uanum compererunt, qui res ipſas paulo diligentius ſcrutari uoluêre. In his Lucianus, qui ea ſe aliquando credidiſſe memorat, cumq; ſummo electri apud Eridanum inueniendi deſiderio captus ad eius ripas peruenijſſet, omnia

quæ

quæ diligenter oculis perlustrasset, neq; populos inquam, neque electrum in his locis uidere potuit. Quamobrem nautas quandò nam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse eos, ac rem apertius cognoscere optasse testatur. b Ne in somnio quidem.) Luciano prouerbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem usurpauit in Gallo, cū ait: Regibus ne per somnium quidem aliquam rem iucundam frui licere. c Quare & ego.) Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ. d Neq; tamen fieri.) Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate. e Ne idem tibi imprudenti.) Aliud simile, quo sua extenuat.

ΜΥΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΩΝ. MVSCÆ Encomium.

ARGVMENTVM.

Declamatio est ex eorum genere quę exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraq;, & ipso argumento dicentem parum iuuātia: qualia statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenę, inutilē ac intempestiuā in rebus friuolis, & à cōmuni usu alienis, diligentiā illorū ob id reprehēdit. Quanquam uidetur Lucianus discipulorum magis q̄ sui ostentandi caussa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe ut horum exemplo etiam ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tum tēporib. cū hæc scriberet, rhetoriā publicè professū esse, siue hoc in Gallia, ut quidem ex Hercule aliquo modo cōiecturā facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò adeò tanta diligētia omnia persecutus est, quęcūq; de musca dici aut inueniri possunt, ut uix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatū reperias, adeò ut si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula uoluisset, planè illud quod ipse in fine uereri scribit, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunq; ad corporis habitum, formam ac membra, & ad usum item eorum pertinēt, ita singillatim persequitur quęq;, ut nihil prætermissum possis dicere. Deinde uerò et ad interiora, & ad animū trāsiēs, prudentiā q̄dā & fortitudinē in illa cōmēdat, adhibitis etiā ad hoc testimoniis Homeri. Postremò neq; illa intacta relinquit quæ

que quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut reminiscentiã illã, ob quam cũ Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & uictus & dictæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie ora tionis facilè cuiuis apparent.

Ἡ μῦια ἐστι μὲν οὐ τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ἔστιν ἰσως οἷς καὶ πόνηψι, καὶ τοῖς ἐπὶ τὸ λιπαρώτερον παραβάλλων, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐλάττων μυίδος φαίνεται, ἐφ' ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται. ἐπτέρωται δὲ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, οὐ τοῖς μὲν ἐκ κατακλίδος περὶ τοῦ σώματος, τοῖς δὲ ἀκρίσιν καθάπερ, καὶ τέττιξι, καὶ μελίτταις. ἐστι μὲν ὑμενώδης, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσῳ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδιότης ἡ Ἰνδικὴ λιπαρωτέρα καὶ μαλακωτέρα. καὶ μὴν διὰ τοῦτο δίχα κατὰ τοὺς τένοντας, ἵνα τις ἀτρεμοῦντα βλέπῃ ἐπ' αὐτῶν, δοκοῦσιν ἐκπετάσασθαι πρὸς τὴν ἅλιν, ἐκπτοήσεσθαι.

Ἡ δὲ

Mvsca est sic a minima uolucrum, ut possit cum muscellis & culicibus comparari sed tanto b illis est maior, quantum ipsa ab ape relinquitur. c Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ uolucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ uerò uelocibus utuntur & pernicibus alis. sed ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodum locustis & cicadis & apibus: sed tanto molliores habet pennas, quanto Græca uestis tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter inspiciat quando in sole alas expandit & concutit, uarijs eam picturis coloribus ut pauones uidebit.

Est

ὁ δὲ πτῆσις οὐκ κατὰ τὰς πτερυγίδας, ἀραιᾶς σωμάτων τῶν πτερῶν, οὐκ κατὰ τὰς ἀκρίδας μετὰ πταλάγματος, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ βομβήματος, ἀλλ' ἀθορύβως, καὶ ἔστι, τι καὶ μέρος ἀμαύρου τῆς ἀέρος. καὶ μὲν δὴ καὶ ἄδοντι ἔοικεν αὐτῇ, τὸ μὴ κατ' ὀλίγον καὶ ἡμιόλιον, οὐδὲ τὸ βαρύβρομον τῶν μιλτιτῶν, ἢ τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἀπειλητικὸν ἐναλαστικόν, ἀλλὰ τι σοῦτόν ἐστι λιγυρώτερον, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλου αὐλοὶ μιλιχρότεροι. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ὃ μὲν κεφαλὴ λεπτότατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν εὐπρόσαρμος, οὐ συμπεφυκὸς, ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ προεκγέασι, πολὺ τῷ κόρακι ἔχοντα τοῦτο· σῶμα εὐπαγές, καὶ ἱκανὰ πτερύγια αὐτῇ εἰ πόλλ' ἂν κατὰ τοὺς σφῆκας πάνυ ὀλιγομελῆ. ὁ γαστὴρ δὲ ἰσχνότατα καὶ αὐτὸ, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας

Est illi uolatus nõ continuò pennarum remigio, ut uespertilionibus: neq; saltu, ut locustis: neq; cum stridore, ut uespis & crabronibus uerùm flexilis, ad quamcunq; aeris partem se moueat. Ad de quòd non uolat quietè et cum silentio, sed cum cantu et melodia: non item immitè & saeuè, quemadmodum culices & muscellae: neque cum graui fremitu apũ aut uesparum, horribilem ostẽtans sonum, & minacem: sed tamo uolat his suauius musca, quanto sunt tuba & cymbalis tibiae dulciores.

d In reliquo uerò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est uersatile, nõ compactũ & affixũ humeris, ut est locustarũ. Oculi uerò prominẽt, q coronuplurimũ habẽt. Pectus est bene cõpactum. Sunt ei innati pedes, nõ ut uespis adstricti ualde & complexi. Alius autem minuta est & ipsa, & thoraci etiã similis,

zonis

ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέν τι οὐ κατὰ τὸ ὀφρυώδιον, ὡς σφὴξ καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ὃν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὖον ἔχουσα τὸ προσωδόν τι, καὶ ἔστιν λαμβάνοντα, καὶ περιφῦσα κατέχει, κοτυληδόνι παραπλησίᾳ τὸ ἄκρον ἰσχύᾳ. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδοὺς προνύσσεται, ᾧ καθαίρουσα, πίνει τοῦ αἵματος. πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος. ἡδὺ δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, οὐ μετὰ μεγάλης ὀδύνης τῶν καταμελόντων. ἑξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν πίσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ πρόσθεν δυσὶ καὶ ὥσπερ χερσὶ χρῶται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὴν οὕτω πορευομένην βαδίζουσαν, ἔχουσά τι ἐν τοῖν χερσὶν μετέωρον ἀδώδιμον, ἀνδρωπίνως πως, καὶ παρ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ ἐξ ὑστάτου τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον, ὅτι δὴ ἀνδρώου σώματος, ἢ ἄλλου ζώου ἀποθανόντος· ἢ ἀπὸ κατ' ὀλίγον

zonas latas & squamas habens. Vlciscitur tamen non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodem modo habet ut elephanti: præpascitur' que & assumit, & inhærens continet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uerò dens foràs prominet, quo purgens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi uel sanguis, non magno cum dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes uerò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem sublime manibus, more uelde humano, atque ut nos. Nascitur c autem non statim talis, sed uermis ab initio, uel ex hominibus mortuis, uel ex alijs animalibus; deinde sensim & pe-

πόλυς τι ἐκφέρει, καὶ φύει καὶ πλέκει, καὶ ἐξ ἐφυτοῦ ἔρνος γίγνεται. καὶ συμφορᾶ δὲ, καὶ ἐστίασις σκώληκι μικρῷ, τῷ μύκητι ὄφιν. σύνδειπνος δὲ καὶ σύνδρομος τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ἁλμάττει καὶ ἐμπράττεται, πάντα γεύεται, πλὴν ἐλαίου· θάνατος γὰρ αὐτῷ, τοῦτο πιεῖν. καὶ μέντοι καὶ ἐνθάδε ἥδεται (πολὺ γὰρ ἐν τούτῳ ὁ βίος αὐτοῦ συμμιμέεται) τῷ φωτὶ χαίρει μάλιστα, κἂν τοῦτο παλαύνεται. νυκτὸς δὲ, ἀγλαΐλω ἄγει, καὶ οὔτε πίνει, οὔτε ᾄδει, ἀλλ' ἐαυτὸν συνέλκει, καὶ ἀτρεμεῖ. σώφρων δὲ μικρὰν ἔχει, ἐνέτεινε τὴν ἐνεβενλην, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην διαλανθάνοντι. λοχῶντά τε γὰρ ὑφίησιν, καὶ αὐτὸν αὐτῷ ἀρᾷ, ἐκκλίνοντα τὸν ἁρμὸν, ἵνα μὲ ἁλίσκηται σκηλωνεύομενος, καὶ πιὸ ρωννύεται τὰς τοῦ θηρίου πλεκτάνας. τὸν μὲν γὰρ ἀθλίως, καὶ τὸν ἀλλὸν κύο

des effert, & producit ea lus', fit'que ex reptili mo lucrii, & concipit pe num uermem, qui muſca fit poſtea: conuiua autem & contubernalis & commenſalis hominum, deguſtat omnia, praeter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis eſt uitae. ualde enim angu ſta data eſt illi uita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter uerſatur nocte uerò quieſcit, & ſilentium agit, & neque uolat, neque cantat, ſed contrahit ſe, & non mouetur. Non f parua eſſe ſe eius intelligentiam quo dicere, cum inſidiatorem & e hoſtem ſuum araneum effugiat. inſidiantem enim & obſeruat, & contrà intuetur, declinans illum impetum, ne capiatur irretita, & in beſtiolae inci dens caſſes. Fortitudinem enim & robur ipſius non

oportet

ἐστὶ οὐχ ὑμᾶς χρὴ λέγειν. ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινεῖσθαι ζητῶν, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ συὶ τὴν ἰσχὺν ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μύιας, καὶ τῷ ἀδρίστῳ καὶ μεγάλῃ τῆς ἐπιχειρήσεως. τὸ μὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καίτοι γὰρ ἀπωσθεῖσα, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δήγματος. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἐπαινὸν, καὶ ἀποπείρασθαι τοῦ μέγεθος, ὅτι οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κεκόσμηκε τὴν ἐπαινουμένην. ἀφ' οὗ μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πτῆσιν αὐτῆς ἐπὶ τὰ γάλα διέξεισιν· ἀφ' οὗ δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ἐκάστοτε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ἐπὶ τὰ πολεμιώτατα ἐμπέσοι, πάλιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας αὐτὴν τοῦ βρέφους, τὸν μὲν ἀοίδιμον ἐποιήσατο τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἰδιάζῃ κάλλίστῃ

oportet dicere. sed h Homerus poetarum maximus cum quæreret quonam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardoue aut aprò comparat robur illum, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, ut nō semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius volatū ad lac exponit: nunc autem Mineruam curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui pulcherrimo eas i adiectiuo ornauit, cantatricē

πρισεπὼν, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνος καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ἑκάστην τι δάκνῃ, τιτρώσκουσα, οὐκ ἀνθρώπων δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐν ταῖς ῥυτίσι αὐτοῦ παρεισελθοῦσα, καὶ τῷ μεγέθους ἀμύαντα. μίξεως δὲ καὶ ἀφροδισίων, καὶ γάμων καὶ τοκετῶν ἐστιν αὐταῖς ἡ ἡδονή. καὶ τις αὐτῶν ἐπιβῇ, καθάπερ ἀλεκτρυόνος ἐπιβάς, εὐθὺς ἀπεπήδησεν· ἀλλ' ἐπεχόμενα τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολύ, κἀκείνη φέρει τὸν συμφόρον, καὶ συμπήγνυνται τῶν ἰνῶν ἑκάτερον ἐνδύνον μίξιν τῇ πρέσει μὴ διαφθείρουσαν. ἀποτεμοῦσα δὲ τὸν κέρκον ἀλὼ μόνα, ὑπὸ πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἐμφυεται ἔχει. ἡ δὲ μίγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι εἰπεῖν. καὶ μοι δοκεῖ ἡ Πλάτων μόνην αὐτὴ παρελθεῖν, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ

confertas appellans, & cum gregem earum gentem uocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid uulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore affecit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus uerò & uenerearum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, ut galli, cum insenderit mas, statim resilit, sed uehitur à fœmina diu, ferúntque illa sponsum: cõuolantíque, nec aerium illum coitum uolatu destruunt. k Obtruncata uerò capite musca, pluri mùm uiuit parte reliqua corporis, respiratq;. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætercundũ, quod Plato in sermone De anima, deque animorum immortalitate solum prætermisse mihi uidetur.

γη. ἀποθανοῦσα γὰρ μύια, ὥσπερ ὑπηχνώδιόν τι, ἐπίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἀπ' ἀρχῆς γίγνεται· ὡς ἀπάντων πιστὸν ποιῆσαι πάντας, ὅτι καὶ ἐκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή, εἰ γε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ ποιεῖ πέτεσθαι τὴν μύιαν πάλιν. καὶ ἐπειδὴ δοῦσα τὴν περὶ Ερμότιμον τὸν Κλαζομένιον μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεπέμπετο κατ' ἐκεῖνον, ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου εὕρισκε τὸ σῶμα, καὶ αὖθις τὸν Ερμότιμον. ἀφ' οὗ γὰρ ἀπὸ αὐτὸ καὶ αὖθις οὗτος ἐπέστη, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα παρῶνται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ φάνεται. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα αὐχ ἥκιστα μύας καὶ ἀνθρώπους ἐργάζεται. καὶ εἰ ἐθέλοιεν ταύτῃ τὰ ἔψα ἀλόᾶν εἶναι, καὶ βασιλέων αὐτῶν πρεσβεύται· καὶ τὰς φαγέδαινας ἐμφρίνατοῦσα, σωτῆρα

detur. mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atq; ab integro alta fit illa: ut uerè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus. ſiquidem; & digreſſa reuertitur iterum, et agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcamq; uolare facit: & uerificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod ſæpe cum reliquiſſet ei mania, per ſe ipſam ibat peregrè, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam [m] otioſa & remiſſa eſt muſca, neſciunt tamen quæ laborantur ab aliis, & plena ubique eſt ei menſa. nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minus muſcis laborat quàm hominibus: atque huic ci obſonia condiunt, & deguſtat antequam ipſi regesve deambulansq; [n] per mẽſas,

ρωπιᾶται ἀντᾶλε, καὶ συν-
γκαταπίνει ταύτην. ποτε
μὲν δὲ ἀκαλήφη ἐγκλεί τέ-
ρᾳ κατηγόρησε, ἀλλὰ πλά-
νητα τῶν βοῶν κατὰ τὸν
Σκύθας ἐπαφεῖλκε, ἔνθεν
δ' ἂν νύξ ἐπὶ τῆς νυκτὸς κα-
ταλαβόντα, ἐκεῖ καὶ ἑστίαν ἦ
θαλάμῳ ποιεῖται. τὰ δὲ ἄλλα μέ
τοι, ὡς ἐγὼ, οὐδὲν ἔργάζε-
ται, οὔτε κρίνει λανθάνειν τι
πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖταί τι
φαυλρὸν ποιεῖν, ἢ ἐν φανερῷ
ἀφανίζουσιν αἰσχύνη αὐτῇ.
φασὶ δέ ἐ μῦθοι, καὶ αὐλητι-
κόν τινα μῆλαν τὸ ἀρχαῖον
γεγενῆθαι, πάνυ καλὸν, λα-
λον μέντοι τε γε, καὶ γυναι-
κὶ ἡδυλῷ, καὶ ἀστρατο
φθόρᾳ γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ
αὐτὸ ἐμφερεστάτας τοῦ Ἐνδυ-
μίωνος. ἐπ' ἐκείνῃ μὲν οὖν
μεμφόμενοι τὸ μειράκιον συνε-
χῶς ἐπεγείρει χρονιζοῦσαν,
καὶ ᾄδουσα, καὶ παρακύπτου-
σα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν δι-
ηνεκεστέρως· τῶν δὲ σελήνῃ
ὀργισθῆναι, ἐπὶ τέτε τῶν μύ-
ων μεταβαλεῖν, καὶ διὰ τοῦ-
το

una cum ipsis conuiuatum, & simul uescitur omnibus. Tugurium autem sibi nudum non in uno loco constituit, sed errabundum uolatum tollens, more Scytharum, ubi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris uerò, ut dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpe facere existimat, quod in luce factum sit ipsi dedecori. Aiunt uerò ° fabulæ, perpulchram olim mulierem fuisse Muscã, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cũ dormientem adolescentulũ assiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens, aegrè illum tulisse: Lunam uerò iratam, in hoc animal transmutasse Muscam: & nunc propterea omnibus

inuidere

ϖ ϖᾶσι νυῦ τοῖς καιμωλῶσιν αὐτίκα τῦ ὕπνου φδυνᾶν, μιμνημόνευε ἔτι τῦ Ενδυμίωνος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἔμφασις, οὐκ ἀγελάστου τινός, ἀλλ' ἐρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. οὐ γὰρ δυνατὸν ἀπολαῦσαι, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπαμβλῦναι. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ γυνή τις ἐμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ καὶ σοφή, καὶ ἄλλη ἑταίρα τῶν Ἀθηναίων ἐπιφανής, ἣν φησὶ καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἐ μῦαν ἐλάκησεν αὐτὴν ἔχει τῆς καρδίας. οὕτως οὐδὲ ὁ κωμικὸς χάριτος ἀπεξένωσεν, οὐδὲ ἀδόκιμον τῆς σκωμῦς τὸ τοιῦτο ἡγήσατο, οὐδ' αἱ γυναῖκες ἠδέως τὰς δυσχερείας ἔστιν ὑπολαμβάνουσι. ἐ μὴν οὐδ' ἀγροικία, ἢ σὺν μετέρῳ τινὶ μίμνεται ἡ μῦια, ὡς ἐν τούτοις·

Δακέν γε τὸν μὲν μῦαν ἀλ-
κίμῳ δίνει
Βαλῶν ἐπ' ἀνδρῶν σώμαθ', ὡς πλατῦν φέρειν·

inuidere ſommum, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis, ſed amoris eſt et humanitatis ſignũ. nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento Muſca, poetria perquàm formoſa & docta: & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poeta comicus: Ad cor uſq; eum muſca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomẽ excluſit à ſcena, neque pudebat parentes hoc nomine filiæ appellare. Tragœdia uerò magna etiam cum laude de muſca meminit, ſicut inbit: Graue quidẽ & moleſtum eſt forti robore
Saltare muſcã in uirorũ corpora, ut cæde impleatur:

Ἀνδρας δ' ἐνόπλους πολέμιον ἐν τριόδοις δόρυ.

Πολλὰ αὖ ἔχων ἔπαρ καὶ περὶ μυίας τῆ Πυθαγορικῆς, ἐ μὴ γνώριμα ἦ πᾶσιν ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μυῖαι τινὲς μεγάλαι, ἃς στρατιώτας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, ἐνίοτε δὲ κύνας, ῥαχύτατα τὸν βόμβον, καὶ τὸν πτῆσιν ἀκύτατα· αἵ γε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸ χειμῶνος ὅλον ἔστιν ἅπασι διακαρτερεῖν, ναὶ μᾶλλον τοῖς ἐρέφεσι μάλιστα. ἐφ' ὧν κἀκεῖνο θαυμάσαι ἄξιον, ὅτι ἀμφοτέρας καὶ τὰς θηλείας καὶ τὰς ἀρρένας ὁρᾶσι, βαίνουσάν τε τῷ μέσῳ, κατὰ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τῆς φύσεως, καὶ διττὸν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἔπαρ, κατασχόσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύας ποιεῖν.

Viros autem armatos hostilem hastam timeres.

Multa etiam de [9] Muscis Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi appellant, nonnulli uerò canes, sonitu asperrimæ, & uolatu uelocissimæ. Hæ & longissimæ uitæ sunt, et tota byeme incibatæ perdurant, cōtractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quib. & illud est admiratione dignissimum, quòd utrunque & fœminarum & marīū sæcum, conscendunt̄q; uicissim, ut Mercury & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. Possem [5] etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne uidear secundum proverbium ex musca elephantem facere.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Exemplum proponit Lucianus hoc Encomio muscæ illarũ materiarum, quas Aulus Gellius libro 17. ἀδόξους à ueteribus appellatas scribit. a Minima uolucrum.) Cómendatio corporis & exteruarum rerum. b Illis est maior.) A magnitudine. c Pennata est.) A uolatu. d In reliquo uerò corpore.) Ab omnibus corporis membris. e Nascitur autem.) Generatio muscæ. f Non paruam esse eius intelligentiam.) Cómendatio ab intellectu, & animi magnitudine. g Hostem situm araneum.) Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu uenatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorum uenatione siue aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Cælij Secundi Curionis, uiri humanarum diuinarumque rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum uerò aureum. h Homerus poetarum maximus.) Ab authoritate Homeri, qui Iliad. γ. inter prælia deorum ac heroũ muscæ improbitatem describit: cumq; hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:

Καὶ οἱ μυίης βάρσε ἐνὶ ῥώθωσιν ἀνῆκεν
Ἥ τε μάλ' ἱππόκομον μεμαυῖα περὶ χροὸς ἀλέεται
ἰσχνοὺς δακέειν. — id est:

Atq; illi muscam intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle uiri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen. — Idem alibi:

— ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἰύσσεται, ὅς τε παρ' ἠπιοδώνῃ id est:

— *Non secus atq; genitrix*
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti.

Aegyptios uerò impudentiam significantes, muscam pinxisse tradit Orus. i Adiectiuo.) Ab epitheto. ἀδόξους enim, hoc est, assiduas frequentesque appellat. k Obtruncata uerò ca-

pite muſca.)Reuiuiſcentia muſcarum. l Digreſſa reuertitur.)Amplificat ab exemplo. m Ociosa & remiſſa.) Ab ocio,uictu & diæta. n Deambulansq; per menſas.) Cognatio hominum cum ijſdem. o Aut uerò fabula.)Metamorphoſis muſcæ. p Mulier quædam cognomento Muſca.)Nobilitas nominis. q Muſca Pythagoræ.) Muſca, Pythagoræ filia,Suidas. r Naſcuntur & maximæ.) Species muſcarum. s Poſſem etiam.)Aptus epilogus per prouerbium, quod ſignificat rem exiguam uerbis attollere,atq; ampliſicare.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔ DE NON TEMEꝺ

Λίαν κατεπείγῃ διαβολῇ. *rè credendo calumniæ*

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummã orationis titulus indicat, uidelicet quòd nõ temerè credendũ ſit calumniæ,propterea quòd multi proprijs affectibus aut cõmodis impulſi,innocentes ſæpenumerò & bonos uiros,apud eos qui facilè delationib.quibuſuis aures & fidẽ adhibeant,per iniuriã ac fraudẽ opprimãt.Oratio eſt didactica,niſi quòd circa finẽ etiam ad ſuaſoriũ genus aliqua parte ptinere uideri poteſt, ubi cõſulit ac monet delatores nõ facilè admittendos atq; audiẽdos eſſe,aut certè ea quę deferuntur diligenter perpendenda,quòd ex huiuſmodi calũnijs multa ac grauia mala fermè ſequãtur. Orditur aũt à loco cõmuni,ignorantiã puta perniciosum malũ hominib.eſſe.Cui poſtea inſtitutũ negociũ accommodat:præcipuè uerò addẽs, circa calumniã.atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit,principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationẽ de Apelle apud Ptolemæum delato: & quo pacto idem Calumniam ultus ſit, depicta eius imagine. Atq; exinde ad ipſam rem accedens,definit primùm calumniam,poſtea calumniatores quales ſint,& ubi potiſſimùm uerſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint,& qualibus inſtrumentis quoq; ad circumueniendos & opprimendos innocentes utantur,deſcribit.Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis ẽt,& quid maximè in eo obſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur,additis etiam exemplis quibuſdam,atq; ſimilibus,

similibus. Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationē quæstione, an prout quisq; uir dignior aut famę spectatioris erit, ita admittendus atq; audiendus quoq; magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atq; potentum parietibus & aulis ubique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Δεινὴν γὰ ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύν τινα καταχέουσα τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον διαταράττουσα. ὡς ἑκάστῳ γὰρ προσπίπτει πρὸς τὸν ἐπιόντα, μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὁμοίως περιπόδιζόμενοι, τῷ μὲν προσπταίοντες ἀλγοῦμεν, τῷ δὲ ὑποφθάνοντες εὐλίγῳ δίεμεν, καὶ τὸ μὲν πολισίον, καὶ τὸ παρὰ πόδας εὐχ ὁρῶντες, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστί. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων ἐν ἀνθρώποις τὰ πολλὰ διαδέχεται τοιαῦτα. τοιγαρῶν τοι μυρίαι ἥδη καὶ ταῖς βαρυφθόγγοις ἀνθρωπάλαις ἀφορμαὶ εἰς τὰ ἁμάρτηματα τὰ τοιοῦτον παρέσχηται,

PErnicioſa res ignorantia eſt, & uarijs modis noxia mortalibus, non ſolùm cõmuni hominum uitæ tenebras quaſdã offundere, ac ueri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorũ rationes miſcens ac perturbãs. Quo fit, ut perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis et ante pedes eſt ſitum, non uidemus: formido eſt his capi, à quibus etiam quamlongiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciter'que agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fatæ

τὸν Λαβδακίδαν, καὶ τὸν Πελοπίδαν, καὶ τὰ τούτων πράγματα. σχεδὸν γὰρ τὰ πολλὰ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀναβοᾷ τινα κακῶν, οἷον τις ἂν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καθάπερ ἀπὸ μηχανῆς δαίμων τις ἐπεισάγηται. λέγω δὲ καὶ ὅτι τὰ ἄλλα μὲν ἀσθενέστατον, μάλιστα δὲ ὅταν τὰς ἐν οἰκίαις διαβολὰς κατὰ τῶν οἰκείων καὶ φίλων διαχέηται, ὑφ' ὧν βλάπτεσθαι καὶ εἰκὸς ἐστὶ γίγνεσθαι, καὶ πόλεις ὅλας ἀνατρέπει, πατρὸς δὲ πρὸς παῖδας ἐξαναστάσεις, καὶ ἀδελφοὺς καὶ τῶν ἑταίρων, καὶ πᾶσι δύσκολον κατὰ τῶν γειτόνων, καὶ ὅρκους κατὰ τῶν ξενικῶν. πολλὰ δὲ καὶ φιλίας διαστάσεις, καὶ εἰς ἀπιστίαν ἐκπεσεῖν τοῦ κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανοῦ. ἵν' ἐγὼ καὶ ἅπερ εἶπα πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτὰς, οἷος ἂν ᾖ βούλομαι τῷ λόγῳ, κατὰ τινος γραφῆς, ἐπὶ τοῦτον τὸν ὄγκον ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ἑαυτὴν ὅπως ἀναπλάττεται. μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι ταύτην προὐλαβε

fata d Labdacidarũ ac Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorãtia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa uerò e cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quãdo in calumnias familiares, & mutua inter se amicorũ crimina incidit: quibus solent & intestinis dissidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus urbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, natis parentibus insidiari, frater fratri, amãs amãti, amicus h ité ab amico diuelli, turbari demũ omnia, calũniæ uastitia. Itaq; i quo pacto caueri facilè possit, & qualis nã sit calumnia, unde originẽ traxerit, quantum ferè efficiat, hac oratione uelut in tabella depingam. Porrò k quam eius imaginem subijciã, Apelli l Ephesio pictori acce

προϋλαβε τὸν ἀπόστολον γὰρ αὖ καὶ οὗτος διαβολὰς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετεσχηκὼς Θεοδότῃ τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀπολλῆς οὐκ ἐωράκει πω μήτε Τύρον, μήτε τὸν Θεοδότας, ἔστι δ' ὧν, ἐγέγνωσκε, καὶ παδόσον ἦκεν Πτολεμαίου τινὰ ὕπαρχον ἥκοντα, τὰ κατὰ τὸν Φοινίκων ἐπιτροπεύειν. ἀλλ' ἦμεν τῶν ἀντιτέχνων τις, Ἀντίφιλος τεύτευμα, ὃν ὁ φθόνος τῆς παρὰ βασιλῆ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὸν τέχνην ζηλοτυπίας, κατέσκωψε αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς δὴ κινδυνωδέστατόν τῶν ἑταίρων, καὶ ὡς διάσασά τις ἂν τὸν ἐν Φοινίκῃ συνεστώμενον Θεοδότᾳ, καὶ καθ' ἕλων τὸ λοιπὸν πρὸς τὰ οὖς αὐτῷ κοινολογούμενον. καὶ τέλος, ἀπίφηνε τὸν Τύρου ἀπίστασιν, καὶ τὸν Πτολεμαίου κατάληψιν ἐκ τῆς Ἀπολλῆ συμβουλῆς γεγενῆσθαι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς αὐ πάντα, καὶ τἄλλ' εὐ πάνυ φερόμενος τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἐν πολλαῖς διαπιστικῇ τῆς ἀληθείας, ἅτε οὐ παιδείᾳ,

ptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæũ regem cõiurationis [m] quæ in Tyro aut Ptore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat unquam, neq; Theodotam noverat, nisi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare. [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apellæ æmulus, illum apud regem cõiurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodota principe factionis usum familiariter congredi, conuiuari, secretò [o] itum & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulo pòst & defeciſſe Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cum & aliàs P non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratio

σωσε

σωιτυχρέχθη πρὸς τὴ παρα-
δόξῳ ταύτης διαβολῆς, ὥστε
μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμε-
νον, μήτ' ἐπ' ἀντιτέχνῳ ὢν
ἐ Ἀπελλοῦ, μήτ' ἔτι μικρὸ
τῷ ἀ κατὰ τοιούτων προ-
δοσίαν ζωγράφος, καὶ ταῦτα,
οὐ τυχόντως κατ' αὐτῆ, καὶ
τ ἀφ' ἑστιοῦ τῶν ἀμαρτάνων
τιμωρεῖν. ἀλλ' ἐδὲ τὸ πα
ράπαν, ὡς εἰ ἐβούλετο Ἀπε
λῆς ἐς Τύρον, ἐβούλετο, οὐ-
δὲν ἂν δι μᾶλλον, ἢ βοῦς ἐπι-
πίμπλα τὰ ἔλαφεια, ἢ ἀχόρ
του μικρογνώς, ἢ ἐπιβλέπ
ειν συνοιμέτω, ἢ ἐς μὴ ἐ συ
νωμοσίαν ἐς, ἀναπεῖσαι
ἔτι ἢ ἐ Ἀντιφίλου κακοήθειαν
ἢ ἐ κόλιν Ἀπελλοῦ κατηλεῖ
σαι, ἵνα μηδεμίᾳ αὐτοῖς πλεο
νεξίᾳ ἐπιτρέψωσιν, ἀπαίσιν
μετ' αὐ τέλους πίστεως, ἢ πα-
ραπολλύμενοι ἐν Τύρῳ καὶ
πᾶν, ἐδὲν αὐτοῖς κάτι γίγε-
νε. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος
οὕτω λόγισα μεταγνῶναι ἔσι
τοῖς γεγονόσιν, ὅστι τὸν μὲν
Ἀπελλῆ ἰκανῶν τελεύτειν

miratione calumniæ pertus est, q ut coniecturis quæ causſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse: dein fortunæ minori Apellem, quàm ut Pelusium prodere posset: hunc item beneficys regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percõtatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectẽdus uidebatur. Regiã tumultu insolito rex perturbat: Apellen perfidũ, ingratũ, reũ uiolatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratũ, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui captiuitenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatum, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cũ seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè conscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit li-

bertã

λωμένοις, τὸν δὲ Ἀντίφι-
λον ἀκολάστων αὐτῷ παρα-
δίδωκεν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς,
ὡς παρεσκευάσατο μετε-
μελής, τοιῷδέ τινι αἰνίγ-
ματι τὸν διαβολὴν. ἐν
δεξιᾷ τις αὐτῷ κάθηται, τὰ
ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικρῷ
δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου πρόσο-
πόν τε, τὸν χεῖρα πρόσω
πόρρωθεν ἔτι προσιόντι τῇ
διαβολῇ. πρὸ δὲ αὐτὸν ἴασί
τε δύο γυναῖκες, ἄγνοιά μοι
δοκεῖ, πρὸ ὀπαδοῖν. ἔπειτα
δὲ ἡ πρόσχυσις ἡ διαβο-
λῆς, γυναικὸς ἐν ὀφθαλμῶν
κάλλιστον, τὸ εἶδος μὲν ἡ
παρακεκινδυνευμένον, εἶναι δὲ τὸν
ἀνδρεῖον καὶ τὸν ὀργῶ δοκοῦν-
σαν, τῇ μὲν ἀριστερᾷ δᾷδα
καιομένην ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ
δὲ νεανίσκον τινὰ τῶν τριχῶν
σύροντα, τὰς χεῖρας ὀρέγον-
τα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρ-
τυρόμενον τοὺς θεούς. ἕπεται
δὲ αὐτῇ ἀγνοΐα καὶ ἄμαθ[ία],
δεξιὰ δυοῖν, καὶ ἑκατέρα
τοῖς ἐν νόσου μακρᾶς κατα-
σκλήσει. τοῦτον γοῦν εἶναι
τὸν φθόνον οὔ τις ἀπαίσεται. ἢ

lentis centum, addito in ſer-
uitutem Antiphilo calūnia-
tore. Apelles contrà pericu-
li memor, tali eſt imagi-
ne calumniā ultus. Ad dex-
tram conſidet quiſpiam au-
ribus prælōgis inſignis, quae
les ferè illæ Midæ feruntur.
Manum porrigit procul ac-
cedenti Calumniæ. Circum-
ſtant eum mulierculæ duæ,
Ignorantia, ni fallor, ac Sus-
ſpicio. Adit aliunde prope-
ra Calumnia, eximiè com-
pta, vultu ipſo & geſtu cor-
poris efferam rabiem, & ir-
am eſtuanti conceptam
pectore, præ ſe ferens, ſiniſ-
ſtra facem tenens flammi-
uomam: dextra ſecum adoo
leſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tẽdẽ
tẽ, obteſtantẽq; immortalium
deorũ fidẽ, rapit. Anteit vir
pallidus, in ſpeciem impu-
ne, acie oculorum minimè
hebeti, cæterùm planè iis ſi-
milis qui ſontico aliquo mor
bo contabuerunt. Hũc facie
lè conjicias Liuorem eſſe.

Quin

μὼν καὶ ἄλλα τινὲς ἂν παραμαρτύροι, προσίστασθαι καὶ παρίστασθαι, καὶ καταπαρασκευάζειν τὴν διαβολήν· ὡς δὲ μοι καὶ ταύτας ἐμφανὲς ἦν ὁ πρωτογενὴς τῆς ἀπάτης, ὁ μὲν ἐπιβουλή τις ἦν, ὁ δὲ ἐπάτη. κατόπιν δὲ ἐπιλελύπει πάνυ πρόδηλός τις ἀναπεπλεγμένη, μελανείμων καὶ κατεσπαραγμένη, μιαρόνοια δὲ καὶ αὐτὴ ἐλέγετο· ἐπιστρέφετε γοῦν ἐς τὸν πίνακα ἀκριβῶς, καὶ μετ' ὀλίγων, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ἀναβλέψετε.

οὕτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὴν ἑαυτοῦ κινδυνην ἐπὶ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὴ καὶ ἡμεῖς, ἐπὶ δικῇ, κατὰ τὸν τοῦ ζωγράφου τέχνην, διαλάβωμεν τὰ πρόσωπα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ἔργῳ τινὶ προγράψαντες αὐτὸ τοῦτο, οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ εἰκὼν γράφοιτο. ἐστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἀρχῆς γεγονυῖα, τὴν κατηγορουμένην διαβάλλουσα, ἐκ τοῦ μεταφέρειν ἀεὶ τὰ λεγόμενα καὶ πιθανολογεῖσθαι. τοιαύτη μὲν ἡ κατάθεσις τοῦ λόγου. πρῶτον

Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites, quarum eſt munus, dominam hortari, inſtruere, comere, interpretem picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe. A tergo, lugubri habitu, pullata lacera'que Pœnitentia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore proculuenientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula caſum ſuum os luſit. Iam & nos, ſi uidetur, Ephesij pictoris exemplo, recenſeamus Calũniæ rationes. Principio nobis effigianda eſt & explicanda finitione quadam, quæ uice iconis fuerit. Eſt enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad reſpondendum ac reo fellendum non admiſſo. Quæ definitio κ perſonis perinde

κατηγορουμένου λαμβάνει, ἐκ τοῦ μεταφέρειν ἀεὶ τὰ λεγόμενα καὶ πιθανολογεῖσθαι. τοιαύτη μὲν ἡ κατάθεσις τοῦ λόγου. πρῶτον

φεῦμ Α' ἔστιν πρεσβύτατον, καθάπερ ἐν τοῖς κωμικοῖς, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ἣν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν διατεκμαίρωμεθα, οἷα δεῖ ἕκαστα τὰ γεγενημένα. πρῶτον μὲν δὴ, εἰ δοκεῖ, παράγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν συκοφάντην τοῦτον διαβολῆς, οὗτος δὲ δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἅπασι γνώριμός ἐστι, πᾶσιν οἶμαι γνώριμον· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἀγαθὸς, κακῶν ἕτερος γίνεσθαι τῷ πλησίον. ἀλλ' ἐξ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν οὐ πεφύκασι τοὺς φίλους, εἰκὸς ἀφ' ὧν τοὺς ἐχθροὺς ἀδικοῦντας ἀπεῖναι, καὶ μισεῖσθαι πᾶσαν ἁπλῶς ἀνθρωπίνην, ἀδικίαν, δίκας ἀνοσίας προσλαβόντα εἶναι. ἴσωμεν δὲ, ὡς ἀληθῶς ὁ τοιοῦτος, καὶ πανοῦργός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπίφθονος, φάλιν καταμαθεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τῶν μὲν ἐσθλῶν ἐν ἄνθρωποι, καὶ τὸ μὴ

perinde atque comicum argumentum, tribus constat; delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Y Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præfultorem, auctorem calumniæ. Z Is quidem quàm minimè bonus uir sit, ignorat nemo. A Neque enim quisquam uir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, scelleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. B Nam quis est cui non uidetur in uniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis;

μὴν πλέον, δικαιοσύνης ὅρια ἴσα· τὸ δὲ ἀνίσου τι καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας; ὁ δὲ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα χρώμενος, πῶς οὐ πλεονέκτης ἔσται, πλὴν τὸν ἀκροατὴν ἀφιστορίτου, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀνεφέκτους, καὶ τῷ λοιδόρῳ λόγῳ πανταχῇ ἀβάτους κατασκευάζων αὐτὰς, τοῦτο τῆς διαβολῆς πρωτοπλασμία; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τελεύτημα, ὡς φαίην ἂν καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, εἶναι ὁ Σόλων καὶ ὁ Δράκων, ἐπομόσασι τοῖς δικασταῖς τὸ ὁμοίως ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τὴν σύνεσιν ἐκ τῶν παρεσκευάσθαι ἀκροατέον, ἔχει ἂν ὁ τοῦ λοιποῦ λόγου κρατῶν, ὅσον χάριν ἢ ἀμύνασθαι φασί. πρὶν δὲ γε ἀντιβῆναι τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, πανταχοῦ ἀσυλίᾳ καὶ ἀσφάλειαν ἐγγύας εἰσπράξασθαι τὴν πρίσιν, καὶ γὰρ ἂν καὶ κωφὸν ἀγανακτῆσαι τὸν θεὸν ἄπειρ

mis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ? Qui verò clam culum absentem infectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumnijs refertas, effecit. Ea sanè extrema est iniuria, uel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Atheniensem adstrinxere, ut parem benignitate gratiaq; tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causſam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi male propitios deos reddunt iudices illi, qui cum accu-

cusant

ἐπὶ τῷ μὴ κατηγόρῳ μετ' ἀδείας, ἀδίκως λέγειν, ἐπιφθονεῖσθαι, ἀκριβεξέτασιν δὲ τῷ κατηγορουμένῳ τῶν ὄντων, ἃ τὸ σῶμα συνωθοῦσι, καταψηφίζεσθαι τῷ πρεσβυτέρῳ λόγῳ κεχαρισμένον. ἔστι γὰρ κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικόν, φάναι τινὰς δεῖν γίγνεσθαι τὰς διαβολάς. ἐὰν δὲ τῷ μὲν ἀξιόπιστοι δικασταὶ οἱ συμβάντες, πεφανεῶσθαι οὕτω, δικαίως καὶ ἀμφοῖν πεισθῆναι τὰς κρίσεις, πολὺ μᾶλλον δὲ τῶν μὲν δικῶν τὸν ἀρίστον εἰσαγαγεῖν τῷ λόγῳ, οὐ μᾶλλον περὶ τούτων ἀπορῆσαι μὴ, μᾶλλον δὲ συμβάντα. φασὶ δέ, Μήτι δὲ κλέω δικάσας, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκοῦσαι. ἀπίστατο γάρ, εἶναι, καὶ οὕτω, καὶ πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, οὐδὲν οὕτω τινὶ χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδικάσαι, ἐφ' ᾧ πάντες ὁ διαβάλλων ἔσχεν φῦσαν, ἄκρατον ἐπάγων τὴ

cusanti aures liberè indulserint, reo denegant, aut præstigijs capti delatorijs mußitantes condemnant.

Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus bene constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonent, iusticia, non studio partium iudicare, is longè E optimi Poetæ impendiò scitam sententiam, imò uerò legem sacrosanctam audiat:

Nec F nisi librato dirimat sententia litem,
Parte quid ex utraq; queat examine cauſſa.

Nimirum uates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem neque audaciorem iniuriâ, quàm indicta cauſſa quenquam mortalium damnare.

Id uerò ex omni parte calumniator molitur, uti cum furore ac uecordia

διαβαλλόμενον τῇ τῦ ἀκόντος ὀργῇ, καὶ τῷ ἀπολογίσασθαι τῷ παθραίῳ τῆς κατηγορίας παραχρῆμα. καὶ γὰρ ἀπαράσκευος, καὶ ἅμα ἐκ τοιῦτος ἀνδρωπος, ἐδ' ἐν τῷ ἀμφανεῖ ἄγων, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανῦς πόθεν πεξόμενον, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀντιτυχήσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ καὶ ἀγνοίᾳ τ' πολέμιον διαφθείρασθαι, ἐ μέγιστον ὄν ἐκ μᾶν ἐ μικρὸν ἐγκλῆμα τὸν διαβάλλοντα λέγειν, ἐκεὶ εἴ τις γε τάλανδῆ κατηγορῦντι ἐκεῖνο τῷ σωπήσαντα, ὅτι, εἶμαι, καὶ εἰς τὸ φανερὸν ἀπελήλυθε, καὶ διαβολάων, καὶ ἀντιξιτάσεων τῶν λόγων. ὥσπερ ἀλλοις ἂν ἐκ τῦ προφανῦς νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε καὶ ἀπάτην χρήσαιτο κατὰ τῶν πολεμίων, ἰδοι δ' ἂν τις τὰς τοιάδε τινὰς μάλιστα ἐν τοῖς βασιλέων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστεύοντων φιλίας σύνηθες ὄντας, ἐνθα πολὺ μᾶλλον ἐ φθόνος, μυρίαι ἢ κἀκεῖ

hominis coram quo res agitur, indefensum rerum cõmittat, defensurum partes suas clanculari sectione abiceat. G Adeò enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atq; qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito aliquem de specu iaculatur, ut non sit qui contrà uel mittere telum, uel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; insciius pereat. H Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe ueri, nihil sani prorsum. Nã qui accusaturus quempiam, sibi conscius est ueri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purganiem crimen ferre: ut in bello, qui iusta acie uincere hostẽ palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare. I At hoc genus hominum in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariæ suspicio-

μοιχι, πάμπολλαι ἢ πολλαπλῶν
ἢ διαβολῶν ἀποδιοφς. ἔστι γὰρ
ὅπου πλείστις ἐλπίδις, ἐντεῦθεν ἢ
μάλιστα χαλεπώτερον, ἢ τὰ μὲν
ἐν ἔστι φαλίφρα, ἢ βασκανίαι
καὶ κακοτεχνίφρα. πάντως δὲ μᾶ
ἀλλήλοις ὀξὺ διαβήσεται, ἢ οἷ
σπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐνδοτερῶ
σιν, εἴ που τι γυμνωθὲν μέρος
δοκήσαντα τοῦ σώματος·
ἢ πρῶτος καὶ τοῖς ἴσοις ἔπεσι
βαλεῖν, πρεμβῆσαι, ἢ πᾶσαν
μηχανήσασθαι τὸ πλησίον, ἢ τὸν
πρὸ αὐτοῦ, εἰ δύναιτο, ἐκσπᾶν,
ἢ ὑποσκελίσαι. ἐνθα ἢ μὴ χρηστὸς
ἐπιτυχὼν οὐδὲν ἀναίσχυντον,
ἢ παρανόμουν, ἢ τὸ τιλευ-
ταῖον ἀτίμως βίηται. ἢ ὥσ-
περ ἐπὶ τοῖς πολεμίοις τοῖς
τοιούτοις πανοπλίαις πίθωνά
τορος, ἀδεκιμῶν, ἢ ἐκ τῆς φθά-
σας κρατεῖ. τὰ γὰρ τῆς ὁμόφυ
λον ἐπαλυθόμενον, ἔτι ἓν
νὸς ἐννάλιος, ἢ τὴν πλαίσι-
α καπίκια. τηγαρῦν ὡς
ἐν ὥρᾳ μικρῶν τῶν ἀγώνων ἐν-
τος, ποικίλας ἀπ' ἀλλήλων

nes, & assentãdi criminandiq; occasio multiplex in prõptu est. Siquidẽ K ibi quo pluribus plura spes ostẽtat, eo necesse est maiore inuidia, sauiorib. odijs, æmulatione callidiore certari. Illic uideas licet, ij acres alter in alterũ oculos defigat, qua cura obseruet, ueluti singulari certamine congressus, si quid uspiã in alterius corpore fortè fortuna nudum aut malè munitũ cõspiciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuiq; est, cum ipse primus esse cupit, uti proximũ deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si qs est uir frugi, temerè euertitur, illiditur, deniq; ignominioſe exterminatur. L Cõtrà q assentãdi paulo peritior est, & babilior ad mentiendũ ingenio probatur, superat. Sanè omnino iuxta M Homeri carmẽ est huius certaminis alea:

Vndiq; cõmuni sæuitur Marte, pariq; Victusq; uictorq; cadũt fato. —Alium subinde alius alia uia aggreditur, ut ferè fieri solet, sicubi de magnis agitur commodis: sed per

ῥᾳδίως ἐπινεῦσαι, ὧν ταχίστη
καὶ ἐπισφαλεστάτη ἔξω ἡ τῶν
διαβολῶν, τῶν μὲν ἀρχὰς καὶ
φύσιν ὑποσυλλογιζόμενα λαμβά-
νοντα, εἰκῇ πέτρας ἢ καὶ φαγέναι
ἐπάγοντα τὰ τέλη, ἀφ' πολλῶν
συμφορῶν κινδύνων, ἢ μᾶλλον
μυρίων, ἀδιαπλόου ἔχοντα τὸν, οὐ
εὐθὺς τις ἐπιλάβοι, ἀλλὰ πολλοῖς
ἂν τίχνης, ἐπιβουλῆς ἢ ἀσχολί-
ας, ἀπαμβῶν δέ τινος ἐπιμελεί-
ας διέμψεν. ἐπεὶ γὰρ οὐ τοσοῦτον
ἁβλαπτὸν ἡ διαβολὴ, εἰ μὴ κα-
θαρόν τινα βάσιν ἐφίγνοιτο,
ἀλλ' οὐ κατισχύει τῶν πάν-
των ἰσχυροτέρων ἀλήθειαν,
εἰ μὴ πολὺ τὸ κακὸν ἐπαγωγὸν
πιθανὸν τῇ μορφῇ ἀλλαχοῦ κα-
χοδιδάσκοι κατὰ τῶν ἀκούον-
των. Διαβάλλονται μὲν οὖν οἱ τὸ
τὸ πολὺ μάλιστα ἐ τιμώμε-
νοι, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὑπερεπι-
πολυτίοις αὐτῶν ἐπιφθονέστατοι
τοῖς γὰρ τῶν ἀδικεξάστοις, καὶ
βλάβης τι κέρδους καὶ ἰσχύος
ἄλλου προφέρεσθαι. καὶ ἐκεί-
νοις δίκαιον πρῶτον αὐτὸν
ἰσιδαι, ἢ μεμφόμενον ἐκεῖνον

calumnias iter est ut compendiarium, ita minimè securum. Principia inuidiæ debent, inter spem'que metum'que fluctuanti: exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipsum quoq; studiũ nequaq; facile est, simplícque, quanq; ita fortasse uideatur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa deniq; & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calũnia, nisi in speciem similia uero narret: O neque temerè cunctarum alioquin rerum dominam Veritatem superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis fallat. Q Porrò defertur in plerunque, qui honore quodam alios præstat, nẽpe ijs inuidiosus q ipse illi⁹ frustrati sunt. Quo fit ut omniũ telis affectetur, ceu obex q uiã assequẽdæ dignitatis alijs intercluserit: seq; primos tum singuli fore confidũt, si sublimẽ istum loco

ἐκπεπτωκέναι, καὶ δι φί-
λους ἀπεσπασμένους, εἰ-
ὅν τι καὶ ἐπὶ τῶν γυμνικῶν
ἀγώνων, ἐπὶ τῶν δρομέων
γίγνεται. κἀκεῖ γὰρ ὁ μὲν
ἀγαθὸς δρομεὺς, τῶν ὕσπλην
γ' οὐδὲν καταπτοούμενος,
μόνῳ τῷ σφῶν ἰσχύμενος,
καὶ τὴν διάνοιαν ἀπιστάντας
πρὸς τὸ τόλμημα, καὶ τοῖς πο-
σὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων,
τῷ πλησίον οὐδὲν κακουρ-
γῶν, οὐδὲ τῶν κατὰ τὸν
ἀγωνιστὴν πολυπραγμονῶν·
ὁ δὲ κακὸς ἐκεῖνος, καὶ αὐτὸς
ὢν ἀνταγωνιστὴς, ἀπογνὺς
τὴν ἐν τῷ τάχει ἐλπίδα,
ἐπὶ τὴν κακοτεχνίαν ἐφάπτε-
ται καὶ τοῦτο μόνον ἢ κωλυ-
τὴν σπουδῆς, ἕως τὸν ἕτερον
ὑστερῆσαι ἢ ἐμπεδίσαι τῇ
πορείᾳ, ὡς εἰ τούτου διαμ-
φθαρέντος, οὐκ ἄν ποτε νικῆσαι
δυνάμενος. ἐμοὶ δὲ τοῦτο
ποτε, καὶ τῶν φιλίαν τῶν
δοκούντων γίγνεσθαι πρός
τινα αὐτίκα ἐμβαλούσῃ, καὶ
ἐφιλήκησε μὲν ἐν μέσῳ λαφθεὶς τ
δυσμενῶν σύνηθές δι ἐστι
γενέσθαι, καὶ φίλοι δοκοῦσιν,

loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. R Tale quidam in gymnico curſu fieri cõſueut, ubi ſi quis eſt curſor ingenuus, ſtatim ruptis carceribus primas affectãs, & animum ad ſtadij metas adjciens, ſpe victoriæ è roborе ſuo concepta, S neque ſequenti incommodat, neq; omnino laboris huiuſce ſocijs quicquam ſtruit remorꝛ. Contrà qui malitioſus, imbellis, eneruis contendit curſu cũ alijs, deſperatis uiribus in fraudem iniectus agitur, atq; in uniuerſum hoc unicum ſpectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni ſuccedat actus, non eſt ut ullo alio modo uincere poſſit.
Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, ubi ſi quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur inſidias. & incautus ab æmulis captus diſcerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici uideri incipiũt

ὃν ἂν ἄλλους βλάπτειν ἴδῃ ξένῳ, τό, τι ἀξιόπιστον ἢ διαβολῆς οὐχ ὡς ἐτυχὸν ἔχειν φαίνῃ, ἀλλ' ἐν τούτῳ τὸ πᾶν αὐτοῖς ὀφθὲν ὄργανον, διαλείπει τι προσάψαι ἀπιθάνου, καὶ ἀλλότριον. ὡς γοῦν ἐκεῖ πολὺ τὰ πρόσφατα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλουσιν, οὕτω ἀφ' ὧν ἔχουσι κατηγορίας, δεῖν τὸν ἀφιλότεχνον διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακίδα, τὸν πλούσιον δι', ὡς τύραννον, τὸν τερατοσκόπον δι', ὡς πρόδοτικόν. ἐνίοτε μὲν καὶ ἀφορμὰς ἀφειδοῦσι καὶ χύσεις ἐπιβάλλουσι τῆς διαβολῆς τὰς διαφοράς, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου ῥᾳστώνην οἱ κακοήθεις αὐτοῖς ἐφαρμόζουσιν, ἐπιτηδεύουσιν. ἐπεὶ γὰρ ἐρωτικὸν ἐκεῖνον ὄντα ἔλεγον, λέγουσι, φασί, τῇ γυναικὶ σου πρὸς τὸ λίαν ἐρᾶν, καὶ ἀπιθάνῳ ἐς κόπον, ἀπατήσαι, καὶ ὁ στρατιώτης πρὸς κόπον οὐ μάλα ἀνδρῶν, καὶ ἔλεος ὄφεται, καὶ τινὰς καὶ μιχθεὶς πρὸς κόπον αἱ διαβολαί,

uel ob id unum, q. bonis inuidiam modarint. Iam uti probabilitatem & dignã fide calumniam faciant, non quod fortuitò cæcus offendit, prehensant: sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienũ à causæ fide incidat. Adeò ratione ei⁹ eius quem criminantur, uniuersus in peiorẽ partẽ trahunt, suspectũ reddũt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant uenefici, magnificum cuiusdam affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus suæ calumnijs discrimina suppeditat, cum quo si ueteratores isti & nugiuendi suas technas comparent, aptè illuduntur. Quod si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiunt, ille uxori tuæ inuerecundus, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, uxor uicissim suauiquiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionẽ adulterij

διαβολαί, ἐὰν δὲ ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐὰν τούτῳ μίγα φρονῇ, μὰ Δί', ἰχλοΐσαι σου φιλόξενος καὶ τἄλλα, καὶ λίαν, καὶ ἡμίβρα ἄνωθεν αὐτὰ, καὶ πανσοφώτατα. πρὸς δὲ τὸν ἀναιβῆ καὶ φιλίδιον, ἄδικος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος διαβέβληται, καὶ ὡς τὸ δοῦν παροδοκήσας, καὶ τὸν πρέποντα ἀγνοήσας. ὁ δὲ ἀκούσας, ἀδδὺς μόνως διὰ τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, διακέκινται, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀποφρανθῆναι τὸν φίλον, οὐ προμένας τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπινοοῦσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἂν ὀργὴν ἀνακαλέσαι προσκαίρως τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἔνθα πρῶτόν ἐστιν ἴσως, ἐπιτρίψαι, ἵν' ἑκάστων τοὺς ξόανα, καὶ ἀκριτίζουσιν ἐς αὐτὸν, ὅπως τῇ παραυτίκα ὀργῇ τὸν πραγμάτων, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ζητήσει ἢ βλάβης· ἀλλὰ κἂν δίκην τις ἀπολογῆται, μὴ πρόσθεν τῇ παραδόξῳ ἢ ἀκροάσεως, ἃς ἀλλοῖ προκαταλαμβάνων.

adulterij faciunt. Sin porticæ studiosus, ea sibi arte præter modũ placeat, X Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: biulcum, lege solutũ censetur. Ad religiosum: En ille de pietate, deq; dijs malè sentit, sacra detestatur, prouidentiam uniuersi gubernatricem pernegat.
Tum auditor Y ceu œstro in auriculam immisso excandescit, ut pro re cõijcere licet: & amicũ ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit.
Z Talia ferè sunt quæ ab impuris istis cõfingũtur, uidelicet ad irritandos audientium animos maximè accõmoda. Tum qua parte singuli præstant, eam potissimùm iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, uero cognoscendo collocet otium: deinde sese purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occuparunt.

ἀνυσιμώτατον γὰρ οὖν τὶ εἶ-
ναι δοκεῖ διαβολῆς, τὸ ὑποφαί-
νειν τῶν ἀκουόντων ὑπόνοιάν
τινα, ἐπέτηδες πρὸς πτολε-
μαῖόν, τῷ Διονύσῳ ὑπάκουσα
δόντι, γέγονέ τις, ἐς διαβα-
λεῖν τὸν Πλατωνικὸν Δημήτρι-
ον, ὅτι ὕδωρ τι πίνει, πρὸς μόνο
ν τῶν ἄλλων γυναικῶν ἐν
ἐνιαύσιον ἐν τοῖς Διονυσί-
οις· πρὸς ὃ γε μὴ κληθεὶς, ἅπαν
τες ἴσμεν τὸν, πάντων ἐρήμην, μὴ
λαβὼν τριετηρίδων, ἐκνυμ
φάλιός τι, πρὸς πρωτοχόους
τε, ἀπελθεῖν ἂν, εἰ μὴ ἐνέχυρα
ν τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως,
ἀλλ' ἀντισοφιστὴς ὤν, μὴ ἀν-
τίτεχνος τῶν Πτολεμαίου φρο
νῶν. πρὸς δὲ Ἀλεξάνδρου με
γίστου τοῦ πάντων διαβε
βλῆσθαι λόγους, εἰ ἔλεγέ τις μὴ θεὸν
βούλεσθαι πρεσβεύειν Ἥφαι
στίωνα, ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡφα
στίων, ὑπὸ τῶν ὁμοτ ἀλε
ξάνδρου ἐβουλεύθη πρεσβύτα
πρὸς τοῦτο τὴν λοιπὴν μεγαλυ-
γίαν, πρὸς δοὺς χαριεντίσασθαι
τὸν τετελευτηκότα. ὥστε
μοὶ δοκεῖ τι ἀνήκεστον ἀδικεῖ
σθαι,

Etenim dici nō potest quàm instructa sit, quantumq; ueleat calumniæ facies, si quādo cum a cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondā apud Ptolemæū, cui Dionysio cognomē fuit, quispiā Demetriū Platonicū accusauerat, quòd in Bacchanalib. aquā biberet, solusq; omniū mulierib. nō uestiretur: de quo, nisi accersitus ad regē manè palàm uino libasset, et γ instita muliebri amictꝰ, ad numeros δ Dithyrābicos, cymbaloriūq; modos saltasset, planè actū erat, quòd et regiū exemplū non esset imitatus, & aspernaretur Dionysior. ē molitiē. Apud Alexandrū grauissimi criminis reus fiebat, qui colere et adorare Hephæstionā nollet. nā posteaq; is uitis excessit, amore uictus Alexander, effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephæstion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

δεῖσι, καὶ τιμῶν καθιδρύσε
σι, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι καὶ
ἑορταὶ τῷ καινῷ τούτῳ θεῷ
ἐνετελοῦντο. καὶ ἡ μίγι-
στη ἐγκλησις ὑπὲρ ἁπάντων, Ηφαι-
στίωνος. εἰ δέ τις ἢ μεθιά-
σαι πρὸς τὰ γεγνόμενα, ἢ
μὴ φαίνεσθαι πάνυ σπουδῶν,
θάνατος ἦν καὶ τοῦτο ἡ ζημία.
καταλαμβάνουσι δὲ καὶ τὸν
λοιπὸν τῶν μειρακιώδη τρό-
πον τοῦ Αλεξάνδρου ἀδυνα-
μίαν, πρεσβυτάτων ὄντων, καὶ
σωφρονεστάτων, ἐνίοις δοκοῦ-
σαν γνώμαις τοῦ Ηφαιστίωνος,
ἐπιφυόμενα τινὰς, καὶ ἰσό-
μοιρα προσάπτοντος αὐτῷ,
καὶ μεγίστας ἐπιρρώσουσι.
καὶ τέλος, ὄνειρον παρέλκον
καὶ ἀλιξικάκως θεῷ. ἡ δὲ Α-
λέξανδρος ἔλεγέ τι ἀκού-
ων· καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπι-
στάς, καὶ μίγα ὑφρύνει, ὡς
σαφὲς εὐθὺς θεοῦ πᾶς ἂν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῆν δυνά-
μενος. πόσον τινὰ οἰόμε-
θα τῶν Αλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐσ-
πολοῦσαι τῷ Ηφαιστίωνος
δαίμονι, διαβλύσαντας,
ὡς

uitates pleraq; dicarũt, de-
lubra condiderunt, aras,
sacra, ferias nouo Deo
sanxerunt. Iusiurandum
omnium religiosissimum He
phæstionis nomine fuit. Ca
pitale erat, si quis hac parte
uel contaretur, uel neglec
tim coleret. Hic euiratus
affectus, hæc uesania, fuit
assentatoribus occasioni ac
cendendi inflammandique
regis. Narrabantur in-
somnia, uisæ Hephæstio-
nis umbræ, prædicaban-
tur illius responsa. De-
nique aræ & sacra dica-
ta sunt familiari & malo-
rum uindici Deo. Proin-
de cum his Alexander ini-
tiò mirè oblectaretur, tan-
dem ita captus est, ut fidem
quoque adhiberet, gloria-
retúrque quòd non modò
dys genitus esset, sed de-
os quoque ipse faceret. Quo
tempore quantum putamus
amicorum Alexãdri, affli-
xit Hephæstionis diuinitas?

Ei

ὡς ἐ τιμῶντι τὸ κοινὸν ἀπαύστως θεὸν, μὴ διὰ τὸ ἀβασίλευτος, μὴ δὲ τὸ βασιλέως εὐνοίας ἐπιτυχεῖν τὸν μὲν Ἀγαθοκλέα τὸν Σάμιον, πρωτοστάτην ἐφ' Ἀλεξάνδρου ἄρξαντα, μὴ τιμώμενον ὑπ' αὐτοῦ, μικρὰ δὲν συνεπιθέμενον λέοντι, διαβληθέντα ἐπὶ δακρύοντι πρὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος τάφου. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν λόγου ἄξιον ἐνόμισε περὶ πλείονος, ἐπιορκήσαντα κατὰ πάντων τῶν θεῶν, μὴ κατὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι δὲ κωκυτάντι οἱ φανέντα καὶ ἀνεχρῆ τὸν θεὸν, ἐπιορκῆσαι ἐπᾶν Ἀλεξάνδρῳ φίλτατον ἀγαθοκλέα· ὃ γὰρ οὐκ ἐπίστευον, μὴ τοῦτο κλαίειν, μὴ δ' ἀβασιλεύτου τύχης ἀπολαύειν δοκοῦντα, μᾶλλον δὲ καὶ βασιλέως εὐνοίας ἐπιτυχόντα, καὶ ἅμα τῷ Ἀλεξάνδρου πάθει συναπολωλέναι· καὶ ἅμα γὰρ ἐν πολιορκίᾳ ἐκ ἴσῃ τὰ ὕψη λαμβάνειν καὶ ἀπόκρημνα καὶ ἐκ φανεροῦ τὰ τείχη προσιόντας οἱ πολέμιοι,

Si quibus non uideretur cõmune numen uenerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tũ Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexãdrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset præteriẽs Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstiona iuratus, cũ sibi in uenatione augusta specie Deum clarè iussum, mandasse ut Alexãdro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quòd aut uana sibi Hephæstionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset communem: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nã perinde atque oppugnaturi urbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν δέδοκται, ἢ ταπεινὸν, ὧδε πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα παρασκευάσαι, καὶ ἰλιγγιᾷν δυνάμενοι· ὅτε καὶ οἱ διαβάλλοντες, εἴ τι ἀνθρώπῳ ἰδιον ἢ ψυχῆς, καὶ κάματος καὶ ἀπιστίαν, τοῦτο προσβάλλουσι, καὶ προαιροῦσι τὰς μηχανὰς, καὶ τίνες ἐκπολιορκῆσαι, μαλιστὰ κατασκευάζουσιν, καὶ τίνων ἐφόδων ἀπέχονται. ἀτ' ἐπειδὰν ἅπαξ τοῦ κρατεῖν γένηται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ κτείνουσι, καὶ σφάττουσι, καὶ ἀνδραποδίζονται, εἶτα ἀπὸ τῶν ἀλισκομένων ψυχῶν καὶ ἀνδραποδιζομένων ἔργα ἄνευ, μηχανήματα δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸ ἀκόντιον ἕν τι ἀκάτιον, καὶ τὸ ψοῦδον, καὶ ἡ ἑταιρία καὶ προλιπαρήσεις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄλλαι μυρίαι ἐφευρήματα. ἡ δὲ μιγίστη πασῶν ἡ κολακεία ὄξει συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις ἴσα τ' διαβολῇ. ἀδὺς γοῦν ἅπασι γενέσθαι τὸ

sed ubi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus uiribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu uident, in eam partem traducunt cogunt-que machinas suas. Deum quando insultus hostileis nemo præsentit, nec dum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. "Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendaciũ, periurium, supplicium, impudẽtia: denique innumeræ impostura, ac malicioſæ cautiones. Omniũ maximè præsens, et lõgè efficaciſſima Aſſentatio, Calũniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore, etiam

ται, καὶ ἀδαμαντίνην τὴν τῆς ψυχῆς περιβολήν. ὃς ἐὰν αὖ ἐνδιδῷ πρὸς τὰς συκοφαντίας διαβολὰς, καὶ τὴν ὑποψίαν, καὶ τοὺς δι' ἀπιστίαν ὑφορωμένους τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τοῦτο, ἐνδοθὲν δὲ πολλὰ προδοσίαν συνεργοῦσιν, τὰς χεῖρας ὑπογύονται, καὶ τὰς πύλας ἀνακλῶσι, καὶ πάντα ἕτοιμα τὴν τῷ ἁλόντι τοῦ κακοῦ συμφορὰν ἐμποιῆσαι· πρῶτον μὲν, τὸ φιλήκοον, ἐ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπῶδυνον. οὐ γάρ εἰδ' ὅπως ἁδέμβατα πέφυκε τοῦ ἀνθρωπίνου, καὶ πρὸς τὰς ἀπιστίας, καὶ μισοπόνηρον ἐκεῖνο αὐτὸ ἀκοινώνητον. εἶδόν γοῦν τινας οὕτως ἁλόντας ὑπὸ τῆς διαβολῆς, ὥσπερ εἰ τοὺς πίθηκοι κνησμῶνται. ἐπεὶδὴ τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι πρόσκοποι, καὶ τὸ πρῶτον αἰρεῦσιν, οἷμαι,

cuam adamantino septis muro, qui cum calumniae concedat, non iden assentatione uincatur. Haec foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus conituntur ut auscultatorem calumnia sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingenijs consita, praesentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratio ne capitur. Nescio enim quî fit, ut omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniae adeò suauiter titillari auriculas, ut si pennis confricces. Proinde talibus adiuti socijs calumniatores cum ceperint, cuncta pro uiribus euertunt

μαι. μὴ ἐῇ δυσχεῖαι ἡ νίκη γίνεσθαι, μηδαμοῦ ἀντιπαρατασσομένου, μηδ' ἀμυνομένων τοῖς πρόσθεν, ἀλλὰ τῇ μὴ ἀντίστασιν ἐνδιδόντος ἑαυτὸν ἐνδιδόντες, καὶ διαβαλλομένου δὲ τῶν ἐπιβουλῶν ἀγνοοῦντος. ὅσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις οἱ λόχοι, καθεύδουσι δὲ διαβαλλόμενοι φονεύονται. καὶ τὸ πάντων ἀνιαρότατον, ἐν μὲν ἐκ φόβου τὰ γιγνόμενα, προσῆκεν τῇ τῶν φίλων φαυλότητι, ὅτι μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνειδόμενος, καὶ τὰ σφάλματα λύει καὶ πείθει, πᾶσι τρόποις ἐπὶ ἄθλιον ἐνδεδρομένος. ἐὰν δὲ, ὃν μὴ ἔχῃ τι γενναῖον καὶ ἐλεύθερον καὶ παῤῥησιαστικὸν, ἀλλὰ δειλὸν, καὶ ἀγεννὲς, καὶ ταπεινὸν πρὸς, προσίηται μὲν, καὶ πρεσβείαις τοῖς χαλεποῖς ἅπτεται, μισεῖ δὲ, καὶ λάθρα τοὺς ἐλέγχους διαπρίεται, καὶ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

euertit: nec magno emitur victoria, ubi nemo repugnat, nemo uim torquet: ictorũ ſtat ſtinet, aut iaculis iacula mutat: ſed qui auſcultat, ipſe ſeſe ſponte ſua in manus hoſtium dedit. Interim ignarus inſidiarum eſt, qui accuſatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atq; qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod eſt in primis mirabile, ſi neſcius ſe reum haberi, neque cuiuſquam ſibi ſceleris conſcius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facilq; pro more, iam antè undique circumuentus inſidijs miſcet. Tum ille o, ſi homo ingenuus eſt, & liber, confidensq;, frangit iram, & effundit animum, defenſionem recipit, agnoſcitq; ſe fruſtra aduerſus amicum exacerbatum fuiſſe. Sin autem eſt indole ſeruili, & malè maſcula, aut

Βαρεῖα μὲν οὖν

dit quidem, & ſummis π arridet labris: uerùm odit, & clanculum dentibus frendit, ac (ut inquit poeta)

Extruit

Βυαιόμενον τὸν ὀργὴν. ἐ δὲ ἐγὼ ἑλὶν εἶναι ἀδικώτερον, ἐδὲ δυσμενεστέρον, ἐνλακκόντα τὶ χαλεπώτερον, τὸ σφίγγειν τὸν χολὸν, ἢ τὸ μίσος ἐν αὐτῷ τῷ καταπλαττόμενον αὔξειν, ἕτερα μὲν κατέχοντα ἐν φρενὶν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ σκυθρωπὸν μὲν ἐν ὄψει καὶ κατηφῆ τὸν ἀνθρωπον μέλα τραγῳδίαν τινὰ καὶ γέμουσαν φαρμακίου, μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχοντα, ἐπὶ ἀλλὸ πάλαι φίλῳ ἐνδιαβάλλων δεινῶν ἕνεκα τῷ ἐνδιαβαλλομένῳ, ποιῶν ἐμέλετο. τότε γὰρ οὔτε φωνὴ ἀκούειν ἔτι δίκαιος τῶν διαβαλλομένων ἢ τῶν ἀπολογουμένων, τὸ ἐξ ἐπὶ πᾶσιν δὲ κατηγορεῖσθαι ἐν τῷ πάλαι δοκοῦντος φίλος πρὸς πάντων. τοσοῦτον ἀλ πίστεως ἔχει διαβολή. τοῦτο λογίζεσθαι, ὅτι πολλὰ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μέσοις παρεπιπλέουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε εἷς αὐτός τις ἐνοχός ὤφθη, τοῦτ' ἐφ' ἑαυτὸν κατηγόρησε δ πλησίον, ἐκφυγεῖν ὅπως πρόμενος τὸν

Extruit ira fundamentum. Quo ego homine prosecto nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiumq; intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Idille maximè patitur, quum simili delator uecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effectq; ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam alijs graues simultatũ causas intercedere. Sæpenumerò item, quorum sese reum calumniator fieri meditatur, socium insimulat: ut quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimine

ἐλὼ λιχβάλλω, πρὶ ἄλλως, ἐχθρὸν μὲν ἐμοὶ ἀλλ' οὐ τολμήσω λιχβάλλειν. ἔστι γὰρ αὐτοῖσι ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν. τοῖς μὲν οὖν μάλιστα φίλοις ἐπιχειροῦσι, τὸν πρὸς τοὺς ἀπόντας ἀνοίκειον ἐμφῶσαι προσῳδίαν, ὅτι ἐπὶ τῷ ἑκάστου συμφόρῳ τοῦ τῶν ἐπιτηδείων ἐπίστευσαν, καὶ ἄν τινες, οἳ πάλαι μάθησιν ὕστερον ἀλλότριοι λιχβιβλιζόμενοι παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ἅμα ὑπ' ἀσχολίας, ἢν ἀπίστουσιν, οὐκ ἔτι προσίεσθαι, τὸν ἀλλοτρίως προσβλάπτειν αὐτοὺς, ὥσπερ ἀληθεῖς, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἀπίγνωκεν. πολλαχοῦ πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ὑπὸ τῶν οὕτω ῥᾳδίως καὶ ἀκριτάτως πιστεύειν ψευδῶν λιχβιλῶν. ὁ μὲν γὰρ Ἄντιος,

Τὸν Βελλεροφόντην, φησὶν, ὦ Πρῖτε, σὺ κτάνε, σὸν βλαστήσαντα φιλότητι μιγέντα σὺν ἀθηναίῃ.

elabatur. Atque ideo ferè fit, ut quibus nos putemus amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferēs actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos uulgo amicos æstimāt, aggredimur, ceu auscultatori specimē fidei nostræ daturi, ubi suæ ipsius causæ cōmoda salutemus; familiarium amicorum neglexisse uidemur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cum credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nō prospexerint. Proinde multa sunt humanæ uitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poetā ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus.

αὐτὴ πρότερα ἐπιχειρήσασα, καὶ ἀπερριφθῆναι· καὶ μικρῶ δεήσασα ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διαφθαρῆναι, ἐπιθυμίαν σωφρονούσης γυναικὸς ἐπέσχεν, καὶ τοῦ πρὸς τὸν ξένον ἀνδρὸς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ἀδικουμένου. ἃ δὲ φασὶ πρὸ καιροῦ τὰ ἔμπυα κατανοῆσαι τοῦ προγόνου, ἐπάρασθαι ἐπίκοινον τὴν ἱππόλυτον γρῖφον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἐᾶν, ὦ θεοί, ἐᾶν κύνοιον ἐργασαμένην· καὶ, φάναι τὶς, ἀλλ' ἐξόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ δικαίων λόγος αὐτῷ, τί τἄλλα δίκαιος ὤν, καὶ σωφρονῶν ἄνευ δικαίων· καὶ ἐγκλῆμα προσίχειν αὐτῷ, ἂν τι μοχθηρὸν ἄνευ τούτου κακουργήσαντι. ἆρ' οὖν τῷ Ἀριστείδῃ ἐγώ τις διακαίσεται; ἀλλ' ὅμως καλῶν καὶ συνήθη ὄντα τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπράξαντα τὴν ἀρχὴν, ἐᾶς, φασὶν, ἀπὸ καὶ πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑπὸ κοινωνοῦντα· δίκαιος ἦν, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, Ἀριστείδης, ἀνδρῶν καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ὤν,

† Cum ipſa prior adoleſcentem ad concubitū ſolicitaſſet, & contempta, in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna congreſſus, parum abfuerit quin uictrice beſtia occumberet. Tanta pœna luenda ſunt caſtitas pudórque iuuenis, quē hoſpitis coniunx adultera ſuſpectum fecerat. † Simile quiddam Phædra priuignū calumniata effecit, ut filij caput pater Theſeus execratum beluis marinis deuouerit: quanquam, ô ſuperi, nihil prorſum deliquiſſet. * At, inquiet quiſpiam, an non dignus eſt fide nonnunquam uir, cæterùm bonis moribus et recto ciuilíq; iudicio præditus, qui alter alterum accuſat? non licet tali auſcultemus, modò reliquis ſibi malis artibus temperarit? A Age, inquam, eſtne alius Ariſtide B iuſtior? ille tamē aduerſatus Themiſtocli, cōtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, ut aiūt, uellicatus. Aliàs uir bonus Ariſtides, uerùm homo erat,

nec

καὶ χολὴν ἔχει, καὶ ὑγιάπα
σιν ἐς, καὶ ἰμίσει. καὶ εἰ γὰ
ἀληθές ἐστι τὸ περὶ τοῦ Πα-
λαμήδους λόγου, ὁ σοφωτά-
του τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τοῖς
ἄλλοις ἁρίστου, τῶν ἐπιβου-
λὴ καὶ ἐνέδρα ὑπὸ φθόνου
φάντας συνιδεῖν κατὰ
σὰρκὸς ἑταίρου καὶ φίλου,
καὶ ἐπὶ τὴν αὐτὴν στρατιὰν
ἐκπεπλευκότα· οὕτως ἡμῶν
τῶν ἄνωθεν ἀνθρώπων ὁ περὶ
τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί
γὰρ ἄν τις, ὁ τὸν Σωκράτην
λέγων, τὸν δόλιον πρὸς τοὺς
Ἀθηναίους διαβεβλημένον,
ἐπιβῶ καὶ ἐπιβουλὴν, ὁ τὸν
Θεμιστοκλέα, ὁ τὸν Μιλτιά-
δην, τοὺς μετὰ τηλικαύτας
νίκας ὑπὸ πρασιᾶς τ' Ελλά-
δος ὑποπτους γενομένους; μυ
ρία γὰρ τὰ παραδείγματα,
καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη
γνώριμα, τί οὖν χρὴ ποιεῖν
τόνγε νῦν ἔχοντα, ὃ ἀρτ' ὁ πα
λαιὸς ἀμφισφετῆσαι; ἐῶ,
εἶμαι, καὶ ὁ Δημοσθένης τῷ περὶ
Σταφίνου μύθῳ ἐπέξεσι, παρα
πλήσιον πλεύσας τὰς ἀληθείας
ἥκιστα τῶν ἀκουόντων ἡδονὰς,
ἢ ἀπατήσας τὰ ὦτα, ἢ μὴ

nec fefellit caruit, solebatq; ad
mare alios, alios odisse. Iam
si uerum est quod de [r] *Pala*
mede ferunt, sapientissimus
quidam Achiuorum, ac ad
res alias gerendas accommo
dus, inuidia flagrans, insidi
as parasse ferturcognato, a
mico, ad hæc eiusdem belli
socio. Adeò naturæ hominũ
familiare est, hoc errore la-
bi. Porrò quorsum attinebat
& a Socratem recensere,
insimulatum apud populũ
Atheniensem seditionis &
impietatis? [t] Quid Themi-
stoclem, [z] aut Miltiadẽ, tot
partis uictoriis suspicione
proditionis notatos? Sunt e-
nim exempla innumera, &
uulgo iam pleraque non i-
gnota. Quid igitur faciet
uir prudens in re ambigua?
Ni fallor opinor ⊙ quòd Ho-
merus in Sirenum fabula do
cet, perniciosam talium sermo
nũ delicias nauigio prætere
at, obturet aures, nec pas sim
aperiat

κινδλω αὐτὰ ἀναπεπαυνέναι τοῖς πάθει προειλημμένοις, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα τὰ ἀκριβῆ βυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅπασι τοῖς λογιμένοις, τὰ μὲν ἄξια προσιέσθαι καὶ παραβαλλεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀπωκλεῖσαι καὶ ἀποδῶσαι. καὶ γὰρ ἂν γελοῖον, εἰ μὲν σίκαιος δυρωρὸς καθιστάτο, τὰ ἔργα δὲ καὶ τὸν διαίτησιν, αὐτὸν γε μίαν ἂν, ἐκεῖνον τοίνυν τινὰ αὐτὰ προσιέναι τις λέγων, αὐτὸ ἐφ' αὑτοῦ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἐξετάζειν, μετὰ ἀκριβείας τοῦ λέγοντος ἀκούοντα, μήτε τὸν ἀλλόκοτον βίον, μήτε τὸν ἐν τοῖς δεήσεσι κεχυκότα· ἴσως γάρ τις πιθανώτερος, τοσοῦτος ὢν μιλτιάδου τοῦ ἐκείνου σοφιστοῦ· ἐν δὲ τούτῳ κίνδυνος ἀλλοφύλοις κρίσεσι, μᾶλλον δὲ μισοπονηρίᾳ καὶ φθόνῳ· ἀλλ' ἑαυτῷ τὴν δίκαιον ψυχαγωγίαν, τὴν ἀληθείας ἀποδίδυσαν καὶ τῶν διαβάλλοντος τὸν φθόνον, καὶ ἐν φανερῷ τοιούτῳ τινὶ τὸν ἀλλότριον τοῦ ἐκείνου διαίτησιν, καὶ μισεῖν οὕτω,

aperiat affectui cuipiam obnoxys: sed iamitore sedulo ac fido adhibito, rationi uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nuncias obdito preſſulo arceat. Nempe ridiculum ſucrit, datum adilum iamitorem officio ſuo defungi, aures mentemque uulgo patere. Poſtaquam ergo tale quidam columniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accuſationis acrimonia: cum eo maiore cura rem diſcute, quo inſtructior uenit delator: neque illum credere conuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio: ſed ſuum uerè examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, ſine illum calumniatoris inuidiæ partes dando: denique quod utrunque argumenta ſuaſerunt, ſtatuendum. Tum uel diſſe uel

καὶ ἀγαπᾷν τὸν διδάσκαλον μᾶλλον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐν τῷ πρώτῳ διαβολῆς ἀγῶνι, Ἡράκλεις, ὡς μικρὸν δεῖ, καὶ ταπεινὸν, καὶ παίδων οὐχ ἥκιστα ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἁπάντων αἴτιον, ἡ περὶ τὰ κράτιστα ἄγνοια, καὶ τὸ τὴν σκότος τοῦ ἕκαστον φέρον. ὡς εἴ τις βίων τὰς ἁπάντων ἀναλύσειε μῶν τοὺς βίους, εὕροι ἂν φαύλους εἰς τὸ βάραθρον ἀβυσσαλὲς, χώραν οὐκ ἔχοντα, ὡς ἂν περιστομένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

uel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iustitia semotum. At uerò horum omnium causa una est ignorantia, tenebraq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes moresq; obuoluuntur. [1] Iam si deorũ quispiam uitæ nostræ [K] lumen afferat, futurum est ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec usquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

2 Perniciosa res ignorantia est.) Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt Augustinus, De unico baptismo contra Petilianum, capite decimosexto: & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De uiuendi forma. D. Erasmus in epistola quam præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus capite octauo eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:

Homine imperito nihil quicquam iniustius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.) Lucretius libro 2.

Nam uelut pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.) Ante pedes esse dicitur, quod obuiũ, quodq; ue l præsens adest, uel imminet. Idem in Pseudologista: κὴ τὰ παρὰ ταῦτα, κὴ τὰ ὑπ' ὀφθαλμῶν, id est: Et quòd hæc communia, quodque hæc passim obuia ignores. d Labdacidarum.) Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrẽ, ex Iocasta Creontis Thebani filia. e Pelopidum.) Pelops Tantali potentissimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Phylisthenem. Illa uerò cum aliis.) Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciẽ, amplificandi gratia adiunctam. g In calumnias familiares.) Quanta pestis humanæ uitæ sit lingua calumniatrix, hoc est uerè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci uocant διαβολὴν) Erasmus scitissimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Medius ex Alexĩdri parasitis unus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam apposítam: Vt maximè, inquit, sanet uulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nephariam possit suggerere. Et quo fœdius est crimẽ, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, uel in innocentissimum. h Amicus item ab amico.) Demosthenes: ἡ μάχαιρα μὲν τιμωρεῖ, ἡ διαβολὴ χωρίζει φίλους. i Itaq; quo pacto.) Propositio. k Porrò quam eius imaginem.) Narratio de Apelle & Ptolemæo. l Apelli Ephesio.) Apellis pictoris Ephesij pictura, qua eleganter calumniam, hoc est, suum periculum ultus est. m In Tyro auctore.) Tyrus Phœniciæ peninsula, usu purpuræ notissima. Ouid. 15. metamorph. libro:

Fluctibus ambita fuerant Antissa Pharosq;
Et Phœnissa Tyros.-

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apellææ.) Qui in eadem arte uersatur,

fantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationem conciliat quàm benevolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere cui titulus Opera & Dies, complu ribus metaphoris indicauit. o Secretò item & in auricu-lã.) Modus loquendi vulgo receptus, unde est illud apud Homerum aliquoties:

Ἀγχι γὰρ ἀφαλλὼν, ἵνα μὴ κατακλύοιτο ἄλλος. id est:
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem. - Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem cum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurem auditis, prædicate super tecta: id est, quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate. p Non satis animi compos.) Ab adiacentibus. q Vt coniecturis.) Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam. r Tali est imagine calumniam ultus.) Icon calumniæ. s Liuorem.) Græci inuidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingunt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo adhuc conualescentis effingunt, ut hic videmus. Nostri verò fœminè forma formarunt, ut pulcherrimè Ouidius in II. Metamorphoseon ostendit, ubi & Inuidiæ domum describit his uersibus:

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle uirent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecere dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur unà.
Suppliciúmque suum est. Sanè antiqui inuidiã anguilla designabant: quãdo ea natura esse fertur anguilla, ut omnibus piscibus inuideat. t Principiò nobis effigianda.) Illud uide lector optime, ut sese ostendit artificem. Cicero in primo Officiorum: Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit de quo disputetur. u Est enim calumnia.) Nos sic: Calumnia est accusatio, quæ reo absente &

ignorante facta,& altera tantum parte audita, contradicente nemine,credit.Sed natura uerbi Διαβάλλειν uidetur esse amplior,quàm ut huius definitionis angustijs cõtineatur. Significat enim in genere criminari,siue id uerè,siue falsò dicim pallam ue fiat,maledicere,obtrectare,in odium atque inuidiam studere adducere. Συκοφαντίαν Suidas exponit. ἴδιόν τινος κατηγορίαν,id est,fallam alicuius accusationem seu calumniam. Vide Ciceronem libro primo Officiorum,Vallam libro Elegant.sexto,capite quinquagesimo. x Quæ dolose.)A diffusione. y Omnium,si libet.) Calumniatoris descriptio. z Is quidem.)Ab efficiente. A Neque enim qui quam.) Ab adiunctis B Nam quis est cui non.)Argumentum ab efficiente C Qui iureiurando)Demosthenes in pro Ctesiphontis exordio aduersus Aeschinem. D Fatam̃ extremã.)Ab auctoritate & lege. E Longè optimum poetæ.)A testimonio. F Nec nisi bonato.)Hoc carmen est Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam,nisi re ultrò citroq; diligenter cognita.Citatur & à Cicerone libro Epist. ad Atticũ septimo Hunc locum exponit iuxtà & luculenter explicat Erasmus noster adagio ,Ne de lite pronuncies. G Adeò enim hoc hominũ ,Minutis amplificatio,à modo H Quod prosecti.,Epilogus I At hoc genus homines.,Vbi potissimùm uersetur Calumniator. K Siquidẽ ibi.) Argumẽta à causis. L Cõtrà quàm affectũ.)Amplificatio. M Homeri carmẽ.)Hoc carmẽ ex Horrenda Iliados iunctũ est,incertũ & narrationi cuiũ notã. Nos de eare plura annotauimus in dialogo Prometheus. N Cæterùm quadruplatoris.) Quibus studeat & intentus sit. O Cunctarum aliarum rerum.)Præterito capite,itẽ terrã:Forte est unus,fortior est rex,fortiores sunt mulieres: super omnia autem uincit ueritas. P Mille modis fallat.) Hactenus de calumniatore. Q Porrò deferendis plerunq;) Hactenus de delatore:nunc ad delatum. Cicero secundo de Oratore:Inuident uiri homines maximè pares,aut inferiores:cum se relictos sentiunt, illos autem dolent euolasse. Sed etiam superioribus inuidetur sæpè uehementer,& eò magis,si molestius se iactant,& æqualitatem communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ superant. R Tale quiddam in gymnico.)Amplificatio à simili. S Neq; fœnerator incommodat.)Cicero libro Officiorum tertio:Sanctè Chrysippus

ſppus,ut multa:Qui ſtadium,inquit,cucurrerit, enitì & contendere debet,quàm maximè poſsit,ut uincat:ſupplantare eum qui cum certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in uita ſibi quenque petere quod pertinet ad uſum, non iniquum eſt:alteri ſurripere,ius non eſt. T Hi deinde amari.)Redit ad ſtudia calumniatoris. V Adeò rationes eius.) Diſtributio. x Philoxeno.)Philoxenus poeta, quemadmodum diximus De mercede conductis, uſqueadeò non potuit carmina Dionyſij probare,ut maluerit reduci ad fodinas lapidarias.Hiſtoria refertur ab Eraſmo,adagio In lapidicinas. Y Ceu œſtro in auriculam immiſſo.)Oeſtrum inſecti genus eſt,horrendo ſtrepitu: unde & nomen inditum apud Græcos. nam Latini aſylum appellant.Hoc addito,Iono uaccam Io in furorem egit:unde prouerbium natum eſt,Oeſtro perciti ſiue concitati,pro ingenti animi cupiditate cõmotis,ac uelut attonitis.Poetæ diuino correpti furore, œſtro conciti dicuntur: unde *διοιστρηλατῆς* dictione compoſita,pro inſano: & *διοιστρᾶν* & *διοιστρηλατεῖν* pro inſanire. Z Talia ferè ſunt.) Epilogus diſtributionis. a Cum cupiditatibus.) Efficaciſsimum deſcriptionis genus eſt,cum id in calumniam uocetur, quod auditoris ſtudio planè repugnat. β Quondam apud Ptolemæum.) Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non uulgariter adiuuant:præſertim cum per inductionem,quam Græci uocant *ἐπαγωγὴν* adhibentur. Quo in genere plurimus eſt Socrates Platonicus. γ Inſtita muliebri.)Inter ueſtimenta, quib.uir ſine reprehenſione uti non poteſt,annumeratur ſtola, quę demiſſa erat ad imos uſq; pedes:& cuius extremam partẽ ambibat inſtita aſſura,quæ erat faſciola quædam ſue limbus.Cum Dionyſius in conuiuio iuſsiſſet, ut ſinguli ueſte muliebri ſaltarent.id Plato facere recuſauit his trimetris è Fabula quadã:

Atmuliebri ego haudquaquam indui queam ſtola,
Vir natus ipſe,& ex uirili germine.

Deuteron.uigeſimo ſecundo: Non induetur mulier ueſte uirili,nec uir utetur ueſte fœminea. Δ Dithyrambicos.)Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi,qui & ipſe *Διθύραμβος* dictus eſt: quòd bis natus,uelut è duabus ianuis prodierit. ε Diis genitus.)Alexander in Ammonis templo, quum à uate dictus eſſet Iouis filius,Nihil,inquit,mirum: nam Iupiter om-

nium naturâ pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. ξ Ordines.) Dictu mirum, quàm appositè transtulit τοξιαρχὸν, quem non parum multi uocant centurionem. Ordinem uero dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmis ue præsunt. π Apud Alexandrum) Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè uidebatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrũ. Id uerò Græcè iucundius dicitur: φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος, sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmia: Craterũ enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem. ρ Quin cum leonibus committeretur.) Imperatores Romani leones in uiuarijs alebant, uoluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant. σ Nã pinde.) Amplificatio à simili. τ Arma sunt istis.) Arma calumniatorum. υ Adamantino septus muro.) Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id admantinum uocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est. φ Nouandi cupido.) Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio: ἡδὺ μὲν ἀλλοτρίων, πικρὸν συγγενῶς, id est: Alienum amamus, proximum contemnimus. χ Omnes amore sui.) Horatius: Cæcus, inquit, amor sui. Id uitij Plato malorum omnium fontem autumat. ψ Nescius se reum haberi.) Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, uerùm etiam ineuitabilis: quòd clancularius plerunq; Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium. ω Tum ille, si homo ingenuus.) Persona eius, apud quem quis defertur. ϰ Et summis arridet labris.) Græci usurpant, cum quis uerbis duntaxat simulat, quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia: ἐπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs: ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους τοῖς ὅρκους ἔχοντι. id est: summis in labijs iusiurandum habentibus. λ Qui admorso labro.) Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoque fingitur, sumptum ab indignantium gestu.

p Aliud in pectore clauſum.)Homerus Iliad.2.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς τ' ἄλλο μὲν κεύθῃσι νῷ φρονέῃ, ἄλλο δὲ εἴπῃ. id eſt:

Haud ſecus atq; Orci portas hominem execror illum,
Quiſquis corde aliud celans, aliud ſonat ore.

r Proinde multa.)Exaggeratio calumniæ ab effectu,& eius exemplis. s Apud poetam.)Homerus Iliad.2.Bellerophontis hiſtoria recenſetur ab Eraſmo in Chiliadibus. Neq; diſſimilis narratur hiſtoria Geneſeos 39. cap. t Cum ipſa prior.) Eadem planè hiſtoria narratur & Geneſeos 39.cap. x Contempta in hoc.)Hoc eſt, pœnam pro pudicitia, ſuaq; in hoſtem reuerentia referens. † Simile quiddam Phædra.)Quũ Phædræ libidini conſentire nollet Hippolytus, furore incenſa redditi Theſeo accuſauit,quòd illi uim uoluiſſet inferre. u At inquet.)Obiectio. A Age inquã.) Dilutio ab exẽplis. B Eſt'ne alius Ariſtide iuſtior,) A' comparatis. Ariſtides cognomento Iuſtus,ſemper ſuo unius præſidio fretus Remp.adminiſtrabat, à ſodalitatibus abhorrebat,uelut ab amicorum potentia,quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi ſimultas cum Themiſtocle.Huic cum delectus eſſet collega ad peragẽdam legationem: Vis,inquit Themiſtocles,ut in his montibus ſimultatẽ deponamus? Nam ſi uidebitur,reuerſi illam reſumemus. r De Palamede.)A' Virg. lib. 2.Aen.& Plin.lib. Naturalis hiſtoriæ 7. Δ Socratem recenſere.) Xenophon in apologia pro Socrate. E Quid Themiſtoclẽ.) Poſtquã nauali pugna Xerxẽ uicit, & patriã atq; uniuerſam Græciã à barbarorũ imperio liberauit,decẽnali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulſus,ad Perſarum regem confugit,& inuidiæ ceſſit.Athenienſes nihil cauſæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Z Aut Miltiadem.)Quũ is pro parta uictoria contra Perſas ad Marathonem coronam in Senatu peteret,obſtitit Sothares,& palãm exclamauit: O Miltiades,quum ſolus uicerit,ſolus coronaberis. Paſſus eſt quoq; ſe accuſari & damnari.tandem in carcere interijt. Lege Platonis Axiochum. H San' opinor.) Conſilium de non admittenda calumnia. Θ Quòd Homerus in Sirenũ.)Sirenes,Parthenopẽ,Leucoſiã & Ligram, maris monſtra fuiſſe fabulatur Homerus, in parte uirgines, in parte uolucres, Acheloi fluuij & Calliopes Muſæ filiæ. Harum una uoce, altera tibijs, tertia lyra canebat

& præ-

& primò iuxta Pelorum, post in Capreis insula habitauerunt. Quæ uoce canorâ, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebant, ut alto somno premerentur: & cum sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cum iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, ut ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucretius in oratione Dedomo. (Iam si deorum.) Concludit eodem loco communi quo à principio utitur. (Lumen afferat.) Aut, ut magnus ille

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat uisus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ PATRIÆ ENCOmium.

Vincentio Obsopæo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negocij, patriam omnium rerum esse dignissimam & uenerabilissimam, ut quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim, quæcũq; homines faciunt, ea ad patriæ uel ornamentum uel defensionem comparare: & quantumuis humili & sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter se affectus eiusmodi est, ut qualescunque ipsi sint, tamen sese omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cum grauissimè punire homines uellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam pœnam, instituisse.

Ὅτι μὲν ἤδη γέλωτα ὀφλισκάνει ἐν ἅπασι τὸ πατρίδα φιλεῖν καὶ περιμάχητον

IAm olim uulgi sermone detritum est, nihil esse à patria dulcius: proinde neq;

φων, ἀφ' ὧν ἡδὺν μέν ἐστιν, σεμνότερον δέ τι, καὶ θειότερον ἄλλως· καὶ μὲν ἔστα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἀνθρωποι, τούτων πατρὶς αἰτία καὶ διδάσκαλος, γεννησαμένη καὶ ἀναθρέψαμένη καὶ παιδεύσαμένη. φίλτρων μέν ἐστιν ὑπὲρ γῆν, καὶ λαμπρότητος καὶ πολυτελείας κατασκευῶν ἔστιν ἃ μάλιστα πολλοὶ, πατρίδας δὲ φύγοντες πάντες. καὶ τοσοῦτον ἐλαύνει θαυμάτων καὶ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον ἐπιτηδευμάτων ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν ἴδιον ἑκάστοις, ὡς ὑπὸ δ' ὑπερβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμάτων, λάθοι πολλάκις καὶ πατρίδος. ἔστι μὲν οὖν σεμνύνεται πόλεως ἀρ' εὐδαίμων καὶ πλούσιος, ἀγνοεῖν μοι δοκῶ, τίνα χρὴ τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πατρίδι. καὶ ὁ τοιοῦτος δῆλός ἐστιν ἀχθόμενος αὖ, εἰ μισθοῦσθαι ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δ' ἔξεστιν, καὶ τὴν τιμὴν τὴν εἰς πατρίδα ἅπασαν ἐνεγκεῖν. πόλεσι μὲν γὰρ παραβαλεῖν

neq; iucũdius quicq̃. Est uerò hoc al qd uenerabil.⁹ aut diuinum? Siquidẽ quæcũq; diuina, quæcũq; ueneratiõe digna homines esse existimãt, horũ causa atq; magistra est patria, quæ nos genuit, aluit atq; instituit. Enimuerò urbiũ magnitudinẽ atq; splẽdorẽ, sumptuosos præterea uariorũ instrumentorũ apparatus admirantur multi, patriã uerò pio amoris affectu prosequũtur oẽs: neq; quisq̃ quãlibet potẽs, ita deceptus est alienarũ rerũ amœno et uoluptuoso spectaculo, ut propter immodicam apud alios rerum cùm uisendarũ tum admirandarũ excellentiã, obluiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis et splẽdidæ ciuitatis se ciuẽ esse iactat, ignorare mihi uidetur quam gloriã aut honorẽ patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectũ iri, si mediocrẽ patrẽ sortitus esset. Mihi uerò iucũdum est ipsum nomen patriæ reuerẽter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitatem inter se

παραλαβὼν πρεσβύτερον πρεσ-
βύτερος, μίσθου ἐργάτην μισθώσασθαι,
καὶ τίνων τὸν ἀφθονίαν. ἐκεῖ
δ' αἰρήσεις ὄχλον πολύν, ἐκλέξα-
σθαι τὸν λαμπρότατον, ἐξ
οὗ τὸν πατέρα. ἀλλ' οὔκουν
τι μὴ αὐτὸν ἕνεκα καὶ τῶν πατέρα
τοῖς ἀνδράσιν παραπλήσιον,
ἥκιστα δ' αὖ τῶν ἐπιεικῶν. τὸ
δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν
παίδων πράττουσι, καὶ οἱ χρηστοὶ
τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ υἱὸς καλὸς
κἀγαθὸς ἄλλου αὖ πρεσβυτέ-
ρου τοῦ πατρὸς, ὅτι κατὰ πολλὰ
μείζονος τοῦ παιδὸς, ἴσμεν αὖ
πρέπειν υἱῷ· ἀλλὰ τοιοῦτόν γε
οἱ πατέρες νικήσαντες, πρεσβύ-
τερον μὲν τοῖς παισὶν, οὐκ ἐκ πολ-
λοῦ δὲ καὶ μείζονα, καὶ τοῖς πᾶσιν
ἀρίστοις φαίνοντες κεκοσμημένοι
οἱ παῖδες αὐτοῖς, ἐφ' οἷς ἥδιστα
ἂν ἴδοι τις ἀνδρὸς πρὸς τὸν υἱὸν,
ὁ δεικνὺς μοι πατὴρ ἐφικόμενος

inter se collaturus est, perspi
cuus esse uideo, singularũ am
plitudinem accuratè expen
dere, earundẽq; elegantiam
obseruare, neq; non cõmer-
ciorũ ac rerũ uenalium co
piã considerare. Cæterùm
ubi de urbiũ electione agi-
tur, nemo utiq; posthabita
patria splẽdidorẽ electurus
estimerùm in optatis habe-
bit, patriam quoq; suã quã-
maximè conformẽ esse ur-
bibus copiosis & felicibus
ipsam tamẽ, qualiscunq; tan
dẽ fuerit, delectu habito cæ
teris bauddubiè præpositu-
rus est. Isthuc uerò ipsum li-
beri quoq; faciũt probi et le
gitimi, neq; nõ patres, q quie-
dem fuerint non mali. Ne-
que enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens,
alium patri suo honoribus præferet: neque pater neglecto
filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. Et
qui bis inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis non grauatim tribuunt, ut sint & uita honestissimi, et dignitate amplissimi, appareantq; omnibus sua opera quãoptimè educati atq; exornati. Porrò q tali erga filium suum non utitur iudicio, ille patris oculos habere mihi uidetur

minimè

ἔχειν. πατρὶς δὲ τίνων τὸ ἐο
γμα, πρῶτον καὶ οἰκειότατον
πάντων. ἔδιν γὰρ ἑτέρου τῶν πα-
τρὸς οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἐπι-
νέμοι τῷ πατρὶ τὴν δικαίαν τι
μὴν, ὥσπερ κελεύει καὶ ὁ νόμος
καὶ ἡ φύσις παλαιὰ, προσήκοντα ἂν
τὴν πατρίδα προτιμῶντα. καὶ
γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, τῆς πατρίδος
μέρος, καὶ ἐν τῇ πατρὶς πατὴρ,
καὶ εἰ ἐκ τούτων ἑκάστου πάν
των ἀνατρέχοι, μέχρι θεῶν πα
τρώων πρώτων ἀναβαλλόμε-
νον τὸ ὄνομα, χαίρουσι καὶ θεοὶ
πατρίοις, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τι-
μὰς, φέρουσι τὰς τῶν ἀνθρώπων,
αἱ τῶν ἐγχωρίων μέμνηνται πά
ντων γὰρ καὶ θάλαττον. ἐφ' ἧς
δὲ ἕκαστος αὐτῶν ἐγένετο,
πρεσβεῖα τῶν ἄλλων ἁπασῶν
πόλεων. καὶ πόλεις ὁμο-
νύουσι, θεῶν πατρίδας.
καὶ νῆσοι δεύτερα, μετὰ δὲ
ἠπείρους γίνονται θεῶν.

minimè. Proinde nomen pa
triæ primum est, & omni-
um familiarissimũ. Etenim
nihil est quod patre nobis
sit familiarius. Si quis uerò
iustum habebit honorẽ pa-
tri, quemadmodum & lex
& natura imperat, ille pa-
triæ quoque conuenienter
præcipuum honorem habi-
turus est. Siquidem ipse e-
tiam pater peculiaris est pa
triæ possessio, ac patris pa
ter, tũ omnes qui ex illis nu-
merosa retrò serie generis
domestici prognati sunt. Et
ad deos usque paternos pa-
trium nomen protenditur.
Gaudet uerò ipsi quoq; Dijs
solo natalitio, ac uniuersæ
res humanæ, ut par est, in-
tuentur, suam possessionem
esse existimantes totius ter-
rarum orbem, atq; omnem
Oceanum. In qua tamen quisque illorum terra natus est,
hanc omnibus cæteris urbibus, quamuis florentiorib. hono-
re, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deo-
rum feruntur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, &
insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deo-
rum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur.

Itaq;

ἱερὰ γὰρ πυχαριτωμένα τῶν τε νομίζεται τοῖς ἔθνεσι, ἐνταῦθα ἂν τὰ ἐπιόντα ἱκανῶς ἀφιλόμενος ἱδρύσηται τόπος. ἐπὶ δὲ ἂν εἴη τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς ἂν αὐτίκαιος πολύ τι μᾶλλον; οὐ γὰρ ἂν ἕλλην πρῶτον ἕκαστος ἐπὶ τῆς πατρίδος, ἐπ' οὐδὲ ἕτερον ἔθνος, ἀλλ' ἐν ἐκάστῃ τοιαύτῃ πατρίδι πατρῷον, διὰ τὸν πρῶτον τῶν ἀπὸ τοῦ τόπου θεόν, οὐ φωνὴν ἐνταῦθα ἔβρεξε, ἐνθυμούμενος πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, οὐ δὲ ἐγνώρισεν. ἐπεὶ δέ τις τοῖς αὐτοῖς ἄλλης πατρίδος, ἐς ἑτέραν ἀνάθρεψιν, πρὸ τῶν τοῦ μητρὸς παιδείαν, ἀλλ' ἐκεῖ τοῦ καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ τόπου χάριν. εἰ γὰρ ἂν ἐγνώρισεν, οὐδὲ πόλιν ἴσμεν μὴ διὰ τῶν πατρίδων πόλιν ἄνευ μαθόν.

Itaque sacra quoque illis peris gratiora esse existimatur, quae quisq; ad domesticos delatus locos offert atq; que sacrificat. Iam si patriae nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrum in patria primùm iucundum illud solis lumen intuitus est, non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, unicuique tamen patrius esse se existimatur; propterea quòd sub uitae initium ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suae gentis uernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem fortitus est patriam, quae ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam ferret patriae. Neque enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriae beneficio & opera urbes esse cognouisset.

In ed

πάντα δέ, οἶμαι, μαλλον μανθάνειν ἀνάγκη, χρειμωτέον αὐτοὺς ἐπὶ τούτων τῶν περὶ παιδείαν πόνων· πλοῦτοι δὲ καὶ χρήματα, φιλοτιμίας ἕνεκεν, ἢ εἰς τὰ κοινὰ τῆ πατρίδι λειτουργήματα, καὶ εἰσφοραί, οἶμαι. διὰ γὰρ ἐκ ἀχαρίστου ἔσται τὰς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐεργεσιῶν· ἀλλ' ἐ καὶ τοῖς παρ' ἑνὸς ἐπ' ἀνθρώπου χάριν, ὅστις ἔχει δίκαιον, ἐπιδεικνύναι πάντα πρός τινα, πολὺ μᾶλλον προσήκει τὴν πατρίδα τοῖς πολίταις ἀμείβεσθαι, παντὸς μὲν γὰρ γονέως ἐστὶ τίμιον παρὰ τοῖς πολίταις· πολλῷ δὲ μᾶλλον ἁπάντων μητρὸς τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χαριστέον ῥᾳθύμως ἀποδιδόναι, ἢ δὲ τῶν γονέων ἀσθενείας ἕνεκα ἀνάγκη δὲ ἐν ἑκάστοις ἐστὶν ἀνθρώποις, ὅστις ἐν ἄλλῃ πόλει γέγονε

In ea uerò opinione sum, ut putem ab hominib. tantùm in hoc sibi parari omniũ artium ac disciplinarũ cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic utiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, ut cõmunibus impẽsis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim esse opinor, ne, cum maximis beneficijs affecti sumus, parum grati esse reperiamur. Sed si est quì uni officioſe refert gratus, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit multo magis conuenit quãcumulatissimè patriæ referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum uerò est, communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; pro nutricãdi officijs ipsarum legũ decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterùm usqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, ut in alia Republica ætatem de-

σιν ἀμιλλᾶν, ἀλλ' εἴ τι κακο-
πραγοῦντες ἐν τοῖς ἀποδημί-
αις, σωιχῶς ἀπαναλῶσιν, ὡς
μίγιστον τ ἀγαθῶν ἡ πατρίς.
εἴ τι σὺν καιμονῶντες, ἂν μὴ τὰ
ἄλλα οἱ πράττωσι, τῦτο γῶν
αὐτοῖς μίγιστον ἐνδῶν συμβά-
σι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα εἶναι,
ἀλλὰ ξενιτεύειν· ἐνταῦθα γὰρ
καὶ ἐν ξενιτείαι. μὴ τοῖς κατὰ τ
ἀποδημίας χρόνον λαμπροὶ
γενόμενοι, ἢ διὰ χρημάτων
πλῆθος, ἢ διὰ τιμῆς δόξαν, ἢ
διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι
εὐδρίας ἔπαινον, ἔτιν ἰδεῖν
ὃν τὴν πατρίδα πάντας ἐπο-
γομένους, ὡς ἐκ ἂν ἐν ἄλλοις
βελτίοσιν ὑπάρξαντας τὰ αὐ
τ καλά. καὶ τοιῦτο γε μᾶλλον
ἔκαστοι σπεύδει καρπίζαι τῆς
πατρίδος, ὅσῳ πρὸ αὐ φαί-
νωνται μείζοσιν παρ' ἄλλοις ἐο
ξασμένοι. πάντως δὲ καὶ καὶ
οἴοις πατρὶς, τοῖς δὲ ἴσως γε-

gens, omnem curam colẽdæ patriæ depoſuiſſe. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitoſè agunt, crebrò teſtatur rerum optimarum omnium præſtantiſſimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitã exigãt, tamen in hoc egentiſſimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolãt, ſed extorres et peregrè agant. quippe peregrinationis probrũ nõ mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoq; eos qui per tẽpus quod peregrè agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiũxerunt, aut paratis diuitiarũ poſſeſſionibus, aut dignitate et honorib. aut celebri diſciplinarum atque ingenij teſtimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quaſi nequaquam apud alios meliores ſuæ ipſorum bona eſſent cum aliqua laude oſtenſuri. Ac tanto quiſque maiore ſtudio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenib. quoq; deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem bo-

γηραιόσιν ἥκιστα πλέον ἢ φρε-
σὶν, ἢ τοῖς νέοις μέτεστι, τοσού-
τῳ καὶ πλέον ἐγγίνεται πόθος
τῆς πατρίδος. ἅπασι γὰρ
τοῖς γηραιοτέροις καὶ σωφρο-
σι, καὶ σύχνα καταλῦσαι τὸν
βίον ἐν τῇ πατρίδι, ἵν' ἐν αὐτῇ
ἤρξαντο βιῶν, ἐνταῦθα πάλιν
καὶ τὸ σῶμα καταθέσθαι
τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πα-
τρῴων κειμένους τάφων. ἄπο-
νον γὰρ ἑκάστῳ δοκεῖ ξυμβαίνειν ἀ-
λιτηριάσαι, καὶ μετὰ δεύτερον
ἐν ἀλλοτρίᾳ κατελθόντι γῇ. ἴσως
δὲ καὶ δυσὶν ἢ πρὸς τὰς πα-
τρίδας μίσεσι τοῖς ἐκ ἀλλο-
δαπῶν γενέσθαι πολίταις, μᾶλλον
ἐπὶ τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν
γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νέοι
δοῦλοι, ῥᾳδίως ποιοῦνται τὸν με-
τανάστασιν, τὸ μὲν τῆς πατρίδος
ἥμερον μέτι ἐδότες, μέτε τὸ ἐ-
ναντίως, ἐπίμικτον δ' ἀναλαχόν-
τες

mines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisque è senum numero & festinat, & in uotis habet maximè, in solo natalitio uitam cum morte commutatam relinquere, ut quò loci uitam auspicatus est, eodem iterum & corpus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse iudicatur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum posse mortem in aliena terra recondituum ciuescere. Caterùm quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, parùm in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non

ἐπιτυδείων ἀπορῆσαι, μήτοι
ἀδοξοτυχίας, καὶ ἡ γαστὴρ εὐ-
δαίμων τὸ κοιλίδιον. εἰ δ' ἡ μήτηρ
ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὴν γῆν,
ἐφ' ἧς ἐγένοντο, κἂν ἀβάτῳ ᾖ,
κἂν ἀλίγλωττος ἔχωσι, κἂν βαρ-
κᾶ καὶ λιμῷ ἐπιζῶσι, κἂν ἀπορῶσι
δὲ γῆς ἐκπονεῖσθαι τὸν ἀρτὸν,
τὴν γὰρ πατρίδα ἐκ παι-
δὸς ἐπιστάμενοι ἐκτρέφουσιν. ἀλλὰ
καὶ ἰδίαν ἔστιν ὅτε σκληρὸν
μέτρον πεδίων ἀπομελόντες, καὶ
λεπτῶν φυτῶν πανταχόθεν
ἀπεσπασμένοι, καὶ αὐτοὶ τὴν δὲ
πατρίδα ἐπαινοῦσιν ἐκ ὑβρεως
βαίνοντες. τὸν δὲ ἐπιτυχόντα
ἐκφεύγοντες, καὶ κατεφρόνη-
ἐκπλαγῶσι, καὶ ἐκβόδην τὸν ἐτ-
τὸν πατρίδα, καὶ ὑπερήφανον
ἐπὶ τῇ πατρίδι τάφον· καὶ ἡ
τῆς πατρίδος αὐτῷ κατὰ
λαμπρὸ.

verum neceſſariarũ copiarũ ſibi haud difficuler ſuppeditari, modũ feliciatim in ue ſtre ac gulæ fœdis & bellũ nis uoluptatib. ſuum habẽtes. Verumtamen quibus mater eſt patria, terrã illã ſingulari amore proſequũtur, in qua in lucem editi, in qua nutriti ſunt. Quanq; modicã habeant, quanquam aſperã & ſterilẽ, quanquam unde terræ uirtutem collaudent non habuerint: attamẽ quo patriæ encomio potiſſimùm celebranda ſit, nequaq; animo perplexi hæſitabũt. Verùm tametſi non ignorauerint alios ſuam iactaſſe patriã ſuperbium ob agrorũ fœcunditatẽ, ac prætorũ uiridantiũ planitus omnijugas: neq; ipſi tamẽ patrij ſoli laudis obliuiſcuntur, quam equis alendis aptam ſuſpicientes, numeroſa quoq; ac robuſta pube fœcundã collaudãt. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui inſularis fuerit, tametſi apud alios bellè & feliciter uiuere poſſit: oblatãmque immortalitatem reſpuet, patriæ ſepulchrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ [b] ſumus

alieno

λαμπρότερ& ἐφδόντα τοῦ πυρὸς ἄλλου πυρός. οὕτω δὲ ἀρχὴ τίμιον εἶναι δοκεῖ πᾶσι ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς πανταχοῦ νομοθέτας ἰδεῖν τινὰ ἂν, ὃν τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ζημιώσαντας τὸν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐχ εἰ νομοθέται μὲν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πολεμοῦντες τὰς στρατηγίας ἄλλως, ἀλλ' ὡ τοῖς μάχαις τὸ μέγιστόν ἐστι τῶν παρεσκευασμένων τοῖς πολεμικοῖς, ὡς ὑπὲρ πατρίδ& αὐτοῖς ὁ κίνδυν&. καὶ οὐδεὶς ἐστι ὃν ἀνανδρίαν ἐλέγχειν, καὶ δειλίαν, καὶ ἃ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, τὸ δὲ πατρίδος ἔρωτα.

alieno igne ipsi lucidentior esse uidebitur. Vsquequaque uerò in uniuersum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, ut legum quoque conditores passim quisque uideat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque uerò solum legislatorum consuetudo sic se habet: sed eorum uerò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter. neque enim maiore ac uehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè ullus est, qui bis auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacè ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Nihil esse patria dulcius.) De dulcedine patriæ extat epigramma καλλαϊδᾶ ex Homero formatum, apud quem O-

Odyſſ. nono ſic Vlyſſes in conuiuio Phæacum loquitur:

Ὡς οὐκ ἄλλο γλύκιον γαίης καὶ πατρίδος εἶναι,
οὐδὲ τοκήων

Tum reſp. id eſt:

Vt nihil eſt patria, propriisq; parentibus illi
Dulcius.

Lucianus quoq; hoc encomium ab hoc ipſo Homeri loco exordiſtur: quo ſententiam ſuam declarando, paucis quidem illis, ſed admodum argutis uerbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda ſit ſua patria, quàm amanter colenda, quàm officioſè proſequenda. Illa enim neſcio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Nec ferè ulla terra eſt, aliorum opinione, quamliber barbara & inculta, quamliber inamœna & horrida, quæ ſuo alumno non uideatur omnium eſſe cultiſſima & amœniſſima. Hoc uerum eſſe, uel unus proteſte productus multorum inſtar habendus eſt Ithacus, cuius cum ſapientia minimè eſſet dubia, illiq; conceſſum foret alibi felicem uitam agere, immortalitate fruituro, ac eſſet oriundus ex inſula aſpera, nec ita multum iucunda: præ omnibus tamen uoluptatib. quas formoſiſſimæ deæ conuerſando capere potuiſſet, ſubſilientem fumum optat de patrijs poſſe uidere focis, inamœnos & horridos Ithacæ ſcopulos immortalitati præferens, qua negat ſe quicquam uſpiam gentium uidiſſe dulcius. Iam neminem uſquadeò ferum natura exiſtimo, quẽ natalis ſoli recordatio non aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiſi Vlyſſis opinioni refragaretur, cum illud naturæ neſcio quo ducíu aut uitio omnibus inſitum eſſe uideamus, ut cuiq; ſua plus æquo arrideant: adeò, ut cui ſua ſorderet patria, adhuc nemo inuentus ſit. b Patriæ fumus.) Apud Homerum Odyſſeas æ, terrę natalis fumum Vlyſſes optat uidere ſurgentem. Vnde & ductum eſt hoc prouerbium, ad quod elegater quoq; alluſit Ouidius his uerbis:

Haud dubia eſt Ithaci prudentia; ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe uidere focis.

Quem autem unquam uidimus in tam barbara regione natũ, cui ſua patria uel non optima uideatur? Illa enim complectitur quæ ſolent haberi chariſſima: parentes, affines, amicos, penates, ſolum ipſum natale, cui auſpicia uiuendi debemus.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti summam indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici uia, aut uulgatis laudandi rationibus, quę à rhetoribus præscribuntur, utitur: sed illis quodãmodo post positis & reiectis, à cõfessione hostis potissimam encomij partem absoluit, hoc uidelicet ordine. Principiõ narrat, quo pacto cũ deambulatũ isset, in Thersagorã poetã inciderit, encomiũ Homeri medicantẽ. Ibi igitur cum de Homero alter, alter ast de Demosthene laudando inter se agerent, Thersagoras q; contenderet longè difficilius esse Homerum laudare, quàm Demosthenem: non quia id uersibus faciendum esset, sed quia ipsa materia locorũ sterilior foret, idem hoc ipsa re cõprobare illũ cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddam operis proœmium. Fingitur itaq; exinde Thersagoras sub cõparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quæ ad utriusq; laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm persona Demosthenis, tum cæteræ uirtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter uidere licet, quid in autorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomiis texendis potissimùm sequẽda. Thersagoras ista omnia quasi digito, quod dici solet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Thersagora homine poeta perficitur. Altera autẽ ex atechnis quæ uocant, sumitur: sed quam summa prudentia atq; arte Isocrates, utpote orator, ac seriò agens, tractasse ita uidetur. Interpellato enim sermone Thersagoræ, ut qui in uulgatis, & in schola exerceri solitis rationib. uersaretur: deinde & carminis illius auscultatiõe, ut fingit, uicissim peracta, ipse accepto ab eodẽ Macedonicarũ rerũ cõmentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quędã cõtinebantur, ex eo reliquã inde orationem percexit, illi uidelicet insuper cõmemorando quæ hostes quoque de eloquentia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarũ excellentia, scripta atq; testata

reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, epinoe, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa uirtutis ac ueritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sanè est, ut quod infit ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur, & uirtus laudem suam ubiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὸν στοὰν, τὸν ἐντὸς ὄντα ἐν ἀριστερᾷ, τῆς ἕκτης ἤδη ἡμέρας, ἐμπίπτει πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας τις ποιητὴς, τάχα τινὶς αὐτῶν ὑμῶν ἐπιγνώσεται· ἐμπεσὼν τις ὄχλος, γραῶν, ἀλλόκοτος, αἰδέσιμος τὴν φύσιν. ἰδὼν δὲ αὐτὸν τὸν ἐν ποιήσει, Θερσαγόραν ἐφώνησα· καὶ ὃς, καὶ πόθεν; εἶπα, ἐκεῖ ἐς, ἐν ταῦθα. πόσου δ', ὦ δαιμόνιε, διακούσεσθαι; ἀμέλει μὴ ἴσον, καὶ τῶν δώμεθα· ἀεὶ γάρ τι καὶ τῶν νυκτῶν ἀφανταῖ, ἐδεήθην ἐγὼ χρῶμαι τοῖς ὁμήρου ἐπιπλάττειν δὲ καὶ ποιήσειν ἀπεῖπε δεῖν. καλῶς τι οὐ ποιῶν, ἔφην, ἐγὼ τὰ ἔργα τὰ ἀνάθεσιν ἐμοῦ τινος. ἐπεὶ δὲ ἐν ἀρχῇ ἦν, etiam institutionis referre.

Cum in porticu deambulare, exeunti ad sinistrã hodie 16. paulo ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert. eo nostrum notum esse. Pusillus est, naso aquilo, fere candidus, uirili specie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Thersagoras poeta est. Et interrogaui, quorsum aut unde iret? Ille inquit, domo se huc uenisse. Num, inquam, deo ambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempesta surrexi, ut ad Homeri natalem, carmen ei dedicarem. Praclarè, inquam, facis, quòd illi studes gra-

Hoc cum instituissem, ait ille,

γε, ἐδ' ὡς, ἔλαθον ἐμαυτὸν, ὡς τοῦτο τῆς μονομβρίας ἐκ νυκτός. ἔπειτ' οὖν, ἔφην, ἀλλὰ μέχρι μοι καὶ τοῦ περιπάτου. πολὺ μέν τοι πρόσθεν, ἔφη, προσῆκεν τοῦτον ἀσπάζεσθαι, τῇ χειρὶ τὸν Ὅμηρον ἐπιδείξαντα. ἴστε γάρ που τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθημένον τὰς πλοκὰς, πρόσθεν τι σὺν αὐτῷ ἀφιέμενον, ἔφη, καὶ προσβλέπουσαν, ἀφθόνως μεταδιδόντα τῶν ἑαυτῆς. ἐγὼ δέ, ἔφην, ἂν εὔχαιτα τὰ πράγματα ᾖ, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνεχάλουν μοι δεῖν τὸν Δημοσθένη, ἀδιάνυστόν τι πρὸς τὸν αὐτοῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ἐμοὶ ἐπαρκέσει τὸ εὔχεσθαι, συμβουλοίμην ἂν σοι· πολὺν γὰρ ἡμῖν τὸ ἔρανον. ἐγὼ μέν, ἔφη, καὶ τῶν ὀψωνίων τι καὶ τοῦ μέρους μεταποιήσομαι, δοκῶ μοι δὲ σύνεσίας τὸν Ὅμηρον ἐκ πυγμάλεω ἐκείνως γάρ φασι, τῇ μητρὶ δὲ τῶν θείων ἐπηυχόμην,

ille, huc ueni, neque animad uerti me deambulationem ad meridiem usque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multo antè, inquit, oportuit me illum salutare. monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemaei ad dexteram collocatum esse, prolixa come insignem, inquit, ad hunc eundum mihi est, ut eum salutem, & orem ut mihi magnam uersuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demosthenis obstrepo, ut mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit uota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inqt, babeo poema lucubra tũ hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poeticam ra-

ἀβαυχόδλω, κρυβῆς δ' αὐ-
τὸν· ἐκίνδυνόν γάρ τι τοιοῦ-
τον γεγυμνασμένον προσενέγκω,
ὁ μὴ τῷ σχολαίῳ δηγοντι τῶν
ἀναίμων περιτύχοιμι. δοκῶ
σοῦ μοι ἐν καλῷ σὺ δὴ σχο-
λῆς ἀναπαύεσθαι γάρ ἄν, ὦ
δ' ἐγώ, καὶ νίκωνδα τι τοῦ
τὸν ἀθλητὴν γυμνασάντα, ἐπ
ὅλῳ ἀπονιψάντα τὸν κόνιν,
καὶ τὸ λουτρὸν δὲ δίκα ψυχα-
γωγούμενον, συδιατρῖψαι πρὸς
τὸν παλαιστὴν ἀφιέντα, ἐκ
πεδίου παιδιᾶσθαι τοῖς πά
σιν ἕτοιμον. ἡ δ', ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ
βασιλέα τὸν σὸν ἀγωνιᾷ ο
γας, ἔφη. καὶ σὺ δέ μοι δοκεῖς
κατ', γυμνασὰι τὸν ἀθλητὴν
τῶν ἐπῶν, ἐπιτρέπων αὐτῷ
μᾶλλον δὲ καταβιβάζειν τὸν
τοῦ παιδίου τύχην. καὶ ἐς γε
λάσας, ὡς δέ σοι τὶ τῶν ἀπό
γων, εἶπον, ὀρχαστέον; ἐ
σως γάρ, ἔφη, ὁ Δημοσθένης
ἀλείπτου, ἢ καθ' Ὅμηρον
ἄνδρα σὺ λίγυν καταφαίνε-
ται· καὶ σὺ μὴ μέγα φρονεῖν,
Ὅμηρον ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ
ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, ἢ τὸ
μηδέν;

pior, ut iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum hoc paratum, ut ostendam si cubui, cum in aliquem ociosum incidero. O te felicem inquã, qui uidêris mihi perinde facere, atq; aliquis qui postquam cursu uicit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille: At paulo antè cum è meta procurrendum esset, non erat otium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poetico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & uideri uis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudatissime uerò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris,

μυδίῳ συνεφωνῆσι, ἔφη. διατανιάσαιμι δ' ἂν ἐν τοῖς ἔμπροσθε, ὃ νῦν πλείστου ἐμὶ τῶν γυμνάσιον ποιῆσθαι Ὁμήρου τυτάχθαι. οὔκουν, εἶπον, ἐμὶ δ' οὐκ ἂν νομίζοις πρὸς τὸ Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ τοῦτό γε λέγειν ἀτιμάζεις παρὰ τῶν ῥητόρων, δῆλον ὡς τῶν ποιητικῶν ὄργανον ἐγὼ μόνον, τοῦτο δὲ ῥητορικοὺς λόγους καταφρονεῖν ἀτιμάζεις, εἶναι ἱππικοὺς παρὰ πεζοὺς ἱππεύειν. μὰ μὰ τάλα, ἔφη, τοῦτό γε, μὴ οὐ πολλοῦ δεῖ τὸν τοῦ ποιητικοῦ ἐπιδεῖν ὄντα. δεῖ γάρ τι καὶ τὸν καταλαμβάνοντα, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ἐπιπνοίας, ἀπὸ μέλλοντος μὲν τοιαῦτα φαύλως φρονεῖν. εἰλάττει, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε ἀκούων, καὶ τὸν Δημοσθένους ἐγγὺς τοῦ Ὁμήρου τιθείς. εἶεν λέγω τοίνυν σφοδρότητα καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐκβοηθησμὸν, καὶ τὸ ἐπὶ πᾶσι σπουδάζειν πρὸς τοὺς Φιλίππους μέθας καὶ πηδήσεις,

Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tameſi magis faueo Homero. Bene, inquam: an non putas me Demoſthenem magis fauere? Sed quoniam non recuſas hac de re mecum colloqui, apparet te ſolam poeticam admirari, & ſolutam orationem prorſum contemnere, ſicut eques peditem praterucctus aſpernatur. Tum ille, Dij prohibeant ne ſic inſaniam, tameſi non leui furore opus eſt ijs qui ad poeticas fores accedunt. Verùm & oratoribus, in quã, opus eſt afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac ſæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum & Demoſthenis cum Homero, delectat, cum ſimilẽ uideo uim, acerbitatem et impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat uiolentum: ita Demoſthenes in Philippi ebrietatem, ſaltationes, petulan-

καὶ τῶν ἀσίλλων. τὸ δ' Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, ἀλλ' γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας πὰς ἀγαλλὰς ὑπελιμβάνε ἰλιάδας. καὶ τὸ, Ἦ μὴν σὺ μάξαι χρεὼν ἐπιπαλάκτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλέκιν ποτὶ τρομέξαιμ' ἂν εἰ ἀνδρῶν ἐπάκουσε, εἰ κάκ' Αἶξις καὶ ἀλυδρίαις πιλοπόσαντο: παραβάλλω δὲ καὶ τὸν ῥίονται πόδυτα πρὸς τὰς Ὀδυσσέως ἐπφάδας τῶν λόγων. καὶ τὸ,

ὦ μὴν μάλιστ' ἂν ἐγὼ τ' ἀνδρὸς τ' ἀνδρὸς τιθοίμεθα,

πρὸς τὸ, πρῶτα μὲν γὰρ ἅπαντα σὺν αὐθρώποις τοῦ βίου ἕνεκα πᾶσ, καὶ ἐν χειμῶνι τὰς σωτῆρ καθέξαι τυχῇ, καὶ μυρίαι γιγνόμεναι ἀνάγκαι ἀνθρώπων ἢ διαφθεῖραι ἐπαφρμαί. ὕδωρ δὲ καὶ πῦρ καὶ ἄνδρα καὶ θηρία, καὶ ῥοπὰς λέξεις μεταμφοδέχομαι, καὶ τὰς ἀφαιρέσεις τὸν λόγων μεταβολάς, καὶ τὰ τῶν παραβολῶν ἐπανάληψιν, καὶ τὰς τῶν παραβολῶν σὺν τῷ καιρῷ

petulantiam inuehitur. Et quale illud est h apud poetã, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem, Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reipub. Et illud, Forsitan ipse senex deploret talia Pelæus,

simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes uiri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna ui fluentem i Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur. & illud,

k Ni foret hæc hominũ natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxij sunt, etiam si quispiã conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes utriusque sententiæ. Delectãt aũt me et affectus tũ uehemẽtiores, tũ leniores, et orationũ uarietates et metaphoræ tã diũ lauãtes, et tẽpestiui ex di-

γλαφυρότητας, ἢ τὸ ἐφ' ἑκάστοις μεταβάλλεσθαι πρέπον. καί μοι πολλάκις ἔδοξε (τὸ γὰρ ἀληθὲς ἀπομυθεῖσθαι) δυσμιμήτους μὲν εἶναι τὰς Δημοσθένους καθαιρέσεις, ὑπὸ τοῦ πυρρίχειν, ὥς φασιν, ἀνεπιλήπτως, τὴν τῶν Ἀχαιῶν Ἀχαϊδας προσειπόντος, διαπαίοντος δὲ τὸν τύπον πολέμου καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἐπινενικηκυίας φαγῳδίας, τῷ μεγαλοφώνῳ δὲ ἀμιμήτους μάχας διαλύοντος καὶ πολεμιστηρίους, καὶ μάλιστα τῶν φερομένων ἐπιδεικνυμένους. πολλάκις δὲ μετὰ τὸ Δημοσθένους καὶ μέρα πάλιν, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐν ἔπεσι τοῖς ποιητικοῖς ἐφηρμόσθησαν, ὅσοι δὲ Ὁμήρου ἰλλιγγοὶ καὶ ἀντιθέσεων ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων βραχύτητες ἢ καθαρότητες, ἀλλ' ἴσως φύσει πῶς ὑπάρχειν τοῖς ἀνδράσι τὰς ἀρετὰς ἐπιπλέκεσθαι. πόθεν γὰρ ἂν πεφυκὼς πάλιν ἄν τις τὸν σὸν Καλλιόπην, ταύτην δὲ γιγνώσκειν; ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔστω τιμᾶν ἀγάλλεσθαι μᾶλ-

ex digressionibus reditus, & concinnae collationes, denique totius urbanitas orationis. Et mihi saepe visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse gravitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum civium magna libertate, quàm in Homero, cum Achivos Achaidas appellat. Et Graecorum tragoedias gradiore sono repraesentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in medijs pugnis, & certamina iactulapidis dirimit. Saepe etiam apud Demosthenem membra fusos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poetica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figurae asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur sua sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admi-

rer,

μα τῶν ἐς Ὅμηρον ἐγκωμίων διωλάσιον ὄγκον. ἔτι τοίνυν καὶ τὸν Δημοσθένους ἐπαίνου ὁρῶμεν, ἐ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημί, τῷ τοιοῦτον μὴ ὂν ἔχειν ἱερεῖόν τινα καλὴν ὑπόθεσιν τῶν ἐπαίνων, πολύ γε τῇ ποιητικῇ αὐτῇ· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, παρὰ πολὺ γὰρ καὶ χρήσιμα. ἃ γάρ τε περὶ αὐτῶν λέγει, ἐν οἷς ἂν ἀμφίλογον ᾖ τὸ βράχιστα ὄφελε, παρὰ δὲ μὴ διδάσκει· πλὴν τῷ Ἰωνικῷ Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίους ἄλλους. πατρίδα δὲ, Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τὴν δρυάδων, εὐδόκιμον γένους ἀπορίᾳ, χρόνου δὲ τὸ ἐμπαλὲς ἢ τὸ Ἰωνικόν. καὶ μέντοι ἴσως πρὸ τοῦ Ἡσιόδου ἄλλοι τινὲς ἐλεγεῖα ἔπος ἐφύλαττον, ὅπου γε καὶ τέτταρα πρὸ τοῦ γενεῖου τὸν Μίλητον γενέσθαι φασίν. τύχῃ δὲ πολλαὶ, ἢ πάθος ἀμφότερον,

ter, tamen mea caussa duplo plus habet negotij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam caussam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes, praeter ipsam poeticam: [m] cetera sunt ignota, patria, genus, atas. nam si haec nota essent, nulla extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant urbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Maeonem Lydum, [o] aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquam nymphan. siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimãt eum tẽporib. heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis cõstat utrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen [p] Melesigenae fuisse, quàm hoc quod nũc in usu est Homeri. Nec de fortuna eius aliqd constat,

ἀλλὰ μὴ βέλτιον δόξῃ τοῦτα
λεῖψ ἐν ἀσαφῆ κείμενα. περὶ
γὰρ ἐμοῦ τοσοῦτό γε ἀγ-
νοῶμεν, ὥστε οὐκ ἔστιν ἐν τῶν
ἐπαίνου, οὐδὲ ἐν τῶν ἀν-
ἐπαινουμένων συλλέξαι. τὰ δὲ
σὸν, ἔφη, καλὰ χορὸς, ἐπίδη-
μόν τε καὶ λόγου, ἐφ' ἁπασιν
τε καὶ συμβαίνει, μόνον ἐνεπά-
σαι, εἶτα ἔφερε ἕτοιμον, ἀνε-
μάκτου παρὰ σοῦ κόμιζον. Εἰ γὰρ
ἐμέγα καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη
τῷ Δημοσθένει περιῆψε; τί δεῖ
λέγειν; ἐν Ἀθήναις μὲν
αὐτῷ πατρὶς αἱ λοιπαὶ καὶ
ἀοίκητοι, καὶ δὲ Ἑλλάδι ἐ-
φορμή; καὶ τοι λαβόντι δ'
ἂν ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς
πολιτικῆς ἀρετῆς ἐπαινέσαι
ἂν δόξαιμι δικῶν, καὶ πρέσβεις,
καὶ παρασκευὰς καὶ δυνάμεις,
καὶ τὴν Ἐλευσῖνα. νόμους δὲ
καὶ διαιτήσεις καὶ πολιτεί-
ας, καὶ πανηγύρεις, καὶ ἐκκλησι-
ῶν καὶ βουλευτηρίων διαφορὰς
τε καὶ χορηγίων ἐπαινέσαι
σαι, οὐδ' ἂν εἷς ἐν ἐσχε ἐσχα-
τίαν ἀφίκοιτο ἀπορίαν τῷ
λόγῳ, φοβῶ, ὦ Δημόσθενες,

stat, de paupertate, de cæcitate: ut satius esset fortasse omittere ista, cum sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nulla res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex uersibus æstimanda. Tibi uerò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm uerbis opus est, tanquam cõdimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidũ fortuna Demosthenis concessit? Quid non celebratissimum? Nónne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poetica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit.

Ex hoc

ἀφθονία μοὶ ἐν αὖ μοι πορί-
τὸ παρόντος. τόδ' ἐγκώμιον
οὐκ ἂν ἁπαρτῆν ἡγοῦμαι,
ἐν νέῳ τοῖς ἐπαίνοις ἐν, ἐκ
τῶν πατρίδων ἐπαινουμένων
τοὺς ἐγκωμιαζόντας. Ἰσοκρά-
της δὲ, πατρικὸν δῶρον τῆς Ἑ-
λένης φέρων, ἐπῄνει τὸν Θη-
σέα. τὸ μὲν δὴ παλαιὸν φθό-
νου, ἐλευθέρων δοὶ δ' ἴσως οὐ
λάβοιμι, τὸ τῆς παρρησίας
σκῆμμα ἐπὶ τῇ ἀκαιρίᾳ
ἐπαγαγεῖν, μή σοι μᾶλλον
παροιμίου τὸ ἐπίγραμμα τῷ
βυλάκῳ, παφίστι δὲ τὰς Α-
θήνας, ἐπίσχωμεν τὸν λόγον
πατρὶ ῥιπάρχῳ, χρυσῶν
πρῶτον κατὰ Πίνδαρον, ἐ γὰρ
ἐν Ἀθήναις λαμπρότερον τι-
μήματος ἢ ναυαρχίας. ἀ δὲ
τῷ Δημοσθένει ἔτι παιδὶ
παιδὶ ὄντι, ἐπαινῶ, τὸν
ὀφθαλμὸν ἐ συμφορὰν ἡγοῦ-
μαι, ἀλλὰ δόξης ἀφορμὴν,
τὸ δὲ φύσιν γενναίαν ἀπὸ
δυσχερῶν. Ὁμήρου μὲν ἴσμεν
παίδευσιν, ἴσμεν ἄσκησιν μέ-
μνησθαι δ' ἱστορίαν παρελθόντων,
ἀλλ' οὐδὲν ἀνάγκη τὴν
ἄσκησιν

Ex his magna mihi copia
suppeteret. Idq; encomium
non existimarem praetermittendum esse, cum in praeceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriae ornamentis cumulentur. Isocrates Helenae praeconio inseruit Thesei. Poetis uerò concessa est maxima libertas. Sed tu fortasse irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & uereris ne quis iuxta proverbium dicat, [9] Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater praefectus classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm praefectura classis. Quòd uerò exuictum est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicãda, sed gloriae occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed fatum oportet nos attingere poeé

ἐπιδεδωκὼς τῶν ὑπ' αὐτοῦ δεδημιουργημένων, ὅλως τε ἐν ῥᾳθυμίᾳ καὶ μαλακίᾳ καὶ διαπαιδαγωγίᾳ οὐκ ἐγένετο, μέσος δ' οὗτος ἐστὶ τῶν Ἡσιόδου λόγων παραφυγόντα, τὸν μὲν ἀργὸν καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ὑμνῶν ἐπιπνέοντα. σὺ δὲ λαμπρὸν μέν μοι, φασὶ, τὸν Καλλίστρατον, πολὺν δὲ καὶ μεγαλοπρεπῆ, Ἀλκιδάμαντα, Ἰσοκράτην, Ἰσαῖον, Εὐβουλίδην· μυρίων μὲν ἡδονῶν προκαλουμένων τὸν ἔφηβον καὶ τοὺς παῖδας ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐπιτρόπων ὄντας, ταχέως δ' ἂν τοῦτον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἡλικίας εἰς τὰς τρυφὰς ἀπωλισθάνειν, πολὺν δ' αὐτῷ κατ' ἀμφοτέρων κόπον, ἐν τῇ τῶν ἐπιτρόπων ἀμελείᾳ, ἡ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς αἱρέσεως κατοχὴ γένοιτ', ἐξ αὐτὴν ἄγειν οὐκ ἐᾷ τὰς φρένας, ἀλλ' ἐᾷ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος δόγμασι. κἀγὼ δὲ βέλτιον

re poemata eius, cum de educatione deq; studijs eius nullæ extent historiæ. Nec licet fingere eum à Musis accepisse poeticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poeticam inspirabat. Tu uerò Callistratum habes, & longum & magnificum catalogũ, Alcidamantem, Isocratem, Iseum, Eubulidem. Et cum innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrũ, cumq; adolescentia per se proclivis sit ad uoluptatem, ac Demostheni liceret propter tutorum negligentiam uoluptates sequi, tamen continuit eum amor uirtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phryne ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis humanis: alterum

φιλοσοφίᾳ τῷ λόγῳ, διττὰς ἐν ἀνθρώποις ἡγούμενος ἀγω-

γὰτ, τὸν μὲν θαλαττίου τι-
νὸς ὄρτυγος, πορφύρεόν τι
καὶ ἀγριον, καὶ κυμαίνουσι
σαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης πλεο
μένου πλάνην, φλογμα-
τώδεσι τισιν ἐρωσι, σύντο
κον θαλάττιον, τὸν δ'
ἐμπαλιν χρυσῆς τινὸς σει-
ρᾶς ἧλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τό-
ξοις ἐντιδοῦσαν Ἀνκαίδαις
οἴσουσι φαρμάκοις, ἀλλ' οἷα
τὸν αὖθ' ὑπάλληλ ἄχθος τι
καὶ πλάκωμ' ἰδίαν βεβιω-
σαν, μανίᾳ σώφρονι τῶν ψυ-
χῶν, ἵνα ζώνης ἐγγύτ, καὶ
δῶν ἀγχίστροφοι, φύσιν ἰδ ἐρ
γικός. ὄρνυσι δὲ πάντα
πόριμα, κυνηγὰ, σωφάλειαν, πάσ
σαλον ἔριδ, γλώττης ἀ-
σφῆσαι, μυτιλᾶν ὀφὶ τῶν
ἀλλοίων ὑπήκοον, μνήμην
ἀσκῆσαι, δημόβιον κατα-
φρονῆσαι, σωφάλειαν νέκταρ ἐν
πολέμοις ἡμέραν. ἢ ὧν
τις ἀγνοεῖ, ἐκεῖνος ὁ Δημοσθέ
νης, ἵνα, σοὶ λὼν ῥητορικῶν ἀνὴρ
γένοτο, πῶς ἂν ἐννοίαις καὶ τοῖς
ὀνόμασι κατακοσμήσῃ τὸν
λόγον, πῶς δικαίοισιν ἀγω-
νιζῶν τὰς ψυχαγωγίας;

λαμπρὸν

terum mari ortum, ge-
nium, ferocem scilicet, ae-
nereos fluctus in animo, a
qui mouentur ex effluentib
bus cupiditatibus iuuenum,
naturam planè marinam,
alter amor est aurea ca-
tena cœlo demissa. Hic
non habet faces aut tela,
quæ faciant lethalia uulne-
ra, sed bonum furorem im-
mittit mentibus, quæ sunt co
gnata dijs, incitamentum ad na
tuam & incorruptam pul
chritudinis formam com-
prehendendam. Omnia
hæc amori facilia fuerunt,
tonsura, latebræ subterra-
neæ specuum, corrigere lin
guæ uitia, actionem in eta-
te uirili discere, exercere
memoriam, assuefacere ani
mum ad contemnendos po
puli fremitus, continuare stu
dia per diem & noctẽ. Vn
de quis nescit qualis extiterit
orator Demosthenes! quo-
modo orationem uerbis &
sententijs ornauerit, ar-
gumentis adsperserit affe-

ctus,

λαμπρὸν μὲν τῷ μεγέθει, ἡδὺ δὲ τῷ νοήματι, ἐναργὲς δὲ τῷ ἐπιφορᾷ τῶν ὀνομάτων. μόνον γέ τοι τῶν ἡητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἔφη, τὸν Δημοσθένη τῶν ἁπάντων ποιητῶν ἑνὶ λόγῳ τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράψαι, διαμιᾶς καταδεδραμηκέναι τὴν ψυχήν, ἐπεὶ καὶ τὸν Δημοσθένη φασὶ συνεχῶς πρὸς μίσθωσιν τοῦτο λέγειν· ἀλλ' ὕδατος πίνων, ἢ γοῦν τὸν Δημάδην παίζειν φασὶν ἐπὶ τούτῳ αὐτοῦ τῶν ἀθηναίων, ὡς εἰ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ ῥήτωρ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπεφήνατο τὸν μὲν ἔχειν τὸν συκοφαντικὸν λύχνον. καὶ τοιοῦτοι μὲν, ἔφη, καὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, πολὺν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἀγῶνα. ὁ γάρ τις μόνος

Etiam, quantus in copia splendor sit, quanta uis & impetus, quanta uerecundia & parsimonia sit in uerbis & sententijs, quanta uarietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationem habuisse, non fabricatam multo: Non enim compōnebat orationes ebrius, ut Callisthenes τ Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cum uino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit aliquos ad aquam dicere, Demosthenem uerò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habet, ait ille, de Demosthene dicendi: qui conuertiet etiam ad meum argumentum, cum erit

μάνυν ὁ περὶ τῶν Ὁμήρου ποιητὴν ἀνεῖχε καμοὶ λέγειν. ἀλλ' ὁ μετάπεμπτος ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τῶν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἄλλων λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἔτι σωπᾶν, ὡς τὰ λοιπὰ προδιέποιμι· ἐγὼ δὲ γελάσας, ἔπου γε, ἔφην, ἀληθῶς μοι τὴν ψυχὴν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεύς, καταντλῆσαι τὸν λοιπὸν λόγον: καὶ Δία γε, ἦν δ' ἐκεῖνος, ἀμφιδεᾶσαί τε καὶ χειρίαις ἐλλιπεῖσιν, καὶ φιλοφροσύναις, καὶ τείχει καὶ τάφρῳ, καὶ λύσασι αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκλέσασι, ἀρίστῃ πολιτείᾳ· καὶ πρέσβεσι καὶ νεμεδοσίαις, καὶ μήτε τῶν πολιτικῶν μήτε ἰδιωτικῶν, γελᾷν ἐοικέναι μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ λέγειν τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ἄρχειν ἐπιτιμῶντα· ἴσως γάρ. ἔφην, ἃ γὰρ ἐπῄσθης, ἐμοὶ δὲ μέτεστιν ἐκ παιδὸς βαθυπόνου τοῦ, καὶ διατρυλλᾶσθαι τὰ ἐκεῖ

de poetica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cum ret, connectereique reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Hauisne modò tanquam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus ultrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cùmque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, capi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne desineret cum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse nir, inquam, pulsus unum ex decem qui eloquentiæ ad ruinam operam, nihil audiui de rebus

bis

ἔστι τῶν Δημοσθένους πρά-
ξεων. ἄγε, ἔφη, πρὸς τὴν
λόγου ἐπικουρίαν τινὰ, ὡς σὺ
φὴς, Δημάδη. πολὺ δ' μέν
σου τοῦτον ἔσχεν πάσχα πά-
θος, εἰ μὴ σὲ φήσεις πρὸς λαμ-
πρὸν τὸν Δημοσθένους δό-
ξαν τὸν ὄψιν ἀναβλέπειν.
καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ'
Ὁμήρου κατὰ τὰς ἀρχὰς πά-
σχειν. κατέβαλον γοῦν μι-
κρὸν δόν, ὡς οὐκ ἀντιβλέ-
πειν ἐν μοι πρὸς τὸν ὑπό-
θεσιν. ὅτ' ἐγὼ λάβω, τὸν εἶδ'
ἅπαν, ἀνέλυσα. δοκῶ μοι
κατὰ σμικρὸν προσιδέσθαι.
σθαι, οὐτίνων ἐχόν, καὶ μάλ'
ἀκριβῶς, ὥσπερ ἡλίου
τὰς ὄψεις, τόδε τοῦ τῶν
Ὁμήρου λόγου γίνους ἀλίγχιδα.
σοὶ δὲ μὲν φαίνεται καὶ τοῦτο
τοιοῦτον, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ
μὲ ἦν. τῶν μὲν γὰρ Ο-
μήρου λόγων, εἰσὶν οἷς μιᾶς ἡ-
μέρας τῶν πολιτικῶν ἀγω-
νίων, ἀδρόους δὲ ἀνάγκη ἐν
ἀνάγνων λαβέσθαι. σὺ δ' ἐ
μοὶ τὸν Δημοσθένην ἐ-
ν ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ φάναι, καὶ μάλα ἂν ἐπιρρίπτ' ω-

bus gestis Demosthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulo antè dicebas. Verùm nisi forte aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non poteram intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, neve quisquam me accusare posset cæcutientem in sole, notbum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa lam simul in animo concipienda est. Tibi verò, cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites

εἰ τὴν λύραν ἔστιν, οὐκ ἔχω ὅτου πρώτου τῶν γυμνασίων λάβῃς. καθάπερ οἱ λίχνοι πάσχουσι πρὸς τὰς συμποσίους ὄψεις, ἢ οἱ φιλόμουσοι καὶ φιλοδιάφοροι, οἷς μυρίων ἀκουσμάτων καὶ θεαμάτων ἥδονται ἐμπίπτειν. οὐκ ἔχουσι γάρ, ἐφ' ὃ ἰδόντες, ἢ ἀκούσαντες ἐπὶ τὸ ἑξῆς μεταβήσονται, οὐκ ἔχοντες ἐφ' ὃ τι τράπωσι, ἐν πολλῷ σοι πορισθέντων, φύσεως μεγαλοφυοῦς, ἀρετῆς ἀνδρείου, λόγου δεινοῦ, τοῦ ἐν τοῖς πράγμασιν ἐμπείρου, πολλῶν καὶ μεγάλων, ἐπιτυχιῶν, δόξης, ἀνθρωπότητος, φιλανδρίας, δικαιοσύνης, φρονήσεως καὶ ἑκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολιτευμάτων. ἴσως οὖν ἐκεῖθεν μὲν ψηφίσασθαι, πρεσβεῦσαι, ἀγορεῦσαι, νόμους, ἀποδεῖξαι στρατηγούς, εἰσβαλεῖν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅπου τῶν γνωμῶν ἀποκλίνεις, συμφέρῃ

bùcne an illuc te uertas? non poßis ſtatuere quid primum ſumere uelis, ſicuti delicati in Syracuſanis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores, cum uaria ſpectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potiſſimùm applicent animum. Ita taque opinor te ex alio in aliud deſilire, nec poſſe in uno tempore commorari, cum te ſubinde alia ad ſe rapiant, uidelicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortuna deſpicientia, iuſtitia, humanitas, fides, audacia, prudentia ſingulæ actiones in Republica. Fortaſſe hinc inuens decreta, legationes, conciones, leges: inde claſſes, Euboeam, Megara, Boeotiam, Chium, Rhodum, Helleſpontum, Byzantium, dubitabis quò te potiſſimùm uertas in tanta

ἐφῇς

σφρίμλος τῆς πλουτίνε τέμενος, ὥσπερ καὶ ὁ Πίνδαρος, ἐκεῖ πολλὰ τῷ τῷ ἁρμόττειν, αὐτὰ ταῦτα ἐπίστασθαι, ἴσμηνόν, ἢ χρυσαλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ πολυπάτολιν Διὸς Ἡρακλέα, ἢ τὰν Διονύσου πολυανδρίαν σεμνάν, ἢ γάμον λέγοντα πολίταν Ἁρμονίας ὑμνήσομαι; οὕτωσί σε καὶ σὲ γε ταὐτὸν ἴσως ἐπιστρέφει, λέγειν ἢ βίον, ἢ ἐπιστήμην ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημηγορίαν, ἢ τὸν θάνατον τοὐπαίνειν ὑμνοῦντα. ἔστι δ' οὐδὲν ἧττον λόγου ἐπαινεῖν, ἔργα, τοῖς πολίταις, ἀλλ' ἴσως ἴσως δὲ λαμβάνεις, ἢ τ' ἐπιστήμης καθ' αὑτὸν, ἢ ταύτης κατάθου τὴν τ' ἄλλην. ἐπαινεῖ γ' οὖν σε καὶ ὁ Περικλῆς, ἐπαινεῖν μὲν γὰρ τὰς ἀρετὰς καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις τισὶ παρακελεύεται, ἀλλ'

ta copia, cum in maquaque re emineat peculiare quiddã laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens sibi proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum, Meliãue nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut uirorum
Dentibus seui genitum Draconis
Carmina dicenti
Seu canam Thebas, celebresue pugnas
Herculis? seu Bacche tuos boores?
Seu prius nunc Harmonie puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites utrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem uiri sumas laudandam. Verùm non erraueris, quicquid sumes. Sẽ solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eũ cũ Pericle cõferre. nam illi fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis auditiũ,

ἀλλ' αὐτῶν γε οὐχ ἑωράκαμεν, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν φερομένων εὐκλείαν ἔχουσιν, οὐδ' ἂν ἐμοὶ δόξειεν πρὸς τῶν σῶν λόγων βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους οὐχ οὕτως, ἀλλὰ σὺ καταλιπόμενος λόγον, εἰ τοῦτον ἐξεργάσῃ. πρός γε μὴν τοὺς τοῦ ψυχροῦ ἀγῶνας, ἢ τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνου ἐγκωμίους καλῶ, μέγα ὑπόθημα ἂν γένοιτο τῷ διαβολῇ· εἰ δὲ βουλοῖο λαμπρὸς, δύο καὶ σώματα ἐκλέξαι, ἵνα ἀφθονώτερον λόγων ἔχῃς ἐκλογεύειν· πολλὴ γὰρ ἡ ἀφορμὴ ἐκατέρου. εἰ δ' οὖν ἐν τοῦ πονεῖν, ἀλλ' ἐν μέρος ἀφαιροῖο· νέμου μὲν γὰρ ἐμοιγε, ἡρώων ἐπαίνους ἐν μέρει διανέμοντι, πολλοῦ ἂν πρᾶξαι ἅπαντας, ἀλλ' ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης ἢ ἀσπίδος μνησθῆναι δι' ἐπῶν ἑνὸς, ἐφικέσθαι τῶν πολλῶν, ἢ ἐνὸς ἑκάστου ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μέρει γε δὴ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν

fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eos præter actionem, nullâ hac bausse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere unum locum, aut ad summum duos. hi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidissimæ. Quòd si non in totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroum ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut uestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

μεγὸ

ἀφηγεῖσθαι δὲ οὐδὲ Δημο-
σθένην ἱκανὸν ἂν εἴη τὰς ἀρετὰς ἁπάσας ἐν ἑνὶ λόγῳ. οὐ-
δὲ γὰρ ὁ Δημοσθένης ἂν φέροι τιθέντα, εἰ σὺ τὰς ἀρε-
τὰς αὐτοῦ τὰς πολλὰς ἐν παντὶ λόγῳ, ἐὰν μὴ τί γε σύμπαν-
τας οὐδὲ εἷς ἂν δύναιτο ἐν ἑνὶ λόγῳ διεξελθεῖν ἐπαινέσαι. καὶ
γάρ ἐγὼ Θέσπιν ἀνακόπτων, οἶμαί σε, ἔφην, ἐμοὶ δοκεῖν ἐπιδεικνύναι μοι βου-
λόμενον, τὸ μὲν μόνον ποιη-
τὴν ἀγαθὸν εἶναι, τὸν λόγον ποιήσασθαι ποιοῦντα
τὸν Δημοσθένη, τὸ ποῖός
τις ἐμμέτρως πραγματεύεται.
σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τῶν ῥητό-
ρων ὑπισχνοῦμαι, ποιήσω ἐ-
πιδεῖξαι τὸν λόγον, ἐάν τε
τῶν ἔμπροσθεν ἀκούσῃ, ἐ-
πιτρέψῃς ἐμοὶ εἶναι. ποιήσο-
μαι τοίνυν, ἔφην, εἰ γέγο-
νεν οὕτως, σὺ δ' ἐκεῖνα Λ,
μὴ πρὶν πλέον ἢ γεγενὲς δέο
τρον, πολὺν εἶναι λόγον,
ἔφη, τὸ ἴαμα· οὐ γάρ, ἐὰν
φθῇς, ἄγνοιᾶς, οἶμαι, τὸ παρὸν
ἔπαθλον. ἀτὰρ ἐκεῖθεν δοκεῖν
τοῦ νοσοῦντος σωτῆρα ἄγνοιά
σωτος,

uerò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes aegrè ferret, si uirtutes eius non cõprehenderis una oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes una oratione complecti posset. Haec dicenti Thersagoram interpellauit ac, Puto, inquam, haec te narrare, ut eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cum initiò tantùm uoluerit declarare quantus poeta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione ualeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentũ percurrere, cum uiderem te seguiorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poema meum recitantem. Ego uerò respondi, illum non facere operaepretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatũ me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiã tibi satisfactũ est. At ne scis, inq̃, quae res me angat. Deinde ut medicus ignorãs mor

σαυτῷ, ἄλλα θεραπεύσει. ἔτι τί δὲ σὺ μέλλεις, ἃ παράφερε ἀῦ, τὸν πρῶτον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχείρησαι ἰᾶσθαι τάδε· ἤδη γὰρ πολλοῖς πολλῶν ἐτῶν προσέλθοντι, ὧν τὰ τοιαῦτα τῇ διανοίᾳ ἐπιδεῖ σοι τὰ ἰάματα. νῦν δ' αὖ ἴσως σοι κάλλιστον, καὶ μέγ' ὄφελος ἔσῃ, διαφερόντως τῶν ἄλλων τῶν σοφιστῶν. τὸν ἀνθρωπον γάρ, ἔφην, πρὸς Διὸς, ἃ φασὶν Ἀννίκηρον τὸν Κυρηναῖον φιλοσοφοῦντα πρὸ Πλάτωνος τοῦ τρίβωνα. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναϊκὸν, ἀμαυρολογίαν ἐπὶ πολὺ ἀπωθοῦντα, μᾶλλον πρὸ τῆς ἀκαδημίας ἐπιτείνειν ἄξιόν ἐστι, ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀεὶ μεταβολῇ ἀνακυκλεῖσθαι, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀεὶ ἅρμα ἐλαύνειν κατὰ τὸν γῦρον ἐκεῖνον. τοῦτον δέ γε τὸν ἀνθρωπον ἐπιδεῖν, τὰς ἁρμαμαξίας ἀλλάττοντα. ἐγὼ μὲν οὖν ἔφην ἐμοὶ μὲν ἀρέσκει τοῦτο, ἐκεῖνο δὲ τὸν παραμυθοῦμαι ἐκβαινόμενος. ἀλλά τοι τί πάσχομεν, ἔφη, σαφέστερον, εἰπὲ, ἐμοί;

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, uerùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fueriti Trita uia tutissima est. Mihi uerò diuersum, inquam, placebat. Aiũt Annicerin Cyrenaicum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiã, quòd in eádem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, ut uestigia tantum unius perpetui cursus uiderentur. Ego contrà studeo tritam uiam & uetera uestigia effugere. Verùm difficile est nouã uiã relictã uetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Pasionis consiliũ quod inquam.

ἔφη· οὐ γὰρ ἐκέκυκα. Τότε σὺν τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐκδόσθαι γράψαι ἵππον καταδαπανήσοντα, τὸν δὲ γράψαι βίπτοντα, καὶ κυλιόμενον πρὸς τὸν ἵππον. ὡς δ' ὑπεγράφετο ὁ ζωγράφος τὸν κελόντα, σύμφωνα· μὲ γὰρ τοῦτο πρᾶξαι, τὸν δὲ ἐκεῖνον τοῦ ἵππου τὸ μετόπωρον πάντα ἀφεψηκέναι, τῷ παιδὶ τὸν γραφὴν ἐπιδεῖξαι κελεύοντα, καὶ τὸν ἵππον ἐπὶ πολὺν κεκυλῆσθαι ἐφ' ἑαυτοῦ καταδαπανήσοντα. ἐλθὼν δ', ἔφη, Θρασυάρα, οὐ μέτα σὺ μοι τρηφὴν μεμηχανῆσθαι τοιαύτην ἐτοίμην, ἀλλ' οὐχὶ νέαν τριφὴν καὶ πορισμὸν ἀπαλλάξουσαν, καὶ μετανιδίως ἀπόλουσαν, μὲ τὸ τὸν λουτρῶν πάθημα τὸ τοῦ πρωτείου; πῶς, ἔφη, πάθω; τὸ γρήμβρον, ἐφασαν κύτὸν γρηΐδιον, ἀφεψὸν ἀφορίσασθαι τῶν καθημένων ἵππων, ἵνα κατακόπτων πάσας ἐλίκας ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ φυτῷ τῷ τείχους, κἄτις ἀν πυίσῃ μηδὲν

quam. Non enim audui. Tum ille. Ferunt quendam cum Pasione pactum esse, ut equum pingeret uolutantem se. iste currentem pinxit, & circa equum exuscitauum puluerem. Cúmque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, qua aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostenderet: ita uidebatur equus in tergo iacere, scq; uolutare. Festiue, inquam: uerùm putasne me tot annis non sæpe conceptum esse ut materiam uerterem? Ego uerò multifariam uerti ac reuerti, & uereor ne mihi ad extremum accidat idē quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, uidelicet bestiarum, plantarum, elementorum, uersus penuria peregrinæ

forme

μ᾽ ἐγὼ ἐπαινέσειν, πρώτιστα γοῦν ἐκεῖνα, οὐ μὴν, ἔφην, καὶ τὸν πρῶτα μηχανᾶσθαι τῶν ἐμοὶ ἀκροάσεων ἀποδιδράσκειν. οὐκοῦν, ἔφη, ἐθέλω γὰρ ἐμαυτὸν ἐκκαθῆραι, σοφὸς εἶναι δοκῶν, καὶ μέλλων ῥαψῳδεῖν· τάχα γὰρ, ἂν εἰ σοφὸς εἶ καὶ ἐμοῦ κρείττων ἐξαίφνης γένωμαι, καὶ τὸν ἐμὸν ἀλίσκου ἐπαγρεύσομαι. ἀτὰρ εἰπέ μοι τοῦτο ἤδη, παίσεταί τι καὶ τῶν ποιητῶν πρὸς ἀλλήλους, ἢ μόνῳ μοι ἐπιμελεῖ, ἵνα μόνα γραῦς ποιήματα. μεταξὺ δ᾽ ὥσπερ ἐνδοὺς γράμμα, ἀπέλυσε τὸ βιβλίον, καὶ ἔφη, φέρε τὸν μισθὸν, ἔφην, τῆς ἀκροάσεως, ὥσπερ Ἀθήνησιν ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστηρίοις ἢ δικαστηρίοις, ἀλλ᾽ ἄφες ἤδη καὶ χάριν. καὶ ἐγὼ μὲν, ἐρῶ, ἔφην, καὶ χάριν, καὶ τί γὰρ οὐ λέγεις, οὐκ οἶδα; τί δ᾽ ἔστιν, ὃ, τι καὶ λέγεις; Μακεδονικοῖς, ἔφη, ἐντυχὼν τοῖς βασιλικοῖς ὑπομνήμασι, καὶ τὰ ἐν Δωδώνῃ,

jormæ Proteus fœtus. Vtì inquit ille, magis uarias formas excogitas quàm Proteus, ut effugias meam recitationem. Ego uerò, inquam, libenter prebebo me auditorem, & ejus cu ram excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poemate desines parum tuum curare, me quoque parturientẽ adiuuabis. Itaque cum perfecissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hic ego audio recitantem egregiũ poema. At inter legendum repentè uelut furore percitus, clauso libro: Auser, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed uide etiam atq; etiam, ut grauiam mihi habeas. Egone, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos commentarios regum Macedoniæ, quæres incredibilẽ mihi

τὴ βιβλίῳ οὐ πάνυ παρέργως ἐμοὶ προσενήνεκται, καὶ νῦν ὑπομνήσθην ἔχω ἐπαθεῖν. γέγραπται δ' ἄλλά τε τῶν Ἀντιπάτρου πραχθέντων ἐπὶ τῆς ἐκείνου, καὶ περὶ Δημοσθένους δέ τινα, ἃ μοι δοκῶ σὺν αὐτῷ παρέργως ἀναγνῶναι. καὶ μὲν δή, ἔφην, ἔγωγε τῶν εὐαγγελίων χάριν, καὶ τὰ λειπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν σοὶ σὺν ἀπολήψομαί σου, πρὶν ἢ τὸν ὑποσχόμενον ἔργον σε ἀποδοῦναι. οὐ δ' ἀφικνεῖται μέν μοι λαμπρῶς τὸν Ὁμήρου ἔπαινον, δοκεῖ δὲ μοι τἀληθῆ περὶ τοῦ Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λειπὰ τῶν γραμμάτων, διαβὰς ὀλίγον, ἵνα μὴ ἅπαν ἐπιλοιπὸς τῷ βιβλίῳ τὸν λόγον ἐπαίνοις ἐπαίνους, ἤκομεν εἰς τὸν Θερσαγόρου, καὶ μάλις μὲν, ἐπιτυγχάνει δὲ τῷ βιβλίῳ, κἀγὼ λαβὼν τοῦτ' μέν, ἀπελλαττόμενος. ἐντυχὼν δ' οὖν τῷ γνώμῃ διατίθημι, ὡς οὐδέν τι παραβάψας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἑκάστην τὴν φωνὴν ἡμῖν ἀναλέξασθαι, ὡς

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non ſine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interiorem Antipatri uitam, tum etiam quædam de Demoſthene, quæ cupidè lecturus uidêris. Ego uerò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio. debo tibi operam reliquos uerſus recitanti, neq; dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam ut Homeri encomio magnificè me delectaſti, ita delectaberis hauddubiè & Demoſthenis encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos uerſus, pauliſp ib. cõmorati ſumus, donec pro poemate debitas laudes rependerẽ. Deinde ad ædes Theſſagoræ imus. ibi uix tandem reperit librum, ſed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cum legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totam hiſtoriam uobis ad uerbum recitare.

Non

δὶ γὰρ τῷ Ασκληπιῷ μικρόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, ἐὰν μὴ τῶν προσόντων αὐτῷ καὶ παλαίων ἄσματα, τὰ Αλκμᾶνος λέγω τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σαφοκλέους ᾄδηται, καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὲν ποιεῖν καινὰ οὐ χαλεπόν, καμμίαν ἔφασαν γενέσθαι, ἐπιλελοιπότα· τὰ δ' ἐκβόλια συντιθέντα, τοῖς νῦν δὲ μίσον ἐν παρῇ παρέχουσι χάριν σὺν ἐλαχίστῃ φορᾷ, τῷ τὸν θεὸν δικαίως τετιμῆσθαι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, ἵνα δὲ τῶν ὑπομνημάτων τὸ πρόσωπον ἡμῖν μέσον· τὸ δὲ δρᾶμα τοῦ βιβλίου ἐστὶν ὅδε, Αντιπάτρῳ μηνύεται παρόντα τὸν Αρχίαν. ὁ δ' Αρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν φυγάδων ἐκποδὼν ἤγετο, τοῦτο φυγάδας ἐπέταττε συλλαμβάνειν. ἐπέταττε δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένη ἀπὸ τῆς Καλαυρίας πᾶσαν μᾶλλον, ἢ διάφορα πρὸς τὸν Αντίπατρον ἦν αὐτῷ. καὶ δὴ καὶ μνήσας ὁ Αντίπατρος ἐπὶ ταύτῃ τῷ ἐλπίδι, τὸν Δημοσθένη ἀπὸ

Non enim minor honos habetur Aesculapio cum Alcmanis & Sophoclis versus ei decantantur, si desit novum poema sacrificantibus. Et Baccho iam olim desyt nos nova poemata facienda; sed alijs compositis non minorem gratiam merentur his qui ea tempestiue proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem haec continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quòd adesset Archias. Verum si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, ut nulla ui adhibita persuaderet ei, ut ex Calauria discedens, ad Antipatrum ueniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum.

ἀπὸ πρεσβειῶν. ὡς οὖν ἦκεν ἀπὸ τ' Καλαυρίας ἅπαντα τὸν Ἀρχίαν, εὐθὺς ὡς ἀνέχωρ, εἰσέλθετον ἔσω παλῶν. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθον, αὐτὸ φράσει τὰ λοιπὰ τὴ βιβλίου· χαῖρε Ἀντίπατρε. τί δ' ἐμέλλον χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἔγαγον, ὡς ἐλωάμην, ἐλπίσας γὰρ κομίζω τ' Δημοσθένους λαφύρων. ἀπ' ἐλπίδος γε μὲν ἐφθάνας ὦ Ἀρχία. τί γὰρ τ' ἐστῶν ἢ τ' ἐλπίσας, Δημοσθένη σὺν ἔχοντι; τὴν γὰ ψυχὴν αὐτοῦ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατίσχειν ἀδύνατον, εἰ Βοιωτίαν, εἰδὲ ἴσως τι παρ' ἡμῶν λαβόντες, ἡμᾶς δὲ δᾶττον εἰ τὴ Βυζαντίων πόλιν τάχ' ἂν ἑλοιμεν μηχανᾶς, ἢ Δημοσθένη χρυσίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ πάρμενον, ἔφη, εἰ μέν τις Ἀθηναῖος ἦν, ἐν Ἀθήναις ἂν ἔγωγε, ἐμοὶ τῆς πατρίδος πρεσβυτέρᾳ, ταύτην ἡγοῦμαι μᾶλλον πρόσθεν εἶναι, φίλον δ' οὐκ ἄν. εἰ δέ τις κατὰ τῆς πατρίδος ἐμοὶ φίλου, τούτῳ πρεσβεύομαι

aduentū. Quare cū audiuisset Archiā ex Calauria uenire, mox iussit eū intrò uocari. Postquā ingressus est, ipse liber narret ista. AR. Salue Antipater. ANTI. Quid ni salua sim, si quidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, ut potui. nam urnam aduho in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANTI. Magna de spe deiectus sum. quid enim mihi cum urna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, unum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hic accepisti eorum ad eum corrumpendum? ARC. Nos uerò citius Byzantium ui aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego, Parmenio, si quis Athenensis in consiliis Reip. plus facit me quàm patriam, huic argentū offerre uolo, amicitiā non offero. Si quis autē propter patriam mihi inimicus est, aduersus hūc bellū gero, ut aduer-

μὲν, ὡς ἀκροπόλεως καὶ τάφρου, καὶ νεωρίων καὶ λιμένος. ἔγωγε μέντοι τὸν ἄνδρα, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὸν πολίτην, καὶ τοὺς μὲν ἔξω τῆς χρείας γραμματοφόρους, ἥκιστ' ἂν προσοφλισκάνειν τὸν Διοπείθην λείπειν ἂν ἐν τοῖς ἐμοῖς πολίταις βούλεσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν Ἰλλυριῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῶν ἀλλοφύλων, τὸν τῆς λίμνης πάτον, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν ἰμβρικὸν εὐδαιμονῆ τοιοῦτον ἄνδρα. πρὸς παρμενίωνα μὲν ταῦτα, τοιοῦτος δέ τις ὢν καὶ πρὸς ἐμὲ λόγος ἐποιεῖτο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθήνηθεν ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν ἄρχειν δοκῶ φησὶν ὁ Δ' οὐ μᾶλλον γιγνώσκειν, ἐφ' οἷς Ἀθηναίων στρατηγὸν ὁ στρατιώτην λέλοιπας ἐμοί; ἀλλὰ μὴν δίφρος καὶ ὁ παραὶ καὶ τὸ νεώριον, λῆρος ἐμοὶ γε καὶ φλυαρία. τίσι δ' ἂν ἀνδράσι χρήσαιο. Διογενίδῃ ἴσως τινὶ καὶ Χαρικλείᾳ καὶ Δημοτέλει καὶ Χαρίνῳ; οὐκ ἀλλὰ μὴ δοκῶ ἐν Ἀθήναις

ut aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem uirtutem, & urbẽ beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyriorum & Triballorũ, aut quicquid est mercenariorũ militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecũ loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille uerò satis admodum ridens: Tu uerò, inquit, nobis ab Athenis duce aut milite meruisti Triremes, Piræeum, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis ludis, consilium uitam nemẽ cõsumentes? Itaque Demosthenes nũ iussit Athe-

nis,

ἐγένετο, ἐῤῥᾳον ἂν ἕλοιμεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίους καὶ Θετ-
τα λοὺς ἀπατῶντες, βιαζόμενοι, φθάνοντες, ὑπερβάλλοντες. νυνὶ δὲ οὗτος ἅπασι προσέχει καὶ ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσιν ἐφίστηκε, καὶ τῶν ὑμετέρων ὁρμῶν ἐπαΐει καὶ τοῖς πραττομένοις ἀντιπαρατέτακται. λανθάνειν μὲν οὖν αὐτὸν οὐ τυγχάνοντες, οὐκ ἐπιχειροῦντες, οὐ βουλεύόμενοι· καὶ πάλαι γὰρ κώλυμά τι καὶ πρόβολος ἡμῖν ἀνδρωπός ἐστι, μὴ πάνθ' ἅμα λαβεῖν ἡμᾶς. τί γάρ τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν ἑλεῖν, οὐκ Ὄλυνθον, οὐ Φωκέας καὶ πύλας ἐγχειρίσαι, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον κυριεύσαμεν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἄκοντας, οἷον ὑπὸ μανδραγόρου καθεύδοντας, τοὺς αὑτοῦ πολίτας, ὥσπερ τομίας τινὰς, καὶ κακοὺς οὐδὲ ῥᾳθυμίας, πρὸς παρασκευὴν χρήματα, ὀλίγον τοῦ πρὸς ἡδονὴν φροντίσας, μισθοφόρους ἢ τῶν χρημάτων τοὺς πόρους, ἃ τοῖς διάφοροι εἰσὶ τὰ στρατιώτικα· σωτῆρος δὲ τοῦ τοιού-

nis, facilius potiti essemus urbe, quàm Thebis aut Thessalia, dolo, ui opprimentes, & corrumpentes. uerùm unus ille uigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic uelut murus est, aut scopulus, obsistens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, nõ Olynthо, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri: Ille inuitos incitat, & tanquam [u] mandragora sopitos expergefacit, ac uelut secans & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cõscribit classẽ,

πὸν νόμιτ ἐπιφορηθεῖς, ἀπὸ δ ἀπαξίας μονονοὺ γελῶν διῆρχε μόνον. ἀτὰρ ὁ ἐξεμαίνετο ἤδη χθὲς πρὸς τὸν δημαγωγὸν ἢ τὸ βουλευτήριον, ἢ δ πόλεως ἄξιωμα, πάλαι ἤντινα παλαιπωρεῖτο, εἰς τοὺς πρεσβύτας ἐπαιρόμενον. καὶ τὴν ξύλην τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμένων σωφρονεῖν ὠδὶ ἀνεμνήσκει, καὶ συντάξεις Ἑλλαδικὰς, τοῦτον δὲ λαβόν ἔσιν, ἢ φυγεῖν, ἢ πρίασθαι δ' ἂ μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδου ἰκανὸν ἢ Περσῶν βασιλεῖ ἐπέσιασε; ἔτι τοῦ δῆ, ὦ Ἀντίπατρε, καὶ δεῖ σοι μᾶλλον, ἢ πάσας ἡμέρας, καὶ πάντας ἀπεφήνατο. ἐγὼ δὲ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμισοκλῆς καὶ Περικλῆς ἐγένοντο, τοῦτος νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμισοκλεῖ μὲν τὸ συνιέναι, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα, ἐκατέρῳ γὰρ αὐτοῖν ἴσην ἔδωκε, Μέγαρα, τὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. καὶ μᾶλλόν τι, ἴφη, πεῖσαι Ἀθηναίους, Χάρητα ἢ καὶ Διοπείθην, καὶ

quia penè perierat confusione ueterum tribunorum urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantùm sportulis & sesquidiariis captabat, restituit in priscinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorũ, & rerũ ad Marathonẽ & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi uerò nõ magis potest, quàm Aristides à rege Persarum corrumpi potuit. Nunc igitur, Antipater, magis foremidare oportuit, quàm omnes triremes, & uniuersam classem. Quod enim apud ueteres Atheniẽses Themistocles & Pericles fuerũt, id nunc est istis Demosthenes, prudẽtia par Themistocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipsorũ potestatem Eubœã, Megara, orã Hellesponti, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Atheniẽses Charetem, Diopithen,

&

κὼ καὶ πρέξεσιν, καὶ τοιούτοις τισὶν ἀπεληλυθότ' τραπεζῶν, Δημοσθένην δ' ἐνίοτε καταλιπεῖν ἐπὶ τῷ βήματος. εἰ δὲ τοῦτον τὸν αὐθρωπον ἐκείνοις ἐπίστευσε καὶ πλοίοις, καὶ στρατοπέδοις καὶ καιροῖς καὶ χρημάτων κύριον, οὐκ ἂν μοι δοκεῖ Μακεδονικὸν ἂν κατέγνωκέναι μου τὸν λόγον, εἰ καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀντιγωνιζόμενοι ἡμῖν, πάντα χὰ συμφέροντα λέγει, καταλαμβάνει, πόλεις ἀφίστησι, ἀνδρώπους συλλέγει. τί δ' ἐστὶν τὸ καταλείφαν; κατὰ τῶν ἰδίων τινὰ πάθημεν; οὐκ, ἀλλ' ὑπερβολῇ τινὶ καλοκαγαθίᾳ. τάχα δὲ ὑμετέραν γίγνεσθαι δόξαν ὀλιγωρίαν, ἢ δρασμὸν τινὰ ἀνδρώπων; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ὑμῶν ἐγένετο. τί φής; αἰνίγματα τὰ λέγεις, ὦ Ἀρχία, φαίνεται τοῦτο βέλτιον ἔχειν; ἐγὼ γὰρ οὐδὲν τῶν τότε πρόσθεν μοι δοκεῖ φανῆναι; καίτοι πολὺν ἂν χρόνον ἐπὶ βεβαιωτέρᾳ τύχῃ ὄντες, καὶ γὰρ οὐκ ἐμελήσαμεν. εἰκὸς οὖν ὑμᾶς οὐδὲ μεμνῆσθαι, ἴσως δ' ἂν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ

et Proxenũ, et similes quos dã præficiũt exercitui: Demosthenẽ uerò domi retinẽt in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerẽdæ, et pecuniã, ueo rerer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tãtùm pugnãs, nos undiq; adoritur, occupat, cõficit pecuniã, exercitus. Sed cur nõ cõprebẽdistis uiuum? A R. Cepimus uiuum. A N. Num in itinere extinctũ est? A R. Nõ: sed in Calauria, ubi erat. A N. Forsan hoc accidit negligẽtia uestra, qã nõ bene tractastis hominẽ. A R. Imò nõ fuit in potestate nostra. A N. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. uiuũ cepistis: nec tamen fuit in potestate uestra. Nõ mãdastis initiò, ne quis ei uim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei uim attulit. hoc.n. curæ nobis fuit. A N. Nõ accidit igitur uestra negligẽtia, sed fortasse uos ipsi

πίθεσθαι βίαι. ὑμᾶς μὲν αὐτὸν οὐκ ἀπεκτάνομεν, βιάζεσθαι δὲ αὐτὸν μὴ θέλοντας αὐδὲν ἦν ἡμῖν. εἰ δ' ὑμᾶς ἐκάλουν, τί τὸ πλέον, εἰ ζῶν ἀφίκοντο, πάντως εὐδὲν ἂν αὐτὸν, ὃ ἐκ πίστεως. ἀνήρητο δὲ Ἀρχίᾳ. δοκῶ μοι μὴ σωφρονεῖν, μήθ' ὅτι τις ὁ Δημοσθένης, μήτε τίνα ἡμῶν γνώμην ἀλλὰ πρόσθεν ὑμῶν ἄνδρα Δημοσθένει ἀνδρῶν, καὶ τούτους ἐκ τῶν πανοῦργων ἀπολωλότας, Ἱπερείδην τε Φαλυρέα, καὶ Μαγνήσιον Ἀθμονέα, καὶ τὸν ἐκ Παιανίας Εὐκράτην, ἅτε ῥᾳδίων ἀνέμων ῥοπαῖσιν ἐνθένδε κἀκεῖσε φερομένους, ἀνδράσιν πανούργοις ταπεινοῖς, ἀφορμὴν πρόσκαιρον δορύβων ζητοῦσιν, καὶ πρὸς μικρὸν παραχθεῖσι κλίδα δραστικὴν ἐξαναστάντας, ἅτε πλέξεων τινῶν ὄντων ἐν μικρῷ, δίκην τῶν ἀπλοΐων πνευμάτων, καὶ τὸ ἄπιστον ὑποπτεύων, καὶ τὸ ἄφρων δημαγώγημα, τὸ ἐκ τοῦ αὐχεῖν καὶ φυσιοῦσθαι, κολακείᾳ τε πλήθους

interfeciſtis eum. ARC. Non interfecimus: neque opus erat ei uim efferre, cum uerbis impetraremus ut imperata faceret. Quid autem prodeſſet, ſi uiuum adduxiſſemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANT. Dij meliora, Archia. non ſatis animaduertis aut qualis uir fuerit Demoſthenes, aut quod meum ſit de his iudicium: ſed putas pinde eſſe Demoſthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Ariſtonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines ſordidi, qui per occaſionem ſubitò in tumultibus inclareſcunt, & ad leuem ſpem motus alicuius ualde inſolentes ac ſuperbi fiunt: uerùm breui tanquã uespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num ſimilem putas Demoſthenem improbo Hyperidi, perfido aſſentatori uulgi? quem nõ puduit iniquo iudicio Demoſthenem, ut gratiam apud uulgus iniret, circumuenire:

συνηφανῆσθαι Δημοσθένει, εἰ αὐτὸν εἰς ταῦτα παρακαλεῖν Ἀλκιβιάδην, ἐφ' οἷς αὐτοὶ μετέμελεσθε, οἷα ἐχρῆσατο. μετ' ὀλίγον γοῦν ἡ συκοφαντία λαμπροτέραν, ἢ πρὸ Ἀλκιβιάδου, αὐτῷ τὴν κάθοδον ἀπεπέμψατο· τῷ δ' οὐκ ἔμελεν, ἀλλ' ἐπεσχύετο, καὶ τὸ πρὸς φιλαυτίαν τῇ χάριτι ἧττον χρώμενος, ἐὰν ἔχω δέ τι τῶν ἀγνωμοσυνῶν ἐπιτιμᾶν. τί δ' ἂν ἔχοιμεν ἡμῖν ἔχθιον εἰπεῖν Δημοσθένους; ἀλλ' ἔστω μέλαι βέλτιστε φίλων, καὶ ἄλλο τι περὶ βίβλου ἴδωμεν ἡγούμενον. Τὰ γάρ τε καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὰ δι' ἀρετῆς πανταχοῦ τίμια. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐγὼ ἕλοίμην, τὸν Βῆλον καὶ Σπέρχιν τοῖς Λακεδαιμονίοις δυσμενέσασιν, καὶ πᾶσι μᾶλλον ἀρέσαι. ἀλλ' εἰ δέ τινα πρὸς τούτων, καὶ Δημοσθένους, οὗτός τι λέγει Ἀθηναῖος, εἰ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχολὴ συγγενόμενος, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀκηκοὼς ἐμοῦ

cumuenireret assentari multitudini ea in re cuius tandem illos pœnituit? Etenim non multo post hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? nõ aderas Demosthenem maximè omnium hostium? A N. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & amorem ubique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & uirtus ubique digna laude est. Neque uelim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit propter admirationem uirtutis eorũ, cum posset eos occidere. Ego uerò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex alijs cognoui.

τοι ἐκ τῶ βουλευμάτων αὐ τῶν ἔχειν δαιμόνιος, οὐχ ὡς ἔοικέ τις, τῆς τῶν λόγων λαμπρότητος, ἀ καὶ μικρὸν μὲν ἐπύθου πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδιὰ, παρεβάλλετο τῷ τούτου κρότῳ καὶ τόνῳ, καὶ λέξεως εὐρυθμίᾳ, καὶ τοῖς τῶν διανοιῶν ὑποβολαῖς, καὶ συνωχείαις ἐνθυμήσεων, καὶ τῷ συναγωγικῷ γε καὶ κρουστικῷ. μετρίως οὖν γοῦν, ὅτι τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ὡς ἀλιγξοντες Ἀθηναίους, πυθώνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πιστεύσαντες· ἔστι Δημοσθένει, καὶ τοῖν Δημοσθένους ἀλίγχιστ' ὑφηνιοχεύσῃ. ἀλλ' ἡμῖν ἀκριβὲς ἐστω ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ τάχιστα μὲν ἀκοντίζω ἑταῖρον, ἐν χερσὶ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένει δ' αὖτον ἀφηγάμενος τοῦ τὸ φρονήματος καὶ τὸς συνέσεως, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐν' ὀφθῆναι ἐν ἀπάσαις φυλάττοντα φιλοσοφίαις τὴν ἴσχυν, οὐ πρὸς μὲν

Neque uerò tantùm propter eloquentiam (ut arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Pythonem ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm uincebat actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, concitandis & impellendis animis. Itaque ualde pœnituit nos consilij, cum Græcos Athenas conuocassemus, ut Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuecti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi uice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens

ἀμ τῶν λοιπῶν ἐν Ἀθήναις.
περὶ φίλιππον δὲ τὸν ἐμὸν γνώμων ἔχοντα περὶ ταὐτὰ ἐμοὶ ἦν τάχα· οὕτω μέν γε, ἀκμαζούσης ἀγγελίας ἐν Ἀθήναις ὡς παρασκευάζεται φίλιππος, περὶ Δημοσθένους ὑγιαντικῶς τε, καί τι καὶ σκωπτικῶς εἶπε τὸν Δημοσθένη ἑνὶ παρόντι, ἔφη, λέγειν ἐᾶν δεῖν τὸν Δημοσθένη παῤῥησίαν ἐγχείρειν. μόνῳ γέ τοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος λοιμαγωγῶν ἐνδοιαστῶς τοῖς ἐκεῖσε λεγομένοις ἐγγίγνεσθαι τῶν ἐμῶν κατασκευάτων, καί τοι μεγάλων ὀβολιαίων, ἀγράμματον φιλίππου ἀποφαίνοντος ἐμοὶ γνώμην ὑποτιθεμένου. ἐμοὶ δ' ἐκείνου, μὴ ὅτι ἐκ παρασκευῆς, χρυσίον, ξύλα, οἴκους, ἀριθμὸν στρατηγῶν· ἃ δὲ ἰδιώτας τέλους ἀποτιμήσεται, ἀποτιμήσεται. τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολλάκις πρός με φίλιππος περὶ τοιούτων ἐλέγετο, ἐν οἷς παρὰ τὴν τύχης χρηστὴν τιθήνην, τὸ μὴ σφετερίζεσθαι τὰ

dens aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentire, qui cum afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehementer stomacharetur, & Demosthenem conuiciaretur: Hic uir, inquit, dignus est quem libere loqui sinamus. Nam huic uni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm rationibus scribis. nullum est autem istorum, cui non inueniss in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc uiro: et in quadã felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demosthenem non

τὴν Δημοσθένους, οὐ γὰρ καὶ πρὸς λόγους, ὥσπερ κριοὺς ἢ καταπέλτας, Ἀθηναῖοι ἔφερον μηχανήματα, διακόπτειν αὐτοῦ, καὶ καταράττειν τὰ βουλεύματα. πρὶν μὲν γὰρ Χαιρωνείαν αὐλὴ μετὰ τῶν ὅπλων ἐπιέναι πρὸς ἡμᾶς λόγων, ὡς ἐσαν ἄνδρων ὑμᾶς κινδύνου καθίστασαν. μὸ γὰρ ἀ παρ' ἐλπίδα, καὶ κακίαν στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίαν, καὶ τῇ παραλόγῳ ῥοπῇ τῆ τύχης, ἣ πολλὰ πολλάκις ἐκ μὴ σωφρονουμένοις, κινδυνεύ καὶ ἔφη· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν πρὶ τῆ ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησε μοι, τὰς ἀρίστας πόλεις ἐκ ὢν συναγαγών, καὶ πάσαν τὴν Ἑλλάδα μοι ἀνδρείους, Ἀθηναίους ἐκ μὲν καὶ Θηβαίους, Βοιωτὸς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοίας τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ πράττειν τῆς Ἑλλάδος διακινδυνεύσων καταναγκάσας. καὶ μέχ ἑνὸς μὲ τῆς Ἀττικῆς ἀπέκρυψε παρελθεῖν, πείθει τίνες ἦσαν αὐτῷ

non esset commissa summa imperij apud exercitũ, cum omnia sua cõsilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis uelut arietes uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post uictoriam desijt prædicare quantum hic uir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum insciti am, & aciem male instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis confingere solet, uicissemus, uno die non modò regnum, sed & uitam meam in discrimen adduxerat. Conuixerat potentissimus urbes, coegerat omnes uires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, ut periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluderet. Tales erant huius de Demo-

σωηχῶς περὶ Δημοσθένους ἢ λόγοι, καὶ πρὸς γε τὰς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστὴν ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, ἔφη, ἀνταγωνιστής. Ἀθηναίοις δὲ Δημοσθένους οὐκ ἔχοντος, Αἰνιᾶσίν φησι καὶ Θετταλοῖ. καὶ πρεσβεῖς ἐνίοτε πρὸς τὰς πόλεις πέμπων, τοὺς μὲν ἄλλους ῥᾳδίως ἔφασκε τινας ἂν τῶν Ἀθηναίων πόλεως ἀνταποφήνασθαι, τῇ πρεσβείᾳ ῥᾳδίως νικῶντας, τοῦ Δημοσθένους δ' ὑπεναντιουμένου, μόλις, ἔφη, καὶ πρεσβεύσαιμι. οὐ γὰρ ἔστι κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγεῖραι τρόπαιον, τοῦτον ὁ Φίλιππος. καὶ μέν τοι καὶ πάνυ τοιοῦτον οὐκ ἐγενόμην, οἷον λαβόμενος τοιοῦτου ἄνδρα, πρός Διός, Ἀρχίαν, τί ἂν τι νομίσειας; βοῦν ἂν ὡσπερ ἀφαγὼν ἤγαγόμην, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιησάμην; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ πάνυ ἀρχὰς προσηκόντως ἂν αὐτῶν τῶν πολεμίων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cum diceretur ad eũ quòd magnũ antagonisten haberet populum Atheniensem, respondebat, se unum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Athenienses similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad urbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè uincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra inquit se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem uirum, num uelut bouem ad cædem abducerem, an uerò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem! Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius gestas,

ἐπὶ δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλει μαρτυρεῖ, ὃς τὸν ἄνδρα τὸν Δημοσθένην καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἔλεγεν, ὀλίγου ἐπιχόντες. τοσούτων ὄντων καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν φοιτώντων, μεγάλην οὐδενὶ πώποτε θαυμάσεσθαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τοῦ περὶ τὸν λόγον ἐγκρατείας, καὶ βάθους καὶ πάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ ἀφυβρίας. ὑμᾶς δὲ, ἔφη, Δημοσθένει, ὡς νῦν Εὐβούλου καὶ Φρυνώνδου καὶ Φιλοκράτους, καὶ παρᾶδε λέγειν καὶ τούτων ἀπολωλέναι οἴεσθαι, καὶ τοῦ πατρῴου εἶναι δὲ ἀδύνατον, ἰδίᾳ τε τοῖς ἀνδράσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει καὶ τοσαῦτα. διαμφισβητοῦσι δὲ φθόνῳ τινὲς, πάντα βιβουλωμένῳ τὸν ψυχὸν ὑπὸ δεινῶν τῶν τῆς πανουργίας ἀδήλοις νύξιν. καὶ παθαινομένου τῶν πρατ τομένων ὑμῖν, ἀγωνιστῶν. ἵνα δὲ καὶ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποφίλλιται. ἀλλ' ἐκεῖνο ἴσως, ἔφη, τῇ μὲν τῶν πατρίδ Δ ἀνάγκη πολιτεύεσθαι, αὐτῇ δὲ τῶν πολιτείων γυμ-

ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot essent qui ad eum uenire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: et conanimi hūc quoque pecunia corrumpere, qui uniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abbibetis, cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, ægrè ferit: at ille ne populū quidē metuit. Nō uidetis eum amore patriæ Rempub. gerere, ac ducere hāc administrationem tanquam

πάσιο

κάνην φιλοσοφίας πεδίμεν τι. τὰ τοιαῦτα, ὦ Αρχία, σκοπεῖν συμφέρει σοὶ καὶ τὸν ἐμὸν τρόπον τὸν ἐν τούτῳ διαγωγὴν, ὃν ἔχω περὶ τῶν παρόντων, ἐπαινεῖν λέγειν τε, καὶ τῶν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἡδέων ἐμοὶ γενέσθαι, ἐν ἐλευθέρῳ τινὶ καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ ἐμοὶ λόγῳ ἀκούειν λέγοντος, καὶ φίλων ἐπιτυχεῖν ἀληθινῶν, καὶ μὴ κόλαξιν περιπεσεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἀκριβῶς ἐπαινοῦσιν, ἐν ἐλευθέρῳ τε

κατῆστο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῷ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγους ἡμῖν συνεπεπόει. τίνες δ' ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα προυτεινόμην, ἴλεών τινα παρὰ σοῦ καταπειρώμενος μέγαν δὲ οὐ πάνυ μέν προσδοκῶν γάρ ὑπεστόμην, ἀλλὰ σὲ ὤμην δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνδρωπον, χρήσιμον δ' εἶναι πρὸς τὸ πείθειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς πρυσίατο τοὺς λόγους; καί μοι μηδὲν ἀποκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτοῦ σοῦ ἐβουλόμην παρεῖναι τοῖς ἐμοῖς λόγοις, ἀλλά γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γάρ τι σμικρὸν ἔργον, ἀνδρὸς τηλικούτου πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου κατανοῆσαι, πότερον ἄτονος καὶ ταπεινὸς ὢν, ἢ ἀνειμένος τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς ὑφῆται τῷ θανάτῳ. οὐδὲν ἄρα φαῦλος ἐκεῖνός γε, πᾶς γὰρ ἐς ἐλεύθερος· καὶμοὶ δὲ σοῦ πολλῷ δεῖν τοῦ πρέσβεως βίου, ἀνίδρωτον ἔφη μοι παίσειν δοκεῖν ἅπαντα τὸν σὸν φρονήματον.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. Quales fuerunt uestri sermones? AR. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei ueniam abs te, non sanè expectans, non enim norã hanc tuam uoluntatem, sed arbitrabar te huic uehementer iratum esse. tantum ista dicebam persuadendi caussa. ANT. Quomodo accepit ille uestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti uiri mores sub exitum uitæ contemplari, utrum spiritus defecerit, utrum expalluerit, an constãtiã animi retinuerit. AR. Nullam significationem pauoris edidit. ANT. Quomodo? ARCH. Suauiter enim risit, ac lusit in priorem uitã meã. dixit me inceptũ histrionem esse uorum mendaciorũ, nec posse cõmouere

ὑμῶν. ἀπιστήσας οὖν τοῖς ὑπαγγέλμασι, πριᾶται τὴν ψυχήν; οὐκ, ἐγὼ τῶν λοιπῶν ἐκείνους. οὐ λέξει σοι μόνον ἀπιστῶν, ἀλλ' ἴσως κἀκείνας ὧν βασιλεῦ λέγεις, Μακεδόσι μὴ (οὔτως) οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ παράλογον, εἰ δωροδόκῳ οὔσῃ λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὄλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. Ἐκεῖνα πολλὰ ἦν γὰρ οὖν ὑπογραφέας παρεσκευάμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. ἐγὼ μέν σοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνου δ' ὄντων φόβῳ, κατ' ἴψιν οὐκ ἂν ἀντιπάρῳμι γραφείῳ· ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθεύεται, πολύ μοι μᾶλλον ἔστι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν κέρδει παρ' Ἀντιπάτρου διαπεπραμένην, μᾶλλ' ἐν ὑμῖν ἔτι ἔχειν, τάξιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἢ τὴν Μακεδονικὴν μεταβάλεσθαι. πολὺν γὰρ, ὦ Ἀρχία, ἃ νῦν ἐγὼ ὑμῖν παραινῶ κίνδυνος παρέχει, καὶ φεύγειν, ἐὰν ἐπιδέωνται, καὶ

uere ſpectatorem. ANT. Itaque non credes tuis promiſſis, deſpondit animum? ARC. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm uidebis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicā enim, quia iubes. Non, inquit, indignum eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenem, ut Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, ut ſpe uitæ propoſita promittam me ad Antipatrum uenturum eſſe. Sed ſi hæc uera ſunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea uideatur ab Antipatro corrupta, néue uidear deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones cōceſſiſſe. Si mihi honeſtū eſt uiuere, Piræe prębeat, et trirēm quā inſtruxi, &

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, τοῖς ἐμοῖς τέλεσιν ἐπηργασμένον, καὶ φυλὴ Λεοντίς, ἐξ ἧς ἐγὼ ἐστεφανώθην ἐκ παίδων ἐγώ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα ἐρρητορικά, καὶ νόμοι τακτικοί, καὶ προγόνων ἀρετὴ καὶ δόξαι, καὶ πολιτῶν εὔνοιαι, τῶν ἐμοὶ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ λύσασθαι Ἑλλήνων, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τεθεραπευμένων. εἰ δὲ καὶ βασιλέων ἐλεεῖσθαι τινὰ χρή, κἀγὼ ἐλεήσω τοὺς ἐμοὺς ἱκέτας, ἢ τοὺς πατέρας, ὧν συνῴκισα τοὺς υἱεῖς, ἢ τοὺς ἐγγόνους ὧν ἐλυτρούμην. εἰ δέ μοι μὴ σώζειν ἔστι νόμον ἀρχὴ καὶ θάλαττα, πῶς ἄν τι τοῦτο Ποσειδῶνος εἴη τοῦ σώζειν, καὶ τοῦδε τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δὲ Ποσειδῶν, ἴσως, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεώ, μὴ δ' ἐπαισχύνῃ πρὸς τὸν Δημοσθένους Ἀρχίαν, τεθνάναι. ἢ δὲ Ἀντίπατρος ἐμοὶ αὐτὶ

& murus et fossa meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius causa ultrò ludos fecit & Solon, & Draco, & libertas concionum, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum uirtus ac trophæa, et ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt: et Græcorum auctoritas, qui hactenus à me seruati sunt. Quòd si mihi uita debeat cõtingere alterius misericordia, quanquã id turpe est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecuniam. At si me nec insularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

pro

τῷ θεῷ καλλιστεύτῳ. ἐξὸν μὲν φίλτερους ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, ἢ τοῦ με τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδου πολιτεύοιμι. ἐξὸν γὰρ, κἂν ἐθέλω, τῆς ψυχῆς μεθαρμόσασθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρου ἴππον ἐφυβριζόμενον ἐώρων. ἦκον ἐρῶν αὐτομολῆσαι τῷ δαίμονι συμμεταβαλλόμενος. καλὸν γὰρ, τὸ σφίζεσθαι δι' ἀνοσίου πάντως αἰσχροῦ γενέσθαι. καὶ τοῦ Ἀρχίου, τὸ κατ' ἐμαυτὸν ἐπικαταισχῦναι τὰς Ἀθήνας, ἀντὶ δὲ τῆς πόλεως ἐλευθερίου τὸν ἀπολειφθέντα βίον. ἀλλὰ λέληθεν γάρ, ἴσως, αὐτὸν τῶν τραγῳδῶν μεμνημένον ἐκεῖνο τὸ λεχθέν·

Ἢ δίκαι' ὑπέσχου· ἔστι,
πολλοῦ πρόσεστιν ἄρχειν ἄνευ
μόνης πατρῴας.

πάντα καὶ πάντως. Δημοσθένης δὲ ἀσχήμονος θανάτου βίον πρόσφορον ἀσχήμονα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλαθόμενος

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate uestra, si mutari uellē Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animū uel ferò mutare, nisi uerecundia y Codri, & filiarū Erechthei probiberet. Non igitur uolui transfugā fortunā sequi. Honestū enim effugiū mors est, quæ est extra omne periculū turpitudinis. Et nūc Archia quātū in me ē, nō uolo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cōuenit te meminisse Tragœdiarū. nónne grauiter dictum est? At illa tam moriens, tamen Decenter ut caderet, cauebat sedulò?

Hoc cum fecerit puella, quā to turpius erit Demosthenī præferre inhonestam uitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationū de immortalitate animarum?

δίμοιρος; καί τινα παιρέτειν ἴλεγε, προσχθὲς δὲ τὴν τοῦτ τύχην ὀνυβρίζοντας, ἀλλά τί δῆτα λέγων τῶν ἐμί; τίνα δ' ἐμοῦ τὸ μὲν δεόμενον, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλῶ μὲν ὅσα τῇ φωνῇ κεκραυνώνων. ἐπείθω δ', ἔφη, τοῦτο τοῖς Ἀρχίαι ὤν ἐπὶ δὲ Δημοσθένει ἐμί, συγγίνεσθαί μοι, ὦ Δαμόνη, μὴ παρὰ τὴν ἐμαυτοῦ φύσιν δοκῶ. τί δὲ, τάν περὶ βίαν αὐτὸν ἀπειθῆσαι δὴ νομίσω. ἐπεὶ ὡς ἤδετο, ἄγειν ὦν κατεγέλων. καὶ τὸν δεῖπνον παρεβλέψας· ἔπειτα Ἀρχίας, ἄπιθι, ἔφη, μάνα, καὶ τεῖχος, καὶ τάφρος, καὶ τραπέζια δοκεῖ, Δωσάμενος ἔνια καὶ πρὸς πρὸς σφυγίζειν τοῖς αὐθρωπίνοις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν· τοῖς δ' ἡμῖν παρασκευαῖς καταφρονεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἐλίγξειεν ἄλλος· ἐμοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνες, ἐχυρωτέραν ξύλινον περὶ τεῖχος ἡμῖν, ὃ θεὸς εἶπεν ἂν ἀκατάληπτον εἶναι, καὶ ὃς ἂν τοῦτ τρόπον ἐλῶν μὴ ἐπιτειχίσῃ, ἀπέστω δὲ μοι τὰ κατὰ Μακεδόνων δέος

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid animo me nũc recitare? Cum ego ad extremũ partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditijs terrores miscerẽt Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias esse: sed quoniam Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cum eum ui abducere uellẽt, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciẽs, ait: Archias putat tantùm arma et exercitus præsidia uitæ esse, & meũ apparatũ contẽnit, quæ expugnare neq; Illyrici, neque Triballi, neq; Macedones possint. Firmior est enim q̃ ille murus ligneus, quẽ olim nobis Apollo respondit inexpugnabilẽ fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

μίλησε δ' ἐδὴν ἐκ Εὐκτέμονος, ἐκ Ἀριστογείτονος, ἐ Πυθέου καὶ Καλλιμήδοντος, ἐ Φιλίππου τότε, ἐ τὰ νῦν Ἀρχίου. ταῦτ' ἐπὼν, μὲ προσάγαγέ μοι τὸν χεῖρα, ἔφη. τὸ μὲν ἐμὲ γὰρ ἐλπὶν παρανόμων ἱερῶν κωλύσειν. ἔτ' ἐδὲν ἱερὸν προσαπώλεσα, ἐκὼν ἔψομαι. καγὼ μὲν ἐν ἐμαυτῷ ἐδὲ ἐλπίζων ταῦτα, ἐδὲ τὸν χεῖρα τῷ σώματι προσαγαγόντος, ἐδὲν ἀλλ' ἢ προσκωῦν ὑπελάμβανον. τὸ δὲ, τί δέ ποτε τὸν ὑγιῆ λαὸν ἀφεὼν ἀκαίνοις ἀφανεῖς ἱκετεύομεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ τεταμιεῦσθαι ἐδὲν λύσας ψυχῆς ἀπὸ σώματος τῷ ἀλυθρίαν κτώμενος. οὐ γὰρ οἷόν τε ἔφασαν ὑπερβῆναι τὸ ἐδὲν τῶν ἱερῶν. ἅμα δὲ πρὸς ἐμὲ βλέψας, ἄγε, ἔφη, μὴ ἀνάγκην, ἵνα μὴ ἀνόσιον ἐξ ἀνάγκης ἐμὲ τὸν χεῖρα φέρωμι προδόντα, τὸν ἐν Μαραθῶνι πεπολεμηκότα. ἐδὲ χαίρειν εἶπὼν ἀπέπλευ. τοῦτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, Δημοσθένους πολιορκίας κεφάλαιον ἦν. Δημοσθένους τὸ πεῖσαι,

Nũquam formidaui Euctemonem, aut Ariſtogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque modò hũc Archiam formido. Cum hæc dixiſſet: Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus. non enim propbanabo templum, quãtum in me eſt. ſalutato Deo, ſponte ſequar. Ego ſic ſperabam facturũ, cum ille manum ori admouet: neque ego ſuſpicabar eum aliud facere, quàm orare deos. ſed quid egerit, poſtea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuiſſe paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cum lapſus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demoſthenem uerò nõ uehes, non per. Et uidebatur ſuo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, ſed ũaledicẽs aduolauit. Hũc ego finẽ, Rex, affero expugnati Demoſthenis. AN. Demoſthenis ſcio

Ἀρχίαν. βαβαὶ σὺ ἀνθρώπου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς καλῶν μὴ αὐτὸ τὸ λῆμα πολιτικὴν ἢ πρόνοιαν, μετὰ χάριτος τὸ σῶφρον ἅπαντα ἔχων. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ εἴχετο, βίου ἄξιον ἡγοῦ τὸν ἐν μακάρων νήσοις, ἡρώων λεγόμενον, ἢ τὰς ἐν ἅιδου ψυχῶν νομιζομένας εἶναι, ἑνακλάς τις Ἀχίλλεως ἰατρὸς ἢ Ἀσκληπιὸς Διὸς. τὸ σῶμα δ' ἡμῶν εἰς Ἀθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιον ἂν κόσμημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

licet. O inuictum animum et beatũ, quã generosum fecimus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit uicturus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur: aut in cœlum peruenturus, ut deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uerò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus usus est, ut singulari quodã & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; uirtutem memoriæ animisq; hominum commendare uoluisse uideatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam uelut attractus, dum Homeri, cuius cum illo cõtentionem inducit, laudibus occupatum se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, ut ostendat illũ, quemadmodũ corporis atq; alijs externis dotibus longè Homero superiorẽ, ita ingenij felicitate animiq; cõstãtia ac robore nulli clarissimorũ usquã inferiorẽ fuisse, imò tanũ cõmunia hæc, à q. alij totã plerunq; laudandi materiã atq, facultatẽ sibi petunt, pro paruo duceret, aut planè contẽneret, posthabitis alijs locis, continentiam

tinctiam solùm, atq; fortitudinẽ, quibus immoraretur, & quæ uerbis amplificaret, potiss. delegit. Quarum alteram quidẽ ille ita præstiterat, ut nullis unquam corruptelis atq; Λαμοδοκῶν quib. eo tempore Respub. Athenien. præcipuè infestabat, aduersus patriã corrumpi se passus sit: alteram aũt ad extremum usq; spirituũ animo ita obfirmato atq; constanti custodiuit, ut cum incolumitatem & certa præmia, si ad Antiparrum transijsset, proposita sibi uideret, uoluntariam mortem inhoneste uitæ antehabendam sibi putarit. Præcipuè uerò in attollendo illius erga patriam amore operam sumit, quem tantũ in illo fuisse indicat, ut non modò in classem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, uerùm etiã cum iam iterũ ab infensis ciuibus per summã contumeliã urbe eiectus fuisset, mori tamen potius uoluerit, quàm cum Macedonib. aduersus patriã, adeò etiã ingratã consentire. Et ad hanc quidem rem non ullo domesticorũ testimonio, aut ex Græcorũ alicunde historia petito utitur, sed quod uel præcipuũ iudicandũ est, ab ipsa hostium atq; barbarorũ confessione, quã nihil ad confirmandã Demosthenis laudẽ grauius esse poterat, fidẽ uerbis facit. Quo sanè in loco illud admiratiõe dignũ mihi maximè uideri solet quòd duobus diuersarũ gentiũ clariss. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt utrinq; fidelissimis tutorib. atq; patronis, non modò simili fermè fato perire contigit, uerùm etiam quòd ijdem eodem exemplo maximum uirtutum atq; laudum suarum encomiũ ab hostibus, ijsq; ipsis quorũ odio atq; tyrannide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; testimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Augusto, cuius proscriptione hic damnatus fuerat, traditũ uidemus. Cum enim ex Cæsaris nepotib. quidam, Ciceronis nescio quẽ libellũ, legendi caussa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundẽ finu abscõdere uellet, nec tamẽ posset quin uideretur, Cæsar accepto libello, cum stando plurimã eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescenti cum his uerbis dicitur: Eloquens hic uir, eloquens fuit ô fili, & amator patriæ. Dignũ mehercule præconium, & haud scio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm uel laurea, uel supplicatio illa de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim uirtutũ præclarius testimonium esse potest, quàm quod etiã is qui utã. opes & reliqua omnia

obſtulit,ultrò nullo{q} cogente perhibet?Nam ea profectò uirtutis uis atq; poteſtas eſt,ut animos ac ſenſus noſtros, utcunq; erga ipſos homines odio ,alijsúe impulſionibus affecti ſumus, cum honeſta ac præclara illorum facta cernimus , incredibili quodam ſtudio atq; amore accenſos & inflámatos reddat.Itaque etiam Vlyſſes,ut apud Sophoclem fingitur,cum improuiſo Aiacis,cum quo tum ſummo odio ipſe diſſidebat, mortem deprehendiſſet,dextramq; illã qua non modò antea pro Græcis ſtrenuè pugnárat,ſed etiã tunc contra ſeipſum, dum præſentem ignominiá euitare ſtudebat,fortiter uſus fuerat , aſpexiſſet,cum cætera illius uiri præclara facinora uerbis extuliſſet,tandem hæc quoq; addidit, credo ipſa uirtute ita extorquente,ut diceret:καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ μᾶς ἐχθρὰς πολύ. ut enim rectiſſimè dictum eſt á poeta : τὰ γὰρ τοι καλὰ κῶν παρὰ ἐχθροῖσι καλά. Hoc igitur tanti uiri , & non ſolùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, uerùm etiam ab ipſis hoſtibus ac barbaris tantoperè laudati,encomium , in quo ſi ad argumentũ reſpiciamus,ſingulare quoddã præclariſſ.uirtutum exemplũ : ſi uerò ad ipſum libellum,nouũ quoddam laudandi,adeo{q} ipſius eloquentiæ ſpecimen proponitur , cum ſumma diligentia perlegamus. a Cum in.) Narratione orditur, qua occaſionem encomij exponit:in primis locum & tempus , cum Theſſagoræ poetæ phyſiognomia. b Die decimoſexto.)Ianuarij. c Aquilo.)adunco. d Homeri natalem.)Homero tãquam poetarũ principi uerſuum primitiæ offerebantur . fuit poetarũ Græcorum excellentiſsimus : cuius uitam qui noſſe cupit,Herodotum adeat,& Plutarchũ. e Ad metã procurrendum.)Græcè eſt,ἐπὶ τὰς βαλβίδας,id eſt,à carcere ſiue repagulo . In ſtadijs autem & certaminibus equeſtribus erant repugula quædam,unde curſus initium erat,quem Græci βαλβίδας ſeu ἀφετηρίας appellant. Iuxta has linea tendebatur,cui inſiſtebant curſuri. τέρμα ,finis & ubi ſiſtitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus:Ad carceres nec tu fabulatus eſſes. f Non leui furore opus eſt.)Numine ac diuino quodam afflatu poetas agitari,Plato in libro de furore poetico teſtatur. Atque hinc facit illud Ouidij:

Eſt Deus in nobis,agitante calescimus illo.

Lucianus in [illegible]ſito,dicit poetã fato quodam accidere. Ariſtoteles

Aoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracu sano, qui tum meliora fecerit poemata, cùm mente esset alienatus. g Demosthenis cum Homero.)Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quòd ad ingenij uirtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert. h Apud poetam.)Homerum Iliad. μ. qui quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris uerba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpius in primis Iliad. lib. decimoquinto,

- *Res est pulcherrima mortem*
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam uidetur Q. Fabius Maximus apud Marcum Tullium lib. de Senectute. Is enim cum esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub. ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodẽ in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. uitã reddiderũt, nunquã mehercule eos potius, quàm immortalitatẽ assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14. O fortunata mors, quæ pro patria redditur. i Pythonis orationẽ.)Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiã ab Homero Vlysses uir multa præditus facundia. k Ni foret hæc hominum.) Iliad. 12. hæc uerba Sarpedoni tribuuntur, quibus Glaucũ adhortatur. Non dissimili sententia Andromachẽ Hector cõsolatur Iliad. 7. cuius uerba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:

- *Lex omnibus una statuta est.*
Quæ iubet esse semel moriendum, hæc omnibus una est
Conditio. -

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata uocant, his me parêre necesse est.

l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.)Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quãdoq; increpet, cum Achiuos Achaidas uocat, &c. m Cætera sunt ignota, patria, genus, ætas.)Fecit enim nominis Homerici claritas, ut neq; cuius fuerit, neq; de eius pa[illegible] inter Græ-

cos conuenerit:& pleraq;,ut solent,de eo fabulosa confingan tur.Neue de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur.Hunc enim multæ Græciæ urbes certatim sibi uendicant,adeò ut quibus potissimùm credere debeamus, nõ facilè fuerit discernere. Quòd etiã testatur Cicero ꝓ Archia. n Nonnulli Smyrnam.)Smyrnæi præcipuè Homerum sibi uendicarunt,unde & nummum æreum cũ inscriptione Homerici nominis habuerunt,& porticũ quadratũ cum templo aestatua Homeri,teste Strabone lib.14. o Aut fluuium.)Meletã,qui per agrũ Smyrnæum uoluitur,à quo Melesigenes dictus est,teste Herodoto. p Melesigenę)Melesigenes dictus fuit,quod ad Meletem fluuiũ natus esset.sed cęcus factus, Homeri nomẽ sortitus est. Cumæi namq; & Ionες captos oculis ὁμήρους appellãt,quod ὁμήρους,id est,itineris ducib.egeãt.Septẽ de eo ciuitates cõtẽdũt,ut est in disticho Græco apud Gel.lib.3.cap.11.

ἑπτὰ πόλεις Ἑλλήσπουτι πόρι γίγαν ἕμηρον,
Σμύρνα,ῥόδος,κολοφών,σκάμανδρος,χίος,ἄργος,ἀθῆναι.

q Epigrãma.)Erasmus meus pro ἐπίγραμμα legit ἐπίσαγμα.Et ideo hunc locum ita uertit:At tu fortasse uereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicteriũ de malè respondẽte proportione,nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria farcinula.Est aũt ἐπίσαγμα,à σάττω,uelut oneris adsertura. Thylacus culeus est fuse mantica, parata gestandis oneribus.Ergo cum digressio longior est quàm ipsa res, uti licebit hoc proverbio.Basilius,idẽ aliis uerbis expressit,lib.de Spiritusancto: ἢ οὕτω γε ἂν τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον ἦν τοῦ κεφαλαίου, Ad istũ alioqui modum accessorium multo maius esset ipso principali. r Aeschylum.)Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus,sunt ferè præfixa eius quę adhuc extant fabulis,ut non uideatur quid amplius adijciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro,natus circa 40 Olympiada.eius mentio fit Aduersus indoctum. s Syracusanis mensis.)Syracusana mensa prælauta atq; opipara dicebat. Vide Plato de Rep. 3. Συρακουσίαν δέ ὦ φίλε τραπέζαν & Σικελικὴν ποικιλίαν ὅτος ὡς οὐκ ἂν αἰνέσῃς,id est:Syracusanam amice mensam & Siculam in obsonijs uarietatẽ non uideris approbare.Lucianus in dialogo Simili ac Polystrati: καὶ τράπεζαν,inquit,κρείττω τὰς ἐν Σικελίᾳ,id est, ac mensę Siculis lautiores.Erasmus Centuria secunda Chiliadis 11. Syracusę autem ciuitas amplissima. t Cum Pericle

Pericle conferre.)De Pericle eloquentiſs. qui loquens fulminare & fulgurare uiſus eſt,ſcribunt Plutarchus cum Quintiliano. u Mandragora ſopitos.)Mandragora ſopiti ij dicuntur,qui uelut aſpide icti,ſomniculoſi acnimis deſides ſint:atq; ita quodãmodo à ſenſu diſsiti abiunctiq;,ut excitari non queant.Ratio uerò eſt,quoniã is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni cõciliator.Plutarchus in Sympoſiacis:Somnum quippe fieri putant frigiditate.Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima uim habent ψυκτικὴν:hoc eſt, fugefacientem.cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & obliuionem item creditur inducere.De ea paulò plura annotauimus in Timone. x Ariſtotelis teſtimonium.) Is fuit ſummus philoſophus,& Alexandri præceptor,de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri. y Codri.) Vide quę de Codro annotauimus in Simili ac Polyſtrati dialogo. Fuit enim Athenienſium rex,& pro patria obijt.Reſponſum nanq; acceperãt Peloponnenſes,ita demum ſe ſuperaturos,ſi hoſtiũ regem non occidiſſent.Fefellit ergo eos habitu paupertis,eoq; in ſuã necem per iurgia prouocando,à nullo cognitus,fecit fidem oraculo. Hinc cum quempiam generoſiſsimum ſignificare uolumus,dicimus Codro generoſior.

FINIS PRIMI TOMI